

VALTIOPÄIVÄT

1939

PÖYTÄKIRJAT

ISTUNNOT 1—77

SEKA

SISÄLLYSLUETTELO

HELSINKI 1940
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Pöytäkirjat

vuoden 1939 varsinaisilla valtiopäivillä.

Heinäkuun 1 ja 3 päivinä 1939 valittu Suomen Eduskunta kokoontui tiistaina syyskuun 1 päivänä vuoden 1939 varsinaisille valtiopäiville maan pääkaupunkiin Helsinkiin. Edellisenä päivänä esittivät eduskunnan jäsenet valtakirjansa tarkastettaviksi Apulaisoikeuskansleri C. G. Möllerille, jolle valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty tehtävä oli uskottu.

Pöytäkirja, joka tehtiin heinäkuun 1 ja 3 päivinä 1939 toimitetuissa edustajanvaaleissa Suomen Eduskuntaan valittujen, saman vuoden varsinaisia valtiopäiviä varten kokoontuneiden kansanedustajain valtakirjain tarkastamistilaisuudessa Helsingissä, eduskuntatalossa, elokuun 31 päivänä 1939.

Sittenkuin Apulaisoikeuskansleri C. G. Möller, jonka Tasavallan Presidentti oli määrännyt tarkastamaan valtiopäiville syyskuun 1 päivänä 1939 kokoontuvien kansanedustajain valtakirjat, oli yllämainittuna päivänä kello 12 saapunut eduskuntataloon ja allekirjoittanut Eduskunnan notaari kutsusta ryhtynyt pitämään pöytäkirjaa, merkittiin, että Apulaisoikeuskansleri Möller oli pääkaupungin suuremmissa sanomalehdissä julkaistulla sekä eduskuntatalon pääovelle ja ilmoitustauluille julkipannulla

ilmoituksella kutsunut kaikki edustajat saapumaan elokuun 31 päivänä 1939 eduskuntatalossa olevaan suuren valiokunnan huoneeseen, Uudenmaan, Turun, Hämeen ja Viipurin läänien vaalipiireistä valitut kello kaksitoista ja muut edustajat kello kolmeitoista, esittääkseen valtakirjansa tarkastettaviksi.

Tämän jälkeen jättivät tähän pöytäkirjaan liitettyssä luettelossa mainitut kansanedustajat, kukin henkilökohtaisesti, edustajanvaltakirjansa Apulaisoikeuskansleri Möllerille tarkastettaviksi.

Jätetyt valtakirjat, yhteensä 185, hyväksyttiin; ja oli niistä edustajista, jotka näin olivat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut, säädetty luettelo kirjeen kera Eduskunnalle lähetettävä, jota paitsi valtakirjat oli Eduskunnan sihteerin kautta edustajille toimitettava.

Vakuudeksi:
Aku Kostia.

Luettelo

niistä edustajista vuoden 1939 varsinaisilla valtiopäivillä, jotka valtiopäiväjärjestyksen 23 §:n 1 momentin mukaisesti toimitetussa valtakirjain tarkastuksessa ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut.

Aarniokoski, Paavo, maanviljelijä.
Aattela, Hugo Emil, toimitsija.
Ampuja, Mikko, viilaaja.
Andersson, Sven Gunnar, förbundssekreterare.
Andersson, Kauko Kalervo, sähkötyömies.
Annala, Vilho, filosofiantohtori.
Asikainen, Albin, maanviljelijä.

Bonsdorff, Elsa, skolföreståndarinna.
von Born, Ernst, godsägare, friherre.
Brander, Akseli, agronomi.
Bryggari, Tuomas, kivityömies.

Cajander, A. K., pääministeri, professori.

Eerola, Albert, kunnallisneuvos.
Erich, Mikko, filosofiantohtori.
Eskola, Valfrid, asutusneuvoja.
Estlander, Ernst, professor.

Fagerholm, Karl-August, socialminister.
Frietsch, C. O., reklamechef, doktor.
Furuhjelm, Ragnar, professor.

Hackzell, Antti, toimitusjohtaja.
Haga, Edvard, bonde.
Hakala, Kalle, sanomalehdentoimittaja.
Hakkila, Väinö Pietari, pormestari.
Halonen, Antti, maanviljelijä.
Halonen, Toivo, pienviljelijä.
Hannula, Mandi, kunnallisneuvos.
Hannula, Uuno, filosofianmaisteri.
Havas, Väinö, kirkkoherra.
Heikkilä, Matti, maanviljelijä.
Heikkinen, P. V., ministeri, maanviljelijä.
Heiniö, Sulo, insinööri.
Helenelund, Edvard, bonde.
Heljas, Lennart Albert, kirkkoherra.
Hiilelä, Amanda Katariina, taloudenhoitaja.
Hildén, Uno, agronom.
Hiltunen, Onni, toimistonhoitaja.
Holmberg, Einar, redaktör.
Honka, Aarne U. J., lehtori.
Horelli, Toivo, varatuomari, pankinjohtaja.

Huittinen, Kaapro, maanviljelijä.
Huotari, Anni, rouva.
Hurttu, Mikko, pormestari, lakit. kand.
Hämäläinen, Alex, työmies.
Hästbacka, J. E., ekonomieråd.

Ikola, Jaakko, päätoimittaja, filosofianmaisteri.
Inkinen, Aapo, kunnallislautakunnan esimies.

Janhonen, Toivo Aapeli, rovasti.
Jern, Levi, bonde.
Johansson, Hugo, filosofiemagister.
Jokinen, Kalle, työmies.
Joukanen, Kalle, maanviljelijä.
Junes, Antti, kunnallisneuvos.
Juutilainen, Jere, maalari.

Kajala, Olavi Ilmari, tilientarkkaaja.
Kallia, Rauno Gustaf Ilmari, päätoimittaja, varatuomari.
Kallio, Kaiku, rovasti.
Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä.
Kares, Kaarlo Reetrikki, asessori.
Karjalainen, Eetu, varastonhoitaja.
Karvetti, Einari, agronomi.
Kekkonen, Urho Kaleva, ministeri, lakitietentohtori.
Kekäläinen, O. H., kirvesmies.
Kemppi, Antti, maanviljelijä.
Ketonen, Arvo, toimitusjohtaja, päätoimittaja.

Kettunen, Pekka, tilallinen, piirisihteeri.
Kilpi, Sylvi-Kyllikki, filosofianmaisteri.
Kirra, Kalle, maanviljelijä.
Kivimäki, T. M., professori.
Kivioja, Vilho Heikki, pastori.
Kivisalo, Väinö, palstatilallinen.
Kleemola, Kauno, agronomi, maamieskoulun opettaja.
Koivisto, Juho, kunnallisneuvos, maanviljelijä.
Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä.
Kokko, Väinö, säästöpankinjohtaja, filosofianmaisteri.
Komu, Vilho, toimittaja.
Koponen, Albin, peltiseppä.
Korvenoja, Kaarle August, agronomi, maanviljelijä.
Kuittinen, Juho, talonmistaja.
Kujala, Edvard, pienviljelijä.
Kullberg, Henrik, jordbrukare.
Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja.
Kupari, Ville, kirvesmies.

Kuusisto, August, pienviljelijä.
 Kylänpää, Kustaa, lääninrovasti.
 Kämäräinen, Kalle, maanviljelijä.
 Kämäräinen, V. H., pienviljelijä.

Lampinen, Juho Eemil, maanviljelijä.
 Lehtokoski, Aino, rouva.
 Lehtonen, Aleks, piirisihteeri.
 Lehtonen, Oskari, lakit. kand., varatuomari.
 Lepistö, L. Matti, pienviljelijä.
 Leppälä, Juhani, maanviljelijä, kunnallisneuvos.

Lindqvist, Hjalmar, kirvesmies.
 Lindström, Gottfrid, arbetare.
 Linkomies, Edwin, professori.
 Linna, Jalmari, pienviljelijä.
 Lohi, Kalle Aukusti, maanviljelijä.
 Lonkainen, Jussi, toimittaja.
 Lumme, Alpo, lastensuojelutyön johtaja.
 Luoma-aho, Matti, maanviljelijä.
 Luostarinen, Aino, kunnallisneuvoksetar.
 Luukka, Emil, kunnankirjuri.
 Löthman-Koponen, Tilda, kansanopistonjohtajatar.

Malkamäki, Aino, opettaja.
 Malmivuori, Johan Emil, postiljooni.
 Metsäranta, Elsa Matilda, rouva.
 Miikki, Matti, maanviljelijä.
 Mikkola, Kaarlo Heikki, maanviljelijä.
 Moilanen, Kaapro, toimittaja, kunnallisneuvos.
 Murtomaa, Lauri, pienviljelysneuvoja.
 Mustasilta, Frans, pienviljelijä.
 Mäkeläinen, Onni, pienviljelijä.
 Määttä, Kalle, maa- ja metsät. kand., Talousseuran toiminnanjohtaja.
 Möttönen, Eino, pienviljelysneuvoja.

Nikkola, Iisakki, maanviljelijä.
 Niukkanen, Juho, maanviljelijä, puolustusministeri.
 Nokelainen, Toivo, kirvesmies.
 Nurmesniemi, Eero, maanviljelijä.

Oksala, Arvi, insinööri.

Paasonen, Armas, rautatieläinen.
 Paavola, Erkki, filosofianmaisteri, kansanopistonjohtaja.
 Paksujalka, Juho, maanviljelijä.
 Pekkala, Mauno, yliohtaja.
 Peltonen, Martti Hermann, luennoitsija.
 Peltonen, Onni Evert, veturinkuljettaja.
 Pennanen, Pekka, kunnallisneuvos, maanviljelijä.

Penttala, Isak, talonomistaja.
 Perho, Kustaa, kirvesmies.
 Pilkama, Jalmari, maanviljelijä.
 Pilppula, J. Erland, kunnallisneuvos.
 Pitkäsilta, Anselm, vaatturi.
 Pohjala, Kyllikki, sairaanhoitajatar.
 Pohjannoro, Arvo, kirkkoherra.
 Pyy, Juho, asutustilallinen.
 Pärssinen, Matti, maanviljelijä, kunnallislautakunnan esimies.

Raatikainen, Jussi, päätoimittaja.
 Rantala, Viljo, maatyöläinen.
 Rantamaa, Antti J., pastori.
 Raunio, Eino, toimistonhoitaja.
 Reinikainen, Oskar Brynolf, lääketieteenlenssiaatti.
 Rydberg, Kaisu-Mirjami, toimittaja.
 Räisänen, Yrjö, toimittaja.

Saarinen, Yrjö R., maanviljelysinsinööri.
 Salmela-Järvinen, Martta Helena, liittosihteeri.

Salmenoja, Johan Pietari, tarkastaja.
 Salmiala, Bruno A., professori.
 Salo, Sulo, pienviljelijä.
 Salovaara, Väinö V., ministeri.
 Saukkonen, Tauno, maanviljelijä, kunnallislautakunnan esimies.
 Schildt, Yrjö, maanviljelijä.
 Sillanpää, Miina, talousneuvos.
 Simonen, Heikki, maanviljelijä.
 Sinisalo, Väinö Viljam, työmies.
 Soini, Kalle, maanviljelysneuvos.
 Sundström, Cay, odontologian kandidaatti.
 Susitaival, Paavo, everstiluutnantti.
 Suurkonka, Anton, maanviljelijä.
 Svento, Reinhold, sanomalehdentoimittaja.
 Syrjänen, August, kansakoulunopettaja.

Tanner, Väinö, toimitusjohtaja.
 Tarkkanen, Eemil Mikael, kunnallisneuvos, maanviljelijä.
 Teittinen, Sulo J., maanmittausinsinööri.
 Tervo, Samuli, entinen piirisihteeri.
 Toivonen, Otto, luennoitsija.
 Tolonen, Juho Fredrik, pienviljelijä.
 Tolppanen, Matti, maanviljelijä.
 Tukia, Elias, maanviljelijä, kunnallisneuvos.
 Turja, E. A., maanviljelijä, kunnallisneuvos.
 Turkia, Matti, toimittaja.
 Turkka, Arvi, toimittaja.
 Turunen, Varma Kosto, järjestäjä.
 Tuurna, Arno, varatuomari, kaupunginjohtaja.
 Törngren, Ralf, filosofi magister.

Wainio, Jalo Veikko, lehtori.	Virranniemi, Uuno Antti, maanviljelijä.
Wenman, Karl J., bonde.	Wirtanen, Atos Kasimir, typograf.
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä.	Voionmaa, Väinö, kauppaministeri, profes-
Wickman, Albin, predikant.	sori.
Wiik, K. H., filosofianmaisteri.	Östenson, Ebba, filosofiemagister, fru.
Vilhula, T. N., agronomi.	Österholm, John, redaktör.
Virkkunen, Paavo, lääninrovasti, teologian- tohtori.	

Helsingissä elokuun 31 päivänä 1939.

C. G. Möller.

Eduskunnan jäsenet vaalipiirittain lueteltuina vuoden 1939 varsinaisilla valtiopäivillä.

Uudenmaan läänin vaalipiiri.

Ampuja, Mikko, viilaaja, Helsingin pitäjstä. S. 1882.

Andersson, Sven Gunnar, förbundssekreterare, Helsingfors. F. 1896.

Bonsdorff, Elsa, fröken, skolföreståndarinna, Borgå socken. F. 1883.

von Born, Ernst Viktor Lorentz, godsägare, friherre, Pernå socken. F. 1885. (Toinen varapuhemies. Andre vicetalmän.)

Cajander, Aimo Kaarlo, pääjohtaja, pääministeri, Helsingin kaupungista. S. 1879.

Frietsch, Carl Olof, filosofiedoktor, reklamchef, Helsingfors. F. 1901.

Furuhjelm, Ragnar, professor, Helsingfors. F. 1879.

Hannula, Mandi, kunnallisuusneuvos, Helsingin kaupungista. S. 1880.

Hildén, Uno, agronom, Ingå kommun. F. 1890.

Huotari, Anni, rouva, Helsingin kaupungista. S. 1874.

Kallia, Rauno Gustaf Ilmari, päätoimittaja, varatuomari, Helsingin kaupungista. S. 1901.

Kilpi, Sylvi-Kyllikki, maisteri, Helsingin kaupungista. S. 1899.

Kullberg, Henrik, jordbrukare, Strömfors kommun. F. 1891.

Kuusisto, August, maanviljelijä, Vihdin kunnasta. S. 1883.

Lampinen, Juho Emil, maanviljelijä, Porvoon pitäjstä. S. 1882.

Lehtonen, Aleksi, piirisihteeri, Helsingin pitäjstä. S. 1897.

Linkomies, Edwin, professori, Helsingin kaupungista. S. 1894.

Linna, Jalmari, pienviljelijä, Lohjan pitäjstä. S. 1891.

Pilkama, Jalmari, maanviljelijä, Kuusankosken kunnasta. S. 1881.

Rydberg, Kaisu-Mirjami, toimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1905.

Salmela-Järvinen, Martta Helena, työläisnaisliittosihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1892.

Salovaara, Väinö V., ministeri, Helsingin kaupungista. S. 1888.

Sundström, Cay, odontologian kandidaatti, Helsingin kaupungista. S. 1902.

Syrjänen, August, kansakoulunopettaja, Kuusankosken kunnasta. S. 1883.

Turkia, Matti, toimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1871.

Wiik, Karl Harald, filosofianmaisteri, Helsingin pitäjstä. S. 1883.

Virkkunen, Paavo, lääninrovasti, teologiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1874.

Wirtanen, Atos Kasimir, typograf, Helsingfors. F. 1906.

Östenson, Ebba, filosofiemagister, fru, Helsingfors. F. 1894.

Österholm, John, redaktör, Helsingfors. F. 1882.

Turun läänin eteläinen
vaalipiiri.

- Erich, Mikko**, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1888.
Holmberg, Einar, redaktör, Åbo. F. 1878.
Honka, Aarne Uno Johannes, lehtori, Turun kaupungista. S. 1889.
Johansson, Hugo, filosofiemagister, Finström socken, Åland. F. 1900.
Jokinen, Kalle, työmies, Perniön pitäjistä. S. 1900.
Karvetti, Einari, agronomi, Naantalin maalaiskunnasta. S. 1897.
Ketonen, Arvo, toimitusjohtaja, päätoimittaja, Turun kaupungista. S. 1888.
Korvenoja, Kaarle August, agronomi, maanviljelijä, Perttelin pitäjistä. S. 1891.
Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja, Turun kaupungista. S. 1889.
Lehtokoski, Aino, rouva, Helsingin kaupungista. S. 1886.
Lindström, Gottfrid, arbetare, Dragsfjärd socken. F. 1887.
Perho, Kustaa, kirvesmies, Maarian pitäjistä. S. 1885.
Pilppula, Juho Erland, kunnallisneuvos, Laitilan pitäjistä. S. 1886.
Saarinen, Yrjö Reino, maanviljelysinsinööri, Turun kaupungista. S. 1899.
Törngren, Ralf, filosofiemagister, Åbo. F. 1899.

Turun läänin pohjoinen
vaalipiiri.

- Aarniokoski, Paavo**, maanviljelijä, Kankaanpään pitäjistä. S. 1893.
Joukanen, Kalle, maanviljelijä, Kankaanpään pitäjistä. S. 1892.
Kares, Kaarle Reetrikki, lääninrovasti, Lapuan pitäjistä. S. 1873.
Kirra, Kalle Johannes, maanviljelijä, Huittisten pitäjistä. S. 1893.
Komu, Vilho, sanomalehdentoimittaja, Ulvilan pitäjistä. S. 1895.
Kylänpää, Kustaa, lääninrovasti, Noormarkun pitäjistä. S. 1881.
Malmivuori, Johan Emil, postiljooni, Rauman kaupungista. S. 1887.
Murtomaa, Lauri, pienviljelysneuvoja, Kokemäen pitäjistä. S. 1899.
Mustasilta, Frans, pienviljelijä, Hämeenkyrön pitäjistä. S. 1879.

- Pohjala, Kyllikki**, sairaanhoitajatar, Nakkilan pitäjistä. S. 1894.
Rantala, Viljo, maatyöläinen, Punkalaitumen pitäjistä. S. 1892.
Sillanpää, Miina, talousneuvos, Helsingin kaupungista. S. 1866.
Soini, Kalle, maanviljelysneuvos, Tampereen kaupungista. S. 1884.
Tanner, Väinö, toimitusjohtaja, valtiovarainministeri, Helsingin kaupungista. S. 1881.

Hämeen läänin eteläinen
vaalipiiri.

- Eerola, Albert**, kunnallisneuvos, Tuuloksen pitäjistä. S. 1874.
Kivisalo, Väinö, palstatilallinen, Hämeenlinnan maalaiskunnasta. S. 1882.
Lehtonen, Oskari, lakitieteenkandidaatti, varatuomari, Lahden kaupungista. S. 1889.
Malkamäki, Aino, opettaja, Janakkalan pitäjistä. S. 1895.
Mikkola, Kaarlo Heikki, maanviljelijä, Hämeenlinnan maalaiskunnasta. S. 1891.
Pitkäsilta, Anselm, vaatturi, Lahden kaupungista. S. 1879.
Raunio, Eino, toimistonhoitaja, Forssan kauppalasta. S. 1909.
Salmiala, Bruno Aleksander, professori, Helsingin kaupungista. S. 1890.
Sinisalo, Väinö Viljam, työmies, Riihimäen kauppalasta. S. 1892.
Teittinen, Sulo J., maanmittausinsinööri, Lahden kaupungista. S. 1882.
Toivonen, Otto, luennoitsija, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1884.

Hämeen läänin pohjoinen
vaalipiiri.

- Aattela, Hugo Emil**, toimitsija, Tampereen kaupungista. S. 1897.
Eskola, Valfrid, asutusneuvoja, Jämsän pitäjistä. S. 1889.
Hakkila, Väinö Pietari, pormestari, Tampereen kaupungista. S. 1882. (Puemies.)
Heikkilä, Matti, maanviljelijä, Pälkäneen pitäjistä. S. 1890.
Heiniö, Sulo, insinööri, Tampereen kaupungista. S. 1888.

Hiilelä, Amanda Katariina, taloudenhoitaja, Tampereen kaupungista. S. 1891.
Horelli, Toivo, varatuomari, pankinjohtaja, Jyväskylän kaupungista. S. 1888.
Kajala, Olavi Ilmari, tilientarkkaaja, Tampereen kaupungista. S. 1905.
Kujala, Edvard, pienviljelijä, Ruoveden pitäjästä. S. 1884.
Lumme, Alpo, lastensuojelutyön johtaja, Tampereen kaupungista. S. 1890.
Voionmaa, Väinö, professori, kauppaministeri, Helsingin kaupungista. S. 1869.

Wiipurin läänin läntinen
vaalipiiri.

Andersson, Kauko Kalervo, sähkötyömiies, Kymin pitäjästä. S. 1913.
Annala, Vilho, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1888.
Hackzell, Antti, toimitusjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Inkinen, Aapo, kunnallislautakunnan esimies, Kuolemajärven pitäjästä. S. 1898.
Juutilainen, Jere, maalari, Lappeenrannan kaupungista. S. 1889.
Kallio, Kalku, rovasti, Lappeenrannan kaupungista. S. 1890.
Kekkonen, Urho Kaleva, lakitieteentohtori, sisäasiainministeri, Helsingin kaupungista. S. 1900.
Kemppi, Antti, maanviljelijä, Viipurin maalauskunnasta. S. 1893.
Kupari, Ville, kirvesmies, Kymin pitäjästä. S. 1900.
Metsäranta, Elsa Matilda, rouva, Kotkan kaupungista. S. 1887.
Moilanen, Kaapro, sanomalehdentoimittaja, Viipurin kaupungista. S. 1878.
Pyy, Juho, asutustilallinen, Viipurin kaupungista. S. 1884.
Reinikainen, Oskar Brynolf, lääketieteenlensiaatti, Viipurin kaupungista. S. 1885.
Salmenoja, Johan Pietari, tarkastaja, Helsingin kaupungista. S. 1893.
Suurkonka, Anton, maanviljelijä, Valkealan pitäjästä. S. 1886.
Tukia, Elias, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Lappeen pitäjästä. S. 1877.
Tuurna, Arno, varatuomari, kaupunginjohtaja, Viipurin kaupungista. S. 1894.

Wiipurin läänin itäinen
vaalipiiri.

Halonen, Antti, maanviljelijä, Jaakkiman pitäjästä. S. 1885.
Huittinen, Kaapro, maanviljelijä, Kurkijoen pitäjästä. S. 1893.
Kuittinen, Juho, talonmistaja, Ensosta (Jääsken pitäjä). S. 1889.
Leppälä, Juhani, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Sortavalan maalauskunnasta. S. 1880.
Lonkainen, Jussi, toimittaja, Viipurin kaupungista. S. 1890.
Luukka, Emil, kunnankirjuri, Muolaan pitäjästä. S. 1892.
Miikki, Matti, maanviljelijä, Ruokolahden pitäjästä. S. 1889.
Niukkanen, Juho, maanviljelijä, puolustusministeri, Kirvun pitäjästä. S. 1888.
Nokelainen, Toivo, kirvesmies, Vuoksenkallalta, Ruokolahden pitäjästä. S. 1887.
Oksala, Arvi, insinööri, Helsingin kaupungista. S. 1891.
Paavolainen, Erkki, kansanopistonjohtaja, filosofianmaisteri, Kanneljärven pitäjästä. S. 1890.
Paksujalka, Juho, maanviljelijä, Hiitolan pitäjästä. S. 1883.
Pitkänen, Matti, maanviljelijä, Sortavalan maalauskunnasta. S. 1885.
Pärssinen, Matti, maanviljelijä, kunnallislautakunnan esimies, Pyhäjärven pitäjästä Vp.I. S. 1896.
Raatikainen, Jussi, päätoimittaja, Sortavalan kaupungista. S. 1898.
Saukkonen, Tauno, maanviljelijä, kunnallislautakunnan esimies, Parikkalan pitäjästä. S. 1902.
Susitaival, Paavo, everstiluutnantti, Helsingin kaupungista. S. 1896.
Welling, Yrjö, maanviljelijä, Kirvun pitäjästä. S. 1885.

Mikkelin läänin vaalipiiri.

Asikainen, Albin, maanviljelijä, Mikkelin pitäjästä. S. 1873.
Hakala, Kalle, sanomalehdentoimittaja, Mikkelin kaupungista. S. 1880.
Halonen, Toivo, pienviljelijä, Säämingin pitäjästä. S. 1893.
Hämäläinen, Alex, työmiies, Mikkelin kaupungista. S. 1894.

Kivimäki, Toivo Mikael, professori, Helsingin kaupungista. S. 1886.
Luostarinen, Aino kunnallisneuvoksetar, Kerimäen pitäjältä. S. 1889.
Pohjannoro, Arvo, kirkkoherra, Kerimäen pitäjältä. S. 1893.
Rantamaa, Antti J., pastori, Joroisten pitäjältä. S. 1904.
Schildt, Yrjö, maanviljelijä, Sysmän pitäjältä. S. 1899.
Svento, Reinhold, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Tolonen, Juho Fredrik, pienviljelijä, Kerimäen pitäjältä. S. 1882.

Kuopion läänin läntinen
vaalipiiri.

Heikkinen, Pekka Ville, maanviljelijä, maatalousministeri, Muuruveden pitäjältä. S. 1883.
Heljas, Lennart Albert, kirkkoherra, Kuopion maalaiskunnasta. S. 1896.
Hiltunen, Onni, myymälänhoitaja, Varkauden kauppalasta. S. 1895.
Hirvensalo, Lassi Olli, agronomi, maanviljelysneuvos, Iisalmen maalaiskunnasta. S. 1882.
Hurta, Mikko, pormestari, lakitieteen kandidaatti, Kuopion kaupungista. S. 1896.
Kämäräinen, Kalle, maanviljelijä, Kiuruveden pitäjältä. S. 1892.
Kämäräinen, V. H., pienviljelijä, Kiuruveden pitäjältä. S. 1887.
Kääriäinen, Heikki, pienviljelijä, Iisalmen maalaiskunnasta. S. 1872.
Löthman-Koponen, Tilda, kansanopiston johtajatar, Kuopion maalaiskunnasta. S. 1874.
Mäkeläinen, Onni, pienviljelijä, Tervon pitäjältä. S. 1889.
Paasonen, Armas, rautatieläinen, Kuopion kaupungista. S. 1885.
Räsänen, Yrjö, toimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1888.

Kuopion läänin itäinen
vaalipiiri.

Brander, Akseli, agronomi, Kiteen pitäjältä. S. 1876.
Kettunen, Pekka, tilallinen, Pielisensuun pitäjältä. S. 1890.

Koponen, Albin, levyseppä, Lieksasta. S. 1881.
Kukkonen, Antti, maanviljelijä, Pielisensuun pitäjältä. S. 1889.
Pennanen, Pekka, kunnallisneuvos, Kesälahden pitäjältä. S. 1872.
Soininen, Heikki, maanviljelijä, Polvijärven pitäjältä. S. 1891.
Tervo, Samuli, ent. piirisihteeri, Joensuun kaupungista. S. 1871.
Tolppanen, Matti, maanviljelijä, Pyhäselän pitäjältä. S. 1882.
Turunen, Varma Kosto, järjestäjä, Helsingin kaupungista. S. 1913.
Väisänen, Jalmari, maanviljelijä, Pälkjärven pitäjältä. S. 1893.

Vaasan läänin itäinen
vaalipiiri.

Bryggari, Tuomas, kivityömies, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Havas, Väinö, kirkkoherra, Kivijärven pitäjältä. S. 1898.
Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä, Virtain pitäjältä. S. 1881.
Luoma-aho, Matti, maanviljelijä, Alajärven pitäjältä. S. 1885.
Möttönen, Eino, pienviljelysneuvoja, Karsulan pitäjältä. S. 1904.
Pekkala, Mauno, ylijohdaja, Helsingin kaupungista. S. 1890.
Peltonen, Onni Evert, veturinkuljettaja, Jyväskylän kaupungista. S. 1894.
Raatikainen, Uuno, myymälänhoitaja, Pihlputaan pitäjältä. S. 1900.
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä, Laukaan pitäjältä. S. 1885.
Vilhula, Taavi Nikolai, agronomi, Jyväskylän kaupungista. S. 1897.

Vaasan läänin eteläinen
vaalipiiri.

Estlander, Ernst, professori, Helsingfors. F. 1870.
Helenelund, Edvard, bonde, Solv socken. F. 1885.
Ikola, Jaakko, filosofianmaisteri, päätoimittaja, Vaasan kaupungista. S. 1887.
Jern, Levi, bonde, Korsholm socken. F. 1893.

Koivisto, Juho, kunnallisneuvos, apulaismaatalousministeri, Kurikan pitäjältä. S. 1885.

Mangs, Josef, bonde, Närpes socken. F. 1883.

Nikkola, Iisakki, maanviljelijä, Ilmajoen pitäjältä. S. 1888.

Penttala, Isak, talonomistaja, Seinäjoen kauppala. S. 1883.

Tarkkanen, Eemil Mikael, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Laihian pitäjältä. S. 1886.

Wenman, Karl Johan, bonde, Närpes socken. F. 1895.

Vaasan läänin pohjoinen vaalipiiri.

Fagerholm, Karl-August, redaktör, socialminister, Helsingfors. F. 1901.

Haga, Edvard, bonde, Vörå socken. F. 1893.

Hästbacka, Johan Emil, ekonomieråd, Teerijärvi socken. F. 1872.

Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä, Halsuan pitäjältä. S. 1894. (Ensimmäinen varapuhemies.)

Kleemola, Kauno, agronomi, maamieskoulunopettaja, Kannuksen pitäjältä. S. 1906.

Lepistö, Leevi Matti, pienviljelijä, Toholammin pitäjältä. S. 1901.

Turja, Ernsti Aleksanteri, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Lapuan pitäjältä. S. 1882.

Wickman, Albin, predikant, Teerijärvi socken. F. 1896.

Oulun läänin vaalipiiri.

Arhama, Kusti, pienviljelijä, Sotkamon pitäjältä. S. 1885.

Janhonen, Toivo Aapeli, rovasti, Sotkamon pitäjältä. S. 1886.

Karjalainen, Eetu, varastonhoitaja, Kajaa-

nin kaupungista. S. 1895.

Kivioja, Vilho Heikki, pastori, Kalajoen pitäjältä. S. 1896.

Kokko, Väinö, säästöpankinjohtaja, filosofianmaisteri, Oulun kaupungista. S. 1880.

Lindqvist, Hjalmar, kirvesmies, Haukiputaan pitäjältä. S. 1887.

Lohi, Kalle Aukusti, maanviljelijä, Ranuan pitäjältä. S. 1872.

Määttä, Kalle, maa- ja metsätieteen kandidatti, Talousseuran toiminnanjohtaja, Oulun kaupungista. S. 1900.

Niskanen, Heikki, maanviljelijä, Nivalan pitäjältä. S. 1896.

Nurmesniemi, Eero, maanviljelijä, Kärsämäen pitäjältä. S. 1882.

Rytinki, Eino Jaakko, pienviljelijä, Pudasjärven pitäjältä. S. 1903.

Salo, Sulo, pienviljelijä, Puolangan pitäjältä. S. 1887.

Simonen, Heikki, maanviljelijä, Alavieskan pitäjältä. S. 1902.

Turkka, Arvo, toimittaja, Oulun kaupungista. S. 1894.

Wainio, Jalo Veikko, lehtori, Oulun kaupungista. S. 1894.

Virranniemi, Uno Antti, maanviljelijä, Kuusamon pitäjältä. S. 1890.

Lapin läänin vaalipiiri.

Hannula, Uno, filosofianmaisteri, opetusministeri, Kemin kaupungista. S. 1891.

Junes, Antti, kunnallisneuvos, Alatornion pitäjältä. S. 1874.

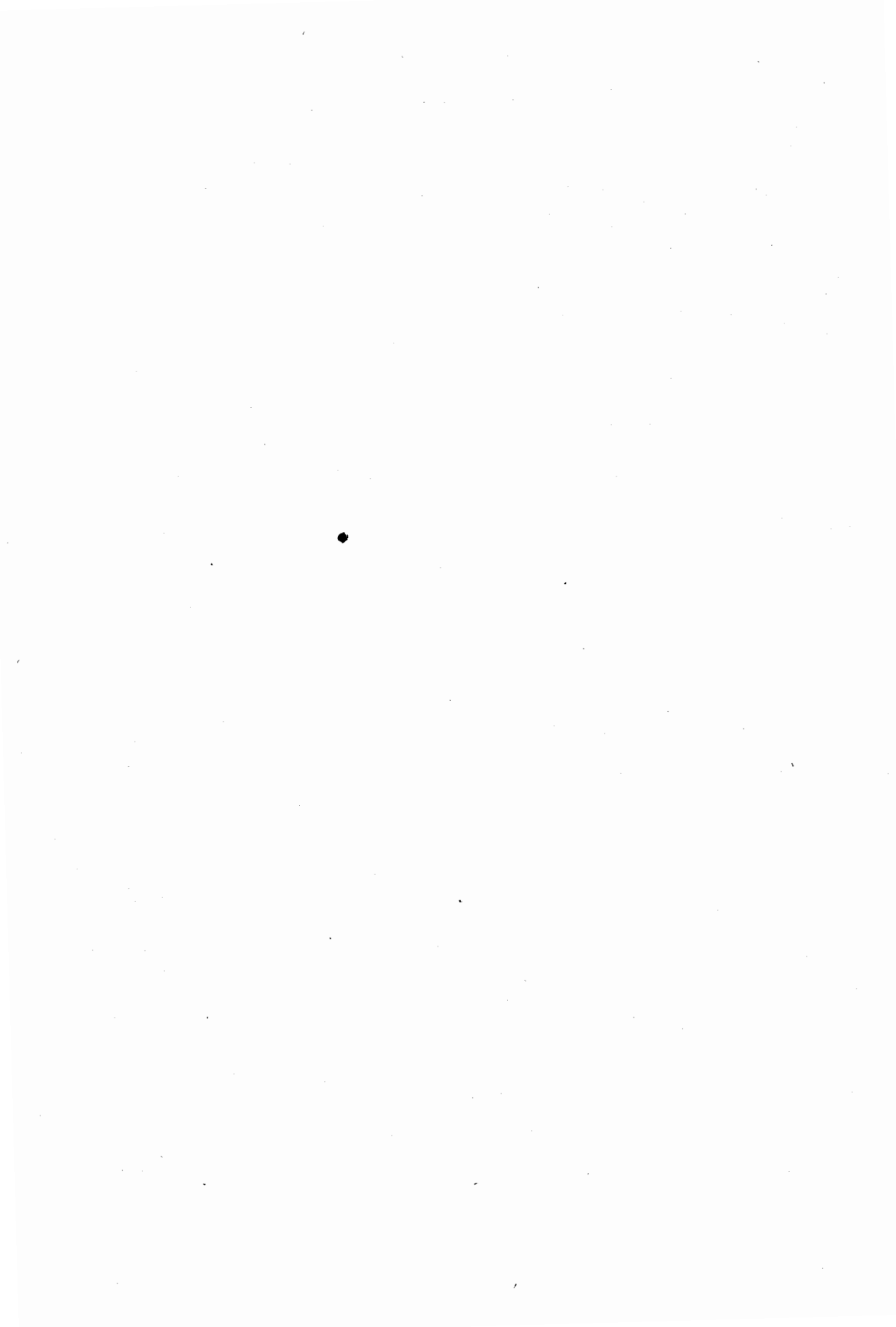
Kaijalainen, Lauri, sanomalehdentoimittaja, Rovaniemen kauppala. S. 1900.

Kekäläinen, O. H., kirvesmies, Kemin kaupungista. S. 1883.

Koivuranta, Janne, kunnallisneuvos, Rovaniemen kauppala. S. 1885.

Lahtela, Matti Oskari, maanviljelijä, Kemijärven pitäjältä. S. 1881.

Peltonen, Martti Hermann, luennoitsija, Helsingin kaupungista. S. 1901.

1. Perjantaina 1 p. syyskuuta 1939

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

	Siv.
1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali	11
2) Neljän jäsenen vaali kansliatoimikuntaan	13

Ikäpuhemies alkajais sanat.

Puhemiehen paikalle asetuttuaan ikäpuhemies, edustaja Miina Sillanpää julistaa täysistunnon alkaneeksi.

Tämän jälkeen lausuu

Ikäpuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaan tulee minun iältäni vanhimpana eduskunnan jäsenenä johtaa tässä täysistunnossa puhetta, kunnes eduskunta on keskuudestaan valinnut puhemiehen ja kaksi varapuhemiestä ja nämä ovat eduskunnan edessä antaneet säädetyn juhlallisen vakuutuksen. Tämän vuoksi olen eduskunnan työjärjestyksen 2 §:n 1 momentin mukaisesti asettunut puhemiehen paikalle.

Pyydän eduskunnan sihteerää tulkitsemaan lausuntoni ruotsiksi.

Nimenhuuto.

Ikäpuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty edustajain valtakirjain tarkastus on sanotun pykälän mukaisesti toimitettu eilen ja on apulaisoikeuskansleri C. G. Möller, jolle tasavallan presidentti on valtakirjain tarkastuksen usko-

nut, eduskunnalle antanut aakkosellisen luettelon niistä edustajista, jotka ovat näytäneet olevansa oikein valitut. Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n 1 momentin ja työjärjestyksen 3 §:n 1 momentin mukaisesti on nyt toimitettava nimenhuuto tämän luettelon mukaan.

Sihteeri toimittaa nimenhuudon.

Nimenhuudossa merkitään läsnäoleviksi kaikki mainittuun luetteloon merkityt edustajat.

Ikäpuhemies: Ilmoitan, että edustajat Arhama, Kaijalainen, Koivuranta, Kukkonen, Kääriäinen, Lahtela, Mangs, Niskanen, Pitkänen, U. Raatikainen, Rytinki, Soininen, Welling ja Väisänen ovat minulle esittäneet asianmukaisesti tarkastetut valtakirjansa ja ovat nyt siis työjärjestyksen 3 §:n 3 momentin mukaan oikeutetut ryhtymään edustajatoimintaan hoitamaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa puhemiehen vaali, joka, kuten varapuhemiestenkin vaali, on toimitettava umpilipuvin ja noudattamalla työjärjestyksen 2 §:n 2 momentin ja 45 §:n 2 momentin säännöksiä. Edustajat panevat vaalilippunsa uurnaan nimenhuudon mukaan, joka toimitetaan aakkosjärjestyksessä.

Avustajiksi tässä vaalissa pyydän seuravat edustajat: Hiilelä, Vesterinen, Österholm ja Paavolainen.

Vaali toimitetaan.

Ikäpuhemies: Äänestyksen tulos julistetaan.

Vaalissa ovat saaneet ääniä ed. Hakkila 157, ed. Virkkunen 24, ed. Kalliokoski 5 ja ed. Pekkala 2 ääntä sekä edustajat Erich, Linkomies ja Salmiala kukin yhden äänen. Sitäpaitsi on jätetty 7 tyhjää vaalilippua.

Ikäpuhemies: Kun äänestyksessä ed. Hakkila on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on eduskunnan puhemieheksi vuoden 1939 valtiopäivillä valittu pormestari Väinö Hakkila.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa ensimmäisen varapuhemiehen vaali.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: M. Hannula, Joukanen, Aattela ja Frietsch.

Vaali toimitetaan.

Ikäpuhemies: Äänestyksen tulos julistetaan.

Vaalissa ovat saaneet ääniä: ed. Kalliokoski 187, ed. Virkkunen ja ed. von Born kumpikin 2 sekä edustajat Kukkonen ja Salmiala kumpikin yhden. Sitä paitsi on jätetty kolme tyhjää vaalilippua.

Ikäpuhemies: Kun äänestyksessä ed. Kalliokoski on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on eduskunnan ensimmäiseksi varapuhemieheksi vuoden 1939 valtiopäivillä siis valittu maanviljelijä Viljami Kalliokoski.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa toisen varapuhemiehen vaali.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Bonsdorff, Kaijalainen, Kuusisto ja O. Lehtonen.

Vaali toimitetaan.

Ikäpuhemies: Äänestyksen tulos julistetaan.

Vaalissa ovat saaneet ääniä: ed. von Born 108, ed. Virkkunen 57 ja ed. Pennanen 24 sekä edustajat Horelli, Linkomies ja Salmiala, kukin yhden. Sitäpaitsi on jätetty 2 tyhjää vaalilippua sekä lippu, johon on merkitty nimi Antti Pennanen, mutta koska sellaista edustajaa ei ole, on tämä vaalilippu hylätty.

Ikäpuhemies: Kun äänestyksessä ed. von Born on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi vuoden 1939 valtiopäivillä valittu tilanomistaja, vapaaherra Ernst von Born.

Puhemiehen ja varapuhemiesten juhlalliset vakuutukset.

Ikäpuhemies: Kehoitän puhemiestä ja varapuhemiehiä kutakin vuoronsa mukaan antamaan eduskunnan edessä valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaisen juhlallisen vakuutuksen.

Kaikki edelläolevat ikäpuhemieslausumat on eduskunnan sihteeri tulkinut ruotsiksi.

Puhujakorokkeelle asettuen lausuvat:

Puhemies Hakkila: Minä Väinö Hakkila vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Kalliokoski: Minä Viljami Kalliokoski vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ed. von Born: Jag Ernst Viktor Lorentz von Born försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefattningen efter all min förmåga upprätthålla finska folkets, riksdagens och regeringens rätt i enlighet med grundlagarna.

Minä Ernst Viktor Lorentz von Born vakuutan, että minä puhemiestoimessa tah-

don voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ikäpuhemies: Pyydän herra puhemiestä ottamaan paikkansa eduskunnassa ja ryhtymään toimeensa.

Puhemiehen puhe.

Noustuaan puhemiehen paikalle lausuu

Puhemies Hakila: Arvoisat kansanedustajat! Kiitän kunnioittaen luottamuksesta, jota olette minulle osoittaneet valitsanne minut puhemieheksi. Eduskunta koontuu nyt uusien vaalien jälkeen ulkopolitiittisesti vakavimpana hetkenä koko itsenäisyytemme aikana. Edustajien vaatimaan työhön liittyy tällaisena ajankohtana entistä suurempi edesvastuu, joka velvoittaa jokaista edustajaa itsehillintään ja harkintaan. Valitsijain katseet seuraavat meitä, maassa odotetaan, että eduskunta suorittaa tuloksellista työtä ja osoittaa kykenevänsä täyttämään sen arvokkaan tehtävän, mikä parlamentilla on itsenäisen maan ja vapaan kansan edustuslaitoksena. Tässä vaativassa työssä toivon arvoisien edustajien yhteistyön muodostuvan tällä istuntokaudella hyväksi ja odotan, että suopealla suhtautumisella toimintaani puhemiehenä helpoitatte epäilemättä suureksi muodostuvan työmäärämme suoritusta.

Jag ber att till de ärade riksdagsmännen få rikta mitt tack för det mig vid valet av talman visade stora förtroendet. Den nya riksdagen kommer nu att under en ytterst allvarlig tid utföra sitt värdefulla arbete till fromma för land och folk. Genom gott samarbete hoppas vi att detta skall lyckas.

Puhemiehen puhetta kuuntelevat edustaja seisten.

Yleistulkin tehtävien hoitaminen.

Puhemies: Ilmoitan, että olen pyytänyt nyt johtaja Heikki Koivulan hoitamaan yleistulkin tehtäviä, kunnes toimi tulee täytetyksi.

2) Neljän jäsenen vaali kansliatoimikuntaan.

Puhemies: Päiväjärjestykseen sisältyy myös neljän jäsenen valitseminen kansliatoimikuntaan. Pyydän tekemään ehdotuksia.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Aattela: Ehdotan kansliatoimikuntaan valittavaksi ed. Aukusti Kuusiston.

Ed. Pilppula: Ehdotan yhdeksi kansliatoimikunnan jäseneksi ed. Leppälän.

Ed. Pennanen: Ehdotan kansliatoimikunnan jäseneksi ed. Pohjalan.

Ed. Heiniö: Ehdotan kansliatoimikunnan jäseneksi ed. M. Hannulan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa ovat jäseniksi kansliatoimikuntaan ehdottaneet ed. Aattela ed. Kuusiston, ed. Pilppula ed. Leppälän, ed. Pennanen ed. Pohjalan, ed. Heiniö ed. M. Hannulan.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun useampia kuin neljä ehdokasta ei ole esitetty, on eduskunnan katsottava yhtyneen heistä ja siis kansliatoimikuntaan valinneen edustajat Kuusiston, Leppälän, Pohjalan ja M. Hannulan.

Ilmoitus valtiopäivien avajaisista.

Puhemies: Juhlamenojen ohjaajalta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan
Juhlamenojenohjaaja

Helsingissä, 29 päivänä elokuuta 1939.

Eduskunnan Puhemiehelle.

Tasavallan Presidentin ilmoitettua, että vuoden 1939 varsinaiset Valtiopäivät juh-

lallisesti avataan lauantaina 2 päivänä syyskuuta 1939, tulee Tasavallan Presidentti mainittuna päivänä, sen jälkeen kuin Suurkirkossa on pidetty jumalanpalvelus, Eduskunnan istuntosalissa julistamaan Valtio-päivät avatuiksi. Juhlamenojen ohjaajaksi määrättyä ja Tasavallan Presidentin määräyksestä kutsun kunnioittaen Teidät, Herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehet ja Edustajat jumalanpalvelukseen Suurkirkkoon, ilmoittaen samalla, että jumalanpalvelus alkaa kello 12 ja että juhlamenot Eduskunnan istuntosalissa ta-pahtuvat heti kirkonmenojen päätyttyä.

Rafael Hakkarainen.

Riksdagens
Ceremonimästare

Helsingfors, den 29 augusti 1939.

Till Riksdagens Talman.

Sedan Republikens President meddelat, att 1939 års lagtima Riksdag skall högtidligen öppnas lördagen den 2 september 1939, kommer Republikens President sagda dag, efter det gudstjänst i Storkyrkan förrättats, att i Riksdagens sessionssal förklara Riksdagen öppnad. I egenskap av tillförordnad ceremonimästare och på uppdrag av Republikens President har jag äran härmed inbjuda Eder, Herr Talman, och Riksdagens Vicetalmän och Riksdagsmän till gudstjänsten i Storkyrkan samt tillika anmäla, att gudstjänsten vidtager kl. 12 och att ceremonin i Riksdagens sessionssal äger rum omedelbart därefter.

Rafael Hakkarainen."

Ilmoitus puhemiehen ja varapuhemiesten
vaalista.

Puhemies: Tarkistamista varten esitellään äsken toimitettuja eduskunnan puhemiehen ja varapuhemiesten vaaleja koskeva tasavallan presidentille osoitettu kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Tasavallan Presidentille.

Eduskunta ilmoittaa kunnioittavimmin, että eduskunta on voimassaolevan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaisesti tänään toimittanut puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaalit vuoden 1939 varsinaisten valtiopäivien ajaksi ja että täten on valittu:

puhemieheksi pormestari Väinö Hakila;

ensimmäiseksi varapuhemieheksi maanviljelijä Viljami Kallio-koski; sekä

toiseksi varapuhemieheksi tilanomistaja, vapaaherra Ernst von Born.

Helsingissä 1 päivänä syyskuuta 1939.

Till Republikens President.

Riksdagen har äran härmed anmäla, att riksdagen jämlikt 25 § riksdagsordningen denna dag förrättat val av talman och tvenne vicetalmän för 1939 års lagtima riksdag och att därvid utsetts:

till talman borgmästaren Väinö Hakila;

till förste vicetalmän jordbrukaren Viljami Kalliokoski; samt

till andre vicetalmän godsägaren, friherre Ernst von Born.

Helsingfors den 1 september 1939.

Kirjelmä hyväksytään.

Edustajain istumajärjestys.

Puhemies: Huomautan, että työjärjestyksen mukaan edustajien tulee täysistunnoissa noudattaa aakkosellista istuma-

järjestystä, kunnes eduskunta kansliatoimikunnan ehdotuksesta toisin päättää.

P u h e m i e s: Kehoitän eduskunnan jäseniä kokoontumaan huomenna lauantaina kello 11,50 Säätytalon edustalle mennäksemme sieltä kulkueessa jumalanpalvelukseen Suurkirkkoon. Kirkosta edustajat saapuvat tänne Eduskuntataloon, jossa valtiopäivien avajaiset tapahtuvat. Sitten kun avajaiset ovat päättyneet, kokoontuu eduskunta täysistuntoon kello 15.

P u h e m i e s: Pyydän kansliatoimikuntaa kokoontumaan tämän istunnon päättyä.

Täysistunto lopetetaan kello 13,27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

Valtiopäiväjumalanpalvelus

lauantaina 2 päivänä syyskuuta 1939

kello 12.

Kokoonnuttuaan Säätytalon edustalle kello 11,50 lähtivät eduskunnan jäsenet kulkueena, puhemies ja varapuhemiehet ensimmäisinä, valtiopäiväjumalanpalvelukseen Suurkirkkoon, jonne myös korkeinta sotilaspäällystystä sekä korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentit ja jäseniä saapui.

Sittenkuin eduskunnan jäsenet, kutsuvieraat ja muu yleisö olivat asettuneet paikoilleen, saapuivat kirkkoon tasavallan presidentti, valtioneuvoston jäsenet ja apulaisoikeuskansleri.

Sen jälkeen alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa avustivat Suomen Laulu professori Heikki Klemetin johdolla, alttaripalveluksen toimittivat pastorit A. Mikkonen ja J. Sinnemäki ja urkujen soitosta huolehti tirehtööri John Sundberg.

Valtiopäiväsaarnan piti kansanedustaja, kirkkoherra Väinö Hava aiheenaan Luuk. 18: 13. Saarna kuului seuraavasti:

Kirkon kuorissa itseänsä kiittävä fari-seus puhui sydämensä kyllyydestä. Sydä-mestä kohosi myöskin tullimiehen parahdus. Ero oli siinä, että edellisen povessa hallitsi murtumaton minä. Toisen rukoilijan minä oli murskattu.

Jumala on antanut minäkeskeisyytemme jäytäjäksi pahan omantunnon. Vain harvat jollakin tavoin sairassieluiset yksilöt ovat sen vaikutuksista vapautuneet. Kristinuskon synnillisiksi leimaamat teot tuovat mielialaamme masentavan häpeäntunteen. Johtuipa tämä mistä syistä tahansa, joka tapauksessa puhumme kokemukseen perustuvasta totuudesta.

Erikoiset elämäntilanteet herkitävät huomattavasti omiatuntojamme. Sairaus ja kuoleman läheisyys vaikuttavat siten, uhkaavat onnettomuudet niinkään. Raskain Jumalan sallima koettelemus on sota. Se on kaikkien ajateltavissa olevien ahdistusten summa. Sen uhatessa ja sen alkuai-koina on aina nähty omientuntojen väkevästi liikkuvan, vaikka sen lopullinen vaikutus onkin raaistava ja tylsyttävä.

Pienenkin valtion lainsäädäntö ja hallitseminen on tuskallisten kansainvälisten ristiriitojen riehuessa jotakin sanomattoman vakavaa. Yksi ja toinen tuntee nöyrästi vajamittaisuutensa. Kyselemme levottomina: Miten? Minne?

Uskon, että yhteinen ahdinko on tänään tuonut tähän temppeliin niitä, joiden sär-mikäs ja mahtava minä, on saanut vakavan särön, niitä joiden sydämen rukous on: „Herra armahda meitä! Jumala, ole minulle syntiselle armollinen!” — Jumala on syyssuven ihanina päivinä kauniin ja antoisan luontonsa keskellä tahtonut hiljentää meidät eteensä. On ollut järkyttävää ajatella ihmispedon sotakiirikoista läähä-tystä Herramme tuhlailevan hyvyyden rin-nalla. Omankin omantuntomme tilit ovat tällöin avautuneet eteemme. Niissä on ollut paljon syyttävää. Alhaiset taipumuksemme ovat pyrkineet ohjailemaan toimiamme. Kateuden kalvamina, kunnianhi-momme kiihoittamina ja omien etujemme tiukassa tavoittelussa olemme antaneet väärän todistuksen lähimmäisistämme. Liioit-telu on tahrannut puheemme ja kirjoituk-semme. Aistillisuus on liannut monet sie-lut ja ruumiit haureudessa ja huumausai-neiden käytössä. Epäsäännöllisen elämän ärsyttämät hermot ovat johtaneet kärsimättömyyden ja kiukun purkauksiin. Her-

ramme säätämästä lepopäivästä on tullut uuvuttava riettauden palvonta-aika. Ihmis-orjuus on ajanut mielistelemään milloin ystävään, milloin vastustajain, milloin yleisen mielipiteen edessä; oman sisimmän va-kaumuksen ääni on kaikkinaisin verukkein tukahdutettu. Kaikki nämä luonnettamme rumentavat, sieluamme ja ruumistamme kuluttavat voimat ovat ajaneet meidät yhä ahtaammalle elämässämme. Siksi minäsi, herännyt kuulijani, on murskautumassa. Siksi rukouksesi tänä päivänä on: „Jumala, ole minulle syntiselle armollinen!” Samalla kuitenkin arkaillet Herraasi, vieläpä ihmistenkin edessä. On ehkä pitkä aika siitä, kun viimeksi rukoilit. Tunnet olevasi oudossa ympäristössä. Et tohdi luottavaisin lapsenmielin nostaa katsettasi taivasta kohti. Muistat vanhaa sananpartta: „Jumalattoman rukous on Herralle kauhistus!”

Teit hyvin, kun tässä tilassa temppeeliin saavuit. Herramme lupaa: „Sinut ylenne-tään!”

Voima, joka itsensä alentaneen nostaa, on sovintosaarna. Sen Kristus sääti seuraajainsa huulille. Olen onnellinen kun tässäkin tilaisuudessa voin Herrani antamin valtuuksin vakuuttaa yhdellekin tus-kaisen tunnon raahaajalle: Syntisi ovat anteeksi annetut! Jumalamme on armah-tava isä. Jeesus on maailman syntien so-vinto. Kipeätuntoinen veljeni, Hänen ni-messään ja veressään ovat elämäsi erheet anteeksi annetut! Saat ottaa tämän siu-nauksen vastaan Jumalan omana sanana. Vain tämä sanoma tyynnyttää omantuntosi. Parhaatkaan ponnistuksesi, vilpittöminkään isänmaallinen innostuksesi, lämpimänä syk-kivä suomalainen veresi ei voi puhdistaa rikoksia raahaamaan uupunutta sydäntäsi eikä katko himojesi kahleita. Sen tekee yksin Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Po-
jan, veri.

Tämän jälkeen jatkoi puhuja ruotsiksi:
Mina åhörare! De syndare, som av detta

evangelium upphöjts till nåd och förflyt-tats från mörkret till ljuset, äro såsom ljus och salt för sin omgivning. Genom sin vandring och med sina ord bekänna de sin Herre. De leva inte mera endast för sig själva, utan de göra sina lemmar åt Gud till krigsvapen för rättfärdigheten. De älska sina medbröder med helig kärlek, som hatar synden men älskar syndaren. De blotta opartiskt all orättfärdighet i den enskildes och samhällets liv. De äro sitt hems, sin arbetsplats, sitt folks onda sam-vete. De lyda inte hopens fordringar eller tyrannernas maktpåbud utan det av den helige Ande upplysta samvetet, som överensstämmer med Bibeln. De äro Guds dånar, som mången gång känna ensamhet och som inte veta var de kunna luta sitt huvud, enstöringar, som kämpa mot ström-men, men dock hjärtliga personligheter, på vilkas skuldror korset trycker. Men ur deras blick utstrålar frid och stilla glädje.

Inför dessa höga uppgifter darra vi nu-tidens vacklande kristna, som rivas av stridigheter och jäkt. Vi ha fått mycket, av oss fordras även mycket. Även såsom be-nådade bedja vi: „Gud var mig syndare nådig!” Vi bedja om himmelsk eld för att osmyckat bekänna vår tro och frigöra oss från människoträldomens förförande ok. Vi vilja vara Kristi trålar. Bröder, därtill må Gud hjälpa oss!

Låtom oss bedja! Käre himmelske Fa-der! Giv frid på jorden och åt vårt fosterland! Giv din frid åt dem, som kämpa med ondt samvete! Giv din kraft åt dina svaga barn, att vi kunde vara såsom ljus och salt för vår omgivning! Amen.

Saarnan jälkeen seurasi ruotsinkielinen alttaripalvelus.

Jumalanpalveluksen päätyttyä edustajat lähtivät eduskuntatalolle, jossa valtiopäi-vien avajaiset tapahtuivat.

Valtiopäiväin avajaiset

Eduskunnan istuntosalissa

syyskuun 2 p:nä 1939.

Pöytäkirja, joka laadittiin 1939 vuoden varsinaisten valtiopäivien avajaisissa Eduskunnan istuntosalissa lauantaina 2 p. syyskuuta 1939.

Oltuaan läsnä Suurkirkossa pidetyssä, kello 12 alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa saapui tasavallan presidentti Kyösti Kallio sekä eduskunnan puhemiehet ja jäsenet eduskuntataloon. Eduskunnan jäsenet ja eduskunnan oikeusasiamies asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Valtioneuvoston jäsenet ja apulaisoikeuskansleri saapuivat heille puhemiehen vasemmalle puolelle varatuille paikoille. Tämän jälkeen asettui puhemiehenkorokkeen oikeanpuoleiselle sivulle eduskunnan puhemies, pormestari Väinö Hakkila. Pöytäkirjaa ryhtyi 20 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäivien avajaisista ja päättäjaisistä noudatettavia juhlamenohjeita koskevan asetuksen 7 §:n määräyksen mukaisesti pitämään allekirjoittanut eduskunnan sihteeri.

Ulkovaltain diplomaattiset edustajat olivat asettuneet heille varattuun aitioon oikealle alaparvekkeelle sekä korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentti ja jäsenet ynnä muut kutsuvieraat keski- ja vasemmanpuoleiselle alaparvekkeelle.

Kun kaikki olivat asettuneet paikoilleen, saapui juhlamenohjaaajan saattamana istuntosaliin tasavallan presidentti asettuen puhemieskorokkeen vasemmanpuoleiselle sivustalle.

Tasavallan presidentti tervehti Eduskuntaa ja julisti valtiopäivät avatuiksi seuraavin sanoin:

Suomen kansan edustajat!

Lausun teidät, arvoisat eduskunnan jäsenet, tervetulleiksi tärkeään ja vastuunalaiseen tehtäväänne.

Lakimääräisissä eduskuntavaaleissa olette Te saaneet kansaltamme valtuudet käyttää sen puolesta eduskunnalle kuuluvaa valtiovaltaa. Keskeisimpänä kuuluu näihin valtuuksiin lainsäädäntötyö laajoine aloite-oikeuksineen. Mutta eduskunnalla on myös määräävä asema valtiotalouden hoidossa ja valvonnassa sekä parlamenttarismin toteuttamisessa käsi kädessä toimeenpanovallan, tasavallan presidentin ja hallituksen kanssa.

Kun eduskunnalle on näin laaja vaikutusvalta ja vastuu valtiokoneistossamme, niin toivon, että valtiosääntömme rakenteen ja hengen mukaisen yhteistyön kautta tälläkin vaalikaudella voisimme syventää ja lujittaa parlamenttaarista toimintaa ja kasvattaa yhteistuntoa kansassamme.

On inhimillistä, että valtiovallan käytöstä vastuuta kantavilla voi olla eri käsityksiä siitä, miten parhaiten voidaan edistää kansamme menestystä, mutta jos meitä elähtävät ne ylevät ohjeet, jotka perustuslakimme asettavat johtotähdiksi eduskuntatyölle, niin silloin on olemassa luja pohja luottamukselliseen yhteistyöhön isänmaan hyväksi.

Eduskunnalla on tilaisuus aloittaa työnsä sisäisesti rauhallisissa ja taloudellisesti suhteellisen suotuisissa oloissa, mutta ulkopolitiittinen tilanne sen sijaan on sitä jännitteempi.

Eduskunnan istuntojen väliaikana on hallitus johdonmukaisesti ulkopoliitikassaan noudattanut eduskunnan yksimielisesti hyväksymää puolueettomuussuuntaa. Kesän ulkopoliittinen tilanne on kaikille Euroopan valtioille ollut erinomaisen raskas. Suomen on onnistunut säilyttää ystävälliset suhteet kaikkiin valtioihin, ja on sen omaksuma täydellinen puolueettomuuskanta tullut selvitettyksi ja entistään tunnetummaksi, mikä kaikki on vahvistanut kansainvälistä asemaamme. Ja sen suuren kriisin edessä, joka näinä päivinä on uhannut ja on nyt jo kohdannut maailmaa, on oman kansamme keskuudessa, siitä olen vakuutettu, yhä lujittunut se vakaumus, että Suomen tulee sodan sytyttyä noudattaa täydellistä puolueettomuutta ja sitä kaikin käytettävissä olevin keinoin myös puolustaa.

Muiden pohjoismaiden kanssa on yhteistyömme pohjoismaiden yhteisten etujen hyväksi tehokkaalla tavalla jatkuvasti kehittyntä. Noudattamamme suunta ja kuuluvaisuutemme tähän ryhmään on edelleen vahvistunut. Viime aikojen tapahtumat ovat painavasti osoittaneet, kuinka tärkeätä pohjoismaiden yhteistyö ja puolueettomuuspolitiikka jokaiselle niistä on. Todennäköistä kumminkin on, että vakava kansainvälinen tilanne antaa eduskunnallekin työtä, sillä tapahtumia on valppaasti seurattava ja ryhdyttävä niiden vaatimiin toimenpiteisiin.

Jo nyt on Suomen Pankki, yhteisymmärryksessä hallituksen kanssa, sen johdosta, että Englannin punnan arvo on vakavasti horjahtanut ja mahdollisuudet käyttää sitä vaihtovälineenä muita ulkomaisia valuuttoja hankittaessa suuresti supistuneet, ollut pakotettu toistaiseksi luopumaan pitämästä valuuttanoteeraustensa perustana kiinteätä kurssisuhdetta Suomen markan ja punnan välillä, kuten aina vuodesta 1933 saakka on tapahtunut. Tämän toimenpiteen, johon läntiset naapurimmekin ovat liittyneet, tarkoituksena on turvata ja suojella markkamme arvon ja kotimaisen hintatasomme vakavuutta kansainvälisten häiriöiden aiheuttamilta järkytyksiltä.

Hallitus on myös eilen Saksan ja Puolan välillä syttyneen sodan johdosta antanut puolueettomuusjulistuksen ja asetuksen ulkomaalaisten Suomeen tulosta ja oleskelusta maassa sekä asetuksen poltto- ja voiteluaineiden varastoisvelvollisuudesta. Sa-

moin eilen ja tänään on hallitus antanut asetuksia vientikielloksi erälle tärkeille tarvetavaroille ja raaka-aineille.

Nämä ovat varatoimenpiteitä, vaikka kansallamme ei ole syytä levottomuuteen, sillä maassamme on kyllin elintarpeita ja toivottavasti voimme puolueettomana maana ja yhteistoiminnassa toisten puolueettomien maiden kanssa saada välttämättömiä tarvikkeita maahamme ja vientitavaroita markkinoille.

Mutta sota, varsinkin niin läheinen kuin nyt syttynyt, tuo aina häiriöitä tullessaan ja tulevat sen vaikutukset tuntumaan myöskin puolueettomissa maissa, jotka eivät mitään muuta pyydä kuin saada pysytellä erossa suurpoliittisista ristiriidoista ja omistautua omille asioilleen.

Voidaksemme mahdollisimman vähin vaurioin selviytyä edessä olevista vaikeuksista, vaaditaan maaltamme ehdotonta puolueettomuutta toisiaan vastassa oleviin valtaryhmiin nähden. Uusi tilanne asettaa myöskin muissa suhteissa vakavia velvoituksia ei vain eduskunnalle, vaan kaikille isänmaataan rakastaville kansalaisille. Tärkeätä on ennen kaikkea, että rauhallisina otamme vastaan ne vaikeudet ja jokapäiväiseen elämäämme kohdistuvat rajoitukset, joista emme nähtävästi voi kokonaan välttää. Toivottavaa on myös, että eri yhteiskuntapiirien väliset erimielisyydet unohtaan voimme kansana esiintyä yksimielisenä. Se on tämän hetken vakava velvoitus.

Mitä eduskuntatyöhön tulee, niin hallitus on tänään jättänyt eduskunnalle 11 hallituksen esitystä. Niiden joukossa on valtion tulo- ja menoarvio ensi vuotta varten sekä siihen liittyvät verolait samoin kuin valtiolainan ottoa koskeva esitys. Näiden käsittely tuleekin eduskunnan tämän istutokauden keskeisimmäksi työksi. Se on tällä kertaa tavallista vastuunalaisempi tehtävä sen johdosta, että läheisenkin tulevaisuuden näköalat ovat ihmisen katseilta peitettyt.

Hallituksen esitys ensi vuoden tulo- ja menoarvioksi ei luonnollisesti ole voinut ottaa huomioon niitä mahdollisia muutoksia, jotka meitä ehkä ovat odottamassa. Kumminkin on siinä koetettu ottaa huomioon ne tavallisesta normaalista tilasta poikkeavat ilmiöt, jotka ovat olleet maan- osamme uhkana jo pitemmän ajan. Tässä mielessä on hallituksen esityksessä esitetty

entistä suurempia määrärahoja maamme puolustuksen lujittamiseksi. Aikaisemmin päätettyä Ahvenanmaan linnoittamista varten on varattu suunnitelman mukainen 200 miljoonan markan määräraha. Kun otamme vielä huomioon ennen lailla päätetyt ensi vuoden menoarvioon tulevat perushankintamäärärahat ja eri momenteille tehty lisäykset, niin nousevat puolustuslaitoksen menot lähes 1,500 miljoonaan markkaan. Hallitus ilmoittaa sitäpaitsi aikovansa vielä tämän vuoden aikana annettavassa lisämenoarviossa ehdottaa perushankintaohjelman kiirehtimistä tarvittavan suuruisella määrärahalla, sillä velvollisuutemme ja tinkimätön oikeutemme on kaikin keinoin huolehtia itsenäisyytemme ja puolueettomuutemme turvaamisesta.

Huomattava lisäys menoarviossa on myös valtion virkamiesten, toimenhaltijoiden ja kansakoulunopettajien palkankorotuksiin ehdotettu määräraha. Yleisen palkkatason noustessa kaikilla elämän aloilla ja huomioon ottaen nousseet opintokustannukset katsoo hallitus virkamiesten palkkojen parantamisen oikeuden- ja samalla valtion edun mukaiseksi, jotta voitaisiin pysyttää valtion palveluksessa kunnollinen virkamiestistö.

Mitä muuten valtion tulo- ja menoarvioon tulee, niin on hallitus pitänyt ehdotuksissaan edelleen asianmukaista huolta sivistysolojen, tuotannollisen elämän, ennen kaikkea maatalouden, sosiaalisten tarpeiden, tieolojen, rautateiden, puhelimen y. m. kehittämisestä.

Nämä huomattavat menot vaikuttavat kumminkin sen, ettei menoarviota ole saatu tasapainoon ilman verokorotuksia ja lainoja. Syntynyt lisärasitus on koetettu jakaa tasapuolisesti välittömien ja välillisten verojen kesken. Ja mitä lainanottoon tulee, niin ei se ole suurempi kuin mihin tuottaviin tarkoituksiin ehdotetut ja entisen velan maksuun ehdotetut summat nousevat.

Edellä kosketellun tulo- ja menoarvion ja välittömästi siihen liittyvien muiden esityksien ohella on hallitus jättänyt myös tänään eduskunnalle esityksen nuoria rikoksentekijöitä koskevaksi lainsäädännöksi ja rikoksen uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uusimisesta sekä eduskunnan toivomuksen mukaisesti esityksen laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista.

Samoin on annettu esitys Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä.

Arvoisat kansanedustajat!

Kun Te vaalien jälkeen nyt kansamme valtuuttamina ryhdytte vastuunalaiseen tehtäväänne, niin toivon hartaasti, että uhrattuva isänmaanrakkaus, pyhä oikeudentunto, tinkimätön asiallisuus ja luja, horjumaton usko Suomen kansan tulevaisuuteen luovat sopusointua yhteistyölle. Tähän luottaen julistan vuoden 1939 valtiopäivät avatuiksi.

Herra Puhemies! Olen antanut ruotsinkielisille edustajille kirjallisesti puheeni. Pyydän, että se otetaan pöytäkirjoihin.

Tasavallan presidentin puheen ruotsin-
nos oli näin kuuluva:

Representanter för Finlands folk!

Jag hälsar Eder, ärade representanter för Finlands folk, välkomna till Edert viktiga och ansvarsfulla värv.

Vårt folk har vid lagtima riksdagsval uppdragit åt Eder att å dess vägnar utöva den riksdagen tillkommande makten i staten. Som den centrala befogenheten i detta avseende framstår deltagandet i lagstiftningsarbetet och därmed sammanhängande vidsträckta motionsrätt. Men riksdagen deltar jämväl i handhavandet och övervakandet av statshushållningen ävensom förverkligandet av parlamentarismen hand i hand med den verkställande makten, republikens president och regeringen.

Då riksdagen har ett så vidsträckt inflytande och ansvar i vårt statsmaskineri, hoppas jag, att vi må kunna genom samarbete i överensstämmelse med vår statsförfattnings struktur och anda jämväl under denna valperiod fördjupa och stärka den parlamentariska verksamheten och befordra samkänslan hos vårt folk.

Det är mänskligt att vi, som bära ansvaret för utövandet av makten i staten, kunna hava olika uppfattning om huru vårt folks välfärd bäst kan befordras, men om vi besjälas av de upphöjda normer, som våra grundlagar anvisa som ledstjärnor för riksdagsarbetet, förefinnes en stadig grund för ett förtroendefullt arbete till fosterlandets fromma.

Riksdagen är i tillfälle att begynna sitt arbete under inrikespolitiskt lugna och ur ekonomisk synpunkt relativt fördelaktiga förhållanden, men det utrikespolitiska läget däremot är desto spändare.

Sedan senaste riksdags avslutning har regeringen uti sin utrikespolitik konsekvent följt den av riksdagen enhälligt godkända neutralitetslinjen. Det utrikespolitiska läget under sommaren har för alla Europas stater varit synnerligen svårt. Finland har lyckats bibehålla vänskapliga relationer till alla stater, och den av detsamma omfattade neutralitetsgrundsatsen har blivit klarlagd och ytterligare bekantgjord, vilket allt starkt vår internationella ställning. Och inför den stora kris, som dessa dagar har hotat världen och numera urladdat sig, har inom vårt eget folk, därom är jag övertygad, ytterligare den övertygelsen stadgats, att Finland sedan kriget utbrutit bör iakttaga fullständig neutralitet och jämväl med alla till buds stående medel försvara densamma.

Vårt samarbete med de övriga nordiska länderna i de nordiska ländernas gemensamma intresse har ytterligare verksamt utvecklats. Den av oss iakttagna orienteringen och vår samhörighet med denna grupp har ytterligare stärkts. De senare tidernas händelser hava eftertryckligt ådagalagt huru viktiga de nordiska ländernas samarbete och neutralitetspolitik äro för var och en av dem. Det synes emellertid sannolikt att det allvarliga mellanfolkliga läget kommer att jämväl sysselsätta riksdagen, ty det gäller att vaksamt följa med händelserna och att skrida till av dem föranledda åtgärder.

Redan nu har Finlands Bank i samråd med regeringen, i anledning därav att det engelska pundets värde allvarsamt vacklat och möjligheten att använda detsamma som bytesmedel vid anskaffandet av andra utländska valutor i hög grad begränsats, varit tvungen att tills vidare avstå från att som grund för sina valutannoteringar anlita ett fast kursförhållande mellan finska marken och pundet, såsom skett sedan år 1933. Denna åtgärd, till vilken även våra grannar i väster skridit, avser att trygga och skydda vår marks värde och den inhemska prisnivåns stadga mot rubbningar förorsakade av internationella störningar.

Regeringen har jämväl i går i anledning av det mellan Tyskland och Polen utbrutna kriget utfärdat en neutralitetsförklaring och en förordning angående utlänningsinresa till Finland och vistelse i landet ävensom en förordning angående skyldighet att lagra bränn- och smörjämnen. Regeringen har likaledes i går och i dag utfärdat utförselförbud beträffande vissa nödvändighetsartiklar och råvaror.

Vårt folk har icke anledning till oro i anledning av dessa försiktighetsåtgärder, ty i vårt land finnas tillräckligt livsmedel och det är att hoppas att vi såsom ett neutralt land i samverkan med andra neutrala länder skola kunna importera nödvändighetsartiklar och finna marknad för våra exportvaror.

Men krig och isynnerhet ett sådant så nära oss som det nu utbrutna medför alltid störningar och dess verkningar komma att förspörjas jämväl i de neutrala länderna, vilka icke begära annat än att få stå utanför de storpolitiska konflikterna och ägna sig åt sina egna angelägenheter. För att vi må med minsta möjliga förluster klara oss från förestående svårigheter fordras att vi iakttaga obetingad neutralitet med hänsyn till de mot varandra stående maktgrupperna. Den nya situationen ålägger även i andra avseenden icke allenast riksdagen utan också alla fosterlandsälskande medborgare allvarliga skyldigheter jämväl i andra avseenden. Det är framför allt viktigt att vi lugnt förhålla oss till de svårigheter och begränsningar i vårt vardagliga liv, som vi uppenbarligen icke helt och hållet kunna undgå. Det är jämväl att hoppas att vi, glömmande de mellan de skilda samhällskretsarna rådande meningsskiljaktigheterna, kunna framstå såsom ett enigt folk. Detta är stundens allvarliga förpliktelse.

Vidkommande riksdagsarbetet så har regeringen i dag till riksdagen överlämnat elva propositioner. Bland dem befinner sig förslaget till statsförslag för inkommande år jämte till detsamma anslutna skattelagar ävensom en proposition angående upptagande av ett statslån. Behandlingen av detsamma kommer att bilda riksdagsarbetets centrala del. Detta kommer att denna gång vara en ansvarsfullare uppgift än vanligt, emedan till och med en överblick

över den närmaste framtiden är fördold för människans blick.

Regeringens proposition angående statsförslaget för instundande år har självfallet icke kunnat taga hänsyn till de möjliga förändringar, som måhända vänta oss. Dock strävar detsamma att taga hänsyn till de från det normala avvikande företeelser, som redan en längre tid utgjort ett hot för vår världsdel. I sådant syfte har i regeringens proposition föreslagits större anslag än tidigare för stärkande av landets försvar. För det tidigare beslutade befästandet av Åland har programenligt upptagits ett anslag av 200 miljoner mark. Då man tager hänsyn till tidigare genom lag beslutade anslag för grundanskaffningar uti nästa års statsförslag och till särskilda moment gjorda tillägg, så uppgå försvarsväsendets utgifter till närmare 1,500 miljoner mark. Regeringen meddelar dessutom, att den ämnar ännu i år uti ett tillägg till statsförslaget föreslå ett påskyndande av grundanskaffningsprogrammet med ett nödigt anslag, ty vår skyldighet och obetingade rätt är att med alla medel sörja för värnandet av vår självständighet och neutralitet.

En betydande ökning uti statsförslaget innefattar jämväl det föreslagna anslaget för höjande av tjänstemännens, befattningshavarnas och folkskollärarnas löner. Då lönenivån på alla livets områden stigit och med tagen hänsyn till de stegrade studiekostnaderna anser regeringen förbättrandet av tjänstemännens löner rättvist och därjämte överensstämmande med statens fördel, på det att staten måtte kunna bibehålla en duglig tjänstemannakår.

Vidkommande statsförslaget i övrigt, så har regeringen i sina förslag vinnlagt sig om utvecklandet av bildningsarbetet, den produktiva verksamheten, framför allt jordbruket, de sociala förhållandena, vägarna, järnvägarna, telefonen m. m.

Dessa avsevärda utgifter föranleda att statsförslaget icke balancerar utan skatteförhöjningar och lån. Den ökade skatteturnan har man försökt att rättvist fördela på direkta och indirekta skatter. Den föreslagna upplåningen åter överstiger icke det belopp vartill till inkomstbringande ändamål och gäldande av tidigare skuld avsedda anslag belöpa sig.

Jämte ovannämnda statsförslag och därtill omedelbart anslutna övriga propositioner har regeringen i dag därjämte till riksdagen överlämnat propositioner med förslag till lagstiftning angående unga förbrytare, revision av lagstiftningen angående återfall i brott och sammanläggning av straff ävensom, enligt av riksdagen uttalat önskningsmål, proposition med förslag till lag om vissa slag av samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmåner. Likaledes har till riksdagen överlämnats proposition angående godkännande av det andra tilläggsavtalet till handelsfördraget med Frankrike.

Ärade riksdagsmän!

Då Ni nu efter nyval såsom folkets representanter skrida till Edert ansvarsfulla värv, hoppas jag innerligt att uppoffrande fosterlandskärlek, helig rättskänsla, obetingad saklighet och en stark, orubblig tro på Finlands folks framtid skola skapa harmoni uti samarbetet. I förtröstan härpå förklarar jag 1939 års riksdag öppnad.

Avauspuheeseen vastasi eduskunnan puolesta puhemies Hakkila lausuen:

Kunnioitettava Herra Tasavallan Presidentti!

Kiitän Teitä, Herra Presidentti, niistä ystävällisistä sanoista, joilla olette tervehdinyt vaalien jälkeen ensimmäisille valtiopäiville kokoontunutta eduskuntaa. Aloittaessamme työkauttamme olemme syvästi tietoisia siitä edesvastuusta, joka näin vakavana aikana liittyy työhömmе, ja tunnemme ne suuret vaikeudet, jotka meidän on sen suorittaessamme voitettava. Hartaasti on koko Suomen kansa toivonut saavansa rauhan vallitessa suorittaa nuoren valtakunnan rakentamista samalla uupumattomalla sitkeydellä ja tarmolla, jonka tuottamia kauniita tuloksia on niin monella alalla alkanut näkyä. Meidän velvollisuutemme kuitenkin on kaikkina aikoina parhaan taitomme mukaan suoriutua niistä vaikeuksista, joiden kestäessä työmme nyt alkavilla valtiopäivillä on suoritettava. Me luotamme vakavasti siihen, että yhteisillä ponnistuksilla ja suuren edesvastuun luo-

malla cheydellä pääsemme onnellisesti vaikeuksista. Maamme taloudellinen tilanne on terveellä ja oloihimme nähden melkoisen kestäväällä pohjalla. Muuttuvissa oloissa tuottaa eduskunnalle nyt jätetty hallituksen tulevan vuoden talousarvion ja siihen liittyvien lakien käsittely suuria vaikeuksia. Hyvässä yhteistyössä hallituksen kanssa toivomme kuitenkin nämä vaikeudet saattavan maan edun kannalta mahdollisimman hyvin ratkaistuiksi.

Koko itsenäisyytensä aikana on maamme johdonmukaisesti noudattanut ulkopoliitikassaan täydellistä puolueettomuutta. Olemme täten halunneet suojella maamme nuorta vapautta ja säilyttää maamme meille vaarallisilta selkkauksilta. Koko kansakunnan pyrkimykseen hyvien ja rauhallisten suhteiden luomiseen naapurivaltioiden kanssa on viime vuosina liittynyt läheinen yhteisymmärrys skandinaavisten valtioiden kanssa. Suomi on tämän arvokkaan yhteistyön avulla voinut erittäin tehokkaasti esittää vilpittömän pyrkimyksensä rauhallisten olojen säilyttämiseen ja antaa kannatuksensa kaikelle rakentavalle työlle. Tämä yhteistyö on perustunut eduskunnan yksi-

mielisesti hyväksymään kannanilmaisuun. Maanosaamme parhaillaan järkyttävissä uusissa olosuhteissa tulee eduskunta luonnollisesti kannattamaan Suomen täydellistä puolueettomuutta.

Avauspuheessanne lausumanne sanat rauhallisuuden ja hyvän yhteisymmärryksen välttämättömyydestä tapaavat, Herra Presidentti, vastakaikua ei ainoastaan täällä eduskunnassa vaan kautta koko maamme. Vakuuttaen eduskunnan hyvässä yhteistyössä hallituksen kanssa tekevän kaikkensa odotettavissa olevien vaikeuksien voittamiseksi on minulla kunnia tervehtiä Teitä, Herra Tasavallan Presidentti.

Kun tämä oli tapahtunut, poistui tasavallan presidentti juhlamenojenohjaajan saatamana istuntosalista, minkä jälkeen valtioneuvoston jäsenet ja apulaisoikeuskansleri sekä eduskunnan puhemies ja jäsenet ynnä oikeusasiamies lähtivät salista.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

2. Lauantaina 2 p. syyskuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Annala, Brander, Cajander, Estlander, Fagerholm, U. Hannula, Heikkinen, Hildén, Hurtta, Jokinen, Kares, Karveti, Kekkonen, Kivimäki, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Kokko, Kukkonen, Kullberg, Kuusisto, Kylänpää, Lindström, Linna, Luukka, Malkamäki, Metsäranta, Niukkanen, Paavola, Reinikainen, Räisänen, Saarinen, Salmiala, Salovaara, Soini, Tanner, Tukia, Turja, Turkka, Wenman, Vesterinen ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisasiain takia edustajat Hildén ja Koivulahti-Lehto.

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1938.

Puhemies: Ilmoitetaan, että viime kesäkuun 2 päivälle päivätyn, eduskunnalle vuoden 1938 valtiopäivien päätyttyä jätetyn hallituksen kirjelmän ohella on saa-

punut kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1938, joka nyt on jaettu edustajille.

Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1938.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime kesäkuun 16 päivästä on eduskunnalle saapunut kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1938, joka nyt on edustajille jaettu.

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1937.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen kirjelmän ohella viime elokuun 18 päivästä on eduskunnalle uudelleen annettu kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1937, joka nyt on jaettu edustajille.

Kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1936 ovat antaneet aiheita.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen kirjelmän ohella viime elokuun 18 päivästä on eduskunnalle uudelleen annettu hallituksen kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1936 ovat antaneet aiheita. Tämä kertomus on nyt jaettu edustajille.

Hallituksen kirjelmä sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä laki kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain muuttamisesta on jätetty vahvistamatta.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime elokuun 25 päivästä on eduskunnalle saapunut samalle päivälle päivätty hallituksen kirjelmä sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä laki kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain muuttamisesta on jätetty vahvistamatta. Kirjelmä on nyt jaettu edustajille.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan syyskuun 1 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 1—11, joista n:ot 1—8 ovat nyt jaetut edustajille.

Edustajain istumajärjestys.

Puhemies: Kansliatoimikunta, jonka työjärjestyksen 7 §:n mukaan tulee antaa lausunto edustajain istumajärjestyksestä, ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että edustajat istuisivat täysistunnoissa eduskuntaryhmittäin siten, että puhemiehen paikalta katsottuna äärimmäisenä oikealla on ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä sekä siitä lähtien muut eduskuntaryhmät seuraavassa järjestyksessä: isänmaallisen kansanliikkeen eduskuntaryhmä, kansallisen kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä, kansallisen edistyspuolueen eduskuntaryhmä, maalaisliiton eduskuntaryhmä, viimeksimainitun ryhmän vasemman sivustan takana Suomen pienviljelijäin ja maalaiskansan puolueen edustajat sekä äärimmäisenä vasemmalla sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmä, kukin ryhmä kansliatoimikunnan tarkemmin määräämillä paikoilla.

Kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Nimenhuuto lippuäänestyksissä ja vaaleissa.

Puhemies: Työjärjestyksen 46 §:n mukaan voi eduskunta päättää nimenhuudon lippuäänestyksissä ja vaaleissa toimitettavaksi yhtäaikaan kahdessa paikassa istuntosalissa. Puhemiehistö ehdottaa, että lippuäänestykset ja vaalit toimitetaan siten, että puhemiehestä vasemmalla olevalla uurnalla äänestävät ne edustajat, joilla puhemiehen paikalta katsottuna on paikansa istuntosalin keskikäytävän vasemmalla puolen, ja oikealla puolella taas ne edustajat, jotka istuvat keskikäytävän oikealla puolella.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Lakimääräisten valiokuntien jäsenluku.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että lakimääräisten valiokuntien jäsenluku määrättäisiin olemaan seuraava: valtiovarainvaliokunnan 21, pankkivaliokunnan 13 sekä muiden, nimittäin perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan 17 kunkin.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Ylimääräisten valiokuntien asettaminen ja niiden jäsenluku.

Puhemies: Nojautuen työjärjestyksen 10 §:n 3 momenttiin puhemiehistö ehdottaa, että eduskunta lakimääräisten valiokuntien lisäksi päättäisi asetettavaksi seuraavat ylimääräiset valiokunnat: laki- ja talousvaliokunnan, talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, maatalousvaliokunnan, työväenasiainvaliokunnan, kulkulaitosvaliokunnan ja puolustusasiainvaliokunnan sekä että jäsenluku näissä kussakin määrättäisiin 17:ksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten luku.

Puhemies: Puhemiehistö, nojautuen työjärjestyksen 10 §:n 1 momenttiin, ehdottaa, että eduskunta määräisi valitsijamiesten luvun 45:ksi.

Ehdotus hyväksytään.

Suuren valiokunnan jäsenluku.

Puhemies: Niinikään puhemiehistö työjärjestyksen 10 §:n 2 momentin nojalla ehdottaa, että suuren valiokunnan jäsenluku määrättäisiin 45:ksi.

Ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten vaalin toimittaminen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamiesten vaali toimitetaan ensi tiistaina pidettävässä täysistunnossa, joten ehdokaslistat tätä vaalia varten on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään ensi maanantaina ennen kello 12.

Suuren valiokunnan jäsenten vaalin toimittaminen.

Puhemies: Ilmoitan, että suuren valiokunnan jäsenten vaali toimitetaan ensi torstaina pidettävässä täysistunnossa, joten ehdokaslistat tätä vaalia varten on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään ensi keskiviikkona ennen kello 12.

Tarkistajain ja heidän varamiestensä vaalin toimittaminen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainittujen viiden tarkistajan ja heidän varamiestensä vaali toimitetaan ensi tiistaina pidettävässä täysistunnossa.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15,15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

3. Tiistaina 5 p. syyskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

1) Valitsijamiesten vaali	Siv. 29
2) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali	”

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 8 Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä	30
4) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1938	”
5) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1937	”
6) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1938	”
7) Kertomus Eduskunnalle niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarainhoidosta ja tilinpidosta vuonna 1936 ovat antaneet aihetta	”
8) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1937	”

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään läsnäoleviksi kaikki edustajat.

Ilmoitusasiat:

Yksityistulkin asettaminen.

Puhemies: Kansliatoimikunta ehdottaa, että eduskunta niiden virkamiesten lisäksi, jotka mainitaan työjärjestyksen

8 §:ssä, päättäisi asettaa yksityistulkin ruotsalaisia kansanmiehiä varten.

Kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä:

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 1 päivästä edellisessä istunnossa saapuneiksi ilmoitetut hallituksen esitykset n:ot 9—11 sekä tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 2 päivästä tänään saapuneet hallituksen esitykset n:ot 12 ja 13 on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Valitsijamiesten vaali.

Puhemies: Vaalia varten on jätetty neljä ehdokaslistaa ja on ne yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen olen pyytänyt professori Lars V. Ahlforsin.

Pyydän niitä edustajia, jotka ovat jättäneet sihteerille ehdokaslistat, nimittäin edustajia Aattela, Pilppula, Honka ja Wainio, avustamaan vaalitoimituksessa.

Sittenkun vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan täysistuntoa.

Vaali toimitetaan kahdella uurnalla.

Vaali toimitetaan.

2) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali.

Puhemies: Työjärjestyksen 12 §:n mukaan on eduskunnan valtiopäivien alussa

valittava valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainittu viisi tarkistajaa sekä niille kullekin yksi varamies. Jollei eduskunta voi vaalista yhtyä, on vaali lykättävä ja toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten mukaan. Kehoitetaan esittämään ehdokkaita ja huomautan, että kun ehdotetaan tarkistajaa, on samalla ehdotettava tälle varamies.

Keskustelu:

Ed. Aattela: Ehdotan, että tarkistajiksi valitaan ed. Räisänen ja hänen varamieheksensä ed. Huotari ja ed. Lonkainen ja hänen varamieheksensä ed. Komu.

Ed. Pilppula: Ehdotan tarkistajaksi ed. Kiviojan ja hänelle varamieheksi ed. Kukkosen.

Ed. Pennanen: Ehdotan tarkistajaksi ed. Virkkusen ja hänen varamieheksensä ed. Hongan.

Ed. Furuhielm: Jag föreslår till justeringsman rdm. Estlander och till hans suppleant rdm. Österholm.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Aattela ehdottanut tarkistajiksi ed. Räisänen ja hänen varamieheksensä ed. Huotari ja ed. Lonkainen ja hänen varamieheksensä ed. Komu; ed. Pilppula on ehdottanut tarkistajaksi ed. Kiviojan ja hänen varamieheksensä ed. Kukkosen; ed. Pennanen on ehdottanut tarkistajaksi ed. Virkkusen ja hänen varamieheksensä ed. Hongan ja ed. Furuhielm on ehdottanut tarkistajaksi ed. Estlanderin ja hänen varamieheksensä ed. Österholmin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska useampaa kuin 5 tarkistajaa ja näiden varamiehiä ei ole ehdotettu, on eduskunnan katsottava yhtyneen heistä ja siis valinneen tarkistajiksi ed. Räisänen ja hänen varamieheksensä ed. Huotari, ed. Lonkainen ja hänen varamieheksensä ed. Komu, ed. Kivioja ja hänen varamieheksensä ed. Kukko-

sen, ed. Virkkusen ja hänen varamieheksensä ed. Hongan, sekä ed. Estlanderin ja hänen varamieheksensä ed. Österholmin.

3) Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymistä

tarkoitava hallituksen esitys n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

4) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1938

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan ja, mikäli se koskee suhteita ulkovaltioihin, ulkoasiainvaliokuntaan.

5) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1937

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

6) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1938

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

7) Kertomus eduskunnalle niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarainhoidosta ja tilinpidosta vuonna 1936 ovat antaneet aiheita,

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

8) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1937

esitellään.

Puhemies: Vuoden 1938 valtiopäivillä eduskunnalle annetun valtiontilintarkasta-

jain kertomuksen vuodelta 1937 lähetti eduskunta lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokuntaan, joka ei kuitenkaan ehtinyt antaa kertomuksesta mietintöänsä. Kun asia on siten eduskunnassa vielä käsittelemättä, ehdottaa puhemiehistö, että eduskunta uudestaan ottaen asian käsiteltäväkseen lähettäisi sen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s: Eduskunnan istunto keskeytetään nyt ja jatketaan sitä kello 15,15.

Täysistunto keskeytetään kello 14,22.

Täysistuntoa jatketaan

kello 15,15.

Valitsijamiesten vaalin tulos.

P u h e m i e s: Julistetaan valitsijamiesten vaalin tulos lukemalla vaalista tehty pöytäkirja.

Sihteeri lukee vaalista laaditun pöytäkirjan.

„Eduskunnan valitsijamiesten vaalissa 5 päivänä syyskuuta 1939, jota vaalia varten oli annettu neljä ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä

listan n:o 1:n hyväksi 83 äänestäjää

„ „ 2:n „ 62 „

„ „ 3:n „ 43 „

„ „ 4:n „ 8 „

eli yhteensä 196 äänestäjää. Sitäpaitsi jätettiin yksi tyhjä äänilippu.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjesteltäessä huomataan, että ehdokaslistojen ehdokkaista on valittu

listasta n:o 1:stä 20 jäsentä

„ „ 2:sta 14 „

„ „ 3:sta 10 „

„ „ 4:stä 1 „

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen eri ehdokaslistoista valittu seuraava määrä varajäseniä:

listasta n:o 1:stä 7 varajäsentä

„ „ 2:sta 5 „

„ „ 3:sta 4 „

„ „ 4:stä 1 „

Yllä olevan nojalla on tullut valituiksi:

Ehdokaslistasta n:o 1

j ä s e n i k s i e d u s t a j a t

Rantala,
Kuusisto,
Huotari,
Hiilelä,
Koivulahti-Lehto,
Karjalainen,
Lepistö,
Lehtokoski,
Tolonen,
Kulovaara,
Syrjänen,
Kujala,
O. Peltonen,
G. Andersson,
Lindström,
Hiltunen,
Kupari,
J. Raatikainen,
Tervo,
A. Lehtonen.

v a r a j ä s e n i k s i e d u s t a j a t

Kääriäinen,
Sinisalo,
Hakala,
Juutilainen,
M. H. Peltonen,
Jokinen,
Malmivuori.

Ehdokaslistasta n:o 2

j ä s e n i k s i e d u s t a j a t

A. Halonen,
Joukanen,

Junes,
Kaijalainen,
Kleemola,
Lampinen,
Luostarinen,
Mikkola,
Möttönen,
Pilppula,
Schildt,
Suurkonka,
Tolppanen,
Teittinen.

varajäseniksi edustajat

Ketonen,
Inkinen,
Luoma-aho,
Heiniö,
Rytinki.

Ehdokaslistasta n:o 3

jäseniksi edustajat

Moilanen,
Furuhjelm,
Honka,
von Born,
Paavolainen,
Jern,
Heikkilä,
Törngren,
Tuurna,
Pilkama.

varajäseniksi edustajat

Havas,
Haga,
Österholm,
Hurta.

Ehdokaslistasta n:o 4

jäseneksi edustaja Wainio.

varajäseneksi edustaja Kallia.

Helsingissä 5 päivänä syyskuuta 1939.

Lars V. Ahlfors."

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Huotari: Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat heti tämän istunnon keskeydyttyä tässä huoneessa valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 4 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 14, joka nyt on jaettu edustajille.

Puhemies: Istunto keskeytetään ja jatketaan sitä kello 16.

Täysistunto keskeytetään kello 15,40.

Täysistuntoa jatketaan

kello 16.

Valitsijamiesten puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamiehet ovat valinneet puheenjohtajakseen ed. Pilppulan ja varapuheenjohtajaksi ed. Moilasen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Pilppula: Eduskunnan valitsijamiesten kokous pidetään tässä istuntosalissa ensi torstaina kello 10, jolloin toimitetaan valiokuntain jäsenten vaali. Ehdokaslistat valiokuntien jäsenten vaalia varten ovat jätettävät huomenna keskiviikkona ennen kello 14. Puheenjohtaja on varmimmin tervattavissa huomenna kello 12—14 välisenä aikana eduskunnan työhuoneessa n:o 9.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16,02.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

4. Torstaina 7 p. syyskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

- 1) Suuren valiokunnan vaali

Siv.
38

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 9 rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamisesta

„

3) Hallituksen esitys n:o 10 nuoria rikoksentekejiä koskevaksi lainsäädännöksi

40

4) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista

„

5) Hallituksen esitys n:o 12 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta

„

6) Hallituksen esitys n:o 13 laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta

„

7) Hallituksen esitys n:o 14 laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

„

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi ed. Wainio.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa tämän ja huomispäivän istunnoista yksityisasiain takia ed Wainio.

Eduskunnan yleistulkki ja yksityistulkki.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että kanslia-toimikunta on päättänyt ottaa täksi vaalikaudeksi eduskunnan yleistulkiksi johtaja Heikki Koivulan ja yksityistulkiksi ruotsalaisia kansanmiehiä varten filosofianmaisteri Halvdan Strömin.

Valiokuntien jäsenet ja varajäsenet.

P u h e m i e s: Valitsijamiehiltä on saapunut erikoisvaliokuntien vaalia koskeva kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan valitsijamiehet

Helsingissä,
syyskuun 7 päivänä 1939.
N:o 2.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he saamansa kehoituksen mukaisesti tänään ovat valinneet jäsenet ja varajäsenet Eduskunnan asetettavaksi päättämiin valiokuntiin. Valituiksi ovat tulleet:

Perustuslakivaliokuntaan:**Jäseniksi:**

Lehtonen, O.	ehdokaslistasta n:o 1
Estlander	" " "
Turja	" " "
von Born	" " "
Halonen, A.	" " 2
Kirra	" " "
Määttä	" " "
Möttönen	" " "
Pitkänen	" " "
Suurkonka	" " "
Wiik	" " 3
Kilpi	" " "
Koponen	" " "
Toivonen	" " "
Lonkainen	" " "
Tervo	" " "
Lumme	" " "

Varajäseniksi:

Pennanen	ehdokaslistasta n:o 1
Furuhjelm	" " "
Paksujalka	" " 2
Vilhula	" " "
Kämäräinen, K.	" " "
Kivisalo	" " 3
Kulovaara	" " "
Malkamäki	" " "

Lakivaliokuntaan:**Jäseniksi:**

Hurtta	ehdokaslistasta n:o 1
von Born	" " "
Havas	" " "
Kullberg	" " "
Asikainen	" " 2
Kivioja	" " "
Nurmesniemi	" " "
Paksujalka	" " "
Kivimäki	" " "
Soininen	" " "
Erich	" " 3
Hakala	" " "
Komu	" " "
Huotari	" " "
Hämäläinen	" " "
Raatikainen, J.	" " "
Lehtonen, A.	" " "

Varajäseniksi:

Horelli	ehdokaslistasta n:o 1
Jern	" " "
Pärssinen	" " 2
Salo	" " "
Luoma-aho	" " "
Malmivuori	" " 3
Jokinen	" " "
Räisänen	" " "

Ulkoasiainvaliokuntaan:**Jäseniksi:**

Hackzell	ehdokaslistasta n:o 1
Frietsch	" " "
Linkomies	" " "
Östenson	" " "
Heljas	" " 2
Karveti	" " "
Koivuranta	" " "
Kukkonen	" " "
Kivimäki	" " "
Mikkola	" " "
Svento	" " 3
Reinikainen	" " "
Pekkala	" " "
Räisänen	" " "
Sundström	" " "
Sillanpää	" " "
Huotari	" " "

Varajäseniksi:

Ikola	ehdokaslistasta n:o 1
Österholm	" " "
Janhonen	" " 2
Schildt	" " "
Vesterinen	" " "
Wiik	" " 3
Komu	" " "
Kilpi	" " "

Valtiovarainvaliokuntaan:**Jäseniksi:**

Moilanen	ehdokaslistasta n:o 1
Furuhjelm	" " "
Soini	" " "
Hästbacka	" " "

Honka	ehdokaslistasta n:o 1
Leppälä	” ” 2
Lohi	” ” ”
Pilppula	” ” ”
Tarkkanen	” ” ”
Vesterinen	” ” ”
Ketonen	” ” ”
Junes	” ” ”
Pekkala	” ” 3
Salmenoja	” ” ”
Lehtokoski	” ” ”
Rantala	” ” ”
Kuusisto	” ” ”
Aattela	” ” ”
Welling	” ” ”
Hiltunen	” ” ”
Turkia	” ” ”

Varajäseniksi:

Österholm	ehdokaslistasta n:o 1
Oksala	” ” ”
Huittinen	” ” 2
Hannula, M.	” ” ”
Joukanen	” ” ”
Bryggari	” ” 3
Paasonen	” ” ”
Peltonen, O.	” ” ”
Lepistö	” ” ”

Pankkivaliokuntaan:

Jäseniksi:

Kokko	ehdokaslistasta n:o 1
Törngren	” ” ”
Turja	” ” ”
Asikainen	” ” 2
Inkinen	” ” ”
Määttä	” ” ”
Joukanen	” ” ”
Salmenoja	” ” 3
Hämäläinen	” ” ”
Väisänen	” ” ”
Karjalainen	” ” ”
Kupari	” ” ”
Nokelainen	” ” ”

Varajäseniksi:

Frietsch	ehdokaslistasta n:o 1
Lehtonen, O.	” ” ”
Tolppanen	” ” 2

Pärssinen	ehdokaslistasta n:o 2
Aattela	” ” 3
Toivonen	” ” ”
Malmivuori	” ” ”

Talousvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Pohjala	ehdokaslistasta n:o 1
Bonsdorff	” ” ”
Eerola	” ” ”
Helenelund	” ” ”
Kemppi	” ” 2
Luostarinen	” ” ”
Pärssinen	” ” ”
Saukkonen	” ” ”
Hannula, M.	” ” ”
Virranniemi	” ” ”
Reinikainen	” ” 3
Lumme	” ” ”
Penttala	” ” ”
Tolonen	” ” ”
Metsäranta	” ” ”
Aarnikoski	” ” ”
Kuittinen	” ” ”

Varajäseniksi:

Kallio	ehdokaslistasta n:o 1
Holmberg	” ” ”
Luoma-aho	” ” 2
Luukka	” ” ”
Löthman-Koponen	” ” ”
Raunio	” ” 3
Lehtokoski	” ” ”
Juutilainen	” ” ”

Laki- ja talousvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Horelli	ehdokaslistasta n:o 1
Jern	” ” ”
Tuurna	” ” ”
Haga	” ” ”
Lahtela	” ” 2
Tukia	” ” ”
Luukka	” ” ”
Salo	” ” ”
Teittinen	” ” ”
Salmela-Järvinen	” ” 3

Linna	ehdokaslistasta n:o 3
Kajala	" " "
Pyö	" " "
Kujala	" " "
Kääriäinen	" " "
Wenman	" " "
Pitkäsilta	" " "

Varajäseniksi:

Havas	ehdokaslistasta n:o 1
Mangs	" " "
Arhama	" " 2
Heiniö	" " "
Suurkonka	" " "
Kivisalo	" " 3
Mäkeläinen	" " "
Jokinen	" " "

Sivistysvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Honka	ehdokaslistasta n:o 1
Österholm	" " "
Kallio	" " "
Holmberg	" " "
Kaijalainen	" " 2
Kleemola	" " "
Luoma-aho	" " "
Löthman-Koponen	" " "
Heljas	" " "
Rantamaa	" " "
Kilpi	" " 3
Syrjänen	" " "
Malkamäki	" " "
Wirtanen	" " "
Salmela-Järvinen	" " "
Rydberg	" " "
Juutilainen	" " "

Varajäseniksi:

Paavolainen	ehdokaslistasta n:o 1
Östenson	" " "
Kukkonen	" " 2
Lampinen	" " "
Nurmesniemi	" " "
Turunen	" " 3
Andersson, K.	" " "
Lonkainen	" " "

Maatalousvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Korvenoja	ehdokaslistasta n:o 1
Hildén	" " "
Heikkilä	" " "
Mangs	" " "
Koivuranta	" " 2
Kämäräinen	" " "
Lampinen	" " "
Murtomaa	" " "
Vilhula	" " "
Tolppanen	" " "
Eskola	" " 3
Lepistö	" " "
Halonen, T.	" " "
Mustasilta	" " "
Koivulahti-Lehto	" " "
Simonen	" " "
Kämäräinen, V. H.	" " "

Varajäseniksi:

Eerola	ehdokaslistasta n:o 1
Kullberg	" " "
Määttä	" " 2
Niskanen	" " "
Kleemola	" " "
Pyö	" " 3
Tolonen	" " "
Pekkala	" " "

Työväenasiainvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Hackzell	ehdokaslistasta n:o 1
Törngren	" " "
Paavolainen	" " "
Wickman	" " "
Brander	" " 2
Inkinen	" " "
Peltonen, M. H.	" " "
Pitkänen	" " "
Niskanen	" " "
Saukkonen	" " "
Ampuja	" " 3
Hiilelä	" " "
Bryggari	" " "
Turkka	" " "
Andersson, G.	" " "
Lindström	" " "
Perho	" " "

Varajäseniksi:

Oksala	ehdokaslistasta n:o 1
Frietsch	" " "
Arhama	" " 2
Virranniemi	" " "
Kemppi	" " "
Lindqvist	" " 3
Karjalainen	" " "
Sillanpää	" " "

Kulkulaitosvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Pilkama	ehdokaslistasta n:o 1
Wickman	" " "
Pohjannoro	" " "
Johansson	" " "
Janhonen	" " 2
Kaijalainen	" " "
Kalliokoski	" " "
Miikki	" " "
Rytinki	" " "
Soininen	" " "
Kulovaara	" " 3
Linna	" " "
Penttala	" " "
Väisänen	" " "
Peltonen, O.	" " "
Sinisalo	" " "
Paasonen	" " "

Varajäseniksi:

Kylänpää	ehdokaslistasta n:o 1
Bonsdorff	" " "
Huittinen	" " 2
Schildt	" " "
Karveti	" " "
Hiltunen	" " 3
Syrjänen	" " "
Koivulahti-Lehto	" " "

Puolustusasiainvaliokuntaan:

Jäseniksi:

Oksala	ehdokaslistasta n:o 1
Helenelund	" " "
Ikola	" " "
Hildén	" " "

Arhama ehdokaslistasta n:o 2

Huittinen	" " "
Suurkonka	" " "
Miikki	" " "
Heiniö	" " "
Schildt	" " "
Peltonen, O.	" " 3
Hiltunen	" " "
Aattela	" " "
Lindqvist	" " "
Kivisalo	" " "
Raatikainen, J.	" " "
Raunio	" " "

Varajäseniksi:

Tuurna	ehdokaslistasta n:o 1
Holmberg	" " "
Pilppula	" " 2
Tukia	" " "
Junes	" " "
Peltonen, M. H.	" " 3
Kekäläinen	" " "
Nokelainen	" " "

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala."

Puhemies: Valiokuntain järjestäytymistä varten annan puheenvuorot valiokuntien vanhimille jäsenille.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Estlander: Perustuslakivaliokunnan jäsenet suvaitsevat kokoontua huomenna valitsemaan puheenjohtajaa kello 10.

Grundlagsutskottets medlemmar torde sammanträda i morgon kl. 10 för val av ordförande.

Ed. Asikainen: Lakivaliokunnan jäsenet pyydetään kokoontumaan valiokunnan huoneeseen huomenna perjantaina kello 11 valitsemaan valiokunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Samoin pyydetään pankkivaliokunnan jäsenet kokoontumaan valiokunnan huoneeseen huomenna perjantaina kello 11,30 valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Sillanpää: Pyydän ulkoasiainvaliokunnan jäseniä kokoontumaan valiokunnan huoneeseen heti tämän istunnon jälkeen valitsemaan puheenjohtajiansa.

Ed. Turkia: Valtiovarainvaliokunnan jäsenet kokoontuvat heti tämän istunnon jälkeen valiokunnan huoneistoon valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Eerola: Talousvaliokunta kokoontuu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalia varten valiokuntahuoneeseen tänään puoli tuntia tämän täysistunnon päätyttyä.

Ed. Kääriäinen: Laki- ja talousvaliokunta kokoontuu huoneessaan heti tämän istunnon päätyttyä toimittamaan puheenjohtajan vaalia.

Ed. Löthman-Koponen: Sivistysvaliokunta kokoontuu huoneeseensa puoli tuntia tämän istunnon päättymisen jälkeen valitsemaan puheenjohtajansa ja varapuheenjohtajansa.

Ed. Mustasilta: Maatalousvaliokunta kokoontuu valiokuntahuoneeseen heti tämän istunnon päätyttyä valitsemaan itselleen puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Brander: Työväenasiainvaliokunnan jäsenet kokoontuvat heti istunnon loputtua työväenasiainvaliokunnan huoneeseen.

Ed. Pilkama: Kululaitosvaliokunta kokoontuu heti tämän istunnon jälkeen valiokuntahuoneeseensa valitsemaan itsellensä puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Arhama: Puolustusasiainvaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan huomenna kello 11 valiokunnan huoneeseen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalia varten.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Suuren valiokunnan vaali.

Puhemies: Nyt on toimitettava suuren valiokunnan jäsenten vaali. Vaalia varten on jätetty neljä ehdokaslistaa ja on ne yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi vaaliin olen pyytänyt professori Lars V. Ahlforsin.

Pyydän niitä edustajia, jotka ovat asiainmiehinä ehdokaslistat sihteerille jättäneet, nimittäin edustajia Rantala, Kaijalainen ja Honka, sekä ed. Wainion sijasta ed. Annalan, avustamaan vaalitoimituksessa.

Sitten kun vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan istuntoa.

Vaalitoimitukseen ryhdytään.

2) Rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamista

tarkoitettava hallituksen esitys n:o 9 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa asian lähetettäväksi lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Salmiala: Herra puhemies! Esillä olevaa hallituksen esitystä on tervehdittävä suurella tyydytyksellä. Jos siinä tarkoitettu lainmuutos saadaan aikaan, poistetaan rikoslaista eräitä siinä nykyisin olevia kaikkein pahimpia puutteellisuuksia. Onhan ollut tunnettua, että rikoslakimme rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevat säännökset ovat monessa kohdin olleet vanhentuneita ja sekä kriminaalipoliittisesti että prosessuaalisesti suorastaan vahingollisia.

Hallituksen esitys perustuu oleellisesti siihen mietintöön, jonka on valmistanut tohtori Paavo Kekomäen puheenjohtajana toiminut komitea. Tämä komitea on suorittanut työnsä suurella asiantuntemuksella ja taidolla. Meidän on suoraan sanoen otava kiitollisia tälle komitealle siitä työstä, minkä se on aikaan saanut.

Kun tämä hallituksen ehdotus aivan oleellisesti rakentuu tämän komitean mietinnön pohjalle, ei mielestäni sitä vastaan ole paljoa muistutettavaa. On kuitenkin eräs kohta, jonka suhteen pyytäisin saada esittää eriävän kantani. Eikö todellakin ole olemassa ristiriitaa esityksen rikoslain 6 luvun 4 §:ssä ja toiselta puolen saman luvun 1, 2 ja 5 §:ssä omaksuttujen periaatteiden välillä. Armahdettu rangaistus pidetään 4 §:ssä täysin kärsityn veroisena, mutta 1, 2 ja 5 §:ssä esitetään se periaate, että uusiminen edellyttää, että rikoksenteikijä on joko osaksi tai täydelleen kärsinyt aikaisemman hänelle tuomitun rangaistuksen. Jälkimmäistä periaatetta puolustetaan esityksessä sivulla 8 nimenomaan sillä, että rikoksenteikijä on vasta silloin, kun hän on joutunut kärsimään tuomittua rangaistustaan, saanut todella vakavasti tuntea sen pahan, mikä liittyy jokaiseen rangaistustuumioon. Tämä ajatustapa onkin käsitykseni mukaan ehdottomasti oikea. Perustellessaan 6 luvun 4 §:ssä omaksumansa pääperiaatteesta poikkeavaa kantaa, lausuu hallitus esityksensä perusteluissa sivulla 11: „Tulkintavaikeuksien poistamiseksi ehdotetaan 6 luvun 4 §:ssä säädettäväksi, että rangaistusta, jonka kärsimisestä rikoksenteikijä armosta on vapautettu, on pidettävä kärsityn veroisena. Tämä säännös, jolla tulisi olemaan merkitystä 6 luvun 1, 2 ja 3 §:n soveltuvaisuutta arvoستاessa, perustuu siihen yleistä oikeustajuntaa vastaavaan käsitykseen, että rangaistuksella, jonka rikoksenteikijä on saanut kokonaan tai osittain armosta anteeksi, on tai ainakin pitäisi olla yhtä suuri uusista rikoksista pidättävä vaikutus kuin kärsityllä rangaistuksella. Mainittakoon, että viimeaikainen oikeuskäytäntö on meillä ilman nimenomaista lainsäädännöstäkin omaksunut tämän käsitystavan sikäli, että se on pitänyt uusittuna rikosta, jonka rikoksenteikijä on tehnyt sen jälkeen kuin hän oli saanut edellisestä rikoksesta tuomitun rangaistuksen armosta osittain anteeksi.” Näin sanotaan esityksen perusteluissa. Käsitys, että rangaistuksella, jonka rikoksenteikijä on saanut kokonaan tai osittain armosta anteeksi, on tai ainakin pitäisi olla yhtä suuri uusista rikoksista pidättävä vaikutus kuin kärsityllä rangaistuksella, ei ainakaan kaikissa olosuhteissa ole edelliseen vaihtoehtoon nähden kokonaan oi-

kea. Se olisi useissa tapauksissa suoraan ristiriidassa itse armahduksen olemuksen kanssa. Ajateltakoon vain niitä tapauksia, joissa armahduksen avulla poistetaan ristiriita objektiivisen rikosoikeuden ja oikeustajunnan vaatiman suhtautumisen välillä taikka korjataan tuomarin tekemä todellinen tai luuloteltu erehdys. Näissä tapauksissa on mahdotonta ajatella, että armahduksella anteeksiannetulla rangaistuksella olisi sama merkitys kuin kärsityllä. Rikoksenteikijähän itse ei katso lainkaan tehneensä rikosta, vaan pitää itseänsä täysin syyttömänä. Eikä sillä mielestäni ole samaa merkitystä monessa tapauksessa muutenkaan, sillä tuomittu ei siinä tapauksessa, että rangaistus on armoteitse kokonaan hänelle anteeksi annettu, ole missään muodossa joutunut kokemaan rangaistuksen täytäntöönpanon aiheuttamaa kärsimystä ja pahaa.

Tähänastinen oikeuskäytäntö on uusimisen edellytyksenä pitänyt armahdustapauksissa, kuten esityksen perusteluissa sanotaankin, että armahdettu oli rangaistuksesta kärsinyt ainakin osan. Oikeuskäytäntö ei ole siis pitänyt kokonaan armahduksen kautta anteeksiannettua rangaistusta kärsityn rangaistuksen veroisena. Oikeuskäytäntö on toisin sanoen siis omaksunut sen periaatteen, jolle esityksessä on rikoslain 6 luvun 1, 2 ja 5 §:ssä asetettu eli siis, että uusiminen edellyttää, että aikaisemmasta rikoksesta tuomittu rangaistus on ainakin osaksi täytäntöönpantu. Mielestäni olisi tämä tähänastinen oikeuskäytännön omaksuma oikea periaate säilytettävä edelleenkin ehdotuksen 6 luvun 4 §:ssä tarkoitettuihin tapauksissa, koska sen kautta välttyttäisiin ristiriitaisuuksista laissa ja esittäisiin mahdolliset kohtuuttomuudet lain soveltamisessa.

Esillä oleva esitys on käsitykseni mukaan mitä tärkein. Olisi sen vuoksi toivottavaa, että asianomainen valiokunta kiireellisesti käsittelee tämän esityksen, jotta asia voitaisiin saattaa lopulliseen ratkaisuun täällä eduskunnassa jo kuluvan istuntokauden aikana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemieshistön ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

3) Ehdotuksen nuoria rikoksentekijöitä koskevaksi lainsäädännöksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

4) Ehdotuksen laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista

sisältävä hallituksen esitys n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

5) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

6) Ehdotuksen laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 13 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan; sekä

7) Ehdotuksen laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään nyt ja jatketaan sitä kello 15,30.

Täysistunto keskeytetään kello 15.

Täysistuntoa jatketaan

kello 15,30.

Suuren valiokunnan vaalin tulos.

Puhemies: Suuren valiokunnan vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee vaalista laaditun pöytäkirjan.

„Eduskunnan suuren valiokunnan vaalissa 7 päivänä syyskuuta 1939, jota vaalia varten oli jätetty neljä ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä:

listan n:o 1:n	hyväksi	7	äänestäjää
” ” 2:n	”	84	”
” ” 3:n	”	63	”
” ” 4:n	”	43	”
eli yhteensä 197 äänestäjää.			

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan että lopullinen vaalitulos on ratkaistava arvalla, koska listan n:o 2:n kahdeskymmenes osamäärä on yhtä suuri kuin listan n:o 3:n viidestoista osamäärä. Arpominen suoritettiin kaikkien ehdokaslistojen asiamiesten läsnäollessa. Arpa lankesi listan n:o 3:n hyväksi. Täten oli siis ehdokaslistojen ehdokkaista valittu:

listasta n:o 1:stä	1	jäsen
” ” 2:sta	19	jäsentä
” ” 3:sta	15	”
” ” 4:stä	10	”

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen ehdokaslistoista valittu seuraava määrä varajäseniä:

listasta n:o 1:stä	1	varajäsen
” ” 2:sta	7	varajäsentä
” ” 3:sta	6	”
” ” 4:stä	4	”

Yllä olevan nojalla on tullut valituksi:

Ehdokaslistasta n:o 1

Jäseneksi edustaja Kallia.

Varajäseneksi edustaja Nikkola.

Ehdokaslistasta n:o 2

Jäseniksi edustajat:

Kulovaara,
Mäkeläinen,
Kuittinen,
Aarniokoski,
Ampuja,
Welling,
Malmivuori,
Metsäranta,
Lepistö
Jokinen,
Kupari,
Raatikainen, U.,
Kekäläinen,
Lindqvist,
Kettunen,
Turunen,
Andersson, K.,
Peltonen, M. H.,
Sundström.

Varajäseniksi edustajat:

Andersson, G.,
Väisänen,
Pyy,
Pekkala,
Perho,
Rydberg,
Lonkainen.

Ehdokaslistasta n:o 3

Jäseniksi edustajat:

Halonen, A.,
Kalliokoski,
Karveti,
Kemppi,
Kirra,
Kleemola,
Kämäräinen, K.,
Lahtela,
Luostarinen,
Mikkola,
Murtomaa,
Möttönen,
Nurmesniemi,

Hannula, M.,
Rantamaa.

Varajäseniksi edustajat:

Junes,
Lohi,
Virranniemi,
Kivimäki,
Rytinki,
Lampinen.

Ehdokaslistasta n:o 4

Jäseniksi edustajat:

Pennanen,
Estlander,
Linkomies,
Haga,
Pilkama,
Jern,
Kylänpää,
Östenson,
Hurtta,
Korvenoja.

Varajäseniksi edustajat:

Virkkunen,
Kullberg,
Johansson,
Horelli.

Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 1939.

Lars V. Ahlfors."

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Estlander: Suuri valiokunta
kokoontuu huomenna klo 1½ 11. — Stora
utskottet sammanträder i morgon kl.
1½ 11.

Tarkistajain puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tarkistajat ovat valinneet puheenjohtajakseen ed. Virkkusen ja varapuheenjohtajakseen ed. Lonkaisen.

Puhemies: Eduskunnan seuraava

täysistunto on huomenna perjantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 15,35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

5. Perjantaina 8 p. syyskuuta 1939

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940 ..	44
2) Hallituksen esitys n:o 2 Valtio-
neuvoston lainanottovaltuuksista	84
3) Hallituksen esitys n:o 3 laiksi
uusien peruspalkkaisten virkojen ja
toimien perustamisesta eräisiin viras-
toihin ja yleisiin laitoksiin	„
4) Hallituksen esitys n:o 4 laiksi
kahvi- ja sokeritullien korottamisesta
vuodeksi 1940	„
5) Hallituksen esitys n:o 5 laiksi
vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo-
ja omaisuusveron korottamisesta	„
6) Hallituksen esitys n:o 6 laiksi
makeisvalmisteverosta	85
7) Hallituksen esitys n:o 7 laiksi
margariinivalmisteista ja rehuaineista
vuonna 1940 suoritettavasta verosta	„

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Mangs, Tarkkanen, Tukia ja Wainio.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia ed. Tukia ja

ensi tiistain istunnosta oikeusasian takia ed. Luoma-aho.

Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että

suuren valiokunnan puheenjohtajaksi on valittu ed. Kalliokoski ja varapuheenjohtajaksi ed. Kulovaara;

perustuslakivaliokunnan puheenjohtajaksi ed. O. Lehtonen ja varapuheenjohtajaksi ed. Wiik;

lakivaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Kivimäki ja varapuheenjohtajaksi ed. Erich;

ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Svento ja varapuheenjohtajaksi ed. Kukkonen;

valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Pekkala ja varapuheenjohtajaksi ed. Tarkkanen;

pankkivaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Salmenoja ja varapuheenjohtajaksi ed. Asikainen;

talousvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Reinikainen ja varapuheenjohtajaksi ed. Luostarinen;

laki- ja talousvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Horelli ja varapuheenjohtajaksi ed. Linna;

sivistysvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Kaijalainen ja varapuheenjohtajaksi ed. Kilpi;

maatalousvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Vilhula ja varapuheenjohtajaksi ed. Eskola;

työväenasiainvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Törngren ja varapuheenjohtajaksi ed. Bryggari;

kululaitosvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Janhonen ja varapuheenjohtajaksi ed. Kulovaara; sekä

puolustusasiainvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Oksala ja varapuheenjohtajaksi ed. O. Pelttonen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940

sisältävä hallituksen esitys n:o 1 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Tanner: Herra puhemies! Sen jälkeen kuin hallituksen esitys valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940 on saanut tasavallan presidentin vahvistuksen ja varsinkin sen jälkeen kuin se on saanut asiallisen sisältönsä, on maailmassa ennättänyt tapahtua paljon. Keski-Europassa on alkanut sota, johon monet suurvallat ovat sekaantuneet. Tykit paukuvat rintamilla, pommeja pudotellaan ja ihmisveri vuotaa. Tämä ei välittömästi koske meidän maatamme, mutta emme silti voi välttyä täälläkin tuntemasta sodan vaikutuksia. Mitä kaikkia seurauksia siitä vielä tulee koitumaan meidän taloudelliselle elämällemme, sitä ei voi vielä tietää. Mitä se vaikuttaa meidän maamme tuontiin ja vientiin, tuotannolliseen elämään ja työoloihin; miten valtion tulot tulevat kertymään; voidaanko niiden supistuessa suorittaa ehdotettuja menoja ja astuvatko ehkä kokonaan uudet vaatimukset esille? Kaikki nämä ovat kysymyksiä, joihin tällä hetkellä kukaan ei voi antaa vastausta.

Hallituksen esityksessä ei ole voitu ottaa huomioon näitä uusia probleemoja. Se on

laadittu oloissa, jolloin sodanuhka tosin oli olemassa ja sen johdosta elettiin kiihkeän varustelun merkeissä, mutta silti verrattain normaalisisä oloissa. Nyt sen sijaan eletään sodan varjossa, joskaan se ei ulotu meidän rajoillemme.

Tämmöisissä oloissa on mielenkiinto hallituksen talousarvioesitystä kohtaan tieteenkin vähäisempi kuin tavallisesti. Ennakko-keskustelu maamme sanomalehdistössä on sen johdosta supistunut verrattain suppeaksi ajatusten askarrellessa muissa kysymyksissä. Eduskuntakaan ei näissä oloissa odottane yhtä tyhjentävää esittelyä sen sisällöstä, kuin aikaisemmin on ollut tapana antaa.

Tavallisesti on tämän tapaiseen esittelyyn katsottu välttämättömäksi sisällyttää katsaus taloudellisen elämän kehitykseen ja arviointi sen tulevasta suunnasta. Nykyisissä oloissa voisi tämmöisellä katsauksella olla korkeintaan teoreettinen arvo. Ainoa, mitä voi todeta, on, että taloudellinen elämä maassamme tähän saakka on kehittynyt verrattain edulliseen suuntaan. Se ei ole pettänyt niitä odotuksia, joiden pohjalla talousarvio tälle vuodelle laadittiin. Vuosi takaperin tosin saatiin eri tahoilta kuulla ennustuksia, että laskukausi oli edessä ja että kuluvan vuoden talousarvio oli liian optimistisesti laadittu. Tähän mennessä nämä ennustelut eivät ole toteutuneet, mikä osoittaa, ettei profeetan virka ole erikoisen kiitollinen tehtävä. Tosin on myönnettävä, etteivät tähänastiset suhdanteet ole pysyneet hyvinä täysin normaalisista syistä. Tärkeänä vaikuttimena niihin ovat olleet laajat varustelut, jotka ovat aikaansaaneet kiihkeän vireyden taloudellisessa elämässämme.

Talousarvioesityksessä herättää ensinnä huomiota sen loppusumman suuruus. Nou-sevathan menot ensi vuonna sen mukaan 5,752 milj. markkaan eli 580 miljoonaa markkaa suuremmiksi kuin tänä vuonna. Menojen kasvu jatkuu siis edelleenkin. Tärkeimmät syyt tähän kasvuun on esitetty hallituksen esityksen yleisperusteluissa. Haluamatta puuttua yksityiskohtiin kosketelen vain paria niihin enimmin vaikuttavaa seikkaa.

Maamme puolustusmenojen kasvu on ollut sangen jyrkkä. Sen sijaan, että puolustusmenot vielä jokunen vuosi takaperin nousivat noin 600—700 miljoonaan markkaan,

mikä lienee pidettävä meidän maassamme normaalina tasona, liikkuvat ne nykyään aivan toisenlaisissa summissa. Esim. täksi vuodeksi olemme varsinaisessa talousarviossa varanneet puolustusmenoihin 1,174 milj. markkaa. Keväällä hyväksytyssä lisämenoarviossa on perushankintaohjelman kiirehtimiseksi varattu 350 milj. markkaa, minkä lisäksi Ahvenanmaan linnoitustöitä varten on merkitty 100 miljoonaa. Tähän mennessä on siis jo myönnetty yli 1,600 milj. markkaa, jota paitsi arviomäärärahojen ylityksiä on tiedossa. Kun tarkoituksena on vielä kuluvan syksyn lisämenoarviossa ehdottaa perushankintaohjelman jouduttamista varten uusia määrärahoja, tulevat puolustusmenot tänä vuonna nousemaan ainakin 2 miljaardiin markkaan, eli siis kolme kertaa suurempaan summaan kuin olisi pidettävä normaalina. Ensi vuodelle ehdotetaan hallituksen esityksessä puolustusmenoja noin 1.5 miljaardia markkaa, mikä merkitsee lähes 300 miljoonan markan lisäystä tälle vuodelle hyväksytyyn alkuperäiseen talousarvioon. Oikeastaan kuuluu tämän syksyn lisämenoarvioon suunniteltu perushankintaohjelman kiirehtimistä tarkoittava määrärahakin ensi vuoden tarpeisiin, mutta hankintojen jouduttamiseksi on harkittu voitavan se parhaiten esittää vielä tänä vuonna myönnettäväksi. Liikomme siten noin kahden miljaardin markan puolustusmenoissa vuotta kohti, mikä merkitsee sitä, että enemmän kuin 10 % koko kansallistulosta joutuu käytettäväksi tähän tarkoitukseen.

Syyt puolustusmenojen nousuun ovat kaikkien tiedossa. Maanosassamme kauan aikaa vallinnut epänormaali tila ja jatkuva sodan uhka ovat pakottaneet meidätkin entistä vakavammin harkitsemaan itsenäisyytemme ja turvallisuutemme säilyttämistä. Tällöin on kuitenkin ollut pidettävä mielessä, että taloudellisen pohjan kestävyys on eräs perusedellytys maan itsenäisyyden turvaamisessa.

Toisen suuren menojen lisäyksen aiheuttavat esitetyt palkankorotukset valtion viran ja toimen haltijoille sekä kansakoulun opettajille. Kysymys näiden valtion palveluksessa olevien ryhmien toimeentulosta on kauan ollut päiväjärjestyksessä ja on asianomaisten keskuudessa herättänyt vilkasta mielenkiintoa. Hallituksen mielestä ei kysymystä enää sovi lykätä tuonemmaksi,

vaikkakaan hetki sen toteuttamiseen ei ole kaikkein otollisin. Onhan yleisesti tunnettu ja tunnustettu, että valtio maksaa huonomin palveluksessaan oleville kuin yksityiset liikkeet ja jopa kunnatkin.

Samalla kuin hallitus pitää tärkeänä, että tämä korotus pannaan toimeen, on syytä torjua se asianomaisten ryhmien taholta usein tehty huomautus, ettei palkkausjärjestelmässä siitä lähtien kuin se vuoden 1924 alusta pantiin toimeen, ole minkäänlaisia parannuksia tehty. Nämä parannukset ovat tosin olleet verrattain pieniä ja kohdistuneet etupäässä alempi-palkkaisiin henkilöihin, mutta nousee niiden kokonaissumma kuitenkin melkoiseen määrään.

Haluaisin kiinnittää huomiota myöskin siihen, että maamme tieolojen parantamiseen ehdotetaan talousarviossa entistä suurempia määrärahoja. Yhteensä nousevat teihin ja siltoihin ehdotetut määrärahat noin 350 miljoonaan markkaan. Niihin tulevat lisäksi teiden tekoon käytetyt runsaat työttömyysvarat. Tätä menojen lisäystä puolustaa se seikka, että tulot moottoriliikenteestä ovat jatkuvasti kasvaneet ja ne on aikaisemmin annettujen lupausien mukaan käytettävä kokonaan tieolojen parantamiseen. Näiden tulojen arvioidaan nousevan yhteensä yli 400 miljoonan markan. Tällä hetkellä on tosin syytä epäillä, etteivät laskelmat tuloista moottoriajoneuvojen kulkurajoitusten vuoksi tule pitämään paikkaansa.

Kolmas suuri menojen lisäys esiintyy työttömyyden torjumiseen käytettävissä varoissa, joihin ehdotetaan ensi vuonna myönnettäväksi 192 milj. markkaa, sen sijaan; että tälle vuodelle on myönnetty 100 milj. markkaa. Tämä lisäys on kuitenkin muodollista laatua, sillä tämänvuotisen kiinteän määrärahan lisäksi on hallituksella oikeus tarpeen vaatiessa käyttää toiset 100 milj. markkaa eduskunnan hyväksymän työohjelman toteuttamiseen.

Talousarvion menopuolella esiintyy luonnollisesti muitakin lisäyksiä, joskin ne ovat määrältään pienempiä. Osittain johtuvat nämä lisäykset lain määräyksistä, muutamat aiheutuen tänä vuonna hyväksytyistä laeista. Osittain ovat ne harkinnan varassa ja johtuvat siitä, että sivistystarkoituksia, maataloutta ja sosiaalisia pyrkimyksiä ei ole voitu jättää huomioonottamatta. — Ne

menolisäykset, joita vuodelle 1940 suunnitellut Olympia-kisat ovat menoarvioon aiheuttaneet, tulevat kaiken todennäköisyyden mukaan jäämään tarpeettomiksi.

Minun on avoimesti myönnettävä, että talousarvion laatiminen tällä kertaa on ollut entistä vaikeampaa. Viimeksi keitetyn pulakauden päättymisestä lähtien on tulojen virta jatkuvasti paisunut ja valtion tilinpäätökset ovat menojen kasvusta huolimatta jättäneet kauniita ylijäämiä. Tällä kertaa emme voi odottaa lisääntyviä tuloja, emme varsinkaan niiden muutosten jälkeen, joita oloissa viime viikkoina on tapahtunut. Valtion menot sensijaan pyrkivät jatkuvasti kasvamaan, ja etenkin maamme puolustustarve asettaa menoarviolle yhä suurempia vaatimuksia. Vaikeuksia on sen vuoksi esiintynyt siinä, miten tulot ja menot olisi saatava tasapainoon.

Tämän vaikeuden varalta on hallitus jo etukäteen saanut vastaanottaa monia hyviä neuvoja. Sanomalehdissä on kehoitettu hallitusta toimimaan siten, että se peittäisi suurimman osan puolustusmenoista lainalla. Tällöin on puhuttu suuresta miljaardilainasta, joka mieluummin olisi otettava ulkoa.

Tälle tielle ei hallitus ole voinut mennä. Sillä tiellä on edessä useita vähemmän miellyttäviä yllätyksen mahdollisuuksia. Kotimaasta ei näin suurta lainaa liene nykyoloissa saatavissa. Ei ole mitään varmuutta siitä, olisiko sitä myöskään maamme rajojen ulkopuolelta mahdollisuus hankkia. Joka tapauksessa joutuisimme silloin jälleen vaihtelevista valuuttakursseista riippuvaiseksi, päästyämme parhaiksi vapaaksi entisistä epäedullisista lainoista. Tuntuu muuten oudolta, että tällaiseen lainanottamiseen kehoitetaan siitä huolimatta, että valtio viime aikoina on muutenkin ollut pakotettu turvautumaan lainaamismenetelmään. Niinpä on tänä vuonna jo päätetty ottaa uutta lainaa tasan miljaardi markkaa, mihin tulee lisäksi ainakin se määrä, mikä syksyllä mahdollisesti hyväksytään perushankintaohjelman kiirehtimistä varten.

Meillä on pidetty sääntönä, että valtio voi ottaa lainaa vain tuotannollisia tarkoituksia varten. Tästä säännöstä on pidetty niin kiinteästi kiinni, ettei esimerkiksi äskeisenä pulakautena pidetty sopivana ottaa lainaa teiden rakentamista varten, vaikka ne suuressa määrässä edistävät tuotannol-

lisia tarkoituksia. Mieluummin annettiin silloin työttömien luvun kasvaa.

Lisääntyneiden menojen lainalla peittämistä vastaan voi vielä esittää erään näkökohdan. Kun valtio varustelujen merkeissä pumpppaa maamme talouselämään satoja miljoonia toisensa jälkeen, on se omiaan aiheuttamaan keinotekoista kukoistusta ja tuomaan inflatiovaaran näköpiiriin. Meillä ei kuitenkaan ole varaa antaa syntyä vähintäkään epäilystä siitä, että tällainen vaara olisi olemassa. Entiset kokemukset ovat siitä varoittavana esimerkkinä. Voinkin vakuuttaa, että hallitus tulee pitämään eräänä tärkeimpänä tehtävänäan rahamme arvon vakaana säilyttämisen, sallimatta inflatiovaaran päästä uhkaamaan. Ensimmäisenä osoituksena tästä pyrkimyksestä on äskettäin tapahtunut markan ja Englannin punnan välisestä kauan säilyneestä vaihtokurssista luopuminen, mikä tapahtui yhteisymmärryksessä hallituksen ja Suomen Pankin kanssa.

Terveen taloudellisen kehityksen säilyttämiseksi on tällaisissa oloissa, jolloin valtio käyttää runsaasti varoja tuottamattomiin tarkoituksiin, verojen korotus vaikuttava vastatoimenpide. Osa liikkeelle panuista varoista vedetään siten takaisin liikkeestä, jotta ne eivät kiihoittaisi paisuttamaan taloudellista toimintaa.

Nämä ovat olleet ne näkökohdat, jotka ovat ohjanneet hallitusta talousarvion menojen ja tulojen tasapainoon saattamisessa. Tasapaino on saavutettu siten, että esitetään otettavaksi lainaa sen verran kuin menojen puolella ehdotetaan käytettäväksi varoja tuottaviin tarkoituksiin ja valtion velkojen lyhentämiseen. Valtiovelan kuoletukseen tarvitaan ensi vuonna 342 milj. markkaa ja 19. pääluokassa ehdotetaan varsinaisia tuottavia pääomamenoja 390 milj. markkaa. Yhteensä nousevat näihin tarkoituksiin ehdotetut varat siis 732 milj. markkaan. Tämä olisi siis se summa, joka voidaan peittää lainalla, jos halutaan pitää kiinni säännöstä, että lainaa otetaan vain tuottaviin tarkoituksiin. Tarvittava lainasumma on pyöristetty 700 milj. markaksi.

Puuttuvat tarvittavat varat ehdotetaan kerättäviksi verojen korotuksella. Se on pitkältä aikaa uutuus talousarviossa, ellei ota lukuun perushankintaohjelman yhteydessä hyväksyttyä tulo- ja omaisuusveronkorotusta. Vaikkakin menot tälle vuodelle

nousivat melkoisessa määrässä, ei niiden peittämiseen tarvittu verojen korotusta. Vuodelle 1938 taasen voitiin päinvastoin esittää helpotuksia useissa välillisissä veroissa. Tällä kertaa ei verojen korottamista kuitenkaan voida välttää. Ja kun maamme itsenäisyyden turvaamiseksi on uhrauksia tehtävä, on kohtuullista, että kaikki yhteiskuntapiirit tulevat siihen osallistumaan. Senvuoksi onkin päädytty ehdotukseen, joka tietää sekä välittömien että välillisten verojen korottamista tasapuolisesti yhtä suurella summalla. Ehdotuksen mukaan olisi omaisuusveroa korotettava 50 %:lla, minkä lisäksi sokerin, kahvin ja bensiinin tullia olisi nostettava. Näiden veronkorotusten lasketaan tuottavan yhteensä 240 milj. markkaa. Tällöin olisi tasapaino talousarviossa saavutettu.

En katso tarpeelliseksi pitemmälti jatkaa tätä talousarvion selostelua. Haluan puolestani alleviivata, ettei talousarvio ole semmoinen ihannearvio, jonka minä puolestani toivoisin voivani eduskunnalle esittää. Mieluisinta olisi saada kehittää maan sivistyksellisiä ja tuotannollisia oloja, parantaa kulkuneuvoja ja tiedotusvälineitä sekä alentaa veroja. Sen sijaan on ollut pakko jättää sivuun monia hyviä tarkoituksia sekä ehdottaa veronkorotuksia ja lisätä valtion velkaa. Tämä valitettava kehitys on kokonaan nykyisten epänormaalien olojen syytä. Tällöin on kuitenkin lohdullista tietää, että maamme on aikaisemmin varustautunut kestämään tällamoisikiäkin rasituksia. Onhan valtiomme maksanut pois suurimman osan ulkomaisista veloistaan. On kerätty melkoinen suhdannerahasto j. n. e. Siten on hyvinä vuosina voitu monella tavalla vahvistaa valtion rahallista asemaa.

Nykyisen hallituksen talousarviot ovat tavallisesti olleet melko lailla panssaroituja eikä niihin ole valiokunta- eikä eduskuntakäsittelyssä moniakaan aukkoja saatu syntymään. Tällä kertaa on asianlaita toinen. Vaikka ne laukaukset, joita nyt sotänäytämöillä ammutaan, eivät välittömästi kohdistukaan meihin, vaikuttavat ne monella tavalla maamme taloudelliseen elämään. Ne ovat nyt jo ennen talousarvion eduskunnalle esittämistä ampuneet siihen ja varsinkin sen tulopuolen laskelmiin monta reikää ja tulevat vastedes vielä lisäämään näitä aukkoja. Kukaan ei voi tällä hetkellä sanoa, missä kunnossa talousarvio tulee ole-

maan, ennenkuin on eletty vuoden 1940 loppuun. Eihän tällä hetkellä ole enää varmuutta siitäkään, voimmeko edes tämän vuoden talousarviota loppuun saakka seurata.

Valtiovarainvaliokunnalla tulee senvuoksi olemaan vaikea ja vastuunalainen tehtävä tarkastaessaan talousarvioesitystä. On hyvin luultavaa, että se harkitsee tarpeelliseksi ehdottaa siihen muutoksia. Se saattaa havaita, etteivät tulopuolen laskelmat enää pidä paikkaansa, ja tästä saattaa aiheutua järjestelyjä myöskin menopuolella. Hallituksella ei tällä kertaa ole mahdollisuutta pitää jäykästi kiinni omasta ehdotuksestaan. Kohtuullinen on sensijaan toivomus, että tarvittavista muutoksista sovitaan hallituksen kanssa.

Herra puhemies! Tämä lausuntoni on ruotsinkielelle käännettyä jaettu ruotsinkielistä puhuville edustajille. Toivon, että herra puhemies määrää sen otettavaksi pöytäkirjaan.

P u h e m i e s: Valtiovarainministerin lausunto otetaan ruotsinkielisenä pöytäkirjaan.

Valtiovarainministerin lausunto on ruotsinkielisenä näin kuuluva:

Herr talman! — Efter det regeringsproposition angående statsförslaget för år 1940 erhållit republikens presidents fastställelse och i synnerhet sedan den erhållit sitt sakliga innehåll, har mycket hunnit inträffa i världen. I Mellaneuropa har utbrutit ett krig, vari flere stormakter äro inblandade. Kanonerna döna vid fronterna, bomber fällas och människoblod flyter. Detta berör icke direkt vårt land, men vi kunna likväl icke undgå att även här känna krigets verkningar. Vilka alla följder därav kunna härflyta för vårt ekonomiska liv, kan man ännu icke förutse. Vilken inverkan det kan hava på vårt lands import och export, produktiva liv och arbetsförhållanden; huru statens inkomster komma att inflyta; kan man om de reduceras utbetala föreslagna utgifter och tröda mähända helt och hållet nya fordringar fram? — Allt detta är frågor, på vilka ingen i detta nu kan giva svar.

I regeringens proposition hava dessa nya problem icke kunnat beaktas. Den har uppgjorts under förhållanden, då krigshotet visserligen förefanns, vilket gjorde att man levde i en hetsig upprustnings tecken, men dock under relativt normala förhållanden. Nu däremot lever man i krigets skugga, om det också icke når våra gränser.

Under sådana förhållanden är intresset för regeringens budgetproposition givetvis mindre än vanligt. Förhandsdiskussionen i vårt lands tidningspress har därför förblivit relativt begränsad, medan tankarna varit sysselsatta med andra frågor. Riksdagen torde icke heller under dessa förhållanden vänta en lika uttömmande framställning rörande dess innehåll som tidigare varit brukligt.

Vanligen har det ansetts nödvändigt att till en framställning som denna foga en översikt över det ekonomiska livets utveckling och en förutsägelse angående dess framtida riktning. Under nuvarande förhållanden kunde en sådan översikt på sin höjd äga teoretiskt värde. Det enda man kan konstatera är, att det ekonomiska livet i vårt land hittills har utvecklat sig i en jämförelsevis förmånlig riktning. Det har icke svikit de förväntningar, på vilka statsförslaget för detta år uppgjordes. För ett år sedan fick man visserligen från olika håll höra spådomar om, att en lågkonjunktur var förestående och att statsförslaget för innevarande år var alltför optimistiskt uppgjort. Hittills hava dessa spådomar icke gått i fullbordan, vilket visar, att profetens värv icke är en särskilt tacksam uppgift. Visserligen bör medgivas, att de hittills rådande konjunkturerna icke förblivit goda av fullt normala orsaker. En viktig faktor härvid har uppgjorts av den starka upprustning, som åstadkommit en häftig stimulans i vårt ekonomiska liv.

I propositionen angående statsförslaget väcker i första hand slutsummans storlek beaktande. Enligt detsamma stiga ju utgifterna under nästa år till 5,752 miljoner mark eller 580 miljoner mark högre än under detta år. Utgifternas ökning fortgår sålunda. De viktigaste orsakerna till denna ökning ha framlagts i den allmänna motiveringen till regeringens proposition. Utan att vilja sysselsätta mig med detaljer berör jag blott ett par av de omständigheter som mest medverkat härtill.

Ökningen av vårt lands försvarsutgifter har varit synnerligen snabb. Medan försvarsutgifterna ännu för något år sedan stego till 600—700 miljoner mark, vilket torde böra betraktas som en normal nivå för vårt land, röra de sig nu om helt andra summor. Till exempel för detta år hava vi i den ordinarie budgeten reserverat 1,174 miljoner mark för försvarsutgifterna. I den senaste vår godkända tilläggsbudgeten har för påskyndande av grundanskaffningsprogrammet upptagits 350 miljoner mark, varjämte 100 miljoner mark reserverats för Ålands befestande. Hittills har således redan beviljats över 1,600 miljoner mark, varförutom överskridanden av förslagsanslag komma att ske. Då avsikten är att ännu i tilläggsbudgeten innevarande höst föreslå nya anslag för grundanskaffningsprogrammets påskyndande, komma försvarsutgifterna för detta år att stiga till minst 2 miljarder mark eller således en tre gånger större summa än vad som borde betraktas som det normala. För nästa år föreslås i regeringens proposition för försvarsutgifter omkring 1.5 miljarder mark, vilket innebär ett tillägg på närmare 300 miljoner mark till den för detta år godkända ursprungliga budgeten. Egentligen hänför sig även det i höstens tilläggsbudget förutsedda, för grundanskaffningsprogrammets påskyndande avsedda anslaget till nästa års behov, men för leveransernas forceerande har man fördragit att föreslå dess beviljande redan detta år. Vi närma oss sålunda en årlig försvarsutgift om 2 miljarder mark, vilket betyder, att mera än 10 % av hela nationalinkomsten åtgår till detta ändamål.

Orsakerna till försvarsutgifternas stegring äro allmänt kända. Den i vår världsdel under lång tid rådande onormala situationen och det ständiga krigshotet hava tvungit även oss att allvarigare än förut överväga bevarandet av vår självständighet och trygghet. Härvid har det likväl gällt att minnas, att den ekonomiska grundens hållfasthet är en av de primära förutsättningarna för tryggheten av ett lands självständighet.

En annan stor utgiftsökning förorsakas av de föreslagna löneförhöjningarna för statens tjänstemän och befattningshavare samt folkskollärare. Frågan om dessa i statens tjänst stående gruppers utkomst har länge stått på dagordningen och väckt

livligt intresse bland vederbörande. Enligt regeringens åsikt kan frågan icke vidare uppskjutas, fastän ögenblicket icke är det allra lämpligaste för dess lösande. Det är nämligen känt och erkänt, att staten betalar sina löntagare sämre än enskilda affärer och till och med kommunerna.

Samtidigt som regeringen anser det viktigt, att denna förhöjning genomföres, är det skäl att tillbakavisa den från vederbörande grupper sida ofta gjorda anmärkningen, att inga förbättringar vidtagits i avlöningssystemet sedan detsamma i början av år 1924 infördes. Dessa förbättringar hava visserligen varit jämförelsevis små och främst berört lägre avlönade personer, men deras totalsumma stiger dock till ett avsevärt belopp.

Jag skulle även önska fästa uppmärksamheten därvid, att i budgeten större anslag än förut föreslås för förbättrande av vårt lands vägförhållanden. De för vägar och broar föreslagna anslagen stiga till sammanlagt omkring 350 miljoner mark, vartill ytterligare bör läggas för arbetet använda rundliga arbetslöshetsmedel. För denna utgiftsökning talar den omständigheten, att inkomsterna från motortrafiken ständigt stigit och dessa böra i enlighet med tidigare givna löften i sin helhet användas för vägförhållandenas förbättring. Dessa inkomster uppskattas stiga till inalles över 400 miljoner mark. För närvarande är det visserligen skäl att betvivla att beräkningarna av dessa inkomster skola hålla streck på grund av inskränkningarna i motorfordonstrafiken.

Den tredje stora utgiftsökningen hänför sig till de för arbetslöshetens bekämpande avsedda medlen, varav för nästa år föreslås ett belopp om 192 miljoner mark, medan för detta år 100 miljoner mark beviljats. Denna ökning är likväl av formell natur, ty utöver detta års fasta anslag har regeringen rätt att vid behov använda ytterligare 100 miljoner mark för att förverkliga det av riksdagen godkända arbetsprogrammet.

På statsförslagets utgiftssida förekomma självfallet även andra stegringar, ehuru de uppgå till mindre belopp. Till en del äro dessa stegringar föranledda av lagstadganden, några på grund av i år godkända lagar, till en annan del bero de på prövning av den omständigheten, att kulturella

ändamål, lantbruk och sociala strävanden icke hava kunnat lämnas obeaktade. — De utgiftsökningar, vilka i budgeten förorsakats av de till år 1940 planerade Olympiska spelen, komma med all sannolikhet att bli obehövlige.

Jag måste öppet medgiva, att uppgörandet av budgeten denna gång varit svårare än tidigare. Alltsedan den senaste kristidens slut har inkomstströmmen kontinuerligt vuxit och statens bokslut hava trots utgifternas ökning lämnat vackra överskott. Denna gång kunna vi icke vänta ökade inkomster, i synnerhet icke efter de omvälvningar, vilka skett under de senaste veckorna. Statens utgifter däremot sträva ständigt att tillväxa och i synnerhet landets försvarsbehov ställer allt större fordringar på utgiftsstaten. Därför hava svårigheter uppstått för åstadkommandet av jämvikt mellan inkomster och utgifter.

Regeringen har redan på förhand fått mottaga många goda råd för övervinnandet av denna svårighet. Man har i tidningarna uppmanat regeringen att så begå, att största delen av försvarsutgifterna skulle täckas genom lån. Därvid har talats om ett stort miljardlån, vilket helst borde upptagas i utlandet.

Denna väg har regeringen icke kunnat beträda. På den vägen hota många mindre behagliga möjligheter till överraskning. I hemlandet torde ett så stort lån under nuvarande förhållanden icke stå att få. Ingen visshet råder därom, huruvida möjlighet funnes att anskaffa ett sådant utanför våra gränser. I varje fall skulle vi då åter bli beroende av växlande valutakurser, sedan vi just befriat oss från tidigare ofördelaktiga lån. Det förefaller för övrigt egendomligt, att upptagandet av ett dylikt lån förordas trots att staten under senaste tid även annars varit tvungen att tillgripa låneutvägen. Sålunda har man under detta år redan beslutat att upptaga ett lån på jämnt 1 miljard mark, vartill kommer åtminstone det belopp, vilket i höst möjligen beviljas för påskyndande av grundanskaffningsprogrammet.

Hos oss har som regel gällt, att staten kan upptaga lån blott för produktiva ändamål. Vid denna regel har man så konsekvent fasthållit, att till exempel under den senaste kristiden det icke ansågs lämpligt att upptaga ett lån för vägbyggnader,

fastän dessa i stor utsträckning befordra produktiva ändamål. Hellre lät man då de arbetslösas antal växa.

Ännu en synpunkt kan anföras gentemot täckandet av de ökade utgifterna medels lån. Då staten i upprustningens tecken inpumpar i vårt näringsliv det ena hundra-talet miljoner efter det andra, är detta ägnat att framkalla en konstlad uppblooming och föra inflationsfaran inom synhåll. Vi ha likväl icke råd att låta de minsta tvivel uppstå därom, att en sådan fara förefunnes. Tidigare erfarenheter äro ett synnerligen varnande exempel härför. Jag kan även försäkra, att regeringen kommer att betrakta som en av sina viktigaste uppgifter att bevara vår valutas värdestabilitet, utan att låta någon inflationsfara hota. Det första utslaget för denna strävan är det nyss genomförda frångåendet av den länge bevarade växelkursen mellan marken och engelska pundet, vilket skedde i samförstånd med regeringen och Finlands Bank.

För att garantera en sund ekonomisk utveckling är under sådana förhållanden, då staten använder rikligt med medel för improduktiva ändamål, en skatteförhöjning en motverkande åtgärd. En del av de i rörelsen införda medlen dragas sålunda ur densamma, så att de icke stimulera att utöka den ekonomiska verksamheten.

Dessa hava varit de synpunkter, vilka hava lett regeringen, då den sökt åstadkomma jämvikt mellan utgifter och inkomster. Jämvikt har uppnåtts sålunda, att upplåning föreslås i den mån medel på utgiftssidan föreslagits att användas för produktiva ändamål och för amortering av statsskulden. För avkortning av statsskulden erfordras under nästa år 342 miljoner mark och under 19:de huvudtiteln föreslås egentliga produktiva kapitalutgifter till ett belopp av 390 miljoner mark. Till-sammans stiga de för dessa ändamål föreslagna medlen till 732 miljoner mark. Detta vore alltså den summa, vilken kan täckas med lån, om man önskar fasthålla vid regeln, att lån upptagas blott för produktiva ändamål. Den erforderliga lånesumman har avrundats till 700 miljoner mark.

De felande behövliga medlen föreslås anskaffade genom skatteförhöjningar. Detta är en nyhet i budgeten sedan lång tid till-

baka. Fastän utgifterna för detta år stego i betydande mån, behöves för deras täckande ingen skatteförhöjning fränsett förhöjningen av inkomst- och förmögenhetsskatten i sammanhang med grundanskaffningsprogrammet. För år 1938 åter kunde tvärtom lättnader föreslås beträffande flere indirekta skatter. Denna gång torde man dock icke kunna undgå en förhöjning av skatterna. Och då oppoffringar måste göras för tryggheten av vårt lands självständighet, är det billigt, att alla samhällskretsar taga del i dem. Därför har man kommit till ett förslag, som innebär en opartisk förhöjning av såväl de direkta som de indirekta skatterna med en lika stor summa. Enligt förslaget skulle förmögenhetsskatten höjas med 50 %, varjämte tullarna på socker, kaffe och bensin skulle höjas. Dessa skatteförhöjningar beräknades enligt hitills gällande grunder inbringa sammanlagt 240 miljoner mark. Därigenom skulle jämvikt i budgeten uppnåtts.

Jag anser det icke nödigt att vidare fortsätta denna redogörelse för statsförslaget. Jag önskar för min del understryka, att statsförslaget icke är ett sådant idealförslag, som jag för min del skulle hoppas kunna framlägga för riksdagen. Det angenämaste vore att få utveckla landets kulturella och produktionsförhållanden, förbättra kommunikationerna och underrättelsemedlen samt sänka skatterna. I stället har det varit nödvändigt att lämna åsido många goda ändamål samt föreslå skatteförhöjningar och öka statens skuld. Denna beklagliga utveckling kan helt tillskrivas de nuvarande onormala förhållandena. Därvid är det likväl tröstesamt att veta, att vårt land tidigare rustat sig att uthärda även sådana svårigheter. Vår stat har betalat bort den största delen av sina utländska skulder. En betydande konjunkturfond har hopbragts o. s. v. Sålunda har man under de goda åren kunnat på många sätt stärka statens ekonomiska ställning.

Den nuvarande regeringens statsförslag hava vanligen varit rätt pansrade och endast på få ställen genombrutits vid utskotts- och riksdagsbehandlingen. Denna gång är förhållandet ett annat. Fastän de skott, som nu avlossas på krigsteatern, icke direkt beröra oss, påverka de på många sätt landets ekonomiska liv. De hava redan nu före statsförslagets framläggande för riks-

dagen skjutit många brescher i dess och framför allt inkomstsidans kalkyler och de komma troligen att framdeles ytterligare öka dessa luckors antal. Ingen kan i denna stund säga, i vilket skick budgeten kommer att befinna sig innan vi upplevat utgången av år 1940. I detta nu kunna vi icke ens med säkerhet förutse, huruvida vi kunna följa detta års budget till slut.

Statsutskottet kommer därför att stå inför en svår och ansvarsfull uppgift vid granskningen av statsförslaget. Det är mycket troligt, att det kommer att finna nödigt föreslå ändringar däruti. Det kan måhända varsa, att inkomstsidans kalkyler icke mera hålla streck och härav kunna omregleringar även på utgiftssidan förorsakas. Regeringen har icke denna gång möjlighet att strängt fasthålla vid sitt eget förslag. Däremot är det ett skäligen önskemål, att erforderliga ändringar ske efter överenskommelse med regeringen.

Ed. A n n a l a: Herra puhemies! Minua ihmetytti herra valtiovarainministerin lausunto siinä suhteessa, että hän katsoo valtiovarainvaliokunnan voivan tästä hallituksen tulo- ja menoarviosta saada sellaisen budjetin, joka verraten pienin muutoksin kelpaisi. Minä myönnän, että tulo- ja menoarvion laatiminen tällaisena ajankohdana ei suinkaan ole helppo tehtävä. Maailemanpoliittinen tilanne, joka aivan ratkaisevasti vaikuttaa meidänkin oloihimme, muuttuu joka hetki, niin että suunnitelmat, jotka on tehtävä vuodeksi eteenpäin, saattavat osoittautua aivan kelpaamattomiksi jo kuukauden, ehkä lyhyemmänkin ajan kuluttua.

Hallituksen esitys ensi vuoden tulo- ja menoarvioksi rakentuu täysin normaalisen ajan pohjalle, vieläpä normaalisen hyvän ajan pohjalle. Menopuolella eletään aivan yhtä leveästi kuin parhaimpina nousukauden vuosina. Sellaisista supistuksista, jotka pula-aika tekee aina välttämättömiksi, ei näy merkkiäkään.

Tulopuolella taas on laskettu tulot silmälläpitäen sitä, että valtion tulot pysyvät normaalisisina. Mutta sikäli kuin tällä hetkellä voi päätellä, tulopuoli ei tule vastaamaan läheskään sitä, mitä hallitus on edellyttänyt.

Hallitus katsoo voivansa lisätä sekä välittömien että välillisten verojen tuottoa

arviossaan kuluvan vuoden tuottoon verraten huomattavasti, jopa niin paljon, että tulo- ja omaisuusveron tuotto on laskettu 140 miljoonaksi ja tuontitullin tuotto 147 miljoonaksi markaksi yli sen, mitä ne tekevät kuluvana vuonna. Tämän lisäksi eräiden tuotteiden valmisteveron tuottoa katsotaan voitavan lisätä yhteensä noin 25 milj. markalla. Mutta jos tulee sellainen sota-tila, joka supistaa ulkomaan kaupan aivan vaatimattomaan määrään nykyiseen verraten, niin lasketut lisätulot, niinkuin herra valtiovarainministeri huomauttikin, jäävät saamatta. Päinvastoin on otettava huomioon tuntuva verojen pienentyminen nykyisestä. Tämä koskee ei ainoastaan tullituloja vaan myös välittömiä veroja, sillä tulojen pienennyttyä pienenevät myöskin tuloverot. Verojen korotuksella ei voida tätä vähennystä korvata ellei tahdota heti ensimmäisenä pulavuotena asettaa kansantalouden kannettavaksi sellaista taakkaa, jota se vaivoin pystyy kantamaan. Sitäpaitsi ei ole oikeutta liian raskailta veroilla asettaa talouselämää suorastaan vaaranalaiseksi vain sentakia, että menopuolella ei tarvitsisi tehdä supistuksia, vaan että voitaisiin elää leveästi kuten ennenkin ja säästelemättä.

Hallitus on esityksessään jo edellyttänyt vientiteollisuuden heikentymisen vaikuttavan tulo- ja omaisuusveron tuottoon. Mutta jos sotatila jatkuu ja nykyisestä yhä vain pahenee, silloin ei enää voi puhua vientiteollisuuden heikentymisestä vaan viennin ja vientiteollisuuden tyrehtymisestä. Eikä tulojen vähentymisen koske ainoastaan tulopuolen ensimmäistä osastoa, josta edellä on ollut puhe, vaan se tulee koskemaan kaikkia osastoja. Mainitsen vain viidennen osaston, valtion liiketoiminta sekä metsä- ja maatalous; niinhyvin rautateiden kuin postinkin kohdalla on varauduttava tulojen vähentymiseen, sillä kaikki liikennetulot ovat kiinteästi riippuvaisia liiketoiminnan vilkkaudesta tai lamaantumisesta. Ja jos puunjalostusteollisuus ei voi lainkaan toimia tai saattaa toimia aivan pienessä määrin ulkomaisen menekin lopuessa, niin silloin myöskin valtion metsätulot jäävät saamatta.

Valtiovarainvaliokunnalla on edessään nyt minun käsitykseni mukaan aivan ylivormainen tehtävä, jos se todellakin ryhtyy tämän esityksen pohjalla tulo- ja meno-

arviota käsittelemään. Sillä koko tulo- ja menoarvio on nyt tehtävä aivan uudelleen.

Nyt on siis lähdettävä siitä, että tulot nykyisestään suuressa määrin supistuvat. Tulo- ja menoarviota rakennettaessa onkin tällä kertaa lähdettävä tulopuolesta eikä niinkuin tavallisesti menopuolesta. Ja kun tulot on saatu arvioiduiksi niinkuin ne inhimillisesti katsoen voidaan arvioida, vasta senjälkeen on käytyvä rakentamaan menopuolta. Mutta kykeneekö valtiovarainvaliokunta tekemään kokonaan uuden tulo- ja menoarvion? Onko sillä edellytyksiä tähän? Ja onko edes periaatteellisesti oikein, että eduskunta muuttaa siinä määrin hallituksen esityksen, että tulo- ja menoarvio on kokonaan uudelleen laadittu.

On kolme seikkaa, jotka vaikuttavat, että valtiovarainvaliokunta ei ole oikea elin tekemään uutta tulo- ja menoarviota.

Ensiksi: Valtiovarainvaliokunnalla ei paraimmassakaan tapauksessa ole sellaista asiantuntemusta eikä myöskään sellaista vastuuntunnetta kuin hallituksella, joka johtaa budjetin puitteissa valtakunnan asiain hoitoa ja joutuu myöskin siitä vastaamaan.

Toiseksi: Budjetin käsittely valtiovarainvaliokunnassa tapahtuu siten, että siellä ei kukaan valvo kokonaisuutta. Menopuolen eri pääluokat jaetaan eri jaostojen valmisteltaviksi. Nämä jaostot kuulevat niitä asiantuntijoita, jotka ne parhaiksi näkevät ja ottavat huomioon asiantuntijain esittämiä näkökohtia sikäli kuin katsovat tarpeelliseksi. Yksityiskohtiin ne eivät syvenny eivätkä voi syventyä, sitä ei voida edes vaatia. Senjälkeen tapahtuu esittely valiokunnalle, joka lopullisesti päättää eri menoeristä. Tällainen asiain käsittely on kokonaisuuden hajoittamista ja kukin jaosto työskentelee lainkaan välittämättä siitä, mitä toiset jaostot tekevät tai teke-mättä jättävät. Kullekin jaostolle on omaa pääluokkansa kokonaisuus, ja kaikki, mikä on sen ulkopuolella, on enemmän tai vähemmän vierasta. Koossapitävä voima valtiovarainvaliokunnasta puuttuu kokonaan. Hallituksessa on valtiovarainministeriö edustamassa kokonaisuutta ja valvomassa että eri menoryhmien välillä säilyy tasapaino. Kun tällaista ei ole valtiovarainvaliokunnassa, riippuu valtiovarainvaliokunnan laatiman budjetin onnistuminen aivan sattumasta. Mutta sattuman varaan

ei näin tärkeätä valtakunnan asiaa toki voida jättää.

Kolmanneksi: Budjettioikeus rajoittaa valtiovarainvaliokunnan mahdollisuuksia tässä suhteessa. Voi käydä niin, että tulo- ja menoarvioon on otettava joitakin uusia menoeriä, joka käy ilmi vasta sitten kun tulo- ja menoarviota ruvetaan todella uudelleen laatimaan. Mutta jos tällaisia menoeriä ei olekaan hallituksen esityksessä ja jos tällaisia erii varten ei ole myöskään edustajan aloitetta, ei valtiovarainvaliokunta voi ottaa tällaisia menoja tulo- ja menoarvioon vaikka se pitäisi menot kuinka välttämättöminä tahansa. Näinhän ei voida budjettia tehdä. Vain hallituksella on täysin vapaat kädet laatia kaikkia vaatimuksia vastaava tulo- ja menoarvio.

Kaikki esittämäni seikat pakottavat sellaiseen ainoaan oikeaan ratkaisuun, että hallitus peruuttaa antamansa tulo- ja menoarvioesityksen ja antaa uuden.

Tietenkin minulle voidaan huomauttaa, että meillä ei ole aikaa uuden esityksen antamiseen, ja että tulo- ja menoarvion laatiminen on siksi kiireellinen asia, että valtiovarainvaliokunnan täytyy päästä sitä nyt välittömästi käsittelemään. Mutta ei tapahdu ensimmäistä kertaa, että tulo- ja menoarvio ei valmistu sen vuoden alkuun, jota se koskee. Ja kuitenkin asiat on voitu hoitaa. Niin ne voitaisiin hoitaa tälläkin kerralla ilman, että pakotetaan valtiovarainvaliokunta tekemään työ, joka on sen voimille mahdoton.

Mikä on tällä hetkellä sitten oleva se periaate, jota uutta tulo- ja menoarviota laadittaessa on noudatettava, tekipä sen sitten hallitus tai valtiovarainvaliokunta. Johtavana periaatteena täytyy olla, että siitä tehdään täydellinen sota-ajan budjetti. Tämä merkitsee sitä, että vaikka muiden menojen kohdalla tehdään supistuksia, niin puolustusmenoissa ei voida tinkiä. Laiminlyönnit ja maanpuolustusasiain holtiton hoito menneinä vuosina on vaikuttanut sen, että tällä hetkellä olisi uhrattava jopa enemmän kuin tämän hetken taloudellinen kantokyky kestääkään. Me olemme joutuneet nykyiseen tilanteeseen melkein pälvälmistumattomina. Kansakunnalla on ollut ainoa ilonaihe tässä suhteessa se vapaaehtoinen rajojen varustamistyö ja varojenkeräys, jonka akateeminen nuoriso on pannut alulle ja johon kansakunta on alttiisti

ja melkein pä yksimielisesti yhtynyt (Ed. Räisänen: Ei ihan yksimielisesti!).

Myöskin hallitus on suhtautunut kaiken aikaa tilanteeseen tässä suhteessa liian rauhallisesti. Perushankintoihin ryhdyttiin vasta yhdennellätoista hetkellä, mistä on seurauksena, että parhaalla tahdollakaan varustuksia ei saada sellaiseen kuntoon kuin meidänkin mahdollisuutemme huomioonottaen ne voisivat olla. Samaa levollisuutta osoittaa myöskin se, että jo huhtikuussa, vai oliko kerrassaan maaliskuussa vahvistettu laki, minkä nojalla voidaan velvoittaa bensiinin ja muiden nestemäisten polttoaineiden maahantuojat pitämään varastoja, jotka ovat enintään puolta suuremmat kuin niiden vuotuinen myynti, jäi vain eleeksi, sillä hallitus ei ole ryhtynyt käyttämään saamiaan valtuuksia eikä ole antanut asetusta, jolla puheenalaiset maahantuojat velvoitettaisiin lain edellyttämiin hankintoihin. Olisi tietenkin edellyttänyt, että tällainen asetusta annetaan jo keväällä, jotta olisi voitu sekä valtiovalan että maahantuojien taholla ryhtyä purjehduskauden aikana toimenpiteisiin nestemäisten polttoaineiden varastoinniksi (Ed. Räisänen: Ei ole niin isoja pyttyjä!). Ei ole mitään sellaista asiaa, jota ei voida korjata, jos vain tahdotaan. Niitä pyttyjäkin voidaan rakentaa, ed. Räisänen (Ed. Räisänen: Ju, juu, se vie aikansa!). Varovaisuussyistäkin olisi luultu jo sen seikan pakottavan toimenpiteisiin, että koko kesän ajan käytiin kauppaa Suomen riippumattomuudesta. Ei kai hallitus voinut tuudittaa itseänsä siihen uskoon, että mikään vaara ei Suomea uhannut. Jokainen kansalainen ja kansalaisryhmä oli selvillä siitä, että silloin kun suurvaltain välisissä neuvotteluissa Suomi on otettu vaihtorahaksi, silloin on tehtävä kaikki, mikä tehtävissä on, jotta kansakunnan itsenäisyys voitaisiin pelastaa. Seurauksena varastoinnin laiminlyönnistä on se, että siviili liikennekin joutui kärsimään heti ensimmäisinä päivinä sen jälkeen kun ulkopoliittinen tilanne Euroopassa muuttui suurvaltain väliseksi sotatilanteeksi. Hallituksen puolustukseksi ei suinkaan riitä, valtiovarainministerin radiopuheessaan esittämä perustelu, että laiminlyönti on ollut seurauksena siitä, että „huomio on pääasiassa kiinnitetty varustusten lisäämiseen”. Tämä on aivan yhtä kestävä perustelu kuin jos selitettäisiin, että

sotahankinnoissa on niin yksinomaan kiinnitetty huomio kiväärien hankkimiseen, että on kokonaan unohdettu panokset.

Meillä on opittava kaikkien vihdoin käsittämään, että me elämme vaarallista aikaa. Me emme voi rakentaa tulevaisuuttamme siihen, miltä tilanne meidän kohdaltamme näyttää tänä päivänä. Me emme nytkään tiedä, milloin meidän puolueettomuuttamme pyritään loukkaamaan tavalla, joka vaatii meidän voimainponnistuksemme äärimmäiseen saakka säilyttääksemme vapaan ja itsenäisen asemamme kansakuntien joukossa. Ja kun me asetamme vaatimuksia hallitukselle, jonka on kaikesta vastattava, niin meidän on asettava vaatimuksia myös itsellemme. Ajan vaarallisuus asettaa velvollisuuksia jokaiselle kansanryhmälle ja jokaiselle kansalaiselle. Ensimmäisiä velvollisuuksia on se, että maassa säilyy sisäinen rauha ja luottamuksellinen yhteistointa kaikkien niiden kesken, jotka joutuvat maan asioista päättämään. Tämä edellyttää sitäkin, että vireillä oleva oikeudenkäynti isänmaallista kansanliikettä vastaan lopetetaan. Kun näin tapahtuu, silloin hallitus tuo julki sen tämän ajan pakottavan vaatimuksen, sen että kaikkiin poliittisiin ryhmiin on hallituksen taholta suhtauduttava puolueettomasti. Jos koskaan tällainen puolueettomuus on välttämätön, niin se on välttämätön tänä vaarallisen ajankohtana. Vasta tämä puolueettomuus takaa sen hyvän tahdon hallitusta kohtaan, joka myöskin on välttämätön hallituksen työn menestymiselle tällaisena aikana.

Minä rohkenen tässä yhteydessä, kun on kysymys kansakunnan kyvystä säilyttää olemassaolonsa siinä kansakuntien välisessä kamppailussa, joka on niin äärimmilleen jännittynyt kuin se tällä hetkellä on, esittää myöskin sen käsitykseni, että nykyinen vakava aika vaatii hallituksen uudistamista siten, että se todellakin edustaa kansakuntaa kokonaisuudessaan eikä vain määrättyjä puolueita. Hallituksen täytyy toimia edes vaarallisina aikoina niin, että se saa kansakunnan kaikki voimat kootuksi yhteen. Siihen velvoittaa vastuuntunto siitä, että nykyinen polvi pystyy jättämään tuleville polville itsenäisen isänmaan.

Olen tahtonut tuoda tämän julki maanpuolustusta koskevien kysymysten yhteydessä, koska esittämäni ajatukset mielestäni

kuuluvat juuri maanpuolustuksen hoitoon mitä välittömimmin. Minua on tänä aikana, kun minä olen eri puolueiden lehtiä lue-
nut, ihmetyttänyt se, että erikoisesti kokoomuksen lehdissä lyödään nyt vallan tavatonta hätärumpua. Se on kyllä oikein, mutta sillä taholla unohdetaan kokonansa se, että kaikki hallitukset itsenäisyytemme aikana ovat tässä suhteessa laiminlyöneet. Miksikä siis kokoomuslehdistö vasta nyt lyö tätä hätärumpua, miksi ei silloin, kun omat miehet ovat olleet hallituksissa asioita hoitamassa? Onhan meillä ollut kokoomuksen johtamia hallituksia, on ollut hallituksia, joissa puolueella on ollut puolustusministerinkin salkku hoidettavana. Missä ovat siis ne teot, joista niin paljon huudetaan? Olihan pitkäikäisen Kivimäen hallituksenkin puolustusministeri kokoomuksen miehiä. Miksi ei silloin tullut edes osapuilleen tyydyttävää esitystä perushankintaohjelmaksi (Kokoomuksesta: Tuli, tuli!). Miksi silloin puolustusministeri antoi ohjeet, niinkuin minä valtiovarainvaliokunnasta hyvin muistan, että isänmaallisen kansanliikkeen eduskuntaryhmän tekemät aloitteet maanpuolustuksen tehostamiseksi oli hylättävä. Riittikö silloin perusteeksi se, ettei ollut suunnitelmia? Miksi niitä ei ollut? Kummassako sitten on ollut vika, meidän sotilasjohtomme kyvyttömyydessä vaiko hallituksessa, joka ei ole pannut sotilasjohtoa toimimaan tässä suhteessa. Lopputulos tästä on se, että kirjoittipa kokoomuksen lehdistö tässä suhteessa mitä tahansa, kokoomus myöskin on vastuussa nykyisestä tilanteesta (Ed. Räsänen: Nyt joutui Oksala pinteeseen!).

Ensi vuoden budjetista on tehtävä, niinkuin sanoin, täydellinen sota-ajan budjetti, jossa on otettava huomioon myöskin siviiliväestön suojeleminen aivan toisella tavalla kuin hallitus on esityksessään tehnyt. Meidän taholtamme jo vuosi sitten aloitteen muodossa tehtiin esitys laiminlyöntien korjaamiseksi kiireellisesti, mutta sekin aloite tietenkin hylättiin ja hylättiin nimenomaan hallituksen ehdotuksesta, niinkuin valtiovarainvaliokunnan jäsenet hyvin muistavat. Hallitusta on taaskin tässä asiassa johtanut sellainen hyväuskoisuus, että meidän maamme rauhaa ei mikään koskaan voi järkyttää. Eihän voi olla vähimmässäkään määrin hyväksyttävää, että pääkaupungin väestöä varten ei ole mitään yleisiä pommi-

suoja, eikä hallituksen esityksen mukaan ainakaan valtion toimesta aiotakaan sellaisia rakentaa. Tässä suhteessa on tulo- ja menoarvio tehtävä myöskin ajan vaatimuksia vastaavaksi.

Minä en tässä mene ensinkään yksityiskohtiin siitä yksinkertaisesta syystä, että minun käsitykseni mukaan kaikki menot samoin kuin tulotkin on uudelleen arvioitava. Ohjeeksi minun käsitykseni mukaan riittää se, että budjetti on oleva sota-ajan budjetti. Se sisältää määrätyn ohjeen kaikkiin niihin menoihin nähden, jotka ovat välttämättömiä ja myöskin niihin, jotka eivät ole välttämättömiä. Tämä ohje on riittävän selvä ja se myöskin on asiallisesti riittävä joka suhteessa tällä hetkellä.

Puolustusministeri N i u k k a n e n: Herra puhemies! Kun sen ryhmän taholta, johon edellinen puhuja kuuluu, samoin kuin myöskin kokoomuksen sanomalehdistössä on arvosteltu hallitusta ja puolustusministeriötä siinä suhteessa, että ei olisi ehkä tehty kaikkea sitä, mitä olisi voitu maamme puolustuksen vahvistamiseksi, niin tahdon mainita muutamia numeroita osoitukseksi siitä, millä tavalla puolustuskysymystämme nykyisen hallituksen aikana on hoidettu.

Esilläolevassa tulo- ja menoarvioehdotuksessa on kuluvan vuoden menoarvioon verraten puolustuslaitokselle ehdotettu yhteensä lisäyksiä 287,258,000 markkaa. Esilläolevassa talousarviossa on siten puolustuslaitokselle ehdotettu myönnettäväksi varoja yhteensä 1,461,810,000. Jos tätä vertaillaan esim. vuoden 1937 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon, on lisäystä puolustuslaitoksen vakinaisiin menoihin 221,972,000 mk ja ylimääräisiin menoihin 380,442,000 mk eli yhteensä lisäystä sanottuun menoarvioon verraten 602,414,000 markkaa, ynnä lisäksi se lisäys, joka tietenkin tulee myös puolustusvoimien osalle budjetissa olevasta pyöreästä 150 miljoonan markan määrärahasta, joka on tarkoitettu palkkojen koroittamiseen.

Tämän lisäksi hallitus on kuten budjetin yleisperusteluissa mainitaan ja kuten rahaministeri myöskin lausunnossaan täällä mainitsi, tehnyt päätöksen m. m. siitä, että lailla vahvistetun perushankintaohjelman toteuttamista on edelleen myös ensi vuoden aikana kaikkien mahdollisuuksien mukaan joudutettava, ja että tähän tarkoitukseen

tarvittavat varat on puolustuslaitokselle osoitettava jo kuluvan vuoden lisämenoarviossa. Laskelmien mukaan tässä on kysymys yli 500 miljoonan markan määrärahasta.

Puolustusvalmiutemme tehostamiseksi hallitus on siis suunnitellut jo silloin kuin se tämän budjetin valmisti ensi vuoden aikana käytettäväksi varoja yhteensä yli 2,000 miljoonaa markkaa. Lisäksi voin vakuuttaa, että niin puolustusministeriö kuin puolustusministeriön eri osastot ja toimistot ja vastuunalaiset päälliköt samoin kuin yleisesikunta ja puolustusneuvosto ovat tehneet kaikkensa, jotta perushankintaohjelman toteuttamista ja myöskin useita tämän ohjelman ulkopuolelle ulottuvia toimenpiteitä on joudutettu niin paljon kuin se vallitsevissa oloissa on ollut mahdollista.

Tätä esillä olevaa tulo- ja menoarvioehdotusta sen tilanteen valossa joka vallitsi silloin kuin sitä hallitus käsitteli, tarkastettaessa, täytynee jokaisen siis todetakin, että se myöskin puolustuslaitoksen kannalta katsoen on varsin tyydyttävä. Siinä kuten rahaministeri täällä mainitsi maamme puolustusvalmiuden parantamiseen on osoitettu varoja yli kolme kertaa enempi, kuin mitä meidän koko puolustusbudjettimme yleensä oli aikaisemmin.

Ed. Annalan lausunnon johdosta minä huomautan, että myöskään sillä puolueella, jota hän edustaa, viime vuosien aikana ei eduskunnassa olekaan ollut mitään lisäysehdotuksia puolustusbudjettiin tehtävänä (Ed. Annala: Ohoh, huono muisti!). Jos jotakin on ollut, niin ne ovat olleet aivan mitättömiä joitain taktillisia pikkujuttuja. Mitään asiallisia lisäyksiä ei ed. Annala eikä hänen puolueensa ole keksinyt puolustusmäärärahoihin viimeisten kahden vuoden kuluessa (Ed. Räisänen: Lyö paperit pöytään, Annala!). Samoin ei myöskään kokoomuspuolue. Puolustusbudjetti on lisäksi muutenkin hyväksytty näinä vuosina eduskunnassa kaikissa asteissa melkein yksimielisesti samoin kuin monet muutkin puolustusta koskevat kysymykset. Tämän olen minä tahtonut esille tuoda osoittaakseni, että ne hyökkäykset ovat aiheettomia, joihin näyttää olevan halua, nyt kun yhtäkkiä ja aikaisemmin kuin yleensä kukaan on voinut odottaa, nykyinen katastrofi on puhjennut, tässä asiassa hallitusta vastaan tehdä.

Minä kuitenkin olen myös sitä mieltä, että tilanne viime viikkoina ja tämän nykyisen eurooppalaisen sodan puhjettua on niin ratkaisevalla tavalla muuttunut, että kyseessäoleva talousarvio ei enää ole maamme puolustusvalmiuden kannalta katsoen ollenkaan tyydyttävä. Vaikka sota, kuten rahaministerikin huomautti, välittömästi ei sivuakaan Suomea, on meidän pakko ottaa huomioon, että tämänluontoisen sodan kerran alettua muualla emme voi olla ollenkaan varmoja sen kulusta ja sen aikaansaamista tilanteen muutoksista, vaiheista ja seurauksista, vaan että päinvastoin tilanne tosiaankin yhtäkkiä on muuttunut tässä suhteessa aivan erikoisen epävarmaksi. Sodan alussa tuntemattomat tekijät ovat aina aikaansaaneet yllätyksiä ja sotilaspoliittiseen tilanteeseen vaikuttavia muutoksia. Esim. maailmansodan aikana kesti kuukausia jopa vuosia, ennenkuin edes sotaan osallistuneet olivat määritelleet lopullisen asenteensa ja kantansa. Ja sodan jatkuessa syntyi aina uusia jopa aivan odottamattomiakin tilanteita ja uusia sodanäyttämöitä Euroopan melkein pä joka kulmalla.

Siinä tilanteessa, johon nyt olemme joutuneet, yksi asia kuitenkin mielestäni on kiistämättömästi selvä, nimittäin se, että meidän on kaikki mahdollisuudet hyväksi käyttäen ja mitään uhrauksia säästämättä käytettävä hyväksemme sitä rauhan aikaa, mikä meille vielä on suotu, pystyäksemme tarvittaessa torjumaan kaikki puolueettomuuttamme mahdollisesti uhkaavat yllätykset ja joka voidaan saavuttaa vain puolusttamme vahvistamalla. Mitään muita turvallisuustakeita Suomella tällä kertaa ei ole mistään päin saatavissa.

Tästä johtuen on siis käsittääkseni pidettävä jokseenkin selvänä, että esilläolevassa menoarvioehdotuksessa esitetyt varat puolustuslaitoksen menoihin eivät tule riittämään. Sekä koulutuksen, erikoisesti monen uuden koulutushaaran järjestämiseksi — johtuen siitä, että puolustusvoimamme ovat viime aikoina saaneet aivan uutta materiaalia — että myöskin n.s. puolueettomuusvartioiden tehostamiseksi voi olla välttämätöntä jopa suurienkin reserviläismäärien kutsuminen tuon toustakin, ehkäpä jatkuvasti, ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Tästä aiheutuu, että normaalioloja silmälläpitäen laaditut laskelmat ar-

meijan ylläpitoa koskevilla menomomenteilla tulevat ehkä suurestikin ylitetyiksi. Monien nykytilanteen aiheuttamien laajojen ja kiireellisten töiden johtamista varten sekä koulutuksen tehostamiseksi näyttää välttämättömältä, että meilläkin on pakko kutsua reservissä olevia upseereita vakinaiseen palvelukseen. Näistä aiheutuvien ylläpitomenojen lisäksi tulee olemaan aivan välttämätöntä varata varoja suuresti laajennettavia linnoitustöitä, strategisia teitä ja siltoja, pommivarmoja varastorakennuksia y. m. sellaisia työmaita varten. Västösuojelun järjestely ja väestösuojen rakentaminen vaativat myöskin ehdottomasti kiireellisiä toimenpiteitä.

Lisäksi tilanne vaatii ryhtymään aivan erikoisiin toimenpiteisiin puolustuslaitoksen materiaalisen valmiuden jouduttamiseksi. Niitä suunnitelmia, joiden pohjalte perushankintaohjelman toteuttaminen on perustunut, ei enää osaltaan voida hyväksi käyttää. Ulkomaille sijoitettujen tilausten täyttäminen on käynyt epävarmaksi varsinkin sotaa käypien valtioiden osalta. Tämä pakottaa sijoittamaan vastaavia hankintoja maihin, joista sotamateriaalin saanti vielä tuntuu mahdolliselta. Mutta varsinkin se pakottaa luomaan uusia valmistusmahdollisuuksia kotimaassa siinä määrin kuin tämä vain suinkin on meille teknillisesti mahdollista. Uusien teollisuuslaitosten perustaminen ja entisten tuotannon kohottaminen vaatii tietenkin suuria lisämäärärahoja. Varsinkin ulkomailta tilattavien tarvikkeiden hintojen nousu nostaa myöskin tarvittavien määrärahojen määriä. Lisäksi näyttää aivan välttämättömältä, että se tilanne, johon olemme joutuneet, pakottaa pyrkimään paljon suurempaan aineelliseen valmiuteen, kuin mitä perushankintaohjelma edellytti. On senvuoksi ilmeisesti pakko lisätä varastoitavien valmiiden tarvikkeiden määriä huomattavasti yli sen, mitä perushankintaohjelmaa laadittaessa oli laskettu, samoin kuin vahvistaa meri- ja ilmapuolustusta sekä ilmatorjuntaamme paljon laajemmassa määrässä kuin mikä sisältyy perushankintaohjelman laskelmiin. Hallitus onkin asettanut asiantuntijakomitean tutkimaan ja tarkistamaan niitä suunnitelmia, mitä muuttuneen tilanteen johdosta maamme puolustusvalmiuden jouduttamiseksi on laadittu, samoin kuin tekemään ehdotukset näiden rahoittamisesta.

Minä en tahdo kajota budjetin muihin kohtiin, mutta minä toivon, että nämä näkökohdat, joita tässä olen esittänyt, olisivat omiaan valtiovarainvaliokunnalle osoittamaan, että ilmeisesti olemme tulleet sellaiseen pisteeseen, jolloinka tässä verrattain normaalioloja silmälläpitäen laaditussa budjetissa on tehtävä hyvin suuria muutoksia.

Ed. Furuholm: Herr talman! Det har hänt någon gång tidigare, att regeringen budgetförslag måst väsentligen omgestaltas på grund av oförutsedda händelser. Så skedde exempelvis år 1931, då Finland plötsligt blev tvunget att frigöra sin valuta från guld. Det är dock första gången det redan vid budgetremissen kan fastslås, att de grunder, på vilka regeringen byggt sin proposition, icke mera äro hållbara och att av allt att döma finansplanerna måste av riksdagen i hög grad omstöpas. Huru detta skall ske kan i närvarande stund knappast förutses. Finansministern har icke heller kastat fram något projekt i detta avseende, och han har knappast kunnat göra det nu. Under nuvarande förhållanden är det, såsom knappt behöver påpekas, så mycket mindre som det redan skett, synnerligen vanskligt att överhuvudtaget yttra sig om nästa års debet och kredit för staten. Jag skall dock be att få framhålla ett par allmänna synpunkter.

Om prutningar bli nödvändiga på utgiftssidan, så böra dessa dock icke beröra det anslag om 150 miljoner mark, som regeringen föreslår till förbättrande av statstjänstemännens och folkskollärarnas löneförmåner. Detta tyckes heller icke finansministern förutsätta. Det är känt att regeringen redan avsevärt nedskurit det belopp, som den för ändamålet tillsatta kommittén ansett behöfvligt. Statstjänstemännen och folkskollärarna ha redan alltför länge med tålmodighet bidat den tid, då deras löner äntligen kunde regleras på ett tillfredsställande sätt. De böra nu inte få vänta förgäves. Visserligen kan det sägas, att även statstjänstemännen under kristider böra ikläda sig uppoffringar. Men dessa uppoffringar ha tjänstemännen redan under en längre tid gjort, medan staten själv kunnat samla i ladorna genom att leva på sina tjänares bekostnad. Stundar nu prisstegring och dyrtid, så finnes det så mycket mindre skäl att stryka någon del av detta tilläggsanslag för tjänste-

mannalönerna. Ty då blir det så mycket nödvändigare att så fort sig göra låter ersätta tjänstemännen för de förluster en nedgång av penningvärdet för med sig.

Då man nu bläddrar i årets utgiftsstat och tar del av den rikliga utgiftsökning, som regeringen föreslår inom många förvaltningsgrenar kan man inte undertrycka reflexionen, huru enkelt det ur finansiell synpunkt hade varit att vid universitetsfrågans avgörande för ett par år sedan tillmötesgå de krav, som på svenskt håll framfördes. Tio svenska professurer till skulle hava betytt en utgiftsökning av icke ens 1 miljon mark. Nu föreslås för Turun Yliopisto ett tillägg av 1,800,000 mark, ehuru Finland har ett statsuniversitet med finskspråkiga professurer på alla tänkbara områden. Jag missunnar visserligen inte det finska universitet i Åbo statssubvention. Det är ju fråga om en betydelsefull kulturinstitution, vars värde jag är den sista att underskatta. Men finnes det en gång råd till denna utgift, så hade gott den svenska undervisningen vid statsuniversitetet kunnat givas den anspråkslösa omfattning, som då begärdes. Överallt i statsförslaget påträffar man för övrigt anslag, vilkas storlek framstår såsom fantastisk i bredd med den utgiftsökning, som hade behövts för att tillmötesgå de anspråkslösa svenska kraven på den högsta undervisningsens område.

I sammanhang med de stora anslagen för militära ändamål, vilka äro nog så behövliga, — det är jag den första att medgiva — måste jag ånyo påtala det åsidosättande av svenska medborgares rätt, som äger rum på försvarsväsendets område. I våras var jag, i sammanhang med frågan om Ålands värnpliktslag och ögruppens befästande, i tillfälle att framställa en del anmärkningar rörande utbildningen av svenskt manskap och svenska officerare. Och jag framhöll de svårigheter svenskspråkiga värnpliktiga och svenskspråkiga officersaspiranter hava att kämpa med. Några åtgärder till förbättrande av förhållandena hava tillsvidare inte avhörts. Tvärtom påminnes man ofta om, huru det svenska språket alltmera negligeras. Som exempel kan nämnas att meddelanden trots påminnelser givits utslutande på finska åt svensktalande. Skall också de svenska medborgarnas hängivenhet för försvars-

makten, vilken otvivelaktigt är förhanden, skall den kunna upprätthållas i framtiden; bör större hänsyn tagas till deras berättigade intressen. Vår fordran att behandlas som fullgoda medborgare på alla samhällsområden komma vi inte att uppgiva.

Såsom medlem av statsutskottet har jag inte anledning att i detta sammanhang närmare ingå på detaljer. Jag har blott på uppdrag av svenska riksdagsgruppen velat framhålla några synpunkter, som gruppen ansett böra framdragas i detta sammanhang.

Ed. Estlander: Herr talman! Finlands avsikt att iakttaga neutralitet gillas förvisso av alla. Och alla torde väl även vara ense om att denna neutralitet skall manifestera sig ej blott i ord utan i handling, särskilt även i uppfyllande av de krav, som den internationella rätten ställer på neutraliteten. För neutrala stater likä väl som för stater i allmänhet gäller sålunda att noga iakttaga ingångna förbindelser, en skyldighet som städse ansetts höjd över varje invändning och bör anses vara det, även om densamma just nu blivt en av de huvudpunkter, kring vilka den begynnande världsstriden rör sig.

I fråga om Ålandsöarna, vilkas neutralitet måste betraktas såsom en lika viktig som ömtålig angelägenhet för riket, gäller alltså den av ett flertal makter biträdda konventionen av den 20 oktober 1921, som av Finland ratificerades den 28 januari 1922, och vilken konvention just meddelar direktiv för upprätthållande och skyddande av öarnas neutralitet och enkannerligen också om Finlands uppgift och befogenhet härvid.

Den hemställan, som Finland i förening med Sverige gjort dels till signatärmakterna, dels hos Nationernas Förbunds råd angående ändring i vissa delar av konventionen, har såsom bekant icke haft åsyftad påföljd. När regeringen nu i budgeten bl. a. föreslår överförandet av ett nytt belopp till det anslag, vilket enligt beslut i våras av riksdagen reserverades „för militära försvarsanstalter på Åland”, måste det framhållas att detta icke står i konformitet med den rätt och plikt förenämnda konvention tilldelar Finland. Och, som sagt, någon ändring i konventionen har icke kunnat utverkas. I stället har gensaga gjorts

mot Finlands yrkande och denna gensaga har Finlands diplomati icke kunnat få att återtagas.

Rörande här ifrågavarande anslag i budgeten må ytterligare framhållas, att riksdagens beslut senaste vår ingalunda med nödvändighet kräver att i nästa års budget nya rater avläggas till sagda anslag. Då regeringen ögonskenligen betraktar såväl beslutet av senaste vår som sitt nya förslag såsom härflytande av överenskommelsen med Sverige, må blott anmärkas att denna överenskommelse ännu icke godkänts av svenska riksdagen.

Budgetpropositionen innehåller yttermera anslag för inrättande av en stab för Åland ävensom för förläggande därsamma städes i fredstid av vissa truppavdelningar. Så länge konventionen om öarnas icke-befästande och neutralisering alltjämt oförändrad består och således är för vårt land bindande, böra anslag icke för ovarsagda ändamål beslutas. Ty varken kunna fästningsverk där uppföras ej heller trupper där i fredstid hållas. Ej heller kan således en stab för Åland därstädes förläggas.

Sistberörda anslagsfråga har dessutom en inre, statsrättslig sida. Anvisandet av anslag bör ur riksdagens synpunkt sett föregås av en lag om inrättande av denna anordning, avsedd för krigsändamål, denna stab och vid den anställda befattningshavare. Ty såsom utgörande en statsmyndighet på Åland gäller för denna stab vad som stadgas i 29, 30 och 31 §§, lagen om autonomi för landskapet Åland av den 6 maj 1920, rörande ämbetsspråket samt villkoren för anställande i statens tjänst på Åland. Och då detta utgör ett undantagsförhållande vid jämförelse med vad i riket i övrigt gäller, bör sådant sakenligt vara åtminstone med en hänvisning till autonomilagen berört i de specialstadganden, genom vilka detta statens ämbetsverk ävensom statstjänster på Åland inrättas. Eller är det måhända meningen att denna stab tillsvidare skall tillsättas utom landskapets gränser, ett slags ämbeten i analogi med vissa katolska biskopsämbeten i tiden, där de utnämnda voro hänvisade till att arbeta, såsom det hette, in partibus infidelium.

I offentligheten har även omtalats en s. k. neutralitetsvakt, vilken skulle förläggas till öarna. Såvida därmed avses

annat än de fredstidsförläggningar, som redan tagits till tals, måste det även beträffande den betvivlas, om den motsvarar rikets befogenhet enligt konventionen av år 1922, enkannerligen dess sjätte och sjunde paragrafer.

Rörande den eventuella politiska betydelsen av regeringens förslag vill jag yttra endast ett par ord.

Det bleve i hög grad betänkligt, om under förloppet av det nu utbrutna kriget eller även senare det kunde göras gällande, att Finland överträtt de neutralitetsbestämmelser som riket åtagit sig genom Ålands-konventionen. Sådant kunde i en given situation utsätta vårt land för hot och faror, dem vi kanske då nödgades möta utan den tillförsikt som ett hovsamt, på sträng och obestridlig rättsgrund vilande handlingssätt skänker.

Jag vill ännu tillägga, att enligt min uppfattning landets försvar och tyngdpunkten därav icke väsentligen bero av de anslag jag här tagit till tals.

Herr talman! Jag anhåller vördsamt, att statsutskottet ville ägna uppmärksamhet åt de omständigheter jag här haft äran framhålla.

Ed. Hildén: Herr talman! Tiderna äro nu sådana att envar bör förstå regeringens svårigheter när det gällt att sammanställa budgeten för inkommande år. Men de verkligt stora svårigheterna ha dock tillkommit först efter det regeringen hade förslaget färdigt. Jag avser kriget i central- eller mellaneuropa. Detta krig kan ju bereda oss svårigheter som omkasta alla våra beräkningar. Men som sagt, kriget hade icke utbrutit då budgeten iordningsställdes, och regeringens åtgöranden i övrigt vittnar även om att man icke inom närmaste tid tänkt att något världskrig skulle utbryta.

Det är därför närmast mot vissa tendenser i budgetförslaget som jag vill vända mig.

Till en början vill jag då nämna något om lantbruksundervisningen på svenskt håll och utgifterna för densamma. Vad den högre lantbruksundervisningen beträffar, så ha vi oss alla bekant, att staten numera icke känner sig ha några skyldigheter mot svenskfolket här i landet. Detta har den nuvarande regeringen genom sin

universitetslag nogsaamt låtit oss svenska jordbrukare forstå. Tillsvidare ha vi funnit oss i det, men denna oförrätt skola vi icke glömma. Även vi kunna samla något i vår bakficka.

Vad sedan den lägre lantbruksundervisningen beträffar så finnas många brister på svenskt håll, som böra avhjälpas. Det är brister, som vi delvis själva äro skulden till att de ännu förefinnas. Vi ha nämligen icke tillräckligt ofta tigt om statens medel, utan försökt reda oss på egen hand. Så länge kostnaderna för den lägre lantbruksundervisningen icke helt övertagits av staten, utan till stor del bekostades med privatmedel, fanns det inom våra led personer som ömmade för lantbruket inom våra trakter och skapade genom donationer och testamentariska bestämmelser möjligheter för svensk lantbruksundervisning. På detta sätt ha de flesta skolor på svenskt håll kommit till. Det har ju icke blivit några palatsliknande läroanstalter, men de ha i alla fall fyllt ett visst behov.

Med den allmänna utvecklingen och sedan staten övertagit kostnaderna för lantbruksundervisningen ha andra fordringar ställts på lokaler o. s. v. Vi äro medvetna om missförhållandena på vårt håll. Svårigheterna består närmast i att sammanjämka donatorernas bestämmelser med de i lagen föreskrivna fordringarna för att statslån och understöd skola utfalla. I lantbruksstyrelsen ha vi även funnit förståelse för våra strävanden att få undervisningen och våra läroanstalters lokalteter i nivå med liknande på finskt håll och detta äro vi tacksamma för. Däremot måste jag beklaga att samma förståelse ej finnes på regeringshåll. Jag tänker nu närmast på Västankvarn skolor, till vilkas styrelse jag har äran höra. Närmast gäller det jordbruksskolans elevbostad därstädes. Denna bostad har lantbruksstyrelsen funnit vara otidsenlig och låtit förvaltningen forstå, att den bör ombyggas inom två år. Men då denna skola befinner sig på privat mark, ger icke staten pengar vare sig till ombyggnad eller reparationer. Skolornas styrelse gick därför i författning om att en garantiförening bildades i likhet med den på finskt håll, att ett lämpligt område för skolbyggnaderna erhöles o. s. v., allt för att fylla lagens fordringar. Ritnin-

gar, kostnadsförslag o. s. v. anskaffades och lantbruksstyrelsens tillstyrkande för ett 500,000 marks understöd erhöles — men regeringen har icke beaktat denna vår anhållan i budgeten. Som sagt, vid budgetens uppgörande funnos ej de svårigheter som i dag föreligga att få budgetens utgifter och inkomster att gå ihop. Man kan därför icke på svenskt håll frigöra sig från känslan av att den nuvarande regeringen icke hyser samma känslor för den svenska allmogens undervisning som för den finska. Av lantbruksbudgetens utgifter kommer endast mellan 4 och 5 % den svenska befolkningen till del. När vi därför gör en blygsam begäran på 500,000 mark för erhållande av goda bostäder vid en lantbruksskola, så hade detta nogsaamt kunnat beaktas.

Finansministern berörde de statsanställdas löneförmåner. Likaså har professor Furuholm talat i samma fråga. Jag kan dock icke underlåta att också nämna något rörande dessa löner. Det är nämligen så att det väl måste komma en proposition i denna fråga och när vi ha att motse en sådan så borde i den samma inryckas en bestämmelse som går ut på att de statsanställdas löner böra automatiskt regleras efter vissa tidsintervaller utan att löntagarna ideligen skola behöva tigga om något som hör dem till. Då de moderna indexberäkningarna visat sig sakna betydelse vågar jag föreslå att regeringen ville överväga om ej bästa rättvisa skulle nås om tjänstemannalönerna sammankopplades med prisen på våra viktigaste lantbruksprodukter och den gamla markegångsberäkningen återkomme till användning.

Det vad jag här tidigare nämnt gäller utgifterna. Jag vill också yttra några ord om inkomsterna.

Skatteskruben har man nämnt vara så tilldragen att möjligheter ej mera finnas att utvinna något mera på detta håll. Ja, det är kanske sant, men man tycker att finansministern skulle varit den som bort observera att vissa saker ännu finnas att beakta vid beskattningen. Jag tänker på våra stora andelslag, som betala endast halv skatt. Vore ej tiden inne att en reglering i detta hänseende komme till stånd. Jag forstå att skattelättnaden var av nöden, då det gällde att få andelsrörelsen i gång, men nu, då vi ha andels-

lag, som äro så stora och mäktiga att de i många fall blivit små stater i staten, så kan det vara på tiden att även de betala skatt lika med andra affärsföretag. Vill man ännu stöda andelsrörelsens utbredning och utveckling, må det stipuleras, att nystartade andelslag äro befriade från skatt eller få skattelättnader under vissa år, men när denna tid är över bör skatt betalas i likhet med vad andra företag betala.

Den av ingenjör v. Frenckell så många gånger ironiserade skattelättnaden vad beträffar tändsticker kunde väl även tagas under omprövning. Tändsticksskatten inbringande c:a 17 miljoner mark. Skulle den återinföras finge vi dryga 10 % som bidrag till tjänstemannalönerna.

Alkoholbolagets skattepolitik kunde även påtalas, likaså de halvstatliga bolagens sätt att placera sina vinster, men därtill ges väl senare tillfälle att återkomma.

Ed. Lehtokoski: Herra puhemies! Ministeri Tannerin „koottujen teosten” kolmannen osan käsittely ja arvostelu on nyt eduskunnassa ensimmäistä kertaa esillä. Toinen tarkempi ja ratkaisevampi tulee tapahtumaan senjälkeen, kun esitys palaa valtionvarainvaliokunnasta. Mitä näiden „koottujen teosten” edellisiin osiin tulee, niin on ne sekä valmisteltu että käsitelty parempien merkkien vallitessa kuin mitä nyt tapahtuu, ja todettakoon myöskin, että siitä, jolloin tämä käsiteltävänä oleva talousarvioesitys on valmistunut, on sekä taloudellinen että poliittinen tilanne maailmassa suuresti muuttunut. Raaka väkivalta ja väkevemmän aseet, ne hävittävät paraillaan kaikkea sitä, mikä kansakunnille merkitsee sen elämää, sen taloudellisia ja sivistyksellisiä arvoja. Sanomalehdet, sähkösanomat ja radiotiedotukset kertovat aikakautemme suurimmasta rikoksesta, toisten maiden ja kansojen tuhoamisesta myrkykaasuin, ammuksin, sukellusvenein ja torpedoin. Pienet valtiot, jotka viimeiseen asti ovat luottaneet kansojen oikeutta, vapautta ja rauhaa turvaaviin lupauksiin, ovat siinä katkerasti pettyneet. Itsenäisyys ja vapaus on menetetty ja ihmiskunta on saatettu maailman suurimmalle tuholle, sodan hävitykselle alttiiksi.

Vaikkakin oma maamme on säästynyt tästä hirvittävästä kärsimyksestä, niin sitenkin sen seurauksena tunnetaan jo nyt

taloudellisen elämämme vaikeutuminen tuotannollisen ja kaupallisen elämän aloilla. Tosin hallitus talousarvioesitystä laatiessaan ei ole voinut ottaa huomioon maailman poliittista tilannetta niin vakavana kuin se nyt on, ei myöskään sitä, että sen antama talousarvioesitys näissä oloissa voi tulla suurestikin muuttumaan.

Porvarillisten piirien taholta on jo esitetty sellainen ajatus, että nyt olisi luovuttava kaikesta suuremmasta sosiaalisesta uudistuspolitiikasta ja että kaikki varat, mitä on mahdollisuus kokoon saada, on käytettävä puolustuslaitoksen tarpeiden tyydyttämiseen. Hallitus talousarvioesityksensä puolustuslaitoksen tarpeita koskevassa kohdassa, sen yleisperusteluissa, lausuu tästä asiasta m. m. seuraavaa: „Nykyisen uhkaavan yleispoliittisen tilanteen johdosta on hallitus pitänyt välttämättömänä edelleen vahvistaa maan puolustuslaitosta sen lisäksi, mitä tämän vuoden aikana annetussa lisämenoarvioesityksessä esitettiin. Lisäyksiä on ehdotettu sekä varsinaisten että pääomamenojen kohdalta lähes 300 milj. markan määrään. Pitäen tarpeellisena, että perushankintaohjelman toteuttamista edelleen kiirehdytään nopeammassa tahdissa, tulee hallitus vielä tämän vuoden aikana annettavassa lisämenoarviossa ehdottamaan sen jouduttamista varten tarvittavat määrät” j. n. e.

Kun on laskettu, että kaikki nämä menot yhteensä tietäisivät noin 2 miljaardia markkaa, niin on se summa jo niin suuri, että sen jäljet tulevat kansamme elämässä tuntumaan varsin raskaasti. Jos vielä tästäkin aiotaan puolustusmäärärahoja korottaa, niin on otettava huomioon, että se tietää ennen kaikkea vähävaraiselle kansalle, sen ruumiilliselle ja henkiselle kehitykselle sellaista hallaa, joka ei suinkaan vahvista puolustuskuntoisuutta.

Talousarviota käsiteltäessä olisikin kiinnitettävä päähuomio siihen, että kaikilla tämän maan kansalaisilla olisi mahdollisuus sekä työhön että riittävään leipään. On nimittäin pelättävissä, että teollisuudenharjoittajat, teollisen elämän vaikeutuessa, jättävät työläisensä samanlaisille kärsimyksille alttiiksi kuin tapahtui viimeisenäkin pula-aikana. Näistä edellisen pula-ajan seurauksista ei edes taloudellisesti ole työläiskansa vielä päässyt. Mainitsen vain sen, että kun kymmenet tuhannet ahkerat ja

rehelliset työläiset joutuivat silloin pyytämään ja saamaan kunnilta avustusta, niin näitä avustuksia peritään ainakin eräissä paikoin tällä kertaa vieläkin takaisin. Kaikkia muita avunsaajia on kohdeltu paremmin, anteeksi annettu ja vapautettu pula-ajan seurauksista, työmiehiä ei. Jotta työläiset eivät uudestaan joutuisi näille taloudellisille ja sielullisille kärsimyksille alttiiksi, on pidettävä huolta siitä, että milloin yksityisten työt lakkaavat, niin valtion on alettava. Se laaja ja kaikkia eri osia käsittävä työttömyysohjelma, minkä nykyinen hallitus on valmistanut, on saatava tarvittaessa joka suhteessa ja kiinteästi täytäntöön, ja tätä varten on talousarvioon varattava riittävästi varoja, koska on pelättävissä, että ne määrärahat, vaikkakin lisätyt, jotka siellä ovat, eivät suuremman työttömyyden vallitessa tule riittämään.

Tähän voidaan sanoa ehkä: onhan meillä nyt suhdannerahasto, jota nykyisen hallituksen rahaministerin toimesta on pyritty ahkerasti kartuttamaan ja joka rahasto nyt nousee noin 1,600,000,000 markkaan. Aivan oikein. Mutta jos teollinen elämä suuremmassa määrässä pysähtyy ja yksityiset työnantajat armottomasti jättävät työläisensä työttömyyden kiroukselle alttiiksi, niin on sekä hallituksen että eduskunnan huolehdittava siitä, että työläiset saavat ei vain työtä vaan myöskin riittävän palkan ja sen seurauksena kunnollisen toimeentulon.

Kansan ravinto-oloissa — se todettakoon — on myöskin tavallisina aikoina ollut paljon puutteita ja aliravitsemusta todettavissa. Ne tutkimukset, joita kansanravitsemiskomitea on toimittanut, osoittavat, että on paljon heikkoja ja aliravittuja vähävaraisia kansalaisia, niitä, jotka kärsivät jatkuvaa kaloria- ja vitamiininälkää ja jonka nälän poistamiseksi ei ole muuta keinoa kuin runsaampi ja tarkoituksenmukaisempi syöminen, niinkuin professori Virtanen tutkimuksensa lopputuloksessa aivan sattuvasti sanoo. Talousarvioesityksessä on hallitus kiinnittänyt tähän vakavaan asiointilaan huomiota ja ehdottaa sen vuoksi yhdeltä osalta huonoa ravitsemustilaa parannettavaksi sillä, että kansan ravintoa ja siihen liittyviä tärkeitä terveydellisiä kysymyksiä selvittämään on saatava pätevä tieteellisen erikoiskoulutuksen saanut henkilö, jonka tulee kokonaan omis-

tautua ravintofysiologian tutkimiseen. Tämän toimen järjestämistä varten ehdotetaan talousarvioon nyt tarpeelliset varat ja että näin tapahtuu, se on tyydytyksellä jokaisen kansanravitsemustason parantamista harrastavan todettava.

Mutta samalla kun tämä todetaan tyydytyksellä, on muistettava, että toimitettujen tutkimusten mukaan menee työläisten palkasta välttämättömään ravintoon normaali-senakin aikana suurin osa sekä se: mitä suurempi on perhe, sitä niukempi on ravinto. Kun näin on, niin täytyy talousarviota valmistettaessa muistaa myöskin se, että valtion on hoidettava ensiksikin omat palkkalaisensa niin, että ne ovat taloudellisesti turvatut kunnolliseen elämään nähden ja huolehdittava myöskin m. m. palkkatarkkailulautakunnan kanssa siitä, että toisillakin tämän maan kansalaisilla on mahdollisuus tämän tärkeän tarpeensa tyydyttämiseen.

Vähävaraisten monilapsisten perheiden huoltamisessa on asuntokysymyksen alalla päästy nyt käsiteltävänä olevan talousarvion mukaan edes vähäisen eteenpäin. Maaseudun vähävaraisen kansan peräti kehnosten asunto-olojen parantamiseksi on sekä vuoden 1938 että 1939 talousarviossa yhteensä 30,000,000 mk ja ensi vuodeksi ehdotetaan 10,000,000 mk. Kaupunkien, kauppalain ja taajaväestön alueiden vähävaraisten lapsirikkaiden perheiden varsin kehnosten asunto-olojen parantamiseksi on otettu lainoina annettavaksi nyt ensi kerran 9,500,000 mk ja avustuksina 500,000 mk, siis yhteensä 10,000,000 mk. Summa on kovin pieni, kun ottaa huomioon sen, että monilapsisista perheistä on noin 7,000 siinä asemassa, että ne eivät ilman yhteiskunnan apua voi saada itselleen kunnollista asuntoa. Kun kysymys on ensi kädessä lapsista ja heidän terveydestään, niin olisi tarkoitukseen ollut saatava ehdotettua suurempi määräraha. Tämä sitäkin suuremmalla syyllä, kun perheen kasvaminen aiheuttaa yleensä aina suurenevaa asuintiheyyttä ja liika-ahtautta, samoin muuta vastaavaa elinkannan alenemista melkein kaikkiin menoeriin nähden, siitä huolimatta, että suuremmissa perheissä nousee asunto-, ravinto-, lämpö-, vaatetus- ja jalkineiden aina 90 %:iin asti eräissä tapauksissa. N. s. sivistysmenoista ei näissä perheissä voida juuri edes puhuaakaan. He kärsivätkin jat-

kuvasti hidasta henkistä nälkää, niinkuin hyvin tiedetään.

Kun näin on asianlaita, niin olisi määrärahaa tältä osalta koetettava saada nostetuksi. Se olisi mielestäni myöskin kaikkein parhaita työtä maanpuolustuskuntoisuuden tehostamiseksi. Sosiaalisesta huolto-työstä ja sen tarpeellisuudesta lapsiin ja nuoriin nähden puhuu puolestaan talousarvion monet eri luvut ja momentit. Toisissa on vähemmän, toisissa enemmän lisäystä, kuten m. m. niin tärkeän ammattikasvatuksen edistämiseksi. Näin täytyykin olla, koska kysymyksessä on kalleimman pääomamme, lapsen ja nuoren ihmisen elämän talteen ottaminen, sen oikein hoitaminen ja kasvattaminen. Valitettavaa vain on, että kaikkia kipeitäkään tarpeita ei nähdäkseni ole voitu huomioon ottaa talousarvioesityksessä.

Sosiaalisen huollon alalla on tämän ja edellisen vuoden kuluessa ollut äitiysavustus se huoltomuoto, johon vähävaraisissa piireissä on kiinnitetty ehkä eniten huomiota kuin mihinkään muuhun. Tämän ymmärtääkin köyhien äitien kannalta hyvin. Heiltähän puuttuu kaikki, yksinpä kättilö-apukin monasti ja siksi pä heitä, kuten tilastot osoittavat, niin paljon onkin sornut ja väsynyt kesken matkaansa. Viime vuonna sai voimassaolevan äitiysavustuslain perusteella 65 % kaikista synnyttävistä äideistä äitiysavustusta. Tämä siitäkin huolimatta, vaikkakin verotettava tuloraja kaupunki- ja tehdaspaikoissa onkin lain mukaan nykyisin aivan liian alhainen. Useita, jotka olisivat erikoisesti avun tarpeessa, jää tämän seikan vuoksi ulkopuolelle sen. Niin paljon kuin laki puutteellisessakin muodossa on tuonut kaikkein pientulolisimpien perheiden asemaan helpotusta, niin odotetaan nyt kuitenkin hartaasti laissa olevien epäkohtien poistamista. Onkin tyydytyksellä todettava, että hallitus on valmistanut asiasta uuden esityksen ja että tulevan vuoden talousarvioon on otettu tarkoitukseen myöskin 2 milj. markan lisäys.

Kansaneläkelain ulkopuolelle jäivät sitä käsiteltäessä kaikki ne, jotka olivat täyttäneet 55 vuotta. Kun heistä kaikkein suurin osa on aivan varattomia ja kuin he myöskin ovat useasti ansiokyvöttömiä, niin pitäisi heidän elämänolojensa turvaamiseksi ryhtyä kiireellisesti sen mukaisiin toimenpiteisiin, kuin eduskunnan asiasta tekemä

päätös edellyttää. Nykyinen asian tila aiheuttaa sekä vanhusten että heidän omaistensa keskuudessa, jotka myös itse useimmiten ovat aivan varattomia, oikeutettua katkeruutta, joka ei voi olla haitallisesti vaikuttamatta yhteiskuntaelämän kehitykseen.

Sairaalaolojen parantamiseksi on talousarvioesitykseen otettu nyt melkoisesti määrärahoja. Ikävä vain on, että kaikkia suurempiakaan sairaaloita ei ole rakennettu valmiiksi ja että niistä puuttuu ei vain sairaanhoitajattarien, vaan myöskin palveluskunnan asunnot, saattaen tämä epäkohta mitä suurimpia vaikeuksia aikaan ennen kaikkea kunnollisen palveluskunnan hankkimiseksi ja siitä johtuen sairaiden hoidon huonontumiseen. Kun yleisessä sairauspaikkojen laskennassa on todettu sekä sairauspaikkojen että asuntojen puutetta, niin mielestäni tämän laatusista määrärahoista ei olisi saanut tinkiä. Toivottavasti valio-kunta edes osaltaan näitä puutteellisuuksia voi korjata.

Mitä taas tulee sivistys- ja kulttuuritarpeiden tyydyttämiseen, niin siinä tärkeässä suhteessa on todettavissa myöskin jonkin verran lisäystä, yhteensä vähän yli 26 milj. markkaa. Suurimman osan tästä lisäyksestä saa kansakoululaitos osakseen, eli vähän yli 12 milj. markkaa. Tämä on tältä osalta tyydytyksellä todettava, samoin yhteiskunnallisen valistustyön ja urheilukasvatuksen hyväksi ehdotetut määrärahat. Olisin vain hartaasti toivonut, että talousarviota laadittaessa olisi otettu huomioon pakollisen kouluruokinnan järjestäminen kansakoululapsille. Viimeksi toimitetut tutkimukset koululasten ravinnon puutteesta, siitä johtuva heikkous ja osalta sairaloisuuskin on vakavana velvoituksena koululasten ravinto-olojen korjaamiseksi, ja kiireellisesti. Toivottavasti ei kestä kovin kauan, ennenkuin tässä suhteessa saadaan tarpeellinen parannus nykyisiin oloihin aikaan.

Olen edellä puuttunut vain muutamaiin tärkeimpiin yhteiskunnallista huoltoa koskeviin kysymyksiin, samoin sairaala- ja kansansivistystä koskeviin asioihin, samoin siihen, että meillä puolustusmäärärahat perushankintoihin vievät nykyisin jo niin paljon varoja, että niiden suuruuden seurauksena niin monista muista määrärahoista on ollut tingittävä. Talousarvion

laatimisessa menojen jatkuvasti kohotessa on ainakin valtiovarainministerillä ollut vaikea tehtävä edessään. Tämä siitä huolimatta, että taloudellinen ja poliittinen tilanne talousarviota laadittaessa ei ole ollut sellainen, kuin mitä se nyt on.

Tahtoisin lisäksi mainita, että tämä talousarvioesitys ei ole missään suhteessa sellainen, kuin se sosialidemokraattien mielestä pitäisi olla. Todettakoon myöskin, että työläiskansalla on siihen nähden paljon toivomisen varaa. Se odottaa myöskin, että raskain veroin koottuja varoja käytetään kaikissa suhteissa kansakunnan terveen kehityksen edistämiseksi ja niin, että maamme sekä sisään että ulospäin voi suorittaa jatkuvasti rakennustyötään.

Vaikkakaan talousarvioesitykseen ei vielä sisälly ehdotusta kansanhuoltoministeriön aikaansaamisesta, niin haluaisin tässä yhteydessä kuitenkin kehoittaa hallitusta niin toimimaan, että sen alkuvalmistelut johtaisivat mahdollisimman pikaisesti yleisen kansanhuollon aikaansaamiseen. Tässä huoltotyössä olisi nykyaikaa silmällä pitäen ensi kädessä järjestettävä työ- ja palkkalot. Apu aikanaan ja oikealla tavalla kaikille sitä tarvitseville. Samoin olisi pahojen päivien varalta elintarvikkeiden säännöllinen ja riittävä jakelu turvattava ja sellaisilla hinnoilla, että vähävaraisimmallakin olisi mahdollisuus niiden saantiin. Kaikesta keinottelusta ja hintakiskonnasta olisi heti sen alettua tehtävä loppu, samoin ryhdyttävä kiireellisesti toimenpiteisiin, ettei ihmisten ja eläinten ruoaksi kelpavaa viljaa tai kasviksia käytetä väkijoumien valmistukseen ja täten yhdeltä osalta kansamme tuhoamiseen.

Ed. Pennanen: Herra puhemies! Mitä hyväksyttävänä ja paikkansapitävänä milläkin taholla nyt esillä olevaa hallituksen esitystä ensi vuoden tulo- ja menoarvioksi olisi pidetty, jos olot olisivat pysyneet normaaleina, Keski-Europassa alkanut ja monen suurvallan väliseksi laajennut sota jäänyt syttymättä, siitä ja esityksen yksityiskohdista on mielestäni nyt tässä maailman tilanteessa melko hyödytöntä puhua. Jokainen käsittää ilman muuta, että valtion niin tuloja kuin menojakin on nyt katsottava ja harkittava niitä tarpeita, vaatimuksia ja myöskin mahdollisuuksia silmällä pitäen, jotka Euroopassa alkanut sota,

jos se, kuten pelättävissä on, jatkuu, meidänkin puolueettomana pysyvälle maallemme aiheuttaa sekä taloudellisen toimeentulomme kannalta asioita katsoen että myöskin puolustusvalmiutemme kannalta. Näiden kahden asian on oltava tällaisena aikana budjetissa etualalla kaikista muista.

Yleensä ottaen on tämäkin nykyisen hallituksen kolmas talousarvioesitys, kuten edellisekin, säännöllisen ajan porvarillinen talousarvio. Tämän esityksen joistakin yksityiskohdista voidaan tosin olla periaatteellisestikin eri mieltä, mutta toisissa ja tärkeissäkin kohdin on nyt otettu varteen esityksessään sellaista, jota edelliset kokoomusryhmät ovat aikaisemmin ehdottaneet ja ajaneet, mutta eduskunnan enemmistö ollut silloin toista mieltä.

Esityksen tulopuolta silmällessä huomaa, että vaikka esitys on laadittu olettamalla olojen pysyvän säännöllisinä, hallituksen on ollut korotettava bensiniin tullia ja ehdotettava tulliveroa kahville ja sokerille myöskin korotettavaksi takaisin siihen, sokerille jopa ylikin siitä, mistä pari vuotta sitten hallitus ja eduskunnan enemmistö niitä alensi (Vasemmalta: Ei, se on erehdys!). Mainituista korotuksista huolimatta voipi kuitenkin pitää varmana, että jos eurooppalainen sota jatkuu ensi vuodelle, tullien tuotto ei nouse hallituksen arvioimaan määrään, kuten herra valtiovarainministerikin myönsi, ei nouse, sanoisin, tuskinpa lähellekään hallituksen arvioimaa määrää. Samanlaiselta näyttää asia paitsi muiden myöskin valtion metsätalouden ja ottaen huomioon kuluvan vuoden jällellä olevan suunnilleen neljän kuukauden tilanteen, osaltaan myöskin tuloveron tuottoon nähden. Ei niissäkään nähtävästi hallituksen arviot näissä oloissa pidä paikkaansa.

Paitsi mainittuja, ainakin kahvin osalta, nautintoaineisiin kuuluvien tavarain tullikoroitusta, ehdottaa hallitus omaisuusveron korottamista 50 %:lla. Mainituista veron korotuksista, bensininiveroa lukuunottamatta, on tietysti eri esitykset, mutta kun korotuksista laskettu tulo sisältyy talousarvioesityksen tulopuolelle, niin herra puhemies sallinee minun muutamalla sanalla kosketella näitä veronkorotuksia tässä yhteydessä.

Hallitus on laskenut sekä välillisen että välittömän veron korotuksen tuottavan valtiolle lisätuloa suunnilleen saman verran,

kumpaisenkin noin 120 miljoonaa markkaa ja mainitunlaista korotusta hallitus sanoo tasapuoliseksi. Siinä tilanteessa kun nyt ollaan, ei mielestäni ole suinkaan suoralta kädeltä etukäteen asetettava poikkitelaisin välittömänkään veron korotusta arvioimasta. On kuitenkin sanottava, että hallituksen mainitsemaa tasapuolisuutta vastaan voidaan huomauttaa se alkeellinen tosiasia veropolitiikassa, että välillisen veron suorittaminen on suurelta osalta ainakin nautintoaineisiin nähden vapaaehtoista ja kahvin osaltakin se on sitä, ja on myöskin jakaantuva kansalaisten suurimman osan kannettavaksi. Välitön omaisuusvero sitä vastoin kohtaa pienempää osaa kansalaisia ja käypi käsiksi tuotannollisessa toiminnassa olevaan pääomaan. Voidaan kyllä sanoa, että liike-, teollisuus- ja rahalaitokset ja yhtymät, se on suurten pääomien omistajat, voivat vyöryttää ainakin osan verostaan muille, rahalaitos velan ottajalle, teollisuuslaitos tavaran ostajalle ja esim. puutavaraliike raaka-aineen myyjälle. Asia onkin kai osalta niin, mutta vain osalta. Mutta kenellepä esim. maatilan omistaja voisi vyöryttää osankaan tilan arvosta maksettavasta verosta. Ei kenellekään. Joka tapauksessa olisi mielestäni oikeampaa ja kansantaloudellisesti edullisempaa, jos yleensä nyt uskotaan tuonin mahdollisuuksiin, korottaa kaikkien nautinto- ja ylellisyystavarain tuontitullia, mikäli ne eivät ole kauppasopimuksilla sidottuja.

Hallituksen eri esityksessään ehdottama lainan ottaminen, joka laina on myös budjettiin tulopuolelle merkitty, lainan ottaminen aikaisempien velkojen suoritukseen ja tuloa tuottavia pääomamenoja varten, on mielestäni periaatteellisestikin hyväksyttävä ja nyt varsin tarpeellinen. Toivottavasti tuo laina on nyt vielä ainakin kotimaasta saatavissa.

Jos mieli pitää talousarvion menopuoli eri kohdiltaan edes osapuulleen normaalien olojen mukaisena, häämöttää tulopuolella tuon esitetyn lainankin ja veron korotusten jälkeen pelottava vajuus. Miten se on vältettävissä tai tukittavissa, siinä tämän esityksen kohdalla sen varmaankin vaikein kysymys, johon pitäisi mielestäni eduskunnan yhteistoimin hallituksen kanssa löytää mahdollisimman paras ratkaisu.

Mainitsemani kysymys on vaikea senkin takia, kun menopuolen supistamiseen on

melko pienet mahdollisuudet. Runsaasti $\frac{4}{5}$ osaa menoista on lailla sidottuja ja ajatuskin siitä, että olisi menojen vähentämiseksi muutettava erinäisiä itsessään ja normaaliakoina hyviä lakeja, kuten pulaaikoina piti tehdä, ei suinkaan tunnu miellyttävältä. Minä sanon jo edeltäkin väärinkäsitysten välttämiseksi, että minun mielestäni lamauttavaan pessimismiin meillä ei ole tällä kertaa vielä aihettakaan eikä missään oloissa ole meillä siihen varaa. Mutta asioita on katsottava vakavanakin aikana ja uskallettava katsoa sellaisina kuin ne todella ovat. Ja kuten jo mainitsin, valtion talousarviota on katseltava nyt tällä kertaa etupäässä ja ensi sijassa puolustusvalmiuden ja taloudellisen toimeentulomme kannalta. En erehtyne sanoessani, että varmaankin tuhansissa kodeissa ja perheissä on näinä aikoina ja näinä päivinä tullut mieleen kysymys siitä, olemmeko, jos niiksi tulee, aseellista puolustautumista varten varustautuneet kaikkia mahdollisuuksiamme myöten, vai onko jotain ehkä tärkeääkin tullut otollisena aikana laiminlyödyksi. Minusta tilanne on tällä kertaa niin vakava, etten tahdo ryhtyä mihinkään itsekehuun. Ei tee mieli myöskään ed. Annalan lailla syytellä ketään. Mutta en katso myöskään kokoomuksen taholta olevan aihetta enempiä edustaja Annalan kuin herra puolustusministerin kokoomukselle osoittamien kohteliaisuuksien vuoksi ryhtyä puolustautumaan. Meillä on nyt tällä kertaa muuta tärkeämpää ja painavampaa harkittavana.

Varmaankin nyt jo hallituksenkin taholla käsitetään, että kitsastelu puolustusvalmiuden tehostamisessa aikaisemmin, olkoonpa siinä syy ollut kenen tahansa, ei ole ollut viisasta politiikkaa ja ettei se, mitä olisi tullut aikaisemmin, silloin kuin mahdollisuudet vielä olivat, hankituksi, nyt suinkaan joutaisi romutettavaksi. Hallitus sanoo nyt tämän esityksensä perusteluissa pitävänsä välttämättömänä edelleen vahvistaa maamme puolustuslaitosta. Hyvä on. Suokoon vain Jumala, että meillä siihen on sekä aikaa että myöskin mahdollisuuksia. Mutta sallittakoon minun huomauttaa, että miten on esim. laivasto-ohjelman laita? Viime keväänä, ellei jo aikaisemmin, olisi sekin asia ollut nähtävästi hoidettava edes päätöksen tekoon. Silloin olisi vielä asialla ehkä ollut mahdollisuuksia niin rahansaan-

tiin kuin tarvikkeidenkin hankintaan. Kuinkas nyt on asianlaita? Esitys ei virka siitä asiasta mitään.

On vain vakavasti sanottava, vaikkapa useampaan kertaan, että mitä vielä näissä oloissa voidaan tehdä puolustusvalmiutemme tehostamiseksi, se on nyt tehtävä kinastelematta ja kitsastelematta ennen muuta. Asiahan on yhteinen meille kaikille, ja koskee kaikkia. Samanlaisin varustein on mentävä jos niin tarvitaan, rajalle niin rikkaan kuin köyhän, niin herran kuin talonpojan ja palkkatyöläisen (Vasemmalta: Eivät herrat sinne mene!).

Vaikkapa toteutuisikin se harras toivomme, ettei meidän tarvitsisi aseilla puolustaa olemassaoloamme, niin painaa kai jokaisen mieltä kysymys siitä, miten on taloudellista toimeentuloamme koskevan varustautumisemme laita, kun suurvaltain välinen sota ainakin suuresti vaikeuttaa kauppateitämme. Välttämättömiä ruokatarpeitahan meillä on omasta takaa, mutta miten on monien muiden välttämättömän tarpeellisten tarvikkeiden laita. Siitä on herra valtiovarainministeri äskettäin radiossa antanut selostuksen. Sanomatta nyt asiasta sen enempiä ja asettumatta tässäkin syyttäjäksi tekee mieli sentään jotain sanoa, ja hallitus sietäköön jotain arvosteluakin.

Hallituksen jäsenen on ollut myönnettävä, että laiminlyöntiä on tapahtunut, kun huomio on kiinnitetty pääasiassa varustusten lisäämiseen. Mutta miksi ei paremmin huolehdittu niin toisesta kuin toisestakin varustautumisesta? Ei eurooppalainen sota tullut meille sen suurempana yllätyksenä kuin esim. naapurimaallemme Ruotsille, jossa kuulemma on jo aikanaan varustauduttu tarvikkeilla pitkäksi ajaksi. Onhan kanssakäymistä Ruotsin kanssa ollut jatkuvasti ja onhan Ruotsista haettu esimerkkiä monesta muustakin sekä aatteellisessa että aineellisessa suhteessa. Tapahuneita laiminlyöntejähän ei tietysti saa tapahtumattomiksi. Mutta kunpa ne olisivat edes varoitukseksi ja opiksi edessä olevaa aikaa varten, jotta voitaisiin vaikeuksista selviytyä niin vähin vaurioin kuin se epänormaaleissa oloissa on mahdollista. Minä jo mainitsin tässä, että toimeentulomahdollisuuksiin nähdenhän, välttämättömiin ruokatarpeisiin nähden kyllä tullaan toimeen, kiitos siitä maataloudessa kehit-

tyneen oma-aloitteisuuden sekä valtiolta saadun tuen, jota sitäkin joitakin vuosia sitten vasemmiston taholta sanottiin agraariterroriksi. Se nyt on joka tapauksessa tuo terrori taannut meille välttämättömän jokapäiväisen leivän. Jos kuitenkin eurooppalainen sota pidemmältä jatkuu häiriten tuontiamme ja vientiämme, se todennäköisesti aiheuttaa maataloudellekin ja maanviljelykselle uusia vaikeuksia ja uusia velvollisuuksia, jotta toimeentulo tässä maassa edes ruokapuolen suhteen olisi turvattu. On vain toivottava ja rohkenen uskoakin, että hallitus ja valtiovalta yleensä pitää velvollisuutenaan huolehtia siitä, että maatalous ilman ylivoimaisia vaikeuksia, ilman sortumatta, kestää ne muutokset joita jatkuva sota-aika kai maanviljelykselle ja maataloudelle yleensä asettaa. Ollenkaan aliarvioimatta muita elinkeinoja minun mielestäni näissä oloissa jokapäiväiseen leipään nähden pitää kirjaimellisesti paikkansa se niin moneen kertaan kuultu ja luettu sanonta, että jos maatalous sortuu, niin kaikki sortuu. Aiheuttaako tässä viimeksi mainitsemani toivomus mitään esilläolevaan ensi vuoden varsinaiseen budjettiin, se jää valtiovarainvaliokunnan harkittavaksi.

Lopuksi on mielestäni vielä eräs toinen asia, kun kerran tässä budjettikeskustelussa liikutaan ei pelkkien budjettinumeroiden, mutta yleensä valtiovallan toimenpiteiden kaikilla aloilla. On eräs asia, joka ei suinkaan ole uusi eikä minun keksimäni, mutta joka käynee ajankohtaiseksi tällaisessa tilanteessa, ja se on liikenneyhteytemme parantaminen Jäämerelle. Asia tietysti vaatii oman ehkäpä kiireisenkin valmistelunsa ja esityksensä. Ainakin rautatien rakentaminen veisi tosin aikaakin varmaan useamman vuoden. Mutta kukas tietää, milloin suuremmat kauppareitit vapautuvat vaaranalaisuudestaan tai milloin ne uudelleen sellaisiksi käyvät. Asia on joka tapauksessa valtiovallan puolelta harkittamisen arvoinen.

Talousarvioesityksen erikoiskohtiin en nyt alussa mainitsemistani syistä sen enempää kajoa. Minä katson, että esityksen on pakko joutua valiokunnassa mahdollisesti perusteellisenkin muokkauksen alaiseksi, muuttua säännöllisen ajan budjetista epänormaalisen ajan budjetiksi.

Ed. Wiik: Herra puhemies! Nyt esillä oleva talousarvioehdotus on sekin laadittu sotilasmenojen merkeissä. Hallitus sanookin perusteluissaan, että „suurimmat menolisäykset aiheutuvat puolustuslaitoksen menojen kasvusta.” Niin on myöskin julkisessa keskustelussa yleensä todettu, että sotilasmenot ovat „kasvaneet” ikäänkuin itsestään tai luonnonlakien vaikutuksesta. Ihmisjärjen tehtäväksi jää siis vain tämän kasvun toteaminen ja varojen hankkiminen kasvun peittämiseksi. Tällöin, siis varoja hankittaessa, on kuitenkin tähän saakka yleensä tunnustettu, että sotilasmenot on pääasiassa pantava varakkaiden kannettavaksi, niiden, jotka parhaiten jaksavat niitä kantaa ja jotka myöskin eniten harrastavat niiden lisäämistä. Nyt sitä vastoin aiotaan rasittaa suuressa määrin myöskin kuluttajaväestöä. Sanotaan kyllä, että tämä verorasitus aiotaan jakaa „tasapuolisesti” välillisten ja välittömien verojen kesken. Se on omituista tasapuolisuutta, kun ajattelee, että kulutusverot ovat juuri niitä, joita ei pitäisi olla, koska ne luonteeltaan tietävät yhteiskunnallista vääryyttä. Myös eräästä toisesta periaatteesta ollaan nyt luopumassa, siitä, ettei ole rasitettava tulevia sukupolvia nykyajan puolustusmenoilla, ei ole pakotettava niitä suorittamaan kustannuksia niistä vehkeistä, jotka tulevat olemaan romuna kun joutuvat niiden käsiin. Miksi nyt siis kauttaaltaan olisi luovuttava tähänastisista terveistä periaatteista, kun on niin paljon yksinkertaisempaa ja oikeampaa olla tekemättä kyseessä olevia lisäyksiä, joiden hyödyllisyys on varsinkin viime aikojen kokemusten valossa käynyt lievästi sanoen kyseenalaiseksi. On väärin uskotella kansalle, että sotilasmenojen lisääminen merkitsee maamme turvallisuuden lisäämistä. Maamme turvallisuuden lisääminen vaatii vallan toisenlaisia otteita, ennenkaikkea puolustusvoimien puhdistamista fascistisistä aineksista.

On totuttu puhumaan Suomesta kansanvaltaisena maana. Kansanvaltaisuuteen kuuluu m. m., että kansalla on mahdollisuus sellaiseen yhteiskunnalliseen ja sivistykselliseen kehitykseen, joka kohottaa sitä aineellisesti ja henkisesti. Tämä mahdollisuus viedään kansalta sellaisella varustelupolitiikalla, joka sitoo yhä suuremmassa määrin sekä nykyisen että tulevien sukupolvien työn tulokset tuottamattomaan tar-

koitukseen. Itse asiassa sosiaalinen uudistustyö on nyt tyrehtymässä. Työttömyys on uhkaamassa, ja voi seuraavina vuosina ilmetä paljonkin sellaisia kipeitä tarpeita, jotka vaativat valtiovaltaa tukemaan köyhempiä kansanluokkia. Mutta sotilaalliset piirit yhä vain vaativat varustelujen lisäämistä. Hallitus ja eduskunta tottelevat — liioin harkitsemattakaan noiden vaatimusten asiallista sisältöä. Käytännössä on näin ollen tultu lähelle sitä järjestelmää, jota sanotaan militarismiksi ja jonka tunnusmerkkinä on se, että sotilaalliset piirit määräävät valtioelämästä.

Perushankintoja koskevassa menoarvion luvussa on kohta, joka kuuluu: „Ahvenanmaan sotilaallinen varustaminen, 200 miljoonaa markkaa” (Vasemmalta: Se poistetaan!). Viime keväänä, kun asia oli täällä käsiteltävänä, rohkenin todeta, että se oli jo silloin joutunut umpikujaan. Kansainliitto ei ollut antanut asialle pyydettyä ratkaisua, ja niin asia oli joutunut löysälle pohjalle (Oikealta: Väärä selostus!). Ehdotin sentähden, että eduskunnassa ainakin tutkittaisiin, onko oikeudellisia edellytyksiä tämän asian jatkuvalle ajamiselle. Tätä ehdotusta ei otettu huomioon. Asia on edelleen umpikujassa, mutta maailman poliittinen tilanne on suuresti muuttunut. Eduskunnalle ei ole ilmoitettu, miten hallitus käsittää tämän asian ja sen käsittelyn. Toivottavasti eduskunta, kun se nyt on koontunut ja ulkoasiainvaliokunta asetettu, saa ennen pitkää vastaanottaa hallituksen ilmoituksen asiasta. Niinkuin asia nyt on, niin päätös tämän määrärahan myöntämisestä joutuisi riippumaan ilmassa. On parempi, ettei sellaista päätöstä tehdä. En tosin voi otaksua, että vastuunalainen hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin asiassa, ennenkuin tarpeelliset kansainväliset edellytykset, sekä oikeudelliset että poliittiset, ovat olemassa. Mutta on piirejä, jotka ovat taipuvaisia kehoittamaan hallitusta lähtemään seikkailupolitiikan tielle. On sentähden varmintä, että tuota määrärahaa ei myönnetä. Jos sitten tilanne muuttuu sellaiseksi, että tarpeelliset edellytykset ovat olemassa, ja jos silloin vielä havaitaan tarpeelliseksi ja mahdolliseksi asiassa johonkin ryhtyä, niin eduskunta voi uudistaa päätöksensä.

Toivon siis, että valtiovarainvaliokunta poistaa talousarviosta viimeksimainitun

määrärahan ja että muutenkin suuresti vähennetään sotilasmäärärahoja sekä että hylätään ehdotukset erinäisten tulliën korottamisesta. Toivon edelleen hallituksen luopuvan siitä aikomuksestaan, jonka se ilmaisee esityksensä toisella sivulla, missä se sanoo tahtovansa edelleen kiirehtiä perushankintaohjelman toteuttamista. Pitäisi luopua lietsomasta kansamme keskuuteen sitä varustelupsykoosia, jota jo tähän saakka on lietsottu aivan liian paljon.

Ed. Kivioja: Tässä menoarvioehdotuksessa on eräitä kohtia, jotka eivät minun mielestäni ainakaan sovellu, olipa tämä hyvän ajan budjetti tai sota-ajan budjetti. Esimerkiksi sivulla 223 selostetaan, että tarvitaan puolustuslaitokselle kaavakkeita 380,000 markan edestä. Minun mielestäni puolustuslaitokselle olisi ostettava nykyaikana jotakin muuta kuin tuollainen suunnaton summa kaavakkeita. Mutta muutenkin näkyy tästä menoarviosta, että meillä pannaan liian paljon painoa kaavakkeille ja tilastoille, ja lopulta kuitenkin ne eivät auta mitään (Eduskunnasta: Ne ovat kaikkein vähimmin vaarallisia!). Sivulla 137 selostetaan tilastollista päätoimistoa ja maamme väestötilaston uudistusta ja siihen tarvittavia menoja. Tässä yhteydessä voisi puhua paljonkin, mutta minä en nyt siihen rupea. Siitä voisi puhua paljonkin, kuinka meillä tehdään aivan turhia tilastoja ja sellainen kuolleiden ja syntyneiden tilaston uudistaminenkin, kun äskettäinkin on toimeenpantu, luullakseni ei ole vastannut tarkoitustansa, mutta on vain saatu paljon enempi menoja, niinkuin käsilläolevasta menoarvioehdotuksesta näkyy. Tässä näyttää siltä, että suunnitellaan samalla tapaa kaiken tilaston uudistamista. Me emme arvaakaan, mille suunnalle tilastoamme uudistetaan. Mutta minä haluan nyt jo huomauttaa, että ei ole tainnut erälle suurvallallekaan olla mitään apua siitä, että muutama vuosi sitten siellä tehtiin tilastoistakin, kuinka suuri prosentti lehmistä märehtiessään liikuttaa alaleukaansa myötäpäivään, kuinka suuri osa vastapäivään.

Tällaisesta tilastohullutuksesta olisi aivan vakavasti puhuen syytä luopua meillä eikä lähteä näille linjoille, mitä tässäkin menoarvion perusteluissa lyhyesti viitotetaan.

Sitten on täällä puhuttu eräillä sivuilla sellaisesta aivan joutavasta asiasta kuin

esim. sivulla 153, että „Viipurin hovioikeuden virkahuoneistossa ovat istuntosalien ja varapresidentin huoneen yhteensä 24 suuren ikkunan jo vuosikymmeniä käytännössä olleet verhot ja niiden kannatuspuut välttämättä uusittava”. Tällaiset menot eivät saisi ainakaan nykyaikana eikä paljon koskaan tulla kysymykseen. Minä en tiedä, lahoavatko kannatuspuut ikkunaverhoja kantaessaan muutamassa kymmenessä vuodessa ja pakkoko niiden nyt on olla kaikkein uudenaikaisinta funkkistyyliä. Saisi siellä säilyä vanhanaikaisia sorvattuja ikkunaverhojen kannatuspuutakin muistona vanhalta ajalta. Kyllä ne hyvin tekevät tehtävänsä. Sivulla 149 puhutaan, että meillä ei sosiaalisten lakien tuotanto ole ollut tarpeeksi vilkasta, niin olisi varattava yksi lainvalmistelukunnan jaosto näitä kysymyksiä varten tai palkattava sosiaaliministeriön lainsäädäntötyöhön perehtynyttä pätevää lisätyövoimaa. Minusta tuntuu, että meillä alkaa sosiaalisia lakejakin jo olla aivan niinkuin noita kaavakkeitakin, joista äskettäin tuli mainitaksi, niin että tällainen lainvalmistelukunnan jaosto aivan hyvin voidaan tällä kertaa jättää perustamatta.

Monella momentilla ja monessa luvussa ja sitten erikseen 15 Pl:ssa puhutaan virkamiesmenoista. Monessa muussa kohden puhutaan uusista virkamiehistä, uusista virastoista ja entisten palkkojen lisäyksistä, ja sitten erikseen suuresta lisäyksestä virkamiesten palkkoihin. Minä uskon ilman pitempiä puheita, että tällaisissa kohdissa valtiovarainvaliokunta aivan armotta on suorittava karsinnan. Myöskin sellaiset kongressimenot, joista puhutaan esim. siv. 298, on syytä karsia pois menoarviosta.

Sitten en malta olla kiinnittämättä huomiota siv. 424 mainittuun Hailuodon puhelinyhteyteen mantereeseen kanssa. Me teimme aloitteita ja puhuimmekin jo vuosikymmen sitten siitä, että Hailuoto olisi yhdistettävä puhelinkaapelilla mantereeseen kanssa. Mutta sellaiset aloitteet silloin hyljättiin ja sitten myöhemmin laitettiin sinne radiopuhelin. Nyt mainitsemallani sivulla esitetään, että „on taloudellisempaa järjestää mainittu puhelinyhteys kaapelin avulla las-kemalla noin 10 kilometrin pituinen merikaapeli mantereeseen ja Hailuodon välille”. Eikö olisi ollut taloudellisempaa panna se heti eikä laittaa sinne radiopuhelinta? Minä

luulen, ettei sekään ole ollut aivan ilmaiseksi saatu omaisuus. Tällainen, että tuolaista sattuu, on verrattava siihen vanhaan tarinaan, että koiran häntä pala palalta katkaistaan. Kun kerran Hailuotoon oli puhelin saatava, niin ei olisi ollut pala palalta huonompia laitteita laitettava, vaan laitettava heti se, mikä tässä nyt ehdotetaan. Se olisi tullut halvemmaksi.

Tällaisia kohtia olisi muitakin tässä menoarviossa, mutta olen vain näytteeksi nämä maininnut ja tahtoisin lopuksi valtiovarainvaliokunnalle huomauttaa vielä siitä, josta jo tältä paikalta sanottiin, että nyt ovat olot toisin. Käsittely saisi myöskin olla toisin kuin ennen. Nyt olisi syytä tarkastella ensin tulot, mitä todellisesti saadaan, ja sitten kun on tiedossa, mitä tuloja on, niin menot järjestää sen mukaan. Niin täytyy köyhän miehen tehdä yksityistaloudessaan, ja se käsittelyjärjestys, mitä valiokunnat ja eduskunta ennen ovat noudattaneet, on ainakin tällaisena sota-aikana väärä, että ensin pannaan menoja niin paljon kuin niitä vain sattuu tulemaan ja tulopuoli käsitellään viimeiseksi, ja täytyy sitten keksiä lainoja ja muita vaarallisia keinoja. Terve käsittelyjärjestys on se, että katsotaan, mihin meillä on varaa, ja järjestetään menot sen mukaan.

Ed. Korvenoja: Herra puhemies! Hallituksen ensi vuotta koskevaa talousarvioesitystä maatalousmenoarvion kohdalta tarkastellessa olisi sen suhteen ollut tehtävä useitakin huomautuksia, jos olosuhteet olisivat normaalisina jatkuneet. Mutta nyt me olemme kokonaan uuden tilanteen edessä, joka vaatii aivan erikoisia toimenpiteitä.

Täällä ed. Pennanen äsken puheenvuorossaan mainitsi, että taloudellista toimeentuloa silmällä pitäen tämä nykyinen talousarvio on laadittava ja tässä mielessä siis maataloudella tulee olemaan entistä suurempi merkityksensä. Me olemme viime vuosina paljon puhuneet meidän maataloustuotantomme lisääntyneestä tuotosta, maataloudellisesta omavaraistumisestamme, ja onpa jo nähty ylituotannon vaarakin, ja sen maataloudelle tuottamat vaikeudet. Mutta minä luulen, että tässä vaiheessa, kuin me nyt olemme, me joudumme uudelleen tätä asiaa tarkkailemaan ja tulemme ehkä sittenkin siihen tulokseen, että täl-

laista ylituotannon vaaraa ei vielä ollenkaan ole, vaan hyvä on, jos me muuttuneissa oloissa pystymme omin voimin selviytymään. Mutta pelko tästä ylituotannon vaarasta näyttää hallitusta kumminkin pelottaneen ja sen vuoksi se on kovin varovaisesti suhtautunut maatalouden tukemistoimenpiteisiin.

Valtiovaraministerin hiljattain pitämässä radiopuheessa tämä katsantokanta tuli selvästi ilmi, kun hän erikoisesti korosti sitä, että meillä varmaankin karjataloustuotannon alalla on ylituotantoa, jota hänen sanojensa mukaan on tarpeettomasti kiihoitettu maksamalla ulkomaille vientivästä karjataloustuotteista lisäksi vientipalkkioita. Herra valtiovaraministerin puhe antoi siis suurelle yleisölle sen käsityksen, että karjataloustuotannon kehittämisessä on jo menty liiallisuuksiin, ja hän erikoisesti korosti sitä, ettei näistä tuotteista tule olemaan minkäänlaista puutetta. Tämähän tietysti olisi erinomaisen ilahduttava tilanne, jos asiat näin ehdottomasti olisivat. Mutta minusta tällaisissa oloissa tätäkin asian tilaa on syytä tarkemmin tutkia. Kaikissa tapauksissa hallitus siis on tällaiseen luottamukselliseen asenteeseen asettunut ja katsonut myöskin asian tilaa siltä kannalta, että mitään erikoisia maatalouden tukemistoimenpiteitä ei ensi vuotta varten ole ollut esitykseen otettava eikä näitä tukemistoimenpiteitä kehitettävä siihen suuntaan kuin Maataloustuottajain Keskusliiton taholta jo aikaisiin kesällä hallitukselle esitettiin. Myöskin oli Maatalousseurojen Keskusliiton ja Vainvientiösuuliike Valion taholta jo tammikuussa tehty ehdotus riittävän apurahan myöntämiseksi kulunutta kesäkautta varten tehokkaan neuvonnan aikaansaamiseksi omavaraista karjanruokintaa edistävän rehunviljelyn ja AIV-rehun valmistuksen ohjaamista varten kaikkialla maassa. Tätä ehdotusta myöskään ei ole otettu aikaisemmin huomioon eikä tätä vuotta varten varattu siinä pyydettyä 1,700,000 markan määrärahaa, joka olisi siis tehnyt mahdolliseksi neuvonnan järjestämisen jo kuluneen kesän aikana.

Esillä olevassa talousarvioehdotuksessa asiaan on kuitenkin sen verran kiinnitetty huomiota, että tarkoitukseen ehdotetaan myönnettäväksi 200,000 markkaa sen 2 milj. markan määrärahan asemasta, jonka Maatalousseurojen Keskusliitto ja Valio olivat

osoittaneet tarpeelliseksi. Siis vain kymmenesosa siitä, mikä tarkoitukseen oli ehdotettu, ja näin ollen tämä määräraha, jos jotakin toimenpidettä tässä suhteessa ajatellaan, on ehdottomasti riittämätön.

Nämä mainitsemani seikat osoittavat siis, että varsinkin karjataloustuotannon kehittämiseen nähden ollaan hallituksen taholla kovin varovaisia. Mitenkä asian laita maataloutemme omavaraisuuden kannalta todellisuudessa on, sen tulee, kuten jo äsken mainitsin, ehkä vastassa oleva aika piankin näyttämään, jos kauppayhteytemme meille tärkeisiin vienti- ja tuontimaihin katkeavat. Leipäviljan tuotantoon nähdenhän me tosin olemme ehkä tällä hetkellä lähipitäen omavaraisia, niinkuin ed. Pennanenkin tässä mainitsi, mutta on huomattava, että maahamme on tuotu esim. vuonna 1938 maissia noin 80 milj. kiloa, leseitä ja rehuja uhoja noin 35 milj. kiloa, jotka siis ovat säästäneet karjanrehuksi käyttämästä omassa maassa viljeltyä viljaa ja sen sijaan on voitu viljellä enemmän leipäviljaa. Jos tämä tuonti nyt keskeytyy tai pahasti häiriintyy, niin sen täytyy vaikuttaa huomattavasti meidän syömäviljaomavaraisuuteen.

Karjataloustuotannon kannalta on myöskin ollut erikoisen tärkeää öljyväkirehujen saanti. Niitähän on tuotu maahan yli 50 milj. kiloa. Tätä tuontia on kuitenkin pidetty pahana ja suhteettoman korkealla verotuksella pyritty ehkäisemään öljyväkirehujen tuontia erikoisesti juuri silmällä pitäen sitä, että karjataloustuotantoa voitaisiin painaa alas. Jos tämä öljyväkirehujen tuontikin keskeytyy, niin vaikuttaa se varmasti osaltaan myöskin huomattavalla tavalla karjataloustuotannon määrään. Meidän karjataloustuotantomme ei ole kuitenkaan millään tavalla tälläkään kerralla kohtuuttoman korkea, sillä esim. voin vientimme ei ole ollut paljoakaan suurempi kuin ulkolaisista raaka-aineista täällä valmistetun ja kulutetun margariinin määrä. Jos tämänkin korvikerasvan saanti loppuu, niin tulemme sen tosiasian eteen, ettei meillä ole lainkaan varaa laskea karjataloustuotantoamme painumaan. Nähdäkseni siis sekä leipäviljaan että karjataloustuotteiden tuotantoon nähden on syytä tarkkaan harkita keinoja, millä tämä tuotanto saadaan pikemminkin nousemaan, kuin että se pääsisi näissä oloissa laskemaan.

Erään tärkeän elintarpeen nimittäm sokekin kotimaisen tuotannon kehittämiseen nähden on oltu myös kovin arvelevalla kannalla. Tässä tilanteessa voi olla edessä aika, että tämänkin maataloustuotannon kehittämiseen on kiinnitettävä vakavampaa huomiota ja valtiovallan ryhdyttävä tehokkaampiin toimenpiteisiin sen edistämiseksi.

Nämä esittämäni tosiasiat osoittavat, että jos joudumme sellaiseen tilanteeseen, että meidän on tultava jotakuinkin omillamme toimeen, niin meidän on näissä oloissa ennen kaikkea vaalittava maataloutemme tuotantokykyä ja sitä kehitettävä ja monipuolistettava. Seuraavan vuoden valtion talousarviota laadittaessa on nämä seikat otettava huomioon. Meidän maanviljelijämme ovat nykyään jo siksi kehittyneitä, että he pystyvät olosuhteiden mukaan lisäämään ja monipuolistamaan tuotantoaan, jos tarve sitä vaatii ja heille annetaan siihen mahdollisuuksia, mutta — niinkuin täällä jo ed. Pennanenkin mainitsi, heillä täytyy olla myöskin takeita siitä, että valtiovallan taholta ei heitä jätetä sitten tuuliajolle, jos olosuhteet muuttuvat ja tuotanto on näinä vaikeina vuosina kehittynyt tai kehitetty toiseen suuntaan, vaan että valtiolta siis edelleenkin joustavasti maataloutta tukee.

Kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä käsittääkseni on yksimielinen siinä, että nykyisenä epämääräisenä ajankohtana on maataloustuotannon kehittäminen ja sen jatkuva tukeminen siihen suuntaan, että me vaikeissakin olosuhteissa tulemme omillamme toimeen, ensiluokkaisen tärkeä ja että nämä näkökohdat on otettava huomioon ensi vuoden talousarviota muuttuneiden olosuhteiden vuoksi uudelleen rakennettaessa.

Ed. Virkkunen: Herra puhemies! Melkein kaikki edellisen puhujat valtiovarainministeristä lähtien ovat todenneet meidän joutuneen siihen outoon asemaan, että käsiteltävänä on valtion tulo- ja menoarvioesitys, joka siinä ylen vakavassa ajankohdassa, mikä on päällemme syöksynyt, olennaisilta osiltaan on laadittava uudelleen. Muutokset tulevat kait merkitsemään tulo- ja menoarvion pakosta johtuvaa niin perinpohjaista muokkaamista, että laadittava on melkein uusi tulo- ja menoarvio, „sota-ajan budjetti”, kuten ed.

Pennanen ja erityisesti puolustusministeri huomauttivat.

Huomattavin kohta evästyskeskustelussa tähän asti ovat olleet valtiovarainministerin ja puolustusministerin toisiansa seuraavat lausunnot. Niissä oli melkoinen ero ei ainoastansa muodollisesti vaan myöskin aste-ero. Valtiovarainministeri puhui jotenkin värittömästi ja varovaisesti, puolustusministeri sitävästoin puhui hyvin värikkäästi, suorasukaisesti ja asiallisesti. Hänellä oli selvä ohjelma, jota valtiovarainministerillä ei ollut. Puolustusministeri täydensi edullisesti valtiovarainministerin esittämän lausunnon, josta ei voinut saada paljoa irti. Saanen edellyttää, että puolustusministeri lausui hallituksen sodan aikaisen maanpuolustusohjelman selvemmin kuin valtiovarainministeri. Siinä tapauksessa kuulin puolustusministerin hyvin huomattavaa lausuntoa mielihyvin, sillä vastuunalaisen puolustusministerin esittämä hallituksen nykyinen ohjelma valtakunnan puolustusvalmiuden tehostamiseksi oli epäilemättä merkittävin lausunto, mitä nykyisen hallituksen taholta on kuultu. Tosin minun täytyy yhtä puolustusministerin lausunnossa olevaa kohtaa myöhemmin arvoitella.

Tietenkin on tulo- ja menoarvioehdotuksessa paljon niitäkin numeroita, jotka tullevat pysymään. Hyvin tietäen, että hallituksen esitys tulee nykyisessä pakko tilassa ja valtiovarainvaliokunnan kiirastulessa muuttumaan siinä määrin, ettei sen alkuperäistä laitosta paljonkaan tulla tuntemaan, haluan esityksestä siinäkin muodossa, missä se eduskunnalla nyt on, ensin lausua eräitä yleisiä ajatuksia, jotka minussa ovat heränneet sitä tutkiessani.

Yleensä on valtion tulo- ja menoarvio kaikkein opettavaisinta tutkimusta jokaiselle kansalaiselle, joka pyrkii yksityiskohdin perehtymään siihen suorastaan äärettömään koneistoon, minkä nimenä on valtakunnan kokonais- ja yhteiselämä. Vyöryvien numeroiden ja uudelleen numeroiden takaa kuulee kiinnostunut tarkkaaja, jolla on vähänkin mielikuvituksen korvaa, sen sykkivän elävän elämän, jota me rakastamme ja jonka kaikinpuolisen edistämisen hyväksi teemme työtä. Valtiovallan holhoustoimi on niin laaja, että sen uupumattomista toimenpiteistä jokainen saa osansa. Kaikki kansalaiset pääsevät

jossakin muodossa asianosallisiksi tulo- ja menoarvion tarjoamista elämänarvoista, eivät ainoastaan velvollisina veron maksajina, vaan myös ja paljoa suuremmassa määrässä valtion tarjoamien loppumattomien etuisuuksien nauttijoina. Olen erityisellä myötätunnolla katsellut, tutkiessani tätä suurta, lähes 500-sivuista numeroiden kirjaa, kaikkia niitä, jälleen miltei lukemattomia toimenpiteitä, joilla valtiovalta ojentaa auttavan, väkevän kätensä valtakunnan pienille, vähäväkisille kansalaisille. Auttaa näitä tuhansia ja uudelleen tuhansia tuntemattomia, pieniä ja vähäväkiisiä ihmisiä seisomaan paremmin omilla jaloillaan elämäntaistelussa, se onkin valtiovalan jaloja tehtäviä. En malta olla mainitsematta joitakin esimerkkejä.

Kun tulo- ja menoarvion sivulla 229 todetaan, että Posion seurakunnassa olot ovat aivan puutteelliset ja alkuperäisellä kannalla ja sentähden esitetään melkoinen määräraha seurakunnan pappilan rakentamiseksi, niin merkitsen mielihyvin, että valtiovalta on oikein käsittänyt velvollisuutensa kristillisessä maassa. Tai kun sivulla 197 esitetään uuden synnytyslaitoksen rakentaminen Kainuun rajaseutuihin, niin näen kirkkaana tulevaisuuden kuvana, mitä elämän nousun tukea tämä aloite tulee antamaan näiden, niin kauan lapsipuolen asemassa olleiden pitäjien köyhille äideille ja pienokaisille. Tahi kun sivulla 354 esitetään sokeiden järjestöille sekä kuuromykille ja huonokuuloisille ynnä raajarikkosille määrärahojen lisäyksiä, niin uudelleen totean, miten kristinuskon laupeuden henki hapattaa valtionkin toiminnan, ehkä monien toimihenkilöiden tietämättä. Mutta esimerkkejä on mahdotonta ladella niiden lukuisuuden vuoksi, ja se on myös tarpeetonta, sillä tässäkin suhteessa numerot puhuvat selvää kieltään. Voisi suorittaa mielenkiintoisen tutkielman niistä erilaisista vaikuttimista, jotka näyttäivät kannattavan tulo- ja menoarvioesityksen vaihtelevia ehdotuksia, mutta sellainen yritys on tietenkin jätettävä toiseen yhteyteen.

Meidän on säilytettävä elämänusko ja elämäntaistelun rohkeus keskellä aikaa, joka on ankaran vakava ja raudankova. Meidän on uskalluksella katseltava tulevaisuuteen, niin uhkaava kuin nykyisyys onkin. Vieläpä on meidän kovinakin aikoina suunniteltava toimia, jotka lujitta-

vat kansakunnan tulevaisuutta, vaikkakin olemme tietoisia siitä, että on pitkä matka suunnitteluista toteuttamiseen.

Että minä tässä yhteydessä viittaan eräseen laajakantoiseen tulevaisuuden tehtävään, ei johdu siitä ajatuksesta, että siihen voitaisiin välittömästi ryhtyä, vaan lähinnä siitä, että pari tulo- ja menoarvion yksityiskohtaa antaa aiheen, jota en tahdo jättää käyttämättä. Kun sivulla 355 esitetään eräitä vaatimattomia toimenpiteitä kaupunkien, kauppala- ja muiden taajaväestön yhdyskuntien vähävaraisten monilapsisten perheiden asunto-olojen perantamiseksi ja samoin sivulla 357 esitetään avustusta varattomien suurperheiden äitien kesäviriköstä varten, niin tällaiset vaatimattomat suositte- lutt valaisevat välähdyksen ta- voin kysymystä, joka minun mielestäni on suurin sosiaalinen tehtävä, mikä valtiovaltaa kutsuu toimintaan nykyisen sukupolven aikana, niin pian kuin jälleen on palattu säännöllisiin oloihin. Meillä on vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusta sanottu laajakantoisimmaksi sosiaalisesti toimeksi ja onhan se sitä ainakin rahallisesti. Tehtävä, joka on minun mielessäni, keskittää ikäkausien huoltotoiminnan toiseen päähän, alkavaan ihmiselämään, lapsiin. Kysymys koskee perheellisuuden suosimista ja edistämistä ja siinä tarkoituksessa sellaisen Suomen oloihin soveltuvan perhelain toteuttamista, joka jo on saatu syntymään joissakin Euroopan maissa. Väestön kasvamista tai oikeastaan sen kasvamisen py- sähtymistä valaisevaa tilastollista tutki- musta on jo olemassa Suomessakin. Nämä tutkimukset, jotka ovat omansa herättä- mään vakavaa huomiota, on asetettava läh- tökohdaksi valtiovaltan toimenpiteille tu- levaisuudessa, joilla monilapsisia perheitä tuetaan kansakunnan yhteisen elinvoiman edistämiseksi. Kotien äideille, jotka syn- nyttävät useita lapsia, on valtiovaltan osoitettava kaksinkertaista kunnioitusta. Ei käy päinsä, että monet perheet ovat lapsirikkaita, mutta jätetään oman onnensa nojaan ja kasvaviin ulkonaisiin vaikeuksiin. Alku siihen laajakantoiseen yhteiskunnal- liseen uudistukseen, jota tässä koskettelen, on jo tehty äitiysavustuksen säätämällä. Ne 24 miljoonaa, jotka äitiysavustukseen on varattu, on puristussakin budjetissa säilytettävä. Tämä avustus on osoittautu- nut olevansa suureksi siunaukseksi, vaikka

eräät väärinkäytöksiin houkutelleet aukot tässä laissa olisi poistettava. Minulla on oleva tilaisuus toisessa yhteydessä palata asiaan. Suomen sivistys- ja sosiaalisen huollon historiassa on aikaisemmilta ajoilta olemassa rohkaisevia esimerkkejä aloitteista, joihin on ryhdytty hetkinä, joina kan- samme suurimmassa ulkonaisessa hädässä taisteli elämänsä ja tulevaisuutensa puo- lesta.

Tulo- ja menoarvioesitys on tulos niin monien henkilöiden yhteistyöstä, ettei ni- tääkään voida laskea. Joskin hallitus vas- taa sen kokonaisrakenteesta ja eräistä yk- sityiskohdistakin, niin pääasialliset ainek- set, joita ilman ei mitään budjettiraken- nelman kokonaisuutta synny, on halli- tukselle antanut valtakunnan virkamieh- stön asiantunteva, tarkka ja tunnollinen työ. Tämä tosiasia on tällä kertaa kii- toksella mainittava kahdestakin syystä. Erityisesti on demokraattisen valtioelämän selvänäköisesti ja voimia säästävästi huo- lehdittava valtion virkamiehstön ja pal- velijakunnan kunnan ja työtehon säilymi- sestä siinä määrin kuin tämä valtiovalle on mahdollista ja niillä keinoin, jotka ovat sen käytettävissä. Jos virkamiesaines epä- tyydyttävien elämänehtojen vuoksi huono- nee, niin siitä ennen pitkää kärsii eniten maan demokraattinen hallintajärjestys. Tä- män hallitus tunnustaa esittämällä esi- tyksensä sekä perusteluissa että sivulla 359 valtion viran- ja toimenhaltijain sekä kan- sakoulunopettajain palkkauksen uudelleen järjestelyn, johon se laskee tarvittavan yhe- teensä 150 milj. markkaa. Hallitus on oi- keassa pitäessään tärkeänä, että tämä täh- dellinen asia saadaan järjestykseen tulevan vuoden alusta, sekä lausuessaan, ettei ole mahdollista eikä suotavaakaan enää siirtää asiaa vastaiseen aikaan. Puheenaoleva jär- jestely, jota hallituskin nyt esittää tulo- ja menoarvioesityksensä huomattavana koh- tana, on mainittu kokoomuspuolueen ohjel- massa toistakymmentä vuotta. Nykyinen ahdinkotila asettaa maan virkamiehiin erityisiä vaatimuksia jännittäen heidän työ- kykyänsä usein äärimmilleen, sentähden ei tosiaankaan voi tulla kysymykseen järjes- telyn lykkääminen. Korostan erittäin, että myöskin maaseutujen kansakoulunopetta- jien suuri valistusarmeija, yli 11,500 opet- taja, ovat jo kauan kärsivällisesti odotta- neet, että valtiovalta kävisi tukemaan hei-

dän taloudellista asemaansa, joka uuden ajan uusissa vaativissa oloissa on horjuva. Opettajasäädyn elämäntyön merkitys on kansakunnan tulevaisuudelle suuriarvoisempaa kuin monen muun virkakunnan ja tämän työn tulokset niin kallisarvoiset sekä nykyisyyden että tulevaisuuden Suomelle, että valtiovalta toimii omien parhaitten tarkoitustensa mukaisesti, kun se hankkii parhaan ulkonaisen pohjan opettajien elämäntyölle. Enkä tässä yhteydessä voi olla mainitsematta rintamamiesten eläkeasiaa, joka sekin on hellittävä. Tähän asti on heille myönnetty 7.5 miljoonaa, nyt hallitus esittää lisää 3 miljoonaa, mutta tämä lisäys on riittämätön. Jos mies kuolee, niin lakkaa eläke ja silloin menetetään myös lasten osuus, joka tosin on ainoastansa 100 markkaa lasta kohti vuodessa. Erityisesti tämä säällittävä kohta vaatii, samoin kuin heimosoturiensa huono osuus, valtakunnan huolenpitoa.

Valtion tulo- ja menoarvio on yleensä riippuvainen kulloinkin vallassaolevasta hallituksesta paljon vähemmässä määrässä, kuin monesti arvellaan. Puhumatta siitä, että valtavasti suurin osa tulo- ja menoarvion sisällöstä perustuu lakeihin ja asetuksiin, on sekin määräämisvalta, mikä hallituksella näyttää olevan noin 10—15 %:iin kaikista käytettävissä olevista tuloista, monin tavoin rajoitettu. Ja hyvä on, että näin on. Kansakunnan voimakas elämänpönnistus sekä tasavallan valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän vakiintuminen ja lujittuminen vaikuttavat sen, että valtion ja yhteiskunnan väkevää uomaa ei voida jonkun suunnanmuutoksen, tilapäisen yrityksen vaikutuksesta ohjata toisaalle kuin mihin sen historiallisessa jaksoisuudessaan on kulkeminen. Valtiotalouden ja kansakunnan uurastavan elämän kontinuiteettia eivät vasemmistohallituksenkaan kokeilut voisi katkaista, jos sellaista yritettäisiin. Mutta on tahdo sanoa, että erityisiä koe-palloja olisi tässäkin esityksessä heitetty. Sanon päinvastoin käsityksenäni, että laajoilta osiltaan voisi ministeri Tannerin budjetti olla myöskin jonkun oikeistohallituksen esittämä, vaikkei tietysti kaikilta.

Ne muistutukset, joita on tehtävä hallituksen tulo- ja menoarvioesitystä vastaan, muodostuvat samalla arvosteluksi hallituksen kannanotosta tehtävien suhteen, jotka eivät suuntaudu ainoastansa kansakunnan

taloudelliseen elämään, vaan paljon laajemmalle alalle, nimittäin valtakunnan puolustusvalmiuteen ja turvallisuuteen kohtalokkaina aikoina. Ed. Annala on täällä lausunnossaan korostanut sitä, että me kaikki olemme syyllisiä niihin oloihin, joihin olemme nyt joutuneet. Ja kai hän osaltaan on oikeassa. Tahdon kumminkin huomauttaa historiallisen totuuden nimessä, että puolustuskysymyksen ajamisessa on kokoomuksen eduskuntaryhmä kaikkina aikoina tehnyt, minkä se on voinut. Eräs hallitus, jossa kokoomukselainen oli pääministerinä, teki luottamuskysymyksen silloisesta laivasto-ohjelmasta ja jätti paikansa, kun eduskunta ei sitä hyväksynyt. Mutta ennen kaikkea tunnen tarvetta sanoa, että jos se mies, joka eniten on tässä eduskunnassa enemmän kuin vuosikymmenen ajan taistellut maanpuolustuksen hyväksi, vielä eläisi, minä tarkoitan Lauri Ingman-vainajaa, niin nyt hän näkisi, miten hänen ponnistuksensa vuosikymmenten aikoina eivät ole olleet turhia. On epäilemättä hänen vaikutuksensa, joka on ollut osaltansa tekijänä siihen, että meillä nyt on sellainen puolustusbudjetti kuin meillä on (Ministeri Tanner: Ei se, vaan sota!). Tämä on ed. Annalan ojentamiseksi mainittava.

Valtiovarainministeri ja hallitus mahtanevat näinä hetkinä tuntea asemansa aivan toiseksi kuin keveämpinä aikoina. He tuntenevat nyt suunnattoman vastuunsa painon, niinkuin meidän kaikkien pitää se tuntea. Eikä minun haluni ole heittää kiveä kuorman päälle. Kumminkin on selvästi sanottava muutamia tosiasioita, varsinkin sen lausunnon johdosta, minkä puolustusministeri tänä päivänä on antanut. Täällä on huomautettu, miten valtiovarainministeri itse on radiopuheessaan tunnustanut laiminlyönnit. Minä kiinnitin huomiota, kuunnellessani häntä, että hän ruotsiksi käytti vielä voimakkaampaa „uraktiläthenhet”-sanaa, joka heittää varjon hallituksen valppauteen (Ministeri Tanner: Kääntäjän ansiota!).

Valtiovarainministeri koetti radiossa puolustaa itseänsä ja hallitusta esittämällä sen näkökohdan — täällä on siitä jo puhuttu —, että kun hallituksen huomio on ollut suurelta osalta kiinnitetty maanpuolustukseen, niin tämän takia ei ole muka riittävästi voitu huolehtia siitä, että välttämät-

tömiä tavaroita nyt olisi varastoituina maassa. Tämä puolustusyritys on, niinkuin jokainen huomaa, kestävä. Eikö huolenpito välttämättömien kulutustavaroiden varastoimisesta maahan sodanuhan varalta ole myös suoranaista huolenpitoa maan puolustuksesta? (Ed. Räisänen: Entä yksityisyritteliäisyys?). Tulemme siihen ed. Räisänen. Erityisesti johtuu nestemäisten polttoaineiden kuivuminen maassa hallituksen hitaudesta. Ei voi käsittää sitä, että hallituksella on ollut jo huhtikuusta lähtien käsissä laki, jolla bensiinin ja muiden nestemäisten polttoaineiden maahantuoja voidaan velvoittaa pitämään varastoja, jotka ovat enintään puolta suuremmat kuin niiden vuotuinen myynti. Näitä saamiaan valtuuksia hallitus kuitenkin ei ole käyttänyt eikä antanut asetusta, jolla nestemäisten polttoaineiden maahantuojia todella olisi velvoitettu varastohankintaan. Vasta kun sota oli alkanut, annettiin asetus. Tällainen maan taloudelliselle elämälle kipeitä seurauksia tuottanut laiminlyönti on todella käsittämätön. Minäkin pidän käsittämättömänä sitä, ettei hallitus maan taloudellisen puolustusvalmiuden hyväksi ole noudattanut Ruotsin esimerkkiä. Ruotsissa on jo koko vuoden työskennellyt n. s. valtakuntatoimisto taloudellista puolustusvalmiutta varten („rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap”), erään maaherran johdolla. Tämän kaukonäköisen ja tarmokkaan, yli valtakunnan ulottuvan toiminnan tuloksena on nyt, että yksityiset ovat hallituksen kehoituksesta ja sen tukemina varastoineet suuret määrät välttämättömiä kulutustarpeita. Mutta sen lisäksi on valtiolla itsellään, niin sanotaan, pari vuodeksi varastoja erityisesti vähävikisiä väestöpiirejä varten. Suomen hallitukselle tämä turvaamistoiminta ei ole voinut olla tuntematonta, ja jos se olisi ollut tuntematon, niin se tietenkin olisi anteeksiantamatonta. Jos Ruotsin hallitus on tällä tavoin varustautunut, eikö Suomen hallituksen olisi pitänyt vielä tähdellisemmin huolehtia pajojen päivien varalta? Eivät olot Suomessa ole olleet ainakaan parempia kuin Ruotsissa, niin että olisi saanut olla täällä huoleton, päinvastoin meillä on täällä vielä suurempi vastuu kuin Ruotsissa. Ruotsin hallitus ja eduskunta lienevät nähin tarkoituksiin käyttäneet Suomen rahassa noin 3 miljoonaa markkaa,

eikä hallitukselta olisi puuttunut taloudellisia mahdollisuuksia samansuuntaisen, vaikei ehkä yhtä suurenmoisen huoltotoiminnan järjestämiseen kuin Ruotsissa, mutta hallitus ei ole mahdollisuuksia käyttänyt. Monissa tapauksissa hallituksen itsensä ei olisi tarvinnut edes sijoittaa pääomia, kun se olisi voinut käyttää hyväksensä sille tarjoutuneita yksityisiä suurliikkeitä.

Minä tulen siihen kohtaan puolustusministerin huomattavassa lausunnossa, jota minun on arvosteleminen. Kun hän esitti numeroita ja toimitti yhteen- ja vähennyslaskuja, niin niiden moitteettomuudesta minä tietenkään en lausu mitään, mutta kun hän sanoi, että on tehty kaikki tilausten ja varastojen hankkimisen jouduttamiseksi, niin paljon kuin vallitsevissa oloissa on ollut mahdollista, niin tässä kohden on vakavallekin muistutukselle sijaa. Minun täytyy vastoin puolustusministerin lausuntoa mainita esim. vain seuraava esimerkki, joka kyllä on räikeimpiä. Jo niin aikaisin kuin joulukuussa 1938 ja tammikuussa tänä vuonna tarjoutuivat puolustusministeriön tiedustelun johdosta eräät tukku-liikkeet ottamaan varastoidakseen yhteensä aina 3,000—5,000 tonniin sokeria, niin että sitä olisi aina maassa ja tämä tarjous tehtiin valtiolle hyvin edullisin ehdoin. Mutta huolimatta siitä, että puolustusministeriö itse oli ottanut aloitteen näihin keskusteluihin ja että se sai vastauksen jo 8 kuukautta sitten, niin tähän päivään asti eivät nämä liikkeet ole saaneet mitään lopullista vastausta tekemäänsä edulliseen tarjoukseen. Liikkeet tietenkään eivät ole voineet ryhtyä mihinkään toimeen, kun hallitus ei ole liikautanutkaan moneen kuukauteen. Sovelias aika on annettu juosta hiekkään ja varastoiminen on jäänyt suorittamatta. Minä olen kysynyt, kun olen eräitä asiakirjoja saanut käytettäväkseni, kuinka voivat tällaiset, mielestäni mieltäkuohuttavat tapaukset olla mahdollisia. Minä en haluaisi syyttää hallitusmiehiä suorastaan välinpitämättömyydestä asioiden hoidossa, minä tahdon heistä uskoa parempaa. Luulen syyn olevan osaksi toisaalla, vaikei sekään ole mikään puolustus hallitusmiehille, sillä sekin syy riippuu hallituksesta.

Tulin sinä lyhyenä aikana, jona itse vuosi sitten kerran olin hallituksen jäsen, huomaamaan, miten ylettömän paljon on asiain

hoitamisessa vielä vanhentuneita byrokraattisia menettelyjä, jotka tarpeettomine muodollisuuksineen ja monine mutkineen uhkaavat suorastaan tappaa reippaan aloitteellisuuden ja varsinkin kiireellisissä asioissa voivat suorastaan terrorisoida välttämättömien asioiden nopeaa ja päättävää ratkaisua. Takavuosina puhuttiin eduskunnassa virastotoiminnan yksinkertaistuttamisesta ja uudenaikaistuttamisesta, mutta kun nyt huutavia laiminlyömiä paljastuu, niin siitä nähdään, että hallituksen asiain käsittely on vain saanut kulkea edelleen entistä velttöä menoaan. Asiakirjapinkkoja kasautuu hallitusmiesten pöydille ja ministeriöissä niitä hautautuu toistensa alle ja niin monet, koko maalle suunnattoman tärkeät asiat jäävät kuukausiksi ja vuosiksi ratkaisematta, vaikka levoton ja uhkaava aika ei sallisi mitään viivytystä. Ovatko siis hallitusmiehet puutteellisen, vanhan aikaisen työjärjestelmän uhreja? Osaksi näyttävät olevan. He eivät ole kyenneet luomaan työlleen uusia muotoja, niin etteivät olisi menettäneet niitä mahdollisuuksia, joita olisi ollut käytettävänä. Mutta tämäkin syy siihen, että monet maalle ja kansalle elinehtoiset asiat ovat jääneet hoitamatta, on ollut vain yksi myötävaikuttava tekijä. Pääasiallisena syynä siihen tukalaan tilaan, mihin nyt on jouduttu, on ollut minun ymmärtääkseni hallituksen haluttomuus nähdä sodan vaara niin läheisenä, kuin se pitkät ajat jo on ollut ja tehdä siitä oikeita johtopäätöksiä. Aivan poikkeuksellinen kannanotto on hallituksessa nyt tapahtunut puolustusministerin lausunnon mukaan, jota minä jo olen miehilyvin tervehtinyt. Mutta mitä sanotaan seuraavasta? Vielä niin myöhään kuin viime toukokuun 7 päivänä pääministeri julisti hallituksen jarruttavan kannanoton seuraavin sanoin: „Hallitus ei voi tunnustaa sellaisen ajankohdan tulleen, jolloin kaikki liikenevät lisävarat on käytettävä yksinomaan maanpuolustukseen. Sellainenkin hetki voi kenties tulla”, hän lisäsi. Ja nyt on puolustusministeri ilmoittanut, että se hetki on tullut. Varmaan pääministerikin katsoo, että sellainen hetki jo on tullut, mutta kun välttämättömistä tehtävistä ei ole hyvän sään aikana huolehdittu, niin on nyt seuraus, että myrskyn noustessa ja noustua hallitus nähdään eri puolilta valmistumattomana ja myöhästyneenä. Tästä

tulen vielä mainitsemaan muutamia muita esimerkkejä. Tämä penseys, jonka pääministerin koko hallituksen puolesta aikaisemmin antamat lausunnot näin peittelemättömästi paljastavat ja jota nyt puolustusministeri tänään on torjunut, on ollut pääasiallinen syy siihen epätyytyttävään ja puutteidenalaiseen tilanteeseen, mihin on jouduttu. Lisättäköön, että nykyisten tapahtumien jo ollessa kynnyksellä pääministeri katsoi sopivaksi viime elokuun 12 päivänä leimata romuttamisen arvoisiksi aikaisemmin hankittuja maan puolustamisen välineitä. Eikö tällainen ole luvattoman kevyttä puhetta ylen vakavana aikana ja vakavassa asiassa? Eikö se ole, ollen sisällykseltään väärä ja muodoltaan mahdoton, myöskin mahdollon vastuunalaisessa asemassa olevan henkilön lausuttavaksi myrskyn yhä lähestyessä? Ed. Wiik on eduskunnassa tässä kohden toistanut ja kannattanut pääministerin lausuntoa.

Nyt on hallitus herännyt kovan todellisuuden puistattamana, kuten puolustusministeri täällä eduskunnalle on todistanut. Nykyisyyden ja tulevaisuuden tehtäviin nähden pyydän lausua eräitä toivomuksia, joiden täyttäminen on mielestäni erityisen tärkeää. Ja sattuu niin ilahduttavasti, että minun toivomukseni kaikissa tärkeissä kohdissa kulkevat samaa uraa kuin puolustusministerin täällä antama lausunto.

Mikä on laiminlyöty, se on nyt viipymättä korjattava. Kiinnitän hallituksen huomiota erityisesti puolustuslaitoksen tehtäiden hoitoon ja tehostamiseen. Sivut 392—397 tulo- ja menoarvioesityksessä, jotka käsittelevät puolustuslaitoksen tehtäitä, on laadittava uudelleen ajan tavatomiin vaatimusten täyttämiseksi. On ilahduttavaa, että puolustusministeri on sen täällä jo julistanut. Erikseen korostan pukutehtaan tuotannon korottamista niin voimaperäiseen tuotantoon, kuin ikinä mahdollista on. Sitä paitsi käy välttämättömäksi samalla alalla työskentelevien yksityisten tehtäiden ottaminen avuksi. Tässä kohden on jälleen mainittava surullinen esimerkki hallituksen menettelytavoista aikaisemmin. On oltu pitkät ajat neuvotteiluissa kotimaisen tekstiilitehtaan kanssa hyvin tarpeellisista tilauksista, mutta neuvottelut on venytetty loppumattomiin, hintojen joistakin penneistä on tingitty, vaikka tehtaan vaatimuksia on sanottu kohtuulli-

siksi. Ja kun vihdoinkin tilanteen muututtua aivan uhkaavaksi hallitus kaiki olisi hyväksynyt minkä sopimuksen tahansa, oli enää mahdotonta saada tarpeellisia aineksia ulkomailta. Hallitus taaskin myöhästyi. Samoin myöhästyi hallitus luullakseni viimeisimmässä suuressa tilauksessa, jonka piti mennä ulkomaille ja jota yritettiin vielä viime hetkinä hyvin nopeasti suorittaa. Ei mikään auttanut. Hallitus siinäkin asiassa menetti otollisen ajan.

Mutta vaikka näin paljon aikaisemmin tarjoutuneita tilaisuuksia on lyöty laimin, niin nythän tietenkin on tehtävä, mitä voidaan. Kysymys on siitä, että kansakunnan asekuuntainen miespolvi on kaikkien mahdollisuuksien varalta varustettava kaikella, mikä sen täytyy saada. Kyllä hallituksen nyt tietää saman, mikä on jokaiselle vastuuntuntoiselle kansalaiselle ollut selviö, että puolustuksensa vahvistamisessa on pienikin valtakunta yhä enemmän pakotettu turvautumaan yksinomaan omaan teollisuuteensa. Sen on puolustusministeri täällä selvin sanoin myöskin lausunut. Onhan tapahtumien kehitys viimeisinä vuosina osoittanut tämän kaikella selvyydellä. Hallitus tietää, missä määrin sotateollisuutemme on tuotannon tehokkuuteen nähden niiden vaatimusten tasalla, joita nykyhetki ja lähin tulevaisuus asettavat maan puolustukselle. Minä en tästä puhu tarkemmin, puolustusministeri on antanut kyllin selviä viittauksia siitä. Saamme myöhemmin oikeita tietoja, kun valtiovarainvaliokunta on selvittellyt kaikkia asiaan kuuluvia yksityiskohtia. Silloin saadaan myöskin nähdä, kuinka paljon hallitus on käyttänyt ja käyttämättä jättänyt niitä puolustusmäärärahoja, joita sillä on ollut ja joiden käyttäminen on ollut erittäin kiireellinen. Käsitös, että „sellainen hetki”, käyttäkseni pääministerin sanoja, on nyt lähellä, on johtava hallituksen määrääviin ja ratkaiseviin toimiin, eikä niissä toiminna enää saa näkyä mitään vitkasteluja. Huomautan erittäin siitäkin, että työttömyys, joka sekin pelottaa, voi niissä laajennetuissa toiminna, joihin olen viitannut, tulla osaltansa helpotetuksi.

Erityisen hellittävässä tehtävässä vetoan lähinnä sosiaaliministeriin ja sisäasiainministeriin. Sosiaaliministerin vastuulla on melkoinen joukko Suomen lapsia. Ne ovat tulo- ja menoarvioon kätkeytyjä lapsia. Nyt

täytyy valppaasti harkita, mikä ympäristö näille lapsille lähiaikoina on paras. Sisäasiainministerin tulee mahdollisissa toiminna asettua hallitustoverinsa toimenpiteitä tukemaan. Molemmat ministerit kantavat tässä kohden yhteisvastuun, jota he eivät saa väheksyä, vaan ajoissa sen tuntea. Hallitusta kokonaisuudessaan on kehoitettu jättämään kaikki joutava salaperäisyys, sekretessi, jolle nykyinen demokraattinen hallitus on antanut aivan vastoin demokraattisia periaatteita. Yksityiset kansalaiset ja sanomalehdetkin ovat yhä enemmän kyselleet, mitä tarkoittaa se yhteiselämästä eristäytymisen vaippa, johon hallitus on koettanut verhoutua, ja mitä tarkoittavat ne monet vaikenemiskiellot, joilla hallitus on virkamiehiään painostanut. Eivät moiset byrokraattiset eleet sovi demokraattisessa maassa, kaikkein vähimmin sinä ajankohtana, johon olemme joutuneet. Se, mikä todella on joksikin aikaa salattava, olkoon salattu. Mutta keinotekoista ja onttoa tärkeyttä ei pidä yrittää eikä koettaa asettaa kapulaa virkamiesten suulle. Suomen virkamiehet ovat kyllä niin vastuuntuntoisia, että he tietävät, mitä puhuvat ja mistä vaikenevat. Nykytilanne vaatii, että hallitusmiehet avoimesti esiintyvät eduskunnan edessä. Tulo- ja menoarvionkin jatkuvassa käsittelyssä olisi mielestäni julkisuus nykyisessä tilanteessa paljoo parempi kuin salaaminen.

Minä olen viitannut muutamiin hallituksen yleistä kannanottoa valaiseviin lausunoihin. Tekisin väärin, jos kokonaan sivuuttaisin ne oudot syytökset ja uhkaukset, jotka valtiovarainministeri Forssassa harvoja viikkoja sitten pitämässään agitatio-puheessa viskasi poliittisesti toisin ajattelevia vastaan. Tämä tapahtui pari kolme viikkoa ennen maailmansodan puhkeamista, joka nyt vaatisi yksimielistä kansaa. Ministeri Tanner on julkisesti julistanut sodan vastustuspuoluetta vastaan samaan aikaan, jolloin esim. Englannissa on sovittu puolueiden kesken keskinäisen luottamuksen ja yhteistyön linnarauhasta. Mutta minä pyydän huomauttaa ministerille, että varsinainen oppositio ei ole enää täällä oikealla, vaan sen muodostaa nyt edustaja Wiik ja ne, jotka häntä kannattavat sosialidemokraattisessa ryhmässä. Siitä oli erittäin selvä todistus ed. Wiikin äskenen, ankara lausunto hallitukselle.

Minä käsitan ja käsittelen nykyistä tilannetta toisin kuin Te, Herra Ministeri. Minun ajatuksiani alituisesti askarruttavat kysymykset, tuleeko meille se kaikkein pahin, josta Jumala meitä säästäköön. Kysymys ei ole mistään vähemmästä kuin siitä, saammeko kodeillemme, maalle ja kansalle, sen tulevaisuuden luovalle työlle pelastetuksi sen nuoren miespolven, joka meille on rakkainta maailmassa. Ajattelen, että niin hyvin hallituksen ja hallituspuolueidenkin kuin opposition ja kaikkien kotiemme pojat tulevat rinta rinnan ja kylki kyljessä, jos kohtalon hetki vaatii, seisomaan sekä sodan että rauhan toimessa. Sitten ajattelen, että me isätkö evästäisimme heitä siten, että toisillemme ja toisistamme sanoisimme pahinta, eniten väristeltä, mitä puoluemielemme keksii. Mitähän meidän uljaat poikamme lopultakin ajattelevat näin kääpiömäisistä isistä?

Nämä pojat samoin kuin Suomen isänmaallinen kansa luottavat varsinkin nyt, niinkuin ovat ennenkin luottaneet, valtakunnan ylimpään sotilasjohtoon. Hallituksen valvollisuus on alttiisti ja kiitollisesti tehdä kaikkensa tyydyttääkseen korkeimman sotilasjohtoon ajankohtaisia vaatimuksia ja toteuttaakseen sen esittämiä ohjelmia. Tätä tinkimätöntä lojaalisuutta ja notkeaa palvelusmieltä ylintä sotilasjohtoa kohtaan maa odottaa hallitukselta. Jos hallitus tuntee vastuunsa yhtä syvästi kuin korkein sotilasjohto sen tuntee, on yhteistyö muodostuva parhaaksi ja hedelmällisimmäksi (Vasemmalta: Kenenkä käsystä?).

Minulla on vielä yksi hyvin tähdellinen toivomus. Tulo- ja menoarvion uuden laitoksen valmistamisessa on puolustusministerillä oleva mieluisa tilaisuus merkittyttää tulopuolelle yli 11 miljoonaa puolustuslaitokselle luovutettuna lahjana, jonka keräämistä ovat johtaneet Suomen nuoret asekuntoiset miehet. Eikä ole yksin rahaa annettu. On kymmentuhansin joukkuein asetuttu, mikä vielä parempaa on, tekemään vapaaehtoista uhrautuvaa työtä isänmaan puolustuksen lujittamiseksi. Tämä kansanousu, joka on purkautunut vapaaehtoisessa työpalveluksessa, on rohkaisevin, tulevaisuuden luottamusta lujittava viimeaikainen tapahtuma Suomessa. Tässä etupäässä nuorten miesten ja myös naisten nostattamassa kansanliikkeessä ja kaikissa niissä

vanhemman polven kansalaisissa, jotka sitä ovat ihaillen seuranneet, on väkevimmän ponnahtanut ilmi voimakas, tosiyöhön, palvelukseen ja uhreihin altis isänmaallinen puolustushenki, mikä Suomen kansassa elää. Maan hallitukselta odotetaan, että se ainakin nyt osaa ja tahtoo oikein arvioida, mikä ainoalaatuinen tuki hallituksella on käyttäen hyväkseen tätä kansan voimaa. Hallituksen ei sovi epäröidä, kaikkein vähimmin kallistaa korvaansa niille nalkutuksille, joilla osassa hallituspuolueen sanomalehdistöä on viimeisiin päiviin asti tätä jalon isänmaallisen puolustustahdon käytännöllistä julkituomista yritetty halventaa. Olisi enemmän kuin mieluista, jos ainakin nyt maa ja kansa näkisi, että hallitus tietää ja tahtoo käyttää hyväkseen tätä voimanlisää, jota parempaa ja tuottoisempaa ei millään hallituksella voi olla. Hallituksella on oleva joka päivä tilaisuutta tämän mielialansa ja vilpittömyytensä osoittamiseen, jos sillä hyvää tahtoa on, ja hallituksella on oleva, puolueista riippumatta, kansalaisten tuki, mikäli hallituksen toiminta nykyisissä oloissa on tyydyttävämpää kuin mitä se tähän asti on ollut. Tässä kohden on puolustusministerin lausunto, jonka usein olen maininnut ja jonka minä olen edellyttänyt olevan hallituksen puolesta annettu, käänteentekevä hallituksen vastaiselle toiminnalle. Tästä olisi oleva seurauksena, että vastuuntunto on herkeytyvä hallituksessa ja eduskunnassa ja koko kansassa yhä voimakkaammaksi. Ne kansalaiset, jotka kohtalokkaina aikoina syvimmin tuntevat vastuunsa maan ja kansan pelastamisesta, helposti löytävät toisensa yhteisessä työrintamassa, vaikka olisivat aikaisemmin olleet jos kuinka etäällä toisistaan, eri puolille karsinoituneina. On hyvä muistaa, että kaikki, minkä me nyt eduskunnassa tai hallituksessa tai missä kansalaiselämän asemassa tahansa teemme tai tekemättä jätämme, se merkitään puolueetomasti historiaan. Me elämme nyt historiallista aikaa, niin kohtalokasta, että sellaista Suomessa harvat sukupolvet ovat eläneet. Jos muistamme tämänkin, että meidän ennen pitkää, kumminkin jo muutamien kymmenien vuosien kuluttua, punnitaan historian vaa'alla, niin tämä tieto on omiansa tekemään meidän vastuumme kirkaaksi ja antamaan meille voimia toimimaan sen täyttämiseksi. Tämä maan ja

kansan ja tulevaisten polvien hyväksi suoritettamamme yhteistyö on, lähinnä kaikkivaltiaan Jumalan apua, kohtalokkaina aikoina meitä auttava taistelun tiellämme eteenpäin ja kansallisiin voittoihin. Ja kaikkia toimiamme on elähdyttävä se horjumaton vakaumus, että itsenäinen Suomen valtakunta ja vapaa kansa tulee elämään vielä nykyisen sukupolven haudoillakin.

Valtiovarainministeri Tanner: Herra puhemies! — Se keskustelu, mikä täällä hallituksen esityksen johdosta on käyty, on yleensä liikkunut sangen asiallisella, voipaa sanoa korkeallakin tasolla. Se alustus, jonka minä keskustelulle annoin, oli intohimoton eikä pyrkinyt ketään loukkaamaan, ja seuraavien puhujain lausunnot ovat myöskin olleet moitteettomia. Poikkeuksen teki ainoastaan edellinen puhuja, joka nähtävästi katsoi tämän hetken soveliaaksi purkaa kolmen vuoden aikana patoutuneen myrtyneen mielensä, joka on ollut seuraus hänen aikaisemmasta epäonnistuneesta politiikastaan ja niistä virheistä, joita hän silloin lukuisasti teki. Muodollisesti tämä esitys pyrki olemaan jonkunlainen miltei hurskasteluun pyrkivä kansankokoomispuhe — siihenhän alituisen viitattiinkin —, mutta todellisuudessa se oli myrkyllisin ja kansaa repivin puhe mitä eduskunnassa voidaan tällä hetkellä esittää. Sehän ei sisältänyt mitään kokoovaa ajatusta, yksinomaan hyökkäyksiä, moitteita ja ilkeitä neuvoja. Tällaisesta puhetta vastaan täytyy heti sen tultua pidetyksi panna voimakas vastalause (Oikealta: Ei pidä hermostua!).

Ed. Virkkunen on valinnut tilaisuutensa sen jälkeen, kun eräät tapahtumat ovat sattuneet. Hän voi esiintyä tällä hetkellä viisaana neuvonantajana, mutta se viisaus on pelkkää jälkiviisautta. Sen voi kuka vähälyinen tahansa ulkopuolelta eduskunnanakin tehdä ja sanoa, miksei sitä ja sitä ole tehty. Jos eduskunnassa tai kansassa olisi ollut ainoatakaan kansalaista, joka olisi voinut sanoa, että sota alkaa 1 päivänä syyskuuta, niin kyllä silloin jokainen olisi voinut toimia ja varustautua sen mukaan. Mutta niin hyvin ed. Virkkunen kuin koko oikeisto ja koko muu kansa on ollut vakavasti sitä mieltä, että sotaa ei voi syntyä (Ministeri Voionmaa: Ja että se nyt loppuu kahdessa viikossa!). Niin järjettö-

miksi ei kukaan ole voinut uskoa suurvaltakuntien johtavia henkilöitä, että he mitättömän asian takia päästäisivät asiat niin kireälle, että tällainen valtava sota syntyy. Kun ei kukaan ole sitä uskonut, niin ovat toimenpiteet tietysti myös olleet sen mukaisia. Ei kukaan yksityinenkään, ei teollisuus, ei liikemaailma, ei kukaan ole järjestänyt toimenpiteitään sen mukaan, että sota alkaa 1 päivänä syyskuuta. On senvuoksi kohtuutonta ryhtyä moittimaan hallituksen jäseniä siitä, etteivät ne ole uskoneet tätä minkä ed. Virkkunen nyt jälkeensä niin mainiosti tietää (Ed. Virkkunen: Entäs Ruotsissa?).

Ed. Virkkunen vetosi puheessaan Ruotsin esimerkkiin mainiten, että siellä on vuoden ajan toiminut eräs toimikunta, joka on valmistanut sotavalmiuskysymyksiä. Se on oikein. Meillä on kymmenen vuotta toiminut taloudellinen puolustusneuvosto, jonka on samoin pitänyt valmistaa näitä kysymyksiä. Kaikki ovat luottaneet siihen, että sieltä jotakin tulee. Kun toimenpiteitä tarvittaisiin, niin niitä ei olekaan. Ruotsissa on siis valmistauduttu, siellä on muodollisesti organisatio valmis. Mutta ed. Virkkunen tietää yhtä hyvin kuin minäkin, että olot Ruotsissa eivät ole laisinkaan sen rauhallisemmat tällä hetkellä kuin meillä. Ryntäys myymälöihin on siellä ollut paljon suurempi ja hermostuneisuus paljon suurempi. Tavarat ovat loppuneet, yksinpä semmoinen kuin huulipunakin. Vertaus Ruotsiin ei siis ollut mikään hyvä argumentteeraus ed. Virkkusen puheessa. Ja samanlainen tilanne on valitettavasti nyt sekä Tanskassa että Norjassakin; ei sielläkään ole sen suurempaa rauhaa kuin täällä. Valitan, että ed. Virkkunen on katsonut tämän hetken soveliaaksi esittää semmoista mustamaalausta meidän oloistamme ja asettaa ne niin huonoon valoon, kuin hän lausunnossaan teki. Sillä ei ainakaan ketään hyödytetä, sillä vain vahingoitetaan.

En tahdo tässä yhteydessä puuttua ed. Virkkusen ohjelmaan, jossa hän sanoi niin kuin kokoomuspuolueen sanomalehdistökin tähän saakka on jatkuvasti vaatinut, että kaikki liikenevät varat on käytettävä maanpuolustukseen. Minä luulen että ei löydy montakaan kansalaista tässä maassa, joka myöntyy näin pitkälle menevään ohjelmaan. Suomessa ollaan kyllä valmiita suuriinkin uhrauksiin, mutta emme silti

voi jättää kaikkia muita tärkeitä elintönnän muotoja hoitamatta. Jos ed. Virkkunen katsoi voivansa saada käsitykselleen tukea ministeri Niukkanen äskeisestä lausunnosta, jolle hän antoi täyden tunnustuksen, niin katson olevani velvollinen ilmoittamaan, että se edustaa ministeri Niukkanen tai puolustusministeriön kantaa eikä siitä ole hallituksen keskuudessa neuvoteltu (Ed. Oksala: Ihmeellistä!). Asia on, niinkuin ministeri Niukkanen ilmoitti, tänä päivänä valitun komitean harkittavana ja vasta kun sen taholta tulee ehdotukset, joutuvat ne hallituksen käsiteltäviksi.

Ed. Virkkunen katsoi tarpeelliseksi vielä muistella erästä minun muutamia viikkoja takaperin Forssassa pitämäni puhetta. Hän väitti minun siinä julistaneen sodan oppositiota tai ainakin erästä oppositiopuoluetta vastaan. Sehän ei ole totta. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että tämä oppositiopuolue — lähemmin sanoen kokoomuspuolue — on aikoja sitten julistanut sodan sosialidemokraatteja vastaan, esiintyen täysin epädemokraattisella kannalla, selittäen tämän puolueen jäsenet ja puolueen semmoisenaan jonkunlaisina toisen luokan kansalaisina. Niin kauan kuin kokoomuspuolueella on tämä kanta, saa kokoomus myöskin olla valmistautunut ottamaan vastaan meiltä selityksen, että se ei ole demokraattinen puolue.

Ed. Oksala: Herra puhemies! Niistä syistä, joista täällä ovat jo useatkin maininneet, en minäkään puhu paljon itse talousarviosta, mutta herra puhemiehen luvalla kiinnittäisin hallituksen huomiota eräisiin ajankohtaisiin ja kansantalouttamme läheisesti koskeviin kysymyksiin.

Sotaa käyvien valtioiden toimenpiteistä on jo tähän mennessä havaittu, että kaupalliset yhteydet ulkomaille ovat suuresti vaikeutuneet ja tulevat todennäköisesti yhä vaikeutumaan. Kaikenlainen vienti maastamme on supistunut. Sanomalehdissä on jo tiedoitettu, että sota on jo tähän mennessä vähentänyt voim, juuston ja muiden maataloustuotteiden vientiä ja että näitä tuotteita on jouduttu jo maassamme varastoimaan. Sama viennin vaikeutuminen ja väheneminen on selvästi myöskin havaittavissa puunjalostusteollisuuden tuotteiden suhteen. Kun meillä ei ole mitään todel-

lista aihetta otaksua, että sota tulisi lyhytaikaiseksi ja päättyisi nopeaan, niin on varmintä edellyttää, että vaikeudet kauppayhteyksiemme ylläpitämisessä ulkomaiden kanssa tulevat jatkumaan ja suurenemaan. Maamme taloudellisen toiminnan ylläpitämiseksi on vienti — ja myöskin tuonti — meille välttämättömiä. Me tarvitsemme ehdottomasti ulkomaista valuuttaa ja teollisuutemme samoinkuin maatalous tarvitsee myyntimarkkinoita, jotta ne voisivat häiriintymättömästi tai ainakin mahdollisimman vähillä häiriöillä jatkaa toimintaansa. Vientimme ja tuontimme pysähtyminen aiheuttaa luonnon pakosta työttömyyttä maassamme ja häiritsee siten normaalisia taloudellisia olosuhteita. Näin ollen kehoitaisin hallitusta kohdistamaan erityistä huomiota kansainvälisen kauppaliikenteen ylläpitämiseen ja tällöin lähinnä sen kauppaliikenteen ylläpitämiseen, joka kohdistuu meidän kanssamme jo nyt vilkasta kauppaa käyviin puolueettomiin suuriin maihin kuten Pohjois- ja Etelä-Amerikka.

Tässä yhteydessä olisi harkittava, mitä mahdollisuuksia meillä on pitää kauppaliikennettä yllä Pohjois-Suomen kautta. Ehkäpä Petsamo on saatettavissa niin hyvään liikenneyhteyteen — rautatien taikka parannetun maantien avulla, rautatien rakentaminen vaatii ehkä liian pitkän ajan — muun Suomen kanssa —, että sen kautta, voidaan ulkomaankaupparamme tai ainakin osa siitä ohjata ja pitää yllä. Tarkoin olisi myös tutkittava muut mahdolliset liikenneväylät ja suunniteltava niiden käyttäminen.

Vientimme ja tuontimme ylläpitämistä arvosteltaessa on painavana tekijänä myöskin huomioon otettava, että tilapäinenkin markkinain häviäminen on kohtalokasta ja voi aiheuttaa vastaisuudessa kaupалlemme huomattavia vaikeuksia. Jos nykyiset ulkomaiset ostajamme ja myyjämme sodan aikana saavat yhteyksiä uusiin maihin, niin on näitä yhteyksiä sodan jälkeen vaikea katkaista ja meille aiheutuu paljon työtä ja ajanhukkaa, jotta uudelleen voitamme ne markkinat, jotka nyt sodan aikana mahdollisesti joudumme menettämään.

Paisi sitä, että liikenneyhteydet ulkomaihin uhkaavat suorastaan katketa, vaikeuttaa vientiämme myöskin huomattavasti rahtimaksujen kohoaminen, mikä kohoaminen kohdistuu suuressa määrässä juuri

sellaiseen syrjässäolevaan ja sotilaallisen toiminta-alueen takana sijaitsevaan maahan kuin Suomi on. Rahtimaksuja ovat omansa kohottamaan nousseet vakuutuskustannukset, sota-aikana merimiehille maksettavat suuremmat palkat ja merien sulkeutumisesta aiheutuneet pitemmät matkat. Rahtikustannusten nousu vaikuttaa luonnollisesti vientitavaroiden hintoihin alentavasti. Edullisemmissa maantieteellisissä olosuhteissa sijaitsevat maat saavat täten suuren etumatkan hintakilpailussa vielä vapaina olevilla maailmanmarkkinoilla. Minusta olisi syytä, että hallitus kiinnittäisi huomiota tähänkin puoleen ja harkitsisi, onko valtiovallalla mahdollisuuksia tässä suhteessa helpottaa tuotannollisen elämän toimintaa ja auttaa sitä sen kilpailussa muiden puolueettomien maiden kanssa. Uskoisin, että valtiolta löytyä sopivia menetelytapoja asian auttamiseksi. Ne toimenpiteet ja mahdolliset uhrauksetkin, mitä tässä suhteessa tultaisiin tekemään, kannattavat varmastikin itsensä, koska ne helpottaisivat työtilannetta maassa ja olisivat omansa monella tavalla tukemaan tuotannollista sekä myöskin rahallista asemaamme.

Mahdollista ja todennäköistäkin on, että kaikista sekä valtiovallan että yksityisten toimenpiteistä huolimatta jatkuva sota aiheuttaa työttömyyttä jossakin määrin meidänkin maassamme. Kun talousarviota valtiovarainvaliokunnassa nyt ryhdytään tarkastamaan, olisi mielestäni tähän seikkaan kiinnitettävä erikoista huomiota. Tällöin on tärkeätä, että työttömyystöiksi otetaan sellaisia töitä, jotka myöhemmin korvaavat niihin uhratut varat, t.s. että työttömyysvaroja sijoitetaan tuottaviin tarkoituksiin. Sellaisina töinä suosittelisin omasta puolestani jo tällä kertaa metsänparannustyöt ja salaajitustyöt. Tahdon huomauttaa, että tämäntapaisia töitä on läntisessä naapurimaassamme suoritettu työttömyystöinä valtion avustuksen turvin suuressa määrässä nykyisinä normaalisinakin vuosina. Ruotsissa on annettu metsäojitusta varten valtion avustusta yksityisille metsänomistajille korkeintaan 40 %, neljässä pohjoisimmassa Ruotsin läänissä korkeintaan 50 % metsien ojitusyrityksen kustannusarviosta. Näitä avustuksia on maksettu jatkuvasti vuodesta 1927 alkaen ja annetaan niitä edelleenkin ja on näiden avustuksien turvin 10-vuotis-

kautena 1927—37 ojitettu yksityistä metsämaata noin 150,000 ha. Toiseksi on valtio Ruotsissa avustanut ja edelleen avustaa yksityismetsissä suoritettavia metsänviljelyksiä, hakkuualojen raivauksia ja nuorien metsien harvennuksia myöntämällä avustuksia ilman takaisinmaksuvelvollisuutta korkeintaan 50 % yrityksen kustannusarviosta. Tämän avustuksen turvin on vuosina 1930—37 suoritettu metsänparannustöitä Ruotsin yksityismetsissä yhteensä n. 117,000 ha:lla, ja vielä on Ruotsissa myönnetty kolmantena avustustapana nimenomaan työttömyyden torjumiseksi valtionavustusta metsänparannustöille yksityismetsissä, mikä avustus vaihtelee eri paikkakunnilla työttömyyden suuruuden mukaan, ollen se korkeintaan 60 % kustannuksista. Tätä työttömyysavustusta metsänparannustöiden suorittamiseksi on suoritettu v:ta 1932 lähtien ja sitä varten on myönnetty kuluvan vuoden talousarviot mukaan luettuna yhteensä 11½ milj. kruunua. Tämän määrärahan turvin oli vuosina 1932—37 ojitettu yksityismetsiä noin 157,000 ha ja tehty muita metsänparannustöitä noin 300,000 ha:lla.

Hallituksen esityksessä ensi vuoden talousarvioksi on myöskin ehdotettu metsänparannustöiden kustantamiseksi myönnettäväksi 25 milj. mk. Ottaen huomioon sen, että meidän metsissämme on tehtävä paljon parannustöitä ja että suunnitelmiakin näistä töistä on tietämäni mukaan huomattavassa määrin valmiina sekä sen edullisen tuloksen, mihin Ruotsissa on tällä tavoin päästy, pidän tarkoituksenmukaisena, että tämäntapaisiin töihin varattaisiin työttömyysmäärärahoja huomattavasti enemmän kuin ajatus aikaisemmin on ollut. Metsänparannukseen uhratut varat ovat tuloatottavaan tarkoitukseen käytettyjä. Kohtuullista on, että asianomaiset metsänomistajat osallistuvat sopivaksi harkitulla osuudella näihin kustannuksiin.

Maatalouden tehostamisen kannalta on hyödyllistä ryhtyä nykyistä suuremmassa määrässä salaajittamaan peltojamme. Tähänkin tarkoitukseen myönnettyt varat avustuksina ovat sijoitetut tuottavaan tarkoitukseen. Todennäköiseltä kuitenkin tuntuu, että salaajitusta ei saada levitettyksi niin laajaan maanomistajapiiriin kuin toivottavaa ja hyödyllistä olisi, ellei valtio osallistu salaajituskustannuksiin. Minä en pidä itseäni pätevänä tässä suhteessa teke-

mään mitään esityksiä eikä tiedossani ole kokemuksia ja tuloksia muista maista, mutta olen tahtonut tämänkin asian mainita, koska pidän peltojen salaojitusta sellaisena työnä, joka erittäin hyvin sopii suoritettavaksi työttömyyskausina.

Ed. Frietsch: Herr talman! Då det i en allvarsmättad tid gäller att icke blott överväga, utan med alla tillbudsstående medel stöda och om möjligt forcera regeringens behjärtansvärda strävanden till stärkandet av landets försvar, kan det ur fosterländsk synpunkt knappast anses lyckligt att man under hänvisning till i huvudsak formella omständigheter yttermera söker uppskjuta genomförandet av vissa planerade försvarsåtgärder. De skäl, som i dag här hava anförts emot regeringens förslag till upptagande av anslag för Ålands militarisering, måste för närvarande, och huru riktiga de än i övrigt kunna anses vara, enligt mitt förmenande betraktas såsom tämligen formella. I en tid, då givna löften hänsynslöst brytas och internationella fördrag ensidigt uppsägas eller överträdas, är det fåfängt att vänta skydd av konventioner, och förty är det också fåfängt och oriktigt att förmena att en hänvisning till existensen av sådana konventioner skulle kunna godtagas såsom ett verkligt argument. Uppfattningen att bibehållandet av Ålands-öarnas absoluta militära värnlöshet innebär en fara för Finlands integritet och en beklagansvärd lucka i de försvarslinjer, som vi nu önska utbygga, saknar i nuvarande världspolitiska situation ingalunda mindre berättigande än tillförne, t. ex. i våras, tvärtom, den uppfattningen är just i dessa dagar yttermera stärkt. Må så vara att hinder för Ålands-frågans lösning nu torna upp sig på olika håll, det kan väl å andra sidan dock knappast vara skäl att öka dessa hinder med betänkligheter av den art här i dag har anförts.

Så skulle jag vilja i all korthet tala ytterligare ett par ord angående några saker, som här ha berörts under debatten.

Jag skulle vilja oförbehållsamt ge regeringen erkännande för dess initiativ till stödande av de barnrika familjerna. Regeringen har ju här upptagit ett anslag på 9 1/2 milj. mark. Detta belopp är ju icke stort men dock beaktansvärt. Man kunde

säga om detta förslag, att det sannerligen icke kommer för tidigt. Det är emellertid väl att det nu har gjorts, och jag uttalar en varm förhoppning om att statsutskottet icke under några omständigheter måtte företaga en nedskärning av denna post. Jag tror nämligen att just en post av denna art kan bli mer än dubbelt behövlig, ju svårare tiderna bli.

Den kritik, som har riktats emot regeringen för dess, om jag så får säga, „underlåtenhetssynder” i avseende å Finlands ekonomiska beredskap, önskar jag för min del icke nu formulera ett uttalande om. Det är kanske icke så lätt att dela regeringens optimism, sådan den bl. a. kommit till uttryck i finansministerns nyligen hållna radioanförande, men jag måste säga att jag icke kan finna att det nu lönar sig att rikta förebräelser emot regeringen. Det skulle ju icke vara något bevämt med detta i nuvarande situation.

Jag vill i detta nu endast uttala en förhoppning om att regeringen med det snaraste — med det allra snaraste — måtte vidtaga de åtgärder, vilka för närvarande icke längre kunna uppskjutas, om icke läget skall bli ännu mer förvirrande. En åtgärd, som icke längre kan undvikas, är införandet av ett smidigt restriktions-system för reglering av vissa konsumtionsvarors försäljning. Det är visserligen så, att denna åtgärd icke är angenäm, och det kan vara att den icke ökar regeringens popularitet, men den är absolut nödvändig i den situation som vi nu ha kommit i.

Och till allra sist skulle jag vilja vädja till regeringen att den måtte göra avkall på den sekretess, med vilken den nu tyvärr omgivit sin politik, icke minst med hänsyn till den ekonomiska beredskapen. Det vore väl om regeringen mera öppet än hittills skulle kunna säga, huru läget ter sig, och uttala sig om de åtgärder den kommer att tillgripa.

Ed. Saarinen: Kun herra puhemies avasi valtiopäivät, joille me nyt olemme kokoontuneet, niin hän totesi omassa avauspuheessaan puhemiehenä, että valtiopäivät kokoontuvat tällä hetkellä kriittisimmässä olosuhteissa kuin kenties koskaan aikaisemmin Suomen ollessa itsenäisenä. Tämä toteamus on sen jälkeen ilmennyt eri edustajain puheissa jo useaan eri otteeseen ja

tänä päivänä jokseenkin jokaisessa. Tämän päivän merkittävimmäksi puheeksi on sanottu sitä, jonka äsken piti puolustusministeri, ja hänkin totesi sen peräti vakavan ajan, johon maamme nyt on joutunut. Erikoisesti omalta kohdaltaan hän totesi sen sanoessaan, että niitä välttämättömiä tilauksia, joita on ollut tarvis tehdä puolustusvalmiutemme tehostamiseksi, ei ole enää voitu sijoittaa ulkomaille. Ja kysymys on siitä, saadaanko niitä yleensä mistään nykyisissä oloissa enää hankituiksi. Ja samalla hän totesi, että hinnat ovat tavattomasti kohonneet siitä, miksi niitä suunniteltiin silloin, kun perushankintaohjelma laadittiin. Kun tämän esitti puolustusministeri, niin epäilemättä se on osoituksena siitä, että aika, jota elämme on tosiaan vakava. Se on vakava nimenomaan siitä syystä, että me kaikki tiedämme ne erinomaisen suuret puutteet ja sen valmistumattomuuden, jossa Suomi on joutunut kohtaamaan vaikeaa aikaa. Se, mitä ed. Annala täällä esitti ja jonka ed. Virkkunen vielä erikoisesti alleviivaten toisti, ei ole mitään mustamaalausta, niinkuin herra valtiovarainministeri väitti, vaan se valitettavasti on kieltämätön totuus. Ei ole arvostelijain syy, jos he joutuvat esittämään meidän oloistamme tällä hetkellä epäedullisia arvosteluja, vaan se on varmasti niitten syy, jotka ovat syypäitä siihen, että me olemme joutuneet valmistumattomina vastaanottamaan edessä olevaa vaikeaa aikaa.

Mitä meiltä tällä hetkellä puuttuu, siihen ei yksityiskohtaisesti voi vastata, koska joutuu käsittelemään asioita, joiden käsittely näinkään julkisessa paikassa ei ole mahdollinen. Joka on seurannut ja ollut tilaisuudessa seuraamaan läheltä meidän puolustusvalmiuttamme, hän tietää, että sitä tosiaan ei voi kehua, vaan pitää valittaa, että se sellaisessa kunnossa on kuin on. Ei ole mikään salaisuus se, että meiltä laivasto kokonaisuudessaan puuttuu. Meillä ei ole operatiokykyistä laivastoa; siitä on puhuttu eduskunnassa lukuisia kertoja viimeisten vuosien aikana, ja siitä ovat laivastoviranomaiset sanomalehdistössä yleisölle tiedoittaneet. Edelleen me tiedämme, että meidän rajamme ovat suojattomia. Linnoitustyöt ovat vasta nyt alulla, ja että ne ovat alulla, johtuu sekin siitä, että aloite lähti, ei suinkaan hallituksen ja

eduskunnan taholta, vaan maan turvallisuudesta huolestuneen nuorison taholta. Väestösuojelua meillä ei ole. Jos meidän pääkaupunkimme tai suuremmat kaupunkimme joutuvat tällä hetkellä yrittämään torjua ilmahyökkäyksiä, niin se torjunta tulee tuottamaan varmaankin vaikeuksia, jotka ovat voittamattomia.

Täällä on useampaan otteeseen kosketeltu sitä polttoainepuutetta, joka meillä nyt jo on, selkkauksen kestätyä Keski-Euroopassa vasta viikon. Eihän sitä mitenkään voi sanoa mustamaalaukseksi, jos kertoo asioita sellaisina kuin ne ovat. Valitettavaa on, syvästi valitettavaa, että maa tällä hetkellä jo on joutunut polttoainekysymyksessä noin katastrofaaliseen tilaan. Pyytäisin hallituksen jäsenille tehdä tässä suhteessa yhden kysymyksen. Tietooni on saatettu, että hallitus, pyrkiessään järjestämään polttoainekysymystä on tehnyt sopimuksen kolmen bensiniituottajan kanssa, mutta syrjäyttänyt sopimusta tehdessään kokonaisen bensiniituotantoyhtiön, joka tuottaa tänne TB —, siis trustivapaata bensiniä. Siitä on ollut seurauksena se, että mainittu tuottajayhtiö on joutunut sanomaan irti kokonaan henkilökuntansa. Minä en tiedä, mitkä syyt ovat oikeuttaneet hallituksen menettelemään näin, mutta minä pyytäisin, että hallitus menettelyään tässä suhteessa tarkistaisi, jos siinä jotakin tarkistamisen syytä on. Tuntuu joka tapauksessa valitettavalta, jos tuottajayhtiö ilman omaa syytään joutuu sanomaan irti kokonaan henkilökuntansa, silloin kun toiset tuottajayhtiöt vielä voivat suuren osan henkilökunnastaan toimessaan pitää. Bensiniapulasta on ollut myöskin seurauksena se, että Linja-autoliikennöitsijäin Liitto joutui sanomaan irti vähintään kolmanneksen koko henkilökunnastaan, johtuen siitä, että he joutuivat vähentämään siinä määrin vuorojaan. Monella muulla alalla tulee työttömyyttä lähiaikoina ilmenemään varsin huomattavassa määrässä. Hallitus on vastuussa siitä, että se heti kohta kykenee järjestämään maan olot niin, että työtä täällä varataan niille henkilöille, jotka hallituksen toimettomuuden vuoksi heti vaikean ajan tullen joutuvat työttömiksi.

Nyt jo olemme myöskin voineet todeta liike-elämässä suoranaista keinottelua. Onhan pääkaupungin lehdissä m. m. kirjoi-

tettu, että kaurajauhot Helsingissä maksavat 8 mk kilo. Tämä on enemmän kuin mitä hallitus voinee sietää. Hallitukselta täytyy odottaa ja voida odottaa sellaisia toimenpiteitä, että se torjuu selvän keinotulon. Ei voi olla paikallaan, että yksityinen etuiliija pyrkii hyötymään kansakunnan hädän kustannuksella. Valtiovalta on vastuussa siitä, että se tekee kaiken voitavansa, jotta viime maailmansodan gulashaus ei enää pysty uusiintumaan.

Täällä on parissakin puheenvuorossa hallituksen toimintaa tavattoman ankarin sanoin jo arvosteltu. Valtiovarainministeri ilmoitti tyytymättömyytensä tuollaista arvostelua kohtaan. Mutta mikäli olot jatkuvat entisellään, mikäli korjauksia ei tapahdu, niin silloin ankaralle arvostelulle — siitähän m. m. ed. Virkkunen käytti sanontaa, että hallituksen toiminta jatkuu entistä velttota menoaan — siihen arvostelun ankaruuteen on epäilemättä syytä. Puolusministeri tahtoi torjua hallituksen laiminlyönnit ja kieltää toisin ajattelevilta ja ainakin isänmaalliseen kansanliikkeeseen kuuluvilta arvosteluoikeuden nimenomaan sillä perusteella, ettei taholtamme muka viimeisten kahden vuoden aikana ole tehty aloitteita puolustusvalmiutemme tehostamiseksi. Kun moisen perättömän väitteen teki nimenomaan puolustusministeri ja sen selvästi tarkoituksella vääristellen tälläkin hetkellä hyökätä isänmaallista kansanliikettä vastaan, niin herra puhemies sallinee, että minä aivan muutamalla sanalla torjun herra puolustusministerin väitteen.

Niin kauan kuin isänmaallinen kansanliike on eduskuntatyöhön osallistunut, on kaikilla valtiopäivillä sen toimesta tehty aloitteita ja pyydetty eri hallituksia kiinnittämään vakavaa huomiota siihen puutteelliseen tilaan, missä meidän puolustuslaitoksemme ja puolustusvalmiutemme koko laajuudessaan on. Kun herra puolustusministerikin arvostelunsa kohdisti vain kahden viime vuoteen, niin minäkään en mene pitemmälle ja mainitsen vuoden 1937 aloitteista ainoastaan yhden. Siellä on raha-asia-aloite n:o 16, jossa ed. Annala y. m. ehdottavat, että ilmatorjunnan tehostamiseksi olisi myönnettävä 90 milj. markkaa. Herra puolustusministeri sanoi, että nämä ovat aivan vähäpätöisiä pikkuesityksiä, joilla ei ole ollut käytännöllistä merkitystä. Jos me olemme vähänkään rehellisiä, niin

sentään me voimme väittää, että 90 milj. markalla vuonna 1937 olisi jo yhtä ja toista voitu hankkia meidän puolustusvalmiutemme tehostamiseksi. Sillä olisi voitu hankkia nähtävästi noin viisi kertaa enemmän kuin mitä sillä voidaan hankkia nyt, mikäli voidaan hankkia tällä hetkellä lainkaan.

Sanotuilla valtiopäivillä tehtiin ryhmämme taholta lukuisia muita aloitteita, mutta kun ne markkamääriltään olivat ainoastaan muutamia miljoonia, niin en niihin lähemmin puutu.

Vuoden 1938 kuluessa oli käsiteltävänä perushankintaohjelma. Hallitus esitti, että perushankintaohjelma toteutettaisiin 7 vuoden kuluessa. Ed. Annala vastalauseessaan ehdotti, että se toteutettaisiin 6 vuoden kuluessa. Se merkitsisi vuotta kohden lisäystä noin 85 milj. markkaa. Samassa yhteydessä taholtamme esitettiin, että hallituksen olisi viipymättä annettava ehdotus taistelukykyisen laivaston luomiseksi ja olisi ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin saariston linnoittamiseksi. Niinikään vuoden 1938 valtiopäivillä taholtamme tehtiin toivomusaloite n:o 23, että hallitus kiireellisesti ryhtyisi toimenpiteisiin rajavartiostojen toiminnan tehostamiseksi, toivomusaloite n:o 22, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin merivartiotoiminnan tehostamiseksi Suomenlahden itäosassa ja niin edelleen. Vielä oli pari aloitetta, rahaasia-aloitteet 54—55, joissa hallitusta pyydettiin varaamaan varoja tehokasta väestösuojelua varten.

En jatka tämän pitemmälle. Mutta varmaankin olen oikeutettu jo esittämäni perusteella väittämään, että puolustusministeri lausumassaan esitti väitteitä, jotka eivät alkuunkaan pidä paikkaansa. On erinomaisen valitettavaa, että tällaisia väitteitä vakavana aikana eduskunnalle esitetään vastuunalaisen ministerin ja nimenomaan puolustusministerin taholta.

Herra puolustusministerin lausumasta panin kylläkin ilolla merkille sen, että hän ilmoitti nyt hänellekin selvinneen, että on välttämätöntä varata varoja suuresti laajennettavia linnoitustöitä, strategisia teitä ja siltoja ja pommivarmoja varastorakennuksia y. m. sellaisia töitä varten. Edelleen hän ilmoitti hänellekin nyt selvinneen, että väestösuojelujärjestely ja väestösuojien rakentaminen vaativat myöskin ehdottomasti kiireellisiä toimenpiteitä, ja hän ilmoitti

todenneensa, että puolueettomuutemme voidaan turvata vain puolustustamme vahvistamalla. Mitään muita turvallisuustakeita ei ole saatavissa. Tämän toteamuksen minä panin ilolla merkille ja siinä yhdyn täsmälleen herra puolustusministeriin. Samalla kumminkin syvästi valitan, että herra puolustusministerille on tuo asia vasta nyt selvinnyt. Kuka vastaa siitä, jos me tällä hetkellä jo joudumme sotaan. Lähinnä siitä pitäisi vastata tämän hallituksen. Millä tavalla hallitus siitä vastaa? Oli erinomaisen valitettavaa joutua toteamaan sen, että hallitus nähtävästi ei ole lainkaan puolustusministerinsä kanssa samaa mieltä. Valtiovarainministerihän ilmoitti, että puolustusministeri puhui omaan laskuunsa. Hallitus ei ole siitä vastuussa. Hallitus vasta nyt tarkistaa kantaansa. Täällä on läsnä nähtävästi neljä ministeriä tällä hetkellä. Onkohan nämä herrat puolustusministerin kanssa jo tulleet vakuutetuiksi siitä, että edes nyt olisi lopultakin tehtävä kaikki voitava meidän puolustusolojemme, puolustusvalmiutemme tehostamiseksi. Jos näin on, niin olisi jotakin vastapainoa olemassa herra valtiovarainministerin kannalle. Meidän maamme väestö varmasti tällä hetkellä on valmis suuriinkin uhrauksiin, jotta tehdään kaikki se, mitä voidaan, meidän maamme koskemattomuuden ja riippumattomuuden turvaamiseksi. Sillä on oikeus odottaa nykyiseltä hallitukselta, että se panee syrjään ne asiat, jotka repivät ja hajoittavat tätä kansakuntaa, ja ryhtyy rakentamaan tätä maata ja kansaa, tämän maan ja kansan asioita sillä tavoin, että se kykenisi niin varustautuneena kuin se nyt enää on mahdollista, kohtaamaan sitä, mikä meitä odottaa. Me emme tietysti tiedä, mitä lähimmät päivät tuovat tullessaan, mutta emme kumminkaan enää voine olla samaa mieltä kuin herra pääministeri muutamia kuukausia sitten iloitessaan, ettei aikaisemmin ole varustauduttu. Voi olla tietysti mahdollista ja erikoisen toivottavaa, että me vieläkin voimme viedä tämän maan väistään sotaisia selkkauksia. Mutta kumminkin puolustusministerin käsityksen minä toivoisin tulevan koko hallituksen käsitykseksi ja että se edes nyt tekisi sen, mikä vielä tehtävissä on.

Ed. Virkkunen: Valtiovarainministeri ei näy olevan enää saapuvilla (Vasem-

malta: On kyllä!) Pyydän pöytäkirjaan saada merkityksi, että minä en ole esittänyt mitään jälkiviisautta, se olisi kohtuutonta. Mutta minä olen esittänyt asiakirjoihin perustuvia tosiasioita, jotka osoittavat todeksi sen, minkä olen lausunut. Tämä on tehtävä siitä syystä, että jos huomaamme ja tunnustamme olleen laiminlyömiä, niin on edellytyksiä olemassa, että ne vastaisuudessa vältetään. Ei kukaan voi sanoa, tuleeko sota ja milloinkaan se tulee. Meidän täytyy omistaa se kanta, että toivomme: sota ei tule milloinkaan, meidät siitä varjeltakoon. Toisaalta meidän täytyy nykyäänä olla varustautuneita niin, että jos se milloin tahansa tulee, niin voimme tehdä, mikä mahdollista on. Tämä on sellainen kanta, josta ei pitäisi olla mitään erimielisyyttä. Jos valtiovarainministerin ja minun käsityskantojeni välillä on tässä ero, se olisi hyvin oudoksettavaa. Mitä hän yleensä minusta puhuu, se on yhdentekevää ja kernaasti suotua, mutta että hän vetäytyy taloudellisen puolustusneuvoston selän taakse, se on minusta vähemmän sopivata. Ei voi hallitusmies, kun vastuusta on kysymys, sanoa: miksei tämä tai tuo elin ole valmistanut asiata? Hallitus siitä on vastuunalainen, hallitus johtaa ja toimii. Valtiovarainministerin heikko kanta paljastuu siinä, että hän vetäytyy toisen elimen suojaan. Valtiovarainministerin lausunnon huomattavin kohta oli se, jossa hän desavoi puolustusministerin. Siitä tulee tietysti vielä paljon puhetta täällä. Minä toivon, että puolustusministerin ryhmä kannattaa omaa miestänsä eikä valtiovarainministeriä, sillä se ohjelma, minkä puolustusministeri esitti, on kuitenkin se, jonka omalla painollaan täytyy nyt tunkeutua ihan etualalle toteutettavaksi.

Valtiovarainministeri Tanner: Ed. Virkkuselle tahtoisin huomauttaa, että en suinkaan ole pyrkinyt vetäytymään taloudellisen puolustusneuvoston selän taakse. Syynä siihen, että ylimalkaan mainitsin tämän neuvottelukunnan, oli se, että ed. Virkkunen viittasi Ruotsin esimerkkiin, jossa hänen tietojensa mukaan oli yhden vuoden ajan tämäläisessä toimikunnassa asioita valmisteltu. Siihen oli sopivaa vastata, että kyllä meilläkin on niitä kymmenen vuotta valmisteltu.

Ed. Virkkusen uusi lausunto ei lainkaan parantanut hänen aikaisempaansa. Pysynkin aikaisemmassa toteamuksessani, että se oli hyvin matalamielinen lausunto. Siinä olivat raikkaat kevätvirrat muuttuneet löyhkääväksi viemäriojaksi.

Ed. Brander: Herra puhemies! Luotan täydellisesti hallitukseen. En tule tämän menoarvion valmistumisen aikana esittämään ainoatakaan rahaasia-aloitetta, joita lupasin valitsijoilleni (Eduskunnasta: Se on hyvä!). Luotan, että hallitus arvioi menot sen mukaan tärkeiksi kuin hallitus saa tulojakin. Työttömyyden torjuminen on sisärintaman tärkein toimenpide. Olympialaiskuume vei tuhansittain maaseudulta työväkeä liikekeskuksiin. Luulen heistä monen palaavan kotiseudulleen jos mieli välttää työttömyyttä. Heidän ja varsinkin entisten maaseudun maatyöläisten asunto-olojen parantaminen on nyt mitä tärkein. Elleivät asunto-olot parane, ei maalle voi paljoa liikekeskuksiin tottunutta työväkeä lähettää. Tähän maaseudun parantamistyöhön tarvittaneen sangen vähän ulkolaisia tarpeita ja vähän miljooniaakin verrattuna tämän työn tehoon ja tärkeyteen.

Huonot tiedot, jotka tulivat majoista mataloista rintamille, kaatoivat ne viime maailmansodan vahvimmat rintamat, joita ei voitu millään aseilla murtaa. Muistakaamme lujittaa tätä meidän valtakuntamme helpoimmin kuntoonpantavaa sotavalmiutta, joka luo kestävän pohjan sattuvien tappioidenkin ja onnettomuuksien jälkeen. Entisenä Karjalan armeijakunnan yliesikunnan jäsenenä voin kokemuksesta vakuuttaa, että kansan eheyttäminen on sisärintaman tärkein turvallisuustoimenpide niin rikkaiden kuin köyhien Suomen kansalaisten hyväksi.

Ed. Estlander: Jag ber, herr talman, att få yttra några ord med anledning av ett tidigare här avgivet uttalande, som vände sig mot vad jag i början av diskussionen önskade framhålla.

Det är möjligt nog att betänkligheter av rättslig, icke blott internationell, utan också statsrättslig art, vilka ifrågavarande talare anser sig kunna beteckna såsom väsentligen blott formella, i nuvarande tid icke ha utsikt att vinna avseende. Men det inger bekymmer att höra här i riks-

dagen, och mest när det sker från svenskt håll, att företrädare för vårt folk, vilket dock har en rättskamp att tacka för sin tillvaro, nu utan förbehåll synas bekänna sig till dagens maktläror. Om detta skall vara, som jag tror mig förstå, något slags politik, tror jag att man ej bör glömma det gamla ordet „quod licet Jovi non licet bovi”. Det är icke sagt att vad stormakterna förbehålla sig själva att göra eller låta får passera oanmärkt ur en eller annan stormakts synpunkt, utan tvärtom väcker gensaga, när en makt av jämförelsevis blygsamma dimensioner efterapar de storas later och olater.

Ed. Virkkunen: Valtiovarainministerin viimeiset kauniit sanat osoittavat, että hän on kokonaan menettänyt malttinsa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

2) Valtioneuvoston lainanottovaltuuksia

koskeva hallituksen esitys n:o 2;

3) Ehdotuksen laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin

sisältävä hallituksen esitys n:o 3;

4) Ehdotuksen laiksi kahvi- ja sokeritullien koroittamisesta vuodeksi 1940

sisältävä hallituksen esitys n:o 4;

5) Ehdotuksen laiksi vuodelta 1939 maksunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 5;

6) Ehdotuksen laiksi makeisvalmisteverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 6.

7) Ehdotuksen laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista vuonna 1940 suoritettavasta verosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 7 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Korvenoja: Hallitukselle jätettiin kesällä Maataloustuottajain Keskusliiton taholta erikoinen esitys maatalouden tukemisohjelmaksi pitempiä aikaista toimintaa silmällä pitäen. Tässä esityksessä kiinnitettiin erikoisesti huomiota siihen, että lisääntynyt margariinin kulutus meillä vähentää kotoisen voin kulutusta ja sillä tavalla siis aiheuttaa myöskin sen, että meiltä ulkomaisten markkinoille viedään voita entistä enemmän. Mutta kun toiselta puolen margariinirasvojen hinta maailmanmarkkinoilla on painunut tavattoman alhaiseksi, on katsottu täällä meilläkin kohtuulliseksi jonkun verran verottaa margariinia, mutta verrattain pienessä mittakaavassa. Naapurimaassamme Ruotsissa on tämä verotus nostettu tietääkseni ainakin kaksi kertaa siihen määrään, mitä meillä, noin 7 markkaan. Meillä on nyt tämä margariinivero sidottu lailla määrättyyn määrään ja näin ollen nykyisen lain puitteissa ei ole tilaisuuttakaan tätä veroa suuremmasti korottaa.

Maataloustuottajain Keskusliiton taholta ehdotettiin kesällä, että esilläoleva laki margariinivalmisteista ja rehuaineista olisi sillä tavalla muutettava, että tällainen veronkorotus kävisi mahdolliseksi ja tätä tietä voitaisiin koota huomattava määrä varoja karjataloustuotteiden hintain tukemista varten. Jos nimittäin vero korotettaisiin esimerkiksi 7 markkaan, eli suunnilleen samaan määrään, missä se on Ruotsissa. Tähän esitykseen hallitus ei näytä millään tavalla huomiota kiinnittäneen, koska eduskunnalle nyt on jätetty esitys margariinivalmisteista ja rehuaineista suoritettavan verolain uusimisesta entisenään vuotta 1940 varten. Rohkenen kumminkin toivoa, että asianomainen valiokunta tätä lakiehdotusta käsitellessään kiinnittää huomiota tähän tehtyyn ehdotukseen ja muuttaa lain sen mukaiseksi kuin Maataloustuottajain Keskusliiton taholta aikaisemmin oli esitetty.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

6. Tiistaina 12 p. syyskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

1) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista, vuoden 1939 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista	87
2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1939 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista	88

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ensimmäinen varapuhemies Kalliokoski sekä edustajat T. Halonen, Kekkonen, Lepistö, Luoma-aho ja Malmivuori.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia edustajat T. Halonen ja Malmivuori sekä huomisesta viikon loppuun samasta syystä ed. Kivioja.

Uusia hallituksen esityksiä.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 8 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 15 ja 16

sekä kirjelmän ohella tämän kuun 9 päivästä hallituksen esitys n:o 17, jotka on edustajille nyt jaettu.

Siv.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista, vuoden 1939 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista.

Esitellään luettelon a) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta.

Puhemiesneuvoston ehdotus, että lakiehdotus katsottaisiin rauenneeksi, hyväksytään.

Esitellään luettelon b) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi kaivospölkkyjen viennin säännöstelystä,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään luettelon c) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten perustuslakivaliokuntaan.

Esitellään luettelon d) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus tasavallan suojelulaiksi,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten perustuslakivaliokuntaan.

2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämisestä, vuoden 1939 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista.

Esitellään luettelon a) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi opetusfilmien kansainvälisen levikin helpottamiseksi tehdyn sopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten ulkoasiainvaliokuntaan.

Esitellään luettelon b) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain muuttamisesta

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten talousvaliokuntaan.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitys n:o 15, voitaneen sekin nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään

Ehdotuksen laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja,

sisältävää hallituksen esitys n:o 15 ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

7. Perjantaina 15 p. syyskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 16 laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi

2) Hallituksen esitys n:o 17 laiksi kotimaisen viljan menekin edistämisestä annetun lain muuttamisesta ...

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta

4) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta

5) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Estlander, Hiilelä, Kekkonen, Kivioja, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Linna, Luostarinen, Murtomaa, Pitkänen, Pohjannoro, Rytinki, Tanner ja Wenman.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista yksityisasiain takia ed. Murtomaa, tämän päivän ja maanantain istunnoista yksityisasiain takia ed. Rytinki, tästä päivästä ensi keskiviikko-aamuun läheisen omaisen kuoleman vuoksi ed. Koivuranta sekä ensi viikon ajaksi yksityisten asiain tähden ed. Nikkola ja virkatehtävien takia ed. Saarinen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan

1) Ehdotuksen laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 16; sekä

2) Ehdotuksen laiksi kotimaisen viljan menekin edistämisestä annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 17.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

3) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; sekä

4) Ehdotuksen laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) asia.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

8. Perjantaina 15 p. syyskuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

Siv.

1) Ehdotus laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta

91

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 12.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta ..

„

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 13.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, ja lisäksi edustajat Estlander ja Kekkonen.

Ilmoitusasiat:

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:o 18—22, joista n:o 18 on nyt edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta
kokoontuu heti tämän istunnon päätyttyä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on tänään kello 18.

Täysistunto lopetetaan kello 15,06.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

9. Perjantaina 15 p. syyskuuta 1939

kello 18.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta

93

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 12.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta

94

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 13.

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi kohtuuttomien hintojen ehkäisemisestä

„

4) Hallituksen esitys n:o 19 laiksi edustajanpalkkiosta

„

5) Hallituksen esitys n:o 20 määrärahan myöntämisestä Pohjois-Suomen rautatieyhteyksien kehittämistä varten

„

6) Hallituksen esitys n:o 21 lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten

„

7) Hallituksen esitys n:o 22 laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana

„

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen istuntoon.

Ilmoitusasiat:

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tälle päivälle päivätyn tasavallan presidentin kirjelmän ohella edellisessä istunnossa saapuneiksi ilmoitetuista hallituksen esityksistä on n:ot 19—22 nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa kukaan ei halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 3 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotuksen laiksi kohtuuttomien hintojen ehkäisemisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 18 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

4) Ehdotuksen laiksi edustajanpalkkiosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 19 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

5) Määrärahan myöntämistä Pohjois-Suomen rautatieyhteyskies kehittämissä varten

koskeva hallituksen esitys n:o 20 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee hankkia asiasta lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

6) Lisämäärärahan myöntämistä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten

koskeva hallituksen esitys n:o 21 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee hankkia asiasta lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

7) Ehdotuksen laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana

sisältävä hallituksen esitys n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

Pöydällepano:

Puhemies: Kun edustajille on jaettu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3, voitaneen se nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

**Ehdotuksen laiksi sotatilasta annetun lain
muuttamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö
n:o 3.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava
täysistunto on ensi maanantaina kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 18,08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

10. Maanantaina 18 p. syyskuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Siv.

98

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 12.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

99

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 13.

Ensimmäinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

”

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 14.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi toinen varapuhemies von Born sekä edustajat Aarniokoski, Annala, Cajander, Fagerholm, U. Hannula, Heikkilä, Helenelund,

Hiltunen, Honka, Huittinen, Hurtta, Ikola, Jokinen, Joukanen, Junes, Karveti, Ketonen, Kirra, Kivimäki, Koivuranta, Kokko, Korvenoja, Kuittinen, Kuusisto, Kylänpää, K. Kämäräinen, Lahtela, Lepistö, Leppälä, Lindqvist, Linkomies, Lumme, Luukka, Mangs, Moilanen, Möttönen, Nikkola, Niskanen, Paavolainen, Pilppula, Pitkäsilta, Pohjannoro, J. Raatikainen, Rytinki, Saarinen, Salmiala, Saukkonen, Teittinen, Turja, Turkka, Turunen ja Wirtanen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista virkatehtävien vuoksi edustajat Hurtta, Teittinen, Kylänpää ja Kivimäki, kunnallisen tehtävän takia ed. Saukkonen sekä yksityisasiain takia edustajat Turja, Möttönen, Karveti, Rytinki, Leppälä, Ikola ja Ketonen, tämän ja huomispäivän istunnoista oikeusasian takia ed. Aarniokoski sekä yksityisasiain takia edustajat Niskanen, Salmiala ja Kirra, ensi keskiviikkoamuun yksityisasiain takia ed. Junes sekä tämän viikon istunnoista torstaihin asti ulkomaanmatkan vuoksi ed. Cajander.

Ilmoittautunut edustaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että ed. Hirvensalo on minulle esittänyt asianmu-
kaisesti tarkastetun valtakirjansa ja on hän

siis työjärjestyksen 3 §:n 3 momentin mukaan oikeutettu ryhtymään edustajatoimintaan hoitamaan.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 16 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 23, joka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 12, jota on valmisteluvasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 1, esitellään kolmannen käsittelyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Susitaival: Tänä vakavana ajankohtana, jolloin kansanhuoltoministeriö nyt perustetaan, lienee syytä jättää syrjään kaikki pikkumaiset puoluenäkökohdat (Eduskunnasta: Hyvä!) ja ottaa huomioon yksistään kylmä asiallisuus. Tämä ministeriö tulee ehkä syvemmin kuin mikään muu vaikuttamaan meidän maamme talouselämään. Tämän ministeriön toiminnasta ja toimenpiteistä tulee niin hyvin työnantaja kuin työntekijä saamaan jokapäiväisen leipänsä sinä pulakautena, jota kohti Suomen kansa todennäköisesti nyt valitetavasti kulkee. Näin ollen minä edellytän, että tämän ministeriön johtoon ja sen

henkilökuntaan valitaan sopivat miehet yksinomaan ammattipätevyyden perusteella (Eduskunnasta: Hyvä!), toiseksi, että siitä ei muodostu tavallista byrokraattista virastoa tai komiteaa, joka ei mitään saa aikaan. Ennenkaikkea sen on huolehdittava siitä, että tässä maassa pyörät pyörivät, työtilaisuuksia on, ja mikäli joku tuotantoala tyrehyy, uusia löydetään. Näin ollen minä luulen, että niin hyvin porvarillisissa piireissä kuin sosialidemokraattisissa piireissä suurella mielenkiinnolla seurataan tätä kysymystä. Ja mitä fascistiseen leiriin tulee (Ed. Bryggari: Lähettäkää Saksaan koko laitos!), jonka minä kokonaan erotan porvarillisesta ja sosialistisesta talouskatsomuksesta, niin minä huomauttaisin, että kaikista sympatioista tai antipatioista huolimatta löytyy näissä uusissa maissa, joiden nimenkin välihuutaja jo mainitsi, kourautuntava esimerkki siitä, mitenkä suuren talouspulan aikana maan tuotantokoneisto pidetään käynnissä. Minä kehoittaisin tarkoin tutkimaan niitä talousmenetelmiä, joiden avulla joitakin vuosia sitten 6 milj. työttömälle hankittiin työtilaisuuksia. Tämä edellyttää ennenkaikkea, että pyörät pyörivät. Tämän nyt perustettavan ministeriön tehtäväksi jää siis pitää tuotantoelämä käynnissä kannattamattomuuden uhallakin. Toisin sanoen tuotantolaitokset joutuvat minun nähdäkseni tämän ministeriön ja sen valtuuksien vaikutuksesta, jota varmastikin tullaan jatkuvasti täältä lisäämään, eräänlaisen pakkohallinnon alaisiksi. Sota-aika on kertakaikkiaan sellainen. Sosialidemokraateille minä erikoisesti huomauttaisin, kun siellä erikoisesti aina on esiinnytty asevarusteluja vastaan, että puolustuslaitoksen hyväksi työskentelevä teollisuus myöskin osaltaan pitää koneita käynnissä. Lisäksi voimme ajatella työvelvollisuuden käytäntöönottoa ja monia muita tämän kaltaisia asioita.

Omasta puolestani siis minä olen valmis kannattamaan tätä lakiehdotusta ja toivon, että asia otetaan asiana, sellaisena, kuin mihinkä me nyt olosuhteiden pakosta, joihin kukaan täällä ei nappia painamalla enää voi vaikuttaa, olemme joutuneet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi asiain ratkaisemiseksi valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 13, jota on valmistelevalisti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 2, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljellä pidettäviin varsinaisiin vahtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen

käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 14, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Puolustusministeri Niukkanen: Jokainen, joka tähän asiaan lähemmin perehtyy, tulee ilman muuta vakuutetuksi, että niiden täydentävien määräysten ottaminen voimassaolevaan sotatilalakiin on tarpeen, joita tässä ehdotetaan. Perustuslakivaliokunta onkin asialliselta sisällöltään hyväksynyt hallituksen esityksen. Sen tekemät muutokset ovat kaikki muut muodollista laatua, paitsi 32 §:n uusi viimeinen momentti, joka on tehty puolustusministeriön ehdotuksesta, olojen kehitys huomioonottaen. Ainoa asiallinen muutos on se, että valiokunta ehdottaa jätettäväksi sotatilalain 40 §:n nykyiseen muotoonsa eikä muutettavaksi siten, kuin hallituksen esityksessä ehdotettiin. Hallituksen esityksessä ehdotettu muutos olisi käsittääkseni lakiteknilisestii ollut parannus sotatilalakiin, mutta jos eduskunta katsoo, että nykyisen pykälän sanamuodolla tullaan toimeen, niin en minä tahdo tästä nostaa mitään riitaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Pöydällepano:

Puhemies: Kun edustajille on jaettu lakivaliokunnan mietintö n:o 1, voitaneen se nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-

sen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

Ehdotuksen laiksi kohtuuttomien hintain ehkäisemisestä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 15,24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

11. Maanantaina 18 p. syyskuuta 1939

kello 16.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi kohtuuttomien hintain ehkäisemisestä.	101
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.	

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 23 määrärahan myöntämisestä kansanhuoltohallintoa varten.	103

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi kohtuuttomien hintain ehkäisemisestä.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyn esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Erich: Herra puhemies! Tämä laki — rohkenen jo tällä asteella sanoa sitä laiksi, sillä olen vakuutettu siitä, että eduskunta yksimielisesti tulee sen hyväksymään — kuuluu tavallaan samojen lakien piiriin kuin edellisessä istunnossakin hyväksytty. Kaikki vastuunalaiset ja kokonaisuuden edun yksilön hyödyn edelle asettavat kansalaiset valtakunnassa tulevat varmaankin sitä ilomielin tervehtimään. Se on todistus nykyisen hallituksen vilpittömästä pyrkimyksestä huolehtia siitä, että tässä maassa vaikeimpanakin ahdinko-aikana on elämisen mahdollisuuksia myöskin niillä, joiden toimeentulo normaalioloisakin on ankaran taistelun ja ahertelun varassa, mutta myös erittäin tuntuvasti rangaista niitä yhteiskunnan parasiitteja — sana on tuskin liian voimakas — jotka eivät mammonan surkuteltavina orjina epäile käyttää tukalimpaakaan ajankohtaa itsekkäästi hyötyäkseen. Hallitus ja eduskunta pitänevät niitä kovennuksia, joita lakivaliokunta on esitykseen tehnyt ja joiden tarkoituksena on lain vaikutuksen tehostaminen, onnistuneina.

Jo 1 ja 2 §:ssä mainitut rikokset ovat siksi törkeitä ja tekijässään kauttaaltaan assosiaalista mieltä osoittavia, että yleinen rangaistusmuoto niihin nähden on oleva vapausrangaistus. Tämä on täysin sopu-siinnussa lain 7 §:n sekä 8 §:n 2 ja 3 momentin kanssa, joiden mukaan lain tarkottamat rikoksenteikijät verrattain mutkattomasti voidaan vangita ja muutoksenhausta huolimatta jo alioikeuden päätöksellä julistaa vangituiksi.

Muuan lain kohta on erityisesti kiinnittänyt minun huomiotani. Minä tarkoitan sitä rikosta, joka mainitaan 3 §:ssä ja joka minun mielestäni on melkoisesti törkeämpi kuin 1 ja 2 §:n tarkoittama rikos, vaikkakaan siitä ei yhtä vähän hallituksen esityksessä kuin lakivaliokunnan mietinnönsäkään ole kovempaa rangaistusta säädetty. Täydellä syyllä voi kysyä, eikö yhteiskunnallisen velvollisuutensa siihen määrään unohtaneet henkilöt, että he toiminnallaan aikaansaavat tai myötävaikuttavat määrättyjen tarvikkeiden hinnan yleisen nousun, ole niin yleisvaarallisia, että heihin nähden yleensä ei voi olla edes olemassa lieventäviä asianhaaroja, joiden perusteella he pääsisivät rikoksesta paljaalla sakkorangaistuksella. Tällainen kynnillinen ja kylmäverinen rikoksentehtäjä on nähdäkseni samaan luokkaan kuuluva kuin rikoslain 34 luvun mainitsevat rikolliset, vieläpä heitä vaarallisempi, koska heidän tekonsa aina ovat harkittuja ja tahallisia ja niihin sisältyvä yhteiskunnallinen paha uhkaa hyvin laajoja ja epämääräisiä kansankerroksia. Ei olisi mielestäni laisinkaan liikaa, vaikka tällaiset herrat rangaistusajan päätyttyä passitettaisiin epämääräisen ajan kestävään yleiseen työhön, joka n. s. väkijuomarikoksentehtäjiin nähden on osoittautunut hyvin tehokkaaksi ja pelkoa herättäväksi seuraamukseksi. N. s. viinan trokaus on valtiolle taloudellisesti vahingollinen, mutta muuten siitä joutuvat kärsimään etupäässä vain sellaiset henkilöt, jotka ovat väkijuomien orjia, kun sitävastoin tämän lain 3 §:n tarkoittama rikos vaarantaa kaikkien kansalaisten ja etupäässä vähävaraisten elämisen mahdollisuuksia. Lakivaliokunta on hallituksen ehdotuksesta poiketen muuttanut 1 ja 2 §:n sakkorangaistusmääräyksiä niin, että 50 päiväsakon aliraja on poistettu ja lievimmäksi rangaistukseksi ehdotetaan sakkoa yleensä, siis kuinka pieni sakkorangaistus tahansa asianhaarojen ollessa erittäin lieventäviä. Tämä lienee paikallaan sellaisissa tapauksissa, joissa on kysymys kilosta tai parista kahvia, sokeria, vehnää tai jotakin muuta senkaltaista ja tuomioistuimien harkitsee teon tapahtuneen enemmän ajattelemattomuudesta ja kevytmielisyydestä kuin varsinaisesti rikollisessa tarkoituksessa, joten se kuuluu enemmän rikkomusten kuin varsinaisten rikosten piiriin. Sitäpaitsihan rikkomuksen uudistuessa

ei 4 §:n nojalla voi edes tulla kysymyseenkään vapausrangaistusta lievempi seuraamus.

Tässä yhteydessä herra puhemies sallinee minun kosketella erästä hyvin vakavaa asiaa, joka on mitä elimellisimmässä yhteydessä tässä laissa käsiteltyjen rikosten kanssa, melkein pä suoranaisesti niihin liittyenkin, ja josta kansanedustajan ei ole lupa vaieta, vaan päinvastoin ponnekkaasti huomauttaa siitä hallitukselle ja nimenomaan herra sosiaaliministerille. Minä tarkoitan kansakunnan elävän työvoiman suojelamista siinä mielessä kuin hallitusmuoto tarkoittaa ja sellaisella tavalla, että kansalaisten työvoima todellakin on turvattu häikäilemätöntä keinottelua vastaan.

Jo n. s. kesälomalain voimaantullessa kerrottiin, että eräiden kaikkein edesvastuuttomimpien työnantajien ensimmäinen ajatus oli keksiä keinoja, miten tuota lakia paraiten voisi rikkoa. Huhut ovat sen pahempi olleet tosia. Seuraava valaehitoisilla todistuksilla vahvistettu esimerkki puhuu erinomaisen selvää kieltä. Pääkaupungissa toimii suurehko konsortio, joka erinimisin kaupparekisterimerkinnöin omistaa useita suurempia hotelleja ja ravintoloita. Alkukesällä järjestettiin henkilökunnalle lainmukaiset kesäloimat, mutta tiedusteluihin saadaanko ja milloin loma-aikapalkkaa, vastattiin kierrellen. Nyt on sitävastoin vastaus annettu riittävän selvästi ilman sarvia ja hampaita ja tämä vastaus on ollut kielteinen. Onpa henkilökunnalta vaadittu kuitteja siitä, että he ovat kaikki saatavansa liikkeeltä saaneet ja selitetty, että loma-ajan korvaus sisältyy itsestään näihin kuitteihin. Näitä kuitteja käytetään sitten vastoin 13 p:nä kesäkuuta 1929 annetun varallisuus oikeudellisia oikeustoimia koskevan lain 33 §:ää, toisin sanoen kunniattomasti ja hyvien tapojen vastaisesti jonkinlaisena todistuksena siitä, että loma-ajan palkka todellakin on maksettu.

P u h e m i e s: Huomaatan puhujalle, että tämä ei kuulu tämän asian yhteyteen.

P u h u j a: Minä pyydän joka tapauksessa kiinnittää tähän asiaan hallituksen huomiota.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu heti tämän istunnon päätyttyä.

2) Määrärahan myöntämistä kansanhuoltohallintoa varten

tarkoittava hallituksen esitys n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston

ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16,12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I Tammio.

12. Tiistaina 19 p. syyskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

- 1) Ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta.
- 2) Ed. Kukkonen y. m. lak. al. n:o 2 laiksi sotatilalain muuttamisesta. ..
- 3) Ed. Furuhielmin y. m. lak. al. n:o 3 laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista annetun lain muuttamisesta.
- 4) Ed. Pennasen y. m. lak. al. n:o 4 laiksi tulitikkuverosta.
- 5) Ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5 laiksi tulitikkuverosta.
- 6) Ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 6 laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta. ..
- 7) Ed. Niskasen lak. al. n:o 7 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron korottamisesta. ..
- 8) Ed. Kivimäen y. m. lak. al. n:o 8 perintö- ja lahjaverolaiksi.
- 9) Ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9 laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta.
- 10) Ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 10 laiksi eräiden lahjoitusmaakruunupuistojen luovuttamisesta.
- 11) Ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 11 ristimänimilaiksi.
- 12) Ed. Jokisen y. m. lak. al. n:o 12 laiksi merilain muuttamisesta.
- 13) Ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13 laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta. ..
- 14) Ed. Janhosen y. m. lak. al. n:o 14 laiksi niistä perusteista, joiden

Siv.

116

117

mukaan valtionavustusta kunnan- ja kyläteiden kunnossapitoa varten on annettava

15) Ed. Eskolan y. m. lak. al. n:o 15 laiksi asutuslain muuttamisesta.

16) Ed. Suurkongan y. m. lak. al. n:o 16 laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta

17) Ed. Kivisalon y. m. lak. al. n:o 17 laiksi työntekijäin vuosilomalain 8 ja 18 §:n muuttamisesta.

18) Ed. Erichin y. m. lak. al. n:o 18 laiksi työsopimuslain muuttamisesta.

19) Ed. Aattelan y. m. lak. al. n:o 19 laiksi merimieslain muuttamisesta.

20) Ed. Lepistön y. m. lak. al. n:o 20 laiksi metsäpalkkatarkkailusta ja puutavaran työmittauksesta.

21) Ed. Räisäsen y. m. lak. al. n:o 21 leipomotyölaiksi

22) Ed. Niskasen rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta vähävaraisten kuntain veroäyryin hinnan tasoit- tamiseksi

23) Ed. Räisäsen y. m. rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta eräiden postiautonkuljettajain tointen vakinaistamiseksi.

24) Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta neljän hävittäjän rakentamista varten

25) Ed. Kullbergin rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta suojakammioiden rakentamiseksi siviiliväestöä varten kaupunkeihin ja suurempiin asutuskeskuksiin.

26) Ed. Johanssonin rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta vahtimesta-

Siv.

117

118

	Siv.		Siv.
rin asunnon ja ulkorakennuksen rakennuksen rakentamiseksi Maarianhaminan lentokentälle	118	38) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta asuntojen rakentamiseksi Turun keskussairaalan palveluskunnalle	119
27) Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 6 korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomen ilmapuolustusliitolle	"	39) Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta avustukseksi synnytyslaitoksen rakentamista varten Kaavin kunnan sairaalan yhteyteen	"
28) Ed. Horellin y. m. rah. al. n:o 7 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille	"	40) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta aluelääkärinviran perustamiseksi Oulujärven länsipuolelle	"
29) Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 8 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille	"	41) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta aluelääkärin palkkaamiseksi Paltamon kuntaan	"
30) Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta halpakorkeiksi lainoiksi suojeluskuntapiireille ja suojeluskunnille lyhytaikaisten korkeakorkoisten lainain maksamista varten	"	42) Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 21 määrärahan osoittamisesta keskikoulutalon rakentamiseksi Kiviniemeen	"
31) Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta erinäisten maailmansodan aikana Suomen kansalaisille koituneiden vahinkojen korvaamista varten	119	43) Ed. Oksalan y. m. rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suojärven yhteiskoulun kannatusyhdistykselle	"
32) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta Pyhäkosken voimalaitoksen rakentamista varten	"	44) Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta Helsingin sokeainkoulun ruotsinkieliselle osastolle oman huoneiston vuokraamiseksi ja kaluston hankkimiseksi	"
33) Ed. Luukan rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Kivennavan Hartoisten kylässä vuonna 1919 sattuneen rajakahakan vahinkojen korvaamiseksi	"	45) Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta keskuslämmityksen ja sähkövalon hankkimiseksi Jamilahden kansanopistolle	"
34) Ed. Pohjalan y. m. rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Porin yleisen sairaalan laajentamiseksi ja muuttamiseksi keskussairaalaksi ..	"	46) Ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta rakennusavustukseksi Kultatähkä r. y:lle	"
35) Ed. Hagan y. m. rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta keskussairaalan perustamista varten Vaasan kaupunkiin	"	47) Ed. Löthman-Koposen y. m. rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta opintokerhojen opinto-ohjaajain palkkioita varten	120
36) Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 15 korotetun määrärahan osoittamisesta Savonlinnan yleisen sairaalan laajennustöitä varten	"	48) Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 27 korotetun määrärahan osoittamisesta opintokerhotoiminnan avustamiseksi	"
37) Ed. Kokon y. m. rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta lainan myöntämistä varten Oulun diakonissalaitokselle oppilaskodin ja talousosaston rakentamiseksi	"	49) Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta Suomen opintoretkeilykerhojen liiton toiminnan tukemiseksi	"
		50) Ed. Bonsdorffin y. m. rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta lainan antamista varten kotisisäarkoulun ylläpitämiseksi Hinthaaran kartanossa	"

	Siv.		Siv.
51) Ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Kyrkans Ungdom-nimiselle nuorisoliitolle siveellis-uskonnolliseen työhön ruotsinkielisillä rannikko- ja saaristoseuduilla	120	rasituksen lieventämiseksi Itä-Suomen rajaseutukunnissa	121
52) Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 31 korotetun määrärahan osoittamisesta uusien maanviljelysinöörin- ja rakennusmestarinvirkojen perustamista varten	„	63) Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi ja lainoiksi salaojituksen edistämistä varten	„
53) Ed. Luoma-ahon y. m. rah. al. n:o 32 korotetun määrärahan osoittamisesta maanparannustöiden kustannuksiin	„	64) Ed. Pilppulan y. m. rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta avustuslainaksi Villakeskus Oy:lle ..	„
54) Ed. Helenelundin y. m. rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta opettajain asuntorakennuksen rakentamiseksi Korsholman maamieskouluun	„	65) Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta laa- tupalkkioiksi villantuottajille	„
55) Ed. Kivisaloon y. m. rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta karjanhoitokoulutalon rakentamiseksi Leppaan tilalle	„	66) Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi pienviljelijöille maatalouskoneiden hankkimista varten	„
56) Ed. Kleemolan y. m. rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta tuotantopalkkioiden maksamiseksi Pohjois-Suomessa meijerien jalostamasta maidosta ja syrjäseuduilta kauppaan tulleesta maataisvoista	„	67) Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäin konekursseja varten	„
57) Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta Suomen sahateollisuuskoulutalon laajentamista varten	„	68) Ed. Linnan y. m. rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta Suomen puutarhaviljelijäin liitolle käytettäväksi vanhojen omenapuiden uudestaan varttamista varten	„
58) Ed. Kallion y. m. rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta kiertävän kotitalouskoulun perustamiseksi Suomenlahden ulkosaarikuntia varten ..	„	69) Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 48 korotetun määrärahan osoittamisesta kotiteollisuuden edistämiseksi ..	„
59) Ed. Linkomiehen y. m. rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Hämeen—Uudenmaan ja Satakunnan raakasokeritehtaille	„	70) Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta naiskotiteollisuuskoulun perustamiseksi Mikkeliin	„
60) Ed. Murtomaan y. m. rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Satakunnan raakasokeritehtaille	„	71) Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Laidun-yhdistykselle konsulentin palkkaamiseksi Lapin läänin varten	„
61) Ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta palkkioiden maksamiseksi sokerijuurikkaan viljelijöille	121	72) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta palsta- ja lapsiavustusviljelmätoiminnan tukemiseksi	„
62) Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 41 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi viljatullista aiheutuvan		73) Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 52 korotetun määrärahan osoittamisesta maataloudellista rajaseututoimintaa varten neuvontatyön tehostamiseksi Pohjois-Suomen rajaseutu-alueella	„
		74) Ed. Pilppulan y. m. rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta uusien kalastajaliittojen ja Suomen kalastus-yhdistyksen toiminnan tukemiseksi ..	„
		75) Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta Seiskarilla, Lavansaarella, Peninsaarella ja Tytärsaarella olevien suoja-alueiden	

	Siv.		Siv.
omistajille metsänkäytön rajoituksista aiheutuvan vahingon korvaamista varten	121	89) Ed. O. Peltosen y. m. rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta valtion ruutitehtaan työväenasuntojen rakentamista varten	122
76) Ed. Mikkolan y. m. rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta Vanajavesistön perkausta varten	122	90) Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Lappeenrannan—Luumäen rautatien rakentamista varten	”
77) Ed. Kempin y. m. rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Rokkalanjoen perkaustyötä varten	”	91) Ed. J. Raatikaisen y. m. rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta Sortavalan—Läskelän oikoradan rakentamista varten	123
78) Ed. Luukan rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta Muolaanjärven laskutyön suorittamiseen	”	92) Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 71 määrärahan osoittamisesta Rovaniemen—Petsamon rautatien rakentamista varten	”
79) Ed. Luoma-ahon y. m. rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta Käkänjoen perkaustyötä varten	”	93) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 72 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Petsamon rautatien rakentamiseksi	”
80) Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta Koita-	”	94) Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 73 määrärahan osoittamisesta rautatien rakentamiseksi Kaulinrannalta Kolarin kautta Petsamoon	”
joen perkaustöitä varten	”	95) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 74 määrärahan osoittamisesta Turun—Ahvenanmaan saaristotien jatkamiseksi Paraisten—Nauvon—Korppoon—Houtskärin tiesuunnalla	”
81) Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Kalajan järvikuvion kuivattamiseen ..	”	96) Ed. Törngrenin y. m. rah. al. n:o 75 määrärahan osoittamisesta Iniön kunnan liittämiseksi valtakunnan puhelinverkkoon Houtskarlin ja Korppoon kautta	”
82) Ed. Määtän y. m. rah. al. n:o 61 korotetun määrärahan osoittamisesta Pohjois-Pohjanmaan viemäriverkoston suunnitelman tekoa ja töitten alkuunpanoa varten	”	97) Ed. Jokisen y. m. rah. al. n:o 76 määrärahan osoittamisesta Perniön—Taalintehtaan maantien parannustöitä varten	”
83) Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta Kitkajoen Käylän—Juuman välisen osan perkaustyötä varten	”	98) Ed. Kuusiston rah. al. n:o 77 määrärahan osoittamisesta Järvenpään—Nummisten kyläteiden rakentamista ja valtion hoitoon ottamista varten	”
84) Ed. Ryttingin y. m. rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta Iijoen perkaustöitä varten	”	99) Ed. Heikkilän y. m. rah. al. n:o 78 määrärahan osoittamisesta Tykölän—Harhalan maantien ja sillan rakentamiseen	”
85) Ed. Ryttingin y. m. rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta Vuorma- ja Hetejärvien kuivattamistöitä varten	”	100) Ed. Aarnikosken y. m. rah. al. n:o 79 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kankaanpään—Jämijärven maantieltä Hongonjoen—Karvian maantielle	”
86) Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 65 korotettujen määrärahan osoittamisesta kaupunkien, kauppalain ja muiden taajaväkisten yhdyskuntain vähävaraisten, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseen	”	101) Ed. Salmenojan y. m. rah. al. n:o 80 määrärahan osoittamisesta	”
87) Ed. Rantalan y. m. rah. al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta maaseudun varattomien, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseksi	”		
88) Ed. Bonsdorffin y. m. rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta Bostadsföreningen Svenska Finland nimiselle yhdistykselle avustusten myöntämiseksi asuntojen korjauksiin	”		

	Siv.		Siv.
Myllykosken—Inkeröisten maantien rakentamista varten	123	risteyksen seudulta Väänälän y. m. kylien kautta Koikkalan kunnantielle	124
102) Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 81 määrärahan osoittamisesta Savon valtatie oikaisemiseen ja parantamiseen	„	113) Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 92 korotetun määrärahan osoittamisesta Puhoksen—Seikanlammen maantien oikaisemiseen	„
103) Ed. Schildtin y. m. rah. al. n:o 82 määrärahan osoittamisesta tiesuunnan tutkimiseksi Kalkkisten lauttapaikalta Heinolan kirkonkylään	„	114) Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 93 määrärahan osoittamisesta Lahdenpohjan—Sortavalan maantien parantamiseksi	„
104) Ed. Jernin y. m. rah. al. n:o 83 määrärahan osoittamisesta Vaasan—Koivulahden—Maksamaan maantien rakennustöitä varten	„	115) Ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 94 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hattuvaaran maantieltä Nuorajärven itäpuolitse Möhkön kylään Ilomantsin kunnassa	„
105) Ed. O. Peltosen y. m. rah. al. n:o 84 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Laukaan—Koiviston—Honkolan maantieltä Suolahden kauppalaan	124	116) Ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 95 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ilomantsin pitäjän Möhkön kylästä Ontronvaaran kautta Lokanlahteen	„
106) Ed. Luukan rah. al. n:o 85 määrärahan osoittamisesta Koivulahden—Punnuksen maantien rakennustöitä varten Muolaan kunnassa	„	117) Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 96 määrärahan osoittamisesta Kaavin—Kortteisen—Sivakkavaaran tien kuntoon saattamiseksi	„
107) Ed. Hämäläisen y. m. rah. al. n:o 86 määrärahan osoittamisesta Kangasniemen—Pieksämäen maantien Siilinmyllyn—Haarajoen tieosan kunnostamiseen	„	118) Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 97 määrärahan osoittamisesta Kaavin kunnan Ukonvaaran ja Polvijärven kunnan Hukkalan välisen tien kuntoonpanemista ja valtion hoitoon ottamista varten	„
108) Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 87 määrärahan osoittamisesta maantiesuunnan tutkimiseksi Enonkosken—Heinäveden tieltä Savonrannan kirkolle	„	119) Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 98 määrärahan osoittamisesta Ilomantsin kunnassa Hattuvaaran tieltä Koivuvaaran kylästä alkavan ja Lutikkavaaran kylän kohdalla Liusvaaran tiehen yhtyvän yhdyntien rakentamista varten	125
109) Ed. Miikin y. m. rah. al. n:o 88 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ruokolahden Immolanjärven kylästä Säamingin Särkilahden kylään	„	120) Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 99 määrärahan osoittamisesta Porokylästä Ylikylän ja Saramon kylien kautta Nurmeksken—Kuhmon tiehen yhtyvän tien rakentamiseksi	„
110) Ed. Tolosen y. m. rah. al. n:o 89 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Enonkosken Hanhivirrasta Ihamaniemen—Pyyllinsäaren—Vaaluvirran kautta Heinäveden asemalle	„	121) Ed. Ryttingin y. m. rah. al. n:o 100 määrärahan osoittamisesta Eskolan—Korentokankaan kunnantien maantieksi kunnostamista varten	„
111) Ed. Kempin y. m. rah. al. n:o 90 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Alasommeen rautatiepysäkiltä Porlammin—Yläsommeen—Aution kylien kautta Terijoen maantielle	„	122) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 101 määrärahan osoittamisesta Kiehimän—Puolangan maantien korjaamista varten	„
112) Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 91 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Mikkelin—Anttolan maantieltä Parkkilan tien-		123) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 102 määrärahan osoittamisesta maan-	

	Siv.		Siv.
tien rakentamiseksi Leinolankosken asemalta Puokiovaaran seudulle	125	maantien rakentamiseksi Kuusamon—Tuutijärven tieltä Paanajärven luoteiskulmasta Ruskeakalliolle	126
124) Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 103 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Ranuan—Pudasjärven maantieltä Simojärven pohjoispäähän	”	135) Ed. Lindqvistin rah. al. n:o 114 määrärahan osoittamisesta Oulun—Kemin maantien uusimistöitä varten	”
125) Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 104 määrärahan osoittamisesta Ranuan—Posion maantien rakentamiseksi	”	136) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 115 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Oikaraisen ja Saaren kylien kautta Suutarinkorvan rautatie-sillalle	”
126) Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 105 määrärahan osoittamisesta Ranuan—Taivalkosken maantien rakentamiseksi	”	137) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 116 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Muurolan asemalta Ylitornion—Raanujärven maantien	”
127) Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 106 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven kunnan Puhoksen Myllykankaalta Puolangan—Taivalkosken maantielle ..	”	138) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 117 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Pekkalan lossille Kemijoen eteläpuolta	”
128) Ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 107 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran maantieltä Suomussalmen Jumaliskylään	”	139) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 118 määrärahan osoittamisesta Kairalan—Luiron maantien rakentamiseksi	”
129) Ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 108 määrärahan osoittamisesta Paakinmäen—Kontiomäen kylätien kuntoonsaattamiseksi	”	140) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 119 määrärahan osoittamisesta Sallan—Lampelan—Vuosnäjärven—Tuutijärven maantien rakentamiseksi ..	”
130) Ed. Janhosen rah. al. n:o 109 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran tieltä Tuomaankosken kautta Hakokylään	”	141) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 120 määrärahan osoittamisesta Sallan kunnassa olevan Kuolajärven—Vuorijärven tien kuntoonsaattamiseksi	”
131) Ed. Janhosen rah. al. n:o 110 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Härmäkylän tiestä Iivantiiran järven länsipuolitse Timoniemen tiehen Kuhmon kunnassa ...	”	142) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 121 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Sallan maantiestä Soppelan kautta Räisälään ja tältä tieltä Lehtolan kautta Posion Ristilään johtavan maantien rakentamiseksi	”
132) Ed. Arhaman y. m. rah. al. n:o 111 määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Kuhmon—Suomussalmen maantieltä Seilosen salmen kautta Juostanan kansakoululle Kuhmon kunnassa	”	143) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 122 korotetun määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamiseen ...	”
133) Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 112 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Mäkelän—Heikkilän—Pukarin tieltä Nivalan talon kohdalta Eksymän talon kautta Enojärvelle Kuusamossa	”	144) Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 123 määrärahan osoittamisesta Sattasesta Sodankylän Rajalankylään johtavan tien rakentamiseksi	”
134) Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 113 määrärahan osoittamisesta		145) Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 124 määrärahan osoittamisesta Sodankylän Kelujärveltä Savukosken	

Siv.		Siv.
	Tanhuankylään johtavan maantien rakentamiseksi	
126	146) Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 125 määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kurtakon maantien rakentamiseksi	
”	147) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 126 korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseen	
”	148) Ed. Ryttingin y. m. rah. al. n:o 127 korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseksi	
127	149) Ed. Joukasen y. m. rah. al. n:o 128 määrärahan osoittamisesta sillan ja sen yhdysteiden rakentamiseksi Kokemäenjoen yli Kiikan pitäjässä	
”	150) Ed. Kuittisen y. m. rah. al. n:o 129 määrärahan osoittamisesta Vuoksen yli rakennettavan sillan perustoittoa varten	
”	151) Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 130 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Vorssunsalmeen Sortavalan maalaiskunnassa	
”	152) Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 131 määrärahan osoittamisesta Ukonsalmen sillan rakentamiseen	
”	153) Ed. Räisäsen y. m. rah. al. n:o 132 määrärahan osoittamisesta Peltosalmen sillan rakentamiseksi ...	
”	154) Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 133 määrärahan osoittamisesta Tikkalansalmen sillan rakentamista varten	
”	155) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 134 määrärahan osoittamisesta sillan ja penkereen rakentamiseksi Otermajärven salmeen Vaalan—Puolangan maantiellä	
”	156) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 135 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Oulujoen yli Utajärven lossipaikalle	
”	157) Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 136 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Romppasalmen lossipaikalle Taivalkoskella	
”	158) Ed. Jernin y. m. rah. al. n:o 137 määrärahan osoittamisesta laivojen Vaasa—Björköby, Vaasa—Södra Vallgrund ja Vaasa—Raippaluoto ylläpitämiseksi	127
”	159) Ed. Lepistön y. m. rah. al. n:o 138 määrärahan osoittamisesta Pietarsaaren satamaan johtavan laivaväylän syventämiseen	”
”	160) Ed. Määtän y. m. rah. al. n:o 139 määrärahan osoittamisesta Oulun syväsataman rakentamiseksi	”
”	161) Ed. Kalliokosken y. m. rah. al. n:o 140 määrärahan osoittamisesta tullivartiain järjestykseksi Himangan satamaan	”
”	162) Ed. Salmenojan y. m. rah. al. n:o 141 määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen satamien jäänsärkijäaluksen rakentamista varten	”
”	163) Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 142 määrärahan osoittamisesta Saimaan—Kuolimojärven kanavan rakentamiseen	”
”	164) Ed. Heljaan y. m. rah. al. n:o 143 määrärahan osoittamisesta Iisveden—Haukiveden kanavan rakentamiseen	128
”	165) Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 144 määrärahan osoittamisesta kalastussataman rakentamiseksi Laatokan Rasisaareen	”
”	166) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 145 määrärahan osoittamisesta puhe- linjohdon rakentamista varten Puolangan kirkolta Pudasjärvelle ja Suomussalmen Yli-Näljängälle	”
”	167) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 146 määrärahan osoittamisesta Kajaan kirkon kirkon puhelinverkoston ti- hentämiseksi	”
”	168) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 147 määrärahan osoittamisesta raja-aidan rakentamiseksi valtakun- nan rajalle Sallan ja Savukosken kun- tien kohdalla	”
”	169) Ed. Kivimäen y. m. toiv. al. n:o 1 esityksen antamisesta sellai- sen muutosten tekemisestä vaalila- kiin, että saman vaalipiirin vaaliliitot voisivat yhtyä ylempään asteen vaali- liitoksi	”
”	170) Ed. Furuhielmin y. m. toiv. al. n:o 2 esityksen antamisesta vaali- lain muuttamiseksi niin, että puo-	

	Siv.		Siv.
lueiden edustajamäärä vastaisi niiden koko maassa saamaa äänimäärää			
171) Ed. Törngrenin y. m. toiv. al. n:o 3 esityksen antamisesta lainmuutoksesta, joka tekisi ulkomaille oleskeleville kansalaisille mahdolliseksi osallistumisen edustajanvaaleihin	128	182) Ed. Simosen y. m. toiv. al. n:o 14 toimenpiteistä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan	133
172) Ed. Sundströmin y. m. toiv. al. n:o 4 esityksen antamisesta lainmuutokseksi, joka tekisi Suomen kauppalaivastossa palveleville, ulkomaille oleskeleville merimiehille mahdolliseksi osallistumisen edustajanvaaleihin	„	183) Ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 15 kunnallislakien muuttamisesta siten, että kuolleen henkilön tuloa verotettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin tulo- ja omaisuusverolaissa ..	„
173) Ed. Sundströmin y. m. toiv. al. n:o 5 armeijan oikeusasiamiehen toimen perustamisesta	„	184) Ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o 16 esityksen antamisesta tielainsäädännön uudistamisesta	„
174) Ed. Susitaipaleen toiv. al. n:o 6 toimenpiteistä vapaamuurariuden kieltämiseksi	„	185) Ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 17 toimenpiteistä moottoriajoneuvojen ja käyttömoottorien melun ehkäisemiseksi	„
175) Ed. Oksalan y. m. toiv. al. n:o 7 esityksen antamisesta osuustoiminnallisten teollisuus- ja kauppaliiikkeiden verotuksesta samojen perusteiden mukaan kuin vastaavat yksityiset liikkeet	132	186) Ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 18 esityksen antamisesta lainajvästöistä ja siemenrahastoista annetun lain muuttamisesta	„
176) Ed. Huittisen y. m. toiv. al. n:o 8 tutkimuksen toimittamisesta osuuskuntien ja yksityisluontoisten liikkeiden verotussuhteista	„	187) Ed. Rydbergin y. m. toiv. al. n:o 19 esityksen antamisesta eräiden köyhäinhuoltoa saaneiden henkilöiden ja heidän omaistensa vapauttamisesta korvausvelvollisuudesta	„
177) Ed. Kempin y. m. toiv. al. n:o 9 esityksen antamisesta sotavahinkolainoja saaneiden vapauttamisesta jäljellä olevan lainan takaisin maksamisesta	„	188) Ed. Hongan toiv. al. n:o 20 toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle	„
178) Ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al. n:o 10 toimenpiteistä n. s. vaivaisprosenttia koskevien säännösten ja määräysten kumoamisesta	„	189) Ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 21 toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle	„
179) Ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 11 tutkimuksen toimittamisesta olosuhteista, joiden vallitessa Pietarsaaren pitäjänmiesten ja Pietarsaaren kaupungin asukkaiden yhteismetsä 1850-luvulla siirtyi kruununulle	„	190) Ed. Tuurnan y. m. toiv. al. n:o 22 teknillisen opiston perustamisesta Viipuriin	„
180) Ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 12 toimenpiteistä keuhkotauti-parantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle	„	191) Ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 23 huonokuuloisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämisestä	„
181) Ed. Paksujalan y. m. toiv. al. n:o 13 määrärahasta kuntien mielisairasosastoille avustuksiksi hoitokustannuksiin	„	192) Ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 24 toimenpiteistä riittävän ja tarkoituksenmukaisen kouluravinnon aikaansaamiseksi kaikille kansakoululapsille	„
		193) Ed. Pohjannon y. m. toiv. al. n:o 25 toimenpiteistä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin ..	„
		194) Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 26 Helsingin kasvatusopillisen talouskoulun ottamisesta valtion haltuun	„
		195) Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 27 esityksen antamisesta Hel-	

	Siv.		Siv.
singin käsityöopiston ottamisesta valtion haltuun	134	209) Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 41 esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä ..	134
196) Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 28 maatalouskoeaseman perustamisesta Keski-Suomeen	„	210) Ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 42 esityksen antamisesta uudisviljelyspalkkioista annetun lain muuttamisesta	„
197) Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 29 suunnitelman laatimisesta uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamiseksi	„	211) Ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 43 uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavista palkkioista annetun asetuksen muuttamisesta	„
198) Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 30 metsäkoulun perustamisesta Karvion valtionmaille Heinäveden pitäjässä	„	212) Ed. Teittisen y. m. toiv. al. n:o 44 esityksen antamisesta pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi	135
199) Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 31 kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamisesta Mikkelin läänin ..	„	213) Ed. Mustasillan y. m. toiv. al. n:o 45 toimenpiteistä kääpiöviljelmien ja vuokra-alueiden haltijain laidunkysymyksen selvittämiseksi	„
200) Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 32 esityksen antamisesta pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään	„	214) Ed. Lepistön y. m. toiv. al. n:o 46 toimenpiteistä runkoviemäri- verkostosuunnitelman laatimiseksi Keski-Pohjanmaalle	„
201) Ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 33 toimenpiteistä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon	„	215) Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 47 poronhoitoalueen rajain tarkistamisesta	„
202) Ed. Mikkolan y. m. toiv. al. n:o 34 toimenpiteistä valtion virkatalojen käyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi	„	216) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 48 toimenpiteistä raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Salmin ja Suojärven kunnissa	„
203) Ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 35 valtionmaiden asutuksen jouduttamisesta	„	217) Ed. Wiikin y. m. toiv. al. n:o 49 esityksen antamisesta pakollisen työttömyysvakuutuksen toteuttamiseksi	„
204) Ed. Ryttingin y. m. toiv. al. n:o 36 toimenpiteistä asutustoiminnan jouduttamiseksi	„	218) Ed. Erichin y. m. toiv. al. n:o 50 esityksen antamisesta uudeksi työntekijäin tapaturmavakuutuslaiksi ..	„
205) Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 37 korottomien asutuslainojen myöntämisestä maanviljelysammatin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville tilattomille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille	„	219) Ed. Pitkäsén toiv. al. n:o 51 työnantajan vapauttamisesta kansaneläkelain mukaisesta maksu- ja tilinpitovelvollisuudesta	„
206) Ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 38 toimenpiteistä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi	„	220) Ed. Toivosen y. m. toiv. al. n:o 52 esityksen antamisesta laiksi työajasta maataloudessa	„
207) Ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 39 toimenpiteistä Kuusamon ja Posion kunnissa vuoden 1927 jälkeen perustettujen mäkitupa-alueiden itsenäistyttämiseksi	„	221) Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 53 avustuksien ja lainojen myöntämisestä maaseudun asunto-olojen parantamiseen vahvistettujen jakoperusteiden muuttamisesta	„
208) Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 40 valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamisesta	„	222) Ed. Ketosen y. m. toiv. al. n:o 54 toimenpiteistä meren saariston ja uloimman rantaseudun väestön toimeentulon turvaamiseksi	„

	Siv.		Siv.
223) Ed. Perhon y. m. toiv. al. n:o 55 esityksen antamisesta laiksi maatalouspalkkatyöväen alimmista palkoista	135	238) Ed. Hiltusen y. m. toiv. al. n:o 70 tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Siilinjärven—Sysmäjärven radalta Nilsin ja Rautavaaran pitäjien kautta Nurmekseen	136
224) Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 56 esityksen antamisesta ruumiillisen työn taloudellisen arvon korottamiseksi	”	239) Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 71 tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Pohjanmaan radalta Siilinjärvelle	”
225) Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 57 toimistohenkilöiden ja liikeapulaisten neuvottelu oikeudesta työnantajainsa kanssa palkkaus- ja työoloista	”	240) Ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 72 esityksen antamisesta Taipvalkosken—Paanajärven rautatien rakentamisesta	137
226) Ed. Frietschin toiv. al. n:o 58 yksityisten palveluksessa olevien irtisanomisaikaa koskevien säännösten antamisesta	136	241) Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 73 Tornionjokilaakson rautatien jatkamisesta johonkin Norjan satamaan	”
227) Ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 59 kiertävien kotiapulaisten koulutuksen järjestämisestä	”	242) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 74 esityksen antamisesta Kemijärven—Pelkosenniemen—Sodankylän rautatien rakentamisesta	”
228) Ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 60 nuorison ammatinvalintaa koskevan valistustoiminnan tehostamisesta	”	243) Ed. Pohjannoron y. m. toiv. al. n:o 75 toimenpiteistä rautatieylikäytävillä sattuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi	”
229) Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 61 toimenpiteistä suurperheiden tukemiseksi	”	244) Ed. Horellin toiv. al. n:o 76 pitkäaikaisen ulkomaisen lainan ottamisesta valtatieverkoston pääteiden rakentamista ja kestopäällystämistä varten	”
230) Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 62 esityksen antamisesta lastenkasvatusavustusten yleistämiseksi ...	”	245) Ed. Lampisen toiv. al. n:o 77 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Turun—Helsingin väliseltä valtatieltä Keski-Uudenmaan pitäjien halki Lapinjärven pitäjään ..	”
231) Ed. Kokon y. m. toiv. al. n:o 63 esityksen antamisesta laivastohjelmaksi	”	246) Ed. Pohjolan y. m. toiv. al. n:o 78 Porin—Lauttakylän välisen valtatieen kuntoonsaattamisesta	”
232) Ed. Horellin y. m. toiv. al. n:o 64 asevelvollisten palvelusajan pidentämisestä	”	247) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 79 maantien rakentamisesta Varkauden—Joroisten maantiestä Teemassaaren, Sianleuan, Voin-salmen ja Torasalon kylien kautta Rantasalmen kirkolle	”
233) Ed. Hongan y. m. toiv. al. n:o 65 rautatien rakentamisesta Riihimäeltä Turkuun	”	248) Ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al. n:o 80 toimenpiteistä Kuortaneen—Alavuden maantieltä Rasinperän talojen kohdalla alkavan, Lehtimäen—Töysän maantiehen päättyvän n. s. Tohnin maantien ottamiseksi valtion hoitoon	”
234) Ed. Ikolan y. m. toiv. al. n:o 66 tutkimuksen toimittamisesta Vaasan—Härmän rautatien rakentamiseksi	”		
235) Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 67 rautatien rakentamisesta Kokkolasta Saarijärvelle	”		
236) Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 68 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan	”		
237) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 69 rautatien jatkamisesta Uuk-sulta Tulemalle	”		

Siv.		Siv.
	249) Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 81 maantien rakentamisesta Petäjäveden pitäjässä olevan Kummunmyllyn seudulta Kalliokosken myllylle Multian pitäjässä	137
	250) Ed. U. Raatikaisen y. m. toiv. al. n:o 82 maantien rakentamisesta Viitasaaren Kärnänkoskelta saman pitäjän Löytänän kylään	”
	251) Ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al. n:o 83 Vimpelin kirkolta Hoiskon talojen kautta Alajärven itäpuolitse Levijoen taloihin johtavan ja siinä Alajärven—Soinin maantiehen yhtyvän maantien valtion hoitoon ottamisesta	”
	252) Ed. Möttösen y. m. toiv. al. n:o 84 maantien rakentamisesta Kars-tulan Pääjärven kylässä olevasta Anttilan tienristeyksestä Soinin pitäjän Kolun kylään	”
	253) Ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 85 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Korpilahden Rotalahden kylästä Oittilan kylään ..	138
	254) Ed. Hämäläisen y. m. toiv. al. n:o 86 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonrannan Lapinlahdesta Rönkä- ja Tetrivaaran kautta Heinäveden Vihtarin rautatie-pysäkillä	”
	255) Ed. Asikaisen y. m. toiv. al. n:o 87 Juvan—Mikkelin maantiestä eroavan Nääringin—Hyötyyn—Kalvitsan kylätien ottamisesta valtion hoitoon	”
	256) Ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 88 tutkimuksen toimittamisesta Pieksämäen pitäjän Vanajan ky-lästä Rautalammin—Hankasalmen tielle johtavalla tiesuunnalla	”
	257) Ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 89 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Silvolaan rautatiepysäkillä Savonlinnan—Moin-salmen tielle	”
	258) Ed. T. Halosen y. m. toiv. al. n:o 90 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonlin-nasta Putikon—Särkilahden maan-tielle	”
	259) Ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 91 maantien rakentamisesta Muu-ruvedeltä Akonpohjaan	138
	260) Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 92 Matalalahden kun-nantien ottamisesta valtion hoitoon ..	”
	261) Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 93 Onkiveden länsiran-nan kylätien ottamisesta valtion hoi-toon	”
	262) Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 94 Luupujoen—Kono-lanmäen tien ottamisesta valtion hoi-toon	”
	263) Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 95 Hetekylän maantien jatkamisesta Olvasen kylätiehen	”
	264) Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 96 Ristijärven kirkolta lähtevän Kie-himän—Puolangan maantielle johta-van n. s. Uvan—Kotilankylän pai-kallistien ottamisesta valtion hoitoon ..	”
	265) Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 97 maanteiden rakentamisesta Puolan-gan kunnan Lylykylästä ja Jouku-kylästä jollekin lähimmälle asemalle tai pysäkillä	”
	266) Ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 98 tutkimuksen toimittamisesta maan-tien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Ranualle	”
	267) Ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 99 tiesuunnan tutkimisesta Kiimin-gistä Yli-Iihin haarateineen Hauki-putaan Onkammon kylään	”
	268) Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 100 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven Kurenalta Iijoen pohjoispuolitse Parkkilan lossiin Hirvaskosken—Siirankankaan maantiellä	139
	269) Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 101 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Oulun—Puolangan maantieltä lähtevän Ol-vasen kylätien päästä Juurikan—Jaurakkajärven kautta Taipaleenhar-jun seudulle Oulun—Kuusamon maantiellä	”
	270) Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 102 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen	

Oijärveltä Kivijoen seutua Ranuan kirkolle

271) Ed. Janhosen toiv. al. n:o 103 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Suomussalmen maantieltä Alanteen talon kautta Jumaliskylään

272) Ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 104 tutkimuksen toimittamisesta yhdystien rakentamiseksi Sotkamosta Rasin talon kautta Valtimon kunnan Sivakkavaaran tiehen

273) Ed. Kekäläisen y. m. toiv. al. n:o 105 maantien rakentamisesta Kemistä Rovaniemen—Ranuan maantielle

274) Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 106 maantien rakentamisesta Alatornion Arpelan kylästä Ylitornion Mellakoskelle

275) Ed. Kokon y. m. toiv. al. n:o 107 maantiesuunnan tutkimisesta Enontekiön Peltovuomasta Inarin kirkolle

276) Ed. Kaijalaisen y. m. toiv. al. n:o 108 toimenpiteistä maantien rakentamiseksi Inarin Kaamasesta Utsjoen Outakoskelle

277) Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 109 toimenpiteistä erinäisten kunnan- ja kyläteiden ottamiseksi valtion hoitoon

278) Ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 110 sillan rakentamisesta Peltosalmen yli

279) Ed. Huittisen y. m. toiv. al. n:o 111 tutkimuksen toimittamisesta Laatokan ja Saimaan vesistöjen kanavalla yhdistämisestä

280) Ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 112 tutkimuksen toimittamisesta Varkauden—Kuopion laivaväylän syventämiskustannuksista

281) Ed. Törngrenin y. m. toiv. al. n:o 113 puhelinyhteyden järjestämisestä Korppoon sekä Korppoon ja Nauvon ulkosaariston välille

Toinen käsittely:

282) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

Siv.

139

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

Siv.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 14.

283) Ehdotus laiksi kohtuuttomien hintain ehkäisemisestä 147

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aarniokoski, Cajander, Junes, Kirra, Kivimäki, Koivuranta, Kullberg, Lahtela, Nikkola, Niskanen, Saarinen, Tanner, Turja ja Wirtanen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa tästä istunnosta yksityisasiain takia ed. Lahtela.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että edustajain tekemät aloitteet ovat esillä keskus-
kansliassa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

1) Ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1;

2) Ehdotuksen laiksi sotatilalain muuttamisesta

sisältävä ed. Kukkosen y. m. lak. al. n:o 2; sekä

3) Ehdotuksen laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Furuhielmin y. m. lak. al. n:o 3.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

4) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävä ed. Pennasen y. m. lak. al. n:o 4;

5) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävä ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5;

6) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 6;

7) Ehdotuksen laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron korottamisesta

sisältävä ed. Niskasen lak. al. n:o 7;

8) Ehdotuksen perintö- ja lahjaverolaiksi

sisältävä ed. Kivimäen y. m. lak. al. n:o 8;

9) Ehdotuksen laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9; sekä

10) Ehdotuksen laiksi eräiden lahjoitusmaakruununpuistojen luovuttamisesta

sisältävä ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 10.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan:

11) Ehdotuksen ristimänimilaiksi

sisältävä ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 11.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan:

12) Ehdotuksen laiksi merilain muuttamisesta

sisältävä ed. Jokisen y. m. lak. al. n:o 12; sekä

13) Ehdotuksen laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta.

sisältävä ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

14) Ehdotuksen laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtionavustusta kunnan- ja kyläteiden kunnossapitoa varten on annettava,

sisältävä ed. Janhosen y. m. lak. al. n:o 14.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan:

15) Ehdotuksen laiksi asutuslain muuttamisesta

sisältävä ed. Eskolan y. m. lak. al. n:o 15.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustussasiainvaliokuntaan:

16) Ehdotuksen laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Suurkongon y. m. lak. al. n:o 16.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työvänsasiainvaliokuntaan:

17) Ehdotuksen laiksi työntekijäin vuosilomalain 8 ja 18 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Kivisaloon y. m. lak. al. n:o 17;

18) Ehdotuksen laiksi työsopimuslain muuttamisesta

sisältävä ed. Erichin y. m. lak. al. n:o 18;

19) Ehdotuksen laiksi merimieslain muuttamisesta

sisältävä ed. Aattelan y. m. lak. al. n:o 19;

20) Ehdotuksen laiksi metsäpalkkatarkkailusta ja puutavaran työmittauksesta

sisältävä ed. Lepistön y. m. lak. al. n:o 20; sekä

21) Ehdotuksen leipomotyölaiksi

sisältävä ed. Räisäsen y. m. lak. al. n:o 21.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

22) Määrärahan osoittamista vähävaraisten kuntain veroäyryn hinnan tasoittamiseksi

tarkoittava ed. Niskasen rah. al. n:o 1;

23) Määrärahan osoittamista eräiden postiautonkuljettajain tointen vakinaistamiseksi

tarkoittava ed. Räisäsen y. m. rah. al. n:o 2;

24) Määrärahan osoittamista neljän hävitäjän rakentamista varten

tarkoittava ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 3;

25) Määrärahan osoittamista suojakammioiden rakentamiseksi siviiliväestöä varten kaupunkeihin ja suurempiin asutuskeskuksiin

tarkoittava ed. Kullbergin rah. al. n:o 4;

26) Määrärahan osoittamista vahtimestarin asunnon ja ulkorakennuksen rakentamiseksi Maarianhaminan lentokentälle

tarkoittava ed. Johanssonin rah. al. n:o 5;

27) Määrärahan osoittamista avustukseksi Suomen Ilmapuolustusliitolle

tarkoittava ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 6;

28) Korotetun määrärahan osoittamista ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille

tarkoittava ed. Horellin y. m. rah. al. n:o 7;

29) Korotetun määrärahan osoittamista ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille

tarkoittava ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 8;

30) Määrärahan osoittamista halpakorkoisiksi lainoiksi suojeluskuntapiireille ja suojeluskunnille lyhytaikaisten korkeakorkoisten lainain maksamista varten

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 9;

31) Määrärahan osoittamista erinäisten maailmansodan aikana Suomen kansalaisille koituneiden vahinkojen korvaamista varten

tarkoittava ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 10;

32) Määrärahan osoittamista Pyhäkosken voimalaitoksen rakentamista varten

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 11;

33) Määrärahan osoittamista Kivennavan Hartoisten kylässä vuonna 1919 sattuneen rajakahakan vahinkojen korvaamiseksi

tarkoittava ed. Luukan rah. al. n:o 12;

34) Määrärahan osoittamista Porin yleisen sairaalan laajentamiseksi ja muuttamiseksi keskussairaalaksi

tarkoittava ed. Pohjolan y. m. rah. al. n:o 13;

35) Määrärahan osoittamista keskussairaalan perustamista varten Vaasan kaupunkiin

tarkoittava ed. Hagan y. m. rah. al. n:o 14;

36) Korotetun määrärahan osoittamista Savonlinnan yleisen sairaalan laajennustöitä varten

tarkoittava ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 15;

37) Määrärahan osoittamista lainan myöntämistä varten Oulun diakonissalaitokselle oppilaskodin ja talousosaston rakentamiseksi

tarkoittava ed. Kokon y. m. rah. al. n:o 16;

38) Määrärahan osoittamista asuntojen rakentamiseksi Turun keskussairaalan palveluskunnalle

tarkoittava ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 17;

39) Määrärahan osoittamista avustukseksi synnytyslaitoksen rakentamista varten Kaavin kunnan sairaalan yhteyteen

tarkoittava ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 18;

40) Määrärahan osoittamista aluelääkärin viran perustamiseksi Oulujärven länsipuolelle

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 19;

41) Määrärahan osoittamista aluelääkärin palkkaamiseksi Paltamon kuntaan

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 20;

42) Määrärahan osoittamista keskikoulutalon rakentamiseksi Kiviniemeen

tarkoittava ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 21;

43) Määrärahan osoittamista avustukseksi Suojärven yhteiskoulun kannatusyhdistykselle

tarkoittava ed. Oksalan y. m. rah. al. n:o 22;

44) Määrärahan osoittamista Helsingin sokeainkoulun ruotsinkieliselle osastolle oman huoneiston vuokraamiseksi ja kaluston hankkimiseksi

tarkoittava ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 23;

45) Määrärahan osoittamista keskuslämmityksen ja sähkövalon hankkimiseksi Jämilähdän kansanopistolle

tarkoittava ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 24;

46) Määrärahan osoittamista rakennusavustukseksi Kultatähkä r.y:lle

tarkoittava ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 25;

47) Määrärahan osoittamista opintokerhojen opinto-ohjaajain palkkioita varten

tarkoittava ed. Löthman-Koposen y. m. rah. al. n:o 26;

48) Korotetun määrärahan osoittamista opintokerhotoiminnan avustamiseksi

tarkoittava ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 27;

49) Määrärahan osoittamista Suomen opinto-retteilykerhojen liiton toiminnan tukemiseksi

tarkoittava ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 28;

50) Määrärahan osoittamista lainan antamista varten kotisisäarkoulun ylläpitämiseksi Hinthaaran kartanossa

tarkoittava ed. Bonsdorffin y. m. rah. al. n:o 29;

51) Määrärahan osoittamista avustukseksi Kyrkans Ungdom-nimiselle nuorisoliitolle siiveillis-uskonnolliseen työhön ruotsinkielisillä rannikko- ja saaristoseuduilla

tarkoittava ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 30;

52) Korotetun määrärahan osoittamista uusien maanviljelysinsinöörin- ja rakennusmestarinvirkojen perustamista varten

tarkoittava ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 31;

53) Korotetun määrärahan osoittamista maanparannustöiden kustannuksiin

tarkoittava ed. Luoma-ahon y. m. rah. al. n:o 32;

54) Määrärahan osoittamista opettajain asuntorakennuksen rakentamiseksi Korsholman maanviljelyskouluun

tarkoittava ed. Helenelundin y. m. rah. al. n:o 33;

55) Määrärahan osoittamista karjanhoitokoulutalon rakentamiseksi Lepaan tilalle

tarkoittava ed. Kivisalon y. m. rah. al. n:o 34;

56) Määrärahan osoittamista tuotantopalkkioiden maksamiseksi Pohjois-Suomessa meijerien jalostamasta maidosta ja syrjäseuduilta kauppaan tulleesta maatiaisvoista

tarkoittava ed. Kleemolan y. m. rah. al. n:o 35;

57) Määrärahan osoittamista Suomen saha-teollisuuskoulutalon laajentamista varten

tarkoittava ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 36;

58) Määrärahan osoittamista kiertävän kotitalouskoulun perustamiseksi Suomenlahden ulkosaarikuntia varten

tarkoittava ed. Kallion y. m. rah. al. n:o 37;

59) Määrärahan osoittamista avustukseksi Hämeen—Uudenmaan ja Satakunnan raakasokeritehtaille

tarkoittava ed. Linkomiehen y. m. rah. al. n:o 38;

60) Määrärahan osoittamista avustukseksi Satakunnan raakasokeritehtaalalle

tarkoittava ed. Murtomaan y. m. rah. al. n:o 39;

61) Määrärahan osoittamista palkkioiden maksamiseksi sokerijuurikkaan viljelijöille

tarkoittava ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 40;

62) Määrärahan osoittamista avustuksiksi viljatullista aiheutuvan rasituksen lieventämiseksi Itä-Suomen rajaseutukunnissa

tarkoittava ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 41;

63) Määrärahan osoittamista avustuksiksi ja lainoiksi salaojituksen edistämistä varten

tarkoittava ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 42;

64) Määrärahan osoittamista avustuslainaksi Villakeskus Oy:lle

tarkoittava ed. Pilppulan y. m. rah. al. n:o 43;

65) Määrärahan osoittamista laatupalkkioiksi villantuottajille

tarkoittava ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 44;

66) Määrärahan osoittamista avustuksiksi pienviljelijöille maatalouskoneiden hankkimista varten

tarkoittava ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 45;

67) Määrärahan osoittamista pienviljelijäin konekursseja varten

tarkoittava ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 46;

68) Määrärahan osoittamista Suomen Puutarhaviljelijäin Liitolle käytettäväksi vanhojen omenapuiden uudestaan varttamista varten

tarkoittava ed. Linnan y. m. rah. al. n:o 47;

69) Korotetun määrärahan osoittamista kotiteollisuuden edistämiseksi

tarkoittava ed. Pohjannoron y. m. rah. al. n:o 48;

70) Määrärahan osoittamista naiskotiteollisuuskoulun perustamiseksi Mikkeliin

tarkoittava ed. Pohjannoron y. m. rah. al. n:o 49;

71) Määrärahan osoittamista Laidunyhdistykselle konsulentin palkkaamiseksi Lapin läänin varten

tarkoittava ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 50;

72) Määrärahan osoittamista palsta- ja lapsiavustusviljelmätoiminnan tukemiseksi

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 51;

73) Korotetun määrärahan osoittamista maataloudellista rajaseututoimintaa varten neuvontatyön tehostamiseksi Pohjois-Suomen rajaseutualueella

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 52;

74) Määrärahan osoittamista uusien kalastajaliittojen ja Suomen kalastusyhdistyksen toiminnan tukemiseksi

tarkoittava ed. Pilppulan y. m. rah. al. n:o 53;

75) Määrärahan osoittamista Seiskarilla, Lavansaarella, Peninsaarella ja Tytärsäarella olevien suoja-alueiden omistajille metsänkätön rajoituksista aiheutuvan vahingon korvaamista varten

tarkoittava ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 54;

76) Määrärahan osoittamista Vanajavesistön perkausta varten

tarkoittava ed. Mikkolan y. m. rah. al. n:o 55;

77) Määrärahan osoittamista Rokkalanjoen perkaustyötä varten

tarkoittava ed. Kempin y. m. rah. al. n:o 56;

78) Määrärahan osoittamista Muolaanjärven laskutyön suorittamiseen

tarkoittava ed. Luukan rah. al. n:o 57;

79) Määrärahan osoittamista Kätänjoen perkaustyötä varten

tarkoittava ed. Luoma-ahon y. m. rah. al. n:o 58;

80) Määrärahan osoittamista Koitajoen perkaustyötä varten

tarkoittava ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 59;

81) Määrärahan osoittamista Kalajan järvi-kuivion kuivattamiseen

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 60;

82) Korotetun määrärahan osoittamista Pohjois-Pohjanmaan viemäriverkoston suunnitelman tekoa ja töitten alkuunpanoa varten

tarkoittava ed. Määtän y. m. rah. al. n:o 61;

83) Määrärahan osoittamista Kitkajoen Käylän—Juuman välisen osan perkaustyötä varten

tarkoittava ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 62;

84) Määrärahan osoittamista Iijoen perkaustyötä varten

tarkoittava ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 63;

85) Määrärahan osoittamista Vuorma- ja Hetejärvien kuivattamistyötä varten

tarkoittava ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 64;

86) Korotettujen määrärahojen osoittamista kaupunkien, kauppala- ja muiden taajaväestön yhdyskuntain vähävaraisten, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseen

tarkoittava ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 65;

87) Määrärahan osoittamista maaseudun varattomien, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseksi

tarkoittava ed. Rantalan y. m. rah. al. n:o 66;

88) Määrärahan osoittamista Bostadsföreningens Svenska Finland nimiselle yhdistykselle avustusten myöntämiseksi asuntojen korjauksiin

tarkoittava ed. Bonsdorffin y. m. rah. al. n:o 67;

89) Määrärahan osoittamista valtion ruuti-tehtaan työväenasuntojen rakentamista varten

tarkoittava ed. O. Peltosen y. m. rah. al. n:o 68;

90) Määrärahan osoittamista Lappeenranta—Luumäen rautatien rakentamista varten

tarkoittava ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 69;

**91) Määrärahan osoittamista Sortavalan—
Läskelän oikoradan rakentamista varten**

tarkoittava ed. J. Raatikaisen y. m. rah. al.
n:o 70;

**92) Määrärahan osoittamista Rovaniemen—
Petsamon rautatien rakentamista varten**

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. rah. al.
n:o 71;

**93) Määrärahan osoittamista Kemijärven—
Petsamon rautatien rakentamiseksi**

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o
72;

**94) Määrärahan osoittamista rautatien raken-
tamiseksi Kaulinrannalta Kolarin kautta
Petsamoon**

tarkoittava ed. Juneksen y. m. rah. al.
n:o 73;

**95) Määrärahan osoittamista Turun—Ahve-
nanmaan saaristotien jatkamiseksi Parais-
ten—Nauvon—Korppoon—Houtskarin
tiesuunnalla**

tarkoittava ed. Kulovaaran y. m. rah. al.
n:o 74;

**96) Määrärahan osoittamista Iniön kunnan
liittämiseksi valtakunnan puhelinverkostoon
Houtskarin ja Korppoon kautta**

tarkoittava ed. Törngrenin y. m. rah. al.
n:o 75;

**97) Määrärahan osoittamista Perniön—
Taalintehtaan maantien parannustöitä
varten**

tarkoittava ed. Jokisen y. m. rah. al. n:o
76;

**98) Määrärahan osoittamista Järvenpään—
Nummisten kyläteiden rakentamista ja val-
tion hoitoon ottamista varten**

tarkoittava ed. Kuusiston rah. al. n:o 77;

**99) Määrärahan osoittamista Tykölan—Har-
halan maantien ja sillan rakentamiseen**

tarkoittava ed. Heikkilän y. m. rah. al. n:o
78;

**100) Määrärahan osoittamista maantien ra-
kentamiseksi Kankaanpään—Jämijärven
maantieltä Hongonjoen—Karvian
maantielle**

tarkoittava ed. Aarniokosken y. m. rah. al.
n:o 79;

**101) Määrärahan osoittamista Myllykosken—
Inkeröisten maantien rakentamista varten**

tarkoittava ed. Salmenojan y. m. rah. al.
n:o 80;

**102) Määrärahan osoittamista Savon valta-
tien oikaisemiseen ja parantamiseen**

tarkoittava ed. Teittisen y. m. rah. al.
n:o 81;

**103) Määrärahan osoittamista tiesuunnan
tutkimiseksi Kalkkisten lauttapaikalta
Heinolan kirkonkylään**

tarkoittava ed. Schildtin y. m. rah. al.
n:o 82;

**104) Määrärahan osoittamista Vaasan—
Koivulahden—Maksamaan maantien
rakennustöitä varten**

koskeva ed. Jernin y. m. rah. al. n:o 83;

105) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Laukaan—Koiviston—Honkolan maantieltä Suolahden kauppalaan

tarkoittava ed. O. Peltosen y. m. rah. al. n:o 84;

106) Määrärahan osoittamista Koiralan—Punnuksen maantien rakennustöitä varten Muolaan kunnassa

tarkoittava ed. Luukan rah. al. n:o 85;

107) Määrärahan osoittamista Kangasniemen—Pieksämän maantien Siilinmyllyn—Haarajoen tieosan kunnostamiseen

tarkoittava ed. Hämäläisen y. m. rah. al. n:o 86;

108) Määrärahan osoittamista maantiesuunnan tutkimiseksi Enonkosken—Heinäveden tieltä Savonrannan kirkolle

tarkoittava ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 87;

109) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Ruokolahden Immolanjärven kylästä Säamingin Särkilahden kylään

tarkoittava ed. Miikin y. m. rah. al. n:o 88;

110) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Enonkosken Hanhivirrasta Ihamaniemen—Pyyliinsaaren—Vaaluvirran kautta Heinäveden asemalle

tarkoittava ed. Tolosen y. m. rah. al. n:o 89;

111) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Alasommeen rautatiepysäkiltä Porlammin—Yläsommeen—Aution kylien kautta Terijoen maantielle

tarkoittava ed. Kempin y. m. rah. al. n:o 90;

112) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Mikkelin—Anttolan maantieltä Parkkilan tienristeyksen seuduilta Väänälän y. m. kylien kautta Koikkalan kunnantielle

tarkoittava ed. Pohjannoron y. m. rah. al. n:o 91;

113) Korotetun määrärahan osoittamista Puhoksen—Seikanlammen maantien oikaisemiseen

koskeva ed. Pohjannoron y. m. rah. al. n:o 92;

114) Määrärahan osoittamista Lahdenpohjan—Sortavalan maantien parantamiseksi

tarkoittava ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 93;

115) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Hattuvaaran maantieltä Nuorajärven itäpuolitse Möhkön kylään Ilomantsin kunnassa

tarkoittava ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 94;

116) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Ilomantsin pitäjän Möhkön kylästä Ontronvaaran kautta Lokanlahteen

tarkoittava ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 95;

117) Määrärahan osoittamista Kaavin—Kortteisen—Sivakkavaaran tien kuntoon saattamiseksi

tarkoittava ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 96;

118) Määrärahan osoittamista Kaavin kunnan Ukonvaaran ja Polvijärven kunnan Hukkalan välisen tien kuntoonpanemista ja valtion hoitoon ottamista varten

tarkoittava ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 97;

119) Määrärahan osoittamista Ilomantsin kunnassa Hattuvaaran tieltä Koivuvaaran kylästä alkavan ja Lutikkavaaran kylän kohdalla Liusvaaran tiehen yhtyvän yhdystien rakentamista varten

tarkoittava ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 98;

120) Määrärahan osoittamista Porokylästä Ylikylän ja Saramon kylien kautta Nurmeksen—Kuhmon tiehen yhtyvän tien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 99;

121) Määrärahan osoittamista Eskolan—Korentokankaan kunnantien maantiekse kunnostamista varten

koskeva ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 100;

122) Määrärahan osoittamista Kiehimän—Puolangan maantien korjaamista varten

koskeva ed. Salon y. m. rah. al. n:o 101;

123) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Leinolankosken asemalta Puokiovaaran seuduille

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 102;

124) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Ranuan—Pudasjärven maantieltä Simojärven pohjoispäähän

tarkoittava ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 103;

125) Määrärahan osoittamista Ranuan—Poisson maantien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 104;

126) Määrärahan osoittamista Ranuan—Taivalkosken maantien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 105;

127) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Pudasjärven kunnan Puhoksen Myllykankaalta Puolangan—Taivalkosken maantielle

tarkoittava ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 106;

128) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran maantieltä Suomussalmen Jumaliskylään

tarkoittava ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 107;

129) Määrärahan osoittamista Paakinmäen—Kontiomäen kylätien kuntoonsaattamiseksi

tarkoittava ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 108;

130) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran tieltä Tuomaankosken kautta Hakokylään

tarkoittava ed. Janhosen rah. al. n:o 109;

131) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Härmäkylän tiestä Iivantiiran järven länsipuolitse Timoniemen tiehen Kuhmon kunnassa

tarkoittava ed. Janhosen rah. al. n:o 110;

132) Määrärahan osoittamista erämaantien rakentamiseksi Kuhmon—Suomussalmen maantieltä Seilosen salmen kautta Juostanan kansakoululle Kuhmon kunnassa

tarkoittava ed. Arhaman y. m. rah. al. n:o 111;

133) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Mäkelän—Heikkilän—Pukarin tieltä Nivalan talon kohdalta Eksymän talon kautta Enojärvelle Kuusamossa

tarkoittava ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 112;

134) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Kuusamon—Tuutijärven tieltä Paanajärven luoteiskulmasta Ruskeakalliolle

tarkoittava ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 113;

135) Määrärahan osoittamista Oulun—Kemin maantien uusimistöitä varten

tarkoittava ed. Lindqvistin rah. al. n:o 114;

136) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Oikaraisen ja Saaren kylien kautta Suutarinkorvan rautatiesillalle

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 115;

137) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Muurolan asemalta Yli-tornion—Raanujärven maantiehen

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 116;

138) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Pekkalan lossille Kemijoen eteläpuolta

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 117;

139) Määrärahan osoittamista Kairalan—Luiron maantien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 118;

140) Määrärahan osoittamista Sallan—Lampelan—Vuosnäjärven—Tuutijärven maantien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 119;

141) Määrärahan osoittamista Sallan kunnassa olevan Kuolajärven—Vuorijärven tien kuntoonsaattamiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 120;

142) Määrärahan osoittamista Kemijärven—Sallan maantiestä Soppelan kautta Räisälään ja tältä tieltä Lehtolan kautta Posion Ristilään johtavan maantien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 121;

143) Korotetun määrärahan osoittamista Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamiseen

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 122;

144) Määrärahan osoittamista Sattasesta Sodankylän Rajalankylään johtavan tien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 123;

145) Määrärahan osoittamista Sodankylän Kelujärveltä Savukosken Tanhuankylään johtavan maantien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 124;

146) Määrärahan osoittamista Kolarin—Kur-takon maantien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 125;

147) Korotetun määrärahan osoittamista kunnan- ja kyläteiden avustamiseen

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 126;

148) Korotetun määrärahan osoittamista kunnan- ja kyläteiden avustamiseksi

tarkoittava ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 127;

149) Määrärahan osoittamista sillan ja sen yhdysteiden rakentamiseksi Kokemäenjoen yli Kiikan pitäjässä

tarkoittava ed. Joukasen y. m. rah. al. n:o 128;

150) Määrärahan osoittamista Vuoksen yli rakennettavan sillan perustöitä varten

tarkoittava ed. Kuittisen y. m. rah. al. n:o 129;

151) Määrärahan osoittamista sillan rakentamiseksi Vorssunsalmeen Sortavalan maalaiskunnassa

tarkoittava ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 130;

152) Määrärahan osoittamista Ukonsalmen sillan rakentamiseen

tarkoittava ed. Pohjannoron y. m. rah. al. n:o 131;

153) Määrärahan osoittamista Peltosalmen sillan rakentamiseksi

tarkoittava ed. Räisäsen y. m. rah. al. n:o 132;

154) Määrärahan osoittamista Tikkalansalmen sillan rakentamista varten

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 133;

155) Määrärahan osoittamista sillan ja penkereen rakentamiseksi Otermajärven salmeen Vaalan—Puolangan maantiellä

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 134;

156) Määrärahan osoittamista sillan rakentamista varten Oulujoen yli Utajärven lossipaikalle

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 135;

157) Määrärahan osoittamista sillan rakentamista varten Romppasen salmen lossipaikalle Taivalkoskella

tarkoittava ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 136;

158) Määrärahan osoittamista laivalinjojen Vaasa—Björköby, Vaasa—Södra Vallgrund ja Vaasa—Raippaluoto ylläpitämiseksi

tarkoittava ed. Jernin y. m. rah. al. n:o 137;

159) Määrärahan osoittamista Pietarsaaren satamaan johtavan laivaväylän syventämiseen

tarkoittava ed. Lepistön y. m. rah. al. n:o 138;

160) Määrärahan osoittamista Oulun syväsataman rakentamiseksi

tarkoittava ed. Määtän y. m. rah. al. n:o 139;

161) Määrärahan osoittamista tullivartioiden järjestämiseksi Himangan satamaan

tarkoittava ed. Kalliokosken y. m. rah. al. n:o 140;

162) Määrärahan osoittamista Itä-Suomen satamien jäänsärkijäaluksen rakentamista varten

tarkoittava ed. Salmenojan y. m. rah. al. n:o 141;

163) Määrärahan osoittamista Saimaan—Kuolimojärven kanavan rakentamiseen

tarkoittava ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 142;

**164) Määrärahan osoittamista Iisveden—
Haukiveden kanavan rakentamiseen**

tarkoittava ed. Heljaan y. m. rah. al.
n:o 143;

**165) Määrärahan osoittamista kalastussata-
man rakentamiseksi Laatokan Rasisaareen**

tarkoittava ed. A. Halosen y. m. rah. al.
n:o 144;

**166) Määrärahan osoittamista puhelinjohdon
rakentamista varten Puolangan kirkolta Pu-
dasjärvelle ja Suomussalmen Yli-Näljängälle**

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o 145;

**167) Määrärahan osoittamista Kajaanin kih-
lakunnan puhelinverkoston tihentämiseksi**

tarkoittava ed. Salon y. m. rah. al. n:o
146; sekä

**168) Määrärahan osoittamista raja-aidan
rakentamiseksi valtakunnan rajalle Sallan
ja Savukosken kuntien kohdalla**

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al.
n:o 147.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-
ton ehdotuksen mukaisesti perustus-
lakivaliokuntaan:

**169) Esityksen antamista sellaisten muutos-
ten tekemisestä vaalilakiin, että saman vaali-
piirin vaaliliitot voisivat yhtyä ylemmän
asteen vaaliliitoksi**

koskeva ed. Kivimäen y. m. toiv. al. n:o 1;

**170) Esityksen antamista vaalilain muutta-
miseksi niin, että puolueiden edustajamäärä
vastaisi niiden koko maassa saamaa ääni-
määrää**

tarkoittava ed. Furuahjelmien y. m. toiv. al.
n:o 2;

**171) Esityksen antamista lainmuutoksesta,
joka tekisi ulkomailla oleskeleville kansalai-
sille mahdolliseksi osallistumisen edustajan-
vaaleihin**

tarkoittava ed. Törngrenin y. m. toiv. al.
n:o 3;

**172) Esityksen antamista lainmuutokseksi,
joka tekisi Suomen kauppalaivastossa palve-
leville, ulkomailla oleskeleville merimiehille
mahdolliseksi osallistumisen edustajan-
vaaleihin**

tarkoittava ed. Sundströmin y. m. toiv. al.
n:o 4; sekä

**173) Armeijan oikeusasiamiehen toimen
perustamista**

tarkoittava ed. Sundströmin y. m. toiv. al.
n:o 5.

Esitellään

**174) Toimenpiteitä vapaamuurariuden kiel-
tämiseksi**

koskeva ed. Susitaipaleen toiv. al. n:o 6.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdot-
taa aloitteen lähetettäväksi lakivaliokun-
taan.

Keskustelu:

Ed. Susitaival: Arvoisat edustajat!
Vapaamuurariutta koskevat väitteet ja kä-
situkset ovat suuren yleisön piirissä keske-
nään ainakin yhtä ristiriitaisia kuin esim.
parhaillaan sotaikäyvien valtioiden julki-
suuteen levittämät tiedonannot. Toiselta
puolen sanotaan vapaamuurariuden olevan
ainoastaan yleviä henkisiä tavoitteita ja hy-
väntekeväisyyttä harrastava liike tai vir-
taus, ja niiden järjestöt eri maissa toisistaan
kokonaan riippumattomia. Toiselta
puolen taas väitetään vapaamuurariuden
muodostavan yhtenäisen koko maailman kä-

sittävän poliittiseen valtaan sekä taloudellisiin päämääriin pyrkivän järjestön, joka niinsanoakseni kulissien takana johtaa päivän tapahtumia silmälläpitäen varsinkin maailman juutalaisuuden ja sen rahavaltioiden etuja ja joka salassa tärkeältä osaltaan on vastuussa vallankumouksista, poliittisista murhista, veristen sotien syttymisestä j. n. e.

On ilman muuta selviö, etteivät Suomen kansan edustajat täyttäisi edustajavelvollisuuttaan, jos itse kukin heistä tyytyisi määräämään kantansa tässä kysymyksessä yksinomaan sen perusteella, mitä hän sattumalta ja vaistomaisesti vapaamuurariudesta ajattelee. Jos nimittäin edes pienempikin osa siitä, minkä vapaamuurariuden vastustajat, joihin minä lukeudun, väittävät tuon salaisen liikkeen olemuksesta, on totta, niin kysymys on mitä perusteellisimmin tutkittava ennenkuin asiat jollakin tavalla ratkaistaan. Sitä ei ole lupa jättää huomiotta taikka kuitata vaitiololla kohottamalla olkapäitä, ennenkuin on hankittu ehdoton varmuus siitä, ovatko vapaamuurariutta koskevat ankarat syytökset joko todistetuksi oikeat tai kaikissa suhteissa perusteettomat.

Vielä muutamia vuosia sitten ei suuri yleisö voinut tietää mitään varmaa vapaamuurariudesta, koska sen oli onnistunut miltei täydellisesti säilyttää salaisuutensa omissa piireissä. On kyllä jo suhteellisen kauan ollut eri maissa olemassa vapaamuurariuden vastustajia. Niinpä oli vapaamuurarius aikoinaan kielletty tsaarivallan Venäjällä ja sentähden Suomessakin, niin kauan kuin maamme oli tsaarivallan ikeen alaisuudessa (Ed. Erich: Loistava esimerkki!). Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että Venäjän silloiset vallanpitäjät olisivat olleet vapaamuurariuden luonteesta ja salaisuuksista selvillä, vaan he yleensä eivät sietäneet maassa mitään salaseuroja eivätkä siis vapaamuurariuttakaan. Eräissä muissa maissa, missä vapaamuurarius oli sallittu, ilmestyi jo aikoja sitten melko laajahko vapaamuurarivastainen kirjallisuus, johon sisältyi myöskin muka paljastuksia. Mutta kaikki nämä paljastukset perustuivat suurimmalta osalta pelkkiin otaksumiin, pienemmältä osalta ehkä myös muutamien luopuoiden väitteisiin eivätkä olleet millään tavalla päteviksi todistettavissa. Mutta viime vuosien kuluessa on kuitenkin tilanne tässä suhteessa kokonaan muuttunut. Taka-

varikoimalla vapaamurarilooshien arkistoja ovat eräiden valtioiden viranomaiset hankineet käsiinsä suuret määrät alkuperäistä kirjallista todistusaineistoa. Näiden pohjalla on sittemmin syntynyt laaja uusi vapaamuurariutta koskeva kirjallisuus, joka ei enää perustu arvailuihin ja otaksumiin, vaan täysin päteviin kirjallisiin todistuksiin ja muuhun aineistoon. Nämä todisteet ovat kaikissa tapauksissa olleet sellaisia, että ne ovat johtaneet vapaamuurariuden kieltämiseen useissa maissa. Näissä maissa, joissa näin on tapahtunut, ovat niiden kansojen laajat piirit jo voineet muodostaa itselleen selvän käsityksen vapaamuurariudesta ja siitä koituvista uhkaavista vaaroista, tutustumalla nimenomaan tähän kirjallisuuteen, johon m. m. sisältyy henkilökuvia ja ennen kaikkea kirjallisten todistuskappaleiden valokuvatutakin jäljennöksiä.

Taistelussa jatkuvien toimintamahdollisuuksiensa puolesta asettaa vapaamuurarius nykyään esim. sellaisissa maissa kuin Suomessa toiveensa siihen, etteivät laajat kansalaispiirit vielä ole tilaisuudessa tutustumaan näihin vierailta kielillä julkaistuihin teoksiin, ja että he sen tähden eivät erikoisesti välitä koko asiasta. Koska lisäksi vapaamuurariuteen kuuluu miltei kaikissa maissa enimmäkseen hyvin arvovaltaisia ja huomattavissa yhteiskunnallisissa asemissa olevia henkilöitä, joita todellakin on vaikea edes epäillä mistään sellaisesta, josta vapaamuurariuden vastustajat heitä ja tuota salajärjestöä syyttävät, niin onkin ymmärrettävissä, ettei yhteiskunta jaksa pitää koko kysymystä jatkuvasti merkityksellisenä, vaan on mieluummin taipuvainen näkemään vapaamuurariuden vastaisessa liikkeessä joko vain joidenkuiden tasapainotaan joutuneiden henkilöiden mielikuvia taikka sitten jonkinlaisen määrättyjen maiden poliittisen propagandan välikappaleen. On ymmärrettävissä ja anteeksi annettavaa, jos suuren yleisön kanta on tällainen. Eihän voida kohtuudella vaatia, että kansalaisten suuri enemmistö käyttäisi vähiä rahojaan kirjallisuuden hankkimiseksi vain tutustuakseen sellaiseen kysymykseen, jota eivät edes kansan luottamusmiehet, kuten tämä eduskunta, ole tähän mennessä ottanut vakavalta kannalta (Ed. Komu: Eikä ota nytkään!). Mutta sitä suuremmalla syyllä on nyt kansanedustajien suoranainen

velvollisuus hankkia itselleen täydellinen selvyys tässä kysymyksessä (Vasemmalta: Mikä pakko siihen on?), ja velvollisuus hankkia itselleen kaikki ne tiedot, mitkä ovat saatavissa, koska nykyään on jo mahdollisuus siihen olemassa. Tämän helpottamiseksi ja pätevän tutkimustoiminnan alkuun panemiseksi olen minä antanut eduskunnan vahtimestarian välityksellä jakaa tänä päivänä edustajien huoneisiin asiaa koskevaa kirjallisuutta (Ed. Furuholm: Ei ole tullut vielä! — Ed. Komu: Minkä kielistä? — Puhuja: Suomeksi!). Siinä tehdään selkoa edellä mainitsemistani vapaamuurariarkistojen aineistojen takavarikoimisesta, niiden perusteella syntyneestä uudesta kirjallisuudesta, niihin sisältyvistä tärkeimmistä tosiasioista. Tämä asia on siksi laajakantoinen ja monimutkainen, etten katso voivani kuluttaa eduskunnan aikaa selostamalla sitä tässä puheenvuorossani riittävän tyhjentävästi, koska siihen kuluisi liian monta tuntia. Tämän asemesta, kuten sanoin, olen huolehtinut kirjallisuuden jakamisesta herroille edustajille. Siinä löytyvän kirjallisuusluettelon avulla on jokaisella eduskunnan jäsenellä mahdollisuus hankkia itselleen tarpeelliset seikkaperäisemmät lisätiedot.

Minä siirryn siis tässä yhteydessä käsittelemään vain eräitä oleellisia yksityiskohtia.

Ensinnäkin käsitellen kysymystä, voidaanko yleensä epäillä kaikenmoisista synkistä poliittisista, jopa maanpetoksellisistakin, vehkeilyistä järjestöä, johon tunnetusti kuuluu suuri joukko yhteiskunnan parhaimmistoa ja paljon sellaisiakin henkilöitä, joiden isänmaallinen mieliala lienee kaikkien epäilyksien yläpuolella. Juuri näissä seikoissa lienee pääsyy siihen, etteivät kansalaisemme ole taipuvaisia ottamaan hetkeksikään vapaamuurarivastaista liikettä edes vakavalta kannalta. Kaikissa asioissa on tavallisesti totuus löydettävissä äärimmäisyyksien keskiväliltä. Ei ole suinkaan kysymys siitä, että vapaamuurarius sellaisenaan ja kokonaisuudessaan olisi jotain poliittista vehkeilyä varten perustettu ja vain sitä harrastava liike, eikä siitäkään, että jokainen vapaamuurari olisi tuossa salajärjestössä mukana ainoastaan tällaisessa yhteiskuntaa vahingoittavassa mielessä, vaan kysymys on siitä, että hyvässä tarkoituksessa syntynyt liike, jonka omien jäsentenkin valtava enemmistö haluaa pal-

vella sen hyviä tarkoitusperiä ja päämääriä, ajan mittaan on rappeutunut ja joutunut määrätville harhateille tavalla, joka varsinkin meitä suuremmissa maissa määrättyihin vapaamuurariliikkeisiin soluttautuneille yksilöille suo tilaisuuden käyttää tätä väärin eräiden kielteisten, yhteiskuntaa vahingoittavien tarkoitusperien ja päämäärien välikappaleena. Että vapaamuurariudella Suomessakin on vaikutusvaltaa, joka on suurempi kuin mitä on viranomaisen vaikutusvalta omiin alaisiinsa, siitä sallittakoon minun vedota erääseen kourantuntuvaan esimerkkiin, jonka ed. Virkkunen mahdollisesti kaikkein parhaiten tietää. Mikäli minun referaattini kirkolliskokouksesta vuodelta 1933 pitää paikkansa, on ed. Virkkunen siellä m. m. lausunut vapaamuurariudesta: „On kaksi seikkaa, jotka ovat omiansa herättämään epäilyksiä. Toinen on se salaperäisyys, jolla se” — tarkoittaa vapaamuurariutta — „toimii vaikkapa hyviäkin tarkoituksia varten. Tällainen virallinen salaperäisyys ei pitäisi tulla kysymykseen. Toinen on kysymys kuuliaisuuden täyttämisestä. Minulla on henkilökohtainen jotenkin merkillinen kokemus siitä, mitenkä korkea valtiovallan edustaja ei ole saanut alempaa virkamieheänsä tekemään sellaista, jonka hän käsitti sinä hetkenä välttämättömäksi, mutta hän sai odottamatta sivultapäin apua, jonka johdosta asianomainen virkamies täytti hänen toivomuksensa. Tämä apu tuli sillä tavoin, että oli kuuliaisuussuhde olemassa tuon sivultapäin tulleen käskijän ja käskettävän virkamiehen välillä. Siinä tapauksessa kuuliaisuus kyllä meni oikeaan suuntaan, mutta jouduin hämmästyksellä toteamaan, mikä tavaton vaikutusvalta vapaamuurariuden keskuudessa on olemassa ylhäältäpäin alempaan nähden. Tämä panee minut kysymään: onko niin, että voidaan valtiossa järjestää jokin toinen valtio, joka omia tarkoituksiaan varten hyvinkin suurta valtaa käyttää?”

Eri maiden — ja tämä kiinnostanee sosialidemokraatteja — raha-, luotto- ja liikelämän johtajapiirien tärkein yhdysside on vapaamuurarius. Tämä nykyajan rahavaltaitten mahtavin yhdysrengas ja niiden toimihenkilöt, kuten esimerkiksi Yhdysvalloissa, Ranskassa ja Englannissa, ovat suurten kansainvälisten luottolaitosten johtajia, joista tärkeimmät ovat juutalaisia tai hei-

dän liittokumppaneitaan. Koska lopulta veri on aina vettä sakeampi, niin nämä eurooppalaistuneet „suuret” rahajuutalaiset monissa suhteissa pitävät yllä yhteyksiään niiden vallankumouksellisten itäjuutalaisten kanssa, joiden onnistui heti Venäjän suuren vallankumouksen alkuaikoina ottaa ohjaket käsiinsä ja niiden, joilla vieläkin on määrävä vaikutusvalta länsimaissa työväenliikkeissä. Siinä syvin syy, minkätähden n. s. kansanrintama, tuo kansainvälisen kapitalismin ja kansainvälisen kommunismin kummallinen ystävyysliitto on olemassa ja oli ollenkaan mahdollista perustaa. Näin on ollut asianlaita siitäkkin huolimatta, että nuo länsi- ja itäjuutalaiset samanaikaisesti usein ovat olleet mitä kiivaimmassa keskinäisessä ristiriidassa keskenään. Ainoastaan tätä samaa taustaa vastaan on myöskin Venäjällä hiljattain tapahtunut merkillinen suunnanmuutos selitettävissä, jonka jatkuvasta kehityksestä lienee vielä ennenaikaista mitään varmuudella julkisuuteen ennustaa (Vasemmalta: Taitaa olla viisainta! — Ed. Komu: Eikö se Saksaan ole mitään vaikuttanut?).

Meidän on hartaasti toivottava, että voimme tällä kertaa jäädä vallitsevasta hirtittävästä aseellisesta pesänselvityksestä syrjään. Mutta siinäkin tapauksessa, että voimme pysyä syrjässä, emme ajan mittaan pääse ainakaan vapaaksi periaatteellisesta kannanotosta tässä nykyaikamme keskeisimmässä kysymyksessä. Aivan niinkuin 30-vuotisen sodan päätyttyä kaikki sellaisetkin maat, jotka eivät ottaneet siihen itse osaa, olivat pakotetut valitsemaan katolilaisuuden tai luterilaisuuden välillä, tulevat nykyajan maat ja kansat ennemmin tai myöhemmin olemaan siinä pisteessä, että heidän täytyy tehdä valintansa niiden kahden suunnan välillä, jotka nyt ovat jakaaneet ihmiskunnan kahteen elämästä ja kuolemasta kamppailevaan leiriin, siihen katsomatta, ovatko he itse ottaneet tähän aseelliseen taisteluun osaa vai onko heille suotu onni jäädä sen ulkopuolelle.

Vapaamuurarius on sen maailmankatsoituksen ja elämäntähtäyksen paja ja levittämiskeskus, joka hallitsee uuden maailmankatsoituksen vastustajien maita. Tosin kansalliset piirit hiljattain onnistuivat saamaan esimerkiksi Puolassa aikaan vapaamuurariuden kieltämisen, mutta pelkkä ulkonainen virallinen kieltö ei vielä merkitse va-

paamuurariuden vielä vähemmän kansainvälisen rahavallan vaikutusvallan täydellistä lopettamista. Puola on päinvastoin tietävästi näistä rahavaltiaspiireistä edelleenkin ollut ehdottomassa riippuvaisuussuhteessa eikä ole ollenkaan mahdotonta, etteikö Puolaan nyt kohdistunutta raskasta kohtaloa ole pidettävä jonkinmoisena vapaamuurariuden kostona ja vastauksena tuohon lakkautukseen (Vasemmalta: Ohhoh!).

Alussa mainitsemani paljastukset ovat näet osoittaneet, että hyvin monissa suurpoliittisissa tapauksissa viime parinsadan vuoden aikana on kullissien takana ollut juuri vapaamuurariuden sormet pelissä. Opettaakseni eduskunnalle hiukan historiaa minä viittaan esim. Kustaa III:n murhaan, Sarajewon murhaan, josta maailmansota sai alkunsa, Ranskan suureen vallankumoukseen, Venäjän suureen vallankumoukseen, Espanjan sisällissotaan, Napoleonin kukistumiseen, Norjan ja Ruotsin personalunionin purkamiseen, marxilaisen kansainvälisen työväenliikkeen perustamiseen entisten kansallisten työväenliikkeiden tilalle, sekä myös Jugoslavian Aleksanteri-kuninkaan murhaan Marseillessa, Versaillesin pakko-rauhaan, kansainliiton perustamiseen j. n. e. (Ed. Komu: Sekahedelmäsoppaa!).

Rohkenen pyytää arvoisia kansanedustajia lykkäämään lopullisen arvostelunsa näistä väitteistäni ainakin siksi, kunnes he ovat riittävän perusteellisesti tutustuneet siihen aineistoon, mikä nyttemmin on julkisuudessa saatavissa. Sivumennen huomautan, että suuri valtiomies Bismarck aikoinaan muistelmissaan myöskin useassa kohdin valittaa vapaamuurariuden juonittelua. Kaukana siitä, että vapaamuurariuskysymys ja siihen aivan läheisesti liittyvä juutalaiskysymys olisi jonkinlainen toisarvoinen asia, se on siinä määrin koko nykyajan suurpolitiikan ydinkysymyksiin yhteenpunottu, ettei siihen voida suhtautua välinpitämättömästi, vaan päinvastoin sitä on pakostakin pidettävä ei ainoastaan ensiluokkaisen tärkeänä, vaan jopa eräissä suhteissa hyvin vaarallisenakin. Näinollen en olisi tänä jännittävänä ajankohtana edes esittänyt sitä pohdittavaksikaan, ellei minun vakaumuksenani olisi, ettemme ajan pitkään kuitenkaan siitä mitenkään voi välttyä ja että aina on parempi olla näistä tärkeistä asioista selvillä ajoissa kuin liian myöhään. Siinä mielessä minä

kehottaisin arvoisia kansanedustajia ensiksikin tutustumaan aineistoon ja sitten pohtimaan, mihin toimenpiteisiin se mahdollisesti antaa aihetta, tämän maan ja kansan etua silmälläpitäen. Koska asia nyt menee valiokuntaan ja minun käsitykseni mukaan, jos minä tunnen tämän eduskunnan, se myöskin sinne hautautuu, olen kuitenkin käyttäen edustajaoikeuttani tuonut tämän käsitykseni julki.

Ed. Ampuja: Minä ehdotan, että puheenaoleva aloite hylätään valiokuntaan lähettämättä.

Ed. Sundström: Pyydän kannattaa ed. Ampujan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta on ed. Ampuja ed. Sundströmin kannattamana ehdottanut, että aloite hylättäisiin valiokuntaan lähettämättä. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ampujan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Ampujan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt puhemiesneuvoston ehdotuksen.

Asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovainvaliokuntaan:

175) Esityksen antamista osuustoiminnallisten teollisuus- ja kauppaliikkeiden verotuksesta samojen perusteiden mukaan kuin vastaavat yksityiset liikkeet

tarkoittava ed. Oksalan y. m. toiv. al. n:o 7;

176) Tutkimuksen toimittamista osuuskuntien ja yksityisluontoisten liikkeiden verotussuhteista

tarkoittava ed. Huittisen y. m. toiv. al. n:o 8;

177) Esityksen antamista sotavahinkolainojen saaneiden vapauttamisesta jäljellä olevan lainan takaisinmaksamisesta

tarkoittava ed. Kempin y. m. toiv. al. n:o 9;

178) Toimenpiteitä n. s. vaivaisprosenttia koskevien säännösten ja määräysten kumoamiseksi

tarkoittava ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al. n:o 10; ja

179) Tutkimuksen toimittamista olosuhteista, joiden vallitessa Pietarsaaren pitäjänmiesten ja Pietarsaaren kaupungin asukkaiden yhteismetsä 1850-luvulla siirtyi kruunulle

tarkoittava ed. Wickmannin y. m. toiv. al. n:o 11.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan:

180) Toimenpiteitä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle

tarkoittava ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 12;

181) Määrärahaa kuntien mielisairasosastoille avustuksiksi hoitokustannuksiin

tarkoittava ed. Paksujalan y. m. toiv. al. n:o 13; ja

182) Toimenpiteitä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan

tarkoittava ed. Simosen y. m. toiv. al. n:o 14.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan:

183) Kunnallislakien muuttamista siten, että kuolleen henkilön tuloa verotettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin tulo- ja omaisuusverolaissa,

tarkoittava ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 15;

184) Esityksen antamista tielainsäädännön uudistamisesta

tarkoittava ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o 16;

185) Toimenpiteitä moottoriajoneuvojen ja käyttömoottorien melun ehkäisemiseksi

tarkoittava ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 17;

186) Esityksen antamista lainajyvästöistä ja siemenrahastoista annetun lain muuttamisesta

tarkoittava ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 18; ja

187) Esityksen antamista eräiden köyhäinhoitoa saaneiden henkilöiden ja heidän omaistensa vapauttamisesta korvausvelvollisuudesta

tarkoittava ed. Rydbergin y. m. toiv. al. n:o 19.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan:

188) Toimenpiteitä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle

tarkoittava ed. Hongan toiv. al. n:o 20;

189) Toimenpiteitä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle

tarkoittava ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 21;

190) Teknillisen opiston perustamista Viipuriin

tarkoittava ed. Tuurnan y. m. toiv. al. n:o 22;

191) Huonokuuloisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämistä

tarkoittava ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 23;

192) Toimenpiteitä riittävän ja tarkoituksenmukaisen kouluravinnon aikaansaamiseksi kaikille kansakoululapsille

tarkoittava ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 24; ja

193) Toimenpiteitä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetiuihin

tarkoittava ed. Pohjannoron y. m. toiv. al. n:o 25.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan:

194) Helsingin kasvatusopillisen talouskoulun ottamista valtion haltuun

tarkoittava ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 26;

195) Esityksen antamista Helsingin käsityö-opiston ottamisesta valtion haltuun

tarkoittava ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 27;

196) Maatalouskoeaseman perustamista Keski-Suomeen

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 28;

197) Suunnitelman laatimista uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamiseksi

tarkoittava ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 29;

198) Metsäkoulun perustamista Karvion valtionmaille Heinäveden pitäjässä

tarkoittava ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 30;

199) Kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamista Mikkelin lääniin

tarkoittava ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 31;

200) Esityksen antamista pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään

tarkoittava ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 32;

201) Toimenpiteitä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon

tarkoittava ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 33;

202) Toimenpiteitä valtion virkatalojen käyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

tarkoittava ed. Mikkolan y. m. toiv. al. n:o 34;

203) Valtionmaiden asutuksen jouduttamista

tarkoittava ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 35;

204) Toimenpiteitä asutustoiminnan jouduttamiseksi

tarkoittava ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 36;

205) Korottomien asutuslainojen myöntämistä maanviljelysammattin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville tilattomille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille

tarkoittava ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 37;

206) Toimenpiteitä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi

tarkoittava ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 38;

207) Toimenpiteitä Kuusamon ja Posion kunnissa vuoden 1927 jälkeen perustettujen mäkitupa-alueiden itsenäistyttämiseksi

tarkoittava ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 39;

208) Valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamista

tarkoittava ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 40;

209) Esityksen antamista maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä

tarkoittava ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 41;

210) Esityksen antamista uudisviljelyspalkkioista annetun lain muuttamisesta

tarkoittava ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 42;

211) Uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavista palkkioista annetun asetuksen muuttamista

tarkoittava ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 43;

212) Esityksen antamista pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi

tarkoittava ed. Teittisen y. m. toiv. al. n:o 44;

213) Toimenpiteitä kääpiöviljelmien ja vuokra-alueiden haltijain laidunkysymyksen selvittämiseksi

tarkoittava ed. Mustasillan y. m. toiv. al. n:o 45;

214) Toimenpiteitä runkoviemäriverkostosuunnitelman laatimiseksi Keski-Pohjanmaalle

tarkoittava ed. Lepistön y. m. toiv. al. n:o 46;

215) Poronhoitoalueen rajain tarkistamista

tarkoittava ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 47; sekä

216) Toimenpiteitä raja-aidan rakentamista valtakunnan rajalle Salmin ja Suojärven kunnissa

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 48.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan:

217) Esityksen antamista pakollisen työttömyysvakuutuksen toteuttamiseksi

tarkoittava ed. Wiikin y. m. toiv. al. n:o 49;

218) Esityksen antamista uudeksi työntekijäin tapaturmavakuutuslaiksi

tarkoittava ed. Erichin y. m. toiv. al. n:o 50;

219) Työnantajan vapauttamista kansaneläkelain mukaisesta maksu- ja tilinpito-velvollisuudesta

tarkoittava ed. Pitkäsen toiv. al. n:o 51;

220) Esityksen antamista laiksi työajasta maataloudessa

tarkoittava ed. Toivosen y. m. toiv. al. n:o 52;

221) Avustuksien ja lainojen myöntämisestä maaseudun asunto-olojen parantamiseen vahvistettujen jakoperusteiden muuttamista

tarkoittava ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 53;

222) Toimenpiteitä meren saariston ja uloimman rantaseudun väestön toimeentulon turvaamiseksi

tarkoittava ed. Ketosen y. m. toiv. al. n:o 54;

223) Esityksen antamista laiksi maatalouspalkkatyöväen alimmista palkoista

tarkoittava ed. Perhon y. m. toiv. al. n:o 55;

224) Esityksen antamista ruumiillisen työn taloudellisen arvon korottamiseksi

tarkoittava ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 56;

225) Toimistohenkilöiden ja liikeapulaisten neuvotteluoikeutta työnantajainsa kanssa palkkaus- ja työoloista

tarkoittava ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 57;

226) Yksityisten palveluksessa olevien irtisanomisaikaa koskevien säännösten antamista

tarkoittava ed. Frietschin toiv. al. n:o 58;

227) Kiertävien kotiapulaisten koulutuksen järjestämistä

tarkoittava ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 59;

228) Nuorison ammatinvalintaa koskevan valistustoiminnan tehostamista

tarkoittava ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 60;

229) Toimenpiteitä suurperheisten tukemiseksi

tarkoittava ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 61; sekä

230) Esityksen antamista lastenkasvatusavustusten yleistämiseksi

tarkoittava ed. Niskasén y. m. toiv. al. n:o 62.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan:

231) Esityksen antamista laivasto-ohjelmaksi

tarkoittava ed. Kokon y. m. toiv. al. n:o 63; ja

232) Asevelvollisten palvelusajan pidentämistä

tarkoittava ed. Horellin y. m. toiv. al. n:o 64.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan:

233) Rautatien rakentamista Riihimäeltä Turkuun

tarkoittava ed. Hongan y. m. toiv. al. n:o 65;

234) Tutkimuksen toimittamista Vaasan—Härmän rautatien rakentamiseksi

tarkoittava ed. Ikolan y. m. toiv. al. n:o 66;

235) Rautatien rakentamista Kokkolasta Saarijärvelle

tarkoittava ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 67;

236) Rautatien rakentamista Haapajärveltä Vaalaan

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 68;

237) Rautatien jatkamista Uuksulta Tuulimäelle

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 69;

238) Tutkimuksen toimittamista rautatien rakentamiseksi Siilinjärven—Sysmäjärven radalta Nilsin ja Rautavaaran pitäjien kautta Nurmekseen

tarkoittava ed. Hiltusen y. m. toiv. al. n:o 70;

239) Tutkimuksen toimittamista rautatien rakentamiseksi Pohjanmaan radalta Siilinjärvelle

tarkoittava ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 71;

**240) Esityksen antamista Taivalkosken—
Paanajärven rautatien rakentamisesta**

tarkoittava ed. Wirranniemen y. m. toiv. al.
n:o 72;

**241) Tornionjokilaakson rautatien jatkamista
johonkin Norjan satamaan**

tarkoittava ed. Juneksen y. m. toiv. al.
n:o 73;

**242) Esityksen antamista Kemijärven—Pel-
kosenniemen—Sodankylän rautatien
rakentamisesta**

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al.
n:o 74;

**243) Toimenpiteitä rautatieylikäytävillä sat-
tuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi**

tarkoittava ed. Pohjannoron y. m. toiv. al.
n:o 75;

**244) Pitkäaikaisen ulkomaisen lainan otta-
mista valtatieverkoston pääteiden rakenta-
mista ja kestopäällystämistä varten**

tarkoittava ed. Horellin toiv. al. n:o 76;

**245) Tutkimuksen toimittamista maantien
rakentamiseksi Turun—Helsingin väliseltä
valtatieltä Keski-Uudenmaan pitäjien halki
Lapinjärven pitäjään**

tarkoittava ed. Lampisen toiv. al. n:o 77;

**246) Porin—Lauttakylän välisen valtatie-
n kuntoonsaattamista**

tarkoittava ed. Pohjalan y. m. toiv. al.
n:o 78;

**247) Maantien rakentamista Varkauden—
Joroisten maantiestä Teemassaaren, Sian-
leuan, Voinsalmen ja Torasalon kylien
kautta Rantasalmen kirkolle**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 79;

**248) Toimenpiteitä Kuortaneen—Alavuden
maantieltä Rasinperän talojen kohdalta
alkavan, Lehtimäen—Töysän maantiehen
päättävän n. s. Tohnin maantien ottamisesta
valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al.
n:o 80;

**249) Maantien rakentamista Petäjäveden
pitäjässä olevan Kummunmyllyn seudulta
Kalliokosken myllylle Multian pitäjässä**

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. toiv. al.
n:o 81;

**250) Maantien rakentamista Viitasaaren
Kärnänkoskelta saman pitäjän Löytänän
kylään**

tarkoittava ed. U. Raatikaisen y. m. toiv.
al. n:o 82;

**251) Vimpelin kirkolta Hoiskon talojen
kautta Alajärven itäpuolitse Levijoen taloi-
hin johtavan ja siinä Alajärven—Soinin
maantiehen yhtyvän maantien valtion hoi-
toon ottamista**

tarkoittava ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al.
n:o 83;

**252) Maantien rakentamista Karstulan Pää-
järven kylässä olevasta Anttilan tienristeyk-
sestä Soinin pitäjän Kolun kylään**

tarkoittava ed. Möttösen y. m. toiv. al.
n:o 84;

253) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Korpilahden Rutalahden kylästä Oittilan kylään

tarkoittava ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 85;

254) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Savonrannan Lapinlahdesta Rönkä- ja Tetrivaaran kautta Heinäveden Vihtarin rautatiepysäkille

tarkoittava ed. Hämäläisen y. m. toiv. al. n:o 86;

255) Juvan—Mikkelin maantiestä eroavan Nääringin—Hyötyyn—Kalvitsan kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Asikaisen y. m. toiv. al. n:o 87;

256) Tutkimuksen toimittamista Pieksämäen pitäjän Vanajan kylästä Rautalammin—Hankasalmen tielle johtavalla tiesuunnalla

tarkoittava ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 88;

257) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Silvolan rautatiepysäkiltä Savonlinnan—Moinsalmen tielle

tarkoittava ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 89;

258) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Savonlinnasta Putikon—Särkilahden maantielle

tarkoittava ed. T. Halosen y. m. toiv. al. n:o 90;

259) Maantien rakentamista Muuruvedeltä Akonpohjaan

tarkoittava ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 91;

260) Matalalahden kunnantien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 92;

261) Onkiveden länsirannan kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 93;

262) Luupujoen—Konolanmäen tien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 94;

263) Hetekylän maantien jatkamista Olvasen kylätiehen

tarkoittava ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 95;

264) Ristijärven kirkolta lähtevän Kiehimän—Puolangan maantielle johtavan n. s. Uvan—Kotilankylän paikallistien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 96;

265) Maanteiden rakentamista Puolangan kunnan Lylykylästä ja Joukukylästä jollekin lähimmälle asemalle tai pysäkille

tarkoittava ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 97;

266) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Ranualle

tarkoittava ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 98;

267) Tiesuunnan tutkimista Kiimingistä Yli-Iihin haarateineen Haukiputaan Onkamon kylään

tarkoittava ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 99;

268) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Pudasjärven Kurenalta Iijoen pohjoispuolitse Parkkilan lossiin Hirvaskosken—Siirankankaan maantiellä

tarkoittava ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 100;

269) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Oulun—Puolangan maantieltä lähtevän Olvasen kylätien päästä Juurikan—Jaurakkajärven kautta Taipaleenharjun seudulle Oulun—Kuusamon maantiellä

tarkoittava ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 101;

270) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Kivijoen seutua Ranuan kirkolle

tarkoittava ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 102;

271) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Suomussalmen maantieltä Alanteen talon kautta Jumaliskylään

tarkoittava ed. Janhosen toiv. al. n:o 103;

272) Tutkimuksen toimittamista yhdistien rakentamiseksi Sotkamosta Rasin talon kautta Valtimon kunnan Sivakkavaaran tiehen

tarkoittava ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 104;

273) Maantien rakentamista Kemistä Rovaniemen—Ranuan maantielle

tarkoittava ed. Kekäläisen y. m. toiv. al. n:o 105;

274) Maantien rakentamista Alatornion Arpelan kylästä Ylitornion Mellakoskelle

tarkoittava ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 106;

275) Maantiesuunnan tutkimista Enontekiön Peltovuomasta Inarin kirkolle

tarkoittava ed. Kokon y. m. toiv. al. n:o 107;

276) Toimenpiteitä maantien rakentamiseksi Inarin Kaamasesta Utsjoen Outakoskelle

tarkoittava ed. Kaijalaisen y. m. toiv. al. n:o 108;

277) Toimenpiteitä erinäisten kunnan- ja kyläteiden ottamiseksi valtion hoitoon

tarkoittava ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 109;

278) Sillan rakentamista Peltosalmen yli

tarkoittava ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 110;

279) Tutkimuksen toimittamista Laatokan ja Saimaan vesistöjen kanavalla yhdistämisestä

tarkoittava ed. Huittisen y. m. toiv. al. n:o 111;

280) Tutkimuksen toimittamista Varkauden—Kuopion laivaväylän syventämiskustannuksista

tarkoittava ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 112; ja

281) Puhelinyhteyden järjestämistä Korppoon sekä Korppoon ja Nauvon ulkosaariston välille

tarkoittava ed. Törngrenin y. m. toiv. al. n:o 113.

282) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan toiseen käsitte-

lyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 14, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 3. Ensinnä sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Lonkainen: Herra puhemies! Herra puolustusministeri lausui tämän nyt käsiteltävänä olevan asian ensimmäisessä käsittelyssä, että hallituksen esittämät muutokset sotatilalakiin ovat välttämättömät nykyisissä muuttuneissa olosuhteissa. Minulla puolestani ei ole vähäisintäkään syytä epäillä, etteikö esitys olisi aiheutunut siitä, että olot ovat suuresti muuttuneet sen jälkeen, kun laki sotatilasta säädettiin ja etteikö suurin osa hallituksen esittämistä muutoksista olisi tarpeellisia maanpuolustuksen ja sota-aikaisen kansan huollon kannalta katsellen. Sota-aikahan asettaa kansalaisille yleensä poikkeuksellisia velvollisuuksia ja hallituksella täytyy olla erikoisvaltuudet tällaisten velvollisuuksien täyttämisen valvontaan ja kokonaisuuden nimessä yksityisetujen rajoituksiin. Sota-aikana soveltuu erinomaisesti se vanha sananlasku, että hätä ei lakia lue. Herra puolustusministeri on siis ollut oikeassa selittäessään nyt käsiteltävänä olevien lain muutosten olevan välttämättömiä hallitukselle erikoisvaltuuksien antamiseksi aikana, jolloin maa on joutunut sotatilaan. Semmoisessa tilanteessa käyvät ymmärrettäviksi hyvinkin pitkälle menevät poikkeukset niistä oikeuksista, joita kansalaiset nauttivat normaalisissa rauhallisissa oloissa. Sodan aikana tai maan joutuessa sotatilaan menettävät merkityksensä kaikki ne lait, joilla on turvattu kansalaisten oikeudet niin yksityisen omaisuutensa käyttöön kuin myös työvoimaansa nähden, samalla kuin sosiaaliset olot ja oikeudet muuttuvat poikkeuksellisten olojen ajaksi.

Tällaisten aikojen varalle on hallituksen saatava hyvinkin pitkälle meneviä erikoisvaltuuksia. Mutta kysymyksen ollessa nyt käsiteltävänä olevan sotatilalain muutetta-

viksi ehdotettavista pykälistä, on otettava huomioon, että näiden soveltaminen ei riipu maan joutumisesta sotatilaan, vaan voidaan ne saattaa voimaan muunakin aikana, jos katsotaan maan rajojen ulkopuolella käynnissä olevan sodan tai aseellisen selkkauksen tavalla taikka toisella vaikuttavan maamme oloihin. Viime keväänä hyväksyttiin eduskunnassa laki puolustusvalmiuden tehostamisesta sodanvaaran uhatessa, jonka lain mukaan sotatilalain 10 §:stä 50 §:ään asti voidaan saattaa sovellettaviksi myös sellaisena aikana, jolloin maa ei ole joutunut sotatilaan, siis milloin tahansa, jos maan rajojen ulkopuolella käynnissä olevan sodan katsotaan vaikuttavan maamme oloihin tavalla taikka toisella. Me olemme jokainen tietoisia siitä, että mikään maa ei nykyisen sodan vaikutuksesta ole jäänyt osattomaksi. Viime keväänä hyväksytyn lain perusteella voidaan siis sotatilalain säännökset saattaa voimaan milloin tahansa, silloinkin kun maassa ei eletä sotatilan edellyttämässä oloissa.

Kun asiaa katselee tätä taustaa vastaan tuntuu kyseenalaiselta onko tarpeellista laajentaa sotatilalain vaikutusta niin pitkälle kuin nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on tehty. Jos katsotaisiinkin tarpeelliseksi antaa hallitukselle poikkeukselliset valtuudet maan talouselämän säännöstelyyn ja puolustusvalmiuden tehostamiseen nykyisissä olosuhteissa, niin joutuu kysymään onko tässä säännöstelytoiminnassa ja puolustusvalmiuden tehostamisessa tarpeellista mennä niin pitkälle, että koko se sosiaalisten uudistusten sarja, joka meillä pitkien vuosikymmenien kuluessa on saatu aikaan, tehdään merkityksettömäksi sellaisenakin aikana, jolloin maa ei ole joutunut sotatilaan. Hallituksen esityksen 33 §:n mukaan, se sovellettuina siten kuin laki puolustusvalmiuden tehostamisesta sodan vaaran uhatessa edellyttää, tulisi näin tapahtumaan. Miten laajaksi sosiaalisten lakien tehottomaksi tekeminen tulisi, siitä antavat aavistuksen jo hallituksen esityksen perustelut. Siinä sanotaan, että tarpeenvaatiessa voidaan myöntää poikkeuksia ei ainoastaan työaikaan nähden, vaan muihinkin työoloja koskeviin lakeihin, kuten esimerkiksi työsuojimislakiin, merimieslakiin, opipimislakiin, työehtosopimuslakiin, leipomolakiin, työturvallisuuslakiin sekä lakiin kauppaliikkeiden ja -toimistojen työ-

oloista. Minä jo edellä huomautin siitä, että sotatilan vallitessa ovat näinkin pitkälle ulotetut poikkeukset ymmärrettäviä ja ehkä usein pakollisiakin, ja siihen on sotatilan vallitessa hallituksella oikeus sotatilan antamin valtuuksin, vaikkapa nyt ehdotettuja laajennuksia lain 30 §:ään ei tehtäisikään. Minulla on se käsitys, että kyseellisen pykälän laajentaminen on esitetty senvuoksi, että sitä voitaisiin soveltaa sellaisenakin aikana, jolloin maa ei ole joutunut sotatilaan. Siihen antaa mahdollisuuden jo mainitsemani laki puolustusvalmiuden tehostamisesta sodanvaaran uhattessa, ja silloin kuin asia näin on, minusta tuntuu kuin tähän pykälän muutokseen sisältyisi vahvasti poliittista väriä, joka antaisi mahdollisuuden työnantajille milloin tahansa anoa tätä pykälää käytettäväksi työehtojen huonontamisessa. Näin ollen katsoisin tällaisen laajennuksen vaaralliseksi työoloissa vallitsevalle rauhalle ja myöskin tarpeettomaksi tämän lakiehdotuksen muutoksen yhteydessä. Käsitykseni mukaan ei sotatilan merkitys puolustustehon kehittämisessä kärsisi, jos kysymyksessä oleva pykälä jätettäisiin sellaiseksi, kuin se nyt on voimassaolevassa laissa. Tulemmekin yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään tätä koskevan ehdotuksen.

Ed. von Born: Herr talman! Det föreliggande lagförslaget kan väl i stort sett accepteras, även om det innebär rätt så allvarsamma ingrepp med avseende å medborgarnas fri- och rättigheter, deras person och egendom. Under de undantagsförhållanden och i många avseenden kritiska situationer, som i samband med ett krig i våra dagar uppkomma, kunna åtgärder av denna art dock säkerligen icke undvikas. Man får blott hoppas, att lagstadgandena skola tillämpas med största urskiljning och all den hänsynsfullhet som är möjlig.

Tre omständigheter önskade jag i varje fall i detta sammanhang med några ord taga till tals.

Först och främst ville jag framhålla, att det icke är juridiskt fullt ostridigt och klart, att de nu antagna nya stadgandena i lagen om krigstillstånd skola, såsom avsett varit, få tillämpas även på sätt lagen av den 16 juni angående stärkande av försvarsberedskapen vid krigshot förutsätter,

d. v. s. under en väpnad konflikt mellan andra länder utan att i vårt land krigstillstånd råder eller är omedelbart förestående. Skall med andra ord det sakliga innehållet av sistberörda såsom grundlag antagna undantagslagsstadganden på detta sätt få efteråt fastslås och utvidgas genom en vanlig lag? Riktigt tolkade borde dock lagens om krigstillstånd föreskrifter få enligt nyssnämnda undantagslag om utvidgad tillämpning av krigstillståndslagen tillämpas blott i den lydelse de hade, då denna undantagslag tillkom. Ett annat förfarande vore enligt min tanke oformligt och säkert icke överensstämmande med god lagstiftningsordning. Det skulle snarast innebära, att grundlagsändringen av den 16 juni 1939 vore att betrakta som ett blankettstadgande, som efteråt i vanlig enkel lagstiftningsordning kunde ifyllas. Det hade dock enligt min åsikt varit korrekt, att också lagen av den 16 juni nu hade utvidgats att gälla i enlighet med de nya stadgandena i lagen om krigstillstånd.

För det andra önskade jag fästa uppmärksamheten vid mitt i min reservation ingående förslag till ändring av § 26. Mig synes det vara icke blott skäligt utan även nödigt att utgiva ersättning jämväl för sådana särskilda „göromål” och „uppgifter”, varom talas i §§ 21 och 22, i den mån de bliva enskilda ålagda. I allmänhet skall ju ersättning utgå för arbetsprestationer på grund av denna lag, och den ersättningen skall enligt en särskild, till lagen om krigstillstånd ansluten lag, vara skälig och utgå enligt av statsrådet närmare fastställda grunder. Sådan ersättning bör enligt min tanke även utgå i de av mig nu berörda fallen. Det finnes intet skäl varför de skulle utelämnas. Dessa fall äro nya i detta lagförslag och hava därför måhända av förbiseende blivit lämnade på sidan, vilket dock icke kan anses riktigt. Jag hänvisar i övrigt till min reservation.

Slutligen några ord om den av grundlagsutskottet uteslutna § 40. Någon ändring i sak innebär ju detta knappast. Av någon större betydelse anser jag i varje fall icke ändringen vara. Paragrafen får nu kvarstå med sitt tidigare sakliga innehåll, och det är enligt min tanke huvudsaken. Principen är ju, att då regeringen enligt denna lag vidtager åtgärder, som enligt R. F. fordra riksdagens medverkan

och som alltså egentligen höra till området för lagstiftningen, förslag till lagstiftning av motsvarande art snarast möjligt skall föreläggas riksdagen. Riksdagen äger alltså därvid i sista hand besluta. Statsrådets åtgärder äro i ty fall blott av interimistisk karaktär. Detta kommer att gälla ett flertal av de åtgärder, som av regeringen vidtagas på grund av krigstillståndslagen, t. ex. för reglementering av livsmedel och förnödenheter, beslagtagande och begagnande av egendom, inskränkning i församlings-, press- och tryckfriheten m. m. Jag uttalar förhoppningen, att dessa stadganden i § 40 noggrannt skola iakttagas och att man, där osäkerhet i något fall tilläventys råder, huruvida ärendet enligt paragrafen bör underställas riksdagen eller icke, man för säkerhets skull i dylika fall dock hellre skall hänskjuta saken till riksdagen, så att icke någon kompetenskonflikt behöver uppstå och för att förtroendet på alla håll mellan myndigheterna inbördes och mellan dessa och allmänheten skall i full utsträckning bevaras.

Jag tillåter mig i detta sammanhang fästa uppmärksamheten vid, att den nuvarande brännoljereglementeringen, som bl. a. i olika fall stadgar förbud för användning av i enskild ägo befintligt lagligen anskaffat förråd, redan synes hava gått utöver det, som regeringen kan utan riksdagens medverkan slutligen stadga om.

Under detaljbehandlingen skall jag be att få återkomma till mitt förslag beträffande § 26.

Ed. Jern: Det tillägg, som har gjorts till § 32 i stora utskottet, är enligt min uppfattning en försämring. Härigenom gives åter en gång vittnesbörd om huru statsmakten vill åvälva de kommunala myndigheterna skyldigheter, som bör tillhöra statsmakten. Genom detta stadgande kommer även stora kostnader att påläggas kommunerna, kostnader som staten själv bör svara för.

Sättet för detta stadgandes tillkomst kan jag icke heller gilla. Regeringen har icke framställt detta förslag i sin proposition, icke heller har förslaget framförts till grundlagsutskottet; först i stora utskottet framför regeringen önskan att ett dylikt stadgande skall intagas i lagförslaget. Det har nu icke varit möjligt för vederbörande

specialutskott att pröva detta nya stadgande, vilket dock hade bort ske. Jag uttalar förhoppningen att det nya momentet i ifrågavarande paragraf under detaljbehandlingen måtte uteslutas.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

10 ja 13 § sekä 2 luvun nimike hyväksytään keskustelutta.

14 §.

Keskustelu:

Ed. Wiik: Niillä perusteilla, jotka olen maininnut vastalauseessani, ehdotan, että lakiehdotuksesta poistettaisiin 14 §:n 3 momentti.

Ed. Ampuja: Kannatan ed. Wiikin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Ampujan kannattamana ehdottanut, että pykälän 3 momentti poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

16, 18 ja 19 § hyväksytään keskustelutta.

21 §.

Keskustelu:

Ed. Wiik: Koska on kohtuutonta, että muutamat apteekit eivät olisi sodan aikana ensinkään yleisön käytettävissä, vaikka niiden varastot saattavat hyvinkin riittää, ehdotan, että pykälän 1 momentista poistettaisiin sanat „ja apteekkeja”.

Ed. Wickman: Jag ber att få understöda rdm. Wiiks förslag.

Puolustusministeri Niukkanen: Huomautan ed. Wiikin lausunnon johdosta, että tämä säännös ei tietenkään ollenkaan tiedä sitä, että näitä apteekkeja ei myöskin siviiliväestö saisi käyttää, mikäli siviiliväestöä on niillä paikkakunnilla, joissa tällaisia n. s. kenttäapteekkeja tullaan muodostamaan.

Ed. Wiik: Puolustusministerillä voi olla oikea tarkoitus, mutta sitten hallitus ei ole osannut sitä oikein ilmaista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Wickmanin kannattamana ehdottanut 1 momentista poistettavaksi sanat „ja apteekkeja”. Kutsun tätä ehdotusta ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

22, 23 ja 25 § hyväksytään keskustelutta.

26 §.

Keskustelu:

Ed. von Born: Jag ber att få föreslå, att denna paragraf måtte godkännas i den lydelse den har i min till grundlagsutskottets betänkande fogade reservation.

Ed. Estlander: Jag anholder om att få understöda rdm. von Born.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. von Born ed. Estlanderin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyn III vastalauseen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. von Bornin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. von Bornin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

3 luvun nimike, 29 ja 30 § hyväksytään keskustelutta.

32 §.

Keskustelu:

Ed. Jern: Hänvisande till vad jag i den allmänna diskussionen hade äran anföra ber jag, herr talman, få föreslå, att paragrafen antages i den lydelse densamma har i grundlagsutskottets betänkande.

Ed. Haga: Jag ber att få understöda det gjorda förslaget.

Puolustusministeri Niukkanen: Minun mielestäni tämä lisäys, jonka suuri valiokunta on tehnyt, on tarpeellinen ja täydentää tätä lakia tärkeältä osalta.

Ed. Schildt: Pyydän ehdottaa, että 32 §:n viimeisen momentin viimeinen sana „kunta” muutettaisiin sanaksi „valtio”.

Ed. Pitkänen: Kannatan ed. Schildtin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Jern ed. Hagan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaisena. Kutsun tätä ehdotusta ed. Jernin ehdotukseksi. Ed. Schildt ed. Pitkäsen kannattamana on ehdottanut, että 4 momentin viimeinen sana „kunta” muutettaisiin sanaksi „valtio”. Kutsun tätä ehdotusta ed. Schildtin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Esitän äänestyksessä meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Schildtin ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan ja sen jälkeen ed. Jernin ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan, sellaisena kuin se edellisessä äänestyksessä on muodostunut.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

Äänestys ed. Schildtin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Schildtin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Jernin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Jernin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

33 §.

Keskustelu:

Ed. Lonkainen: Ehdotan, herra puhemies, I vastalauseen mukaisesti, että 33 § poistettaisiin. Pykälä tulisi näin jäämään sellaiseksi, kuin se on voimassaolevassa laissa.

Ed. Wiik: Kannatan ed. Lonkaisen tekemää ehdotusta. Nykyisen lain mukaan voidaan myöntää poikkeuksia työaikaa koskevista määräyksistä. Jos nyt todella on huomattu, niinkuin mahdollista on, että jotkut muutkin työväensuojelulait ovat sellaisia, joista pitäisi voida myöntää poikkeuksia, niin olisi voinut odottaa hallitukselta niin paljon huomaavaisuutta työväenluokkaa kohtaan, että lakitekstissä olisi lueteltu kyseessäolevat lainkohdat ja esityksen perusteluissa mainittu, mistä syystä on tarpeen, että voidaan niistäkin myöntää poikkeuksia. Sensijaan on nyt otettu lakiehdotukseen säännös, joka umpimähkään oikeuttaa hallituksen lakkauttamaan epämääräiseksi ajaksi melkein koko työväensuojelulainsäädäntömme. En voi siihen myötävaikuttaa ja toivon, ettei eduskunta edes nykyisen sotapsykoosin vallitessa siihen suostu. Jos pykälä hyväksytään hallituksen ehdotamassa muodossa, on mielestäni paras, että koko lakiehdotus hylätään.

Puolustusministeri Niukkanen: Minun käsittääkseni työoloja säännösteleviin lakeihin poikkeuksia ei tarvitse eikä ole asianmukaistakaan myöntää muuta kuin välttämättömän tarpeen ja pakon niin vaatiessa, ja suunnitelmien mukaan näiden poikkeuksien myöntäminen tulisi jäämäänkin sosiaaliministeriön hoidettavaksi. Mutta mielestäni on ilman muuta selvää, että varsinaisena sota-aikana tulee osoittautumaan mahdottomaksi noudattaa useita työoloja säännösteleviä lakeja, kuten esim. työsopimuslakia, oppisopimuslakia, työehtosopimuslakia, työturvallisuuslakia j. n. e. Jos lakia ei kirjoiteta tässä tarpeeksi väljäksi, se vie siihen, että viranomaiset ja hallitus on pakotetut menemään laittomuuksiin, koska on selvää, että sodan aikana täytyy tällaisia poikkeuksia voida myöntää.

Ed. Virkkunen: Se katsantokanta, joka ilmenee perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetystä I ja II vastalauseesta, ei ole oikea. Sitä vastoin on oikea hallituksen kannanotto esityksen kyseessäolevissa kohdissa. Ne ovat sotatilasta annetun lain puitteissa oikeita ja kannatettavia. Hallitus on esityksensä perusteluissa monin lausein oikein ilmituonut niiden muutosten tarkoituksen, jotka on välttämätöntä tehdä sotatilakiin, sekä myös tavan, jolla aiotaan soveltaa näitä kiristettyjä muutoksia. Myönnettäköön, että normaalisisä rauhanoloissa ne yksityisiin kansalaisiin kohdistuvat rajoitukset ja velvoitukset, joita nyt ehdotetaan, olisivat kylläkin mahdottomia, mutta sotatilan tultua ne sitävastoin ovat välttämättömiä.

Perustuslakivaliokunta onkin tehnyt lisäyksiä, jotka korostavat, että poikkeukset ja rajoitukset koskevat nimenomaan ainoastaan sota-aikaa. Hallitus lausuu perusteluissaan hyvin ja oikein: „Käytäessä taistelua maan elinietujen puolesta on kuitenkin välttämätöntä, että puolustukselle tärkeätä työtä rintaman takana suoritetaan samalla uhrautuvaisuudella ja voimien keskittämisellä kuin rintamallakin.” Ja edelleen hallitus lausuu muutetun lain soveltamisesta seuraavaa: „On luonnollista, että työoloja koskevaan lainsäädäntöön tehdään muutoksia vain todellisen pakon sitä vaatiessa, mutta hallituksella tulee kuitenkin olla valtuudet järjestää myös työoloja sen

mukaan kuin olosuhteet kulloinkin vaativat, ja sen vuoksi on kysymyksessä olevaa säännöstä muutettu niin, että sen suomat valtuudet koskisivat työoloja tarkoittavaa lainsäädäntöä yleensä, paitsi mikäli se koskee lapsia.” Tämäkin on vallan oikein sanottu.

Kun nyt näitä hallituksen lausuntoja vastaan tutkii ensimmäisen ja toisen vastalauseen kannanottoja, niin toteaa, etteivät vastalauseen tekijät ole ollenkaan välittäneet siitä, mistä on kysymys. Tietämättömiä siitä he tietysti eivät ole olleet. Ensimmäisen vastalauseen väite, että muka puheenaolevat poikkeukselliset säännökset voisivat tehdä tyhjäksi koko sen pitkän sosiaalisen lainsäädännön sarjan, minkä eduskunta on säätänyt, on kokonaan harhaan johtava. II vastalause käyttääkin jonkin verran asiallisempaa sanamuotoa sanoessaan, että lain muutokset antavat mahdollisuuden väliaikaisesti lakkauttaa melkein koko tähän asti luodun työväen suojelulainsäädännön. Viimeksimainittu lausumistapa on muodollisesti asiallisempi, mutta kummankin vastalauseen periaatteellinen kannanotto on kestävä. Kun sotatila maassa on syntynyt, silloin ei ole aikaa eikä haluakaan harkita, mihin sosiaalilainsäädännön kohtiin jätettäisiin kajoamatta, sillä tällaisilla ja muilla lakien säätämällä suojelutoimenpiteillä ei sota-aikana ole mitään käytännöllistä merkitystä, eikä niitä yksinkertaisesti voida soveltaa sotatilassa. Sitä vastoin on kaikki kansakunnan voimat keskitettävä maanpuolustuksen ja valtakunnan itsenäisyyden pelastamisen kiireellisiin tehtäviin. Asema on sama kuin palavan talon tai uppoavan laivan väestön pelastamisessa. Ovatko vastalauseen tekijät sitä mieltä, että voisi olla kansalaisia tämänkaltaisessa pakkotilanteessa, jotka sanoisivat: meidän ei tarvitse eikä sovi osallistua pelastamiseen, koskapa eräät suojelulainsäädännön kohdat antavat meille luvan olla toimeettomia katselijoita kun toiset hukkuvat ja toiset panevat kaikkensa alttiiksi hukkuvien tai palovaarassa olevien pelastamiseksi? Tällainen nurja katsantokanta paljastuu vastalauseissa. Se on väärä. Ja on sopimatonta myös esittää sellainen, kun käsitellään niin vakavia asioita, kuin ovat ne, joita lain muutokset tarkoittavat (Ed. Aattela: Puhujan rinnastus on väärä!).

Vielä sisältää ensimmäinen vastalause hallitusta vastaan jonkinlaisen syytöksen, joka on käsittämätön, kun otetaan huomioon, että tämän lausunnon antajat kuuluvat suurimpaan hallituspuolueeseen. He sanovat nimittäin, että niin laajoja kansalaisoikeuksien rajoituksia, kuin mitä esitykseen sisältyy, ei ole ollut välttämätöntä siihen sisällyttää maanpuolustuksen ja turvallisuuden varalta, vaan pyritään niiden avulla ajamaan poliittisia tarkoituksia. Siinä nyt hallitus saa omiltansa kuulla kunniansa. Poliittiset tarkoituksiperät eivät voi johtaa ajatusta muuhun, kuin että hallitus muka olisi jollakin tavalla nurja sosiaalilainsäädännölle ja käyttäisi tarjottavaa tilaisuutta hyökätäkseen siihen. Mitä ed. Lonkainen puhui työnantajien mielialoista ja toiveista, ei ollenkaan kuulu asiaan, sillä yksin hallitus on tätä lakia soveltamassa ja siitä vastaamassa. Tehdyssä syytöksessä hallitusta vastaan ei voi asiallisesti olla mitään perää. Tällainen lausunto asettaa vain kummalliseen valoon sosialidemokraattiset valiokunnan jäsenet ja heidän kannattajansa sosialidemokraattisessa ryhmässä, kun on kysymys heidän suhtautumisestaan omiin johtaviin mieliinsä hallituksessa ja koko hallitukseen.

Minä hyväksyn pykälän suuren valiokunnan esittämässä muodossa.

Ed. A m p u j a: Ed. Virkkunen varmasti selvitti lausunnossaan väärin työväensuojelulain tarkoitusta, kun hän oletti, että se varaa vain joutilaisuuden ja välinpitämättömyyden velvollisuudesta. Koko sen lainsäädännön tarkoitushan on kai pitää työläinen työkuuntoisena. Ja siinä suhteessa epäilemättä eräät sotaherrat voivat tulkita asiaa joskus väärinkin, jos heille jää ratkaisulta antaa poikkeuksia suojelulakiin nähden. Semmoisessa demokraattisessa maassa kuin Englannissa esim. oli neljä vuotta kestävänsä maailmansodan aikana työläisillä lakko-oikeus ja siellä olikin huomattavia työlakkoja. Niiden avulla nähtävästi saadut palkankorotukset ja monet muut pitivät sen maan työväenluokan työkuuntoisena, joka lie vaikuttanut Englannin voittoon maailmansodassa. Toisissa maissa kaikki sellaiset vapaudet oli ankarasti kielletty, mutta lopputulos ei niille ollut edullinen.

Ed. L o h i: Kyllähän minun täytyy yhtyä tässä hallituksen käsitykseen. Jos maa ja kansa joutuu tilanteeseen, että on kysymys koko kansan elämästä ja kuolemasta ja paras työvoima pakotetaan panemaan alttiiksi kaikkein kalleimpansa, henkensä, onko silloin oikein, että vaaditaan, että rintaman takana oleviin nähden sovelletaan kaikkia niitä sosiaalilakeja, mitkä tavallisissa normaalissa oloissa ovat oikeat ja välttämättömät! Minä en voi olla ihmettelemättä sitä käsitystä, että sellaisen tilan vallitessa kuin sodassa, jossa on kysymys koko kansan elämästä ja kuolemasta, jossa kaikki kansalaiset velvoitetaan panemaan alttiiksi kaiken omaisuutensa, suurin osa kansalaisia henkensä, niin silloin pitäisi jotkut työaikalainsäädännökset tai muut sellaiset säännökset pitää voimassa. Tämähän on käytännöllisesti suorastaan mahdotonta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa ed. Lonkainen ed. Wiikin kannattamana on ehdottanut, että pykälä poistettaisiin. Kutsun tätä ed. Lonkaisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Lonkaisen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 64 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 35.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

4 luvun nimike, 42, 44, 49 ja 50 § sekä 5 luvun nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen johtolause.

Keskustelu:

Ed. E s t l a n d e r: Hänvisande till min reservation ber jag få föreslå, att ingressen måtte antagas med hänvisning till 67 § R.O.

Ed. von Born: På det skäl, som jag anför i slutet av min till utskottets betänkande fogade reservation, ser jag mig föranlåten att understöda rdm. Estlanders förslag.

Puolustusministeri N i u k k a n e n: Minä huomautan ed. Estlanderin ehdotuksen johdosta, että sotatilalain niissä pykälissä, joita tässä ei ehdotetakaan muutettaviksi ja muissakin kohdin nykyjään voimassa olevassa sotatilalaissa on kansalaisvapauksiin paljoa raskaammin kohdistuvia säännöksiä kuin ne muutokset, joista tässä on kysymys ja ne on katsottu voitavan säätää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Estlander ed. von Bornin kannattamana ehdotanut, että johtolauseen alku tulisi kuulumaan: „Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla”. Kutsun tätä ehdotusta ed. Estlanderin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Estlanderin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen nimike hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

283) Ehdotus laiksi kohtuuttomien hintain ehkäisemisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Huotari: Herra puhemies! — Tämän lain tarpeellisuudesta ollaan kaikkialla yksimielisiä. Monet ovat lausuneet vain sen, että se olisi pitänyt tulla vähän aikaisempaan, joten olisi estytty siitä pulasta, johon olemme nyt joutuneet. Olen kyllä sitä mieltä, että hallitus on tehnyt voitavansa, sillä tilannehan tuli siksi äkkiä.

Lakivaliokunnan muutokset ovat myös tarpeenvaatimia, sillä on aivan oikein, että yhteiskunnan puolelta tartutaan ankaralla kädellä sellaisiin kiinni, jotka kansan hätää hyväkseen käyttäen keinotellakseen kokooivat varastoja niillä rikastuakseen. Hätäänntyneet ihmiset sitten ostavat näitä ja niin kiihoittavat näiden saaliin himoa. Olisi sentähden kaikkien pidätyttävä ostamasta keinottelijoilta ja saatettava ne viranomaisen tietoon, silloin autamme paraiten tilanteen selviämistä. Mielestäni olisi 3 §:n rikkojilta määrättävä alin sakko korkeammaksi kuin alin raja sakoissa on. Mutta kun valiokunnassa enemmistö oli toista mieltä ja jaostossa oli enemmistö toista mieltä, niin katson, että ehkä se tälläkin tavalla menee, niin että oikeudella on liikumisalaa näissäkin tapauksissa.

Tämän lain mukaan hallitukselle jää määrättäväksi, mitä yleisiä tarvikkeita tämä laki koskee. Tahtoisin kiinnittää hallituksen huomiota siihen suureen epäkohtaan, mikä halkokaupan alalla vallitsee ainakin täällä Helsingissä. Työläisnaiset ovat valittaneet, miten he saadakseen puita, joutuivat seisomaan jonossa monet tunnit ja sit-

ten kuin halkolasti tulee, saavat usein kauppiaat ne ja jonottajat jäädä ilman. Työssäkäyvien samoin kuin sellaisen perheenäidin, jolla on pieniä lapsia, on mahdollonta seisoa jonossa monia tunteja, ja niin jäädä he ilman, joten puutos puista alkaa olla huomattava. Sentähden esitän hätääntyneiden työläisäitien pyynnön hallitukselle, että se heti järjestäisi niin, että köyhä kansa, joka joutuu ostamaan puunsa vähissä erissä, että se saisi ne helpommalla. Meillä on onneksi nyt lämmin ja kuiva syksy, mutta kylmä uhkaa, ja työläisten heikosti varustetuissa kodeissa se ensiksi tuntuu. Jos syksyllä huoneet pääsevät kosteiksi huonon lämmityksen tähden, ei sitä voi enää myöhemmin parantaa suuremmalakaan lämmityksellä.

Toivon hartaasti, että hallitus heti järjestää halkojen saannin vähäväkisille, niin kuin se jo on ryhtynyt halkojen hankkimiseen kauppaan, joka teko kiitollisuudella mainittakoon. Tilanne vaatii pikaista korjausta. Sitten vielä se, että halkojen hinnat ovat nousseet suunnattomasti — puhuvat 70—100 markan noususta syleltä. Ja tänä päivänä kuulin, että yli 500 mk sy-

lältä pyytävät jo välikauppiaat. Tässäkin olisi paljon tekemistä, mutta se, mitä minua on pyydetty juuri huomauttamaan, on se, että köyhä kansakin saisi puita, joilla voisi huoneistonsa lämmittää.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—11 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15,41.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

13. Perjantaina 22 p. syyskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta 150
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 14.

2) Ehdotus laiksi kohtuuttomien hintain ehkäisemisestä 151
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 18.

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä kansanhuoltohallintoa varten „

4) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja 152

5) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 vuoden 1938 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta „

6) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavien ehkäisemiseksi „

Siv.

7) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi kotimaisen viljan menekkin edistämisestä annetun lain muuttamisesta 152
8) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen n:o 22 johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana „

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hästbacka, Kares, Kuusisto, Lahela, Nikkola, Pohjala, Rantala ja Saarinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden takia ed. Hästbacka sekä yksityisasiain takia edustajat Kares ja Pohjala.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä valitsemaan ministeriksi nimitetyn ed. Salmenojan sijaan jäsenen valtiovarainvaliokuntaan ja samoin pankkivaliokuntaan.

Hyväksytään.

Pankkivaltuusmiesten valitseminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 4 momentin mukaan on pankkivaltuusmiehet valittava eduskuntavaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan sanotun vaalin.

Hyväksytään.

Suomen Pankin tilintarkastajain valitseminen.

Puhemies: Niinikään ehdottaa puhemiesneuvosto, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 5 momentissa mainitun Suomen Pankin tilintarkastajain ja näiden varamiesten vaalin.

Hyväksytään.

Valtiontilintarkastajain valitseminen vuodeksi 1940.

Puhemies: Edelleen ehdottaa puhemiesneuvosto, että eduskunta kehoittaisi valitsijamiehiä hallitusmuodon 71 §:n mukaisesti valitsemaan vuodeksi 1940 viisi valtiontilintarkastajaa sekä varamiehen kullekin heistä.

Hyväksytään.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen valitseminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n mukaan on eduskunnan valitsijamiesten valittava eduskuntavaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä kaksitoista kansaneläkelaitoksen valtuutettua ja kutakin valtuutettua kohti kaksi varamiestä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päät-

täisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan sanotun vaalin.

Hyväksytään.

Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle sen johdosta, että Eduskunnan hyväksymä laki kultaehdon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa on jätetty vahvistamatta.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella t.k. 15 päivältä on eduskunnalle saapunut samalle päivälle päivätty hallituksen kirjelmä sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä laki kultaehdon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa on jätetty vahvistamatta. Hallituksen kirjelmä on nyt jaettu edustajille painettuna.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 14, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 3, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Wiik: Lakiehdotus on toisessa lukemisessa saanut osaksi sisällön, joka kovasti ja maanpuolustuksen kannalta katsoen tarpeettomastikin uhkaa työväestön etuja. Niinkuin jo silloin huomautin, ei ole mielestäni syytä lakiehdotusta tässä muodossa hyväksyä, vaan on annettava hallitukselle tilaisuus esittää uusi ja parempi lakiehdotus. Ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Estlander: Herr talman! Jag hade för min del icke tänkt göra något förslag, men önskar göra ett uttalande i anledning av att detta lagförslag nu föreligger till tredje behandling.

I tider, sådana som dessa, när lagstiftningen, administrationen och alla ekonomiska resurser måste utnyttjas till det yttersta för att åstadkomma erforderlig försvarsberedskap, är det av största vikt att lagstiftaren såväl som regeringen göra klart för sig att den yttre försvarsberedskapens styrka helt och hållet är beroende utav folkets, av samhällets egen inre sammanhållning. Det finnes emellertid intet, som inverkar så upplösande och söndrande som att det kan, och med fog kan göras gällande, att lagstiftaren, då han fullgör sitt värv, försummar att på det sorgfälligaste förbliva på den enda fasta grundvalen, varpå även denna tids alla åtgärder böra byggas, nämligen iakttagande av de lagliga former, inom vilka dessa åtgärders genomförande får äga rum. Förtroendet till administrationen är likaledes i högsta grad beroende av att lagstiftningens grund är oanfäktbar. I annat fall erhålla även dess åtgärder en helt annan karaktär och ses i en annan dager utav medborgarna, vilka med full rätt böra, nu som annars, få öva medborgerlig kritik. Statsmaktens auktoritet försvagas och förtroendet särskilt till regeringen går förlorat. Och, framför allt, den inre försvarsfronten försvagas.

Ed. Ampuja: Kannatan ed. Wiikin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Ampujan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun ehdotusta ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitin „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kohtuuttomien hintain ehkäisemisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 18, jota on valmistellasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 4, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hyljätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Asian kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

3) Määrärahan myöntämistä kansanhuoltohallintoa varten

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1; sekä

4) Ehdotuksen laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2;

ensi tiistain täysistuntoon:

5) Vuoden 1938 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

6) Ehdotuksen laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1;

seuraavaan täysistuntoon:

**7) Ehdotuksen laiksi kotimaisen viljan me-
nekin edistämisestä annetun lain muutta-
misesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; sekä

**8) Ehdotuksen laiksi tapaturmavakuutuksesta
sodan aikana**

sisältävän hallituksen esityksen n:o 22 johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

14. Perjantaina 22 p. syyskuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssi-toimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja 153

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 15.

2) Ehdotus laiksi kotimaisen viljan menekien edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 17.

3) Ehdotus laiksi meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmavakuutuksesta sodan aikana

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

Ainoa käsittely:

4) Ehdotus määrärahan myöntämisestä kansanhuoltohallintoa varten. .

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 23.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, ja lisäksi ed. Rantala.

Ilmoitusasiat:

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 24—26, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 15, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi kotimaisen viljan menekien edistämisestä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 17, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmavakuutuksesta sodan aikana.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Törngren: Herra puhemies! Käsitellessään hallituksen esitystä laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana, on työväenasiainvaliokunta ollut yksimielinen siitä, että koko kansallemme tärkeän meriliikenteemme jatkumisen yhtenä edellytyksenä on, että meripalveluksessa olevien henkilöiden ja heidän omaistensa vakuutusturvaa on lisättävä. Tässä suhteessa valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, pitää tämän asian tyydyttävän järjestelyn välttämättömän tarpeellisenä ja erittäin kiireellisenä. Myöskin on valiokunta yhtä mieltä hallituksen kanssa siitä, että on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että työnantajan velvollisuus suurempaa korvausta tarkoittavan vakuutuksen ottamiseen säädetään lailla. Yksityisen vakuutuksen avulla luotu vakuutusturva ei, vaikka tällaisen vakuutuksen ottaminen olisikin yleistä, tarjoa sitä varmuutta, joka voidaan saavuttaa pakollisen vakuutuksen avulla.

Koska hallitus itse lakiin ei ole ehdottanut määräyksiä maksettaviksi ehdotettujen lisäkorvauksien summista perustellen tätä sillä, että vallitsevat olot vaativat joustavuutta korvauskysymyksen järjestelyssä, ei valiokunnallakaan ole ollut aihetta tähän

asiaan syventymiseen. Yleinen mielipide valiokunnassa on kuitenkin ollut, että ne lisäkorvaukset, joista syyskuun aikana vapaaehtoisen yksityistapaturmavakuutuksen avulla on sovittu, pikemminkin ovat liian alhaiset kuin korkeat. Pääomakorvauksia-kin olisi ehkä myönnettävä elinkorkojen ja huoltoeläkkeiden ohella. Valiokunta luottaa kumminkin siihen, että hallitus laatiessaan asetuksensa ottaa huomioon meripalveluksessa olevien eri ryhmien hallitukselle, ja käsittelyn aikana valiokunnalle, esitetyt oikeudenmukaiset toivomukset.

Niinkuin työväenasiainvaliokunnan eduskunnalle jättämästä mietinnöstä selviää on valiokunta, yhtyen hallituksen kantaan merimiehiin nähden, lakiehdotuksesta poistanut ne määräykset, jotka tarkoittavat jälleenvakuutuksen järjestämistä työväen tapaturmavakuutuslain alaisiin muihin henkilöihin. Tätä kysymystä ei ole pidetty yhtä kiireellisenä kuin lisävakuutuksen järjestämistä meripalveluksessa oleville. Sen harkitseminen ja käsitteleminen tässä yhteydessä olisi siihen liittyvien useiden periaatteellisten ja käytännöllisten kysymysten takia voinut viivästyttää lain voimaantuloa merimiehiinkin nähden. Kysymys sotatapaturmavakuutuslain ulottamisesta myöskin maalla työskenteleviin tulee päiväjärjestykseen oikeastaan vasta sitten kuin Suomi osallistuu sotaan ja on käsiteltävä niiden toimenpiteiden yhteydessä, joita tämän varalta suunnitellaan. Jos kumminkin eräitä maallakin työskenteleviä työväen ryhmiä olisi rinnastettava merimiehiin, luottaa valiokunta siihen, että hallitus näiden ryhmien osalta myöhemmin antaa eduskunnalle uuden esityksen.

Mitä valiokunnan muutoksiin lakiehdotuksen yksityiskohtiin tulee, viittaan valiokunnan eduskunnalle antamaan mietintöön. Lopuksi on minun kuitenkin ehkä syytä mainita, että niiden muutosten johdosta, joita valiokunta on esitykseen tehnyt, on valiokunta myöskin muuttanut lain nimikkeen niin, että jo nimestä selviää, että laki koskee vain meripalveluksessa olevia henkilöitä.

I korthet sagt har socialutskottet omfattat regeringens åsikt att under nuvarande förhållanden en ökad försäkring för alla dem, som arbeta på sjön, är nödvändig och snabbt bör förverkligas. Beträffande

äter försäkringens utsträckning till andra under lagen om olycksfallsförsäkring fallande arbetare har utskottet varit av åsikten, att denna frågas avgörande i detta sammanhang kunde vederväga lagförslagets snabba antagande för sjömannens del, och föreslår därför att bestämmelserna därom strykas ur lagförslaget.

Sosiaaliministeri Fagerholm: Herra puhemies! Sen johdosta, että työväenasiainvaliokunta on tehnyt hallituksen lakiehdotukseen muutoksen, jota on pidettävä laadultaan periaatteellisenä, katson tarpeelliseksi esittää nyt kysymyksessä olevasta lainsäädännöstä eräitä yleisiä näkökohtia.

Hallituksen esitys sisälsi kaikki ne toimenpiteet, joita oli pidetty tarkoituksenmukaisina ja myöskin tarpeellisina työntekijäin tapaturmavakuutuksen järjestämiseksi sodan aiheuttamia poikkeuksellisia oloja vastaavalle kannalle. Tämän mukaisesti lakiehdotus tarkoitti toisaalta meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmakorvauksen suurentamista ja korvauspiirin laajentamista, sikäli kuin on kysymys sodan aiheuttamista tapaturmista työssä, toisaalta taasen tapaturmavakuutuksen koko alalle ulotettavaa järjestelyä siltäkin varalta, että Suomi joutuu sotatointen kohteeksi. Viimeksimainitulta osalta oli kysymys sellaisesta ennakkoimenpiteestä, jonka tarkoituksena oli helpottaa huolenpitoa tapaturman uhriksi joutuneista henkilöistä ja heidän omaisistaan, antamalla vakuutusyhtiöille tehtäväksi korvauksen suorittamisen valtion tehokkaan tuen avulla. Ehdotettu lainsäädäntö oli siten kokonaisuudessaan niiden periaatteiden käytäntöön soveltamista ja kehittämistä, jotka käyvät selville voimassa olevasta sotavakuutuslaista. Tähän järjestelmään kuului myöskin se, että itse laissa ei ollut tarkoitettu mainittavaksi, että lain soveltaminen ei tule kysymykseen silloin, kun Suomi joutuu sotaan. Sensijaan oli kyllä nimenomaan meripalveluksessa olevien henkilöiden korotetuista tapaturmakorvauksista suunniteltu asiasta annettavassa asetuksessa määrättäväksi, että ne koskevat ainoastaan sellaisen sodan aiheuttamia vahinkoja, josta Suomi on syrjässä. Tältä pohjalta asiaa arvosteltaessa on myöskin lakiteknilliseltä kannalta asianmukaista, että kysymyksessä olevaa lainsäädäntöä ei jaeta kahdeksi eri laiksi,

joista toinen koskee meripalveluksessa olevia, toinen muita yksityisissä työsuhteissa olevia henkilöitä. Viimeksimainitun kysymyksen luonne on kuitenkin nyt muuttunut työväenasiainvaliokunnan asetuttua sille kannalle, että itse laissa on säädettävä, ettei se ole voimassa Suomen joutuessa sotaan. Tälle kannalle asetuttaessa voidaan pitää lakiteknillisesti hyväksyttävänä, että merimiesten tapaturmakorvauksesta säädetään eri laki.

Tästä ratkaisusta on kuitenkin sanottava, että se ei lainkaan sisällä sodan virittämien kysymysten kokonaisratkaisua esilläolevalla alalla. Valmius, jolle nykyhetkellä on annettava suuri arvo, vaatii koko tapaturmavakuutuksen järjestelyä mahdollisuuksien mukaan siten, että tapaturmakorvausten tarkoittamaa huoltoa voidaan apua tarvitseville antaa sodankin aikana. Tässä on ilmeisesti valtion tehokas tuki tarpeen, ja suotavaa olisi ollut, että asia olisi saatu lopullisesti järjestetyksi jo nyt, kun siihen olisi ollut tilaisuus. Kun hallitus kuitenkin katsoo voivansa hyväksyä senkin ratkaisun, jota valiokunta ehdottaa, se johtuu lähinnä siitä, että voimassa oleva sotavakuutuslakimme tarjoaa tämän asian järjestämiseen sellaisen mahdollisuuden, jota voidaan pitää melkoisessa määrässä tyydyttävänä. Jotta asiassa ei ilmenisi vaikeuksia, olisi toivotavaa, että kaikki tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen toimiluvan saaneet vakuutusyhtiöt parhaansa mukaan myötävaikuttaisivat asian järjestämisessä. Valtion kannalta katsoen on pidettävä huomion arvoisena, että tapaturmavakuutuksen käsittävä sosiaalinen tehtävä on sellaisissa käsissä, että se voidaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti hoitaa sekä hyvinä että myös huonoina päivinä. Asian tullessa ratkaistuksi valiokunnan ehdottamalla tavalla hallitus ottaa harkittavakseen, voidaanko pitää riittävänä, että tapaturmavakuutus sodan aikana jätetään sen varaan, miten kysymys järjestyy sotavakuutuslain mukaisena järjestelynä vai onko asiasta annettava uusi esitys, joka sisältää samat periaatteet kuin nyt esilläoleva, vai onko ehkä ryhdyttävä muihin asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Mitä lopuksi nimenomaan meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmakorvauksiin tulee, on tämä kysymys, kuten hallituksen esityksessä mainitaan ja kuten valiokuntakin nimenomaan huomauttaa,

erityisesti kiireellinen. Tässä yhteydessä on syytä mainita myöskin niistä suunnitelmista, jotka ovat ministeriössä vireillä tapaturmakorvauksien suuruuden järjestämiseksi nykyoloja vastaavalle kannalle. Tässä kohdin on pidettävä ohjeena, että korotuksen on oltava sopivassa suhteessa siihen palkkojen parantamiseen, joka nykyisin asian luonteen mukaisesti on tullut meripalveluksessa olevien henkilöiden hyväksi. Tätä asiantilaa vastaavasti on suunniteltu sekä päivärahan että elinkoron ja huoltoeläkkeen lisäämistä siten, että tapaturmavakuutuslain mukaan suoritettavia määriä asianmukaisessa suhteessa korotetaan ja että elinkoron ja huoltoeläkkeen perusteeseen sovitettuna vuosityöansiota määrätessä todellisen vuosiansion laskuperusteeksi pantava yläraja, joka nyt on 24,000 markkaa, nostetaan huomattavasti. Täten meneteltäessä voidaan tapaturmavakuutuslaissa säädettyjä perusteita muuten muuttamatta ja siis siinä suhteessa uutta lainsäädäntöä tarpeettomasti voimassaolevista normeista etäännyttämättä saavuttaa se palkan ja korvauksen kohtuullinen suhde, johon äsken viittasin.

Tämän suuntaiseen järjestelyyn sisältyy tietenkin samalla se, että tapaturmavakuutus ulotetaan laajemmalle kuin työväentapaturmavakuutuslaki edellyttää. Siinä suhteessa ei ole ajateltu vedettäväksi mitään palkkarajaa, vaan tarkoituksena on tehdä vakuutuksesta osalliseksi kaikki meripalveluksessa olevat henkilöt, laivojen päälliköt mukaanluettuina. Korvauksen korottamisen lisäksi on suunniteltu kertakaikkisen korvauksen maksamista kuolintapauksen ja pysyvän työkyvyttömyyden sattuessa. Tämän kertakaikkisen lisäkorvauksen suuruus on suunniteltu riippuvaksi asianomaisen henkilön vuosityöansiosta korvauksen alaja ylärajaa koskevin rajoituksin.

Ed. P a a v o l a i n e n: Herra puhemies! Nykyisestä levottomasta tilasta johtuen on merimiesten ja yleensä meripalveluksessa olevien henkilöiden asema merillä käynyt vaaranalaiseksi, olkoot nämä sotaikäyvä taikka sodan ulkopuolella olevien maiden kansalaisia. Kolmen viikon sota on aiheuttanut monenlaisia vaikeuksia jo meilläkin. Onpa tapahtunut ihmishenkienkin menetyksiä. Joka tapauksessa on puolueettomienkin maiden meripalveluksessa olevien hen-

kilöiden liikkuminen merellä siksi vaaranalaista, että säännöllisiä oloja varten tarkoitetut turvallisuustoimenpiteet eivät ole enää riittäviä. Senvuoksi on meilläkin jo ryhdytty lisäämään meripalveluksessa olevien henkilöiden ja heidän omaistensa vakuutusturvaa. Se on tähän asti voinut tapahtua ainoastaan vapaaehtoisen yksityistapaturmavakuutuksen avulla. Kuluva vuoden heinäkuun 6 päivänä annetun sotavakuutuslain säännösten perusteella on valtion sotavakuutuslautakunta ryhtynyt jälleen vakuutustoimintaan, joka tarkoittaa toisaalta työntekijäin korvauksen saannin turvaamista, toisaalta erityisen lisävakuutuksen järjestämistä meripalveluksessa oleville henkilöille. Hallitus on kuitenkin katsonut, että tällaisen yksityisen vakuutuksen avulla luotu vakuusturva ei ole riittävä, jonka vuoksi se käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdottaa, että työnantajan velvollisuus suurempaa korvausta tarkoittavan vakuutuksen ottamiseen säädetään lailla. Hallituksen esityksen mukaan olisi lisäkorvaus suoritettava joko korotettujen tapaturmavakuutuskorvausten taikka kertakaikkisten korvausten muodossa kuolemantapauksen tai työkyvyttömyyden sattuessa.

Tietääkseni on kaikissa piireissä otettu tyydytyksellä vastaan tämä hallituksen toimenpide. Meripalveluksessa olevien henkilöiden vakuusturvan lisäämisellä on välillisestikin katsottava olevan laaja, koko talouselämäämme kohdistuva ja siihen ratkaisevasti vaikuttava merkitys. Se on välttämätön edellytys, että meillä voidaan epävakaisissakin oloissa saada turvatuksi tarvikkeiden kuljetus meritse. Meripalveluksessa oleviin henkilöihin nähden ovat hallituksen ehdottamat ja työväenasiainvaliokunnan yksimielisesti hyväksymät lisäturvallisuustoimenpiteet tarpeellisia ja kiireellisiä, vaikka Suomi ei itse olekaan joutunut sotaan.

Sensiijaan on toinen kysymys, missä määrin ja mitä erikoistapauksia varten myöskin maalla toimiviin työväentapaturmavakuutuslain alaisiin henkilöihin nähden olisi syytä ryhtyä sellaisen jälleenvakuutuksen järjestämiseen, kuin hallituksen nyt käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä on suunniteltu meripalveluksessa oleviin nähden. Maan itse olematta sodassa on maalla toimivien työntekijöiden asema kokolailla toinen kuin merillä liikkuvien. Se on rau-

hanaikaista toimintaa, eikä voitane olettaa, että heidän turvallisuutensa olisi juuri sen uhatumpi kuin tavallisissakaan oloissa. Oli senvuoksi odottamatonta ja lakiesityksen varsinaisesta tarkoituksesta poikkeava se ehdotus, jonka hallitus oli sisällyttänyt käsiteltävänä olevaan esitykseensä, ja jonka mukaan valtion antama jälleenvakuutus olisi ollut ulotettava koskemaan myöskin muiden työntekijäin tapaturmavakuutusta. Täydellä syyllä onkin työväenasiainvaliokunta hylännyt tämän hallituksen esityksen kohdan, koska sen hyväksyminen olisi tietänyt sodanaikaisen tapaturmavakuutuksen ulottamista niin laajoihin piireihin, että sitä tuskin olisi ollut mahdollista järjestää samoilla edellytyksillä kuin meripalveluksessa oleviin henkilöihin nähden. Kuinka suurista henkilömääristä tässä olisi ollut kysymys ja miten näin laajennettu jälleenvakuutus olisi voitu rahallisesti järjestää, oli hallituksen esityksessä jätetty selvittämättä. Jos tahdotaan ulottaa kysymyksessä oleva jälleenvakuutus kaikkiin työntekijöihin, on tämä kysymys perusteellisesti harkittava, jonka vuoksi työväenasiainvaliokunta onkin ollut sitä mieltä, että tässä yhteydessä ja niin epätydyttävän valmistelun perusteella kuin hallituksen esityksessä oli, sen toimeenpanosta olisi luovuttava.

Vielä arveluttavampi ja vielä vähemmän valmisteltu oli se hallituksen ehdotus, joka sisältyi hallituksen esityksen 3 §:ään. Edellyttäen, että hallituksen esitys jälleenvakuutuksen ulottamisesta kaikkiin työväen tapaturmavakuutuslain alaisiin henkilöihin olisi tullut hyväksytyksi, oli hallitus mainituksessa 3 §:ssä ehdottanut, että maan koko tapaturmavakuutustoiminta olisi osallistettava kysymyksessä olevien korvausten järjestelyyn sekä ehdottanut määrättäväksi, että sanotut korvaukset voidaan erikseen määrättävällä tavalla ja määrässä jakaa kaikkien niiden vakuutusyhtiöiden kannettavaksi, jotka ovat saaneet hoitaakseen työntekijäin tapaturmavakuutuksen sisältämän sosiaalisen tehtävän. Mitään yksityiskohtaista selvittelyä ei tämä erinomaisen laaja ja kaikkiin vakuutusyhtiöihin kohdistuva, niihin mitä kohtalokkaimmalla tavalla vaikuttava hallituksen esitys ollut saanut. Asianomaisessa pykälässä oli vain varsin ylimalkaisesti määrätty, että niiden vakuutusyhtiöiden, jotka on oikeutettu

myöntämään työntekijäin tapaturmavakuutuslain mukaisia vakuutuksia, on kunkin osallistuttava jälleenvakuutussopimuksessa ehkä määrättävään vakuutusyhtiöiden vastuuseen kohtuullisten perusteiden mukaisesti. Tämän pykälän mukaan olisi tämä „kohtuullisten perusteiden” määrääminen jäänyt yksinomaan riippumaan sotavakuutuslautakunnan harkinnasta.

Vakuuttavalla tavalla osoitettiin työväenasiainvaliokunnassa tapaturmavakuutusyhtiöiden puolesta esiintyneiden asian tuntijain taholta, että tämä hallituksen ehdotus toteutettuna olisi voinut saattaa useimmat vakuutusyhtiömme mitä vaikeimpaan asemaan, jopa suorastaan aiheuttaa niiden joutumisen maksukyvyttömiksi. Tuntuu ilmeiseltä, että hallitus ei ollut kiinnittänyt riittävästi huomiota koko tähän kysymykseen, vaan oli antanut esityksensä tämän kohdan verraten kevyen valmistelun perusteella. Sosiaaliministeriössä näyttää havaitun huomaamaan tämän kohdan perusteettomuus vasta sen jälkeen, kuin asiaa oli käsitelty valiokunnassa ensimmäisessä lukemisessa. Valiokunnassa suoritettua ja asianomaisen ministerin tietoon saatettua valaisun jälkeen vasta ilmoitettiin valiokunnalle, että hallituksen esityksen varmentaja luopuu ehdotuksestaan. Nyt on asianomainen ministeri ilmoittanut, että myös hallitus on asettunut samalle kannalle. Minusta tuntuu, että tähän luopumiseen alkuperäisestä kannasta ovat vaikuttaneet asialliset eikä vain pelkät lakiteknilliset syyt, niinkuin herra sosiaaliministeri täällä äsken lausunnossaan sanoi. Näin saattoi työväenasiainvaliokunta yksimielisesti kokonaan poistaa kysymyksessä olevan 3 §:n.

Puuttumatta muihin pääasiallisesti muodollisiin muutoksiin, joita valiokunnassa on tehty käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen, tahdon vain lyhyesti mainita, että laki tapaturmavakuutuksesta sodan aikana työväenasiainvaliokunnan nyt ehdottamassa muodossa vastaa sitä tarkoitusta, mikä lain säätämisellä on pyritty saavuttamaan. Se kohdistuu yksinomaan meripalveluksessa oleviin henkilöihin ja lisää heidän vakuutusturvallisuuttaan. Pidän omalta osaltani suotavana, että suuri valiokunta hyväksyy lakiesityksen samassa muodossa, kuin työväenasiainvaliokuntakin.

Ed. Bryggari: Pyysin puheenvuoron tuodakseni tässä yhteydessä jo ilmi sen käsityksen, mikä sosialidemokraattisilla valiokunnan jäsenillä lain muutoksen kohdalla oli. Edellinen puhuja mainitsi, että lain teknillinen puoli oli niin huono, että sen vuoksi tahdottiin valiokunnassa muuttaa laki toisen sisältöiseksi supistamalla lain ulottuvaisuutta huomattavasti. Minä sain sen käsityksen vakuutusyhtiöiden asiamiesten lausunnoista, joita oli käsketty valiokuntaan kuultaviksi, ettei vakuutusyhtiöt olleet huolissaan lain teknillisestä puolesta, vaan siitä, kun se olisi asettanut lisääntyviä velvollisuuksia sodan tai sodanvaaran alaisten tapausten johdosta korotetun korvauksen ja sosiaalihuollon maksamisessa. Siitä oli kysymys, eikä lain teknillisestä puolesta. Kun täällä sosiaaliministeri jo ilmoitti, että on tarkoituksena ja harkinnan alaisena samanlainen korotettu korvaus ja sosiaalihuollon järjestely ulottaa muihinkin työläisiin, jotka joutuvat työskentelemään sodan tai sodanvaaran alaisessa tilanteessa, niin minulla ei ole aihetta tässä yhteydessä muuta kuin kiitollisuudella todeta, että työväestö odottaa, että hallitus tällaisen erillisen lakiesityksen eduskunnalle antaisi. Metallityöläiset, satamatyöläiset, rautatieläiset joutuvat sodan tai sodanvaaran johdosta sellaiseen vaaralliseen tilanteeseen, että niiden asema yhteiskunnallisesti katsottuna on aiheellista turvata ja hallituksen velvollisuus on tämä asia hoitaa oikealla tavalla. Jos nämä työläiset ovat epävarmassa asemassa, minä haluan kysyä, herrat porvarit, luotatteko siihen, että ne voivat täyttää velvollisuutensa oikealla tavalla. Jos tässä toimenpiteessä, mitä hallitus esitykseensä tulee sisällyttämään, johon minä odotan sisällytettävän sen, mitä aikaisemmassa nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä periaatteessa on mainittu, jos niitä periaatteita lähtevät vakuutusyhtiöt vastustamaan niin jyrkässä muodossa, ettei eduskunnalla näytä olevan mahdollisuutta asiaa oikealla tavalla järjestää, niin silloin on aihetta hallituksella palauttaa käsiteltäväksi kuluvan vuoden aikana tehty eduskunnan päätös valtion vakuutuslaitoksen perustamisesta. Se on paljon oikeampaa menettelyä, että valtio huolehtii korotetun korvauksen ja sosiaalihuollon toteuttamisesta kuin jättää nämä työläiset henkilökohtaisesti kärsimään

ja kunnat köyhäinhuoltolain puitteissa niitä avustamaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus määrärahan myöntämisestä kansanhuoltohallintoa varten.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 23, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Rantala: Herra puhemies! Haluan tämän, nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen kohdalla, joka koskee määrärahan myöntämistä kansanhuoltohallintoa varten, kiinnittää hallituksen huomiota erääseen seikkaan. Tarkoitin kansanhuoltohallinnosta annettavan asetuksen erästä kohtaa, joka koskee tämän esityksen perusteluissa mainittua kunnallisten kansanhuoltolautakuntien asettamista. Valtiovarainvaliokunnassa, jossa tämä hallituksen esitys jouduttiin käsittelemään nopeasti ilman jaostovalmistelua, kiinnitettiin huomiota valiokunnan asiantuntijana käyttämän henkilön ilmoitukseen, että asetettavien kansanhuoltolautakuntien puheenjohtajat eivät jäisi kunnanvaltuustojen valittaviksi, vaan ne määräisi asianomainen lääninhallitus. Valiokunnan jäsenten taholta käytetyissä useissa puheenvuoroissa lausuttiin sellainen käsitys, ettei olisi aihetta tällaiseen menettelyyn ja kunnallisen itsehallinnon sivuuttamiseen, vaan että myös näiden lautakuntien puheenjohtajien valinta olisi syytä jättää kunnanvaltuustoille. Kun valiokunnan mietinnön perustelujen käsittely kuitenkin suoritettiin tällaista nopeammin eikä valiokunta siihen mennessä ehtinyt tutustua kansanhuoltohallinnosta laadittuun asetusluonnokseen,

ei tästä syystä valiokunnan mietinnön perusteluihin ehdotettu asiaa koskevaa kohtaa.

Olen sittemmin ollut tilaisuudessa tutustumaan mainittuun asetusluonnokseen ja havainnut, että siinä aiotaan asia näiden lautakuntien vaalin suhteen järjestää siten, että kunnanvaltuusto saa valita lautakuntaan jäsenet, mutta puheenjohtajan määrääminen näiden keskuudesta jää lääninhallituksen tehtäväksi kansanhuoltopiirin toimiston puheenjohtajan esityksestä. Näin ollen puheenjohtajien nimittäminen näihin kunnallisiin lautakuntiin tulisi etukädessä riippumaan mainittujen piiritoimistojen puheenjohtajien esityksistä. On kuitenkin syytä epäillä, olisiko tällainen järjestelmä lainkaan tarkoituksenmukaisempi kuin se, että kunnat itse saisivat valita myöskin puheenjohtajat näihin lautakuntiin, joiden merkitys muodostuu erittäin tärkeäksi, jos nykyisiä poikkeuksellisia oloja pidemmän aikaa kestää. Ne uudet toimenhaltijat, jotka tulevat perustettaviin piiritoimistoihin puheenjohtajiksi, eivät ehkä anna voi ollenkaan tuntea niin tarkoin eri kuntien kansanhuoltolautakuntien jäseniä, että tuntevat ne paremmin kuin kunnanvaltuustot ja voivat esittää lautakunnan puheenjohtajan toimeen parhaiten pystyvän henkilön tähän tehtävään valittavaksi. Myöskin lautakuntien toiminnan aloittaminen tulee tämän toimenpiteen kautta viivästymään. Edelleen siitä, miten tällainen lautakunta kokoonpannaan ja kuka asetetaan sen puheenjohtajan tärkeälle paikalle, tulee nähtävästi riippumaan myöskin se, miten suurta luottamusta nämä lautakunnat kuntalaisissa voivat saada ja tästä taas suuressa määrin riippuu niiden toiminnan menestyminen. Koska näiden lautakuntien kustannukset jäävät kokonaan kuntien kannettaviksi, olisi tästäkin syystä kohtuullista, että kunnat itse saisivat valita paitsi näiden lautakuntien jäsenet myöskin niiden johdon.

Kun hallitusmuodossa kunnille on vakuutettu kunnallinen itsehallinto, olisi tätä periaatetta noudatettava normaalisistakin poikkeavissa oloissa. Toivon, että hallituksessa mainitsemaani asetusta lopullisesti laadittaessa kiinnitetään huomiota esittämäni seikkaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukset.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään eduskunnan tämän istunnon päätyttyä.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 24, 25 ja 26, voitaneen ne esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotukset rikoslain 12, 40 ja 42 luvun sekä sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta
sisältävä hallituksen esitys n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan;

Ehdotukset väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista
sisältävä hallituksen esitys n:o 25 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan; sekä

Ehdotuksen laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta
sisältävä hallituksen esitys n:o 26 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15,42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

15. Tiistaina 26 p. syyskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssi-toimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja 164

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 15.

2) Ehdotus laiksi kotimaisen viljan menekin edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 17.

3) Ehdotus laiksi meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmavakuutuksesta sodan aikana

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi ..

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 16.

Ainoa käsittely:

5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta 165

Siv.

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4; vuoden 1938 vp:ltä lepäämässä oleva edellämainittu lakiehdotus.

Pöydällepanoa varten esitellään:

6) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Haga, T. Halonen, Honka, Joukanen, Koivulahti-Lehto, Luukka, Salovaara, Susitaival, Tanner, Voionmaa ja Väisänen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia edustajat Haga, Luukka ja Susitaival ja oikeusasian vuoksi ed. Joukanen sekä ensi perjantaiksi ja lauantaiksi oikeusasian vuoksi ed. Erich.

Ed. Österholmin kysymys, joka koskee kalastuslainsäädännön uudistamista, sekä apulaismaatalousministerin siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on puhemiehelle osoitettuna saapunut apulaismaatalousministeri Koiviston vastaus ed. Österholmin kysymykseen, joka koskee kalastuslainsäädännön uudistamista. Kysymys vastauksineen on jaettu painettuna edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Till Riksdagens Herr Talman.

Med anledning av en motion om ändring av vissa stadganden rörande fiske beslöt riksdagen år 1925 uppmånat regeringen att utarbeta och överlämna proposition om enhetlig reform av fiskerilagstiftningen. Ärendet har därefter under årens lopp behandlats tvenne gånger i lantbruksstyrelsen samt av två för ändamålet tillsatta kommittéer, vilka avgivit sina betänkanden, ävensom ytterligare undergått beredning i lantbruksministeriet, varefter högsta domstolen avgivit utlåtande om ett förslag till proposition. Vid sådant förhållande borde frågan vara tillräckligt utredd för att antligen kunna avgöras.

Tio år efter det riksdagen fattade sitt ovannämnda beslut, gjorde undertecknad i ett spörsmål vid 1935 års riksdag en erinran om nödvändigheten av att reformen av fiskerilagstiftningen påskyndas. Då emellertid den långvariga beredningen av denna fråga ännu icke lett till resultat, nödgas jag i anseende till sakens allmänna betydelse anhålla om upplysning angående regeringens avsikter beträffande den länge väntade reformen av fiskerilagstiftningen.

På grund av vad jag haft äran anföra, får jag vördsamt anhålla att med stöd av 37 § 1 mom. R. O. till besvarande av vederbörande medlem av statsrådet få framställa följande spörsmål:

På vilken ståndpunkt befinner sig frågan om reform av fiskerilagstiftningen och när kan proposition i ämnet emotes?

Helsingfors den 13 september 1939.

John Österholm.

Suomennos.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eräiden kalastusta koskevien säädösten muuttamista tarkoittavan aloitteen johdosta päätti eduskunta vuonna 1925 kehoittaa hallitusta valmistamaan ja antamaan esityksen kalastuslainsäädännön yhtenäisestä uudistamisesta. Vuosien kuluessa ovat asiaa sen jälkeen käsitelleet kahteen otteeseen maataloushallitus sekä kaksi tarkoitusta varten asetettua komiteaa, jotka ovat antaneet mietintönsä. Lisäksi on maatalousministeriö valmistellut asiaa, minkä jälkeen korkein oikeus on antanut lausunnon esitysehdotuksesta. Asiain näin ollen pitäisi tämän kysymyksen olla riittävästi selvitetyn lopullisesti ratkaistavaksi.

Kymmenen vuotta sen jälkeen kun eduskunta oli tehnyt edellämainitun päätöksensä muistutti allekirjoittanut vuoden 1935 valtiopäivillä tekemällään kysymyksellä kalastuslainsäädännön uudistamisen kiirehtimisen välttämättömyydestä. Kun tämän kysymyksen pitkäaikainen valmistelu ei kuitenkaan ole johtanut tulokseen, on minun asian yleisen merkityksen vuoksi pakko pyytää tietoja hallituksen aikomuksista kauan odotetun kalastuslainsäädännön uudistuksen suhteen.

Sen perusteella, mitä minulla on ollut kunnia esiintuoda, esitän VJ:n 37 §:n 1 momentin nojalla valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä kannalla on kysymys kalastuslainsäädännön uudistamisesta ja milloin on esitys asiasta odotettavissa?

Helsingissä syyskuun 13 päivänä 1939.

John Österholm.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Herra Puhemies on kirjeensä ohella kulu-
van syyskuun 14 päivältä lähettänyt mi-
nulle jäljennöksen kirjelmästä, jossa kan-
sanedustaja John Österholm valtiopäivä-
järjestyksen 37 §:n 1 momentissa maini-
tussa tarkoituksessa on Herra Puhemiehen
välityksellä hallituksen asianomaisen jäse-
nen vastattavaksi esittänyt seuraavan kysy-
myksen:

Millä kannalla on kysymys kalas-
tuslainsäädännön uudistamisesta ja
milloin on esitys asiasta odotetta-
vissa?

Kysymykseen saan kunnioittaen vastata
seuraavaa:

Kuten kysymyksen perusteluista käy sel-
ville, on kalastuslakitoimikunnan laatimasta
kalastuslakiehdotuksesta hankittu korkeim-
man oikeuden lausunto, joka saapui maa-
talousministeriöön viime huhtikuun alussa.
Asia on ollut jo alustavasti käsiteltävänä
valtioneuvostossa, joka on asettanut mi-
nisterivaliokunnan asiaa valmistamaan.

Kalastuslainsäädännön uudistamiskysy-
mys liittyy läheisesti vesistöjen omistus-
oikeutta, niiden käyttöä ja jakoa koskeviin
seikkoihin. Nykyään voimassa oleva kalas-
tus- ja vesioikeuslainsäädäntö laadittiin
aikoinaan samanaikaisesti ja yhteydessä
toistensa kanssa. Senvuoksi saattaa olla
mahdollista, että kalastuslainsäädännön
uudistamiskysymyksen lopullinen käsittely
on nytkin suoritettava kiinteässä yhteydessä
paraikaa valmistusasteella olevain vesi-
oikeuslainsäädännön ja jakolainsäädännön
uusimisten kanssa.

Kun monet kalastuselinkeinolle ensi-
arvoisen tärkeät oikeudelliset kysymykset,
jotka voimassa olevassa kalastuslainsäädän-
nössä ovat puutteellisesti järjestetyt, ovat
uudessa kalastuslaissa järjestettävä ja kun
korkein oikeus on lausunnossaan tehnyt
useihin oikeudellisiin kysymyksiin nähden
huomautuksia näiden kysymysten sellaista
järjestelyä vastaan kuin kalastuslakitoimi-
kunta on ehdottanut, niin asian käsittely
ministerivaliokunnassa vie vielä jonkin
aikaa. Näinollen hallituksen esitys kalas-
tuslainsäädännön uudistamisesta voidaan

jättää eduskunnalle aikaisintaan ensi val-
tiopäivillä.

Helsingissä syyskuun 19 päivänä 1939.

Apulaismaatalousministeri J. Koivisto.

Till Riksdagens Herr Talman.

Herr Talmannen har jämte skrivelse den
14 innevarande september tillsänt mig av-
skrift av en skrivelse, vari riksdagsman
John Österholm i det syfte, som är nämnt
i 37 § 1 mom. riksdagsordningen, till be-
svarande av vederbörande regeringsledamot
framställt följande spörsmål:

På vilken ståndpunkt befinner sig
frågan om reform av fiskerilagstift-
ningen och när kan proposition i
ämnet emotes?

Å spörsmålet har jag äran svara följande:

Såsom av motiveringen till spörsmålet
framgår, har över det förslag till fiskeri-
lag, som uppgjorts av fiskerilagkommittén
införskaffats högsta domstolens utlåtande,
vilket inkom till lantbruksministeriet i bör-
jan av senaste april månad. Saken har re-
dan varit föremål för preliminar behand-
ling i statsrådet, som tillsatt ett minister-
utskott för ärendets beredning.

Frågan om reform av fiskerilagstiftning-
en står i nära samband med äganderätten
till vattendrag, dessas disposition och skifte
vidkommande omständigheter. Nugällande
fiskeri- och vattenrättslagstiftningar hava
tillkommit samtidigt och i sammanhang
med varandra. Fördenskull kan det vara
möjligt, att den slutliga behandlingen av
frågan om revision av fiskerilagstiftningen
även nu måste ske i fast samband med den
som bäst under beredning varande revisio-
nen av lagstiftningen om vattenrätten och
skifteslagstiftningen.

Då många för fiskerinäringen utomor-
dentligt viktiga rättsliga frågor, som i den
gällande fiskerilagstiftningen äro ordnade
på ett bristfälligt sätt, måste i den nya
fiskerilagen regleras och då högsta dom-
stolen i sitt utlåtande med avseende å flere
rättsliga frågor gjort anmärkningar mot

deras reglering på sätt fiskerilagkommittén föreslagit, tager sakens behandling i ministerutskottet ännu någon tid i anspråk. Vid sådant förhållande kan proposition om reform av fiskerilagstiftningen framläggas tidigast vid nästa riksdag.

Helsingfors den 19 september 1939.

Biträdande lantbruksminister *J. Koivisto*.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 15, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—4 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi kotimaisen viljan menekin edistämisestä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 17, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmavakuutuksesta sodan aikana.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—4 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 16, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty vuoden 1938 vp:ltä lepäämässä oleva edellämäinnittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4. Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos tehdään ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä ja tätä ehdotusta kannatetaan, on äänestys toimitettava. Lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä sen hyväksymistä kannattaa, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Keskustelu:

Ed. Sundström: Herra puhemies! En olisi käyttänyt tätä puheenvuoroa ellei liitettyssä vastalauseessa jälleen olisi keksitty aloitettani vastaan perusteluja, jotka enemmän muistuttavat verukkeita kuin perusteluja. Niille, jotka eivät edellisillä valtiopäivillä voineet seurata asian käsittelyä, haluan mainita, että on kysymys esilläolevan pykälän täydentämisestä siten, että hallitusten olisi vastattava edustajain esittämään kyselyyn 15 päivän kuluessa. Tämä esitys ei ole missään suhteessa perustelemaan, kuten vastalauseesta voisi päätellä. Perustuslakivaliokunnan suorittama tutkimus edellisten valtiopäivien aikana, mikä tutkimus silloin jaettiin edustajille, osoitti selvästi, että esittämäni muutos oli aiheellinen. Parin esimerkin toistaminen riittänee.

Vuoden 1933 valtiopäivillä tehtiin kyselyihin vastattiin keskimäärin 34 päivän kuluttua ja vuonna 1934 vastaava päivä-

määrä oli 74. Vuoden 1937 valtiopäivillä esitettiin neljä kyselyä, ja ainoastaan yhteen niistä ylipäänsä vastattiin. Vastaus näin pitkän odotuksen jälkeen voi jäädä luonnollisesti aivan tarpeettomaksi. Tilaston avulla osoitettiin, kuinka tämä pykälä on epämääräinen, ja johtopäätös tällöin voi vain olla että se kaipaa selvennystä. Sitäpaitsi on lisättävä, että hallitukset usein eivät ole edes vaivautuneet antamaan ilmoitusta eduskunnalle, mistä syystä ne eivät ole vastanneet kuten pykälässä kuitenkin edellytetään. Vastalause tyytyy siihen, että riittää, jos vastaus annetaan niin pian kuin se käytännöllisesti on mahdollista. Juuri sentakia, että hallitukset eivät ole näin menelleet, syntyi eduskunnan kirjelmä vuonna 1935, jossa huomautettiin hallitusten mielivaltaisesta suhtautumisesta edustajain kyselyihin. Ja jos kerran katsotaan 15 päivän riittävän välikysymystapauksessa, niin pitäisihän tämän myös riittää silloinkin kun on kysymys kyselystä. Voi tietysti olla teoreettisesti tapaus, jolloin tämä aika ei riitä. Mutta silloin hallitukselle aina jää oikeus ilmoittaa eduskunnalle määräajan kuluessa, miksi se ei ole vastannut. Pääasia on, että hallitukset tuntevat riippuvaisuussuhteensa eduskuntaan eivätkä voi ryhtyä suhtautumaan edustajain oikeuksiin mielivaltaisesti. Ja jos kerran on mahdollista Englannissa, että edustajat voivat jokaisen täysistunnon alussa yhden tunnin aikana esittää läsnäoleville ministereille suullisia kysymyksiä, joihin tavallisesti vastataan, niin en näe syytä, miksi eivät 15 päivän kuluttua voisi meidän maassamme hallitukset vastata kyselyihin. Vastalauseen allekirjoittajat eivät nähtävästi luota paljon hallitustemme henkisiin kykyihin, jos ne eivät heidän mielestään voi kahden viikon aikana määrätä kantaansa tehtyyn kysymykseen.

Sivuutan tämän asian periaatteellisen puolen, mutta haluan silti huomauttaa, että tässä on kysymys edustajan oikeudesta saada määräajan kuluessa vastaus asioihin, joita hän katsoo tärkeiksi ja päivänpolttaviksi ja joista hänen toimintansa eduskunnassa voi olla riippuvainen. On luonnollista, että edustajilla on oma käsityksensä asioista, mutta ei ole sentään liikaa vaadittu, että ne olisivat asiallisia, sillä eivät-hän vastalauseen allekirjoittajat voi väittää, etteikö perustuslakivaliokunnan laa-

tima tilasto osoittaisi, että tämä pykälä on epäselvä ja lisäksi siinä määrin epäselvä, että eduskunnankin on ollut pakko siitä huomauttaa. Epäselvyyksiä, jotka vaarantavat jonkin lain tarkoituksenmukaisuutta, koetetaan tavallisesti poistaa. Vastalauseen allekirjoittajat ovat kuitenkin aivan toista mieltä. Koetetaan, kuten edellisillä valtiopäivillä, jostakin poikkeustapauksesta, kuten esim. tämän oikeuden väärinkäytöstä, tehdä sääntö. Mutta jos poikkeustapauksista lainsäädännössä tehdään sääntö, silloin lainsäädäntötyö muodostuu mahdottomaksi, eikä ole olemassa lakeja, joihin ei voisi soveltaa poikkeustapauksia.

Toivon siis, että eduskunta voisi hyväksyä perustuslakivaliokunnan päätöksen. On mahdollista, että aloitteen vastustajat voivat estää tämän muutoksen tulemasta laiksi. Ihmettelen vain, tekevätkö he sillä palveluksen parlamenttarismille ja edustajien oikeuksien turvaamiselle (Ed. Komu: Eivät tee!).

Ed. O. Lehtonen: Kun tätä asiaa käsiteltiin viime valtiopäivillä, esitin käyttämässäni puheenvuorossa ne syyt, joiden nojalla käsiteltävänä olevaa lainmuutosta ei voida pitää tarpeellisena eikä suositeltavana. Kun sen jälkeen ei ole ilmaantunut mitään uutta, joka puhuisi lainmuutoksen puolesta, olen edelleen hylkäämisen kannalla ja ehdotankin senvuoksi, herra puhemies, valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti, että lepäämässä oleva lakiehdotus hylättäisiin.

On tarpeetonta määrääjän asettamisella saattaa yhden edustajan tekemä kysymys, joka voi koskea miten laajaa asiaa tahansa ja jonka välittämisessä hallitukselle eduskunnan puhemiehelläkin on vain postimestarin asema, samaan arvoon kuin vähintään 20 edustajan tekemää välikysymystä, jonka käsittely eduskunnassa on erikoisen juhlallinen ja voi seurauksiltaan olla varsin mullistava. Edustajan tekemän kysymyksen asiallinen käsittely kärsii käsitykseni mukaan myöskin siitä, jos vastauksen anta-aika rajoitetaan vissiin, varsin lyhyeen määrääkään. Jos hallitus saisi asiallisen vastauksen valmiiksi vasta parinkymmenen päivän kuluttua, ei se voi sitä enää esittää, ellei edustaja tee kysymystä toiseen kertaan. Tällaisesta järjestelystä syntyy turhaa puuhaa sekä edustajalle että halli-

tukselle. On sen vuoksi parempi, että asian annetaan olla nykyisellään ja tyydytään siihen, että kysymyksiin vastataan niin pian kuin se käytännöllisesti on mahdollista. Jos hallituksen puolelta sattuu esiintymään huomattavampaa laiminlyöntiä, voi kysyjä, jos hänen asiansa on todella tärkeä, saada mukaansa nuo 19 muuta edustajaa ja panna välikysymyskoneiston käyntiin. Siitä lähtien kun eduskunta vuosien 1935—36 vaihteessa muistutti hallitusta vastausten liiallisesta viipymisestä, ovat hallitukset antaneetkin vastauksensa keskimäärin 26 päivässä. Sen ajan nyt aina jaksaa odottaa. Joissakin tapauksissa on senkin jälkeen vastaus jätetty kokonaan antamatta, mutta kysymykset eivät liene olleet asiallisen vastauksen arvoisia.

Ed. A. Halonen: Herra puhemies! Myönnän, että näillä aloitteen tekijöillä on ollut jonkin verran aihetta ruveta saamaan aikaan muutosta tähän valtiopäiväjärjestyksen 37 §:ään. Mutta mielestäni se aihe ei tällä kerralla ole sopiva (Vasemmalta: Aina sopiva! — Milloin se sitten on?). Aiheen tähän on antanut eräs hallitus hallituskautenaan, joka lienee eniten lyönyt laimin vitkastellessaan vastauksien antamisessa. Se hallitus lepäsi tosin verrattain kapealla pohjalla, mutta kumminkin sekin toimi sosialidemokraattien myötävaikutuksella pääasiassa. Nyt on asianlaita niin, että meikäläinen ei tahdo jaksaa ymmärtää sitä, minkä vuoksi nyt sosialidemokraatit tekevät tällaisen lain muutosehdotuksen (Ed. Räisänen: Sosialidemokraatitahan kaatoivat Kivimäen hallituksen!). Luulisi heillä nykyistä hallitusta kohtaan olevan riittävän hyvän luottamuksen, ainakin yhtä suuren kuin allekirjoittaneellakin on (Vasemmalta: Ei tämä hallitus iankaikkisesti kestä!). Silloin, jos hallitukset muuttuvat ja epäkohtia jatkuvasti esiintyy, on tilaisuus palata asiaan ja hakea lain muutosta. Edelleen on muistettava, että tällä lainmuutoksella ei voida tätäkään epäkohtaa korjata, niinkuin aloitteen tekijät kuvittelevat. Se 15 päivän aika, jonka aloitteen tekijät ehdottavat varattavaksi hallitukselle vastauksen antamiseen, saattaa olla, aivan niinkuin täällä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja jo huomautti, liian lyhyt vastauksen antamiseen. On muistettava, että kyselyn aihe saattaa jos-

kus olla aivan valtakunnan äärimmäisiltä rajoilta. Hallitus on pakotettu hankkimaan perusteelliset tiedot asiasta ja perusteelliset selvitykset, ennenkuin se kykenee antamaan asiasta tyhjentävän vastauksen. Nyt kumminkin tämänkin ehdotetun lakiesityksen mukaan hallitus voi kieltäytyä antamasta vastausta, milloin se niin harkitsee. Nyt käsitykseni mukaan, jos tämä lakiehdotus hyväksytään, varataan vaan hallitukselle laillinen mahdollisuus vapautua vastaamasta kyselyyn. Se voi pätevästi näyttää määrätyissä tapauksissa toteen, että vastauksen antamisaika on ollut liian lyhyt eikä valtiopäiväjärjestyksen 37 § tunnekaan kuin kaksi menettelytapaa. Se velvoittaa hallituksen antamaan vastauksen tahi kieltäytymään vastauksen antamisesta. Kun nyt hallitus voi pätevästi määrätyissä tapauksissa perustella, ettei se voi antaa näin lyhyessä ajassa vastausta, niin se vapauttaa itsensä kokonaan vastauksen antamisesta (Ed. Räisänen: Tehdään uusi kysely!) — silloin menee vielä enemmän aikaa kuin 15 päivää, — niin että minä, jos aloitteentekijät olisivat tyytyneet tekemään sellaisen lainmuutoksen, että olisi pantu 30 päivää hallitukselle vastauksen antamisen ajaksi, olisin tullut mukaan, sillä minä käsitän, että kuukauden kuluessa, jos hallituksen sydämellä on ehdotettu asia ja haluaa selvittää sen asian, se voi saada selvyuden ja antaa tyhjentävän vastauksen eduskunnalle. Senvuoksi katson, ettei kyseessäoleva lainmuutos nyt ehdotetussa muodossa suinkaan paranna tilannetta, vaan pahentaa sitä huomattavasti. Sen vuoksi olen aivan samaa mieltä kuin perustuslakivaliokunnan herra puheenjohtaja, että tämä lainmuutosehdotus on aivan aiheeton ja merkitystään vailla. Jos katsotaan, että edelleen esiintyy epäkohtia hallituksien vastauksen antamisen suhteen, niin silloin se voidaan muuttaa ja korjata tämä laki, mutta kuten sanottu, silloin täytyy ottaa huomioon pitempi aika kuin mistä nyt tällä kertaa on kysymys. Näin ollen, herra puhemies, kannatan ed. Lehtosen täällä tekemää hylkäävää ehdotusta.

Ed. Wiik: Kun on väitetty, että ehdotettu määräaika 15 päivää ei olisi riittävän pitkä, huomautan, että sen pitempää ei ole säädetty myöskään välikysymykseen

vastaamiseen nähden, vaikka se epäilemättä yleensä vaatii enemmän valmistautumista. Toiseksi on väitetty, että tämä lainmuutos ei ole osoittautunut tarpeelliseksi. Mutta aikaisempina vuosina se on tarpeelliseksi osoittautunut yllinkyllin, kun silloin vastauksen antaminen on viipynyt keskimäärin muutamia viikkoja tai toista kuukautta, joskus kokonaista 6 kuukautta, loma-aikoja lukuunottamatta. Kolmanneksi on väitetty, että joskin näitä syitä on aikaisemmin ollut, ne ovat muka viime aikoina poistuneet (Ed. Komu: Se ei pidä paikkaansa!). On totta, että aivan viime vuosina nykyinen hallitus on parantanut entisiä huonompia tapoja, mutta tähän ei mitenkään riitä perustamaan vastaisuuden varalle luotettavaa uutta käytäntöä. Näin ollen kaikki ne syyt, jotka on esitetty lainmuutosta vastaan, osoittautuvat perättömiksi, ja että ylipäänsä ehdotettua muutosta vastustetaan, riippuu käsittääkseni siitä, että parlamenttarismi on meillä vielä niin nuori, etteivät edes kaikki edustajat ole tottuneet antamaan sille riittävästi arvoa. Tämä lakiehdotus tarkoittaa parlamenttarismin vakiinnuttamista ja kehittämistä eräässä suhteessa, joka ei mitenkään ole vailla merkitystä.

Ed. Pennanen: Herra puhemies! — Minä pyysin tämän puheenvuoron etupäässä edellisen puhujan, edustaja Wiikin lausunnon johdosta.

Esilläolevaa, lepäämässä ollutta lakiesitystä voidaan kyllä puoltaa muutamilla jonkin verran asiallisillakin syillä. Ed. Wiik on pannut lausunnossaan pääpainon parlamenttarismin ja katsoo, että parlamenttarismi vaatii kysymyksessäolevan lakiehdotuksen hyväksymistä. Minäkin olen edellytysteni mukaan koettanut perehtyä parlamentarismin olemukseen ja sen vaatimuksiin, mutta minun on myönnettävä, etten minä parlamenttarismissa löydä sellaista vaatimusta, että vastaus kysymykseen on annettava juuri viimeistään 15 päivän kuluessa ja jos se annetaan 20 päivän kuluessa, niin se on jo epäparlamentaarista (Ed. Toivonen: Mutta entäs jos ei anneta ollenkaan!). Tämä nyt on etsitty väite, että parlamenttarismi vaatisi tämän esityksen hyväksymistä. Jos aloite ja sen johdosta syntynyt lakiesitys sisältäisi sen, että hal-

lituksen jäsenen on ehdottomasti vastattava tehtyyn kyselyyn, niin sitä voisi jotenkuten selittää parlamenttarismin vaatimukseksi. Mutta tämän lakiesityksenkin mukaan hallitus voi jättää vastauksen antamatta, kun sanoo vain 15 päivän kuluessa, että enpäs vastaa.

Muuten minä myönnän, että kysymyksessä oleva asia ei ole suinkaan tärkeämpiä tässä maassa ja myönnän senkin, että jos lakiesitys tulisi hyväksytyksi, niin tuskinpa siitä valtakunnalle vaaraa olisi. Mutta tarpeettomana minäkin, niinkuin kaksi edellistä puhujaa, rohkenen tämän lakiesityksen pitää. Mitkä ovat nyt ne painavat syyt, jotka vaativat suorastaan ryhtymään perustuslakia muuttamaan? Yleensäkin ainakin oikeistopiireissä on ollut vallalla se käsitys ja on edelleen, että perustuslakeja on muutettava vain silloin kun ilmeiset epäkohdat ja todellinen tarve vaativat niiden muuttamista (Ed. Komu: Niinkuin v. 1930:kö oli laita?).

Täällä on myöskin sitten mainittu, että tuo 15 päivän määräaika riittää kyllä vastauksen valmistamiseen kyselyyn nähden, kun sen laki katsoo riittävän vastauksen antamiseen välikysymykseen. Asia on kumminkin todellisuudessa sillä tavalla, että välikysymyksen vastauksen antamisaika on pitempi kuin 15 vuorokautta. Välikysymyshän on ensinnäkin jätettävä eduskunnan puhemiehelle ja tosiasiahan se on, että kyllä hallituksen jäsen saa asiasta tiedon heti, kun välikysymys on eduskunnan kansliaan jätetty. Sitten on välikysymys puhemiehen esitettävä eduskunnalle ja pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon ja vasta sen jälkeen puhemies toimittaa välikysymyksen asianomaiselle hallituksen jäsenelle, ja siihen saattaa kulua hyvässä lykyssä yksi viikkokausi aikaa, ja sitten vasta tämän virallisen tiedonannon jälkeen luetaan tuo 15 päivää. Kysymyksen esittäminen tapahtuu nopeammin ja tosiasiallisesti siis vastauksen antamisaika jää lyhyemmäksi.

Ed. Halonen huomautti jo siitä, josta on syytäkin huomauttaa, että välikysymyshän yleensä koskee sellaista yleisluontoista, päiväjärjestyksessä tai ainakin, niinkuin sanotaan, ilmassa olevaa yleisluontoista asiaa, josta hallituksen jäsenillä on kai etukäteen oleva selvä kanta ja näin ollen vastauksen antaminen siihen on helpompi. Kysymys

voi koskea jotakin erikoisasiaa, johon nähden on tietojen hankkiminen toimitettava erikoisvirastoista j. n. e. ja saattaa vaatia enemmän aikaa. Eikö nyt sentään ole parempi ja parlamentarisminkin mukaisempaa, että hallitus vastaa vaikka 20 päivän kuluessa, kuin jos hallituksen on ilmoitettava 15 päivän kuluessa, ettei vastausta ole ennätetty valmistaa. Minä luulisin, että parempi sittenkin vastata kuin ilmoittaa, ettei voi vastata.

Minä siis näillä lyhyesti esittämilläni perusteilla katson, ettei lievästi sanoen ole aihetta tällaiseen valtiopäiväjärjestyksen muuttamiseen.

Ed. von Born: Den föreliggande frågan är enligt min tanke så pass enkel och klar, att på den icke behöver spillas många ord. De invändningar, som från särskilda håll gjorts mot reformen, äro icke av allvarligare art. Här är ju avsett blott en sådan anordning, att på en hövlig fråga skall erhållas ett hövligt svar, och det inom skälig tid. Om svaret av någon anledning icke kan givas inom den tiden, så står det vederbörande fritt att förklara, att han icke varit i tillfälle att besvara frågan, samtidigt som orsakerna därtill angivas. Mot en sådan anordning borde icke någon invändning med fog kunna göras. Att missbruk och t. o. m. rätt avsevärda sådana förekommit även efter det grundlagsutskottet framställde sin anmärkning om förhållandena för några år tillbaka, kan icke bestridas. Då icke rättelse på annat sätt fåtts till stånd eller rättare sagt tillräckliga garantier därför kunnat erhållas, så är säkerligen den nu föreslagna utvägen den enda, som säkert leder till målet.

Jag förordar alltså för min del godkännande av det vilande lagförslaget, som ju blott bör vara ägnat att bidraga till åstadkommande av ordning, reda och precision i riksdagsarbetet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. O. Lehtonen ed. A. Halosen kannattamana ehdottanut, että lepäämässä oleva lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puheenaolevan lakiehdotuksen sellaisena kuin eduskunta on sen vuoden 1938 valtiopäivillä hyväksynyt leppämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten on se hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 103 ja- ja 77 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 17.

Eduskunta on hylännyt lakiehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 11.

Ed. Pilppula: Eduskunnan valitsijamiesten kokous pidetään eduskunnan istuntosalissa ensi torstaina kello 14. Tässä kokouksessa toimitetaan pankkivaltuusmies-

ten, Suomen Pankin tilintarkastajain, valtiontilintarkastajain ja kansaneläkelaitoksen valtuutettujen vaali. Ehdokaslistat näitä vaaleja varten ovat jätettävät valitsijamiesten puheenjohtajalle viimeistään torstaina kello 10:een mennessä ja puheenjohtaja on tavattavissa torstaina kello 9—10 edustajain työhuoneessa n:o 9.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 6) asia.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,45.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

16. Perjantaina 29 p. syyskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssi-toimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 15.

2) Ehdotus laiksi kotimaisen viljan menekin edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 17.

3) Ehdotus laiksi meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmavakuutuksesta sodan aikana

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

Toinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 16.

Ainoa käsittely:

5) Ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain sekä tarkistajain työsuunni-

Siv.

177

178

Siv.

180

181

telmaksi vuoden 1939 varsinaisilla valtiopäivillä
Asiakirjat: Puhemiesneuvoston ehdotus.

Pöydällepanoa varten esitellään:

6) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

7) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä ..

8) Lakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamisesta

9) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 vuoden 1938 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta tasavallan suojelulaiksi

10) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Erich, U. Hannula, Ikola, Inki-

nen, Kallio, Kuittinen, Lampinen, Lepistö, Lohi, Paksujalka, Pennanen, Saarinen, Svento, Tervo, Virkkunen ja Virranniemi.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden takia ed. Tervo, perheessä sattuneen sairauden takia ed. Ikola ja yksityisasiain takia edustajat Inkinen, Paksujalka, Lampinen, Pennanen, Kuittinen, Virranniemi ja Virkkunen, tämän päivän istunnosta virkatehtävän takia ed. Kallio sekä ensi viikon istunnoista yksityisasiain takia ed. Saarinen.

Ed. Mustasillan y. m. kysymys, joka koskee lunastuslakien ulkopuolelle jääneitä vuokra-alueita, sekä ministeri Koiviston siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on puhemiehelle osoitettuna saapunut ministeri Koiviston vastaus ed. Mustasillan y. m. kysymykseen, joka koskee lunastuslakien ulkopuolelle jääneitä vuokra-alueita. Kysymys vastauksineen on jaettu painettuna edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Kun eduskunta vuonna 1935 hyväksyi toivomuksen, että hallitus kiireellisesti antaisi eduskunnalle esityksen maanvuokrausta ja -lunastusta koskevaksi lainsäädännöksi, huomioonottaen varsinkin vuokramiehen oikeudellisen aseman turvaamisen ja vuokra-alueiden luottokelpoisuuden parantamisen, niin tämän johdosta hallitus 16 päivänä syyskuuta 1938 antoi esityksen

tontinvuokralaiksi. Kun ehdotettu laki ei kuitenkaan koskenut ketään niistä vuokramiehistä, joiden vuokrasuhteet olivat syntyneet ennen lain voimaantuloa, niin tekivät ed. Kivisalo y. m. saman syyskuun 24 päivänä lakialoitteen, joka tarkoitti hallituksen esitykseen sellaista täydennystä, että nekin vuokramiehet, joiden vuokrasuhteet olivat syntyneet jälkeen maaliskuun 12 päivän 1921, saisivat, jos haluavat, uudistetuiksi vuokrasopimuksensa uuden tontinvuokralain mukaisiksi ja muutenkin pääsivät osallisiksi kaikista mainitun lain vuokramiehille turvaamista eduista.

Tällaisen täydennyksen katsoivat aloitteentekijät välttämättömäksi senvuoksi, että eduskunnan v. 1935 käsitellessä lakia tiheissä asumusryhmissä olevien vuokra-alueiden lunastamisesta, oli havaittu jääneen mainitun lain ulkopuolelle ja siis lunastusoikeutta vaille runsaasti sellaisia vuokramiehiä, joiden tulisi saada lunastaa vuokra-alueensa omikseen yhtä hyvällä oikeudella kuin nekin, joita mainittu laki koski. Kun heidät oli jätetty tontinvuokralainkin ulkopuolelle, tahtoivat aloitteentekijät saada heille edes sen edun, että saisivat vuokrasopimuksensa uudistetuiksi mainitun lain mukaisiksi.

Kun tontinvuokralaki ei koske kaikkia paikkakuntia ja kun ei ollut selvyyttä lunastusoikeutta vaille jääneiden vuokramiesten luvusta y. m. asiaan kuuluvasta, niin hylkäsi eduskunta mainitun aloitteen, mutta katsoi samalla, että tämä kysymys olisi, asiain laajuuden ja yhteiskunnallisen merkityksensä vuoksi, perusteellisesti tutkittava ja sen jälkeen ryhdyttävä asian vaatimiin toimenpiteisiin. Näillä perusteilla eduskunta 13 päivänä joulukuuta 1938 yksimielisesti päätti lausua toivomuksen, että hallitus kiireellisesti hankkisi perusteellisen selvityksen niistä vuokrasuhteista, jotka ovat jääneet tähänastisten vuokra-alueitten lunastamista koskevien lakien ja tontinvuokralain ulkopuolelle, sekä mainitun selvityksen perusteella ryhtyisi asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Eduskunnassa on myös viime helmikuun 28 päivänä ollut esillä ed. Mustasillan y. m. toivomusaloite, jossa, katsoen siihen että maassamme on vielä runsaasti vuokra-alueiden lunastamista koskevien lakien ulkopuolelle jääneitä mäkitypa-alueita, ehdotettiin, että hallitusta kehoitettaisiin ryh-

tymään toimenpiteisiin lunastusoikeuden ulottamiseksi kaikkiin niihin mäkitupa-alueisiin, jotka ovat varustetut asuinrakennuksilla ja joista vuokrasuhde oli olemassa 31 päivänä joulukuuta 1937. Eduskunta hylkäsi tämän aloitteen senvuoksi, että aloitteessa ehdotettu toivomus on jo hallitukselle lausuttu joulukuun 13 päivänä 1938.

Kun julkisuuteen ei ole annettu mitään tietoa siitä, miten ja milloin hallitus aikoo edellämainitun eduskunnan lausuman toivomuksen toteuttaa ja kun tämä köyhien vuokramiesten asia mielestämme kaipa kii-reellisesti valtiovallan taholta sellaisia toimenpiteitä, joiden kautta heidän oikeutensa saada olla tiloillaan tulee varmaksi, jollainen varmuus on välttämätön senkinvuoksi, että he voisivat parantaa asunto-olojaan ja saada sitä varten tarvitsemaansa luottoa, niin katsomme että tässä asiassa olisi toimittava niin nopeasti kuin suinkin mahdollista.

Edelläesitetyn perusteella pyydämme täten, valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n ensimmäiseen momenttiin viitaten, esittää asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko Hallitus jo ryhtynyt toimenpiteisiin Eduskunnan lausuman toivomuksen mukaisen perusteellisen selvityksen hankkimiseksi niistä vuokra-alueista, jotka ovat jääneet kaikkien tähän asti säädettyjen vuokra-alueiden lunastusta koskevien lakien ulkopuolelle; sekä

mihin toimenpiteisiin Hallitus on ryhtynyt heidän asumisoikeutensa turvaamiseksi?

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 1939.

Frans Mustasilta. Väinö Kivisalo.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Herra Puhemies on kirjeensä ohella kulu-
van syyskuun 12 päivänä lähettänyt minulle jäljennöksen kirjelmästä, jossa kansanedustajat Frans Mustasilta ja Väinö Kivisalo valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa ovat Herra Puhemiehen välityksellä halli-

tuksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi esittäneet seuraavan kysymyksen:

Onko Hallitus jo ryhtynyt toimenpiteisiin Eduskunnan lausuman toivomuksen mukaisen perusteellisen selvityksen hankkimiseksi niistä vuokra-alueista, jotka ovat jääneet kaikkien tähän asti säädettyjen vuokra-alueiden lunastusta koskevien lakien ulkopuolelle; sekä

mihin toimenpiteisiin Hallitus on ryhtynyt heidän asumisoikeutensa turvaamiseksi?

Kysymykseen saan kunnioittaen vastata seuraavaa:

Vuokrakirjan rekisteröimisen kuolettamisesta 1 päivänä huhtikuuta 1938 annetun lain mukaan on vuokrasopimus, joka ennen sanotun lain voimaantulemistä on rekisteröity torpan-, lampuotitilan- ja mäkitupa-alueen vuokrauksesta 12 päivänä maaliskuuta 1909 annetussa asetuksessa säädettyssä järjestyksessä, ilmoitettava rekisterissä pysytettäväksi oikeudelle tai maalla myös tuomarille 2 vuoden kuluessa sanotun lain voimaantulosta eli 2 päivästä huhtikuuta 1938 lukien. Tästä on vuokraajan itsensä lähinnä huolehdittava, mutta on se myös jätetty laissa ja sen toimeenpanoasetuksessa tarkemmin säädetyllä tavalla asutuslautakunnan tehtäväksi. Rekisteröidyistä vuokrasopimuksista on nimittäin suuri osa sellaisia, jotka vuokra-alueen tultua lunastetuksi tahi muusta syystä ovat lakanneet olemasta voimassa. Kun vuokra-alueiden lunastamista koskevien asioiden vireillepanoajan rajoittamisesta 6 päivänä marraskuuta 1936 annetun lain mukaan lunastamisvaatimus oli jätettävä viimeistään ennen vuoden 1938 loppua, on tehty runsaasti tällaisia anomuksia, jotka tämän vuoden aikana ovat olleet käsittelyn alaisina. Vuonna 1936 annetun tiheissä asumusryhmissä olevia vuokra-alueita koskevan lunastuslain mukaisia toimituksia on myöskin vielä vireillä. Näin ollen voidaan vasta ensi vuoden aikana ryhtyä hankkimaan kysymyksessä olevaa tilastoa vuokrasuh-teista, jotka jäävät vuokra-alueiden lunastusta koskevien lakien ulkopuolelle.

Helsingissä, maatalousministeriössä, 27 päivänä syyskuuta 1939.

Ministeri J. Koivisto.

Till Riksdagens Herr Talman.

Herr Talmannen har i skrivelse av den 12 innevarande september tillställt mig avskrift av en skrivelse, vari riksdagsmännen Frans Mustasilta och Väinö Kivisalo i sådant avseende, som i 37 § 1 mom. riksdagsordningen omförmäles, genom förmedling av Herr Talmannen till vederbörande medlems i regeringens besvarande ställt följande spörsmaal:

Har Regeringen redan vidtagit åtgärder för införskaffande av sådan grundlig utredning, varom Riksdagen hemställt beträffande de legoområden, vilka icke beröras av samtliga hittills givna lagar rörande inlösen av legoområden; samt

vilka åtgärder har Regeringen vidtagit för trygghande av deras besittningsrätt?

Å spörsmalet har jag åran avgiva följande svar:

Enligt lagen den 1 april 1938 om dödande av inregistrering av legoavtal skall legoavtal, som före sagda lags trädande i kraft inregistrerats i den ordning förordningen av den 12 mars 1909 om lega av torp, landbolägenhet och backstuguområde stadgar i avseende å bibehållande i registret anmälas hos rätten eller å landet även hos domaren inom två år efter denna lags trädande i kraft eller räknat från den 2 april 1938. Härom bör legotagaren närmast själv draga försorg, men det har även på ett i lagen och dess verkställighetsförordning närmare föreskrivet sätt uppdragits åt kolonisationsnämnden. En stor del av de inregistrerade legoavtalen utgöres nämligen av sådana, som upphört att gälla på grund av att legoområdet inlösts eller av annat skäl. Då enligt lagen den 6 november 1936 om begränsning av tiden för anhängiggörande av ärenden anhängande inlösen av legoområden inlösningsärendet skulle göras anhängigt före utgången av år 1938, hava sådana ärenden anhängiggjorts i mängd och under detta år handlagts. Även förrättningar med stöd av 1936 års lag om inlösen av legoområden å ort med tätare bosättning äro ännu anhängiga. Under sådana förhållanden är det möjligt att först nästa år börja införskaffa sådan statistik, varom nu är fråga, beträffande legoförhållanden, vilka icke be-

röras av lagarna rörande inlösen av legoområden.

Helsingfors, i lantbruksministeriet, den 27 september 1939.

Minister *J. Koivisto*.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 27, joka nyt on edustajille jaettu.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut viisi kirjelmää, jotka sihteeri lukee.

Suomen Pankin pankkivaltuusmiehet.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan valitsijamiehet.

Helsingissä,
syyskuun 28 päivänä 1939.
N:o 3.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään pitämässään kokouksessa Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 2 §:n kohdalla kuluvaan syyskuun 22 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti ovat toimittaneet valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 4 momentissa mainittujen Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten vaalin ja että valituiksi ovat tulleet:

Tanner, Väinö, toimitusjohtaja, ministeri,
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä,
Hackzell, A., varatuomari,
Helo, Johan, filosofiantohtori, varatuomari,
Leppälä, Juhani, kunnallisneuvos,
Pekkala, Mauno, ylijohaja,

von Frenckell, Erik, diplomi-insinööri,
Kilpi, Eino, päätoimittaja,
Pilppula, J. Erl., kunnallisneuvos.

Suppeampaan pankkivaltuustoon kuuluvat kolme ensiksi mainittua, eli pankkivaltuusmiehet Tanner, Vesterinen ja Hackzell.

V. J. n 83 §:n 3 momentissa mainitussa tapauksessa tulee suppeampaan pankkivaltuustoon Tannerin sijaan ensiksi Helo ja toiseksi Pekkala, Vesterisen sijaan ensiksi Leppälä ja toiseksi Pilppula ja Hackzellin sijaan ensiksi von Frenckell ja toiseksi Kilpi.

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala.

Suomen Pankin tilintarkastajat.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan valitsijamiehet.

Helsingissä,
syyskuun 28 päivänä 1939.
N:o 4.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään pitämässään kokouksessa Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 3 §:n kohdalla kuluvan syyskuun 22 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti ovat toimitaneet valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 5 momentissa mainittujen Suomen Pankin tilintarkastajain ja heidän varamiestensä vaalin.

Valituiksi ovat tulleet:

Kuusisto, August, maanviljelijä ja hänen varamiehekseen Aattela, Hugo, toimittaja,

Huittinen, Kaapro, maanviljelijä ja hänen varamiehekseen Lohi, Kalle Aukusti, maanviljelijä,

Moilanen, K., kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Pilkama, J., kunnallisneuvos,

Hiltunen, Onni, toimistonhoitaja ja hänen varamiehekseen Lepistö, Matti, pienviljelijä, sekä

Fränti, Aleksanteri, kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Saarinen, Paavo, taloudenhoitaja.

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala.

Vuoden 1940 valtiontilintarkastajat ja heidän varamiehensä.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan valitsijamiehet.

Helsingissä,
syyskuun 28 päivänä 1939.
N:o 5.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään pitämässään kokouksessa Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 4 §:n kohdalla kuluvan syyskuun 22 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti ovat toimitaneet hallitusmuodon 71 §:n mukaisesti viiden valtiontilintarkastajan ja heidän varamiestensä vaalin vuodeksi 1940.

Valituiksi ovat tulleet:

Rantala, Viljo, maatyöläinen, ja hänen varamiehekseen Kajala, Olavi, tilientarkastaja,

Tarkkanen, E. M., kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Kämäräinen, Kalle, maanviljelijä,

Hästbacka, J. E., talousneuvos ja hänen varamiehekseen Udd, I. Wilh., rakennusmestari,

Paasonen, Armas, rautatieläinen ja hänen varamiehekseen Karjalainen, Eetu, varastonhoitaja, sekä

Koivuranta, Janne, kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Miikki, Matti, maanviljelijä.

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala.

Kansaneläkelaitoksen valtuutetut ja heidän varamiehensä.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan valitsijamiehet.

Helsingissä,
syyskuun 28 päivänä 1939.
N:o 6.

E d u s k u n n a l l e.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään pitämässään kokouksessa Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 5 §:n kohdalla kuluvaan syyskuun 22 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti ovat toimittaneet valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n mukaisesti niiden 12 valtuutetun ja heidän varamiestensä vaalin, jotka Eduskunta valitsee kansaneläkelaitoksen hallintaa ja toimintaa valvomaan.

Valituiksi ovat tulleet:

Sillanpää, Miina, talousneuvos, ja hänen varamiehekseen Lonkainen, Jussi, toimittaja ja Huotari, Anni, rouva,

Arhama, Kusti, maanviljelijä ja hänen varamiehekseen Löthman-Koponen, Tilda, kansanopistonjohtajatar ja Vehkaoja, Heikki, maanviljelijä,

Paavolainen, E., kansanopiston johtaja ja hänen varamiehekseen Harja, M. E., kunnallisneuvos ja Jern, Levi, maanviljelijä,

Hiilelä, Amanda Katariina, rahastonhoitaja ja hänen varamiehekseen Lehtokoski, Aino, rouva ja Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja,

Asikainen, Albin, maanviljelijä ja hänen varamiehekseen Aakula, E., maanviljelijä ja Jutila, Emil, maanviljelijä,

Hiltunen, Onni, toimistonhoitaja ja hänen varamiehekseen Salmenoja, Pietari, tarkastaja, ministeri ja Rantala, Viljo, maatyöläinen,

Söderhjelm, J. O., lakit. tohtori ja hänen varamiehekseen Kullberg, Henrik, maanviljelijä ja Kokko, Väinö, pankinjohtaja,

Aattela, Hugo, toimittaja ja hänen varamiehekseen Lumme, Alpo, lastensuojelutyön johtaja ja Linna, Jalmari, pienviljelijä,

Luukka, Eemil Vihtori, kunnankirjuri ja hänen varamiehekseen Soininen, Heikki, maanviljelijä ja Kaasalainen, Väinö, kansanopiston johtaja,

Bryggari, Tuomas, kivityömies ja hänen varamiehekseen Andersson, Gunnar, liiton sihteeri ja Jokinen, Emil, liiton sihteeri,

Sarlin, Bruno, ent. maaherra ja hänen varamiehekseen Syrjälä, Helena, lehtori ja Sipi, Väinö, pankinjohtaja, sekä

Linkomies, E., professori ja hänen varamiehekseen Heikkilä, Matti, maanviljelijä ja Veijo, Albert, agronomi.

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala.

Valiokuntien jäsenet.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan valitsijamiehet.

Helsingissä,
syyskuun 28 päivänä 1939.
N:o 7.

E d u s k u n n a l l e.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon,

että he tänään pitämässään kokouksessa Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 1 §:n kohdalla kuluvaan syyskuun 22 päivänä annettaman kehoituksen mukaisesti ovat valinneet ministeriksi nimitetyn ed. Salmenojan sijaan jäsenet seuraaviin valiokuntiin:

jäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. Bryggarin sekä

jäseneksi pankkivaliokuntaan ed. Rantalan.

Nyt varsinaiseksi jäseneksi valtiovarainvaliokuntaan valitun ed. Bryggarin sijaan on valittu uudeksi

varajäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. J. Raatikainen.

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala.

Puhemies: Valtiontilintarkastajain vaalin tulos päätettäneen saattaa hallituksen tietoon.

Samaten päätettäneen kansaneläkelaitoksen valtuutettujen vaali saattaa sanotun laitoksen hallituksen tietoon.

Hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 15, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan

mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 5, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kotimaisen viljan menekin edistämisestä annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 17, jota on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 6, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmavakuutuksesta sodan aikana.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 22, jota on valmistelevasti käsitelty työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 7, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen

kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätehtään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä.

Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 16, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskoh- taiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. von Born: Herr talman! Sak- ligt sett är väl den föreliggande lag- stiftningsåtgärden väl motiverad och fullt på sin plats. Men ur rättslig synpunkt är den, om ock av ringa betydelse i och för sig, ägnad att ingiva vissa betänklig- heter, vilka jag med ett par ord måste be att få beröra.

Genom denna lag avser man att helt plötsligt göra en vara, som hittills ansetts som en nyttig och nödig artikel, till för- bjuden vara, som icke mer får tillverkas, än mindre saluföras, ja icke ens — så bör ju lagen förstås — får av den enskilde för enskilt bruk förfärdigas. Och man giver dem, som ligga inne med till försäljning avsedda förråd av varan, endast tre må- naders tid för att göra sig av med den- samma, ifall de icke vilja bliva liggande med fullständigt värdelösa lager. De facto kommer allt detta väl mycket att bliva lik- tydigt med beslagtagande eller konfiska- tion av egendom, med andra ord innebära en förgripelse på enskild tillhörighet. Vi skola också komma ihåg, att här äro åt- gårderna förestavade icke av sådant som omsorgen om hälsovård eller samhällsmoral eller allmän ordning och säkerhet, utan — om vi bortse från det oväsentliga momen- tet av djurplågeri som åberopats — av ändamålsenlighetshänsyn och rent ekono- miska bevekelsegrunder.

Man kan icke värja sig för uppfattnin- gen, att man härvid, visserligen i en fullt lovvärd avsikt, gått litet för långt och att man står i beråd att i vanlig lagstiftnings- väg göra intrång på sådant, som dock bör anses som grundlagstryggad rätt. Låt vara att näringsrätten, exempelvis rätten att offentligt salubjuda varor, kan genom en- kel lag inskränkas och reglementeras. Men enskild tillverkning av en sak för eget bruk och enskild överlåtelse mot vederlag av densamma, vilket allt i föreliggande lag- förslag likaså förbjudes, innefattas dock icke i näringsrätten och borde alltså icke i näringslagstiftningsväg kunna beskäras. Här går man helt enkelt lös på den enskil- des rätt att fritt förfoga över sina egodelar, förfoga såvida icke intrång därigenom gö- res i annans rättsgebit, något som ju icke här sker eller ens föregivits ske.

Man kan icke heller i detta fall jämföra med en sådan sak som t.ex. alkohollag- stiftningen eller stadgandena om spräng- ämnen och skjutförnödenheter, ty de gälla sådant, som redan av gammalt varit under- kastat reglementering och utgjort mer eller mindre förbjuden vara. Här däremot är fråga om något, som hittills varit föremål för fri handel och vandel, men som nu plötsligt förklarats för något slags kontra- band i samhället, förbjudet att tillverkas

eller försäljas, och, ifall så dock sker, förbrutet till staten.

Enligt min tanke hade man bort lämna hela tillverkningen av de artiklar, som i lagförslaget avses, på sidan om denna lagstiftning. Praktiskt taget hade det varit fullt tillräckligt att förbjuda införsel och saluförande av varan ifråga, det hade utan tvivel lett till samma resultat som med lagen nu är avsett. Och tillika hade tidsfristen för utförsäljning av förefintliga lager bort avsevärt förlängas. Med sådana justeringar skulle ock de juridiska betänkligheterna med avseende å denna lagstiftning i stort sett hava förfallit.

Ville man icke gå därhän, hade man i varje fall bort ställa det så, att förbudet för tillverkning skulle gälla endast sådan tillverkning, som sker till avsalu. Ordet tillverkning i § 1 hade sålunda åtminstone bort utbytas mot orden „tillverkning till avsalu”. Och ville man icke åter medgiva det juridiskt berättigade i att lagerinnehavare skola erhålla en tillräckligt lång tid för avyttring av sina förråd, måste man dock erkänna, att billighetsskäl ovillkorligen tala därför. Regeringen hade även föreslagit tidsfristen ända till den 1 januari 1941. Anser man sig icke kunna gå så långt, vilket avgjort vore det riktiga, borde åtminstone anstånd lämnas till den 1 juli 1940, som ju ur många synpunkter vore en lämpligt vald tidpunkt.

Jag vill tillägga, att jag icke i denna sak för talan vare sig för kreatursägarna eller affärsföretagen. Jag har blott velat hävda vissa enligt min uppfattning icke så oviktiga rättsprinciper, som i detta lagförslag synes löpa fara att trädas för när.

Under detaljbehandlingen skall jag, herr talman, be att få framställa förslag till korrigering i de av mig nu berörda avseendena.

Ed. Karvetti: Minä en tahdo lähteä kiistelemään edellisen puheenvuoron käyttäjän kanssa asian periaatteellisesta puolesta. Mutta käytännöllisesti asia on kyllä sillä tavoin, että näiden teräväpiikkisten rautasukien valmistuksen ja maahan tuonnin kieltämisestä aiheutunut vahinko on kansantaloudellisesti paljon pienempi kuin se vahinko, mikä aiheutuu siitä, että vuodat näillä teräväpiikkisillä rautasuilla suu-

reksi osaksi pilataan. Edellä mainittu vahinko on vain murto-osa jälkimmäisestä.

Mitä taasen tulee tämän lain pidentämiseen, josta täällä myös edellinen puhuja mainitsi, niin minun käsitykseni mukaan se on vain vahingon siirtämistä eräille toisille kansalaispiireille, ja siksi minun käsitykseni mukaan valiokunta on kyllä tässä kohden tullut oikeaan tulokseen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta siirtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. von Born: Jag tillåter mig föreslå, att ur denna paragraf måtte uteslutas ordet „tillverkning”, alltså i den finska texten ordet „valmistus”.

Ed. Helenelund: Jag ber få understöda förslaget.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. von Born ed. Helenelundin kannattamana ehdottanut, että pykälästä poistettaisiin sana „valmistus”. Kutsun tätä ehdotusta ed. von Bornin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. von Bornin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitetaan „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2 ja 3 § hyväksytään keskustelutta.

4 §.

Keskustelu:

Ed. von Born: Ehuru jag anser, att denna lag borde, såsom regeringen föreslår, träda i kraft först den 1 januari 1941, är jag dock villig att här framställa det förmedlingsförslaget, att lagen skulle bestämmas träda i kraft den 1 juli 1940.

Ed. Helenelund: Jag understöder förslaget.

Keskustelu julistetaan päättäneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. von Born ed. Helenelundin kannattamana ehdottanut, että laki tulisi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1940. Kutsun ehdotusta ed. von Bornin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. von Bornin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättäneeksi.

5) Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain sekä tarkistajain työsuunnitelmaksi vuoden 1939 varsinaisilla valtiopäivillä.

Esitellään ja otetaan ainoaan käsittelyyn yllämainittu puhemiesneuvoston ehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on päiväjärjestyksessä mainittu puhemiesneuvoston ehdotus. Ensinnä esitetään työsuunnitelman alussa olevat pykälät ja sen jälkeen kutakin valiokuntaa koskeva osa erittäin.

Menettelytapa hyväksytään.

Esitellään ja hyväksytään keskustelutta työsuunnitelman 1—4 § sekä perustuslakivaliokuntaa, lakivaliokuntaa, ulkoasiainvaliokuntaa, valtiovarainvaliokuntaa, talousvaliokuntaa, laki- ja talousvaliokuntaa, sivistysvaliokuntaa, maatalousvaliokuntaa, työväenasiainvaliokuntaa, puolustusasiainvaliokuntaa ja kululaitosvaliokuntaa koskevat osat.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan

seuraavaan täysistuntoon:

6) Ehdotuksen laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; ja

7) Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymistä

tarkoitavan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; sekä

ensimmäiseen täysistuntoon:

8) Rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamista

tarkoitavan hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 2;

9) Vuoden 1938 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta tasavallan suojelulaiksi

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; ja

10) Ehdotukset väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta

laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

17. Perjantaina 29 p. syyskuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta.. 183

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 26.

2) Ehdotus laiksi eräiden Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä .. ”

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 8.

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 27 laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaolajan pitentämisestä 184

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen

Siv.

käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 26, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi eräiden Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään heti sittenkun tämä eduskunnan istunto on päättynyt.

3) Ehdotuksen laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 27 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 15,02.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

18. Perjantaina 29 p. syyskuuta 1939

kello 17.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely.

1) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta.. 185

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 26.

2) Ehdotus laiksi eräiden Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä .. „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 8.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnä-oleviksi ne, jotka osallistuivat tämän päivän ensimmäiseen täysistuntoon.

Ilmoitusasia:

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Pekkala: Valtiovarainvaliokunnan kokous pidetään heti tämän istunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 26, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 §, lakiehdotuksen johdolaase ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi eräiden Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8, sikäli kuin se sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 10. Ensin

sallitaan asiasta yleiskeskustelu, senjälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

19. Tiistaina 3 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi .. 193

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 16.

2) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta .. "

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 26.

3) Ehdotus laiksi eräiden Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä .. "

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 8.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotukset laeiksi rikosten uudesta ja rangaistusten yhdistämisestä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi .. 194

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 9.

5) Ehdotukset väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista .. 196

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 25.

Siv.

Ainoa käsittely:

6) Ehdotus tasavallan suojelulaiksi 207
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; vuoden 1938 vp:ltä lepäämässä oleva edellämaittu lakiehdotus.

Pöydällepanoa varten esitellään:

7) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta .. 233

8) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 toimenpiteitä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle tarkoittavien toivomusaloitteiden johdosta .. "

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ensimmäinen varapuhemies Kalliokoski sekä edustajat Ikola, Kaijalainen, Kemppi, Kukkonen, Löthman-Koponen, Saarinen ja Sundström.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden takia ed. Sundström,

perheessä sattuneen sairauden takia edustajat Ikola ja Kemppi sekä yksityisasiain takia edustajat Kaijalainen ja Kukkonen.

Uusi hallituksen esitys.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime kuun 29 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 28, joka nyt on jaettu edustajille.

Ed. Frietschin y. m. kysymys, joka koskee asevelvollisuuttaan suorittamaan kutsutun henkilön omaisten toimeentulon turvaamista, sekä puolustusministerin siihen antama vastaus.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on puhemiehelle osoitettuna saapunut puolustusministeri Niukkasen vastaus ed. Frietschin y. m. kysymykseen, joka koskee asevelvollisuuttaan suorittamaan kutsutun henkilön omaisten toimeentulon turvaamista. Kysymys on vastauksineen jaettu painettuna edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Till Riksdagens Herr Talman.

Redan länge har man funnit orsak ifrågasätta, huruvida lagen angående erläggande av understöd åt vissa anförvanter till värnpliktige i aktiv tjänst, given den 23 september 1919 och ändrad den 8 juni 1927, den 4 oktober 1935, den 9 juli 1937, sådan den nu lyder och tillämpas, kan anses motsvara lagstiftarens syften. Det har framhållits, att dels den prövning, som enligt lagen varje ansökan om dylikt understöd bör underkastas, är såväl osmidig som oändamålsenlig, dels de utgivna understöden icke äro av den storlek att de skulle

fylla ändamålet att trygga ifrågavarande personers ekonomiska bärning under den tid deras försörjare är inkallad till militärtjänst.

Vid behandlingen av till landshövdingarna ställda ansökningar om understöd förekommer behovsprövning av sådan art, att det icke bör vara ägnat att förvåna om den utsatts för kritisk värdesättning. Det synes sannolikt och av vissa konkreta fall bestyrkt, att det icke ringa antal medborgare, vilka faktiskt vore i behov av ifrågavarande understöd, med hänsyn till den i lagen föreskrivna behovsprövningen underlåta att ansöka därom. Icke utan skäl har det skapats en rätt utbredd föreställning om att understöden utgöra en nödhjäl, ity att styrkt medellöshet och av kommunalnämnd eller magistrat införskaffad utredning angående vederbörandes förmögenhetsförhållanden och utkomstmöjligheter förlänat behovsprövningen en prägel som erinrar om fattigvård. Härigenom har man dragit gränsen för förmånen så djupt, att betydande grupper, inom vilka fränvaron av den huvudsakliga familjeförsörjarens inkomst bereder uppenbara svårigheter trots att egentlig medellöshet icke föreligger, lämnats på sidan om detta understödssystem. Uppfattningen om systemets fattigvårdskaraktär styrkes i betydande grad av understödsbeloppens otillräcklighet. Enligt vad som stått att inhämta utges dessa i regel med 200—300 mark i månaden för hustru samt med 100—200 mark i månaden för inkallads föräldrar, medan för minderårigt barn erlagts 50 mark per månad. Beloppens storlek fastställes efter prövning av landshövdingen med beaktande av beviljade anslag.

Den kritik man ansett sig kunna rikta mot understödssystemet under normala förhållanden har starkt skärpts av omständigheter, vilka framkommit genom de inkallelser till extra militärtjänstgöring som i höst verkställts. Om man beträffande fullgörande av värnplikt i fredstid kan göra gällande, att den såsom förutsedd icke borde kunna åstadkomma oväntade rubbningar i vederbörandes ekonomi, så är förhållandet likväl alldeles annat vid inkallelse till extra tjänstgöring. Den inkallade är icke i tillfälle att trygga familjens existens genom på förhand träffade dispositioner, där sådana överhuvud-

taget varit tänkbara. Men även i annat hänseende befinna sig personer, som inkallas till extra tjänstgöring, i en sämre ställning än de vilka under normala förhållanden fullgöra sin värnplikt. Medan de sistnämnda i regel ännu icke ingått giftermål och sålunda icke ha underhållsskyldighet mot hustru och barn, tillhöra många av de reservister, som i höst inkallats, åldersgrupper vilka bildat egen familj. Det är givet, att dessa personer resp. deras anhöriga snabbt råka i ekonomiskt trångmål då familjeförsörjarens civila inkomst bortfaller. Detta gäller alldeles särskilt i städer eller på orter med sammanträngd befolkning bosatta löntagare, vilka till följd av sin inkallelse äro urståndsatta att efterkomma viktiga ekonomiska förpliktelser. Även för den händelse understöd omedelbart kunde utges, så äro de för närvarande så otillräckliga att de icke förslå till säkerställandet av vederbörandes ekonomiska bärgning. Det är — för att precisera ett siffermässigt exempel — klart att ett understöd om 300—400 mark i månaden icke är av betydelse för familjer i vilkas budget hyresutgiften ensamt normaliter stiger till det fyra- eller femdubbla av detta belopp.

Vederbörandes bekymmer ökas yttermera genom att inkallelser nu infallit under pågående uppbörd av kommunalskatt. I ett icke obetydande antal fall ha de inkallade ej kunnat fullgöra sin skattebetalningsskyldighet, beroende på att deras civila lön upphört att utgå eller starkt reducerats ävensom på att för skattebetalning eventuellt reserverade medel måste användas till familjens uppehälle under den inkallades bortavaro. Nu ha dessa personer icke blott att vänta indrivning till följd av försummad skattebetalning utan måste dessutom prestera utmätningsskostnader och ränta. Att särskilda åtgärder för förhindrande av författningsenliga påföljder för den skattskyldige ävensom för lättande av det ekonomiska betryck han kan utsättas för, oförtövat måste vidtagas från statens sida, synes uppenbart. Då staten genom att utkräva en medborgerlig skyldighet sätter den enskilde ur stånd att fullgöra en annan, måste man anse, att staten i ingen händelse får inskrida med åtgärder för denna underlåtenhet. Tvärtom borde staten såvitt möjligt söka undan-

röja uppkommande svårigheter, om ej på annat sätt, så genom fastställande av partiellt uppskov med indrivningen av skatter som påförts till extra tjänstgöring inkallad värnpliktig.

I detta sammanhang må erinras om, att man i Sverige nyligen vidtagit åtgärder för avhjälpande av missförhållanden av den art här påtalats.

Med hänsyn till det ovan anförda och med stöd av 37 § 1 mom. R. O. anhålla undertecknade att till vederbörande regeringsledamots besvarande få framställa följande spörsmål:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga

1) för att säkerställa den ekonomiska bärgningen för anhöriga till person, som inkallats till militärtjänstgöring;

2) för att underlätta skattebetalningen för sådan skattskyldig, som under skattebetalningsterminen befinner sig i militärtjänst till följd av förstärkt försvarsberedskap?

• Helsingfors den 22 september 1939.

C. O. Frietsch.
Ralf Törngren.
Einar Holmberg.
Edv. Helenelund.

Albin Wickman.
Levi Jern.
Uno A. Hildén.
Edvard Haga.

Suomennos.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Jo kauan on ollut syytä asettaa kyseenalaiseksi, vastaako syyskuun 23 päivänä 1919 annettu, kesäkuun 8 päivänä 1927, lokakuun 4 päivänä 1935 ja heinäkuun 9 päivänä 1937 muutettu laki avustuksen antamisesta eräille vakinaisessa sotapalveluksessa olevien omaisille nykyisessä muodossaan ja siten kuin sitä nykyisin sovelletaan lainsäätäjän tarkoitusta. On väitetty toiselta puolen, että harkinta, johon lain mukaan kaikki tällaista avustusta koskevat anomukset on alistettava, on ollut sekä vailla joustavuutta että epätarkoituksenmukaista, toisaalta taasen, että myönnetty avustukset eivät ole olleet sen suuruisia,

että ne vastaisivat tarkoitustaan turvata kysymyksessä olevien henkilöiden taloudellinen toimeentulo heidän huoltajansa ollessa sotapalveluksessa.

Käsiteltäessä maaherroille jätettyjä avustusanomuksia on käytetty sen laatuista harkintaa, ettei sen joutuminen arvostelun alaiseksi suinkaan hämmästyttä. Tuntuu todennäköiseltä ja on myöskin eräiden konkreettisten tapausten osoittamaa, että suuri määrä kansalaisia, jotka todella olisivat kysymyksessäolevan avustuksen tarpeessa, luopuu laissa edellytetyn avustustarpeen harkittavuuden vuoksi sitä hakemasta. Syyttä ei olekaan varsin laajalti levinnyt sellainen käsitys, että nämä avustukset ovat hätäapua, sillä virallisesti todettu varattomuus ja kunnallislautakunnalta tai maistraatilta hankittu selvitys asianomaisten varallisuussuhteista ja toimeentulomahdollisuuksista ovat antaneet tälle harkinnalle köyhäinhuoltoon muistuttavan leiman. Täten on raja vedetty niin alas, että huomattavat ryhmät, joille pääasiallisen perheenhuoltajan poissaolo tuottaa ilmeisiä vaikeuksia, vaikkakaan ei ole kysymys varsinaisesta varattomuudesta, on jätetty tämän avustustajärjestelmän ulkopuolelle. Avustummäärien riittämättömyys vielä huomattavasti vahvistaa käsitystä, että järjestelmä on köyhäinhuoltoluontoinen. Saatujen tietojen mukaan ovat avustukset yleensä 200—300 markkaa kuukaudessa vaimolle ja 100—200 markkaa kuukaudessa palvelukseen kutsutun vanhemmille, kun taas alaikäisten lasten osalta on maksettu 50 markkaa kuussa. Avustusten suuruus vahvistetaan maaherran harkinnan mukaan ottamalla huomioon myönnetty määrärahat.

Arvostelun, joka on katsottu voitavan kohdistaa avustustajärjestelmään normaalioloissa, ovat tehneet entistä ankarammaksi olosuhteet, jotka tänä syksynä toimitetut kutsut ylimääräiseen asepalvelukseen ovat luoneet. Jos asevelvollisuuden suorittamisesta rauhan aikana voidaankin väittää, ettei sen ennakolta tiedossa olleena pitäisi voida aiheuttaa asianomaisten henkilön taloudelle odottamattomia kolahduksia, on asianlaita kuitenkin aivan toinen kutsuttaessa ylimääräiseen palvelukseen. Palvelukseen kutsutulla ei ole tilaisuutta turvata perheen toimeentuloa ennakolta varautumalla, mikäli sellainen yleensä olisi ollut mahdollista. Mutta myöskin muussa suh-

teessa ovat ylimääräiseen palvelukseen kutsutut huonommassa asemassa kuin ne, jotka normaalioloissa suorittavat asevelvollisuuttaan. Kun viimeainitut yleensä eivät vielä ole naimisissa eikä heillä näin ollen ole vaimon ja lasten elatusvelvollisuutta, ovat monet tänä syksynä palvelukseen kutsutuista reserviläisistä sen ikäisiä, että ovat jo perustaneet oman perheen. On luonnollista, että nämä henkilöt tai heidän omaisensa pian joutuvat taloudelliseen ahdinkoon perheenhuoltajan siviilitulojen laskatessa. Tämä koskee erikoisesti kaupungeissa ja taajaväkisissä yhdyskunnissa asuvia palkannauttijoita, jotka palvelukseen kutsuttuina eivät voi täyttää tärkeitä taloudellisia velvoituksiaan. Vaikka avustuksia voitaisiinkin heti maksaa ovat ne nykyisin niin riittämättömiä, etteivät ne pysty turvaamaan asianomaisten taloudellista toimeentuloa. On selvää — esittäksemme numeroesimerkin — ettei 300—400 markan kuukausiavustuksella ole merkitystä sellaisten perheiden kohdalla, joiden menoissa vuokra yksin nousee normaalisesti nelin- tai viisinkerroin tuohon määrään.

Asianomaisten huolia lisää vielä se, että palvelukseen kutsuminen nyt on tapahtunut kunnallisverojen kantamisen aikaan. Määrältään merkityksettömiä eivät ole sellaiset tapaukset, että palvelukseen kutsutut eivät ole voineet täyttää veronmaksuvelvollisuuttaan, koska heidän siviilipalkansa on lakannut tai sitä on suuresti alennettu ja koska veronmaksuun mahdollisesti varatut varat on ollut käytettävä perheen ylläpitoon palvelukseen kutsutun poissa ollessa. Nyt näitä henkilöitä ei vain uhkaa ulosmittaus veronmaksun laiminlyönnin vuoksi vaan on heidän lisäksi maksettava ulosottokustannukset ja korko. Tuntuu ilmeiseltä, että valtion taholta on viipymättä ryhdyttävä erikoisiin toimenpiteisiin, jotta tällaiset verovelvolliset välttyisivät lainmuutoksista seuraamuksista, sekä sen taloudellisen taakan helpottamiseksi, joka saattaa joutua heidän kannettavakseen. Kun valtio vaatiessaan yksilöltä kansalaisvelvollisuuden täyttämistä samalla riistää häneltä mahdollisuuden toisen kansalaisvelvollisuuden täyttämiseen, on selvää, ettei valtio saa ryhtyä toimenpiteisiin tämän laiminlyönnin johdosta. Päinvastoin tulisi valtion mahdollisuuksien mukaan pyrkiä vaikeuksien poistamiseen, ellei muuten niin

määrämällä ylimääräiseen sotapalvelukseen kutsuttujen verojen kannon osittaisen lykkäyksen.

Tässä yhteydessä huomautettakoon, että Ruotsissa on äskettäin ryhdytty toimenpiteisiin tässä kosketeltujen tapaisten epäkoh-
tien korjaamiseksi.

Edellä esitettyyn viitaten ja VJ:n 37 §:n 1 momenttiin nojaten pyytävät allekirjoitaneet saada hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi esittää seuraavat kysymykset:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä

1) turvatakseen sotapalvelukseen kutsutun henkilön omaisten taloudellisen toimeentulon;

2) helpottaakseen sellaisen asevelvollisen veronmaksua, joka puolustusvalmiuden lisäämisen vuoksi on veronkannon tapahtuessa sotapalveluksessa?

Helsingissä syyskuun 22 päivänä 1939.

C. O. Frietsch.	Albin Wickman.
Ralf Törngren.	Levi Jern.
Einar Holmberg.	Uno A. Hildén.
Edv. Helenelund.	Edvard Haga.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa olette Te, Herra Puhemies, kirjeen ohella kuluvan syyskuun 23 päivästä minulle lähettänyt jäljennöksen kansanedustaja Frietsch'in y. m. allekirjoittamasta kirjoituksesta, jossa hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitetään seuraavat kysymykset:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä 1) turvatakseen sotapalvelukseen kutsutun henkilön omaisten taloudellisen toimeentulon ja 2) helpottaakseen sellaisen asevelvollisen veronmaksua, joka puolustusvalmiuden lisäämisen vuoksi on veronkannon tapahtuessa sotapalveluksessa?

Tämän johdosta on minulla kunnia lausua seuraavaa:

Avustuksen suorittamisesta erälle vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille 23 päivänä syyskuuta 1919 annettu laki, jota myöhemmin on useam-

paan kertaan muutettu, viimeksi 9 päivänä heinäkuuta 1937 annetulla lailla, määrää vakinaiseen palvelukseen astuneen tai reserviharjoitukseen kutsutun asevelvollisen vaimolle ja turvattomille lapsille, mikäli heiltä puuttuu varoja elatukseen, annettavaksi valtion varoista toimeentuloa varten riittävän avustuksen. Samoin on avustusta annettava myös erälle muille asevelvollisen omaisille, jos he ovat työhön kykenemättömiä ja elatukseensa nähden riippuvaisia asevelvollisen työansioista. Lain edellyttämää avustusta on kuitenkin erikseen haettava ja hakemukseen on liitettävä m. m. selvitys hakijan varallisuussuhteista ja toimeentulomahdollisuuksista.

Ne asevelvolliset, joiden omaisille tähän mennessä puheenaolevan lain nojalla on avustuksia myönnetty, ovat pääasiallisesti olleet nuorta väkeä, joka yleensä vielä ei ole ennättänyt perustaa perhettä ja omaa taloutta. Useimmissa tapauksissa ovat avustuksista osallisiksi näin olleen tulleet asevelvollisten vanhemmat. Tosin jo niiden asevelvollisten joukossa, jotka ovat olleet kutsuttuina reservin kertausharjoituksiin, huomattavin osa on ollut perheellisiä, mutta kun nämä harjoitukset ovat olleet verrattain lyhytaikaisia, kerrallaan yleensä vajaan kuukauden kestäneitä ja varsin monet työnantajat ovat maksaneet asevelvollisille harjoitusajalta säännönmukaisen palkan tai ainakin osan siitä, niin puheenalaisen lain soveltamisala on jäänyt suhteellisen suppeaksi.

Kun Euroopassa kuluvan syyskuun alussa puhkesi sota ja siitä aiheutuneet poikkeukselliset olosuhteet vaativat meilläkin puolustusvalmiuden tehostamista, kutsuttiin asevelvollisuuslain 7 §:n 2 momentin nojalla reserviin kuuluvia asevelvollisia ylimääräisiin harjoituksiin. Näin palvelukseen tulleista oli jo huomattava osa sellaisia, joilla on oma talous sekä vaimo ja lapsia elätettävänä. Kun asianlaita tämän ohella vielä oli niin, että palvelukseen kutsutut eivät olleet ennättäneet valmistautua tilanteeseen ja sen aiheuttamiin taloudellisiin seuraamuksiin, katsoi puolustusministeriö välttämättömäksi maan lääninhallituksille tämän kuun 19 päivänä lähettämässään kirjelmässä kiinnittää lääninhallitusten huomiota mainittuihin seikkoihin siinä tarkoituksessa, että ansiotulojen varassa olevien asevelvollisten perheet tulisivat saa-

maan lain edellyttämän, toimeentuloansa varten riittävän avustuksen. Tämän jälkeen onkin syytä edellyttää, että kuluvana syyskautena ylimääräisiin harjoituksiin kutsuttujen ja vielä ehkä kutsuttavien asevelvollisten perheet tulevat saamaan asianmukaisen avustuksen toimeentuloansa varten.

Sotatilasta 26 päivänä syyskuuta 1930 annetun lain 30 §:n ja puolustusvalmiuden telostamisesta sodanvaaran uhatessa viime kesäkuun 16 päivänä annetun lain säännöksen nojalla on mahdollista asetuksella julistaa muiden muassa asevelvolliset oikeutetuiksi saamaan myös veroihin nähden maksuajan lykkäystä sekä vapautumaan maksun laiminlyönnin seuraamuksista. Tätä tarkoittava asetus onkin paraillaan valmistavana asianomaisessa ministeriössä.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1939.

Puolustusministeri *Juho Niukkanen*.

Till Riksdagens Herr Talman.

I sådant avseende, som nämnes i 1 mom. 37 § av riksdagsordningen, har Ni, Herr Talman, medelst brev av den 23 innevarande september månad tillställt mig en avskrift av en av riksdagsmannen Frietsch m. fl. undertecknad skrivelse, i vilken till vederbörande regeringsmedlems besvarande framställas följande frågor:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga 1) för att säkerställa den ekonomiska bärgningen för anhöriga till personer, som inkallats till militärtjänstgöring; 2) för att underlätta skattebetalningen för sådan skattskyldig, som under skattebetalningsperioden befinner sig i militärtjänst till följd av förstärkt försvarsberedskap?

Med anledning härav har jag äran anföra följande:

I lagen den 23 september 1919 angående erläggande av understöd åt vissa anförvanter till värnpliktige i aktiv tjänst, vilken lag senare flere gånger ändrats, senast genom lagen av den 9 juli 1937, stadgas att åt i aktiv tjänst varande eller till övning med reserven inkallad värnpliktigs hustru och oförsörjda barn, för såvitt de sakna medel till sitt underhåll, skall ur statsmedel givas tillräckligt understöd. Li-

kaledes skall understöd utgivas även åt vissa andra anförvanter till värnpliktig, om de äro odugliga till arbete och för sin utkomst beroende av den värnpliktiges arbetsförtjänst. Det i lagen förutsatta understödet utfaller likväl först efter därom gjord särskild ansökan till vilken bl. a. bör fogas utredning om sökandens förmögenhetsförhållanden och utkomstmöjligheter.

De värnpliktige, åt vilkas anförvanter hittills på grund av ifrågavarande lag beviljats understöd, hava huvudsakligen varit unga personer, vilka i allmänhet icke ännu hunnit grunda familj och egen ekonomi. I de flesta fallen hava därför den värnpliktiges föräldrar erhållit understöden. Vål har redan bland de till repetitionsövningar med reserven inkallade värnpliktige den största delen haft familj, men då dessa övningar hava varit jämförelsevis kortvariga, i det de i allmänhet varat en knapp månad, och synnerligen många arbetsgivare åt de värnpliktige betalat den vanliga lönen eller åtminstone en del därav även för övningstiden, har området för lagens tillämpning varit förhållandevis begränsat.

Då i början av innevarande september krig utbröt i Europa och de därav uppkomna undantagsförhållandena även hos oss krävde ett förstärkande av försvarsberedskapen, inkallades i stöd av 2 mom. 7 § värnpliktslagen till reserven hörande värnpliktige till extra övningar. Bland de på så sätt i tjänst inträdde var redan en betydlig del sådana, vilka hava en egen ekonomi och försörja hustru och barn. Då det dessutom förhöll sig så, att de till tjänst inkallade icke hade hunnit förbereda sig på saken och dess ekonomiska följder, fann försvarsministeriet nödigt att i skrivelser, riktade till landets länsstyrelser, den 19 dennes fästa länsstyrelsernas uppmärksamhet på sagda omständigheter på det att de av arbetsförtjänst beroende värnpliktiges familjer skulle erhålla det av lagen förutsatta tillräckliga understödet. Efter detta har man skäl att förutsätta, att de under innevarande höst till extra övningar inkallade värnpliktiges familjer ävensom familjerna till dem, som möjligen ännu skola inkallas, komma att erhålla vederbörligt understöd för sin utkomst.

I stöd av 30 § lagen den 26 september 1930 om krigstillstånd och stadgandena i

lagen den 16 sistlidna juni om stärkande av försvarsberedskapen vid krigshot är det möjligt att genom förordning berättiga bl. a. värnpliktige till uppskov med betalningstiden för skatter ävensom att befria dem från följderna av utebliven betalning. En förordning härom är som bäst under beredning i vederbörande ministerium.

Helsingfors den 29 september 1939.

Försvarsminister *Juho Niukkanen*.

Pankkivaliokunnan puheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että pankkivaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. *Rantalan*.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 16, jota on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 8, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 26, jota on valmis-

televasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 9, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi eräiden Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen säännösten hyväksymisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 8, jota on valmistelevasti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja lakiehdotuksen osalta suuren valiokunnan mietinnössä n:o 10, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen tehdään kolmannessa käsittelyssä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä ja sitten ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Asian toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan ensimmäisessä pontessa oleva ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Räisänen: Herra puhemies! Kivimäen hallitus kaatui kolme vuotta sitten siihen, että se eduskunnan puolelta lausutuista arvosteluista huolimatta tahtoi tätä kansaa onnellistaa julmilla rikoslain pykälillä. Nykyinen, Cajanderin hallitus, on, ikävä kyllä, alkanut astua Kivimäen hallituksen jälkiä. Hallituksen toimesta on eduskunnalla hyväksytetty työväen ja kansan laajojen kerrosten kannalta katsoen arveluttavia lakeja. Viittaen vain lakiin, joka koskee sodan aikaista työvelvollisuutta, ja nyt viimeksi tapahtuneeseen sotatilain hyväksymiseen, lain, joka antaa tilaisuuden työväen- ja sosiaalisen lainsäädännön tyhjäksi tekemiseen. Tänäpäin vaatii hallitus eduskunnan hyväksymään lain, n. s. tasavallan suojelulain, joka on varsin arveluttava laki. Hallituksella on tietysti perusteluja vaatimuksilleen. Kaikkia asioitaahan voidaan perustella, ei vain hyviä vaan huonojakin. Mutta vaikka tuo tuollainen lainsäädäntö olisikin tarpeen „kaiken varalta”, on kauhistuttavaa ajatella kansanvallan kannalta katsoen, että moisen lainsäädännön saisi välikappaleekseen joku „kevärtäpolitiikkaa” ajava oikeistohallitus — ja hallituspohjan laajentamistahan oikealle suunnitellaan, kuten lehdistä on luettu ja kulissientakaisista kuiskailuista on vielä enemmän kuultu.

Nyt esillä olevaan asiaan, hallituksen esitykseen rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamisesta, jota esitystä eduskunnan lakivaliokunta puoltaa hyväksyttäväksi miltei sellaisenaan, pyytäisin kuitenkin suuren valiokunnan vielä kiinnittämään huomiota. On nimittäin huomattava, että tämän lain

alaiseksi tulevat, ellei sen alkuperäistä muotoa muuteta, m. m. n. s. poliittiset rikokset, ja niistä rapsivat meikäläiset tuomioistuimet eräissä tapauksissa jo nykyinkin verrattain raskaita rangaistuksia. Esillä olevan lainsäädännön uudistus voi tulla esim. sanomalehdistölle, niiden päätoimittajille, varsin kohtalokkaaksi, kunhan kovennettu lainsäädäntö valtiollisuontoisista rikoksista, mitä nykyinenkin hallitus Kivimäen hallituksen jälkiä astuen, kuten sanottu, esittää, pääsee täydellä tehollaan vaikuttamaan. Kun hallituksen esityksessä esillä olevan lakiehdotuksen perusteluiksi sanotaan, että „henkilö, joka loukkaa oikeusjärjestystä uusimalla rikoksensa, on suurempi syyllinen taikka ainakin ympäristölleen vaarallisempi kuin tilapäinen lain rikkoja ja on häntä sen vuoksi ankarammin rangaistava”, niin tähänään saatua pitää paikkansa esim. hevosvarkaseen ja tuhopolttajaan y. m. sellaisiin nähden, mutta ei varmasti esim. sanomalehden päätoimittajaan, joka monesti, niin, useimmissa tapauksissa, saa olla sijaiskärsijänä.

Kun kovennettu laki varsin kohtalokkaalla tavalla voi nyt esillä olevassa muodossa tulla kohdistumaan m. m. sallittuun poliittiseen toimintaan, on syytä, että suuri valiokunta kiinnittää esitykseen asianmukaista huomiota ja remontteeraa sitä sen mukaisesti.

Ed. Erich: Herra puhemies! Valitetavasti täytyy minun olla kysymyksessä olevaan lakiesitykseen nähden aivan toista mieltä kuin edellinen puhuja. Jos kerta kaikkiaan asetutaan n. s. yleisjärjestelmän periaatteelle, jonka lakivaliokunta mietinnössään aivan yksimielisesti on hyväksynyt, silloin käy kerrassaan mahdottomaksi sellaisten erotusten tekeminen, joita edellinen puhuja lausunnossaan tarkoitti. Hallituksen esityksestä, jolla useita sekä periaatteellisesti että asiallisesti erittäin tärkeitä kohtia rikoslaissa perinpohjin uudistetaan ja kerrassaan uusi ja entistä paljoa ankarampi rangaistusjärjestelmä rikosten uusimiseen nähden voimaan saatetaan, ovat sekä hyvin arvovaltainen edustaja, rikosoikeuden toinen professori ed. Salminen täällä eduskunnan istunnossa, että lakivaliokunta mietinnössään antaneet erittäin kiitettävän lausunnon. Harvoin lie neekään mitään esitystä niin hyvin valmis-

teltu ja perusteltu kuin nyt käsiteltävänä olevaa. Että se ankaruudestaan huolimatta täysin vastaa kansan yleistä oikeustajuntaa, käy mielestäni vakuuttavasti ilmi siitäkin, että lakivaliokunnan mietintö on aivan yksimielinen.

Perusteellista lainmuutosta puoltaa käsittääkseni aivan erityisesti se paljon puhuva taulukko, joka on hallituksen esityksessä sivulla 6 ja joka osoittaa, että ennen rangaistujen ja uudelleen rangaistukseen tuomittujen rikollisten prosenttiluku varsinkin kuritushuonerangaistusten kohdalla vuosien 1923—1937 välillä on melkein säännöllisesti vuosi vuodelta suurentunut. Tämä on varsin kammottava tilasto. Kun nykyjään voimassa olevan järjestelmän mukaan tällaisia rikoksentehtäjiä vain suhteellisen harvoissa tapauksissa on voitu uusintarikollisina tuomita, tarjoaa käsiteltävänä oleva lakiehdotus tuomioistuimille entistä tehokkaammat keinot heidän perusteelliseksi ojentamiseksi siihen katsomatta — ja tässä minä olen aivan eri mieltä edellisen puhujan kanssa — edustavatko aikaisempi ja myöhempi rikos samaa rikostyyppiä vai ei. Minä rohkenen luulla, että jos ed. Räisänen olisi joutunut jonkin verran enemmän tekemisiin käytännöllisen oikeuselämän kanssa, niin hänen käsityksensä näissä asioissa ehkä olisi kokonaan toisenlainen (Ed. Räisänen: Kokoomukselainen juristi oli vapaammalla kannalla!) — eipä suinkaan; — lakivaliokunnan mietintö on kauttaaltaan yksimielinen ja lakivaliokunnassa on ollut vain erittäin vähän erimielisyyksiä muutamiin pieniin yksityiskohtiin nähden (Ed. Räisänen: Minä puhelin eilen kokoomuksellaisen juristin kanssa!).

Myöskin uudet rangaistusten yhdistämistä koskevat säännökset ovat kauttaaltaan onnistuneita. Kun alioikeudet niiden kautta vapautuvat aikaa vievästä, luonteeltaan puhtaasti matemaattisesta tehtävästä, on niiden soveltaminen käytännössä omiaan huomattavasti jouduttamaan oikeudenkäyntiä ja siis ainakin johtamaan askeleen eteenpäin kohti sitä päämäärää, johon pyritään yleisellä oikeudenkäyntireformilla.

Lähetekeskustelussa on ed. Salmiala rikosoikeuden professorin arvovallalla kiinnittänyt huomiota eräaseen esityksen kohtaan, jota vastaan voi hyvinkin painavia

muistutuksia tehdä. Rikoslain 6 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan, sellaisena kuin se on sekä hallituksen esityksessä että lakivaliokunnan mietinnössä, olisi rangaistusta, jonka kärsimisestä rikoksentehtijä on armosta vapautettu joko kokonaan tai osaksi, pidettävä 1, 2 ja 3 §:ää sovellettaessa kärsityn veroisena. Ne rikospoliittiset näkökohdat, joita ed. Salmiala eduskunnan istunnossa viime syyskuun 7 päivänä esitti lähetekeskustelussa tätä lainpaikkaa vastaan, ovat mielestäni paljon painavammat kuin esityksen perusteluissa mainittu tulkintavaikkeuksien poistaminen. Lienee paikallaan huomauttaa, että myöskin tämän esityksen isä, oikeusneuvos Kekkonen, asiantuntijana lakivaliokunnassa kuultuna hyväksyi ed. Salmialan tekemät huomautukset. Tietääkseni on aniharvoin sattunut, että tasavallan presidentti on armahantanut rikoksentehtijän, ennenkuin hän on kärsinyt puolet tai ainakin melkoisen osan hänelle tuomitusta rangaistusajasta. Niissä muutamissa ja melkoista huomiota laajemminkin piireissä herättäneissä tapauksissa, joissa rikoksesta tuomittu on armahdettu, ennenkuin hän lainkaan on joutunut tuntemaan rangaistukseen sisältyvää kärsimystä, ei tunnu oikealta pitää armosta kokonaan anteeksiannettua rangaistusta kärsityn veroisena. Minäkin puolestani toivoin, että suuri valiokunta harkitsisi erikoisesti tätä lain kohtaa ja ottaisi huomioon ylempänä mainitut periaatteet. Minusta näyttäisi, kuin olisi tarkoituksenmukaisempaa muuttaa pykälä suunnilleen siihen suuntaan että rangaistusta, jonka kärsimisestä rikoksentehtijä on osaksi armosta vapautettu, pidetään 1, 2 tai 3 §:ää sovellettaessa kärsityn veroisena, siis ainoastaan siinä tapauksessa, että rangaistuksesta jo osa on kärsitty.

Hallituksen esitykseen sisältyvät muutokset — ja nyt minä tulen sellaiseen kohtaan, joka varmaan kiinnostaa ed. Räisästä, minun ryhmätoveriani, m. m. rikoslain 23 ja 28 lukuun — on valiokunta tosin katsonut voivansa yksimielisesti hyväksyä. 28 luvun 1 §:n 2 momentin suhteen on kuitenkin valiokunnassa hyvin voimakkaana esiintynyt se useiden asiantuntijainkin, m. m. ed. Salmialan ja ylijohtaja Arvelon kannattama mielipide, että jos näpistäminen on tapahtunut suurella taloudellisessa puutteessa ja ahdingossa tai

muuten erittäin sääliä oloissa ja vahinko on vähäinen, tuomioistuin seuraamukseksi voisi määrätä ainoastaan vahingonkorvauksen (Ed. Räisänen: Kuningas Taavetti söi rippileivät nälissään!). — No, sehän on sangen vanha ja hyvä historiallinen esimerkki. — Onpa pitkäaikasta tuomarinkokemusta omaava valiokunnan jäsen — kenties ed. Räisänen äsken tarkoitti juuri häntä — pitänyt mahdollisena sitäkin, että näpistäminen tehtäisiin kokonaan asianomistajarikokseksi. Muutosehdotuksia ei valiokunnassa kuitenkaan ole tahdottu tehdä, koska aloitteen ottaminen soveliaammin kuuluu hallitukselle, joka kiinnittänee vakavaa huomiota mainitun lainpaikan usein aivan kohtuuttoman ankariin seuraamuksiin ja esittänee sille nykyistä tarkoitustaan vastaavamman ja yleistä oikeustajuntaa tyydyttävämmän sekä samalla tuomioistuimille vapaamman harkinnan antavan muodon.

Mitään järjestystä syytä ei lopuksi liene rikoslaissa säilyttää 23 lukua, joka asiallisesti on vain historiallinen kuriositeetti. Jos meillä jotkut nuoret herrat viehättyisivät ratkaisemaan rakkaus- tai kunnia-riitansa kaksintaistelulla, vaatinee yleinen oikeustajunta nyttemmin heidän rankaisemistaan rikoslain 21 lukuun sisältyvien yleisten oikeusohjeiden mukaan.

Ed. Salmiala: Minun täytyy valittaa, ettei valiokunta ole lainkaan kiinnittänyt huomiota niihin näkökohtiin, joihin ed. Erich viimeiseksi nyt täällä kiinnitti eduskunnan huomiota. Minä pyytäisin vielä sanoa muutaman sanan tuosta armahdusta koskevasta säännöksestä. Mielestäni se monesti saattaa johtaa täydelliseen epäjohdonmukaisuuteen ja epäoikeudenmukaisuuteen. Ajatellaan esimerkiksi sellaista tapausta, että yleinen armahdus antaisi abolition. Tällaisiahan meidän oikeushistoriamme tuntee paljon. Tällöin joutuisi se henkilö, jota ei vielä ole ehditty panna syytteeseen, aivan toiseen asemaan kuin se, joka on jo tuomittu ja tuomittuna joutunut armahdetuksi. Jälkimmäinen, jouduttuaan tekemään uudelleen jonkin lainvastaisen rikoksen, tulee käsitellyksi rikoksen uusijana, mutta edellinen ensikertalaisena. Tosiasiallisesti he kuitenkin ovat syyllistyneet tarkalleen samanlaiseen rikokseen ja heissä esiintyy aivan sama sosiaalinen

mieli. Mielestäni ei pitäisi nyt avoimin silmin hyväksyä säännöstä, josta etukäteen jo tiedetään, että se johtaa tuloksiin, joita oikeusjärjestys ei saata hyväksyä. Nythän ei ole edes kysymys lähtemisestä aivan uudelle tielle. Tähän saakka omaksuttu käytäntö on asettunut sille kannalle, jota minä olen puoltanut ja jolle ed. Erich nyt antoi puoltolauseen. Hallituksen esitys sen sijaan lähtee aivan uudelle uralle. Käsitkseni mukaan pitäisi tällaisissa asioissa, joissa on kysymys oikeudesta ja oikeustajunnasta, ainakin varoa sellaista lopputulosta, joka joutuu oikeuden ja oikeustajunnan kanssa ristiriitaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotukset väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 25, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Sisäasiainministeri **Kekkonen:** Herra puhemies! Valtioneuvosto on 21 päivänä helmikuuta 1935 asettanut komitean, jonka tehtävänä oli ensiksikin laatia esityksiä niistä kotialueen ilmapuolustukseen kuuluvista toimenpiteistä, jotka kuuluvat siviiliviranomaisten toimipiiriin sekä tarkoittavat siviiliväestön suojaamista ilmahyökkäyksiltä, toiseksi esityksiä siviiliväestön ja laitosten toiminnan järjestämiseksi huomioon ottaen ne vaatimukset, jotka sota-aika yleensä sekä maan ilmapuolustus erikoisesti asettaa maan hallinnolle, elinkeinoelämälle j. n. e. sekä kolmanneksi ehdotuksia niiksi laeiksi, asetuksiksi ja määräyksiksi, jotka ovat tarpeen edellä mainittujen toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä valvoa ja joh-

taa näiden nojalla suoritettavaa valmistelutyötä. Komitean puheenjohtajaksi valtioneuvosto kutsui kenraaliluutnantti K. L. Oeschin.

Komitean työ kesti noin kolme vuotta, sen mietintö on päivätty helmikuun 28 päivänä 1938. Työn kestäminen selvittämiseksi on tarpeen mainita, että komitean on ollut suoritettava mitä moninaisimmille aloille ulottuva selvittely- ja suunnittelutyö. Kun käy läpi komitean laajaa mietintöä, tulee siinä todellakin esille kysymyksiä, jotka ovat vaatineet paljon perusteellista tutkimista ja harkintaa. Siellä tulee esille kysymyksiä kaasusta ja bakteereista, räjähdyspommeista, palopommeista, väestön suojeluksesta sellaisenaan, väestön siirroista, rakenteellisesta ilmasuojelusta asemakaavajärjestelyineen, teollisuuden suojelusta, virastojen ja laitosten suojelusta, valaistuksen säännöstelystä, naamioinnista ja suoja-savuista, hälytyksistä, rautatien suojelusta, materiaalihankinnoista, koulutus- ja kokeilutoiminnasta, väestön suojista, palotorjunnasta, lääkintöpalveluksesta, korjaus-toiminnasta, väestönsuojeluhuollosta ja väestönsuojelun organisatiosta. Kun ottaa huomioon, kuinka moninaisia kysymyksiä komitealla on ollut selviteltävänä, tulee ymmärrettäväksi, että komitean työ on kestänyt noinkin kauan.

Kun komitean mietintö annettiin valtioneuvostolle, oli luonnollinen jatko asian käsittelylle se, että komitean mietinnöstä hankittiin lausuntoja sekä valtion hallintoviranomaisilta, kunnilta että myöskin meidän elinkeinoelämämme edustajilta ja näistä lausunnoista voidaan panna merkille se, että monessakin lausunnossa esitettiin vakavia epäilyksiä komitean omaksumaa organisatiomuotoa vastaan. Pidettiin, että ne kustannukset, jotka komitean ehdotuksen toteuttaminen olisi aiheuttanut, olisivat liian suuria, ja yleensäkin katsottiin, että komitean ehdotus oli rakennettu liian laajasuuntaiseksi. Tästä lienee syytä mainita, että komitean mietintöön liitetyt laskelmat osoittivat, että perustamiskustannukset olisivat valtiolle tulleet maksamaan, mikäli komitean ehdotus olisi toteutettu, 93 miljoonaa markkaa ja vuosittaiset menot noin 6.5 milj. markasta 8.5 milj. markkaan ja tähän eivät vielä kuuluneet kuntien ja yksityisten kustannettaviksi joutuvat menot, ei teollisuuden ilmasuojelu, ei

erikoisvälineiden valmistus sodan aikana eikä valtion siviilivirastojen ja -laitosten sodan aikaisen toiminnan järjestely ja turvaaminen. Mitä kokonaiskustannukset nämätkin menot huomioon ottaen olisivat olleet, siitä ei komitea ole laskelmia esittänyt eikä näytä mahdolliselta, että niitä olisi voitukaan arvioida muuta kuin aivan summattaisesti.

Kun komitean ehdotusta näiden lausuntojen perusteella oli sisäasiainministeriössä ryhdyttävä tarkistamaan, on myönnettävä, että ministeriötä arvelutti komitean laaja ohjelma, mutta toiselta puolen on todettava myöskin, että täysin uuden suunnitelman tekemiseen ei ministeriössä ollut mahdollisuutta ja vallitseva kansainvälinen tilanne oli sellainen, että aikaakaan ei siihen näytännyt olevan. Sen vuoksi hallitus antoikin eduskunnalle esityksen maaliskuussa 1939, joka esitys kaikissa pääkohdissaan rakentui sen komitean ehdotuksen pohjalle, jonka kenraaliluutnantti Oeschin komitea oli valtioneuvostolle antanut. Kun kuitenkin eduskunnassa asianomaisessa valiokunnassa asiaa käsiteltäessä esitettiin suunnilleen samantapaisia epäilyksiä, kuin niissä lausunnoissa, joita sisäasiainministeriölle komitean ehdotuksesta oli annettu, oli esitetty, niin jäi asia viime keväänä käsittelemättä. Valtioneuvosto päätti silloin asettaa uuden komitean, johon kutsuttiin samoja henkilöitä, jotka olivat laki- ja talousvaliokunnassa viime keväänä joutuneet perusteellisesti syventymään kysymykseen ja valtioneuvosto saattoi olettaa, että tämä komitea voisi kesän kuluessa valmistaa ehdotuksen, joka olisi rakennettu sellaiselle pohjalle, että se voisi tyydyttää niin hyvin hallitusta kuin eduskuntaakin. Komitean mietintö valmistui syyskuulla ja saman kuun kuluessa hallitus sen käsitteli ja jätti eduskunnalle.

Se pohja, jolle hallituksen esitys nyt rakentuu, on nähdäkseni varsin luonnollinen. Väestönsuojelu perustuu hallinnollisesti ole-massaolevaan hallintojaoitukseen, kuntiin ja lääneihin. Mitään uutta hallintokoneistoaakaan näinollen ei ole tarvis luoda, kun väestönsuojeluviranomaiset sisäasiainministeriön alaisina voivat saada välittömän kosketuksen kaikkiin siviilihallinnon elimiin, jotka omalla toimialallaan joutuvat huomattavasti ratkaisemaan kysymyksiä, jotka ovat yhteisiä niille ja väestönsuojelulle.

joka esiintyy hallituksen esityksessä ja laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä. Hallituksen esityksen mukaan kunta olisi väestönsuojelulain 13 §:n perusteella velvollinen suorittamaan kaikki ne kustannukset, jotka johtuvat sen virastojen ja laitojen suojelusta ja niitten toiminnan jatkumisesta ja tämän lain toisen pykälän mukaan kunnalle kuuluvista väestönsuojelutehtävistä sekä niiden suorittamiseen tarvittavista välineistä. Mutta laki- ja talousvaliokunta on tähän tehnyt lisäyksen, että kunnan velvollisuus ei kuitenkaan voi henkilökohtaisten kaasusuojeluvälineiden hankinnasta johtuvista kustannuksista nousta enempää kuin puoleen, toisen puolen jäädessä valtion suoritettavaksi. Tämä on luonnollisestikin harkintakysymys, ja jos valtiotalouden asema olisi niin luja, että sille voitaisiin lisäkustannuksia asettaa, niin silloinhan valiokunnan kanta olisi puolustettavissa. Valtion menot ovat ilmeisesti kuitenkin lähivuosina siksi suuret, että suuressa valiokunnassa olisi nähdäkseni vakavasti harkittava, eikä hallituksen esitys tämän pykälän osalta olisi sittenkin tarkoituksenmukaisin.

Samana huomautuksen olen velvollinen tekemään myös väestönsuojelulain 14 §:n osalta. Siinä hallituksen esityksen mukaan oli säädetty, että jos väestönsuojelusta aiheutuvat kustannukset tulevat kunnalle huomattavan rasittaviksi tai kustannuksia aiheuttavista toimenpiteistä on erikoista etua maanpuolustukselle, voidaan kustannukset osaksi tai kokonaan korvata valtion varoista. Laki- ja talousvaliokunta on sanontaa sikäli muuttanut, että nämä kustannukset osaksi tai kokonaan on korvattava valtion varoista. Se, mitä sanoin hallituksen esityksen ja laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen välillä olevasta eroavaisuudesta 13 §:n kohdalla, nähdäkseni soveltuu myöskin 14 §:n kohdalle.

Siinä lakiesityksessä, joka koskee yksityisten suoritettavia väestönsuojelutoimenpiteitä ja niiden kustannuksia, on laki- ja talousvaliokunta jakanut kahteen osaan velvollisuuden suorittaa rakenteellisia ilmasuojelutoimenpiteitä, nimittäin siten, että jo rakennetut valmiit rakennukset on asetettu toiseen asemaan kuin uudet rakennukset. Valiokunnan ehdotusta en tässä suhteessa pidä huononnuksena.

Julkisuudessa näyttää kiinnitetyn huomiota siihen, että esimerkiksi Helsingissä on suuria taloja, joissa asukasluku on talon luonteesta riippuen niin vähäinen, että ne suojarakenteet, jotka hallituksen esityksen mukaan tällaiseen taloon pitäisi rakentaa, ovat talon asukkaiden vuoksi tarpeettomat. Ja samalla tavalla on myöskin kiinnitetty huomiota siihen, että monta kertaa saattavat nämä kustannukset rakenteellisesta ilmasuojelusta olla niin rasittavat, että talojen omistajien taloudellinen kyky ei riitä niiden suorittamiseen. Tässä suhteessa lienee syytä kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen 1 §:n viimeisen momentin mukaan sisäasiainministeriöllä on oikeus myöntää helpotuksia tässä pykälässä säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi. Ja tällaiset helpotukset voivat nähdäkseni tulla kysymykseen juuri niissä tapauksissa, joista olen maininnut; milloin siis talon luonne on sellainen, että siinä ei ole vakituksia asukkaita niin paljon kuin mitä välttämättömästi vaadittavat suojarakenteet antaisivat turvaa väestölle. Sitäpaitsihan täytyy ottaa huomioon, että väestön siirtojen avulla voidaan määrätyistä taloista tai määrätyistä kortteleista siirtää niin huomattava määrä asukkaita pois, ettei silloinkaan suojarakenteita tarvita rakentaa maksimilaaajuudessa ja samoin talon asema lähellä kaupungin rajaa voi olla sellainen, että siinäkin suhteessa helpotukset voivat tulla kysymykseen. Minä näkinsinkin, että kun lakiin sisältyy nimenomainen säännös siitä, että sisäasiainministeriöllä on oikeus myöntää helpotuksia, tätä oikeuttansa ministeriön ainakin lähivuosina tulisi varsin runsaasti käyttää nimenomaisesti sellaisiin tapauksiin, joissa on kysymyksessä vanhoihin taloihin rakennettavat suojarakenteet.

Ne muutokset, joita laki- ja talousvaliokunta muussa suhteessa hallituksen esitykseen on tehnyt, ovat mielestäni vähempi-arvoisia, joten ne voin tässä jättää koskettelematta.

Maamme väestönsuojelua on tähän saakka hoidettu etupäässä vapaaehtoisin työvoimin ja monella alalla ovat työn tulokset olleet ilahduttavat. Vapaaehtoisia tietä käytettäessä ei kuitenkaan väestönsuojelussa saavuteta sitä johdonmukaisuutta, mikä tällä alalla on välttämätöntä. Myöskään ei väestönsuojelun suunnittelu-työ eri paikkakunnilla voi kehittyä tällä

tavalla kiinteästi, vaan suunnitelmat muodostuvat pakostakin puutteelliseksi ja hajanaisiksi. Ainoa mahdollisuus asian eteenpäin viemiseksi on se, että väestönsuojelulaki säädetään, jossa tämän tärkeän alan pääperiaatteet järjestetään ja luodaan mahdollisuudet suunnitelmalliseen koko yhteiskunnan, valtion ja sen väestön, sen kansallisuusomaisuuden suojaamiseksi.

En voi lopuksi olla lausumatta sitä, että niin ehdottoman välttämätön kuin väestönsuojelulaki onkin, tuntuu sittenkin inhimilliseltä kannalta katsoen masentavalta, että tällainen laki on vahvistettava. Meidänhän on silloin näet edellytettävä, että sota kohdistuu suurelta osalta turvattomaan siviiliväestöön, kotiin jääneisiin vanhuksiin, naisiin ja lapsiin. Se romanttinen käsitys, että sota olisi ritarillista taistelua aseistettujen miesten ja armeijain kesken, on eräältä tärkeältä osaltaan valitettavasti vanhanaikainen. Väestönsuojelu on epäromanttinen, ikävä välttämättömyys. Mutta se ei ole senvuoksi yhtään vähemmän tärkeää kuin mikä muu puolustus-toiminnan haara tahansa. Toivottavasti se kykenee kokoamaan ympärilleen kaikki kansalaispiirit, sillä sen työkenttänä on sodan inhimillinen puoli, ei hävittäminen, vaan suojeleminen ja avuttoman siviiliväestön turvaaminen ja pelastaminen.

Puolustusministeri N i u k k a n e n: Tähdon vain lyhyesti huomauttaa, että minun mielestäni laki- ja talousvaliokunnan toisen lakiesityksen 3 §:n loppuun lisäämä uusi momentti, jossa säädetään, että jos teollisuuslaitokselle, jonka toiminta sodan aikana on muodostettu palvelemaan sotatarviketeollisuutta, tämän johdosta aiheutuu erikoisia kustannuksia omaisuutensa tai henkilökuntansa suojelusta, on valtion nämä kustannukset korvattava, ei ole onnistunut. Toivoisin, että suuri valiokunta tätä asiaa lähemmin harkitsisi. Asia on nimittäin siten, että on myös joukko sellaisia teollisuuslaitoksia, jotka jo rauhan aikana ovat tarkoitetut palvelemaan sotatarviketeollisuutta. Ne jäisivät ensinnäkin tämän pykälän ulkopuolelle; ja lisäksi, jos näin kategorisesti säädetään, että kaikki tästä aiheutuvat kustannukset on valtion korvattava, se minun mielestäni on valtioon nähden kohtuutonta. Minä huomautan siitä, että tähän mennessä jo on päästy sii-

hen, että useat teollisuuslaitokset huomattavassa määrässä ovat itse ryhtyneet rahoittamaan sekä ilmatorjuntaa että myöskin väestönsuojelua tarkoittavia toimenpiteitä. Tämä säännös sotkisi kaikki tähänastiset suunnitelmat ja nähdäkseni pysäyttäisi sen toiminnan, joka nykyään on jo hyvällä alulla. Minun käsittäkseni valtiolla lisäksi ei tule olemaan rahallisia mahdollisuuksia ainakaan riittävässä määrin huolehtia kaikkien niiden teollisuuslaitoksien omaisuuden sekä väestön suojelusta, jotka tämän mukaan voisivat tulla kysymykseen. On myös otettava huomioon, että tässä mainitut teollisuuslaitokset sodan aikana tulevat toimimaan erikoisen tuottavasti ja että näillä teollisuuslaitoksilla siten suuremmassa määrässä kuin monella sellaisella teollisuuslaitoksella, joka nyt jo on ryhtynyt näitä toimenpiteitä rahoittamaan, on mahdollisuudet itse rahoittaa näitä toimenpiteitä. Minusta tämä momentti olisi syytä poistaa ja jättää asia kussakin eri tapauksessa tapahtuvasta harkinnasta riippuvaksi.

Ed. Frietsch: Herr talman! Jag ber att få yttra några ord om förslaget till lag om de befolkningsskyddsåtgärder, som ankomma på enskilda — alltså det andra i propositionen förekommande lagförslaget. Den som i någon mån har befattat sig med frågan om det civila luftskyddet vet att befolkningsskydd icke är någonting som kan betraktas och behandlas som en fristående företeelse. Det är icke någon allmän välfärdsåtgärd, som i och för sig äger betydelse. Befolkningsskydd behöves som en del av luftförsvaret.

Jag tillåter mig, utan att bliva alltför långrandig, erinra om att luftförsvaret har s. a. s. 4 beståndsdelar. Det gäller sålunda i krig att uppsöka och slå fiendens luftstridskrafter. Detta är den första uppgiften. Den andra är att invänta och hindra fiendens luftstridskrafter att framtränga. Den tredje uppgiften är att bekämpa fiendens luftstridskrafter då de nå anfallsområdet; vi ha alltså här att göra med luftvärnet. Den fjärde uppgiften är att göra skyddsföremålen, alltså befolkningen, anläggningar o. s. v., så okänsliga som möjligt för luftanfallen. Här ha vi alltså att göra med befolkningsskyddet och dess uppgifter. Endast om en väl övervägd kombi-

nation av dessa olika delar av luftförsvaret förekommer, kan man tala om en relativ trygghet.

Nu diskuteras emellertid, som vi alla veta, befolkningsskyddet i vårt land med en intensitet som vittnar om att man i ganska vida kretsar inbillar sig att befolkningsskyddet allena skänker något verkligt skydd. Man har hittills försummat befolkningsskyddet på ett rätt beklagligt sätt, och nu har man plötsligt trott sig varsebliva att det har blivit den centrala samhällsfrågan för närvarande.

Det innebär icke någon undervärdering av befolkningsskyddets allmänna betydelse om man, innan man bifaller regeringens krav på omfattande civila luftskyddsåtgärder, utber sig en tillfredsställande förklaring att luftförsvaret till sina övriga delar är lika väl utvecklat och lika funktionsdugligt som man nu kräver med hänsyn till befolkningsskyddet. Kan en sådan förklaring icke rimligtvis givas, kräver alltså sekretessen förtegenhet på denna punkt, så har man ju endast att böja sig. Det jag ville komma till är emellertid, att om det skulle visa sig att t. ex. luftvärnet icke tillfredsställer de anspråk ledningen för luftstridskrafterna ställer på detta vapenslag, så synes det mig nästan viktigare att än så länge nedlägga pengar på städernas och industriorternas lokalförsvär, genom anskaffande av luftvärnsbatterier o. s. v. än att på dessa orter bygga skyddskällare av rätt tvivelaktigt värde. Dessa källare komma kanske aldrig till användning om icke försvarsledningen anser att försvaret i luften kan göras tillräckligt effektivt.

Så har saken en annan sida ja, för all del, den har många fler, men jag skall nu uppehålla mig vid en, som synes mig påkalla uppmärksamhet.

När regeringen önskar påbjuda inrättandet av skyddsrum i orter med — som jag förstått — sammanträngd befolkning, så vill det synas som om den har börjat diskussionen i orätt ända. Man har övervägt vilka åtgärder som i första hand måste vidtagas om landet utsättes för luftanfall, utan att man med önskvärd grundlighet gjort klart för sig det sannolika förloppet av ett kommande luftkrig. Jag vill ingalunda förhåva mig genom att säga, att andra skulle ha ådagalagt större grundlig-

het eller sakkännedom än regeringen, men säkert är att regeringens förslag inte befunnits tillfredsställande även i sådana kretsar, som måste anses förfoga över sakkunskap.

Om regeringen utgår ifrån en generell behövlighet av skyddsrum på ett visst antal orter med (mer eller mindre) sammanträngd befolkning, så bygger regeringen synbarligen på antagandet att fienden kommer att söka träffa stadsbefolkningen och förstöra deras bostäder, försörjningsmöjligheter etc. till den grad att folket ger efter för fiendens fordringar. Men man frågar sig, huru riktigt är detta antagande, och huru mycket av praktisk betydelse kan det anses ha?

Befolkningsfördelningen i Finland kan knappast anses tala för en luftkrigsmetod mot vårt land, i vilken förstöring eller allmän skadegörelse inom de större städerna skulle medföra avsedd effekt. Vi äga blott en enda egentlig storstad, huvudstaden, och därutöver endast tre större städer. I dessa bor en relativt liten del av vår totala folkmängd. En luftagression medför sålunda, såvitt man kan se, i vårt land mindre verkan på befolkningen i dess helhet än vad fallet bleve t. ex. i England eller Tyskland, vilkas befolkningar till 40 % resp. 30 % bo i verkliga storstäder. Det är med hänsyn till dessa omständigheter troligt, att en luftkrigsföring mot den s. k. „hemorten” i Finland kommer att inriktas mot administration och försörjning i landet. Kommunikationerna och vissa „nyckelföretag” inom industrin äro sannolikt känsligare än städerna, vilka i våra förhållanden kunna bli föremål för utrymning.

Med hänsyn till vad jag här haft att antyda synes det som om det vore viktigare att anskaffa material för luftvärnet, att effektivisera det än att nu bygga ett antal obligatoriska skyddsrum på punkter, som man finner särskilt viktiga.

Avsikten med detta mitt anförande är att ifrågasätta, huruvida inrättandet av skyddsrum i den utsträckning och på det sätt som i propositionen säges, för närvarande kan tillmätas så stor betydelse som såväl regering som utskott utgått ifrån. Mot lagförslaget — jag avser här alltså närmast „Lagen om de befolkningsskyddsåtgärder, som ankomma å enskilda” — kan

därutöver göras en hel del vägande invändningar av teknisk och ekonomisk natur. Jag tror, att i den mån man försöker realisera lagens bestämmelser, det kommer att visa sig att svårigheterna äro mycket stora och att de uppoffringar — både allmänna och enskilda — som äro nödvändiga icke stå i rimlig proportion till den nytta som eventuellt står att ernå.

Jag förbehåller mig att vid ärendets andra behandling göra eventuella förslag. Nu uttrycker jag en förhoppning om att stora utskottet vid handläggandet av detta lagförslag måtte överväga, huruvida icke — trots allt och trots trycket av de makabra händelser, som nu utspelas i världen — en ytterligare prövning vore av behovet påkallad. Stora utskottet och riksdagen borde kunna stå på sidan om den psykos, som nu behärskar mångens sinne.

Vad prövningen borde gå ut på, kan jag inte nu i detalj uttala mig om. Det skulle kanske för mycket ta riksdagens tid i anspråk.

Jag önskar blott antyda om att lagen kunde ändras i så måtto, att anläggandet av friliggande offentliga skyddsrum, vilka icke äro inrymda inom eller under byggnad eller i anslutning till denna, främst skulle påbjudas, och vidare, att redan uppförda byggnader överhuvudtaget skulle undantagas från den obligatoriska skyldigheten att inrätta enskilt skyddsrum.

För dylika ändringar av lagförslaget talar jämväl den viktiga omständigheten, att det system regeringen föreslår kräver betydande tid, sannolikt år. Skulle det befinnas att regering och försvarsledning önska trygga landet mot, om jag så får uttrycka mig, aktualitetsbetonade risker, som kräva skyndsamma åtgärder, så vore det klokast att i nödig utsträckning uppföra provisoriska skyddsrum av samma effektivitet den nu föreslagna lagen avser.

Dessutom — nu kommer jag till en sak som jag anser vara av synnerlig vikt — måste det anses oundgängligt att frågan om utarbetandet av en realiserbar evakueringsplan med det allra snaraste verkställas och att ärendet behandlas med all den organisatoriska energi som i landet kan uppdrivas. Goda förberedelser för civilbefolkningens evakuering från bostadscentra synas i ett land som Finland vara av minst lika stor vikt som inrättandet av

skyddsrum på sådana orter, där man räknar med angrepp. Av vikt är också att evakueringsfrågan behandlas med tillfredsställande publicitet och omtanke.

Ed. Kallia: Herra puhemies! Minulla olisi ollut aihetta ryhtyä muutamalla sanalla käsittelemään esilläolevan hallituksen esityksen syntyhistoriaa, mutta sen jälkeen kun ministeri Kekkonen täällä jo asiaa valaisi, voin jättää sen puolen. Asiaa tunte mattomalle olisi nimittäin saattanut tulla sellainen väärä käsitys, että tuo vuoden 1935 väestösuojelukomitea olisi neljä vuotta vain tätä yhtä esitystä valmistanut. Tämä käsitys on kuitenkin väärä ja, niinkuin sanottu, sen jo ministeri Kekkonen täällä torjui. Mutta sensijaan ministeri Kekkonen lausunnosta ei käynyt ilmi se, että tämä komitea on pyrkinyt elimellisellä tavalla, kohta kohdalta, yksinkertaisimmista asioista alkaen rakentamaan maamme väestönsuojelua, mutta että hallitukset ovat suhtautuneet tähän asiaan kielteisesti haluamalla kokonaisratkaisua nimenomaan senvuoksi, että voitaisiin sanoa etukäteen, mitä tämän maan väestönsuojelu tulee maksamaan. Että tällainen tie on järjetön, se näkyy jo siitäkin, että sen mukaisesti olisi esim. v. 1918 pitänyt tietää, mitä maanpuolustuslaitos joskus vuosikymmenien kuluessa voi tulla maalle maksamaan ja ehkäpä hyljätä koko ajatus maanpuolustuksesta ja puolustuslaitoksen perustamisesta vain senvuoksi, että se tulisi liian kalliiksi. Näissä asioissa on tietysti pyrittävä tekemään se, mitä kulloinkin on välttämätöntä, eikä heti vaadittava kokonaisratkaisuja.

On selvää, että niiden viivyttelyjen vuoksi, joiden alaiseksi väestönsuojelulakiasia on vuosien kuluessa joutunut, me olemme nyt jääneet vuosikausia kehityksestä jälkeen väestönsuojelun alalla ja jälkeen kehityksestä monessa sellaisessa maassa, joka ei suurpoliittisesti ole sen vaarallisemmassa asemassa kuin mekään. Me olemme nyt joutuneet tilanteeseen, jossa minun käsittääkseni tässä salissa ei voi olla yhtäkään edustajaa, joka loppujen lopuksi katsoisi voivansa äänestää tätä lakia vastaan. Kun Eurooppa palaa ja suurvallat suorittavat esiin marssia Itämerenkin seuduilla, ei eduskunta minun käsittääkseni voi muuta tehdä kuin kiireesti tämän lain hyväksyä ja vain toivoa,

ettei tämä hyväksyminen tule kovin pahasti liian myöhään. Jossakin muussa tilanteessa kuin siinä, jossa meidän maamme tällä kertaa on, voisi olla tarpeellista käydä selostamaan, minkä vuoksi vapaaehtoinen väestönsuojelutyö, niin monia miljoonia markkoja kuin siihen on vuosien kuluessa käytettykin ja niin suuria tuloksia kuin se on aikaansaanutkin, varsinkin väestönsuojelujoukkojen koulutuksen, propagandan ja kokeilutoiminnan sekä palotorjunnan alalla, ei kuitenkaan loppujen lopuksi voi yksinään olla riittävä, vaan että tarvitaan lain määräämä väestönsuojelun johtoporras sekä sen lisäksi valtiolle, kunnille samoin kuin yksityisille tarkoin määritellyt velvollisuudet. Minä jätän näin ollen tämän puolen asiassa näiden sanojen varaan.

Se, että sanoin, että nämä lait on nyt kiireellisesti saatava hyväksytyiksi, ei kuitenkaan merkitse sitä, että voisin jokaista niiden säännöstä pitää oikeaan osuneena. Virheitä on epäilemättä sekä hallituksen esityksessä että niissä muutoksissa, joita laki- ja talousvaliokunta on hallituksen esitykseen tehnyt. Mitä viimeksimainittuihin tulee, näyttää ulkopuolisesta siltä, että valiokunta on siinä määrin suonenvedontapaisesti pyrkinyt yksimieliseen mietintöön, että tulos on siitä kärsinyt. Niinhän useimmiten käy, kun käydään kompromissamaan.

En luonnollisestikaan tässä käy luettelemaan, mitä korjauksia käsittelyn pohjana olevaan esitykseen olisi tehtävä. Minulla on siihen oleva tilaisuus suuressa valiokunnassa. Mutta muutama kohta tässä laajakantoisessa asiassa on siinä määrin periaatteellista laatua, että katson asialliseksi jo asian tässä vaiheessa kiinnittää koko eduskunnan huomiota niihin.

Ensinnäkin rohkenisin olla sitä mieltä, että koko se kustannuksia koskeva periaate, johon esitys perustuu, on väärä. Tuo periaatehan on se, että sen on maksettava, jota suojellaan, mistä säännöstä sitten poikkeuksena säädetään valtiolle ja kunnille eräitä korvausvelvollisuuksia taikka oikeuksia korvata nämä kustannukset kokonaan tai osittain. Epäilemättä asia kuitenkin

on niin, että valtion olisi periaatteessa otettava kannettavakseen koko kustannus, sillä periaatteessa ei ole eikä saa olla mitään eroa varsinaisen maanpuolustuksen tai aktiivisen ilmatorjunnan tai toisaalta nyt kysymyksessä olevan passiivisen ilmatorjunnan välillä. Ei kukaan kuvittelisi, että jokin pitäjä, johon rakennetaan linnoitus, myös saisi sen maksaa, vaikka tuo laite sitä pitäjää ensi sijassa suojaisikin. Tosin on kuultu esitettävän sellaisiakin ajatuksia, jopa julkisuudessaakin, että esimerkiksi kaupunkien tulisi itse kustantaa itselleen ilmatorjuntatyöstö, mutta tuskin sentään vastuunalaisilla paikoilla olevat vakavissaan tällaisia mahdollisuuksia itsekään ajattelevat. Ja kun nykyaikaiseen niin sanottuun totaalisen sotaan kuuluu yhtenä erottamattomana osana myöskin siviiliväestön moraalisen vastustuskyvyn murtaminen, muun muassa myöskin ilmahyökkäyksillä, ei tämä maanpuolustuksen haara periaatteessa ollenkaan eroa muista maanpuolustuksen osista. Olisi siis oikea periaate ottaa valtiolle periaatteellinen vastuu ja kustannusten kantamisvelvollisuus, ja sitten poikkeuksena asettaa kunnille, laitoksille ja yksityisille velvollisuuksia näiden kustannuksien kantamiseen, eikä siis päinvastoin, niinkuin nyt esitetään.

Kun käytännöllinen lopputulos tästä huolimatta saattaisi olla melko lailla sama kuin se, mihin esityksessä nyt on jouduttu, eikä tällä minun mielipiteelläni, asian tullessa joka tapauksessa erittäin myöhään esille koko laajuudessaan, kai olisi mitään mahdollisuuksia tulla täällä hyväksytyksi, en puolestani tule tähän suuntaan käyvää ehdotusta tekemään.

Mutta vielä paljon vakavampaa on se, että jälkimmäisessä lakiesityksessä, siis esityksessä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista, on sekä teollisuuslaitosten että asuintalojen kohdalla paha virhe, joka kokonaan vaarantaa lain tarkoituksenmukaisuuden. Jotta tämä asia kävisi selväksi, on muutamalla sanalla mainittava niistä eri mahdollisuuksista, joita rakenteellisessa väestönsuojelussa on olemassa.

Suojarakenteita on pääasiassa olemassa kolmenlaisia. Täyden turvan antaa pommivarma suoja, siis sellainen, joka kestää raskaankin pommin täysosuman. Tällainen suoja, joka joko on kallioon porattu tai

tehty riittävän paksusta rautabetoonista taikka teräksestä, on kuitenkin niin kallis, että ainakaan aluksi emme ilmeisesti voi riittävässä määrin niitä ajatella rakentaa. Kustannukset nousisivat — ne ovat tietysti aivan erilaisia olosuhteista riippuen — keskimäärin noin 4,000 markkaan suojattavaa henkeä kohti. Näitä pommivarvoja suoja voidaan siis nykyoloissa vain poikkeustapauksissa ajatella. Seuraava aste on sellainen suoja, joka ei turvaa täysosumaa vastaan, mutta suoja sirpaleita, räjähdysten paineaaltoja sekä sen rakennuksen sortumaa vastaan, jossa tai jonka vieressä tuo suoja on. Tällainen suoja ei, rakennettuna vanhaan taloon, jossa on riittävästi tähän tarkoitukseen varattavaa kellaritilaa, uusimpien laskelmien mukaan, jotka on suorittanut virallinen rakenteellisen ilmasuojelun komitea, tule kaikkine lisälaitteineen maksamaan kuin noin 500 markkaa suojeltavaa henkeä kohti eli siis esim. 100 hengen taloon viitisenkymmentätuhatta markkaa. Maahan kaivetuista suurista betoniputkista rakennettuna tällainen sortumankestävä suoja kaikkine lisälaitteineen maksaisi suunnilleen 800 markkaa henkeä kohden. Tästä, sanoisinko toisen asteen suojasta on sanottava, että se on jo varsin turvallinen, koska se antaa siellä oleville suojan kaikissa muissa tapauksissa paitsi siinä, että järeä ilmapommi sattuu kirjaimellisesti suojan päälle ja räjähtää myöskin siinä.

Vielä on olemassa kolmas mahdollisuus, nimittäin se, että sortumavarmuuden vaatimus jätetään pois ja vaaditaan ainoastaan suojan pitävyyttä sirpaleita ja paineaaltoja vastaan.

Erikseen sitten jokainen näistä lajeista voi olla kaasunpitävä tai kaasunpitämätön. Ja kun väestönsuojelussa niin paljon puhutaan kaasusta, on ehkä syytä tässä huomauttaa, että kaikesta päättäen räjähdys ja palovaara nykyaikana on huomattavasti suurempi kuin kaasuvaara, mutta että kun kaasunpitävyys antaa aivan toisen turvallisuudentunteen suojeltaville henkilöille, on tästä vaatimuksesta syytä pitää kiinni, mikäli suinkin mahdollista.

Tässä yhteydessä jo haluaisin ed. Frietschille huomauttaa, että hänen ohjeensa ilmatorjunnan kehittämisestä on tietysti oikea, mutta että mitään ilmatorjuntaa hävittäjälentokoneilla ja ilmator-

juntatykistöllä ei voida saada niin 100-prosenttiseksi, että tämä laki silti tulisi tarpeettomaksi ja passiivinen väestönsuojelu voitaisiin jättää suorittamatta.

Kun käydään arvostelevaan näitä väestönsuojien kolmea eri lajia, voidaan sanoa, että pommivarma suoja tietenkin on paras, mutta että siitä vaatimuksesta ilmeisesti täytyy tinkiä.

Mitä sitten tulee kolmanteen, siihen, joka on sirpaleita ja paineaaltoja pitävä, lisäksi ehkä myös kaasunpitävä, on siitä annettava lyhyt ja jyrkkä tuomio. Se ei ole ollenkaan mikään suoja, se on loukku. Sen sijaan, että se suojaisi niitä, jotka sinne ehkä pakollakin toimitetaan, se muodostuu heidän haudakseen, jos siihen taloon, josta on kysymys, osuu ilmasta pudotettu pommi tai raskaan tykistön granaatti taikka talo sortuu paineilman vaikutuksesta. Kun sortumavarman suojan suhteen voi tapahtua, että suojaan kokoontunut väki joutuu sinne suljetuksi, niin että pelastusmiehistöjen on raivattava sille tie ulos, mutta se kuitenkin pelastuu, on osuman sattuminen taloon, jossa on tällainen kolmannen luokan suoja, varma merkki siitä, että sinne on lähetettävä ruumisvaunu. Tämä on muuten koettu viime viikolla esim. onnettomassa Varsovassa, jossa tuhannet siviilihenkilöt ovat saaneet surmansa juuri sortumakestämissä n. s. pommisuojuissa, joita Puolassa harrastettiin. On suoraan sanottava, että on edesvastuutonta pakottaa ihmisiä sellaisiin suojiin ja yhtä edesvastuutonta pakottaa taloja sellaisia rakentamaan. Parempi on silloin olla rakentamatta mitään ja itse kunkin vaaran uhatessa paneutua vaikka keskelle katua pitkälleen.

Mitenkä esityksessä ja valiokunnan mietinnössä on suhtauduttu näihin, kaikille vähänkin näistä asioista selvilläoleville aivan päivänselviin asioihin? Valitettavasti on heti todettava, että aivan käsittämättömällä tavalla, joko erehdyksestä tai asian tuntemattomuudesta, esim. teollisuuslaitosten suojeleminen on jätetty esityksessä aivan riittämättömäksi. Niinpä ei yksityisten suoritettavia väestönsuojelutoimenpiteitä koskevassa esityksessä aseteta teollisuuslaitosten suojeleminen sortumavarmuuden eikä edes kaasunpitävyyden vaatimusta. On täysin mahdotonta hyväksyä sellaista ajatusta, joka tässä on takana, nimittäin että teolli-

suustyöväki, käsitettynä sanan todellisessa ja kaikkein laajimmassa merkityksessä, saisi työpaikalla olla huomoinnissa turvattu kuin esim. kotonaan. Mainitun esityksen 1 §:n 1 momentin ensimmäisessä kohdassa näet asetetaan yleensä vaatimuksia vain osalle teollisuuslaitoksista, nimittäin niille, jotka tullaan luettelemaan tulevassa yleissuunnitelmassa, ja niidenkin kohdalta puuttuvat sekä sortuman varmuuden että kaasunpitävyyden vaatimukset, rakennettaisiin siis teollisuustyöväelle loukkuja. Vaatimus on siis, niinkuin huomataan, pienempi kuin valiokunta asettaa edes vanhoille asuinkivitaloille. Tätä kohtaa on minun käsittäkseni näinollen aivan välttämättä muutettava siten, että tärkeimpien yleissuunnitelmassa mainittujen teollisuuslaitosten suhteen voidaan vaatia jopa pommivarmojen suojien rakentaminen. Mutta vielä tärkeämpää on, että kaikille teollisuuslaitoksille, jotka ovat uhanalaisilla paikkakunnilla, tulee velvollisuus rakentaa sortumankestävät ja kaasunpitävät suojat. Ainoa poikkeus saa olla laitos, josta jo etukäteen tiedetään, ettei se tule olemaan sodan aikana toiminnassa (Keskustasta: Mistä se tiedetään!).

Tässä on periaatteellinen suuri virhe hallituksen esityksessä, sitäkin merkittävämpi, kun se kohdistuu teollisuustyöväkeen, ja on todella vakavasti toivottava, että suuri valiokunta tässä muuttaa esitystä sen nykyisestä muodosta. Nyt se on valitettavasti vain vahingoksi.

Sivumennen sanoen on mainittava, että nykyisen epäonnistuneen sanontansa tämä kohta on saanut ilmeisestikin sen kautta, että aikaisemmin on ollut tarkoituksena erikseen puhua suunnitelmassa mainittavista, ankarampien mittapuiden mukaan käsiteltävistä teollisuuslaitoksista, ja erikseen muista, vähäisemmin vaatimuksin käsiteltävistä laitoksista, mutta sitten on ero aiheutta poistettu ja kohta saanut nykyisen epäonnistuneen, jopa osittain käsitämättömänkin muotonsa.

Mitä sitten tulee yksityisten asuin- ja liiketalojen suojarakenteisiin, on valiokunta tehnyt vanhoihin taloihin nähden saman virheen, mistä edellä teollisuuslaitoksiin nähden huomautin. Sielläkin esiintyvät nyt vaatimuksena suojat, jotka eivät kestä rakennuksen sortumista. Sanon uudelleen, että on väärin edes nimittää sellaisia rakenteita suojiksi.

Arvaan, että tähän on valiokunnan joutanut sääliväisyys yksityisiä talonmestajia ja osakeyhtiöitä kohtaan, ja sehän on hyvin huomioonotettava näkökohta. Ehkäpä valiokunta kuitenkin olisi tullut toiseen tulokseen, jos se olisi tiennyt, että sortumasuojan rakentaminen vanhaan taloon uusimpien laskelmien mukaan tulee maksamaan sentään huomattavasti vähemmän kuin on luultu ja julkisuudessa kirjoitettu, kaikkine laitteineen siis, kuten sanoin, noin 500 markkaa henkeä kohti ja ilman että siihen tarvitaan sellaisia raaka-aineita, joista tällä hetkellä on pulaa. On välttämätöntä, jotta ei ihmisiä suorastaan petetäisi, että vaatimuksia tässä lisätään niin, että toimenpiteistä on hyötyä eikä vahinkoa, niinkuin nyt ehdotetusta järjestelmästä olisi.

Mitä kustannuksiin tulee, en siihen nyt puutu, koska siihen on tilaisuus toisessa yhteydessä. Riittää, kun siis mainitsen niiden paljon alenevan siitä, mitä yleensä on luultu. Tässä kohdassa siis asunto- ja liiketalojen suojarakenteiden suhteen on epäilemättä palattava takaisin hallituksen esitykseen, joka ei tee eroa uuden ja vanhan rakennuksen välillä ja vaatii rakennus-sortuman kestämisen kaikissa asuintaloissa, joita laki koskee.

Mutta saman pykälän 1 momentin 2) kohdassa valiokunta on tehnyt esitykseen parilla sanalla muutoksen, joka on tavattoman kauaskantoinen. Sivumennen sanoen se ei ole sitä tehnyt uusia rakennuksia koskevassa 3) kohdassa, mikä seikka on epäloogillinen. Muutos nimittäin rajoittaa suojan suuruuden sellaiseksi, että se riittää taloonjääviä asukkaita varten. Valiokunta lähtee siis siitä, että talon asukkaiden määrää vähentävät liikekannallepano ja evakuatio ovat suoritettut ennen ensimmäistä pommihyökkäystä. Tämä lieventää tavattomassa määrässä taloille koituvia kustannuksia ja siirtää koko kustannuskysymyksen niiden hintalukujen valossa, jotka jo äsken esitin, aivan toiseen valoon, niin, voisipa sanoa, suorastaan toisarvoiseksi asiaksi. Tämä muutos on minun ymmärtääkseni hyväksyttävä, mutta ulotettuna koskemaan kaikkia taloja, siis myöskin uusia. Mutta sen hyväksyminen merkitsee aivan tavatonta velvollisuutta hallitukselle ja evakuatioviranomaisille. Se näet merkitsee sitä, että evakuation pitää jollakin määrättyllä paikkakunnalla todella olla jo

suoritettu ennen ensimmäistä ilmahyökkäystä, niin ennen ensimmäistä ilmahälytystä, sillä ellei näin ole tapahtunut, jotta suojien nyt esitetyn lainkohdan mukaan rakennettu riittämättömyys siihen, että viimeinen villitys siellä suojien edessä on oleva pahempi kuin ensimmäinen. Minä katson olevani pakotettu suoraan kysymään, ottaako ministeri Kekkonen ja ottaako kenraali Jalander tämän vastuun kantaaksensa. Jos ottavat, niin on hyvä. Silloin on valiokunnan tässä tekemä muutos hyväksyttävä. Mutta tietäkööt asianomaiset myös, mitä he tällöin kannettavakseen ottavat.

Minä olen tahtonut nämä tämän esityksen laajakantoiset kohdat jo tässä vaiheessa ottaa esille, jotta eduskunta olisi niiden merkityksestä etukäteen selvillä, ja lausun sen toivomuksen, että tämä laki, joka nyt on joka tapauksessa hyväksyttävä, sitä ennen saataisiin korjatuksi sellaiseen asuun, että se veisi väestönsuojeluasiaa tässä maassa todella eteenpäin ja johdattaisi meitä eteenpäin, selville vesille siitä umpikujasta, johon menneiden aikojen laiminlyönnit kohtalokkaalla tavalla ja yhtä kohtalokkaalla hetkellä meidät ovat saattaneet. Tässä on nyt kysymyksessä koko kansan yhteinen asia, jossa yksityisen edun täytyy väistyä kansakunnan edun tieltä.

Ed. Schildt: Herra puhemies! — Kun sekä hallituksen että laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen mukaan teollisuuslaitosten rakenteelliset suojelutoimenpiteet on määrätty lievemiksi kuin asuinrakennuksien vastaavat toimenpiteet, ei tämä ole suhteessa lainkaan niiden ilmavaaraan nähden. Teollisuuslaitoksissa, jotka luetellaan yleisessä suunnitelmassa ilmasuojeluvelvollisina, on jokseenkin aina työskentelevien ja siis suojattavien henkilöiden lukumäärä suurempi kuin asuinrakennuksissa. Mainitut teollisuuslaitokset joutuvat paljon suuremmalla todennäköisyydellä pommitusmaaleiksi kuin asuinrakennukset. Näin ollen siis on teollisuuslaitosten ja niissä työskentelevien suojelutarve huomattavasti suurempi kuin asuinrakennusten.

Tällöin ei lainkaan ole paikallaan, että lain asettamat velvoitukset teollisuuslaitoksien osalta ovat lievemät kuin asuinrakennusten osalta. Paitsi väestönsuojelua myös taloudelliselta kannalta katsoen on tärkeäm-

pää, että vaatimukset teollisuuslaitoksien suojelun osalta ovat tiukemmat kuin asuinrakennusten kohdalta, koska maan puolustuskyky oleellisesti riippuu siitä, että teollisuutemme pystyy sodankin aikana toimimaan, joka ei suinkaan ole mahdollista, jollei tarpeeksi tehokasta suojelua siinä suhteessa jo rauhan aikana lailla määrätä suoritettavaksi. Lisäksi on tarpeen ja myöskin kohtuullista, että suojelu järjestetään myös niissä teollisuuslaitoksissa, jotka eivät ole yhtä tärkeitä kuin yleissuunnitelmassa mainitut, mutta jotka kuitenkin sodan aikana toimivat. Näiden laitosten suojelu voisi olla lievempi kuin yleissuunnitelmassa yleislaitosten tärkeämpien laitosten suojelu, mutta niiden jättäminen kokonaan suojeluvelvollisten ulkopuolelle on pidettävä epäonnistuneena, koska niiden ilmavaara ja suojelutarve on varmasti ainakin yhtä suuri kuin lakiehdotuksissa mainittujen asuinrakennusten suojelutarve. Ei ole myöskään oikeudenmukaista, että osa teollisuuslaitoksista on suojeluvelvollisia ja osa taas jää tämän velvollisuuden ulkopuolelle.

Vanhojen asuinrakennusten osalta olisi valiokunnan ehdotusta ehkä sikäli selvennettävä, että lainkohdasta nimenomaan kävisi ilmi, että talon yhteyteen rakennetut suojarakenteet tulee voida paikalle jo varustetuilla lisälaitteilla tehdä talon sortumaa kestäviksi. Tämä vaatimus on kaikkein lievin, joka suojarakenteiden, jos niille tahdotaan jotain merkitystä antaa, tulee täyttää.

Kaiken tämän sanotun pyydän uskoa suuren valiokunnan niiden jäsenten huostaan, jotka täällä edustavat teollisuusväkeä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kulovaara: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 13.

6) Ehdotus tasavallan suojelulaiksi.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty vuoden 1938 vp:ltä lepäämässä oleva edellämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos tehdään ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä, on äänestys toimitettava. Lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä sen hyväksymistä kannattaa, mutta muussa tapauksessa lakiehdotus on hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Lonkainen: Herra puhemies! Kun eduskunta nyt joutuu ratkaisemaan lepäämässä olleen tasavallan suojelulain kohtalon, joko hyväksymällä sen, kuten perustuslakivaliokunta ehdottaa, tai lopullisesti hylkäämällä, joutuu jokainen edustaja tässä asian vaiheessa punnitsemaan tarkoin, mitä nykytilanne vaatii sekä antamaan äänensä sen mukaan. Tällaiset poikkeukset, kuin mistä nyt on kysymys, merkitsevät laajoja valtuuksia hallitukselle, valtuuksia, joita normaalisissa oloissa ei minkään hallituksen käytettäväksi voitaisi myöntää. Tällainen lainsäädäntö on kaikisakin oloissa erittäin vastenmielinen ja sellaiseen on suhtauduttava hyvin arvellen. Meillä on säädetty hyvin monia lakeja, jotka antavat hallitukselle mahdollisuuden rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja perustuslakien takaamaa turvaa. On jouduttu siihen, että eletään sängen ankarassa lainalaisuudessa, eikä voida enää paljoakaan puhua kansalaisvapauksista, jos kaikki ne valtuudet, joita hallitukselle on myönnetty, saatetaan kaikessa laajuudessaan voimaan. Sotatilalaki niin muutettuna, kuin se on hallituksen käsiin vahvistettu, sekä ne oikeudet, joita tämän lain soveltamiseen nähden on hallitukselle annettu viime keväänä hyväksytyn puolustusvalmiuden tehosta-

mista sota-aikana tarkoittavan lain kautta, voi saattaa merkityksettömäksi kaiken sen lainsäädännön, joka meillä sosiaalisella alalla on vuosikymmenien aikana saatu aikaan. Silloinkin tämä voi tapahtua, vaikka maassa ei sotatilaa vielä olekaan. Nyt käsiteltävänä olevan tasavallan suojelulain kautta pyritään hallitukselle antamaan sängen laajat valtuudet kansalaisten henkilökohtaiseen oikeusturvaan, heidän kansalaistoimintaansa y. m. sellaiseen nähden, joista hallitusmuodon eri pykälissä on taattu vissi suoja. Nämä valtuudet, kuten sanottu, ovat sen laatuisia, että toisenlaisissa oloissa, kuin missä me nyt elämme, ei minkäänlaisen hallituksen käytettäväksi sellaisia voitaisi myöntää. Eikä niitä tarvittaisi nykyisessä tilanteessa, ellei maassa olisi aineksia, joilta on näyttänyt puuttuvan oma edesvastuun tunto ja joita varten näyttää olevan tarpeellista jopa poikkeuksellisten valtuuksien antaminen maan hallitukselle, joka tänä vaikeana aikana joutuu vastamaan maan asioiden hoitamisesta. On sanottu tämän asian käsittelyn yhteydessä, että maassa ovat olot rauhoittuneet, tilanne muka muuttunut niin, että ne perusteet, joihin nojaten tämä laki on eduskunnan käsiteltäväksi annettu, ovat sortuneet.

Tähän viittaavat perustuslakivaliokunnan mietintöön liittyvissä vastalauseissa tämän lain vastustajat. Minä puolestani en mitään sen hartaammin toivoisi kuin sitä, että näin olisi asianlaita. Valitettavasti ei niin kuitenkaan ole. Juuri nykyinen aika on sellainen, jolloin mitä moninaisin, monta kertaa maalle vahingollinenkin propaganda ja kiihoitustoiminta saa olevista oloista voimakasta tuulta purjeisiinsa. Maassa löytyy, kuten aikaisemmin jo olen maininnut, sellaisia aineksia, joilta puuttuu omakohmainen edesvastuuntunto ja tällamoisten aineiden keskuudessa on koskettelemallani propagandatyöllä ja kiihoitustoiminnalla hyvin kiitollinen maaperä. Ellei sille voida erikoistoimenpitein saada sulkua, voi se eräissä tapauksissa ja tietyissä olosuhteissa käydä maalle ja sen asiainhoidolle hyvinkin kohtalokkaaksi.

Nämä seikat saattavat ajattelemaan käsiteltävänä olevan lain tarpeellisuutta ja niitten valtuuksien myöntämistä, jotka tasavallan suojelulaki sisältää hallitukselle käytettäväksi. Vaikka tällaisia poikkeuksellisia valtuuksia onkin pidettävä arka-

luontoisina ja arveluttavina, voidaan ne antaa sillä hartaalla toivomuksella, että hallitus tulee käyttämään niitä vain äärimmäisessä tarpeessa, samoin kuin myös aikaisemminkin saamiaan valtuuksia, joilla voidaan sosiaalinen lainsäädäntö tehdä eräissä oloissa merkityksettömäksi. Poikkeuslakien alaisuudessa voidaan elää ainoastaan siinä mielessä, että koko maan yhteinen etu sitä vaatii, mutta niitä ei ole käytettävä silloin, kun maan turvallisuus ja sen asiain hoitaminen ei ehdottomasti sitä vaadi. Ne on annettava, nämä valtuudet, sillä nimenomaisella edellytyksellä, että hallituksella on nykyisissä vaikeissa oloissa mahdollisuudet tehdä voitavansa. Perustuslakivaliokunnassa on herra pääministeri ollut kuultavana ja hän on ilmoittanut hallituksen toivovan näiden valtuuksien myöntämistä, koska olot, joissa me ulkopoliittisesti katsellen elämme, ovat omiansa enemmän kuin aikaisemmin edellyttämään käsiteltävänä olevan lain hyväksymistä. Ne perustelut, jotka herra pääministeri esitti, olivat siksi vakuuttavat, että me puolestamme olemme katsoneet voivamme tämän käsiteltävänä olevan lain hyväksyä. Kun me olemme nykyisissä oloissa katsoneet voivamme hallitukselle nämä sangen laajat valtuudet myöntää, me odotamme, että niitä käytetään vain siihen tarkoitukseen, jota varten ne on katsottu tarpeellisiksi ja vain silloin, kun näitten valtuuksien käyttäminen on välttämätöntä.

Ed. Salmiala: Herra puhemies! Nykyhetki on maallemme ulkopoliittisesti mitä vaarallisin. Me voimme tahtomattamme joutua minkäläisten yllätysten eteen tahansa. Viime ajat ovat maailmassa tarjonneet siinä suhteessa lukuisia esimerkkejä. Suomen kansa tahtoo pysyä nykyisestä sodasta syrjässä ja on julistanut noudattavansa ehdotonta puolueettomuutta joka suunnalle, mutta samanaikaisesti meidän on lujasti seisottava itsenäisyytemme ja vapautemme suojana. Vain tällä edellytyksellä kunnioitetaan oikeuksiamme. Mutta ollaksemme kyllin voimakkaita kestämään koettelemukset ja suojelemaan maatamme ja kansaamme vaaditaan kansalta näinä raskaina ja vaarojen täyttiminä aikoina ennen kaikkea yksimielisyyttä ja keskinäistä luottamusta. Keskinäiset riidat toisarvoisista kysymyksistä olisi nyt

uhkaavan vaaran nimessä pantava syrjään. Keskinäistä luottamusta olisi pyrittävä ennen kaikkea rakentamaan. Ennen kaikkea olisi hallituksen ehdoton velvollisuus omalta kohdaltaan huolehtia siitä, että sellainen saataisiin aikaan isänmaan tähden. Suuren vaaran edessä pitäisi vihan sammua, puolueiden kuolla ja kunnianarkuuskököhtien menettää vaikutuksensa. Isänmaallinen kansanliike on tänä raskaana aikana, jona kansamme melkein milloin tahansa voi joutua suurten koettelemusten eteen ja jolloin sen pelastus voi riippua kokonaan sen yksimielisyydestä, ojentanut sovinnonkäden. Se on katsonut, ettei nyt ole sisäisten poliittisten taistelujen aika. Se on kohdistanut koko voimansa hiljaiseen työhön maanpuolustustahdon lujittamiseksi ja vahvistamiseksi. Se on tehnyt sen kaikkea siitä huolimatta että se joutui viime vuonna törkeitten perustuslainvastaisten tekojen uhriksi ja vaikka sen lyömiseksi viime vaaleissa valtiovallankin myötävaikutuksella ryhdyttiin tekoihin, jotka eivät olisi voineet tulla kysymykseen missään todella kansanvaltaisessa maassa. Kärsimistämme vääryyksistä huolimatta isänmaallisen kansanliikkeen väki on tarjonnut linnarauhaa isänmaan tähden. Mutta me huomaamme, että hallitusta ei askarruta sovinnon ajatukset. Se ei ole katsonut itsellään olevan velvollisuuksia tässä suhteessa. Taistelua isänmaallista kansanliikettä vastaan jatketaan aivan kuin normaalisissa oloissa. Isänmaa on vaarallisessa asemassa, joka vaatisi kaikkien voimien kokoamista puolustukseen, mutta hallitus jatkaa taisteluaan sen järjestön tuhoamiseksi, jonka jäsenistöstä suhteellisesti suurin osa on suojeluskuntaväkeä ja osallistuu aktiiviseen maanpuolustustyöhön. Herra pääministeri! Katsoteko oikeaksi tällaisen katkeruuden synnyttävän toiminnan, mahdolliseksi ajankohdalla, jolloin milloin tahansa kansa on ehkä kutsuttava verellään puolustamaan isänmaataan? Katsotteko isänmaan edun nimessä voivanne jatkaa puoluemiesten vaatimaa taistelua tämän kansan puolustustahtoisinta ryhmää vastaan ajakohtana, jolloin milloin tahansa voitte olla pakotettu kutsumaan kansamme aseisiin vapautta ja itsenäisyyttä puolustamaan, ajankohtana, jolloin Teidän velvollisuutenne olisi rakentaa yksimielisyyttä ja poistaa ne esteet, jotka ovat luottamuksellisen yhteistoimin-

nan tiellä. Katsotteko voivanne kansan silmien edessä leimata isänmaan vastaiseksi sen ryhmän, joka täällä eduskunnassakin etukäteen nähden sen vaaran, johon nyt olemme joutuneet, on vaatimasta päästyään vaatinut, silloin kuin vielä oli aikaa, maanpuolustuksen tehostamista, mutta jonka nekin sitä tarkoittavat aloitteet eduskunnan valtaisella äänten enemmistöllä hyljättiin, joiden silloista hylkäämistä nyt on pidettävä suoranaisena edesvastuuttomuutena. Kaikissa maissa on aina katsottu, että vaaran hetkenä hallituksen tulee olla tien osoittajana kansakunnan voiman kokoamiseksi yksimielisyyteen. Tuntuu siltä kuin Suomen hallitus ei katsoisi tässä suhteessa itsellään olevan minkäänlaisia velvollisuuksia. Nyt eivät, herra pääministeri, tässä riitä sanat ja juhlapuheet yhtä vähän kuin muussakaan suhteessa. Nyt tarvitaan tositekoja, jotka osoittavat, että hallitus pyrkii rakentamaan yksimielisyyttä. Isänmaallisen kansanliikkeen vaatimus isänmaan edun nimessä on, että ajojahti kansanliikettä ja sen kannattajia vastaan lopetetaan ja että kerta kaikkiaan luovutaan kaikista ajatuksistakin tasavallan suojelulain käyttämisestä siihen tarkoitukseen, johon hallitus viime marraskuussa lainvastaisin keinoin koetti päästä. Me vastustamme tasavallan suojelulakia, koska tiedämme, että ne puoluemiehet, jotka kiivaammin ovat ajaneet tämän lain aikaansaamista, sokeassa vihasa kansanliikkeen edustamaa isänmaallis-kansallista ja yhteiskunnallista aatesuuntaa kohtaan olisivat valmiit milloin vain voisivat, käyttämään sitä tuhotakseen tästä maasta, kuten he sanovat, facismin, jota he eivät muka halua sietää. Tämä tosiasia sinänsä synnyttää ainaisen epäluuloisuuden ja epävarmuuden tilan, joka hävittää luottamuksellisen yhteistoiminnan ja on esteenä voimien kokoamiselle yksimielisyyteen. Me emme tosiaan saata uskoa, että mikään edesvastuuntuntoinen hallitus nykyisen vaaran aikana ryhtyisi tasavallan suojelulain perusteella yrittämään tuhota kansanliikettä, sillä se merkitsisi, sen voin vakuuttaa, suurta onnettomuutta kansalle ja isänmaalle (Eduskunnasta: Onko se uhkaus!). Käsittääkää kuinka tahdotte. Mutta me emme voi luottaa marraskuun 22 päivän miehiin, sillä me tiedämme, mitä ne tekevät niin pian kuin puolueet alkavat vaatia isän-

maallis-kansallisen toiminnan tukahduttamista. Ed. Lonkaisen puhe oli siinä suhteessa oireellinen. Siellä kaivataan nytkin tuota lakia, jotta voitaisiin käydä käsiksi niihin voimiin, jotka tässä maassa kaikkein voimakkaimmin ovat taistelleet maanpuolustustahdon tehostamiseksi. Isänmaallisen kansanliikkeen ei todellakaan tarvitse hävetä toimintaansa täällä eduskunnassa. Joka-ainoa sen aloitteista maanpuolustuksen tehostamiseksi on ollut sellainen, että ehkä piankin syytetään edesvastuuttomiksi niitä, jotka ovat myötävaikuttaneet niiden tuhoamiseen. Ei niitä olisi ollut hyväksyttävä vain sillä edellytyksellä, että olisi voitu sanoa, että maa mahdollisesti v. 1939 joutuu suuriin koettelemuksiin, vaan meidän olisi pitänyt ne hyväksyä, jotta olisimme olleet valmiit niiden koettelemusten edessä, jotka mahdollisesti voivat eteemme tulla.

Se laki, joka nyt on eduskunnan käsiteltävänä, on mielestäni sellainen, että sitä ei voida hyväksyä niiden taholta, jotka hiukankin tahtovat tässä maassa säilyttää oikeuden turvan. Pääministeri on viime valtiopäivien aikana kyllä ilmoittanut, että hallituksen esitys tasavallan suojelulaiksi on aiheutunut ulkopoliittisista syistä; hän on vakuuttanut niinkään, etteivät mitkään sisäpoliittiset syyt vaadi poikkeuslain säätämistä, koska maassa vallitsee rauha ja järjestys. Samaa ovat vakuuttaneet eräät muut ministerit. Sensijaan on, minun on valitettavasti jälleen se toistettava, sisäasiainministeri antanut ymmärtää, että suojelulakia tarvitaan puhtaasti sisäpoliittisia tarkoituksia varten, toisin sanoen sellaisten poliittisten vastustajain nujertamiseksi, joihin hallitus ei nykyisin laillisella tavalla pysty niin kauan kuin tuomioistui-
mia ei ole voitu saada tuuletetuiksi. Hallitusrintaman lehdistössä on selvästi esitetty sama tarkoitus lukemattomia kertoja ja viittaa taas ed. Lonkaisen lausuntoon; siitä kävi kyllin selvästi esille, ketä varten suojelulakia aiotaan laatia. Kun tarkastellaan hallituksen viime valtiopäiville antamaa esitystä suojelulaiksi, havaitaan selvästi, että lailla pyritään paljon pitemmälle tähtääviin päämääriin kuin on virallisesti uskallettu tai tahdottu ilmoittaa. Jos olisi aiottu tyytyä siihen valtakunnan ulkonaisen turvallisuuden suojeluun, johon hallituksen esityksessä viitataan, niin olisi, ku-

ten meidän taholtamme on monesti huomautettu, ollut helppo laatia lakiesitys sellaiseksi, että se olisi todistanut jo omalla sisällöllään sen, mihin sillä pyritään. Jollei lakiesityksessä mainitut perustelut olisi tarkoitettu vain peittämään kauemmas tähtäviä suunnitelmia, niin olisi laki voitu kirjoittaa niin, ettei siitä olisi tehty avointa valtakirjaa diktatuurin toimeenpanemiselle. Viime valtiopäivien lepäämään hyväksymän lain sananmuodon mukaan voitaisiin, kuten täällä usein on mainittu, suojelulakia ryhtyä soveltamaan, jos kiihoitustoimintaa, joka tähtää voimassaolevan valtiojärjestyksen järkyttämiseen tai kumoamiseen, harjoitetaan sellaisessa muodossa tai laajuudessa, että se voi olla vaaraksi valtakunnan elineduille.

Tämän lainkohdan mukaan voi, kuten monesti on jo sanottu, hallitus siis ryhtyä soveltamaan suojelulakia ja siten kumota kansalaisten perustuslailliset oikeudet, silloin kun maassa tehdään poliittista propagandatyötä t. s. harjoitetaan valistustoimintaa — kaikki sellainenhan sisältyy käsitteeseen kiihoitustoiminta nykyaikaisen terminologian mukaan — valtiojärjestyksen muuttamiseksi, täysin laillisessa järjestyksessä ja laillisella tavalla, ja jos tämä toiminta voi olla vaaraksi hallituksen käsityksen mukaan valtakunnan elineduille.

Viittaan tässä yhteydessä siihen, mitä ed. Kivimäki lausui 5 päivänä kesäkuuta 1939 pidetyssä eduskunnan istunnossa. Hän sanoi: „Lakiehdotus tekee hallinnollisen mielivallan mahdolliseksi sisäpoliittisesti täysin rauhallisissa oloissa tapahtuvaa kiihotustoimintaa vastaan, harjoittipa sitä IKL tai mikä muu aatesuuta tahansa. Lakiehdotus ei siinä suhteessa jätä mitään sijaa epäilyksille. Mitä on kiihoitustoiminta”, kysyi ed. Kivimäki. „Sanalla on huono kaiku, hän lisäsi. Mutta todellisuudessa se ei tiedä muuta kuin erittäin voimakkaasti tehostettua sananvapauden käyttöä. Sanonta ei suinkaan rajoitu kuten uskotellaan isänmaallisen kansanliikkeen toimintaan, vaan voi kohdistua mihin muuhun laillisellakin pohjalla liikkuvaan aatesuuntaan tahansa, joilta hallitus siis voi kieltää valtiollisten olojen arvostelemisen oikeuden, milloin se harkitsee arvostelun olevan vaaraksi valtakunnan elineduille niinkuin lakiesityksessäänkin sanotaan. Ainoastaan ne aatesuunnat, jotka ovat hallituksessa edus-

tettuina ja joilla on sitten eduskunnassa enemmistö, voivat olla turvassa, muiden jäädessä kokonaan sen varaan sallivatko enemmistöpuolueet niiden olemassaolon. Joka tätä haluaa puolustaa demokraattisessa valtiojärjestyksessä, ilmoittakoon samalla suoraan että kansalaisvapaudet eivät ole hänelle elintärkeitä.”

Minä uskon että ed. Kivimäki juuri tässä kohden on ehdottomasti osunut oikeaan. Lain kantavuuden ymmärtää kun ajattelee, mitä kaikkea voi sisällyttää käsitteeseen valtakunnan elinedut. Sehän on täydellisesti epämääräinen käsite. Nykyinen hallitus näyttää pitävän vieläkin elinetuna sitä, että marxilaishenkinen kansanrintama pysyy yksinvallassa. Kaikki toiminta, joka tähtää esim. hallituspohjan laajentamiseen, voidaan jonakin kauniina päivänä julistaa valtakunnan elinedun vastaiseksi. Tämä esim. jo antaa aavistaa, minkä valtakunnan elinedun suojaamiseksi suojelulakia voidaan käyttää. Tänä päivänä katsotaan ehkä valtakunnan elinedun vaativan kansanliikkeen isänmaallisen ja puolustustahtoa vahvistavan toiminnan tukahduttamista, koska se muka häiritsee kansanrintamasuunnitelmaa. Huomenna voidaan saman edun katsoa vaativan jonkun muun kansanrintamalle kiusallisen kansalaistoiminnan tukahduttamista. Kuvaavana esimerkkinä mainitsen vain, kuinka erällä tahoilla on sanottu että rajojen linnoittamista ajava kansalaistoimintakin on valtakunnan elineduille vaarallista ja että sen vuoksi propaganda sen hyväksi olisi kerta kaikkiaan valtion toimesta lopetettava. Jos esim. ed. Lonkaisen ajatussuunnan mukaiset voisivat yksin määrätä, niin minä uskon että he tällä kertaa kieltäisivät kaiken toiminnan, mikä tarkoittaa rajojemme vahvistamista (Vasemmalta: Minkä vuoksi?).

Jotta suojelulain käyttöön olisi mahdollisimman suuret valtuudet, ei lain mukaan ole edes tarvis että kiihoitustoiminta tosiasiallisesti vaarantaisi valtakunnan elin-etuja, vaan suojelulain soveltamiselle riittää jo, että se voi vaarantaa. Mistähän toiminnasta ei todellakaan saattaisi sanoa, että se voi jotakin vaarantaa.

Lakitekstin mukaan voidaan suojelulakia niinkään ryhtyä soveltamaan, milloin valtakuntaa uhkaa ulkonainen vaara. Silloin kun maailmassa vallitsee sota, kuten nyt, voi hallitus aina väittää, että valtakuntaa

uhkaa ulkonainen vaara. Onhan käsite vaara aivan relatiivinen ja subjektiivinen. Hallituksella, jolla ei olisi riittävästi edestavuuntuntoa, olisi tosiasiallisesti mahdollisuus saattaa suojelulaki voimaan ja ryhtyä sen tarjoamilla keinoilla ahdistamaan poliittisia vastustajiaan.

Mitä keinoja ja mahdollisuuksia tarjoaa sitten esilläoleva suojelulaki käytäntöön sovellettuna hallitukselle? Niitä selvittelin jo, silloin kuin eduskunta viime keväänä hyväksyi esillä olevan lain lepäämään yli vaalien. Pyydän nyt uudelleen saada eräiltä kohdilta tarkastella niitä yksityiskohtaisesti. Suojelulain nojalla voitaisiin ensinnäkin kumota hallitusmuodon 6 §:n 1 mom:n kansalaisille turvaama henkilökohtainen vapaus. Hallitukselle ja puoluejohtajille epämieluisen henkilö voitaisiin vapaasti vangita ilman että tämä olisi tehnyt mitään, millä olisi vähintäkään lainvastaisuuden varjoakaan. Suojelulaki näet tekee yksilön vangitsemisen riippumattomaksi kaikista normaalisista vangitsemisen edellytyksistä. Vangitsemisen ainoaksi lailliseksi perustaksi riittäisi yksin hallituksen tahto. Näin vangitulla henkilöllä ei olisi minkäänlaisia mahdollisuuksia puolustautua hallituksen mielivaltaa vastaan. Hänellä ei olisi valtaa edes vedota tuomioistuimeen, hän ei voi vaatia asiansa tutkimista, hänellä ei olisi oikeutta saada edes tietää vangitsemisensa ja vapauden riistämisen syytä. Hän olisi kuten täällä on mainittu sanan täydellisimmässä merkityksessä hallituksen vanki, jolla ei olisi minkäänlaisia oikeuksia (Vasemmalta: Heinäsaarten vanki!) ja hallituksella olisi valta pitää häntä tässä tilassa niinkauan kuin sitä haluttaisi. On helppo aavistaa paljonko arvoinen tämän jälkeen olisi yksilön henkilökohtainen vapaus.

Suojelulain kautta lakkaisi niinikään hallitusmuodon 7 §:n 1 momentissa kansalaisille turvattu oikeus vapaasti valita olinpaikkansa ja kulkea paikkakunnalta toiseen. Hallitus voisi siis rajoittaa poliittisten vastustajainsa liikuntavapautta mielin määrin ja aivan mielivaltaisilla perusteilla tai karkoittaa heidät, eikä karkoitetuilla tai liikuntavapautensa menettäneillä olisi mitään laillisia puolustuskeinoja käytettävissä. Jokin nimetön ilmianto tai valtiollisen poliisin agentin raportti saattaisi olla aiheena karkoitukselle tai liikuntavapauden hallinnolliselle riistämiselle.

Suojelulaki kumoaisi edelleen hallitusmuodon 11 §:n säännöksen, jonka mukaan Suomen kansalaisten kotirauha on loukkaamaton. Senjälkeen olisi poliisilla hallituksen tahdosta oikeus vapaasti tunkeutua jokaisen kansalaisen kotiin kotitarkastuksia pitämään. Koti olisi silloin jätetty kokonaan hallinnollisen mielivallan käsiin. Kansalainen olisi kaikkea tätä vastaan täysin turvaton. Hän ei voisi tässäkö kohden saada mistään oikeusturvaa. Tuomioistuimeen on tie etukäteen katkaistu ja hallintoviranomaiset, he eivät tietenkään uskaltaisi panna sormiaan väliin silloin kun valtiollinen poliisi sisäministerin käskystä ajaa takaa valtiollista vastustajaa, joka koetetaan tehdä vaarattomaksi, jota varten koetetaan hankkia todistuksia.

Myöskin painovapaus voitaisiin suojelulain nojalla kokonaan tuhota. Hallituksella olisi silloin valta mielin määrin rajoittaa kansalaisten oikeutta julkaista painotuotteita, se voisi lakkauttaa sille epämieluisia sanomalehtiä ilman, että olisi tarvis enää alistaa lakkautusta tuomioistuimen vahvistettavaksi. Hallitus saattaisi siten kokonaan tukahduttaa poliittisen vastustajan sanomalehdistön ilman että mielivaltaa vastaan voitaisiin hakea mistään oikeusturvaa. Hallitus voisi niinikään ottaa käytäntöön ennakkosensuurin estääkseen itselleen epämieluisan arvostelun julkittulemisen tai tukahduttaakseen sille vastenmielisen opinionin. Lyhyesti sanoen: perustuslaillinen painovapaus, jonka saavuttamiseksi kansamme on ollut pakko käydä vaikeita taisteluja, ja joka on kansanvallan ehdoton tunnusmerkki, olisi silloin kokonaan menetetty.

Lopuksi lakkaisi suojelulakia sovellettaessa olemasta voimassa hallitusmuodon 12 §:n säännös puhelin-, kirje- ja sähkösanomasalaisuudesta. Kansalaisten kirjeet voitaisiin silloin avata. Tässäkin palattaisiin aikoihin, jotka pitäisi olla jo sivuutettuja. Lyhyesti sanoen suunnitellun suojelulain voimaansaattaminen poistaisi näinollen kansalaisilta kerta kaikkiaan kaiken lain turvan ja toteuttaisi olotilan, jossa vallitsisi despotismin henki ja täydellinen epävarmuus. Kansanvalta olisi tuhottu. Senjälkeen riippuisi kansalaisten elämän kulku yksinomaan hallituksen ja enemmistöpuolueiden täydellisestä mielivallasta.

Tämä, mitä tässä olen sanonut, osoittaa, että tasavallan suojelulaki todellakin hä-

vittää kaikki kansalaisten perustuslakien heille turvaamat oikeudet. Minä omasta puolestani olisin valmis menemään kuinka pitkälle meneviin rajoituksiin tahansa silloin kun se on ehdottomasti välttämätöntä isänmaan ja kansamme vapauden ja itsenäisyyden suojaksi ja turvaksi. Meillä on nyt kuitenkin suuri määrä lakeja, jotka tässä kohden antavat hallitukselle laajojakin valtuuksia. Omalta kohdaltani olisin valmis laajentamaan näitä valtuuksia hallitukselle, jotka jo voimassaolevissa laeissa on sille annettu. Olisin valmis hyväksymään erityisen lainkin hallituksen käytettäväksi niitä tapauksia varten, jolloin se on välttämätöntä kansamme vapauden ja itsenäisyyden suojaksi. Mutta esilläoleva laki ei ole tarkoitettukaan näitä tarkoituksia ja tapauksia varten. Sillä on ollut puhtaasti sisäpoliittinen tarkoitusperä. Se on tehty keinoksi, jolla yritetään tukahduttaa epämieluisan vastustajan ääni. Ja tätä tarkoitusta minä en voi hyväksyä. Ja varsinkin tänä kohtalokkaana ajankohtana tuntuu minusta väärältä tällaisen lain hyväksyminen. Se hävittää, kuten sanoin, luottamuksen hallituksen ja niiden kansalaisryhmien välillä, jotka tuntevat ja tietävät, että tässä laissa on olemassa keino, jolla vastustaja pyrkii hävittämään heidän kansalaistoimintansa vapauden ja tuhoamaan heidät. Minä pidän tämän lain eduskunnalle jättämistä näissä oloissa mitä vaarallisimpana juuri isänmaan ja kansamme edun vuoksi. Tällä hetkellä totta tosiaan pitäisi meidän vihdoinkin koota voimamme yksimielisyyden aikaansaamiseksi. Minusta tuntuu siltä, kuten jo sanoin, että tähän ei hallituksen ja vallassaolevien ryhmien puolesta pyritäkään, vaan kaiken uhalla tahdotaan saada laki, jolla lain varjolla voidaan sitten käydä käsiksi niihin, jotka tahdotaan tuhota. Mutta minä sanon, onneton on se hallitus, joka näissä olosuhteissa ryhtyisi tasavallan suojelulain avulla tuhoamaan niitä isänmaallis-kansallisia voimia, joittenka toimintaa he eivät saata hyväksyä, koska se on mukaristiriidassa heidän puolueittensa edun kanssa.

Ed. O. Lehtonen: Herra puhemies! — Siinä varsin laajassa ja perinpohjaisessa keskustelussa, joka viime kevätistuntokaudella eduskunnassa suoritettiin tasavallan suojelulakiesityksen johdosta, ei

tietääkseni kukaan halunnut kieltää hallitukselta riittävän laajoja valtuuksia sen tapauksen varalta, että valtakuntaa uhkaa ulkonainen vaara tai että vakava, Suomeakin koskeva ulkopoliittinen tilanne on syntynyt. Lakiesitys, jonka perustelut ovat yksinomaan ulkopoliittista laatua, kohtasi vastustusta niiden säännöstensä takia, joilla ei ole mitään tekemistä ulkopoliittisen vaaratilanteen kanssa, vaan jotka oikeuttavat hallituksen täysin rauhallisissakin oloissa varsin epämääräisillä perusteilla ottamaan kansalaisilta pois miltei kaikki tärkeimmät kansalaisvapaudet. Meillä on tuoreessa muistissa kaikilla se erittäin ankara arvostelu, minkä ed. Kivimäki täällä tästä lakiesityksestä antoi ja mihin ed. Salmialakin äsken viittasi. Tätä lausuntoa vastaan ei voitu mitään asiallista muistutusta esittää. Merkillepantavaa silloisesta keskustelusta on myöskin, että huomattava osa hallitusta kannattavan maalaisliiton eduskuntaryhmästä suhtautui esitykseen arvostellen, ja eräät ryhmän edustajat perustuslakivaliokunnassa vaikuttivat tehokkaasti siihen, että esitys valiokunnassa muokattiin johdonmukaisemmaksi hallituksen esityksen perustelujen kanssa, siten pyrkien välttämään mahdollisuutta annettavien valtuuksien väärinkäyttämiseen. Näiden arvostelujen ja pyrkimysten tulkkeina esiintyivät täällä täysistunnoissa edustajat Leinonen ja J. Annala ja perustuslakivaliokunnan mietintöä kannatti käsittelyn pohjaksi kahdeksantoista maalaisliittolaista edustajaa, siis noin $\frac{1}{3}$ koko eduskuntaryhmästä.

Hallitus ei kuitenkaan luopunut kannastaan. Se piti kokoomuksen taholta esitettyä suojelulain sanamuotoa riittämättömänä tarjomaan sellaisia valtuuksia, joita hallitus kansainvälisen tilanteen vielä vaikeammaksi kehittyessä välttämättömyydellä voi tarvita, kuten herra pääministerin sanat kuuluivat. Tässä yhteydessä ei ole syytä tähän herra pääministerin arvosteluun puuttua ja osoittaa sen kestättömyyttä. Perustuslakivaliokunnan mietinnön mukainen laki taas olisi pääministerin mielestä ollut liian yksipuolisesti yksinomaan ulkopoliittinen. Herra pääministeri lausui pitävänsä oleellisimpana kohtana lain käyttämisen toisessa edellytyksessä (kiihoituksen harjoittamisessa), sitä, että kiihoitusta harjoitetaan sellaisessa muodossa tai laajuudessa, että se vaarantaa valtakunnan ulko-

naista turvallisuutta riippumatta siitä, kuinka vakava ulkopoliittinen tilanne valtakunnan oman maamme ympärillä sillä hetkellä vallitsee, kuten pääministerin sanat kuuluivat. Laki oli siis riidattomasti tarkoitettu käytettäväksi ulkopoliittisesti täysin rauhallisissa oloissa, jolloin mitään ulkonaista vaaraa ei ole maata uhkaamassa. Ulkonaisen turvallisuuden kanssa on lakiesityksessä rinnastettu „muut valtakunnan elinedut”, sanonta, joka epämääräisyydessään jäisi hallituksen vapaasti tulkittavaksi ja sovellettavaksi.

Hallituksen taholta on, kuten täällä jo on huomautettukin, viime keväänä tätä asiaa käsiteltäessä vakuutettu, että ainakaan hallituksen tiedossa ei ollut sellaisia ilmiöitä, ei edes mitään sinnepäin viittavia oireitakaan, joiden takia olisi pelättävissä järjestyshäiriöitä tai sellaista vakavaa turvallisuuden vaaraa, joka ei olisi säännöllisissä oloissa käytettävien keinoin hoidettavissa. Samanlainen käsitys oli herra pääministerillä tilanteesta vielä tänä syksynäkin ollessaan perustuslakivaliokunnassa tämän suojelulakiesityksen johdosta kuultavana. Vaikka tilanne on kehittynyt nopeammin kuin luultiin, sanoi pääministeri, ei nytkään ole tiedossa mitään päivántärkeätä aihetta, johon lakia olisi heti päästävää soveltamaan, mutta sodan jatkuessa voidaan lakia tulla tarvitsemaan, jotta vieraan propagandan mahdollisia vahingollisia vaikutuksia, vakoilua, vääriä huhuja, epäjärjestyksiä ynnä muuta voitaisiin estää.

Ulkopoliittinen tilanne on sitten viime keväänä todella oleellisesti muuttunut, eikä vähimmin meidän omalta kohdaltamme. Tarvitaan kansakunnan yhtyneet voimat äärimmilleen jännitettynä, jotta tilanne voidaan mahdollisimman onnellisesti hoitaa. Valtakuntaa on suojeltava ja kaikki sitä varten tarpeelliset lait on kiireellisessä järjestyksessä säädettävä. Eduskunta on ymmärtänyt tilanteen ja vastaanhangoittelematta hyväksynyt kaikki ne varsin poikkeukselliset esitykset, joiden hyväksymistä hallitus on pitänyt välttämättömänä. Epäilemättä eduskunta tulisi suurella yksimielisyydellä hyväksymään sellaisen tasavallan suojelulainkin, jonka ulkopoliittisesti varsin vakavan tilanteen katsotaan tekevän tarpeelliseksi. Hallituksen olisi pitänyt ottaa tämä huomioon. Sen olisi tullut peruuttaa nyt käsiteltävänä oleva esityksensä,

jossa riidattomasti on epäilyttäviä, hämääviä valtuuksia, kokonaan toisenlaisten olojen varalle kuin missä nyt elämme. Hallituksen uusi, nykyiseen tilanteeseen soveltuva esitys olisi jo ennätetty käsitellä moneen kertaan näillä valtiopäivillä ja ennätetään ehkä vieläkin. Tällainen menettely olisi ollut omiaan entistä enemmän vakiinnuttamaan sisäisiä olojamme, millä seikalla tällaisina koettelemuksen päivinä on erittäin suuri merkitys. Valitamme, että hallitus ei ole tälle tielle lähtenyt, vaan että se voimaansa luottaen ajaa tämän epäonnistuneen esityksensä nyt laiksi.

Kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä ei tahdo olla mukana suojelulakiesitystä sen nykyisessä muodossa hyväksymässä, vaan äänestää sen hylkäämistä.

Ehdotan näin ollen, viittaamalla valtiokunnan mietintöön liittämäni vastalauseeseen, että lepäämässä oleva lakiesitys hylättäisiin.

Ed. von Born: Herr talman! Jag skall icke upptaga kammarens tid med många ord i denna sak, vars utgång väl får anses på förhand given.

Den uppfattning jag i denna fråga uttalade vid ärendets behandling förliden vår har jag för min del icke funnit anledning att revidera. Visserligen hava tiderna och tidsläget sedan dess något förändrats och motståndet mot lagen synes i följd härav på många håll hava uppmjukats. Men å min sida kan jag icke finna anledning föreligga att medverka till lagens antagande i den form den har i det vilande lagförslaget. Mina skäl därtill har jag angivit både tidigare vid flere tillfällen och nu i min reservation till grundlagsutskottets betänkande. Jag hänvisar till denna reservation och till mina föregående yttranden i saken utan att nu upprepa alla de skäl och omständigheter emot lagen, som av mig förut framförts.

Jag kan icke heller finna, att det numera förändrade allmänna politiska läget skulle hava nödvändiggjort eller rättare sagt påvisat nödvändigheten av denna lagstiftningsåtgärd. Snarare kan man då säga, att därigenom påvisats riktigheten av den linje, som grundlagsutskottet accepterade vid senaste riksdag och som innebar, att skyddslagen skulle kunna tillgripas med hänsyn till utrikespolitiska förhållanden

och vad därmed direkt sammanhänger, icke däremot med hänsyn till rent inrikespolitiska förhållanden, såsom det vilande lagförslaget ju förutsätter.

Att man nu skulle frångå denna ur alla synpunkter riktiga och säkerligen enda hållbara ståndpunkt i saken, blott för att lagen för tillfället måhända behöves med tanke på den tillspetsade utrikespolitiska situationen, kan icke vara som sig bör. Behövas för ögonblicket extraordinära fullmakter för detta särskilda ändamål, så är det säkerligen ingenting som hindrade, att regeringen skulle erhålla dem genom en särskild till det rådande utrikespolitiska läget hänförlig undantagslag. Riksdagen skall utan tvivel vara färdig att omedelbart bevilja regeringen sådana fullmakter liksom överhuvudtaget alla de fullmakter den behöver för att under nuvarande förhållanden skydda vårt land och avvärja alla hotande yttre faror. Men för det ändamålet behöver nog icke regeringen alla de vidsträckta mer eller mindre diktatoriska och även för andra syften användbara fullmakter, som den föreliggande lagen inrymmer och som rätt betänkligt avvika från de grundsatser, som i ett demokratiskt samhälle böra vara rådande. Jag vill åtminstone icke för min del vara med om att tumma på dessa grundsatser på detta sätt blott för att den utrikespolitiska situationen för tillfället är allvarig. Denna kan dock icke rättfärdiga en i och för sig så betänklig lagstiftning som den nu föreslagna. Regeringen har kort sagt, det har jag uttalat förr, sökt taga för mycket för sig i denna lag, men riksdagen bör icke av de nuvarande förhållandena låta förleda sig till att godkänna lagen, icke låta skrämma sig till ett steg, som under alla omständigheter måste betecknas som alltför ööverlagt.

I enlighet med min reservation ber också jag, herr talman, att få förorda, att det föreliggande vilande lagförslaget måtte av riksdagen avböjas.

Ed. Kares: Herra puhemies! Olen omalta kohdaltani ollut arvostelematta nykyisen hallituksen menettelytapoja sen aseman tähden, missä me nykyään olemme. Siksi esim. budjetin lähetekeskustelussa pitkän valmistetun puheeni pistin taskuun ja lähdin pois, koska mielestäni tilanne ny-

kyjään on sellainen, että täytyy odottaa hallituksen toimenpiteitä ja vaieta monesta siitä, mitä hallitus on laiminlyönyt, ja niitä on paljon. Olisin m. m. herra sisäasiainministerille puheessani huomauttanut eräistä tavattoman suurista laiminlyönneistä, jotka ovat aiheuttaneet jopa kuuden hengen kuoleman. Minä en kuitenkaan katsonut tilannetta sopivaksi siihen, enkä olisi nytkään halukas tätä puheenvuoroa käyttämään, ellei olisi tietooni tullut, että hallitus on nimenomaan kiiruhtanut tämän lain käsittelyä, siis hallitus on pitänyt tätä lakia vielä nyt sellaisena, joka olisi koetettava saada kiireesti käsitellyksi. Älköön silloin ihmeteltäkö, että sellaisenkin, joka on päättänyt olla hiljaa näissä asioissa, on asiaan tartuttava.

Minulla ei ole tämän lain suhteen oikeastaan mitään pelkäämistä isänmaalliseen kansanliikkeeseen nähden. Mitä enemmän tätä lakia tutkin, sitä enemmän olen vakuutettu siitä, että isänmaallisen kansanliikkeen kimppuun voidaan tämän lain nojalla päästä ainoastaan väkivaltaisen ja väärän ajattelun kautta. Jos lakia noudetaan edes siinä mielessä ja sen sanan mukaan, mikä sillä nyt on, niin isänmaallinen kansanliike kyllä kulkee turvattuna tältä lailta, siitä olen aivan vakuutettu.

Mutta laki tulee tältäkin kohdalta vastenmieliseksi jo sen syntyhistorian takia. Vanha suomalainen viisaushan sanoo, että asian ymmärtämiseksi on välttämätöntä tietää asian synty ja syntysanat. Siksi myöntänee herra puhemies minulle oikeuden vähäisen kosketella nyt esillä olevan lakiehdotuksen syntyä, joka kyllä tietysti on eduskunnalle tuttu, mutta ehkä eduskunnan pöytäkirjoihin olisi kuitenkin se hyvä vielä esittää.

Kukaan ei voi kieltää — sitä on kyllä yritetty, herra pääministeri m. m. — että tämä lakiehdotus on lähtenyt yrityksestä saada kunniallinen loppu erään ministerin kovin taitamattomille ja eräissä kohdin tietoisesti laittomille toimenpiteille. Ellei näitä toimenpiteitä olisi ollut, niin joka ainoa edustaja on selvillä siitä, että tätä lakiehdotusta tässä muodossa ei myöskään olisi. Puolueensa yllyttämänä herra sisäasiainministeri mahtikäskyllä lopetti hänelle vastenmielisen poliittisen järjestön, vieläpä yhdistyslain nojalla suuren joukon sanomalehtiä. Jälkimmäinen toimenpide oli tie-

toisesti laitton. Se näkyi jo siitä, että sen puolustukseksi käytettiin erään huomattavan asiantuntijan lausuntoa tahallisesti väärin ja tyypistettynä. Herra sisäasiainministeri puistaa päätään, mutta näinhän asia on. Oman ryhmän keskuudessakin se tunnustettaneen. Kun Helsingin raastuvanoikeudessa nämä toimenpiteet kaikki hylättiin, väliaikaisen lakkauttamisen päätös nimittäin, tuli hallitukselle vallan ihmeellinen kiire näissä asioissa. Sen sijaan, että asianomaisen ministerin kaiken kunniallisuuden mukaan olisi pitänyt lähteä, sai hän ilmeisesti hallituksen tietien ryhtyä ensimmäkin kanteluun Helsingin raastuvanoikeuden päätöksestä, kanteluun, jonka asiattomuus jo tavallisen nurkka-advokaatinkin olisi pitänyt ymmärtää ja joka asiattomuus sitä paitsi nyt on todettu kaikissa oikeusasteissa. Jotta saataisiin oikeuden muoto ja lain varjo sisäasiainministerin suoranaisellekin ja tietoiselle laittomuudelle, annettiin esitys lain muutokseksi, jonka esityksen mukaan sanomalehtiä myös olisi voitu lopettaa yhdistyslain puitteissa. Mainittu lakiehdotus kuitenkin havaittiin eduskunnassa täydellisesti mahdottomaksi. Samaan aikaan alkoi käydä yhä selvemmäksi, että lopullinen oikeuden päätös Helsingin raastuvanoikeudessa kääntyisi herra ministerille tappioksi, niinkuin se sitten kääntyi, vieläpä pahemmin ja voimallisemmin kuin päätös väliaikaisesta lakkauttamisesta. Silloin tuli eduskuntaan nyt käsillä oleva ehdotus tasavallan suojelulaiksi, ja se tuli sillä tavalla, että sitä tuskin hallituksessa oli kyllin tarkasti harkittu. Muuten, jos hallituksessa asia olisi loppuun asti harkittu, ei olisi ollut mahdollisia ne täysin ristiriitaiset selitykset hallituksen taholta tähän lain soveltamiseen nähden. Toisten hallituksen jäsenten mielestä asia oli kokonaan tähdätty ulkopoliittisesti vaikeisiin aikoihin, mutta herra sisäasiainministerin mielestä sillä oli myöskin sisäpoliittinen merkityksensä, ja herra pääministerinkin lopulta täytyi myöntyä siihen, että sillä myös on sisäpoliittinen puolensa. Tällä tavalla lakiehdotus annettiin.

Oikeusjuttua isänmaallista kansanliikettä vastaan on myöskin sen jälkeen jatkettu ja epäilystä tämän lain nykyisistäkin tarkoituksista voi jo nähdä siitä, että pari päivää ennen vaalia ilmoitettiin radiossa, että vihdoin on löydetty kaatavat todistukset,

jotka pätevät tämän poliittisen järjestön lakkauttamiseen. Eräässä esitelmässä sanottiin, ettei tiedetä, mitä ne ovat nuo todisteet, ja sitten kun näin ne todisteet, niin sai joka ainoa, joka on niitä katsellut, todeta, että herra sisäasiainministeri taas kulkee taitamattomilla, jopa suorastaan lapsellisilla linjoilla.

Kysymyksessä olevaa lakiehdotusta on tahdottu kuvata varustautumiseksi vaikeita ja valtakunnalle uhanalaisia aikoja varten. Kuinka erinomaisen kiitollisia me olisimme kaikki ja sen verran kuin olen eri tahoilla maaseutua kuullut myöskin maaseutulaiset, kuinka kiitollisia ne olisivatkaan, jos hallitus kaikissa asioissa olisi edes osapuilleen näin nopeasti varustautunut tulevia vaikeita aikoja varten, ettei sen olisi tarvinnut antaa sitä surkeata selitystä — surkeinta, mitä yleensä hallituksen taholta voidaan antaa —, jonka herra valtiovarainministeri antoi, ettei kukaan osannut aavistaa, että sota alkaisi. Se oli merkillisintä selitystä, mitä minä yleensä olen kuullut, sillä sitä sentään aavistettiin joka ainoassa pienessä mökissäkin Suomen maassa, mutta hallitus ei sitä aavistanut. Tässä kohden on siis kovasti varustauduttu vaikeita aikoja varten, monessa muussa kohdassa olisi pitänyt varustaa paljon nopeammin ja voimallisemmin.

Minä haluaisin kysyä, mitä hallitus aikoo tehdä tällä lailla ulkopoliittisessa suhteessa ulkopuolella ja yläpuolella sen, mitä valtuuksia sillä on jo muissa laeissa, joita eduskunta on hyväksynyt, mitä se aikoo tehdä nykyisenä aikana, nykyisessä tilanteessa, jossa valtakuntamme on kuin vaakalaudalla ja jossa joka ainoa hallituksen teko on mitä tarkimmin harkittava. Tyyneen ja vakavan hallituksen käsissä, hallituksen, jolla olisi koko kansan luottamus, voisi tämä laki olla ulkonaisesti vaarallisina aikoina vaaraton. Mutta taitamattoman hallituksen käsissä, varsinkin jos se on aikojen tähden hermostunut tai jos sillä on hituinenkin kostonhimoa, tämä laki voi tulla ulkonaisissa suhteissa suorastaan vaaralliseksi, jos sitä taitamattomasti käytetään. Kun tämän mainitsen, niin joudun alalle, jossa en voi puhua sillä suoruudella, millä tavallisesti asioita puhun, vaan jossa täytyy viittauksiin tyytyä (Eduskunnasta: Rivien välissä!).

Nykyisessä maailman tilassa, siinä valtojen sodassa maailmanvallasta eikä mistään muusta, ei voida välttää sitä, että kansan keskuudessa, jokaisen kansan keskuudessa ja erityisestikin Suomen kansan keskuudessa, joka on opetettu verrattain valppaasti seuraamaan ulkopoliittisiakin tapahtumia, että siellä on erilaisia sympatioja ja antipatioja, sitä ei voi koskaan estää eikä varsinkaan sellaisessa tilanteessa, kuin me olemme nyt. Ja kaikesta huolimatta voivat nämä sympatiat ja antipatiat tulla myöskin esille välistä sopimattomallakin tavalla. Luin juuri erään esityksen hirvittävän sopimattomasta antipatian ilmauksesta, josta ihmettelen, ettei hallitus ole siihen tarttunut, mutta mahdollisesti jämästäpäin täällä esitetään, minä en puutu siihen. Tällaista sympatioiden ja antipatioiden esiintymistä tulee kaikissa tapauksissa tapahtumaan. Jos olisimme sellaista tuliverisempää kansaa, kuin on monissa muissa maissa, niin me saisimme nähdä, että tapahtuu mielenosoituksia — emmekä me tapausten vauhdilla kulkiessa eteenpäin voi olla varmoja siitä, että erilaisia mielenosoituksiakin voi tapahtua. Eiköpähän sellaisissa oloissa taitava hallitus, tyyni ja vakava, haluaisi nykyoloissa mieluummin rauhoittaa, tasoiittaa, jopa monessa suhteessa vaietakin. Kun katselen kuluneita vuosia Suomen historiassa, näen siellä paljon sellaista, mitä ei nykyoloissa voitaisi tehdä eikä toimeenpanna, ei edes silloin, vaikka oikeus olisi ehdottomasti tekijäin puolella. Ei ole valtakunnalle, meidän tapaisellemme valtakunnalle vaaratonta tällamöisenä aikana se, että esiinnyttään näissä suhteissa kovin jyrkästi, että käytetään lakia, joka on syntynyt aikana, jolloin sellaista tilannetta kuin meillä nyt on ei varmaankaan ole edellytetty, tilannetta, jossa me seisomme yksin ilman apua milteään puolelta ja jossa tavaton varovaisuus ennen kaikkea hallituksen otteisiin nähden on ensiluokkaisesti tärkeä. Jos mielenosoitukset tai jonkun ryhmän menettely, sitäkin voimme ajatella — minä en ed. Lonkaisen viittausta sovita meihin päin, olen varma siitä, mutta toisella puolen voi tavata sellaista, joka voi olla hyvinkin vaarallista, merkkejä siihen on näkyvissä. Sittekin uskon, että ei olisi onnellista tämän lain kirjainta voimallisesti käyttää. Meilähän on lakeja, joilla voidaan rangaista ja estää, jos toiminta tulee pikkusenkin

maanpetokselliseksi tai valtiopetokselliseksi, mutta tätä lakia voidaan käyttää puhtaasti pelkistä mielenosoituksista, joita voidaan pitää valtakunnalle vaarallisina ja sellaisista täytyy tällä kertaa hallitusta varoittaa. Niinkuin sanoin, minun mieleni tekisi puhua tästä asiasta enemmän, mutta minä luulen, että ajattelevat edustajat ymmärtävät mihinkä tähtään.

Tämä lain ulkopoliittisesta puolesta. Se on tarpeeton nykyiseen ajankohtaan ennen kaikkea siinä tilassa, mihin me nyt olemme joutuneet. Tämä laki taitamattoman hallituksen käsissä on vaarallinen maamme ulkonaisille suhteille. Jos, niinkuin on väitetty ja viitattu hallituksenkin puolelta, tätä lakia tullaan taas käyttämään sisäpoliittisena aseena, niin ovatko herrat edustajat loppuun asti ajatelleet sitä, mihinkä se veisi juuri semmoisena aikana, jota kohden me nyt menemme. Minulle tämän asian selvitti tavallinen maanviljelijä junassa, maanviljelijä jota en edes tunne, mutta joka ei kuulunut isänmaalliseen kansanliikkeeseen. Hän piti tätä lakia äärettömän vaarallisena sisäpoliittisessa suhteessa. Ja mitä aremmaksi valtakunnan asema tulee, sitä vaarallisempi se on. Tällä lailla, jos sitä häikäilemättä käytetään, hallitus voi esim. estää tämän lain kautta kaiken arvostelun sen toimenpiteistä vaikeana aikana. Kaikki arvostelu voidaan tämän mukaan selittää, varsinkin jos se on pikkusenkin voimakkaampaa ja jos se ulottuu pikkusenkin laajemmalle, voidaan selittää valtakunnan eduille vaaralliseksi nykyisenä ajankohtana. Ja minä väitän, kansakunnallemme ei tällamöisenä hetkenä ole mikään vaarallisempaa kuin se, että hallituksen toiminta tällamöisellä lailla tulee tabuksi, jota ei kukaan saa arvostella. Minä otan pieniä esimerkkejä. Ajatellaan, että jonkun ajan kuluttua syntyisi vakavanpuoleista levottomuutta niitten laiminlyöntien johdosta, mitä maan hallitus on tähän asti tehnyt, laiminlyöntien johdosta, jotka koskevat meidän puolustusvalmiuttamme, jossa on surullisia laiminlyöntejä ja nykyisen hallituksen laiminlyöntejä, laiminlyöntejä, jotka koskevat maan varustamista eräillä sekä puolustuksen että maan elinkeinoelämän kannalta tärkeillä aineilla ja tavaroilla. Tästä seikasta voi tulla paljon tyytymättömyyttä ja se tyytymättömyys voi purkautua jossakin paikassa erinäisiksi

mielenosoituksiksi (Ministeri Hannula: Kuka ne järjestää ne mielenosoitukset?). Ne, joita se koskee. Katkeruus on nyt eräissä, jotka saavat kärsiä ensimmäisestä päivästä asti sota-ajasta aivan kohtuuttomasti, on jo liian suuri. Ajatellaan, että tällaista tapahtuisi. Silloin tämän lain nojalla hallitus voi kaiken arvostelun tukahduttaa alkuunsa, estää puhevapauden, joka-ainoalta, joka haluaisi arvostella, estää kokoukset, joihin sanokaamme autonkuljettajat, jotka jo nyt kärsivät, tulevat keskustelemaan asioistaan, arvostelemaan hallituksen toimenpiteitä j. n. e. Tämän lain nojalla kaikki sellainen voidaan kieltää. Me voimme ottaa toisen esimerkin ja se oli tämän esimerkin, jonka se maanviljelijä minulle toi esille. Hän sanoi: Oletetaan, että hallituksen tullipolitiikka tulisi sen laatuiseksi, että se vaarantaisi maatalouden elinetoja, oletetaan, että hallituksen johtava ryhmä, marxilaiset, saisivat sellaisena aikana, jolloin kaikki tarveaineet, hui-masti nousevat, kaikki ne, mitä maanviljelijä tarvitsee, ne tullipolitiikalla polkevat maatalouden hintatason, viljan hintatason niin alas, että maataloudessa tulee suuri tyytymättömyys. Ei se ole nyt vielä ja minä en suinkaan millään tavalla toivo sitä, että leivän hintaa tässä maassa huippuunsa korotetaan. Mutta muistettava on, että maanviljelijän asema valtakunnassa näin vaarallisena hetkenä on niin tärkeä, niin perustärkeä, että sitä ei saa sopimattomalla hintapolitiikalla painaa sellaisena aikana, jolloin kaikki muut tarveaineet nousevat, kannattomattomaksi. Jos niin tapahtuisi, niin varmasti tulisi tyytymättömyyttä ja tyytymättömyyden ilmauksia myöskin. Kaikki tällainen tyytymättömyys ja tyytymättömyyden ilmaukset voitaisiin tämän lain nojalla lopettaa. Työväestölle tämä laki ei suinkaan ole vaarallinen. Minä jo muutamia vuosia sitten eräissä suuressa kokouksessa, missä oli meidän puutavaramieliamme, huomautin siitä, että nyt laajennetaan puutavaraliikkeitä, selluloosa, j. n. e. liikkeitä aivan liian laajaksi. Joudumme Kanadan asemaan, jossa yhtäkkiä viime pula-aikana tehtaavat pantiin seisomaan ja työväki maantielle. Sitä on meillä nyt tehty. Tulee hetki, jolloinka nämä tehtaavat seisovat, työväki on maantiellä siitä huolimatta, että näiden tehtailijain siveellinen velvollisuus olisi ylläpitää työväkensä

myös pula-aikana. Silloin tulee työväestön keskuuteen tyytymättömyyttä. Sen ei tarvitse olla millään tavalla kapinallista tyytymättömyyttä, mielenosoitusta, mutta hallitus tämän lain nojalla tyrehdyttää kaikki vastalauseet heti alkuunsa. Me voisimme jatkaa kuvailua kaikesta siitä, mitä tällä lailla voitaisiin hallituksen käsissä tehdä. Mahdollisuudet hallitukselle tämän lain nojalla ovat aivan rajattomat, eikä suinkaan niinkuin maalaisliittolaisten ja sosialistienkin taholta on sanottu, ei voi vedota siihen, että asetukset, joita tämän lain nojalla annetaan, että ne tulevat eduskuntaan ja ne voidaan täällä heti kumota sellaiset, jos ne ovat väärät. Siihen ei voi mitään perustaa. Sillä tässä eduskunnassa nykyisellä, päätös, oli se minkälainen tahansa ja asetus, sen kohtalo on ennakolta varma. Vallantäyteiset ja valtaa pitää haluat hallituspuolueet kyllä pitävät siitä huolen. Vieläpä sellaisessa tilanteessa joku eduskunnan suuri valtiomies nousee eduskunnan pönttöön ja kuvailee meidän pikuruista sisäministeriämme Ranskan Clemenceauksi tai joksikin sellaiseksi.

Hallituksen esiintyminen budjettikeskustelussa panee epäilemään ennen kaikkea mitä hallitus siinä hermostuneisuuden tilassa, missä se on, tällä lailla voi aikaansaada. Se oli surullinen keskustelu sentähden, että hallituksen vaikutusvaltaisim mies valtiovarainministeri esimerkiksi täydellisesti menetti hermonsa käyttäen edustajista puhetapoja, joka ei ole luvallista hallitukselle. Jos näin hermostuneessa tilassa saadaan niin täydelliset diktatuurivaltuudet kuin nykyinen lakiehdotus sisältää, niin totisesti me emme tiedä, mitä kaikkea voi tulla toimeen. Tällainen laki se edellyttäisi hallitusta, joka nauttisi kaikkein vakavampien aineiden täyttä luottamusta ja nykyisellä hallituksella sitä luottamusta ei ole. Se on todettavissa. Se on todettavissa laajalti myöskin kokoomuksen ja isänmaallisen kansanliikkeen rajojen ulkopuolella ja on ihmeellistä, että hallitus tällaisen aikana kiinteästi pitää kiinni puoluehallituksen luonteesta. Ei ole ainakaan mitään vakavaa yritystä tehty tällaisen aikana, missä me nyt olemme, koota kaikki valtakunnan voimat yhteiseen työhön ja sen mukaisesti myöskin hallitusta muodostaa. Hallitus-halu on mennyt hallituspuolueiden päähän liian paljon. Valtakuntamme asema on vaa-

rallinen. Me emme kyllä saa levittää kansamme keskuuteen kauhupsykoosia. Minun täytyy oudoksua sitä että vaikutusvaltainen pääkaupungin suomalainen lehti etusivun rubriikeilla hälytysuutisilla Berliinistä levittää säikähtynyttä mielialaa kansamme keskuuteen. Siihen ei ole kenelläkään lupa, sanomalehdistöllä kaikista vähimmän. Mutta kaikissa tapauksissa asemamme on tuiki vaarallinen. Me seisomme yksin. Muistakaa, että meidän maamme puolustussysteemi, siltä puuttuu tällä kertaa sitä pohjaa, josta kerran ed. Ingman täällä eduskunnassa lausui: „Meidän on kyettävä puolustamaan tätä maata edes jokin aika, että joku ennättää meitä auttamaan”. Nyt me olemme tilanteessa, jossa meillä ei ole mitään auttajaa näkyvissä. Me olemme jätetyt kokonaan sen voiman varaan, mitä meillä itsellä on, sen voiman varaan, mitä meidän aseemme ja asevarustuksemme voivat tarjota, mutta myös mitä meidän moraalinen olemuksemme ja, muistakaa myöskin, se hengellinen elämä, joka kansassa on, mitä se voi tarjota. Ja tämmöisenä aikana, minä sanoisin, yksikseen jätetyn kansan kaikkein tärkein olisi se, että pyritään kokoamaan kaikki voimat. Minun täytyy sanoa, että katkeralla mielellä olen astunut tällä kertaa puhujalavalle. Ei tekisi mieli millään tavalla häiritä sitä kaunista yksimielisyyttä, joka täällä näkyy olevan eri ryhmien kesken, mutta sellainen häiritseminen on välttämätöntä, jotta hallitus mitä kiireimmin lopettaisi vainotoimenpiteet suurta, verrattain suurta poliittista ryhmää kohtaan kuitenkin ja kiirehtisi kokoamaan tämän kansan voimat yksimieliseen työhön ja yhdessä seisomiseen vaaranalaisen isänmaamme kohdalla. Tämä laki ei rakenna yksimielisyyttä. Se hävittää sitä, rikkoor sitä. Se tekee kansalaisten väleihin sellaisen rikkeimän, jota ei nykyoloissa saa olla.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään nyt ja jatketaan sitä kello 19.

Täysistunto keskeytetään kello 17,05.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Keskustelu 6) asiasta jatkuu:

Ed. Susitaival: Herra puhemies! Arvoisat kansanedustajat! — En olisi tähän riitakapulaan tarttunut (Vasemmalta: Parempi olisi ollut!), ellei olisi myöskin aihetta hiukan evästää sitä lakia, joka nyt kaikesta päättäen tulee kuitenkin laiksi. Minä ensiksikin olettaisin, että lakia, kun sitä sovelletaan, sitä sovelletaan tasapuolisesti kaikkiin kansalaisiin, toisin sanoen, armoa ministeri Kekkonen silmissä ei sitten saa ruotsalainen kansanpuolue, kokoomus, edistys, maalaisliitto, sosialidemokraatit eikä luonnollisesti isänmaallinen kansanliikekään, puhumattakaan allekirjoittaneesta, ja että lain kouralla sitten tartutaan kaikkien varomattomien poliitikkojen niskavilloihin. Meillä on tosiaan ollut paljon varomattomia poliitikkoja niin sanoissa, töissä kuin myöskin kirjoitetuissa lausumissa. Kuulun itse näiden joukkoon, mutta olen myöskin maksanut sakkoni ja istunut linnani. Mutta varomattomien poliitikkojen joukkoon, niinkuin herrat hyvin tietävät, kuuluu myöskin entinen ulkoministeri Holsti, jonka viimeisiä edesottamuksia ja lausumia minä en ilkeä tässä tuoda esiin, mutta niinkuin herrat hyvin tietävät, jos tässä maassa olisi laki kaikille samanlainen, niin rikoslailla olisi asian kanssa tekemistä. Varomattomien poliitikkojen joukkoon kuuluu myöskin pääministeri Cajander viime keväisten puheittensa perusteella, eikä minun tietääkseni ministeri Kekkonenkaan kaikki lausumat ole olleet sitä korkeinta diplomatiaa, jotenka minä kehoittaisin herra sisäministeriä — hän ei näy olevan täällä läsnä — myöskin tiukasti valvomaan, että tämä kuuluisa suojelulaki kaikessa ankaruudessaan ei rämähdä ministeri Kekkonen niskaan. Sitä paitsi me kyllä tarvitsimme lain, joka suojelisi tavallisia kansalaisia liiallisuuksilta, esim. ministeri Kekkonen laittomuuksilta, jotka, kuten te tie-

dätte, ovat aivan ilmeiset 18 lehden lakikauttamisen kohdalla.

Kuten minä mainitsin, jos tätä lakia sovelletaan, niin siinä on toimittava täysin puolueettomasti. Mutta meillähän on ollut jo aikaisemminkin tarpeeksi paljon pykälää ja puntteja pitääksemme poliittisen lausuntavapauden ja kirjoitusvapauden asianomaisissa rajoissa. Minä en voi välttää sitä vaikutelmaa, että tässä suhteessa ei ole oltu tasapuolisia ja että aivan viime viikkoinakin muuten niin vireä mies, kuin ministeri Kekkonen, on torkahtanut. Koska asia on laajakantoinen ja sillä voisi olla meille mitä arveluttavimmat seuraukset, jos puolueettoman maan hallitus torkahtaa tällaisina aikoina, kun varomattomia poliittisia lausuntoja esitetään, niin minä katson velvollisuudekseni, koska asia ei enää ole mikään salaisuus, vaan on asianomaisessa paikassa valitettavasti tiedossa, niinkuin minulle tänään viimeksi ilmoitettiin, minun valitettava velvollisuuteni on nyt kehoittaa käyttämään jo olemassa olevan lain kaikkea ankaruutta, sitä siivotonta kirjoitusta vastaan, jonka toimittaja Eirik Hornborg on julkaissut „Nya Argus”-nimisessä aikakauslehdessä, ellei sitä ministeri Tannerin terminologian mukaan voisi nimittää lokaviemäriksi tämän kirjoituksen jälkeen, ja saattaa toimittaja Hornborg puolueettoman maan periaatteiden mukaisesti ankarimpaan edesvastuuseen, mitä jo olemassaolevien pykälien mukaan hänet voidaan saattaa, sillä onko siinä nyt mitään laitaa, että meille ystävällisessä suhteessa olevan maan päämiestä loukataan sellaisella sanonnalla

Puhemies (koputtaa): Huomautan puhujalle, että hänen on työjärjestyksen 39 §:n mukaan pysyttävä tarkoin käsiteltävänä olevassa asiassa. Katson, että nämä kirjoitukset eivät kuulu tähän asiaan; kehoitan puhujaa palaamaan asiaan.

Puhuja: Toivon, että hallitus kuitenkin tämän huomioi. Tämä on kai siksi arkaluontoinen asia, että sen vuoksi minut estettiin tästä asiasta puhumasta. Mutta asia ei sillä parane.

Kun nyt suojelulaki tulee voimaan, on ministeri Kekkonen ensimmäinen velvollisuus soveltaa suojelulakia kaikessa ankaruudessaan toimittaja Hornborgiin. Sitä vaatii Suomen puolueettomuus tällä hetkellä

(Keskustasta: Takautuvasti?). Takautuvasti myöskin. Minusta suojelulaki on niin laaja (Naurua eduskunnassa), että se vie mihin mielivaltaan tahansa. Sen jälkeen: hyvittää rankaisemalla ministeri Holstia niistä loukkauksista, joista vielä ei ole hyvitystä annettu; valvoo, että itse ei tule niitä varomattomuuksia sanotuksi uudelleen, mitä aikaisemmin on sanottu: minä en niitä toista, koska minulle koputettaisiin, sivumennen voi myöskin minusta pitää huolta. Minä voin vakuuttaa ministeri Kekkoselle, että minä tulen tässä suhteessa olemaan ehkä kiltti oppilas. Mutta koska näin on asian laita, että näin vaarallinen laki, jossa on suuri marginaali mielivalalle, nyt annetaan hallituksen käsiin, minä olisin sitä ehkä kannattanut nykyisessä poliittisessa tilanteessa; mutta kun tätä lakia joutuu käyttämään ministeri Kekkonen, jonka laintuntemus näkyy olevan hänen aikaisemman toimintansa perusteella vähän kyseenalainen, minun täytyy valitettavasti lakia vastustaa. Jos joku muu henkilö olisi tällä hetkellä sisäministerinä, vaikkapa joku sosialidemokraattikin — siellä on hyviä juristeja — minä äänestäisin nyt: jaa.

Lopetan (Eduskunnasta: Hyvä on!) ja toivon, että hallituspiireissä otetaan tämä asia vakavasti huomioon, ja huomautan, että ellei parannusta tule myöskin poliittisessa kielenkäytössä (Naurua eduskunnasta) ruotsalaisissa sivistyspiireissä (Eduskunnasta: Puhujalleko?), minä tulen uudelleen budjettikeskustelun yhteydessä detajeeratusti palaamaan asiaan.

Ed. Wiik: Esillä olevasta lakiehdotuksesta suoritettiin pääkeskustelu jo viime keväänä, enkä pidä, herra puhemies, tarpeellisena täällä toistaa esitettyjä syitä tai vastasyitä. Voidaan epäillä tämän lain tarpeellisuutta, voidaan pitää sitä vaarallisenakin. Mutta otaksun, että lakiehdotus tulee hyväksytyksi, koska on tiedossa, että hallitus muuttuneissakin olosuhteissa pitää sitä tarpeellisena. Tämä saatiin tietää, kun herra pääministeri oli perustuslakivaliokunnan pyynnöstä saapuvilla sen kokouksessa. Kun tällöin pääministeriltä kysyttiin, aikooko hallitus kohta sen jälkeen, kun tasavallan suojelulaki on tullut voimaan, ryhtyä toimenpiteisiin sen käyttämiseksi, vai riippuvatko mahdolliset toimenpiteet siitä, että jotakin uutta tapahtuu, mikä niitä ai-

heuttaa, niin herra pääministeri ilahduttavan avoimesti vastasi, että hallituksella tällä hetkellä mitään sellaisia aikomuksia ei ole. Tämä mielenkiintoinen seikka on syytä täällä todeta. Mutta on myös muistettava eräs piirre, joka on ilmennyt nykyisen hallituksen toiminnassa, nimittäin se, että toisinaan yksityiset ministerit ovat sangen itsenäisesti hoitaneet niitä asioita, jotka lähinnä kuuluvat kullekin heistä, joten tarpeellista yhtenäisyyttä ei aina hallituksen toiminnassa ole ollut. Tämän tähden, ja koska tasavallan suojelulain mahdolliseen toimeenpanoon liittyvät asiat ovat arkaluontoisia, ja koska niiden käsittely vaatii ei ainoastaan valppautta ja tarmoa, vaan toiselta puolen myöskin arvostelukykä ja itsehillintää, haluan lausua sen vakavan toivomuksen, että herra pääministeri ja ylihänsä kaikki ne hallituksen jäsenet, jotka ovat selvillä perustuslaillisuuden merkityksestä valtioelämässä, seurasivat hyvin tarkkaan kaikkia toimenpiteitä ja valmisteluita, joihin mahdollisesti ryhdytään tasavallan suojelulain toimeenpanemiseksi ja käyttämiseksi.

Ed. Kivisalo: Herra puhemies! En aikunut pyytää puheenvuoroa tässä asiassa, kun odotin, että sitä käsitellään samanlaisessa sovinnon hengessä kuin täällä on käsitelty arkaluontoisia asioita koko kuluneen kuukauden ajan, mutta kun näin ei ole tapahtunut, niin pyydän huomauttaa, että niin epävarmaa aikaa kuin nykyään eletäänkin, niin se minusta ainakin on varmaa, ettei tämä asia riitelemisestä vähääkään parane. Samalla pyydän esittää joitakin huomioitani, joiden perusteella ratkaisun kantani esillä olevaan lakiin.

Kun tämä tasavallan suojelulaki tuli viime keväänä hyväksytyksi, niin sillä on ollut poliittista elämää tervehdyttävä vaikutus, huolimatta siitä, että se äänestettiin yli vaalien eikä siis tullut voimaan. Jokainen asioita seurannut on saattanut huomata, että viime keväästä lähtien IKL:n esiintyminen on ollut hillitympää kuin se oli aikaisemmin. Sitähän todistaa jo sekin, että ed. Kareskin on malttanut jättää kokonaisen pitkän puheen täällä pitämättä, puheen, jossa epäilemättä on suitsutettu tulta ja tulikiveä meidän paatuneiden parlamentaarikkojen niskaan.

Minä arvelen IKL:n esiintymisen tulleen hillitymmäksi sen vuoksi, että esillä oleva laki on ollut omansa pitämään heitä, sanoin sisko, häränsavuilla (Oikealta: Oikein suuri erehdys!). He ovat ajatelleet, että jos nyt kovasti ruvetaan leuhkimaan, niin syksyllä joutuvat potut maksettaviksi. Jos tämä arveluni on oikea, niin se puhuu mielestäni tämän lain hyväksymisen puolesta, huolimatta siitä, että se muuten on mielestäni arveluttavaa.

Hyväksymisen puolesta puhuvat eräät toisetkin syyt, joista pyydän myös tässä yhteydessä huomauttaa.

Kun tämä laki oli viime keväänä perustuslakivaliokunnassa, niin herra ulkoministeri, joka oli valiokunnan pyynnöstä siellä kuultavana, esitti useita ulkopoliittisia seikkoja, joiden perusteella hän tuli siihen tulokseen, että tällainen laki on välttämätön. Maailmantilanne oli silloin kyllä näennäisesti rauhallinen, mutta se oli kuitenkin niin jännittynyt, että hallitus piti tällaisten valtuuksien saamista tarpeellisenä. Jos näin oli viime keväänä, jolloin sentään vielä oli rauhallisempaa kuin nyt, niin vielä paremmin tätä lakia voidaan pitää välttämättömänä nykyhetkellä, jolloin se, mitä keväällä pelättiin, on toteutunut, vieläpä ehkä pahempana kuin silloin on odotettukaan. Herra pääministeri on perustuslakivaliokunnassa sittemmin myöskin ilmoittanut hallituksen pitävän puheenaolevia valtuuksia välttämättöminä, eikä meillä edustajilla ymmärtääkseni ole syytä epäillä hallitusmiesten ilmoituksia eikä myöskään ole syytä näitä valtuuksia kieltää. Hallitus tarvitsee eduskunnan luottamusta, ja jos se näitä valtuuksia, joita tämä laki antaa, väärinkäyttää, niin sillä se vain kaataa itsensä.

Tämän lain eräistä kohdista ollaan täällä eri mieltä ja se on luonnollistakin. Mutta näinhän on laita melkein kaikkien lakien ja tuskin täällä saataisiin montakaan lakia päätökseen, jos vaadittaisiin, että jokaisen lain jokaisessa kohdassa jokainen ryhmä olisi yhtä mieltä. Mutta niin eri mieltä kuin tämän lain suhteen oltaneenkin, niin kahdessa asiassa huomatakseni ollaan yhtä mieltä: ensinnäkin siitä, että hallitus tarvitsee nykyoloissa laajempia valtuuksia kuin normaalioloissa ja toiseksi siitä, että tästä laista ei ole mitään haittaa sille, joka aikoo olla ihmisiksi ja pysyä lain ja hyvien tapojen puitteissa sekä noudattaa arvostele-

vissa lausunnoissakin sitä itsehillintää, jota nykyinen tilanne vaatii. Jos näin on ja kun vielä ottaa huomioon, että nykyään puhutaan kaikissa piireissä hillityn esiintymisen tarpeellisuudesta, sekä siitä, että valtakunnan yhteisetu on asetettava oman puolue-edun yläpuolelle, niin silloin ymmärtääkseni on myöskin katsottava tätäkin asiaa valtakunnan kokonaisedun kannalta. Me sosialidemokraatit koetamme niin tehdä. Me olemme vastustaneet ennen kaikkea poikkeuslakeja emmekä nytkään ole tätä lakia valmiit hyväksymään myötätunnosta sitä kohtaan, vaan nykyisen tilanteen vaatimuksesta.

Viime aikoina on kylläkin yleensä kaikkisakin piireissä ollut huomattavissa itsehillintää ja pahantahdon ilmaukset ovat olleet harvinaisempia kuin aikaisemmin, ja tämä on tietysti hyvä. Jos olisi varmuus siitä, että näin tulee jatkumaan koko sen ajan, minkä nykyistä arkaa tilannetta kestää, niin siinä tapauksessa voitaisiin tämä laki hylätäkin, mutta tällaista varmuutta ei nyt ole. Sen lisäksi muistetaan, että suurten koettelemusten hetkinä monet ihmiset menettävät malttinsa ja ovat herkkiä kaikille vaikutuksille ja ovat helposti provosoitavissa maltittomiin sanoihin ja tekoihin, joiden kantavuudesta ei heillä ole käsitystä. Kun tulevaisuuden mahdollisuudet ovat tällaiset, niin valtiovallan on syytä varjella itseänsä tuollaisilta yllätyksiltä, ja järjestää että voidaan ryhtyä riittävän nopeisiin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin.

Jos tilanne pysyy niin rauhallisena kuin tähän asti eikä hallituksen siis ole tarvis esillä olevaa lakia käyttä, niin asia on tietysti sitä parempi. Toivottavaa olisikin, ettei tätä lakia tarvitsisi käyttää, vaan että se pelkällä olemassaolollaan vaikuttaisi hillitsevästi, kuten se huomatakseni on vaikuttanut viime keväästä lähtien huolimatta siitä, ettei se ole voimaankaan tullut.

Arvossa pidetty edustaja von Born on edellä ilmoittanut olevansa halukas myöntämään hallitukselle sen pyytämät valtuudet ulkopoliittisissa asioissa, mutta ei sisäpolitiikassa. Kaikella kunnioituksella ed. von Bornia kohtaan pyydän huomauttaa, että sellainen kanta on ristiriitainen. Ei nykyaikainen valtio ole irrallisten, toisistaan riippumattomien osiensa federatiivinen kokoomus, vaan se on keskitetty eli-

mistö, jonka eri osat ovat kiinteässä riippuvaisuussuhteessa toisistaan. Jos huliganismi lasketaan vallalle sisäpolitiikassa, niin ei siltä voida varjella ulkopoliittikkaakaan. Jos esimerkiksi työväen kunnanvaltuutettuja muilutetaan ja vaihteeksi murhataankin muutamia, niin siitä on vain yksi väliaskel siihen, että vieraan valtakunnan päämiehelle voidaan yrittää tehdä samalla tavalla. Jos työväen kunnanvaltuutettujen muiluttaminen on isänmaallisen uhrimielen ilmaus, niin miksikäs ei vieraan vallan päämiehen muiluttaminen olisi yhtä isänmaallista? Kansakunnan omantunnon elämä on kokonaisuus, joka ei salli osiansa rikottavan ja jos siveelliset periaatteet saatetaan jollakin alalla naurunalaisiksi, niin silloin ei niitä voida kunniaassa pitää millään alalla.

Arvokas ja hillitty ulkopoliitiikka edellyttää siis arvokasta ja hillittyä esiintymistä sisäpolitiikassa. Kun sellaisilla ihmisillä, joiden piintyneeksi tottumukseksi on tullut poliittinen leuhkiminen, tukitaan mahdollisuus harjoittaa tätä leuhkimista ulkopoliitiikan alalla ja kun oletamme, että ihminen ei yleensä pääse luonnostaan mihinkään, niin tuntuu siltä että tämä leuhkiminen silloin entistään enemmän kohdistetaan sisäpoliittiselle alalle. Senvuoksi on tällaiselta leuhkimiselta tukittava tie myös tällä alalla. Sitä paitsi ed. von Bornilla on syytä muistaa Mäntsälän kapinan aikoja, jolloin hän oli sisäasiainministerinä ja sitten on syytä muistaa yleensä taistelua silloista hulinoimista vastaan. Me muistamme noilta ajoilta ed. von Bornia kunnioittaen, mutta emme ymmärrä hänen nykyistä kantaansa, joka on hänen silloisen menettelynsä kanssa jossain määrin ristiriidassa.

Mitä tulee perustuslakivaliokunnan arvoisan puheenjohtajan ja ed. Turjan vastalauseeseen, niin siinä myönnetään, että sellaisen poliittisen olotilan vallitessa, jossa nykyään elämme, hallitus voi joutua tarvitsemaan valtuuksia ulkonaisen ja sisäisenkin vaaran torjumiseksi. Näin sanotaan vastalauseessa, mutta ei kuitenkaan tahdota myöntää näitä valtuuksia. Pelätään hallituksen puuttuvan kansalaisten toimintaan silloinkin kun valtakuntaa ei uhkaa mikään vaara ja kun käytettävissä olevat muut keinot ovat riittävät järjestyksen ylläpitä-

miseksi. Vastalausujat sanovat lopuksi, että hallitus voi, jos tahtoo, antaa uuden tilanteen vaatiman esityksen.

Tämän johdosta saanen huomauttaa ensiksikin, että neuvo uuden tilanteen vaatiman esityksen antamisesta on merkitykseltön. Nykyhetkellä tilanne on tietävästi rauhallinen eikä siis ymmärtääkseni tarvitse mihinkään poikkeusluontoisiin toimenpiteisiin juuri nyt ryhtyä. Kysymys on siitä, mitä voi tulla, ja tämä on arvoisille vastalausujille yhtä tietämätöntä kuin meille muillekin. Nyt tiedetään vain se, että tilanne on äärimmilleen kärjistynyt ja että mahdollottomatkin voivat tulla mahdollisiksi. Jos näin käy, niin silloin on myöhäistä ryhtyä hankkimaan valtuuksia uudella esityksellä. Nämä valtuudet täytyy silloin olla ja silloin täytyy tehokkaasti ja nopeasti toimia. Pelko että hallitus käyttäisi puheenaolevia valtuuksia tarpeettomasti, on mielestäni aiheeton (Oikealta: Mutta sehän on jo koettu!). Kuten edellä lausuin, on hallitus riippuvainen eduskunnasta, ja kun täällä nyt kaikki, aina oikeistoedustajia myöten ovat kovin arkoja kansalaisoikeuksien loukkauksia vastaan — jota sivumennen sanoen eivät oikeistolaiset aina ole olleet —, niin tämä on mielestäni takeena siitä, että hallitus ei voi näitä rikkoa, koska se silloin saisi epäluottamuslauseen ja niin kaataisi itse itsensä.

Muuten arvelen, että jos kokoomus olisi hallituksessa tällä kertaa, niin sillä olisi tuima kiire saada tasavallan suojelulaki, joka olisi suunnilleen sellainen kuin nyt esilläoleva. Tämä arveluni perustuu siihen erinomaiseen intoon, jota varsinkin kokoomus on aikaisemmin osoittanut poikkeuslakien ajamisessa, huolimatta siitä, ettei ole ollut sellaista ulkonaista vaaraakaan, kuin tällä kertaa on. Kun tämä laki lisäksi on väliaikainen ja kumoutuu parin vuoden kuluttua ja sitä ennenkin, jos tarpeellinen enemmistö eduskunnasta niin tahtoo, niin tämänkin vuoksi voidaan esilläoleva laki hyväksyä.

Mitä tulee IKL:n lakkauttamiseen, jota ed. Salmiala kovin pelkää, niin herra sisäasiainministeri keväällä ilmoitti, ettei se tämän lain mukaan käy päinsä, ei ainaakaan niiden tekojen perusteella, mitä IKL on ennen tehnyt, koskei tätä lakia voida sovelluttaa muihin kuin sen voimaantulon jälkeen tehtyihin tekoihin.

Mitä tulee meihin vasemmistolaisiin, niin ei meillä mitään sitä vastaan ole, että oikeisto jakaantuu kahtia ja harjastaa silloin tällöin toinen toisiaan. Me pääsemme silloin vähemmällä harjastamisella ja jos IKL lutviutuu lain ja hyvän tavan puitteisiin, niin ei meillä ole syytä sitä hätyytellä. Eräät merkit siihen viittaavatkin. Mainitsen vain, että eräs IKL:n lehti moitti ed. Virkkusta hänen riidanhaluudesta puheenvuorostaan talousarvion lähetekeskustelussa, joka moite mielestäni oli aivan oikein. Eräät ystäväni, jotka ovat silloin tällöin pistäytyneet Mustassa Kauhussa, ovat kertoneet havaintojaan (Puhemies naputtaa), että IKL on muuttumassa yhä enemmän jonkinlaiseksi poliittiseksi pelastusarmeijaksi. Jos näin on, niin ei meillä ole syytä pitää sen kanssa suurempaa riitaa kuin muittenkaan pelastusarmeijalaisten kanssa.

Ed. Frietsch: Herr talman! Jag har anhängit om ordet för att i korthet uttala min anslutning till de synpunkter friherre von Born här anförde. Även med beaktande av den utomordentliga förändring i den allmänna politiska situationen, som ägt rum sedan ärendets behandling på försommaren, kan jag icke finna skyddslagen påkallad i nu föreliggande form.

I detta sammanhang ber jag att med herr talmannens begivande få rikta en replik till rdm. Susitaival.

Jag måste säga, att det synes mig utgöra bevis på en ganska märklig inkonsekvens att rdm. Susitaival vid detta ärendes behandling funnit för gott att göra ett utfall mot dr Hornborg, samtidigt som han ger regeringen en lektion. Fosterländska folkrörelsen har ju bestämt hävdad att man genomskådar regeringens onda avsikt att använda skyddslagen för inrikespolitiska syften. Här om skall jag inte nu yttra mig. Men jag kan inte finna det annat än i hög grad märkligt att en representant för en grupp, som motsätter sig skyddslagen därför att den komme att leda till missbruk, ger regeringen en lektion i huru ett sådant missbruk till äventyrs bör se ut. IKL hyser fruktan för att dess tidningspress kunde råka i fara, om skyddslagen vinner kraft. Men samma IKL har ingenting emot att

samma skyddslag användes mot andra pressorgan. Kan sådant kallas logiskt?

Utan att nu taga ställning till innehållet i doktor Hornborgs, av rdm. Susitaival nämnda artikel, önskar jag till herr Susitaival replikera, att ett lands neutralitet icke kan och heller icke får anses innebära ett överhetligt klavbindande av varje individuell meningsyttring — sympati- och antipatityttring, som rdm. Kares uttryckte sig — alltså varje opinionsbildning. Det är givet att neutraliteten icke får bli en död bokstav, en formalitet. Men neutralitet innebär dock icke detsamma som total likriktning.

Huruvida dr Hornborg har hållit sig inom de gränser man i den nuvarande situationen rimligtvis kan uppdraga utan att snävt begränsa medborgarens grundlagsenliga yttrandefrihet, skall jag inte söka uttala mig om nu. Men jag tror att hr Susitaival sannerligen icke är rätta mannen att bedöma detta. För övrigt vill jag här tillägga, att dr Hornborgs artikel trycktes i ett tidskriftsnummer, som utkom den 1 september, medan Tysklands härvarande sändebud ännu den 2 september meddelade, att enligt tysk uppfattning Tyskland då ännu icke befann sig i krig med Polen. Det är sålunda sakligt orätt att beskylla dr Hornborg för att i sagda uppsats ha handlat i strid med Finlands neutralitet. Denna deklarerades först senare, låt så vara att den hela tiden varit underförstådd och självfallen.

Sisäasiainministeri Kekkonen: Herra puhemies! Kun täällä on syntynyt keskustelua maisteri Hornborgin kirjoituksesta, voin mainita, että asia on oikeusministeriössä tutkittavana.

Kun hallitus viime keväänä antoi eduskunnalle esityksen tasavallan suojelulaiksi, lausuttiin tämän esityksen perusteluissa m. m. seuraavaa: „Kansainvälisten olojen kehitys viime aikoina osoittaa, kuinka välttämätöntä on, että valtio on varuillaan yllätyksiä vastaan. Ne saattavat yhtäkkiä vaatia toimenpiteitä, jotka heti on sovitettava olosuhteiden vaatimuksia vastaaviksi. Meidänkin oloissamme tämä kansainvälinen kehitys vaatii valtiovaltaa olemaan jatkuvasti valmiina sekä ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin heti, kun

niitten välttämättömyys on selviö. Hallituksella tulee senvuoksi olla maan puolueettomuuden säilyttämiseksi mahdollisuus tehdä voitavansa, jotta maamme ei joutuisi vedetyksi kansainvälisiin selkkauksiin.”

Niitten taholta, jotka silloin eduskunnassa ja muuten julkisuudessa vastustivat tasavallan suojelulain hyväksymistä, esitettiin m. m. se väite, että valtakunta ei vielä ollut joutunut sellaiseen tilanteeseen, joka olisi edellyttänyt tämäntapaisen lain vahvistamista. Mutta nyt me voimme sanoa, että hallituksen arvelut kansainvälisen tilanteen kehityksestä ovat valitettavasti osoittautuneet oikeiksi. Sota on syttynyt ja sen aikana on meidän puolueettomuutemme säilyttäminen yhtä välttämätön kuin vaikeakin tehtävä. Nyt olemme kaikki selvillä varmaankin, että se hallituksen esityksen perusteluissa oleva lause viime keväältä, joka kuului: „Tätä varten tarvitsee hallitus riittävät erikoisvaltuudet, joilla se voi estää sekä rajoillamme että muualla valtakunnassa esiintymästä tapauksia, jotka voisivat olla todellisenä tai näennäisenä aiheena puolueettomuutemme rikkomiseen tai sen saattamiseen epäilyksenalaiseksi”, että nämä sanat todellakin on kirjoitettu kuin tätä päivää varten. Ehkäpä oli suorastaan onneksi, että tasavallan suojelulaki ei tullut viime keväänä hyväksytyksi, sillä nyt sen välttämättömyys on niin ilmeinen, että mahdollinen vastustus käsitetään ilmaukseksi suomalaisesta itsepäisyydestä, jota saattaa kiittääkin silloin, kun se ei aikaansaa itse asialle vahinkoa kuten nyt toivottavasti on asianlaita. Minä puolestani uskon herroista oikealla niin paljon hyvää, että käsitän heidän äänestävän tätä lakia vastaan ainoastaan sillä edellytyksellä, että he ovat vakuuttuneita lain tulevan hyväksytyksi muiten kannatuksella. Siitä seikasta pääsee jokainen edustaja varmuuteen lukemalla perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyn III vastalauseen. Sen harvoin lauseisiin on saatu sisällytetyksi vakuuttava esitys tasavallan suojelulain tarpeellisuudesta. Loppuponsi, että lepäämässä oleva lakiehdotus hylättäisiin ei vastaakaan perustelujen varsinaista sisällystä, mutta tämä ristiriitaisuus tulee ymmärretyksi sen valossa, että perustelut on kirjoitettu nyt ja loppuponsi viime keväänä.

Kansainvälinen tilanne ja maamme asema on niin vakava, että tällä hetkellä tarvitaan

yhtenäistä kansalaismielialaa tähdellisemmin kuin ehkä koskaan ennen. Joutuu kysymään: onko oikein ja luvallista tämän lakiesityksen yhteydessä herättää henkiin vanhoja erimielisyyksiä. Kyseessä on laki, jonka avulla kyetään tarpeen tullen välttämään tekoja, tarkoitettuja tai varomattomuudesta aiheutuvia, jotka olisivat koituneet vaaraksi maan olemassaololle. Kun laissa on hallitsevana tarkoituksena „valtakunnan ulkonaisen turvallisuuden tai muiden valtakunnan elinetojen turvaaminen”, niin täytyy voida luottaa siihen, että nämä arvot ovat todella vaarassa silloin, kun tasavallan presidentti ja hallitus valtuuksiaan käyttää. Nykyisenä ajankohtana ei mikään hallitus, jolla voi olla tämän kamariin luottamus, voi ajatella vanhoja poliittisia vastustajiaan, jos tilanne kehittyy siihen valitettavaan vaiheeseen, että valtakunnan varsinaisen turvallisuuden suojaaminen vaatii erikoistoimenpiteitä.

Ed. Pennanen: Herra puhemies! Ed. Kivisalo, jonka lausunto, minä myönnän sen, edukseen erottautui ed. Lonkaisen lausunnosta, mainitsi kumminkin lausunnossaan, että jos kokoomus kuuluisi hallitusyhtymään, toisin sanoen kantaisi hallitusvastuuta, niin kokoomus kilvan ja kiireellä hoputtaisi tämän lakiesityksen hyväksymistä. Tähän ed. Kivisalon lausuntoon sisältyi ainakin epäsuorasti se ajatus, että kokoomus vastustaa tätä lakiesitystä vain vastustamisen halusta. Tämän minä nyt vielä ymmärrän ed. Kivisalon sanomana, mutta outoa minusta sentään oli, että herra sisäasiainministeri suvaitsi väittää, että kokoomus vastustaa tätä lakiesitystä vain tietoisena siitä, että sen toiset kumminkin tulevat hyväksymään, ja siis muka kokoomuskin omasta mielestään niin toivoo. Minä nyt en sentään — minä aina koetan uskoa ihmisistä ja nimenomaan hallituksen jäsenistä hyvää — olisi odottanut tällaista väitettä. Minä en ole niin hyväuskoinen, että uskoisin niiden, jotka näin väittävät, luopuvan väitteestään. Mutta ettei totuus unohtuisi, niin minä pyydän nyt kumminkin toistaa sen, joka tältä paikalta on aikaisemminkin sanottu, että tosiasia on sellainen, se on näilläkin valtiopäivillä osoitettu, että kaikissa niissä asioissa, joita kokoomuspuoluekin pitää maan ja kansan kannalta välttämättöminä, on eduskuntaryhmämme

kannattanut hallituksen esityksiä, sellaisiakin, joihin sisältyi niin pitkälle meneviä valtuuksia, että tuolta vasemmalta on aseptu niitä vastustamaan ja ryhmämme on yksimielisesti kumminkin niitä kannattanut. Mutta edellytyksenä tietysti kannatuksellemme on aina ollut se, että meidän käsityksemme mukaan maan ja valtakunnan etu vaatii tuollaisten valtuuksien antamista ja toisekseen, että nuo valtuudet on mahdollisimman täsmällisesti, sanon mahdollisimman täsmällisesti, määritelty. Ainakaan tätä jälkimmäistä vaatimusta ei nyt lepäämässä ollut ja esilläoleva lakiehdotus täytä. Tarvinneeko enää toista sitä jo monta kertaa sanottua, että me jo edellisillä valtiopäivillä olisimme olleet valmiit antamaan hallitukselle sellaiset valtuudet, joita hallitus mahdollisesti olisi tarvinnut, ja onhan sanottu ja myönnetty, että sellaisia valtuuksia olisimme valmiit antamaan nytkin.

Kun herra sisäasiainministeri on lukenut kolmatta, kokoomusryhmän edustajain allekirjoittamaa vastalauseita, niin nähtävästi hän on johtunut harhaan sen tautta, kun siinä on aivan keskitetysti sanottu, että tässä nyt olevassa esityksessä olevat valtuudet ovat varsin epämääräiset, s. o. tulkinanvaraiset. Osattaisiin tämä asia sanoa laajemminkin ja se on sanottukin ja todistettu laajemmin, mutta turhaa on harjoittaa aina tautologiaa.

On myöskin viitattu siihen, että vastustus kokoomusryhmän taholta perustuu muka vanhoihin muistoihin. Kaikki muistot eivät ole vielä vanhoja ja vaikka emme tietäisiäkään ja muistaisi tämän esityksen esihistoriaa ja vaikka emme olisi oppositioasemassa, niinkuin nyt olemme, niin me emme sittenkään millekään hallitukselle olisi valmiit antamaan näin epämääräisiä ja avonaisia valtuuksia kuin nyt on kysymys. Jos hallitus tarvitsee nyt tahi vastakertana valtuuksia, esimerkiksi lisävaltuuksia vakaamaan ulkopoliittiseen tilanteeseen nähden, niin ei se ole monen päivän kysymys, kun hallitus saa nämä valtuudet, kun ne on esitetty vaan niin täsmällisessä muodossa, ettei ole syytä epäillä niiden väärinkäyttämistä ja väärinymmärtämistä, ja ettei myöskään millään taholla ole syytä epäillä sitä, että jotkut sivutarkoitukset sisältyisi esitykseen.

Ed. Lehtonen on jo lausunnossaan tuonut ilmi sen että se ryhmä, johon minäkin kuulun, yksimielisenä vastustaa tällaisen lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ed. von Born: Till herr Kivisalo ville jag genmäla, att jag ingalunda är blind för det faktum, att inrikespolitiska förhållanden kunna påverka vårt lands yttre politiska ställning. Men jag håller å andra sidan före, att regeringen mycket väl kan behärska de inrikespolitiska förhållandena utan en sådan undantagslagstiftning som den nu föreslagna. Denna lagstiftning har av regeringen motiverats med hänvisning till utrikespolitiska förhållanden, men icke förty har den också fått gälla inrikespolitiska. Det heter i det vilande lagförslaget: „Hotas riket av yttre fara eller bedrives uppviglingsverksamhet under vissa förhållanden” o. s. v. Skulle det stå: „Hotas riket av yttre fara o c h bedrives uppviglingsverksamhet”, då skulle allt vara hänförligt uteslutande till utrikespolitiska omständigheter. Så är dock icke nu fallet. Regeringen har förbehållit sig dessa fullmakter, dels med tanke på utrikespolitiken, dels med tanke på inrikespolitiken. Jag anser, att fullmakterna icke behövas med avseende å det inrikespolitiska läget. Sådana fullmakter kunde måhända behövs 1931 och 1932, men i nuvarande situation behövas de nog icke. Jag vill också erinra om, att grundlagsutskottets förslag senaste vår gick ut på att regeringen skulle få fullmakterna för att möta utrikespolitiska faror och vad därmed direkt sammanhänger. I den formen hade också jag varit villig att understöda det vilande lagförslaget. Att jag nu motsätter mig detsamma beror just på att inrikespolitiken utan skäl dragits in i denna lagstiftning.

Jag fruktar icke för att regeringen direkt skall missbruka de begärda fullmakterna, man jag anser dem vara i hög grad principiellt betänkliga.

Ed. Virkkunen: Edustaja, joka ei viime valtiopäivillä osallistunut käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen ratkaisuun, on ollut velvollinen perehtymään siihen eduskuntakeskusteluun, jonka tuloksena oli lakiehdotuksen jättäminen lepäämään yli vaalien. Olen eduskunnan pöytäkirjoista tutustunut noihin laajoihin keskusteluihin ja havainnut, miten ristiriitaiseksi ja hajoittavaksi tasavallan suojelulain käsittely edellisessä eduskunnassa muodostui. Arvostelut, joita viime eduskunnassa lausuttiin ta-

savallan suojelulain sekä sisällyksestä että muodosta, ovat osaksi aivan musertavia. Olen vakuutettu siitä, että tämä arvostelu on historiassa oleva myöskin lopullinen.

Perintö, jonka nykyinen eduskunta on ollut pakotettu vastaanottamaan, herättää nytkin, niinkuin keskustelu on osoittanut, samoja ristiriitoja. Ja kuitenkin ristiriidat olisi voitu helposti välttää. Rajoitun koskettamaan ainoastaan yhtä lakiehdotuksen kohtaa, joka tosin on sen keskeisin, mutta myöskin sen heikoin kohta.

Lakiehdotuksen herättämä ristiriitaisuus johtuu ennen kaikkea siitä, että sillä on oma historiallinen taustansa, joka on näytännyt varsin synkältä. Hallitus, lähinnä sisäasiainministeri, suunnitteli sisäpoliittisia kuristustoimenpiteitä, joiden toteuttamiseen se anoi valtakunnan riippumattoman oikeuslaitoksen myötävaikutusta. Sitä hallitus ei voinut saada syystä, että kaikki oikeusistuimet, alioikeudesta korkeimpaan oikeuteen asti, ovat antaneet yhtäpitäviä päätöksiä, joiden mukaan hallituksen sisäpoliittiset otteet eivät soveltuneet Suomen lain selviin säännöksiin. Hallituksen esityksen tasavallan suojelulaiksi käsittivät edellisen eduskunnan monet edustajat, kuten pöytäkirjat osoittavat, hallituksen yritykseksi saada poikkeuslain avulla toteutetuiksi niitä tarkoituksia, joita hallitus ei voinut saada täytetyiksi valtakunnassa voimassa olevan objektiivisen oikeuden avulla. Tämä on esillä olevan lakiehdotuksen synkkä ja arveluttava tausta.

Kaikkein arveluttavin on seuraava tosiasia lakiehdotuksessa. Siinä sanotaan, että kansalaisvapauksien rajoittamiseen voidaan ryhtyä, jos kiihoitustoimintaa voimassa olevan valtiojärjestyksen järkyttämiseksi tai kumoamiseksi on harjoitettu sellaisessa muodossa, että se voi olla vaaraksi valtakunnan elineduille, kuten sanat kuuluvat. Valtakunnan elinetujen vaatimuksia on siis harkittava. Mikä kiihoitustoiminta vaarantaa valtakunnan elinetoja, sen harkitsee ja ratkaisee, ei riippumaton oikeuslaitos, vaan vallassa oleva hallitus tai kenties joku sen ministeri. Tämä lakiehdotuksen kohta herättää suurinta epäilystä ja vastustusta.

Aikaisemmassa eduskuntakäsittelyssä viime keväänä, kuten pöytäkirjat osoittavat, osoitettiin selvä joko ilmeinen tai ainakin salattu ristiriita, joka on syntynyt maan oikeusjärjestyksen ja hallituksen pyrkimys-

ten välillä. Käsitysten ristiriidat ovat näkyneet siinäkin, että nykyisen hallituksen keskuudessa on, kuten tunnettua, hyvin rikeästi arvosteltu maan oikeuslaitoksen päätöksiä. Tämä ristiriita on todella mitä laajakantoisin ja vaarallisoin. Vuosisatain kuluessa on valtion ja yhteiskunnan kehityksessä pyritty objektiivisen oikeuden vahvistamiseen, oikeuslaitoksen tukemiseen, joka riippumatta hallituksista ja hallitussuunnista, soveltaa maan lakia riippumattomin valtuuksin toimivan oikeuden arvovallalla. Tämä historian pitkässä kulussa oikeusturvallisuuden ja kansalaisvapauksien hyväksi saavutettu voitto on perustuksena kansalaiselämän kehittymiselle vapaudessa sekä perustuslaillisten oikeuksien nauttimisessa. Sitä perustusta ei saa mikään tasavallan suojelulaki työntää syrjään. Kaikki sosiaalinen yhteiselämä, kaikki demokraattinen kansalaistoiminta, niin, jopa kaikki kulttuurielämä perustuu puheenaolevan objektiivisen oikeuden ja riippumattoman oikeuslaitoksen kunnioittamiseen ja lujittamiseen. Jos tätä valtion ja yhteiskunnan ja koko kulttuurielämän perustusta horjutetaan, niin silloin ennen pitkää romahtaa vapaan demokraattisen kansalaiselämän pohja. Tähän voidaan helposti joutua, jos muutamien hallitusmiesten harkinnasta ja ratkaisusta riippuu kysymys, milloin valtakunnan elinedut voivat vaarantua.

Ja kuitenkin olisi hallitus siinä erittäin vakavassa tilanteessa, johon meidänkin maamme on joutunut, voinut itselleen hankkia niitä todellisia valtuuksia, joita se katsoo nykyisissä monien vaarojen täyttämässä oloissa tarvitsevänsä ja saattaakin tarvita, toisin tavoin, joita käyttämällä olisi vältetty kaikki ristiriidat, jotka täällä vieläkin esiintyvät. Näihin toisenlaisiin menettelyihin on viitattu perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyissä vastalauseissa ja erittäin niissä lausunnoissa, joita edellä on kokoomusryhmän taholta annettu. Olisi ollut oikein ja soveliasta erittäin nykyoloissa vetää musta viiva yli tämän lakiehdotuksen, joka ei yhdistä vaan päinvastoin hajoittaa, ja sen sijaan ajaa asiaa tietä, jota eduskunta ehkä kokonaisuudessaan olisi seurannut. Hallitukselle on, niin kuin täällä ed. Pennanenkin on ilmoittanut, tehty ja edelleen tehdään tarjouksia asian hoitamisesta uudella esityksellä, joka ei repisi eikä hajoittaisi, vaan sovittaisi ja yh-

distäisi. Hallitus ei ole tätä tahtonut. Sisäasiainministeri sanoi tältä paikalta, että vastustus tätä lakiehdotusta vastaan johtuu muka vastustajain itsepintaisuudesta. Tämä on suuri erehdys. Voidaan paremmin sanoa, että tämän lakiehdotuksen kiihkeä ajaminen johtuu hallituksen ja sitä kannattavien ryhmien itsepintaisuudesta, kun kuitenkin olisi voitu päästä samaan tulokseen toista tietä, jota kaikki olisivat voineet kulkea. Minä tosin en usko, että tasavallan suojelulaki, kun se nyt näyttää tulevan hyväksytyksi, tulee käytännössä merkittämään paljon sitä eikä tätä. Hallituksella tosin on oleva erinomaiset valtuudet, mutta valtuuksiaan se ei tule käyttämään. Hallitus ei yksinkertaisesti uskaltaisi niitä käyttää, jos tahtoisikin (Vasemmalta: Onko se uhkaus?). Ei ensinkään uhkaus, se on tosiasia. Mieli pide maassa nousee yhä selvemmin nykyistä hallitusta vastaan, eikä hallitukseen voi olla sitä tuntematta.

Nyt lopullisesti ratkaistavana oleva tasavallan suojelulaki on minun mielestäni erityisesti siitä syystä, johon olen viitannut ja jota olen korostanut, hylättävä.

Ed. Salmiala: Kuten täällä on jo huomautettu, antaa esillä oleva laki hallitukselle tavattoman laajat valtuudet. Yksilön oikeudet ja vapaudet ovat sen jälkeen täydellisesti hallituksen mielivallan varassa. Yksilöllä, jonka hallitus tahtoo tuhota, ei ole minkäänlaisia oikeudellisia puolustuskeinoja. Tämä laki tukkii häneltä kaikki normaaliset turvakeinot. Hallitus on itse maininnut, että tätä lakia ennen kaikkea tarvittaisiin maan ulkonaisen turvallisuuden vuoksi. Hallitus on antanut ymmärtää, että hallituksella tulee olla keinoja huolehtia siitä, ettei maassa tapahtuisi ilmiöitä, jotka olisivat omiansa vaarantamaan valtakunnan ulkonaista turvallisuutta. Minä ymmärrän, että hallitus on tällä tahtonut sanoa, että se tahtoo itselleen valtuudet, joilla se voisi suojella sodan aikana valtakunnan ehdotonta puolueettomuutta. Minä olen monesti epäillyt hallituksen vakautuksia silloin kun se on niitten pohjalla pyrkinyt hankkimaan itselleen tavalista laajempia valtuuksia. Minä olen väittänyt, että ne ovat vain kauniita sanoja, joilla tahdotaan hankkia ne äänet, joita tarvitaan lain hyväksymiseksi. Minä olen vakautettu tällä kertaa myöskin siitä, että

hallitus todellisuudessa ajaa toisia tarkoituksiperiä, kuin mitä hallitus nyt ilmoittaa. Tämä on hyvin ankara syyte, minä tunnustan sen. Mutta minä olen myöskin valmis näyttämään toteen sen, että hallitus ei noudata oikeuden soveltamisessa oikeudenmukaisuutta eikä puolueettomuutta, vaan että hallitus käyttäessään niitä valtuuksia, joita sillä on, on tähän saakka noudattanut sellaista menettelyä, joka on jyrkässä ristiriidassa puolueettomuuden kanssa, tarkoitaa puolueettomuutta lain soveltamisessa. Minä voisin luetella kuinka paljon tapauksia tahansa menneiltä vuosilta, jotka osoittavat sitä, että hallitus käyttäessään poliittista valtaansa on ensi sijassa käynyt käsiksi vastustajaansa ja katsonut sormiensa lävitse silloin, kun on ollut kysymyksessä omat miehet. Meillä on viime vuosilta lukuisia tapauksia, jolloin hallitusta lähellä olevat lehdet, hallitusta lähellä olevat miehet ovat tehneet itsensä syy-päiksi mitä törkeimpiin puolueettomuuden loukkauksiin, syyllistyneet sellaisiin sanotoihin, joissa hallituksen olisi välttämättömästi pitänyt puuttua, mutta hallitus on ollut vaiti ja sen sijaan on se suurennuslasilla antanut tarkkailla vastustajain sanomalehdistöä ja valtiollisen poliisin seurattessa vastustajia koettanut saattaa syyt-teisiin henkilöitä lausunnoista, joita nämä ovat antaneet kahden kesken taikka yksityisessä kodissa.

Kun asianlaita on näin, niin ei hallituksen pidä ihmetellä sitä, jos ne, jotka hallitus julkisesti on leimannut vastustajikseen, eivät luota hallitukseen. Nykyhetki on niin vaarallinen, että viimeiseen saakka olisi odottanut, että hallitus ainakin näinä ankarina päivinä olisi luopunut tuosta puolueellisesta menettelystä ja ryhtynyt soveltamaan sille kuuluvia valtuuksia sillä tavoin, kuin maan etu olisi vaatinut. Hallitus on tässä kohden jyrkästi tehnyt itsensä syy-päiksi laiminlyöntiin. Ehkä juuri näitä tapauksia varten mahdollisesti tarvittaisiinkin suojelulakia.

Tällä on jo viitattu Nya Arguksen kirjoituksiin. Nya Argus ilmestyi sodan jälkeen ajankohtana, jolloin Europassa jo tykit paukkuivat ja veri vuoti. Tämä Nya Argus ilmestyi 4 päivänä syyskuuta. Tänä päivänä on 3 päivä lokakuuta. Yksi kuukausi on jo kulunut ja hallitus ei ole vielä ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin tämän

asian takia. Herra sisäministeri ilmoitti, että asia tutkitaan. Herra sisäasiainministeri, Te olette monta kertaa järjestänyt isänmaallisen kansanliikkeen naisille ja miehille syytteitä teoista kolmen ja neljän päivän perästä. Teot, mitkä ovat tapahtuneet Tampereella, on pantu syytteeseen neljän päivän perästä (Vasemmalta: Oikein!). Tällä tavoin toimii sisäasiainministeri, silloin kun on kysymyksessä poliittinen vastustaja, silloin kun hän tahtoo maailmalle leimata isänmaallisen kansanliikkeen naiset ja miehet yhteiskunnalle vaarallisiksi. Suurennuslasilla olette Te tutkinut kansanliikkeen naisten ja miesten toimintaa ja valtiollisen poliisin olette antanut varjostaa heitä kotona ja kaikkialla. Isänmaallisen kansanliikkeen naiset ja miehet eivät todellakaan tunne tässä maassa kulkevana vapaina, sillä heidän jälessään on kaikkialla valtiollisen poliisin varjo. Rahan voimalla on näitä hankittu. Mutta nyt on kysymyksessä teko, joka todellakin vaarantaa maamme asemaa. Tässä on kirjoitus, missä erään maamme kanssa ystävydessä olevan valtion päämiestä herjataan niin häpeämättömästi, että yksityinen kansalainen tehdessään itsensä syy-päiksi tähän toista yksityistä kansalaista vastaan varmasti joutuisi kuritushuoneeseen. Ei pienintäkään epäilystä siitä. Mutta hallitus ei hievahdakaan. Ei se riitä, että hallitus lähettää jonkun kirjelmän jonnekin viranomaiselle. Tällainen toimenpide vaatii julkista toimintaa valtiovallan puolelta, jotta ulkovallat näkisivät, että me todellisuudessa noudatamme puolueettomuutta. Minä olen vakuutettu siitä, että hallituksen laiminlyönnot tässä asiassa ovat äärettömästi vaarantaneet maamme asemaa. Hallituksen toimenpiteet ovat varmasti kylmentäneet niitä ystävyys-tunteita, joita me ehdottomasti näinä aikoina tarvitsimme (Ed. Wiik: Ketkä tarvitsisivat?). — Suomi ja Suomen kansa. — Minä en, herra puhemies, tahdo julkisesti lukea sitä, mitä tässä lehdessä on sanottu, vaikka minulla olisi oikeus siihen, osoittaakseni, että ed. Frietsch oli täydellisesti väärässä, kun hän huomautti, että tässä ei saata olla kysymys mistään lainvastaisesta teosta. Minä pidän niitä lausuntoja niin karkeina, ettei kukaan isänmaataan hiukankin ajatteleva henkilö voi niitä nykyaikana edes ääneen lausua (Ed. Kares: Järjettömän

miehen kirjoituksia!). Mutta tämä tapaus osoittaa paremmin kuin mikään muu, kuinka paljon me voimme luottaa siihen, että hallitus toimisi puolueettomasti ja että hallitus saadessaan tämän valtalain noudattaisi myöskin sitä puolueettomasti. Minä olen tullut yhä selvemmin vakuutetuksi siitä, että tällä lailla hallitus todellisuudessa jatkaa aivan samaa tietä, jota se lähti kulkemaan silloin, kun se valmisti tämän lakiesityksen tarkoituksella paikata sillä herra sisäasiainministerin kunniaa.

Ed. Lohi: Minä en ole käyttänyt puheenvuoroa tämän lakiehdotuksen käsittelyssä aikaisemmin kertaakaan. Viime keväänä, kun oli pitkä keskustelu, minä kuuntelin kyllä tarkoin kaikkia lausuntoja ja minun täytyy tunnustaa, että silloin minä jonkun verran epäilin onko tällainen laki välttämätön meille. Mutta tällä kertaa minä en epäile. Maailman tilanne on kehittynyt sellaiseksi, että jokaisen isänmaataan rakastavan vakavan kansalaisen täytyisi ymmärtää, että tilanne on niin tulenarka, että nyt täytyy olla hallituksella valtuuksia enempi kuin normaalisenä rauhan aikana (Ed. Kares: Kun ei se käytä niitäkään valtuuksia, joita sillä on!). Ja sen takia, kun tilanne on muodostunut tällaiseksi, minulle on ollut aivan odottamatonta suorastaan se kiihkeä jyrkkä vastustus, mikä nyt on tullut tämän lain osaksi (Oikealta: Se on ollut koko ajan!). Jokaisenhan täytyy ymmärtää, kun näkee tapahtumat ympärillään, kuinka tulenarka ja vaarallinen pienten kansojen asema on. Olisihan toivottavaa, että jokainen kansalainen, joka sanoo käyttäjä joko kirjoittamalla tai suullisesti, tämän aina ymmärtäisi, ja silloin, jos tämä aina ymmärrettäisiin tarpeeksi, silloin luonnollisesti ei mitään poikkeuslakia vaarallisenakaan aikana tarvittaisi. Mutta tästä ei ole mitään takeita. Minä kyllä tunnustan sen — minä olen Ajan Suunnankin ahkera lukija — että se on viime aikoina ollut verrattain kiltti lehti, aivan yhtä kiltti kuin muutkin (Ed. Kares: Aina se on ollut!) — ei aina, jos entinen sävy nostetaan siinäkin lehdessä vielä esim. meidän naapurivaltakuntaa kohtaan, luuletteko, hyvät herrat, että meidän turvallisuutta lisäisivät sellaiset paukukupäät, mitä siellä aikaisemmin esitettiin (Ed. Kares: Entäs

Argus toisesta valtakunnasta?) — minä valitettavasti en ole Argusta lukenut enkä minä osaa ruotsia lukeakaan. Minä sanon sen, että jos se on sopimattomasti kirjoittanut, niin sitä olisi rangaistava ja silloin olisi tarvittu jo tämä tasavallan suojelulaki sellaiselle, joka tyhmyyksiä kirjoittaa. Mutta tämä laki ei ole ollut vielä voimassa, niin että sitä ei ole voitu vielä käyttää (Oikealta: Tavallinen laki riittää! — Ed. Kares: Ei siihen tarvita tätä lakia!).

Täällä ovat monet puhujat, ennenkaikkea ed. Salmiala ja ed. Kares, esittäneet niitä kauhunkuvia, mihin tämä laki oikeuttaa hallituksen. Uskokohan kukaan, että tässä maassa koskaan olisi niin tyhmää hallitusta, että se aiheuttomasti näin vaikeana aikana, jolloin pitäisi kaikki kansalaiset koota yhteisen isänmaan ympärille, rupeaisi aiheuttomasti ristiriitaa nostattamaan ilman tositarvetta (Oikealta: Marraskuussa se yritti! — Ed. Kares: Eikä ole vielääkään kannetta kumottu!). Mutta levottomat ainekset ja sellaiset, jotka eivät ymmärrä vastuuntuntoa tällaisena aikana, ne täytyy valtiovaltan kyetä pitämään kurissa (Eduskunnasta: Oikein, hyvä!). Me emme tiedä, mitä mekin vielä saamme nähdä ja kokea, ja jos vaikeisiin kokemuksiin joudumme, jos silloin kaikki yltiöpäät saavat puhua ja tehdä mitä tahtovat, luuletteko hyvät herrat, isänmaan turvallisuuden silloin lisääntyvän, jos ei hallituksella ole valtuuksia sellaisia aineksia kurissa pitää (Ed. Kallia: Antakaa meille sisäministeri, joka ei ole yltiöpää!).

Täällä ed. Kares huomautti siitä, että hän voisi tämän lain hyväksyä, jos meillä olisi sellainen hallitus, jolla olisi vakavamielisten kansalaisten kannatus (Oikealta: Parempi sisäministeri!). Ed. Kares, emmekö me ole vakavamielisiä kansalaisia (Hilpeyttä eduskunnassa.). Mutta tämä osoittaa sitä, että vastustus johtuu nimenomaan siitä syystä, että ed. Kares ei voi nykyistä hallitusta kannattaa (Keskustasta: Juuri niin!). Jos hän sitä voisi kannattaa, hän olisi valmis hyväksymään tämän lain, ja näin ollen vastustus johtuu yksinomaan puoluepoliittisista syistä eikä asiallisista syistä (Ed. Susitaival: Ei saa olla lainrikkooja hallituksessa!).

Ed. Pennanen täällä huomautti, että hän voisi olla hyväksymässä uuden lain, jos siinä sanontatapa olisi aivan täsmällinen,

niin että sitä ei voitaisi väärinkäyttää. Mutta minä pyytäisin kysyä, kuka kykenee kirjoittamaan sellaisen lain, joka on niin täsmällinen jokaiseen eri tapaukseen, että se on kaikki laissa luoteltu, milloin hallitus voi ryhtyä toimenpiteisiin. Kyllä tällaisten valtuuslakien täytyy olla siksi laajat, että silloin kuin isänmaan etu tai vaara on kysymyksessä, hallituksella täytyy olla järkeä, että se ymmärtää, milloin on asiaan käytävä kiinni (Ed. Linkomies: Ei sillä aina ole!).

Kun minä tällä hetkellä tilanteen näen tällaisena, niin minä tulen äänestämään tämän lakiehdotuksen puolesta samoin kuin koko maalaisliiton eduskuntaryhmä.

Ed. Svento: Heti kun asia tuli viime keväänä ryhmässä esille, ilmoitin pöytäkirjaan oman kantani, jossa lausuin, että olen valmis hyväksymään esitetystä laista ainoastaan sen osan, joka koskee ulkopoliittista kontrollia ja esiintymistapojen säännöstelyä sanotussa suhteessa. Mutta kaikki se, mikä koskee Suomen kansan perustuslaillisia vapauksia ja kansalaisten vapaata sisäpoliittista toimintaa, se saisi mielestäni jäädä koskematta ainakin siihen saakka, kunnes painavat tosiasiat pakottaisivat eduskunnan ryhtymään toimenpiteisiin hallitusvallan tukemiseksi määrättyssä tarkoituksessa. Olen muuten kuullut, että hallituksen alkuperäinen lakiluonnos sisälsi vielä paljon pitemmälle meneviä suunnitelmia kansalaisten vapauksien rajoittamisessa, mistä ajatuksesta kuitenkin viime hetkessä on luovuttu, kai hallituksen ulkopuolelta tulleen painostuksen takia. Nyt hallituksen taholta yritetään ajaa samaa asiaa vetoamalla m. m. siihen, että kansainvälinen tilanne on muodostunut meille vielä vaarallisemmaksi ja että hallitus senvuoksi, enemmän kuin tähän saakka, kaipaa puheenaolevia poikkeuslakeja. Herra puhemies, sallikaa minun tuoda esille vain muutamia näkökohtia, jotka aivan päinvastoin kuin mitä herra sisäministerin ajatus kulkee, puhuvat sen puolesta, että nimenomaan suuresti muuttuneissa olosuhteissa tällainen suojelulaki jättäisi varmasti kansan elämään enemmän ikäviä, enemmän synkkiä kuin valoisia muistoja eduskunnan toiminnasta tällä hetkellä. Se on minun vakaumukseni.

Kun minä ajattelen kaikkea sitä, mikä

on jo Suomen lähimmässä ja kaukaisemmassa naapuruudessa viime syyskuussa tapahtunut, ja varsinkin kaikkea sitä, mitä vielä ei ole ehtinyt suurvaltakuntien vaarallisessa pelissä esiintyä, niin asettaen tätä suurta draamallista taustaa vastaan hallituksen esityksen pikkupoliittisen sisällön, en voi mitenkään vapautua ajatuksesta, että hallitus, ehkä hyvässä tarkoituksessa, ehkä itse sitä laisinkaan huomaamatta, on joutunut esiintymään suurena pienissä asioissa ja pienenä suurissa. Minä en mahda sille mitään, mutta minusta tuntuu, että suojelulaki, sellaisena kuin me sen näemme, on hyvin pieni tekijä näitäkin päämaaleja silmälläpitäen, joita se tarkoittaa ja joihin se pyrkii. Jos hallituksella ei ole vielä nytkään luottamusta siihen, että Suomen kansa käsittää koko tilanteen vakavuuden eikä haudo missään leirissä sellaisia rikollisia ajatuksia, jotka vaativat ylimääräisiä suojelulakeja, niin perin heikolla pohjalla lepäisi silloin kansamme moraalinen voima ja sen itsesäilyttämisvaistot hallituksen silmissä. Mutta hetki puhuu selvää kieltä tästä asiasta. Jos sellainen mahdollisuus taas todellisuudessa olisi olemassa, niin silloin ei mitkään hallituksen suojelulait enää auttaisi. Sen todistavat aivan viimeaikaiset tapahtumat niissä valtioissa, joissa hallitusvallalta ei suinkaan puuttunut vaikka minkälaisia suojelulakimalleja. Minä uskon, että luottamus Suomen kansaan kokonaisuudessaan olisi tällä vakavalla hetkellä paljon vaikuttavampi, paljon ylevämpi ja paljon oikeudenmukaisempi menettely eduskunnan puolelta kuin hallituksen esityksen hyväksyminen sen esilläolevassa kurinpidollisessa muodossa. Jos kansa luottaa eduskuntaan, niin eduskunnan pitäisi tällä hetkellä omasta puolestaan luottaa myöskin kansaan.

Täällä on herra sisäministeri tahtonut tehdä vertauksen viime kevään ja nykyhetken välillä. Ero viime kevään ja nykyisen syksyn välillä on sisäpoliittisesti siinä, että nyt vaalien jälkeen meillä on taas uusi eduskunta, joka voi kolmen vuoden aikana milloin tahansa kokoontua hallituksen pyynnöstä tukeakseen sitä lainsäädännöllisillä toimenpiteillä, jos todellinen tarve tulisi sitä vaatimaan. Tässäkin suhteessa muuttunut sisäpoliittinen tilanne puhuu enemmän kuin keväällä hallituksen lakiesitystä vastaan.

Sosialidemokraattiselta kannalta sellaisen lakiehdotuksen, jonka tarkoituksena on osittain rajoittaa ja osittain kokonaan keskeyttää kansalaisten perustuslaissa taatut poliittiset vapaudet, ei pitäisi saada kannatusta. Se ei sovi sosialidemokratialle periaatteellisesti, koska työväenliikkeen päämääränä on aina ollut poliittisten vapauksien voimakas ja ehdoton puolustaminen, ja vielä vähemmän se sopii meille käytännöllisesti, koska joku toinen hallitus saat- ta käyttää puheenaolevia poikkeuslakeja omiin puoluepoliittisiin tarkoituksiinsa ja puolustautua sillä, että nehan tulivat Suomessa käytäntöön nimenomaan vasemmiston ja keskustan omasta aloitteesta, ja, niin- kuin huomasi herra sisäasiainminis- terin puheesta, erittäin voimakkaasta painos- tuksesta (Ed. Räisänen: Omalla köydellä hirtettäisiin!). Mahdollisille myöhästyneille selityksille, joita varmastikin olisi, tuskin myöhemmin tultaisiin antamaan sen suu- rempaa arvoa, vaan kuitattaisiin kaikki mahdolliset vastaväitteet hyvin yksinkertai- sella tulkintatavalla.

Minä muuten ihmettelen suuresti erästä seikkaa. Kun yksityisesti puhuu usein, ja tästäkin asiasta, arvoisien kansanedustajien kanssa sekä omassa ryhmässä että keskus- tassa ja muualla, niin sopottamalla arvoisat kollegat ja hyvät ystävät moittivat tätä lakiehdotusta ja sanovat, että kyllä se on huono lakiehdotus ja kyllä se ei sovellu meille ja kyllä yleensäkin se on puoluepo- liittisesti hyvin epämukava ja vaarallinen laki, mutta niinkuin kasarmissa, sitten kun tulee hetki, äänestävät sen puolesta (Ed. Kares: Puolueparlamenttarismia!). Minä senvuoksi käytän tässä yhteydessä tilai- suutta muistuttaakseni arvoisille eduskunta- ryhmille, jotka kantavat tästä edesvastuun ja jotka usein ovat taipuvaiset näin sito- maan ennakkopäätöksillä kansanedustajien vapauden esiintyä henkilökohtaisen vakau- muksen mukaisesti, että sellainen pakkoval- tainen menettely on Suomen perustuslaissa selväpiirteisesti ja ehdottomasti kielletty. Kaikki sellaiset vaatimukset ovat suoraan sanoen laittomat. Herra puhemies, minä en tiedä, millä tavalla sen voisi järjestää, mutta olisi syytä ottaa tämä pahasti unho- tettu tosiasia joskus eduskunnassa käsitel- täväksi valtiopäiväjärjestyksen ja perus- tuslain hengessä. Tämä on hyvin tärkeä asia, jolle ei sovi nauraa. Minä olen va-

kuutettu, että se on juuri tämä paha lähtö- kohta, joka on aikaansaanut sen, että edus- kunnan päätökset eivät vastanneet usein sitä, mitä arvoisat kansanedustajat itse omista päätöksistään ajattelevat (Eduskun- nasta: Oikein! — Ed. Kares: Juuri se on synnyttänyt diktatuurit eri maissa!). So- sialidemokraattien kannalta varsinkin täl- lainen menettely muuttuu ideologisesti ai- van kestävämmäksi silloin kun meitä pa- kotetaan esiintymään samanaikaisesti sekä oman puolueen että valtion perustuslakeja vastaan, niinkuin nyt on kysymys poliitti- sista vapauksistamme. Ne vaikeudet, jotka odottavat, ei ainoastaan nykyistä vaan jo- kaista tulevaa Suomen hallitusta raskaan ja vaarallisen yllimenokauden aikana, eivät tule olemaan sitä laatua, että joku pikku- poliittinen suojelulaki voisi hallitusvaltaa näissä vaikeuksissa auttaa, ja siltä kannalta katsottuna minäkin olen sitä mieltä, että vaikka tämä laki tulisikin hyväksytyksi, niin ei sillä tule olemaan laisinkaan sitä merkitystä, jota hallitus on tahtonut sille antaa.

Ed. Kivimäki: Viime keväänä, kun esilläoleva lakiehdotus oli täällä toisessa käsittelyssä, ehdotin, että lakiehdotuksesta poistettaisiin kohta, joka antoi hallituk- selle vallan säännöllisissäkin oloissa ra- joittaa kansalaisvapauksia. Eduskunta ei hyväksynyt ehdotusta, jota myöskin hal- lituksen taholta vastustettiin; ja lakiehdotus on nyt joko hyväksyttävä tai hylättävä siinä muodossa, että hallitukselle jäävät mainitut mahdollisuudet sen kolmen vuo- den aikana, jonka laki tulee olemaan voi- massa, ja jonka kuluessa hallituksetkin voivat vaihtua.

Myöskin mainitsin viime keväänä olevan arveluttavaa, että säännöllisissä oloissa kansalaisvapauksien turva jää riippuvaksi hallintoviranomaisten harkinnasta, ja tä- hänkin kysymykseen nähden on kanta nyt lopullisesti määrättävä.

Omalta kohdaltani en voi johtua kiel- teiseen tulokseen niistä perusteista, kuin täällä on mainittu. Täytyy olettaa, ettei hallitusta ole tällaisena aikana johtamassa mitkään sisäpoliittiset tavoitteet, vaan että hallituksen lähtökohtana on ollut sekä esi- tystä valmistaessaan että nyt se ulkonai- sesti vaaranalainen asema, johon maa oli joutumassa ja nyttemmin on joutunut.

Myöskään en tahdo puuttua siihen kysymykseen, onko ollut viisasta vaatia lakiehdotuksen hyväksymistä esitetyssä muodossa vai eikö olisi ollut tarkoituksenmukaisempaa antaa asiasta uusi, mahdollisesti vallan toisille perusteille rakennettu esitys, jossa olisi otettu huomioon se, mitä tätä lakia vastaan on voitu erittäin pätevillä perusteilla esittää. Minulle riittää toteaminen, että esitys sisältää iskun erittäin arkaan kohtaan maamme vapaassa valtiollisessa elämässä, iskun, jonka kaikesta huolimatta tahtoisin uskoa hallituksenkin myöntävän harhaiskuksi. Epäsäännöllisiä aikoja varten tulee hallituksella olla laajat valtuudet. Niitä en ole omalta kohdaltani milloinkaan vastustanut, vaan olen itsekin ollut levottomissa oloissa mukana sellaisia jopa laajalti käyttämässä. Mutta säännöllisinä aikoina täytyy kansalaisten vapaudet olla turvattuja ja siinä, että käsiteltävänä oleva lakiehdotus sisältää loukkauksen tätä periaatetta vastaan, on sen virhe, joka hyvällä tahdolla olisi voitu ja vieläkin voitaisiin korjata. Torjuvalla kannalla seisominen lakiehdotusta vastaan, vaikkapa, niinkuin näkee, minun kohdaltani melko yksin koko demokraattisella rintamalla, on sitäkin välttämättömämpää, kun se, mikä nyt on tilapäistä, voi kasvaa katsantokannan muutokseksi. Ei ole tavatonta jo nyt kuulla demokratian itsepuolustuksen nimessä puhuttavan puoleksi halveksivassa äänilajissa entisistä vapaamielisistä aatteista, ja se usko on leviämässä, että demokraattinen valtiojärjestys muka olisi poliisitoimin ylläpidettävissä, vaikka kokemus päivänselvästi osoittaa, että tuo järjestys on sinä päivänä tuhottu, kun luottamus siihen on menetetty ja horjumassa, sikäli kuin tuota luottamusta valtiovallan toimenpitein aletaan horjuttaa, ja minä toivoisin, että Suomen kansan eduskunta ei olisi tätä luottamusta horjuttamassa.

Ed. Virkkunen: On mahdollista, että se painostus, jota hallitus on harjoittanut omia eduskuntaryhmiänsä vastaan, tulee vaikuttamaan sen, että hallitus saa voiton, että monet edustajat täällä hallituksen käskystä äänestävät toisin, kuin he äänestäisivät vakaumuksestaan. Mutta jos näin tulee käymään, on hallituksen voitto oleva hallituksen suurin moraalinen

tappio (Ed. Komu: Tekopyhä!). Se on sitä myöskin siitä syystä, että hallitus ei ole katsonut mahdolliseksi taistella täällä lakiehdotuksensa puolesta. Ainoastaan sisäasiainministeri on täällä antanut jotenkin tyhjänpäiväisen lausunnon. On keskustelussa käännytty kysymyksillä nimenomaan hallituksen pääministerin puoleen. Hän ei ole yhdelläkään sanalla halunnut vastata näihin kysymyksiin. Ei tämäkään ole pääministerille eikä hallitukselle mikään moraalinen voitto.

Ed. Heiniö: Ed. Virkkusen lausunnon johdosta pyydän ilmoittaa, ettei hallitus sen enempää kuin hallituksessa olevat jäsenetkään ole harjoittaneet painostusta ainakaan edistyspuolueen ryhmään nähden. Sellainen ei tulisi kysymykseenkään valtiollisesti vapaamielisessä puolueessa. Onko tällaista tapahtunut sosialidemokraattisessa puolueessa, niinkuin täällä ed. Svento viittaili, sitä en mene sanomaan, mutta ei ainakaan meikäläisessä ryhmässä. Jos meikäläiset asettuvat tämän lain kannattajiksi, he tekevät sen täysin vakavasti harkiten asiaa ja täysin tuntien tämän ajan velvoitukset, mihinkä nykyinen vaikea ulkopoliittinen tilanne johtaa. Tämän perusteella myöskin allekirjoittanut lähtee lakia kannattamaan, vaikka ei normaalioloissa tulisi sitä tekemään.

Ed. Pitkänen: Niillä perusteilla, joita ovat ed. Svento ja ed. Kivimäki lausuneet, ilmoitan vain, että en voi kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ed. Kirra: Ed. Virkkusen viimeinen lausunto täällä äsken aiheutti sen, että minäkin haluan jonkin sanan sanoa, vaikkakaan en aikonut mitään tässä asiassa puhua. Kun tämä asia oli viime vuoden valtiopäivillä eduskunnassa esillä, niin minäkin asetuin sille kannalle perustuslakivaliokunnassa, että se muoto, minkä hallituksen esitys käsitti, ei ollut välttämättömän tarpeen vaatima ja myötävaikutin siihen, että perustuslakivaliokunta supisti tätä lain muotoa. Sisäpoliittiset olosuhteet eivät mielestäni aiheuttaneet tällaista poikkeuslakia. Suuri valiokunta ja eduskunta hylkäsivät tämän perustuslakivaliokunnan ehdotuksen ja laki sai sen muodon, minkä se sai ja jäi sellaisenaan lepämään. Meillä ei

ole nyt tällä hetkellä mahdollisuuksia tehdä tähän minkäänlaista muutosta, vaan meidän on nyt harkittava asiaa siinä mielessä, annamme me valtuuksia eli ei hallitukselle tällä hetkellä. Kun miltei kaikissa maissa Euroopassakin on viime aikoina annettu hallitukselle hyvinkin laajoja, pitkälle meneviä valtuuksia vaikean tilanteen johdosta, niin en minä katso tällä hetkellä olevani oikeutettu niitä hallitukselta kieltämään ja teen tämän täysin vapaasti, en minkäänlaisen painostuksen alaisena, enkä usko, että minä yleensä voin kaan alistua mihinkään painostukseen eikä minuun nähden ole sitä millään tavalla harjoitettu. Minä tulen äänestämään siis tämän lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta ainoastaan siitä syystä, että tilanne tällä hetkellä mielestäni vaatii hallitukselle poikkeuksellisia valtuuksia, valtuuksia, jotka ovat voimassa, kuten täällä on mainittu vuoden 1942 loppuun ja joille rakennetut asetukset tulevat aina viipymättä jätettäväksi eduskunnan hyväksyttäväksi.

Ed. Reinikainen: Sosialidemokratistisessa ryhmässä ei tänä syksynä ole tästä asiasta edes keskusteltu, siis minkäänlaista painostusta siellä ei ole harjoitettu. Minä muistan elävästi kyllä ajan, jolloin eduskunnassa harjoitettiin painostusta, ja se oli v. 1930, ajan, jolloin ed. Virkkusen kannalla olevat harjoittivat ankaraa painostusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa ovat edustajat O. Lehtonen ja von Born ehdottaneet, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puheenaolevan lakiehdotuksen sellaisena kuin eduskunta on sen vuoden 1938 valtiopäivillä hyväksynyt leppäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 56 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 9.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. von Born: Jag anhaller om öppen omröstning.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitetaan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aarniokoski, Aattela, G. Andersson, K. Andersson, Arhama, Asikainen, Brander, Bryggari, Cajander, Erich, Eskola, Fagerholm, Hakala, A. Halonen, T. Halonen, M. Hannula, U. Hannula, Heikkinen, Heiniö, Heljas, Hiilelä, Hiltunen, Hirvensalo, Huotari, Hämäläinen, Inkinen, Janhonen, Jokinen, Joukanen, Junes, Juutilainen, Kajala, Karjalainen, Kekkonen, Kekäläinen, Kemppi, Ketonen, Kettunen, Kilpi, Kirra, Kivioja, Kivisalo, Kleemola, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Koponen, Kuittinen, Kujala, Kulovaara, Kupari, Kuusisto, K. Kämäräinen, V. H. Kämäräinen, Kääriäinen, Lahtela, Lampinen, Lehtokoski, A. Lehtonen, Lepistö, Leppälä, Lindqvist, Lindström, Linna, Lohi, Lonkainen, Lumme, Luoma-aho, Luostarinen, Luukka, Malkamäki, Malmivuori, Metsäranta, Miikki, Mikkola, Murtomaa, Mustasilta, Mäkeläinen, Määttä, Möttönen, Niukkanen, Nokelainen, Nurmesniemi, Paasonen, Paksujalka, Pekkala, M. H. Peltonen, O. Peltonen, Penttala, Pilppula, Pitkäsilta, Pyy, Pärssinen, J. Raatikainen, U. Raatikainen, Rantala, Rantamaa, Raunio, Reinikainen, Rydberg, Salmela-Järvinen, Salmenoja, Salo, Saukkonen, Schildt, Sillanpää, Simonen, Sinisalo, Soininen, Suurkonka, Syrjänen, Tanner, Tarkkanen, Teittinen, Tervo, Toivonen, Tolonen, Tolppanen, Tu-

kia, Turkia, Turcka, Turunen, Welling, Wenman, Vesterinen, Wiik, Vilhula, Virranniemi, Wirtanen, Voionmaa ja Väisänen.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Annala, Bonsdorff, von Born, Eerola, Estlander, Frietsch, Furuhjelm, Haackzell, Haga, Havas, Heikkilä, Helenelund, Hildén, Holmberg, Honka, Horelli, Hurtta, Hästbacka, Jern, Johansson, Kallia, Kallio, Kares, Karvetti, Kivimäki, Kokko, Korvenoja, Kullberg, Kylänpää, O. Lehtonen, Linkomies, Mangs, Moilanen, Nikkola, Niskanen, Oksala, Paavolainen, Pennanen, Pilkama, Pitkänen, Pohjala, Pohjannoro, Rytinki, Salmiala, Soini, Susitaival, Svento, Turja, Tuurna, Törngren, Wainio, Wickman, Virkkunen, Östenson ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 12 edustajaa:

Ampuja, Huittinen, Ikola, Kaijalainen, Kalliokoski, Kukkonen, Löthman-Koponen, Perho, Räisänen, Saarinen, Salovaara ja Sundström.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 55 ei-ääntä.

Kun siis vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä on kannattanut lakiehdotuksen hyväksymistä, on se hyväksytty.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

7) Ehdotuksen laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ja

8) Toimenpiteitä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle

tarkoittavien toivomusaloitteiden johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4, voitaneen sekin esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

Lisämäärärahan myöntämistä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitys n:o 28, voitaneen se nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 28 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 21,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

20. Perjantaina 6 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi 236

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 9.

Ensimmäinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Suurkongon y. m. lak. al. n:o 16.

Ainoa käsittely:

3) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten 238

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 21.

4) Ehdotukset toivomukseksi toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle 239

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Hongan toiv. al. n:o 20; ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 21.

Siv.

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta 242

6) Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä ”

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Haga, Koivulahti-Lehto, Mangs, Paasonen, Saarinen, Sillanpää, Svento ja Wainio.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa tämän päivän istunnosta yksityisasiain takia ed. Koivulahti-Lehto.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan että tasavallan presidentin kahden kirjelmän ohella

tältä päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:o 29—31, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lain-säädännön uudistamiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Räisänen: Minä pyydän, että tämä asia pantaisiin pöydälle johonkin eduskunnan ensi viikon istuntoon.

Puhemies: Minä pyydän huomauttaa puhujalle, että on tehtävä täsmällinen ehdotus.

Ed. Räisänen: Minä pyydän ehdottaa, että tämä asia pantaisiin pöydälle ensi viikon tiistaina pidettävään istuntoon.

Ed. Wiik: Kannatan tehtyä ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panosta ja sitä on kannatettu, on asia menevä pöydälle. Pyydän seuraavia puhujia lausumaan mielipiteensä pöydällepanon ajasta.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Räisänen ed. Wiikin kannattamana ehdotta-

nut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Räisäsen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole pöydällepanoajasta tehty, eduskunta hyväksynee ed. Räisäsen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

2) Ehdotus laiksi suojeluskuntajärjestyksestä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Suurkongon y. m. lak. al. n:o 16, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. H a v a s: On ensinnäkin mielihyvin huomioitava se, että puolustusasiainvaliokunta yksimielisesti toivoo puolustustahotomme lujittumista. Se on pieni ilmaus siitä suuresta puolustustahdosta, joka tällä hetkellä elähdyttää kansaamme ja joka on koko itsenäisyytemme ajan voimistumistaan voimistunut. On edelleen mielihyvin pantava merkille se yksimielinen tunnustus, jonka valiokunta antaa tässä suhteessa suojeluskuntajärjestyksen kenttäpappien suorittamalle henkiselle huoltotyölle. Ei todellakaan voi olla merkitystä vailla puolustustahdon lujittamisenkaan kannalta se, että noin 300 kenttäpappia vapaaehtoisesti ja palkkioitta pitää suojeluskuntalaisille noin 1,500 jumalanpalvelusta, puhuu noin viidessäkymmenessä lipunvihkimis- y. m. muissa samantilaisissa tilaisuuksissa (Ed. Komu: Tarpeettomia puheita!) sekä noin 450:ssä valanottotilaisuudessa ja lisäksi pitää vakavissa isänmaallisissa juhlissa yhteensä noin 1,750 esitelmiä ja puhetta vuosittain. Kaikissa näissä tilaisuuksissa on varovai-

simpienkin tilastolaskelmien mukaan yhteensä noin 512,000 kuulijaa. Pääasia on tietenkin puhtaasti hengellinen työ, ja varmaa on, että missä sitä oikeassa hengessä tehdään, siellä omiatuntoja puhdistuu ja maanpuolustajain siveellinen taso kohoaa. Tällaisista miehistä tulee rauhallisia ja velvollisuudentuntoisia esivallan miekan kantajia, jotka intoilematta ja nurisematta tarvittaessa suorittavat tehtävänsä ja kärsivät kärsimyksensä rintamalla. Merkityksetöntä ei ole sekään, että noinkin suuri pappijoukko, 25 % koko papistostamme, on saanut ja saa suojeluskuntajärjestössä nimenomaan juuri suojeluskuntain esipapin johdolla koulutusta suunnitteilla olevaan kansan henkiseen huoltoon sodan aikana.

Näihin asti on suojeluskuntajärjestö saanut huolehtia myöskin reservissä olevien, liikekannallepanon sattuessa rykmentinpastoreiksi astuvien pappien koulutuksesta. Vasta aivan viime aikoina on näitä tärkeälle paikalle joutuvia miehiä kutsuttu erikoisiin kenttäpappien kertausharjoituksiin. Pitäisimme näin ollen luonnollisena, että näin laajan, monipuolisen ja hyödylliseksi tunnustetun työn johto tulisi vakinaiselle kannalle saatetuksi, jotta suojeluskuntain esipappi vakinaisena virkamiehenä voisi kokonaan omistautua tälle tärkeälle työsaralle.

Puolustusasiainvaliokunnan niukka enemmistö on kuitenkin tullut päinvastaiseen tulokseen. Se vetoaa ensinnäkin siihen, että kansan sodanaikaisen henkisen huollon järjestämisen ollessa valmistelun alaisena kysymys suojeluskuntain esipapin viran vakinaistamisesta voitaisiin sopivimmin ratkaista tämän suunnitteilla olevan järjestelyn yhteydessä. Mielestämme on kuitenkin suojeluskuntajärjestömme kenttäpappien ja esipapin työ nyt jo sen arvoista, ettei kyseessä olevaa asiaa pitäisi ehdottomasti kytkeä kansan sodanaikaisen henkisen huollon järjestämisen yhteyteen. Järjestyipä tuo henkinen huolto millä tavoin tahansa, joka tapauksessa voisi suojeluskuntain vakinaisen esipappi jo rauhan aikana keskitetysti kouluttaa suojeluskuntapapistoa mainitun huollon vaatimiin, monipuolista asian-
tuntemusta kysyviin tehtäviin ja hän voi vakinaisena virkamiehenä uhrata aikansa myöskin tuon huollon suunnitteluun ja järjestelyyn. Ja jos kerran pidetään ky-

seenalaisen viran vakinaistamista välttämättömänä kansan sodanaikaisen henkisen huollon järjestyttyä, mikä estäisi mainitun tarpeelliseksi katsotun viran vakinaistamisen sanotaan puolta vuotta aikaisemmin.

Toisena hylkäävän kantansa perusteluna valiokunta esittää säästäväisyyssyyt. Periaate, että nykyinen ajankohta vaatii suurta säästäväisyyttä valtiovarojen käytössä ja varovaisuutta uusien virkojen perustamisessa, on luonnollisesti aivan oikea. Mutta juuri maanpuolustuskysymyksissä on tästä periaatteesta ollut pakko poiketa. Hallituksen jättämän tulo- ja menoarvioehdotuksen mukaan on armeijaamme perustettava 390 uutta virkaa, josta johtuu peruspalkkamenojen lisääntyminen noin 7.5 miljoonalla. Suojeluskuntajärjestöön perustetaan 105 uutta virkaa ja peruspalkkamenojen lisäys on noin 2.5 miljoonaa. Ja nythän on kysymyksessä vain yksi virka, josta koituvat vuotuiset menot ovat 63,000 markkaa. Kun tämän lisäksi otamme huomioon, että nykyaikaisessa sodassa on sekä armeijan että koko kansan henkisen huollon merkitys tavattomasti kasvanut, käsitämme, että tämän asian mahdollisimman hyvään hoitamiseen uhratut varat eivät mene hukkaan.

Näin ollen pyytäisin suurta valiokuntaa harkitsemaan näiltä näkökulmilta asiaa, jotta se ratkaisi mietintöön liitetyn vastalauseen esittämällä tavalla ja ehdotan, että suuri valiokunta ottaisi käsittelynsä pohjaksi tähän vastalauseeseen liittyvän lakiehdotuksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoroon saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

3) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitteeseen siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 21, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Hästbacka: Som skäl för min framställning att föreliggande betänkande måtte bordläggas till plenum nästa vecka må följande synpunkter anslutas till de som jag anfört uti min reservation till statsutskottets betänkande.

Då finansministern hördes uti statsutskottet rörande regeringens budgetförslag för 1940 fick man den uppfattningen att utgiftsposterna borde minskas till 4 à 4.5 miljarder mark för att under nuvarande förhållanden få budgeten att gå ihop, men att det var omöjligt att på en gång kunna nedskära anslagen med ca 3 miljarder varför en medelväg i nedprutningen måste sökas. Härav kunde man draga den slutsatsen att utgiftsposterna måste nedskäras med ca 1.5 miljarder mark.

I antytt avseende har även vidtagits åtgärder, ty både regeringen och statsutskottet har inriktat sitt arbete på att göra stora nedprutningar uti budgetförslaget. Statsförslaget för år 1940 är således under omarbetning såväl i regeringen som i statsutskottets delegationer, utan att utskottet i dess helhet vet vilka ändringsförslag de olika delegationerna komma att föreslå, och än mindre vilka ändringar regeringen kommer att framställa för statsutskottet.

Det är med fäst avseende på nämnda omständigheter som jag icke kunnat omfatta regeringens framställning, att samtidigt som stora nedprutningar påyrkas uti budgetförslaget, och bekantgör att t. o. m. lagstadgade anslag måste fås nedprutade, förelägger för riksdagen en proposition som skänker stora förmåner åt en landsdel genom påyrkande av tilläggsanslag uppgående till parhundra miljoner mark för

nya ändamål som binder staten att anskaffa medel även för många år framåt. I en tid som denna då det synes vara omöjligt för staten att fylla sina tidigare i lag stadgade förbindelser, är det icke riktigt att påbörja nya arbeten utan nämnvärd fördel varken för staten eller större bosättningsområden, såsom ifrågavarande proposition ytterst innebär.

Föreliggande proposition om tilläggsanslag står således i strid med de uttalade önskemålen att minska och begränsa statens utgifter för tillfället och för den närmaste framtiden. Man anför nu som motiv att anslaget i fråga är behövt för att i norra Finland lindra arbetslösheten, som kommer att framträda genom att skogsarbeten icke kunna sättas i gång. Ett dylikt argument kan framläggas från vilken ort som helst i landet, ty arbetslösheten kommer att framträda kanske mer kännbart på många andra orter där man går miste om både skogsarbeten och arbete vid förädlingsindustrierna.

Men det bör i detta sammanhang även nämnas att av propositionen framgår icke att motivet för att få detta tilläggsanslag för vägarbeten i norra Finland skulle betingats av hotande arbetsbrist, utan att framställningen gjorts för att få ett vägbyggnadsprogram för norra Finland förverkligat snarast möjligt, såsom det lyder i propositionens motivering. Och som kläm på denna framställning har man anfört att dessa vägar vore särskilt nödvändiga för att därigenom erhålla förbindelsevägar med hamnarna å den norska nordkusten. Detta motiv har ju ingen nämnvärd betydelse under det nu pågående kriget, ty handelsvägarna för krigskontraband äro stängda såväl i söder som norr, varom beslagtagning av båtar vid Murmanska kusten utgör ett färskt belägg.

Då man mer grundligt fördjupar sig uti den framställning som ligger till grund för föreliggande proposition, och för propositionen n:o 20 om beviljande av anslag för utbyggande av järnvägsförbindelser i norra Finland, så framgår därav, särskilt av ett konfidentiellt kommittébetänkande att främsta orsaken varit, såsom redan antytts, att få ett vägbyggnadsprogram i norra Finland förverkligat, för vilket som skäl anförts strategiska motiv av ringa betydelse, kanske av mer negativ än positiv

betydelse, vilka sakförhållanden jag icke anser mig kunna beröra i detta sammanhang.

Såsom av det nu anförda framgår och enligt vad jag i min reservation påpekat får man lämna de strategiska och handelspolitiska skälen ur räkningen, ty båtar som avsändas från eller destinerats till de i propositionen nämnda hamnarna kunna t. o. m. vara utsatta för större fara i Ishavet än i Östersjön eller Nordsjön.

Frågan måste således behandlas helt med beaktande av vad arbetslösheten kräver och vad staten har råd att offra på ödemarksvägar. Men framför allt har man i dessa tider att se till att man icke upptager alltför omfattande nödhjälpsarbeten till så avlägsna orter som nu ifrågavarande, och drar bort arbetsfolk från mer nyttigt arbete på landsorten i de tätbefolkade områdena. Erfarenheten ger vid handen, att där nödhjälpsarbeten utföras i större utsträckning, där ökas arbetslösheten efter hand och bidrager till att arbetslöshetsanslagen årligen måste ökas. Nu då man icke vet hur framtiden kommer att te sig, och har svårigheter att anskaffa medel för att fylla de mest nödvändiga behov, är det skäl att se tiden an förrän man besluter sig för nya arbeten som binder statens medel för en lång framtid, utan att kunna påräkna någon nytta av nedlagt arbete. I norra Finland liksom i andra delar av landet ha vi en mängd påbörjade vägarbeten som tidigare beslutits och äro under arbete och som i främsta rummet böra slutföras förrän nya påbörjas.

Då regeringen även tagit dessa påbörjade arbeten till omprövning vid nedskärning av budgetanslagen vore det av vikt för riksdagen att få veta hur regeringen ställer sig till de tidigare påbörjade vägarbetena i olika delar av landet, förrän slutligt avgörande fattas beträffande föreliggande proposition.

På anförda grunder föreslår jag att frågan bordlägges till fredagens plenum nästa vecka.

Ed. Ikola: Pyydän kannattaa ed. Hästbackan tekemää pöydällepanoehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja ehdotusta on kan-

natettu, pyydän seuraavia edustajia lausumaan mielipiteensä pöydällepanoajasta.

Ed. Hiltunen: Ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. Paasonen: Kannatan ed. Hiltusen tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanoajasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Hästbacka ed. Ikolan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon perjantain istuntoon. Kutsun ehdotusta ed. Hästbackan ehdotukseksi. Ed. Hiltunen ed. Paasonen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hiltusen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka kannattaa ed. Hiltusen ehdotusta, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Hästbackan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Puhemies: Eduskunta on hyväksynyt ed. Hiltusen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

4) Ehdotukset toiyomukseksi toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uuden kaupungin yhteislyseolle.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitellyt ed. Hongan toiv. al. n:o 20 ja ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 21, jotka sisältävät yllämainitut ehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sisävaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Honka: Herra puhemies! Myönnän kernaasti, että kun ottaa esille jonkin koulutalon rakennuskysymyksen tällaisena aikana, jolloin syttynyt suursota uhkaa koko Euroopan kulttuuria mitä synkimällä kohtalolla ja jolloinkin meidän pienen kansamme ennen kaikkea olisi keskitettävä voimansa maanpuolustuksen vahvistamiseen ja jokapäiväisen taloudellisen toimeentulonsa turvaamiseen, niin, kun kuitenkin me tietysti kaikki toivomme ja uskomme, että tämä tällainen hetki, joka nyt vallitsee, on joskus oleva ohitsekin ja kun emme tietystikään, niin kauan kuin meillä siihen tilaisuutta on, voi jättää huolehtimatta myöskin muista kuin äskenmainitsemistani asioista, olen rojunut nyt esilläolevasta asiasta tehdä sen toivomusaloitteen, jonka sisävaliokunta esittää nyt hyljättäväksi.

Valiokunta perustelee hylkäävää kantansa kahdella väitteellä. Ensiksikin sanotaan valiokunnan mietinnössä, että valiokunta on aikaisemmin säännöllisesti asettunut sille kannalle, että tällaiset asiat on käsiteltävä eduskunnassa hallituksessa valmistettujen esitysten pohjalla. Olen valmis myöntämään, että milloinkin on kysymyksessä määrärahojen osoittaminen huomattaviin uudisrakennuksiin myöskin koulualalla, niin tietysti normaali asiain käsittelytapa on se, että hallitus tämän asian valmistaa ja sitten tekee asiasta eduskunnalle esityksensä. Mutta en voi kuitenkaan yhtyä siihen, että tämänkaltaisia asioita ei saatataisi eduskunnassa muussa järjestyksessä lainkaan käsitelläkään, ja onhan kovin tavallista, että moni epäkohta on täällä eduskunnassa otettu esille esim. toivomusaloitteen muodossa, se on sitten täällä joko hyväksytty tai hylätty tuo toivomusaloite, joka tapauksessa asia on sillä tavalla joutunut huomion kohteeksi ja useimmiten kulkenut kuitenkin eteenpäin. Samoin toivon tässäkin tapauksessa käyvän, samalla kun valiokunta on mietinnössään selostanut tämän koulukysymyksen tärkeyttä ja mainitsee, että tämä puheenaoleva rakennustyö on valiokunnan mielestäkin tarpeellinen ja täysin perusteltu.

Toisekseen valiokunnan mietinnössä lautaan hylkäämisen perusteena se, että kouluviranomaiset jo ovat ottaneet tämänkin rakennuskysymyksen ohjelmaansa, jota sitten aikaamyöten tietysti aiotaan toteuttaa. Tällainen rakennussuunnitelma tietysti on erittäin hyödyllinen ja se on eduskunnan kehoituksesta kuin tällainen on laadittukin, mutta on myöskin olemassa se kokemus, että näitä suunnitelmia ja ohjelmia ei kuitenkaan ole läheskään sellaisenaan toteutettu, jotenka aina on syytä silloin tällöin muistuttaa joistakin kysymyksistä, jotka kaipaavat pikaista ratkaisua. Toivonkin näin ollen, että sitten kun tilaisuus siihen tarjoutuu, silloin kun taloudellinen tilannekin on toinen kuin nyt, tuota kouluviranomaisten laatimaa oppikoulujemme uudestirakennussuunnitelmaa ryhdytään mahdollisimman nopeasti toteuttamaan, ja että silloin myöskin Uudenkaupungin yhteislyseon koulurakennuskysymys mahdollisimman pian saisi suotuisan ratkaisun.

Ed. Lehtokoski: Herra puhemies! — Vakka-Suomen kansa ei ole paljon vaivannut ei eduskuntaa eikä myöskään hallitusta. Sen pyynnot ovat peräti harvinaiset ja hyvin vähäiset. Sen kahdenkymmenen vuoden aikana, kun minulla on ollut tilaisuus olla eduskunnan jäsenenä, on vain kahdesta eri asiasta Vakka-Suomen kansa halunnut vaivata sekä hallitusta että myöskin eduskuntaa. Ensimmäinen asia koski kulkuvälineiden parantamista Vakka-Suomessa, sen eduskunta hylkäsi, kuten me muistamme, ja tällä kertaa on meillä kysymyksessä uuden koulutalon aikaansaaminen Uudenkaupungin yhteislyseolle.

Kun ottaa huomioon sen, että Uudenkaupungin yhteislyseo on hyvin vanha, perustettu jo v. 1842, toimien ensin alkeiskouluna, v. 1895 kaupunki ottaa huostaansa tämän valtion alkeiskoulun ja siitä seuraa koulun laajentaminen ja sen luokkien lisääntyminen, v. 1902 tulee koulu 8-luokkaiseksi ja johtaa se silloin koulun laajentamisen sellaiseksi, kuin se tänä päivänä vielä seisoo, on ymmärrettävää, että tällainen niin vanha koulutalo, jonka ensimmäinen erä rakennettiin jo 1842 ja jota sittemmin kahteen kertaan on laajennettu, ei missään suhteessa vastaa oppikoululle asetettavia vaatimuksia, ei terveydellisesti

eikä myöskään opetuksellisesti. Ulkoasultaan sanottu yhteiskoulu tällä kertaa on sellainen, että kun sitä rannasta käsin katselee, niin sitä ei voi paljon erottaa rannassaolevista varastosuojista. On ymmärrettävää senvuoksi, että tämä ei ole erittäin mieluista Vakka-Suomen kansalle eikä myöskään kaunista esitettävää sille yhä lisääntyvälle matkailijajoukolle, joka keksäisin saapuu katsomaan sekä Uuttakaupunkia että myöskin sen kaunista saaristoa.

Koulu on jo pitkän aikaa ollut valtion koulu. Se on samalla Vakka-Suomen ainoa korkeampaan oppilaitokseen johtava oppilaitos. Mutta tältä ainoaltakin oppikoululta puuttuu jopa erikoishuoneet, kirjasto, kokoelma- ja säilytyspaikat. Rehtorinhuonetta ei ole, siivoojavahtimestarille ei ole tilaa koulussa, ja voimistelu- ja juhlasali, sekin on yhteinen, puhumattakaan siitä, että minkäänlaisia suihkulaitteita tai muita mukavuuksia, mitä jo kuuluu kouluihin, ei sanotussa koulussa ole. Pieneen ja vanhaan yksikerrokseen puurakennukseen ei ole voitu ajatella tämän laatuisten laitteiden aikaansaamista, vaan kärsivät oppilaat niiden puutteesta.

Sivistysvaliokunta toteaa kaiken tämän sekä sen, että aloitteessa pyydetty uuden koulutalon aikaansaaminen on kaikin puolin perusteltu, mutta siitä huolimatta se yksimielisesti ehdottaa toivomuksen hylkäämistä. Ja tämä sen tähden, että koulun uuden rakennuksen aikaansaaminen on otettu kouluhallituksen ohjelmaan. Se on kyllä totta, niin kuin eduskunnan jäsenet ehkä kaikki hyvin tietävät, mutta tämä koulu kuuluu kaikkien viimeisimpään vaiheeseen, siis kolmanteen vaiheeseen. Ja jos tätä suunnitelmaa seurataan, voi kestää hyvin kauan, ennenkuin tästä peräti vanhasta koulutalosta voidaan päästä.

Kun ottaa huomioon yhteislyseon koulutalon peräti suuren ahtauden ja puutteellisuuden sekä sen, että kouluhallituksen suunnitelmista on viime vuosina varsin monesti poikettu, tehty suuriakin poikkeuksia, niinkuin me tiedämme, niin on syytä odottaa, että opetusministeriö ja kouluhallitus olisivat vähän armollisempia Vakka-Suomen kansalle kuin on ollut sivistysvaliokunta. Tämä sen vuoksi, että Vakka-Suomen nuorison sivistys- ja kulttuuritarpeiden oikeasta tyydyttämisestä olisi myös-

kin pidettävä huolta rinnan maan muun väestön kanssa, eikä vain yksin tästä, vaan myöskin siitä, että heidän terveytensä säilyisi. Ja sen vuoksi minä uskaltaisinkin olla sitä mieltä, että asianomaiset korkeat virastot ja niiden vastuussa olevat henkilöt ryhtyisivät sellaisiin toimenpiteisiin, että Uudenkaupungin yhteislyseo saisi sen niin kipeästi kaipaamansa uuden koulutalon. Tämä on koko Vakka-Suomen kansan yhteinen ajatus, josta puolella eikä toisella ole eri mieltä.

Ed. Erich: Minä pyytäisin kaikin puolin yhtyä siihen, mitä molemmat edelliset puhujat ovat lausuneet ja lisäksi vielä erikoisesti huomauttaa, että Uudenkaupungin yhteiskoulu ei suinkaan ole mikään tilapäisen innostuksen taikka komeilunhalun synnyttämä oppilaitos. Sellaisiahan syntyi meillä parisenkymmentä vuotta sitten hyvinkin paljon, jopa siihen määrään, että samassa kunnassa saattoi toimia kokonaista kaksi eri yhteiskoulua. Uudenkaupungin yhteislyseo on vaatimattomissa oloissa useampana vuosikymmenenä koettanut tyydyttää Vakka-Suomen väestön, joka, niinkuin edellinen puhuja huomautti, ei suinkaan ole vaivannut valtiovaltaa liiallisilla vaatimuksilla, sivistystarvetta. Sen tarpeellisuus käy ilmi erikoisesti myöskin siinä, että välittömässä läheisyydessä ei ole muuta samankaltaista oppilaitosta olemassa. Lähinnä olevaan 8-luokkaiseen yliopistoon johtavaan oppilaitokseen Raumalla on noin 6 penikulmaa, ja keskikouluun Mynämäellä lähes kuusi penikulmaa. Kun pyrkijöitten luku Uudenkaupungin yhteiskouluun viime aikoina on ollut hyvin paljon suurempi kuin mitä voidaan kahdeksaan pieneen luokkahuoneeseen ottaa vastaan, niin minä toivon, että vaikka tässä asiassa ei myönteistä päätöstä nykyisissä olosuhteissa voine tullakaan, kumminkin ne näkökohdat, joita aloitteentekijät ovat tässä esille tuoneet, otetaan huomioon, ja tahdon ennenkaikkea sulkea ne saapuvilla olevan herra opetusministerin arvoisaan suosioon.

Ed. Kaijalainen: Valiokunnassa ei ole ollut eri mieltä siitä, etteikö tämäkin asia, jota aloite koskee ja jota edelliset arvoisat puhujat ovat kosketelleet, olisi sellainen, joka kaipaasi korjausta. Valiokunta

ei kuitenkaan ole voinut menetellä muuten, kuin miten se aikaisemmin näissä asioissa on menetellyt ja jolle kannalle myöskin eduskunta aina tähän saakka on asettunut, nimittäin, että näissä koulukysymyksissä täytyy seurata kouluviranomaisten toimesta laadittua suunnitelmaa, suunnitelmaa, joka on syntynyt eduskunnan tahdosta. Kun näitä asioita aikanaan alkoi tänne ruuhkautua, eduskunta silloin lausui kehoituksen, että kouluviranomaiset laatisivat suunnitelman, jonka nojalla sitten näitä eri tahoilla maata olevia epäkohtia ryhdyttiin korjaamaan. Ja niinhän onkin tapahtunut. Valitettavaa vain on, että jo pulauka teki pahan aukon niihin suunnitelmiin, joita on olemassa ja se tilanne, mihin nyt on jouduttu, asettanee vielä enemmän vaikeuksia koulualalla vallitsevien epäkohtien korjaamiselle. Kuitenkin on huomattava, että vaikka nykyistä tilannetta ei olisi syntynyt, niin mitä esillä oleviin aloitteisiin tulee, tuskinpa valiokunta siinä näkään tapauksessa olisi voinut niistä muuta lausua, kuin mitä se nyt mietinnössään esittää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy sivistysvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

5) Ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; sekä

6) Ehdotuksen laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Puhemies: Kun edustajille on istunnon alussa jaettu hallituksen esitykset n:o 29—31, voitaneen nekin esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Määrärahan myöntämisestä tiedoitustoiminnan tehostamista varten

tarkoittava hallituksen esitys n:o 29 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan;

Ehdotuksen laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan;

Ehdotuksen laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana

sisältävä hallituksen esitys n:o 31 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,53.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

21. Tiistaina 10 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 9.

2) Ehdotukset väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 25.

3) Ehdotus laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Suurkongon y. m. lak. al. n:o 16.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta

Siv.

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1.

Ainoa käsittely:

6) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 21.

Pöydällepanoa varten
esitellään:

7) Lakivaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta rikoslain 12, 40 ja 42 luvun sekä sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta 244

8) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Kalliokoski.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi puhemies Hakkila, toinen varapuhemies von Born sekä edustajat Arhama, Eerola, Estlander, T. Halonen, U. Hannula, Horelli, Joukanen, Kivioja, Koivulahti-Lehto, Kylänpää, Linkomies, Nikkola, Niskanen, Nokelainen, Salmenoja, Salo, Svento, Teittinen, Turja, Törngren ja Voionmaa.

244

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta matkalla sattuneen viivästyksen takia edustajat Turja, Salo ja Niskanen, virkatehtävän takia edustajat Teittinen ja Linkomies, yksityisasiain takia ed. Horelli ja sairauden takia ed. Törngren, lääkärin todistuksella osoitetun sairauden perusteella toistaiseksi ed. Kylänpää sekä tämän kuun 12 päivästä 17 päivään läheisen omaisen kuoleman takia ed. Kuusisto.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**Poistoja päiväjärjestyksestä.**

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 1), 2) ja 3) asia.

4) Ehdotus laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Asian ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) ja 6) asia.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

7) Rikoslain 12, 40 ja 42 luvun sekä sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

8) Ehdotuksen laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

22. Tiistaina 10 p. lokakuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

Siv.

1) Ehdotukset laiksi rikoslain 12, 40 ja 42 luvun muuttamisesta ja laiksi sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta 245

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 24.

2) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin ”

Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 31.

Pöydällepanoa varten
esitellään:

3) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta —

4) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä tiedotustoiminnan tehostamista varten 247

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne kansanedustajat, jotka osallis-

tuivat edelliseen täysistuntoon, sekä lisäksi toinen varapuhemies von Born ynnä edustajat Salmenoja ja Voionmaa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi rikoslain 12, 40 ja 42 luvun muuttamisesta ja laiksi sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 24, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin.

Esitellään puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 31, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Puolustusministeri Niukkanen: Voimassa oleva hevosottolakimme on säädetty

kaikessa kiireessä ennen maailmansotaa vallinneiden puolustusjärjestelmien esikuvia seuraten. Tämän vuoksi kohta sen jälkeen, kuin nykyinen armeijan järjestely oli vakiinnutettu, selvisikin, että tämän lain edellyttämät menettelytavat ovat aivan liian monimutkaisia, tähän uuteen puolustusvoimien järjestelyyn sopeutumattomia ja sisältävät lisäksi aivan tarpeettomiakin rasituksia varsinkin kuntien viranomaisille sekä hevosten ja ajoneuvojen omistajille. Tästä syystä onkin kyseessäolevan lain uudistus ollut jo pitemmän aikaa puolustusministeriössä valmisteltavana. Erikoisen ajankohtaiseksi tuli tämän lain uudistus varsinkin viime syksynä suoritettujen suurten sotaharjoitusten aikana. Tällöin nimittäin elävästi todettiin, että tällaisten harjoitusten pito ei muodostu täysin tarkoitustaan vastaavaksi, ellei niihin voida saada mukaan myös sodanaikaisten joukkojen tarvitsemia kuormastoja. Ilman niitä saadaan joukkojen johtamisesta useassa tapauksessa verrattain väärä kuva, josta voisi koitua kohtalokkaita yllätyksiä sodan aikana.

Kun nykyinen Euroopassa vallitseva poliittinen tilanne pakottaa meidätkin valmentumaan mahdollisimman huolellisesti, mikäli koskee myöskin suuria joukkokoulutuksia ja siinä mielessä järjestämään suuriakin sotaharjoituksia täysin sodanaikaisissa olosuhteissa, suunniteltiin jo viime elokuun harjoitusten aikana järjestää vielä tämän syksyn kuluessa uusia suurempia harjoituksia ja tällöin panna kokoon myös asianmukaiset kuormastomuodostelmat. Voimassaoleva lakimme ei kuitenkaan edellytä tällaisten harjoitusten toimeenpanoa, ja sen tähden olikin välttämätöntä ryhtyä kiirehtimään tätä lakia. Tämän lainuudistuksen tarkoituksena on luoda menettelytavat, jotka täysin sopeutuvat nykyiseen puolustuslaitosjärjestelmäämme ja mahdollistavat hevosten ja ajoneuvojen oton suorittamisen yhtä suurella joustavuudella ja nopeudella kuin muutkin liikekannallepanotehtävät. Samalla kuin tätä seikkaa on pidetty määrävänä, on menettelytapoja yksinkertaistuttamalla ja tehtäviä siirtämällä pyritty eduskunnan aikaisemmin lausuma toivomus huomioon ottaen lain täytäntöönpanon hevosten ja ajoneuvojen omistajille sekä kunnan viranomaisille aiheuttama rasitus saa-

maan mahdollisimman lieväksi. Niinpä on hevosten ja ajoneuvojen omistajat vapautettu tuomasta hevosiaan ja ajoneuvojaan määrättyihin katsastuspaikkoihin ja määrätty katsastus suoritettavaksi omistajain kotona, elleivät asianomaiset käytännöllisistä syistä toisin sovi. Kuntien viranomaisia ei kuitenkaan ole katsottu voitavan kokonaan vapauttaa lain täytäntöönpanosta, sillä hevosten ja ajoneuvojen luovutusvelvollisuuden jakamista omistajain kesken ei ole voitu uskoa muille viranomaisille. Paitsi sitä, että hevosten ja ajoneuvojen luovutus sisältää uhrauksen, jonka määrääminen voidaan antaa vain kunnan itsensä valitsemille elimille, on tämän tehtävän yhteydessä otettava tarkasti huomioon myöskin, ettei varsinkaan elintarviketuotannon jatkuvaisuutta kunnassa vaaranneta. Tämän seikan luonnollisesti pystyvätkin kunnan omat viranomaiset paraiten arvostelemaan. Sen sijaan kunnan viranomaiset on vapautettu kokonaan kaikista käytännöllisistä tehtävistä.

Tässä on myöskin täysin huomioitu alussa mainittujen suurempien sotaharjoitusten järjestämisen mahdollisuus. Tarkoitus on, että tällaisten harjoitusten toimeenpanoon tarvittavat hevoset ja ajoneuvot voidaan koota samassa järjestyksessä kuin liikekannallepano edellyttää, jotta saataisiin harjoitusta myöskin sen suorittamisessa. Valtio ottaa kyseelliset hevoset ja ajoneuvot kuitenkin vain harjoituksen ajaksi käytettäväkseen ja maksaa niistä takaisin luovutettaessa kohtuullisen korvauksen ja korvaa omistajalle aiheutuneen vahingon.

Tämän säädöksen puuttuminen voimassa olevasta laista on ollutkin yksi pahin sen puutteellisuuksista. Ja tästä johtuukin, että parhaillaankin toimeenpantavissa harjoituksissa tarvittavat hevoset ja ajoneuvot on täytynyt ottaa voimassa olevan lain perusteella muodollisesti siis valtion omaksi. Tarkoitus kuitenkin on luovuttaa nämä hevoset ja ajoneuvot harjoitusten päätyttyä takaisin niiden omistajille sekä maksaa niistä sellainen korvaus kuin käsillä olevassa lakiehdotuksessa on ehdotettu säädettäväksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 3) asia.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-

sen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

4) Määrärahan myöntämistä tiedoitustoiminnan tehostamista varten

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.

Täysistunto lopetetaan kello 15,17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

23. Tiistaina 10 p. lokakuuta 1939

kello 18.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä .. 250

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

2) Ehdotukset laiksi rikoslain 12, 40 ja 42 luvun muuttamisesta ja laiksi sotavaen rikoslain 7 luvun muuttamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 24.

3) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 31.

4) Ehdotukset väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 25.

5) Ehdotus laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta .. 251

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Suurkongon y. m. lak. al. n:o 16.

Ensimmäinen käsittely:

6) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta 252
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1.

Ainoa käsittely:

7) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten 253

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 21.

8) Ehdotus määrärahan myöntämisestä tiedoitustoiminnan tehostamista varten ..

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 29.

Pöydällepanoa varten
esitellään:

9) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta ..

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat tä-

män päivän edellisiin täysistuntoihin, sekä lisäksi edustajat Eerola, Kivioja, Nokelainen, Niskanen ja Salo.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimaansaoloajan pitentämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti johtolauseineen ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset laiksi rikoslain 12, 40 ja 42 luvun muuttamisesta ja laiksi sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 24, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 6—10 §, 12 luvun nimike, 40 luvun 6 a § ja luvun nimike, 42 luvun 1 § ja luvun nimike sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike; samoin toisen lakiehdotuksen 7 luvun 54 § ja luvun nimike sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 31, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—4 §, 1 luvun nimike, 5—12 §, 2 luvun nimike, 13—21 §, 3 luvun nimike, 22—27 §, 4 luvun nimike sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 25, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheen-
vuoroa.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 1—3 §, 1 luvun nimike, 4—9 §, 2 luvun nimike, 10—12 § ja 3 luvun nimike hyväksytään keskustelutta.

13 §.

Keskustelu:

Ed. Wiik: On ainakin sosialidemokraattisten kunnallismiesten keskuudessa herättänyt jonkin verran tyytymättömyyttä se seikka, että verraten suuria rasituksia on pantu kuntien kannettavaksi. Voidaan huomauttaa, että moni kunta, joka saattaa olla pieni ja köyhä, kuitenkin ehkä sijaitsee niin, että sen sotilaallinen merkitys on suuri, ja olisi silloin paikallaan, että valtio huomattavasti kantaisi ne kustannukset, jotka siellä ovat tarpeen väestönsuojelun toimeenpanemiseksi. Siinä tapauksessa myöskin työ tulisi toimeenpannuksi suuremmalla asiantuntemuksella. Ei riittäne se, että laki antaa mahdollisuuden valtiolle ottaa osaa tällaisten kuntien kustannuksiin, vaan olisi mielestäni lakia muutettava siten, että valtio pääasiassa kantaisi kyseessä olevat kustannukset. Se Uudenmaan läänin sosialidemokraattisten kunnallismiesten kokous, joka täällä viime sunnuntaina pidettiin, asettui myöskin tälle kannalle. Minä tämän mukaisesti ehdotan, että 13 §:n kolmas kappale muutettaisiin kuulumaan: „kunta ne, jotka johtuvat sen virastojen ja laitosten suojelusta ja niiden toiminnan jatkumisesta”, ja loppuosa kappaleesta jätettäisiin pois.

Ed. Sundström: Pyydän kannattaa ed. Wiikin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Sundströmin kannattamana ehdottanut, että pykälän kolmas kappale tulisi kuulumaan: „kunta ne, jotka johtuvat sen virastojen ja laitosten suojelusta ja niiden toiminnan jatkumisesta”. Kutsun tätä ehdotusta ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

14—17 §, 4 luvun nimike, 18—22 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Toisen lakiehdotuksen 1—8 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi suojeluskuntajärjestystä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty ed. Suurkongon y. m. lak. al. n:o 16, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. Suurkonka: Taloudelliselta kannalta katsottuna suojeluskuntien esipäpin viran perustaminen ei ole suuri asia. Tässähän on kyseessä vain sellaisen toimen vakinaistaminen, jota ylimääräisesti on hoidettu jo pitkät ajat. Asian aatteellinen merkitys sen sijaan ei ole vähäinen. Tätä on alleviivattu aloitteessa ja puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä sekä mietintöön liittyvässä vastalauseessa. Tätä myöskin alleviivasi lausunnossaan asian ollessa eduskunnassa ensimmäisessä käsittelyssä ed. Havas. Puolustusasiainvaliokunnan mietinnön perusteluissa sanotaan: „Valiokunta on todennut, että sillä hengellisellä huoltotyöllä, jota suojeluskuntakenttäpapat suojeluskuntajärjestössä suorittavat, on suuri merkitys puolustustahdon lujittamisessa ja että sen takia on tärkeätä, että sitä samoin kuin sen suorittajien koulutusta yhteinäisesti johdetaan.” Tämän perustelun yksistänsä jo pitäisi johtaa siihen, että asia olisi ratkaistava myönteisesti. Olemmehan joutuneet aikaan, jolloin meiltä kansana kysytään puolustusvalmiutta, puolustustahtoa, yksimielisyyttä ja tulevaisuuden uskoa, jos mielimme vaikeuksista selviytyä. Se uskonnollinen työ, jota suojeluskuntakenttäpapat suojeluskuntajärjestössä sekä myös sen ulkopuolella suorittavat, tähtää tähän. On sanottu, että tätä työtä tähän voidaan tehdä vapaaehtoisesti kuten tähänkin asti. Niinhän tulee tapahtumaankin, vaikka lakiesitys nyt hyväksyttäisiinkin. Kysymyksessä on vain tämän vapaaehtoisen työn vakinainen johtaminen.

Edellä esitettyyn nojaten ehdotan, herra puhemies, että eduskunta ottaisi käsittelyn pohjaksi puolustusasiainvaliokunnan mietinnön n:o 1 vastalauseessa olevan lakiehdotuksen.

Ed. Heljas: Pyydän kannattaa ed. Suurkongon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Suurkonka ed. Heljaksen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi pantaisiin puolustusasiainvaliokunnan mietinnön vas-

talauseessa esitetty lakiehdotus. Kutsun tätä ehdotusta ed. Suurkongon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Suurkongon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Puhemies: Esitän vastattavaksi „jaa” tai „ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 63 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 47.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 21, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. H ä s t b a c k a: Vid föregående plenum gjorde jag förslag om att föreliggande ärende skulle bordläggas intill dess det blivit närmare utrönt, vilka nedskärningar komme att göras av regeringen i de föreslagna budgetanslagen. Detta förslag blev emellertid förkastat av riksdagens majoritet. Frågan ligger nu för slutligt avgörande, men av senaste omröstning beträffande bordläggningsförslaget framgick med all tydlighet, att någon möjlighet att få propositionen förkastad icke förefinnes. Jag är fortfarande av samma åsikt som jag uttalade vid senaste plenum och anför i den till betänkandet fogade reservationen, att denna sak bort behandlas i samband med andra anslagsfrågor, som beröra lindrande av den förutsedda arbetslösheten i landet, således i samband med den ordinarie budgeten. Då, såsom redan antytts, ett förslag om propositionens förkastande icke kan påräkna att få majoritet i riksdagen, avstår jag från att framställa ett dylikt förslag och inskränker mig till att beklaga, att förslaget lösryckts från ordinarie budgeten i syfte att gynna de norra landsdelarna framom andra landsdelar i landet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukset.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus määrärahan myöntämisestä tiedotustoiminnan tehostamista varten.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 29, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukset.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepano:

9) Ehdotuksen laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 18,30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

24. Perjantaina 13 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

2) Ehdotukset laiksi rikoslain 12, 40 ja 42 luvun muuttamisesta ja laiksi sotavaen rikoslain 7 luvun muuttamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 24.

3) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 31.

4) Ehdotukset väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 25.

5) Ehdotus laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Suurkongon y. m. lak. al. n:o 16.

Siv.

256

„

„

257

258

Toinen käsittely:

6) Ehdotukset laeiksi rikosten uudesta ja rangaistusten yhdistämisestä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 9.

Ensimmäinen käsittely:

7) Ehdotus laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta ..

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 30.

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 lakialoitteen johdosta laiksi sotatilalain muuttamisesta ..

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Arhama, Asikainen, Estlander, Hirvensalo, Komu, Kylänpää, Nikkola ja Rytinki.

Siv.

—

258

259

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat täksi päiväksi sairauden takia edustajat Hirven-salo ja Komu, tästä istunnosta oikeusasian takia ed. Asikainen sekä tästä päivästä ensi tiistaiamuun yksityisasiain takia ed. Ry-tinki.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasaval-lan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 12 päivästä ovat eduskunnalle saa-puneet hallituksen esitykset n:ot 32—37, jotka nyt on jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi järjestyksen ja turvalli-suuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 27, jota on valmis-televasti käsitelty lakivaliokunnan mietin-nössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietin-nössä n:o 14, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä pää-tetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväk-syä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely juliste-taan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi rikoslain 12, 40 ja 42 luvun muuttamisesta ja laiksi sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 24, jota on valmiste-

levästi käsitelty lakivaliokunnan mietin-nössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mie-tinnössä n:o 15, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä pää-tetyt lakiehdotukset voidaan nyt joko hy-väksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely juliste-taan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 31, jota on valmis-televasti käsitelty puolustusasiainvaliokun-nan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokun-nan mietinnössä n:o 16, esitellään kol-manteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietin-nössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkää-misestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymi-sestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljellä pidettäviin varsinaisiin val-tiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ne ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Pyy: Minä haluan puolustusminis-terin huomiota kiinnittää siihen, että kun liikekannallepano sattuu ja ellei koko laa-juudessa hevosia vielä mobilisoida, olisi annettava määräys sillä tavoin, että yksi-

33

ten kohteeksi, että suojelutoimenpiteet on pantava täytäntöön. Sentähden olisi väestönsuojelussa asetettava etualalle ne toimenpiteet, jotka ovat sitä laatua, että niistä joka tapauksessa on hyötyä silloinkin, jos sotaan ei jouduta. Tarkoitin sellaisia toimintoja kuin palosuojelu ja ensi-apu, myöskin tieolojen parantaminen voidaan mainita. Tämä ajatus on sangen laajalle levinnyt sosialidemokraattisella taholla.

Vielä on eräänä tämän lakiehdotuksen varjopuolena mainittava, että sen aiheuttamat kustannukset jakaantuvat sangen epätasaisesti maan eri osien kesken ja että useita kuntia voidaan tulla rasittamaan vallan kohtuuttomasti. Tämän epäkohdan poistamiseksi teimme asian toisessa lukemisessa muutosehdotuksia, joita valitettavasti ei otettu huomioon.

Olkoonpa näitten epäkohtien suhteen asianlaita mikä tahansa, joka tapauksessa kansat pääsisivät halvemmalla jos voisivat olla käymättä sotaa. Viime kuluneet ajat ovatkin antaneet siksi paljon havainto-opetusta, että yhä selvemmin on opittu käsittämään, että kansojen on pakko sopia keskinäisistä asioistaan. Toisen ei sovi yksipuolisesti sanella toiselle tahtoansa, eikä toisen sovi myöskään hylätä toisen esittämiä toivomuksia, sikäli kuin ne ovat kohtuullisia. Kaikissa maissa on sotahulluja, mutta työtätekevien kansojen rauhantahto on yhä kasvamassa. Vallanpitäjien on otettava se ennemmin tai myöhemmin huomioon. Ja Suomen työtätekevä kansa, joka niin paljon on menneinä aikoina toiminut maansa itsenäisyyden puolesta ja joka pitää siitä kiinni, se odottaa yksimielisesti, että Suomen hallitus omalta osaltaan tekisi kaiken voitavansa jotta maassamme säilyisi rauha.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään.

Toinen lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Toinen lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Suurkongran y. m. lak. al. n:o 16, jota on valmistelevasti käsitelty puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 13, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta päättää pysyä toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 6) asia.

7) Ehdotus laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 30, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 32—37, voitaneen ne nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi eräiden tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 32;

Ehdotuksen laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 33;

Ehdotuksen laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien koroittamisesta vuodeksi 1940

sisältävä hallituksen esitys n:o 34; sekä

Ehdotuksen laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 35.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana

sisältävä hallituksen esitys n:o 36; sekä

Ehdotuksen sotavakuutuslaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 37.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon

8) Ehdotuksen laiksi sotatilalain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 14,27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

25. Perjantaina 13 p. lokakuuta 1939

kello 16.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Siv.

261

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 9.

2) Ehdotus laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta

270

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 30.

3) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Toivosen y.m. lak. al. n:o 1.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

270

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; ed. Kukkosen y.m. lak. al. n:o 2.

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 maatalouskoeaseman perustamista Keski-Suomeen koskevan toivomusaloitteen johdosta

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne kansanedustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Erich: Herra puhemies! — Käsiteltävänä olevaa lakia tervehtii tietääkseni tuomarikunta koko valtakunnassa yksimielisellä tyydytyksen tunteella. Sen avulla tarjoutuu tuomioistuimille tilaisuus nykyistä paljoa tehokkaammilla rangaistuksilla ojentaa sellaisia uusintarikollisia, joihin ensimmäinen rangaistus ei ole tehnyt mitään vaikutusta. vaan jotka kenties vielä sitä kärsiessään jo miettivät tilaisuutta uuden rikoksen tekemiseen. Tällaisia asosiaalisia

olentoja vastaan on yhteiskunnan oman turvallisuutensa vuoksi voimakkaasti reagoitava. Tähänastiset keinot ovat osoittautuneet riittämättömiksi, sillä uusintarikoskäsité on rajoittunut vain niihin suhteellisesti harvoin ja verrattain mielivaltaisesti valittuihin tapauksiin, — niin törkeitten rikosten kuin ryöstön ja kiristyksenkin rinnaltakin esiintyy verrattain vähäisiä, pikemminkin rikkomuksen luontoisia, joskin rangaistavia tekoja, jotka mainitaan hallituksen esityksen 3 sivulla. Yleisen oikeustajunnan on ollut vaikea käsittää, miksi ei esimerkiksi niin yleisvaarallisen rikoksen kuin väärennyksen uudistamista ole pidetty uusintarikoksena ja varsinkin suuremmissa kaupungeissa valitettavan yleisesti esiintyviin petosrikoksiin nähden on tuomioistuinten täytynyt moninkertaisiin uusijoihinkin soveltaa suhteettoman lieviä rangaistuksia, lieviä verrattuina niihin koviin rangaistuksiin, joita uusintatapauksissa lieventävien asianhaarojenkin vallitessa on sovellettava rikoslain 28 luvussa tarkoitettuihin rikollisiin.

Uudella lailla voimaan saatettava niin sanottu yleisjärjestelmä, joka ei edellytä samankaltaisuutta aikaisemman ja myöhemmän rikoksen välillä, jotta uusintarangaistuksen edellytykset olisivat olemassa, lienee myöskin nykyistä tarkoitustaan vastaavampi. Vaikka rikokset ulkonaisilta tunnusmerkeiltään suuresti eroaisivatkin toisistaan, on niille yhteistä oikeusjärjestelmän jatkuva uhmaaminen ja uhmassa kuvastuva yhteiskunnan vastainen ajatustapa, joka ei ole ojentunut ensimmäisestä rangaistuksesta.

On sanottu, että laki käytännössä sovellettuna saattaa johtaa kohtuuttomaan ankaruuteen. Kun kuitenkin ottaa huomioon, että pienemmät rikokset, jotka on sovitettu 75 päiväsakkoa vähemmällä seuraamuksella, jäävät rikoslain uusitun 6 luvun ulkopuolelle, sekä että uusintarikoksen edellytyksenä on, että rikoksesta in abstracto saattaa seurata yli kolmen kuukauden vapausrangaistus, on tällainen pelko tuskin aiheellinen. Sitäpaitsi on huomattava se eroavaisuus, mikä on niinsanoakseni lievemmän 6 luvun 1 §:n tarkoittaman ja raskaamman laatuisen 2 §:ssä määritellyn uusintarikoksen välillä. Ensiksimmäinissä lainkohdassahan uusiminen on ainoastaan raskauttava asianhaara, ja jälkimmäisestäkin riippuu

tuomioistuimen harkinnasta, ovatko jossakin yksityistapauksessa olosuhteet siksi lieventäviä, ettei ole syytä rikoksentehtijään sovelttaa uusintarikosta koskevia normeja. Edelleen on 5 §:ssä, paitsi muuta, säädetty viiden vuoden aika edellisen rangaistuksen sovittamisen ja uuden rikoksen tekemisen välillä omiaan estämään kohtuuttoman kovia ja pitkäaikaisia rangaistustuomioita.

Kokonaan eri asia on, että ensikertaiseen rikokseen, johtuvatpa ne sitten n.s. perityistä ominaisuuksista tai ympäristön vaikutuksista tai tilapäisestä olosuhteesta, useassa tapauksessa oikeusturvallisuutta vaarantamatta olisi syytä soveltaa nykyistä alempia rangaistusseuraamuksia.

Esityksen ensimmäisessä käsittelyssä olen erityisesti viittanut rikoslain 28 ja 33 lukuun, ja keskustellessani äskettäin erään tšekäläisen raastuvanoikeuden suuria rikoksia käsittelevän osaston puheenjohtajan kanssa näistä asioista on tämä vakaumus tullut minussa yhäkin lujemmaksi, minkä vuoksi mielestäni hallituksella olisi syytä harkita erityisen esityksen antamista eduskunnalle, jossa rangaistusasteikko näihin rikoksiin ja mahdollisesti eräisiin muihinkin nähden tehtäisiin nykyistä joustavammaksi. Olisin taipuvainen menemään siihenkin, että tuomioistuin saisi nykyistä väljemmin ensikertaiseen rikolliseen nähden määrätä rangaistuksen ehdollisena kärsittäväksi sekä että ehdonalaiseen vapauteen pääsemisen ensi kertaa rangaistusta kärsiville ja rangaistuslaitoksessa erittäin hyvin käyttäytyneille vangeille kävisi mahdolliseksi jo silloin, kun he ovat kärsineet puolet rangaistusajastaan.

Vielä tässä istunnossa käsiteltävä hallituksen esitys tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta on ymmärtääkseni osittain juuri samasta käsityksestä lähtöisin.

Uusintarikollisuutta ei luonnollisesti esitetä ainoastaan eikä edes etupäässä kovilla ja ankarilla rangaistuksilla, vaan positiivisemmilla keinoilla, joihin ei kuitenkaan ole syytä tässä yhteydessä yksityiskohtaisesti kajota. Vain yhteen pyydän viitata.

Erinomaisen tärkeätä olisi, jos nyt, kun vankiluku meillä onneksi on suunnilleen puolta pienempi, verrattuna siihen, mitä se suurimmillaan ollessaan on ollut, ensikertaiset rikolliset voitaisiin pitää tarkoin eril-

lään uusintarikollisista. Jos missään, niin rangaistuslaitoksissa pitää paikkansa vanha sananparsi: „seura tekee kaltaisekseen”, ja tässä tapauksessa yleensä kielteisessä ja turmelevassa merkityksessä.

Esityksen yksityiskohtiin nähden voi tehdä erinäisiä huomautuksia. Ed. Salmiala on täällä jo vakuuttavasti huomauttanut 6 luvun 4 §:ssä esiintyvistä periaatteellisista epäjohdonmukaisuudesta. Eräaseen toiseen kohtaan tullaan luullakseni täällä kokeneen tuomarin taholta tekemään käytännöllisistä syistä kannatusta ansaitseva muutosehdotus. Omasta puolestani pyydän huomauttaa siitä silmäänpistävästä eroavaisuudesta, joka on havaittavissa tämän ja 27 päivänä toukokuuta 1932 annetun, vaarallisia rikoksen uusijoita koskevan lain välillä. Jälkimmäistä lakia ei sen 2 §:n mukaan ole sovellettava niihin rangaistuksiin, joista säädetään rikoslain 11, 12, 13 ja 14 luvussa eikä 16 luvun 24 §:ssä. Hyvällä syyllä voi vielä näin myöhäisessä käsittelyvaiheessa kysyä, olisiko nyt käsiteltävänä olevaa ja 1932 vuoden lakia osittain yhdenmukaistettava. Minä korostan sanaa „osittain”, sillä minä en luonnollisestikaan tarkoita rikoslain 12 lukua, joka käsittelee niin äärimmäisen törkeää, kaikkien aikojen ja kansojen oikeustajun häpeärikokseksi leimaavaa tekoa, kuin maankavaltamista eli nurjan kilven kantamista omaa synnyinmaata vastaan, niinkuin on sanottu. Olkoon, että tällä rikoksella niissä olosuhteissa, jotka vallitsivat rikoslain säätämisen aikana, siis viime vuosisadan lopulla, oli jonkin verran toisenlainen asiallinen sisällisyys kuin nykyään; nyt sitä ei voi käsitellä muuna kuin Efiälteen tekona, johon soveltuvat runoilijan sanat: „Ken kavaltaanut maansa on, on suvuton ja lapseton.” Eduskunta onkin kouraantuntuvan selvästi ja aivan yksimielisesti tämän päivän ensimmäisessä istunnossa ilmaissut ajatuksensa tästä rikoksesta koventamalla rikoslain 12 luvun säännöksiä erittäin tuntuvasti ja tehokkaasti.

Maanpetokseen lähinnä rinnastettavia ovat ne teot, joita tarkoitetaan rikoslain 11 luvun 2 §:n 2 kohdassa sekä 4 §:ssä. Saman luvun 1 § ja 2 §:n 1 kohta, samoin kuin koko 13 luku ovat, senjälkeen kuin keisaria ja suuriruhtinasta ei enää ole olemassa, hallitusmuodon kautta menettäneet kaiken merkityksensä ja siis asiallisesti tul-

leet olemattomiksi, vaikka ne vielä sulku-merkkien sisässä kummittelevatkin rikoslaissa eräänlaisina muistoina menneiltä ajoilta.

Rikoslain 14 lukua, jossa puhutaan rikoksista ystävyudessa olevaa valtiota, sen päämiestä tai sen diplomaattisia edustajia vastaan ja jossa mainitut rikokset on tehty asianomistajarikoksiksi, ei ainakaan nykyään voitane mihinkään poikkeusasemaan asettaa. Sitä vastoin ne rikokset, jotka mainitaan 11 luvun 2 §:n 3 kohdassa, saman luvun 3 §:ssä ja uudessa 4 a §:ssä vuodelta 1931, samoinkuin 16 luvun 24 §:ssä mainittu rikos saattavat moraalisesti olla jonkin verran toisessa asemassa kuin rikokset yleensä. Meidän molemmat vanhimmat tunnetut rikosoikeusoppineemme Jaakko Forsman ja Allan Serlachius-Särki-lahti ovat tässä kysymyksessä aivan yhtä mieltä. Valtiopetokseen, jota kolme ensimmäistä lainkohtaa tarkoittavat, syyllistyneiden joukossa on, lausuu professori Forsman luennoissaan erikoisrikoksista, kautta aikojen ollut sekä täysin isänmaallisista vaikutteista toimineita ja epäitsekäitä, joskin haihattelevia ja haaveellisia henkilöitä, että niiden rinnalla epämääräisiä ja elämässään kokonaan haaksirikkoutuneita olentoja. Serlachius taas huomauttaa rikosoikeuden oppikirjassaan, ettei alkuperäisessä ehdotuksessa uudeksi rikoslaiksi valtiopetokseen ehdottomasti liittynyt lisäseuraamuksena kansalaisluottamuksen menettäminen sekä ettei tätä rikosta aina ja kaikissa olosuhteissa yleisen mielipiteen mukaan arvostella samalla tavoin kuin muita rikoksia. Forsman kiinnittää erityisesti huomiota siihen pinnalta katsoen onnituiselta näyttävään tosiasiaan, että monet sen ajan, siis 1800-luvun loppupuolen, valtiot itse asiassa olivat syntyneet juuri tällaisen teon kautta, ja meidän aikanammehan monessa hyvin huomattavassa valtiossa voimassa oleva valtiojärjestys ja hallitusjärjestelmä on samalla tavalla saanut alkunsa.

Tällä minä en suinkaan tahdo sanoa, ettei kansanvaltaisimmankin valtiovallan tuntuvilla rangaistuksilla olisi suojeltava itseään lailliseen hallitusmuotoon kohdistettuja laittomia hyökkäyksiä vastaan. Edellä viittaamani lainkohdat ovatkin tässä suhteessa hyvin ankarat. 11 luvun 2 §:n 3 kohdassa on maksimirangaistuksena elinkautinen kuritushuone ja alimpana rangais-

tuksena kuritushuonetta 8 vuotta, 3 §:ssä rangaistusasteikko vaihtelee 1—8 vuoteen kuritushuonetta, kun taas lievimpään 4 a §:n mainitsemaan rikokseen sovelletaan vankeusrangaistusta vähintään kaksi kuukautta, ja 16 luvun 24 §:ssä säädetty rangaistus vaihtelee olosuhteista riippuen sakosta korkeintaan 1 vuoden vankeusrangaistukseen.

Ne näkökohdat, joita juuri mainitsemani oikeusoppineet esittävät, pitävät käsittääkseni paikkansa nykyäänkin. Valtiopetokseen syyllistyneiden joukossa, esiintyy niitä siten millä siivellä tahansa, on sekä hyvää tarkoittavia, mutta elämälle ja todellisuudelle vieraita idealisteja ja helposti syttyviä, harhaan johdettavia, eriskummallisen näkemyksen hurmaamia nuorukaisia (Eduskunnasta: Aivan! — Ed. Ampuja: Niitä puhujakin on!), että toiselta puolelta — kyllä kai ed. Ampuja saa tilaisuuden vielä lausua ajatuksensa tästä asiasta, ehkä minä saan ensin puhua loppuun. Se loppuu kyllä aivan kohta, niin että ed. Ampujan ei huoli hermostua aiheettomasti — että toiselta puolen myöskin puhtaasti rikoksellisia luonteita, jotka itsekkäistä syistä ja omaa etuaan tavoitellen nousevat voimassa olevaa yhteiskuntajärjestystä vastaan. Kun nämä viimeainitut, kärsittyään sen tuntuvan rangaistuksen, joka heille tulee nykyisen lain molempien ensinmainittujen kohtien mukaan, tuskin tuntevat erikoista vetoa uusimaan rikoksensa, ja ensinmainituilta, vaikka heitäkin on tuntuvasti ojennettava, puuttuu rikokselle luonteenomainen tunnusmerkki, varsinainen paha tahto ja tarkoitus, olisivat mainitsemani neljä lainkohtaa, mutta vain ne, yhdenmukaisesti 1932 vuoden edellä viitatus lain kanssa saaneet jäädä nyt säädettävän lain ulkopuolelle.

Ed. Ampuja: Puheenaoleva hallituksen esitys, joka koskee perin tärkeitä kysymyksiä rikoksen ja rangaistuksen alalta, on eduskunnassa saanut harvinaisen nopean käsittelyn. Lakivaliokunta on melkein ennätysajassa laatinut hyvin suppean mietintönsä, jossa se sanoo ainoastaan sen, että hallituksen esitys on saanut huolellisen valmistelun. Suuri valiokunta vuorostaan ei katsonut asiaa edes sen arvoiseksi, että olisi pannut seuraavaan istuntoon pöydälle, vaikka melkein tiedossa oli, että harvat valiokunnan jäsenet olivat ehtineet lukemaan hallituksen esityksen. Jos vertaa tämän

asian käsittelyä siihen, miten käsiteltiin esitystä oikeudenkäynnin uudistuksesta vähän toista vuotta sitten, niin on ero verrattain suuri. Sitähän käsiteltiin suuren valiokunnan jaostossa vuoden ajan, kuultiin harvinaisen monia asiantuntijoita, ja täytyy sanoa, että eduskunnan lakimiehistä edustajat Horelli ja Söderhjelm, tänä päivänä oikeusministeriksi nimitetty lainoppinut, käyttivät epäilemättä mitä tunnollisimman ja parhaan työtaitonsa tämän asian selvittämiseksi. Eikä suinkaan heistä kukaan rohjennut sanoa, niinkuin edellinen puhuja, että he voisivat puhua koko tuomarikunnan nimessä tässä asiassa. Sitä osoitti sekin, että asia oli kypsytön, vaikka lakivaliokunnan mietintö oli yksimielinen silloinkin, että eduskunta hylkäsi puheenaolevan esityksen.

Tätä asiaa, mikä nyt on esillä, ei voi suinkaan käsitellä pelkkänä oikeusteknillisena kysymyksenä, vaan se on suuressa määrässä myöskin periaatteellista laatua oleva kysymys, joka ilmeisesti käytännössä johtaa rangaistusten huomattavaan kovenamiseen nykyisestäään. Kun nyt nimittäin on käytännössä niin, että uusintarikokseksi lasketaan vain harvat omaisuusrikoksia koskevat kysymykset, varkaus ja ryöstö pääasiassa, niin esityksen mukaan tulee uusintarikoksina käsiteltäviksi kaikki rikokset. Siis voitaisiin puhua, sensijaan kun tähän asti puhutaan lain käytössä ensikertaisesta varkaudesta, toiskertaisesta, 3 ja 4 kertaisesta varkaudesta, voitaisiin ruveta tämän jälkeen puhumaan esim. ensikertaisesta ja toiskertaisesta hallituksen arvon halventamisesta, painokannejutuissa, ensikertainen valtiopetos, toiskertainen ja kolmaskertainen j. n. e. Se tietää käytännössä sitä, että jos tämänluontoinen uusintarikollinen tulee tuomituksi, sanokaamme sanomalehden vastaavana toimittajana, jostakin painokannejutusta, johon nähden hän voi olla varsin vähän syyllinen, ehkei ole nähnyt kokouutista, mikä on lehteen mennyt j. n. e., hän tulee aina tuomittavaksi korkeimman mukaan tai ankarammin kuin ennen, puolitoista jopa kaksinkertaisesti uusintarikoksesta. Melkein pelolla ja vapistuksella ajattelee Suomen sanomalehdistön historiassa parhaimpien toimittajien elämänvaiheita, jotka ehtivät saamaan aikanaan kymmeniä eri painokanteita, jopa paras tällä alalla sanomalehtimiehistä, Kaapro Jääske-

läinen, ehti lakkauttaa yli kymmenen lehteä toimittajakautenaan. Hän olisi siis ollut, jos olisi nyt esitetty laintulkinta ollut niihin rikoksiin vallitsevana, hyvin moninkertainen rikollinen ja hänen tuomionsa varmasti olisivat olleet loppupäästä hyvin ankaria. Kumminkaan ei Suomen valistusta harrastava kansa suinkaan pidä tätä miestä rikollisena, vaan parhaimpana humoristina, kuuluisimpana sanomalehtimiehenä, hyvänä suomalaisena, erinomaisena suomenkielen käyttäjänä, jopa sen kehittäjänä. Hän itse puolestaan sanoo, että koko hänen ankarat tuomionsa olivat johtuneet siitä, että hän oli syntynyt merimiehen poikana ja meriä surjehtimaan, mutta olosuhteet olivat heittäneet hänet karikolle maalle sanomalehdentoimittajaksi, ja niitä kareja hän ei ole nähtävästi osannut välttää.

Valtiopetoksesta ja maanpetoksesta en uskaltaisi läheskään sanoa sillä rohkeudella ja suorasukaisuudella kuin edellinen puhuja, että ne ovat aina törkeimpiä rikollisia, ja siitä on varsinkin tällaisessa maassa, jonka poliittinen historia niin nopeasti on vaihtelevaa kuin Suomen, puhuttava hyvin varovaisesti, koska meillä on maanpetoksesta tuomittuja hyvin paljon ja melkein joka leirissä siihen syntiin vika päitä. Toiset ovat onnistuneet sen välttämään sillä, että poliittiset konjunktuurit ovat ajoissa muuttuneet, kuten nykyinen jääkäriiliike j. n. e., mutta toiset ovat tulleet tuomituiksi. Mutta itse lainsäädännössä ja eduskunnan toiminnassa on tehty päätöksiä, joissa maanpetos on katsottu lievemmäksi kuin valtiopetos; esimerkiksi Tarton rauhansopimuksen hyväksymisessä annettiin maanpetokselle täysi amnestia, vaikka valtiopetoksesta sen jälkeen vielä tuomittiin. Eivät ole käsitykset tässä suhteessa vielä niin vakiintuneet, ja sitäpaitsi olevat olot nykyisin vaihtelevat niin nopeasti, että tuomio ei ole aina läheskään se vanhurskas tuomio, mikä sen pitäisi olla. Jos meidän valtiorikoksiamme seuraisi viime vuosilta, niin huomaisi niissä selvästi kuljetun kohti taantumusta. Aikaisempina vuosina esimerkiksi Turun hovioikeus oli niin hyvässä maineessa, että se ei juuri koskaan valtiollisista rikoksista antanut kuutta kuukautta ankarampaa tuomiota, mutta nyt meillä on kehitetty melkein taiteeksi näiden valtiopetosjuttujen käsittely, siitä seuraa 6 ja 7 vuoden tuomioita. Jos nämä kaikki kaksin-

kertaistutetaan lainsäädännön avulla, kuten nyt on tapahtumassa, minä luulen, ettei maan tuomarikuntakaan voi olla siitä suinkaan yksimielinen. Mutta on muitakin rikoksia, joissa uusintarikoksen ei aina tarvitse tietää erityistä rangaistuksen lisää eikä osoittaa tekijässään läheskään aina rikollisia taipumuksia. Minä mainitsen yhden esimerkin. Noin vuosi sitten kai päättyi korkeimmassa oikeudessa muuan karjalaista työmiestä vastaan nostettu jumalanpilkka-juttu. Hän sai neljä kuukautta vankeusrangaistusta. Se oli ennenkuulumatonta maassamme. Tavallisesti on aina päässyt sakolla. Se, mistä hänet tuomittiin, oli hyvin harvinaista laatua oleva asia. Hän oli lukenut jossakin iltamatilaisuudessa erään kertomuksen, joka on kai katolisen kirkon piireistä lähtenyt vuosisatoja sitten ja joka on Suomessa julkaistu ainakin kerran kymmenessä vuodessa melkein kaikissa sanomalehdissä, sekä poliittisissa päivälehdissä että kaunokirjallisissa viikkolehdissä, aina „Nyyrikkiä” myöten, joka kertomus sisälsi vain erään vuosisatoja sitten katolilaisen kirkon sisustustöitä korjaavan maalarin laskun, mitä hän sai Neitsyt Maarian paikkauksista ynnä muusta. Siitä kun mies tuomittiin, niin melkein jokainen, joka tätä asiaa olisi joutunut lähemmin tutkimaan, olisi määrännyt tuomittavaksi sen paikallisen yksinkertaisen poliisimiehen, joka keh-tasi tehdä ilmiannon tästä. Kuten sanottu, sanomalehdissä se kulkee melkein kiertävänä vitsinä, ainakin minä olen lukenut sen 30—40 vuoden aikana erilaisista julkaisuista eikä se ole kenessäkään herättänyt pahaa verta. Uusintarikoksista tällainen henkilö tietysti tulisi tuomittavaksi — hän oli toisen kerran samanlaisesta jutusta saanut syytteen — nykyisestä kaksinkertaisemmin ankarampaan rangaistukseen.

Minä en ole saanut läheskään sitä käsitystä asiasta, että voisin sanoa, että koko maamme tuomarikunta odottaa tätä uudistusta tyydytyksellä. Olen käyttänyt sen lyhyen väliajan hyväkseni, mikä asian nopeassa käsittelyvaiheessa on ollut mahdollista, puhua eräiden lakimiesten kanssa ja eräs näistä esitti hyvin kuvaavan esimerkin siitä, minkälaiseen tulokseen asia voi johtaa, jos sitä päästään käytännössä toteuttamaan. Jos henkilö on tuomittu jostakin painokannejutusta tai muusta valtiollisesta rikoksesta aikaisemmin rangaistukseen,

ehkä muutaman kuukauden vankeusrangaistukseen, ja hän mahdollisesti vankilasta tultuaan ehkä hiukan harmistuneena väärästä tuomiosta sattuu ravintolasta palatessaan olemaan iloisella tuulella, taittaa ruusun pensaasta kaupungin istutuksista tuolla Espiksellä tai Heikinkadulla, siitä seuraisi tavallisen voimassaolevan lain mukaan ehkä päivän sakko, mutta hän ei pääse ilman vankilarangaistusta uusintarikoksesta. Minusta tämä esimerkki puhuu vakuuttavaa kieltä siitä, että tuomarikunta ei suinkaan voi olla tämän asian suhteen niin yksimielinen kuin edellinen puhuja vakuutti. „Tuomari” — käytän ed. Hakalasta sitä titteliä, mitä keskustelussa hänen kanssaan käytän — on sanonut, että ei tämä velvoita väärä tuomioita antamaan, mutta se antaa mahdollisuuden siihen. Mutta asia on käytännössä niin, että tuomarit eivät ole läheskään aina vanhurskaita. Laamanni Kotonen, eduskunnan entinen sihteeri, sanoi, että hän ei puolestaan ole nähnyt vanhurskasta tuomaria kuin jossain Parisin muinaismuistomuseossa, ja se juuri tekee arveluttavaksi sen, että tätä lakia voidaan väärinkäyttää tuomioiden entisestään raskaammaksi tekemiseksi.

Minun mielestäni, kun asia on saanut sen vaiheen, kuin se nyt on saanut, olisi oikeampi menettely se, että asia palautettaisiin takaisin lakivaliokuntaan, joka ottaisi käsiteltäväkseen lain uudistamisen vain omaisuusrikoksia koskevalta osaltaan, että saisi kavallusrikokset varkauksien kanssa samanarvoisiksi ja kaikki muut muutokset pyyhkisi pois. Asia ei ole missään suhteessa kiireellinen. Rikosasioissa on kansat yleensä olleet pitkämielisiä, ne ovat tulleet vuosisatoja, kenties vuosituhansia toimeen ilman mitään kirjoitettua lakia, noudattaneet vain ihmisten sisäisiä oikeustapoja (Vasemmalta: Silmä silmästä, hammas hampaasta!) — ehkä sitäkin joskus —, mutta kirjoitetun lain aikana esimerkiksi Suomen—Ruotsin historiassa on 300 vuotta pidetty samoja rikoslain pääpiirteitä. Ne on voineet olla joistakin rikoksista ankaria — silmä silmästä, hammas hampaasta. Sanoetaan yksi vertaus lainkäytön historiasta, että silloin kun lakattiin noita-akkoja polttamasta, ruvettiin hirttämään rahanvääränyksestä. Olevien olojen muuttuminen vaikuttaa lainsäädäntöön, mutta meidän aikamme ei nähtävästi ole porvariston laki-

miesten parhaimmistossakaan erityistä taipumusta humanisuuteen tähtäävän rikoslain uudistamiseen ja sen takia olisi melkein pä parempi, että niistä uudistuksista tällä kerralla luovuttaisiin tai kiiruhdettaisiin eteenpäin hyvin hitaasti.

Lopuksi minä sanon tässä yhden vertauksen. Ed. Kivimäki lausui kerran ihmettelystä, että miten se on mahdollista, kun toinen hallitus, jossa hän oli pääministerinä, antoi esityksiä, sitä haukuttiin rahakapitaalia edustavaksi hallitukseksi ja toiselta hallitukselta samanlaiset esitykset täydellisesti hyväksytään. Minä olin hänen kanssaan siinä asiassa samaa mieltä, mutta en minä sallinut hänelle sitä iloa, että hän voisi tämän lain suhteen sanoa, että hän antoi samaa tähtäävän esityksen ja siihen kaadettiin hallitus, ja nyt se vastaan sanomatta hyväksytään.

Ed. Erich: Kaikella kunnioituksella ed. Ampujan suurta ja vilpittöntä harrastusta kohtaan juriidisiin kysymyksiin minun kuitenkin täytyy lausua, että kyllä lakivaliokunta on tässä asiassa menetellyt hyvin tunnollisesti ja harkitusti, ennenkuin se on mietintönsä valmistanut. Sitä vastoin minun täytyy ihmetellä sitä, että ed. Ampuja tuosta mainitsemastani harrastuksesta huolimatta on niin suuresta määrin luottanut synnynmäiseen juriidiseen vaihtoonsa, että hän esiintyy tässä asiassa laisinkaan tuntematta itse lakiesitystä yhtä vähän kuin sitä muotoa, minkä se lakivaliokunnassa on saanut. Onhan kyllä erinomaisen miellyttävää, että ed. Ampuja tähän harmaaseen ja tunnelmaltaan varsin painostavaan syyspäivään luo keväistä hohdetta puhumalla ruusunkukkasista ja muista kauniista runollisista asioista. Mutta se kaunis kuvaus, jonka hän täällä esitti, se ei missään tapauksessa sovellu nyt ehdotettuun lakiin. Jos ed. Ampuja olisi ystävällinen ja lukisi 6 luvun 1 ja 2 §:n ja kiinnittäisi huomiota vielä 2 §:ssä oleviin: „jollei rikos ole katsottava tehdyksi lieventävissä olosuhteissa” sanoihin, niin tätä esimerkkiä ehkä ei olisi tullut laisinkaan lausutuksi. Se, mikä tässä on sanottu ruusunkukkasista, soveltuu myöskin kaikkein useimpiin n. s. painovapausrikoksiin nähden, ellei julkisen sanan väärinkäytössä ole menty vallan tavattoman pitkälle.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 2 luvun 2 ja 3 § sekä nimike hyväksytään keskustelutta.

6 luvun 1 §.

Keskustelu:

Ed. Ampuja: Minä ehdotan tälle pykälälle seuraavan sanamuodon: „Jos se, joka kokonaan tai osaksi on kärsinyt kuritushuonerangaistuksen tai välittömästi tuomitaan vankeusrangaistukseen, tekee rikoksen, josta saattaa seurata vapausrangaistusta yli kuusi kuukautta, on se seikka, että hän on aikaisemmin rangaistu, katsottava raskauttavaksi, mikäli ei 2 §:ssä ole toisin säädetty.” Tämä merkitsee käytännössä sitä, että sakkorangaistus ei missään tapauksessa tulisi uusintarikoksen alaiseksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Ampuja ehdottanut pykälän kuuluvaksi: „Jos se, joka kokonaan tai osaksi on kärsinyt kuritushuonerangaistuksen tai välittömästi tuomittu vankeusrangaistukseen, tekee rikoksen, josta saattaa seurata vapausrangaistusta yli kuusi kuukautta, on se seikka, että häntä on aikaisemmin rangaistu, katsottava raskauttavaksi, mikäli ei 2 §:ää ole sovellettava.” Kun ehdotusta ei ole kannatettu, raukeaa se.

2—4 § hyväksytään keskustelutta.

5 §.

Keskustelu:

Ed. Aattela: Viitaten ed. Erichin tässä istunnossa antamaan ensimmäiseen lausuntoon ehdotan, herra puhemies, sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän kannan mukaisesti, että nyt käsiteltävänä olevaan pykälään otettaisiin seuraava uusi momentti:

„Tätä lakia alkoon sovellettako niistä rikoksista tuomittuihin rangaistuksiin, joista rikoslain 11 luvun 2 §:n 3) kohdassa, 3 ja 4 a §:ssä sekä 16 luvun 24 §:ssä säädetään.”

Ed. Lonkainen: Kannatan ed. Aattelan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Aattela ed. Lonkaisen kannattamana ehdottanut pykälään uuden näin kuuluvan momentin: „Tätä lakia alkoon sovellettako niistä rikoksista tuomittuihin rangaistuksiin, joista rikoslain 11 luvun 2 §:n 3) kohdassa, 3 ja 4 a §:ssä sekä 16 luvun 24 §:ssä säädetään.” Kutsun ehdotusta ed. Aattelan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Aattelan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 73 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 41.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Aattela: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitän niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Bonsdorff, von Born, Brander, Eerola, Frietsch, Furuhjelm, Hackzell, Haga, A.

Halonen, M. Hannula, Havas, Heikkilä, Heikkinen, Heiniö, Helenelund, Heljas, Hildén, Honka, Horelli, Hurtta, Hästbacka, Ikola, Jern, Johansson, Joukanen, Junes, Kaijalainen, Kallia, Kalliokoski, Kares, Kekkonen, Kemppi, Ketonen, Kirra, Kivimäki, Kivioja, Kleemola, Koivisto, Koivuranta, Kokko, Korvenoja, Kukkonen, Kullberg, K. Kämäräinen, Lahtela, Lampinen, O. Lehtonen, Leppälä, Linkomies, Lohi, Luoma-aho, Luostarinen, Luukka, Löthman-Koponen, Mangs, Mikkola, Moilanen, Murtomaa, Määttä, Möttönen, Niskanen, Nurmenniemi, Oksala, Paavolainen, Paksujalka, Pennanen, Pilkama, Pilppula, Pitkänen, Pohjala, Pohjannoro, Pärssinen, Rantamaa, Salmiala, Salo, Saukkonen, Schildt, Soini, Soininen, Susitaival, Suurkonka, Tarkkanen, Teittinen, Tolppanen, Turja, Törngren, Wainio, Vesterinen, Wickman, Vilhula, Virkkunen, Virranniemi, Östen-son ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aarniokoski, Aattela, Ampuja, G. Andersson, K. Andersson, Bryggari, Erich, Eskola, Fagerholm, Hakala, Hiilelä, Hiltunen, Huotari, Hämäläinen, Jokinen, Juutilainen, Kajala, Karjalainen, Kekäläinen, Kettunen, Kilpi, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Koponen, Kuittinen, Kujala, Kulovaara, Kupari, V. H. Kämäräinen, Kääriäinen, A. Lehtonen, Lepistö, Lindqvist, Lindström, Linna, Lonkainen, Lumme, Malkamäki, Malmivuori, Metsäranta, Mustasilta, Mäkeläinen, Noke-lainen, Pekkala, M. H. Peltonen, O. Peltonen, Penttala, Perho, Pitkäsilta, Pyy, J. Raatikainen, U. Raatikainen, Rantala, Raurio, Reinikainen, Rydberg, Räisänen, Salmela-Järvinen, Salmenoja, Sillanpää, Simonen, Sinisalo, Sundström, Svento, Syrjänen, Tervo, Toivonen, Tolonen, Turkia, Turkkia, Turunen, Welling, Wenman, Wiik, Wirtanen, Voionmaa ja Väisänen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 28 edustajaa:

Annala, Arhama, Asikainen, Cajander, Estlander, T. Halonen, U. Hannula, Hirvensalo, Holmberg, Huittinen, Inkinen, Janhonen, Kallio, Karveti, Komu, Kuu-

sisto, Kylänpää, Lehtokoski, Miikki, Nikkola, Niukkanen, Paasonen, Rytinki, Saari-nen, Salovaara, Tanner, Tukia ja Tuurna.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 77 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valio-kunnan ehdotuksen.

6 luvun nimike hyväksytään keskus-te-lutta.

7 luvun 5 §.

Keskustelu:

Ed. Hurtta: Tässä lain paikassa tar-koitetaan sitä, että jos joku on tuomittu useampaan määräaikaiseen vapausrangaistukseen, on rangaistukset yhdistettävä siten, että ankarin rangaistus otetaan pohja-rangaistukseksi ja siihen yhdistetään enin-tään kolme neljänneistä muista tuomituista rangaistuksista. Mutta kun pykälän neljän-neltä riviltä alkaen säädetään: „tai jos kahdesta tai useammasta rikoksesta on tuo-mittu yhtäläinen rangaistus, johonkin näistä enintään kolme neljänneistä muista rangaistuksista”, johtuu tästä, jos pykälän sanamuotoa ankarasti stricte tulkitaan, niinkuin rikoslakia olisi tulkittava, että py-kälän koko tarkoitus tulee virheellisesti tulkituksi. Jos ajattelemme oikeustapausta, jossa rikoksen tekijä on tuomittu yhteen ankarimpaan rangaistukseen ja kahteen tai useampaan sitä lievempään, mutta keske-nään yhtäläiseen rangaistukseen, on pykä-län sanamuodon mukaan joku näistä yhtä-läisistä, mutta tuomittua ankarinta rangaistusta lievempi rangaistus asetettava yhdis-tettäessä pohjarangaistukseksi ja siihen yh-distettävä enintään kolme neljänneistä muista tuomituista rangaistuksista. Toisin sanoen jos joku on tuomittu esimerkiksi yhdestä rikoksesta kolmen vuoden kuritushuo-nerangaistukseen ja kahdesta tai useam-masta rikoksesta kustakin kahden vuoden kuritushuonerangaistukseen, on niitä keske-nään yhdistettäessä näistä keskenään yhtä-läisistä rangaistuksista joku asetettava pohjarangaistukseksi eikä tuo ankarin kolmen vuoden kuritushuonerangaistus, py-

kälää sanamuodollisesti tulkiten, ja näin johdutaan tulokseen, jota lainpaikka ei tarjoita. Minä kyllä täysin luotan maan tuomarikunnan taitoon tulkita kyseessäoleva lainpaikka oikein, mutta katson kuitenkin, että pykälää olisi selvennettävä niin, ettei siihen jätetä mitään väärin tulkittamisen mahdollisuutta. Tämän johdosta esitän, että pykälän viidennellä rivillä olevan rangaistussanan jälkeen lisätään sanat: „ja ellei sitä ankarampaa rangaistusta ole tuomittu”.

Ed. Kivimäki: Tälle säännökselle koetettiin lakivaliokunnan jaostossa ja lakivaliokunnassa löytää sanamuoto, joka olisi selvempi kuin voimassaolevassa laissa ja hallituksen esityksessä. Se tulos, johon johduttiin, ei tyydyttänyt ketään, mutta parempaa ei keksitty, kuin minkä jaosto esitti. Se muutosehdotus, jonka ed. Hurta nyt on tehnyt, sisältää kieltämättömän parannuksen säännöksen sanamuotoon, jonka vuoksi minäkin pyydän sitä kannattaa.

Ed. Erich: Tämä ed. Hurtan tekemä ehdotus on juuri se, johonka minäkin yleiskeskustelussa viittasin, ja olen myöskin sitä mieltä, että se on ehdoton parannus ja hyvin paikallaan, minkä vuoksi pyydän myös yhtyä sitä kannattamaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Hurta ed. Kivimäen kannattamana ehdottanut, että viidennelle riville sanan „rangaistus” jälkeen lisättäisiin: „ja ellei sitä ankarampaa rangaistusta ole tuomittu”. Kutsun tätä ed. Hurtan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Hurtan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitän „jaa”-äänestäjiä nousemaan seisolleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Hurtan ehdotuksen.

6 §, 8 §, 9 §, 7 luvun nimike, 8 luvun 7 §, 8 luvun nimike, 23 luvun 1 §, 23 luvun nimike, 28 luvun 1 §, 28 luvun nimike, 33 luvun 1 §, 33 luvun nimike, 43 luvun 4 ja 8 §, 43 luvun nimike, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Samoin hyväksytään keskustelutta:

Toisen lain 38 a §, 43 §, 77 §, 113 §, 122 §, 141 §, 143 §, 145 § ja 157 §, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Kolmannen lain 2 luvun 1 § ja 13 §, luvun nimike, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Neljännän lain 46 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Viidennen lain 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Kuudennen lain 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Seitsemännän lain 17 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Kahdeksannen lain 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Yhdeksannen lain 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Kymmenennen lain 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Yhdennentoista lain 7 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Kahdennentoista lain 12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Kolmannentoista lain 61 §, 62 §, 66 § ja 73 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Neljännentoista lain 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Viidennentoista lain 7 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Kuudennentoista lain 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Seitsemännentoista lain 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike;

Kahdeksannentoista lain 7 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike; sekä

Yhdeksännentoista lain 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Puhemies: Kun suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, niin asia palautetaan takaisin suureen valiokuntaan.

**2) Ehdotus laiksi tasavallan presidentin ar-
mahdusoikeuden väliaikaisesta laajenta-
misesta.**

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 17 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 30, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 17. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 § sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 3) asia.

**4) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain
muuttamisesta.**

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen

käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Kukkosen y.m. lak. al. n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 12.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

**5) Maatalouskoeaseman perustamista Keski-
Suomeen**

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

26. Maanantaina 16 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta 272

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 30.

Toinen käsittely:

2) Ehdotukset laeiksi rikosten uudesta ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 11 a ja 11; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 9.

3) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta 273

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; ed. Kukosen y. m. lak. al. n:o 2.

4) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1.

Ainoa käsittely:

5) Ehdotus toivomukseksi maatalouskoeaseman perustamisesta Keski-Suomeen 273

Siv.

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 28.

Pöydällepanoa varten esitellään:

6) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi työsopimuslain muuttamisesta 273

7) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta „

8) Lakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana ... „

9) Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta sotavakuutuslaiksi „

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Arhama, Cajander, Fagerholm, Hirvensalo, Holmberg, Hurta, Inkinen, Junes, Kajala, Kallio, Karvetti, Koivulahti-Lehto, Komu, Korvenoja, Kullberg, Kylänpää, Malkamäki, Nikkila, Niukkanen, Pohjala, Rytinki, Saukkonen, Soininen, Tanner, Tuurna ja Wainio.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävien vuoksi edustajat Cajander, Tanner ja Niukkanen sekä yksityisasiain vuoksi edustajat Wainio, Pohjala, Korvenoja, Holmberg, Tuurna, Inkinen ja Kallio, tämän päivän istunnosta sairauden takia ed. Kajala, täksi ja huomispäiväksi yksityisasiain takia ed. Karvetti sekä toistaiseksi sairauden vuoksi lääkärin-todistuksen nojalla ed. Hirvensalo.

Ed. von Bornin vapauttaminen eduskunnan toisen varapuhemiehen toimesta.

Puhemies: Eduskunnan toinen varapuhemies on eduskunnalle osoittanut kirjelmän, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee

Till Riksdagen.

Sedan jag i dag blivit utnämnd till medlem av regeringen, anhåller jag förbindligast att bliva befriad från uppdraget att vara Riksdagens andre vicetalman.

Helsingfors, den 13 oktober 1939.

Ernst von Born.

Puhemies: Sen johdosta, että toinen varapuhemies, tultuaan nimitetyksi valtioneuvoston jäseneksi, pyytää vapautusta varapuhemiehen toimestaan, puhemiesneuvosto puoltaa tätä anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että toisen varapuhemiehen vaali toimitetaan huomisessa täysistunnossa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Ehdotus laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta.**

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 30, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 17, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljellä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä sekä saman valiokunnan mietinnössä n:o 11 ja lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11 a, jonka mukaan suuri valiokunta asian uudelleen käsiteltyään on yhtynyt eduskunnan asiasta tekemiin päätöksiin. Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 3 momentin mukaan julistetaan asian toinen käsittely näin ollen päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 19 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty ed. Kukkosen y. m. lak. al. n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5 ja 47 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 4) asia.

5) Ehdotus toivomukseksi maatalouskoeaseman perustamisesta Keski-Suomeen.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 28, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy maatalousvaliokunnan ehdotuksen.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan

huomiseen täysistuntoon:

6) Ehdotuksen laiksi työ sopimuslain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; sekä

seuraavaan täysistuntoon:

7) Ehdotuksen laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3;

8) Ehdotuksen laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 5; ja

9) Ehdotuksen sotavakuutuslaiksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

27. Maanantaina 16 p. lokakuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta	Siv. 275
Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 28.	
2) Ehdotus laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana	”
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 5, hallituksen esitys n:o 36.	
3) Ehdotus sotavakuutuslaiksi	”
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 37.	

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä lisäksi edustajat Inkinen, Kallio ja Tuurna.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta.

Esitellään puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 28, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 36, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus sotavakuutuslaiksi.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 37, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään kello 16.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

28. Tiistaina 17 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

- 1) Toisen varapuhemiehen vaali ..

Siv.
278

Toinen käsittely:

- 2) Ehdotus laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 28.

- 3) Ehdotus laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana

”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 36.

- 4) Ehdotus sotavakuutuslaiksi 279

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 37.

- 5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta

”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1.

Ensimmäinen käsittely:

- 6) Ehdotus laiksi työsopimuslain muuttamisesta

285

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Erichin y. m. lak. al. n:o 18.

Pöydällepanoa varten esitellään:

- 7) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 vuoden 1937 valtiopäivillä le-

Siv.

päämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kaivospölkkyjen viennin säännöstelystä 294

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Arhama, Hirvensalo, Karveti, Koivulahti-Lehto, Komu, Schildt, Wainio ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia ed. Wainio ja tästä päivästä torstaihin perheessä satuneen sairauden tähden ed. Schildt.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa eduskunnan valitsijamiehiä valitsemaan ministeri von Bornin sijaan jäsenen perustuslakivaliokuntaan ja samoin lakivaliokuntaan.

Hyväksytään.

Valitsijamiehet.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamieheksi valtioneuvoston jäseneksi kut-

sutun edustaja von Bornin sijaan tulee suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten 13 §:n mukaan varajäsen ed. H a v a s.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Toisen varapuhemiehen vaali.

Puhemies: Nyt tulee valittavaksi eduskunnan toinen varapuhemies vuoden 1939 valtiopäivien jällelläolevaksi ajaksi. Vaali toimitetaan umpilipuin noudattamalla työjärjestyksen 2 §:n 2 momentin ja 45 §:n 2 momentin säännöksiä.

Pyydän edustajia Lepistö, Junes, Honka ja Jern avustamaan vaalin toimittamisessa.

Vaaliin ryhdytään.

Puhemies: Vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Ääniä ovat saaneet ed. Linkomies 133, ed. Furuholm 11, ed. Pennanen 10, ed. Virkunen 5, ed. Moilanen 2 sekä edustajat O. Lehtonen, Horelli, M. Hannula ja Lepistö kukin yhden äänen, minkä lisäksi on jätetty 12 tyhjää äänestyslippua.

Puhemies: Kun ed. Linkomies on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on hänet valittu eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi vuoden 1939 valtiopäivien jällelläolevaksi ajaksi.

Toisen varapuhemiehen juhlallinen vakuutus.

Puhemies: Kehoitän nyt valittua toista varapuhemiestä antamaan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyn vakuutuksen.

Puhujakorokkeelle asettuen lausuu

Toinen varapuhemies Linkomies: Minä Edwin Linkomies vakuutan, että

minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

2) Ehdotus laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 20 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 28, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 7, 11, 14, 17—21, 23—25, 29—31, 37—39 ja 46 § sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 21 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 36, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 21. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa kukaan ei halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—4 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus sotavakuutuslaiksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 22 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 37, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—6 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty ed. Toivosen y.m. lak. al. n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu:

Ed. Toivonen: Herra puhemies! — Äänioikeusikärajan alentamisasia on ollut jo niin useasti eduskunnan käsiteltävänä aivan viimeisinäkin vuosina, että siitä on

esitetty mielipiteitä varsin useasti puoleen ja toiseen, enkä halua ryhtyäkään yksityiskohtaisesti esittelemään näissä keskusteluissa esiintuotuja perusteluja. Mutta katson kuitenkin tarpeelliseksi alleviivata eräitä näkökohtia, joiden nojalla äänioikeusikäraja on ehdotettu alennettavaksi 21 vuoteen.

Ennen yleistä äänioikeutta katsottiin ilman muuta selväksi ja luonnolliseksi, että kansalainen saavutti äänioikeuden täysikäiseksi tultuaan, siis täytettyään 21 vuotta. Mitään ikärajataistelua ei näihin aikoihin käyty. Vasta sitten kun äänioikeus tehtiin yleiseksi ja kun kansalaisille myönnettiin vain yksi ääni, syntyi erimielisyyksiä siitä, olisiko tämä yksi ääni myönnettävä kaikille täysi-ikäisille henkilöille, vai olisiko nuoremmat heistä suljettava äänioikeuden ulkopuolelle. Sen jälkeen tästä asiasta on käyty keskusteluja eduskunnassa useammankin kerran.

Jos tarkastaa aikaisempia keskusteluja, niin havaitsee, että tässä kysymyksessä ilmenee erittäin vanhoillinen katsantokanta, jonka mukaan varsinainen kansa olisi kykenemättömämpää käyttämään yleistä äänioikeutta kuin varakkaammat luokat, jotka ennen yleistä äänioikeutta jo 21 vuotiaina saivat huomattavasti suuremman yhteiskunnallisen vallan käytettäväkseen kuin kansalaiset nyt yleisen äänioikeuden vallitessa saavat, sillä useilla heillä oli jo silloin 10, jopa satojakin ääniä, riippuen siitä, kuinka suuri varallisuus heillä oli omistettavana. Sattuvasti onkin äänioikeusikärajan alentamistaistelun eräässä vaiheessa sanottu, että yhtä hyvin nyt 21 vuotias pystyy luotettavasti ja tarkoituksenmukaisesti käyttämään yhtä ääntä, kuin ennen yleistä äänioikeutta kykeni käyttämään kymmeniä, jopa satojakin ääniä. Ja jos asiaa arvostelee asialliselta kannalta, eikä pyri holhoamaan erikoisesti nuorisoa, niin johdonmukaisuus menneisyyteen katsoen vaatisi ilman muuta äänioikeusikärajan alentamista 21 vuotiaille.

Johdonmukaisuus myöskin kunnalliseen äänioikeuteen nähden puoltaa sitä vaatimusta, että valtiollinenkin äänioikeus myönnettäisiin 21 vuotta täyttäneille. On väitetty, että kunnallinen vaalioikeus olisi vähemmän tärkeä kuin valtiollinen ja että nuorempien henkilön olisi helpompaa perehtyä kunnallisiin asioihin ja siis saavuttaa vaadittava kypsyytensä, kuin valtiollisiin asioihin.

hin. Jos tällä väitteellä lieneekin ollut aikoinaan jotakin pohjaa, niin nykyaikana siltä on asiallinen pohja kokonaan kadonnut. Kunnathan suorittavat jo nyt valtavien osien yhteiskunnallisista hallintotehtävistä, arviolta jokseenkin yhtä paljon kuin valtio. Kunnallisiin asioihin perehtyminen vaatii siis yhtä suurta kypsyttä kuin valtiollisiin asioihin. Kunnasta on tullut varsinkin Suomen itsenäisyyden aikana aivan yhtä tärkeä hallinnollinen elin kuin valtiotakin. Ei voida helposti ajatella mitään yhteiskunnallisen toiminnan alaa, jossa kunta ei olisi tärkeänä tekijänä valtion ohella ja rinnalla. Kun meillä ilman minkäänlaista vaaraa on jo 20 vuotta, kaikki 21 vuotta täyttäneet nauttineet kunnallista vaalioikeutta, niin ei ole mitään vakavaa syytä rajoittaa valtiollistakaan äänioikeutta suppeammaksi. Tosin 1919 yritettiin kunnallistakin vaalioikeutta korottaa 24 vuoteen, mutta tämä jäi vain lyhytaikaiseksi ja käytännöllistä merkitystä vailla olevaksi yritykseksi. Vielä pyydän korostaa sitä, että käytännössä vain osa 21 vuotta täyttäneistä saa äänioikeuden. On nimittäin muistettava, että normaaliaikoina, eli siis sellaisena aikana, jolloin valtiopäiviä ei hajoiteta, suurin osa kansalaisista saa äänioikeutensa 2—3 vuotta sen jälkeen kun ovat sivuuttaneet säädetyn ikärajan. Jos ikäraja asetetaan 21 vuoteen, niin vain noin kolmasosa kansalaisista heti tämän ikärajan saavutettuaan pääsee äänestämään, $\frac{1}{3}$ pääsee vaaliurnille vasta 22 vuotta täytettyään ja $\frac{1}{3}$ vasta 23 vuotta täytettyään. Ne muistutukset, joita on tehty äänioikeusikärajan alentamista vastaan, menettävät siis käytännössä suuren osan merkitystään.

Eräs seikka, jonka perusteella ikärajan alentamista erikoisesti vastustetaan, on se, että alentaminen häiritsisi muka puolustuslaitoksen toimintaa, koska asevelvollisuuttaan suorittaville ei kuitenkaan voitaisi myöntää äänioikeutta. On väitetty ja siihen viittaa perustuslakivaliokuntakin kielteisen kantansa tueksi, että tämä seikka aiheuttaisi vaikeuksia vaaliluetteloiden laadinnassa. Tässäkin äänioikeusikärajan alentamisen vastustajat maalaavat mörköjä, joita ei ole. Yhtä hyvin kuin vaalilautakunnat saavat tarpeelliset tiedot nimismiehiltä, kirkkoherranvirastoilta, tai siivilirekisterin pitäjiltä siitä, ovatko kansalaiset vaalioikeutettuja, sillä ei asevelvollisuus ole ainoa äänioikeuden este, niin yhtä hyvin

kutsuntatoimistot voivat antaa tietoja niistä henkilöistä, jotka vaalivuonna ovat asevelvollisuuttaan suorittamassa. Sitä paitsi ei asevelvollisuutta suorittamassa ole kuin osa 21 vuotta täyttäneistä kansalaisista. Kaikki ne miespuoliset henkilöt, jotka eivät ole syystä tai toisesta kelvanneet vakinaiseen palvelukseen, ja naiset muodostavat kuitenkin valtavien enemmistön 21 ja 24 ikävuosien välillä, joten tämäkin vastustajien väite on haettu, eikä mielestäni voi olla riittävä syy äänioikeusikärajan alentamisen estämiseksi. Täytyykin sanoa, että todellisia syitä, jotka puhuvat äänioikeusikärajan alentamista vastaan, on vaikea löytää. Mielestäni niitä ei voi ollakaan.

Mitä lopuksi tulee vaalikelpoisuuteen, johon myöskin on vastustajien taholta viitattu, niin pyydän huomauttaa, että kysymys on yksinomaan teoreettinen. Käytännössä lienee sattunut yleisen äänioikeuden aikana, siis 33 vuoden aikana, vain yhden käden sormilla luettavat kerrat, että juuri vaalikelpoisuutensa saavuttanut on valittu eduskuntaan. Normaalin asiankulkuhan on se, että eduskuntaan valitaan huomattavasti ikärajaa iäkkäämpiä henkilöitä. Se johtuu luonnollisesti siitä, että harvoin henkilö vielä 24:nkään ikävuoden vanhana on tullut niin tunnetuksi, että hän saavuttaisi valitsijain kannatuksen siinä määrin, että tulisi valituksi eduskuntaan. Ei ole mitään syytä epäillä, että ikärajan alentaminen tulisi tässäkin kohdin aiheuttamaan muutosta. Voi olla varma siitä, että kansa lähettää eduskuntaan edelleenkin vähintään 30 vuotta täyttäneitä ja vain harvoin asiallisesti merkityksellöissä tai poikkeustapauksissa sitä nuorempia. Eduskuntatyölle ei ole mielestäni minkäänlaista vaaraa siitä, että joku alle 30 vuotias tai ehkäpä alle 25 vuotias ottaisi osaa eduskuntatyöhön. Yleiseksi ilmiöksi se ei missään tapauksessa voi tulla. Sitä ei kukaan voi edes vakavissaan väittää. Mutta täysi-ikäisyys kaikissa muissa yhteiskunnallisissa asioissa jo sellaisenaan edellyttää valtiollista äänioikeutta. On vaikea löytää sellaista yhteiskunnallista luotamustehtävää, johon ei 21 vuotta täyttänyt henkilö kelpaisi, jos hänellä muuten on edellytykset siihen. Poikkeukset ovat niin harvat, että ne vain vahvistavat säännön.

Äänioikeusikärajan alentaminen 21 ikävuoteen on siis oikeudenmukainen vaatimus. Kun sillä kaiken lisäksi on vanhat

historialliset perinteet ennen yleistä äänioikeutta, niin jää äänioikeusikärajan alentamisen vastustaminen ainoastaan osoitukseksi siitä, että Suomen kansan eduskunnassa on edustajia, jotka tahtovat jatkuvasti pitää nuorisoa epäpätevänä osallistumaan yleisiin valtiollisiin asioihin. Minkä verran perusteltua syytä tällaiseen epäoikeudenmukaisuuteen on, siitä vastatkoot ne, jotka vastustavat äänioikeusikärajan alentamista. Jos tällä hetkellä asiaa ajattelee, niin alle nykyisen äänioikeusikärajan olevat nuoret miehet ovat siinä asemassa, että meidän vanhemman ikäluokan sietäisi, edes siltä osalta huomata, mitenkä tärkeitä olisi näille ihmisille myöskin se oikeus, jonka me pidämme niin tavattoman tärkeänä ja tähdellisenä. Tilannehan on sellainen, että ne nuoret ihmiset, joiden täytyy olla niissä toimissa maamme ja kansamme hyväksi, joista eduskunnan jäsenet ovat hyvin tietoisia ja tuntevat, miten vastuullinen se tehtävä on, niin se mielestäni oikeuttaisi heidät myöskin saavuttamaan äänioikeuden, oikeuden saada vaikuttaa eduskunnan kokoonpanoon ja lainsäädäntöön. Ei ole mitään syytä pitää edelleen nuorisoa alle 24 ikävuoden siinä asemassa, että heillä ei ole sanan sijaa maamme asioiden hoitamisessa.

Ehdotan, herra puhemies, että käsittelyn pohjaksi asetetaan nyt esillä olevan perustuslakivaliokunnan mietinnön vastalauseessa oleva lakiehdotus.

Ed. Lumme: Pyydän kannattaa ed. Toivosen tekemää ehdotusta.

Ed. Kares: Herra puhemies! Minua oudoksuttaa se, että tässä asiassa kerta keran perästä asetetaan kielteiselle kannalle. Sitä kielteistä kantaa ei voida perustella tälläkään kertaa millään muulla kuin sillä, että edellinen eduskunta juuri tällaisen aloitteen hylkäsi, ja se perustelu, jos mikään, on peräti heikko. Minä olen vakuutettu siitä, että, ellei tähän asiaan korjausta tule, asia tulee esille joka ainoassa eduskunnassa, ehkäpä useampiakin kertoja saman eduskunnan istuessa, sillä puhuttakoon asiasta miten tahansa, niin asiassa on epäkohta. Epätasaisuus ensinnäkin siihen nähden, että kunnallisissa vaaleissa on äänioikeus juuri siinä iässä, mikä tässä on nyt ehdotettu, ja minä en totisesti käsiti, mikä

estää antamasta valtiollista äänioikeutta niille, jotka kunnallisissakin asioissa saavat äänestää. Siinä ei ole minkäänlaista järjen hituistakaan. Minä ymmärrän kyllä sellaisen äänioikeustavan, missä yritetään antaa ääniä eri tavalla sen mukaan, mitenkä kasvava ikä ja kokemus voivat edellyttää. Minun täytyy sanoa, että omasta puolestani pidän esim. meidän kirkossamme nykyään käytännössä olevaa vaalijärjestystä pohjaltaan erittäin viisaasti ajateltuna. Sen onkin ajatellut mies, joka näissä äänioikeusasioissa yleensä oli peräti syvälle miettinyt. Kirkossa on nimittäin äänioikeus: yksi ääni kaikilla pohjan täyttävillä, sitten annetaan lisä-ääni 40-vuotiaille ja yksi lisä-ääni perheellisyyden perusteella 10 vuoden avioliiton jälkeen. Sitä voidaan arvostella, mutta tällä järjestelmällä on edes joku järkevä pohja, sillä voihan edellyttää, että vastuuntunto yhteiskunnallisissa asioissa kasvaa perheellisyyden mukana ja myöskin verrattain pitkän iän mukana. Mutta tällaista ei voida edellyttää tapahtuvan niinä parina kolmena vuotena, mistä nyt on kysymys. Minä en näe minkäänlaista järkeä siinä, että väitetään, ettei 21-vuotias kykene näitä asioita arvostelemaan yhtä lailla kuin nekin, joilla nyt on äänioikeus. Jos olisi kysymys pitemmästä ikäerosta, niin silloin olisi asia toinen. Kun otamme huomioon äänioikeusasian historian, niin minä väitän, että nykyään 21-vuotiaat ovat kehittyneemmät käyttämään äänioikeutta kuin siihen aikaan, kun yleinen ja yhtäläinen äänioikeus tuli, olivat yleensä vanhemmatkaan kansalaiset tässä maassa. Silloinhan ei kukaan ollut näissä asioissa saanut mitään kehitystä, nyt kaikki nuoremmatkin saavat tietoja näistä asioista. Mielestäni on aivan joutavaa, että tällaisesta mitättömyydestä äänioikeusasioissa pidetään kiinni. Enkä minä ymmärrä, minkä salaisen syyn tähden tätä vastustetaan. Vastustavatko porvariryhmät sitä muka sen tähden, että sosiaalidemokraattien äänimäärät tästä kasvaisivat? Jos sellainen ajatus on takana, niin minusta se osoittaa suurta toivottomuutta ja pessimismii porvarillisten taholla. Kyllä kai nyt porvarillisissa perheissä voidaan olettaa lopulta syntyväisyyden kasvavan yhtä paljon kuin työläisten perheissä, ja sitä paitsi vaikuttaminen nuorisoon porvarien taholta näyttää olevan nykyään kasvamassa samalla tavalla kuin se on ollut so-

sialidemokraattien taholla. Niin että katseen tätä asiaa miltä puolelta tahansa, niin minusta asia on niin täydellinen bagatelli, että on turhaa, että siitä joka vuosi uudestaan täällä joudutaan riitelemään. Tämä nykyhetki, jolloin kansamme nuorimmaltakin ainekselta vaaditaan uhrausta viimeiseen asti ja jolloinkin tähän nuoreen joukkoon täytyy luottaa, täytyy luottaa rajattomasti, velvoittaa siihen, että kansaneduskunta myöskin luottaisi tähän nuorisoon niin paljon, että se uskaltaisi antaa sille valtion asioissa sen äänioikeuden, mikä sillä jo kunnallisissa asioissa on. Minun on vieläkin sanottava, että peräti harvan asian vastustamisessa minä näen niin vähän järkeä kuin tämän asian vastustamisessa.

Minä siis pyydän kannattaa edellä tehtyä ehdotusta.

Ed. Räisänen: Herra puhemies! Suomen kansan syvät rivit ovat saaneet käydä pitkää ja sitkeää taistelua yleisen, yhtäläisen äänioikeuden puolesta. Ken tutustuu tätä asiaa käsittelevään kirjallisuuteen, huomaa, että yleisen yhtäläisen valtiollisen äänioikeuden toteuttaminen, mikä tapahtui vuonna 1906 säädetyssä valtiopäiväjärjestyksessä, on monien vuosikymmenien taistelujen tulos, joka toteutui kuitenkin meistä riippumattomista olosuhteista johtuen paljon radikaalisempaa kuin kenkään olisi osannut aavistaa tai uneksiakaan. Eikä toteutunut vain yleisen yhtäläisen äänioikeuden saaminen kansalle, vaan myös vanhan, keskiaikaisen eduskuntalaitoksen uudistaminen maailman nykyaikaisimmaksi — asia, joka sekään ei olisi tapahtunut, elleivät olosuhteet olisi antaneet tuulta kansanvallan vaatimuksille.

Saman tien, vuoden 1905 suurlakon seurauksena, oltiin saamassa myös kunnallista äänioikeutta tarkoittava reformi. Sen aikaansaamisen puolesta puhuivat erittäin voimallisesti myös silloiset suomettarelaiset, esittäen vuoden 1907 vaaleissa kunnallisen äänioikeuden kansanvaltaistamista pääohjelmanumeronaan torpparikysymyksen ratkaisun ohella. Kerrassaan loistava kansanvaltaisen äänioikeuden puolustus- ja taisteluohjelma on se kirjanen, jonka suomalaisen puolueen silloinen johtomies J. K. Paasikivi, joka jatkuvasti on puolueensa selväpiirteisin poliitikko, esitti. Kunnallisen äänioikeuden kansanvaltaistamisesta ei

kuitenkaan silloin tullut mitään. Taantumuksen tuulet olivat alkaneet puhalttaa eivätkä porvarit enää muistaneet vuoden 1905 suurlakossa antamia lupauksia.

On merkille pantava seikka, johon jo edellä viittasin, että ulkonaiset olosuhteet, poliittiset järkytykset ja valtiolliset murroskaudet, niin, vallankumoukselliset ajan liikehtimiset ovat olleet meidän kansanvaltaisten äänioikeusuudistustemme lopullisia aiheuttajia. Huolimatta vuosikymmeniä kestäneestä äänioikeustaistelusta, jossa suomalaiset porvarit olivat enemmän tai vähemmän pontevasti mukana, ei valtiollinen äänioikeusuudistus toteutunut ennenkuin vuoden 1905 suurlakon vallankumouksellisen liikehtimisen nopeasti kypsyttämänä hedelmänä. Ja kunnallinen äänioikeus, jota kaikki Suomen porvarit — ruotsalaisia kapitalisteja lukuunottamatta — lupasivat kilvan vuonna 1907 käydyssä ensimmäisessä vaalitaistelussa kansanvaltaisen valtiollisen äänioikeuden aikana, toteutui sekkin vasta vuoden 1917 jymmäköiden, siis vallankumouksen välittömänä hedelmänä, mitä saavutusta sitten samat porvarit, jotka olivat olleet sitä työvään edustajien kanssa aikaansaamassa mainittuna vuonna, huononsivat heti seuraavana vuonna, 1918, kansalaissodan jälkeen, jolloin työväellä ei ollut edustusta eduskunnassa, joka toimi tynkäeduskuntana. Tässä tynkäeduskunnassa koroitettiin äänioikeuden ikäraja kunnallisissa vaaleissa 20 vuodesta 24 vuoteen, mikä taka-askel saatiin korjatuksi sitten, kun työväki v. 1919 oli taas saanut edustajansa eduskuntaan, jolloin kunnallislakeja muutettiin niin, että äänioikeus myönnettiin 21 vuotta täyttäneille.

Valtiollista äänioikeutta ei meillä ole saatu vieläkkään kaikille täysikäisille, vaan saavat tätä oikeutta käyttää vain ne, jotka ovat vaalien edellisenä vuotena täyttäneet 24 vuotta. Kun valtiolliset vaalit toimitetaan joka kolmas vuosi, on siitä seurauksena, niinkuin täällä osoitettiin jo viime keväänä, jolloin tämä asia oli minun tekemäni lakialoitteen perusteella käsiteltävänä, että eräissä tapauksissa voi valtiollisen äänioikeuden käyttämiseen päästä vasta 27-vuotiaana. Tämä on niin kohtuutonta, että sen luulisi nostattavan kansanvaltaisuutta hokevassa porvaristossa isänmaallisuuden „sanoista tekoihin”, sillä kansalainen, jonka ikä on 24 ja 27 vuoden välillä,

ei ole vain suorittanut vakinaista asevelvollisuuttaan, vaan ehtinyt olla jo reserviharjoituksissa sekä useissa tapauksissa on jo perheellistynyt. Kuitenkaan ei hänellä ole äänioikeutta!

Minä kyllä käsitan, mistä syystä porvarit vastustavat äänioikeuden kansanvaltaistuttamista niin perusteellisesti, että myös nuoremmat täysi-ikäiset ikäluokat sen saivat. Ed. Kares viittasi jo tähän asian puoleen. He, porvarit, laskeskelevat, että kun köyhillä on paljon lapsia, enemmän kuin rikkailla, niin äänioikeuden tällainen kansanvaltaistaminen lisäisi työväen ja vähäväkisen kansan mahdollisuuksia valtiollisissa vaaleissa, vaikka se ei kunnallisissa vaaleissa ole sitä tähän mennessä vaikuttanutkaan. Kun kansan syvät rivit omistavat kuitenkin enemmän huomiota valtiollisille vaaleille kuin kunnallisille vaaleille, olisi äänioikeuden laajentamisesta nuorelle polvelle seurauksena työväen edustuksen vahvistuminen eduskunnassa ja senvuoksi on äänioikeusikärajan alentamista vastustettu. Niin itsekkäästi ajattelee asiaa patentti-isänmaallinen porvari.

Arvoisat porvarit (Keskustasta: No?)! Te alleviivaatte ehtimiseen ajan vakavuutta, eikä voidakaan väittää, että aika, jota elämme, ei olisi sitä ja erityisesti meidän pienen kansamme kohdalla tällä hetkellä. Mutta jos aika on vakava, niin minäkätähden sitä on käytettävä vain sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseen, joka tietää rasituksia kansalle, sen vähäväkisimmille erityisesti, sosiaalisen lainsäädännön tyhjäksi tekemistä ja kansalaisoikeuksien kaventamista, mitä kumpaakin viimeainittua on näinä vakavina aikoina, ja jo ennen näitä, niin arveluttavassa määrin tapahtunut. Nyt on kysymyksessä kansanvaltaisen pohjan laajentaminen, uudistus, joka tulisi niiden hyväksi, jotka parhailaankin tekevät raskasta uhripalvelusta isännan puolesta. Voitteko, arvoisat isänmaalliset porvarit, isännan kohtalon hetkellä estää toteutumasta oikeamielisen vaatimuksen, jonka toteutumista on kansa odottanut koko yksikamarisen eduskunnan olemassaolon ajan, vuodesta 1907 saakka, jolloin, kuten sanottu, kansanvaltaisesti valittu eduskunta ensi kerran kokoontui. Tämän oikeuden toteuttaminen, josta nyt on kysymys, ei edes, hyvät porvarit, maksa mitään. Se vaatii vain hyvää tahtoa teiltä,

herrat ja — naiset, porvarit. Pian näemme minkäverran sitä siellä teidän leirisänne on.

Kun tiedän, että, minun sanoilleni ei panna painoa siellä oikeistossa (Ed. Lohi: Se on totta!), niin minä pyydän puhua oikeistolaisen sanoilla, miehen, joka tällä hetkellä, kuunnelkaa porvarit, on tärkeässä tehtävässä, tehtävässä, jonka hän varmasti pystyy hoitamaan paremmin kuin kukaan muu porvari, nimittäin valtioneuvos J. K. Paasikiven sanoilla. Vuoden 1906 lopulla julkaisi hän lentokirjansen nimellä „Kunnallinen äänioikeus”, mihin lentokirjaseen jo alussa viittasinkin. Tuon mielenkiintoisen kirjansensa hän päättää sanoilla, jotka, vaikka ovatkin kirjoitetut 33 vuotta sitten, soveltuvat erinomaisesti tähän ajankohtaan ja tähän asiaan, sillä olivathan ne lausutut juuri äänioikeuden kansanvaltaistamista puolustettaessa. Minä olen ottanut tuon kirjansen mukaani ja luen valtioneuvos Paasikiven loppulausunnon tästä kirjasesta, siis alkuperäiskappaleesta, joka on minulle joutunut erään porvarin kuolinpesästä. Nämä merkilliset sanat, jotka minä pyytäisin nyt tänä ajankohtana ja tänä vakavana hetkenä, isännan kohtalon hetkenä, painaa teidän, sanoisinko, koviin päihinne (Ed. Kalliokoski: Arvoisat porvarit!), niin arvoisat porvarit, ne kuuluvat seuraavasti: „Jos olot ovat sellaisia, että valtava enemmistö niitä kannattaa, niin ne pysyvät paikallaan. Ellei niillä taas ole selkänokkaa suuressa enemmistössä, niin ei niitä nyky-aikana, jolloin kansa — onneksi — pohjakerroksia myöten herää, voida ainakaan pitemmäksi aikaa lakipykälillä pönkittää. Tuollainen pönkittäminen on asian luontoa vastaan sotivien olojen keinotekoista ylläpitämistä. On muodostettava yhteiskunnalliset olot sellaisiksi, että ne suurta enemmistöä tyydyttävät. Silloin ei ole pelkoa niiden sortumisesta. Erittäin tulee meidän, pienen, epävarmassa valtiollisessa asemassa olevan kansamme käyttää hyväksi nykyistä hengähdysaikaa perustamalla sisäiset olomme mahdollisimman leveälle pohjalle. Sitä tukevammin kykenee kansamme tulevaisuudessa pysymään pystyssä.” Nämä sanat, kuten sanottu, sopivat erinomaisesti tähän ajankohtaan ja ovat ne, tahtoisin sanoa, erityisesti varteenotettavat siellä eduskunnan porvarillisissa rivistöissä.

Herra puhemies! Minä kannatan ed. Toivosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Toivonen ed. Lumpeen kannattamana ehdotanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin perustuslakivaliokunnan mietinnön vastalauseessa oleva lakiehdotus. Kutsun tätä ed. Toivosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Toivosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 84 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 17.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Toivonen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisolleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Asikainen, Bonsdorff, von Born, Eerola, Estlander, Frietsch, Furuhjelm, Hackzell, Haga, A. Halonen, M. Hannula, U. Hannula, Havas, Heikkilä, Heikkinen, Heiniö, Helenelund, Heljas, Hildén, Holmberg, Honka, Horelli, Huittinen, Hurta, Hästbacka, Ikola, Inkinen, Janhonen, Jern, Johansson, Joukanen, Junes, Kaijalainen, Kallio, Kalliokoski, Kekkonen, Kemppi, Ke-

tonen, Kirra, Kivimäki, Kivioja, Kleemola, Koivisto, Koivuranta, Kokko, Korvenoja, Kukkonen, Kullberg, Kylänpää, K. Kämäräinen, Lahtela, Lampinen, O. Lehtonen, Leppälä, Linkomies, Lohi, Luoma-aho, Luostarinen, Luukka, Löthman-Koponen, Mangs, Miikki, Mikkola, Moilanen, Murto-maa, Määttä, Möttönen, Niskanen, Nurmes-niemi, Oksala, Paavolainen, Paksujalka, Pennanen, Pilkama, Pilppula, Pitkänen, Pohjala, Pohjannoro, Pärssinen, Rantamaa, Salo, Saukkonen, Soini, Soininen, Suurkonka, Tarkkanen, Teittinen, Tolppanen, Tukia, Turja, Tuurna, Törngren, Vesterinen, Wickman, Villhula, Virkkunen, Virranniemi, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aarniokoski, Aattela, Ampuja, G. Andersson, K. Andersson, Annala, Bryggari, Erich, Eskola, Hakala, T. Halonen, Hiilelä, Hiltunen, Huotari, Hämäläinen, Jokinen, Juutilainen, Kajala, Kallia, Kares, Karjalainen, Kekäläinen, Kettunen, Kilpi, Kivisalo, Koponen, Kuittinen, Kujala, Kulo-vaara, Kupari, Kuusisto, V. H. Kämäräinen, Kääriäinen, Lehtokoski, A. Lehtonen, Lepistö, Lindqvist, Lindström, Linna, Lonkainen, Lumme, Malkamäki, Malmivuori, Metsäranta, Mustasilta, Mäkeläinen, Nikkola, Nokelainen, Paasonen, M. H. Peltonen, O. Peltonen, Penttala, Perho, Pitkäsilta, Pyy, J. Raatikainen, U. Raatikainen, Rantala, Raunio, Reinikainen, Rydberg, Rytinki, Räisänen, Saarinen, Salmela-Järvinen, Salmiala, Sillanpää, Simonen, Sini-salo, Sundström, Susitaival, Svento, Syrjänen, Tervo, Toivonen, Tolonen, Turkia, Turkka, Turunen, Welling, Wenman, Wiik, Wirtanen ja Väisänen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 16 edustajaa:

Arhama, Brander, Cajander, Fagerholm, Hirvensalo, Karveti, Koivulahti-Lehto, Komu, Niukkanen, Pekkala, Salmenoja, Salovaara, Schildt, Tanner, Wainio ja Voionmaa.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 84 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan ehdotuksen.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan hylkävään ehdotukseen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi työsopimuslain muuttamisesta.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Erichin y. m. lak. al. n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Erich: Herra puhemies! Minun mielestäni on verraten epäviisasta sellaisenakaan aikana kuin nykyinen soveltaa vanhaa roomalaista sananpartta „inter arma silent leges”, sodan aikana lait vaikeenevat. Sitä ei ole sovellettava ainakaan silloin, kun puhdas lainsäädäntö on kysymyksessä ja kaikkein vähiten silloin, jos uuden lain säätäminen tai vanhassa olevien erehdyksen korjaaminen ei vaadi pienintäkään taloudellista uhrausta. Jos näin menetellään ja noudatetaan työväenasiainvaliokunnan enemmistön mietinnössä ilmenevää mielipidettä, niin siitä helposti on seurauksena pettymyksen ja mielenmasennuksen tunne varsin laajoissa kansamme kerroksissa. Tämän vuoksi minun tarkoitukseni ei suinkaan ole antaa minun ja monien ryhmätoverieni allekirjoittaman lakiesityksen tulla haudatuksi niin yksinkertaisesti kuin mainittu valiokunnan enemmistö kenties on olettanut, vaan minä tulen päinvastoin seuraavassa osoittamaan sen tarpeellisuuden ja sen elinvoimaisuuden.

Harvoin lienee mikään valiokunta niin kestäättömällä syillä ehdottanut tapettavaksi täysin perustellun, oikeudenmukaisen ja lisäksi erinomaisen kohtuullisen lakialoitteen meidän niin sanotun työlainsäädäntömme kehittämiseksi, kuin työväen-

asiainvaliokunnan enemmistö mietinnössään tekee. Me sosialidemokraattiset kansanedustajat, jotka täällä edustamme lähes 45 % Suomen kansasta, olemme nurkumatta alistuneet ja alistumme jatkuvasti myöntämään nykyisessä ankarassa tilanteessa aikaisemmin satumaisilta tuntuneita summia synnyinmaan puolustamiseksi. Sitä me olemme antaneet sanoja paljoa voimakkaampaa kieltä puhuvien tekojen kautta erinomaisen todistuksen todellisesta isänmaallisuudestamme, jota on rohjettu saattaa epäilyksen alaiseksi äärimmäisissä oikeistopiireissä. Me olemme kaikkeen tähän nurkumatta alistuneet senkin uhalla, että olemme olleet täysin tietoisia siitä, että nimenomaan vähäväkisen väestön parasta tarkoittava yhteiskunnallinen ja sivistyksellinen uudistustyö siitä suuresti kärsii, sillä meillä on Suomen itsenäisyyden säilyttäminen a ja o. Me olemme samassa tarkoituksessa yksimielisesti suostuneet tilanteen äärimmäistä vakavuutta silmälläpitäen sellaiseen voimassa olevien lakien kovenamiseen ja uusien ankaroiden lakien säätämiseen, jotka itse asiassa ovat vastoin meidän kansanvaltaisia periaatteitamme. Olemmepa kysymyksissä, jotka aivan erityisesti ovat juuri meille sydämen asioita, menneet äärimmäisen pitkälle, esim. myöntämällä hallitukselle valtuuden poiketa työajan säännöstelyä käsittelevistä laeista nykyisessä tilanteessa j. n. e. Tämä kaikki on tapahtunut yhteisen hyvän vuoksi, joka varsinkin näin vakavina aikoina on pantava kaiken muun edelle.

Nyt on työväenasiainvaliokunta käsitellyt ensimmäistä meidän puoleltamme tehtyä aloitetta, jonka hyväksyminen, niin kuin minä huomautin, ei vaadi penninkään uhrausta, vaan ainoastaan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteuttamista ja pientä edistysaskelta varsinkin vuodesta 1930 vuoteen 1937 pahoin laiminlyödyn, jopa suorastaan taantuneen työlainsäädäntömme alalla. Meidän vetoomukseemme valiokunnan enemmistön hyvään tahtoon on kuitenkin vastattu jääkylmän kielteisesti tavalla, joka elävästi muistuttaa vuonna 1930 valitun eduskunnan synkimpiä aikoja. „Ei siihen voida mennä”, niin kuului silloin perustelematon vastaus tällaisiin vetoomuksiin, jos niitä tehtiin vasemmiston taholta. Mutta kun oli kysymyksessä jonkin, työväen varsin vaatimat-

tomia etuja vieläkin kaventavan ja vaaran-tavan lain säätäminen, kuten köyhäinholto-lain 5 §:n muuttaminen, oli sellainen muka-välttämätön niin sanotun yhteiskuntarau-han säilyttämisen vuoksi.

Työväenasiainvaliokunnan „ei siihen voida mennä” suhtautumista käsiteltävänä olevaan aloitteeseen ei, niinkuin mainitsin, ole yritettykään vakuuttavilla syillä pe-rustella. Valiokunnan enemmistö on il-meisesti aloitteessa vainunut jotakin pit-källe menevää ja „vaarallista” sosialisoi-misyritystä tai siihen verrattavaa. Kuinka sa-nomattoman lyhytnäköistä! Tässähän on yksinomaan kysymys oikeudenmukaisu-uudesta ja kohtuudesta, vieläpä hyvin yksin-kertaisesta loogillisesta ja juriidisesta joh-donmukaisuudesta, kuten eräs meidän kaik-kein pätevimmistä oikeusoppineistamme — hän ei kuulu meihin vasemmistolaisiin — minulle lausui keskustellessani hänen kans-saan aloitteesta, ennenkuin jätin sen edus-kunnan kansliaan. Kenties valiokunnan enemmistökin olisi tullut hiukan toisenlai-siin ajatuksiin, jos häntä olisi suvaittu valiokunnassa asiantuntijana kuulla.

Aloitteessa ehdotetaan kolmea muutosta voimassa olevaan työsopimuslakiin. En-simmäinen koskee 20 §:n 3 momenttia. Edellisen siis, toisen momentin mukaan, on, jos työntekijä on estetty tekemästä työtä sairauden tai tapaturman vuoksi eikä hän ole tautia tai tapaturmaa aikaansaanut ta-hallisesti tai aiheuttanut sitä rikollisella toiminnallaan tai kevytmielisellä elämäl-lään taikka muulla törkeällä tuottamuk-sella, työntekijällä oikeus esteen vallitessa-kin saada palkkansa ajalta, joka on yhtä pitkä kuin työsuhteessaan noudatettava irti-sanomisaika. Tämä on oikein. Mutta seu-raava 3 momentti ottaa ainakin osittain ta-kaisin sen, mitä edellisellä momentilla on sairastuneelle työntekijälle myönnetty. Tässä lainpaikassa sanotaan nimittäin seu-raavasti: „Työnantaja on kuitenkin oikeu-tettu toisessa momentissa mainituissa ta-pauksissa palkasta vähentämään sen, mitä työntekijällä hänen poissaolonsa vuoksi työstä on säästynyt tai työntekijä vastaa-vana aikana muulla työllään on ansainnut tai tahallansa jättänyt ansaitsematta.” Minä luen vain tämän osan, koska se, mitä seuraa, on oikeudenmukaista, eikä siihen lakialoitteessa minkäänlaista muutosta eh-dotetakaan.

Käytännöllinen johtopäätös lukemastani lainkohdasta on luonnollisesti, että sairaan-kin, työsopimuslain alaisen työntekijän, on päinvastoin kuin esim. koulunopettajan, virkamiehen, ja miksipä ei kansanedusta-jankin, yritettävä tuon pisimmässäkin ta-pauksessa suhteellisesti lyhyeksi laissa mää-rätyn ajan kuluessa jotakin ansaita. On kerrassaan kohtuutonta asettaa n. s. ruu-miillisen työn tekijä — kuka tämä on ja missä kulkee raja ruumiillisen ja henkisen työn tekijän välillä, sitä ei kukaan voine määritellä — ruumiillisen työn tekijä, jota kuitenkin ovat uhkaamassa muita hyödy-lisen työn tekijöitä suuremmat työ- ja am-mattivaarat, huonompaan asemaan kuin nämä viimeksimainitut. Se on sekä koh-tuutonta että loukkaavaa ja aivan risti-riidassa kaikkien kansalaisten tasa-arvoi-suusperiaatteen kanssa.

Kuka sitten määrää, paljonko työntekijä sairautensa aikana on muulla työllä an-sainnut tai tahallansa ansaitsematta jättä-nyt? (Vasemmalta: Työväenasiainvalio-kunta!). — Siltä se näyttää, mutta sitä ei voida kuulla oikeudessa asiantuntijana, se veisi vähän liian pitkän ajan. — Luon-nollisesti työnantaja, joka seuraavasta til-listä pidättää oikeaksi harkitsemansa sum-man. Työnantaja tulee niinollen olemaan omassa asiassaan sekä tuomarina että täy-täntöönpanijana. Mutta tähän on mitä jyrkimmässä ristiriidassa kaikkien oikeus-valtioissa noudatettujen yleisten periaat-teiden kanssa.

Entä jos työntekijä ei tällaiseen vähen-tämiseen tyydy, vaan haastaa työnantajan oikeuteen, kummalla puolella on todistus-velvollisuus? Tavallisten oikeussääntöjen mukaan kantajalla. Mutta tällaisessa ta-pauksessa on vastaaja itse harkinnut oman etunsa suuruuden. Todistusvelvollisuus siir-tyy niin ollen todennäköisesti kantajalta vastaajalle. Voiko hän vakuuttavasti näyt-tää, että työntekijä on sairauden aikana jotakin ansainnut tai tahallansa ansaitse-matta jättänyt, se on kaikkein useimmissa tapauksissa hyvin vähän todennäköistä. Tuomioistuimen on melkein mahdotonta päätyä oikeudenmukaiseen ratkaisuun.

Aivan sama koskee lain 25 §:ää. Tämä lainkohta kuuluu nykyisessä laissa seura-avasti: „Työsuhteesta johtuneiden saata-viensa suorittamiseksi, jos työntekijä ne myöntää oikeiksi tai ne muuten on pidet-

tävä selvinä" j. n. e. — tämä seuraava ei kuulu asiaan —, mutta pykälä päättyy sanoilla: „saa työnantaja jokaisessa tilissä vähentää työntekijälle tulevasta rahapalkasta yhteenlaskettuna korkeintaan $\frac{1}{6}$.” Tässäkin tapauksessa joutuu siis työnantaja omassa asiassaan toimimaan tuomarina ja ulosottomiehenä. Hänen verrattain vaikea ja arkaluontoinen tehtävänsä on itse määrätä saatavansa suuruus.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle uudeksi työsopimuslaiksi vuoden 1921 valtiopäivillä oli myöskin 23 §:ssä samanlainen, joskin toista asiaa, nimittäin uhkasakkoa, koskeva kohta. Sen mukaan olisi työsäännöissä tai työsopimukseen liittyvässä kirjallisessa välipuheessa voitu määrätä, että työntekijä voidaan tuomita uhkasakkoon työssä tekemästään rikkomuksesta. Juuri äsken mainitsemillani oikeusperusteilla eduskunta poisti viittaamani kohdan laista ja uhkasakon määrääminen jäi riippuvaiseksi työntekijäin ja työnantajain välillä mahdollisesti voimassaolevista työehtosopimuksista, mikä luonnollisesti on aivan toinen asia.

Milloin on jokin saatava pidettävä selvänä ja riidattomana? Vastausta tähän kysymykseen eivät läheskään aina voimassaolevan lain mukaan maistraatit — eduskunnan arvoisa herra puhemies tämän asian hyvin tietää — ulosotonhaltijoina kaupungeissa eivätkä maaherrat maaseudulla samassa ominaisuudessa katso olevansa päteviä ratkaisemaan, vaan lykkäävät asian riitaisena oikeuteen. Vielä vähemmänhän nyt toki asianomainen itse on pätevä arvioimaan oman saatavansa selvyyttä ja riidattomuutta.

Työväenasiainvaliokunnan enemmistö on tässä asiassa selvästi tuijottanut puihin, niin että pääasia, metsä, on jäänyt näkemättä, käyttäakseni vanhaa sananpartta. Se on, toisin sanoen, liiaksi kiinnittänyt huomiota pikkuseikkoihin ja suuremmat oikeusperiaatteet ovat jääneet siltä kokonaan näkemättä. Kuultuaan asiantuntijana erästä ammattienylitarkastajaa se on lyönyt rintoihinsa ja katsonut itsensä päteväksi hylkäämään lakialoitteen. Ainoatakaan lakimiestä ei ole viitsitty vaivautua kuulemaan.

Hylkäävää kantaansa näihin kahteen lainkohtaan ehdotettuun muutokseen nähden valiokunnan enemmistö yrittää perus-

tella sillä, että ensinnäkin ne tuskin ovat käytännössä johtaneet ristiriitoihin ja toiseksi, että vieläpä jos niin olisikin, ovat siksi vähäiset taloudelliset intressit kysymyksessä, ettei työnantajaa pitäisi „vaivata” niistä mahdollisesti syntyvillä oikeudenkäynneillä. Jälkimmäinen peruste, jos sitä nyt vakavasti voi miksikään perusteeksi sanoa, ei enempää kommentaarioita ja selityksiä todellakaan kaipaa. Se osoittaa, että valiokunnan enemmistö on katsonut asioita yksinomaan työnantajan näkökulmalta. Huomautettakoon kuitenkin, että työnantajan mielestä vähäpätöinen taloudellinen intressi voi työntekijän kannalta katsottuna olla melkoinen, ja että jos turhanpäiväisestä asiasta syntyy oikeudenkäynti, niin luonnollisesti häviävä puoli siinä, niinkuin yleensä oikeusjutuissa, joutuu korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Ei todellakaan ole syytä pelätä, että työntekijä juurimainitun mahdollisuuden täydellisesti tuntien, aiheettomasti kieltäytyisi oikeaksi myöntämästä työnantajan todellakin oikeita saatavia.

Intressin vähäpätöisyys ei missään tapauksessa voi olla pätevä este oikeudelliselle käsittelylle. Se että työntekijä ei suostu palkanpidättämiseen, jos sellainen hänen mielestään on epäoikeudenmukaista, on paljon enemmän sopusoinnussa yleisen oikeuskäsityksen kanssa kuin että aivan ilmeisestä kiusanteon halusta ihmisiä pannaan konkurssiin 200 jopa 50 markan saatavista, niinkuin täällä Helsingissä ja lähiympäristön käreillä sangen usein tapahtuu. Tällaisissa tapauksissa oikeuden puheenjohtaja tosin voi hakijalle antaa kouraan tuntuvaan läksytyksen siitä, että tuomioistuinta ei pitäisi turhanpäiväisissä asioissa vaivata, mutta jos hakija sitoutuu suorittamaan konkurssimenettelyn aiheuttamat kustannukset, ei hän voi kieltäytyä sitä jatkamasta, vaikka aivan ilmeinen abusos juris, oikeuksiensa väärinkäyttäminen, tällöin on kysymyksessä.

Vihdoin on valiokunnan enemmistön ensimmäinen n. s. peruste yhtä kestämaton. On aivan yhdentekevää sattuuco tämänluontoisia riitoja kymmenittäin joka päivä tai kerran kymmenessä vuodessa, lain tulee olla säädetyn myöskin harvinaisempienkin tapausten varalta ja sopusoinnussa sekä oikeusjärjestyksen yleisten periaatteitten että kohtuusnäkökohtien kanssa. Jos se jol-

takin kohdalta ei sitä ole, on virheellisyys korjattava.

Mitä sitten tulee lain 37 §:ään, jonka 1 momentti kuuluu: „Jos työnantaja ilman laillista syytä kieltäytyy antamasta 26 §:ssä mainittua todistusta tai luovuttamasta takaisin haltuunsa saamiaan työntekijäin työtodistuksia tai vasten mainitun pykälän kieltoa on todistukseen pannut salaisia merkkejä tai antanut sen siinä kielletyssä muodossa, rangaistakoon sakolla”, niin mitä tähän lainkohtaan tulee, on kerrassaan järjetöntä ja väärää, että väärän työtodistuksen antajaa, sellaista henkilöä, joka kieltäytyy työtodistusta laisinkaan antamasta ja sellaista työnantajaa, joka varustaa sen yllämainituilla mystillisillä salamerkeillä, rangaistaan paljon lievemmin raskauttavimpienkin asianhaarojen vallitessa kuin sitä, joka edellisen eli 36 §:n nojalla rahapalkan sijasta antaa tavaraa tai rahanosoituksia. Siinä lainkohdassa, johon minä ryhmätoverieni olen ehdottanut muutosta, on säädetty ainoastaan sakkorangaistus, kun sitä vastoin 36 § oikeuttaa tuomioistuimen raskauttavien asianhaarojen vallitessa tuomitsemaan työnantajan korkeintaan kolmen kuukauden vapausrangaistukseenkin.

Oikea ja täysin totuuden mukainen työtodistus on työntekijän ja hänen perheensä, joiden ainoa toimeentulolähde tavallisesti on heidän elävä työvoimansa, elämälle ja menestykselle suorastaan ensimmäinen ehto. Salaisilla merkinnöillä tai väärillä ilmoituksilla esimerkiksi työntekijän käyttäytymisestä, hänen osoittamastaan ahkeruudesta, hänen työtaidostaan j. n. e. voi työnantaja, jos nuo merkit eivät pidä yhtä totuuden kanssa, suorastaan katkaista häneltä melkein kaikki ansaitsemismahdollisuudet tulevaisuudessa tai ainakin hyvin suuressa määrässä niitä vaarantaa.

Valiokunnan enemmistö kuvittelee, arvatavasti hyvin optimistisessa hyväuskoisuudessa, että rikokset mainittua lainkohtaa vastaan ovat harvinaisia. Minä voin 15 vuotta asianajaja-alalla toimineena henkilönä ja siis verrattain paljon käytännöllistä kokemusta omaavana vakuuttaa, että näin ei suinkaan ole asianlaita. Ei ole kulunut kovinkaan pitkä aika siitä, kun muuan työnantaja Riihimäellä — nimet jääkööt mainitsematta ja asiat puhukoot itse puolestaan — työnantaja, joka ensin

oli antanut työntekijälleen hyvän ja tosiasiain kanssa yhtä pitävän työtodistuksen, parisen viikkoa myöhemmin, vaikka työntekijä koko tuon väliajan oli poissa hänen työstään, petollisesti sai houkutelluksi työntekijän luovuttamaan takaisin tuon hyvän todistuksen ja sitten armollisesti antoi hänelle toisen, jolla työntekijän olisi ollut erittäin vaikeata mistään saada uutta työpaikkaa. Vasta valmis haastanomus pakotti tämän kaikki kansalaisvelvollisuutensa unohtaneen työnantajan palauttamaan ensimmäisen oikean työtodistuksen työntekijälle takaisin. Paraikaakin on minulla vireillä samanlainen, joskin ehkä hiukan vähemmän räikeä riita. — Tämäntapaisia konkreettisia esimerkkejä olisivat erityisesti ammattijärjestöjen toimihenkilöt, joita valiokunta olisi voinut kuulla eikä tyytyä ainoastaan johonkin ammattientarkastajaan, voineet mainita lukuisia ruumiillisen työn monilta eri aloilta.

Aivan erityisesti n. s. salaisten merkkien paneminen työtodistukseen on törkeä ja ennakolta mitä ilkeämielisimmässä vahingoittamistarkoituksessa harkittu rikos. Aikanaan vuoden 1935 valtiopäivillä on silloinen kansanedustaja Aleksi Aaltonen lukuisin ja havainnollisin esimerkein osoittanut, kuinka runsaasti tällaisia, merkinpiirtäjästä kerrassaan yhteiskunnan vastaista ajatustapaa osoittavia todistuksia meillä varsinkin tämän vuosikymmenen ensi puoliskolla on annettu. Yleinen syy siihen, että tuollaiset rumat merkit ja muut niihin liittyvät ilmiöt, niinkuin se, että annettiin yksi todistus työntekijälle, ja toinen, sisällykseltään toisenlainen, työnantajaliitolle, jääköön mainitsematta. Kaikkihan sen kuitenkin tietävät eikä nykyinen hetki ole sopiva vanhojen haavojen aukirepimiseen. Erityisesti on kuitenkin huomattava, että noita ihmeellisiä salamerkkejä (Oikealta: Minkälaisia ne on?) — on syytä kysyä sitä erinäisiltä työnantajilta, joiden nimiä minä voin tämän kysymyksen tekijälle tämän istunnon jälkeen mainita, mutta minä en harrasta eduskunnan istunnossa mennä persoonallisuuksiin — on esiintynyt jo 20 vuotta aikaisemmin, koska 1921 vuoden lainsäätäjä jo on kysymyksessä olevassa lainkohdassa niihin huomionsa kiinnittänyt.

Valiokunnan enemmistö ehdottaa kuitenkin aloitteen myöskin tässä kohdassa hylät-

täväksi. Perustelu kuuluu, että valiokunnalla muka ei ole ollut riittävästi vertailukohtia muihin samanluontoisiin lainsäädäntönsä. Tämä tuntuu kerrassaan uskottomalta, sillä valiokunnan enemmistössä on edustajia, jotka ovat olleet säätämässä helmikuun 6 päivänä 1931 annettua lakia työrauhan suojelemisesta ja myöskin tämän edellisessä eduskunnassa vastustamassa tuon samaisen työrauhalain kumoamista. Ainakin nämä edustajat muistanevat, että maksimirangaistus tuon lain mukaan on vuoden vankeus.

Työrauhalailla on väitetty pyrittävän estämään n. s. työmaaterroria — sana ei ole kaunis, mutta se on niin käytäntöön juurtunut, että herra puhemies sallinee minun sitä käyttää. Jos tuo työrauhalaki aikanaan olisi hyväksytty Svinhufvudin hallituksen esityksen mukaisesti, olisivat työntekijät joutuneet melkein kokonaan työnantajain holhouksen alaisiksi. Ed. Kivimäelle, joka silloin, samaten kuin nytkin, oli lakivaliokunnan puheenjohtaja, on kunniaksi, että laki niin perusteellisesti uudelleen muovailtiin, ettei esityksestä jäänyt jällelle kuin jokunen pilkku ja piste ja ajatusviiva ja ehkä vielä joku muukin väliimerkki ja niiden lisäksi joku „ja- että-sekä”-sana, ehkä vielä eräitä muitakin sanoja, mutta samaksi lakiesitykseksi ei enää ed. Kivimäen muovailemaa esitystä, joka tuli lakivaliokunnan enemmistön mietinnöksi, enää olisi voinut tuntea (Ed. Räisänen: Älähän kehu liian paljon!). No täytyyhän minun sanoa totuus, olithan sinä itse silloin mukana lakivaliokunnassa ja muistat, miten siellä oli. Ja annahan, kun minä jatkan. Vaikka laki ed. Kivimäen sille muovailemassa uudessa muodossa tulikin paljoa oikeudenmukaisemmaksi ja määrättyissä kohdissa käyttökelpoiseksi — huomaa Räisänen — käyttökelpoiseksi aseeksi työnantajienkin puolelta harjoitettua n. s. työmaaterroria vastaan, pitivät valiokunnan sosialidemokraattiset edustajat sitä kuitenkin tarpeettomana, koska rikoslaisa jo on säädetty rangaistus pakottamisrikoksesta, joihin tämä lähinnä on luettava. Meidän voimamme olivat kuitenkin siihen aikaan niin heikot, että me emme saaneet esitystä edes yli vaalien äänestetyksi, ja vaikka voimamme sittemmin on kasvanut ja jatkuvasti kasvaa, ei se vielä ole tullut siihen pisteeseen, että me saisimme koko

tämän mielestämme tarpeettoman lain kumotuksi.

Meidän on siis lähdeittävä siitä tosiasiasta, että työrauhalaki edelleenkin on voimassa. Syksyllä 1935 oikeuskansleri lähetti valtakunnan virallisille syyttäväviranomaisille kiertokirjeen ja kehoitti näitä pitämään silmällä mainitun lain noudattamista sekä saattamaan edesvastuuseen myöskin sellaisia työnantajia, jotka olivat lakia vastaan rikkoneet. Valitettavasti tämä oikeuskanslerin hyvää tarkoittava kirjelmä ei liene aiheuttanut sanottavia toimenpiteitä.

Jos nyt mikään on työmaaterroria, nimittäin työntekijää vastaan harjoitettua työmaaterroria, on hyvien ja ansaittujen työtodistusten rumentaminen noilla salaisilla merkeillä sitä. Tätä rikosta väärän työtodistuksen antamisesta ja salaisten merkkien tekemisestä ja muusta siihen verrattavasta olisikin oikeastaan käsiteltävä juuri työrauhalaissa. Kun sitä nyt kuitenkin käsitellään työsopimuslaissa, on kaiken järjen ja johdonmukaisuuden nimessä aivan samanlaisesta rikoksesta hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin suojaama kansalaisten työvoimaa vastaan myöskin säädetty aivan samanlainen rangaistus. Siinä on vertailukohta, työväenasiainvaliokunnan arvoisa enemmistö. Ellei näin menetellä, voi vallalle päästä se vaarallinen käsitys, että hallitusmuodon lupaama suoja on joko deklaratoinen korulauselmä tai venyvä oikeusohje, jota milloin sovelletaan, milloin ei, enemmän joitakin tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia kuin tinkimättömiä oikeusperiaatteita silmällä pitäen.

Työväenasiainvaliokunta on, samoin kuin eduskunnan muutkin valiokunnat, siinä erinomaisen onnellisessa asemassa, että sillä on lakikirja omassa kauniissa valiokuntahuoneessaan ihan käden ulottuvilla. Ei sitä tarvitse pitkien matkojen takaa lähteä hakemaan. Olisi ollut erittäin toivottavaa, että valiokunnan enemmistön arvoisat jäsenet olisivat muistaneet vanhan tuomarin sanoja „alltid har man något stöd i lagen”, „aina laissakin sentään on jonkinlaista turvaa”, ja tässä mielessä vaivautunut avaamaan lakikirjan. Työrauhalaki olisi sieltä vallan vaivattomasti löytynyt, samoin eräitä muitakin hyvin arvokkaita ja yhtä helposti löydettäviä vertailukohtia, joita mietinnön mukaan muka on puuttunut —

(Ed. Wickmanille) nog finns där en mycket klar och tydlig och välskriven svensk lagbok också. Varsin hyödyllistä olisi ollut lukea esim. rikoslain 36 luvun 5 § ja tutkia noita salaisia merkkejä, taustana sellainen yksityinen asiakirja, joka on väärin ja tarkoituksella toista vahingoittaa, valmistettu. Teoreettisesti nuo rikokset ehkä eivät ole aivan samoja, eikä aloitteessa esitetäkään salaisten merkkien piirtäjälle yhtä ankaraa rangaistusta kuin yksityisen asiakirjan väärentäjälle. Mutta eksyttävä yhtäläisyys on joka tapauksessa molempien rikosten välillä olemassa.

Tuntuu masentavalta, että aikana, jolloin tällaiset sängen helposti ratkaistavat asiat pitäisi voida sovussa ja yksimielisyydessä myönteisesti päättää, varsin vaatimaton ja kovin vähiin tyytyvä yritys kehittää meidän työläinsäädäntöämme, heti saa näin kielteisen vastaanoton ja nimenomaan juuri työväenasiainvaliokunnan puolelta. Rohkenenkin toivoa, että vastaanotto eduskunnassa on oleva myönteisempi ja että työväenasiainvaliokunnan enemmistökin vielä tarkistaa oman kantansa. Suomen työväellä on oikeus vaatia (Vasemmalta: Entä suuri valiokunta?) — minä tulen kohta siihenkin — että työväenlainsäädäntö siitä kuolleesta pisteestä, johon se joutui vuonna 1930, vihdoinkin pääsee vapaasti kehittymään, niinkuin se tekee muissa pohjoisissa valtioissa, joissa sen merkitys yhteiskunnan eheyttäjänä paljoo paremmin ymmärretään kuin valitettavasti sängen laajoissa piireissä täällä meillä.

Jag ser av utskottets betänkande att socialutskottets aktade herr ordförande ej deltagit i behandlingen av detta ärende. Jag är frestad att tro att om detta varit fallet, utskotts majoritetens hade kommit till ett helt annat och till ett positivt resultat samt att det hade lyckats ordföranden att övertyga sina egna gruppmedlemmar inom utskottet om motionens måttlighet och nödvändighet. Rdm. Törngren torde vara besjälad av ett varmt uppriktigt intresse för det sociala framåtskridandet samt förty inse (Ed. Wickman huudahtaa jotakin.) — ja, rdm. Wickmans ståndpunkt förvånar mig högeligen, den är för mig absolut ofattbar — samt förty inse huru blygsam, huru rättvis och huru billig — billig även i rent eko-

nomiskt hänseende, den av motionärerna föreslagna lagförändringen är. En positiv ståndpunkt till motionen skulle för de samhällsklasser jag har äran representera, vara ett bevis på riksdagsmajoritetens goda vilja att även i dessa bistra tider befrämja denna för den mindre bemedlade befolkningen så utomordentligt viktiga s.k. arbetslagstiftning, som hos oss helt och hållet försummats under större delen av 1930-talet.

Denna lagstiftnings yttersta mål är, för att använda den svenska statsministern, Per Albin Hanssons, berömda uttryck, att göra fosterlandet till ett folkhem för varje medborgare och därigenom öka den samhälleliga samhörighetskänslan, som utgör den främsta förutsättningen för rikets och folkets lycka och förkovran.

Jag vågar vara övertygad om att motionen i stora utskottet kommer att röna större gunst och ynnest än vad fallet tyvärr varit i socialutskottet.

Olen vakuutettu siitä, että aloite on suuressa valiokunnassa saapa suopeamman ja myönteisemmän vastaanoton kuin työväenasiainvaliokunnassa.

Ed. Heiniö: Herra puhemies! Eduskunta on viime päivinä hyväksynyt useita suuria lakeja keskustelutta ja uskoni oli, että tämäkin lakialoite menee niinkuin valiokuntakin oli ehdottanut keskustelutta, toisin sanoen hylätään ilman muuta. Mutta koska tässä edellinen puhuja erikoisella paatoksella ja elehtimisellä, johon minun kykyni eivät riitä, on ottanut asian pitkän keskustelun alaiseksi, niin sanottakoon muutama sana tämän lakialoitteen johdosta. Ed. Erich aloitti komeasti puheensa huomauttamalla, minkälainen tilanne on tällä hetkellä valtakunnassa ja että nyt juuri pitäisi saavuttaa tuo suuri yksimielisyys taikka kun se on saavutettu, niin sitä jatkaa, jatkaa myöskin tällä alalla. Tämä huomautus oli aivan oikea, mutta hänen puheensa oli hieman sen luontoinen, että se tätä yksimielisyyttä varmastikin vähensi. Mitä tulee hänen huomautukseensa, että työväenlainsäädäntöä pitäisi kehittää erikoisen voimakkaasti ainakin nyt, kun se on ollut niin kauan, 7 vuotta, seisauksissa, niin ei tällä aloitteella työväenlainsäädäntöä viedä suurissa piirteissä eteenpäin. Tämä

on näpertelyä, jolla ei ole sanottavaa merkitystä työväenlainsäädännön kehittämiseen sinne eikä tänne, ei vaikka sitä esittäisikin niin loistava puhuja kuin ed. Erich on ja niin tunnustettu puhuja. Ei tämä ole työväenlainsäädäntöä suurissa piirteissä, vaan tämä on todellakin näpertelyä, josta ei kannattaisi monituntisia keskusteluja pitää, niinkuin nähtävästi tästä voi syntyä.

Tämän aloitteen 20 §, jossa ed. Erich viipyi verraten kauan, ei ole juuri niin selitettävissä, kuin mitä hän tahtoi selittää. Se on yksinkertainen ja koruton pykälä, jossa ei työläistä millään tavalla sorretta minun ymmärtääkseni, vaikka se on tähän muotoon kirjoitettu, kuin se on. On nimittäin niin, että nykyinen lainsäädäntö suo henkilölle, joka työskentelee kahden viikon irtisanomisella, oikeuden sairastaa 2 viikkoa täysin palkkaeduin. Jos taas, niinkuin laki sanoo, työntekijä tuona aikana, tuona 2 viikon aikana, jolloin hän saa muutenkin täyden palkan, ansaitsee sivultakäsin työllään, on työnantajalla oikeus vähentää palkanmaksusta se määrä, minkä työntekijä on vastaavana aikana muuten ansainnut, mutta kuitenkin enintään sairasanajanpalkan. Tarkoituk on ollut avustaa työntekijää sairauden sattuessa, ja jos hän todellakin jollakin muulla työllä voi ansaita vastaavan määrän taikka enemmänkin, niin työnantaja on oikeutettu vetämään oman maksamansa palkan sisälle ja jättämään siis työntekijän vaille tätä avustusta. En ymmärrä, mikä tässä olisi väärin, sillä tarkoitushan on ollut se, että työnantaja lähtisi työntekijää avustamaan, silloin kun tälle sairaus sattuu. Työntekijä saa 2 viikon palkan, useasti saa vähän pitemmänkin ajan palkan, vaikka siihen ei laki ilman muuta velvoittaisikaan. Ja tämä on sellainen sopimus, joka ilman muuta on ollut voimassa jo monet vuodet ja jota ehdottomasti noudatetaan. Minkävuoksi pitäisi jättää pois laista nämä sanat: „tai työntekijä vastaavana aikana muulla työllä on ansainnut”, se mielestäni on merkillistä tässä aloitteessa, sillä silloinhan tuota sosiaalista tarkoitusta loukataan. Työntekijähän ei ole silloin joutunut avustettavaksi, vaan hän on joutunut ansaitsemaan sairautellaan, jos niin saa sanoa, ja silloin poiketaan siitä, mihin työsopimuslailla nimenomaan oli tarkoitus pyrkiä. Minä en, kuten sanottu, voi muuta kuin hyväksyä työväenasiainvaliokunnan

mietinnössä esitetyn ajatuksen, että tämä pykälä on sellaisenaan käypä, eikä ansaitse mitään muutosta.

Mitä tulee 25 §:ään, missä sanotaan: „Työsuhteesta johtuneiden saataviensa suorittamiseksi, jos työntekijä ne myöntää oikeiksi tai ne muuten on pidettävä selvinä, voidaan” niin ja niin tehdä. Nämä sanat „tai ne muuten on pidettävä selvinä” antoivat ed. Erichille aiheen väittää, että siinä työnantaja on sekä tuomari että täytäntöönpanija. Minun ymmärtääkseni nämä sanat „tai ne muuten on pidettävä selvinä” ovat täysin perusteltuja sillä, että jos kerran on asia selvä, niin ei siihen silloin voi käyttää muuta selvittäjää kuin asianomaista työnantajaa. Kun asianomainen virkamies hoitaa käytännössä tämän asian, ja jos kerran joko työntekijä myöntää nämä saatavat oikeiksi taikka ne muuten ovat selviä, niin ei tässä mitään kohtuutomuutta pitäisi työntekijälle tapahtua, vaikkakin nuo sanat „tai ne muuten pidettävä selvinä” jätetään lakiin. Sillä selvät saatavat, miksei niitä muuten voisi vähentää, sitä ei täällä ed. Erichkään millään tavalla voinut osoittaa, vaan pelkäsi, että siinä voi tulla työnantajan taholta jonkinlaista lain yli käymistä tai ainakin oikeuden loukkauksia. Tällaista minä en uskoisi tapahtuvan, ei ainakaan suurempien työnantajain taholta. Minä en tiedä, minkälaisia ovat ne työnantajat, joiden asioiden vaiheilla ed. Erich juristina ajelle asioita, onko siellä todellakin tässä suhteessa loukkauksia tapahtunut, mutta en ainakaan uskoisi. Niiden 15 vuoden aikana, kun tämä laki on ollut voimassa, ei ainakaan siinä teollisuuslaitoksessa, missä minä olen, ole kertaakaan sattunut pienintäkään erimielisyyttä tämän pykälän kohdalla, ei pienintäkään, ja kuitenkin työntekijämäärä lähentelee kaiketikin 5,000:ttä. En ymmärrä, minkävuoksi näin ollen olisi syytä lähteä lakia muuttamaan, jos se siis kerran on suurin piirtein täyttänyt hyvin tehtävänsä.

Mitä tulee 37 §:ään, jossa siis puhutaan luvattomista merkeistä työtodistuksissa y. m., siihen puoleen en halua puuttua, koska ed. Erichille sallittakoon herkuttelu tämän sanan erikoisessa painostuksessa ja käytössä. Minä en puutu siihen puoleen, vaan viittaan hänen lausuntoonsa muuten, koska hän lausunnollaan osoitti, että nykyi-

nen laki erinomaisesti riittää pitämään kurissa huonot työnantajat. Hänhän mainitsi, että haaste, jonka hän oli lähettänyt jollekin työnantajalle, ilman muuta palautti tämän laillisiin toimenpiteisiin. Ja sikäli kuin minä tiedän, niin onkin asian laita. Tämä sakkorangaistus riittää. Kysymyksessähän ei olekaan suinkaan sakko, siis rahallinen menetys, vaan kunniakysymys, ja siinä mielessä tämä lainkohta on täysin riittävä. Minkävuoksi pitäisi siis lakia koventaa muuttamalla sitä sillä tavalla, että sanottaisiin „taikka raskauttaviin asianhaarojen vallitessa vankeudella enintään yhdeksi vuodeksi”. Tuskinpa tästä pykälästä poikkeaminen tulisi sen harvinaisemmaksi tai yleisemmäksi tästä. Kyllä yhtä hyvin riittää se, mitä nykyisessä laissa on sanottu.

Näinollen tulen siihen lopputulokseen, ettei tämä aloite siis edusta millään tavalla suurta työväenlainsäädäntöä, vaan pientä näpertelyä, jota myöskin voidaan tässä salissa harjoittaa. Miksei tällaista lakia voida muuttaakin joskus, mutta muutettakoon tällantapaisia pykäläiä silloin, kun laki tulee vähän suuremmissa puitteissa muutettavaksi.

Ed. Erich: Ed. Heiniön lausunto oli aivan poikkeuksellisen pienessä määrässä edistysmielinen. Minä jätän vallan syrjään ne parlamentaarille kielelle verrattain sopimattomat viittaukset, joita hän teki minuun henkilökohtaisesti „herkuttelusta” ja muusta joutavasta. Minä olen puhunut lakimiehenä, koska ne lainkohdat, jotka aloitteessa vaaditaan muutettavaksi, ovat vastoin yleisiä oikeusperiaatteita ja muutenkin vastoin oikeutta ja kohtuutta, enkä mistään herkutteluhallusta. Minä en kuitenkaan voi käsittää sellaista edistysmielisyyttä, että jos täältä vasemmalta vaaditaan joku pieni epäkohta korjattavaksi, jonka epäkohdan kai jokaisen kansalaisen puolueeton oikeudentunto myöntää olevan olemassa, tämä olisi täällä vallitsevan yksimielisyyden rikkomista. Eikö tällaisena vaikeana aikana tosiaan yksimielisyyden rikkomista ole päinvastoin se, että vastustetaan turhanpäiväisillä jonninjoutavuuksilla tällaisten epäkohtien korjaamista, vaikka korjaaminen ei vaadi minkäänäköisiä vaivoja eikä ponnistuksia (Ed. Räisänen: Nyt on oikeassa, ponnista vaan!). Se

on aivan oikein, mitä ed. Heiniö äsken sanoi, että tämä on pientä näpertelyä. Niin onkin, me tyydymmekin pieneen näpertelyyn juuri silmälläpitäen hyvin vakavaa aikaa ja juuri sentähden, että sellaiset suuret reformit kuin työväen tapaturmavakuutuksen uusiminen, työttömyysvakuutuksen säätäminen ja yleensä meidän puutteellisen sosiaalisen vakuutuslainsäädännön kehittäminen, vaativat rahallisia uhrauksia ja nykyinen hetki ei ole niille sopiva. Sentähden me tyydymme pieneen näpertelyyn. Mutta tällä näpertelyllä on oireellinen merkitys. Se osoittaa joka tapauksessa, että me emme enää elä vuotta 1930, vaan että me olemme siirtyneet vapaisiin oloihin ja että tässä maassa myöskin vähäväkisten kansan-kerrosten edistystä tarkoittava lainsäädäntö on saatava jatkuvasti kehittymään. Meillä on oikeus vaatia täällä päin, että seurataan myöskin tässä suhteessa skandinavisia esikuvia. Puhutaan skandinavisesta orientoitumisesta. Miksei voida orientoitua Skandinaviaan päin myöskin silloin, kun yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kehittäminen on kysymyksessä.

Ed. Frietsch: Då jag tillhör de riksdagsmän, som rdm. Erich tror att socialutskottets ordförande hade kunnat påverka, så att ståndpunkten skulle ha blivit en annan, så vill jag säga att jag, som var närvarande i utskottet, inte kunde få något belägg på att de ändringar, rdm. Erich åsyftat, verkligen varit av behovet påkallade. Jag vill inte bestrida, att det skulle funnits ett teoretiskt berättigande för hr Erichs initiativ, men den sakkunnige kunde inte nämna konkreta fall, där lagändringar verkligen varit nödvändiga. Därför ansåg jag att jag kunde ansluta mig till utskottsmajoriteten. Detta innebär icke ett underkännande av det teoretiska berättigande jag här nämnt. För övrigt ville jag tillägga, att jag hyser uppfattningen, att rdm. Erich genom sitt framträdande i dag på ett ganska beklämmande sätt gjort denna sak till ett agitationsnummer.

Ed. Erich: Jag skulle innerligt önska att rdm. Frietsch, som är en klok och mångkunnig herre, något närmare skulle precisera och utlägga vilka punkter i mitt utlåtande äro av agitatorisk beskaffenhet. I de skandinaviska länderna — och jag är

övertygad om att rdm. Frietsch nog känner till förhållandena därstädes — skulle det åtminstone icke uppfattas som agitation, att den sociala lagstiftningen befrämjas och vidare utvecklas. Som jag nämnde i mitt utlåtande, har i dem tvärtom den sociala lagstiftningens utveckling på ändamålsenligt sätt ansetts inom alla klasser, också i de borgerliga klasserna, vara det bästa medlet för befrämjande av folkets allmänna lycka. Sådana „hemliga tecken”, som äro förbjudna i lagens om arbetsavtal 37 §, men som straffas med obetydliga böter, skulle en svensk eller dansk arbetsgivare faktiskt aldrig ens i drömmarna göra.

Ed. Heiniö: Minä en suinkaan lausunnossani tahtonut olla vastaan työväenlainsäädäntöä yleensä, minä vain huomautin, että asioilla pitää olla tärkeysjärjestys, ja myöskin asiain hoitamisessa. Minä en tosin ole samalla kannalla kuin ed. Erich oli vuoden 1922 valtiopäivillä, jolloin hän tästä samasta työsopimuslaista antoi m. m. seuraavanlaisen lausunnon: „Nykyinen työsopimuslakiehdotus on monivuotisen ja erinomaisen perusteellisen valmistuksen tulos. Käsiteltävänä oleva ehdotus lienee sellainen, että se suurin piirtein katsottuna tyydyttää sekä työntekijöitä että työnantajia niin hyvin kuin laki voi yleensä sellaisia harrastuspiirejä tyydyttää”.

Minua ei tämä kyllä tyydytä, niin ehkei ed. Erichiäkään, mutta pitäisi katsoa vähän vanhoista papereista, mitä ennen on tullut asiasta lausuneeksi.

Ed. Erich: Minun ei tarvitse ollenkaan, edustaja Heiniö, katsella vanhoja papereita. Minä olin itse silloin työväenasiainvaliokunnan jäsenenä, kun tämä asia päätettiin, ja tiedän kaiken, mitä siellä tapahtui, niin että se nyt on aivan tarpeetonta. Minä kiitän vain ystävällisyydestä ja hyvistä neuvoista. Mutta juuri siitä syystä, että työsopimuslaki on syntynyt hyvänä aikana — se on syntynyt sellaisena aikana, jolloin keskusta osoitti hyvin suurta ymmärtämystä vasemmiston taholta tehtyjä toivomuksia kohtaan — ovat ne epäasiallisuudet ja epäoikeudenmukaisuudet, jotka, ehkä suurelta osalta vahingossa, ovat siihen jääneet, erittäin vaivattomasti ja helposti korjattavissa.

Mitä taas siihen tulee, että täällä puhutaan pienestä näpertelystä, niin kyllähän meille avautuu kokolailla lohduton tulevaisuuden perspektiivi sosiaalisen lainsäädännön kehittämisessä ruotsalais—norjalais—tanskalaiseen suuntaan ja henkeen, koska jo „pikkunäpertelyä” niin intohimoisesti vastustetaan, kuin ed. Heiniö teki.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi, ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Kulovaara: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Ed. Pilppula: Eduskunnan valitsijamiesten kokous pidetään eduskunnan istuntosalissa huomenna keskiviikkona kello 14.

Ilmoitus toisen varapuhemiehen vaalista.

Puhemies: Tarkistamista varten esitellään toisen varapuhemiehen vaalista laadittu kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Tasavallan Presidentille.

Sittenkun tilanomistaja, vapaaherra Ernst von Born, joka 1939 vuoden varsinaisten valtiopäivien alussa valittiin eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi, pyynnöstä on vapautettu mainitusta toimesta, on eduskunta tänä päivänä toimittanut uuden vaalin, ja on täten valittu toiseksi varapuhemieheksi 1939 vuoden valtiopäivien jällellolevaksi ajaksi professori Edwin Linkomies.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 1939.

Till Republikens President.

Sedan godsägaren, friherre Ernst von Born, som i början av 1939 års lagtima

riksdag utsetts till riksdagens andre vice-talman, på begäran befriats från nämnda värv, har riksdagen denna dag förrättat nytt val, och har därvid till andre vice-talman för återstående tiden av 1939 års riksdag utsett professorn Edwin Linkomies.

Helsingfors, den 17 oktober 1939."

Kirjelmä hyväksytään.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon:

7) Vuoden 1937 valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kaivos-pölkkyjen viennin säännöstelystä

laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16,23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

29. Perjantaina 20 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi rikosten uusi-
mista ja rangaistusten yhdistämistä
koskevan lainsäädännön uudistami-
seksi 296

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietinnöt n:ot 11a ja 11; laki-
valiokunnan mietintö n:o 2; hallituk-
sen esitys n:o 9.

2) Ehdotus laiksi sotatilasta annet-
tun lain muuttamisesta 300

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 19; perustuslaki-
valiokunnan mietintö n:o 8; ed. Kuk-
kosen y. m. lak. al. n:o 2.

3) Ehdotus laiksi asevelvollisuuslain
muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 20; puolustusasiain-
valiokunnan mietintö n:o 3; hallituk-
sen esitys n:o 28.

4) Ehdotus laiksi henkivakuutuk-
sesta sodan aikana 301

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 21; lakivaliokunnan
mietintö n:o 5; hallituksen esitys
n:o 36.

5) Ehdotus sotavakuutuslaiksi ”

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 22; lakivaliokunnan
mietintö n:o 6; hallituksen esitys
n:o 37.

6) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjes-
tyksen 6 §:n muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 18; perustuslaki-
valiokunnan mietintö n:o 6; ed. Toi-
vosen y. m. lak. al. n:o 1.

Siv.

Toinen käsittely:

7) Ehdotus laiksi työsopimuslain
muuttamisesta 302

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 23; työväenasiainva-
liokunnan mietintö n:o 2; ed. Erichin
y. m. lak. al. n:o 18.

Ainoa käsittely:

8) Ehdotus laiksi kaivospölkkyjen
viennin säännöstelystä ”

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 6; vuoden 1937
vp:ltä lepäämässä oleva edellämäi-
nattu lakiehdotus.

Esitellään:

9) Lisäys puhemiesneuvoston laati-
maan luetteloon tasavallan presidentin
vahvistamatta jättämistä, vuoden 1939
valtiopäivillä vireille pantavista laki-
ehdotuksista ”

Pöydällepanoa varten esitellään:

10) Maatalousvaliokunnan mietintö
n:o 4 toivomusaloitteen johdosta, joka
koskee esityksen antamista pienvilje-
län konehankintojen edistämiseksi .. 303

11) Maatalousvaliokunnan mietintö
n:o 5 toivomusaloitteiden johdosta,
jotka koskevat uudis- ja laidunvilje-
lyspalkkioista annetun lain muutta-
mista ”

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Eerola, Helenelund, Hirvensalo, Huittinen, Kares, Karvetti, Kullberg, Kulo-vaara, Kylänpää, Lepistö, Luukka, Malka-mäki, Möttönen, Niskanen, Oksala, O. Pel-tonen, Pohjannoro, Pärssinen, Rantamaa, Simonen, Sinisalo, Tanner, Turja, Turkka ja Törngren.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta perheessä sattuneen sairauden vuoksi edustajat Simonen ja Pärssinen, yksityisasiain takia edustajat Eerola, Pohjan-noro, O. Peltonen, Kares, Sinisalo, Möttönen ja Turja, tämän päivän istunnosta ul-komaanmatkan takia ed. Kullberg ja vir-katehtävien takia ed. Törngren, tästä päi-västä ensi maanantaihin yksityisasiain ta-kia ed. Helenelund, tästä päivästä ensi tiis-taihin virkatehtävien takia ed. Rantamaa ja yksityisasiain takia edustajat Luukka, Huittinen ja Niskanen, 23 ja 24 päiväksi yksityisasiain takia ed. Lindström, huomi-sesta keskiviikkoon virkatehtävien takia ed. Kleemola sekä toistaiseksi lääkärintodistuk-sen nojalla ed. Kylänpää.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toi-minnastaan vuonna 1938.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että edus-kunnan oikeusasiamiehen kirjelmän ohella tämän kuun 17 päivästä on eduskunnalle saapunut oikeusasiamiehen kertomus toi-minnastaan vuonna 1938, mikä kertomus nyt on jaettu edustajille.

Valiokuntien jäsenet.

P u h e m i e s: Luetaan valitsijamiehiltä saapunut kirjelmä.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan valitsijamiehet.

Helsingissä,
lokakuun 18 päivänä 1939.
N:o 8.

E d u s k u n n a l l e.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kun-nioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään pitämässään kokouksessa Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 1 §:n kohdalla kuluvan lokakuun 17 päivänä an-taman kehoituksen mukaisesti ovat minis-teri von Bornin sijaan valinneet jäsenen perustuslakivaliokuntaan ja samoin laki-valiokuntaan sekä että valituiksi ovat tulleet:

jäseneksi perustuslakivaliokun-taan ed. Österholm sekä jäseneksi lakivaliokuntaan ed. Frietsch.

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala.”

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lain-säädännön uudistamiseksi.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 9, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietin-nössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietin-nöissä n:ot 11 ja 11 a, esitellään kolman-teen käsittelyyn.

P u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä pää-tetyt lakiehdotukset voidaan nyt joko hy-väksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. R ä i s ä n e n: Herra puhemies! Esillä olevan asian ensimmäisessä käsitte-

lyssä kiinnitin huomiota siihen, että nämä nyt loppukäsittelyssään olevat lakiehdotukset tietävät tavatonta rangaistusten koventamista ja että tämä koventaminen koskee myös poliittisia rikoksia.

Koko meidän viimeaikainen rikoslainsäädäntömme ei ole ollut oikeastaan muuta kuin rangaistusten yhtämittaista koventamista. Monta lakia on säädetty yksinomaan tätä silmällä pitäen, niin että voidaan sanoa koko rikospoliittisen ohjelman tähdenneen vain yhteen ainoaan päämäärään: lisää rangaistuksia ja ankarampia rangaistuksia. Tämä osoittaa sellaista taantumusta, ettei sitä missään demokraattisessa maassa tapaa. Olisi luullut, että me nyt jo olimme tästä taantumuksellisesta suunnasta päässeet, mutta, ikävä kyllä, niin ei ole käynyt. Nyt käsiteltävänä olevat lakiehdotukset ovat tästä havaintoesimerkkinä. Vanhat perut on kaivettu esille ja niissä on vanhan jo kadonneeksi luullun ajan henki. Asiaa ei muuta lainkaan se, että rangaistuksia nyt kovennetaan rikosten uusimisäännösten varjolla. Kun rangaistuksia kovennetaan niin tavattomasti, että nykyisten ankarien rangaistusten korkeimmat määrät koroitetaan kaksinkertaisiksikin, on kysymyksessä mitä epäinhimillisin ja taantumuksellisin toimenpide. Kansanvaltaisissa pohjoismaissa, varsinkin Ruotsissa, on rikoslainsäädäntö kehittynyt aivan päinvastaiseen suuntaan kuin meillä, nimittäin inhimilliseen suuntaan. Meillä sensijaan noudatetaan tässä suhteessa vanhoja, muissa kansanvaltaisissa maissa hylättyjä kaavoja.

Näitten nyt hyväksyttävänä olevien lakiehdotusten taantumuksellisuutta osoittaa erityisesti se, että rangaistusten kovennukset koskevat myös poliittisia rikoksia. Kun nämä lakiehdotukset tulevat laeiksi miltei sellaisina kuin hallitus esitti, voidaan niitä väärinkäyttää poliittisia vastustajia vastaan. Onhan yleisesti tunnustettu, ettei poliittisia rikoksia voi panna samaan kategoriaan kuin muita rikoksia, kaikkein vähimmin rikosten uusimista koskevissa säännöksissä. Mustimpanakin taantumusajana on tämä meilläkin aikaisemmin tunnustettu. Osoituksena siitä on se, että toukokuussa vuonna 1932 annettu laki vaarallisista rikoksen uusijoista erottaa nimenomaan uusimissäännösten alaisuudesta sellaiset rikokset, joista säädetään rikoslain 11, 12, 13 ja 14 luvuissa sekä 16 luvun 24 §:ssä. Nämä

lainkohdat käsittelevät juuri poliittisia rikoksia; valtiopetosta, valtiopetoksen valmistelua, maanpetosta, n. s. sosialistipykälässä mainittuja rikoksia j. n. e. Vaarallisia rikoksen uusijoita koskeva laki kuuluu, kuten nimikin sanoo, samaan ryhmään kuin nyt käsilläolevat lakiehdotukset. Kuten havaitaan on siis v. 1932 säädetyssä uusintarikoksia koskevassa laissa, siitä huolimatta, että se on säädetty taantumusajana, otettu huomioon se oikea periaate, että poliittiset rikokset on erotettu tuon lain piiristä. Mutta sensijaan on nyt tuotu eduskuntaan ja täällä ajettu läpi esitys, joka ei tätä oikeata periaatetta noudata.

Muttei siinä kyllin, että nämä nyt säädettävänä olevat lait ulottuvat poliittisiin rikoksiin, vaan lisäksi määrätään niissä, että uusintarikossäännöksiä sovelletaan takautuvasti. Esitykseen sisältyvän rikoslain muuttamista koskevan lain voimaantulosäännökseen on nimittäin otettu määräys, että uutta lakia sovellettaessa on otettava huomioon myös ne rikokset, jotka on tehty ennen lain voimaantuloa. Ainoastaan jos on kysymyksessä pienet, sakoilla sovitettavat rikokset, ei uutta lakia ehdoteta taannehtivasti sovellettavaksi, mutta sensijaan ehdotetaan taannehtimissäännökset koskemaan vapausrangaistuksilla sovitettavia rikoksia.

Rikoslain soveltaminen taannehtivasti on vastoin hyväksyttyjä rikosoikeudellisia periaatteita. Ei tarvitse olla lakimies huomatakseni mihin mielivaltaan rikoslainsäännösten taannehtiva soveltaminen vie. Yleinen oikeuskäsitys ei esim. voi hyväksyä sitä, että uuden rikoslain mukaan voidaan nostaa syyte jostain ennen uuden lain voimaantuloa tehdystä teosta, joka vanhan lain mukaan oli rangaistuksesta vapaa, mutta jonka vasta uusi laki on julistanut rikokseksi. Tämän yleisen oikeuskäsityksen mukaisesti säännöllisessä rikoslainsäädännössä aina menetellään, sillä onhan selvää, että yleinen oikeusturvallisuus kokonaan katoaa, ellei niin tehdä. Uusintarikosten taannehtiva soveltaminen merkitsee periaatteellisesti aivan samaa kuin jos teosta, joka tekemishetkellä on luvallinen, voidaan vuosien perästä nostaa syyte sillä perusteella, että myöhempi laki on julistanut tuon teon rikolliseksi. Oikeusvaltiossa täytyy niilläkin, joita on aikaisemmin rangaistu ja jotka ovat jo rangaistuksensa sovitaneet,

olla jonkinlaista oikeusturvaa. Sellainen turva katoaa ja se katoaa niiltäkin, joita on rangaistu aikaisemmin poliittisista teoista, jos uusintarikossäännöksiä sovelletaan taannehtivasti.

Nämä lakiesitykset on, tulkoon sekin pöytäkirjaan merkityksi, käsitelty asian laatuun nähden eduskunnassa tavattomalla kiireellä, sellaisella kiireellä, että monet edustajat eivät ole ehtineet niihin perusteellisesti perehtyä ja päästä selville niiden tarkoituksesta.

Olen tahtonut tämän edelläolevan sanoa, vaikka en teekään ehdotusta esityksen hylkäämisestä, koska sellainen, tietäessään eduskunnan enemmistön kannan, jäisi peläksi äänestysmanööveriksi.

Ed. Kivimäki: Asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä en ole pitänyt tarpeellisenä puolustaa lakivaliokunnan yksimielistä mietintöä. Lakiehdotus on erittäin huolellisen valmistelun tulos ja ne parannukset, jotka sen avulla saadaan aikaan, varsinkin eräiden omaisuusrikoksien uusimisesta nykyään seuraavien kohtuuttoman ankarien lieventämiseksi, ovat niin ilmeisiä, että puolustaminen on ollut tarpeetonta. Yhtä vähän on kaivannut puolustusta sekään lakiehdotukseen sisältyvä uudistus, että se, joka toisen tai useamman kerran tekee itsensä syypääksi rikokseen, saa ankaramman rangaistuksen kuin se, joka ensi kerran tekee rikoksen, koska tämänkin periaate on täysin luonnollinen. Se on luonnollinen myöskin valtiollisiin rikoksiin nähden, eikä hallitus olekaan nähnyt tarpeelliseksi asettaa näitä rikoksia johonkin poikkeusluokkaan. Sitähän ei tietenkään kukaan voi kieltää, että poliittiset rikokset saattavat sikäli erota monista muista rikoksista, että niiden tekijä voi puhtaista motiiveista eksyä rangaistavaan liioitteluun poliittisten pyrkimystensä tavoittelussa. Mutta ensiksikään ei ole näin laita likimainkaan aina, vaan osoittaa kokemus, että rahan himo ja muut epäpuhtaat vaikuttimet useasti ovat puheena oleviin rikollisiin tekoihin johtamassa, jotapaitsi vieraaseen ulkopuoliseen tukeen turvautuminen, mitä myöskin on tapahtunut, riistää valtiolliselta rikokselta puhtauden hohteen.

Myöskään ei saa unohtaa sitä, että rikoslakia vastaan tehty poliittinenkin teko joka tapauksessa on rikos. Vapaassa yhteiskun-

nassa on niin laajat mahdollisuudet valtiollisten uudistusten ajamiseen laillisella tavalla, mahdollisuudet myöskin sellaisten uudistusten ajamiseen, jotka tarkoittavat valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen perusteita, ettei se, joka ei pysy lain rajoissa, voi vaatia itselleen marttyyriin kruunua, kuten saattoi olla laita silloin, kun maa ei ollut vapaa ja itsenäinen.

Poliittisten rikosten erottamista, mitä rikoksen uusimisesta seuraavaan rangaistuksen koventamiseen tulee, omaan luokkaansa vaikuttaa kuitenkin ennen kaikkea se, että sellainen menettely rikkoisi koko ehdotetun rangaistusten uusimista koskevan järjestelmän. Sen, joka pikapäässään tekee väkivaltarikoksen, ei rikosten vaikuttimilta ja luonteeltaan tarvitse olla yhtään sen huonompi kuin valtiopetokseen syylistyneen, ja monia muitakin vertauskohtia voitaisiin esittää. Ei ole kuitenkaan mahdollista säätää, että kaikki tällaiset rikokset olisi pantava erikoisasemaan, vaan on oikein, että rikollista rangaistuksen koventamisen uhalla aina koetetaan ehkäistä tekemästä uutta rikosta. Mutta muissa suhteissa poliittiset rikokset ovatkin jo eri asemassa ja mitä esimerkiksi nuoriin rikoksentehtäjiin tulee, saattaa olla hyvin puolustettavissa ja järjestelmään soveltuva, että syytetä heitä vastaan ei aina nosteta eikä heitä tuomita, jos rikos havaitaan tehdyksi lapsellisuudesta tai ymmärtämättömyydestä. Sellainen ehdotus on paraikaa lakivaliokunnassa toisessa yhteydessä harkittavanakin, mutta mitä rikosten uusimiseen tulee, ei niinkuin mainittu ole aihetta eikä, jos lakiehdotuksen kokonaisuus tahdotaan säilyttää, mahdollistakaan poliittisia rikollisia kohdella toisin kuin muita.

Niistä vastaväitteistä huolimatta, joita on tehty hallituksen esitystä vastaan kosketelussa suhteessa, en siis epäröisi suosittaa hyväksyttäväksi lakiehdotusta, joka tietää suurta edistysaskelta rikoslainsäädännössämme.

Ed. Erich: Minä pyysin puheenvuoroa ainoastaan erään kohdan johdosta ed. Räisäsen äskeisessä lausunnossa. Ed. Räisänen mainitsi, että tätä lakia olisi valiokunnassa ja eduskunnassa käsitelty tavattomalla kiireellä. Eihän tämä nyt laisinkaan pidä paikkaansa. Tätä lakia on tietääkseni jo useamman vuoden kuluessa val-

mistettu ja tämän edellisen oikeusministerin tarkoituksena lienee ollut jo viime eduskunnalle antaa siitä esitys. Lakivaliokunnassa joutui esitys erittäin perusteellisen tutkimuksen alaiseksi ja lienee paikallaan mainita, että lakivaliokunnassa on paitsi muita lakimiehiä ja suuren käytännöllisen kokemuksen omaavia maallikoita jäseninä erittäin arvovaltainen lainopillisen tiedekunnan professori ja pitkäaikaista tuomari-kokemusta omaava raastuvanoikeuden puheenjohtaja. Asiantuntijoina kuultiin kaikkia niitä henkilöitä, jotka olivat olleet lakiehdotusta laatimassa, joten minun on vaikea käsittää, että yleensä tällainen epäilemättä kylläkin pitkälle ulottuva lakialoite saattaisi tulla sen perusteellisemman käsittelyn alaiseksi kuin nyt kysymyksessä oleva. Minä myönnän kernaasti, että se muutosesitys, jonka ed. Aattela täällä teki asian edellisessä käsittelyssä, oli varsin paikallaan. Sentapaisia rikoksia, joita tämä ed. Aattelan tekemä ehdotus käsitteli, joutuu kumminkin tämän lain alle erinomaisen vähän, ehkäpä yksi tuhannesta, jotenka tämä seikka ei ymmärtääkseni millään tavalla estä äänestämästä lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta.

Ed. Räisänen: Kyllä minä nyt ed. Erichin lausunnosta huolimatta uskallan olla edelleenkin sillä kannalla, että tätä asiaa on eduskunnassa käsitelty tavattomalla nopeudella. Tämä hallituksen esitys on 64 sivua käsittävä „lunta” ja kun se on lakivaliokunnassa käsitelty aikana, jolloin siellä on monia kiireellisiä lakiesityksiä ollut käsiteltävänä ja tämä ei ole mikään kiireellinen, niin kyllähän tämä on tavattomalla nopeudella käsitelty. Minä en ole sanonutkaan, ettei tätä lakia olisi alkuvaiheessaan mahdollisesti hyvinkin kauan valmisteltu. Mutta nyt tässä loppuvaiheessa se meni sellaisella kiireellisyydellä, ettei sitä eduskuntatyön kannalta voi mitenkään puolustaa.

Ed. Wiik: Yhdyn siihen käsitykseen, että lakiehdotus olisi hylättävä siinä muodossa, missä se nyt on, koska se tehdyistä muutosehdotuksista huolimatta on saanut sellaisen sisällön, että sitä voidaan käyttää taantumuksellisiin tarkoituksiin. Se ei ole puutteellinen käsittääkseen siinä suhteessa, että sitä olisi liian nopeasti valmisteltu,

vaan se on ehkä hyvinkin huolellisen valmistelun jälkeen saanut niin taantumuksellisen sisällön kuin se on saanut, sisällön, joka arvattavasti vastaa alkuunpanijoitensa tarkoituksiperiä. Kun kuitenkin olen varma siitä, että nykyoloissa ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä ei saisi eduskunnassa laajempaa kannatusta, en tahdo sellaista ehdotusta tehdä.

Ed. Salmiala: Esilläoleva rikoslain uudistus on, kuten aikaisemminkin jo olen sanonut, mielestäni suuri edistysaskel. Kriminaalipoliittisesti täyttää uusi lainsäädäntö varmasti paljon paremmin tehtäväänsä ja tarkoituksensa kuin voimassaoleva vanhentunut oikeus. Minun mielestäni tämä uusi lainsäädäntö on monessa kohtaa paljon lievämpi kuin nykyisin voimassaoleva. Nykyisen lainsäädännön mukaan ennenkaikkea varallisuusrikoksissa tuomitut rangaistukset uusimisen kysymyksessä ollessa ovat olleet ehdottomasti liian ankaria, suoraan sanoen, epäinhimillisiä. Niissä tuomari ei ole voinut ottaa huomioon tärkeitä sosiaalisia näkökohtia. Rikoksentekijän hätä ja puute ja monet lieventävät asianhaarat hänen on säännöllisesti täytyntä jättää huomioonottamatta, koska häntä on sitonut ehdottomasti velvoittava minimirangaistus.

Tämä uusi lainsäädäntö tekee hänelle nyt mahdolliseksi kuitenkin ottaa huomioon nämä sosiaaliset näkökohdat, ja ennenkaikkea juuri varallisuusrikoksissa, varkaudessa, ynnä muissa tällaisissa rikoksissa uusimisen kysymyksessäollessa rangaistukset tästä lähtien tulevat olemaan paljon lievemmat kuin voimassaolevan lainsäädännön mukaan. Tämä on niin selvää, että minä en saata ymmärtää, kuinka ed. Räisänen voi väittää, että uusi lainsäädäntö johtaisi epäinhimilliseen tulokseen. Joka tapauksessa uusi lainsäädäntö on selvästi todellakin kriminaalipoliittisesti valtava edistysaskel. Uudessa lainsäädännössä on mielestäni eräitä puutteita, joihin olen viitannut; mutta ne puutteet ovat pieniä verrattuna niihin suuriin etuihin, joita tämä uusi lainsäädäntö tarjoaa. Minä omasta puolestani sen vuoksi en voi toivoa muuta kuin että tämä laki mahdollisimman pian lopullisesti hyväksyttäisiin ja astuisi voimaan.

Ed. Ampuja: Ei suinkaan liene ensimmäinen kerta, että huono asia on huolellisesti alkuasteissaan valmisteltu. Useinhan sattuu niin, että huonon asian valmistelussa ollaan hyvin taitavia. Tässä asia lienee näin. Jos olisi tarkoitus pyrkiä vain siihen, mitä selvisi edellisen puhujan lausunnosta, hankkimaan lievennyksiä omaisuusrikoksentehtäville, varkaudesta ja ryöstöstä, se olisi toteutunut silloin, jos olisi hyväksytty se ehdotus, mikä tältä taholta tehtiin toisessa käsittelyssä, että olisi jätetty poliittiset rikokset ulkopuolelle. Sellaisen muutoksen saaminen lakivaliokunnan ehdotukseen olisi ollut varsin helppo. Mutta nyt näiden muutamien harvojen rikoslajien lievennyksellä tuotetaan kaikille muille suhdattoman ankaria rangaistuksien lisäämisiä, ja siihen mielestäni eduskunnan ei olisi pitänyt käydä. Minä ehdotan, herra puhemies, että lakiehdotus hylätään.

Ed. Sundström: Pyydän kannattaa ed. Ampujan tekemää ehdotusta.

Ed. Reinikainen: Tämän asian käsittely, täytyy myöntää, on täällä eduskunnassa käynyt verrattain nopeassa tahdissa, ja se on tapahtunut ajankohtana, jolloin varmasti ei ole voitu kiinnittää tämän lain yksityiskohtiin sellaista huomiota kuin ne mahdollisesti ansaitsivat. Ryhmäni taholta on täällä asian aikaisemmassa käsittelyssä tehty eräs hyvin tärkeä muutosehdotus, jonka eduskunnan enemmistö on hylännyt. Sos. demokraattinen eduskuntaryhmä kuitenkin ei tahdo tehdä esteitä tämän laajakantoisen lain voimaantulolle, vaan tulee äänestämään sen puolesta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Ampuja ed. Sundströmin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin. Kutsun tätä ed. Ampujan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Ampujan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Kukkosen y. m. lak. al. n:o 2, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 19, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 28, jota on valmistelevasti käsitelty puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 20, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Heinio: On kerrottu, että tarkistajain kokouksessa on synnyttänyt erimielisyyttä kysymys, miten valiokunnan mietinnön viidennessä kappaleessa oleva sana „kutsunnat” olisi käännettävä. Se on ruotsiksi käännetty „inkallelserna”, mutta se on kaiketi väärin käännetty ruotsinkielisessä mietinnössä, tulisi kai kääntää sanalla „uppbåd”, joten tämä valiokunnan jäsenen kantana esitettäköön tarkistajien tietoon. Kysymys on siis jokavuotisista kutsunnoista, eikä mistään muusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 36, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 21, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus sotavakuutuslaiksi.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 37, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 22, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 18, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi työsopimuslain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 23 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty ed. Erichin y. m. lak. al. n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 23.

Keskustelu:

Ed. Bryggari: Viittaamalla asian ensimmäisessä käsittelyssä ed. Erichin lausunnossaan esittämiin perusteluihin työsopimuslain muutosten tarpeellisuudesta sekä työväenasiainvaliokunnan mietintöön liitettyyn vastalauseeseen ehdotan, herra puhemies, käsittelyn pohjaksi ed. Erichin y. m. tekemän lakialoitteen.

Ed. Erich: Pyydän kannattaa edellistä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Bryggari ed. Erichin kannattamana ehdotanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteessa oleva lakiehdotus. Kutsun tätä ehdotusta ed. Bryggarin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Bryggarin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 76 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 32.

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi kaivospölkkyjen viennin säännöstelystä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty, vuoden 1937 vp:ltä lepäämässä oleva edellämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6. Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hylkää lakiehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Lisäys puhemiesneuvoston laatimaan luetteloon tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1939 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista

esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi kultaehdon ja eräiden muiden määrausten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa lähetetään lausunnon antamista varten lakivaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja yllämainittu ehdotus lähetetään lakivaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

10) Esityksen antamista pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; ja

11) Undis- ja laidunviljelyspalkkioista annetun lain muuttamista

koskevien toivomusaloitteiden johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

30. Tiistaina 24 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi työsopimuslain muuttamisesta 306

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Eriehin y. m. lak. al. n:o 18.

Ainoa käsittely:

2) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi 308

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Teittisen y. m. toiv. al. n:o 44.

3) Ehdotukset toivomuksiksi esityksen antamisesta uudis- ja laidunviljelyspalkkioista annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 42; ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 43.

Esitellään:

4) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1938 309

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen joh-

Siv.

dosta laiksi eräiden tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä 310

6) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta "

7) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta sokerista suoritettavasta valmisteverosta "

8) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 esityksen antamista pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään koskevan toivomusaloitteen johdosta "

9) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7 kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamista Mikkelin läänin koskevan toivomusaloitteen johdosta ... "

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Eskola, Hirvensalo, Hurta, Kares, Kirra, Kleemola, Kokko, Kuittinen, Kylänpää, K. Kämäräinen, V. H. Kämäräinen, Lindström, Mangs, Metsäranta, Murtomaa, Niukkanen, Pohjannoro, Tanner, Tukia ja Wenman.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuoksi ed. Metsä-

ranta, virkatehtävien takia edustajat Kares ja Hurtti sekä yksityisasiain takia edustajat K. Kämäräinen, V. H. Kämäräinen, Kirra ja Murtomaa.

Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin 6 päivänä lokakuuta 1939 annetun tasavallan suojelulain 2 §:ssä säädetään, on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 20 päivästä eduskunnan puhemiehelle osoitettuna saapunut viimeksimainittuna päivänä annettu asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta. Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 20 ja 21 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 38—45, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi työsopimuslain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Erichin y. m. lak. al. n:o 18, jota on valmistelevasti käsitelty työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 23, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Kivimäki: Ed. Erich on, intoillessaan oikean asian puolesta, johtunut käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa mainittuihin kysymyksiin nähden harhateille ei ainoastaan sikäli, että hänen ehdotuksensa ovat osittain yleisten oikeusperiaatteiden

vastaisia, osittain vailla käytännöllistä merkitystä. Kun vaaditaan, että työnantaja ei olisi oikeutettu sellaisen työntekijän palkasta, joka työnantajasta riippumattoman esteen vuoksi ei voi tehdä työtä, vähentämään, mitä työntekijä tahallansa jättämällä tekemättä työtä muualla olisi voinut ansaita, tietää vaatimus moraalisestikin kestäättömän pyytteen hyväksymistä. Lakialoitteessa tarkoitetaan niitä tapauksia, jolloin työntekijä on sairauden vuoksi estetty tekemästä työtä. Ja tässä muodossa ehdotusta olisi voitu puoltaa, mutta muutosehdotus olisi, jos se olisi hyväksytty, johtanut myös siihen, että jos este johtuu esim. tehtaalla sattuneesta tulipalosta, silloinkaan ei työntekijälle maksettavasta palkasta olisi lupa vähentää, mitä hän on muualla ansainnut tai tahallansa olisi jättänyt ansaitsematta. Tätä ei voida hyväksyä. Myöskään ei ole oikein sanoa, kuten lakialoitteessa tehdään, että työnantaja pidättäessään työntekijän palkasta selvän saamisen, joka hänellä on työntekijältä, toimisi omassa asiassansa tuomarina ja ulosottomiehenä. Tällä perusteella tulisi kiistetyksi koko pidätysoikeussäännösten oikeellisuus. Vuokranantajankin, joka maksamattomasta vuokrasta pidättäisi vuokramiehen irtaimistoa, voisi sanoa olevan oman asiansa tuomarina. Sanat „selvä saaminen” sisältävät tuomarille osoitetun oikeusohjeen ja siihen, miten tätä oikeusohjetta on käytännössä sovellettava, on työntekijän samoin kuin muidenkin samassa asemassa olevien yleisten oikeusperiaatteiden mukaisesti alistuttava.

Mutta muutoinakin ovat ehdotukset sellaisia, joiden toteuttamisella ei työntekijän asemaa saada korjatuksi siitä puhumattakaan, ettei kokemus osoita muutoksia välttämättömäksi. Työnantajan ja työntekijän välinen sopimussuhde on vapaa ja siitä johtuu, että työnantaja voi aina vastata työntekijän vaatimuksiin työsuhteen lopettamisella. Työntekijä on toisin sanoen yksinäisenä henkilönä heikommassa asemassa kuin työnantaja ja työsopimuslain säännöksiä kehittämällä ehdotettuun suuntaan ei saavuteta mainittavia tuloksia. Uudistuspyrkimykset työsopimuslainsäädännön alalla ovatkin, jos tahdotaan saada aikaan jotakin tuloksellista, suunnattavat tuon lainsäädännön n. k. yhteisölliseen puoleen.

Eräässä toisessa yhteydessä olen kerran aikaisemmin esittänyt sen ajatuksen, että työsääntölakia soveliaasti kehittämällä olisi kenties mahdollisuutta luoda takeita palkkatason äkillisiä heilahteluja vastaan ja turvallisuutta työolojen pysyväisyyteen muutoinkin. Mainitsin silloin, että työehtosopimusjärjestelmän avulla ei ainakaan sen mukaan, kuin ulkopuolinen saattaa havaita, päästä pitkälle työväenluokan etujen parantamisessa, ei ainakaan niin pitkälle, kuin olisi toivottavaa. Niilläkään aloilla, joissa niin työntekijäin kuin työnantajainkin taholla on voimakkaat järjestöt valvomassa työntekijäin ja työnantajain etuja, ei ole likimainkaan yleisesti saatu aikaan työehtosopimuslain säännöstimäisiä työehtosopimuksia, vaan on ollut tyydyttävä suullisiin palkkalupauksiin, jotka tosiasiallisesti kylläkin ovat hyvinä aikoina voineet taata palkkatason mukaisia palkkoja ja työrauhaa, mutta jotka oikeudellisesti velvoittamattomina voivat huonojen aikojen koittaessa osoittautua todelliselta merkitykseltänsä vähäisiksi.

Työehtosopimuksilla, varsinkin lyhytaikaisilla, on muutoinkin se haitta, että ne taloudellisen konjunktuurin kääntyessä huonoksi, jolloin työntekijät tarvitsisivat erityistä tukea, eivät kohtuullisessa määrässä täytä tehtävänsä. Pitkäaikaisetkin työehtosopimukset tuottavat yllätyksiä. Pula-aika saattaa toisaalta synnyttää elintason nousua, toisaalta työtilaisuuksien vähentymistä ja huonontumista. Mutta sita paitsi kaikki työolot eivät lähestulkoonkaan ole eivätkä nähtävästi pitkiin aikoihin tule työehtosopimussäännösten ei varsinaisten eikä epäperäisten kohteeksi. Sensijaan työsääntösäännöstö käsittää kaikki teollisuusliikkeet, joissa vakinaisesti työskentelee vähintään kymmenen työntekijää, ja se on helposti ulotettavissa laajemmillekin aloille.

Puhutaan monasti taloudellisesta demokradiasta. Työsäännöt sisältävät sen idun. Onhan työsääntöehdotuksesta kuultava työpaikan työväestön mieltä. Mutta se edellyttää myöskin valtion väliintulon mahdollisuuden, työsäännön vahvistaminen kun kuuluu sosiaaliministeriölle. Häiritsemättä yrityksen johdon välttämätöntä ja luonnollista itsenäisyyttä luulisin mainitun säännösten kehittämällä päästävän eteenpäin siitä pisteestä, jossa työsopimuslainsäädäntö tämän sanan laajassa mielessä on jo vuosikausia polkenut paikallansa.

Henkinen köyhälistö, liikeapulaisväki ja muut, on jo kauan odottanut joitakin toimenpiteitä taloudellisen asemansa parantamiseksi ja turvaamiseksi. Hallituksessa lie-nnee ollut tekeillä ehdotus neuvottelu-oikeuden myöntämisestä liikeyrityksien henkilökunnalle. Ehdotus pohjautuu samaan perusajatukseseen, jota edellä olen kosketellut ruumiillisen työn tekijäin aseman turvaamiseksi, mutta ei ole sekään kiteytynyt valmiiksi lakiehdotukseksi.

Viime keväänä oli herra sosiaaliministerin kanssa puhetta eräästä toisesta uudistuksesta työntekijäluokan hyväksi, nimittäin maksamatta jääneiden palkkojen uloshaun helpottamiskeinosta. Lausuin silloin, että oikeudenkäyntilaitosta koskevan uudistuksen yhteydessä voitaisiin kenties asian hyväksi tehdä jotain tarvitsematta ryhtyä eräiden muiden maiden esikuvan mukaisesti erityisten työtuomioistuinten perustamiseen. Sanomalehdistä olen lukenut, että sosiaaliministeriöstä on lähetetty asiasta kirje oikeusministeriölle. Aika näyttää jälleen panevan esteen oikeudenkäyntilaitoksen kokonaisuudistuksen toteuttamiselle ja pakottaa jälleen ottamaan harkittavaksi osittaisten uudistusten hylätyn tien. Tällöin saattaisi tulla kysymykseen esim. sellainen uudistus, että määrättäisiin työsääntölain alaisissa liikkeissä työsopimusten kirjallinen tekeminen pakolliseksi, jolloin maksukäskyn saaminen suorittamatta jääneelle palkalle jäisi lainsäädännössä toteutettavaksi keinoksi. Silloin poistuisi oikeata tietä yksi niitä epäkohtia, joita ed. Erich näkee nykyisessä työsopimuslaissa olevan, nimittäin sanotun lain 25 §:ään liittyvä palkanpidätystä koskeva, mikäli sitä voidaan epäkohdaksi sanoa.

Lyhyesti: työväestön asema ei parane niistä näperryksistä työsopimuslain säännösten kimpussa, joissa ed. Erich on ahkeroinnut, vaan voi suorastaan jopa huonontua. Lainsäädännön uudistamisen tulee tapahtua vallan toisilla aloilla ja toisella taholla, jos mieli saada taloudellista kevennystä työväen oloihin, mikäli niihin lainsäädäntötoimin kevennystä voidaan saada. Mainitsemissani tapauksissa ed. Erich löytää uudistuksille aina vastakaikua tällä puolen eduskuntaa ja varmaankin myös työnantajain piirissä ja luulen sen toivomuksen olevan yleisen, että herra sosiaaliministeri ei elävän elämän kulussa, kun se jälleen tulee normaaliksi, jäisi syrjästä-

katsojaksi. Sanottu toivomus on syntynyt ja tullut sängen hartaaksi viime päivien aikana, kun on nähty, ettei Suomen työväki ole yhtään pettänyt sitä luottamusta, jota oikeamielisesti ajattelevat kansalaiset ovat sitä kohtaan osoittaneet.

Ed. Erich: Kun tämä aloite kaikissa tapauksissa tulee kaatumaan, joskin varmasti kaatumaan eteenpäin, niin minun tarkoitukseni ei ole käyttää pitempää väittelypuheenpuoroa lakivaliokunnan arv. herra puheenjohtajan kanssa, joskin eräät kohdat hänen lausunnossaan siihen antaisivat aihetta. Minä tahtoisin kuitenkin huomauttaa, että jos ed. Kivimäki olisi ollut työväenasiainvaliokunnan jäsen, niin todennäköisesti mietintö, vieläpä kielteisessäkin muodossa, olisi saanut paljon paremmat ja paljon positiivisemmat perustelut kuin sille nykyisessä mietinnössä on annettu. Tähän seikkaan viittaa mielestäni hyvin selvästi ed. Kivimäen äskeinen lausunto, jossa on paljon varteennottavaa ja tunnustusta ansaitsevaa. Minä en tahdo myöskään kosketella niihin eri pykäliin, joihin aloitteessa on muutosta haluttu, mutta en voi olla huomauttamatta, että tuo sana „näpertely” taikka „pikkunäpertely” niinkuin muuan toinen edistysmielinen edustaja täällä on lausunut, sekin on omalla tavallaan merkityksellinen. Meillä on kyllä kokemusta tuollaisesta näpertelystä myöskin 1930 valitusta eduskunnasta, jolloin monenlaisella näpertelyllä huononnettiin voimasaolevaa työlaainsäädäntöä. Minä viittaan vain erikoisesti köyhäinhoitolain 5 §:ään, joka nykyisessä muodossaan on kerrassaan epäoikeudenmukainen. Näpertelyllä, sekä negatiivisella että positiivisella, on oma merkityksensä. Minä johdatan mieleen paljon suuremman miehen sanat, nimittäin suuren ruotsalaisen valtiomiehen Hjalmar Brantingin, jotka suunnilleen kuuluvat niin, että pientäkin edistysaskelta työväenluokan hyväksi on ilolla tervehdittävä ilman että suurempi päämäärä siitä huolimatta unohtuu. Pienelläkin näpertelyllä voidaan varsinkin poikkeuksellisissa oloissa sängen huomattavia parannuksia aikaansaada. Minä jään ilolla odottamaan sellaista suurta aloitetta valtakunnan työlaainsäädännön uudistamiseksi, johon ed. Heiniö on eräässä puheenvuorossaan täällä viittanut. Ja minä olen aivan varma ja voin

vakuuttaa sen, että jos tämä lainsäädäntö todellakin on edistysmielinen ja työväenluokan parasta tarkoittava, se on, vaikka se ei joka suhteessa ehkä vastaisikaan meidän toivomuksiamme, kumminkin saava hyvin lämpimän vastaanoton täältä vasemmalta päin.

Ed. Bryggari: Kun ed. Kivimäki asettui aloitetta hylkäävälle kannalle, niin hän samalla väläytteli esille jonkinlaista työlaainsäädännön uusimista, joka tietäisi perusteellisen muutoksen työn ja pääoman välisessä oikeussuhteessa. Tämä asia on nyt vain mielikuvituksen varassa, että on vaikea itselleen muodostaa käsitystä, tulisiko tämä ajatus sisältämään työläisille myönteistä vai kielteistä. Puheenvuoron käyttäjä mainitsi ainoastaan, että työsäätölain täydennyksen kautta pyrittäisiin siihen, että pakotettaisiin työnantaja ja samalla myöskin työntekijä pakollisen työehtosopimuksen hyväksymään. Mitkä ovat ne elimet, jotka työehtosopimuksen sisällöstä neuvottelevat; mikä on se palkkataso ja kuka sen ratkaisee, mitä työehtosopimus tulisi sisältämään, ne ovat meille hämärän peitossa. Ja mikä on sitten se toiminta-oikeus, joka jäisi työläisille sen jälkeen, jos laki tulisi todellakin hyväksytyksi. Sekin on hämärän peitossa. Jos tällä uudistuksella pyritään siihen, että hallinnollista tietä määrätään työläisen oikeudet toimintaan, työpalkkoihin nähdän, niin silloin tuskin tämä ajatus Suomessa tulee toteutumaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitte-

lyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Teittisen y. m. toiv. al. n:o 44, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy maatalousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 3) asia.

4) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1938

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 38—45, voitaneen ne nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi valtion viran ja toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa

sisältävä hallituksen esitys n:o 38.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 39;

Valtuuksien antamista valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen

koskeva hallituksen esitys n:o 40;

Ehdotuksen laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 41;

Ehdotuksen laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon

sisältävä hallituksen esitys n:o 42;

Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 43;

Ehdotuksen laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 44; sekä

Ehdotuksen laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suorittavasta kasvatustavasta

sisältävä hallituksen esitys n:o 45.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

5) Ehdotuksen laiksi eräiden tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7;

6) Ehdotuksen laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; ja

7) Sokerista suoritettavaa valmisteveroa

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; sekä

ensi perjantain täysistuntoon:

8) Esityksen antamista pienviljelijäkoulua perustamisesta Pudasjärven pitäjään

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6; ja

9) Kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamista Mikkelin lääniin

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,34.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

31. Tiistaina 24 p. lokakuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä	311
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 32.	
2) Ehdotus laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta	312
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 33.	
3) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta	"
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 35.	

Esitellään:

4) Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta	"

Pöydällepanoa varten
esitellään:

5) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 teknillisen opiston perustamista Viipurin tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta	"

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Siv.

Ilmoitusasiat:

Hallituksen esityksen n:o 19 peruuttaminen.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin tälle päivälle päivätyn kirjelmän ohella saapunut hallituksen kirjelmä samalta päivältä hallituksen esityksen n:o 19 peruuttamisesta. Hallituksen kirjelmä on jaettu painettuna edustajille.

Kun hallituksen esitys peruutetaan, on työjärjestyksen 54 §:n mukaisesti asian käsittely keskeytettävä sillä asteella, millä se silloin on. Peruutus annettaneen tiedoksi valtiovarainvaliokunnalle, jonka valmisteltavana sanottu esitys on.

Uusi hallituksen esitys.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 46, joka nyt on jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen

käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 32, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 33, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 35, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

4) Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitys n:o 46, voitaneen se nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 46 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

5) Teknillisen opiston perustamista Viipuriin

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15,06.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

32. Perjantaina 27 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä 314

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 32.

2) Ehdotus laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 33.

3) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 35.

Ainoa käsittely:

4) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään ”

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 32.

5) Ehdotus toivomukseksi kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamisesta Mikkeliin 315

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 31.

6) Ehdotus toivomukseksi teknillisen opiston perustamisesta Viipuriin 316

Siv.

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Tuurnan y. m. toiv. al. n:o 22.

Pöydällepanoa varten esitellään:

7) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen 316

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Fagerholm, Hirvensalo, Kylänpää, Niukkanen, Paksujalka, Pilppula, Turja ja Väisänen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia edustajat Paksujalka ja Turja.

Valitsijamiehet.

Puhemies: Ed. Havas, joka suhteellisista vaaleista annettujen määräysten 13 §:n mukaan on tullut valtioneuvoston jä-

seneksi kutsutun ed. von Bornin sijaan valitsijamieheksi, on pyytänyt vapautusta tästä valitsijamiehen tehtävästä. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että vapautusanomukseen suostuttaisiin.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että ed. Havaksen sijaan tulee suhteellisista vaaleista annettujen määräysten 13 §:n mukaan valitsijamieheksi ed. Hagaa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 24 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 32, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 24. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 25 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 33, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 25. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 26 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 35, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 26. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—14 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 32, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta yhtyy maatalousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus toivomukseksi kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamisesta Mikkeliin.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Luostarisen y.m. toiv. al. n:o 31, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. Luostarinen: Herra puhemies! Ikävältä tuntuu se kaksimielinen käsittely, millä maatalousvaliokunta on tätä aloitetta kohdellut, ja perin pieni lohdutus tulee siitäkin tiedosta, että tämä ei ole ensimmäinen eikä ainoa kerta tällä tavalla kohdella edustajain aloitteita, joissa esitetään aivan välttämättömiä paikkakunnallisia tarpeita.

Mietinnön perusteluissa tunnustetaan ehdotettu toivomus kaikin puolin oikeaksi, jopa tarpeellisuutta pontevasti puolletaan, mutta ponsi siitä huolimatta puetaan kielteiseen muotoon. Asiallisempaa olisi pysyä kannallaan rehellisesti asian käsittelyn loppuvaiheeseen saakka. Myönteinen toivomusponsi ei mielestäni millään tavalla loukkaa enempää hallitusta kuin keskusvirastokaan eikä estä heitä asian tarkoituksenmukaisimmasta järjestämisestä, mihin mietinnön perusteluissa viitataan, vaan päinvastoin eduskunnan yksimielinen toivomus takaa etukäteen esityksen hyväksymisen ja on siis ainoastaan työn moraalisenä tukena.

Maassamme toimii nykyisin 116 kotiteollisuuskoulua, joista 47 on kiinteää ja 69 kiertävää koulua, nimittäin sekä mies- että

naiskotiteollisuuskouluja yhteensä. Mutta näistä kiinteistä, paikallaan toimivista ei ole ainoatakaan Mikkelin läänissä, mitä puutetta tällä toivomuksella osaltaan olisi haluttu korjata. Se on selviö, että on ilmeisen suuri ero sekä opetustehollisesti että oppilaiden koulumahdollisuuksiin nähden kiinteillä, asianmukaisissa kouluhuoneistoissa sopivin työvälinein toimivilla kouluilla kuin kiertävällä koululla aina tilapäisluontoisissa oloissa toimien. Kotiteollisuusopetuskomitea, jonka olemassaoloon mietinnön perusteluissa viitataan, puoltaakin lämpimästi Mikkelin läänin edes yhtä kiinteää sekä mies- että naiskotiteollisuuskoulua. Jos valiokunta olisi niin paljon vaivautunut asiaan perehtymään, että olisi kutsunut mainitun komitean puheenjohtajan asiantuntijaksi valiokuntaan, niin varmaan ei olisi voinut päätyä asiassa kielteiseen lopputulokseen. Se on täällä ennenkin sanottu, mutta en malta olla mainitsematta, kun taas on käsillä niin elävä todistus, että Mikkelin länniä on tässä valtakunnassa ryhdytty kohtelemaan lapsipuolen asemassa. Tilastohan todistaakin, että täällä muutto-liike on suurin koko valtakunnassa, että runsaasta syntyväisyydestä huolimatta asukasluku tuhansissa vuosittain vähenee. Tosin nykyinen maallepako maaltapaon sijasta on tilapäisluontoista, niinkuin jokainen tunnemme, ja tämänkin ajan psykologisen tasapainaisuuden vuoksi olisi käsilläolevan asian täydellinen myönteinen käsittely ollut sangen terveellinen. Viaton toivomusponsi ei olisi vaatinut nyt tällä hetkellä taloudellisia mahdollisuuksia, jotka ovat rajoitetut määrättyihin tarkoituksiin, mutta olisi ollut myötätunnon ilmaus asian tärkeydestä ja pienen pieni todistus tämän vapaan kansan vapaassa maassa elävästä suuresta elämän ja toiminnan tahdosta.

En tee tällä kertaa muutosehdotusta ammattivaliokunnan mietintöön, mutta palatessamme asiaan uudestaan toivon sille silloin suopeampaa kohtelua.

Ed. T. Halonen: Täytyy muutamalla sanalla torjua edellisen puhujan syytöksiä. Hän huomauttaa, että valiokunnan hylkäävä mietintö olisi syntynyt puutteellisen asiankäsittelyn vuoksi. Näin ei ole tapahtunut. Asian on valmistellut valiokunnan jaosto, joka on perusteellisesti ottanut asiasta selvää. Jos ed. Luostarinen olisi

tehnyt aloitteen vasta sen jälkeen kun asia olisi saanut asianomaisessa virastossa lopullisen valmistuksen, niin asia ehkä olisi päättynytkin myönteiseen ponteen, mutta näinhän ei ole tapahtunut. Tämä asia on kaikessa laajuudessaan komitean valmisteltavana, niinkuin maatalousvaliokunnan mietinnön perusteluista näkyy, ja tämä komitea ei vielä ole mietintöään saanut valmiiksi. Samoin ei ole vielä lopullisesti päätetty paikasta, mihin tämä Mikkelin läänin tuleva mieskotiteollisuuskoulu tulisi sijoitettavaksi. Sitten kun ed. Luostarinen on saanut lääninsä maanviljelysseuran toimimaan niin pitkälle, että on löydetty koululle sopiva paikka, ja muutoinkin asia saatu pitemmälle valmistelluksi, niin sen jälkeen voidaan aloite tehdä sopivampaan aikaan ja toivottavasti paremmalla menestyksellä. Asian tässä vaiheessa on moite siitä, että valiokunta olisi kylmästi suhtautunut asiaan, kaikkea perää vailla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy maatalousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus toivomukseksi teknillisen opiston perustamisesta Viipuriin.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Tuurnan y.m. toiv. al. n:o 22, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Tuurna: Senjälkeen kun hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi m. m. teknillisistä oppilaitoksista annetun lain voimaantulon siirtämisestä ja kun Tampereenkin teknillisen opiston laajentamista koskeva määräraha on saadun tiedon mukaan poistettu hallituksen tarkistetusta

talousarvioesityksestä, ovat kyseessäolevan aloitteen perusteet oleellisesti muuttuneet. Tämän vuoksi ja kun sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan kauppa- ja teollisuusministeriössä on parhaillaan valmisteltavana toisen suomenkielisen teknillisen opiston perustamista koskeva asia, jota valiokunnan kuulemat asiantuntijatkin lausunnoissaan ovat tähdentäneet, jään ehdotuksen tekijän kera näissä muuttuneissa olosuhteissa luottavaisena odottamaan, että hallitus antaisi Itä-Suomelle myönteisen ratkaisun asiassa. Asia on oikea ja normaali-ajan tarpeen vaatima ja kiireellinen. Hallituksen tiedossa on, että Itä-Suomen teollisuus, eritoten sen pienteollisuus, kaipaa teknillisesti koulutettua ja nykyistä koulutumpaa työnjohtoa. Tämän vuoksi toivon, että asiaa kiirehdyttäisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy sivistysvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

7) Valtuuskien antamista valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4, voitaneen se nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

**Ehdotuksen laiksi avustuksen suorittamisesta
eräille vakinaisessa palveluksessa olevain
asevelvollisten omaisille annetun lain
muuttamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta

laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

33. Maanantaina 30 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 32.

2) Ehdotus laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 33.

3) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 35.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslain ottamiseen

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 40.

5) Ehdotus laiksi avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omalle annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 46.

Siv.

Pöydällepanoa varten esitellään:

6) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion viran ja toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa

7) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8 valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamista tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta

8) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 merimieslain muuttamista tarkoittavan lakialoitteen johdosta ..

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aarniokoski, Annala, von Born, Fagerholm, Haga, Havas, Heikkinen, Helenelund, Hirvensalo, Honka, Hurtta, Janhonen, Jern, Joukanen, Koponen, Korvenoja, Kukkonen, Kuusisto, Luoma-aho, Mangs, Määttä, Paasonen, Pitkäsilta, Soininen, Suurkonka, Tervo, Tolppanen, Törnigren ja Wickman.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia edustajat

Paasonen, Joukanen, Tolppanen ja Aarniokoski, ulkomaanmatkan takia ed. Törngren, täksi ja huomispäiväksi yksityisasiain takia edustajat Heikkinen, Annala ja Luomaaho sekä ensi perjantaihin asti virkatehtävien takia ed. Havas.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 27 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 47 ja 48, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 32, jota on valmis-televasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 24, esitellään kolman-teen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 33, jota on valmis-televasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 25, esitellään kolman-teen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 35, jota on valmis-televasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 9 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 26, esitellään kolman-teen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä. Koska laki sisältää ehdotuksen uudesta verosta, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pidemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan pidettävä rauenneena, ellei sitä ole kannattanut kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Jos lakiehdotus täten raukeaa, on asia palautettava valtiovarainvaliokuntaan siinä tarkoituksessa kuin valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 2 momentissa säädetään.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Lampinen: Kun nyt eduskunta ensi kertaa hyväksyy valmisteveron soke-rille, tulkoon tässä huomautettua niitten mieliin, jotka aikaisempina aikoina ovat olleet tällaisen viljelyskasvin viljelemistä vastaan ja samoin myöskin raakasokeritehtaiden perustamista kotimaahan, että nyt huomaamme, miten tärkeä tämäkin ala olisi niin hoitaa, että me vähitellen voisimme päästä edes puoleen omavaraisuudessa tämän teollisuuden eteenpäin viemisessä. Tässä on nyt valtiolle tuloakin noin 15 milj.

markkaa. Se alkaa vähitellen olla korvaus siitä, mitä valtio aikaisemmin on uhrannut ja samalla kertaa myöskin voimme tunnustavalla osalla tyydyttää kotimaista sokerin tarvetta. Koska uusia tehtaita tai tehdasta ajatellaan maahamme vielä perustettavaksi, ehkä kaksikin, olisi toivottavaa, että yleensä ymmärretään silloin suhtautua asianmukaisesti näihin tällaisiin hankkeisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 40, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta.

Esitellään puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 46, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Edustajille jaettuun puolustusasiainvaliokunnan mietintöön on jäänyt eräs painovirhe. Mietintöön sisältyvän lain nimikkeessä sanotaan: „Laki avustuksen maksamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa” j. n. e., kun pitää olla „Laki avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta.” Mietinnön uudessa painoksessa on virhe oikaistu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu heti tämän istunnon päätyttyä.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 47 ja 48, voitaneen ne nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940

sisältävä hallituksen esitys n:o 47 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan;

Ehdotuksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavien palkkioita varten annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 48 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

6) Ehdotuksen laiksi valtion viran ja toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9;

7) Valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamista

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laa-

dittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8; sekä

8) Merimieslain muuttamista

tarkoittavan lakialoitteen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

34. Tiistaina 31 p. lokakuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen 324

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 40.

2) Ehdotus laiksi avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 46.

Ensimmäinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi valtion viran tai toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa ”

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 38.

4) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta 325

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Aattelan y. m. lak. al. n:o 19.

Ainoa käsittely:

5) Ehdotus toivomukseksi valtion osanottoa maanparammustöiden kustan-

Siv.

nuksiin koskevien määräysten muuttamisesta 325

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8; ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 40.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Annala, Hackzell, Havas, Heikkinen, Heiniö, Kukkonen, Lohi, Luoma-aho, Miikki, Paavolainen, Pilppula, Teittinen ja Tukia.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virka-asiain takia ed. Heiniö ja yksityisasiain takia ed. Miikki, ensi perjantain istunnosta virka-asiain takia ed. Pohjannoro sekä tämän viikon loppuun yksityisasiain takia edustajat Lohi ja Hästbacka.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 30 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 49 ja 50, jotka nyt on jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtiotenvostolle puolustuslainan ottamiseen.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 27 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 10 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 40, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 27.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy valtuutuksen.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 28 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 46, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 28. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohdaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Lehtokoski: On tyydytyksellä todettava se tarpeellinen muutos, mikä sisältyy nyt käsiteltävänä olevaan lakiesitykseen. Se, joka on joutunut tekemisiin asevelvollisten huoltoanomusten kanssa, tietää varsin hyvin, että pitkä odotusaika, epätietoisuus ja peräti vaikea taloudellinen asema monissa suhteissa ovat vaikeuttaneet elämää mitä suurimmassa määrin. Sen vuoksi onkin tämä hallituksen esitys todettava yhtenä tällaisena asian parannuskeinona. Mutta on toinen seikka tässä laki-

esityksessä, nimittäin se, että avustukseen oikeutettujen piiriä on laajennettu. Siihen kuuluvat nyt suojeluskuntalaiset perheet, samaten myöskin vapaaehtoiseen palvelukseen kutsuttujen perheet. Samalla kun tämä lisäys on tehty, olisi mielestäni ollut tehtävä myöskin siinä suhteessa lisäyksiä, että sellaiset vanhemmat perheen lapset, jotka huolehtivat nuoremmistaan ja jonka vanhemman työstä ja ansiokyvystä riippuu nuorempien toimeentulo, että se myöskin olisi otettu tähän avustettavien piiriin, samaten niin sanotut kasvatti- ja ottolapset. Tässä suhteessa kaivataan vielä ja kiireellisestikin parannuksia.

Sitten tahtoisin jo tässä vaiheessa, vaikkakin se paremminkin kuuluisi kolmanteen käsittelyyn, kiinnittää sekä hallituksen että kuntien ja järjestöjen huomiota siihen, että ne kukin mahdollisella parhaalla tavalla avustaisivat asevelvollisten ja nyt reserviin kutsuttujen perheitä. On paljon siirretty toisilta alueilta vieraille alueille heidän perheitään ja vaimot eivät aina tiedä, miten avustusanomukset on valmistettava tyydyttävään asuun ja miten ne on perille toimitettava. Siinä suhteessa jos missään, tarvitaan tällä kertaa erikoista neuvontaa ja apua ja minä toivon, että ne, joille näiden asiain hoitaminen kuuluu, asianomaisten virastojen ja toimihenkilöiden avulla nyt jo ryhtyvät niin kiireellisiin toimenpiteisiin, että ne monet sääliävät tapaukset, jotka viime aikoina ovat esiintyneet, saadaan poistetuiksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 10 a §, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi valtion viran tai toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 38, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Aattelan y. m. lak. al. n:o 19, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokountuu tänään heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

5) Ehdotus toivomukseksi valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamisesta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 40, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Määtä: Niitä syitä, jotka ovat aiheuttaneet käsilläolevan aloitteen tekemi-

sen, on esitetty aloitteessa. Ne ovat siten kaikille edustajille tunnetut. Nämä syyt on myöskin maatalousvaliokunta hyväksynyt ja tunnustanut oikeiksi m. m. sanomalla mietinnössä, että olisi tärkeätä, että kuivatusalueille aikaansaataisiin tarpeenvaimat tieverkostot, jotka olisi suunniteltava kokonaisuutta silmälläpitäen. Tästä huolimatta vaikka valiokunnan perustelut ovatkin näin myönteiset, esittää valiokunta aloitteen hylättäväksi syyistä, joka ei ole mielestäni riittävä. Valiokunnan perustelujen mukaan puheenaolevanlaiset tiet ovat tilusteistä annetun lain alaisia. Nämä tiet ovat tavallisesti ulotettavat kuivatusalueen ulkopuolellekin. Tästä johtuisi sitten, että teiden hyötypiiriin joutuisi eri nautintahyötypiirejä, joitten välillä kustannusten jakaminen ja lainojen takaisinperiminen olisi vaikeata. Valiokunta ei näy kuitenkaan harkinneen m. m. sellaista mahdollisuutta, että näin rakennettuja teitä ei tarvitsisi tavallisuuden mukaan viedä kuivatusalueen ulkopuolelle, jolloin ne haitat, joita valiokunta on esittänyt, suurimmalta osalta olisivat pois eliminoidut. Mielestäni maatalousvaliokunta ei siten ole esittänyt riittäviä syitä aloitteen hylkäämiseksi ja senvuoksi minä, herra puhemies, rohkenen ehdottaa, että käsittelyn pohjaksi täällä otettaisiin aloite.

Ed. Saarinen: Tässä aloitteessa on kiinnitetty huomiota asiaan, joka varmasti on tarpeenvaaita. Sellainen henkilö, joka on joutunut kosketuksiin kuivatustöiden kanssa, on pannut merkille sen epäkohdan, johon aloitteessa viitataan. Aloitetta on perusteltu myös esittämällä tietoja siitä kiertokyselystä, jonka maataloushallituksen viljelysteknillinen osasto toimeenpani toteutetuista töistä. Aloitteessa esitetyt tiedot selvästi osoittavat, että jotakin tässä suhteessa olisi tehtävä. Maatalousvaliokunta perustelee kielteistä kantaansa sillä, että kyseessäolevat tiet olisivat yleensä tilusteistä annetun lain alaisia ja tavallisesti ulottuisivat kuivatusalueiden ulkopuolelle. Näin ei kumminkaan asianlaita ole, vaan yleensä ne ovat tavallisia viljelysteitä, jotka ovat varsinaisen lainsäädännön ulkopuolella ja joiden kunnossapito on vapaaehtoisuuden varassa. Näitten joukossa on paljon yksinomaan kuivatushankkeen hyötyalueeseen sisältyviä teitä. Ja jos niinkin olisi, että tiet ulottuisivat hyötyalueen ulkopuo-

lelle, niin ei tämä suinkaan ole esteenä sille, etteikö niitä voitaisi teettää kuivatushankkeiden yhteydessä. Asianomainen insinööri voisi laatia näitä teitä varten erikoisen rakennus- ja kunnossapito-osittelun, tarvittaessa poiketen kuivatushankkeen osittelusta. Se ei siis ole esteenä tämän aloitteen hyväksymiselle. Kun lainaehdot, jotka käsittelevät valtion osanottoa maanparannustöitten kustannuksiin, epäilemättä lähitulevaisuudessa pakostakin joutuvat tarkistelun alaisiksi, niin pitäisin puolestani erikoisen suotavana, että silloin kiinnitettäisiin huomiota myöskin tähän seikkaan. Viittaantässä yhteydessä maanparannuslainan ehtoissa nykyään olevaan määräykseen, joka hidastuttaa salaojitustoimintaa, estämällä valtion maanviljelysinsinöörien työskentelemistä salaojitustehtävissä. Tämä ja muut puutteellisuudet epäilemättä pakottaa näitä ehtoja lähitulevaisuudessa tarkistamaan koko laajuudessaan.

Ed. J u n e s: Pyydän kannattaa ed. Määtän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Määtä ed. Juneksen kannattamana ehdotanut, että aloitteen ponsi hyväksyttäisiin. Kutsun tätä ed. Määtän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy maatalousvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Määtän ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt maatalousvaliokunnan hylkäävän ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

P u h e m i e s: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 49 ja 50, voita-

neen ne esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi kahvista suoritettavasta verosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 49 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan;

Ehdotuksen laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 50 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepano:

P u h e m i e s: Kun edustajille on jaettu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2, voitaneen se esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

Ehdotuksen laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

35. Keskiviikkona 1 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtion viran tai toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa

328

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 38.

2) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta

„

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Aatelan y. m. lak. al. n:o 19.

Ensimmäinen käsittely:

3) Ehdotukset laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista sekä eräiksi muiksi laeiksi

329

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 11.

Pöydällepanoa varten esitellään:

4) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta 20 päivänä lokakuuta 1939 annetun asetuksen johdosta

„

5) Perustuslakivaliokunnan mietintö 11 hallituksen esityksen joh-

dosta laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

Siv.

329

6) Lakivaliokunnan mietintö n:o 7 vuoden 1938 valtiopäivillä hyväksytyn, vahvistamatta jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kultaehdon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuh-teissa

„

7) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940

„

8) Talousvaliokunnan mietintö n:o 1 toivomusaloitteesta, joka koskee toimenpiteitä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle ..

„

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aattela, Annala, Arhama, Havas, Heiniö, Helenelund, Hiilelä, Hildén, Hirvensalo, Horelli, Huittinen, Hästbacka, Ikola, Junes, Kaijalainen, Kajala, Kares, Karvetti, Kekäläinen, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, K. Kämäräinen, Lepistö, Lindqvist, Lohi, Malkamäki, Miikki, Moilanen, Niukkanen, Nokelainen, Oksala, Paavolainen, M. H. Peltonen, O. Peltonen, Pilkama, Pilppula, Pohjannoro, Pärssinen, J. Raatikainen, Raunio, Saukkonen, Schildt, Sundström, Suurkonka, Tanner, Teittinen, Toivonen, Tukia, Wainio ja Österholm.

Ilmoitusasiat:**Lomauspyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista yksityisasiain takia edustajat Malkamäki, Kajala, Pilkama, Wainio, Saukkonen ja Pärssinen sekä ensi maanantai-iltaan yksityisasiain vuoksi edustajat Junes ja Koivuranta.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime lokakuun 31 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 51, joka nyt on jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Ehdotus laiksi valtion viran tai toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa.**

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 29 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 38, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 29. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 30 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty ed. Aattelan y. m. lak. al. n:o 19, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 30.

Keskustelu:

Ed. Bryggari: Lakialoitteella pyritään siihen, että merimies, joka erotetaan 34 §:n mukaan ennen työ sopimuksen päättymistä ilman omaa syytensä, saisi kuukauden palkan luontaisetuineen, johon luontaisetuun kuuluu asunto ja ruoka. Samoin menetellään vuosilomakorvausta ja tapaturmakorvausta merimiehelle suoritettaessa. Olisi siis jo asiain yhtäläistytämisenkin kannalta tarpeellista, että mainittu pykälän sisältö selvennetään, ettei monenlaista menettelyä esiintyisi.

Valiokunta esittää lakialoitteen hylättäväksi, mutta mietinnön perusteluissa merkitsee se kannan, että aloitteen mukainen selvennys lakipykälän sisältöön olisi tarpeellista. Valiokunnan mielipide ilmenee siitä toivomusponssiehdotuksesta, joka liittyy mietintöön. Se sisältää, että hallitus merimieslakiin valmisteilla olevien muutosten ohella harkitsisi siihen sellaista muutosta tai selvennystä, että merimiehelle, joka sanotun lain 34 §:n edellyttämässä tapauksissa erotetaan, suoritetaan korvaus myös palkkaukseen kuuluvista luontaiseduista.

Kun on olemassa epäselvyyttä, että milloin merimies erotetaan ilman omaa syytään, on aihetta mainita, että ne syyt, joiden perusteella kapteeni on merimiehen oikeutettu erottamaan, on lähemmin sanottu merimieslain 33 §:ssä. Niinpä jos merimies näyttäytyy toimeensa kyvyttömäksi taikka esiintyy useamman kerran juopuneena taikka vastustaa päällystöään taikka käyttää väkivaltaa päällystöään tai työtovereitaan kohtaan, näistä syistä on kapteeni oikeutettu merimiehen kohta erottamaan ilman sopimuksen sisältämää sellaista

korvauksen suorittamista, jota työtä hän ei vielä ole suorittanut. Korvaus maksetaan ainoastaan siis mainituissa tapauksissa erottamishetkeen saakka. Näin ollen merimiesten puolelta ei tahdota sellaista oikeutta, joka oikeuskäsityksen mukaan ei hänelle kuulu, vaan tahdotaan oikeutta siihen, että jos hänet erotetaan syyttömästi ilman omaa syytään, niin silloin olisi myöskin korvaus maksettava sen mukainen, mitä lakialoitteessa on mainittu. On toivottavaa, että hallitus, kun se merimieslakiin merityökomitean mietinnön pohjalla valmistele esitystään, että se tämän selvennyksen myöskin lain 34 §:ään ottaisi mukaan. Sitä odottavat merimiehet ja se olisi näille oikeuden myöntämistä, joka niille oikeuskäsityksen mukaan kuuluisi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

- 3) Ehdotukset laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista sekä eräiksi muiksi laeiksi.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle

ensi perjantain täysistuntoon:

- 4) Väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta 20 päivänä lokakunta 1939 annetun asetuksen johdosta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10;

eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

- 5) Ehdotuksen laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11; sekä

ensi perjantain täysistuntoon:

- 6) Vuoden 1938 valtiopäivillä hyväksytyn, vahvistamatta jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kultaehdon ja eräiden muiden mää räysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa

laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 7;

- 7) Ehdotuksen laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ja

- 8) Toimenpiteitä kehkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
E. H. I. Tammio.

36. Keskiviikkona 1 p. marraskuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta	Siv. 331
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 50.	

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 51 laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta	„

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä lisäksi ed. Heiniö.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

- 2) Ehdotuksen laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 51 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Sosiaaliministeri Fagerholm: Herra puhemies! — Kysymys sodan aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta on hyvin laajakantoinen. Se on periaatteellisesti valtiota koskeva kysymys, koska juuri valtio on se subjekti, johon sota kohdistuu tai joka itsepuolustuksen tarkoituksessa voi joutua vahingoittamaan tai tuhoamaan kansalaisten omaisuutta. Yksityinen kansalainen ei näissä asioissa ole sellaisessa asemassa, että häntä voitaisiin vaatia olemaan vastuussa sodan tuhoista. Tästä huolimatta kysymys ei ole niin yksinkertainen, että asia olisi ratkaistu pelkästään sillä, että kaikki sotavahingot säädetään valtion korvattavaksi.

Valtiovallan on otettava huomioon, että se ei ehkä parhaimmalla tahdollakaan kykene täyttämään tällaista sitoumusta. Valtion rasitukset sodan aikana ja välittömästi sen jälkeen saattavat olla niin suuret, että yksityiset kansalaiset saavat turhaan tai suhteettoman kauan odottaa valtion apua. Vaikka ei tahtoisikaan kieltää sitä, että valtio on periaatteellisesti vastuussa sodan yksityisille kansalaisille aiheuttamista vahingoista, ei sanotusta syystä ole oikein, että asia jätetään tällaisen vastuun varaan ryhtymättä mihinkään muihin toimenpiteisiin. On siis myöskin harkittava, mitä mahdollisuuksia on olemassa sotavahinkojen korvausten varmentamiseen jo edeltäkäs in, ennenkuin vahinkoja on syntynyt sekä millä tavoin tähän tulokseen voidaan päästä luottamatta yksinomaan valtion apuun. On ilahduttavaa todeta, että tämä asiantila on ymmärretty myöskin niiden piirien taholla, joita asia välittömästi ensitilassa koskee. Lukuunottamatta valtiota on tällaisena piirinä mainittava sodan tuhoille alttiin omaisuuden omistajat, kuten asuinrakennusten omistajat, teollisuuden harjoittajat, metsänomistajat ja karjanomistajat, sekä edelleen ne intressipiirit, jotka edustavat säästäjien laajaa kansanryhmää omaisuuden vahvistettujen kiintöidensä haltijoina. Näissä piireissä on nähty esillä olevan vaikean kysymyksen ytimeen, kun on katsottu, että tehokasta apua on pyrittävä saamaan asianomaisten kansalaispiirien oman toiminnan ja keskinäisen vastuun pohjalla. Tälle kiitettävälle omatoimisuudelle hallitus on tahtonut antaa kaiken kannatuksensa, koska se katsoo tätä tietä päästävän suhteellisen varmoihin ja hyviin tuloksiin. Täyttä varmuutta näissä asioissa ei tietenkään niiden erikoisen luonteen takia voi olla.

Nyt kysymyksessä olevan asian ratkaisemiseksi on yksityisestä aloitteesta ollut vireillä kaksi eri suunnitelmaa. Jo kotvan aikaa Suomen vakuutusyhdistysten tätä asiaa varten asettama komitea on valmisteellut ehdotusta, jonka mukaan sotavahinkojen korvauskysymys olisi ratkaistava pakollisen vakuutuksen pohjalla ja samalla siten, että mitään vakuutusmaksuja ei olisi tarpeellista suorittaa rauhan aikana. Teollisuuden harjoittajat taasen ovat poliittisen tilanteen kääntymystä vakavaksi pitäneet vapaaehtoista yhteenliittymistä tarkoituk-

senmukaisena. Ei lienekään epäilystä siitä, että sellaisessa kiinteässä intressipiirissä, jollaista teollisuuden harjoittajat edustavat, vapaaehtoisella yhteenliittymisellä on suuri merkitys, varsinkin jos lähdetään siitä, että koko maata koskeva järjestely ei ole toteutettavissa sellaisella varmuudella eikä niin nopeasti, kuin on katsottu tarpeelliseksi.

Sosiaaliministeriössä näitä asioita harkittaessa oli jo pari kuukautta sitten tapahtunut periaatteellinen kannanotto obligatoorisen järjestelmän puolesta, ja asiaa alettiin valmistella pakollisen vakuutuksen pohjalla, koska oli kiistämättömästi selvää, että tällä tavalla voidaan saavuttaa suurempi turva kuin vapaaehtoisen järjestelyn avulla, jonka kanta voi asian luonteesta johtuen aina jäädä heikommaksi. Tämän ratkaisun jälkeen on vain ollut selvitetävä, millainen järjestelmä johtaa ennakkolta arvioituna tarkoituksenmukaisimpaan tulokseen. Tällöin on jälleen ollut valittavana kaksi tietä: joko voidaan asettaa sille kannalle, että kansalaisten oma apu pakollisen järjestelyn muodossa toistaiseksi toteutetaan niinsanoakseni vain paperilla, joten siis jäädään odottamaan asian käytännöllistä hoitamista, sitten kun sota on syttynyt, taikka asiaa katsotaan siltä näkökulmalta, jonka mukaan sen menestyksellinen hoito edellyttää ennakkolta tehtäviä tekoja eikä vain suunnitelmia. Asian jättäminen kokonaan sen varaan, mitä myöhemmin tapahtuu, on siinä mielessä viehättävä ajatus, että silloin voidaan sanoa kaikkien kustannusten sodan varalta varustautumiseksi tällä alalla välttävän. Mutta nyt ei käsittääkseni ole kysymys siitä, että olisi vältettävä uuden vakuutuslaitoksen perustamista, vaan ratkaistavana on paljon suurempi asia, nimittäin se, voidaanko ylimalkaan sotavahinkojen korvauskysymys järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos tähän päämäärään voidaan päästä suhteellisin pienä — ja asian laatuun nähden hyvinkin pieniä — kustannuksia vaativan sotavakuutuslaitoksen perustamisella, ei sellaista laitosta ole syytä vieroksua. On näet otettava huomioon, että ilman sellaista laitosta, joka ottaa tämän asian hoitaakseen, ei voida päästä kyllin hyvään tulokseen. Tähän asiaan vaikuttaa erityisesti se, että pakollista vakuutusta ei voida ulottaa niin laajalle, kuin vakuutustarve vaatii, ja se

taas merkitsee sitä, että kansalaisille on varattava tilaisuus vapaaehtoisen vakuutuksen saamiseen sotavahinkojen varalta. Tätä yhteiskunnallisen oikeamielisyyden vaatimusta ei voida tyydyttää muulla tavalla kuin asettamalla erityinen elin huolehtimaan asian hoitamisesta.

On ilmeistä, että mainittujen ennakkotoimenpiteiden kustannukset pyritään supistamaan mahdollisimman pieniksi. Tätä tarkoittaa se lakiehdotuksesta ilmenevä periaatteellinen kannanotto, jonka mukaan sotavakuutuksen edellytyksenä on joitakin erikoistapauksia lukuunottamatta palovakuutus. Paitsi sitä, että palovakuutus on yleensä tarkoituksenmukainen tunnusmerkki vakuutustarpeen määrittämiseksi nyt kysymyksessä olevalla alalla, on lisäksi otettava huomioon ennen kaikkea se, että palovakuutuslaitoksissa on valmiina aineisto sotavakuutuksen järjestelyä varten ja että palovakuutuslaitokset voivat olla suureksi avuksi sotavakuutuksen hoidossa. Tästä johtuu, että sotavakuutuslaitokset voitaisiin edellyttää hoidettavan asian laatuun nähden hyvin vähäisin kustannuksin.

Lakiehdotuksen yksityiskohtiin ei tässä ole syytä kajota. Niistä kuitenkin mainittakoon, että pakollinen vakuutus on ehdotettu käytännöllisistä syistä vain niihin rakennuksiin, jotka on vakuutettu palon varalta vähintään 100,000 markasta. Eduskunnan harkittavaksi jää, tahtooko se ehkä lisätä pakollisen vakuutuksen alaa sisällyttämällä siihen rakennusryhmiä, joiden yhteinen palovakuutusmäärä on määrätynsuuruinen. Se saattaa olla tarkoituksenmukaista, mutta hallitus ei ole katsonut voitavansa sitä ehdottaa, koska on ollut tiedossa, että siitä aiheutuu erityisiä lisäkustannuksia ja koska ajan niukkuuden takia ei ole voitu saada selkoa niitten suuruudesta.

Toisena lain yksityiskohtia koskevana kysymyksenä on lopuksi syytä mainita se vakuutusmaksu, joka sotavahinkojen sattuessa on suoritettava. Tämä maksu on ajateltu erisuuruiseksi eri omaisuusryhmien osalta, koska on pidettävä ilmeisenä, että vahingonvaara on erilainen. Tosin tätä erilaisuutta ei voida tarkoin ennakoita arvioida ja tosin on otettava huomioon myös se, että yhteinen vakuutus asian laadun takia on tässä pääperiaatteena. Mutta tästä huolimatta on katsottava kohtuuden mukaiseksi, että sellaiset omaisuusryhmät, jotka edus-

tavat teollisuutta tai joissa on suuria arvoja suhteellisen pienellä alueella, joutuvat osallistumaan sotavahinkojen korvaamiseen suhteellisesti enemmän kuin esim. maatalous. Tämän mukaisesti on ehdotettu, että vakuutusmaksun enimmäismäärä on olemassa vastuuryhmässä 2 ja ylemmässä 6 % omaisuuden vakuutusmäärästä.

Ed. Salmiala: Herra puhemies! Tämä lakiesityshän on tavattoman kauaskantoinen. Käsitykseni mukaan on periaatteellisesti oikein, että yksityisetkin tällaisen vakuutuksen kautta osallistetaan sen vastuun kantamiseen, joka valtiolla on siitä vahingosta, mikä yksityisille saattaa sota-toimien kautta aiheutua. Herra sosiaaliministeri mainitsi oikein, että valtio on ensi sijassa vastuullinen kaikista niistä vahingoista, jotka yksityiselle syntyvät sodan aikana. Kun näistä periaatteista lähdetään, niin mielestäni olisi kuitenkin ollut oikein, että tätä yksityisten vastuuta olisi oikeudenmukaisemmin sovellettu kuin nyt on tapahtunut esillä olevassa esityksessä. Valtiolta on, kuten herra sosiaaliministeri mainitsi, vastuunalainen kaikista vahingoista, mutta esillä olevan ehdotuksen mukaan vain rakennusten omistajat velvoitetaan myöskin omalta kohdaltaan osallistumaan tähän vastuuseen vakuutusmaksujen kautta. Jos sotatoimien kautta Suomessa palaisivat laajat metsät, niin valtio on velvollinen korvaamaan metsien omistajille syntyvät vahingot, mutta metsien omistajat eivät esillä olevan ehdotuksen mukaan ole millään tavoin pakoitettuja osallistumaan sen vahingonvastuun kantamiseen, josta on kysymys. Mielestäni on sen vuoksi väärin, että vain rakennusten omistajat ovat nyt pakotettuja vakuutusmaksuilla myötävaikuttamaan vahinkojen korvaamiseen. Ehdotuksessa on pakollinen vastuu rajoitettu vähintään 100,000 markan arvoiseen rakennukseen. Useissa tapauksissa tällaiset rakennukset ovat pieneläjiä rakennuksia. Kaksi tai kolme yhdessä omistaa jonkin rakennuksen ja he ovat velvolliset siis vastaamaan vakuutusmaksuilla vahinkojen suorittamisesta, mutta se, joka omistaa miljoonien arvoisen metsän ja johonka kohdistuvasta vahingosta valtio on velvollinen vastaamaan, ei ole lainkaan velvollinen millään tavoin myötävaikuttamaan vahinkojen,

minä sanoisin, tasoittamiseen. Tällainen mielestäni ei saata olla oikein.

Lisäksi eräs näkökohta. Kiinnityksen omistajalle on aivan erikoisen tärkeätä, että valtio korvaa vahingon, joka kohdistuu rakennukseen, johonka hänellä on kiinnitys. Hänen intressissään on siis, että tällainen rakennus vakuutetaan sodan vaaran varalta, mutta esillä olevan ehdotuksen mukaan tällainen kiinnityksen omistaja ei ole lainkaan velvollinen osallistumaan vakuutusmaksuilla vastuun kantamiseen. Monastihan on asianlaita sillä tavoin, että sellaisen rakennuksen arvosta, joka on vakuutettu 100,000 markasta, omistaja todellisuudessa omistaa vain 10,000 ja 90,000 markkaa kuuluu sille, joka on antanut luoton. Intressi tällaista rakennusta koskevan vahingon korvaamisesta on lähinnä juuri tällä luotonantajalla. Käsitykseni mukaan pitäisi sen vuoksi luotonantajan-kin osallistua tällaisen vahingon vastuun jakamiseen. Sikäli kuin tiedän onkin eräissä maissa juuri luotonantajat osallistetut pakollisesti tällaisen vastuun jakamiseen. Se on mielestäni oikein ja kohtuullista.

Nämä ajatukset olen tässä pyytänyt saada tuoda esille siitä huolimatta, että minulla ei suinkaan ole ollut tilaisuutta syvemmin perehtyä tähän lakiesitykseen.

Vain yksi tunti on ollut aikaa sen tarkastamiseen. Olenkin rohjennut tuoda nämä ajatukset esille vain siinä tarkoituksessa, että valiokunnassa harkittaisiin, olisiko ehkä syytä kiinnittää huomiota niihin näkökohtiin, mitkä tässä olen esittänyt. Tärkeintä olisi, että tällaiset kysymykset ratkaistaisiin oikeudenmukaisesti. Olen vakuutettu siitä, että jos lähdetään kulkemaan sitä tietä, mikä tässä esityksessä on hyväksytty, niin kansalaisten kesken syntyy ajatus, että oikeudenmukaisuutta ei ole sovellettu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 15,18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

37. Keskiviikkona 1 p. marraskuuta 1939

kello 17.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

Siv.

1) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta 333

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 31; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 50.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edellisiin täysistuntoihin.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

1) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 31 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 11 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 31. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Wiik: Herra puhemies! Jo kolmannen kerran tänä syksynä eduskunta on saanut vastaanottaa ehdotuksen sotatilain eräitten pykälien muuttamisesta. On tietysti oikein, että hallitus tekee tällaisia esityksiä sitä mukaa, kuin se huomaa sotatilalaissa olevan puutteellisuuksia. Annan myöskin tunnustusta hallitukselle siitä, että se tahtoo luoda riittävän laillisen pohjan niille toimenpiteille, jotka nykyisissä oloissa saattavat olla tarpeen vaatimia. Sitä vastoin ei voida vaatia eduskuntaa hyväksymään käden käänteessä näitä muutosehdotuksia.

Nyt on ehdotettu sotatilalain 50 §:ään muutosta, joka umpimähkään oikeuttaisi hallituksen soveltamaan kansan toimeentuloon ja tuotantoon säännöksiä, jotka oikeastaan koskevat maan puolustuksen turvaamista. Tämä muutosehdotus avaa arvaamattoman laajoja näköaloja. Mainitakseni pari esimerkkiä: Kun sotatilalain 23 §:n mukaan viranomaiset voivat purattaa yksityisiä rakennuksia silloin, kun maanpuolustus sitä vaatii, niin kaiketi tämän muutoksen jälkeen olisi asia ymmärrettävä niin, että myöskin kansan toimeentulon tai tuotannon sitä vaatiessa voitaisiin rakennuksia purattaa. Ja kun 8 §:n mukaan voidaan lakkauttaa yhdistyksiä ja 9 §:n nojalla kieltää kokousten pito silloin, jos arvellaan näiden yhdistysten tai kokousten vaikuttavan haitallisesti maanpuolustukseen, niin arvattavasti tultaisiin tulkitsemaan lakia niin, että yhdistyksiä ja kokouksia voidaan kieltää silloinkin, kun arvellaan niistä olevan haittaa kansan toimeentulolle tai tuotannolle. Onko sellainen pyrkimys hyödyllinen vai ei, on kysymys erikseen. Haluan vain huomauttaa, että sotatilalaissa on hyvin runsaasti sellaisia

pykälää, jotka tämän lainmuutoksen johdosta saisivat vallan toisen ja entistä laajemman sisällön. Olisi kohtuullista, että perustuslakivaliokunta ainakin olisi tutkinut, mihin sotatilalain pykäliin tämä muutos tulisi vaikuttamaan ja millä tavalla. Jos tarkoitus on se, joka hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, nimittäin että työ- ja kuljetusvälineitä voitaisiin ottaa käytettäväksi sellaisiin töihin, jotka tarkoittavat kansan toimeentuloa ja tuotantoa, niin siihen olisi päästy paljon vähemmällä.

Mitä asian käsittelyyn tulee, en voi pitää eduskunnan arvon enkä maan edun mukaisena sitä, että hyväksytään lakimääräyksiä silmät ummessa, toisin sanoen hyväksytään sellaisia lakiehdotuksia, joiden kantavuudesta ei kenelläkään voine tällä hetkellä olla selvää käsitystä. Ehdotan, herra puhemies, näinollen, että lakiehdotus palautetaisiin perustuslakivaliokuntaan uuden lausunnon antamista varten.

Ed. A m p u j a: Minä tein suuressa valiokunnassa ehdotuksen, että siellä olisi asetettu jaosto harkitsemaan mainittuja seikkoja, mistä edellinen puhuja huomautti. Sitä ehdotusta ei siellä hyväksytty, joten minä pyydän kannattaa nyt tehtyä ehdotusta.

P u h e m i e s: Kun on tehty ehdotus asian palauttamisesta perustuslakivaliokuntaan ja tätä ehdotusta on kannatettu ja kun tämän ehdotuksen hyväksyminen merkitsisi asian asiallisen käsittelyn keskeyttämistä, kehoitan seuraavia puhujia lausumaan mielipiteensä tästä ehdotuksesta.

Ed. O. Lehtonen: Tässä pykälässä 50 on uutta vain, mikäli siinä puhutaan kansan toimeentulon ja tuotannon turvaamisesta. Ne kohdat, joista ed. Wiik täällä ymmärtääkseni puhui, ovat olleet pykälässä jo yhdeksän vuotta, vuodesta 1930 lähtien, joten niiden tutkiminen kai on vähän liian myöhäistä tässä yhteydessä. Vastustan ed. Wiikin ehdotusta.

Ed. Wiik: Ed. O. Lehtosen lausunto osoittaa, miten välttämätön minun ehdotukseni on, kun ei edes perustuslakivaliokunnan puheenjohtajalla ole selvää käsitystä siitä, mitä nyt ehdotettu lainmuutos tarkoittaa.

Se tarkoittaa antaa uuden ja paljon laajemman merkityksen kaikille niille sotatilalain pykälille, joihin nyt ehdotettu 50 §:n 2 momentti voidaan soveluttaa. Siis joka paikassa, missä tähän saakka on puhuttu ainoastaan maanpuolustuksesta, voidaan tämän jälkeen puhua myöskin kansan toimeentulosta ja tuotannosta ja käyttää niiden edistämiseksi niitä oikeuksia, joita tähän saakka on ollut viranomaisilla käytettäväksi ainoastaan maanpuolustuksen turvaamiseksi. Siinä on ero ja se on niin suunnattoman suuri, että tosiaankin tarkempi käsittely olisi ollut perustuslakivaliokunnassa välttämätön.

Keskustelu asian palauttamisesta perustuslakivaliokuntaan julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Ampujan kannattamana ehdottanut, että asia palautettaisiin perustuslakivaliokuntaan uuden lausunnon saamista varten. Kutsun tätä ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka haluaa jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehotan „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

29 ja 49 § hyväksytään keskustelutta.

50 §.

Keskustelu:

Ed. Wiik: Ehdotan, että pykälä hylätään.

Ed. Ampuja: Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Ampujan kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin. Kutsun tätä ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

38. Perjantaina 3 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslain ottamiseen 340

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 40.

2) Ehdotus laiksi avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 46.

Ensimmäinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi vuoden 1939 varsinainen kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940 ”

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 47.

Ainoa käsittely:

4) Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta 341

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; mainittu asetus.

Siv.

5) Ehdotus laiksi kultaehtoon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa 341

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 7; edellämainittu vuoden 1938 vp:llä hyväksytty, vahvistamatta jätetty lakiehdotus.

6) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle ”

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Virranniemen y. m. toiv. al. n:o 12.

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hästbacka, Janhonen, Junes, Koivuranta, Korvenoja, Lohi, Nikkola, Niskanen, Niukkanen, Oksala, Pohjannoro, J. Raatikainen, Rydberg, Rytinki, Tanner, Vesterinen ja Wiik.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia ed. Wiik ja tästä tiistaihin yksityisasiain takia edustajat Niskanen, Rytinki ja Nikkola.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen.

Yllämainitun ehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 40, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 10 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 27, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt valtuudet puolustuslainan ottamiseen voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy valtuudet.

Lainanottovaltuuksien kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 46, jota on valmistelevasti käsitelty puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 28, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 47, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Kuittinen: Hallituksen esitys kunnallisvaalien lykkäämisestä on yksi sota-ajan tuote, joka osoittaa, kuinka normaalielämän on siirryttävä poikkeustilanteen edessä. Tämän poikkeustilanteen valitessa on hallituksella ollut täysi syy vaalien siirtämisehdotukseen. On ilman muuta selvää, että tällaisena aikana, jolloin on satoja tuhansia kansalaisia reserviharjoituksissa ja monessa kaupungissa ovat suuret väkijoukot siirtyneet maaseudulle, ei saata oikeaa vaalien tulosta ja todellista mielipiteen ilmaisuvoimaa voimasuhteista, jota vaalien toimituksella on tarkoitus, saada. Siitä huolimatta, että poikkeuksellinen aika jo joulukuun alkuun mennessä ehkä saataisiin selvenemään, ei vaalien toimitusta saateta oikealla tavalla suorittaa. Kun vaalilain mukaan täytyy valitsijayhdistysten asiamiespaperit lokakuun 25 päivään mennessä jättää keskuslautakunnille tarkastusta varten ja kun jo elokuun syyskuussa valitut asiamiehet ovat joutuneet reserviin eikä uusiakaan valitsijayhdistysten asiamiehiä ole voitu tilalle valita, näinollen olisi jäänyt suuri joukko aikaisemmin suunniteltuja vaalilistoja pois vaalilipusta ilman asiamiesten omaa syytä, koska he eivät ole voineet olla kotipaikkakunnalla määrättyinä aikana. Erikoisen haitalliseksi ja aivan ylipääsemättömäksi todellisten tulosten saanti olisi jäänyt Itä-Suomen kunnissa. Me itäsuomalaiset ajatelimme tätä asiaa jo syyskuun alussa, silloin kuin tämä yleinen selkkaus alkoi, ettei vaalien lykkäystä katsota tarpeelliseksi koko maassa, niin olisi meille itäsuomalaisille tämä oikeus kuitenkin sallittava.

Muutamia viikkoja myöhemmin alkoi samoja ajatuksia näkyä sanomalehtien palstoilla. Eräät taloudelliset sekä poliittiset järjestöt kiinnittivät asiaan vakavaa huomiota. Hallituksen esitys on edellistä ajatusta tässä suhteessa parempi, koska tämän esityksen nojalla päästään yhteinäiseen toimintaan koko maassa, joka on tärkeä periaatteellinen kysymys kansanvallan kannalta. Toinen hyöty tulevaisuutta silmälläpitäen hallituksen esityksessä on siinä, että näin tämän muutoksen jälkeen siirtyvät kunnallisvaalit seuraavaan vuoteen ja sen jälkeen ei tarvitse enää suorittaa eduskuntavaaleja ja kunnallisvaaleja samana vuonna, kuten tähän asti on asia ollut, jos kolmivuotiskautista suunnitelmaa pidetään silmällä. Näinollen pidän hallituksen esitystä ajan vaatimuksia vastaavana toimenpiteenä siitä huolimatta, että tämä lakiesitys on poikkeusolojen esilletuoma, ja toivon sen hyväksymistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

4) Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty mainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Perustuslakivaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi kultaehdon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty edellämainittu vuoden 1938 vp:llä hyväksytty, vahvistamatta jätetty lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakivaliokunnan ehdotus lakiehdotuksen raukeamisesta hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Virranniemen y.m. toiv. al. n:o 12, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Talousvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 14,17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

39. Lauantaina 4 p. marraskuuta 1939

kello 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtion viran tai toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa

344

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 38.

2) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta

„

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 31; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 50.

3) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta

345

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Aatelan y. m. lak. al. n:o 19.

Toinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940

346

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 32; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 47.

Esitellään:

5) Hallituksen esitys n:o 52 laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta an-

Siv.

netun lain väliaikaisesta muuttamisesta

346

6) Hallituksen esitys n:o 53 laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

7) Hallituksen esitys n:o 54 kansankirjastolain muuttamisesta

„

8) Hallituksen esitys n:o 55 laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavusta ja kuoletuslaineista

„

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat G. Andersson, Annala, Arhama, Fagerholm, Heiniö, Heljas, Hiilelä, Hurtta, Hästbacka, Junes, Kares, Karveti, Ketonen, Kilpi, Kirra, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Korvenoja, Kukkonen, Kuusisto, Kylänpää, Lohi, Lonkainen, Lumme, Luostarinen, Mangs, Metsäranta, Nikkola, Niskanen, Niukkanen, Paavolainen, Pitkänen, Pohjannoro, J. Raatikainen, Rydberg, Rytinki, Soini, Tanner, Tarkkanen, Teittinen, Turja, Turkka, Vesterinen, Virranniemi ja Wirtanen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virka-asiaain takia ed. Kares ja yksityisasiain takia edustajat Kirra, Lumme, Heiniö, Koivulahti-Lehto, Ketonen ja Virranniemi.

Puhemiehen muistosoanat edustaja Janhosesta.

Puhemies: Yllättäen tapasi meidät eilen surullinen tieto, että edustajatoverimme Toivo Janhonen oli poistunut keskuudestamme. Hän oli edustajana yhtäjaksoisesti vuodesta 1924 alkaen kaikkiaan 19 valtiopäivillä. Hänen sopuisa, maltillinen luonteensa soveltui hyvin parlamenttityöhön ja erikoisesti on mainittava, että kululaitosvaliokunta oli hänessä saanut taitavan, tasapuolisen ja asiantuntevan puheenjohtajan. Monilla matkoillaan tämän tärkeän erikoisvaliokunnan asioissa saavutti hän suurta luottamusta osakseen kautta maan. Edustajatoverit oppivat hänet tuntemaan aina rauhallisena, luonteeltaan tasaisena ja optimistisena miehenä. Tuntien hyvin Pohjois-Suomen ja sitä koskevat asiat olivat ne hänen ainaisen, lämpimän harrastuksensa kohteena. Me edustajatoverit tunnemme tänä isänmaalle niin vaikeana aikana syvää surua omistaessamme hetken hiljaisuuden vainajan muistolle.

Puhemiehen muistosoanoja kuuntelevat edustajat seisoltaan.

Hetken hiljaisuus.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 3 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 52—55, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi valtion viran tai toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 38, jota on valmistelevalisti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 29, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 50, jota on valmistelevalisti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 11 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 31, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Estlander: Om förhållandet mellan riksdagen och regeringen, i synnerhet beträffande de möjligheter som lämnats riksdagen att sätta sig in i och moget överväga de ärenden, vilka dock kräva riksdagens avgörande, vore åtskilligt att säga. Jag önskar dock här i anslutning till föreliggande proposition blott på en enda punkt göra ett uttalande.

I propositionen föreslås beträffande 29 § under punkt 3 att tilldela statsrådet rätt vidtaga åtgärder för att, som det heter, reglera sjötransport- och fraktavgifterna för inhemska fartyg. Det upplystes i utskottet att inga förfoganden utav detta slag varit på tal och att sådant ansetts opåkallat, då förhållandena även dessförutom kunnat på tillfredsställande sätt regleras. Men det utreddes samtidigt, att inga överläggningar mellan regeringen och representanter för rederirörelsen förts beträffande lämpligheten, för att icke säga möjligheten, av dylika åtgärder, som i pro-

positionen nu utan vidare åsyftas, ej heller någon utredning förebragts, huruvida med dylika åtgärder alls kunde uppnås vad man i det allmännas intresse önskat ernå. Sådant hade dock varit alldeles oundgängligt i betraktande av sjöfartsnäringsens egenartade natur och förhållanden. Det torde nämligen icke vara uteslutet att ifrågavarande åtgärder från statsmyndigheternas sida kunde leda till att försvåra för rederirörelsen i landet det framgångsrika utövandet av dess synnerligen viktiga verksamhet till landets fromma, vilken i närvarande svåra läge är särskilt makt-påliggande. Det måste därför anses att bestämmelser av sådan innebörd som nu ifrågavarande stadgande i propositionen icke bort av regeringen föreslås, ej heller utav riksdagen antagas annat än efter fullständig utredning och sorgfällig och allsidig prövning.

Jag har naturligtvis nu icke möjlighet att framställa något förslag och har icke heller önskat annat än att få min mening antecknad i riksdagens protokoll.

Ed. Österholm: Jag ber få anmäla att jag i denna sak har samma uppfattning som rdm. Estlander och vill därutöver tillägga, att det samarbete som hittills har bestått mellan staten, lastägarna och rederierna, upprätthållits utan störingar och i bästa samförstånd. Det har därför icke funnits någon anledning för regeringen att komma med dessa stadganden, som för rederierna inneburi en fullständig överraskning.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Aattelan y. m. lak. al. n:o 19, jota on valmistelevasti käsitelty työväenasiainvalio-

kunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 30, esitellään kolmanteen käsittelyyn sekä ainoaan käsittelyyn edellämainitussa työväenasiainvaliokunnan mietinnössä oleva toivomusponsi.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen tehdään kolmannessa käsittelyssä päätös lakiehdotuksesta ja ainoassa käsittelyssä työväenasiainvaliokunnan mietinnön toivomusponnista.

Keskustelu:

Ed. Aattela: Työväenasiainvaliokunta on suhtautunut minun ja useiden muiden ryhmätoverieni aloitteeseen varsin myönteisesti. Valiokunta on joutunut toteamaan, että käytännössä on ilmennyt epätietoisuutta siitä, onko merimiehelle, kun hänet erotetaan merimieslain 34 §:ssä edellytetyissä tapauksissa, suoritettava korvaus myöskin palkkaukseen kuuluneesta asunnosta ja ravinnosta siltä ajalta, jolta rahapalkkakin sellaisessa tapauksessa suoritetaan. Valiokunnan mielestä olisi otettava harkittavaksi, että puheena olevaan lakiin olisi tehtävä sellainen muutos tai selvitys, kuin mihin aloitteessammekin on pyritty, ja siksi valiokunta ehdottaakin, että eduskunta hyväksyisi tätä koskevan toivomusponnen. Uskon, että eduskunta hyväksyy valiokunnan ehdotuksen ja toivon hartaasti, että aloitteessamme koskettu epäkohta saataisiin mahdollisimman pian korjatuksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Työväenasiainvaliokunnan mietinnössä ehdotettu toivomusponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 32 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 47, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 32. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen, yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovainvaliokuntaan:

5) Ehdotuksen laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 52;

6) Ehdotuksen laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 53;

7) Kansankirjastolain muuttamista

koskeva hallituksen esitys n:o 54; sekä

8) Ehdotuksen laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavusta ja kuole-tuslainoista

sisältävä hallituksen esitys n:o 55.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 11,21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

40. Tiistaina 7 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940 347

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 32; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 47.

Esitellään:

2) Ed. Schildtin y.m. lak. al. n:o 22 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta 348

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 huonokuuloisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämisestä tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta ”

4) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee toimenpiteitä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi ”

5) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi kahvista suoritettava verosta ”

6) Lakivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta nuoria rikoksentekijöitä koskevaksi lainsäädännöksi ”

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hackzell, Hiltunen, Koivulahti-Lehto, Kokko, Kylänpää, Tanner ja Vesterrinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävän takia ed. Kokko sekä ensi perjantain istunnosta virkatehtävän ja hautajaisten takia ed. Kukkonen ja hautajaisten takia ed. Kalliokoski.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa eduskunnan valitsijamiehiä valitsemaan jäsenen kulkulaitosvaliokuntaan ja varajäsenen ulkoasiainvaliokuntaan edesmenneen ed. Janhosen sijaan.

Ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 47, jota on valmiste-

levästi käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 32, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotuksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan ensi perjantain istuntoon:

3) Huonokuuloisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämistä

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3; ja

4) Toimenpiteitä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9; sekä eduskunnan

seuraavaan täysistuntoon:

5) Ehdotuksen laiksi kahvista suoritettavasta verosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; ja

6) Ehdotuksen laiksi nuoria rikoksentekijöitä koskevaksi lainsäädännöksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

41. Tiistaina 7 p. marraskuuta 1939

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi kahvista suoritettavasta verosta 349

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 49.

2) Ehdotukset laiksi nuorista rikoksentekijöistä ja eräiksi muiksi laeiksi —

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 10.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne kansanedustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä lisäksi edustajat Koivulahti-Lehto ja Vesterinen.

Ilmoitusasia:

Asetus väliaikaisen posti- y. m. valvonnan toimeenpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin 6 päivänä lokakuuta 1939 annetun tasavallan suojelulain 2 §:ssä säädetään, on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 6 päivästä eduskunnan puhemiehelle osoitettuna saapunut viimeksimainittuna päivänä annettu asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annetun asetuksen muuttamisesta. Tämä asetus on nyt saa-

tettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi kahvista suoritettavasta verosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 2) asia.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 15,04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

42. Tiistaina 7 p. marraskuuta 1939

kello 17.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi kahvista suoritettavasta verosta	351
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 49.	

Esitellään:

2) Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annetun asetuksen muuttamisesta	352
3) Asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä	„

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edellisiin täysistuntoihin.

Ilmoitusasia:

Asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä taroituksessa, kuin 6 päivänä lokakuuta 1939

Siv.

annetun tasavallan suojelulain 2 §:ssä säädetään, on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 6 päivästä eduskunnan puhemiehelle osoitettuna saapunut viimeksimainittuna päivänä annettu asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä. Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan tietoon ja kamalla se edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi kahvista suoritettavasta verosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 33 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 33. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—18 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

2) Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annetun asetuksen muuttamisesta; ja

3) Asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

43. Perjantaina 10 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi kahvista suoritettavasta verosta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 49.

Ensimmäinen käsittely:

2) Ehdotukset laiksi nuorista rikoksentekijöistä ja eräksi muiksi laeiksi
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 10.

Ainoa käsittely:

3) Ehdotus toivomukseksi huonokuntoisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämisestä.

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 23.

4) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi ..

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9; ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 38.

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 10 metsäkoulun perustamista

Siv.

354

„

356

„

Siv.

Karvion valtionmaille Heinäveden pittäjässä koskevan toivomusaloitteen johdosta 357

6) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 11 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee suunnitelman laatimista uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamisesta

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat U. Hannula, Honka, Huittinen, Karjalainen, Kukkonen, Löthman-Koponen, Malmivuori, Mustasilta, Pennanen, U. Raatikainen, Tanner ja Väisänen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia edustajat Honka, Löthman-Koponen, Malmivuori, Pennanen, Mustasilta ja U. Raatikainen, ensi tiistain istunnosta virkatehtävien takia ed. Saarinen ja tämän kuun 15—21 päivinä ulkomaanmatkan takia ed. Wirtanen.

Uusi edustaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että maanviljelijä Juho Pyörälä, joka Oulun läänin vaalipiiristä on valittu edesmenneen

ed. Janhosen sijaan tulemaan eduskunnan jäseneksi, on eilen esittänyt puhemiehelle asianmukaisesti tarkastetun ja hyväksytyn valtakirjansa ja siis tullut oikeutetuksi ryhtymään edustajatoimintaan hoitamaan.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Edustaja Pitkänen pyytää vapautusta työväenasiainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Valitsijamiehiä kehoitetaan valitsemaan uusi jäsen työväenasiainvaliokuntaan ed. Pitkäsen sijaan.

Hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Pilppula: Eduskunnan valitsijamiesten kokous pidetään eduskunnan istuntonsalissa heti tämän täysistunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi kahvista suoritettavasta verosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 49, jota on valmistelevalta käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 33, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä. Koska laki sisältää ehdotuksen uudesta verosta, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pidemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan pidettävä rauenneena, ellei sitä ole kannattanut $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä. Jos lakiehdotus täten

raukeaa, on asia palautettava valtiovarainvaliokuntaan siinä tarkoituksessa kuin valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 2 momentissa säädetään.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Lehtokoski: Tahtoisin tämän kahviveron johdosta, ennenkuin asia ratkaistaan huomauttaa vain siitä, että valtiovarainvaliokunta on mietintönsä perusteissa todennut kahvin verotuksen nykyisessä tilanteessa välttämättömäksi, ylimääräisen kahvin. Samalla valiokunta on asettanut kuitenkin sille kannalle, että vain sen jälkeen kun säännöstelyn edellyttämä määrä on kaikille kuluttajapiireille taattu, on mahdollisuus tähän ylimääräisen kahvin myymiseen korotetuilla hinnoilla. Tämä sen vuoksi, että varakkaammat piirit eivät voisi hankkia varastoihinsa vaikka kuinka paljon kahvia samaan aikaan, kun vähävaraiset kansanluokat, joille monessa tapauksessa kahvi muodostuu, esim. ulkotöissä, toiseksi ruokalajiksi, jäisivät kokonaan tätä ilman. Olen tahtonut vain tämän seikan esiintuoda.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi nuorista rikoksentekeijöistä ja eräiksi muiksi laeiksi.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevalta käsitelty hallituksen esitys n:o 10, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Kivimäki: Pari viikkoa takaperin oli eduskunnassa käsiteltävänä rikosten uusimista koskevien säännösten uudistaminen. Se tiesi pitkää edistysaskelta rikoslainsäädännön saattamisessa vastaamaan oikeita rikospoliittisia vaatimuksia. Nyt on meillä käsiteltävänä toinen suuri uudistus saman lainsäädännön alalla, nuoria rikoksenteikijöitä koskeva lainsäädäntö, joka kenties vielä suuremmassa määrässä kuin ensiksi mainittu ansaitsee huomiota.

Lakiehdotus toteuttaa toiveita, joita n. s. suojelukasvatuksen ajajilla on ollut jo vuosikymmeniä, ja toteuttaa niitä humaani-suuden kannalta arvostellen huomattavalla tavalla. Lakivaliokunnan mietinnössä lausutaan, että lakiehdotuksen mukaan on rangaistuksen tarkoitus tosin edelleen nuoriinkin rikoksenteikijöihin nähden säilyttää rangaistuksen yleinen luonne. Rangaistuksen tulee siis edelleenkin ennakolta estää, mikäli nuoriakin rikoksenteikijöitä koskee, estää rikoksia, olla hyvityksenä tehdystä rikoksesta ja parantavasti vaikuttaa rikoksenteikijään. Mutta samalla kun mietinnön perusteluissa tätä puolta korostetaan, lausutaan toiselta puolen, että pääpaino kuitenkin on, milloin on toiveita siitä, että nuoresta rikoksenteikijästä voi vielä kehittyä kelvollinen yhteiskunnan jäsen, pantava rangaistuksen kasvattavaan puoleen.

Tässä suhteessa lakiehdotus menee varsin pitkälle. Virallinen syyttäjä voi lievestä rikoksista olla syyttämättä ja oikeus olla tuomitsematta rangaistukseen rikoksenteikijän, joka on tehnyt rikoksensa ennenkuin hän on täyttänyt 18 vuotta. Tämä tulee kysymykseen silloin, kun rikos havaitaan tehdyksi ymmärtämättömyydestä ja on syytä olettaa, ettei rikoksenteikijä lankea uudelleen rikoksen tielle.

Lakivaliokunta ehdottaa hallituksen esityksestä poiketen mainitut säännökset ulotettaviksi myöskin lieviin poliittisiin rikoksiin. Myös voi tuomioistuin käyttää nuoreen rikoksenteikijään ehdollista tuomiota, jos hänen aikaisempaan elämäänsä sekä rikoksen vaikuttimiin ja sen teossa ilmaantuneisiin asianhaaroihin nähden voidaan olettaa, että hän ottaa ojentuaksensa, vaikei rangaistusta pantaisikaan täytäntöön. Mutta tietenkin voi olla nuoria rikoksen-

teikijöitä, joihin ei mikään juuri kosketelluista menettelyistä ole sovellettavissa, vaan joille on teosta tuomittava rangaistus ja se pantava täytäntöön. Ennen kaikkea on laita niin silloin, kun rikos on raskaanlaatuinen. Jos rikoksenteikijä nuoresta iästään huolimatta on niin paatunut, ettei kasvatuksella näytä olevan mitään vaikutusta häneen, on hänen kärsittävä rangaistuksensa kuten muidenkin rikoksenteikijäin. Jos taas vankilaoikeus, jossa psykiatrinen asiantuntemus on edustettuna, harkitsee, että rikoksenteikijä on kasvatuksen avulla ohjattavissa oikealle tielle, määrätään hänet kärsimään rangaistuksensa erityisessä nuorisovankilassa, jonka olot erikoisesti on järjestetty kasvatuksellisia näkökohtia silmälläpitäen. Mutta kasvatuksen teho on tietenkin vähäinen jos sitä ei voida rikoksenteikijään nähden harjoittaa kyllin pitkää aikaa. Siitä syystä on ehdotettu, että nuorisovankilaan määrätyn nuoren rikoksenteikijän rangaistusajan on katsottava pidentyneen tuomioistuimen määräämästä rangaistuksesta, kuritushuoneeseen tuomitun 2:lla ja vankeuteen tuomitun 1 vuodella. Tämä säännös on ensi silmäyksellä oudostuttava, ja valiokunnassa lausuttiin epäilyksiä rangaistusajan pidentämisestä vastaan ainakin ehdotetussa laajuudessa. Todellisuudessa säännös ei ole niin ankara kuin se näyttää, eikä esimerkiksi niinkään ankara kuin vastaavassa, hiljattain säädetyssä Ruotsin laissa, jonka mukaan rangaistusaika voidaan pidentää, tosin yksityistapauksessa toimitetun harkinnan jälkeen, jopa 4 vuotta. Ankaruutta lieventää suuressa määrässä säännös, joka voi oikeuttaa vankilan johtokunnan päästämään nuoren rikoksenteikijän ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on kärsinyt rangaistusta 1 vuoden. Edellytyksenä on tällöin, että tällaista vapautta on hänen kasvatuksensa ja kehityksensä kannalta pidettävä sopivana. Lakivaliokunta on vielä lieventääkseen mainittua ankaruutta ehdottanut, että rikoksenteikijä voidaan kokonaan vapauttaa rangaistuksesta samoin edellytyksin, joilla hän saattaa päästä ehdonalaiseen vapauteen, jos hän on kärsinyt loppuun tuomioistuimen hänelle alunperin tuomitseman rangaistuksen.

Lakiehdotuksen pääkohdat ovat näin tulleet mainituiksi. Lisäksi ehdotuksessa on useita säännöksiä, joiden tarkoituksena on

toisaalta nuoren rikoksentekijän estäminen joutumasta kosketuksiin paatuneiden rikoksentekijäin kanssa, toisaalta hänen itsekunioituksensa ja rohkeutensa ylläpitäminen hänen kenties ensikertaa joutuessaan tekemisiin viranomaisten kanssa ja julkisen huomion kohteeksi. Julkisen puolustajan tarve on nuoriin rikoksentekijöihin nähden suurempi kuin muihin. Aloitteen puutteessa ja kun rikoksentekijäin julkinen puolustus on yhtenäisesti järjestettävä, ei valiokunta ole tässä suhteessa voinut tehdä muuta kuin ehdottaa jo voimassaolevaa lakia niin täydennettäväksi, että henkilö, joka harjoittaa yleisesti asianajotoimintaa, voidaan velvoittaa avustamaan vangittua nuorta rikoksentekijää oikeuden edessä, jos rikoksentekijä ei voi itse hankkia itselleen asianajajaa. Säännös herätti eräissä valiokunnan jäsenissä epäilyksiä siihen nähden, että puolustajan toimi on suoritettava korvauksetta. Kun säännöstä voidaan soveltaa vain, jos puolustus on aikaansaataavissa ilman huomattavaa vaikeutta ja hankaluutta, en puolestani pidä asianajajalle, joka muutoinkin on kärkeäpaikalla, näin sälytetyn julkisen tehtävän suorittamisvelvollisuutta kohtuuttomana. Päinvastoin oletan, että tehtävät täytetään nurkumatta yleistä palkkiollista puolustamista koskevaa lainsäädännöstä odoteltaessa.

Lakivaliokunnan mietintö on yksimielinen. Valiokuntatyön kestäessä saadun vakaumuksen nojalla rohkenen suositella sen hyväksymistä suuressa valiokunnassa.

Ed. A. Lehtonen: Ehdotan, että tämä asia pannaan pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon.

Ed. Erich: Pyydän kannattaa ed. A. Lehtosen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia menevä pöydälle. Kehoitän seuraavia puhujia lausumaan mielipiteensä pöydällepanojasta.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Keskustelu pöydällepanojasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. A. Lehtonen ed. Erichin kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. A. Lehtosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. A. Lehtosen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon.

3) Ehdotus toivomukseksi huonokuuloisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämisestä.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 23, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy sivistysvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 38, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy maatalousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

5) Metsäkoulun perustamista Karvion valtionmaille Heinäveden pitäjässä

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 10; sekä

6) Suunnitelman laatimista uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamisesta

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 11.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

44. Tiistaina 14 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

		Siv.		Siv.
Ilmoituksia.			7) Hallituksen esitys n:o 59 laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muutta- misesta	370
Ensimmäinen käsittely:			Pöydällepanoa varten esitellään:	
1) Ehdotukset laiksi nuorista rikok- sentekijöistä ja eräksi muiksi laeiksi Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 10.	361		8) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus, jolla on muutettu väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annettua asetusta	„
Ainoa käsittely:			9) Valtiovarainvaliokunnan mie- tintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulitikkuverosta	„
2) Ehdotus toivomukseksi metsä- koulun perustamisesta Karvion val- tionmaille Heinäveden pitäjässä	369		10) Valtiovarainvaliokunnan mie- tintö n:o 13 hallituksen esityksen joh- dosta kansankirjastolain muuttami- sesta	„
Asiakirjat: Maatalousvaliokun- nan mietintö n:o 10; ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 30.			11) Valtiovarainvaliokunnan mie- tintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi maalaiskunnille vuo- sina 1940—1942 kansakouluraken- nuksia varten myönnettävistä valtion- avuksista ja kuoletuslainoista	„
3) Ehdotus toivomukseksi suunni- telman laatimisesta uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamiseksi ...	„		12) Valtiovarainvaliokunnan mie- tintö n:o 15 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta	„
Asiakirjat: Maatalousvaliokun- nan mietintö n:o 11; ed. K. Kämäräi- sen y. m. toiv. al. n:o 29.			13) Valtiovarainvaliokunnan mie- tintö n:o 16 hallituksen esitysten joh- dosta laiksi vuodelta 1939 maksuun- pantavan tulo- ja omaisuusveron ko- roittamisesta	„
Esitellään:			14) Valtiovarainvaliokunnan mie- tintö n:o 17 hallituksen esityksen joh- dosta laiksi makeisvalmisteverosta ...	„
4) Hallituksen esitys n:o 56 laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauk- sissa	370			
5) Hallituksen esitys n:o 57 laiksi hallituksen oikeuttamisesta anta- maan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi	„			
6) Hallituksen esitys n:o 58 laiksi valtionneuvoston oikeudesta luovuttaa toisen omaksi valtion omistamia ki- vännäislöydöksiä sekä niiden hyväksi- käyttöä varten tarvittavia maa- alueita	„			

- 15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista vuonna 1940 suoritettavasta verosta 370
- 16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esitysten johdosta laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien korottamisesta vuodeksi 1940 371
- 17) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksen johdosta laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta ”
- 18) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta ”
- 19) Talousvaliokunnan mietintö n:o 2 toivomusaloitteesta, joka koskee toimenpiteitä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan ”

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat T. Halonen, Helenelund, Heljas, Huittinen, Kirra, Niukkanen, Nurmesniemi, Saarinen, Suurkonka ja Tanner.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden takia ed. Nurmesniemi, virka-asiaain takia ed. Heljas ja yksityisasiain takia ed. Kirra sekä enintään viikon ajaksi sairauden takia ed. Suurkonka.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kahden kirjelmän ohella tä-

Siv. | män kuun 10 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 56—59, jotka nyt on edustajille jaettu.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Luetaan valitsijamiehiltä saapunut kirjelmä.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan valitsijamiehet.

Helsingissä,
marraskuun 10 päivänä 1939.

N:o 9.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään pitämässään kokouksessa ovat Eduskunnan päätöspöytäkirjansa 1 §:n kohdalla kuluva marraskuun 7 päivänä ja samoin 1 a §:n kohdalla saman kuun 10 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti valinneet jäsenen kulkulaitosvaliokuntaan ja varajäsenen ulkoasiainvaliokuntaan edesmenneen ed. Janhosen sijaan sekä jäsenen työväenasiainvaliokuntaan tämän jäsenyydestä vapautuksen saaneen ed. Pitkäsen sijaan. Valituiksi ovat tulleet:

jäseneksi kulkulaitosvaliokuntaan ed. Hirvensalo,

varajäseneksi ulkoasiainvaliokuntaan ed. Pitkänen, sekä

jäseneksi työväenasiainvaliokuntaan ed. Pyörälä.

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala.”

Kulkulaitosvaliokunnan puheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että kulkulaitosvaliokunta on edesmenneen ed. Janhosen sijaan valinnut puheenjohtajakseen ed. Hirvensalon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Ehdotukset laiksi nuorista rikoksenteikijöistä ja eräiksi muiksi laeiksi.**

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 10, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Oikeusministeri Söderhjelm: Herra puhemies! — Totean mielihyvällä, että lakivaliokunta on suurin piirtein muuttumattomana hyväksynyt tämän merkitykseltään hyvin kauaskantoisen esityksen. Tehtyjä pieniä muutoksia vastaan ei minulla yleensä ole mitään muistuttamista, mutta haluan kuitenkin kiinnittää suuren valiokunnan huomion erääseen seikkaan. Lakivaliokunta on ensimmäisen lakiehdotuksen 23 §:ään tehnyt lisäyksen, jonka mukaan pidätetylle nuorelle syytetylle on määrättävä avustaja. Valiokunnan ehdotuksen mukaan, sellaisena kuin valiokunnan puheenjohtaja sen viime kerralla täällä esitti, ei asianajajalle, joka määrätään tällaiseen tehtävään, suoritettaisi mitään palkkiota. Pelkään, ettei tuollainen järjestelmä kuitenkaan vie toivottuun tulokseen. Palkattomina asianajajina tultaisiin todennäköisesti käyttämään ainoastaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat helposti saatavissa, esim. käräjille vuoroaan odottamassa olevia, lähellä asuvia y.m. sellaisia asianajajia. Tämä lieneekin valiokunnan tarkoitus. Mutta silloin on vaara uhkaamassa, että järjestelmästä kehittyy puhdas muodollisuus. Jos kerran halutaan mennä asianajajapakoon, niin järjestelmä on myös tehtävä tehokkaaksi. Ja tehokkuuden edel-

lytyksenä on, että asianajaja saa korvauksen työstään. Silloin voidaan häneltä vaatia, että hän perehtyy asiaan kunnollisesti eikä vaan muodollisesti esiinny oikeudessa. Silloin voidaan myös saada parempia työvoimia tähän vastuunalaiseen tehtävään. Puolustusasianajajan tärkein työ on ainehiston hankkiminen kuten syytetyn kotiolojen, ympäristön, rikoksen syiden ja vaikuttimien, syytetyn kehittymis- ja paranemismahdollisuuksien y.m. sellaisten seikkojen selvittäminen. On pelättävissä, että ellei asianajajalle suoriteta palkkiota, ei asian valmistelusta tule paljoakaan, vaan asianajaja esiintyy vain muodon vuoksi oikeudessa. Katson, että asia paraiten järjestäisi niin, että puolustusasianajajalle suoritettaisiin valtion varoista kohtuullinen, tuomioistuimen määräämä palkkio. Kun kysymyksessä on pieni määrä oikeudenkäyntejä, ei korvauksen maksaminen valtion varoista tulisi paljonkaan rasittamaan valtion taloutta.

Ed. A. Lehtonen: Herra puhemies! Vaikka yleensä on huolestuneena seurattu nuorisorikollisuuden kehitystä, niin siitä huolimatta ei sen ehkäisemisessä ja sen syiden poistamisessa ole päästy kovinkaan nopeasti eteenpäin. Eräissä muissa maissa on ehditty jo paljon pitemmälle kuin meillä, vaikka niissäkin vain perin harvoissa tapauksissa voitaneen sanoa saavutetun edes täysin tyydyttäviä tuloksia.

Nuorisorikollisuuden käsittelyssä voidaan lähteä kahdelta jokseenkin vastakkaiselta kannalta. Toinen edustaa sellaista käsitystä, että nuoret rikolliset ovat luonnostaan pahoja ja että heitä on ankarasti kuritettava. Toinen käsitys taas pitää nuoria rikollisia ylipäänsä turmeltumattomina, jotka ovat joutuneet jonkun sattuman taikka ulkonaisten olosuhteiden takia rikolliselle tielle. Jälkimmäisen käsityskannan omaajat luonnollisesti tahtoisivat nuoria rikollisia tuomittaessa ja käsiteltäessä otettavaksi pääasiassa huomioon kasvatusperiaatteet rankaisuperiaatteen asemasta.

Meidänkin maassamme on kumpiakin näkökohtia pohdittu ja nyt esillä oleva laki sisältää osan kummankin suunnan käsityksestä, mutta rakentuu kuitenkin rankaisuliikostoperiaatteen pohjalta. On erikoisen mielenkiintoista ollut verrata hallituksen esityksen perustelujen periaatteellista osaa nuorison suojelua käsitelleen komitean

vuonna 1921 julkaistun mietinnön nuorisorikollisuutta käsittelevään osaan. Hallituksen esityksen perusteluissa esitetään varsin pitkälle meneviä toteamuksia nuorisorikollisuuden syistä, jopa myönnetään yhteiskunnallisilla epäkohdillakin, kuten m. m. huonoilla asunto-oloilla, olevan asiaan vaikutusta, mutta ihme kyllä päädytään vielä edelleenkin edellä mainitsemani kostoperiaatteen kannalle.

Edellä mainitsemani nuorisosuojausta käsitellyt komitea, joka tunnetaan myöskin Bonsdorffin komitean nimellä, ei ole tahtonut — vai lieneekö komitean kokoonpanosta johtuen puuttunut kyky — nähdä nuorisorikollisuuden syynä taloudellisia tai yhteiskunnallisia tekijöitä. Sen sijaan sanottu komitea on huomannut, että nykyaikainen elämä elokuviineen, tanssisaleineen y. m. mukavuuksineen sekä lisäksi vielä puolueoppeineen johtaa nuorisoa rikoksiin. Näistä varsin yksipuolisista rikollisuuden syitä koskevista toteamuksista huolimatta komitea rangaistuskysymykseen ja rangaistuksen vaikutukseen nähden asettuu varsin uudenaikaiselle kannalle.

Sanotussa mietinnössä todetaan m. m., että yhteiskunnan ei ole rangaistuksillaan onnistunut vastustaa pahaa tai torjua vaaraa. Se ei ole myöskään soveltamalla rikoslain säännöksiä nuoriin rikollisiin saanut rikollisuutta heidän keskuudessaan vähenemään, vaan on päinvastoin melkein kaikkialla — Englanti lienee jossain määrin yhtenä harvoista poikkeuksista — nähnyt nuorison rikollisuutta osoittavan käyrän kohoavan. Ja edelleen komitea lausuu: „Mutta ennenkaikkea pitäisi, niin kauan kuin tämä vain suinkin voi tulla kysymykseen, rangaistus korvata kasvatustoimenpiteillä. Nuoret edustavat valtion kansalaisten tulevaa uutta polvea, joihin nähden kaukonäköisyys kehoittaa menettelemään varovaisesti. Kaavan mukainen rankaisu-oikeuden soveltaminen heihin on useinkin kohtalokasta. — Yhteiskunta voi kysymyksen ollen nuorista rikollisista luopua kostoperiaatteen jäykästä seuraamisesta.” Nämä komitean mietinnöstä lainaamani lausumat ovat varsin merkittäviä, ja minä olisin suonut, että hallituksen esitys nyt lähes parikymmentä vuotta myöhemmin valmistettuna olisi voinut jo rakentua yksinomaan kasvatuseriaatteen pohjalle.

En katso olevan aihetta ryhtyä tämän

pitempiin periaatteellisiin selvittelyihin, varsinkin kun hallituksenkin lakiesitykset kulkevat kautta linjan jo melkoisen pitkälle uudistusystävälliseen suuntaan ja kun sen lisäksi lakivaliokunta, kuten sen mietinnöstä näkyy, on tehnyt esitykseen vielä useita parannuksia. Tahtoisin kuitenkin muutamista yksityiskohdista huomauttaa, vaikka en ole katsonut aiheelliseksi valiokunnan mietintöön liittää siitä poikkeavaa esitystä.

Valiokunnassa on harkittu mahdollisuuksia erikoisten nuorisotuomioistuinten perustamiseen, mutta valiokunta on katsonut, ettei siihen ole mahdollisuutta. Suuremmissa kaupungeissahan asia tulee osittain toteutetuksikin sen kautta, että raastuvan oikeuden sama osasto aina käsittelee nuoria rikollisia koskevat kysymykset. Käsittelemisen mukaan tämä ratkaisu ei ole tyydyttävä. Nuorisotuomioistuinten järjestäminen olisi saatava mahdolliseksi joko siten, että sitä varten perustetaan erikoiset tuomioistuimet taikka ainakin siten, että asianomaista tuomioistuinta täydennetään nuorisokasvatusta erikoisesti tuntevilla henkilöillä. Jälkimmäisessä tapauksessa nuorten rikollisten asiat olisi alioikeuksissa käsiteltävä kullakin istuntokaudella yhtenä päivänä, jolloin siis oikeus voisi olla koolla erikoiskokoonpanossaan tarvitsematta lisäjäseniä kutsua useampina päivinä. Nuorisotuomioistuinten järjestäminen luonnollisestikin tuottaa vaikeuksia ja lisää myös jonkun verran oikeuslaitoksen menoja, mutta sittenkin se käsittelemisen mukaan on loppujen lopuksi järjestelykysymys, johon toivoisin ainakin silloin kiinnitettävän huomiota, kun oikeuslaitoksen yleistä uudistamista käsitellään.

Kysymys nuorten rikollisten oikeudellisesta puolustuksesta on myöskin tärkeä asia, johon valiokuntakin jo on kiinnittänyt huomiotaan. Valiokunta ei ole katsonut voitavansa ehdottaa puolustusasianajajan määräämistä kiinteäksi, vaan jättänyt ehdotukseensa varauksen ja lisäksi, kuten täällä herra oikeusministeri huomautti, jättänyt käsittelemättä myöskin tämän palkkiokysymyksen. Minä en voi mennä sanomaan, onko nykyisen lainsäädännön mukaan ja nykyisten oikeuskäytäntöjen mukaan mahdollista palkallisen asianajajan määräämiseen, mutta luulisin, että ainakin kaikille raskaimmista rikoksista syytetyille pitäisi

voida tälläkin lailla määrätä puolustusasianajaja ja pitäisi voida myöskin jollakin tavalla määrätä heidän palkkionsa.

Varmaankin jokainen, joka on joutunut kärjäsaleissa seuraamaan rikollisten esiintymistä, on voinut panna merkille, kuinka avuttomina juuri nuoret ja erikoisesti ensikertalaiset syytetyt esiintyvät. He ovat saattaneet tehdä rikoksensa olosuhteissa, jotka eivät lainkaan viittaa rikollisiin taipumuksiin, mutta joutuessaan oikeuteen heitä yleiset syyttäjät ylipäänsä käsittelevät niinkuin rikollisia yleensäkin. Tosin kyllä laissa annetaan syyttäjälle mahdollisuus harkita melkoisen vapaasti kutakin tapausta, vieläpä varataan mahdollisuus nuorten syytettyjen rikosten vaikuttimienkin selvittämiseen, mutta ilmeisestikin useimmissa tapauksissa syyttäjät tulevat edelleenkin esiintymään vain syyttäjinä eikä suinkaan humanisina nuorten rikollisten tekosten ymmärtäjinä. Kun nuori henkilö ei ole tottunut oikeudessa esiintymään eikä hänellä ole sellaista avustajaa, joka häntä voisi tukea ja puolustaa, niin paitsi sitä, että tuomio saattaa tulla liian ankara, nuoreen mieleen jää helposti katkeruus ja syntyy uhma koko oikeuslaitosta kohtaan. Jos sen sijaan syytetyllä on puolustaja, joka voi rohkaista syytettyä ja esittää hänen puolestaan häntä ihmisenä puolustavia lausuntoja, niin vaikka tuomio siitä huolimatta joudutaankin langettamaan, nuorelle rikolliselle jää kuitenkin sellainen tunne, ettei hän vielä sentään ole aivan kelvoton ja että hän vielä voi rangaistuksen kärsittyään alkaa uuden elämän.

Kolmas erikoisen tärkeä asia on kysymys nuorten rikollisten sijoittamisesta vankilaan. Meillähän on jo olemassa erikoinen nuorisovankila, johon sellaiset nuoret rikolliset joutuvat, joihin katsotaan voitavan soveltaa erikoista työkasvatusta. Mutta suuri osa nuorista rikollisista joutuu edelleenkin tuomiotaan kärsiessään vanhemman paatuneen rikollisaineksen joukkoon. Missään tapauksessa ei kuitenkaan nuoria rikollisia, varsinkaan ensikertalaisia, saisi sijoittaa vanhempien vankien joukkoon, sillä vanhempien, jo ehkä useinkin rangaistujen vankien vaikutus saattaa muodostua nuoreen vankiin nähden erikoisen tuhoisaksi. Tosin kyllä esillä olevan lain 26 § määrää 21 vuotta nuoremman vangin pidettäväksi erillään sellaisista vanhemmista vangeista, joi-

den voidaan katsoa vaikuttavan häneen turmiollisesti, mutta se ei riitä. Jo se, että nuori vanki joutuu yleiseen vankilaan, sinänsä vaikuttaa häneen ehkä vahingollisesti ja sitä paitsi asetan kyseenalaiseksi, onko ylipäänsä useammin rangaistujen vanhempien vankien seura missään suhteessa nuorelle rikolliselle kohottavaa.

On mielenkiintoista todeta, että tähän kysymykseen on eduskunnan huomiota kiinnitetty jo niin varhain kuin vuonna 1909, jolloin maamme silloinen prokuraattori eduskunnalle antamansa kertomuksen vankilaoloja käsittelevässä osassa lausui m. m.: „Erittäin surkuteltavaa on, ettei nuoria rikoksenteikijöitä vankilaviranomaisten yrityksistä huolimatta aina ole voitu pitää erillään vanhemmista vangeista ja vielä vähemmän on ollut mahdollisuutta omistaa heille järkipästä käsittelevä.” Sen jälkeen meillä on edistytty niin paljon, että Keravalle on voitu järjestää mainitsemani erikoinen nuorisovankila. Hyväntapaiset nuoret rikolliset voidaan sinne sijoittaa ja varmaankin sen vaikutus ja merkitys on ollut erikoisen suotuisa. Mutta asiassa pitäisi ehdottomasti päästä vielä askel eteenpäin, pitäisi päästä siihen, että kaikki rikoksista tuomitut nuoret voitaisiin sijoittaa erilliseen laitokseen. Nykyisinhän nuorisovankilaan vangit lähetetään sen tutkimuksen perusteella, jonka vankilapsykiatri suorittaa. Ne nuoret vangit, jotka eivät psykiatrin tutkimuksissa osoittaudu kelvollisiksi nuorisovankilan asukkaiksi, saavat jäädä rikostaan sovitamaan yleiseen rangaistuslaitokseen. Vaikka en vähimmäissäkään määrässä aliarvioi psykiatrin mahdollisuuksia määritellä rikollisen taipumuksia, niin hyvällä syyllä voidaan kuitenkin asettaa kyseenalaiseksi, voiko mainitunlainen tutkimus sittenkään läheskään kaikissa tapauksissa antaa täysin oikeata kuvaa nuoren rikollisen taipumuksista ja kehitysmahdollisuuksista. Kun lisäksi lain mukaan nuorten rikollisten rangaistusaika pitenee nuorisovankilaan joutumisen kautta, niin ei ole lainkaan ihmeteltävää, vaikkapa sellaiset rikolliset, joilla ei ole halua nuorisovankilaan siirtymiseen, koettaisivat vointinsa mukaan johtaa tutkijoita harhaan ja siten vaikeuttaa nykyisen systeemin läheskään täydellistä onnistumista.

Ennenkuin päästään tyydyttäviin tuloksiin nuorten rikollisten käsittelyssä, nuorisovanki-

vankilaa olisi laajennettava niin, että sinne koottaisiin kaikki tuomion saaneet nuoret rikolliset ja siellä suoritettun lyhemmän tai pitempiaikaisemman koeajan jälkeen ja jatkuvan tutkimuksen jälkeen kelvolliseksi havaitut voitaisiin siirtää työkouluun. Ne, jotka eivät olisi kelvollisia työkouluun siirtymään, saisivat kärsiä rangaistuksensa varsinaisella vankilaosastolla, mutta hekin jäisivät kuitenkin ikäistensä joukkoon eivätkä joutuisi saamaan vaikutteita vanhemmilta rikollisilta. Silloin voitaisiin myöskin ottaa harkittavaksi nuorisovankilaan joutuvien rangaistusajan piteneminen siten, että mahdollisesti niillekin, jotka eivät sopeudu työkasvatuksen alaisiksi, voitaisiin määrätä rangaistusajan automaattinen jatkuminen. Voitaisiin esim. kaikille nuorille rikollisille, joiden vankeus- tai kuritushuonerangaistus on esim. vähintään vuosi, määrätä vaikkapa kolmen kuukauden koeaika, jonka jälkeen päätettäisiin joutuuko asianomainen nuorisovankilan työkouluosastolle. Niille, jotka voitaisiin hyväksyä kasvatusosastolle, voitaisiin koeaika laskea rangaistuksen lyhenyksen, kun taas työkouluun soveltumattomat saisivat koeajan jälkeen kärsiä alkuperäisen tuomionsa. Tällöin varmaankin päästäisiin siihen, että jokainen nuori rikollinen pyrkisi käyttäytymään mahdollisimman hyvin ja sopeutumaan kasvatusosastolle, varsinkin kun olisi sekin mahdollisuus, että hyvän käytöksen tuloksena olisi ehkä lopuksi lyhyempi rangaistusaikakin kuin rangaistus vankilaosastolla. Voitaan huomauttaa, ettei tällainen järjestely ole rikoslain säädännön periaatteiden mukaan mahdollista. Mutta ainakin harkinnan arvoisena näitäkin näkökohtia pitäisin, ja luulisin, että oikeudenmukaisuus tulisi täten vähintään yhtä hyvin toteutetuksi kuin nyt esilläolevassa laissa, jonka mukaan pitempi vankeustuomio uhkaa paremman käytöksen tuloksena.

Ilman muuta on selvää, että nuorisovankilan täydellinen järjestäminen on myöskin taloudellinen kysymys, mikä luonnollisestikin asettaa esteitä uudistuksen toteuttamiselle tällä hetkellä. Mutta minulla on kuitenkin se käsitys, että toimenpiteet nuorten rikollisten pelastamiseksi joutumasta jatkuvasti rikosten teille varsin pian korvaavat toista kautta ne varat, jotka valtio tähän tarkoitukseen uhraa. Sen vuoksi toivoisin hallituksen niin pian kuin se on mah-

dollista ottavan nuorisovankilajärjestelykysymyksen harkittavakseen ja saatettavaksi suotuisaan lopputulokseen.

Olen tahtonut edellämainitsemani näkökohdat nuorisorikollisia koskevassa kysymyksessä esittää, koska pidän sitä sellaisena, että sen poistamiseksi olisi kaikin keinoin työskenneltävä.

Ed. Erich: Herra ensimmäinen varapuhemies! Vaikka käsitykset siitä, millä tavalla yhteiskunnan tehokkaimmin ja tarkoituksenmukaisimmin on reagoitava nuoria rikoksentekejiä vastaan, ovatkin olleet hyvin erilaisia ja osittain keskenään ristiriitaisia, on lakivaliokunnan mietintö, kuten valiokunnan puheenjohtaja jo on täällä huomauttanut, ollut täysin yksimielinen. Tämä lienee eräänlaisena todistuksena siitä, että valiokunta on löytänyt oikean keskitien, johon käsittelyn aikana esiintyneet eri katsantokannat ovat voineet yhteensulautua. Valiokuntaa tuskin tällä kerralla eräältä taholta voitaneen syyttää liiallisesta hätiköimisestä tai kiireellisyydestä, sillä valiokunta on koettanut hankkia asiaan mahdollisimman monipuolisen ja pätevän valaistuksen ja m. m. tehnyt matkan Keravan nuorisovankilaan tutustuakseen itse paikalla meillä nuoriin rikoksentekejiin nykyään noudatettaviin menetelmiin. Tällä hetkellä valiokunta on voinut tyydytyksellä todeta, että päähuomio yleensä pannaan kasvattavaan ja siveellistä ryhtiä vahvistavaan puoleen samalla kun pyritään siihen, että nuorilla rikoksentekejiä on rangaistuksen kärsittyään mahdollisuus rangaistusaikana saamiensa tietojen ja taitojen avulla kunniallisella työllä itseään elättää.

Tahtomatta enemmälti kosketella niitä mietinnön kohtia, joita valiokunnan herra puheenjohtaja on lausunnossaan käsitellyt ja yhtyen useassa kohdassa siihen, mitä ed. Lehtonen äsken lausui, rohkenen huomauttaa, että niinhyvin perusteltu kuin hallituksen esitys onkin, valiokunta on kuitenkin katsonut tarpeelliseksi tehdä siihen erinäisiä muutoksia ja perusteluissaan de lege ferenda vastaisuudessa säädettävään lakiin nähden esittää hallituksen harkittavaksi eräitä näkökohtia.

Mitä ensinmainittuihin tulee, on valiokunta pitänyt tarpeellisenä ulottaa lain 2 ja 3 §:n rikoksentekejiin nähden poikkeuk-

sellisen humanisia näkökohtia myöskin vähäisempiin poliittisiin rikollisiin. Valiokunta on ollut täysin yksimielinen siitä, että nuoren rikoksenteikijän, jonka rikos ei ole rikoslain 11 luvun 4 a §:n eikä 16 luvun 24 §:n tarkoittamaa vakavampi, on saatava nauttia samoja etuja kuin nuoren rikoksenteikijän uuden lain mukaan yleensäkin. Tällaiset nuoret, poliittiset rikoksenteikijät ovat tavallisesti enemmän välikappaleita kuin varsinaisia tekijöitä, johtui rikos sitten miltä taholta alkuperänsä juontavan uuden, mutta meidän kansanvaltaisille oloillemme vieraan ja juurettoman näkemyksen hurmiosta.

Toinen periaatteellisesti varsin huomattava muutos, minkä valiokunta on hallituksen esitykseen tehnyt, koskee lain 7 §:ää. Esityksen mukaan olisi sääntönä ollut, että nuori rikoksenteikijä, jonka oikeus tuomitsee enintään yhden vuoden vapausrangaistukseen, saa ehdollisen tuomion, ja ehdottoman vain siinä tapauksessa, että erityiset syyt sitä vaativat. Kun ottaa huomioon, että nuorisorikollisuus varsinkin suuremmissa kaupungeissa on saavuttanut arveluttavan laajuuden ja että nuorten rikoksenteikijöiden joukossa on myöskin suhteellisen vakavaraisista oloista lähteneitä, joita ei ainakaan omaisuusrikokseen viekottele taloudellinen ahdinkotila, vaanirstailun tai juopottelun halu tai joku muu siveellisesti täysin ala-arvoinen motiivi, ja vielä silmäläpäitien sitä vakavaa tosiseikkaa, josta minulle eilen muuan Helsingin kaupungin viskaaleista huomautti, että nykyisen poikkeuksellisen tilanteen vallitessa, jolloin rajoitettu ilta- ja yövalaistus on omiaan houkuttelevaan rikollisia henkilöitä nimenomaan omaisuusrikoksiin pahaa-aavistamattomia ja suojattomia kansalaisia vastaan, olisi arveluttavaa nuoriin rikoksenteikijöihin sääntönä sovelluttaa sellaista käsitystä, että äskenmainitun rangaistusasteikon puitteissa yleensä pääsee ehdollisella tuomiolla. Se olisi helposti suorastaan omiaan rohkaisemaan ja yllyttämään rikollista tahtoa. Tämän vuoksi on katsottu asianmukaiseksi sovelluttaa ehdollisia rangaistustuomioita koskevan lain yleisiä periaatteita nuoriinkin rikoksenteikijöihin kuitenkin sillä luonnollisella poikkeuksella, että viitatus lain 2 § ei koske heitä.

Edelleen olisi esityksen 17 §:n mukaan nuorisovankilaan tuomitun nuoren rikok-

senteikijän rangaistusajan katsottava aina ja poikkeuksettomasti pidentyneen, jos rangaistus on kuritushuonetta, kahdella, ja jos se on vankentta, yhdellä vuodella yli tuomiossa määrätyn ajan. Ruotsin laki 15 päivältä kesäkuuta 1935 nuorisovankiloista tekee 12 §:n 2 momentissa vapautumisen mahdolliseksi jo vuoden kuluttua ja aikaisemminkin, jos siihen harkitaan olevan erityistä syytä (särskilda skäl). Valiokunta on pitänyt kohtuullisena tässä suhteessa yhdenmukaistuttaa suomalaista lakia läntisen naapurimaan lainsäädännön kanssa ja senvuoksi muuttaa esitystä valiokunnan mietinnön 17 §:stä tarkemmin näkyvällä tavalla sekä lisätä rangaistusten täytäntönpäntöä koskevan asetuksen muuttamista tarkoittavan lain 9 §:ään uuden 3 momentin, jonka mukaan nuori rikoksenteikijä, luonnollisesti sillä edellytyksellä, että hän nuorisovankilassa on käyttäytynyt erittäin hyvin, voidaan lopullisesti vapauttaa jo sitten kun yleisen tuomioistuimen tuomitsema rangaistusaika on loppuun kärsitty, siis ilman hallituksen esityksessä tarkoitettua pidennystä.

Minä tulen sitten siihen kohtaan, johonka herra oikeusministeri äskenisessä, kieltämättä hyvin suurta huomiota ansaitsevassa lausunnossaan, kajosi. Valiokunta on pitänyt mahdollisena päälain 23 §:ään lisätä uuden, toisen momentin, jonka mukaan oikeuden on nuorelle rikoksenteikijälle, joka on vangittuna eikä syyistä tai toisesta voi hankkia itselleen avustajaa, tällainen määrättävä, jos se suinkin käypäinsä. On katsottu, että näissä tapauksissa tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia on siksi komplisoitu ja vakavaluontoinen, että huoltolautakunnan edustajan kyky ei läheskään aina riitä tehokkaan avustuksen antamiseen, vaan että tällaista avustusta varten on määrättävä varsinainen asianajaja.

Pyydän tämän muutoksen johdosta erikoisesti painostaa seuraavia seikkoja. Nykyisinkin on asianajotointa yleisesti harjoittava henkilö velvollinen maksutta avustamaan köyhiä oikeudessa, milloin tuomari määrää. Minulle esimerkiksi on asianajajana ainakin neljä kertaa sattunut tällainen määräys Helsingin raastuvanoikeudelta, enkä luule näitä asioita hoitaneeni vähemmän tunnollisesti kuin muita minulle uskottuja tehtäviä. Tunnolliseen asianajoon velvoittaa oikeudenkäymiskaaren 15 luvun

10 §, jonka mukaan asiamiehen on rehellisesti ja kaikella ahkeruudella hänelle uskottua asiaa hoidettava. Sillä eihän asianajaja ole ainoastaan vapaan elinkeinon harjoittaja, vaan sen käsityksen mukaan, mikä esimerkiksi Suomen Asianajajaliitossa — jonka taitava ja tarmokas sihteeri on eduskunnan jäsen — vallitsee, myöskin oikeuden avustaja siinä mielessä, että hänen, samalla kun hän tarmokkaasti ajaa päämiehensä etua, on pyrittävä auttamaan tuomioistuinta aineellisen totuuden esillesaamisessa. Sitäpaitsi jo puhtaast ambitionäkökohdat kannustanevat asianajajaa erityisen tunnollisesti suhtautumaan tuomioistuimen hänelle määräämiin tehtäviin, sillä jo määräys sellaisenaan osoittaa, että oikeus tuntee luottamusta häntä kohtaan. Minä luulin, että tällaisen avustajan saaminen yleensä kaupungeissa ja tiheämmin asutuilla seuduilla ei kohtaa minkäänlaisia vaikeuksia, mutta minä myönnän herra oikeusministerin huomautuksen siitä, että asian järjestäminen maaseudulla on paljon vaikeampaa, täysin oikeutetuksi. Kumminkin on mielestäni tällainen kohta otettava lakiin ja oikeudenkäyntireformin yhteydessä harkittava, mitenkä asia tulisi tarkoituksenmukaisimmin koko laajuudessaan, johon ed. Lehtonenkin on viitannut, järjestettäväksi, ja millä tavalla asianajajan hänelle tällä tavalla koituneesta lisätehtävästä aiheutunut työ ja vaiva tulisi korvatuksi. Oikeudenkäyntireformin, jota niin kauan aikaa on valmistettu ja odotettu ja josta meidän nykyinen hallituksemme ei poikkeuksellissakaan oloissa katsone olevan syytä enää kovin kauan viivytellä esityksen antamista eduskunnalle, varsinkin, kun reformin toteuttaminen ei tule kalliiksi, yhteyteen soveltunee paraiten myöskin lykätä ed. A. Lehtosen lausunnossa mainitsema kysymys erityisistä n. s. nuorisotuomioistuinta, joihin muuten mietinnön perusteluissakin on viitattu.

Valiokunnassa kuulluista asiantuntijoista ovat erikoisesti oikeusneuvosmies Nilsson ja edustaja Lumme, joilla molemmilla on pitkäaikaista kokemusta näissä asioissa, painostaneet nuorisotuomioistuinten tärkeyttä. Vaatimaton askel tähän suuntaan sisältyy, kuten jo on huomautettukin, välillisesti hallituksen esityksen 24 §:ään, jonka mukaan useampiosastoissa raastuvanoikeuksissa kaikki nuoria rikoksenteikiä koskevat

jutut joutuvat yhdenmukaisuussyistä saman osaston käsiteltäviksi. Nykyhetkelläkin lienee varsin perusteltu se joskus julkisuudessaakin esitetty ajatus, että kun lain kautta vaarallisista rikoksenuusijoista 27 päivältä toukokuuta 1932 perustettuun vankilaoikeuteen, paitsi vankeinhoitolaitoksen päällikköä, tuomaria ja lääkäriä, kuuluu neljäskin jäsen, jonka pätevyysvaatimuksesta laki vaikenee, tällaisena neljäntenä jäsenenä nimenomaan niitä laajennettuja tehtäviä silmälläpitäen, joita vankilaoikeudella tulee olemaan nuoriin rikoksenteikiöihin nähden, saattaisi olla äiti, jolla on kokemusta kasvatusta koskevissa kysymyksissä.

Vihdoin on valiokunta ollut suurin piirtein yksimielinen siitä, että rikosoikeudellinen ikäraja olisi koroitettava täytettyyn 16 vuoteen. Nuoren rikoksenteikijän kypsyys on luonnollisesti sellaisenaan in casu, kussakin erikoistapauksessa, arvostettava, mutta kun ikäraja lapsen ja nuoren henkilön välillä v. 1936 annetun lastensuojelulain mukaan on 16 vuotta ja viimeksimainittua lakia lienee pidettävä yleisesti normia antavana, olisi yhdenmukaistuttaminen lastensuojelulain ja tämän, samoin kuin eräiden muidenkin lakien, kanssa suotava. Esityksen antaminen tarkoitettu suhteessa kuuluu kuitenkin luonnollisesti hallitukselle.

Lopuksi pyytäisin yhtyen siihen, mitä ed. Lehtonen täällä on esiintuonut, esittää sen toivomuksen, että nuoret rikoksenteikijät, mikäli mahdollista, vielä tarkemmin kuin nykyään koetettaisiin pitää erillään vanhemmista, myöskin tutkintovankueiden aikana. Nuorten rikoksenteikijäin enemmistöhan on kuitenkin pohjaltaan turmeltumaton ja hyvällekin vaikutuksille altista. Vähänkin pitempiaikainen yhdessäolo vanhempien varsinaisten „ammattimiesten” kanssa voi heidän herkkään mieleensä vaikuttaa vahingollisemmin kuin ehkä mikään muu.

Ed. Salmiala: Herra puhemies! Olen sitä mieltä, että nuoriin rikoksenteikiöihin nähden rangaistusta sanan rikosoikeudellisessa mielessä olisi käytettävä viimeisimpänä keinona, ultima rationa, silloin kun ei enää kasvatusta ja suojelutoimenpiteistä katsota olevan apua. Mutta toiselta puolen rohkenen olla sitä mieltä, että

rikoslainsäädäntö, joka oleellisesti hävittää sen psykologisen pakon, jonka rangaistuksen uhka preventiivisenä, ennakoestävänä keinona muodostaa rikollisuutta vastaan, on harhautunut ja väärällä tiellä. Näin on asian laita varsinkin nuoriin rikollisiin nähden, joiden mieliin vielä voidaan kasvatuksellisesti vaikuttaa. Hallituksen ehdotus on käsitykseni mukaan jo mennyt sangen pitkälle tässä suhteessa luodessaan suuren määrän sellaisia tapauksia, joissa nuori henkilö saattaa rikollisesta teostaan selvitä rangaistuksetta. Ne ovat omiansa höllentämään nuoren käsitystä niistä rajoista, joiden yli ei saa rangaistuksetta kulkea. Niitten kautta heikennetään lain ja yhteiskuntajärjestyksen sekä kolmannen oikeuden kunnioitusta ja pyhyttä. Samasta syystä herättää ainakin epäilyksiä se, että ehdollinen rangaistustuomio on hallituksen ehdotuksessa säädetty melkein pakolliseksi niissä tapauksissa, joissa se vuoden 1918 lain mukaan voidaan antaa. Tällainen säännös on omiaan tehostamaan niitä epäilyksiä, joita on joskus tahdottu tuoda esille ehdollisen rangaistustuomion suhteen. Käsitys: ensimmäinen kerta ei ole vaarallinen, saavuttaisi entistä enemmän todellisuuspohjaa ja vaarantaisi taistelua rikollisuutta vastaan. Tämän vuoksi onkin tyydytyksellä todettava, että lakivaliokunta on muuttaen hallituksen ehdotusta jättänyt ehdollisen rangaistustuomion käyttämisen riippuvaksi vuoden 1918 lain edellytyksistä sillä poikkeuksella, mikä mietinnön mukaisessa 7 §:ssä säädetään.

Tämän jälkeen pyytäisin saada myös kosketella lakiehdotuksen 23 §:n 2 momenttia sellaisena kuin se on lakivaliokunnan mietinnössä.

Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 9 §:ssä sanotaan: „Joka yleisesti asianajotointa harjoittaa, olkoon velvollinen maksutta auttamaan köyhiä oikeuden edessä, milloin tuomari määrää.” Tämä velvollisuus on siis asianajajalle säädetty vain köyhää syytettyä kohtaan. Niinikään rajoittuu hänen velvollisuutensa esiintymiseen avustajana vain oikeuden edessä. Tässä on toisin sanoen kysymys siis sellaisesta avustamisesta, joka rajoittuu määrättyyn oikeudenkäyntitilaisuuteen eikä siihen sisälly siis tehtävä, joka edellyttäisi tai vaatisi työtä ulkopuolella asian käsittelyn oikeudessa. Laki-

valiokunnan mietinnön mukaan sanotaan 23 §:n 2 momentissa sen sijaan: „Milloin syytetty on vangittu, eikä hän voi hankkia itselleen avustajaa, määrätköön oikeus häntä avustamaan henkilön, joka yleisesti harjoittaa asianajotointa, jos se ilman huomattavaa vaikeutta ja hankaluutta käy päinsä.” Tässä ei siis velvollisuutta ole rajoitettu yksinomaan köyhään syytettyn nähden. Sanaa „voi” ei voitane tulkita niin ahtaasti, että se tarkoittaisi yksinomaan taloudellista mahdottomuutta. Tämä lainkohta voi mielestäni antaa aihetta kauaskantoiselle tulkinnalle. Onko siinä kysymys laajemmasta avustuksesta kuin oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 9 §:ssä? Rajoittuuko se toisin sanoen juuri mainitun lainkohdan tarkoittamaan avustamiseen vain oikeuden edessä, vai onko tarkoitus, että asianajaja voidaan velvoittaa avustamaan vangittua koko oikeudenkäynnin ajan kulloinkin kysymyksessä olevan asian hoidossa, jolloin hän siis olisi velvollinen ennen asian esille tulemistä oikeudessa tutustumaan siihen ja valmistamaan vangitun puolustukseen. Kumpikin tulkinta lienee mahdollinen. Ainakin voidaan niitä päteville syillä puolustaa. Sellaisesta avustamisesta, jota oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 9 § edellyttää ja johon asianajaja ryhtyy säännöllisesti aivan valmistumattomana ja asiaan perehtymättömänä, ei varmastikaan ole tarkoitettua hyötyä. Se ei voi vastata puolustuksen varsinaista ja oleellista tarkoitusta. Eihän asianajajalla ole eikä voi olla tällöin sitä asiantuntemusta, mitä puolustus välttämättömästi edellyttää. Hänen täytyisi ennen kaikkea tuntea ne olosuhteet, joissa rikos on tehty ja joissa rikollisen päätös on vähitellen kypsynyt. Hänen täytyisi olla tietoinen niistä olosuhteista, joissa kysymyksessä oleva henkilö on kasvanut. Kaikki tämä tuntemus on välttämätöntä, jotta puolustuksesta voitaisiin lainkaan puhua. Kun meillä on voimassa tutkimusmenetelmä rikosprosessissa, voi tuomari kyllä prosessin johdolla saada esille sen, mikä voidaan tuoda esille oikeudenkäynnissä ilman edelläkäypää tutkimusta, mutta tuomari ei voi millään tavoin myötävaikuttaa sellaisten asiain selville tulemiseen, joista eivät asiakirjat, asianosaiset ja läsnäolevat todistajat tiedä mitään. Mutta juuri näiden seikkojen esille tuominen olisi ehkä mitä tärkeintä, jotta päästäisiin ma-

teriallisesti oikeaan tulokseen. Koko puolustus jäisi niin ollen enemmän tai vähemmän muodolliseksi ja siihenkin voitaisiin lisäksi turvautua maaseudulla yleensä vain varsinaisilla käräjillä, sillä harvemmin on välikäräjillä sellaisia asianajajia, joita voitaisiin puolustajiksi määrätä. Mutta vangitun syytetyn asiahan joutuu sangen usein, jollei nyt säännöllisesti, juuri välikäräjillä käsiteltäväksi. Maaseudulla, jossa valtaosa tällaisia nuoria rikoksenteikiöitä koskevia asioita käsitellään, ei siis ole mahdollista antaa hänelle sitä vähäistäkään apua, jota oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 9 §:n mukainen avustaminen sisältäisi. Voidaan olettaa, että tulkinta sen vuoksi pakosta pyrkii siihen, että asianajaja kysymyksessä olevan 23 §:n perusteella voitaisiin määrätä todellisen puolustajan tavoin avustamaan nuorta vangittua syytettyä. Laki nuorista rikollisista asiallisesti vaatisikin välttämättömästi, että nuoren rikoksenteikiön puolustus selvästi järjestettäisiin nykyaikaisten periaatteiden mukaan. Rikosprosessissa nuoria rikoksenteikiöitä vastaan on meillä tässä kohden anteeksiantamaton puutteellisuus, kun valtiovalta ei ole huolehtinut siitä, että materiaalsen totuuden turvaamiseksi ja kriminaalipoliittisesti oikean ratkaisun vakuudeksi edes nuorille syytetyille olisi järjestetty puolustus. Tähän saakka on vain kehitetty syyttäjien kompetenssia, on lisätty heidän edellytyksiään huolehtia siitä, että valtiovallan rankaisuvaade saataisiin toteutetuksi. Siitä on seurauksena ollut oikeusvarmuuden kannalta yhä epätasaisempi kamppailu syyttäjän ja syytetyn välillä, varsinkin kun huomioon otetaan, että syytetty ja ainakin nuori on sangen usein henkisesti kehitykseltään varsin heikko. Mielestäni olisi näin ollen ehdottomasti välttämätöntä, että nuoria rikoksenteikiöitä koskevan lainsäädännön yhteydessä huolehdittaisiin siitä, että turvattaisiin materiaallinen oikeus ja rikospoliittisesti oikea ratkaisu.

Mitä sitten tulee siihen velvollisuuteen, mikä asianajajalle aiotaan säilyttää, niin lakiehdotuksesta huomataan, ettei asianajajalle ole aikomus antaa mitään korvausta siitä työstä, minkä hän suorittaa. On käsittämätöntä, minkä vuoksi meillä on yleensä pyritty asettamaan asianajajalle työvelvollisuuksia haluamatta suorittaa hänelle siitä korvausta, kuten kaikesta muusta

työstä maksetaan. Eihän edes lääkäri ole velvollinen antamaan varattomallekaan maksettua sairaanhoitoa ja kuitenkin on lääkärillä monopolioikeus, jollaista asianajajalla ei ole. Ehkä se johtuu siitä, että luullaan asianajajan vuolevan kultaa puuveitsellä. Voi olla niin, että joskus on asianlaita ollut niin, nykyisin on totuus, että asianajajan jokapäiväinen leipä on useimmiten sangen ankaran työn takana, ankaramman kuin ehkä monen muun. Hänellä on suuret toimistokustannukset, hänen on vastattava monista sellaisista menoista, joita ei ole muilla vapaiden ammattien harjoittajilla, ja kuten sanottu hänellä ei ole minkäänlaista monopolioikeutta, hänen kanssaan voi ryhtyä kilpailemaan kuka tahansa, joka osaa tyydyttävästi kirjoittaa. Sen vuoksi on, kuten sanoin, kohtuutonta velvoittaa asianajajaa suorittamaan ilmaiseksi sitä puolustustyötä, josta huolehtiminen on itse asiassa valtiovallan asia, varsinkin kun se saattaa samalla tuottaa hänelle monenlaista sellaista haittaa hänen säännöllisessä työssään, jota hän ei voi oikeudessa esittää tai todistaa vapautuakseen hänelle suunnitellusta työvelvollisuudesta.

Katsoisin siis oikeuden vaativan, että asianajajalle maksettaisiin kohtuullinen korvaus siitä työstä, minkä hän nuoren rikoksenteikiön puolustajana määräyksen nojalla suorittaa. Oikeudenkäyntireformin ehdotuksissakin on asetettu tälle periaatteelle kannalle. Rikoksenteikiön puolustajalle rikosprosessissa on niissä myönnetty oikeus saada valtionvaroista korvaus. Joku ajattelee, että tämän kysymyksen järjestäminen täytyy jättää oikeudenkäyntireformin yhteyteen. On totta, että tämän suuren reformin yhteydessä tulisi tämäkin kysymys samoin kuin rikoksenteikiön puolustuskin oikein järjestetyksi, mutta minä luulen, että tällä hetkellä on aiheutonta lohduttautua sillä, että asia järjestetään oikeudenkäyntireformin yhteydessä. Tästä reformistahan on puhuttu kohta kolme neljännes vuosisataa ja minusta tuntuu, että se tällä hetkellä on yhtä kaukana kuin ensimmäisessä alkuvaiheessaan. Reformin toteuttaminenhan on mitä suurin rahakysymys. Kaikkein vaatimattomimmassakin muodoissaan edellyttää se monien satojen miljoonien kertakustannuksia ja lisäksi vaatisi se suuria lisäkustannuksia vuosittain. Vielä on sanottava, että siitä huolimatta, että

äskettäin on ilmestynyt jälleen uusi luonnos reformiehdotukseksi niiden periaatteiden suhteen, joille tämä reformi on rakennettava, voidaan vielä olla monessa kohden eri mieltä ja luulenpa, että täällä eduskunnassa niiden suhteen syntyy sellaisia erimielisyyksiä, että tämän suuren kysymyksen ratkaisu jo senvuoksi siirtyy hämärään tulevaisuuteen, puhumattakaan nyt siitä, ettei tällä hetkellä lähitulevaisuudessa näy olevan mitään mahdollisuuksia, että valtiovalta voisi lisätä menojaan sillä tavoin, kuin mitä kysymyksessäolevan reformin toteuttaminen vaatisi.

Näin ollen olisi tuosta reformiehdotuksesta riippumatta ratkaistava ne kysymykset, jotka välttämättömästi erottamattomana osana liittyvät nuoria rikoksentekijöitä koskevaan lainsäädäntöön. Ja tällaisena erottamattomana osana pitäisin kysymystä nuorten rikoksentekijäin puolustuksesta. On aivan turhaa ryhtyä reformoimaan nuoria rikoksentekijöitä koskevaa lainsäädäntöä, jollei samalla pidetä huolta siitä, että on olemassa prosessuaaliset ja materiaaliset edellytykset oikeuden ja totuuden takaamiseksi oikeudenkäynnissä. Kaikkialla maailmassa on katsottu, että rikoksentekijäin puolustuksen järjestäminen on absoluuttinen edellytys materiaalsen oikeuden toteuttamiseksi rikosprosessissa. Ja ennen kaikkea pitää tämä paikkansa nuoriin rikoksentekijöihin nähden. On häpeäpilkku meidän prosessioikeudessamme, että rikoksentekijän puolustusta ei ole näihin saakka lainkaan järjestetty. Pitäisi siis, kuten sanoin, välttämättömänä sitä, että jo esilläoleva laki laadittaisiin niin, että siihen sisällytettäisiin, ehkä juuri tähän 23 §:ään, säännös, joka osoittaa, että avustuksen tarkoituksena tulee olla todellisen puolustuksen aikaansaaminen nuorelle rikoksentekijälle. Tämä tällainen säännös on helppo laatia. Puolustus voidaan myöskin suhteellisen helposti järjestää.

Mutta jos tällainen puolustus järjestetään, niin samalla on myöskin huolehdittava siitä, että sille, jolle tämä velvollisuus asetetaan, maksetaan myöskin palkka hänen suorittamastaan työstä.

Katsoisin, että esilläolevaankin ehdotukseen olisi 23 §:ään tehtävä lisäys, jossa sanottaisiin, että „avustajalle määrätköön oikeus valtion varoista kohtuullisen palk-

kion sen mukaan, kuin siitä on erikseen asetuksella säädetty”.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 9,30.

2) Ehdotus toivomukseksi metsäkoulun perustamisesta Karvion valtionmaille Heinäveden pitäjässä.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 30, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 10.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy maatalousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus toivomukseksi suunnitelman laatimisesta uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamiseksi.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 29, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy valiokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

4) Ehdotuksen laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa

sisältävä hallituksen esitys n:o 56;

5) Ehdotuksen laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 57;

6) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa toisen omaksi valtion omistamia kivennäislyödyksiä sekä niiden hyväksikäyttöä varten tarvittavia maa-alueita

sisältävä hallituksen esitys n:o 58; sekä

7) Ehdotuksen laiksi alkoholilain väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 59.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täystuntoon:

8) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus, jolla on muutettu väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annettua asetusta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12;

9) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12;

10) Kansankirjastolain muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13;

11) Ehdotuksen laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavusta ja kuole-tuslainoista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14;

12) Ehdotuksen laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15;

13) Ehdotuksen laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koreittamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16;

14) Ehdotuksen laiksi makeisvalmisteverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17;

15) Ehdotuksen laiksi margariinivalmisteista ja rehunaaineista vuonna 1940 suoritettavasta verosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18;

16) Ehdotuksen laiksi kahvi-, sokeri- ja bensinittulien koroittamisesta vuodeksi 1940

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19;

17) Ehdotuksen laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20;

18) Ehdotuksen laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta

laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21; sekä

19) Toimenpiteitä aluesairaalaan aikaansaamiseksi Ylivieskaan

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15,17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

45. Perjantaina 17 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.			Siv.
Ensimmäinen käsittely:			
1) Ehdotukset laiksi tulitikkuvierasta	374	7) Ehdotus laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiniitullien koroittamisesta vuodeksi 1940	375
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 43; ed. Pennasen y. m. lak. al. n:o 4; ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5.		Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; hallituksen esitykset n:ot 4 ja 34.	
2) Ehdotus laiksi kansankirjastolain muuttamisesta	„	8) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatustavasta	„
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 54.		Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20; hallituksen esitys n:o 45.	
3) Ehdotus laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavuksista ja kuoletuslainoista	„	9) Ehdotus laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	„
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 55.		Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21; hallituksen esitys n:o 53.	
4) Ehdotus laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta	„	10) Ehdotus laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta	376
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitykset n:ot 5 ja 44; ed. Niskasen lak. al. n:o 7.		Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9.	
5) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta	375	Ainoa käsittely:	
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 6.		11) Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annetun asetuksen muuttamisesta	„
6) Ehdotus laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista suoritettavasta verosta	„	Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12; mainittu asetus.	
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 7.		12) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan	„
		Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Simosen y. m. toiv. al. n:o 14.	

Pöydällepanoa varten esitellään:

13) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamista tarkoittavan lakialoitteen johdosta .. 379

14) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee toimenpiteitä mootoriajoneuvojen ja käyttömoottorien aikaansaaman melun ehkäisemiseksi .. ”

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimennehuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat U. Hannula, Heljas, Joukanen, Kaijalainen, O. Peltonen, Pyörälä, Rytinki, Suurkonka, Tukia ja Wirtanen.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuoksi ed. Heljas, yksityisasiain takia edustajat O. Peltonen ja Pyörälä, tästä päivästä ensi tiistai-aamuun läheisen omaisen sairauden takia ed. Rytinki, tämän päivän ja ensi tiistain istunnoista yksityisasiain takia ed. Kaijalainen sekä ensi maanantaiksi ja tiistai-ai oikeusasian vuoksi ed. Tolppanen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi tulitikkuverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 43, ed. Pen-
nasen y. m. lak. al. n:o 4 ja ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Siv.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi kansankirjastolain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 54, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavusta ja kuoletuslainoista.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 55, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron korottamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mie-

tintö n:o 16 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitykset n:ot 5 ja 44 sekä ed. Niskasen lak. al. n:o 7, jotka sisältävät yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 6, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista suoritettavasta verosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 7, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien koroittamisesta vuodeksi 1940.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitykset n:ot 4 ja 34, jotka sisältävät yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 45, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 53, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelu:

Ed. Österholm: Jag ber få framhålla, att under ärendets behandling i statsutskottet hade från skolstyrelsen meddelats, att den besparing i anslaget för understöd åt arbetarinstitut, som regeringen enligt budgeten eftersträvar, kan uppnås utan att ändring av lagen försiggår. Detta borde så mycket mindre ifrågakomma som lagen är avsedd att i sin ändrade lydelse gälla endast ett år. Vid sådant förhållande har jag uttalat uppfattningen, att lagförslaget borde avböjas. Då jag icke anført reservation till utskottets betänkande, ber jag nu att på detta sätt få giva min uppfattning tillkänna.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

11) Asetus väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty mainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy perustuslakivaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Simosen y. m. toiv. al. n:o 14, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Simonen: Nyt esillä oleva, samoin kuin niin monet muutkin edustajain näille valtiopäiville jättämät aloitteet, on tullut esille varsin epäkiitollisena ajankohdaksi. Siitä johtuenkin ei sille ole voinut odottaa valiokunnassa muunlaista kohtaloa kuin minkä se nyt on saanut. Kun asia maakunnallisena kysymyksenä on varsin tärkeä ja ajankohtainen ja kun valiokunnan kielteiselle ehdotukselleen esittämät perustelut ovat sen luontoiset, että ne kaipaavat aloitteentekijöiden taholta muutamia huomautuksia, haluan aivan muutamalla sanalla niitä tässä esittää.

Jos sairaaloitten kehittämisessä pidettäisiin ohjeena sitä Suomen Yleisen Lääkäriliiton yleisessä kokouksessa vuonna 1927 hyväksymää vaatimusta, että aluksi olisi pyrittävä siihen, että kaikkialla maassa olisi sairaaloissa sairaspaiikkoja ainakin

yksi 750 asukasta kohden, ja tästä päätelmästä lähtien tarkastelisi nyt esillä olevassa aloitteessa ehdotettua toivomusta, niin tähän nähden kysymyksessä olevassa maakunnassa, kuten aloitteessamme mainitaan, ovat olot kerrassaan kehnot. Puhumattakaan sairaaloista on alueella lukuisa määrä kuntia, kuten esim. Alavieska, Rautio, Merijärvi y. m., joissa ei ole minkäänlaista lääkärinvastaanottoa ja joissa usein voi olla lähimpään lääkäriin matkaa jopa sataakin kilometriä, vieläpä tämä on sellaista matkaa, jota ei voida ainakaan huomattavalta osalta suorittaa muulla kuin hevoskyydillä. Asia on tähän asti pyritty hoitamaan joko kuntien tai sitten kuntien ja valtion yhteisesti palkkaamien kiertävien sairaanhoitajattarien avulla, mutta kun ottaa huomioon, että näillekin henkilöille on tullut säilytetyksi kaikki mahdolliset tehtävät kuten tuberkuloosi-, kulkutauti- y. m. sairaanhoitotehtävät, on asia sittenkin todellisuudessa niin, että varsinaisen kansan ja erikoisesti sen vähävaraishimman osan sairashuolto on edelleenkin vanhalla tervalla, tärpätti- ja saunakulttuurin aikaisella tasolla. Alueella on sitten toinen ryhmä kuntia kuten esim. Sievin kunta, joissa lääkäri käy kerran kuukaudessa, mutta, hyvät edustajat, jokainenhan teistä ymmärtää ilman muuta, minkä verran tällaisella toimenpiteellä voidaan kysymyksessä olevaa asiaintilaa parantaa. Vallankin äkillisiin sairaustapauksiin nähden on tilanne siis kerrassaan murheellinen.

Esillä olevassa mietinnössä sen perustelujen toisessa kohdassa esittää valiokunta muutamia numerotietoja. Niillä se pyrkii osoittamaan, miten valtion toimesta on Oulun lääniin pyritty aivan erikoisesti sijoittamaan sairaaloita. Niinpä tässä mainitaan, että vuonna 1937 oli valtion sairaalapaikkoja 1,000 asukasta kohti Lapin läänissä 1.12, Oulun 0.44, Kuopion 0.56, Hämeen 0.49 ja Vaasan läänissä 0.39; ja jatkaa: „Se, että maan pohjoisimmissa lääneissä valtion sairaalapaikkoja on suhteellisesti enimmän, johtuu siitä, että valtion on harvan asutuksen y. m. vaikeiden olosuhteiden johdosta täytynyt sinne järjestää sairaaloita ja sairasmajoja, jotka laadultaan ja tarkoitukseltaan vastaavat muualla Suomessa olevia kunnansairaaloita.” Tämä on tietenkin aivan oikein, mutta kun sitä käytetään perusteluna hylkäävälle mietin-

nölle, niin haluan kiinnittää huomiota myöskin muiden läänien osalle tullessiin valtion avustustoimenpiteisiin. Niinpä vuonna 1937 avustettiin valtion toimesta kunnanlääkärien palkkausta ja kunnan sairaaloita Uudenmaan läänissä, jossa sen lisäksi on valtion sairaaloita 26 kappaletta. Lääkärien avustus oli 77,800 markkaa ja sairaaloiden avustus 348,000 markkaa. Yhteensä siis nämä avustukset tekivät 425,800 markkaa. Kun läänin läsnäoleva väkiluku on 480,141 henkilöä, tekee tuo avustus näin ollen 80 penniä jokaista asukasta kohden läänissä. Turun ja Porin läänissä olivat vastaavat avustukset 527,600 markkaa ja läänin väkiluvun huomioon ottaen tekivät ne yhden markan jokaista asukasta kohden. Hämeen läänissä, johon valiokunnan mietinnössä viitataan, tekivät mainitut avustukset — läänissä on muuten valtion ylläpitämiä sairaaloita 9 — 282,800 markkaa; läänin väkiluvun huomioon ottaen teki se 70 penniä jokaista asukasta kohden. Mikkelin läänissä olivat avustukset 327,400 markkaa, valtion sairaaloita läänissä 5, asukasta kohden avustus 1: 60; Kuopion läänissä 617,700 markkaa, valtion sairaaloita 9 ja avustukset näille kunnansairaaloille 1: 60 läänin jokaista asukasta kohden. Vaasan läänissä oli avustus 798,400 markkaa, valtion ylläpitämiä sairaaloita 7, avustukset tekivät niinkään 1: 60 jokaista läänin asukasta kohden. Sen sijaan Oulun läänissä olivat nämä avustukset 263,600 markkaa ja läänin läsnäolevan väkiluvun huomioon ottaen tekivät vain 60 penniä jokaista asukasta kohden. Huomaamme siis, että ero on näiden kolmen viimeksimainitun läänin ja Oulun läänin välillä kokonaista 1 markka avustuksen summissa henkilöä kohden. Ainoa lääni, mikä kilpailee avustusten alemmuudessa Oulun läänin kanssa, on Viipurin lääni, missä avustukset ovat asukasta kohden yhtä suuret kuin Oulun läänissäkin. Oulun ja Lapin läänit eivät siis tältä kannalta katsoen ole missään erikoisessa asemassa noin sairaala- ja lääkärinkysymyksen huomioon ottaen. Ja näin ollen valiokunnan viittaukset Oulun lääniin valtion toimesta järjestettyihin sairaalapaikkoihin, kun niitä käytetään hylkäävän mietinnön perusteluina, eivät tunnua vakuuttavilta. Tämä ei tietenkään merkitse sitä eikä tarvitse merkitä mitenkään sitä, että aloitteen käsittely olisi valiokunnassa ollut miten-

kään pintapuolista. Päin vastoin haluaisin sanoa, että juuri edustaja Reinikaisen mukanaolo valiokunnan puheenjohtajana merkitsee sitä, että asia on ollut niin pätevissä käsissä, kuin se yleensä meillä voi olla.

Jonkun verran oudolta tuntuu kuitenkin se, että valiokunta edelleen täällä perustelujensa toisessa kohdassa puhuessaan Kemmin yleisestä sairaalasta ja tuon sairaalan valmistumisesta väittää, että senjälkeen tulee, tuon valmistumisen jälkeen nimittäin, sairaalapaikkojen luku Oulun läänissä vielä lisääntymään; — Kemi kuuluu nykyään Lapin lääniin eikä Oulun lääniin. Ja vaikka tahdottaisiin väittääkin, että tämän sairaalan valmistuminen parantaisi tilannetta Oulun läänin pohjoispuoliskolla, jota se asiallisesti ei sittenkään tee, niin sille alueelle, josta mietinnön perustana olevassa toivomusaloitteessa puhutaan, se ei merkitse yhtään mitään.

Kokonaan erilaiseksi muuttuu kysymys, kun sitä tarkastellaan siltä näkökannalta, minkä valiokunta esittää perustelujensa 3:ssa kohdassa ja jonka mukaan aluesairaloita enempää kuin kuntien sairaaloita-kaan ei ole pyrittävä järjestämään niin laajoiksi, että niissä voitaisiin kaikki, vaikeimmatkin tapaukset, hoitaa, vaan että sellaisissa tapauksissa olisi turvaututtava n. s. keskussairaloihin. Tämä lienee nykyinen n. s. virallinen kanta asiassa ja voi olla, että se on ehdottomasti oikea sellaisilla seuduilla maataamme, joissa kulkuyhteydet ovat hyvät, matkat lyhemmät ja kansan elintaso korkeampi, mutta siihen alueeseen nähden, jota aloitteessamme tarkoitetaan, se sittenkään ei ole onnistunut, vaan maantieteelliset, taloudelliset y. m. tekijät aikaansaavat sen, että keskussairaalahoidosta pääsevät suurin piirtein osallisiksi vain väestön varakkaimmat piirit. Matkojen pituus ja vaikeus, väestön yleinen varattomuus ja kuntien taloudellinen ylikuormitus vaikuttavat sen, että jos tällä laajalla alueella aiotaan kunnollisiin sairaalaloihin edes joskus päästä, on valtion tultava huomattavammin kuin tähän asti avuksi. Ja sopivimmin ja taloudellisimmin se varmasti käy juuri aloitteessa esitetystä muodossa, siis siten, että valtion toimesta perustetaan tälle alueelle n. s. aluesairaala, jossa voidaan antaa vaikeammissakin sairaustapauksissa pätevää sairaalahoidoa. Kuten aloitteessamme mainitaankin, voisivat nykyiset kunnansai-

raalat tämänkin jälkeen toimia, kuten asiallisesti tähänkin asti, lievemmin sairastuneitten hoitolaitoksina, synnytyslaitoksina ja sairaiden vastaanottolaitoksina, joista vakavammat tapaukset edelleen toimitettaisiin aluesairaalaan hoidettaviksi.

Mitä tulee siihen valiokunnan mainintaan, että tässä perusteluissa mainitut Kalajokilaaksossa sijaitsevat sairaalat saavat valtion apua, niin sitä ei mielestäni voida esittää minään erikoisena perusteluna, sillä esim. Ylivieskan sairaalan nauttima valtioapu oli v. 1937 lääkintöhallituksen kertomuksen mukaan vain 4,000 mk, kunnallislääkärin palkkausavustuksen ollessa samaan aikaan samoin 4,000 mk eli siis yhteensä vain 8,000 mk, samaan aikaan kuin se varsin lukuisissa suppeammalla alueella toimivissa ja vakavaraisemmissa kunnissa maan eteläosissa oli useita kymmeniä tuhansia markkoja.

Valiokunta mainitsee lisäksi perusteluissaan, että Ylivieskassa olevaa kunnansairaalaa, jossa nykyään on 10 sairassijaa, voidaan vielä jonkun verran laajentaa. Kunnallissairaalakomitean mietinnössä vuodelta 1931 mainitaan kysymyksessäolevan sairaalan sairassijamahdollisuus 18:ksi. Nykyisellään ei siis sairaala vastaa sille nimensä mukaisesti kuuluvia vaatimuksia ja vaikka mahdollinen laajennuskin siihen saataisiin, ei se sittenkään voisi tyydyttää alueensa kohtuullisia sairaalavaatimuksia, vaikkapa vain pidettäisiin silmällä sitä, kuten edellä mainitsemassani kunnallissairaalakomitean mietinnössä näytään edellytettävän, että se tulisi toimimaan vain Ylivieskan ja Alavieskan kuntien yhteisenä. Sitä vähemmän se sitä voisi tehdä, jos, kuten asianomainen kunta itse haluaa, sairaalapiiriin vielä lisätäisiin Sievin kunta. Tämä kunta kaikkien edellytysten perusteella pitäisi mainitun komitean linjaakin seuraten siihen kuulua.

Edellä mainitut huomautukseni olen tahtonut esille tuoda siitäkin huolimatta, vaikka, kuten alussa mainitsin, aloitteemme on tullut tällä kertaa esille varsin epäkiitollisena ajankohtana. Aloitteen tueksi voitaisiin vielä esittää muitakin näkökohtia, joista esim. sotilaalliset näkökohdat voitaisiin aivan erikseenkin perustella ja myöskin monet muut paikalliset näkökohdat. Kun Kalajokilaaksossa löytyvät mineraalirikkaudetkin ja niiden hyväksikäyttö otetaan huomioon, voidaan sanoa, että tulevai-

suudessa tämäkin seikka tulee aiheuttamaan varmaan nopeata väestön lisääntymistä ja pakottaa silloin entistä enemmän myöskin valtiiovallan kiinnittämään huomiota nyt esilläolevaan asiaan. Kun aloitteella nykyisissä oloissa ei kuitenkaan näytä olevan mahdollisuuksia tulla hyväksytyksi, en halua valiokunnan mietintöön muutosehdotusta esittää, vaan jäämme aloiteto-verieni kanssa odottamaan suopeampaa tilaisuutta palata asiaan paremmalla menestyksellä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy talousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-

sen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

13) Erinäisten kuolleista annettavien lueteloiden lakkauttamista

tarkoittavan lakialoitteen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

14) Toimenpiteitä moottoriajoneuvojen ja käyttömoottorien aikaansaaman melun ehkäisemiseksi

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

46. Tiistaina 21 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.		Siv.
Toinen käsittely: 1) Ehdotukset laiksi tulitikkuverosta 382 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 34; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 43; ed. Pennasen y. m. lak. al. n:o 4; ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5. 2) Ehdotus laiksi kansankirjastolain muuttamisesta 383 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 35; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 54. 3) Ehdotus laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtion-avuksista ja kuoletuslainoista ” Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 36; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 55. 4) Ehdotukset laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron korottamisesta ” Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 37; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitykset n:ot 5 ja 44; ed. Niskasen lak. al. n:o 7. 5) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta ” Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 38; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 6.		
6) Ehdotus laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista suoritettavasta verosta 384 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 39; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 7. 7) Ehdotus laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiniitullien korottamisesta vuodeksi 1940 ” Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 40; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; hallituksen esitykset n:ot 4 ja 34. 8) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta ” Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 41; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20; hallituksen esitys n:o 45. 9) Ehdotus laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta ” Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 42; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21; hallituksen esitys n:o 53. 10) Ehdotus laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta 385 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 43; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9. Ensimmäinen käsittely: 11) Ehdotus laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakauttamisesta ”		

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13.

Ainoa käsittely:

12) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä moottoriajoneuvojen ja käyttömoottorien aikaansaaman melun ehkäisemiseksi

386

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Pohjolan y. m. toiv. al. n:o 17.

Pöydällepanoa varten esitellään:

13) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä

388

14) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 12 esityksen antamista maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä koskevan toivomusaloitteen johdosta .

„

15) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 13 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee korottomien asutuslainojen myöntämistä maanviljelysammattin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville tilattomille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille

„

16) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 toimenpiteitä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta .

„

17) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6 kunnallislakien muuttamista koskevan toivomusaloitteen johdosta

„

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Brander, Johansson, Junes, Kailainen, Koivulahti-Lehto, Kylänpää, Luo-

Siv.

ma-aho, Miikki, J. Raatikainen, Rytinki, Simonen, Svento, Tolppanen, Vesterinen ja Wirtanen.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta oikeusasian takia edustajat Luoma-aho ja Brander, sairauden takia ed. Miikki ja Simonen, yksityisasiain takia ed. Junes, tämän viikon ajaksi virallisen tehtävän takia ed. Johansson ja perheessä satuneen sairauden vuoksi ed. Rytinki.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kahden kirjelmän ohella tämän kuun 17 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 60 ja 61, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi tulitikkuverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 34 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 43, ed. Pennasen y. m. lak. al. n:o 4 ja ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 34. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskoh- taiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—17 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi kansankirjastolain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 35 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 13 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 54, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 35. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5 ja 8 §, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavuista ja kuoletuslainoista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 36 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 14 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 55, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 36. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotusten johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laiksi vuodelta 1939 maksunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 37 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 16 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitykset n:o 5 ja 44 sekä ed. Niskasen lak. al. n:o 7, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 37. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 38 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 6, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 38. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista suoritettavasta verosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 39 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 18 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 7, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 39. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien koroittamisesta vuodeksi 1940.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 40 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 19 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitykset n:ot 4 ja 34, jotka sisältävät edellinen ehdotuksen laiksi kahvi- ja sokeritullien koroittamisesta vuodeksi 1940 ja jälkimmäinen yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 40. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen

jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatustavasta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 41 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 20 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 45, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 41. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 42 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 21 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 53, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 42. En-

sin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 §, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 43 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 valmistelevasti käsitelty ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 43.

Keskustelu:

Ed. Niskanen: Sekä valtiovarainvaliokunta että suuri valiokunta on hylännyt käsiteltävänä olevan lakialoitteen valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta. Uskottavasti nämä kumpikin valiokunta ovat hyvin tutustuneet kysymyksessä olevaan aloitteeseen ja tulleet havaitsemaan valtion varain hoitamisen kannalta olevan mahdollista jaksaa maksaa edelleenkin sanotut palkat normaaliajan suuruksina, kuin myöskin olevan johdonmukaista alemmille palkkausluokan nauttijoille maksaa nytkin sama nälkäpalkka kuin edesmenneenä halpaa aikana on maksettu, sekä nähdä tietenkin mielihyvällä, että niin sanotut metsä- ja uittotyömiesten palkanormit ovat säädetyt entisenlaisiksi.

Vaikka tämä onkin valiokuntien kanta, uskon eduskunnan kannan ainakin tänä perin poikkeusaikana olevan toisen.

Siltä varalta, jos ei mahdollisesti joku edustaja olisi ollut tilaisuudessa tutustu-

maan aloitteessa esitettyyn palkkausperusteeseen, mainitsen lyhyesti, että 1—11 palkkausluokkaan esitetään tehtäväksi 20,000:sta 1,170 markkaan menevä alentaminen palkkausluokittain, 12—24 palkkausluokat pysyisivät ennallaan ja 25—30, siis viimeiseen palkkausluokkaan, esitetään palkat luokittain korotettaviksi 700—2,000 markalla.

Tämän lausumani nojalla sekä aloitteen perusteluihin viitaten, uskallan tänä rahanpuutteen aikakautena esittää käsiteltävänä olevan aloitteen käsittelyn pohjaksi. Sillä saataisiin varatuksi huomattava menojen vähennys valtion talousarvion menopuolelle. Enemmän viivyttämättä eduskunnan kallista aikaa tämän jokaiselle hyvin tunnetun asian selostamisella, jätän sen eduskunnan vastattavaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Niskanen ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteen lakiehdotus. Kun tätä ehdotusta ei ole kannatettu, se raukeaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä moottoriajoneuvojen ja käyttömoottorien aikaansaaman melun ehkäisemiseksi.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 17, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsitelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy laki- ja talousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 60 ja 61, voitaneen ne nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Lisämäärärahan myöntämistä vuoden 1939 tulo- ja menoarvioon väestönsuojelulain täytäntöönpanosta aiheutuvia menoja varten

koskeva hallituksen esitys n:o 60 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Ehdotuksen laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoisvelvollisuudesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 61 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto esittää asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto maatalousvaliokunnalta.

Keskustelu:

Kansanhuoltoministeri von Fieandt: Herra puhemies! Kansanhuoltoministeriön

tärkeimpiä tehtäviä on leipäviljakysymyksemme selvittäminen ja hoitaminen. Mitä ensi vuoden tuotantomahdollisuuksiin tällä alalla tulee, näyttää siltä, että leipäviljaa voidaan tuottaa enemmänkin kuin tähän saakka, elleivät sääsuhteet tuotantoa vaikeuta. Kansanhuoltoministeriö antoi heti alkusyksystä kehoituksen vanhojen nurmien entistä runsaampaan kyntöön. Vaikka kynnöt on jouduttu tekemään hyvinkin poikkeuksellisissa olosuhteissa, on ne maanviljelijäin keskinäisen avunannon ja osin myös työvelvollisuuslain perusteella saatu loppuun suoritetuiksi. Siementilanne on maassamme edullinen, kun vain kukin viljelijä riittävästi jättää itselleen siementä, sillä viime kesän sääsuhteet olivat mitä parhaat ensiluokkaisen siemenviljan saamiseksi.

Ministeriö on edelleen avustanut puuttuvien palkokasvien siementen maahan hankkimista. Mitä väkilannoitteisiin tulee, niin on mainittava, että huomattava osa tyypin fosforilannoitteista jo on maassa. Puuttuvan tyyppin ja kalilannoitteiden maahan saannista on toiveita. Fosforilannoitteiden kohdalla on puuttuvan erän hankinta sen sijaan epävarmempaa, mutta kun näiden käyttö on aikaisempina vuosina ollut väkilannoitteista suhteellisesti runsainta ja niistä ylimäärä on sitoutunut vuosien varrella peltoihimme, voidaan ensi vuoden kasvituotantoa haitatta ajatella poikkeuksellisesti niilläkin fosforipitoisilla lannoitteilla, jotka maahan jo on onnistuttu tuomaan. Öljyväkirehujen maahantuonnin helpottamiseksi on vielä ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta niiden puute ei johtaisi maanviljelijöitä syöttämään kelvollista leipäviljaa karjalle.

Kuten käsiteltävänä olevan lakiesityksen perusteluissa sanotaan, on maamme leipäviljan tuotanto viime 20 vuoden aikana suuresti lisääntynyt. Kun vehnän tuotanto vuosina 1916—1920 oli keskimäärin 7 milj. kilogrammaa, on se nyt huomattavasti yli 200 milj. kilon. Rukiin vuosituotanto oli mainittuina vuosina noin 230 milj. kiloa vuodessa ja nyt noin 350 milj. kiloa. Rukiin ja vehnän yhteissadon ollessa vuosina 1916—1920 keskimäärin 240 milj. kiloa, voimme niiden yhteissadoksi merkitä nyt noin 570 milj. kiloa vuodessa.

Oma satomme ei ole kuitenkaan vastannut vehnän ja rukiin kokonaiskulutusta,

vaan on maahamme vuosittain tuotu jonkin verran ulkomaista viljaa. Tämän hankinta on poikkeuksellisen ajan takia alettu kuluvaan vuonna tavallista aikaisemmin ja maahamme on jo tuotu ulkomaista vehnää sekä ruista noin neljännes tuontitarpeestamme. Kumpaaakin viljaa on ulkomailta jatkuvasti saatavissa ja niiden hinta on tuotantomaisissa alhainen. Sodan johdosta suuresti kohonneet rahdit aiheuttavat kuitenkin suhteellisen korkeata hintatasoa meillä.

Puuttuva leipävilja, noin 15 % koko kulutuksestamme, voitaisiin erinäisin toimenpitein säästää leipäviljaksi omastakin viljasadostamme. Tällöin voitaisiin ryhtyä esim. rukiin ja vehnän kotieläimille syötön kieltämiseen. Siten saataisiin leipäviljaa lisää vähintään 25 milj. kg eli jo neljännes tuontitarpeestamme. Edelleen on ajateltavissa sellainen mahdollisuus, että vehnä käytettäisiin suureksi osaksi kokonaan jauhettuna, erikoisesti koska grahamjauhot asiantuntijain mukaan ovat terveellisempiä kuin lestyt vehnäjauhot. Vielä voitaisiin ajatella ohran käyttöä tähänastista suuremmassa määrässä leipäviljaksi. Näillä keinoilla päästäisiin ehkä melkein omavaraisuuteen, ja kansanhuoltoministeriössä onkin harkittu näitä toimenpiteitä. Kansantaloudellisesti katsoen ne eivät kuitenkaan antaisi riittävää nettovoittoa, joten niihin turvautuminen ei ainakaan tässä vaiheessa tunnu täysin tarpeelliselta.

Sitä vastoin on olemassa eräs järjestelytapa, johon tulisi ryhtyä kaikkein ensimmäiseksi. Tarkoitin tässä riittävää varastointia, mikä on toteutettu useissa muissa leipäviljan alituotantomaisissa.

Valtiovallan velvollisuuksiin kuuluu huolehtia siitä, että välttämättömiä hyödykeitä jatkuvasti on saatavissa. Viljantuotantomme kehityksestä huolimatta leipäviljan saanti ei ole riittävästi turvattu niin kauan kuin näkyviä varavarastoja ei ole hankittu. Jos tuonti katkeaisi keväällä, jolloin käytettävissä olevat varastot yleensä ovat pienet, voisi tästä koitua erittäin vaikea tilanne. Tällöinhän on asia niin, että kotimainen sato on suurin piirtein käytetty ja myllyjen varastot ovat tavallisesti ainoastaan noin 30 milj. kiloa. Viime mainitut riittäisivät kuluttajaväestöllemme vain noin yhden kuukauden kulutustarpeeksi,

mikä tuonnin keskeytyessä saattaisi olla liian lyhyt aika tarpeellisen viljamäärän keräämiseksi viljan kasvattajilta.

Tietoisuus siitä, että myllylaitoksilla ja tuontiliikkeillä jatkuvasti on varastoja, jotka riittävät tyydyttämään kuluttajaväestön viljatuotteiden tarpeen ainakin muutamaksi kuukaudeksi, merkitsisi tällöin hyvin paljon. Normaalina aikoina kysymyksessä olevien liikkeiden varastot yleensä ovat tämän suuruiset, vaikkakin ne erinäinä vuodenaikoina ja varsinkin keväisin ovat pienemmät. Ehdotetulla pakollisella varastoimisella ei siis pyritä niinkään paljon nostamaan normaalista varastomäärää kuin varmentamaan sen tasaisuutta. Toistaiseksi on tarkoitus päästä sellaisiin varastomääriin, että ne vastaavat 25 % edellisen kalenterivuoden käyttö- tahi tuontimäärästä. Tämä merkitsisi, kun tuontiliikkeetkin otetaan huomioon, noin 60 milj. kilon leipäviljavarastoja, eli kuluttajaväestön noin kolmen kuukauden kulutustarvetta.

Kun tarkkailun alaisten kauppamyllöjen viljavarastot olivat viime vuonna saman vuoden käyttömäärästä kuukausittain keskimäärin 18.5 %, tietäisi varastoimisvelvollisuuden kohottaminen 25 %:iin näiden kohdalla keskimäärin noin 14 milj. kilon lisävarastointia. Laskemalla tälle varastopääomalle korkoa 6 %:n mukaan ja ottamalla huomioon muut varastoimiskulut, aiheuttaisi kyseellinen lisävarastointi noin 2 pennin suuruisen hinnan nousun kiloa kohti kauppamyllöjen käyttämälle koko viljamäärälle. Näin ollen on puheena olevasta varastoimisesta aiheutuvaa lisäkustannusta pidettävä sangen alhaisena verrattuna siihen etuun, minkä se antaa varastojen nykyistä tasaisempaan jakautumiseen kautta vuoden ja varsinkin niiden esiintymiseen runsaampina sellaisina vuodenaikoina, jolloin maamme on tavallista riippuvaisempi ulkomailta tuotavasta viljasta.

Vaikkakaan ehdotettu pakollinen viljan varastointi ei yksinään ratkaise leipäviljakysymystämme kansanhuollon kannalta kokonaisuudessaan, koska valtion järjestämä varavarastojen hankinta on edelleenkin tarpeellinen, on asia kuitenkin mielestäni tällä hetkellä tärkeä ja toivon, että eduskunta myötämielisesti suhtautuisi esitykseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto maatalousvaliokunnalta.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

13) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13;

14) Esityksen antamista maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 12;

15) Korottomien asutuslainojen myöntämistä maanviljelysammatin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville tilattomille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 13;

16) Toimenpiteitä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

17) Kunnallislakien muuttamista

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,31.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
E. H. I. Tammio.

47. Perjantaina 24 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

- 1) Ehdotukset laiksi tulitikkuv-
rosta 390
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 34; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 12; hallituk-
sen esitys n:o 43; ed. Pennasen y. m.
lak. al. n:o 4; ed. Pilppulan y. m. lak.
al. n:o 5.
- 2) Ehdotus laiksi kansankirjastolain
muuttamisesta 392
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 35; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 13; hallituk-
sen esitys n:o 54.
- 3) Ehdotus laiksi maalaiskunnille
vuosina 1940—1942 kansakouluraken-
nuksia varten myönnettävistä valtion-
avuksista ja kuoletuslainoista ”
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 36; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 14; hallituk-
sen esitys n:o 55.
- 4) Ehdotukset laiksi vuodelta 1939
maksuunpantavan tulo- ja omaisuus-
veron korottamisesta ”
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 37; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 16; hallituk-
sen esitykset n:ot 5 ja 44; ed. Niska-
sen lak. al. n:o 7.
- 5) Ehdotus laiksi makeisvalmiste-
verosta 393
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 38; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 17; hallituk-
sen esitys n:o 6.

- 6) Ehdotus laiksi margariinival-
misteista ja rehuaineista suoritetta-
vasta verosta 393
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 39; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 18; hallituk-
sen esitys n:o 7.
- 7) Ehdotus laiksi kahvi-, sokeri- ja
bensiniitullien korottamisesta vuo-
deksi 1940 394
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 40; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 19; hallituk-
sen esitykset n:ot 4 ja 34.
- 8) Ehdotus laiksi maalaiskuntain
kansakoulunopettajille vuoden 1940
aikana suoritettavasta kasvatustavasta 396
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 41; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 20; hallituk-
sen esitys n:o 45.
- 9) Ehdotus laiksi työväenopistojen
valtionavusta annetun lain väliaikai-
sesta muuttamisesta ”
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 42; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 21; hallituk-
sen esitys n:o 53.
- 10) Ehdotus laiksi valtion viroista
ja toimista suoritettavan palkkauksen
perusteista annetun lain muuttami-
sesta ”
Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 43; valtiovarainva-
liokunnan mietintö n:o 15; ed. Niska-
sen y. m. lak. al. n:o 9.

Ainoa käsittely:

- 11) Asetus eräistä valtakuntaa va-
hingoittaviin painokirjoituksiin koh-
distuvista toimenpiteistä ”

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13; mainittu asetus.

12) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämiseksi 400

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 12; ed. Niskasen y.m. toiv. al. n:o 41.

13) Ehdotus toivomukseksi korottomien asutuslainojen myöntämisestä maanviljelysammattin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville, tilattomille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille ”

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 13; ed. Annalan y.m. toiv. al. n:o 37.

14) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin 401

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Pohjannon y.m. toiv. al. n:o 25.

15) Ehdotus toivomukseksi kunnallislakien kuolleen henkilön tulon verotusta koskevien säännösten saattamisesta yhdenmukaisiksi tulo- ja omaisuusverolain vastaavien säännösten kanssa 402

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Östenon y.m. toiv. al. n:o 15.

Pöydällepanoa varten esitellään:

16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksen johdosta laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin ”

17) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23 hallituksen esityksen johdosta laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta ”

18) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä ”

Siv.

Siv.

19) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksen johdosta laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta 402

20) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 14 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee toimenpiteitä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon ”

21) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 26 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon 403

22) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 27 hallituksen esityksen johdosta laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta ”

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat von Born, Jern, Johansson, Karvetti, Kylänpää, Pilppula, Pohjala, Pärssinen, Saukkonen, Schildt, Simonen, Wainio ja Väisänen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta ulkomaanmatkan takia ed. von Born, läheisen omaisen hautajaisten takia ed. Schildt, yksityisasiain takia edustajat Pohjala ja Pilppula, ensi tiistain istunnosta yksityisasiain takia edustajat Pennanen ja Paavolainen ja virkatehtävien vuoksi ed. Heiniö sekä toistaiseksi lääkärin todistuksella osoitetun sairauden vuoksi ed. Simonen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi tulitikkuverosta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 43, ed. Pennanen

y. m. lak. al. n:o 4 ja ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5, joita on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 34, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Eduskunta päättää pysyä toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kansankirjastolain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 54, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 13 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 35, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavusta ja kuoletuslainoista.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä

hallituksen esitys n:o 55, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 14 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 36, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitykset n:o 5 ja 44 sekä ed. Niskasen lak. al. n:o 7, joita on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 16 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 37, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Herra puhemies! Hallitus on esittänyt ja eduskunta hyväksyy todennäköisesti yksimielisesti esityksen tulo- ja omaisuusveron huomattavasta koroittamisesta. Näin tehdään, koska tiedetään, että valtion on nykyisissä oloissa etsittävä itselleen uusia tulolähteitä entisten tulolähteitten kuivuessa ja menojen yhä suurentuessa. Veroja on siis pakostakin kiristettävä ja muitakin valtion tulomahdollisuuksia kuten tulli- ja leimaveroja lisättävä. On edellytettävä, että veroruuvin kiristäminen näin kireälle kuin se nyt on tapahtunut, on oleva tilapäistä laatua kuten nyt hyväksyttävänä oleva lakikin on. Ei voine nimittäin olla eri mieltä siitä, että välitön vero-

tus on meidän maassamme nyt saatettu niin ankaraksi, että se vaikuttaa ehkäisevästi sekä kansan elintason että tuotannolliseen elämään yleensä. Omasta puolestani olen vakuutettu siitä, että tulo- ja omaisuusvero siinä määrin korotettuna, josta nyt on kysymys, tulee vaikeuttamaan siksi paljon elinkeinoelämän mahdollisuuksia, että vastaisuudessa kansantaloutemme joutuu siitä kärsimään. On siis hartaasti toivottava valtion menojen vähenevän ja valtion muitten kuin verotulojen lisääntyvän, jotta nyt esilläolevaa lakia ei tarvitseisi ainakaan ensi vuonna taas uudistaa ja että tulevaisuudessa voimmme keventää vero- taakkaa ja siten helpottaa kansalaisten yhä vaikeutuvaa toimeentuloa ja maan yleistä taloudellista elämää. Nykyisissä oloissa on kuitenkin ymmärrettävää verojen korotuskin ja sentähden en minäkään tahdo vastustaa hallituksen esityksen hyväksymistä.

Tässä yhteydessä tahdon kuitenkin kiinnittää huomiota erääseen verotukselliseen epäkohtaan, johonka minulla kyllä lienee tilaisuus toisessakin yhteydessä täällä palata tekemäni aloitteen johdosta, mutta joka on mielestäni siksi merkityksellinen ja niin läheisessä yhteydessä nyt käsiteltävänä olevan asian kanssa, että siihen on syytä nytkin jo kajota. Tarkoitin osuusliikkeiden voimassaolevia verohelpotuksia (Ed. Komu: Vanha keppihevonen!). Aina uusi! (Ed. Komu: Ei ole!). Minun mielestäni ei voi olla oikein se, että samaan aikaan kun kansalaisiltamme yhä tarkemmin peritään veroja entisiä veroja lisäämällä ja uusia veroja asettamalla, että samaan aikaan kokonainen suuri ja taloudellisesti vakavarainen yrittäjämuoto jätetään entiseen etuoikeutettuun asemaansa. Tulo- ja omaisuusveroa määrättyillä prosenttimäärillä korottamalla tulevat osuustoiminnalliset liikkeet entistäänkin etuoikeutetumpaan asemaan yksityisiin yrittäjiin ja palkannauttijiin verraten. Asian valaisemiseksi pyydän ottaa muutamia yksinkertaisia esimerkkejä.

Yksityisyrittäjä kaupan, käsityön ja muun vapaan elinkeinoelämän alalla, samoin kuin palkannauttijakin, jonka tulot ovat esimerkiksi 30,000 markkaa vuodessa, joutuu ensi vuonna maksamaan, kun käsiteltävänä oleva laki on hyväksytty, tulo- ja omaisuusveroa — ilman n. s. vanhanpojan veroa — perusverona 600 markkaa, puolus-

tuslaitoksen perushankintojen tähden nostettua lisäveroa 120 markkaa ja nyt käsiteltävänä olevan lisäprosentin aiheuttamaa 120 markkaa, yhteensä 840 markkaa. Osuusliike, jonka tulot myös ovat 30,000 markkaa vuodessa ja jolla koskaan ei voi ollakaan n. s. vanhanpojan veroa, joutuu maksamaan tulo- ja omaisuusveroa vastaavasti $150 + 30 + 30 = 210$ markkaa. Yksityinen pienyrittäjä tai palkannauttaja on siis pakotettu ensi vuonna maksamaan valtiolle veroja tänä vuonna ansaitsemistaan 30,000 markasta täsmälleen neljä kertaa enemmän kuin yhtä suuret tulot omaava osuusliike. Jos otetaan huomioon 60,000 markan tulot, on yksityisten maksettava tulo- ja omaisuusveroa tältä vuodelta ensi vuonna $2,400 + 480 + 480 = 3,360$ markkaa, ja saman tulon omaavan osuusliikkeen vero on $600 + 120 + 120 = 840$ markkaa (Vasemmalta: Johtaja maksaa kanssa!). Jos tulo on 100,000 markkaa, on yksityisen siitä maksettava veroa $6,600 + 1,320 + 1,320 = 9,240$ markkaa, ja saman suuruisen tulon omaavan osuusliikkeen on maksettava veroa $1,700 + 340 + 340 = 2,380$ markkaa.

Jo nämä esimerkit osoittavat, että nykyinen verolainsäädäntö ei voi olla yksityisen yrittäjän ja osuustoiminnallisen yrittäjän ja palkannauttijan kesken oikeudenmukainen. Kun nyt valtio tarvitsee lisääntyneitä tuloja ja kansalaiset, ymmärtäen valtion tarpeen, elinkustannusten noustessa tyytyvät entistä pienempiin realipalkkoihin ja suostuvat maksamaan entistään suurempia veroja ja entistään useammassa muodossa, niin tuntuisi luonnolliselta, että valtion tarpeiden tyydyttämiseksi oikeudenmukaisuutta noudattaen verotus tehtäisiin samantavaiseksi riippumatta yrittäjämuodoista.

Tahtomatta tällä kertaa lähemmin käydä tämän kysymyksen yksityiskohtiin jätän hallituksen ja myös arvoisan eduskunnan harkittavaksi, onko tämä nyt kuitenkin oikein ja eikö nykyisissä oloissa olisi syytä poistaa kaikkea sellaista, mikä aiheuttaa oikeutettua katkeruutta kansalaisten keskuudessa, ja jakaa rasitukset tasapuolisesti kaiken tuloa tuottavan toiminnan kannettavaksi.

Valtiovarainministeri T a n n e r: Minä olen ensimmäinen mies valittamaan sitä, että verot nykyään raskaasti nousevat.

Siihen on kuitenkin omat syynsä, joihin ed. Oksalakin viittasi. Menot nousevat, ja tulot eivät pysy edes entisellään, vaan osoittavat vähenevää suuntaa. Jotta valtion talousarvio voitaisiin pitää tasapainossa on, ikävä kyllä, ollut pakko tehdä useitakin esityksiä verojen koroittamiseksi. Ed. Oksalakin sanoi tämän tällä hetkellä ymmärtävänsä, joten ei siitä sen enempää.

Mutta ed. Oksala palasi vanhaan lempiajatukseensa, siihen, jota hän voimakkaimmin eduskunnassa on ajanut: osuuskuntien nykyisten verosäännösten muuttamisasiaan. Minä olen aikaisemmin eräissä tilaisuuksissa koettanut valistaa ed. Oksalaa ja osoittaa, että hän tässä on kokonaan väärillä jäljillä (Ed. Komu: Huono oppilas!), mutta kun hän yhä uudelleen palaa asiaan, niin sallittaneen minunkin jokunen sana asiasta lausua.

Ed. Oksala vertaa osuuskuntia yksityishenkilöiden harjoittamaan liiketoimintaan. Tämä on tietysti aivan väärä rinnastus. Siinäkin suhteessa voisi kyllä esittää erinäisiä vastaväitteitä ed. Oksalan äskeistä lausuntoa vastaan, mutta siihen ei tällä kertaa mielestäni ole aihetta. Jos osuuskuntien verotusta tahtoo arvostella, on ne tietysti rinnastettava osakeyhtiöiden verotusjärjestelmään. Vaikkakin asia on sanottu hieman eri tavalla, niin kumpiakkin, niin hyvin osakeyhtiöitä kuin osuuskuntia verotetaan tavallaan saman periaatteen mukaan. Kummankin tuloista vähennetään puolet, joka on verovapaata. Tämän minä olen joskus aikaisemmin ed. Oksalalle ihan kirjasta osoittanut.

Meillä on aikaisemmin paljon puhuttu siitä, että osakeyhtiöiden verotus on liian raskas, enkä tahdo siinä suhteessa vastaväitteitä esittää. Olen puolestani aikanaan ollut eräissä komiteassakin, joka on harkinnut osakeyhtiöverotuksen uudelleenjärjestämistä, ja tässä komiteassa ollut mukana ehdottamassa uutta, alempaa verotusasteikkoa. Mutta samalla kun tämä komitea tuli siihen tulokseen, että osakeyhtiöiden verotus on alennettava, se ehdotti, että myös osuuskuntien verotusta on vastavasti alennettava. Tämä minusta, jos mikään, osoittaa, että ed. Oksala on joko aivan väärillä jäljillä tai puhuu vastoin parempaa tietoaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Eduskunta päättää pysyä toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 6, jota on valmistevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 38, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista suoritettavasta verosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 7, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 18 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 39, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien korottamisesta vuodeksi 1940.

Ehdotuksen laiksi kahvi- ja sokeritullien korottamisesta vuodeksi 1940 ja yllämainitun lakiehdotuksen sisältävät hallituksen esitykset n:ot 4 ja 34, joita on valmisteluvasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 19 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 40, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Herra puhemies! En ole pyytänyt tätä puheenvuoroa ehdottaakseni lakiehdotusta hylättäväksi, vaan päinvastoin olen sitä mieltä, että tämä lakiehdotus on hyväksyttävä. Aikaisemminkin olen ollut sillä kannalla, että sellaisen nautintoaineen, kuin kahvi kuitenkin on, tullia on syytä pitää verrattain korkeana, koska näin saadut varat aina ovat valtiolle tarpeellisia ja hyödyllisiä ja koska kahvin hinta, vaikkapa se olisi vähän korkeampikin, ei sanottavasti vaikuta kansalaisten elintasoon. Mutta tämän puheenvuoron olen pyytänyt pääasiassa sen tähden, että tahdon käyttää tilaisuutta hyväkseni huomauttaakseni herra valtiovarainministerille ja valtiontilintarkastajille, kun tiedän, että valtion tilintarkastajat useat ovat eduskunnan jäseniä, siitä epäkohdasta, että kahvin ja sokerin tullinkorotuksesta on viime kesänä ilmeisesti tullut tieto tukkuliikkeille liian aikaisin, mistä on ollut seurauksena, että näitä tavaroita tullattiin viime elokuussa juuri ennen tullinkorotusta poikkeuksellisen suuret määrät ja siten aiheutettiin valtiolle useampien miljoonien markkojen vahinko.

Syksyn aikana on miehestä mieheen kaupungissa kerrottu, että sillä viikolla, joka oli ennen elokuun 25 päivää, tullattiin var-

ranteista suuret määrät kahvia ja sokeria. Näiden tietojen todenperäisyyttä on ollut vaikea tarkistaa, koska tullihallitus määrästensä mukaan pitää tämantapaiset asiat salaisuuksina eikä anna niistä tietoja yleisölle. Nyt on kuitenkin ilmestynyt virallinen tilasto elokuulta, josta käy selville, että liikkeessä olleet huhut ovat ainakin jossain määrin todenperäisiä. Tilastosta nimittäin ilmenee, että tämän vuoden elokuussa tullattiin kahvia 4,498 tonnia. Viime vuoden elokuussa tullattiin kahvia ainoastaan 2,186 tonnia ja vuosina 1934—1938 tullattiin keskimäärin elokuussa kahvia noin 1,810 tonnia. Tämän vuoden elokuussa tullattu kahvimäärä on siis yli kaksi kertaa niin suuri kuin viime vuoden elokuussa ja myöskin runsaasti kaksi kertaa niin suuri kuin tämän vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana tullattu kahvimäärä on ollut. Voidaan siis päätellä, että elokuussa on tullattu ainakin parisen tuhatta tonnia enemmän kahvia kuin normaalisissa oloissa elokuussa tapahtuu. Tietämäni mukaan on tämän suuren kahvimäärän tullausta tapahtunut juuri ennen tullin korotusta vähän ennen 25 päivää elokuuta. Voidaan havaita, että yksin kahvitullissa on Suomen valtiolle — jos näin on tapahtunut, kuten kaikki syy on otaksua — on Suomen valtiolle aiheutunut noin 3 milj. markan tappio ja että ne liikkeet, jotka ovat kahvia osanneet juuri ennen 25 päivää elokuuta tullata, ovat saaneet lukea tämän tappion voitokseen.

Samantoinen on asia sokeriin nähden. Tämän vuoden elokuussa on tullattu 17,100 tonnia sokeria; vastaava määrä viime vuoden elokuussa oli 14,557 tonnia ja vuosien 1934—1938 keskiarvoinen sokerin tullaus elokuussa oli ainoastaan 10,622 tonnia. Tämän vuoden alkukuukausien keskiarvo tekee 9,700 tonnia kuukaudessa. On siis todettava, että elokuussa tullattiin ainakin 2,500 à 3,000 tonnia enemmän sokeria kuin tavallisesti elokuussa sokeria tullataan. Täten on aiheutunut valtiolle noin 1,500,000 markan suuruisen tappio ja vastaava voitto niille liikkeille, jotka ovat osanneet ja ehtineet tullata sokerin ennenkuin tullinkorotus astui voimaan.

Tuntuu näin ollen ilmeiseltä, että tieto odotettavissa olevista tullinkorotuksista on tavalla tai toisella päässyt vuotamaan asianomaisista virastoista — sillä muuten on

tuskin luultavaa, että tällaisia suhteettoman suuria määriä olisi riennetty juuri viimeisinä päivinä ennen tullin koroitusta ottamaan ulos varrantista. Totta lienee, että ennenkin on suunnittelun alaisista toimenpiteistä tullien suhteen vuotanut ennakkotietoja virastojen ulkopuolisille piireille, mutta sehän ei asiaa paranna ja tällä kerralla on kysymys siksi suurista summista, että asiaan on syytä kiinnittää vakavaa huomiota ja on lausuttava myöskin se toivomus, että asiasta toimitettaisiin tutkimus ja ryhdyttäisiin tutkimuksen mahdollisesti vaatimiin toimenpiteisiin.

Valtiontilintarkastajilla on myöskin täysi syy perehtyä tämän jutun yksityiskohtiin, heille se on mahdollista, muille se on mahdotonta, ja ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeellisia, jotta asianomaiset liikkeet ainakin veron muodossa joutuisivat korvaamaan valtiolle osan siitä voitosta, minkä he viranomaisten leväperäisen menettelyn takia ovat itselleen onnistuneet saamaan.

Valtiovarainministeri T a n n e r: Minulla ei ole käsillä niitä tilastoja, joita ed. Oksala käytteli, mutta sikäli kuin voin kuulemalta seurata, ovat hänen esittämänsä numerot ainakin suunnilleen oikeat (Ed. Oksala: Tässä ne on!). Elokuussa tapahtui, niinkuin usein aikaisemminkin on tapahtunut, että viimeisinä päivinä ennen tullikorotuksen voimaan astumista erinäiset liikkeet, eivät vain Helsingissä, vaan myöskin muualla maassa suorittavat suurempia tulauksia. Tämä näkyy olevan asia, jota on vaikea välttää. Kun liikemiesmaailmakaan ei kulje sokeana, voi se havaita, milloin valtio tarvitsee lisätuloja. Ja kun se hetki lähestyy, jolloin budjetti on esitettävä ja siihen liittyvät tulliesitykset valmisteltava, niin useana vuonna on tapahtunut, että käytetään viimeisiä päiviä hyväkseen tullivarastoissa olevien tavarain tullaamista varten. Minulla on syytä luulla, ettei ainakaan tällä kertaa minkäänlaista vuotoa ole tapahtunut. Tätä asiaa on valmisteltu niin huolellisesti kuin koskaan voi valmistella. Ei edes asianomainen esittelijä ole asiasta ollut tietoinen ennenkuin aivan viime hetkellä. Ja kun se esiteltiin raha-asiaivaliokunnalle ja valtioneuvostolle ei edes ollut ladottua esitystä käytet-

tävänä vaan ainoastaan konekirjoitettu. Se epäily, että valtiovarainministeriöstä millään tavalla olisi vuotoa tapahtunut, on näin ollen epäoikeutettu ja jos siinä suhteessa viittauksia esitetään, on ne torjuttava. Minä otaksunkin, kuten jo mainitsin, että liikemiesmaailma oman vaistonsa ja omien tietojensa nojalla on koettanut käyttää hetkeä hyväkseen.

Ed. Sa arinen: Äsken todettu epäkohta on levinnyt myös pitemmälle liikelämään. Kun kahvi tuli säännöstelyn alaiseksi ja toisaalta varattiin tilaisuus hankkia kalliimmalla hinnalla kahvia rajatomaasti, niin siinä yhteydessä oli kaikkien kahvitarjoilua harjoittavien liikkeiden samoin kuin yksityisten ilmoitettava hallussaan olevat varastot. Oli useita kahvila-likkeitä, joilla oli hankittuna kahvia varastoon noin 1½ vuoden tarve. Heiltä ei kahvia takavarikoitu, vaan saivat sen halussaan pitää, tietysti eivät uutta saa hankkia. Mutta tästä johtuu, että he pystyvät nyt tarjoilemaan kahviloissaan ja liikeyrityksissään kahvia paljon halvemmalla kuin ne liikemiehet, jotka eivät ole varastoon tavaraa hankkineet, vaan jotka joutuvat ostamaan sitä nyt käypään hintaan. Tämä on mielestäni selvä epäkohta ja valtiovalan olisi siihen kiireesti kiinnitettävä huomiota. Valtiontilintarkastajilla on tilaisuus puuttua siihen epäkohtaan, johon ed. Oksala viittasi. Mutta nyt jo on valtiovalan joko kansanhuolto- tai valtiovarainministeriön toimesta ryhdyttävä siihen suuntaan käyviin toimenpiteisiin, että koskettelemani ilmeinen epäkohta saadaan poistetuksi. Ei saata olla valtiovalan tarkoitus se, että henkilö, joka on katsonut voivansa käyttää poikkeuksellista tilannetta hyväkseen hankkimalla varastoonsa suuria tarveainemääriä, saa siitä toimenpiteestä hankkimansa edun jatkuvasti jopa vuosikausia käyttäen hyödykseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatustalavusta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 45, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 20 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 41, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Niskanen: Katsoen siihen tosiasialliseen isänmaalliseen kantaan, kun nyt isämme maa tarvitsee rajojensa vartijoita, ovat kansamme kaikki kodit lähettäneet siihen vastuunalaiseen suureen työhön poikansa, jopa tyttänsäkin, eivätkä nekään kodit ole tästä tehtävästä kieltäytyneet, joiden on täytynyt olojen pakosta poikansa ja tyttänsä puutteen alla kasvattaa vailla valtion tarjoamaa vähäistäkään tukea.

Nyt esittää hallitus kansakoulunopettajien lapsille kasvatustalavustusta jopa entisestään koroitettuna. Pidän tämän esityksen aiheettomana ja asiattomana.

On ihme, ettei hallitus nyt jo ole tehnyt esitystä eduskunnalle yleisten lapsiavustusten maksamisesta. Tämä laki olisi nyt hylättävä, mutta en usko siihen olevan tarpeeksi eduskunnassa kannatusta, siksi en sitä esitystä tee. Eduskunnalle on jätetty aloite yleisestä lapsiavustusten maksamisesta. Toivon sen menevän läpi, niinkuin tämäkin nyt menee. Silloin antaa eduskunta pienen tunnustuksen kansan lasten kotien suurelle isänmaalliselle työlle, lasten kasvattamisvelvollisuudelle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 53, joka on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 21 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 42, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 43, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan ainoaan käsit-

telyyn siinä valmistelevasti käsitelty mainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Oikeusministeri Söderhjelm: Herra puhemies! Totean mielihyvällä, että perustuslakivaliokunta yksimielisesti on myöntänyt kysymyksessäolevan asetuksen antamisen tarpeellisuuden. Kaksi valiokunnan jäsentä ehdottaa tosin, että asetus kumottaisiin, mutta tämän kannan perusteeksi esitetään yksinomaan muodollisia näkökohtia, vieläpä vastalauseessakin todetaan, että jos tämä asetus kumotaan, niin päämäärältään ja pääasialliselta sisällöltään samanlainen uusi asetus tulee annettavaksi.

Tämä asiallinen yksimielisyys tekee asetuksen antamisen perustelemisen tässä yhteydessä tarpeettomaksi. Erinäisiltä tahoilta esiintyneen arvostelun johdosta haluan kuitenkin alleviivata, että tällä asetuksella pyritään yksinomaan ulkopoliittisiin päämääriin eli oikeammin sanoen, että asetuksen ainoana tarkoituksena on Suomen ulkonaisen turvallisuuden puolustaminen julkisen sanankin kohdalla.

Tiedämme kaikki, mikä erinomaisen suuri merkitys sanomalehdistöllä on ulkopoliittikan alalla. Seuraamme itse suurella mielenkiinnolla ulkomaalaisten lehtien olojamme koskevia kirjoituksia, ja selvää on, ettei ulkomailla meidän lehtiämme jätetä kokonaan tarkkailematta. Rauhan aikana sellaiset lehtikirjoitukset, jotka väärin esittävät maamme olot ja kansan ajatukset tai jotka muuten vääristelevät tapahtumat tai ehkä suoraan palvelevat kansallemme vieraita tarkoituspieriä, eivät kykene tuottamaan niin suuria vahinkoja, että tällaisten lehtikirjoitusten vuoksi olisi pakko rajoittaa painovapautta. Mutta sodan tai muitten ulkonaisten vaikeuksien aikana suhde vapauden merkityksen ja sen väärinkäytön mahdollisesti tuottaman vaaran välillä muuttuu kokonaan. Jo yksi lehti tai vaikkapa yksi kirjoituskin voi maata vastaan todistuskappaleena käytettynä tuottaa arvaamatonta vahinkoa.

Siihen nähden, että maamme sanomalehdistö nykyisenä aikana, unohtaen keskinäi-

set riitansa, puoluenäkökohtansa ja erikoispyrkimyksensä, on melkein poikkeuksetta antautunut palvelemaan yksinomaan kansan yhteistä asiaa, ottaen huomioon myös, miten tärkeätä on, että koko maailmalle osoitetaan ettei tämä sanomalehdistön yksimielisyys ole hallituksen puolelta harjoitetun painostuksen tulos, vaan yksi kansan yksimielisyyden vapaa ilmenemismuoto, hallitus on koettanut mahdollisimman kauan välttää sananvapauden rajoittamista paneamalla tasavallan suojelulain tässä kohden käytäntöön. Mutta hallitus ei ajan pitkään ole voinut jättää vaarallista aukkoa puolustusrintamaan. Se ei ole voinut olla hankkimatta itselleen asetta sellaisia painokirjoituksia vastaan, jotka voivat vahingoittaa suhteitamme muihin maihin tai vaarantaa ulkonaista turvallisuutta. Kun eräs lehti useampia viikkoja oli siinä määrin jatkuvasti väärinkäyttänyt tätä sananvapautta, että sen propagandaa oli ruvettu huomioimaan myös maan rajojen ulkopuolella, kun eräissä muissa lehdissä oli alkanut esiintyä samanlaatuisia oireita ja kun tiedettiin, ettei näiden lehtien lausumat vastanneet minkään kansanosan ajatustapaa eivätkä pyrkineet edistämään mitään maamme todellista etua, ei hallitus enää voinut olla ryhtymättä tilanteen vaatimiin toimenpiteisiin (Eduskunnasta: Oikein!). Haluan vakuuttaa, ettei asetuksen tarkoituksena ole millään tavoin kansassa ylläpitää jotain olematonta yksimielisyyttä tai luoda keinotekoisia tyytyväisyyttä vallitseviin oloihin tai hallituksen toimenpiteisiin. Myös vaikeina aikoina on vapaa arvostelu-oikeus erinomaisen arvokas samoin kuin vapaa mielipiteiden vaihto. Uskallan myös vakuuttaa, ettei niin sanoakseni tavallisella sanomalehdistöllä ole mitään pelkäämistä nyt käsiteltävänä olevista hallinnollisista määräyksistä.

Tähän mennessä on yhden sanomalehden ilmestyminen toistaiseksi lakkautettu ja yhden aikakausilehden yksi numero takavarikoitu.

Perustuslakivaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa vedetään mielestäni vääriä johtopäätöksiä siitä, että tasavallan suojelulain sanat „tai muita sen elinetuja” on asetukseen sisällytetty. Siinä yhteydessä, missä nämä sanat esiintyvät ja ottaen erikoisesti huomioon, että kaikki sisäisiä olosuhteita tarkoittavat suojelulain

määräykset on jätetty asetuksesta pois, pitäisi selvittää, että nämä sanat eivät voi tarkoittaa sitä mitä vastalauseen esittäjät pelkäävät. Vastalauseessa vaaditaan myös että sellaisen toimenpiteen laillisuus, josta asetuksessa puhutaan, olisi alistettava tuomioistuimen tutkittavaksi. Tämä on järjestelmä, jota noudatetaan tavallisiin painovapausasioihin nähden, mutta se ei mielestäni sovi niihin poikkeuksellisissa oloissa tapahtuviin poikkeuksellisiin toimenpiteisiin nähden, joista nyt on kysymys. Myöskään edelliseen suojelulain perusteella annettuun painokirjoituksia koskevaan asetukseen ei tällaista määräystä sisälly. Kun tavallisissa oloissa ryhdytään toimenpiteisiin jotain painotuotetta vastaan, niin takavarikko tai lakkauttaminen perustuu siihen, että painotuotteella on rikottu jotain määrättyä lainpykälää vastaan, ja kysymys siitä, onko niin todella tapahtunut, jätetään silloin tuomioistuimen lopullisesti ratkaistavaksi, samalla kuin tuomioistuin määrää rangaistuksen. Mutta tässä on kysymyksessä hallinnollinen poikkeustoimenpide, jonka määräävät tarkoituksenmukaisuussyyt eivätkä rikoslain pykälät. Jos tuomioistuimelle jätetään tutkittavaksi onko ulkopoliittinen tilanne jonakin määrättyä ajankohtana antanut aiheutta johonkin määrättyyn toimenpiteeseen, uskotaan tuomioistuimelle sille aivan vieras ja sen jäsenille ylivoimainen tehtävä. Olisi myös muodotonta alistaa valtioneuvoston toimenpide alituomioistuimen arvosteltavaksi, ja ylioikeudet taas eivät sopisi tällaisen asian ensimmäiseksi oikeusasteeksi. Näinollen en voi pitää vastalauseessa esitettyjä huomautuksia ja ehdotuksia oikeaan osuneina.

Ed. Räisänen: Pyydän, että tämä asia pantaisiin pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon.

Ed. Österholm: I reservationen till betänkandet har rdm. Estlander och jag givit uttryck åt vår uppfattning om huru den till behandling föreliggande förordningen bör bedömas med iakttagande av respekt för principen om det fria ordets helgd även under nu rådande undantagsförhållanden i vårt land. Reservationen innehåller, som synes, förslag om att den förevarande förordningen måtte upphävas

och att vid utarbetandet av ny förordning måtte beaktas att ur 1 § uteslutas de oklara och mångtydiga orden „eller andra dess livsvillkor” samt att ett stadgande intages i den nya förordningen om att tidningspressen må erhålla det rättsskydd, som inneligger i domstols prövning av de på administrativ väg tillkomna åtgärderna.

Justitieministern har behagat beteckna dessa invändningar såsom huvudsakligen av formell art. Enligt min mening hänföra de sig i själva verket till centrala och grundläggande principiella frågor, som stå i samband med denna sak. Utan att närmare ingå på detta spørgsmål ber jag få hänvisa till reservationen. Att jag icke nu önskar framställa ändringsförslag gentemot utskottets betänkande, beror på att min uppfattning tyvärr icke förmått vinna gehör. Jag sätter i alla fall värde på att också till riksdagens protokoll få anmäla avvikande mening beträffande förordningen av den 6 november 1939.

Ed. Ikola: Herra puhemies! Siitä huolimatta, että vastalauseen tekijät ymmärtääkseni eivät halua kannallansa pysyä, täytyy minun kuitenkin henkilökohtaisesti, sanomalehtimiehenä, yhtyä niihin näkökohtiin, joita vastalauseessa on esitetty tämän asetuksen hylkäämisestä.

Minä myönnän monillekin näkökohdille, joita herra oikeusministeri esitti, painavuutta, ja varsinkin siinä kysymyksen kohdassa, jossa hän huomautti, että mitä nimenomaan tulee alioikeusistuimen mahdollisuuteen esiintyä päätöksen tekijänä ulkopoliittisissa kysymyksissä, se on todellakin asia, jossa yhdyin täysin oikeusministeriin. Mutta vaikka paljossa otankin huomioon herra oikeusministerin huomautuksia ja myönnän, että sellaisessa kriittisessä tilanteessa, jossa nyt olemme, hallituksella täytyy maan etujen ja turvallisuuden suojaksi olla valtundet ryhtyä sellaiseen painovapauden ja sen kautta julkisen arvostelun kieltämiseen kuin asetuksessa määritellään kaikkeen siihen nähden, mikä koskee valtakuntamme suhteita muihin valtoihin taikka on omansa vaarantamaan maamme ulkonaista turvallisuutta, niin on kuitenkin tässä asetuksessa mielestäni menty liian pitkälle epämääräisessä sanamuodossa, nimitäin ryhtyä painokirjoitusten takavarikointiin ja lakkautuksiin, paitsi ulkopoliittisista

syistä myöskin „muista maan elinetuja” hallituksen mielestä vahingoittavista syistä. Näiksi muiksi elineduiksi voidaan kulloinkin vallassa olevan hallituksen taholta katsoa ehkä sellainenkin parhaassa rakentavassa mielessä tapahtunut julkinen hallituksen tekojen tai tekemättä jättämisen arvostelu, joka itse asiassa kuitenkin tarkoittaa maan ja valtakunnan parasta, mutta joka ehkä poikkeaa hallituksen toimenpiteistä ja käsityskannoista siitä, mikä sisäpoliittisesti on kulloinkin maan elinetuja. Sanomalehtimiehenä käsitän tähän asetukseen liitetyn niin sanoakseni „matomaisen lisäkkeen” maan muista elineduista vapaalle rakentavassa mielessäkin tapahtuvalle arvostelulle vaaralliseksi, sillä tällä asetuksella voidaan kaikki julkinen arvostelu painokirjoituksissa ymmärtääkseni kerta kaikkiaan tappaa, pelkällä tämän asetuksen uhkauksella. Ja se ei ole meidän julkisen sanan arvon eikä ansion mukaista, eikä edes mielestäni tarpeellistakaan tällaisenakaan kriittillisenä aikana. Pyydän sanoa, että koko Suomen arvostaan ja edesvastuustaan huolta pitävä maan sanomalehdistö puolueisiin katsomatta on koko tämän kriisin aikana osoittanut vapaaehtoisesti suurta harkintaa ja hallituksen pyytämättä omasta vapaasta tahdostaan ja arvostelukyvystään johtuen voimakkaasti tukenut hallitusta ja kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla julkinen sana on voinut isänmaata ja hallitusta tukea kaikessa siinä, mitä tähän asti on tapahtunut. Jos täällä on ilmestynytkin painetussa sanassa jotain sellaista, joka on ollut omansa vahingoittamaan valtakunnan ulkopoliittista turvallisuutta tai joka on tarkoitettu alta kaivamaan sisäisesti isänmaan juuria, niin ovat ne kuitenkin toki harvoja ja mitättömiä tapauksia ja sellaisia lehtitekeleitä, ala-arvoisia ja arvottomia, rinnastettavaksi, kuten tässä asetuksessa joudutaan tekemään, varsinaisesti Suomen vapaan sanomalehdistön kanssa. Sellaisten epäisänmaallisten ja edesvastuuttomien lehtiriepujen suun tukkimiseen riittävät mielestäni meidän normaaliset painovapaussäännöksemme; jos sellaiseenkaan on syytä turvautua. Kansalaisten inho on mielestäni ainoa ja riittävä tuomio ja rangaistus sellaisille.

Minä en tahdo uskoa pahaa enkä epäillä hallituksen vilpittömiä tarkoituksia pyytäessään eduskunnalta tämän asetuksen laa-

jojen valtuuksien hyväksymistä, mutta kuten sanottu, koska pidän tarpeettomana ja kaikkien sattumien varalta vaarallisena asettaa koko maan julkinen sana ehkä useaksi vuodeksi tällä asetuksella lakkautuksille mahdolliseksi ja uhanalaiseksi, ilman että lakkautetuilla lehdillä on mitään mahdollisuutta saada rikkomuksensa — sisäpoliittisesti tarkoitan — laillisen oikeusistuimen tutkittavaksi ja tuomittavaksi, puhumattakaan minkäänlaisen korvauksen saamisesta mahdollisesti aiheettomasti lakkautetuksi joutuneelle lehdelle tuotetusta hyvinkin suuresta aineellisesta vahingosta, täytyy minun, kuten alussa sanoin, pysyä kiinni siinä ehdotuksessa, joka vastalauseessa on tehty, ja siis ehdottaa, että esillä oleva asetus kumottaisiin ja että hallitus antaisi uuden asetuksen, josta olisi poistettu epämääräinen sanamuoto „tai muita sen elinetuja”.

Ed. Ampuja: Kannatan ed. Räisäsen tekemää ehdotusta asian pöydällepanosta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia menevä pöydälle. Kehoitän seuraavia puhujia lausumaan mielipiteensä pöydällepanon ajasta.

Ed. Erich: Luovun.

Ed. Estlander: Avstår.

Keskustelu pöydällepanoajasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Räisäsen ed. Ampujan kannattamana ehdotanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Räisäsen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. Räisäsen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon.

12) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämiseksi.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ainoaan käsitte-lyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Niskasen y.m. toiv. al. n:o 41, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Ed. Niskanen: Ehdotan, että tämä asia pantaisiin pöydälle ensi viikon ensi istuntoon.

Ed. Rytinki: Kannatan ed. Niskasen ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia menevä pöydälle. Kehoitin seuraavia puhujia lausumaan mielipiteensä pöydällepanon ajasta.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Keskustelu pöydällepanojasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Niskanen ed. Rytinkin kannattamana ehdotanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon. Kutsun ehdotusta ed. Niskasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta pöydällepanojasta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. Niskasen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon.

**13) Ehdotus toivomukseksi korottomien asutslainojen myöntämisestä maanviljelysamat-
tin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville,
tilattomille ja varattomille vapaussodan
rintamamiehille.**

Esitellään maatalousvaliokunnan mie-

tintö n:o 13 ja otetaan ainoaan käsitte-lyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Annalan y.m. toiv. al. n:o 37, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. Saarinen: Valtiovalta on pitkien epäilyjen jälkeen myöntänyt, että tämä yhteiskunta on jollain tavoin velvollinen huolehtimaan niistä miehistä, jotka vuonna 1918 tekivät mahdolliseksi itsenäisen Suomen syntymisen. Valtiovalta on myöntänyt useammassa eri muodossa välttämättömiä avustuksia niille miehille. Nyt kumminkin maatalousvaliokunta mietinnöstään päät-
tään näyttää asettuneen toiselle kannalle. Ed. Annala, isänmaallisen kansanliikkeen ryhmän puolesta, on tehnyt aloitteen, jossa kiinnitetään valtiovallan huomiota erääseen mahdollisuuteen tukea vuoden 1918 rintamamiehiä. Meidän ymmärryksemme mukaan tällainen tapa olisi paitsi rintamamiehille edullista ja soveliaista, myöskin valtiovallalle edullista. Tämän saman periaatteen tavallaan myöntää myöskin maatalousvaliokunta ja se esittääkin hylkäävän mietintönsä perusteluksi ainoastaan sen, että jos varattomille rintamamiehille myönnettäisiin korottomana se laina, jonka he tarvitsevat asutustilan hankkimiseen, niin tämä aiheuttaisi lainmuutoksen. Millään muulla ei valiokunta perustele kielteistä kantaansa. Meidän käsityksemme mukaan tällainen perustelu ei kumminkaan vähimmässäkään määrässä ole riittävä. Me olemme joutuneet säätämään lakeja ja muuttamaan niitä paljon vähäpätöisemistä syistä kuin mistä tässä on kysymys. Ei varmaankaan olisi valtiovallalle ylivoimainen tehtävä saada asutuslakiin sensuuntainen muutos, että ehdottamamme toimenpide kävisi mahdolliseksi. Maatalousvaliokunta nimenomaan sanoo, että sen käsityksen mukaan nykyisten säännösten perusteella voidaan jo riittävässä määrin helpottaa maansaantia varattomille rintamamiehille. Me, kuten sanottu, olemme tässä suhteessa eriävällä kannalla. Nykyinen asutuslaki ei sitä riittävässä määrässä tee mahdolliseksi. Toimenpide olisi riittävä

vasta sen jälkeen, kun nämä lainat voitaisiin nimenomaan rintamamiehille myöntää korottomina.

Maatalousvaliokunnan mietinnön perusteissa ei tee miellyttävää vaikutusta se, että siellä kahdessa lauseessa erikoisesti alleviivataan sitä, että myöskin rintamamiehet voivat saada maata nykyisen asutuslain säätämässä järjestyksessä. Nämä kaksi lausetta ovat valiokunnan mietinnön toisessa kappaleessa, jossa sanotaan: „Voimassaolevan asutuslain mukaan voidaan hankkia viljelystiloja myös sellaisille aloitteessa tarkoitetuille vapaussodan rintamamiehille, jotka elättävät itsensä kokonaan tai pääasiallisesti ruumiillisella työllä tai ovat taloudellisesti samanvertaisia ja jotka tahtovat saada toimeentulonsa maasta.” Onhan luonnollisesti selvä asia, ettei vapaussodan rintamamiehiä voida panna huonompaan asemaan kuin maan kansalaiset yleensä. Samassa kappaleessa on toinen lause: „Asutustilallisiksi pystyville vapaussodan rintamamiehillekin voidaan myös lunastushinnan maksamisessa voimassaolevan asutuslain mukaan myöntää huomattavia helpotuksia.” Onhan tämäkin nyt ilmeisesti luonnollinen asia, jota ei olisi tarvinnut valiokunnan mietinnön perusteluissa erikseen alleviivata (Eduskunnasta: Se on kai totta!).

Kun se perustelu, jolla valiokunta ehdottaa tämän aloitteen hylättäväksi, mielestäni, kuten äsken sanoin, on kestämaton, niin pyydän, herra puhemies, ehdottaa, että tämä toivomusponsi hyväksyttäisiin.

Ed. Nikkola: Pyydän saada kannattaa ed. Saarisen ehdotusta.

Ed. Vilhula: Ed. Saarisen puheenvuoron johdosta minä pyydän huomauttaa, että samantapaisia aloitteita kuin nyt esilläoleva on eduskunta joutunut aikaisemminkin käsittelemään ja niistä muistaakseni hyvin monet ovat saaneet saman kohtalon, minkä tämäkin aloite tulisi saamaan maatalousvaliokunnan mietinnön mukaan. Mitä tulee niihin perusteluihin, joilla valiokunta ehdottaa aloitetta hylättäväksi, niin käymällä lävitse tämän mietinnön perustelut kokonaan, pitäisi niistä saada se käsitys, että muitakin perusteita hylkäämiselle on olemassa kuin se, jonka

ed. Saarinen väitti vain ainoaksi perusteeksi.

Ed. Saarinen: Minusta tämä asia on sen arvoinen, että olisi erinomaisen miellyttävää, jos ed. Vilhula näyttäisi minulle ne muutkin perustelut, joita aloitteen hylkäämiseksi on ollut. Minä en ole huomannut muuta kuin tämän yhden (Ed. Komu: Huono lukutaito!).

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Saarinen ed. Nikkolan kannattamana ehdottanut, että aloitteen toivomusponsi hyväksyttäisiin. Kutsun ehdotusta ed. Saarisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy maatalousvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Saarisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt maatalousvaliokunnan hylkäävän ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Pohjannon y. m. toiv. al. n:o 25, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy sivistysvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotus toivomukseksi kunnallislakien kuolleen henkilön tulon verotusta koskevien säännösten saattamisesta yhdenmukaisiksi tulo- ja omaisuusverolain vastaavien säännösten kanssa.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Östensonin y.m. toiv. al. n:o 15, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. K a j a l a: Kun täällä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä on viimeisenä lauseena: „Kun tämä verolakiehdotus on jo hallituksen käsiteltävänä, on valiokunta, senkin vuoksi ettei nykyinen ajankohta liene sopiva verovähennyksiä tarkoittavien toimenpiteiden kiirehtimiseen, puolestaan päättänyt eduskunnalle esittää, että toivomusaloite hylättäisiin”, niin haluan huomauttaa, että tämä ei vastaa ainakaan minun ja tuskinpa muittenkaan sosialidemokraattisten valiokunnan jäsenten kantaa. Nyt päinvastoin täytyisi kiirehtiä hallitusta siitä, että se antaisi sellaiset lakiehdotukset, että saataisiin verovähennyksiä, joita Suomen työväestö, yleensä palkannauttijat ja pienviljelijät, kipeästi kaipaavat. Tästä on jäänyt pois yksi sana, nimittäin tämä ajankohta ei ole sopiva tämän kaltaisten verovähennysten kiirehtimiseen, sillä tämä esitys koskee jo melko suuretkin tulot omaavia henkilöitä ja muutenkin varakkaita kansanluokkia. On paljon sellaisia vähennyksiä, joita tarvittaisiin tällä kertaa kipeästi ja sentakia tässä mietinnössä täytyisi olla tämä yksi sana, ettei tulisi väärää käsitystä hallitukselle tästä perustelusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy laki- ja talousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

16) Ehdotuksen laiksi uusien peruspalkkaisen virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22;

17) Ehdotuksen laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23;

18) Ehdotuksen laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24;

19) Ehdotuksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25;

20) Toimenpiteitä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 14;

**21) Ehdotuksen laiksi valtion suhdanne-
rahaston varojen merkitsemisestä siirtona
vuoden 1940 tuloarvioon**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 26; sekä

**22) Ehdotuksen laiksi alkoholilain väli-
aikaisesta muuttamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 27.

P u h e m i e s: Kun edustajille on jaettu
valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28,
voitaneen sekin nyt esitellä pöydällepanoa
varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pan-
naan puhemiesneuvoston ehdotuksen mu-
kaisesti pöydälle eduskunnan seuraavaan
täysistuntoon.

**Ehdotuksen laiksi yksityisoppikoulujen val-
tionavusta annetun lain väliaikaisesta
muuttamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 28.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava
täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15,14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

48. Tiistaina 28 p. marraskuuta 1939

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin 406

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22; hallituksen esitys n:o 3.

2) Ehdotus laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23; hallituksen esitys n:o 39.

3) Ehdotus laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24; hallituksen esitys n:o 41.

4) Ehdotukset laiksi varojen varoamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta .. 407

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25; hallituksen esitys n:o 48; ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22.

5) Ehdotus laiksi valtion suhdanne-rahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon 409

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 26; hallituksen esitys n:o 42.

6) Ehdotus laiksi alkoholistolain väliaikaisesta muuttamisesta „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 27; hallituksen esitys n:o 59.

Siv.

7) Ehdotus laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 412

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28; hallituksen esitys n:o 52.

Ainoa käsittely:

8) Asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä „

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13; mainittu asetus.

9) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämiseksi 426

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 42; ed. Niskasén y. m. toiv. al. n:o 41.

10) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon 427

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 14; ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 33.

Pöydällepanoa varten esitellään:

11) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1938 antaman kertomuksen johdosta 428

12) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1938 antaman kertomuksen johdosta, mikäli se koskee suhteita ulkovaltoihin „

13) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 7 tielainsäädännön uudistamista koskevan toivomusaloituksen johdosta 428

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a .

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Heiniö, Inkinen, Kokko, Linna, Luostarinen, Paavolainen, Pennanen, Saari-
nen, Simonen, Sinisalo, Svento, Turja, Vir-
ranniemi ja Östenson.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävän vuoksi ed. Kokko, oikeusasian takia ed. Inkinen sekä yksityisasiain takia edustajat Luostarinen, Sinisalo ja Virranniemi, tästä ja ensi perjantain istunnosta virkatehtävän vuoksi ed. Saarinen ja ensi perjantain istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. Määttä.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmien ohella tämän kuun 24 ja 27 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 62—67, jotka nyt on jaettu edustajille.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan vuodelta 1938.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valtioneuvoston oikeuskanslerin kirjelmän ohella tämän kuun 27 päivältä on eduskunnalle saapunut kertomus oikeuskanslerin virkatoimista ja lain noudattamista koskevista

Siv.

havainnoista vuodelta 1938, mikä kertomus nyt on jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 3, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 39, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotukset laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 48 ja ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25.

Keskustelu:

Ed. Pyy: Useilla valtiopäivillä on eduskunta joutunut käsittelemään uudis- ja laidunraivauspalkkioista esityksiä, joko yksityisten edustajain tekemäin aloitteiden tai hallituksen esityksen pohjalla. Näillä valtiopäivillä jättivät ed. Schildt ja ed. Wickman toivomusaloitteiden esillä olevasta asiasta. Edellisen aloitteella on pyritty laajentamaan oikeus palkkioihin kaikille viljelijöille. Ed. Wickman taas tähtäsi aloitteessaan siihen, että lapsirikkaat pienviljelijät pääsisivät osallisiksi uudis- ja laidunraivauspalkkioista, vaikka heidän omistamansa tila ja uudisraivaus olisivatkin suurempia kuin 10 ha. Eduskunnalle jätettyjen aloitteiden pohjalla maatalousvaliokunta asiaa käsitteli ja jätti mietintönsä eduskunnalle, joka kuitenkin poistettiin päiväjärjestyksestä, koska hallitus jätti esityksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksestä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta, joka esitys on nyt käsiteltävänä hallituksen esityksen ja valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalla. On syytä tässä vaiheessa kiinnittää huomiota valtiovarainvaliokunnan perustelujen kolmanteen kohtaan, jossa valiokunta

on harkinnut oikeaksi asettua hylkäävälle kannalle ehdotukseen nähden, jonka mukaan pienviljelijäin uudis- ja laidunviljelyspalkkioita varten otettavista määrärahoista tulisi maksettavaksi, paitsi milloin poikkeukselliset olosuhteet antavat siihen aihetta, palkkiota myös sellaisten viljelmien omistajille, joiden peltopinta-ala on yli 10 ha:a. Siis joukkotyöttömyyden ilmetessä voitaisiin mennä laajemmalle käyttämällä tulo- ja menoarviossa osoitettua työttömyysmäärärahaa työttömyyden torjumiseksi. Maatalousvaliokunta antamassaan mietinnössä, kuten usein ennenkin, sekä nyt valtiovarainvaliokunta mietinnön perusteluita laatiessaan on jättänyt huomioimatta uudisviljelijäin ja uudisraivaajien välisen suhteen. Käsittelyn tässä vaiheessa tahdonkin tähän puoleen kiinnittää huomiota. Uudisviljelijöiksi lasken ne kymmenet jopa sadattuhannet, jotka ovat syntyneet lunastus- tai asutuslain toimenpiteillä. Suurin osa niistä on sellaisia viljelijöitä, joiden omistuksessa olevat maat käsittävät kokonaispinta-alan korkeintaan 40 ha, joissa silti saattaa olla muunnettua peltoa 10 ha ehkä ylikin, mutta olisi heillä viljelyskelpoista maata raivattavaksi, joka metsänkasvuun nähden useimmissa tapauksissa on huonossa kunnossa eikä vastaa järjestettyä laidunta. Tällaisten viljelmien omistajat ovat usein velkaisia, eivätkä näin ollen omin avuin pysty laidunraivausta toimittamaan, koska jo saattavat olla pakoitettuja ansiotoilla hankkimaan varat veroihin, korkoihin ja kuoletukseen.

Kaikkeen siihen viitaten on syytä suurella valiokunnalla ottaa huomioon ja poiketa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä lausutusta perusteesta, että vain poikkeuksellisissa oloissa, työttömyystilanteen helpottamiseksi, voidaan palkkioita myöntää myös 10 ha suurempien viljelmäin omistajille. Sillä uudisviljelijät, jotka viittaamani asutustoiminnan järjestyksessä ovat viljelyksensä saaneet, ovat lisäksi useissa tapauksissa kiinni maan- ja rakennusluotoistaan valtiolle. Jos he osaksikaan ovat velkaa valtiolle, vaaditaan heiltä aina raivaukselle suunnitellulle alueelle toimittamaan rahallinen arvio siitä puumäärästä, joka raivausalueelta hakataan, sekä täten kokoontuneet varat on talletettava asutusviranomaisten määräämään talletuspaikkaan, joka valtiovelan tai muun asutusvi-

ranomaisten määrämien velan lyhentämiseen. Vaikka heillä toista tietä mielestäni on tapahtunut perusparannus, eivät ole silti vapaita raivaushyötyyn, mikäli on kyseessä mahdollisesti myytävästä puutavarasta. Mielestäni on täysin perusteltua syytä ottaa huomioon uudistilallisten erikoisasema siinä tapauksessa, että omistavatkin jonkun verran yli 10 ha:n viljelmän, että heille voidaan antaa oikeus raivauspalkkioihin ilman välittömiä ehtoja työttömyyden sattuesssa, että he oman perheensä työvoimalla voisivat mahdollisesti lisätä viljelystään ja järjestettyä laiduntaa. Sen sijaan toiseen asemaan voidaan kyllä asettaa uudisraivaajat, joiksi käsitän sellaiset maanomistajat, joita viljelyksiensä puolesta voidaan verrata pienviljelijöihin, koska saattaa olla peltoa laidunraivauksineen 10 ha tai vähän yli. Sen sijaan saattavat omistaa kokonaispinta-alan 100 ha, jopa suuressa määrin on sellaisiakin tiloja, että omistavat noin 200 ha. Niissä tapauksissa voidaan asettaa palkkioihin saanto ehdolliseksi, että varat on käytettävä niille työntekijöille, jotka ovat välittömästi ansiotyön tarpeessa. Sellaiset tilat ovat metsäntuotteista vapaat määrämää ja monin verroin vahvemmat ja vakavaraisemmat muutenkin metsäntuotolla edistämään viljelys- ja laidunraivauksia, eikä voi tulla kysymykseen kuin suurim-pien työttömyyksien sattuesssa palkkion oikeus.

Mietintöön liittyvässä vastalauseessa esitetään, ettei työttömyyden torjumisen nimessäkään olisi palkkioita ulotettava sellaisiin viljelmiin, joiden viljelysmaan pinta-ala on 10 ha tai yli. Vastalauseen peruste-luissa sanotaan: „Mikäli pienviljelmille tahdotaan varata lisää työmahdollisuuksia, on se toteutettava siten, että uudis- ja laidunraivauspalkkioihin määrärahaa koroi-tetaan.” Silloin voidaan antaa mainittua avustusta niille, jotka sitä taloudellisesti tarvitsevat. Kuitenkin käsitän vastalauseen allekirjoittajan tarkoittavan vain viljelmiä, joiden peltoala on 10 ha tai sitä alle. Taloudellisen aseman vahvuuden pohjaksi en minä ole valmis laskemaan viljelmää, joka ylittää tai omistaa tilan, jossa on muunnettua peltoa 10 ha, vaan olisi huomioitava, kuinka suuri tila on viljelijän hallittavana kokonaispinta-alaan katsoen. Vaikka olisikin peltoa 10 ha, ovat 50 ha:n alla olevat pientilat monin verroin hei-

kommassa asemassa kuin viljelmät, joilla peltoa on alle 10 ha, mutta metsämaata runsaasti. Siihen katsoen tulisi palkkioihin saannon perustana olla tiluksen suuruus. Jos esim. tilan kokonaispinta-ala on alle 50 ha ja viljelyskelpoinen maa katsotaan taloudellisemmaksi saattaa viljelykselle tai laidunmaaksi, olisi viljelyspalkkioihin an-nettava oikeus siinäkin tapauksessa, että viljelmä ennestään ylittäisi jonkun verran yli 10 ha, ja vaikka raivaustyö suoritetaisiinkin omalla työvoimalla, koska mainitun suuruiset tilat ovat useimmissa tapauksissa edellä mainitsemiani n. s. uudis-raivajia sekä osaksi riippuvaisia ansiotöistä velkojensa takia eikä heillä ole metsäntuotteita myytäväksi.

Kaikkeen edellä esittämäni viittaamalla tahdon asiassa kiinnittää erikoisemmin suuren valiokunnan huomiota siinä toivossa, että valiokunta koettaa löytää sellaisen muodon esillä olevassa laissa, että viittaamani uudistilat saisivat viljelmän oikeuden uudis- ja laidunraivauspalkkioihin, vaikka jo ennestään olisikin raivattua peltoa 10 ha tai vähän yli, että he myös saisivat oikeuden oman perheensä työvoimalla palkkioiden avulla edistää viljelyksiään ja järjestettyä laiduntaa.

Ed. Wickman: Herr talman! I sam-band med föreliggande proposition skall väl riksdagen även slutbehandla en hemställningsmotion, som undertecknats av mig m. fl. och denna motion har ju, såsom riksdagen känner till, redan av agrarutskottet slutbehandlats och godkänts. Då vi anse att stora utskottets medlemmar skulle ha nytta av att få del av de synpunkter motionärerna anlagt på denna fråga, vill jag här i korthet framföra några tankar i ämnet.

Syftemålet med min motion är att få en sådan ändring av bestämmelserna för premieringen av ny- och betesodlingar, att även andra småbrukare än sådana som äga högst 10 hektar åker- och nyröjningsareal kunde bli delaktiga av statsunderstöd för sina nyodlingar. Som bekant är ha sätet och villkoren för premiering av ny- och betesodlingar fastställt i en förordning av den 21 april detta år. I denna förordning bestämmes „att sådan egentlig småbrukare som själv bebor och äger och besitter odling, vars åkerareal jämte nyröjning utgör högst

10 hektar, må såframt han med hänsyn till sin ekonomiska ställning anses vara i behov därav och samtliga hans tidigare odlingar befinna sig i ett efter orfsförhållandena tillfredsställande skick, på ansökan kunna tilldelas premie för åker- och betesröjning". Nu har det som sagt synts motionärerna och även agrarutskottet att denna bestämmelse borde ändras så, att barnrik odlare, som äger mer än 10 hektar åker, även kunde tilldelas premier för utförda nyodlingar.

Det är självklart, att en odlare med liten familj har lättare att livnära sin familj, även om hans odlade areal är något under 10 hektar, än en odlare med många barn och något över den i förordningen bestämda maximiarealen. Läger man därtill att den barnrika lägenheten med all sannolikhet kommer att delas mellan de å den samma uppväxande barnen, borde det vara en samhällsviktig angelägenhet att förhjälpa dessa barnrika odlare till så stor odlingsareal som möjligt. En livskraftig småbrukarstam är en god tillgång i socialt och befolkningspolitiskt hänseende.

Helt säkert skall en ändring av sättet för tilldelande av premier för ny- och betesodlingar i ovan antydd riktning kraftigt öka den odlade arealen i vårt land. En sådan ökning av den odlade arealen kan vara nog så nödvändig av flere orsaker. Vårt land har ej överproduktion av brödsäd ännu. Vidare torde det bli av nöden att öka sockerbetsodlingen i landet. Denna odling förekommer främst i landets södra delar. En ökning av sockerbetsodlingen sker helt naturligt då på brödsädesodlingens bekostnad. Likaså blir det nödvändigt att utvidga spannmålsodlingen för kreatursutfodring. En import av kraftfoder torde i detta nu vara ganska svår och ekonomiskt ogynnsam.

Av det ovan framförda framgår att en ökning av den odlade arealen i vårt land är av behovet påkallad samt att särskilt de barnrika småbrukarna böra förhjälpas till att få sina odlingsarealer utvidgade.

Jag förutsätter alltså att först stora utskottet och sedan riksdagen skall omfatta synpunkterna i agrarutskottets betänkande även om det efter den nödiga reduceringen av anslaget för ny- och betesodlingar, som av regeringen föreslagits, måhända ställer vissa svårigheter i vägen just nu för förverkligande av den nya princip i fråga om

premiering av ny- och betesodling jag gjort mig till tolk för.

I en tid, då arbetslöshet hotar vida delar av vårt land, är en livaktig nyodlarverksamhet ett mycket viktigt arbetsområde. Då detta arbete dessutom kraftigt bidrager till tryggandet av landets behov av dagligt bröd, är det att hoppas att statsmakten icke skall ställa sig kylig gentemot småbrukarnas nyodlingsföretag, utan såsom hittills, efter förmåga stöda denna viktiga gren av vårt lands ekonomiska och sociala vinningar.

Jag hoppas att stora utskottets medlemmar beakta de tankar och synpunkter jag här i all korthet framhållit.

Keskustelu julistetaan päättäneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättäneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 26 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 42, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 26.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättäneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 27 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 59, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 27.

Keskustelu:

Ed. Virkkunen: Herra puhemies! Hallituksen esityksen ollessa lähetettävänä valiokuntaan en ollut tilaisuudessa lausua suuria epäilyksiäni niiden toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuudesta, joita esityksessä suunnitellaan. En voi olla niitä nyt esittämättä.

Siinä sikermässä uudenaikaisia sosiaalisia lakeja, jotka vuoden 1937 alusta tulivat voimaan, on alkoholistilaila huomattava sijansa. Se oli kauan toivottu ja hyvin tarpeellinen laki alkoholin käytön turmiollisia vaikutuksia vastustettaessa ja sen uhreja pyrittäessä auttamaan uuteen elämään. Yleensä riippuvat kaikkien näiden pari vuotta sitten säädettyjen sosiaalisten lakien, mutta erittäinkin alkoholistilain, menestyminen ja terveelliset vaikutukset yhteiskunnassa aivan olennaisesti siitä tarmosta, johdonmukaisuudesta ja kaukonäköisyydestä, jolla näitä lakeja sovelletaan käytäntöön. Tuskin voidaan sanoa, että alkoholistilain voimaansaattamisessa olisi noita mainitsemiani edellytyksiä ollut riittävässä määrässä olemassa. Päinvastoin voitiin alusta alkaen melkoisin pettymyksiä kokea, että viranomaiset olivat jotenkin valmistumattomia hoitamaan alkoholisteja uuden lain osoittamin menettelyin. Ensimmäkin tuotti suuren yllätyksen niiden henkilöiden tavaton luku, jotka laki leimasi alkoholisteiksi. Kun asiantuntevalla taholla mainittiin tällaisia onnettomia henkilöitä Suomessa olevan 6,000 à 7,000 vaiheilla, sanottiin aluksi tätä lukumäärä suuresti liioitelluksi. Mutta tarkemmin tehty asialliset laskelmat vakuuttivatkin, että mainittu luku oli aivan liian alhainen. Se oli todellisuudessa lisättävä noin kolminkertaiseksi, sillä henkilöitä, joita laki sanoi alkoholisteiksi, olikin maassa valitettavasti aina 20,000:een. Melkoinen luku tästä alkoholistien suuren suuresta joukosta oli sellaisen laitoshoidon tarpeessa, josta alkoholistolaki sisältää säännöksiä. Mutta tällöin kävi melkein räikeällä tavalla ilmi, miten valmistumattomia oltiin hankkimaan lain edellyttämää laitoshoidoa. Sellaisen tarpeessa olevia alkoholisteja havaittiin olevan paljon enemmän kuin hoitolaitoksia heille voitiin tarjota. Parina viimeisenä vuotena on voitu järjestää 4 valtion alkoholistiparantolaa ja viime syyskuussa anne-

tussa valtion tulo- ja menoarvioehdotuksessa esitettiin Tammisaaren laajennetulle sekä Lapinjärven uudestirakennetulle alkoholistiparantolalle lisämäärärahoja siinä tarkoituksessa, että näihin sekä Perniön ja Ylänteen alkoholistihuoltoloihin voitaisiin ottaa yhteensä noin 500 hoidokkia. Mutta niissä nykyisin suunnitelluissa supistuksissa vähän aikaisemmin annettuun tulo- ja menoarvioon, jotka nykyinen tilanne on aiheuttanut ja joiden pohjalla valtiovarainvaliokunta on suorittanut työnsä, ehdotetaan Tammisaaren alkoholistihuoltolan toiminta tulevan vuoden alusta lukien kokonaan keskeytettäväksi. Tämä ankara leikkaus tulee tietämään sitä, että sen sijaan, että laitoshuoltoa oli valmistettava noin 500 alkoholistille, sitä aiotaan nyt tarjota ainoastaan noin 150:lle, korkeintaan 200:lle. Tämän vähennyksen suorittamiseksi on nyt muutettava alkoholistolakia sillä tavoin, että hallitukselle käy mahdolliseksi asetuksella rajoittaa laitoshoidon otettavien alkoholistien lukumäärää.

Mitä tämä toimenpide tulee vaikuttamaan? Tammisaaren alkoholistihuoltolassa ovat laitoshoidoa saaneet pahimmat ja sairaat alkoholistit, luvultansa tähän asti noin 250. Nämä pahimmat alkoholistit tulisivat näin ollen laskettaviksi irti ja palaamaan ympäristöihinsä, joiden kauhuna he ovat olleet. He joutuisivat tietenkin ennen pitkää poliisin käsiin ja kuntien elätettäviksi samoin kuin heidän perheensä. Mitä valtio mahdollisesti säästäisi Tammisaaren laitoksen lopettamisen kautta, sen kunnat saisivat runsaasti maksaa näiden onnettomien jatkuvasta huoltamisesta. Asema tulisi olemaan hyvin surullinen ja erittäin pelottava. Minulla on se käsitys, että hallitus ei ole riittävästi harkinnut asiaa eikä punninnut Tammisaaren alkoholistihuoltolan sulkemisesta koituvia seurauksia. Eihän voida millään poikkeuslailla säätää, että alkoholisteja ei saisi olla olemassa tai että heidät voidaan jättää oman onnensa nojaan. Tällainen ajatus voidaan kuitenkin lukea hallituksen esittämien toimenpiteiden takaa. Puheena olevat alkoholistit ovat valitettavasti olemassa ja sen sijaan että heidät lasketaan maantielle ja luovutetaan takaisin ympäristöilleen, joille he ovat sietämättömänä rasituksena, tällaisten sairaitten pitäisi välttämättä edelleen olla lukkojen takana itselleen parannukseksi ja

omaistensa turvaksi. Juuri on alkoholisti-huolto päässyt jotenkuten alkuunsa ja nyt sen jatkuminen ja kehittyminen tyrehdytetään. Nyt ehdotetut toimenpiteet näyttävät johtavan alkoholistilain viitoittaman huoltotoiminnan ilmeisesti väärään suuntaan. Minä en voi nähdä muuta. Sensijaan olisi oikean johtosuunnan otettava varteen kaksi tähdellistä tehtävää. Alkoholistien laitoshuollon pitäisi saada jatkaa niissä vaatimattomissa ja minimaalisissa puitteissa, jotka sille parina viime vuotena on voitu valmistaa, ja mitä kustannuksiin tulee, on huomautettava, että laitoshoidon bruttomenoista melkoinen osa maksetaan takaisin joko kuntien tai yksityisten suoritettavien hoitomaksujen muodossa, jota paitsi laitokset muutoinkin voidaan järjestää tuloja tuottaviksi.

Mutta toinen asia. Laitoshoidon rinnalla, jonka alaisiksi asetetaan pahimmat alkoholistit, on lain pohjalla suoritettava kasvattava toiminta ja sitä harjoitettava niihin paljon lukuisampiin alkoholisteihin, joita alkoholistihuoltoloiden ulkopuolella voidaan auttaa ja tukea heidän pyrkimyksiään vapautua himostaan. Nuo 20,000 kiinnittävät huomiota vielä enemmän kuin nuo 500. Kun alkoholistilaki säädettiin, kumottiin samalla v. 1931 annettu laki juopuneena tavatun henkilön huollosta eräissä tapauksissa. Tätä toimenpidettä on katsottava erehdykseksi, sillä varsinainen, alkoholistilain pohjalla suoritettava parantava työ vaatii rinnalleen kaikkia niitä lievempiä ohjaavia toimia, joita mainittu vuoden 1931 laki sääsi. Alkoholistilakia valmistanut komitea nimenomaan piti tärkeänä, että puheenaolevat kaksi lakia ja niiden perustuksella suoritettavat huolto- ja ojennustoimet kulkisivat rinnakkain toisiansa tukien ja täydentäen. Kysymys herää, eikö alkoholistilakia olisi uudelleen täydennettävä siten, että tuo kumottu laki juopuneena tavatun henkilön huollosta eräissä tapauksissa olisi sopivin muodon sisällytettävä alkoholistilakiin eikä suinkaan ajan pitkään pidettävä kumottuna. Että puheenaolevaa vuoden 1931 kumottua lakia kyllä tarvitaan, sitä osoittavat eräät numerot, jotka koskevat nimenomaan mainitun lain vaikutuspiiriä. Olen tutkinut tilastoa, jonka asianomaiset huoltoelimet ovat laatineet juopuneina tavatuista henkilöistä. Tilasto koskee vuosia 1932 ja 1933, siis kahta lä-

hintä vuotta senjälkeen, kun juopuneena tavatun henkilön huollosta annettu laki oli kumottu. Tällaisia henkilöitä oli vuonna 1932 kaikkiaan 36,486, niistä lähes 15,400 20 ja 30 ikävuoden välissä. Vuonna 1933 heitä oli melkoisesti suurempi luku, kaikkiaan 41,722 ja näistä yli 17,000 kolmannella ikäkymmenellään. Kun käsittelee tällaisia numeroita, täytyy tulla vakuutetuksi siitä suuresta tehtävästä, joka olisi erityisesti sellaisella lainsäädännöllä, joka pyrkii ehkäisevästi ojentamaan ja luisuvalta pinnalta pelastaman niitä, jotka jo verraten nuorena ovat joutuneet vaaranalaiseen tilaan, niin että heidät varjeltaisiin joutumasta alkoholistihuoltolaitosten asiakkaisiksi. Niiden hallitusmiesten, jotka harrastavat ja ajavat kansan raittiuden päämääriä, tulisi kiinnittää huomionsa myös vuoden 1931 lain uudistamiseen. Mutta tämä on joka tapauksessa vastaisuudessa suoritettava täydennystyö.

Kysymys on nyt, mikä kanta on otettava nykyhetkenä hallituksen esityksen ehdotuksiin. Valtiovarainvaliokunta niitä on kannattanut, mutta valiokunnalla ei liene ollut mahdollisuutta perehtyä niihin asian varsin arveluttaviin puoliin, joihin olen katsonut velvollisuudekseni viitata. Suuri valiokunta kiinnittänee huomionsa esittämiini näkökohtiin ja harkinnee, mitä niiden valossa olisi ja voitaisiin tehdä nykyisessä tilanteessa. Joka tapauksessa ovat esittämäni tosiasiat sen arvoisia, ettei niille voi ummistaa silmiänsä.

Sosiaaliministeri Fagerholm: Minä voin pääasiassa yhtyä ed. Virkkusen lausuntoon.

Luonnollisesti on kovin valitettavaa, että alkoholistihuoltoa on supistettava. Mutta kun sosiaaliministeriön budjettia, samoin kuin muidenkin ministeriöiden, on supistettava, oli mielestäni helpompi ryhtyä supistamaan alkoholistihuoltomenoja kuin esimerkiksi lastenhuollon tai äitiysavustusten aiheuttamia menoja. Senjälkeen kun yksi huoltola nyt suljetaan, voimme ottaa laitoshoitoon noin 200 alkoholistia. Vaarallisia alkoholisteja on tähän asti ollut keskimäärin noin 50—60, joten niitä edelleen voidaan hoitaa laitoksissa. On myöskin syytä olettaa, että alkoholin hintojen voimakas nousu samoin kuin kohtalaisen laajat rajoitukset, joita

viime aikoina on saatettu voimaan, vaikuttavat alkoholistien lukumäärään. Käsitykseni on, että sillä lainmuutoksella, jota nyt on ehdotettu, ei tule olemaan mitään huomattavampaa vaikutusta maan alkoholisti-huoltoon. Hyvän yhteistyön avulla kuntien ja ministeriön välillä voidaan mahdolliset vaikeudet varmasti voittaa.

Ed. Wickman: Jag beklagar att förhållandena äro sådana, att vårt folk under pågående nykterhetsvecka skall nödgas mottaga regeringsförslag som går ut på en försämring av alkoholistvården i vårt land. Det synes som om man på högsta ort i alltför hög grad betraktar frågan om alkoholistvården som en ekonomisk angelägenhet. Då staten blivit en fabrikant och försäljare av sådana drycker som bringar stora medborgargrupper i andlig, fysisk och ekonomisk misär, är det statens skyldighet att i så stor utsträckning som möjligt räcka en hjälpende hand till de olyckliga offren för en olycksbringande statshantering. Det är ej rätt att försvåra samhällets andliga och moraliska befolkningsskyddsverksamhet. Då man avser, att genom förordning i större utsträckning än förut ordna om alkoholistvården, hoppas nykterhetsfolket att socialministeriet skall anlägga andra än enbart ekonomiska synpunkter på frågan om den vård „samhällets olycksbarn” böra erhålla med statens hjälp. Människoliv kunna ej uppskattas i reda pengar.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 52, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

8) Asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty mainittu aset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. Räisänen: Herra puhemies! — Herra oikeusministerin lausunto eduskunnan viime perjantain istunnossa osoitti hänessä tapahtuneen suuren mielenmuutoksen painovapauden merkitykseen nähden. Vielä vuoden 1938 valtiopäivillä, joiden jäsenenä ja lakivaliokunnan puheenjohtajana hän oli, ruoti hän m.m. mainitussa valiokunnassa nykyisen hallituksen esityksen painovapauslain muuttamisesta, jota esitystä ei voida verratakaan tähän nyt esillä olevaan asetukseen, avoimeen valtakirjaan sanomalehtien teilaamiseksi. Hän ruoti sen, tuon hallituksen esityksen 1938, niin perusteellisesti, että siitä ei jäänyt jäljelle mitään kestävää. Pääasiassa hänen, silloisen lakivaliokunnan puheenjohtajan, nykyisen herra oikeusministerin ansiosta johtui, että n.s. Lex Kekkoesta, kuten tekelettä sanottiin, vaikka sen alla oli ministeri Rautavaaran nimi, ei tullut lakia. Kun sen asetuksen varmentajana, josta nyt on kysymys, on ministeri J. O. Söderhjelm, joka nyt istuu samassa hallituksessa Kekkosien

kanssa, ei mielenmuutokseen voi löytää muuta perustetta kuin: seura tekee kaltaiseksi. Niin, mitä Kekkonen eilen, sitä Söderhjelm tänään!

Herra oikeusministerin esiintymisestä voi kuitenkin lukea sekä riveiltä että varsinkin rivien välistä, että hänelle on ollut hyvin vaikeaa tehdä niin täydellinen mielenmuutos, kuin mikä hänessä on tapahtunut. Herra oikeusministeri torjuu asetusta vastaan suunnatun arvostelun vakuuttamalla, kuten hänen sanansa kuuluvat, „ettei niin sanoakseni tavallisella sanomalehdistöllä ole mitään pelkäämistä tämän asetuksen johdosta, vaikka asetus jäisikin voimaan”. Se vielä puuttuisi! Sillä, kuten tiedetään, muonittaa „tavallista sanomalehdistöä”, käyttääkseni ministerin sanoja, ainakin neljä virallista tai puolivirallista toimistoa, nimittäin hallituksen tiedoitustoimisto, ulkoministeriön sanomalehtiosasto, puolustusministeriön sanomatoimisto ja reklaamivirma Erva-Latvalan sisarputiikki Finlandia-utiset. Mutta yleisö, lehtien lukijat, eivät ole tyytyväisiä, että lehdistömme on niin perusteellisesti yhtäläistetty, kuin on tapahtunut, vaikkapa vapaaehtoisestikin. Siitä kärsii sanomalehdistö kokonaisuudessaan, poikkeuksena eräät suurlehdet, niin kuin esimerkiksi Helsingin Sanomat ja Uusi Suomi, jotka edukseen eroavat muista suomenkielisistä lehdistä siinä, että niillä on varaa hankkia ulkomailta erikoisuutisia, joiden puute muissa lehdissä saattaa ne sitäkkin huonompaan asemaan, kun ne ovat muuhun tekstiin nähden enemmän tai vähemmän samanlaistut.

Oikeusministeri ilmoitti, että esilläolevan asetuksen nojalla on „yhden sanomalehden ilmestyminen toistaiseksi lakkautettu, yhden aikakauslehden yksi numero takavarikoitu”. Kysymyksessä olevat julkaisut ovat sanomalehtiutisten mukaan Suomen Pienviljelijä ja Soihtu. On nyt syytä tarkastaa, onko hallituksella ollut aihetta ryhtyä ainakaan niin ankaraan toimenpiteeseen, kuin mitä lehden lakkauttaminen tietää.

Mitä ensinnäkin Suomen Pienviljelijän lakkauttamiseen tulee, niin on syytä huomauttaa, että sen enempää herra oikeusministeri kuin ne sanomalehdetkään, jotka tätä lakkauttamista ovat vaatineet, eivät ole lähemmin osoittaneet lehdestä kirjoitusta tai jonkun kirjoituksen kohtaa, johon lakkauttaminen perustuu. Pääasiallisin pe-

ruste tälle lakkauttamiselle on kuulema se, että Suomen Pienviljelijää on luettu Pietarin radiossa. Sivumennen sanoen siellä luettiin tuonnottain myöskin Uutta Suomea, eikä sitä ole lakkautettu, niin että se nyt ei minusta ole riittävä lakkauttamisen syyksi. Kun ei ole kuitenkaan mainittu, mitä siellä Pietarin radiossa Suomen Pienviljelijästä on luettu, olen nyt ottanut asiasta selkoa ja saanut tietää, että siellä on tosiaankin luettu Leningradskaja Pravdan julkaisema selostus eräästä Suomen Pienviljelijän artikkelista. Tämä niin paljon hälyä aiheuttanut selostus on suomeksi käännettynä seuraavanlainen: „Sanomalehti Suomen Pienviljelijä huomauttaa johtavassa kirjoituksessaan, että Neuvostotasavaltojen Liitolla ei ole ollut mitään anastuspyyteitä Suomeen nähden. Täällä kuitenkin ryhdyttiin lujittamaan maan turvallisuutta moskvalaisvastaisessa hengessä. Suomessa on ylläpidetty yhteyttä lännen kanssa eikä ole lainkaan omistettu huomiota itään. Tällainen politiikka on, lehden käsityksen mukaan, johtanut useisiin vakaviin ulkopoliittisiin erehdyksiin. On toivottavaa, lausuu lehti, että suomalainen valtuuskunta onnistuu saavuttamaan pysyviä tuloksia neuvotteluissa.” Se kirjoitus, jota tällä tavalla on referoitu Pravdassa ja Pietarin radiossa, ei ollut kyllä aivan referaatin mukainen. Alkuperäisessä Suomen Pienviljelijän artikkelissa, johon tuota referaattia vertasin, puhuttiin itsenäisyytemme alkuaikojen politiikasta, kun sen sijaan tuosta referaatista voisi saada sen käsityksen, että puhe on ollut nykyhetken tapahtumista. Olen lukenut Suomen Pienviljelijä-lehteä jokseenkin tarkoin ja viimeisimmät numerot aivan kokonaan, ja minun on sanottava, että vaikka siellä onkin harjoitettu tarpeetonta ulkopoliittista huitomista, en ole löytänyt siitä mitään sellaista, minkä voisin katsoa olevan ainakaan niin raskauttavaa, että lehdelle on annettu kuolemanrangaistus, mitä sanomalehden lakkauttaminen merkitsee.

Lehden lokakuun 11 päivän numeron pääkirjoituksessa, siis heti Suomen ja Venäjän välisten neuvottelujen alettua, lausuttiin m. m.: „Suuren yleisön asia on nyt joka tapauksessa odottaa tyynesti hallituksen toimenpidettä luottaen siihen, että se puolestaan hoitaa nyt alkaneita neuvotteluja maan elinetsujen vaatimusten mukai-

sesti. Niittenkin, jotka ovat esiintyneet hallituksen tähänastisen politiikan arvostelijoina, on nyt, kun koko maan edut ovat kysymyksessä, parhaansa mukaan tuettava hallitusta muistamalla, että hallituksen velvollisuus on edustaa koko kansaa ja että koko kansan on tällaisissa tapauksissa asetettava hallituksen taakse." Sen jälkeen lehti useita kertoja on ilmoittanut vireillä olleiden neuvottelujen suhteen lojaalisuutensa hallitusta kohtaan, ja m. m. marraskuun 11 päivän pääkirjoituksessaan se lausuu: „Ehkäpä on syytä huomauttaa myös siitä, että jos Neuvostoliiton taholla uskotaan, että Suomessa esiintyisi ratkaisun helkellä sisäistä hajaannusta ja tässä mielessä käytäisiin kiristämään jouta äärimmilleen, niin olisi se erehdys. On huomautettava, että Suomi on yhä vielä parlamentaarinen maa, jossa monistakin asioista vallitsee suuriakin erimielisyyksiä ja jossa tärkeistäkin asioista saatetaan käydä keskusteluja menettelytavoista, mutta jossa parlamentaarisen periaatteen mukaisesti kansakunnan elinkysymyksissä asetetaan kokonaisuutena hallituselinten taakse. Voi olla, ettei meidän hallitusrintamamme kovin keinotekoiselta näyttävä yksimielisyys tee tässä suhteessa uskottavaa vaikutusta." Minulla on tässä myös kaikki tämän jälkeen, siis marraskuun 11 päivän jälkeen ilmestyneet Suomen Pienviljelijän numerot, enkä tosiaan voin voi käsittää, kun olen ne lukenut, mitä näissä on sellaista, että lehti voitaisiin kerta kaikkiaan lakkauttaa. (Keskustasta: Luetaanpas ne kaikki!) Minä voin arvoisalle pyytäjälle nämä lainata sitten kuin astun alas täältä pöntöstä.

Lehden kirjoituksissa on ollut paljon kestämätöntä, enkä minä ole mainitun lehden kannattaja saati sitten kirjoittaja, niinkuin on vahingonteon tarkoituksessa nurkissa kuiskailtu. Se, että Sasu Punasen jutut hävisivät Suomen Sosialidemokratista saattoi ehkä aiheutua siitä, käyttäakseni jälleen herra oikeusministerin sanoja, „että koko maailmalle osoitetaan, ettei tämä sanomalehdistön yksimielisyys ole hallituksen puolelta harjoitetun painostuksen tulos, vaan yksi kansan yksimielisyyden vapaa ilmenemismuoto". Mutta kuka sanoo, etteivät Sasun kirjoitukset vielä joskus ilmestykin. Yli 25 vuotta sitten, maailmansodan alussa, lakkautti keisari minulta lehden, kerta kaikkiaan koko lehden, ja kerrassaan

koko maailmansodan ajaksi. Mutta senkään miehen puhe ei pitänyt, sillä tuli vallankumous, Suomen kansa vapautui keisarista, ja hänen satraapeistaan, ja „kipa kapa" alkoi tämäkin lehti ilmestyä uudestaan, entistä ehompana.

Mitä Soihtuun tulee, jonka viimeksi ilmestynyt numero on takavarikoitu, olen lukenut tuon numeron, joka on tässä edessäni (Keskustasta: Hyväähän se oli!) ja sanon, että siinä oli hyvän ohella tuhmaakin, kuten esim. se kohta, jossa vanhaa suomettarelaisista maailmankatsomusta tehostaen sanotaan, että „Molotovin puheen jälkeen ei enää voida väittää, että Neuvostoliitto olisi esittänyt vaatimuksia, jotka saattaisivat maamme riippumattomuuden vaaranalaiseksi. Neuvostoliiton ehdotusten tarkoituksena on estää Suomen samoin kuin toisaalta muidenkin pienien kansojen joutuminen imperialististen valtojen taistelutantereeksi" (Eduskunnasta: Onko hyvä?). Kun väitetään, että Molotovin puheen jälkeen ei enää voi väittää, että Neuvostoliitto olisi esittänyt vaatimuksia, jotka saattaisivat maamme riippumattomuuden vaaranalaiseksi, niin se on, kuten minä sanoin, sitä suomettarelaisista maailmankatsomusta, jota routavuosien aikana täällä hyvin paljon esitettiin (Keskustasta: Se on enemmän marxilaista!), mutta jota Suomen työväki ei ole koskaan hyväksynyt. Ettekö te kuullut, että keisari lakkautti minulta lehden? — Mutta tämän Soihtuun kirjoittelun takia ei kuitenkaan sen enempää kuin Suomen Pienviljelijänkään esiintymisen takia olisi ollut tarpeellista antaa esillä olevaa asetusta. Sitä paitsi voimassa olevan lain mukaan olisi Soihtu niinkuin Suomen Pienviljelijäkin voitu takavarikoida, mihin kuitenkin, katsoen puheena olevien julkaisujen vähämerkityksellisyyteenkin, tuskin olisi ollut aihetta.

Suomen kansa on, se tulkoon sanotuksi tässä siltä varalta, että Pietarin radio sieppaisi tästä eduskuntakeskustelusta jotakin, Suomen kansa on yksimielinen suureen asiaan nähden, maamme itsenäisyyteen ja riippumattomuuteen nähden (Eduskunnasta: Mutta ei Soihtu!). Näistä ja ulkopolitiittisista asioista kirjoitettaessa voidaan kyllä tehdä tyhmyyksiä, mutta siitä ei sittenkään ole niin suurta vaaraa kuin on siitä, että vapaa lehdistö, sen arvostelu-oikeus, pannaan niin heikkoihin kantimiin

kuin se on tämän asetuksen voimassa ollessa.

Painovapauden merkityksen ovat maamme suurmiehet täysin tajunneet. Niinpä, puhuakseni „suulla suuremmalla”, pari vuosisataa sitten Ruotsi-Suomessa vaikuttanut kuuluisa maamiehemme Pietari Forsskål lausuu kirjoituksessaan „Ajatuksia yhteiskunnallisesta vapaudesta” seuraavaa: „Vapaassa yhteiskunnassa on vihdoin tärkeä myös oikeus saada vapaasti olla yhteiskunnan parasta edistämässä, mutta tätä varten täytyy yhteiskunnan tilan tulla asianmukaisesti tunnetuksi jokaiselle, jotta jokainen saattaisi siitä lausua ajatuksensa. Missä tätä oikeutta puuttuu, ei vapaus ansaitse nimeänsä. Se, mikä koskee sotaa tai mitä muukalaiset tai viholliset voisivat väärin käyttää, kätkeäkseen joksikin aikaa useiden tiedoksi tulemasta, ei omien kansalaisten, vaan vihollisten tähden, mutta rauhan asiat ja se, mikä yleensä kuuluu sisäiseen edistykseen, eivät ollenkaan sovellu kansalaisilta kätkeväviksi. Muuten tapahtuu helposti, että muukalaiset, jotka ainoastaan tahtovat tehdä haittaa, lähettiläilään ja rahojen avulla ottavat selkoa kaikista salaisuuksista, mutta maan asukkaat, joiden tulee antaa sopivia neuvoja, elävät useimmista seikoista tietämättöminä. Jos sitä vastoin koko maan oloista ollaan selvillä, huomaavat ainakin tarkkaavaiset, mikä on hyödyksi, mikä haitaksi. Ja jos tarpeellinen painovapaus vallitsee, voivat he sen ilmaista kaikille. Silloin totuus ja isänmaanrakkaus voivat kaikissa yleisissä neuvotteluissa päästä valtaan ja isänmaan yhteisestä menestyksestä riippuu kaikkien yksityisten onni.” Näin Pietari Forsskål.

Ja setä Topelius lausuu Mietekirjassaan sanomalehdistöstä puhuessaan, että sensuuria ja muita hallinnollisia toimenpiteitä „tehokkaampi on sanomalehtien oma keskinäinen tarkastus, sana sanaa vastaan, totuus valhetta vastaan, puolustus panettelua vastaan”. Ja, tullaksemme omaan aikaamme, kirjoitti, poikkeuslaeista puheen ollen nykyisen opetusministeri Uno Hannulan lehti Pohjolan Sanomat maaliskuussa 1936, ilmeisesti hänen kynällään, seuraavat sanat: „Olettakaamme vain, että nykyisen hallituksen asemasta olisi fascismin taipuvainen hallitus. Sen taakse — niin hän oletti edelleen — voitaisiin eduskunnassa saada yhtä suuri ryhmä kuin nyt

Kivimäen hallituksen takana on. Se voisi noudattaa samaa parlamentarismia kuin Kivimäen hallitus, ehkäpä eräissä suhteissa mennä muutamia askelmia pitemmälle. Siihen on nimittäin mahdollisuuksia niiden lukuisten poikkeuslakien nojalla, joita kansanvallan turvaksi on säädetty, mutta joita voidaan käyttää myös kansanvaltaa vastaan. Tällainen fascismin taipuvainen hallitus voisi helposti koko voimallaan nojautua ulkoparlamentarisiin voimiin. Ei olisi pakko eduskuntaa poistaa, mutta sen merkitystä voitaisiin aste asteelta vähentää. Eihän Saksassakaan ole eduskuntaa poistettu, mutta jokainen tietää kyllä, mikä merkitys sillä on.” Näin kirjoitti Uno Hannula 1936.

Näiden kolmen Suomen suurmiehen, Pietari Forsskålin, Sakari Topeliuksen ja Uno Hannulan mielipiteisiin, viimemainnut vuodelta 1936, yhdymme ja allekirjoitamme ne.

On muistettava, että sitä yksimielisyyttä suurissa asioissa, mikä meillä nyt vallitsee, käyttävät hyväkseen omien etujensa taivottelijat. Kuvaavana esimerkkinä on se valistus ja painostus, millä 8-tunnin työaikalain merkitys äskettäin tehtiin tyhjäksi myös ylityökorvauksiin nähden. Työväen täytyi nousta tehtaissa ja työmailla takajaloilleen ennenkuin laki taas saatettiin voimaan ylityökorvauksiin nähden (Oikealta: Kuuluuko asiaan?). Kuuluu varmasti. Poikkeus on vielä voimassa ylityötunteihin nähden, mutta ei ylityökorvauksiin nähden, vaan työläiset saavat nyt nuo korvaukset.

Eikä talonpojan asema ole paljon parempi joutuessaan kapitalistien kupattavaksi. Vuosi sitten kirjoitti vientiteollisuksien hakamies, pääkonsuli Solitander kyynilliset sanat siltä varalta, että raaka-puun hintaa ruvettaisiin lainsäädännön avulla vakauttamaan vientiteollisuuden trustiutuessa. Kuunnelkaa nyt nämä Solitanderin sanat, herrat maalaisliittolaiset, jotka myötäilette oikeistoa, myös Vihtori Vesterinen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Kuuluukohan tämä nyt asiaan?

Puhuja: Herra Solitander kirjoitti: „— — — ylenkatse lakeja kohtaan on erittäinkin kapitalistien keskuudessa saavutta-

nut sellaisen laajuuden, että tullaan käyttämään kaikki mahdollisuudet lain kiertämiseen ja rahojen sijoittamiseen niiden pyörien rasvaamiseen, jotka parhaiten voivat palvella puunjalostuksen asiaa" (Eduskunnasta: Tämä on eri asia!).

Tällaisia ilmiöitä rassaamaan tarvitaan vapaata rasvaamatonta sanomalehdistöä.

Ed. Erich: Herra ensimmäinen varapuhemies! Asianomaisten vastalauseen allekirjoittajien äidinkielen mukaisesti sallittaneen minun ensi aluksi lausua ruotsinkielellä muutama sana edustajien Estlanderin ja Österholmin perustuslakivaliokunnan mietintöön liittämän vastalauseen johdosta ja sen jälkeen myöskin hiukan tarkistella edellisen puhujan tässä asiassa antamaa lausuntoa, johon tuskin sen eräisiin kohtiin nähden voi olla panematta vastalauseetta (Eduskunnasta: Aivan!).

Ehuru jag fullt uppskattar de konsekvent liberala principer varav rdm. Estlanders och Österholms reservation är besjälad och djupt högaktar de bägge herrarnas, av vilka den förstnämnda aktivt deltog i fosterlandets politiska liv redan under ofärdsåren, manliga och oförskräckta uppträdande under en längre följd av år, uppfyllda av oro och osäkerhet, synes det mig i detta konkreta fall vara svårt att ansluta mig till den i reservationen omfattade avböjande ståndpunkten till regeringens åtgärder. Till och med den mest principfasta medborgare bör ej förlora sinnet för det nuvarande ögonblickets karga och från utvecklingens normala gång avvikande realiteter, vilka kräva exceptionella åtgärder från en ansvarig regerings sida. Om det fria ordet missbrukas under rådande förhållanden på ett sätt, som är ägnat att lända riket till skada och förfång samt äventyrar dess yttre säkerhet, bör regeringen skrida till sådana åtgärder, som äro närmare föreskrivna i republikens skyddslag. Då denna sistnämnda lag av riksdagen blev antagen, framhölls bland annat från regeringshåll, att enär inga rubbningar åtminstone av mera betydande beskaffenhet förekommit under de senaste tiderna i vårt inre liv, lagen knappast komme att leda till några som helst praktiska åtgärder. Däremot kunde åtgärder mähända bli påkallade av vårt förhållande till yttre makter samt det allmänna världspolitiska läget.

Uppseendeväckande missbruk av ordets frihet har mig veterligen till all lycka även i sistnämnt hänseende ytterst sällan förekommit. Men ett av dessa fall har varit av så upprörande beskaffenhet, att justitieministern ansett sig böra skrida till resoluta åtgärder. Då en periodisk tidskrift nästan på varje sida av sitt senast utkomna nummer yttrat sig kränkande om de s. k. västmakterna och i grova ordalag förolämpat deras ledande män, kan och får detta ej tolereras av regeringen i ett land, som anstränger sina yttersta krafter för att bevara rikets neutralitet och oberoende.

Vid ett socialdemokratiskt möte med enorm anslutning i Stockholm för ett par veckor sedan antogs enhälligt en mycket skarp och utmärkt såväl motiverad som stiliserad resolution mot vissa dunkla element i samhället och deras förehavanden. Dessa böra, så heter det i resolutionen, med iskallt förakt behandlas av hederliga medborgare, som äro besjälade av ansvars-känsla och sinne för tidens djupa allvar. Det är ingalunda uteslutet att detta iskalla förakt kommer att leda även till praktiska lagstiftningsåtgärder, som visserligen under normala tider äro i högsta grad främmande och motbjudande för nordiska rättsbegrepp, men som kunna bliva oundvikliga under exceptionella förhållanden och givetvis återkallas så snart de sistnämnda upphört att finnas till. Denna fråga har i varje fall livligt diskuterats i olika kretsar icke minst i det mäktiga socialdemokratiska lägret, där man tack vare Hjalmar Brantings och Per Albin Hanssons utomordentliga upplysningsarbete har ett utpräglat sinne för det politiska livets realiteter.

Jag emotser, herr första vicetalman, med tillförsikt att grundlagsutskottets betänkande kommer att omfattas av riksdagens övervägande majoritet.

Kun minä en haluasi rasittaa vanhaa ystääväni eduskunnan tulkkia lisätyöllä ja ylityöllä, kääntämällä äskeisen lausuman suomenkielelle, saanen itse muutamalla sanalla esittää sen suomeksi, minkä äsken olen ruotsiksi lausunut.

Samalla kuin minä tunnen suurinta kunioitusta niitä todellisia vapaamielisiä periaatteita kohtaan, jotka ilmenevät edustajien Estlanderin ja Österholmin allekirjoittamassa vastalauseessa ja niinikään sitä laille

kuuliaista ja kansalaisvapauksia kunnioittavaa toimintaa kohtaan, joka näillä molemmilla herroilla on takanaan, on minusta mahdotonta ymmärtää sitä kielteistä kantaa, jolla he kysymyksessä olevassa asiassa suhtautuvat hallituksen toimenpiteisiin. Vastalausejat ovat jättäneet huomioonottamatta, kuinka suhteellista kaikki varsinkin nykyaikana on, ja kuinka itsessään hyvienkin ja kunnioitettavien periaatteiden joskus täytyy väistyä ankaran todellisuuden vaatimusten tieltä.

Kun tämä sama eduskunta hyväksyi tasavallan suojelulain muutamia viikkoja sitten, lausuttiin erikoisesti hallituksen taholta ei ainoastaan se toivomus, vaan myöskin se varma vakaumus, että sitten kun sisäiset olot meidän maassamme ovat suuresti vakaantuneet, lakia ei tässä mielessä tarvitse käyttää. Sitävastoin huomautettiin ulkopoliittisen tilanteen erinomaisesta vakavuudesta ja osoitettiin, että meidän suhteemme vieraisiin valtioihin ja nimenomaan meidän vilpiton halumme säilyttää ehdoton puolueettomuutemme, — puolueettomuutemme, jonka hyväksi me jo olemme niin paljon uhranneet, — saattaa tehdä nykyoloissa eräät poikkeuksellisetkin toimenpiteet välttämättömiksi. Tämä ennustus on valitettavasti toteutunut. Tosin lienee vain parissa kolmessa tapauksessa vapaata sanaa väärinkäytetty valtakunnan turvallisuutta vaarantavalla tavalla. Olisi erinomaisen hyvä, jos saattaisi yhtyä niihin oikeisiin ja kauniisiin mielipiteisiin, jotka ed. Ikola erittäin oivallisessa lausunnossaan asian alkukäsittelyssä esitti, nimittäin, että tuonkaltaiset valtakunnan turvallisuutta vaarantavat julkaisut saataisiin halveksivalla vaikenemisella maailmasta pois. Valitettavasti minun kuitenkin täytyy epäillä, että ed. Ikolan esittämät ajatukset ovat jonkun verran liian optimistisia (Ed. Komu: Ei hän itsekään usko niihin!). Se on paljon mahdollista.

Ed. Räisänen otti äskeisessä lausunnossaan tehtäväkseen puolustaa kahta vapaan sanan tulkkia, jotka kumpikin ovat joutuneet oikeusministerin puolelta poikkeuksellisten toimenpiteiden alaiseksi ja lausui paheksumisensa oikeusministerin, jonka takana varmasti hallitus kokonaisuudessaan on, toimenpiteiden johdosta. Minun täytyy myöntää, että lehteä Suomen Pienviljelijä minä varsin harvoin olen nähnyt, joten

minä siinä suhteessa en voi lausua sitä enkä tätä. Sitä vastoin on käteeni sattunut toisen ed. Räisäsen mainitseman sanomalehden viimeinen numero ja minun täytyy tosiaan ihmetellä, että ed. Räisänen ei ole siinä löytänyt muuta kuin joko sellaista, joka ei varsinaisesti ole paheksuttavaa taikka sitten pahimmassa tapauksessa joitakin tuhmuuksia. Minusta siinä on hyvin paljon enemmän ja hyvin paljon arveluttavaa. Siinä on paitsi mahdollista muuta roskaa, josta nyt ei ole kysymys ja joka painukoon unholaan, esim. tavattoman vakavia häväistyksiä n. s. länsivaltoja ja niiden johtavia valtiomiehiä vastaan. Nämä kirjoitukset ja tunteenpurkaukset ovat luonteeltaan sellaisia, että ne eivät missään tapauksessa ole paikallaan maassa, joka kaikin keinoin ja suurin uhrauksin pyrkii säilyttämään puolueettomuutensa (Eduskunnasta: Oikein!).

Tässä on viitattu siihen, että tuonkaltaisten julkaisujen lukijamäärä on kovin pieni. Muistaakseni juuri ed. Ikola aikaisemmassa puheenvuorossaan tähän viittasi. Epäilemättä niin saattaa ollakin asianlaita, jos lukijakuntaa arvostellaan tilaajamäärän perusteella. En minäkään usko, että noilla julkaisuilla on kovinkaan monta sataa tilaajaa. Mutta sen valitettavampaa on, että niitä ostetaan irtonumeroina kovin paljon, ellei muusta syystä, kuin uteliaisuudesta, — uteliaisuudesta, joka sittenkin saattaa koitua kohtalokkaaksi, koska läheskään kaikilla lukijoilla ei voi edellyttää olevan tarpeellista arvostelu- ja harkintakykyä ja joka on kohtalokasta senkin vuoksi, että näiden julkaisujen kirjoituksiin jo maamme rajojen ulkopuolella on kiinnitetty sangen suurta huomiota. Tällä tavalla juuri sellaiset julkaisut, jotka ed. Räisänen mainitsi, saavat kerrassaan ansiotonta arvonnousua, niinkuin meidän sosialidemokratien on tapana sanoa.

On lausuttu, että hallituksen toimenpiteet painovapautta rajoittavan asetuksen nojalla olisi viipymättä alistettava tuomioistuimen joko hyväksyttäväksi taikka hylättäväksi. Ne luonnollisesti kävisivät mitättömiksi, ellei tuomioistuin antaisi niille siunausta. Tämäkin on tietysti periaatteessa oikein. Nyt tiedetään kuitenkin, että tällaisenkin jutun käsitteleminen tuomioistuimessa kestää verrattain pitkän ajan. Minä olen laskenut, että lakkautusjuttu tuskin, vaikka

se tuomioistuimessa hyvin kiireellisenä käsiteltäisiin, tuskin ehtisi läpikäydä kaikki oikeusasteet lyhyemmässä ajassa kuin seitsemässä tai kahdeksassa kuukaudessa. On aivan selvää, että se toimenpide, johon hallitus on ryhtynyt, tässä tapauksessa jo olisi saattanut menettää kaiken merkityksensä. Toimenpiden on luonteeltaan niin kiireellinen, että se viipymättä on täytöntöönpantava. Minulla puolestani ei ole pienintäkään pelkoa siitä, että nykyinen hallitus, jolla on takanaan suunnilleen taikka jolla ainakin pitäisi olla takanaan suunnilleen se määrääneemmistö, jota valtiopäiväjärjestyksen 67 § edellyttää ja jota siis eduskunta voi askel askeleelta valvoa, tuntisi edes pienintäkään halua väärinkäyttää niitä tasavallan presidentille, asiallisesti hallitukselle suotuja oikeuksia, joista nyt on kysymys (Ed. Kares: Eduskuntahan se valvoi ministeri Kekkonenkin menettelyä ja hyväksyi!). — Ja hyväksyi sen täydellisesti, niinkuin pitikin hyväksyä (Ed. Kares: Laittoman teon sanomalehtiä vastaan!). — Että näiden asioiden käsitteleminen hallituksessa tulee tapahtumaan täysin oikeudellisten näkökohtien mukaan, siitä on mielestäni takeena myöskin se, että meidän maassamme ei liene koskaan ollut hallitusta, jossa juridinen kompetenssi olisi niin voimakas kuin nykyisessä. Nykyisen hallituksen jäsenistähän kokonaista viisi on lainopillisen sivistyksen saanutta ja muillakin hallituksen jäsenillä on myös oikeuselmästä hyvinkin runsaita ja monipuolisia kokemuksia.

Lopuksi minä en voi olla huomauttamatta siitä, että se, minkä minä tässä olen lausunut, ei suinkaan, niinkuin ehkä joku väittänee (Ed. Kares: Merkitse mitään!) — kyllä se merkitsee aika paljon —, ehkä minun omista ryhmätovereistanikin, ole ristiriidassa todellisen vapaamielisyyden eikä sosialidemokratian periaatteiden kanssa (Ed. Räisänen: Ne ovat niitä Mikon puheita vain!). — Kyllä ne ovat vähän muitakin puheita. Annahan kun minä kerron. Olen itse seurannut tapahtumia Ruotsissa, vaikka kyllä sinä ruotsia ymmärrät, niin ettei se olisi tarpeen sinulle kääntää.

Noin parisen viikkoa sitten pidettiin Tukholmassa suuri sosialidemokraattinen työväen kokous, johon osanotto oli tavattoman runsas. Tämä kokous hyväksyi yksimielisesti erittäin jyrkän ja muodollisesti-

kin oivallisen julkilausuman, jossa kehoitettiin kaikkia velvollisuudentuntoisia ja vallitsevien olojen vakavuuden ymmärtäviä kansalaisia suhtautumaan jääkylmällä halveksimisella sellaisiin hämäriin voimiin, joita siellä ja täällä yhteiskunnassa esiintyy ja joiden toiminta voi koitua suureksi vahingoksi valtakunnan menestymiselle. Minä olen havainnut, että Ruotsissa on eri poliittisissa piireissä vakavasti keskusteltu siitä, riittääkö ainoastaan tällainen jääkylmä halveksiminen, vai eivätkö myöskin samaa tarkoittavat lainsäädännölliset toimenpiteet nykyoloissa voi tulla välttämättömiksi. Olen huomannut, että juuri työläispiireissä tällä viimeksimainitulla ajatuksella on ollut sangen voimakasta kannatusta, sillä Ruotsin työläiset ovat saaneet oivallista valistusta ja oppineet sellaisten miesten kuin Hjalmar Brantingin ja Per Albin Hanssonin johdolla suhtautumaan valtiollisen elämän realiteetteihin tyynesti ja harkitsevasti. Poikkeukselliset toimenpiteet, joita nytkin käsiteltävänä oleva asetus tarkoittaa, ovat luonnollisesti pohjoismaiselle oikeustajunnalle sellaisenaan ikäviä ja vastenmielisiä. Mutta jos vakava aika niitä vaatii, täytyy niihin mennä ja ne on peruutettava heti sen jälkeen, kun säännöllinen elämäntahti on palannut.

Ed. Estlander: Jag har för min del icke ansett det vara nödigt att i detta ärende påkalla omröstning, helst det måste betvivlas, att voterings, vars utgång på förhand naturligtvis är given, komme att motsvara denna utomordentligt viktiga angelägenhets verkliga betydelse. Min reservation vidhåller jag självfallet och röstar för den, därest förslag därom göres.

Ed. Virkkunen: Kun eduskunta viime lokakuun 3 päivänä käsittelee tasavallan suojelulakia, merkitsin lausunnossani oman kantani erääseen yksityiskohtaan, jota en voinut hyväksyä. Käsitellessäni on vieläkin sama kuin silloin. Tämä kanta esitetään nyt perustuslakivaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa. Yhtä vähän kuin vastalauseen tekijöillä on minulla mitään aihetta muuttaa aikaisempaa käsitystäni, jota pidän oikeana. Vastalauseen etu on sekin, ettei sen kannanotto ole kokonaan kielteinen, vaan se osoittaa hallitukselle tien, jota seuraamalla hallitus voisi

tarkoituksensa, jonka kyllä hyväksyn, täysin saavuttaa ottamatta asetukseen sellaista sanontaa, josta ollaan eri mieltä. Oikeusministeri on vakuuttanut, että asetusta tulaaan käyttämään yksistään ulkopoliittisia näkökohtia silmälläpitäen. Vakuutus otetaan mielellään varteen, mutta sellaisen antaminen osoittaa, että asetuksen sanamuoto voi antaa aihetta ahtaampaankin tulkintaan. Tämä mahdollisuus on asetuksesta poistettava.

Ed. Wiik: Olen perustuslakivaliokunnassa äänestänyt asetuksen kumoamisen puolesta ja haluan täällä, herra puhemies, perustella kantani.

Meidän kansallamme on useasti ennen ollut tilaisuus oppia antamaan arvoa sanan vapaudelle ja ylipäänsä demokraattisille saavutuksille. On ollut aikoja kansamme elämässä, jolloin on riistetty meiltä nämä vapaudet, jolloin on lakkautettu tai muuten rangaistu sanomalehtiä sillä perusteella, että ne ovat vallanpitäjien mielestä levittäneet vahingollisia mielipiteitä. Silloin huomautettiin lehdistön taholta, että sanomalehtihän ei ainoastaan levitä omia käsityksiään, se ennen kaikkea ilmaisee lukijakuntansa mielipiteet. Tämä totuus kuuluu niihin, jotka ovat pyrkineet unohduttamaan senjälkeen kun Suomi pääsi itsenäiseksi, joten vieraat mahdit eivät enää ole uhanneet sananvapauttamme. Se on siis sanottava uudelleen ja huomautettava siitä, miten sananvapauden periaate kuuluu, että sananvapaus on, ei ainoastaan enemmistöllä ja sen asettamilla vallanpitäjillä, vaan myöskin vähemmistöllä, silloinkin kun se lausuu eriäviä mielipiteitä. Vähemmistö voi muuttua enemmistöksi, jos sillä on mainittu mahdollisuus, ja moni erehdys voi täten tulla oikaistuksi. Sananvapaus on välttämätön sentähden, että muuallakin eikä ainoastaan vallanpitäjien piireissä voi olla käsityksiä siitä, mitä vaativat ne maan „elinedut”, joita asetus tahtoo suojella.

Kun tästä huolimatta on nyt menty supistamaan painovapautta, niin siihen on tähtynyt olla erittäin painavia syitä. Mitkä nämä syyt ovat? Ei ole väitettykään, että sanomalehdistö olisi paljastanut valtiosalaisuuksia tai ylipäänsä tehnyt rikoksia tai että se vastaisuudessa todennäköisesti tulisi rikoksia tekemään. Sitä varten tämä

asetus ei ole olemassa. Ja jos rikoksia olisi tehty, niin varmasti kyseessäolevat lehdet olisi jo asetettu syytteeseen.

Kuten oikeusministeri täällä viime täysistunnossa lausui — sillä tässä istunnossa hän valitettavasti ei ole saapuvilla — niin tämä asetus tarkoittaa estää sellaisia lausuntoja, jotka hallituksen mielestä ovat vahingollisia. Asetus tahtoo rajoittaa keskustelua siitä, mitä maan elinedut vaativat. Hallituksen pitäisi siis, niinkuin myöskin tässä keskustelussa on sanottu, suojella vähemmän arvostelukykyisiä kansalaisia vääriltä mielipiteiltä. Onko tähän sitten ilmennyt syytä? Yleisestihän myönnetään, että maamme sanomalehdistö on viime aikoina erikoisen lämpimästi kannattanut hallitusta. Voitaneen sanoa, että maamme lehdistö miltei kokonaan on esiintynyt hallituksen äänenkannattajina. Jos jokin pieni julkaisu on lausunut mielipiteitä, jotka hallituksen ja ehkä myös yleisen käsityksen mukaan ovat väärä, niin tällaisten tilapäisten ja vähäpätöisten syiden takia ei olisi käytävä supistamaan kansanvaltaisen sananvapauden käyttöä vieläpä epämääräisiksi ajoiksi. Ei ole tehtävä sananvapautta riippuvaksi hallinnollisesta vallasta (Oikealta jokin välihuudahdus). En kuullut, mitä siellä huudettiin. — Sitä ei ole tehtävä senkään takia, että eivät edes hallituksen kaikki jäsenet ole osoittaneet riittävästi arvostelukykyä omaan julkaisutoimintaansa nähden. Ajattelen erästä laulukirjaa, joka äskettäin on julkaistu puolustusministeriön toimesta. Sen nimi on „Kenttälauluja”. Paitsi että se ylipäänsäkin on alhaisella tasolla, siinä suorastaan esitetään raakuuksia, jotka saattavat vaikuttaa lukijoihin sikäli haitallisesti, että vuosien kuluessa jatkuneen kansansivistystyön tuloksia saatetaan osaksi hävittää miesten ollessa asepalveluksessa ja käytäessä tuollaisia sopimattomia opetusvälineitä. Jos tämä asetus jää voimaan, pyydän, että hallitus sen nojalla tai muullakin tavoin huolehtisi siitä, että sanottu laulukirja poistettaisiin armeijan käytännöstä.

Vastaisuudessa taas saattaa ilmetä tilanteita, jolloin on maallemme välttämätöntä, että mielipiteitä saadaa vapaasti ja kansanvaltaisesti lausua silloinkin, kun ne saattavat olla toisenlaisia, kuin mitä hallitus pitää oikeina. Ne, jotka täällä edus-

kunnassa ovat asetusta kannattaneet, lähetevät kaiketi siitä, että he ovat tällä hetkellä vahvemmalla puolella eivätkä siis välitä toisten sananvapaudesta. Mutta heidän pitäisi ainakin ottaa huomioon, että tilanne saattaa muuttua. Tällaiset poikkeussäännökset pyrkivät olemaan pitkäaikaisia. Se jolla on valta tahtoo sen säilyttää, ja vallan hallussapito saattaa myös houkutella sitä käyttämään. Mainitsen esimerkkinä sen asetuksen, joka annettiin Mäntsälän viikon aikana. Mäntsälän kapina likvidoitiin viikossa, mutta asetus pysyi voimassa yli yhdeksän kuukautta.

Tämän asetuksen vaarallisuutta lisää sen sanamuoto, joka on yhtä epämääräinen ja venyvä kuin tasavallan suojelulakikin. Se puhuu lausumista, jotka ovat omiansa vahingoittamaan Suomen elinetoja — pitäisi siis hallituksen ratkaista, mitä Suomen elinedut kulloinkin vaativat.

Sananvapaus kuuluu kansanvaltaisiin kulttuuriarvoihin, joiden kunnioittaminen merkitsee sisäistä voimaa, jota vastoin niiden sivuuttaminen voi usein merkitä sisäistä heikkoutta. Diktatuurimaiden antama esimerkki ei ole houkutteleva, sitä ei olisi täällä seurattava.

Esillä oleva asetus on periaatteellisesti väärä, eikä se käytännössä ole osoittautunut välttämättömäksi. Ehdotan, herra puhemies, että asetus kumottaisiin.

Ed. Brander: Herra puhemies! Sanomalehtien ammattikirjoittajain lausunnot asetusta painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä päätettäessä ovat arvosteltavat jäävien henkilöiden lausumiksi. Valistusfilosofi Rousseau kirjoitti jo 200 vuotta sitten teoksessaan „Tunnustuksia”, miten niiden ammattikirjoittajien omatunto on vaarassa, jotka kirjoittavat saadakseen palkkansa elinkeinonsa kirjoituksiensa rivien luvun mukaan. Tämän kuuluisan ajattelijan lausumat totuudet eivät ole kalvenneet 200 vuoteen. Pyydän edustajaa, toimittaja Räisästä, lukemaan ne uudestaan. Rousseau oli radikaali työväenasiain ystävä, mutta ymmärsi hyvin maalaistenkin työn arvon ja merkityksen yhteiskunnassa. Rousseau antaa ammattisanomalehtimiehelle ajattelemisen aihetta hänen hiljaisina hetkinään parannuksen tekoa varten. Ei oteta siis huomioon näitä liian vapaita elinkeinonsa puolesta puhu-

jien lausuntoja, vaan tehdään asetus, mitä maa nyt tällä hetkellä tarvitsee.

Ed. Linkomies: Herra puhemies! Kun tasavallan suojelulain hyväksyminen siinä muodossa, jossa hallitus sitä vaati säädettäväksi, oli eduskunnassa esillä, vastustin sitä lain epämääräisen ja tulkinnanvaraisen sanamuodon vuoksi. Eduskunta kuitenkin huomattavalla äänten enemmistöllä lain hyväksyi. Nyt on määriteltävä suhtautuminen suojelulain nojalla annettuun, painovapautta rajoittavaan asetukseen, jossa on säilytetty sellaisenaan suojelulain sanamuoto, myöskin se sanonta, jota puolestani olen pitänyt epäonnistuneena. Johdonmukaisuus näyttäisi vaativan, ettei voisi asettua asetustakaan tässä muodossa kannattamaan. Mutta asia ei ole niin yksinkertainen. On olemassa seikkoja, jotka kehoittavat nykyvaiheessa toisenlaiseen kannanottoon. Ensinnäkin on todettava olosuhteiden ratkaisevasti muuttuneen siitä lähtien, jolloin kysymys itse suojelulain sisällyksestä ja sanamuodosta oli täällä ratkaistavana. Olemme joutuneet olotilaan, joka on sotatilan rajalla ja joka kenties tällaisena voi kestää pitemmän aikaa. Tämmöisenä aikana hallitus kieltämättä tarvitsee laajoja valtuuksia ja olisi pikkumaista tehdä tämmöisissä olosuhteissa erimielisyyden aihetta siitä, ovatko valtuudet jonkin verran liian väljiä ja liian epämääräisiä. Meidän täytyy nykyisessä tilanteessa uskoa hallituksen kykyyn ja hyvään tahtoon paljon suuremmisakin asioissa kuin tässä. Nykyinen ajankohta vaatii yksimielisyyttä, eikä tässä ole riittävää aihetta sitä rikkoa. Toiseksi on huomattava, että hallitus on antaessaan asetuksen voinut nojautua eduskunnan laillisessa järjestyksessä hyväksymän lain sanamuotoon. Tosin hallitus olisi voinut ja mielestäni sen olisi pitänytkin juuri yksimielisyyden saavuttamiseksi jättää asetuksesta pois riidanalaisina olleet sanat. Mutta minulle tuntemattomasta syystä hallitus ei ole sitä tehnyt. Se, että hallitus on näin menetellyt, ei kuitenkaan ole riittävä syy vaatia asetuksen kumoamista. Mielestäni näet eduskunnan asiana tällaisessa tapauksessa on lähinnä tarkastaa, onko ollut olemassa edellytykset asetuksen antamiselle ja onko asetus valtuuslain mukainen. Kun ei voi olla erimielisyyttä tällaisen asetuksen ehdottomasta tarpeellisuudesta ja kun halli-

tus sen antaessaan on käyttänyt lain sanamuotoa seuraa tästä, että mielestäni ei voi vaatia asetuksen kumoamista. Tätä asetustahan on jo tarvittu sellaisten painotuotteitten takavarikoimiseksi ja lakkauttamiseksi, jotka ovat olleet omiaan vaarantamaan valtakunnan ulkonaista turvallisuutta, niin vähämerkityksisiä kuin nuo julkaisut oman kansamme ajatusten tulkkeina täällä omassa maassa ovatkin.

On kaksi seikkaa, jotka tekevät yhtymisen perustuslakivaliokunnan enemmistön kantaan vielä helpommaksi. Toinen on se, että painokirjoitukseen kohdistuvasta toimenpiteestä päättää valtioneuvosto kokonaisuudessaan. Jos yksityinen ministeri, esim. sisäministeri, olisi saanut asetuksen myöntämät väljät valtuudet, en puolestani luultavasti olisi voinut tehdä muuta kuin vaatia asetuksen kumoamista, mutta kun koko valtioneuvosto asiallisestikin vastaa toimenpiteestä, on saatu jonkin verran takeita siitä, etteivät aikaisemmin tapahtuneet erehdykset uusiudu. Toinen tarkoitamani seikka on perustuslakivaliokunnan mietinnön perusteluihin sisältyvä huomautus, ettei asetusta ole pidettävä voimassa kauempaa kuin on välttämättömän tarpeellista. Jos tätä kantaa seurataan, häviää pelko siitä, että hallitus joskus tulevaisuudessa olosuhteiden muututtua käyttäisi lakia sisäpoliittisiin tarkoituksiin. Oikeusministeri onkin vakuuttanut, että sitä ei missään tapauksessa tulla tekemään, mutta joka tapauksessa on syytä erikoisesti alleviivata perustuslakivaliokunnan mietinnön mainitsemaani kohtaa.

Ottaen huomioon nykyisen vakavan ja yksimielisyyteen velvoittavan ajankohdan päädyn puolestani siihen, että yhdyn kannattamaan asetuksen voimassa pysyttämistä.

Ed. I k o l a: Mikäli käsitin tein ehdotuksen tämän asetuksen kumoamisesta jo edellisellä kerralla, mutta koska nyt on ehdotuksen tehnyt — ja sellainen kai uudelleen vaaditaan — ed. Wiik, niin yhdyn kannattamaan hänen tekemäänsä ehdotusta, että esillä oleva asetuksumuutos kumottaisiin ja että hallitus antaisi uuden asetuksen, josta olisi poistettu epämääräinen sanamuoto „tai muita sen elinetaja”.

Ed. K a r e s: Herra puhemies! Hallitus on jo parisen kertaa antanut asetuksia ta-

savallan suojelulain nojalla. Se on näin ollen tilaisuudessa nyt maan edessä lausumaan, että tasavallan suojelulaki on ollut kovasti tarpeellinen, nyt se nähdään. Ja kuitenkin tällainen johtopäätös nykyisissä oloissa on aivan erehdyttävä, sillä kuluneet viikot ovat meille useamman kerran jo osoittaneet, että tarpeelliset lait mitä tärkeimmissä kansalaisten elämää hyvin lähellä koskevilla asioilla on täällä eduskunnassa voitu hoitaa aivan muutamassa päivässä. Niin että jos siis eräitä asetuksia tai eräitä lakeja, jotka nyt kuuluvat tasavallan suojelulain puitteisiin, olisi, niinkuin niitä todella onkin, tarvittu nykyisenä hetkenä, niin ei mikään olisi estänyt eduskuntaa niistä silloin yhtäkkiä laatimasta. Silloin kun tasavallan suojelulaki oli esillä, meidän taholta se jo sanottiin ja tämä syksy on näyttänyt todeksi, että niin on asian laita. Siis tahdon vain merkille panna, että tasavallan suojelulakia ei näiden lakien tähden olisi tarvittu. Lait olisi kyllä saatu toimeen ilmankin tätä tasavallan suojelulakia.

Kun nyt on kysymys painovapauden supistamisesta niinkin suuressa määrin, kuin tällä asetuksella on tarkoitettu, niin minun täytyy sanoa, että lainsäädäntö tai asetuksen säätäminen tällaisessa asiassa on varsin kaksiteräinen miekka. Minä olen seurannut niitä julkaisuja, jotka nyt tämän asetuksen perustuksella ovat lakkautetut. Suomen Pienviljelijää olen lukenut kai jokaisen numeron, ja minun täytyy myöntää, että on peräti outoa, että suomalaisen miehen taholta tällaisen aikana on voitu tällaista lehteä toimittaa. Se on selittänyt nurin kaikki ne toimenpiteet, joista muut kansalaiset ovat olleet yksimielisiä ja mistä eduskunnassakin on oltu yksimielisiä. Se on nimenomaan vaatinut hallituksen jäseniltä sellaisia matkoja useamman kertaa, joita me muut puolestamme, emme ole katsonneet ensinkään tarpeellisiksi. Siellä on ollut lähetettyjä kirjoituksia rintamalta, joidenkin yksinkertaisten kirjoitusten, jotka kuvailevat niitä vaikeuksia, mitä — emme nyt käytä rintama sanaa — mitä siellä jossakin tietysti on ja joihin miehekkäät miehet ovat alistuneet nurkumatta. Siellä on myöskin liian suuria numeroita tehty niistä vaikeuksista, mitä maanviljelijät ja varsinkin pienviljelijät nykyoloissa ovat joutuneet kärsimään. On selvää, että tällaisia seikkoja voisi kirjoitella kuinka laajalti ta-

hansa, sillä eihän pieni kansa, silloin kun ponnistaa koko voimansa, eihän se voi käydä aivan nuottien mukaan joka kohdassa. Siinä tule kärsimystä puolelle ja toiselle ja luonnollisesti kärsimään silloin useimmiten joutuvat ne, jotka muuten ovat taloudellisesti heikompia. Kaikkea tällaista kirjoittelua voisi löytää. Julkaisu on ollut peräti mahdoton tältä kannalta ja olenkin ollut tilaisuudessa tuomaan hallitusmiehille eräässä kokouksessa esille ajatuksen, että tähän *Pienviljelijä*-lehteen olisi tartuttava. Minä olen siitä vakuutettu, että eräät kirjoitukset siinä lehdessä, joita olen lukenut, ovat sellaisia, että jo nykyisten lakien puitteissa se olisi voitu lopettaa ajoissa tai että siihen olisi voitu ryhtyä rangaistustoimenpiteisiin. Sanoin sisäasiainministerille kerran: Toistaiseksi minusta riittäisi se, että hänelle, toimittajalle, annettaisiin hallituksen edessä aivan vakava varoitus hänen kirjoitustavastaan. Tämä kaikki on nyt totta, että esim. tämä julkaisu — toista minä en ole paljon seurannut — on ollut arvoton ja sopimaton tähän aikaan. Olen muuten sitä mieltä, että tämä julkaisu olisi voitu tukahduttaa, jos sen ryhmän kaksi edustajaa, joiden äänenkannattaja tämä pyrkii olemaan, olisivat alusta heti aivan julkisesti lausuneet sen, mitä me tiedämme heidän sydämensä pohjasta ajattelevan. He ovat meidän toisten kanssa tässä yksimielisiä, mutta heitä ovat sitoneet eräänlaiset kunnianarkuussyyt, niin että minä tavallaan senkin ymmärrän, mutta uskon, että tämä asia olisi hoidettu silläkin tavalla hyvin. Siis kun tätä puolta katselee, niin asetus tuntuu paikallaan olevalta: Tämöiset lehdet on lopetettava. Mutta kun ottaa huomioon sen äärettömän mitättömän aseman, mitä molemmilla näillä julkaisuilla on — Suomen *Pienviljelijä* siinä kohdassa, kuin se nykyään on, on täysin arvoton ja sen merkitys maan julkisessa elämässä on aivan olematon. Soihtu, toinen lehti, on tietääkseni aivan samassa asemassa työläisten keskuudessa. Joku sitä uteliaana lukee niinkuin itse puolestani olen *Pienviljelijää* lukenut vasta nyt näinä viimeisinä viikkoina uteliaisuudesta. Tämä on kaikki nyt selvää itsestään, lehdet ovat aivan mitättömät ja jos niiden mitättömyyttä katselee, niin totisesti tuntuu siltä kuin ruvettaisiin tappamaan kärpistä rautakangella, kun sitä varten asetus julkaistaan. Mutta

siihenkin minä olisin valmis, enkä lopulta tätä asetusta vastustakaan, mutta on siinä toinen puoli. Nimittäin silloin ne päättömät puheet, mitä vastapuolemme taholta yhtä mittaa esitetään julkisesti, että täällä muka on joku tavaton vastarinta sitä poliitikkaa vastaan ulospäin, mitä täällä on noudatettu. Senhän me kuulemme siellä puheissa ja kirjoituksissa yhtä mittaa. Hallitus muka on niin arkeillaan, ettei se edes uskalla eduskunnan julkiseen istuntoon tuoda ehdotuksia, mitä se on tehnyt, ja eri puolilta koetetaan esittää asiaa siltä, niinkuin täällä todellakin olisi joku osa kansaa toisella kannalla näihin maan luovutuksiin y. m. nähden, kuin mitä johtava hallitus. Minusta tuntuu siltä, niinkuin tämmöinen asetuksen hyväksyminen, se antaisi aivan kuin uutta vettä näille vastustajille. Johan me olemme sitä sanoneet. Nyt hallitus itsekin huomaa ja eduskunta itse huomaa, että täällä on semmoinen suuri vastarinta, jota nyt täytyy tämmöisillä voimakeinoilla tukahduttaa. Ja se on taasen aivan väärä kuva, aivan väärä kuva tämän maan asioista, ja tämän asetuksen luonne silloin kuvataan aivan väärtä puolelta. Me emme tätä asetusta suinkaan tarvitse saadaksemme tätä kansaa yksimieliseksi ja saadaksemme täällä erimielisyyden äänet vaikenemaan. Tämä kansa on nyt kertakaikkiaan yksimielinen. Minä olen siitä vakuutettu. Ja ne pienet erimielisyyden äänet, jotka ovat ilmenneet täällä — minun täytyy suoraan sanoa, „*Pienviljelijä*”-lehteä lukiesani minä en ole päässyt sielussani vapaaksi siitä, että siinä on kirjoittajalla muitakin vaikutteita kuin vain asia, jota hän ajaa. Minun täytyy sanoa epäilykseni, että vaikutteet taitavat olla peräti merkittäviä, ja varsinkin, kun ottaa huomioon, että tämänkin lehden tiedot menevät naapurivaltakuntaan ja niitä siellä esitetään, niin sitä selvemmäksi käy myöskin lähde, mistä nämä erimielisyydet virtaavat. Meidän täytyy kaikissa tapauksissa tässä eduskunnassa myöskin julkisesti sanoa, että niihin ilmiöihin nähden, mitä meillä nyt on, tämä asetus koskee mitättömyyksiä mitättömyyttä, sellaista, jonka tähden oikeastaan ei kannattaisi tehdä sitä eikä tätä. Se on meidän julkisesti sanottava ja vastustajainkin on se tiedettävä.

Kun nyt kerran tällä kohdalla ollaan, niin minä en puolestani olisi tuskin halu-

kas äänestämään tästä asiasta puoleen eikä toiseen, sillä tällainen asetus nyt, kun se kerran on ehdotettu, niin se voidaan laatia, vaikka tosin olisi voitu ilman sitäkin toimeentulla. Minua on kyllä ihmetyttänyt aika vahvasti, mitä varten hallitus on tähän asetukseen pannut sen valtakunnan „elinedun”. Tässähän on kysymys, niinkuin on hallituksen omalta taholta vakuutettu, vain meidän suhteistamme ulkomaihin ja siitä ulkopoliittisesta asenteesta, missä me nyt olemme. Täällä oikeusministeri kyllä sanoi, että nämä „valtakunnan elinedutkin” tässä asetuksessa pannaan niin sanoakseni ulkopoliittikan puitteisiin. Ei minun ymmärtääkseni asetus itse asetu sille kannalle. Siinä ei käytetä sanaa „ja loukkaa valtakunnan elinetoja”, vaan siinä on „tai”-lause. Se on asia erikseen, että se loukkaa valtakunnan elinetoja ja se tietysti on merkillisen arka kohta tässä kysymyksessä. Tätä asetusta voidaan, jos sitä huonosti käytetään, voidaan käyttää sellaisiinkin tarkoituksiin, jotka eivät suinkaan ole hyviä. Ajatellaan, että täällä tulee erinäisiä puhtaasti sisäisistä asioista jotakin eri mieltä nykyisenä hetkenä, sellaisista asioista, jotka koskevat kyllä valtakuntaa varsin tärkeästi, mutta ei millään tavalla meidän ulkonaista asemaamme. Hallitus voisi käyttää tätä lakia silloin väärin, jos se tahtoi. Minä sanon esimerkin. Hallitushan voi pitää valtakunnan elinetoihin kuuluvana senkin, että esim. nykyinen hallitus sellaisenaan pysyy paikallaan, vaikkapa voisi olla syytä muutoksiin puhtaasti sisäpoliittisista syistä. Ja yleensä kaikki seikat voidaan esittää valtakunnan elineduille kovin tärkeiksi. Minä en ymmärrä, mitä hallitus on tarkoittanut, kun se on pannut tähän „elinedut” ja ainoa syy, jolla minä sen ymmärrän, on se, että hallitus on kertakaikkiaan itsepintaisesti tahtonut pitää tämän sanan täällä, koska se sitä puolusti silloin suojeluslain aikana ja koska se nyt on tullut sellaiseksi ikäänkuin symboliksi, jonka ympärillä koko tämä suojeluslakijuttu liikkuu. Itsepintaisesti on hallitus pitänyt kiinni tästä sanasta, niinkuin se itsepintaisesti pitää kiinni siitä, että hallituksessa täytyy istua edelleenkin mies, joka on tehnyt pahimman loukkauksen hallitusmiehenä Suomen lakeja kohtaan kuin mitä täällä yleensä on tehty.

Ed. Sundström: Kun hyökätään sananvapauden kimppuun tapahtuu se aina kaunein sanoin. Tästä yleisestä säännöstä ei oikeusministerin lausunto edellisessä istunnossa tehnyt poikkeusta. Mutta juuri se sai minut vakuutetuksi siitä, että tätä asetusta ei voida puoltaa, sillä siinä määrin olivat perustelut heikot ja kestävämmät. Painavin niistä näkyy olevan se, että takavarikoituihin lehtiin on Neuvostoliiton radio ja sanomalehdistö usein viitannut. Olen itse usein seurannut neuvostovenäläisiä lehtiä viime kuukausina ja tehnyt silloin sen mielenkiintoisen havainnon, että „Soihtua” ja „Suomen Pienviljelijää” ei ole ollenkaan niin usein mainittu, mutta sitä vastoin on säännöllisesti julkaistu kohtia IKL:n ja kokoomuslehtien kirjoituksista, joiden nojalla venäläiset osoittavat, että maamme ja hallituksemme valmistavat hyökkäystä Neuvostoliittoa vastaan eivätkä halua sovintoa. Jos oikeusministeri haluaa soveltaa periaatteitansa koko Suomen sanomalehdistön suhteen, olisi hänen pitänyt puuttua näihin asioihin, sillä en voi uskoa, että hän tällaista kirjoittelua hyväksyisi. Joko oikeusministeri ei ole ollut tietoinen tästä tai ne, joiden tehtäviin kuuluu valistaa häntä tällaisissa asioissa, eivät ole sitä tehneet.

Toisena esimerkkinä voin mainita, että myös m. m. Suomen Sosialidemokraatista on lainattu uutinen, josta ilmenee suomalaisten reserviläisten omaisten vaikea ja hädänalainen asema. Jos siis oikeusministerin periaatteita ryhdytään puolueettomasti soveltamaan kaikkiin lehtiin, joutuu Suomen sanomalehdistö sellaiseen asemaan, että se ei voi mitään kirjoittaa ja oikeusministeri tulee huomaamaan, että seuraus hänen toimenpiteistään tulee vähitellen olemaan päinvastainen kuin mitä hän toivoo.

Oikeusministerin lausunnon jälkeen minä en katso voivani tätä asetusta puoltaa ja pyydän kannattaa ed. Wiikin tekemää ehdotusta.

Ed. Österholm: Det var rdm. Lin-komies yttrande som föranledde mig att begära ordet. Det synes mig vara skäl att till sakens belysning ytterligare framhålla att icke heller regeringen har varit ense om huru förordningen borde avfattas. Enligt vad som upplystes i grundlagsutskot-

tet ha tvenne av statsrådets medlemmar anmält avvikande mening.

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Sanomalehtimiehenä minä olen sananvapauden kannalla ollut aina ja olen yleensä sitä mieltä, että painovapaudella ei olisi sananvapautta liiaksi rajoitettava. Tämä on niin selvä asia sanomalehtiammatin harjoittajalle, että siitä ei voi olla erimielisyyttä (Ed. Sundström: Pidä kiinni siitä myös!). Mutta on kuitenkin aikoja, jolloin tästä yleisestä periaatteesta täytyy jonkin verran poiketa. Ja vaikka minä kuuntelinkin niin suurella mielenkiinnolla ammattitoverini Ikolan lausuntoa viime istunnossa täällä, niin en minä kuitenkaan voinut siihen täydellisesti yhtyä. Vielä vähemmän minä voin yhtyä ed. Räisäsen tänä päivänä esittämään lausuntoon. Normaalissa oloissa tullaan hyvin toimeen säännöllisellä lainkäytöllä eikä tarvita mitään poikkeuslakeja eikä poikkeussäännöksiä. Mutta minun mielestäni eivät ne, jotka ovat vastustaneet nykyisin voimassaolevaa asetusta, ole muistaneet nähtävästi, että nyt ei eletä läheskään normaalissa oloissa. Me olemme harjoittaneet koko syksyn täällä poikkeuslainsäädäntöä. Kaikilla aloilla on esitetty paljon uusia säännöksiä entisiin lakeihin, jotka riistävät kansalaisilta ja suuriltakin kansalaisryhmiltä perustuslaillisia oikeuksia. Ja me puramme lakeja, joita olemme laatineet aivan viime aikoinakin. Kaikkeen tähän on täytynyt myöntyä ja taipua isänmaan suuren asian vuoksi, suurten etujen suojelemisen vuoksi. Ja kun minä katson, että sananvapauteenkin on käytävä käsiksi tällä hetkellä, niin minä voin sen täysin ymmärtää. Minulla on kokemusta jo pitkältä ajalta, sellaisiltakin kausilta, jolloin kirjoittaminen oli hyvin vaikeata. Mutta aivan liian paljon pelkäävät ne, jotka luulevat, että tämän asetuksen voimassaollessa ei enää voitaisi mitään kunnonlista kirjoittaa. Kyllä taitava sanomalehtimies aina voipi kirjoittaa, sellaisia asetuksia ei mikään hallitus onnistu laatimaan, asiastakin.

Vaikka siis asetukset näyttävät tarjoavan hallitukselle keinoja rajoittaa ja estää kaiken arvostelun, jopa kaikista sisäpoliittisistakin asioista, niin ei kuitenkaan millään hallituksella ole rohkeutta mennä niin pitkälle valtuuksiensa käyttämisessä. Täy-

tyy edellyttää että se osaa käyttää tätäkin asetusta asiallisesti ja kohtuullisesti. Minä en puolestani tahdo ryhtyä tuomariksi Pienviljelijää ja Soihtua koskevassa asiassa, niinkuin ed. Räisänen ryhtyi tai ehkä hän ryhtyi sentään paremmin sanoen asianajajana, näiden lehtien asianajajana. Minäkin olen lukenut kumpaakin lehteä vuosikausia ja myöskin tänä syksynä sen vuoksi, että näissä lehdissä on ilmennyt outoa käryä. Minä huomausin tuolta paikaltani ed. Räisäselä, että hän lukisi kaikki ne kirjoitukset, joista hän vain esitti eräitä puolia „Soihdusta” ja „Pienviljelijästä” ja jos hän olisi sen tehnyt, niin minä luulen, että täällä eduskunnassa olisi käynyt kaikille selville, miten sopimattomasti nämä lehdet ovat tänä syksynä kirjoittaneet.

Kun minä eilen sain lukeakseni täydellisesti käännettynä sen artikkelin, joka julkaistiin viime sunnuntaina „Pravdassa” ja kaikissa venäläisissä lehdissä ja joissa useassa kohden koetetaan väittää, että Suomen kansan ja hallituksen välillä vallitsee syvä juopa, täydellinen erimielisyys siitä, miten ulkopoliittikkaa Venäjän kanssa nykyään on hoidettava, niin minä en voinut tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että nämä väitteet eivät voi perustua mihinkään muuhun kuin valitettavasti niiden kahden pienen ja merkityksettömän sanomalehden kirjoituksiin, joissa on toisenlaista kantaa esitetty kuin mitä maan sanomalehdistössä on esitetty.

Täällä on mainittu kokoomuspuolueen lehtiäkin siteeratun Moskovassa ja viimeksi ed. Sundström mainitsi, että ne ovat esittäneet ulkopoliittisesti väärää kantaa, ne ovat muka pitäneet yllä jotakin sotakiikkaa, johonka olisi pitänyt oikeusministerinkin kajota. Sellainen lausunto ei ole suinkaan sekään oikeaan osunut. Sellaisia kirjoituksia ei ole esiintynyt kokoomuspuolueen eikä minkään muunkaan puolueen lehdistössä. Täällä on tahdottu kaikissa sanomalehdissä pitää kiinni isänmaan koskemattomuudesta ja itsenäisyydestä, mutta niissä parissa lehdessä, jotka täällä on mainittu, niissä on esiintynyt valitettavasti toisenlainen kanta, ja niiden lehtien kirjoituksille on annettu paljon suurempi merkitys, kuin mikä niille olisi annettava.

Minä puolestani siis katson voivani kannattaa puheenaolevan asetuksen voimaansäilyttämistä (Ed. Österholm: Sanomalehtimie-

henä!). Sanomalehtimiehenä juuri ja nykyisenäkin aktiivisena sanomalehtimiehenä. Minä luulen, että se kiinnostaa minua paljon enemmän kuin entisiä sanomalehtimiehiä tämä asia, mutta sittenkin katsomoineni sen tehdä. Kuitenkin sillä edellytyksellä, että hallitus käyttää tätä asetusta järkevästi, puolueettomasti ja oikeudenmukaisesti.

Ed. Räisänen: Minä en oikein käsitänyt Erichin puheenvuoroa, hän kun sanoi, että hän on kokonaan eri mieltä minun kanssani, mutta lopuksi hän kuitenkin oli samaa mieltä. Hän vain voimallisesti, paljon voimallisemmin kuin minä lausui arvostelunsa Soihdusta ja Pienviljelijästä, vaikka sanoi, ettei hän ollut viimeainittua lukenut. No, jokainen temperamenttinsa mukaisesti. Mutta kun minä sanoin Soihdusta, sen valtiopoliittisesta kirjoittelusta, että siitä huokui routavuosien aikainen suomettarelainen maailmankatsomus, niin kyllä se oli hyvin voimallisesti sanottu. Esimerkiksi ed. Moilanen sen kyllä ymmärtää, vaikka minun, ikävä kyllä, täytyy todeta, että hän on vanhoilta perustuslaillisilta linjoilta luisunut sinne myöntäväsyyssuunnan linjoille. Kun ed. Erich edelleen sanoi, että nykyisen hallituksen kokoonpano on takeena siitä, ettei tätä asetusta tulla väärinkäyttämään, koska ei ole muitakaan poikkeuslakeja väärinkäytetty, niin minä pyytäisin nyt huomauttaa, että muita poikkeuslakeja on väärin käytetty. Siellä istuu mies, jota on arvosteltu tänä päivänä, ministeri Kekkonen. Viipurin asemalla hän lokakuun puolivälin seuduilla, tai vähän ennen, pikapäissään antoi määräyksen, että maassa pitää panna kommunisteja kiinni, ja niin pistettiin 270 ihmistä kiinni, ihan syyttömiä useimmat. Muutamien päivien perästä ne piti vapauttaa, mutta ne oli linnassa käytetty ja niille oli jo puettu siellä „vanginrokki” ylle. Ei tämä ole oikeaa poikkeusasetusten ja poikkeuslakien käyttöä. Poikkeuslakien ja -asetusten antamiseen nähden täytyy olla hyvin varovaisia kun hallituksessa kerran on semmoisia kritiikittömiä ministereitä, niin kuin juuri ministeri Kekkonen. Ja kun nyt on kysymys vapaasta sanasta, olen minä siitä mieltä, että tälle tielle ei pitäisi lähteä. Olkoon, että julkisessa sanassa kirjoitetaan varomattomuksiakin, mutta kun on täl-

lainen asetus käytettävänä, estetään sillä sellainen yhteiskunnassa tarpeellinen kritiikki, jota ilman ei voida olla.

Ed. Erich: Minuun teki hyvin ikävän vaikutuksen se, että täällä aletaan yksityistä hallituksen jäsentä näissä oloissa erikoisesti moittia hänen toimistaan enkä minä tahdo ollenkaan kajota siihen puoleen edellisen puhujan lausuntoa. Mutta kun ed. Räisänen väittää minun puhuneen kahdesta lehdestä, jotka ovat törkeästi painovapautta väärinkäyttäneet, niin minä tahdon oikaista ed. Räisäsen käsitystä. Minähän nimenomaan sanoin, että en katso voivani sanoa mitään „Suomen Pienviljelijä” nimisestä lehdestä, koska minä olen nähnyt ainoastaan yhden ainoan numeron siitä, jota vastoin olen tutustunut „Soih-tuun”, ja se arvostelu, jonka siitä annoin, oli ehdottomasti pikemminkin liian lievä kuin liian ankara.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Ikolan kannattamana ehdottanut, että asetus kumottaisiin. Kutsun tätä ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestys toimitetaan avoimella lippuäänestyksellä.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aarniokoski, Aattela, Annala, Arhama, Asikainen, Bonsdorff, Brander, Bryggari, Eerola, Erich, Eskola, Fagerholm, Frietsch, Furuhjelm, Haga, Hakala, A. Halonen, T. Halonen, M. Hannula, U. Hannula, Havas, Heikkilä, Heikkinen, Helenelund, Heljas, Hiilelä, Hildén, Hiltunen, Hirven-salo, Holmberg, Honka, Horelli, Huittinen, Huotari, Hurta, Hämäläinen, Hästbacka, Jokinen, Joukanen, Junes, Juutilainen, Kaijalainen, Kajala, Kallia, Kallio, Kallio-

koski, Karjalainen, Karveti, Kekkonen, Kekäläinen, Kemppi, Ketonen, Kettunen, Kilpi, Kirra, Kivioja, Kivisalo, Kleemola, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Koponen, Kuittinen, Kujala, Kukkonen, Kulovaara, Kupari, Kuusisto, K. Kämäräinen, V. H. Kämäräinen, Kääriäinen, Lahtela, Lampinen, Lehtokoski, A. Lehtonen, O. Lehtonen, Lepistö, Leppälä, Lindqvist, Lindström, Linkomies, Linna, Lohi, Lonkainen, Lumme, Luoma-aho, Luukka, Löthman-Koponen, Malkamäki, Malmivuori, Mangs, Metsäranta, Miikki, Mikkola, Moilanen, Murtomaa, Mustasilta, Mäkeläinen, Määttä, Möttönen, Nikkola, Niskanen, Niukkanen, Nokelainen, Nurmesniemi, Paasonen, Paksujalka, M. H. Peltonen, O. Peltonen, Penttala, Pilkama, Pilppula, Pitkäsilta, Pohjannoro, Pyy, Pyörälä, Pärssinen, J. Raatikainen, U. Raatikainen, Rantala, Rantamaa, Raunio, Reinikainen, Salmela-Järvinen, Salmenoja, Salmiala, Salo, Salovaara, Saukkonen, Schildt, Sillanpää, Soini, Soininen, Susitaival, Suurkonka, Syrjänen, Tanner, Teittinen, Tervo, Toivonen, Tolonen, Tolppanen, Tukia, Turkia, Turkka, Turunen, Tuurna, Törngren, Wainio, Welling, Vesterinen, Wickman, Vilhula, Wirtanen, Voionmaa ja Väisänen.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ampuja, K. Andersson, Estlander, Ikola, Jern, Johansson, Kylänpää, Perho, Rydberg, Räisänen, Sundström, Svento, Wiik ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 28 edustajaa:

G. Andersson, von Born, Cajander, Hackzell, Heiniö, Inkinen, Kares, Kivimäki, Kokko, Korvenoja, Kullberg, Luostarinen, Oksala, Paavolainen, Pekkala, Pennanen, Pitkänen, Pohjala, Rytinki, Saarinen, Simonen, Sinisalo, Tarkkanen, Turja, Wenman, Virkkunen, Virranniemi ja Östenson.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 157 jaa- ja 14 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt perustuslakivaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus toivomukseksi esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämiseksi.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 41, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Ed. Niskanen: Herra puhemies! Käsiteltävänä olevan aloitteen perusteluissa määritellään lähemmin ne syyt, joiden aiheuttama epäkohta on pakottanut kyseellisen aloitteen jättämiseen, joten nyt, kun tiedän eduskuntaa kiinnostavan suuremmat kysymykset, en lähde niitä jokaiselle, ennen kaikkea maaseutuedustajille ennestään tuttuja asioita uudestaan kertaamaan. Sitäpaitsi, kun varmaankin eduskunta lukeamalla aloitteen on tullut tietoiseksi, mistä on kysymys, en siis viivytä eduskuntaa pitkällä selonteolla tutussa asiassa. Kuitenkin kun maatalousvaliokunta asiaa käsiteltyään päätyy hylkäävään ponteen ja kantaansa perustellessaan lausuu m. m. näin: „Valiokunnan käsityksen mukaan maatalouden perusluoton jakelussa yleensä ei ole sovellettava samoja periaatteita ja luottoehtoja kuin asutuslainoja annettaessa koska viimeksimainittujen lainanantoehtoihin nähden ovat määräävinä asutustoiminnassa vartenotettavat erilaiset näkökohdat”, siksi lausun asiasta muutaman sanan.

Kun on nimenomaan kysymyksessä varsinainen maatalouden perusluotto, eikä suinkaan tilapäinen liikeluotto, niin on varsin vaikea käsittää maatalousvaliokunnan ottamaa kantaa muuten, kuin että maatalousvaliokunta katsoo ensiksi, että 3 %:lla saatu luotto on asutuslainan saajille jo riittävän alhainen, se on että 3 %:n koron hyvin voi maksaa mies, joka uudisasukkaana korpeen kotinsa rakentaa ja siellä hallan ja karun luonnon kanssa kamppailen itsellensä ja perheelleen leivän hankkii. Nykyisin suurin piirtein lamassa oleva asutustoiminta täysin osoittaa, että 3 %:n korko on uudisasukkaan maksettavana yli-

voimainen tehtävä. Sitä olisi siis alennettava. Ne lukuisat maakiinteistöpankeista luottoa saaneet, joilla ei pari vuotta takaperin puutavaran ollessa korkeassa hinnassa, ollut tilaisuutta lainojaan lyhentää myymällä metsäänsä, jolloin kaivospölkkyvientiikieltolain kautta yritettiin saada kuutiohinnat lasketuiksi, nykyisin ovat varsin tukalassa asemassa lainainsa korkojen sekä lyhennysmaksujen kanssa. Jos talouselämä nykyisestä jonkin verran laskee, niin minä pahaa pelkään, että maatalous jälleen saa vieraikseen vastenmieliset pakko- huutokauppaherrat.

Toiseksi kait maatalousvaliokuntaa on esittänyt aloitetta hyväksymästä se, että jos maatalouden perusluottoa jaettaisiin samoja periaatteita ja luottoehtoja noudattaen kuin asutuslainoja annettaessa ovat käytännössä, niin luonnollisesti tulisi kysymykseen vapaavuosienkin antaminen. Tässä kysymyksessä eri katsantokannan omaavat henkilöt voivat olla eri mieltä. Vapaavuosia myönnetään lain mukaan asutuslainan saajalle, siis asutustilalliselle silloin, kun se rakentaa tai raivaa, siis tekee tilallaan n. s. perusparannuksia. Tämä menettely on välttämätöntä, sillä sen kautta vain on mahdollisuus saada asutustilallisen kehityksi toimeentulomahdollisuus tilallaan. Myönnettäköön, että nämä vapaavuodet eivät ole suinkaan varsinaisilla vanhoilla viljelmillä yhtä välttämättömät kuin ne ovat asutustilallisilla, mutta mikä estää lakia säättämästä siten, että poikkeustapauksessa vapaavuosia voitaisiin myöntää maatalouden perusluotoissakin. Vanha sana on: „Autuasta miehestä mäessä äläkä mäen alla”. Vaikeassa tilanteessa saatu vapaavuosi hyvällä syyllä voi saattaa kyseellisen velallisen ei leväperäisyyteen vaan jaloilleen selviytyäkseen vastedes omin avuin ahtaammankin ajan läpi. Sitäpaitsi ei vapaavuosi sinänsä ole velalliselle lahja, vaan hän sillä kertaa vapautuu maksustaan, joka vain siirtyy seuraavaan maksukertaan ja niin ollen hänen maksuaikansa vapaavuosilla jatkuu.

Hyvällä tahdolla ja eri rahalaitoksia yhdistämällä olisi meillä kaikki mahdollisuudet päästä siihen, mihin aloitteessa pyritään, että hallitus valmistaisi ja antaisi kiireellisesti eduskunnalle esityksen maatalouden perusluoton jakelun järjestämiseksi samoja periaatteita noudattaen, jotka nykyään ovat käytännössä n. s. asutuslainoja

annettaessa. Ammattivaliokunnan kielteinen kanta asiaan vaikuttaa sen, ettei ole toivoa saada sitä täällä täysistunnossa läpi. Siksi en tällä kertaa tee siitä esitystä. Jään odottamaan hallituksen toimenpiteitä tässä tärkeässä asiassa ja siihen minulle antaa aiheen hallituksen esitys nyt juuri jaettuna laiksi valtion lainarahastoksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy maatalousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 33, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy maatalousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 62—67, voitaneen ne nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan

Ehdotuksen laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 62.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 63;

Ehdotuksen laiksi valtiokonttorista

sisältävä hallituksen esitys n:o 64;

Ehdotuksen laiksi valtion lainausrahastosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 65;

Ehdotuksen laiksi valtion osakerahastosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 66; sekä

Ehdotuksen laiksi suhdanneverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 67.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-

sen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

11) Hallituksen toimenpiteistään vuonna 1938 antaman kertomuksen johdosta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14;

12) Hallituksen toimenpiteistään vuonna 1938 antaman kertomuksen johdosta, mikäli se koskee suhteita ulkovaltoihin,

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; sekä

13) Tielainsäädännön uudistamista

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 7.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16,47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

49. Torstaina 30 p. marraskuuta 1939

kello 20.

Päiväjärjestys.

Valtioneuvoston tiedonanto.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Annala, Frietsch, Hiilelä, Holmberg, Huotari, Inkinen, Kallio, Karveti, Kleemola, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Kokko, Kukkonen, Lepistö, Löthman-Koponen, Malkamäki, Mikkola, Murtomaa, Määttä, Möttönen, Paavolainen, Paksu-jalka, Piikama, Pitkänen, Pitkäsilta, Pyörälä, Pärssinen, Saarinen, Salmela-Järvinen, Simonen, Susitaival, Teittinen, Tolppanen, Turkia, Vesterinen, Virranniemi ja Östenson.

Valtioneuvoston tiedonanto.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esittävät pääministeri sekä häneen liittyen ulkoasiainministeri ja puolustusministeri valtioneuvoston tiedonannon.

Kun asia mielestäni on sen laatuinen, että se olisi käsiteltävä suljetussa istunnossa, esitän työjärjestyksen 58 §:n mukaan eduskunnan päätettäväksi, hyväksyykö eduskunta tämän menettelytavan. Ehdotukseen asian käsittelystä suljetussa istunnossa liittyy puhemiesneuvoston li säys, että jos asia käsitellään suljetussa istunnossa, pöytäkirja istunnosta julkaistaan heti, kun puhemiesneuvosto katsoo sopivaksi sen julkaista.

Puhemiehen ehdotus ja siihen liittyvä puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Pääministeri Cajander: Herra puhemies! Sen jälkeen kuin Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton hallitus toissa-päivänä Suomen Moskovassa olevalle lähettiläälle antamassaan kirjelmässä oli sanonut irti Suomen ja Neuvostoliiton välisen molemminpuolisen hyökkäämättömyyssopimuksen vuodelta 1932, joka sopimus uudistettiin vuonna 1934 jatkumaan vuoden 1945 loppuun, sekä eilen illalla ilmoittanut katkaissensa diplomaattiset suhteensa Suomeen, on Neuvostoliitto tänä päivänä pannut alulle aseelliset hyökkäystoimenpiteet Suomea vastaan. Se jännittynyt tilanne, joka alkoi lokakuun 5 päivänä, jolloin Suomen hallitukselle saapui Neuvostoliiton hallituksen kutsu lähettää neuvottelijoita Moskovaan neuvottelemaan konkreettisista poliittisista kysymyksistä, on siten kärjistynyt äärimmilleen.

Kuluneina viikkoina on hallitus ollut jatkuvasti kosketuksessa eduskunnan herra puhemiehen ja eduskuntaryhmien puheenjohtajien ja heidän kauttansa eduskuntaryhmien kanssa. Tilanteen kehittyessä nykyiselle asteelle hallitus kuitenkin katsoo sekä asianmukaiseksi että velvollisuudekseen siinä tarkoituksessa ja järjestyksessä kuin valtiopäiväjärjestyksen 36 § edellyttää, antaa eduskunnalle kokonaisuudessaan tiedonannon Suomen suhteista Sosialististen Neuvostotasavaltain Liittoon ja tulee herra ulkoasiainministeri antamaan asiasta yksityiskohtaisen selostuksen. Siitä on näkyvä, että hallitus on kaiken aikaa tehnyt voitavansa päättävästi puolustaakseen Suomen etua ja oikeutta. Samalla on oltu valmiit sovitttelemaan, missä se on ollut mahdollista.

Neuvostoliiton taholta on tahdottu tehdä uskottavaksi, ettei hallitus uskaltaisi astua eduskunnan eteen. Hallituksella puolestaan ei ole ollut minkäänlaista pelkoa jo aikai-

semminkin tehdä eduskunnalle kokonaisuudessaan tiliä toiminnastaan, vaan on hallituksen pidättyväisyys tässä suhteessa aiheutunut aivan toisista syistä. Tällaisella esittäytymisellä ei sitä paitsi ole ollut kiirettä, koska neuvottelujen kaikki yksityiskohdat on eduskuntaryhmissä saatettu eduskunnan jäsenten tietoon. Heidän kannatuksensa onkin hallitukselle ollut suurena tukena. Nyt eduskunnalla on tilaisuus asiasta virallisesti lausua mielipiteensä. Vastapuoli on ryhtynyt voimakkaasti ajamaan vaatimuksiaan. Se tapa, jolla tämä viime päivinä on tapahtunut, on oudostuttanut, koska Suomen taholta ei ole kieltäydytty jatkamasta neuvotteluja. Edelleenkin ollaan neuvotteluihin valmiit.

Hallitus odottaa voitavan todeta, että eduskunta on hallituksen toimenpiteiden takana.

Ulkoasiainministeri Erkkö: Herra puhemies! Me olemme eläneet raskasta ja vaikeata aikaa viime viikkoina, jolloinka Neuvostoliiton hallituksen kanssa on käyty neuvotteluja, jotka ovat koskeneet vaatimuksia Suomen eräiden alueiden luovuttamisesta Neuvostoliitolle. Hallituksen puolelta ei ole aikaisemmin tässä kysymyksessä esitetty julkisesti eduskunnassa yksityiskohtia. Niinkuin pääministeri äskens lausui, eri eduskuntaryhmien puheenjohtajat ja heidän välityksellään eduskuntaryhmät ovat kuitenkin saaneet täydellisen tiedon neuvottelujen eri vaiheista. Syyt, joiden johdosta en ole aikaisemmin eduskunnassa esiintynyt, ovat tunnetut. Suomen hallitus on halunnut välttää kaikkea, mikä olisi voinut vaikeuttaa sovinnollisen ratkaisun löytämistä Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Suomen hallitus on halunnut käsitellä luottamuksellisina niitä kysymyksiä, jotka neuvotteluissa ovat olleet esillä, jotta julkisuudessa tehty kannanotot eivät mitenkään pääsisi vaikeuttamaan sen pohjan löytämistä, jonka Suomen hallitus puolestaan on uskonut olevan löydettävissä Neuvostoliiton toivomusten ja Suomen elinujen mukaisen ratkaisun saavuttamiseen. Suomi ei ole tahtonut itseään sitoa ja tehdä sovinnon löytämistä mahdottomaksi.

Asioiden kulku on lyhyesti ollut seuraava.

Ulkoasiainkomissaari Molotov kutsui Suomen Moskovan-lähettilään ministeri Yrjö-

Koskisen luokseen lokakuun 5 päivänä ja ilmoitti hänelle, että Neuvostoliitto haluaisi kansainvälisen tilanteen ja sodan vuoksi ryhtyä ajatustenvaihtoon Suomen hallituksen kanssa eräistä konkreettisista poliittisluontoisista kysymyksistä, tällöin kuitenkin mainitsematta tarkemmin, mitä kysymyksiä aiotaan neuvotteluissa käsitellä. Hän lausui toivomuksen, että tässä tarkoituksessa Suomen ulkoasiainministeri saapuisi Moskovaan tai Suomen hallitus valtuuttaisi jonkun toisen henkilön näistä kysymyksistä keskustelemaan. Samalla lausuttiin se toivomus, että keskustelut voitaisiin aloittaa mahdollisimman pian ja että Suomen hallituksen vastaus samaten annettaisiin nopeasti. On tunnettua, kuinka Suomen hallituksen valtuutetut olivat kolme kertaa Moskovassa suorittamassa kysymyksessä olevia neuvotteluja. Näiden neuvottelujen aikana Neuvostoliiton tekemät ehdotukset sisälsivät seuraavaa:

Suomen olisi solmittava Neuvostoliiton kanssa keskinäinen avunantosopimus. Suomen olisi vuokrattava Hangon satama ja sen ympärillä oleva alue 5—6 meripenikulman säteillä länteen ja pohjoiseen Neuvostoliitolle 30 vuoden ajaksi rannikotykistöllä varustetun meritukikohdan perustamiseen. Neuvostoliiton hallituksen olisi sallittu pitää Hangon satamassa seuraavaa varuskuntaa: 1 jalkaväkirykmentti, 2 ilmatorjuntapatteristoa, 2 lentorykmenttiä, 1 hyökkäysvaunupataljoona, kaikkiaan korkeintaan 5,000 miestä. Neuvostoliiton merivoimille olisi annettava oikeus käyttää ankkuripaikkana Lappohjan lahtea.

Suomen olisi luovutettava Neuvostoliitolle Suursaari, Seiskari, Peninsaari, Lavansaari, Tytärsaaret ja Koivisto. Edelleen olisi Suomen luovutettava osa Karjalan kannasta, nim. Lipolan kylästä Koivistoon Saarenpään saari mukaan luettuna. Suomen olisi lisäksi luovutettava Neuvostoliitolle hallussaan oleva Kalastajansaaressen läntinen osa. Yhteensä luovutettavat alueet olisivat 2,761 km².

Näitä alueita vastaan Neuvostoliitto ilmoitti luovuttavansa Suomelle Repolan ja Porajärven piirissä noin 5,529 km² suuruisen alueen.

Suomen ja Neuvostoliiton välistä hyökkäämättömyyssopimusta olisi lujitettava täydennyksellä, että molemmat sopimuspuolet sitoutuvat olemaan liittymättä sel-

lasiin valtioiden ryhmityksiin tai liittoihin, jotka suoraan tai välillisesti ovat vihamielisiä toiselle tai toiselle sopimuspuolelle. Karjalan kannaksella sijaitsevat Suomen ja Neuvostoliiton välistä rajaa pitkin kulkevat linnoitetut vyöhykkeet olisi molemmin puolin hävitettävä ja jätettävä rajalle tavannukaiset rajavartiojoukot. Neuvostoliitto ilmoitti, että se ei vastusta Ahvenanmaan saarten varustamista Suomen omilla voimilla edellyttäen, että saarten linnoitamisasiassa ei millään ulkovallalla, niiden joukossa Ruotsilla, ole mitään tekemistä.

Sotilaallisen tukikohdan luovuttamista Suomen alueella Neuvostoliitolle ja muita alueluovutuksia, paitsi Kalastajasaarentoa koskevaa, Neuvostoliitto perusteli Leningradin turvallisuuskäsitteillä. Sen sijaan Kalastajasaarentoa koskevan ehdotuksen ilmoitettiin esiintyvän erillisenä kysymyksenä, raja oli vedetty epäkäytännöllisesti eikä vastannut tarkoitustaan.

Neuvottelujen kuluessa Neuvostoliitto teki näihin ehdotuksiinsa seuraavat muutokset. Se luopui ehdotuksestaan, joka koski keskinäisen avunantosopimuksen solmimista. Hangon alueelle sijoitettava garnisoni käsittäisi korkeintaan 4,000 miestä maajoukkoja ja niiden siellä pitäminen rajoitettaisiin englantilais-ranskalais-saksalaisen sodan päättämiseen saakka. Vaihtoehtoisesti Hangon asemesta meritukikohta voitaisiin perustaa alueelle, joka käsittää Hermansön, Köönin, Hästö-Busön ja eräitä muita saaria niiden lähettyvillä sekä Lapohjan ankkuripaikan. Karjalan kannaksella uusi rajaviiva voitaisiin vetää hieman etelämmäksi, mutta kuitenkin niin, että se käsittäisi myös Koiviston saaren eli Saarenpään luovuttamisen Neuvostoliitolle. Kalastajasaarennolla Neuvostoliitto tuntui olevan halukas tyytymään Pummangin vuonon pohjoispuolella olevaan osaan saarentoa. Linnoitusten hävittämisestä Karjalan kannaksella Neuvostoliitto luopui. Myöskin hyökkäämättömyyssopimuksen täydentämiseksi löydettiin ratkaisu.

Suomen hallitus asettui alunperin sille kannalle, että se ei voi harkita sellaisia myönnytyksiä, jotka merkitsisivät maan puolueettomuusasetman ja maan puolustusmahdollisuuksien vaarantamista. Näistä syistä, vastuuntuntoisena kansansa olemassaolosta ja elämästä, hallitus ei voinut suostua sotilaallisen tukikohdan luovutta-

miseen vieraalle vallalle Suomen valtioalueella ja sanotuista syistä hallitus ei voinut harkita sellaisen Karjalan kannaksen osan luovuttamista, joka merkitsisi pohjan putoamista sen maanpuolustamiselta. Mutta sensijaan hallitus tahtoi osoittaa ja osoitti niin pitkälle menevää ymmärtämystä Neuvostoliiton esittämiä Leningradin turvallisuuskäsitteitä kohtaan kuin kohtuudella voidaan vaatia. Vaikka Suomi ei ole eikä voi olla minään uhkana sitä kymmeniä kertoja suuremmalle ja voimakkaammalle naapurilleen, niin Suomen hallitus kuitenkin ilmoitti olevansa valmis, edellytyksellä, että eduskunta antaa siihen suostumuksensa, tekemään Neuvostoliiton hallituksen kanssa sopimuksen Seiskarin, Peninsaaren, Lavan saaren, Tytärsaaren sekä linjan Vammeljoen suu—Vammeljoki—Lintulan joki—Kaukjärvi—nykyinen raja itä- ja eteläpuolella olevan alueen luovuttamisesta Neuvostoliitolle aluekorvausta vastaan. Suomi ilmoitti olevansa halukas neuvottelemaan tarkoituksenmukaisista järjestelyistä Suursaaren suhteen, jossa mielessä Neuvostoliitolle tehtiin ehdotus Suursaaren eteläosan luovuttamisesta. Lisäksi Suomen hallitus ilmoitti olevansa halukas sisällyttämään tehtävään sopimukseen Pummangin vuonon pohjoispuolella olevan Kalastajasaarennon osan luovuttamisen.

Suomen ja Neuvostoliiton edustajilla oli viimeinen kokous Moskovassa marraskuun 9 päivänä, jossa ei kuitenkaan päästy yksimielisyyteen. Viimeisessä kokouksessa ilmoitettiin, että haluttiin käsitellä kysymystä kokonaisuutena ja olisi Suomi voinut ajatella mahdollisesti hiukan pitemmällekin menevää ratkaisua, jos Neuvostoliitto omasta puolestaan olisi katsonut voivansa suostua luopumaan Hangon tukikohdasta ja Saarenpäästä. Suomen valtuutetuilla oli tässä suhteessa oikeus mennä vieläkin pitemmälle, kuin mitä aikaisemmin on mainittu. Heillä oli myös oikeus keskustella Inon alueesta.

Suomen hallitus oli ilmoittanut olevansa halukas Suomen kansalta raskaita uhreja vaativiin myönnytyksiin. Olihan kysymyksessä vanhan suomalaisen maan luovuttaminen. Neuvostoliiton kuitenkin pysyessä kiinni vaatimuksissaan, joihin suostuminen merkitsisi Suomelle luopumista puolueettomuuspolitiikan noudattamisesta ja itsesäilytysmahdollisuuksiensa menettämisestä. Suomen tekemät myönnytykset sensijaan olisi-

vat taanneet järjestelyn, joka olisi tehnyt Neuvostoliitolle mahdolliseksi varmistaa Leningradin turvallisuuden jokaista mahdollista hyökkääjää vastaan. Kun ratkaisuun ei päästy, niin neuvottelut keskeytyivät. Suomen valtuutetut lähtivät Moskovasta paluumatkalle marraskuun 13 päivänä. Sitä ennen ministerit Paasikivi ja Tanner lähettivät ulkoasiainkomissaari Molotoville kirjelmän, joka kuului seuraavasti: „Kun ei Teidän ja hra Stalinin kanssa käymissämme neuvotteluissa ole onnistuttu löytämään pohjaa suunnitellulle Neuvostoliiton ja Suomen väliselle sopimukselle, olemme katsoneet tarkoituksenmukaiseksi matkustaa tänä iltana Helsinkiin. Saattaen tämän tietoonne ja kiittäen kaikista osaksemme tulleesta ystävällisyydestä lausumme toivomuksen, että neuvottelut tulevaisuudessa voisivat johtaa molempia puolia tyydyttävään tulokseen.” — Samana päivänä antamassani lausunnossa korostin sitä, että neuvottelijoiden lähtö Moskovasta merkitsi neuvottelujen keskeyttämistä ja että epäilemättä täytyi jatkuvasti olla olemassa mahdollisuuksia sopimukseen pääsemisestä. Olivathan neuvottelut sitäpaitsi sujuneet ystävällisen mielialan vallitessa ilman uhkauksia tai poikkeusluontoisia käännteitä.

Kohta tämän jälkeen Neuvostoliitto kuitenkin muutti menettelytapoja. Kaikki tietävät sen kiihkeän ja järjestelmällisen propagandan, jonka Neuvostoliitto aloitti radiossaan ja sanomalehdistössään Suomea vastaan. Mutta kaikkein häikäilemättömimmän muodon Neuvostoliiton toimenpiteet Suomea vastaan saivat siinä, kun Neuvostoliitto kuluvan marraskuun 26 päivänä ryhtyi syyttämään Suomea rajarauhan ja Neuvostoliiton alueellisen koskemattomuuden loukkaamisesta. Kaikki tuntevat asiassa tapahtuneen noottienvaihdon, sehän on julkaistu, jolloin Suomen hallitus on osoittanut syyttömyytensä ja jolloin on osoittautunut, että kysymyksessä oli Neuvostoliiton puolelta toiminta, jota ei voi muulla nimellä kutsua kuin provokatio. Ja Neuvostoliitolle ei riittänyt se, että se syytti Suomea onnettomuudesta n. s. Mainilan tapauksesta, jonka kanssa Suomella ei ollut mitään tekemistä, vaan Neuvostoliitto meni vieläkin pitemmälle. Neuvostoliiton hallitus syytti Suomea siitä, että sen joukot Karjalan kannaksella olivat uhkana Leningradin turval-

lisuudelle, josta syystä Neuvostoliitto ehdotti, että Suomen hallitus siirtäisi joukonsa noin 20—25 km päähän rajalta. Vastauksessaan Suomen hallitus saattoi ilmoittaa Neuvostoliitolle, että rajan välittömässä läheisyydessä on pääasiassa vain tavamukaisia rajavartiojoukkoja, mutta ei ensinkään esim. tykistöä, jonka kantomatka ulottuisi rajan toiselle puolelle. Tästä huolimatta Suomen hallitus ilmoitti olevansa halukas käsittelemään kysymystä moleminpuolisesta joukkojen siirtämisestä jonkin matkan päähän rajasta.

Suomen hallituksen positiivinen suhtautuminen Neuvostoliiton ehdotukseen ei kuitenkaan tyydyttänyt Neuvostoliiton hallitusta, vaan ilmoitti se yksipuolisesti irtisanovansa hyökkäämättömyyssopimuksen. Tämä tapahtui siitä huolimatta, että itse sopimuksen perustalla ei ole oikeutta sopimuksen irti sanomiseen, joka on automaattisesti voimassa vuoden 1945 loppuun.

Suomen hallitus valmisti vielä vastauksen tähänkin noottiin ja tässä vastauksessa esiintuottiin seuraava näkökohta. Hyökkäämättömyyssopimuksen määräysten mukaisesti Suomen hallitus ehdotti syntyneen erimielisyyden ratkaisemista sovittelulautakunnassa. Suomen hallitus ilmoitti vaihtoehtoisesti olevansa valmis erimielisyyden alistamiseen ulkopuolisen puolueettoman välityksen suoritettavaksi. Mutta Suomen hallitus meni vielä pitemmälle. Se ilmoitti olevansa valmis sopimaan Neuvostoliiton hallituksen kanssa joukkojensa siirtämisestä sellaiselle etäisyydelle rajasta, että niiden ei voitaisi edes väittää uhkaavan Leningradin turvallisuutta. Täten Suomen hallitus tahtoi antaa mitä voimakkaimman todistuksen vilpittömästä pyrkimyksestään päästä yhteisymmärrykseen Neuvostoliiton hallituksen kanssa. Tämä Suomen hallituksen vastaus oli tarkoitus jättää kuluvan marraskuun 29 päivänä Neuvostoliiton hallitukselle vastauksena sen ilmoitukseen edelliseltä päivältä hyökkäämättömyyssopimuksen irtisanomisesta. Mutta ennenkuin Suomen hallituksen vastaus ehdittiin jättää ja ennenkuin kaikki sähkösanomat, joissa oli ohjeita ministeri Yrjö-Koskiselle, saapuivat Moskovaan, — sähkösanomat viipyivät tavattoman kauan aikaa, saattoi ruveta epäilemään, olisikohan tapahtunut jonkinlaista tahallista viivytystä —, mutta joka tapauksessa ennenkuin hän pääsi jättämään vas-

tauksensa, niin kutsuttiin hänet Neuvostoliiton ulkoasiainkomisariaattiin, jossa hänelle ilmoitettiin, että Neuvostoliitto katkaisee diplomaattiset suhteet molempien maiden välillä sillä perusteella, että se muka katsoo Suomen loukanneen ja loukkaavan sen alueellista koskemattomuutta. Suomen hallituksen vastaus kuitenkin jätettiin ulkoasiainkomissariaattiin viime yönä. Kokonaisuudessaan kuuluu se kirjelmä, jonka ministeri Yrjö-Koskinen sai Moskovassa vastaanottaen, seuraavasti:

„Herra Lähettäjä. Kuten tunnettua, suomalaisten joukko-osastojen hyökkäykset neuvosto-joukkoja vastaan jatkuvat ei ainoastaan Karjalan kannaksella vaan myös neuvostolais-suomalaisen rajan muissakin kohdin. Neuvostohallitus ei voi kauempaa sietää tällaista tilannetta. Muodostuneen tilanteen johdosta, josta vastuu lankeaa yksinomaan Suomen hallitukselle, Neuvostoliiton hallitus ei voi enää ylläpitää normaaleja suhteita Suomeen ja on pakotettu kutsumaan pois Suomesta poliittiset ja taloudelliset edustajansa. Vastaanottakaa j. n. e.”

Neuvostoliitto on tänään kutsunut pois edustajansa Helsingistä.

Seuraavaksi toimenpiteekseen hyökkäämättömyyssopimuksen yksipuolisen, vastoin sopimuksen nimenomaisia määräyksiä tapahtuneen irtisanomisen ja diplomaattisten suhteiden katkeamisen jälkeen Neuvostoliitto on valinnut juuri sellaisten alueloukkausten suorittamisen Suomea vastaan, joista se provokatoorisesti ja täysin vääriä perusteilla vähän aikaisemmin syytti Suomen hallitusta. N. s. Mainilan tapauksen jälkeen Neuvostoliitto oli jo levittänyt ympäri maailmaa tietoja siitä, että suomalaiset joukot olisivat tehneet itsensä syy-päiksi hyökkäyksiin itärajalta. Neuvosto-joukkoja oli tunkeutunut Suomen alueelle ja vienyt täältä väkijoukolla sotilaita omalle puolelleen rajaa. Kuluva marraskuun 30 päivän aikana Neuvostoliitto on ryhtynyt suoranaiseen sotilaalliseen painostukseen ja sotilaalliseen toimintaan Suomea kohtaan. Neuvostoliitto ei ole julistanut sotaa, mutta sen joukot ovat tunkeutuneet Suomen alueelle Vaitolahdessa ja Hyrsylässä, Neuvostoliiton tykistö on pommittanut Suomen aluetta ja Neuvostoliiton lentokoneet ovat pommittaneet Viipuria ja Ensoa ja monia muita paikkoja, josta annettaneen eri selonteke. Tämän pommituksen aikaansaamat

vahingot ovat kaikkien tiedossa. Neuvostoliiton lentokoneet ovat viimeksi lentäneet Helsingin yläpuolella ja pudottaneet tänne lentolehtisiä, joissa kehoitetaan suomalaisia sotilaita pettämään isänmaansa. Neuvostoliitto on ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka osoittavat, että sen tarkoituksena on murtaa Suomen kansan sisäinen ja ulkonainen vastustuskyky.

Tekemällä positiivisen ehdotuksen toisensa jälkeen rauhanomaisen ja molempia puolia tyydyttävän ratkaisun aikaansaamiseksi Suomen hallitus on kuluneiden viikkojen ja viime päivien kuluessa osoittanut vilpittömän halunsa päästä yhteisymmärrykseen. Neuvostoliiton hallituksen kanssa. Suomen hallitus on jatkuvasti valmis tähän. Riippuu kokonaan toisesta osapuolesta, itäisestä suurvaltanaapuristamme, onko tähän vieläkin päästävissä. Ne toimenpiteet, joihin Neuvostoliitto jo on ryhtynyt ja joita se näyttää järjestelmällisesti jatkavan, osoittavat pian, onko sen kannanotto lopullinen vai avautuisiko vielä tilaisuus välttää siitä, että Suomen kansan on turvauduttava taisteluihin olemassaolonsa ja itsenäisyytensä puolustamiseksi.

Samalla minä pyydän saada ilmoittaa, että Yhdysvaltain hallitus on tarjonnut Suomelle palveluksiaan välittämökseen. Minä olen Yhdysvaltain edustajalle ilmoittanut, että Suomi mielihyvin näkee ja ottaa vastaan Yhdysvaltain tarjoaman avun. Missä määrin Neuvostoliitto tulee myös ottamaan vastaan tarjotun välityksen, siitä minulla ei ole vielä tietoa.

Puolustusministeri N i u k k a n e n: Herra puhemies! Jotta tästä historiallisesta istunnosta pidettävä pöytäkirja antaisi mahdollisimman täydellisen kuvan, katson sopivaksi lyhyesti mainita ne rajaloukkaukset, joita Neuvostoliiton taholta tähän saakka saatujen tietojen mukaan on tehty. Tarkemmat tiedot saadaan siitä vasta vähän myöhemmin, mutta nämä tapaukset ovat nyt jo suurin piirtein tiedossa.

Minä huomautan ensinnäkin, että olen suorastaan ollut pakotettu ihaillemaan sitä tyyneyttä ja sitä kylmäverisyyttä, jota suomalaiset sotilaat valtakunnan rajoilla koko tämän jännitystilan aikana ovat osoittaneet. Siitä huolimatta, että Neuvostoliiton taholta siellä ja täällä jo aikaisemmin on yritetty provosoida rajaselkkauksia, suo-

malaisiin sotilaihin ei missään kohdassa pitkällä rajallamme ole tämä provokatio onnistunut. Kylmästi ja päättäväisesti he ovat seisonet sillä paikalla, johon he ovat määrättyt, ja tämä päättäväisyys ja kylmäverisyys on lyönyt leimansa meikäläisiin joukkoihin myöskin tämän päivän kuluessa.

Minä aloitan rajamme pohjoisimmasta päästä. Tänä aamuna venäläiset hyökkäsivät Kalastajasaarennolle, jonka he myöskin voivat vallata, koska siellä oli vain muutama rajavartiosotilas. Kurtin tie-noilla ylittivät he päivemmällä niinikään rajan edeten noin 2—3 kilometrin päähän rajasta. Täälläkin oli heitä vastassa ainoastaan pieni määrä varsinaisia rajavartiosotilaita. Samoin myöskin Suomussalmella he ylittivät rajan noin pari kilometriä. Siellä myös oli vastassa vain rajan pinnassa olevia pieniä rajavartiomuodostelmia. Lieksan kohdalla Repolan tien sekä Inarin tien suunnalla he ovat tehneet päivän kuluessa huomattavamman hyökkäyksen, käyttäen tässä myöskin apuna hyökkäysvaunuja. Rajavartiosotilaat ovat lyöneet hyökkäyksen takaisin ja nämä hyökkäysvaunut on tuhottu. Kaikilla näillä alueilla, siitä huolimatta, että tilanne oli tällainen, suomalaiset suojajoukkomuodostelmat tämän päivän iltapuoleen saakka pitivät pyhänä rajasopimuksessa vahvistettua demarkatiolinjaa. Yksikään muut, paitsi rajavartiosotilaat, eivät ylittäneet tätä linjaa. Vasta iltapäivällä ne saivat luvan ylittää tämän linjan ja tähän mennessä saatujen tietojen mukaan venäläiset hyökkäykset kaikkialla on lyöty takaisin.

Jos siirrymme etelämmäksi, oli aamulla Käsnäselässä venäläisten puolelta avattu suomalaisia rajavartiojoukkoja vastaan varsin kiivas tykistötuli. Samoin valtasivat he myöskin n. s. Hyrsylän mutkan, jossa oli ainoastaan yhden ryhmän vahvuinen suomalainen rajavartiosto. Käsnäselässä he myös ylittivät rajan huomattavilla voimilla, mutta on hyökkäys lyöty takaisin. Päivän kuluessa he ovat myöskin laivastotykistöllä pommittaneet näissä neuvotte-luissa esillä olleita Suomenlahden saaria siitä huolimatta, että siellä ei ole ollut edes ketään asukkaita, ja luultavasti muutamia näistä saarista miehittäneet. Tiedot niistä saadaan myöhemmin. Kannaksella he ovat kohdistaneet voimakkaan tykistötulen suomalaisia rajavartiojoukkoja vastaan Kiven-

navalla, Valkjärvellä, Raudussa ja Inoon Kronstadtin pattereista. Huomattavan suuri venäläinen jalkaväkijoukko on tehnyt hyökkäyksen Haapalan luona edeten Suomen alueella suunnilleen Haapalan korkeuteen. Lipolassa niinikään on päivän kuluessa huomattava venäläinen jalkaväkijoukko hyökännyt yli rajan Lipolan ja Orjansaaren välimaaston suuntaan edeten noin 2—3 kilometriä. Myöhemmin hyökkäys on lyöty takaisin. Raasulissa niinikään venäläiset ovat tehneet hyökkäyksen rajan yli. Hyökkäys on pysäytetty; heikko rajavartiosto on sen voinut pysäyttää jo rajalinjalla. Samoin Tapparan luona on ylitetty raja, mutta hyökkäys pysäytettiin.

Samanaikaisesti heidän ilmavoimansa ovat koko päivän ajan olleet laajassa toiminnassa. Heidän ilmavoimansa ovat suorittaneet pommituksia Petsamossa, Kemijärven kirkonkylässä, Kittilän kirkonkylässä, Kannaksella, Viipurissa, Koivistolla, Ensossa ja samoin ilmavoimia esiintyi eräissä muissakin paikoin. Muutamia koneista on myöskin ammuttu alas. Myöskin Helsingin—Viipurin päärataa he ovat pommittaneet Kaipiaisissa, Utissa ja Lahdessa. Vauriot näissä ovat olleet aivan mitättömät. Samoin he ovat käyneet vierailulla myös Kotkassa ja Hangossa. Suurinta vauriota heidän ilmavoimansa ovat saaneet aikaan Helsingissä. Kohta tänä aamuna he pommittivat Helsingin lentokenttää aiheuttamatta sille kuitenkaan mitään vaurioita ja lisäksi Santahaminassa olevaa erästä rakennustyömaata, jossa useita tavallisia rakennustyöläisiä sai surmansa ja haavoittui. Kello 15 tänä päivänä he ovat tehneet uuden hyökkäyksen pääkaupunkia vastaan pommittaen sellaista kaupunginosaa, jossa ei ole mitään sotilaallisia laitoksia ja jossa asuu ainoastaan siviiliväestöä, ja tuottaneet siellä suuria aineellisia vahinkoja. Lisäksi heidän ilmavoimansa ovat muutamissa paikoissa suorittaneet tiedustelulentoja.

Olen nämä tosiasiat tahtonut merkitä tämän istunnon pöytäkirjaan niitten selostusten täydennykseksi, joita pääministeri ja ulkoasiainministeri ovat tilanteesta antaneet.

P u h e m i e s: Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemies-

neuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 21,10.

Täysistunto lopetetaan kello 20,57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

50. Torstaina 30 p. marraskuuta 1939

kello 21,10.

Päiväjärjestys.

Valtioneuvoston tiedonanto.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne kansanedustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Valtioneuvoston tiedonanto.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään valtioneuvoston tiedonanto. Sitten kun keskustelu asiasta on julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 1 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 2 momentin mukaan keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa joko asian valiokuntaan lähettämisestä taikka perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Jos halutaan tehdä työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa edellytetty ehdotus päätöksenteon siirtämisestä, on sellainenkin ehdotus tehtävä ennenkuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Pekkala: Hallituksen jäsenten selonteko tilanteesta on yhtäpitävä niitten tietojen kanssa, jotka suurin piirtein ovat jo edustajille tunnetut. Selonteko on kai-

kessa korrektisuudessaan riittävän selvä meille kaikille samalla kuin se on mieltä kuohuttava todistus siitä, kuinka voima ja väkivalta yhä edelleen tahtoo määrätä maailmassa. Se ryhmä, jonka nimessä minulla on kunnia puhua, on aina ollut sillä kannalla, että valtioitten väliset erimielisyydet silloinkin, kun on kysymys pienten ja suurvaltojen välisistä suhteista, olisi ratkaistava rauhallista tietä neuvotteluteitse. Nyt kyseessä olevan kriisin aikana olemme kaiken aikaa edustaneet samaa käsityskantaa. Valitettavasti meidän pyrkimyksemme, jonka uskomme olleen myös hallituksen pyrkimyksen, ei ole vienyt toivottuun tulokseen syistä, jotka eivät ole riippuneet meistä.

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puolesta pyydän saada ilmoittaa, että se on ollut hallituksen takana tässä asiassa ja toivoo, että kriisi mahdollisimman pian tulisi selvitettyksi.

Ed. Pilppula: On syvästi valitettavaa, että meidän kansamme on nykyisten kansainvälisten tapahtumien yhteydessä joutunut kokemaan mitä raskaimpia oikeudenloukkauksia itäisen naapurimme taholta. Minä ilmoitan, että maalaisliiton eduskuntaryhmä hyväksyy kaikki hallituksen toimenpiteet, joiden ainoana tarkoituksena on ollut yksinomaan rauhanomaisin keinoin turvata Suomen puolueettomuutta ja kansallemme kuuluvia oikeuksia.

Ed. Furuholm: På svenska riksdagsgruppens vägnar ber jag få tillkännagiva, att gruppen fullt godkänner de av regeringen vidtagna åtgärderna, som ju åsyftat att på ett fredligt vis ordna förhållandena mellan Finland och Sovjetunionen.

Ed. Kares: Isänmaallisen kansanliikkeen eduskuntaryhmä ilmoittaa, että se kaikessa, mikä koskee menettelytapaa valtakuntamme nykyisessä vaiheessa, kannattaa hallituksen toimenpiteitä. Me olemme sitä mieltä, että hallitus on menettänyt asianmukaisesti ja oikein myös siinä, että asiata ei ole aikaisemmin esitetty eduskunnan käsiteltäväksi, kun kuitenkin eduskuntaryhmät on aina pidetty tapausten tasalla ja ne ovat saaneet edustajiensa kautta ottaa osaa ratkaisevanlaatuisiin neuvotteluihin.

Hetkenä, jolloin Suomen kansa on joutunut elämänsä ehkä ratkaisevimpaan koetelemukseen, on meillä suuri ilo todeta, että se tapahtuu aikana ja tilassa, jolloin on toteutunut suurimman kansallisen näkijämme toivomus yksimielisestä kansasta tällaisen hetken varalta.

Kansamme kimppuun on hyökätty kavalasti ja valheellisesti. Arvoja on jo nyt hävitetty ja ihmishenkiä tuhottu ilman mitään meidän omaa syytämme. Me käymme kovia päiviä vastaan yhä tiukemmin kylki kyljessä. Me menemme tulevaan päivään varmoina siitä, että asiamme on ehdottomasti oikea. Me seisomme puolustamassa pyhimpiä ja kalleimpia arvoja, mitä Jumala on hoidettavaksemme uskonut. Me taistelemme tässä kohdassa, emme kuitenkaan vedoten omaan vanhurskauteemme, vaan Jumalan laupeuteen sekä hänen kansallemme sukupolvesta sukupolveen osoittamaan hyvyYTEEN. Sallikaa, herra puhemies, ja arvoisat edustajat, minun rohkaisuksemme lukea pari säkeistöä Kustaa Adolfin taisteluvirrestä, joka, merkittävästi kyllä, nyt ensikerran esiintyy suomenkielisenä siinä virsikirjassa, jonka Herran seurakunta isiemme maassa saa käytettäväkseen vaikeana hetkenä:

„Pois pelko, joukko pienoinen,
kun vihamiesten hurjien
jo huudot ilman täyttää!
Ne turmiotas toivottaa,
vaan turmionne itse saa,
voimansa Herra näyttää.

On Herran nimi toivomme
ja luja linna, turvamme,
kun käymme kuolon teille.
Ei joukko julma kauhist,
kun kanssamme on Jumala,
Hän voiton antaa meille.”

Ed. Heiniö: Edistyspuolueen eduskuntaryhmän puolesta ilmoitan, että ryhmä on voinut seurata niitä neuvotteluja, jotka hallitus on käynyt Neuvosto-Venäjän hallituksen kanssa, ja kuultuaan tänään hallituksen ilmoituksen näiden neuvottelujen kulusta, voi myös todeta, että ne tiedot, jotka me olemme aikaisemmin saaneet, ovat yhtäpitävät tämän illan ilmoituksen kanssa. Eduskuntaryhmä näin ollen ilmoittaa tyytyvänsä siihen ilmoitukseen, jonka hallitus on tehnyt ja kannattaa yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, luottaen siihen, että Suomen kansa taistelllessaan itsenäisyytensä ja neutraliteettinsa puolesta on kunniaakkaasti selviytynyt tästä taistelusta, vaikkakin ylivoima näyttää meistä tällä kertaa tavattoman suurelta ja voittamattomalta.

Ed. Pennanen: Minulla on kunnia ilmoittaa, että kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä hyväksyy ne toimenpiteet, joihin hallitus on ollut velvollinen ryhtymään tämän kansallemme kriittisen tilanteen sovinnolliseksi ja rauhalliseksi ratkaisuksi. Samaten ryhmä hyväksyy ne toimenpiteet, joihin hallitus on ryhtynyt valtakuntamme vapauden ja itsenäisyyden säilyttämiseksi.

Ed. Niskanen: Kuultuamme hallituksen antaman selostuksen tästä perin poikkeuksellisesta ja vakavasta tilanteesta ilmoitan, että me tulemme hyväksymään yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 1 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: „Saatuaan tiedonannon eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen.”

Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, totean, että eduskunta on yksimielisesti hyväksynyt puhemiesen ehdotuksen yksinkertaisesta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Eduskunnan seuraavan täysistunnon ajasta ja kokoontumispaikasta annetaan puhemiehen toimesta erikseen tieto.

Täysistunto lopetetaan kello 21,37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

51. Tiistaina 5 p. joulukuuta 1939

kello 20.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin 442

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 44; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22; hallituksen esitys n:o 3.

2) Ehdotus laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 45; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23; hallituksen esitys n:o 39.

3) Ehdotus laiksi eräiden lakien voimaantumisen lykkäämisestä 443

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 46; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24; hallituksen esitys n:o 41.

4) Ehdotukset laiksi varojen varaa- misesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta .. ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 47; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25; hallituksen esitys n:o 48; ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22.

5) Ehdotus laiksi valtion suhdanne- rahaston varojen merkitsemisestä siir- tona vuoden 1940 tuloarvioon ”

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 48; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 26; hallituk- sen esitys n:o 42.

Siv.

6) Ehdotus laiksi alkoholistilain vä- liaikaisesta muuttamisesta 444

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 49; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 27; hallituk- sen esitys n:o 59.

7) Ehdotus laiksi yksityisoppikou- lujen valtionavusta annetun lain väli- aikaisesta muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 50; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 28; hallituk- sen esitys n:o 52.

8) Ehdotus laiksi erinäisten kuol- leista annettavien luetteloiden lak- kauttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 51; laki- ja talous- valiokunnan mietintö n:o 4; ed. Kivi- ojan y. m. lak. al. n:o 13.

Ainoa käsittely:

9) Kertomus hallituksen toimenpi- teistä vuonna 1938 ”

Asiakirjat: Perustuslakivalio- kunnan mietintö n:o 14; ulkoasiain- valiokunnan mietintö n:o 2; mainittu kertomus.

10) Ehdotus toivomukseksi tielain- säädännön uudistamisesta 445

Asiakirjat: Laki- ja talousva- liokunnan mietintö n:o 7; ed. Veste- risen y. m. toiv. al. n:o 16.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ampuja, Annala, Asikainen, von Born, Cajander, Eerola, Fagerholm, Hackzell, A. Halonen, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Heljas, Hirvensalo, Horelli, Hurtti, Ikola, Kallia, Kallio, Karvetti, Kirra, Kivimäki, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Korvenoja, Kuusisto, Lahtela, O. Lehtonen, Malkamäki, Mangs, Miikki, Niukkanen, Paksujalka, Pekkala, O. Peltonen, Pitkänen, Pitkäsilta, Pyy, Pärssinen, J. Raatikainen, Rydberg, Salmenoja, Salmiala, Salovaara, Sundström, Susitaival, Tanner, Teittinen, Tuurna, Welling, Wiik ja Virkkunen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. Lahtela ja perheessä sattuneen sairauden vuoksi ed. O. Peltonen, tämän viikon ajaksi läheisen omaisen kuoleman takia ed. Asikainen sekä yhden viikon ajaksi välttämättömien virkatehtävien takia ed. Virkkunen ja virkatehtävien takia ed. Susitaival.

Eduskunnan kokoontumispaikka.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tämän kuun 2 päivänä antamallaan määräyksellä oikeuttanut eduskunnan pitämään istuntonsa Kauhajoella tai jossakin muussa paikassa Vaasan läänissä pääkaupungin ulkopuolella.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Ed. Pekkalan tultua kutsumaksi valtioneuvoston jäseneksi puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä valitsemaan hänen tilalleen jäsenen valtiovarainvaliokun-

taan ja ulkoasiainvaliokuntaan sekä varajäsenen maatalousvaliokuntaan.

Hyväksytään.

Eduskunnan oikeusasiamiehen vaalin toimittaminen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali kolmivuotiskaudeksi 1940—1942 toimitetaan huomiosessa istunnossa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 44 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 22 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 3, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 44. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 45 ja otetaan toiseen käsittelyyn

siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 23 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 39, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 45. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 46 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 24 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 46. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiassa, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 47 ja otetaan toiseen käsittelyyn

lyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 25 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 48 ja ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 47. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa kukaan ei halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 48 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 26 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 42, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 48. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu. Sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 49 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 27 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 59, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 49. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu. Sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa keskustelussa hyväksytään keskustelutta 4 ja 7 §, 1 luvun nimike, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 50 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 28 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 52, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 50. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu. Sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Österholm: Såsom synes av betänkandet har meningarna om detta lagförslag varit delade i statsutskottet, och i stora utskottet antogs lagförslaget med mycket knapp majoritet. De nu rådande förhållandena göra det emellertid nödvändigt att budgetkalkylerna icke rubbas och för den skull avstår jag från att uttala mig

om lagförslaget och göra något yrkande i detta sammanhang. Jag kommer icke heller att i tredje behandlingen, såsom i reservationen förutsättes, framställa förslag om lagförslagets förkastande.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 §, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 51 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 51.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1938.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14 ja ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn näissä mietinnöissä käsitelty mainittu kertomus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14 ja, mikäli kertomus koskee suhteita ulkovaltoihin, ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Ehdotan meneteltäväksi siten, että keskustelu suoritetaan ja päätökset tehdään erikseen kummastakin mietinnöstä.

Menettelytapa hyväksytään.

Esitellään kertomus perustuslakivaliokunnan mietinnössä valmistelevasti käsitellyltä osaltaan.

Keskustelu:

Ed. Kares: Minua on varsin suuressa määrin oudoksuttanut se asia, mistä perustuslakivaliokunnan mietintöön on m. m. pantu vastalause, nimittäin, että hallitus kertomuksessa jättää mainitsematta aivan oleellisen seikan asiasta, jonka se kuitenkin kertomukseensa ottaa. Se kertoo kertomuksessaan sisäasiainministerin menettelyn isänmaallista kansanliikettä vastaan viime syksynä, mutta jättää kokonaan mainitsematta sen toimenpiteen, jossa sisäasiainministeri yhdistyslain nojalla lopetti kokonaisen ryhmän sanomalehdistön ja joka sellaisenaan oli pohjaltaan asiallisesti ja muodollisesti täysin laiton toimenpide. Tämä on varsin oudoksuttavaa ja olisi paikallaan, että siitä laajemmin keskusteltaisiin ja tehtäisiin ehdotus siihen suuntaan kuin vastalauseessa on mainittu. Mutta nykyisen olotilan takia en halua tästä keskustelua virittää enkä edes vastalauseetta ehdottaa eduskunnan päätettäväksi. Sitäkin mieluummin luovun siitä, kun asianomainen ministeri nyt jo kuuluu sinne poliittisesti edesmenneiden ministerien luokkaan, jonka minä tyydytyksellä totean.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Perustuslakivaliokunnan mietintö hyväksytään.

Esitellään kertomus ulkoasiainvaliokunnan käsittelemältä osalta.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus toivomukseksi tielainsäädännön uudistamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o 16, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 7.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta yhtyy laki- ja talousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Puhemies: Kun edustajille on jaettu valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:ot 29—34 sekä lakivaliokunnan mietintö n:o 9, voitaneen ne nyt esitellä pöydälle panoa varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

Ehdotuksen laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29;

eduskunnan huomiseen täysistuntoon:

Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30;

eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

Valtioneuvoston lainanottovaltuuksia

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31;

Lisämäärärahan myöntämistä vuoden 1939 tulo- ja menoarvioon väestönsuojelulain täytäntöönpanosta aiheutuvia menoja varten

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32;

Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33;

Ehdotuksen laiksi suhdanneverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34; sekä

Ehdotuksen laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 20,45.

Täysistunto lopetetaan kello 20,35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

52. Tiistaina 5 p. joulukuuta 1939

kello 20,45.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa 447

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29; hallituksen esitys n:o 56.

2) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31; hallituksen esitys n:o 2.

3) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta 448

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33; hallituksen esitys n:o 63.

4) Ehdotus laiksi suhdanneverosta ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34; hallituksen esitys n:o 67.

5) Ehdotus laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta ”

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 51.

Ainoa käsittely:

6) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä vuoden 1939 tulo- ja menoarvioon väestönsuojelulain täytäntöönpanosta aiheutuvia menoja varten .. ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32; hallituksen esitys n:o 60.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 56, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 2, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lainanottovaltuuksien ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 63, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi suhdanneverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 67, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34.

Puheenvuoroja ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 51, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. Frietsch: Herr talman! Jag är inte alldeles övertygad om att krigsförsäkringen i den form den av regeringen föreslagits och av lagutskottet i förändrad skepnad godtagits är den lyckligaste. Emedan dock erfarenhet på området fullständigt saknas och utskottet för sin del icke under den korta tidrymd, som nu har stått till buds, funnit en bättre lösning, är det att hoppas att lagförslaget trots vissa betänkligheter av riksdagen accepteras. Tiden medger ingen om- eller genomarbetning och saken är av största vikt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään tässä huoneessa heti sitten, kun tämän istunnon jälkeen pidettävä valitsijamiesten kokous on päättynyt.

Ed. Pilppula: Valitsijamiesten kokous pidetään tässä huoneessa heti tämän täysistunnon päätyttyä.

6) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä vuoden 1939 tulo- ja menoarvioon väestönsuojelulain täytäntöönpanosta aiheutuvia menoja varten.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 60, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32.

Puheenvuoroja ei haluta.

Valtiovarainvaliokunnan ehdotukset hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 21.

Täysistunto lopetetaan kello 20,58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

53. Keskiviikkona 6 p. joulukuuta 1939

kello 21.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

- 1) Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali 452

Toinen käsittely:

- 2) Ehdotus laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa 453

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 52; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29; hallituksen esitys n:o 56.

- 3) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 53; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31; hallituksen esitys n:o 2.

- 4) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 54; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33; hallituksen esitys n:o 63.

- 5) Ehdotus laiksi suhdanneverosta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 55; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34; hallituksen esitys n:o 67.

- 6) Ehdotus sotavahinkolaiksi 454

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 56; lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 51.

Ainoa käsittely:

- 7) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940 ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30; hallituksen esitys n:o 1; rah.al. n:ot 1—147.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aarniokoski, Aattela, Ampuja, G. Andersson, Asikainen, von Born, Brander, Bryggari, Eerola, Fagerholm, Hackzell, A. Halonen, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Heljas, Hiilelä, Hirvensalo, Horelli, Ikola, Inkinen, Kallia, Karveti, Kirra, Kivimäki, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Korvenoja, Kupari, Kuusisto, Lahtela, O. Lehtonen, Malkamäki, Malmivuori, Mangs, Miikki, Niukkanen, Oksala, Paavolainen, Paksujalka, O. Peltonen, Pitkänen, Pitkäsilta, Pärssinen, J. Raatikainen, Rantamaa, Raunio, Reinikainen, Rydberg, Räisänen, Salmiala, Salovaara, Schildt, Sundström, Susitaival, Tanner, Teittinen, Tuurna, Welling, Wiik, Vilhula, Virkkunen ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat täksi päiväksi sairauden vuoksi ed. Mangs, samasta syystä tästä ja huomista istunnosta ed. Hirvensalo, huomista istunnosta yksityisasiain takia ed. Kivisalo, tämän viikon istunnoista yksityisasiain takia ed. Kares ja kunnallisten tehtävien takia ed.

Räisänen sekä viikon ajaksi sairauden vuoksi ed. Salmiala.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat saapuneet hallituksen esitykset n:ot 68—70, jotka nyt on edustajille jaettu.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Luetaan eduskunnan valitsijamiehiltä saapunut kirjelmä.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan valitsijamiehet.

Kauhajoella,
joulukuun 5 päivänä 1939.
N:o 10.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään pitämässään kokouksessa ovat Eduskunnan samana päivänä päätöspöytäkirjansa 1 §:n kohdalla antaman kehoituksen mukaisesti valinneet valtioneuvoston jäseneksi kutsutun ed. Pekkalan sijaan jäsenen valtiovarainvaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan sekä varajäsenen maatalousvaliokuntaan.

Valituiksi ovat tulleet:

Jäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. Salmenoja,
jäseneksi ulkoasiainvaliokuntaan ed. Voionmaa, sekä
varajäseneksi maatalousvaliokuntaan ed. Mäkeläinen.

Valitsijamiesten puolesta:

J. Erl. Pilppula.

Viljo Rantala.”

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali.

Puhemies: Nyt on toimitettava eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali vuosiksi 1940—1942.

Huomautan työjärjestyksen 45 §:n 2 momentin määräyksestä, että vaalit toimitetaan umpilipuun, joissa on oleva ainoastaan valittavan nimi ja tarpeen mukaan ammatti niin selvästi ilmoitettuna, ettei epäilystä henkilöstä, jota on tarkoitettu, voi syntyä. Vaalilippu, joka sisältää enemmän taikka vähemmän, kuin täten on määrätty, on hylättävä. Vaali toimitetaan yhdellä uurnalla.

Menettelytapa hyväksytään.

Eduskunnan oikeusasiamiehen vaali toimitetaan.

Puhemies: Vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä on annettu eduskunnan oikeusasiamiehelle Esko Hakkilalle 127 ääntä.

Puhemies: Koska lakitieteenkandidaatti, varatuomari Esko Hakkila on tässä äänestyksessä saanut ehdottoman äänenenemmistön, on hänet valittu eduskunnan oikeusasiamieheksi vuosiksi 1940, 1941 ja 1942.

Puhemies: Nyt toimitetaan oikeusasiamiehen varamiehen vaali.

Vaaliin ryhdytään.

Puhemies: Vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Oikeusasiamiehen varamiehen vaalissa ovat saaneet ääniä lakitieteenjohtori Yrjö Vilhelm Puhakka 105, pormestari Sulo Mannermaa 2, lakitieteenkandidaatti Esko Hakkila yhden, jota paitsi on jätetty kaksi tyhjää vaalilippua.

Puhemies: Koska lakitieteentohtori Yrjö Vilhelm Puhakka on tässä äänestyksessä saanut ehdottoman ääntenemmistön, on hänet valittu eduskunnan oikeusasiamiehen varamieheksi vuosiksi 1940, 1941 ja 1942.

Puhemies: Eduskunta päättäneen saattaa nyt toimitettujen vaalien tulokset hallituksen tietoon.

Hyväksytään.

2) Ehdotus laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 52 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 29 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 56, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 52. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 53 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 31 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 2, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 53. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen

jälkeen ryhdytään ehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy valtuudet.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 54 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 33 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 63, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 54. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 7 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi suhdanneverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 55 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 34 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 67, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 55. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—10 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus sotavahinkolaiksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 56 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 51, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 56. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään järjestänsä keskustelutta 1—4 §, 1 luvun nimike, 5—9 §, 2 luvun nimike, 10—11 §, 3 luvun nimike, 12—20 §, 4 luvun nimike, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioiksi vuodelle 1940.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 1 ja rah. al. n:ot 1—147.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on hallituksen esityksen n:o 1 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30, jossa on valmistelevasti käsitelty myöskin rahaasia-aloitteet n:ot 1—147.

Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä esitellään ensin varsinaiset menot ja sitten pääomamenot, molemmat pääluokittain ja luvuittain vastaavine perusteluineen ja niissä olevine ponsineen. Sen jälkeen esitellään varsinaiset tulot ja pääomatulot osastoittain ja luvuittain vastaavine perusteluineen. Milloin mietinnössä on johonkin lukuun kohdistuvia perusteluja tai ponsia, ovat ne ilman eri mainintaa lukua esiteltäessä tulleet käsittelyn alaisiksi. Lopuksi esitellään sivuilla 7—12 olevat yleisperustelut. Jos mietintöä ei muuttamatta hyväksytä, lähetetään asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti takaisin valtiovarainvaliokuntaan.

Ennenkuin asian käsittelyyn ryhdytään, tahdon kiinnittää eduskunnan jäsenten huomiota valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 2 momentin säännökseen, jonka mukaan edustajan tekemä ehdotus, joka tarkoittaa uuden tulo- ja menoarviolaskelmiin sisällyttämättömän määrärahan ottamista tulo- ja menoarvioon, voidaan tulo- ja menoarviosta päätettäessä ottaa huomioon ainoastaan, jos se on vireille pantu asianmukaisesti tehdyllä rahaasia-aloitteella. Jotta ei syntyisi epäselvyyttä sanotussa lainpaikassa tarkoitetuista ehdotuksista, pyydän niitä edustajia, jotka aikovat tehdä tämänlaatuisia ehdotuksia, mainitsemaan ehdotusta tehdessään sen rahaasia-aloitteen numeron, jolla asia on vireille pantu.

Edelleen huomautan, että työjärjestyksen 43 §:n 2 momentin mukaan edustajalla, joka aikoo ehdottaa muutoksia valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen, on oikeus saada muutosehdotuksensa monistetuksi ja edustajille jaetuksi. Kun tällainen menettely on omansa edistämään tulo- ja menoarvion käsittelyä, kehoitan edustajia, jotka aikovat esittää muutosehdotuksia, hyvissä ajoin jättämään ehdotuksensa keskuskansliaan monistamista ja jakelua varten.

Lopuksi huomautan vielä, että eri pääluokkien kohdalla sallitaan kutakin pääluokkaa esiteltäessä yleisluontoinen keskustelu siitä pääluokasta ennen pääluokkaan kuuluvien lukujen esittelyä, mutta asianomaisen luvun kohdalla on esitettävä ainoastaan ehdotukset lyhyine perusteluineen.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Valtiovarainministeri Pekkala: Vuoden 1940 talousarvio on nyt käsiteltävänä ylen harvinaisissa olosuhteissa. Onneksi on se kuitenkin voitu kaikessa rauhassa käsitellä valiokunnassa kiinteässä yhteistoiminnassa silloisen hallituksen kanssa. Allekirjoittanut puolestaan on siinä suhteessa erikoisasemassa, että olen valiokunnassa ollut valmistelemaan mietintöä, johon en ole, yhtä vähän kuin kukaan muukaan, pannut vastalauseita, ja nyt olisi minun velvollisuuteni toisessa ominaisuudessa ja vanhoja traditioita noudattaen hallituksen taholta arvioida suoritettun työn pitävyyttä, mutta tähän ei kuitenkaan ole mitään syytä, koska nykyinenkin hallitus on edellisen hallituksen kannalla eikä sillä niin ollen ole tärkeämpää huomauttamista mietinnön johdosta. On vain suotavaa, että talousarvio saataisiin pian valmiiksi ja vahvistetuksi, koska säännöllisessä järjestyksessä hyväksytty tulo- ja menoarvio on ennen kaikkea näissä oloissa välttämätön edellytys valtionlainaa pyydettyä. Samoin on asianlaita lisämenoarvioon nähden, mutta kun sen laatiminen nykytilanteessa veisi — virastojen ollessa hajallaan siellä täällä — liian pitkän ajan, voitaneen menetellä niin, että esilläolevan talousarvion 15 Pl. II luvun 1 momentin kohdalle merkitään 80 milj. markkaa nykyisestä tilanteesta johtuneiden ennakkomaksujen ja ylitysten suorittamiseksi valtioneuvoston harkinnan mukaan. Tällöin ei erityistä lisämenoarviota tarvita, varsinkin kun määräraha on arviomääräraha. Tästä johtuu kuitenkin, että talousarvion tulopuolelle on palautettava lainaa 80 milj. markkaa, kuten hallituksen esityksessä oli ehdotettu. Näin saadaan budjetti, niinkuin tavataan sanoa, lukkoon.

Toivon, että eduskunta, mikäli mahdollista, hyväksyisi esilläolevan talousarvioehdotuksen yksimielisesti.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitellään menopuoli.

Varsinaiset menot.

1 Pl.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Luku I Presidentti, luku II Presidentin asunnot, luku III Presidentin kanslia ja luku IV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

2 Pl.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Luku I Valtiopäiväkustannukset, luku II Valtiontilintarkastajat, luku III Eduskunnan oikeusasiamies ja luku IV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

3 Pl.

Yleiskeskustelussa ei haluta puheenvuoroa.

Luku I Valtioneuvosto, luku II Oikeuskanslerinvirasto ja luku III Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

4 Pl.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Luku I Valtioneuvoston kanslia, luku II Tilastollinen päätoimisto, luku III Valtioneuvoston julkaisuvarasto, luku IV Eduskunnan kirjasto ja luku V Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

5 Pl.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Luku I Ulkoasiainministeriö, luku II Vakinainen edustus ulkomailla, luku III Tilapäinen edustus ulkomailla ja luku IV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

6 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Oikeusministeriö, luku II Korkein oikeus, luku III Korkein hallinto-oikeus, luku IV Hovioikeudet, luku V Kih-

lakunnanoikeudet, luku VI Valtionsyyttäjät, luku VII Maanjako-oikeudet, luku VIII Vankeinhoitolaitos ja luku IX Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

7 Pl.

Yleiskeskustelua ei haluta.

Luku I Sisäasiainministeriö, luku II Lääninhallitukset, luku III Kihlakuntain hallinto ja maalaispoliisi, luku IV Kaupunkien poliisilaitokset, luku V Valtiollinen poliisi, luku VI Rikostutkimuskeskus ja poliisisanomat, luku VII Poliisiopetus, luku VIII Poliisikoiralaitos, luku IX Erinäiset poliisimenot, luku X Merivartiolaitos, luku XI Rajavartiostot, luku XII Lääkintöhallitus, luku XIII Maaseudun terveydenhoito, luku XIV Helsingin yleinen sairaala, luku XV Läänin- ja yleiset sekä sukupuolitautien sairaalat, luku XVI Tuberkuloosiparantolat, luku XVII Mieli- ja hermosairaalat, luku XVIII Sairaanhoidtajataropetus, luku XIX Kättilöopetus, luku XX Lääkintöhallituksen laboratorit ja rokkoainevä-
rasto, luku XXI Mielisairaalain, hermo- ja kaatumatautisten hoitolaitosten sekä tuberkuloosiparantolain avustaminen, luku XXII Muut lääkintölaitoksen menot ja luku XXIII Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

8 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Valtiovarainministeriö, luku II Valtiokonttori, luku III Tullihallitus, luku IV Tullikamarit ja tullirajavartiostot, luku V Rahapaja, luku VI Valtion revisiolaitos, luku VII Luottolaitosten tarkastus, luku VIII Leima- ja valmisteverokonttori, luku IX Erinäisten verojen maksuunpanokustannukset ja luku X Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

9 Pl.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Luku I Puolustusministeriö ja yleis-
kunta, luku II Palkkausmenot, luku III

Taloustarvemenot, luku IV Hevosten ylläpito, luku V Koulutus ja kasvatus, luku VI Sairaanhoidto, luku VII Taistelu- ja kuormastovälineet, luku VIII Alukset sekä merenkulku- ja meritaisteluvälineet, luku IX Ilmailu- ja insinööriteknilliset välineet, luku X Kiinteistöt, luku XI Kuljetus- ja matkakustannukset, luku XII Kertausharjoitukset, luku XIII Erinäiset määrärahat ja luku XIV Suojeluskuntajärjestö, hyväksytään.

10 Pl.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Luku I Opetusministeriö, luku II Luterilainen kirkko, luku III Kreikkalaiskatolinen kirkko, luku IV Helsingin yliopisto, luku V Kouluhallitus, luku VI Oppikoulu, luku VII Kansakoululaitos, luku VIII Aistivalliskoulu, luku IX Valtion kirjasto-toimi, luku X Yhteiskunnallinen valistus-työ, luku XI Valtionarkisto, luku XII Maakunta-arkistot, luku XIII Muinaistieteellinen toimikunta, luku XIV Tieteen, taiteen ja urheilun kannattaminen ja luku XV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

11 Pl.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Luku I Maatalousministeriö, luku II Maatalousministeriön asutusasiainosasto, luku III Maanmittaushallitus, luku IV Vakaustoimisto, luku V Maanmittausinsinöörinkunta ja maanmittauskustannukset, luku VI Maataloushallitus, luku VII Valtion maataloudelliset oppilaitokset, luku VIII Yksityisluontoiset maataloudelliset oppilaitokset, luku IX Maataloudelliset tarkastuslaitokset, luku X Maanparannustoiminta, luku XI Maitalous, luku XII Hevostalous, luku XIII Kalastus, luku XIV Maatalouden koe- ja tutkimustoiminta, luku XV Maatalouden tukeminen, luku XVI Asutus-toiminta, luku XVII Metsähallituksen maankäyttö- ja asutusosastot, luku XVIII Yksityismetsätalous, luku XIX Metsätieteellinen tutkimustoiminta, luku XX Ilma-

tieteellinen keskuslaitos, luku XXI Geodeettinen laitos, luku XXII Eläinlääkintölaitos, luku XXIII Eläinlääkintölaboratorio ja luku XXIV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

12 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö, luku II Tie- ja vesirakennushallitus, luku III Tie- ja vesirakennusten piirihallinto, luku IV Hydrografinen toimisto, luku V Tie- ja vesirakennukset, luku VI Rakennushallitus, luku VII Rakennushallinnon piirihallinto sekä erinäisten valtion kiinteistöjen hoitomenot, luku VIII Vesistötoimikunta, luku IX Koskitoimikunta ja vesistöjen säännöstelytutkimukset, luku X Moottoriajoneuvoliikenne ja luku XI Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

13 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Kauppa- ja teollisuusministeriö, luku II Merenkulkuhallitus, luku III Merenkulku- ja luotsipiirit, luku IV Merenkululaitoksen alukset, luku V Satamat, luku VI Merenkululaitoksen yhteiset menot, luku VII Merenkululaitoksen oppilaitokset, luku VIII Teknillinen korkeakoulu, luku IX Muu teknillinen opetus, luku X Ammattiopetus, luku XI Kauppaopetus, luku XII Geologinen toimikunta, luku XIII Merentutkimuslaitos, ja luku XIV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

14 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Sosiaaliministeriö, luku II Vakuutusneuvosto, luku III Valtion tapaturmatoimisto, luku IV Sosiaalivakutus, luku V Ammattientarkastus sekä työväensuojelu- ja huoltonäyttely, luku VI Huoltotoiminnan tarkastus, luku VII Alkoholin valmistuksen ja käytön tarkastus, luku VIII Äitiysavustus, luku IX Lasten ja nuorten

henkilöiden ammattikasvatuksen edistäminen, luku X Tylsämielisten hoito- ja opetuslaitokset, luku XI Kasvatuslaitokset, luku XII Lastensuojelun avustaminen, luku XIII Lastensuojelulain perusteella kunnille korvattavat huoltomenot, luku XIV Valtion alkoholistihuoltomenot, luku XV Valtion irtolaishuoltomenot, luku XVI Köyhäinhoidon avustaminen, luku XVII Raittius- ja siveellisyystyön tukeminen sekä erinäiset huoltoavustukset, luku XVIII Työlainsäädännön aiheuttamat menot sekä luku XIX Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

15 Pl.

Yleiskeskustelussa ei haluta puheenvuoroa.

Luku I Valtion rakennusten korjausmenot ja uusimiskustannukset, hyväksytään.

Luku II Erinäiset määrärahat.

Keskustelu:

Ed. Tarkkanen: Viittaamalla herra valtiovarainministerin lausuntoon ehdotan, että tälle 15 pääluokan II luvun 1 momentille merkittäisiin lisäystä 80,000,000 markkaa nykytilanteesta aiheutuneiden ennakkomaksujen ja ylitysten peittämiseksi.

Ed. Rantala: Pyydän kannattaa ed. Tarkkasen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Tarkkanen ed. Rantalan kannattamana ehdottanut, että II luvun 1 momentille lisätäisiin 80,000,000 markkaa nykytilanteesta aiheutuneiden ennakkomaksujen ja ylitysten peittämiseksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tarkkasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Tarkkasen ehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Luku III Kuntien osuus alkoholiyhtiön voittoon, luku IV Avustukset eräille luotto-

laitoksille niiden lainaehto- ja helpottamiseksi, ja luku V Työttömyyden lieventäminen ja avustukset erinäisille kunnille, hyväksytään keskustelutta.

16 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Vakinaiset eläkkeet, luku II Ylimääräiset eläkkeet, luku III Lakkautuspalkat ja luku IV Erinäiset määrärahat, hyväksytään.

17 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Ulkomaisen velan korko, luku II Kotimaisen velan korko ja luku III Muut kustannukset valtion lainoista, hyväksytään.

18 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Rautatiehallitus, luku II Rautatielaitoksen linjahallinto ja käyttömenot, luku III Pääkonepajat, luku IV Puutavaraliike, luku V Posti- ja lennätinhallitus, luku VI Posti- ja lennätinlaitoksen linjahallinto ja hoitomenot, luku VII Kanavat, luku VIII Ruutitehdas, luku IX Patruunatehdas, luku X Kivääritehdas, luku XI Tykkitehdas, luku XII Ammuslataamo, luku XIII Lentokonetehdas, luku XIV Laivatelakka, luku XV Pukutehdas, luku XVI Puolustuslaitoksen muu teollisuus- ja liiketoiminta, luku XVII Valtioneuvoston kirjapaino, luku XVIII Virallinen lehti, luku XIX Maanmittaushallituksen kivipaino, luku XX Metsähallitus, luku XXI Aluehallinto ja hoitoalueiden talous, luku XXII Metsätieteellinen tutkimuslaitos, luku XXIII Vankeinhoitolaitoksen tilat, luku XXIV Lääkintölaitoksen tilat, luku XXV Maataloushallituksen tilat ja luku XXVI Sosiaaliministeriön tilat, hyväksytään.

19 Pl.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Luku I Sijoitukset valtion liiketoimintaan, metsätalouteen ja maataloihin, luku II Avustuslainat, luku III Valtionvelan kuoletukset, luku IV Siirrot tulo- ja menoarvion ulkopuolella oleviin rahastoihin sekä luku V Työttömyyden lieventäminen, hyväksytään.

20 Pl.

Yleiskeskustelua ei synny.

Luku I Perushankinnat, luku II Uudisrakennukset, luku III Erinäiset yleiset työt sekä luku IV Työttömyyden lieventäminen, hyväksytään.

Esitellään tulopuoli.

Varsinaiset tulot.

1 Os.

Luku I Välittömät verot, luku II Välilliset verot sekä luku III Sekaluontoiset verot, hyväksytään.

2 Os.

Luku I Merenkulkumaksut, luku II Yleisten sairaalain maksut, luku III Opetuslaitosten oppilasmaksut, luku IV Maksut erinäisten elinkeinojen valvonnasta sekä luku V Sekalaiset maksut, hyväksytään.

3 Os.

Luku I Korot ja osingot sekä luku II Osuus Suomen Pankin voittoon, hyväksytään.

4 Os.

Luku I Tulot maataloudellisesta koetoinnasta ja erinäisten viranomaisten hoidossa olevista puutarhoista ja maataloista, luku II Tulot kalastuksista, luku III Vuokratulot, luku IV Sakkorahat, luku V Korvaukset valtion ennakolta maksamista kustannuksista, luku VI Tulot työtoiminnasta erinäisissä valtionlaitoksissa, luku VII Tulot valtion julkaisuista, luku VIII Kau-

punkien osuudet erinäisten valtion laitosten ylläpitomenoista, luku IX Oikaisurahat, luku X Tulot valtion viran- ja toimenhaltijain nauttimista eduista sekä luku XI Muut sekalaiset tulot, hyväksytään.

5 Os.

Luku I Valtionrautatiet, luku II Pääkonepajat, luku III Puutavaraliike, luku IV Posti- ja lennätinlaitos, luku V Kanavat, luku VI Ruutitehdas, luku VII Patrunatehdas, luku VIII Kivääritehdas, luku IX Tykkitehdas, luku X Ammuslataamo, luku XI Lentokonetehdas, luku XII Laivatelakka, luku XIII Pukutehdas, luku XIV Puolustuslaitoksen muu teollisuus- ja liiketoiminta, luku XV Valtioneuvoston kirjapaino, luku XVI Virallinen lehti, luku XVII Maanmittaushallituksen kivipaino, luku XVIII Metsätalous, luku XIX Metsätieteellinen tutkimuslaitos, luku XX Vankeinhoitolaitoksen tilat, luku XXI Lääkintölaitoksen tilat, luku XXII Maataloushallituksen tilat sekä luku XXIII Sosiaaliministeriön tilat, hyväksytään.

Pääomatulot.

6 Os.

Luku I Valtiolle takaisin maksetut lainapääomat, luku II Valtion liikeyritysten kuoletukset, luku III Tulot valtion omaisuuden myynnistä, luku IV Menorästien ja siirrettyjen määrärahaisten peruutukset sekä luku V Siirrot tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevista rahastoista, hyväksytään.

Luku VI Valtionlainat.

Keskustelu:

Ed. Tarkkanen: Viittaamalla valtiovarainministerin lausuntoon, jossa hän huomautti olevan syytä ottaa tämän VI luvun kohdalla lisäystä tuloihin ja osoittaen, että se voitaisiin tehdä valtionlainojen kohdalla, ehdotan, että tämän VI luvun 1 momentille merkittäisiin lisäystä 80,000,000 markkaa.

Ed. Rantala: Kannatan ed. Tarkkasen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Tarkkanen ed. Rantalan kannattamana ehdottanut, että 1 momentille merkittäisiin lisäystä 80 milj. markkaa. Kutsun ehdotusta ed. Tarkkasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ed. Tarkkasen ehdotus hyväksyttäneen yksimielisesti.

Ehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Yleisperustelut sivuilla 7—12 hyväksytään keskustelutta.

Puhemies: Valtiovarainvaliokunnan mietintö on nyt tullut kokonaisuudessaan käsitellyksi, mutta kun mietintöä ei ole muuttamattomana hyväksytty, lähetetään asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti takaisin valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 68—70 voitaneen ne nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pankkivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 68.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

Sotatilasta johtuvia menoja sekä valtuuksien antamista valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten

koskeva hallituksen esitys n:o 69; sekä

**Valtuuksien antamista valtioneuvostolle
suhdannerahaston varojen käyttämiseen
sotatilasta aiheutuviin menoihin**

tarkoittava hallituksen esitys n:o 70.

Pöydällepano:

Puhemies: Kun edustajille on jaettu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5, voitaneen se nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

**Ehdotuksen laiksi hevosten ja ajoneuvojen
ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun
lain muuttamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään klo 22,35.

Täysistunto lopetetaan klo 22,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio:

54. Keskiyö 6 p. joulukuuta 1939

kello 22,35.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta. 461

Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 62.

Pöydällepanoa varten esitellään:

2) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksen johdosta valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle suhdannerahaston varojen käyttämisestä sotatilasta aiheutuviin menoihin. ”

3) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. ”

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta.

Esitellään puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen

käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 62, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

2) Valtuuksien antamista valtioneuvostolle suhdannerahaston varojen käyttämisestä sotatilasta aiheutuviin menoihin

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35; sekä

3) Ehdotuksen laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu pankkivaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 23.

Täysistunto lopetetaan kello 22,45.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
E. H. I. Tammio.

55. Keskiviikkona 6 p. joulukuuta 1939

kello 23.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

Siv.

1) Ehdotus laiksi valtion suhdanne-
rahaston varojen käyttämisestä 463

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 35; hallituksen
esitys n:o 70.

2) Ehdotus laiksi Suomen Pankin
ohjesäännön 6 §:n muuttamisesta .. „

Asiakirjat: Pankkivaliokunnan
mietintö n:o 1; hallituksen esitys
n:o 68.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-
oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat
edellisiin täysistuntoihin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi valtion suhdannerahaston varojen käyttämisestä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mie-
tintö n:o 35 ja otetaan ensimmäiseen
käsittelyyn siinä valmistelevasti käsi-
telty hallituksen esitys n:o 70, joka sisältää
yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on
valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely
julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään
suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi Suomen Pankin ohje- säännön 6 §:n muuttamisesta.

Esitellään pankkivaliokunnan mietintö
n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen kä-
sittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty
hallituksen esitys n:o 68, joka sisältää yllä-
mainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on
pankkivaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Frietsch: On ilmeistä, että Suo-
men Pankin setelien liikkeessä oleva määrä
tällaisena aikana on koroitettava tavallista
suuremmaksi. Hallituksen esitys Suomen
Pankin ohjesäännön 6 §:n muuttamisesta
tarkoittaa antaa pankille mahdollisuuden
aikaansaada liikkeessä olevien setelien mää-
rän välttämätöntä kasvua täysin laillisella
tavalla. Vaikka inflatiovaara tarkoitetun
muutoksen jälkeen on verrattain ilmeinen,
ainakin hyvin suuri, olisi mielestäni edus-
kunnan nyt hyväksyttävä hallituksen esitys,
sillä toimenpide on varmasti välttämätön
ja sitäpaitsi uhkaa isänmaata tätä nykyä
vaara, joka on suomenmarkan mahdollista
alenemista paljon suurempi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely
julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään
suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta
kokoontuu huomenna klo 16.

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on huomenna klo 19.

Täysistunto lopetetaan klo 23,07.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

56. Torstaina 7 p. joulukuuta 1939

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta .. 466

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 57; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 62.

2) Ehdotus laiksi valtion suhdannerahaston varojen käyttämisestä „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 58; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35; hallituksen esitys n:o 70.

3) Ehdotus laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n muuttamisesta .. „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 59; pankkivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 68.

Pöydällepanoa varten esitellään:

4) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30 a hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940 467

5) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36 hallituksen esityksen johdosta sotatilasta johtuvista menoista sekä valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten „

6) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37 hallituksen esityksen johdosta laiksi hallituksen oikeuttamisesta an-

Siv.

tamaan tarpeenvaaitimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi 467

7) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38 hallituksen esityksen johdosta laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimismisvelvollisuudesta „

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ampuja, G. Andersson, Asikainen, von Born, Brander, Bryggari, Cajander, Eerola, Fagerholm, Hackzell, A. Halonen, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Heiniö, Heljas, Hirvensalo, Ikola, Inkinen, Kallala, Kallia, Karvetti, Kekkonen, Kirra, Kivimäki, Kivisalo, Koivisto, Korvenoja, Kukkonen, Kuusisto, Kylänpää, Lahtela, Lohi, Malkamäki, Mangs, Moilanen, Niukkanen, Oksala, Paksujalka, Pitkänen, Pärssinen, J. Raatikainen, Rantamaa, Reinikainen, Rydberg, Räisänen, Salmiala, Salovaara, Schildt, Sundström, Susitaival, Syrjänen, Tanner, Tuurna, Welling, Wiik, Vilhula, Virkkunen ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän illan istunnoista sairauden takia ed. Lohi, tämän viikon loppuun virkatehtävien takia ed. Kallia ja yksityisasiain vuoksi ed. G. Andersson sekä perjantain ja lauantain istunnoista virkatehtävien takia ed. Kares.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valtiovarainvaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen valtioneuvoston jäseneksi kutsutun ed. Pekkalan sijaan ed. Salmenojan.

Valtiontilintarkastajain työn jatkaminen.

Puhemies: Valtiontilintarkastajilta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Valtiontilintarkastajat

Kauhajoella,
6 p:nä joulukuuta 1939.
N:o 57.

Eduskunnalle.

Kun vuodeksi 1938 valitut valtiontilintarkastajat eivät ehdi suorittaa tehtäväänsä loppuun johtosääntönsä edellyttämässä ajassa, he kunnioittaen pyytävät saada jatkaa työtänsä vielä tulevan vuoden aikana.

Valtiontilintarkastajain puolesta:

E. M. Tarkkanen.

Sakari Tuomioja.

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Päätös päätettäneen saatetaan hallituksen tietoon.

Hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 57 ja otetaan toiseen käsitte-

lyyn siinä sekä puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 62, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 57. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 17 ja 18 §, lakiehdotuksen voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

- 2) Ehdotus laiksi valtion suhdannerahaston varojen käyttämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 58 ja otetaan toiseen käsitte-lyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 35 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 70, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 58. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti ja lakiehdotuksen nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

- 3) Ehdotus laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 59 ja otetaan toiseen käsitte-

lyyn siinä sekä pankkivaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 68, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 59. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6 §, lakiehdotuksen johdolaue ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

4) Valtion tulo- ja menoarviota vuodelle 1940

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30 a;

5) Sotatilasta johtuvia menoja sekä valtuuksien antamista valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36;

6) Ehdotuksen laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaaitimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37, sekä

7) Ehdotuksen laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 19,30.

Täysistunto lopetetaan kello 19,18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

57. Torstaina 7 p. joulukuuta 1939

kello 19,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon sotatilasta aiheutuvien menojen suorittamista varten 469

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36; hallituksen esitys n:o 69.

2) Ehdotus laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaaitimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37; hallituksen esitys n:o 57.

3) Ehdotus laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta 470

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38; hallituksen esitys n:o 61.

Ainoakäsittely:

4) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940 ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:ot 30 a ja 30; hallituksen esitys n:o 1; rah. al. n:ot 1—147.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon sotatilasta aiheutuvien menojen suorittamista varten.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 69, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lainanottovaltuuksien ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaaitimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 57, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

**3) Ehdotus laiksi viljan ja viljatuotteiden
varastoimisvelvollisuudesta.**

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 61, joka sisältää yllämainitun lakiesityksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

**4) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi
vuodelle 1940.**

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30 a ja otetaan jatkettuun ainoaan käsittelyyn siinä sekä saman valiokunnan mietinnössä n:o 30 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940 sekä rah. al. n:ot 1—147.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30 a, josta ilmenee, että valtiovarainvaliokunta on päättänyt yhtyä eduskunnan tekemiin päätöksiin.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu tänään heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 20.

Täysistunto lopetetaan kello 19,37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

58. Torstaina 7 p. joulukuuta 1939

kello 20.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon sotatilasta aiheutuvien menojen suorittamista varten 471

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 60; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36; hallituksen esitys n:o 69.

2) Ehdotus laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 61; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37; hallituksen esitys n:o 57.

3) Ehdotus laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta 472

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 62; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38; hallituksen esitys n:o 61.

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudossa merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edellisiin täysistuntoihin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon sotatilasta aiheutuvien menojen suorittamista varten.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 60 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 36 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 69, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 60. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu. Sen jälkeen ryhdytään lainanottovaltuuksien yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy valtuudet suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 61 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 37 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 57, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 61. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen

jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 § sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 62 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 38 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 61, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 62. En-

sin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—10 § sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 10.

Täysistunto lopetetaan kello 20,07.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

59. Perjantaina 8 p. joulukuuta 1939

kello 10.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 44; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22; hallituksen esitys n:o 3.

2) Ehdotus laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 45; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23; hallituksen esitys n:o 39.

3) Ehdotus laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 46; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24; hallituksen esitys n:o 41.

4) Ehdotukset laiksi varojen varaimisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta ..

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 47; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25; hallituksen esitys n:o 48; ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22.

5) Ehdotus laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 48; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 26; hallituksen esitys n:o 42.

Siv.

474

„

„

475

Siv.

6) Ehdotus laiksi alkoholistolain väliaikaisesta muuttamisesta 475

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 49; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 27; hallituksen esitys n:o 59.

7) Ehdotus laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 50; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28; hallituksen esitys n:o 52.

8) Ehdotus laiksi erinäisten kuoleista annettavien luetteloiden lakauttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 51; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ampuja, G. Andersson, Asikainen, von Born, Brander, Bryggari, Cajander, Fagerholm, Hackzell, Hakala, A. Halonen, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Heiniö, Heljas, Hirvensalo, Ikola, Inkinen, Kallia, Karvetti, Kekkonen, Kirra, Kivimäki, Koivisto, Korvenoja, Kukkonen, Kylänpää, Lahtela, Malkamäki, Mangs, Niukkanen, Oksala, Paksujalka, Pekkala, Pitkänen, Pärssinen, J. Raatikainen, Rantamaa, Reinikainen, Rydberg, Räisänen, Salmiala, Salovaara, Schildt, Sundström, Susitaival, Syrjänen, Tanner, Tuurna, Welling, Wiik, Vilhula ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävien takia ed. Reinikainen, tämän viikon istunnoista yksityisasiain vuoksi edustajat Korvenoja ja Malakmäki sekä tämän kuun 9:nnestä 11:nteen päivään virkatehtävien takia ed. Kallio.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 3, jota on valmistelevalle käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 22 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 44, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 2) Ehdotus laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 39, jota on valmistelevalle käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 23 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 45, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 3) Ehdotus laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 41, jota on valmistelevalle käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 24 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 46, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 4) Ehdotukset laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 48 ja ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22, joita on valmistelevalle käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 25 sekä suuren valiokunnan mietinnössä n:o 47, esitellään osittain kolmannen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista; sen jälkeen päätetään ainoassa käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietintöön sisältyvästä toivomusponnesta.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Toisessa käsittelyssä päätetty hallituksen esitykseen pohjautuva lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy valtiovarainvaliokunnan mietinnön toivomusponnen.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 42, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 26 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 48, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi alkoholilain väliaikaisesta muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 59, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 27 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 49, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 52, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 28 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 50, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13, jota on valmistelevalti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 51, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. Kivioja: Minulla ei ole muuta sanottavaa kuin vain korjata eräs paino-

virhe, koska valiokunnan mietinnön mukaisesti tulee hyväksytyksi myönteinen toivomusponssi. Aloitteessani puhuttiin vain „holhouslautakunnasta” eikä mitään „huoltolautakunnasta”, kuten voitiin todeta painatustöiden kansliassa silloin, kun asiaa käsiteltiin laki- ja talousvaliokunnassa. Valittavasti on painettuun kappaleeseen tullut „holhouslautakunnan” sijalle „huoltolautakunta”.

Ed. Kares: Minä olin aikonut tämän asian yhteydessä esittää hallitukselle erinäisiä toivomuksia erinäisten ja minun nähdäkseni varsin tarpeettomien luetteloiden laatimisesta, mitä rekisteriviranomaisilta vaaditaan ja jotka lisäävät työtä entisestään. Mutta koska ymmärrän, että hallituksella on näinä aikoina muutakin huolehdittavaa kuin rekisteröimisasiat ja luettelointiset, niin luovun pitemmästä puheenvuorosta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy laki- ja talousvaliokunnan mietinnön toivomusponnen.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 10,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

60. Lauantaina 9 p. joulukuuta 1939

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa 478

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 52; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29; hallituksen esitys n:o 56.

2) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 53; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31; hallituksen esitys n:o 2.

3) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 54; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33; hallituksen esitys n:o 63.

4) Ehdotus laiksi suhdanneverosta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 55; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34; hallituksen esitys n:o 67.

5) Ehdotus sotavahinkolaiksi 479

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 56; lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 51.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aarniokoski, Ampuja, G. Andersson, K. Andersson, Annala, Asikainen, von Born, Brander, Bryggari, Fagerholm,

Siv.

Hackzell, Hakala, A. Halonen, U. Hannula, Havas, Heikkilä, Heikkinen, Hiilelä, Hirvensalo, Honka, Hurtta, Inkinen, Junes, Kajala, Kallia, Kallio, Kares, Karveti, Kekkonen, Kilpi, Kivimäki, Koivisto, Kokko, Korvenoja, Kuittinen, Kylänpää, Lahtela, Lohi, Lumme, Malkamäki, Mangs, Mustasilta, Nikkola, Niukkanen, Oksala, Paavolainen, Pekkala, Pilkama, Pitkänen, Pohjala, Pohjannoro, Pärssinen, J. Raatikainen, Rantamaa, Rydberg, Räisänen, Saarinen, Salmiala, Salo, Salovaara, Soini, Sundström, Susitaival, Svento, Tanner, Toivonen, Tolppanen, Turja, Turkka, Turunen, Tuurna, Wainio, Wiik ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden vuoksi ed. Turkka, tämän ja huomispäivän istunnoista sairauden vuoksi ed. Turunen sekä yksityisasiain takia edustajat Kuittinen, Toivonen, Bryggari ja Mustasilta.

Sähkösanomatervehdys Uruguayn edustajakamarilta.

Puhemies: Uruguayn edustajakamarilta on saapunut sähkösanoma, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Monte Video

Parlamento Finlandia

Camara representantes Uruguay expres adhesión y solidaridad Parlamento Finlandia protestando inieuo atentado URSS

Cusano Vicepresidente Miranda Secretario

Suomeksi:

Urugyaun edustajakamari ilmaisee myötätuntonsa ja solidarisuutensa Suomen parlamentille esittäen vastalauseensa Neuvostoliiton oikeudenvastaista hyökkäystä vastaan.

Cusano varapuhemies Miranda sihteeri.

Tervehdyssähkösanoma vastaanotettiin kättentaputuksin ja hyvä-huudoin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 56, jota on valmistelevalisti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 29 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 52, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Yllämainitun ehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 2, jota on valmistelevalisti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 31 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 53, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt valtuudet voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy valtuudet.

Lainanottovaltuuksien kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 63, jota on valmistelevalisti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 33 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 54, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi suhdanneverosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 67, jota on valmistelevalisti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 34 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 55, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus sotavahinkolaiksi.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 51, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 56, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljellä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on tehtävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 9.

Täysistunto lopetetaan kello 19,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

61. Sunnuntaina 10 p. joulukuuta 1939

kello 9.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmaskäsittely:

1) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta .. 481
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 57; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 62.

2) Ehdotus laiksi valtion suhdanne-rahaston varojen käyttämisestä 482
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 58; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35; hallituksen esitys n:o 70.

3) Ehdotus laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n muuttamisesta ..
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 59; pankkivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 68.

4) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon sotatilasta aiheutuvien menojen suorittamista varten
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 60; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36; hallituksen esitys n:o 69.

5) Ehdotus laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaattimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 61; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37; hallituksen esitys n:o 57.

6) Ehdotus laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta 483

Siv.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 62; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38; hallituksen esitys n:o 61.

Esitellään:

7) Puhemiesneuvoston ehdotus Eduskunnan julkilausumaksi 483

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, ja lisäksi ed. Räisänen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 62, jota on valmistelevalle käsitelty puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 57, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen

julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu, ja sen kuudessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi valtion suhdannerahaston varojen käyttämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 70, jota on valmistelevalisti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 35 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 58, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 68, jota on valmistelevalisti käsitelty pankkivaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 59, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon sotatilasta aiheutuvien menojen suorittamista varten.

Yllämainitun ehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 69, jota on valmistelevalisti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 36 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 60, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin päätetään kolmannessa käsittelyssä asian toisessa käsittelyssä päätetyistä lainanottovaltuuksista ja sen jälkeen ainoassa käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäisessä ponnassa olevasta ehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Asian toisessa käsittelyssä päätetyt lainanottovaltuudet hyväksytään.

Lainanottovaltuuksien kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäisessä ponnassa oleva ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaattimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 57, jota on valmistelevalisti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 59, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

televasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 37 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 61, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 61, jota on valmiustelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 38 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 62, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin val-

tiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Puhemiesneuvoston ehdotus Eduskunnan julkilausumaksi

esitellään.

Puhemies: Ensimmäinen julkilausuma, Suomen armeijalle ja Suomen kansalle, kuuluu ehdotuksena näin:

Julkilausuma Suomen puolustusvoimille ja kansalle.

Isänmaan rajoja puolustava Suomen armeija on joutunut omalla maaperällämme kokemaan tuhomme tarkoitettun vihollisen hyökkäyksen. Puolustaessaan maansa vapautta ovat soturimme osoittaneet suurta sankaruutta ja sellaista sotilaallista kuntoa, että jokaisen suomalaisen mielessä on varmistunut usko oikean asiamme voittoon. Suomen kansan eduskunta ilmaisee koko kansan puolesta suuren kiittolisuutensa isäin perinteitä kunniakkaasti jatkavalle maan sankariarmeijalle. Eduskunta luottaa maan puolustusvoimiin ja tietää, että jokainen sotilas täyttää aina velvollisuutensa.

Suomen kansan edustajat haluavat myös kääntyä tällä isänmaamme vaaran hetkellä edustamansa koko Suomen kansan puoleen. Me haluamme ilmaista tunnustuksemme siitä yksimielisestä alttiudesta, tarmosta ja päättäväisyydestä, jota kansamme elettynä kovina päivinä on osoittanut. Kansamme luonteen parhaat ominaisuudet, jotka nyt ovat niin selvästi ilmenneet, lisäävät luotta-

musta oikeuden voittoon ja mahdollisuuksiimme saavuttaa uusi rauhallisen rakennustyön aika. Me suomalaiset pysymme lujaisti yhdessä. Yhteisvoimin me pelastamme isiemme maan ja kansamme vapauden.

Finlands armé, som försvarar rikets gränser, har på egen mark fått möta det fientliga angrepp, som syftar till att bereda vår undergång. Vid försvaret av vårt lands frihet ha våra soldater visat prov på sådan tapperhet och militärisk duglighet att i alla medborgares sinnen tron på seger för vår rättvisa sak vuxit sig stark. Finlands riksdag betygar på hela folkets vägnar den tappra armén, som strider sina fäders strid, sin djupa tacksamhet. Riksdagen litar på landets försvarsmakt och är förvissad om att var man fyller sin plikt.

Finlands riksdag vänder sig i denna farans stund till hela vårt folk. Vi, representanter för Finlands folk, vilja ge uttryck åt vår erkänsla för den enhälliga hängivenhet, kraft och beslutsamhet, som vårt folk i denna hårda tid lagt i dagen. Folkkaraktärens bästa egenskaper hava tydligt framträtt; detta styrker vår förtröstan på det rättas seger och möjligheterna att nå fram till en ny tid av fredligt uppbyggnadsarbete. Finlands folk står nu fast sammanslutet och vill med förenade krafter frälsa fäderneslandets och folkets frihet.

Puhemies: Julkilausuman ulkomaille tarkoitettu osa:

Vetoomus ulkomaihin.

Suomen kansaan, jonka pyrkimyksenä aina on ollut sovussa kaikkien kansojen kanssa ja rauhallisella työllä rakentaa tulevaisuuttaan, on sen itäinen naapuri kohdistanut häikäilemättömän hyökkäyksen, Suomen antamatta siihen vähäisintäkään aiheutta. Meidät on pakotettu taisteluun, eikä meillä ole ollut valinnan varaa. Suomen kansa taistelee itsenäisyytensä, vapautensa ja kunniansa puolesta. Me puolustamme isänmaata, kansanvaltaista valtiojärjestystämme, uskontoa, kotia ja kaikkea sitä, mitä sivistyskansat pitävät pyhänä. Toistaiseksi me taistelemme yksin maahan hyökännyttä vihollista vastaan, mutta meidän taistelumme on koko ihmiskunnan yhteisen asian puolustamista. Me olemme jo osoittaneet tekevämme parhaamme taiste-

lussa, mutta me uskomme, että sivistynyt maailma, joka jo on osoittanut suurta myötätuntoa meitä kohtaan, ei voi jättää meitä yksin lukumäärältään ylivoimaista vihollista vastaan. Länsimaisen sivistyksen etuvartijana kansallamme on oikeus odottaa aktiivista apua muilta sivistyskansoilta. Kaikille näille kansoille Suomen kansan eduskunta osoittaa tämän vetoomuksensa.

Finlands folk, som alltid redligt vinnlagt sig om att i samförstånd med alla andra nationer och på det fredliga arbetets grund bygga sin framtid, har av sin östra granne utsatts för ett hänsynslöst angrepp, utan att Finland givit den minsta anledning därtill. Striden har påtvungits oss, vi ha icke haft något val. Finlands folk kämpar för sin självständighet, sin frihet och sin ära. Vi försvara vårt fosterland, vårt demokratiska statsskick, vår tro, våra hem och allt det, som kulturfolken hålla heligt. Än så länge strida vi ensamma mot den i landet inträngande fienden, ehuru kampen i själva verket gäller försvaret av hela mänsklighetens välfärd. Vi ha redan givit bevis på att vi vilja göra vårt bästa i denna strid, men vi tro, att den civiliserade världen, som redan nu visat oss sin stora medkänsla, icke skall lämna oss ensamma i kampen mot den till antalet övermäktiga fienden. Vår ställning såsom den västerländska civilisationens förpost ger oss rätt att vänta aktiv hjälp av övriga kulturfolk. Till alla dessa folk riktar Finlands riksdag denna vädjan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Puhemies: Päättämme tämän istunnon laulamalla kansallislaulumme.

Seisoalleen nousten edustajat laulavat Maamme-laulun.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tämän joulukuun 19 päivänä kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 9,25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

62. Tiistaina 19 p. joulukuuta 1939

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 71 laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoi-	
man tarpeisiin 30 päivänä marras-	
kuuta 1939 julistetun sotatilan aikana	
otetuista hevosista ja ajoneuvoista ..	486
2) Hallituksen esitys n:o 72 laiksi	
eräiden rikosasiain käsittelystä sodan	
aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain	
6 §:n muuttamisesta	„
3) Asetus henkilökohtaisen vapau-	
den rajoittamisesta tasavallan suoje-	
lun nojalla	„

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Arhama, von Born, Brander, Hackzell, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Hirvensalo, Johansson, Junes, Kaijalainen, Kallio, Karvetti, Kekkonen, Ketonen, Kivimäki, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Kokko, Kullberg, O. Lehtonen, Lohi, Luostarinen, Löthman-Koponen, Metsäranta, Niukkanen, Oksala, Pekkala, Pyy, Rantamaa, Reinikainen, Saarinen, Salmiala, Salovaara, Schildt, Sillanpää, Soininen, Susitaival, Svento, Tanner, Tukia, Tuurna, Wainio, Vesterinen, Virkkunen ja Väisänen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat täksi päiväksi sairauden takia ed. Metsäranta,

tämän päivän istunnoista virkatehtävien vuoksi edustajat Virkkunen ja Reinikainen, tämän viikon ajaksi tärkeiden virkatehtävien takia edustajat Fagerholm, U. Hannula, Koivisto, Tanner, Heikkinen, Pekkala, von Born ja Salovaara, sairauden vuoksi edustajat Hirvensalo, O. Lehtonen, Kokko, Ketonen ja Sillanpää, yksityisasiain takia ed. Johansson, virallisen tehtävän vuoksi ed. Kivimäki ja virkatehtävien takia edustajat Saarinen, Wainio, Susitaival, Tuurna ja Havas sekä huomisesta alkaen virallisten tehtävien vuoksi ed. Kallia.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmien ohella tämän kuun 9 päivästä ja 18 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 71 ja 72, jotka nyt on edustajille jaettu.

Asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta.

Puhemies: Ilmoitetaan, että 6 päivänä lokakuuta 1939 annetun tasavallan suojelulain 2 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa on hallituksen kirjelmän ohella tämän kuun 8 päivästä saapunut eduskunnan puhemiehelle osoitettuna 30 päivänä marraskuuta 1939 annettu asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta tasavallan suojelulain nojalla. Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnalle saapunut tervehdyssähkösanoma.

Puhemies: Luetaan Costa Rican edustajakamarilta saapunut sähkösanoma.

Sihteeri lukee:

A Dieta Finlandesa

Nos permitimos comunicar a ese alto cuerpo que el congreso constitucional de esta republica en sesion de ayer aprobo una mocion para expresar su simpatia al heroico pueblo Finlandes en esta hora de prueba.

Otto Cortes
vicepresidente

H Chacon Jinesta Carlos Jinesta
primer secretario segundo secretario

Suomeksi:

Sallinette meidän teille ilmituoda Tasavallan lainsäätäjämäärin nimessä sen sydämellisen ja suuresti ihailevan myötätunnon sankarilliselle Suomen kansalle sen koettelemuksen hetkellä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotuksen laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista

sisältävä hallituksen esitys n:o 71 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

2) Ehdotukset laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 72 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

3) Asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta tasavallan suojelulain nojalla

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Erich: Lakivaliokunta kokoontuu heti tämän istunnon päätyttyä.

Lagutskottet sammanträder omedelbart efter detta plenum.

Ed. Wiik: Perustuslakivaliokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 14 käsittelemään asetusta henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta.

Grundlagsutskottet sammanträder i morgon onsdag kl. 14 för att behandla förordningen angående inskränkning av den personliga friheten.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 19,45.

Täysistunto lopetetaan kello 19,18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

63. Tiistaina 19 p. joulukuuta 1939

kello 19,45.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Siv.

Pöydällepanoa varten esitellään:

1) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista 487

2) Lakivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta „

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, ja lisäksi ed. Schildt.

Ilmoitusasia:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa tämän

viikon ajaksi virallisten tehtävien vuoksi ed. Kaijalainen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

1) Ehdotuksen laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 6; sekä

2) Ehdotukset laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 20,05.

Täysistunto lopetetaan kello 19,50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

64. Tiistaina 19 p. joulukuuta 1939

kello 20,05.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

Siv.

1) Ehdotus laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista 489

Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 71.

2) Ehdotukset laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana ja laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta ”

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 72.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edellisiin istuntoihin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista.

Esitellään puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäi-

seen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 71, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotukset laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 72, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelu:

Ed. Erich: Hallituksen esitystä on ajan poikkeuksellisia vaatimuksia silmälläpitäen mielihyvin tervehdittävä ja on lakivaliokunta vähäisellä muutoksella, jolla saattaa olla eräänlainen käytännöllinen merkitys, molemmat esitykset hyväksynyt. Esityksen lähtökohtana on se tosiasia, että sotatilanne erittäin haitallisesti vaikuttaa myöskin säännölliseen oikeudenhoitoon. Kun yleinen oikeusturvallisuus kuitenkin vaatii, että henkilöt, joiden yhteiskunnan vastainen ajatustapa on siihen määrään vino, että ei edes ajan äärimmäinen vakavuus ja kaikille yhteinen ahdinko pidätä heitä

rikollisesta toiminnasta, joutuvat siitä vastaamaan, on törkeimpien ja luonteeltaan yleisvaarallisimpien rikosten käsittelyä tuomioistuimissa, sikäli kuin se inhimillisesti on mahdollista, keskeytymättä jatkettava, vieläpä tehtävä normaaliajan käsittelyä nopeammaksi ja mutkattomammaksi. Tämä ei koske ainoastaan niitä yhteiskunnan hylkyaineiksia, jotka suorastaan kantavat isänmaalle nurjaa kilpeä sen taistellessa sankarillisesti ja voitollisesti vihollista vastaan oman olemassaolonsa ja samalla koko ihmiskunnan korkeimpien arvojen puolesta, vaan myöskin eräitä muita törkeitä, esityksen 1 §:ssä mainittuja rikoksia, joille luonteenomaista on täydellinen välinpitämättömyys lähimmäisen ahdingosta ja sota-ajan luoman poikkeuksellisen tilanteen hyväksymiseen käyttäminen itsekkäisiin hyöty- ja kostotarkoituksiin. On aivan paikallaan, että sotaväen rikoslakia sovelletaan tarkoitettuihin lainrikkajiin siinä laajuudessa, kuin jälkimmäinen lakiehdotus edellyttää. Sekä oikeudellisista että käytännöllisistä syistä jäävät sellaiset rikoksentehtäjät, jotka eivät ole sotaväen rikoslain alaisia, tavallisten tuomioistuinten tuomittaviksi. Heidän asiansa joutuu niin ollen pätevän ja tottuneen harkinnan kohteeksi, mikä on omiaan lisäämään turvallisuudentunnetta. Toiselta puolen ei rikollisilla ole mitään oikeutta vaatia, että heihin sovellettaisiin säännöllisten olosuhteitten hitaanaista oikeudenkäyntimenetelmää. Joka tällaisena aikana toiminnallaan lisää kunnon kansalaisten muutenkin suurta ahdinkoa, kärsiköön myös täysin tekonsa seuraukset ja alistukoon nurkumatta siihen rajoitettuun muutoksenhakumahdollisuuteen, mikä jää ensimmäisen lakiehdotuksen 7 §:n mukaan. Jos ehdotettu, kieltämättä jossakin määrin summaarinen menettely yksityisissä tapauksissa voisi aiheuttaa taitavimmankin tuomarin puolelta erehdyksiä, paraimmasta tahdosta huolimattakin, on tuomion purkutie aina auki.

Valiokunta on 6 §:ään tehnyt muutoksen siinä mielessä, että syyttäjää velvoitettaisiin myöskin poikkeuksellisissa oloissa hankimaan kaikki mahdolliset tiedot rikollisesta, ennenkuin alioikeus langettaa tuomionsa. Olen vakuutettu siitä, että lakivaliokunnan ehdotus on saavuttava suuren valiokunnan ja eduskunnan hyväksymisen.

Ed. Wiik: Hallitus sanoo esityksensä perusteluissa kylläkin tavoittelevansa juttujen nopeata ja tehokasta käsittelyä ja sanoo edelleen myös pyrkivänsä oikeusturvallisuuteen. Mutta valitettavasti hallitus ei ole voinut yhdistää näitä molempia pyrkimyksiä. Mainitsen tästä pari räikeätä esimerkkiä.

Sen jälkeen kuin 7 §:n 1 momentissa on puhuttu tuomioiden alistamisesta eräissä tapauksissa, niin 3 momentissa sanotaan, että jos joku verekseltään rikoksesta tavattuna on tuomittu rangaistukseen tämän lain mukaan, ja oikeuden päätös on yksimielinen, niin oikeus voi määrätä, että päätös on heti pantava täytäntöön. Siis 3 mom. lyö 1 momenttia korvalle. Nyt on muistettava, että eräistä tässä kyseessä olevista rikoksista on määrätty kuolemanrangaistus. Siihen tulisi siis tuomittavaksi epätäydellisen selvityksen ja vielä vapaan harkinnan perusteella, kun vain oikeus, siis tuomari ja kolme lautamiestä, on ollut yksimielinen; yhden lautamiehen äänestä siis riippuu, tuomitaanko henkilö kuolemanrangaistukseen, ja jos on tuomittu ja tuomio pantu täytäntöön, niin ei tuomion purkutie ole hänelle enää auki, niinkuin edellinen arvoisa puhuja sanoi.

Minä olen, niin kauan kuin eduskunnassa olen ollut, taistellut kuolemanrangaistusta vastaan; olen kerran saanut aikaan eduskunnassa periaatteellisen päätöksen sen poistamisesta, ja muistaakseni päätös oli yksimielinen. Minä en voi olla mukana edes tällaisissa epänormaalisissa oloissa toimimassa siihen suuntaan, että mielivalta pääsisi tässä suhteessa niin rehoittamaan kuin se voisi päästä, jos tämä lakiehdotus tällaisena hyväksyttäisiin.

Sitten 10 §:ssä sanotaan, että asetuksella voidaan määrätä muitakin kuin 1 §:ssä mainittuja rikosasioita käsiteltäväksi tämän lain mukaisesti. Siis, kun tämä laki on jonkinlaisena runkona, niin hallitus voi siihen mielensä mukaan lisätä mitä muita rikoksia tahansa ja siis antaa laille olennaisesti laajennetun sisällön. Se on jo lainsäädäntötoimenpiteen irvikuva. Toivon, että suuri valiokunta ainakin näissä suhteissa parantaa tätä lakiehdotusta poistamalla 7 §:n 3 momentin ja 10 §:n toisen lauseen.

Oikeusministeri Söderhjelm: Ed. Wiik on kyllä oikeassa siinä, että ne kaksi kohtaa, joista hän puhuu, poikkeavat siitä, mitä rauhan aikana ja tavallisissa oloissa pidetään oikeusturvallisuuden kannalta välttämättömänä. Mutta ikävä kyllä olemme sodassa ja siitä seuraa aivan suoranaisesti tämä 7 §:n 3 kohta. Asia on nimittäin se, että sotaväen rikoslain ja sotatuomioistuinten annettun lain mukaan voidaan erinäisissä tapauksissa asettaa pikaoikeus, joka voi määrätä, että sen tuomio pannaan heti täytäntöön. Sotaväen rikoslain mukaan on ylipäälliköllä sitäpaitsi oikeus määrätä, että sotaväen rikoslaki eräissä tapauksissa laajentuu käsittämään siviiliväestön tekemiä rikoksia. Yksinomaan ylipäällikön päiväkäskyllä voidaan siis määrätä, että siviiliväestö jostakin määrätystä rikoksesta tuomitaan sotaväen rikoslain mukaan ja että siviiliväestö siis joutuu myös pikaoikeuksien alaiseksi.

Kuten yleensä kaikissa sotaa käyvyissä maissa on todettu tapahtuneen, niin voidaan täällä otaksua, että sotilasviranomaiset yhä enemmän laajentavat toimivaltansa ja että siviiliviranomaiset jäävät yhä enemmän syrjään. Pitäisin luonnollisena, jos sota-oikeudet ja pikaoikeudet vähitellen tulisivat tuomitsemaan suurta osaa Suomen siviiliväestöstäkin. Nyt jo on otettava huomioon, että kenttäoikeudet toimivat esim. Uudellamaalla monessa pitäjässä, kaikissa kaupungeissa paitsi Helsingissä, Turun ja Porin läänissä Turun kaupungissa, Rauhalla ja koko Ahvenanmaalla. Kaikkialla täällä tuomitsevat kenttäoikeudet osaksi siviiliväestöäkin. Kun tämän lakiehdotuksen ehkä pääasiallisena tarkoituksena on näiden kenttäoikeuksien tilalle asettaa siviilioikeuksia, joissa on tottuneet tuomarit, etevä ammattimiehiä, mutta joiden tällaisissa oloissa täytyy voida toimia sillä riipydellä ja päättäväisyydellä, mikä on muuten ominaista sota-oikeuksille, niin on aivan luonnollista, että tähän lakiin otetaan sellaisia määräyksiä, jotka ovat sopuisuudessa sotaväen rikoslain määräysten kanssa. Sen sijaan, että saisimme yli koko maan kenttäoikeuksia, joissa tuomarit ovat ainoastaan tilapäisiä, niin me saamme koko ammattituomarikuntamme toimimaan uuden lain puitteissa. Minusta tämä luo suurempaa oikeusturvallisuutta kuin se, että tästä laista otetaan joku kohta pois, ja että

emme enää saisi pitää siviilituomioistuimia, vaan saisimme kenttätuomioistuimia yli koko maan. Senvuoksi ed. Wiikin ehdotus, niin hyvä kuin se ehkä rauhan aikana olisikin, merkitsisi todellisuudessa, että pikaoikeudet ja kenttäoikeudet tulisivat toimimaan laajassa mittakaavassa ja siis tottumat tuomarit tulisivat toimimaan hyvin suurilla, vielä suuremmilla valtuuksilla kuin tässä, kun tämä esitys taas tarkoittaa, että vanhat tottuneet tuomarit jäisivät paikoilleen, mutta näissä asioissa toimisivat sillä tavoin, kuin sota-aika vaatii.

Mitä 10 §:ään tulee, niin on siihen otettu määräys, että asetuksella voidaan 1 §:ssä määrättyjen rikosten luku lisätä. Tämä riippuu siitä, että tämän lain perusteella täytyy ehdottomasti voida tuomita kaikki ne asiat, jotka johtuvat sodanaikaisesta erikoistilanteesta, kaikenmoiset järjestyksrikokset, jotka ovat ominaiset tälle ajalle ja joita koskevien määräysten totteleminen on välttämätöntä nyt juuri, kuten esim. määräykset pimennyksestä, määräykset korkeitten hintojen kiskomista vastaan ja muut sellaiset. Kukaan ei uskalla mennä sanomaan, että ne määräykset, mitkä nyt ovat voimassa, ovat lopulliset ja viimeiset. Ikävä kyllä on aivan ilmeistä, että tällaisia määräyksiä tulee lisääntymään päivä päivältä ja silloin on välttämätöntä, että nekin voidaan käsitellä pikaisesti ja tehokkaasti. Uskallan vakuuttaa, ettei tähän tulla lisäämään mitään sellaisia olennaisia rikosryhmiä, jotka nyt eivät ole siinä, vaan että tämä pykälä yksinomaan tarkoittaa uusia asetuksia ja tilanteen muuttuessa esiintyviä uusia tarpeita.

Ed. Erich: Lakivaliokunta on käsitellyksään ensimmäisen lakiehdotuksen 7 §:ää kiinnittänyt erikoista huomiota juuri niihin seikkoihin, joista herra oikeusministeri äsken mainitsi. Sehän on paljon lempeämpää oikeudenhoitoa, jos niin voi sanoa, että tämän lain tarkoittamat rikolliset henkilöt joutuvat säännöllisten tuomioistuinten tuomittaviksi eikä kenttä- tai pikaoikeuksien.

Mitä muuten tulee verekseltä rikoksesta tavattuun henkilöön, on rikos niin ilmeinen, että siihen on olemassa ehdottomat todistajat. Minusta niin ollen ei tunnu, juuri silmällä pitäen olojen poikkeuksellista taustaa, laisinkaan kohtuuttomalta se

itsestään ankaralta tuntuva määräys, joka on sisällytetty 7 §:n 3 momenttiin.

Ed. Wiik teki tämän lisäksi toisen huomautuksen, johon herra oikeusministeri myöskin jo vastasi, mainiten erikoisesti kiskomisen sellaisena rikoksena, joka aivan hyvin saattaisi kuulua tämän lain alle ja siis voitaisiin mainita ensimmäisen lakiesityksen 1 §:ssä. Paitsi kiskomista on olemassa kiistämättä eräitä muitakin rikoksia, jotka sota-aikana voidaan harkita senlaatuiseksi, että ehdotettua lakia olisi niihin sovellettava. Minä mainitsen erikoisesti epärehellisyyden monessa muodossa sekä väärän ja perusteettoman ilmiannon. Nimenomaan viimeksimainittu rikoshan on sellainen, jonka aivan oleellisesti voi katsoa kuuluvan tämän lain piiriin. Minä ainakin hyvällä omallatunnolla luottaisin siihen, että hallitus, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, ei mistään kevytmielisestä syystä, vaan todellisen tarpeen vaatimuksesta sisällyttää asetuksella senkin lakiin mahtuvaksi.

Ed. Wiik: Huomautan, että 7 §:n 3 momentin sisällyttäminen tähän lakiin tai sen poisjättäminen siitä ei mitenkään voi muuttaa sitä systeemiä, joka on säädetty tässä laissa. Jos siviilialioikeudet muuten käsittelevät nämä jutut, niin ne tekevät sen myöskin silloin, jos alistaminen on luvallista siinäkin tapauksessa kuin säädetään 7 §:n 3 momentissa.

Ed. K a j a l a: Kun Suomi nyt taistelee länsimaisen yhteiskuntajärjestyksen puolesta ja tähän yhteiskuntajärjestykseen kuuluu oleellisena, ehkä oleellisimpana, osana täydellinen oikeusturva ja me taistelemme barbaarimaata vastaan, missä ihmisillä ei mitään oikeusturvaa ole, niin meidän täytyy huolehtia siitä, ettei tämä oikeusturvamme pääse heikkenemään. Ja kun minusta tuntuu, kuten myöskin ed. Wiikistä, hyvin kohtalokkaalta, jos me esimerkiksi tämän lain 7 §:n 3 momentin jätämme tällaisena lakiehdotukseen, niin rohkenen kannattaa ed. Wiikiä siinä, että suuri valiokunta harkitsisi, tuleeko tämä lain-säädäntö jollain tavalla vähemmän tehok-

kaaksi, vaikkakin kuolemaantuomitulle varattaisiin oikeus joko valittaa hovioikeuteen tai hänen asiansa alistettaisiin joka tapauksessa hovioikeuden ratkaistavaksi. Minusta tuntuu aivan luonnottomalta, että ihmiseltä voidaan esimerkiksi henki tuomita ilman, että hän saa mihinkään valittaa tai että hänen asiansa alistetaan. Ihmiset ovat erehtyväisiä ja meilläkin on varsinakin poliittisluontoisissa jutuissa — minä olen itse kokenut — sellaisia henkilöitä, jotka yhä vieläkin antavat poliittisten näkökohtien määrätä ja sen vuoksi minusta on hyvin uskallettua, jos tämä laki jätetään tällaiseksi kuin se nyt on. Uskallan kannattaa ed. Wiikiä.

Ed. Linkomies: Minusta jo sen seikan, ettei aluksi kukaan muu edustaja kuin ed. Wiik kajonnut tähän asiaan, olisi pitänyt muille eduskunnan jäsenille selvittää, että ne kohdat, joita vastaan ed. Wiik on puhunut, ovat ehdottoman tarpeelliset.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 21,30.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

Täysistunto lopetetaan kello 20,34.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

65. Tiistaina 19 p. joulukuuta 1939

kello 21,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista 493

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 63; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 71.

2) Ehdotukset laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana ja laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 64; lakivaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 72.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edellisiin täysistuntoihin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 63 ja otetaan toiseen käsitte-

Siv.

lyyn siinä sekä puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 71, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 63. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 64 ja otetaan toiseen käsitte-lyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 10 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 72, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 64. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kukaan ei halua yleiskeskustelussa puheenvuoroa.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 1—6 § hyväksytään keskustelutta.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Wiik: Ehdotan, että 3 momenttiin sanojen „voi oikeus” jälkeen lisättäisiin sanat: „milloin ei kuolemanrangaistukseen ole tuomittu”.

Ed. Ampuja: Kannatan ed. Wiikin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Ampujan kannattamana ehdottanut, että pykälän 3 momenttiin „voi oikeus” sanain jälkeen lisättäisiin seuraava välilause: „milloin ei kuolemanrangaistukseen ole tuomittu”. Kutsun ehdotusta ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

8 ja 9 § hyväksytään keskustelutta.

10 §.

Keskustelu:

Ed. Wiik: Ehdotan, että pykälän toinen lause poistettaisiin.

Ed. Ampuja: Kannatan ed. Wiikin tekemää ehdotusta.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Ampujan kannattamana ehdottanut, että toinen lause poistettaisiin. Kutsun ehdotusta ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

11 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Toisen lakiehdotuksen 6 §, 1 luvun nimike sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 9.

Täysistunto lopetetaan kello 21,40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

66. Perjantaina 22 p. joulukuuta 1939

kello 9.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

Siv.

496

„

„

1) Ehdotus laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 63; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 71.

2) Ehdotukset laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana ja laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 64; lakivaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 72.

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus henkilökoh-
taisen vapauden rajoittamisesta tasa-
vallan suojelulain nojalla

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi
toinen varapuhemies Linkomies sekä edus-

tajat Aarniokoski, G. Andersson, K. Andersson, Annala, von Born, Brander, Bryggari, Cajander, Estlander, Fagerholm, Hackzell, Haga, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Heiniö, Heljas, Hirvensalo, Holmberg, Huotari, Hurtti, Hästbacka, Ikola, Johansson, Joukanen, Junes, Kaijalainen, Kajala, Kallia, Kallio, Kares, Karvetti, Kekkonen, Ketonen, Kivimäki, Koivisto, Koivuranta, Kokko, Korvenoja, Kukkonen, Kullberg, Kulovaara, Kuusisto, Kylänpää, K. Kämäräinen, Lehtokoski, O. Lehtonen, Lepistö, Lindqvist, Lohi, Luostarinen, Mangs, Mikkola, Moilanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Oksala, Pekkala, Pennanen, Pilkama, Pohjala, Pohjannoro, Pärssinen, Rantamaa, Reinikainen, Rydberg, Rytinki, Räisänen, Saarinen, Salmela-Järvinen, Salmenoja, Salmiala, Salovaara, Schildt, Silanpää, Soininen, Susitaival, Svento, Syrjänen, Tanner, Teittinen, Toivonen, Tolppanen, Tukia, Tuurna, Wainio, Wenman, Virkkunen, Wirtanen ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat täksi päiväksi virkatehtävien takia edustajat Pohjala, Junes, Karvetti, Reinikainen, Schildt ja Kylänpää, virka-asiain takia ed. Oksala, läheisen omaisen sairauden johdosta ed. Aarniokoski sekä yksityisasiain takia edustajat Luostarinen, Joukanen, Koivuranta, Voionmaa, Salmenoja, Moilanen, Rytinki, Räisänen, Korvenoja, Ikola, Rydberg, Kuusisto, Toivonen ja Estlander.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 71, jota on valmistelevasti käsitelty puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 63, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljellä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana ja laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 72, jota on valmistele-

vasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 10 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 64, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

3) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta tasavallan suojelulain nojalla,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 9,30.

Täysistunto lopetetaan kello 9,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

67. Perjantaina 22 p. joulukuuta 1939

kello 9,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

Asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta tasavallan suojelulain nojalla 497
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15; mainittu asetus.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Ilmoitusasia:

Vuoden 1939 valtiopäivien jatkaminen.

Puhemies: Kun valtiopäivät tulevat tämän kuun 29 päivänä olleeksi koolla lain edellyttämän ajan, 120 päivää, mutta nykyoloissa eduskunnan työn jatkaminen on tarpeen, ehdottaa puhemiesneuvosto, että eduskunta valtiopäiväjärjestyksen 19 §:ssä olevien säännösten nojalla päättäisi jatkaa valtiopäiviä toistaiseksi sekä antaisi puhemiesneuvoston toimeksi tehdä ehdotuksen siitä, minä päivänä vuoden 1939 valtiopäivät on lopetettava.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta tasavallan suojelulain nojalla.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty mainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelu:

Ed. Wiik: Tämä asia ei ole mielestäni saanut osakseen riittävästi huomiota eduskunnassa. Myös poikkeuksellisina aikoina pitäisi katsoa tarkkaan, ettei hyväksyttyä sellaista, mikä voi tarpeettomasti antaa aiheita mielivaltaan. Niinkuin olen vastalauseessani koettanut osoittaa, tämän asetuksen 1 § antaa hyvin paljon tilaa mielivaltaisille tulkinnoille. On varmasti paljon kansalaisia, jotka eivät mitenkään haluaisi vahingoittaa maanpuolustusta eivätkä huonontaa valtakunnan suhteita ulkovaltoihin, mutta ovat harjoittaneet pasifistista, rauhanmielistä toimintaa tai ovat lausuneet erilaisia mielipiteitä maailmanpolitiikasta; arvattavasti useimmat edustajatkin ovat sen tehneet. Jos he tämän johdosta joutuisivat toimenpiteiden kohteeksi tämän asetuksen nojalla, ei se mielestäni kyllä olisi edes tämän asetuksen mukaista. Mutta, kuten muistettaneen, taantumukselliselta taholta on useasti lausuttu, että myöskin pasifistinen toiminta on omiansa heikontamaan puolustustahtoa. Voidaan siis hyvin ajatella, että sellaiset viranomaiset, joille taantumuksellinen henki ei ole vieras, ryhtyisivät toimenpiteisiin tämän asetuksen nojalla

myöskin sellaisia kansalaisia vastaan, jotka hyvässä mielessä ja laillisella tavalla ovat esiintyneet sen ajatuksen toteuttamiseksi, joka sisältyy joulun sanomaan: Rauha maassa ja ihmisille hyvä tahto. (Ed. Wickman: Säg det där åt ryssarna!) Se seikka, että lopullinen päätösvalta näissä asioissa on annettu sisäasiainministerille ja että sisäministerinä on tällä kertaa oikeamielinen mies, ei anna takeita siitä, etteivätkö monet muut viranomaiset, jotka mainitaan tässä asetuksessa, voisi valtaansa väärinkäyttää. Tämä ei ole mikään henkilökysymys. On laadittava lait ja asetukset niin, että ne antavat mahdollisimman vähän tilaa mielivallalle. Asia olisi ehkä ollut helposti korjattavissa siten, että 1 §:ssä olevaan määrittelyyn olisi vain lisätty se, että joka lainvastaaisesti on harjoittanut sitä ja sitä... Mutta tässä muodossa en voi asetusta hyväksyä, vaan ehdotan, herra puhemies, että se kumottaisiin.

Ed. Ampuja: Minä kannatan ed. Wiikin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Wiik ed. Ampujan kannattamana ehdottanut, että asetusta kumottaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Wiikin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voitaa, on ed. Wiikin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitetaan „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt perustuslakivaliokunnan mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona ensi tammi-kuun 3 päivänä kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 9,42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

68. Keskiviikkona 3 p. tammikuuta 1940

kello 16.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

Siv.

Hallituksen esitys n:o 73 laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta 500

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aarniokoski, G. Andersson, Bondorff, von Born, Brander, Fagerholm, Hackzell, Haga, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Heiniö, Helenelund, Heljas, Hiilelä, Hiltunen, Honka, Horelli, Ikola, Jern, Johansson, Kaijalainen, Kallia, Kallio, Kekkonen, Kemppi, Ketonen, Kivimäki, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Kokko, Komu, Korvenoja, Kulovaara, Kuusisto, Lehtokoski, O. Lehtonen, Lumme, Mäkki, Mikkola, Moilanen, Määttä, Niukkanen, Nokelainen, Pekkala, Pennanen, Perho, Pilkama, Pitkanen, J. Raatikainen, Saarinen, Salmiala, Salovaara, Saukkonen, Schildt, Sinisalo, Sundström, Susitaival, Suurkonka, Svento, Syrjänen, Tanner, Teittinen, Tuurna, Wainio, Vilhula, Wirtanen, Väisänen ja Östen-son.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain takia ed. Sinisalo,

tämän viikon ajaksi jalkasairauden takia ed. Kokko, ulkomaanmatkan takia ed. Wirtanen, läheisen omaisen hautauksen vuoksi ed. Aarniokoski, virkatehtävien takia edustajat Susitaival, Saarinen, Kallia, Wainio ja O. Lehtonen, sairauden takia ed. Salmiala, perheessä sattuneen kuolemantapauksen johdosta ed. Svento ja perheessä sattuneen sairauden vuoksi ed. Teittinen, viikon ajaksi virkatehtävien takia ed. Kaijalainen, erikoisten virkatehtävien vuoksi ed. Kallio ja läheisen omaisen sairauden takia ed. Sundström sekä toistaiseksi virkatehtävien vuoksi edustajat Heikkinen, von Born, U. Hannula, Tanner, Salovaara, Niukkanen, Pekkala, Fagerholm ja Koivisto.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 2 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 73, joka nyt on jaettu edustajille.

Myötätunnonilmauksia.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat saapuneet myötätunnonilmauksina sähkösanomat Belgian ja Chilen edustajakamareilta sekä Perun senaatilta ja edustajakamarilta, mitkä liitettäneen pöytäkirjaan.

Sähkösanomat ovat näin kuuluvat:

Parlement de Finlande.

La chambre des représentants de Belgique sure d'être l'interprète de toute la population belge adresse a la chambre des

députés de Finlande l'expression de la vive sympathie et de la profonde admiration que veille chez tous les peuples civilisés la fière résistance de la Finlande a une agression brutale et sans excuse.

Le President van Cauwelaert.

De Kamer ker Volksvertegenwoordigers van Belgie in de overtuiging de tolk te wezen van de gansche belgische Bevolking richt tot de Kamer der Volkstegenwoordigers van Finland de Betuiging van hare levendige Sympathie en van de diepe Bewondering welke alle beschaafde naties gevoelen voor den fieren Weerstand van Finland aan eene brutale en niet te rechtvaardigen Aanranding.

De Voorzitter van Cauwelaert.

El Presidente de la Camara de Representantes de Finlandia.

La Camara de Diputados de Chile acordo en su sesion de hoy expresar al Parlamento de Finlandia sumos viva simpatia ante la agresion de que es victima esa republica Dios guarde ave.

Gregorio Amunategui.
Villamel Concha secretario.

Excelentísimo Senor Presidente de la Camara de Representantes de Finlandia.

Al iniciar sus labores el senado de la republica del Peru me encarga trasmitir a vuestra excelencia y por su conducto al Parlamento Finlandes el sentimiento de admiracion que la rama legislativa de mi presidencia ha experimentado ante la heroica resistencia de ese noble pais frente a la injusta agresion de que es victima asi como la simpatia y adhesion que interpretando el pensamiento del pueblo Peruano ofrece a la noble causa representada hoy por la democracia finesa y que se vincula a la defensa de los principios de independencia y soberania en que reposa el orden

juridico de la sociedad internacional me honro presentando a vuestra excelencia los sentimientos de mi alta y distinguida consideracion.

General Montagne Presidente del Senado.

Senor Presidente de la Camara de Representantes de Finlandia.

La Camara de diputados del Peru acordo por voto unanime expresar intermedio esa camara su simpatia a noble y heroico pueblo Finlandes.

Carlos Sayan Alvarez Presidente
Camara Diputados del Peru.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Ehdotuksen laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäivistä suoritettavasta palkkiosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 73 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Salmenoja: Valtiovarainvaliokunta kokoontuu heti tämän istunnon päätyttyä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 16,15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
E. H. I. Tammio.

69. Keskiviikkona 3 p. tammikuuta 1940

kello 17.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Siv.

Pöydällepanoa varten
esitellään:

Valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 39 hallituksen esityksen johdosta
laiksi edustajille vuoden 1939 varsi-
naisilta valtiopäiviltä suoritettavasta
palkkiosta 501

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-
oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat
edelliseen täysistuntoon.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tä-
män viikon ajaksi sairauden takia ed.

Horelli, virkatehtävien takia edustajat Vil-
hula ja Havas sekä viikon ajaksi virka-
tehtävien takia ed. Mikkola.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Pöydällepano.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pan-
naan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-
sen mukaisesti eduskunnan seuraavaan
täysistuntoon:

**Ehdotuksen laiksi edustajille vuoden 1939
varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta
palkkiosta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 39.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava
täysistunto on tänään kello 17,10.

Täysistunto lopetetaan kello 17,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

70. Keskiviikkona 3 p. tammikuuta 1940

kello 17,10.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

Ehdotus laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta 503

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39; hallituksen esitys n:o 73.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edellisiin täysistuntoihin.

Ilmoitusasia:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa tämän viikon ajaksi matkaesteen vuoksi ed. Johansson.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Ehdotus laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mie-

tintö n:o 39 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 73, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kalliokoski: Suuri valiokunta kokoontuu heti tämän eduskunnan istunnon päätyttyä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 17,15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

71. Keskiviikkona 3 p. tammikuuta 1940

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

Ehdotus laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta 505

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 65; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39; hallituksen esitys n:o 73.

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a .

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edellisiin täysistuntoihin, sekä lisäksi edustajat Haga, Heiniö, Helenelund, Hiilelä, Ikola ja Lumme.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Ehdotus laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö

Siv.

n:o 65 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 39 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 73, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 65. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 19,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

72. Perjantaina 5 p. tammikuuta 1940

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 74 laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä	507
2) Hallituksen esitys n:o 75 laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen	508
3) Hallituksen esitys n:o 76 laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta	„
4) Hallituksen esitys n:o 77 laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta	„

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aarniokoski, Ampuja, Annala, Bonsdorff, von Born, Cajander, Fagerholm, Hackzell, Haga, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Helenelund, Heljas, Honka, Horelli, Hurtta, Ikola, Johansson, Kaijalainen, Kallia, Kallio, Kares, Karveti, Kekkonen, Ketonen, Kilpi, Kivimäki, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Kokko, Korvenoja, Kujala, Kukkonen, Kuusisto, Lehtokoski, O. Lehtonen, Malkamäki, Metsäranta, Mikkola, Moilanen, Niukkanen, Nokelainen, Nurmesniemi, Oksala, Pekkala, O. Pelttonen, Perho, Pohjala, Pohjannoro, J. Raatikainen, Rantamaa, Saarinen, Salmela-Järvinen, Sal-

miala, Salovaara, Saukkonen, Sundström, Susitaival, Svento, Tanner, Teittinen, Tolppanen, Turkka, Tuurna, Wainio, Vilhula, Virkkunen, Wirtanen ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnoista sairauden vuoksi ed. Ketonen ja yksityisasiain takia ed. Koivulahti-Lehto, viikon ajaksi virkatehtävien takia edustajat Kares, Pohjala, Salmela-Järvinen, Cajander ja Rantamaa, läheisen omaisen kuoleman takia ed. O. Pelttonen sekä yksityisasiain vuoksi edustajat Voionmaa ja Bonsdorff.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat saapuneet hallituksen esitykset n:ot 74—77, jotka nyt on jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovainvaliokuntaan:

- 1) Ehdotuksen laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 74; ja

2) Ehdotuksen laiksi poikkeuksellisten olo-
suhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden
1940 verotukseen

sisältävä hallituksen esitys n:o 75.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-
ton ehdotuksen mukaisesti työväen-
asiainvaliokuntaan:

3) Ehdotuksen laiksi työntekijäin tapaturma-
vakuutuslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 76; ja

4) Ehdotuksen laiksi kansaneläkelain väliai-
kaisesta muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 77.

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on tänään kello 20,15.

Täysistunto lopetetaan kello 19,10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
E. H. I. Tammio.

73. Perjantaina 5 p. tammikuuta 1940

kello 20,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Pöydällepanoa varten esitellään:

- 1) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä 509
- 2) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41 hallituksen esityksen johdosta laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen ”
- 3) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta ”
- 4) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ”

Puhetta johtaa puhemies H a k k i l a.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä lisäksi ed. Metsäranta.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pan-

naan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

Siv.

1) Ehdotuksen laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40;

2) Ehdotuksen laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41;

3) Ehdotuksen laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

4) Ehdotuksen laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 20,40.

Täysistunto lopetetaan kello 20,35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

74. Perjantaina 5 p. tammikuuta 1940

kello 20,40.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritet-
tavasta veronlisäyksestä 511

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40; hallituksen esitys n:o 74.

2) Ehdotus laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutok-
sista vuoden 1940 verotukseen ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41; hallituksen esitys n:o 75.

3) Ehdotus laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta 512

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 76.

4) Ehdotus laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta 513

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 77.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnä-
oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat
edellisiin täysistuntoihin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritet-
tavasta veronlisäyksestä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 74, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 75, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41.

Keskustelu:

Ed. Österholm: Regeringen har i sin proposition föreslagit, att de skattskyldiga skulle beviljas anstånd med avseende å deklarationernas inlämnande till den 1 april 1940. Utskottet har förkortat denna

frist till den 1 mars. Orsaken till denna ändring har icke blivit angiven i utskottets betänkande, men det är mig bekant att utskottet vidtagit denna åtgärd av hänsyn till kommunernas finansförvaltning, som anses påkalla, att beskattningen kommer i gång, så att icke kommunerna råka i brist på likvida medel. För min del måste jag erkänna, att jag icke blivit övertygad om nödvändigheten av den ändring utskottet vidtagit. Det förefaller mig som propositionens förslag skulle på grund av de rådande förhållandena och särskilt med hänsyn till de stora skaror medborgare, som befinna sig vid fronten vara välgrundade. Utan att närmare gå in på saken vill jag rekommendera denna fråga i stora utskottets åtanke i och för närmare övervägande. Det förefaller mig nämligen som om propositionens förslag skulle vara det riktiga.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 76, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Bryggari: Työväenasiainvaliokunta on hyväksynyt hallituksen esityksen tapaturmavakuutuslain 6 §:n muuttamisesta. Muutos sisältää seuraavaa: „Työssä sattuneen tapaturman aiheuttamaksi katsotaan myös sellainen työntekijän 1 momentissa mainituissa olosuhteissa saama vamma, joka on aiheutunut sodasta tai aseellisesta selkkauksesta.” Tämä muutosesitys on samansisältöinen kuin on merimiesten tapaturmavakuutuslaissa jo voimassa olevana,

joka käsiteltiin tänä istuntokautena. Nyt on jo sattunut tapauksia, jotka voimassa olevan tapaturmavakuutuslain mukaan ehkä jäisivät tapaturmakorvauksen ja vamman hoidon ohella lain ulkopuolelle eikä laissa ole lähemmin sanottu sen takautuvasta puolesta, sovelletaanko sitä koko sota-aikana sattuneisiin tapauksiin. Valiokunta on käsitellyt, että hallitus tulee tätä lakia soveltamaan kaikkiin niihin tapauksiin, jotka tämän sodan aikana ovat sattuneet. Jos kuitenkin suuri valiokunta lähemmin harkittuaan huomaa, että takautuvasta osalta tarvitaan joku lisäselvitys, niin sen olisi se tehtävä. Käsitykseni mukaan siinä tapauksessa tulisi laki silloin käsiteltäväksi perustuslain luontoisena, jos nimittäin lisäselvitystä takautuvalla kohdalla tahdotaan lakiin tehdä. Kun valiokunnalla ei ollut mahdollisuutta esityksestä lähemmin kuulla asiantuntijoita, olemme asettuneet hallituksen esitystä puoltamaan, mutta olen tahtonut tässä merkatuksi pöytäkirjaan, että valiokunta käsittelee hallituksen esityksen sisältävän, että kaikki ne tapaukset, jotka nykyisen sodan aikana ovat sattuneet, ovat korvattavat tapaturmavakuutuslain mukaisesti.

Ed. Frietsch: Herra puhemies! On jo ennen usein valittaen huomautettu, että henkilövahingot, jotka työnsuorituksessa sattuvat henkisen työn tekijöille, eivät kuulu tapaturmavakuutuslain alaan, vaikkakin ne sattuisivat sellaisissa olosuhteissa, jotka tapaturmavakuutuslaissa on säädetty tunnusmerkillisiksi työtapaturmille. Tämä huomattava ero on hyvin monelle esiintynyt ikävänä epäoikeudenmukaisuutena jo rauhankin aikana. Kun kuitenkin, niinkuin hallituksen esityksenkin perusteluissa sanotaan, nyt ei ole kysymys säännönmukaisesta vastuusta, vaan koko kansan yhteisestä asiasta sodan aikana, niin olisi voinut odottaa, että lakia varhaisemmasta tai tähänastisesta ryhmänjaosta huolimatta olisi ulotettu kaikkiin kansanosiin ja työntekijöihin, siis myös henkisen työn tekijöihin. Siihen nähden, että muutoksia hallituksen lakiehdotukseen eduskunnan nykyisessä tilanteessa ei yleensä näytä mahdolliselta tehdä, luovun muutosehdotuksen tekemisestä. Tahdon kuitenkin lausua valitteluni siitä, että henkisen työn tekijät tässä tärkeässä laissa on kokonaan unohdettu.

Jag har här önskat fästa riksdagens uppmärksamhet vid att de intellektuella arbetarna helt lämnats på sidan i detta viktiga lagförslag. Det är möjligt, att det skulle ha stött på vissa svårigheter, att här få dem beaktade. Men det synes mig att man borde ha kunnat övervinna dessa svårigheter.

Herra puhemies! Tämän yhteydessä en malta olla puhumatta siitä, että eduskunta voi menettää osan arvovallastaan ja asemastaan, jos eduskuntaan tuodut asiat käsitellään niin suurella kiireellisyydellä, että niihin ei edes valiokuntien jäsenet voi tutustua täysin tyydyttävällä tavalla, puhumattakaan asioihin syventymisestä. Vaikkakin eduskunta toimii varsin poikkeuksellisissa oloissa, pitäisi sen, mikäli mahdollista, varata itselleen tilaisuus tyydyttävään työhön (Eduskunnasta: Oikein! Oikein! Ed. Kulovaara: Se on selvä!).

Ed. Erich: Minun mielestäni se huomautus, jonka ed. Bryggari täällä teki, on täysin paikallaan. Ellei sitä suuressa valiokunnassa oteta huomioon ja vastaavaa lisäystä lakiin tehdä, niin sen soveltaminen vastaisuudessa voi aiheuttaa hyvinkin suuria tulkintavaikeuksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 77, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. Törngren: Esilläolevan esityksen selventämiseksi on ehkä syytä mainita, että

1 §:n hyväksyminen ei lainkaan tule vaikuttamaan vakuutetuille kansaneläkeläisissä säädettyihin etuihin ja oikeuksiin. Pykälä koskee ainoastaan viime vuoden kansaneläkemaksujen lopullista määräämistä ja kantoa. Tämä lykkääntyy nyt vuodeksi eteenpäin. Sen suorittaminen nyt on mahdollonta m. m. sen tähden, että suuri määrä vakuutettuja on aktiivisesti mukana maanpuolustustehtävissä, joten monen tällaisen vakuutetun kohdalta tuloilmoitus tältä vuodelta jäänee tekemättä. Myös siirtoväen tuloilmoitusten antaminen kohdannee vaikeuksia. Tämän lisäksi vakuutusmaksujen määrääminen, joka kuuluu taksoituslautakunnille ja joka olisi suoritettava lähiviikkoina ja lähikuukausina, tulisi huomattavasti lisäämään taksoituslautakuntien töitä, varsinkin tällä kertaa, kun tehtävä on uusi, ja myös senkin tähden, että monella lautakuntien jäsenellä on huolehdittavanaan paljon työtä antavia maanpuolustustehtäviäkin.

Mitä tulee lakiesityksen 2 §:ään, tähtää se kauemmaksi. Sen puitteissa voi hallitus tehdä pitkällekin meneviä päätöksiä kansaneläkelakiin nähden. Olomme voivat kuitenkin muodostua sellaisiksi, että erinäisten tehtävien hoito nykyisessä tilanteessa vaikeutuu. Tällaisten tilapäisten valtuuksien antaminen hallitukselle on tämän takia puolustettavissa — tämä siitä huolimatta, että on tärkeätä, että kaikki sekä julkiset että yksityiset tehtävät pyritään suorittamaan normaalisia oloja vastaavasti.

Ed. Wiik: Se seikka, että suuria asioita viedään päätökseen toisessa lukemisessa parissa tunnissa sen jälkeen, kun ne on saatettu edustajien tietoon, vie edustajilta mahdollisuuden tehdä päätöksensä sellaisen harkinnan perusteella, kuin eduskunnan arvo ja kansan etu vaatisi. Nyt esilläoleva asia koskee uudistusta, joka on saatu aikaan sen jälkeen, kun puolisataa vuotta on tehty työtä sen hyväksi. Kun nyt ehdotetaan sen lykkäämistä edes osittain, niin tällaisen ehdotuksen pitäisi olla ainakin asianmukaisesti perusteltu. Oikeastaan sitä perustellaan vain parissa lauseessa, jotka käsittääkseni eivät ole nekään paikkansa pitäviä. Kun nimittäin väitetään, että voimassaoleva kansaneläkelaki on merkittävältä osalta nimenomaan rauhallisia oloja edellyttävää lainsäädäntöä, niin tästä

päätän olisi kaiketi niissä sotaakäyvissä maissa, joissa kansaneläkelaitos on olemassa, tämä nyt lakkautettu sodan ajaksi. Minä en tiedä, onko näin tapahtunut, enkä usko niin tapahtuneen. Hallituksen esityksessä tosin ei sanota, että aiotaan lykätä tämä uudistus kokonaisuudessaan. Jos on aikomus pysyä siinä, mitä 1 §:ssä mainitaan, niin tämä saattaa olla paikallaan. Mutta tämä ei silloin ole sopusoinnussa hallituksen esityksen perustelujen kanssa, sillä päätän niiden ensimmäisestä lauseesta tarkoitus on vallan toinen ja laajempi. Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan hallitus voi väliaikaisesti poiketa muistakin kansaneläkelain säännöksistä. Olen erään aikaisemman asian yhteydessä huomauttanut siitä muodottomuudesta joka on siinä, että kun jokin laki säättää poikkeuksen aikaisemmin säädetystä laista, niin samalla annetaan vielä hallitukselle jokseenkin rajaton oikeus poiketa muistakin säännöksistä, joten siis hallitus tulisi olennaisesti määräämään lain sisällön. Toinen muodottomuus on se, ettei edes mainita, miksi ajaksi näin voitaisiin menetellä, vaan ainoastaan että se tapahtuu väliaikaisesti. Ja kolmas on siinä, että 2 §:n lopussa sanotaan: „mikäli se 1 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa on tarpeellista”, vaikka 1 §:ssä ei puhuta mitään olosuhteista; niistä puhutaan sensijaan hallituksen esityksen perusteluissa.

Olisi välttämätöntä saada tietää, mitä aikomuksia hallituksella on kansaneläkelaitokseen nähden, rajoittuvatko sen aikomukset pääasiassa vain siihen, mitä 1 §:ssä sanotaan. Kun tästä ei anneta tarkempia tietoja esityksessä eikä hallitus myöskään liene täällä edustettuna, olisin toivonut, että työväenasiainvaliokunta olisi esittänyt asiasta selvityksen. Kun näin ei ole tapahtunut, toivon että suuri valiokunta sen tekee ja ottaa tehtävänsä riittävän perusteellisesti, varaten itselleen riittävästi aikaa. Ellei sitäkään haluta tehdä, niin olisi ainakin lakiehdotuksen 2 § siitä poistettava.

Ed. Törngren: En voi tietää, mitä hallitus esityksellään ajattelee, mutta koska

olin läsnä kansaneläkelaitoksen lisätyn hallituksen kokouksessa eilen, jossa tämä asia käsiteltiin, niin voin mainita, että kumminkin kansaneläkelaitoksen lisätyn hallituksen aikomus oli, että vain niihin toimenpiteisiin ryhdyttäisiin, joista puhutaan 1 §:ssä, ja että 2 § otetaan tähän vain varmuuden vuoksi, jotta sitä voitaisiin käyttää esim. silloin, kuin siirtoväkeä on tullut toiselle paikkakunnalle ja tälle siirtoväelle on hankittu työtä, mutta tämän väen palkasta ei voida pidättää 1/2 % laitokselle. Tämä palkan pidättäminen voisi tuottaa hyvin paljon vaikeuksia, varsinkin jos siirtoväki saa palkkansa suurelta osalta vain luontoiseduissa. Tämä pykälä siis tarkoittaa vain oikeuksien antamista pienempiin muutoksiin; — se oli kumminkin kansaneläkelaitoksen lisätyn hallituksen kanta asiassa. Maan hallituksen kannasta en tietenkään voi sanoa mitään, mutta asian valaisemiseksi olen tahtonut tuoda esiin tämän viimeksimainitun seikan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kulovaara: Suuri valiokunta kokoontuu heti tämän istunnon päätyttyä.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 21,45.

Täysistunto lopetetaan kello 21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

75. Perjantaina 5 p. tammikuuta 1940

kello 21,45.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritet-

tavasta veronlisäyksestä 515
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 66; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40; hallituksen esitys n:o 74.

2) Ehdotus laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 67; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41; hallituksen esitys n:o 75.

3) Ehdotus laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta 516

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 68; työväenasiaivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 77.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudon asemasta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edellisiin täysistuntoihin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö

Siv.

n:o 66 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 40 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 74, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 66. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 67 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 41 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 75, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 67. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti sekä lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 68 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 77, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 68. Ensimmäin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään asian yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kulovaara: Suuri valiokunta kokoontuu ensi maanantaina kello 10.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 21,55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

76. Maanantaina 8 p. tammikuuta 1940

kello 16.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta 518

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 65; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39; hallituksen esitys n:o 73.

2) Ehdotus laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 66; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40; hallituksen esitys n:o 74.

3) Ehdotus laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 67; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41; hallituksen esitys n:o 75.

4) Ehdotus laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 68; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 77.

Toinen käsittely:

5) Ehdotus laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta .. 519

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 69; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 76.

Siv.

Ainoa käsittely:

6) Ehdotus Eduskunnan Puhemiehelle tulevasta määrärahasta niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä on valtiopäivän aikana 520

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 26.

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Annala, Bonsdorff, von Born, Cajander, Fagerholm, Hackzell, Haga, Hakala, U. Hannula, Havas, Heikkilä, Heikkinen, Heiniö, Helenelund, Heljas, Hiilelä, Hirvensalo, Honka, Horelli, Hurtta, Ikola, Johansson, Kaijalainen, Kajala, Kallia, Kallio, Kares, Karjalainen, Karveti, Kekkonen, Ketonen, Kilpi, Kivimäki, Koivisto, Kokko, Korvenoja, Kuusisto, Kylänpää, Lehtokoski, O. Lehtonen, Leppälä, Lohi, Lumme, Malkamäki, Moilanen, Niukkanen, Nokelainen, Oksala, Pekkala, O. Peltonen, Perho, Pohjala, J. Raatikainen, Rantamaa, Reinikainen, Rydberg, Räisänen, Saarinen, Salmiala, Salovaara, Saukkonen, Sundström, Susitaival, Svento, Tanner, Teittinen, Tolppanen, Tuurna, Wainio, Vilhula, Virkkunen, Wirtanen ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta läheisen omaisen sairauden vuoksi ed. Lehtokoski, virka-asiaa takia ed. Kajala sekä yksityisasiain vuoksi edustajat Horelli, Leppälä ja Nokelainen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 73, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 39 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 65, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensinn sallitaan keskustelu asiasta, sen jälkeen tehdään päätös toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä kannattaa lakiehdotusta, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 70 §:n mukaan katsottava rauenneeksi.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisien johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 74, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 40 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 66, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 75, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 41 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 67, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 77, jota on valmistelevalti käsitelty työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 sekä suuren valiokunnan mietinnössä n:o 68, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Hästbäcka: Herr talman! Uti föreliggande proposition har regeringen föreslagit bl. a. att uppbörden av försäkringspremier, som jämlikt lagen om folkpensionering böra uppbäras detta år, skall uppskjutas och verkställas i samband med taxeringen och uppbörden av kommunalskatten år 1941. Mot detta förslag är ingenting att anmärka, ty de nuvarande abnorma förhållandena gör det omöjligt att tillämpa folkpensioneringslagen. Men ifråga om statsrådets rätt att även i övriga punkter temporärt besluta om avvikelser från lagens om folkpensionering bestämmelser, saknas närmare upplysningar. Uti propositionen och föreliggande betänkande ingår inga upplysningar, om hur statsrådet ämnar begagna de erhållna fullmakter, — om avsikten är att delvis tillämpa lagen, eller blott i syfte att kunna ordna annat arbete och betala löner för anställda tjänstemän. För mig synes det omöjligt att under nuvarande förhållanden kunna ens delvis tillämpa lagen på dem som äro under-

kastade folkpensioneringslagen, varför jag antar, att fullmakten enbart begärts för att bereda möjlighet för regeringen att ordna annat arbete för de anställda tjänstemännen och betala dem lön under den tid folkpensionslagen är suspenderad.

Jag har härmed kommit till själva kärnpunkten som avses med lagändringen, nämligen lönefrågan, och får då till regeringen rikta den uppmaning, att under nuvarande förhållanden reglera lönerna nedåt, främst för de högst avlönade tjänstemännen vid ifrågavarande ämbetsverk, ty som känt äro ju lönerna högre vid detta ämbetsverk än vid något annat ämbetsverk i landet. Dessa sakförhållanden ha väckt allmänt missnöje och skulle ytterligare väcka ökat upprestande om ledningen, under den tid lagen är suspenderad, skulle berättigas uppbära full lön.

Som av det anförda framgår kommer jag till den slutsatsen, som propositionen omfattar, att lagen bör suspenderas på ett år, — men att regeringen bör beskära lönerna, särskilt för de högre avlönade tjänstemännen, till belopp som ungefär motsvarar det arbete de komma att utföra, jämfört med lönerna vid statens andra ämbetsverk. Ty som redan antytts har löner som fastställts för ledarna väckt missnöje icke enbart bland andra statens tjänstemän, utan jämväl bland dem som skall betala försäkringspremier. Och missnöjet är fullt berättigat, om man tar i betraktande de låga pensioner som tillkommer de försäkrade vid uppnädd pensionsålder. Jag vill hoppas att regeringen skall beakta anförda framställning och beskära lönerna, särskilt för de högre avlönade tjänstemännen, åtminstone så länge lagen är suspenderad.

Ed. Wiik: Asian aikaisemmassa käsittelyssä minäkin olen pyytänyt tietoja siitä, missä suhteissa kansaneläkelain täytäntönpänoa on aikomus lykätä. Valitettavasti näitä tietoja ei ole saatu. Myöskään suuri valiokunta ei ole pitänyt tarpeellisena niitä hankkia. Mutta niinkuin asia nyt on ja koska lain 1 §:ssä oleva säännös ilmeisesti on paikallaan, en voi nyt enää muuta kuin lausua sen toivomuksen, että sanottu lykäksi muodostuisi mahdollisimman rajoitetuksi ja että siis valtiolta panisi kansaneläkelain täytäntöön niin pian ja niin suuressa laajuudessa kuin se suinkin on mahdollista.

Ed. Kivioja: Ed. Hästbacka ei puhunut vain omaa yksityistä käsitystään. Hänen lausuntonsa takana on suuri osa, suurin osa Suomen kansaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 69 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 76, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 69. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Erich: Vaikka hallituksen esitys sisältää tärkeän ja nykyisten olosuhteiden välttämättömäksi tekemän parannuksen ja lisäyksen työntekijäin tapaturmavakuutuslakiin ja esitys suuressa valiokunnassa eräässä oleellisessa kohdassa on huomattavasti parantunut, olisi ollut erittäin suotavaa, jos esityksessä olisi voitu huomioon ottaa eräitä näkökohtia, joihin viitattiin asian lähetekekskustelussa suureen valiokuntaan. Tarkoitin ed. Frietschin huomattavaa lausuntoa, joka toisenlaisissa oloissa varmaankin olisi aiheuttanut enemmänkin mielipiteiden vaihtoa.

Meidän jo yli 40 vuotta vanha työntekijäin tapaturmavakuutuslainsäädäntömme, jota useampia kertoja myöhemmin on muutettu ja osittain parannettu, on alusta alkaen ottanut suojaansa ainoastaan n. s. ruumiillisen työn tekijät. Se eduskuntaryhmä, johon minulla on kunnia lukeutua, on kaikissa tämän lainsäädännön myöhemmissä vaiheissa yrittänyt ulottaa tämän lain vaikutuspiiriä ainakin kaikkiin työsopimuslain alaisiin työntekijäryhmiin, mutta tähän asti tuloksetta. Sen vuoksi on ilolla todettava, että tämä sama ajatus nyttem-

min on myöskin muissa edustajaryhmissä, sikäli kuin voi päättää lähetekeskustelusta täällä ja asian käsittelystä suuressa valiokunnassa, saanut osakseen huomattavaa myötätuntoa.

Tällainen laajennus olisi ei ainoastaan periaatteellisista, vaan puhtaasti käytännöllisistäkin syistä tulkintavaikkeuksien poistamiseksi suotava. On vaikeata, ellei suorastaan mahdotonta määritellä, mikä työ on n. s. ruumiillista, mikä n. s. henkistä työtä, ja minkä näkökohtien perusteella raja niiden välille olisi vedettävä. Tuo epäkiitollinen rajankäynti on nykyään viime kädessä korkeimman oikeuden asia.

Ed. Frietsch huomautti aivan oikein, että vakuutusedut olisi ainakin sotatilan vallitessa ulotettava sellaisiin, lain edellytykset muuten täyttäviin n. s. henkisen työn tekijöihin, jotka nykyään jäävät niiden ulkopuolelle. On kohtuutonta, että esim. pienipalkkainen konttoriapulainen tai konepiirtäjä tai pikakirjoittaja ei saa niitä nauttia.

Nykyisen lain muuttaminen viitatussa suhteessa merkitsisi kuitenkin huomattavaa vakuutusvelvollisten piirin laajentamista ja osittaista nykyisen systeemin muuttamista. Olisi senvuoksi liian rohkeata yleensäkin ja varsinkin nykyisen nopeatahtisen eduskuntakäsittelyn aikana tehdä positiivisia, mutta hatarasti valmistettuja muutosehdotuksia. Joka tapauksessa on mielihyvin todettava, että muutoksen tarpeellisuutta jälleen on täällä voimakkaasti painostettu ja toivotava, että hallitus katsoisi mahdolliseksi jo vuoden 1940 valtiopäiville, poikkeuksellisesti ajasta huolimattakin, antaa asianmukaisen esityksen, joka lain piiriin toisi kymmeniä tuhansia vähävaraisia, hyödyllistä työtä tekeviä kansalaisia.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6 §, lakiehdotuksen soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies Kallio Koski.

6) Ehdotus Eduskunnan Puhemiehelle tulevasta määrärahasta niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä on valtiopäiväin aikana.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 26 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu ehdotus.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 26, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan
Valtiovarainvaliokunta

Kauhajoella
tammikuun 3 p:nä 1940.

N:o 26.

Eduskunnalle.

Edustajanpalkkiosta annetun lain 6 §:n nojalla valtiovarainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa Eduskunnan päätettäväksi,

että Eduskunnan puhemies niiden kulujen korvaukseksi, joita hänellä valtiopäivien aikana on, saa 4,000 markan määrärahan kuukaudelta valtiopäivien koossaoloajalta.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

P. Salmenoja.

Sakari Tuomioja.”

Valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Eduskunnan istuntojen keskeyttäminen.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta, nojautuen säännöksiin valtiopäiväjärjestyksen 19 §:ssä, päättäisi keskeyttää istuntonsa tämän täysistunnon päätyttyä ja kokoontua jatkamaan vuoden 1939 varsinaisia valtiopäiviä kuluvan tammikuun 30 päivänä klo 19, ellei puhemies katso olevan syytä jo sitä ennen kutsua eduskuntaa koolle.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Täysistunto lopetetaan kello 16,30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

77. Tiistaina 30 p. tammikuuta 1940.

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.. 522
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 69; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 76.

Esitellään:

- 2) Hallituksen esitys n:o 78 laiksi ulkomaanedustuksesta „
3) Hallituksen esitys n:o 79 laiksi ulkoasiainministeriön viroista ja toimista „
4) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 1938 „

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat von Born, Fagerholm, Frietsch, Furuhjelm, Hackzell, Hakala, U. Hannula, Havas, Heikkinen, Holmberg, Honka, Hästbacka, Kaijalainen, Kares, Karjalainen, Karvetti, Kivimäki, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Korvenoja, Löthman-Koponen, Niukkanen, Oksala, Pekkala, Pennanen, Pilpula, Pitkänen, Pärssinen, Saarinen, Salmiala, Salo, Salovaara, Schildt, Susitaival, Tanner, Törngren ja Wainio.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävän takia ed. Havas, sairauden tähden ed. Karjalainen, äidin kuoleman takia ed. Löthman-Koponen sekä yksityisasiain vuoksi edustajat Pennanen ja Korvenoja, täksi ja huomispäiväksi yksityisasiain takia ed. Hästbacka.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime joulukuun 29 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 78 ja 79, jotka nyt on edustajille jaettu.

1939 vuoden valtiopäiväin päättäminen.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 19 §:ään päättäisi lopettaa istuntonsa tämän täysistunnon päätyttyä.

Ehdotus hyväksytään.

Esittelemättä jääneet mietinnöt.

Puhemies: Ilmoitan, että eduskunnan keskuskansliaan ovat saapuneet talousvaliokunnan mietintö n:o 3 työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 sekä kulkulaitosvaliokunnan mietinnöt n:ot 1 ja 2, joita ei vielä ole esitelty eduskunnan käsiteltä-

väksi. Mietinnöt otettaneen valtiopäiväasiakirjoihin.

Hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 76, jota on valmistelevasti käsitelty työväenasiaivaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 69, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä; mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestyä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen kuulla on tehtävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotuksen laiksi ulkomaanedustuksesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 78 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiaivaliokuntaan.

3) Ehdotuksen laiksi ulkoasiainministeriön viroista ja toimista

sisältävä hallituksen esitys n:o 79 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

4) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 1938

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Valtiopäiväin päättäjäiset.

Puhemies: Eduskunnan juhlamenohenohjaajalta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan Juhlamenohenohjaaja.

Helsingissä,

18 päivänä tammikuuta 1940.

Eduskunnan Puhemiehelle.

Tasavallan Presidentin ilmoitettua, että vuoden 1939 varsinaiset Valtiopäivät juhlallisesti lopetetaan 31 päivänä tammikuuta 1940, tulee Tasavallan Presidentti mainittuna päivänä, sen jälkeen kuin paikkakunnan kirkossa on pidetty jumalanpalvelus, Eduskunnan istuntosalissa julistamaan Valtiopäivät päättyneiksi. Juhlamenohenohjaajaksi määrättyä ja Tasavallan Presidentin määräyksestä kutsun kunnioittaen Teidät, Herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehet ja Edustajat jumalanpalvelukseen kirkkoon, ilmoittaen samalla, että juhlamenot Eduskunnan istuntosalissa tapahtuvat heti kirkonmenojen päätyttyä.

Rafael Hakkarainen.

Riksdagens Ceremonimästare.

Helsingfors,

den 18 januari 1940.

Till Riksdagens Talman.

Sedan Republikens President meddelat, att 1939 års lagtima Riksdag skall högtidligen avslutas den 31 januari 1940, kommer Republikens President sagda dag, efter det gudstjänst i ortens kyrka förrättats, att i Riksdagens sessionssal förklara Riksdagen avslutad. I egenskap av tillförordnad ceremonimästare och på uppdrag av Republikens President har jag äran härmed inbjuda Eder, Herr Talman, och Riksdagens Vicetalmän och Riksdagsmän till gudstjänsten i kyrkan, samt tillika anmäla, att

gudstjänsten vidtager kl. 16 och att ceremonin i Riksdagens sessionssal äger rum omedelbart därefter.

Rafael Hakkarainen.”

P u h e m i e s: Kehoitän edustajia koontumaan huomenna Kauhajoen kirkkoon jumalanpalvelukseen, joka alkaa kello 16. Samalla pyydän edustajia jäämään valtiopäiväin lopettajaistilaisuuden päätyttyä vielä hetkiseksi istuntosaliin.

Täysistunto lopetetaan kello 19,38.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

Valtiopäiväjumalanpalvelus

keskiviikkona 31 päivänä tammikuuta 1940

kello 16.

Sittenkuin eduskunnan puhemies, varapuhemiehet ja jäsenet sekä kutsuvieraat ja muu yleisö olivat kokoontuneet Kauhajoen kirkkoon, saapuivat kirkkoon tasavallan presidentti, valtioneuvoston jäsenet ja läänin maaherra.

Sen jälkeen alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa avustivat Kauhajoen kirkkokuoro ja laulajatar Eeva Pasila-Tamminen, liturgeina toimivat kirkkoherra A. J. Hanhinen ja pastori L. Heinonen ja urkujen soitosta huolehti kanttori A. Puranto.

Valtiopäiväsaarnan piti kansanedustaja, kirkkoherra L. Heljas aiheenaan 4 Moos. 11: 17. — Saarna kuului seuraavasti:

„Minä sitten astun alas ja puhun siellä sinun kanssasi ja otan henkeä, joka sinussa on, ja annan heille; siten he voivat auttaa sinua tuon kansataakan kantamisessa, ettei sinun tarvitse sitä yksinäsi kantaa.”

Luetussa sanassa kerrotaan Israelin kansan johtajasta Mooseksesta. Kansa oli korvipivaelluksen aikana joutunut suuriin vaikeuksiin. Nähdessään kansansa kurjuuden tuli Mooses toivottomaksi ja rukoili itselensä kuolemaa. Silloin Herra rohkaisi palvelijaansa. Hän osoitti tuolle masentuneelle miehelle miten hänen ei tarvinnut yksinään kantaa kansansa taakkaa. Jumala lupasi antaa kansalle uuden hengen, joka tekisi kansasta lujan ja yhtenäisen. Tämä henki ilmenee siinä, että kaikki voimiansa mukaan kantaisivat kärsimysten kuormaa.

Myös Suomen kansa kulkee nyt korvipivaelluksen tietä keskellä kuoleman varjon laaksoa. Meidän joukossamme ei ole yhtään sellaista, jonka povessa ei nyt palaisi

tuskan tuli. Isänmaan suuri asia ja sen tulevaisuus painavat meitä. Tähän kaikille tunnettavaan hätään liittyvät tuhansien kansalaisten yksilölliset kärsimykset. Suruhetket kirkkoissamme ja sankarihautamme kertovat hellien siteiden katkeamisesta ja korvaamattomista menetyksistä. Julmasti hävitetyt kodit, savuavat rauniot, kodittomien joukot, surmatut naiset ja lapset ovat syvästi meitä kaikkia liikuttaneet ja merkitsevät hirvittäviä tappioita kanssaihmisillemme.

Elämän epävarmuutta, sen hävittäviä voimia ja raatelevaa kipua näemme nyt joka hetki ympärillämme. Kansamme kulkee kärsimystietään, jonka vaikein taival on vielä kulkematta. Mutta sittenkin katselemme toivorikkaina ja luottamuksella tulevaisuuteen. Kansamme on kärsimysten ahjossa saanut Herralta uuden hengen, joka nyt näkyy siinä, että yhdessä tahdotaan kantaa vaikeuksien kuormaa. Pyhässä sanassa kehoitetaan: „Kantakaa toinen toisenne kuormat ja niin Kristuksen lakia täyttäkää”. Jotain tästä Kristuksen hengestä elähdyttää kansaamme näinä aikoina. Monella kauniilla tavalla on tämä henki ilmennyt kansassamme.

Me olemme sen nähneet palvelevan rakkauden mielenä. „Se, joka on suurin teistä, on kaikkien palvelija.” Alttiutta ja uhrimieltä on tämä vaikea aika puristanut kansastamme esille. Kaikissa piireissä on ilmennyt voimakas halu uhrata isänmaalle ja keventää niiden taakkaa, jotka ovat eniten joutuneet kärsimään. Tämä toiminta on vienyt ihmiset lähemmäksi toisiaan, myötätunnon mieliala eri yhteiskuntaluokien välillä on vahvistunut ja kansan kokonaisuus on lujittunut.

Uusi henki on antanut kansallemme rohkean taistelumielen. Koko maailma ihailee meidän sankareitamme, jotka lannistumatta käyvät taistelua ylivoimaista vihollista vastaan. Heitä tukee kotirintama, joka alituisille vaaroille alttiina, uskollisesti täyttää velvollisuutensa. Tässä on kansa, joka taistelee elämästä tai kuolemasta kaiken sen puolesta, mikä sille on pyhää ja kallista, ja mitkä sisältyvät arvoihin: koti, uskonto, vapaus ja isänmaa.

Uusi henki on myös uskonmieli. Meidän kansamme uskoo oikeuden lopulliseen voittoon. Pimeimpinäkin aikoina ei tämä usko ole horjunut. Tiedetään, että synkimmänkin yön jälkeen tulee uusi huomen. Meidän joukossamme, on totta kyllä, masentuneita ja toivonsa menettäneitä. He tarvitsevat vahvempien rohkaisua. Heikkouskoisten kuormaa on myös kannettava. „Ellette usko, ette kestä” todistaa sana. Jos kansamme elähdyttää uskon henki, saa se sitä lannistumatonta, voitosta uhkuvaa mieltä, joka raskaimpanakin aikana ylläpitää toivoa. Uskon henki johdattaa kansamme sellaiseen sydämen mielialaan, sellaiseen työn ja tarmon uskollisuuteen, joka Jumalan siunaamana rakentaa Suomen vapauden tulevaisuutta.

Kansamme voima on siinä, että täällä on yhdessä opittu kestämaan kärsimyksiä, menetykset ja surut ovat tulleet yhteisiksi. Tunneimme nyt selvästi mitä kohtalontoveruus merkitsee. Näinä raskaina aikoina ilahduttaa myös meitä se tieto, että meillä on ystäviä kautta maailman, jotka myötätunnollaan, uhrauksillaan, rukouksillaan ja antamalla elämänsä asiamme puolesta lujittavat rintamaamme.

Mutta suurin lohdutuksen ja voiman lähde on sittenkin kansamme kokemus kautta vuosisatojen, mikä sisältyy psalmistan ajatuksen: „Meitä kantaa Jumala, meidän apumme.”

On ehkä vaikeata kaikessa siinä mikä sisältyy kansamme monivaiheiseen kärsimyshistoriaan nähdä rakastavan käden johdusta. Emme nyt kuitenkaan tahdo syventyä kärsimysongelmaan. Me voimme vain todeta, että paljosta siitä, mikä on arvokasta kansamme luonteessa ja saavutuksissa, on sellaista, mikä on kypsynyt kärsimysten ajossa. Ankarat ajat ovat olleet pyhiä aikoja kansamme elämässä.

Saamme toivoa, että tämäkin raskas aika,

jonka puristuksessa kansamme vapisee, on oleva siunaukseksi meille. Nyt puhuu Jumala erikoisesti meille, joilla on osaltaan ollut vastuu kansastamme. Olemme tilille vedettyinä siitä mitä olemme tehneet tai laiminlyöneet. Tämmöisinä tuomion aikoina joudumme näkemään omat syntimme entistä selvemmin. Kuinka paljon meidän teoissamme ja niistä määräävissä vaikuttimissa on ollut itsekkyiden sanelemaa. Eiköhän moni ennen niin tärkeänä pidetty asia tunnu nyt niin kovin merkityksettömältä. Kaikki arvot on nyt uudestaan arvioitava. Edesvastuumme on suuri niin kansamme kuin Jumalan edessä. Tunnuksitakaamme syntimme, että armon löytäsimme oikeaan aikaan. Tämmöisenä hetkenä jos milloinkaan ymmärtää, mitä merkitsee syntien anteeksiantamus Kristuksen veressä, puhdistettu omatunto ja Jumalan lapsen rauha.

On hyvä tietää, että Jumala vielä tänään kantaa meitä syntisiä, heikkoja ja avuttomia lapsiaan. Hän on meidän turvamme elämän pelottavimmissakin myrskyissä. Synkimmissäkin kohtaloissa hän lohduttaa meitä. On mahdollista, ettemme tule kaikkia hänen teitään ymmärtämään. Jonakin päivänä me käsitämme. Menkäämme sinne, minne hän meitä kuljettaa.

Jumalaamme luottaen, toisiamme auttaen ja tukien jatkakaamme vaellustamme yhdessä kansamme kanssa sen kärsimysten tiellä. Hänen käsiinsä voimme turvallisesti jättää isänmaamme ja kansamme tulevat kohtalot.

Tämän jälkeen lausui puhuja ruotsiksi:

„Vi äro på allt sätt trängda, men icke undertryckta, rådvilla men icke rådlösa, förföljda men icke övergivna, nederslagna men icke förlorade.” 2 Kor. 4: 8, 9.

Att vinna seger i kampen mot livets svårigheter det är målet med vårt liv, och segern gives oss genom vår Herre Jesus. Det var aposteln Pauli livssyn.

Det är något av hans tro och mod vi behöva i våra nuvarande svårigheter. Den tid vi leva i ger oss anledning till djupaste pessimism. Man ser så litet av rätt och rättfärdighet på jorden. Makt tycks vara rätt, den starke handlägs rätt att taga vad den vill och behålla vad den kan och slå och förgöra.

Tidens anlete bär grymma drag. Och det är en grymhet som saknar alla mänskliga mått. Detta har vårt lilla folk i dessa tider fått erfara. Vårt fosterland med sina tusen hem har blivit en ångestens och fasans, ett lidandets och kvalens, ett dödens och förgängelsens hemvist.

Men trots allt få vi ej förlora modet. Utan mod och utan tro skulle vårt folk gå sin undergång till mötes. Och vi få vara glada däröver att under de senaste dagarna vår tro blivit stärkt, därigenom att vi fått mottaga så många bevis på sympati. Vi äro ej ensamma. Vi hava så många vänner, vilka arbeta för oss, lida med oss och kämpa för oss. Måtte Gud välsigna alla dessa som önska främja vår rättfärdiga sak.

Låtom oss nu lämna fosterlandet och dess kommande öden i Guds hand. Han vill i dessa svåra tider lära oss en sak, som hjälper oss att med större tillförsikt bära på våra bördor. Och denna lärdom innefattas i orden: „Var dag har nog av sin plåga.”

Det gäller nu att icke tänka alltför långt in i framtiden. Varje dag skall tagas såsom Gud giver oss den, och vi skola inskränka oss att bära det lidande, som för den dagen tillfaller oss. Vi få ej plåga

oss med tanken på en hotande fara och sys-selsätta oss med inbillningar om möjligheter eller sannolikheter av en tillkommande olycka. Varje sorg för den kommande dagen försvagar oss och hindrar från att tåligt och ståndaktigt bära den nuvarande dagens börda. Men ju mera vi i det närvarande försvaga oss, desto oskiekligare bli vi till att bära det som komma skall. Vi behöva ej skaffa oss nya bördor. Varje smärte dag medför sin tröst.

Vår hjälp kommer från Herren, som har gjort himmel och jord. Till honom allena upplyfta vi vårt hjärta. På honom allena hoppas vi. — Då våra fiender omvärva oss och vår svaghet förskräcker oss uppehåll oss i vår svaghet, Du som besegrat världen med Din allsmäktiga styrka.

Jumalanpalveluksen päätyttyä eduskunnan puhemiehet ja jäsenet sekä tasavallan presidentti, valtioneuvoston jäsenet ja läänin maaherra sekä muut kutsuvieraat lähtivät eduskunnan kokoontumispaikkaan, missä valtiopäivien päättäjäiset tapahtuivat.

Valtiopäiväin päättäjäiset

Eduskunnan istuntosalissa

31 päivänä tammikuuta 1940.

Pöytäkirja, joka laadittiin vuoden 1939 varsinaisten valtiopäiväin päättäjäisissä eduskunnan istuntosalissa keskiviikkona 31 päivänä tammikuuta 1940.

Oltuaan läsnä Kauhajoen kirkossa pöytäkirjassa, kello 16 alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa saapuivat Tasavallan Presidentti Kyösti Kallio sekä eduskunnan puhemies, varapuhemiehet ja jäsenet eduskunnan kokoontumispaikkaan Kauhajoen yhteislyseolle. Kansanedustajat, valtioneuvoston jäsenet, läänin maaherra, muut kutsuvieraat ja yleisö asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Tämän jälkeen saapui paikalleen eduskunnan puhemies, pormestari Väinö Hakkila, seurassaan allekirjoittanut eduskunnan sihteeri, joka 20 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäivien avajaisissa ja päättäjäisissä noudatettavia juhlameno-ohjeita koskevan asetuksen 7 §:n määräyksen mukaisesti ryhtyi pitämään pöytäkirjaa.

Kun kaikki olivat asettuneet paikoilleen, saapui juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosaliin Tasavallan Presidentti asetuen korokkeelle puhemiehen viereen.

Tämän jälkeen eduskunnan puhemies Hakkila, jättäessään Tasavallan Presidentille valtiopäiväpäätöksen, lausui eduskunnan tervehdyksen seuraavin sanoin:

Kunnioitettu Herra Tasavallan Presidentti!

Eduskunta kokoontui viime kesän vaalien jälkeen ensimmäisille valtiopäiville sangen vakavana ajankohtana. Europalaisen suursodan syttyminen saattoi koko maanosamme

vaaralliseen tilanteeseen. Edellisen maailmansodan hirveät uhrat ja sen synnyttämä sekasorto olivat vielä tuoreessa muistissa. Pahoin aavistuksin ja huolestuneina seurattiin sodan ulkopuolelle jääneissä maissakin asiain kehitystä, sillä kukaan ei voinut olla varma, mikä kohtalo tulisi oman rakkaan isänmaan osaksi. Epävarmuus kasvoi sitä suuremmaksi, kun oli opittu näkemään, miten vähän merkitystä oli tehdyillä sopimuksilla ja annetuilla lupauksilla. Räikeän itsekkyuden ja raa'an vallanhimon tieltä tuli kaiken väistyä. Pienten kansojen olemassaolo joutui alituisen vaaraan ja huolestuneena seurasivat kaikki vapaat, rauhaa rakastavat maat ja kansat tällaista vaarallista ja kaikelle inhimilliselle kulttuurille turmiollista olojen kehitystä. Vapauden ja oikeuden perusedellytykset ovat nyt vaarassa tuhoutua ja koko länsimaisen sivistyksen kohtalo on kysymyksessä.

Omalta osaltamme olemme koko nuoren itsenäisyytemme aikana tehneet kaikkemme saadaksemme säilyttää rauhan ja voidaksemme sen turvin sisäisesti lujittaa ja rakentaa maatamme menneiden polvien luomalle perustalle. Me olemme huolellisesti vältäneet sekaantumista muiden maiden asioihin emmekä koskaan myöskään ole antaneet niille aihetta sekaantua meidän oloihimme. Valtakuntamme rajat ovat vanhat, historialliset ja kansalliset, niin että siinäkin suhteessa me emme ole mitään rikkoneet tai velvolliset mihinkään tarkistuksiin. Itsenäisyytemme perustuu luonnolliseen kansalliseen oikeuteemme ja sen ovat naapurivaltiomme samoin kuin kaikki muut vapaat kansat tunnustaneet. Valtiona olemme vilpittömästi täyttäneet velvollisuutemme. Mitä taas

tulee sisäisiin oloihimme, niin hyvällä omalätunnolla voimme vakuuttaa sitkeällä työllä siinäkin kohdin täyttäneemme tehtävämme. Vuodesta vuoteen on kehitys maassamme mennyt yhä voimakkaammin eteenpäin. Kansa on vaurastunut, rakentava yhteistointa lujittunut ja omalla kansanvaltaisella pohjallamme olemme rinnan muiden pohjoismaiden kanssa lujittaneet itsenäisyytemme perusteita ja valtiollista vapauttamme. Parlamentarinen kehitys on niinikään koko itsenäisyyden ajan käynyt terveeseen suuntaan ja eduskunnan toiminta saanut yhä vakavamman sijan valtakunnan elimistössä.

Kuluneella istuntokaudella on eduskunta vaikeissa oloissa suorittanut suurella yksimielisyydellä kaiken sen lainsäädäntötyön, minkä uudet olosuhteet ovat tehneet välttämättömäksi. Viime vuosien aikana kehitynyt yhteisymmärrys on yhä voimistunut ja suurella yksimielisyydellä on eduskunta suorittanut työnsä. Historiallisena aikakautena on parlamenttimme tukenut ehyenä hallitusta niin hyvin käydyissä neuvotteluissa kuin kaikissa isänmaan puolustusta koskeissa kysymyksissä. Suurella ilolla on eduskunta nähnyt, että koko kansamme on vaaran hetkenä täysin ehyt, valmis yksimielisenä suojelemaan vapauttansa ja taistelemaan olemassaolonsa puolesta. Puhtain asein, eheänä, yksimielisenä ja lujana oikean asiansa puolesta käy Suomi valtaisaan kamppailuaan. Kun rauha, turvallisuus meiltä riistettiin, ei meille jäänyt muuta mahdollisuutta kuin vääjäämätön taistelu itsenäisyytemme ja vapautemme suojelemiseksi väkivaltaa vastaan. Siinä taistelussa täytyy oikeuden ja vapauden voittaa vääryyden ja sorron voimat, se on koko kansamme elähdyttävä luja vakaumus.

Suomen kansan puolesta kääntyi eduskunta vihollisen hyökättyä maahamme, julistuksella koko sivistyneen maailman puoleen, vedoten sen omaantuntoon. Siinä lausutaan, että me emme taistele ainoastaan omasta puolestamme, vaan suoritamme etuvartiopalvelusta koko vääryyteen ja väkivaltaan perustuvaa järjestelmää vastaan vapauden ja länsimaisen sivistyksen aatteiden puolustajana. Kansamme kohdistettu julma hyökkäys onkin herättänyt maailman puhumaan ja toimimaan puolestamme. Olemme saaneet lukemattomia vilpittömiä ystäviä ja hartaita kannattajia. Me emme

ole yksin, vaan koko maailma seuraa herpaantumattomalla myötätunnolla Suomen kansan kohtaloita. Erityisesti lämmittää mieliämme skandinavian naapurimaiden ystävyys, rakkaus ja niin moniin eri muotoihin pukeutunut avunanto. Suomen puolesta on niissä maissa syntynyt oikea kansanliike.

Vedotessaan sivistyskansoihin eduskunta lausui ihailunsa ja tunnustuksensa maamme puolustusvoimille, jotka niin suurella kunnialla suojelevat isänmaan vapautta. Koko maailman huomio on kiintyneenä armeijamme loistaviin urotöihin. Armeijamme on historian mainehikkaimpiin vapaustaisteluihin verrattavalla sankaruudella osoittanut, miten vapaa kansa taistelee elämänsä, kunniansa ja vapautensa puolesta. Kiitolisena ja lujana on Suomen kansa ehyenä kokonaisuutena sankariarmeijansa takana. Täydellinen kansallinen eheytyminen on tämän suuren ajan rohkaisevin ja ylevin saavutus, joka takaa vapaustaistelumme onnellisen päättymisen.

Poikkeuksellisissa oloissa voidaan vuoden 1939 valtiopäivien istuntokausi lopettaa näin myöhään. Saavuttuamme nyt näitä valtiopäiviä päättämään jättäessäni valtiopäiväpäättöksen esitän Teille Herra Tasavallan Presidentti eduskunnan kunnioituksen ja tervehdyksen.

Tasavallan Presidentti julisti tämän jälkeen valtiopäivät päättyneiksi seuraavin sanoin:

Suomen kansan edustajat!

Viisi kuukautta on kulunut siitä kuin eduskunta vaalien jälkeen kokoontui ensimmäisen kerran. Eduskunnan avajaisissa 2 päivänä syyskuuta kiinnitin avauspuheesani eduskunnan huomiota siihen vaikutusvaltaan ja vastuuseen, mikä eduskunnalla on valtiokoneistossamme. Samalla esitin m. m. toivomuksen, että valtiosääntömme rakenteen ja hengenmukaisen yhteistyön kautta voitaisiin meilläkin näilläkin valtiopäivillä lujittaa ja syventää parlamentaarista toimintaa sekä kasvattaa yhteistuntoa kansassamme.

Vastauspuheessanne toitte Te, Herra Puhemies, ilmi sen käsityksen, että esittämäni ajatukset tapaavat vastakaikua ei ainoastaan eduskunnassa, vaan koko maassa, ja

vakuutitte eduskunnan tulevan hyvässä yhteistyössä hallituksen kanssa tekemään kaikkensa odotettavissa olevien vaikeuksien voittamiseksi.

Olen tässä tilaisuudessa halunnut viitata näihin silloin esittämiimme ajatuksiin, koska näillä valtiopäivillä esillä olleet asiat ovat olleet monessa suhteessa poikkeuksellisia ja niiden ratkaisussa on vaadittu hallitukselta ja eduskunnalta tavallista enemmän harkintaa ja yhteistä vastuuntuntoa.

Heti istuntokauden alussa jouduimme poikkeuksellisiin oloihin. Minun tarvitsee vain muistuttaa mieliin, että Saksan ja Puolan välinen sota alkoi juuri eduskunnan kokoontuessa. Joitakin päiviä myöhemmin sota laajeni eurooppalaiseksi suursodaksi, Englannin ja Ranskan julistettua sodan Saksalle.

Tämä sota ei tosin välittömästi koskenut maataamme. Silti emme puolueettomanaakaan voineet välttyä sen taloudellisilta vaikutuksilta. Tämä pakotti ryhtymään erinäisiin suoja-toimenpiteisiin taloudellisen toiminnan jatkumisen turvaamiseksi. Heti sodan ensimmäisinä päivinä antoikin hallitus puolueettomuusjulistuksen ohella eräitä tilanteen aiheuttamia asetuksia. Merien vapaus ja kansainvälinen kauppa, joilla taloudellisessa elämässä on ratkaiseva vaikutus, myös häiriintyivät.

Ulkopoliittinen jännitys kasvoi myös aste asteelta meidän kohdaltamme, kun Puolan jaon jälkeen Neuvostoliitto vaati ja sai tautetuksi kaikki Baltian maat kunkin erikseen tekemään kanssaan avunantosopimuksen ja luovuttamaan erinäisiä alueita Neuvostoliiton sotavoimien tukikohdiksi.

Kun Neuvostoliiton vallanpitäjät onnistuivat näissä pyrkimyksissään, niin ei ollut odottamatonta, että myös Suomi sai kehoituksen lähettää valtuutettunsa Moskovaan neuvotteluja varten. Suomi ei kieltäytynytäkään tästä, vaikka Tarton rauhansopimuksen, hyökkäämättömyyssopimuksen ja hyökkäyskäsitteen määrittelyä koskevan sopimuksen kautta naapurussuhteemme oli järjestetty Neuvostoliiton kanssa eikä mitään riitakysymyksiä ollut välillämme viireillä.

Näissä neuvotteluissa, joiden vaiheista eduskunnalle on tehty seikkaperäisesti selkoa, oli Suomi suostuvainen rauhan säilyttämiseksi tekemään jopa raskaitakin myönnytyksiä. Ne eivät kuitenkaan tyydyttäneet

Neuvostoliiton hallitusta, ja kahden viikon kuluttua neuvottelujen keskeydyttyä Venäjä yksipuolisesti rikkoi kaikki Suomen kanssa tekemänsä sopimukset ja hyökkäsi maahamme. Heti sen jälkeen se ilmoitti tehneensä Suomesta Neuvostoliittoon paenneiden kommunistien kanssa sopimuksen valloittamattoman maamme kohtalosta. Täten Neuvostoliitto entistä selvemmin paljasti todelliset tarkoituksensa.

Neuvostoliiton vallanpitäjät kieltäytyivät myöhemminkin ylimielisesti neuvottelemasta Suomen laillisen hallituksen kanssa ja osoittivat siten, etteivät he pyri ainoastaan aluevaltauksiin, vaan että heillä sen ohella on tarkoituksena bolshevisoida Suomi.

Kun maamme edellämäinituista syistä joutui muuttuneihin oloihin, oli luonnollista, että m. m. istuntokauden tärkein esitys, valtion tulo- ja menoarvio liitteineen, joka oli tehty normaalisia aikoja silmällä pitäen, oli perusteellisesti muutettava. Tilanne velvoitti lisäämään puolustusmenoja ja supistamaan muita hyvinkin tärkeitä menoja. Monena vuotena koottu suhdanne-rahastokin täytyi nyt käyttää suureksi osaksi sille vieraisiin tarkoituksiin. Samoin on täytynyt sotatilan tähden laatia lukuisia poikkeuslakeja, joista luonnollisesti on pyrittävä vapautumaan niin pian kuin olosuhteet sen sallivat.

Työmme tuloksien arvostelu täytyy meidän jättää historian tehtäväksi. Tässä valtiopäivien lopettajaistilaisuudessa voimme kumminkin mielihyvällä panna merkille, että kaikissa suurissa kysymyksissä, jotka näillä valtiopäivillä ovat olleet eduskunnan ratkaistavina, ovat eduskunta ja hallitus olleet niin yksimielisiä, että sopusointuisempaa lehteä Suomen eduskuntahistoriaan ei liene koskaan kirjoitettu.

Asiakirjoihin viitaten me voimme jälkimaailmalle osoittaa, että ehyt parlamentaarinen henki on sanellut tehdyt päätökset.

Se hallituksen uudelleen järjestelykin, joka tapahtui Suomen ja Neuvostoliiton välisen sodan toisena päivänä, suoritettiin, hallituksen eduskunnalta saaman yksimielisen luottamuslauseen jälkeen, täysin yhteisymmärryksessä eroavan hallituksen kanssa, joka erollaan halusi valmistaa tilaisuuden entisestäänkin vielä laajentaa eduskunnassa toimivien aatesuuntien vaikutusvaltaa hallituksessa.

Jokainen hallituksen ja eduskunnan jäsenen on koettanut parhaan ymmärryksensä mukaan edistää isänmaan yhteistä asiaa. Ja meillä, jotka kansamme ja historian edessä olemme ensimmäisinä vastuussa ei ainoastaan niistä päätöksistä, joita olemme tehneet, vaan myös niiden seurauksista, on ollut se sisäinen horjumaton vakaumus, että kansamme sydän, oikeuksiamme puoltaessa on sykkinyt samassa tahdissa. Tässä kansamme suurimmassa elämän kamppailussa on meillä koko ajan ollut lohdutuksena se, että koko kansamme on seisonut määrätietoisesti hallituksen ja eduskunnan takana. Se on unohtanut kaiken pienen ja osoittanut oman suuruutensa itsekieltäytymyksissä ja uhrivalmiudessa puolustaessamme oikeuksiamme ja vapauttamme, joita meiltä yritetään riistää.

Suomen kansa on rauhaa rakastava, mutta me ymmärrämme, että tämänkin sukupolven kunnia-asia on jättää jälkipolville kartutettuna se perintö, jonka esi-isämme ovat meille jättäneet.

Me emme ole hyökkääjältä vaatineet mitään muuta kuin annettujen lupausten ja oikeuksiemme kunnioittamista; mutta hyökkääjä on julkeasti paljastanut imperialistiset pyrkimyksensä ja tahtoo tuhota meidät.

Kaksi kuukautta olemme nyt taistelleet monin kerroin ylivoimaista vihollista vastaan. Se on hyökätessään menettänyt useita divisioonia parasta työvoimaansa. Urheat joukkomme ovat karkoittaneet jo osan heidän joukkojaan itärajan taakse omalle puolelleen. Meidät pakotetaan tuhoamaan väkeä, joka on syytön tähän sotaan, ja jota meillä ei ole syytä kansana vihata. Sen tähden me pidämme järjettömänä tätä barbaarimaista hyökkäystä ja olemme valmiit neuvottelemaan kunniallisesta rauhasta. Mutta Neuvostoliiton vallanpitäjät tuntevat sangen huonosti Suomen kansan, jos he luulevat kansamme alistuvan mahtikäskyjen ja heidän oppiensä alle. Me emme voi nojata suuriin massoihin, mutta Suomen kansa on koko maailman edessä osoittanut oman suuruutensa siinä uhrivalmiudessa ja siveellisessä kunnossa, jolla se on oikeuksiaan puoltanut ja samalla estänyt bolshevismien leviämisen länteen.

Me olemme koko maailman edessä vedonneet historialliseen oikeuteemme, vuosistoja kestäneisiin rajoihimme, tehtyihin so-

pimuksiin, Kansainliittoon ja sen ulkopuolellakin oleviin ystävällismielisiin kansoihin. Kaikkialta me olemmekin saaneet osaksemme runsaasti myötätuntoa sekä humanitääristä ja aineellista apua. Ennen muita on naapurimaamme Ruotsin kansa osoittanut kohtaloyhteyttä maatumme kohtaan ja runsaan aineellisen avustuksen ohella on sieltä saapunut hyvin varustettuja vapaaehtoisia joukkoja avuksemme. Ja heidän esimerkkiä näyttävät seuraavan eräät muutkin kansat. Tästä kaikesta me olemme kiitollisia, sillä apua me tarvitsemme kipeästi, kun vastassamme ovat Neuvostoliiton 183 miljoonaisen kansan sotavoimat ehtymättömine taisteluvälineineen ja kun käytännöllisesti katsoen me seisomme tänä päivänäkin melkein yksin heitä vastassa.

Taitavan ylipääällikkönsä ja upseeristonsa johdolla ovat urhoolliset joukkomme kumminkin jo rintamilla saavuttaneet sellaisia voittoja, jotka ihmisvoimille edeltäpäin näyttivät saavuttamattomilta. Ankara talvi, joka kysyy miesten ruumiillista ja henkistä kuntoa, on ollut tavallaan apunamme. Valitettavinta on, että vihollisemme on ulottanut hyökkäyksensä rintaman taaksekin siiviliväestöä vastaan ja tavalla, joka jokaiselle sivistyskansalle on kauhistus. Isonvihan kauhut nykyaikaisin asein uusiutuvat. Silloin olivat kumminkin Suomen asekuntoiset miehet vieraiden maiden taisteluterillä. Nyt he seisovat rajoillamme maansa, kotiensä ja vapautensa vartijoina. Suomen kansa ymmärtää, mistä on kysymys. Sentähden se onkin osoittanut sellaista kansallista kuntoa ja yhteistuntoa rintamilla ja niiden takana, että koko maailma huomaa, mikä merkitys on näillä siveellisillä arvoilla kansojen elämässä. Neuvostoliiton luulisi jo huomanneen, että nämä kestävät ominaisuudet meissä suomalaisissa ovat viikko viikolta taistelun aikana kasvaneet. Venäjän kansan luulisi kumminkin itse heräävän näkemään, miten ja mihin heitä johdetaan tällaisella politiikalla.

Tässä tilaisuudessa haluan lausua kiitoksemme Kansainliitolle sen oikeamielisestä ratkaisusta asiassamme. Samoin olemme suuresti kiitollisia kaikille niille kansoille, jotka ovat moninaisella tavalla meitä auttaneet.

Me toivomme kumminkin hartaasti, että humanitäärisen avun käsitteeseen luuttaisiin ja apua annettaisiin rintaman takaisen

väestön suojaamis- ja ilmatorjumisvälineisiin hyökkääjää vastaan, joka epäinhimillisellä tavalla käyttää lentoaseita siviiliväestöä vastaan. Ihmisystävälliseen apuun tulisi kuulua, että yhteisvoimin torjutaan sellainen raakuus, jonka kohteina ovat nykyään maassamme erotuksetta kaikki, yksinpä kansainvälisillä merkeillä varustetut sairaalatkin.

Julistaessani avatuiksi nämä valtiopäivät terotin Teille viimeisinä sanoinani mieleenne, että uhrautuva isänmaanrakkaus, pyhä oikeudentunto, tinkimätön asiallisuus ja luja, horjumaton usko Suomen kansan tulevaisuuteen luovat sopusointua yhteistyölle. Minulla on nyt ilo todeta, että eduskunnan pöytäkirjojen lausunnoissa olen löytänyt ne ajatukset, Teidän esittäminä kasvaneen kansalliseksi yhteistunnoksi, jonka veroista ei valtiopäivähistoriamme tunne.

Kiitän Teitä kaikkia suorittamastanne työstä.

Mutta korkein kiitos Kansojen Kaitsijalle, joka on sallinut meidän tehdä työtä isänmaan ja ihmisyyden hyväksi ja säilyttää vapautemme, jonka turvissa me vain voimme kansana täyttää tehtävämme.

Pyytään Häneltä siunausta niille päätöksille, jotka olemme tehneet, julistan vuoden 1939 valtiopäivät päättyneiksi.

Ruotsinkielisille edustajille jaettu tasavallan presidentin puhe oli näin kuuluva:

Representanter för Finlands folk.

Fem månader hava förflutit sedan riksdagen första gången efter valen sammankom. Vid riksdagens öppnande den 2 september fäste jag i mitt öppningstal riksdagens uppmärksamhet vid den maktbefogenhet och det ansvar riksdagen i vårt statsmaskineri tillkommer. Tillika uttalade jag bl. a. önskemålet, att den parlamentariska verksamheten genom samarbete i samklang med vår statsförfattnings struktur och i dess anda också vid denna riksdag kunde stärkas och fördjupas samt en samhörighetskänsla hos vårt folk uppammas.

I Edert svarstal framförde Ni, Herr Talman, den uppfattning, att de av mig uttalade tankarna funno gensvar icke blott i riksdagen utan ock i hela landet, och

försäkrade tillika, att riksdagen i gott samarbete med regeringen komme att göra allt sitt till för övervinande av de svårigheter, som vore att emotse.

Jag har vid detta tillfälle önskat hänvisa till dessa av oss då framförda tankar, när de ärenden, som vid denna riksdag handlagts, i många avseenden varit av exceptionell beskaffenhet och vid deras avgörande av regering och riksdag krävts ett högre mått av omdöme och samfällad ansvarskänsla än vanligt.

Genast i sessionens början inträdde exceptionella förhållanden. Jag behöver blott påpeka, att kriget mellan Polen och Tyskland tog sin början just vid tiden för riksdagens sammanträdande. Några dagar senare utvidgades kriget till ett europeiskt storkrig, sedan England och Frankrike förklarade Tyskland krig.

Detta krig kom visserligen icke att direkt beröra vårt land. Men det oaktat kunde vi icke ens såsom neutrala undgå de ekonomiska verkningarna därav. Det tvang oss att skrida till vissa skyddsåtgärder för trygghet av den ekonomiska verksamhetens fortgång, och redan å krigets första dag utfärdade regeringen utom en neutralitetsdeklaration särskilda av läget föranledda förordningar. Havens frihet och den mellanfolkliga handeln, vilka öva ett avgörande inflytande på vårt ekonomiska liv, blevo även utsatta för störningar.

Den utrikespolitiska spänningen tilltog steg för steg jämväl för vårt vidkommande, då efter Polens delning Rådsförbundet framkastade sina krav och kunde förmå alla de baltiska länderna att vart för sig därmed avsluta biståndspakter och överlåta särskilda områden till stödjepunkter för Rådsförbundets krigsmakt.

Då de makthavande i Rådsförbundet rönt framgång i dessa sina strävanden, var det icke överraskande att även Finland blev uppmannad att sända delegerade till Moskva för förhandlingar. Finland undandrog sig dock ej detta, oaktat våra grannrelationer till Rådsförbundet hade reglerats genom fredsfördraget i Dorpat, nonagressionsavtalet och konventionen angående definition av begreppet angrepp samt några tvistefrågor oss emellan icke voro anhängiga.

Vid dessa förhandlingar, för vilkas förlopp till riksdagen avgivits en ingående

redogörelse, var Finland för bevarande av freden beredd till rätt så tunga eftergifter. Emellertid tillfredsställde detta icke Rådsförbundets regering och två veckor efter avbrottet i underhandlingarna bröt den samma ensidigt alla sina avtal med Finland och anföll vårt land. Omedelbart därpå förklarade den sig hava träffat överenskommande med från Finland till Rådsförbundet flyktade kommunister beträffande vårt icke erövrade lands öde. Därmed avslöjade Rådsförbundet tydligare än tillförene sina verkliga avsikter.

De makthavande i Rådsförbundet vägrade övermodigt jämväl senare att träda i förhandlingar med Finlands lagliga regering, ådagaläggande sålunda, att de ej blott eftersträva territoriella erövringar, utan jämväl hava för avsikt att bolschevisera Finland.

Då vårt land av nämnda orsaker råkade i förändrade förhållanden, var det naturligt, att bl. a. den viktigaste propositionen under sessionen, statsförslaget jämte bilagor, som uppgjorts med beaktande av normala förhållanden, måste genomgående omarbetas. Läget förpliktade till en ökning av försvarsutgifterna och en inskränkning av andra även synnerligen viktiga utgifter. Den under loppet av många år hopbragta konjunkturfonden måste nu tagas i anspråk merendels till för densamma främmande ändamål. Likaså har det till följd av krigstillståndet varit nödvändigt att stifta talrika undantagslagar, vilka man självfallet bör söka upphäva så snart förhållandena det medgiva.

Det må överlämnas åt historien att värdesätta resultaten av vårt arbete. Vid detta riksdagsavslutningstillfälle torde vi dock med tillfredsställelse kunna lägga märke till, hurusom i alla stora frågor, som vid denna riksdag förelegat till avgörande, riksdag och regering varit så enhälliga, att något mer endräktspräglat blad i Finlands riksdags hävder aldrig torde hava skrivits.

Med hänvisning till urkunderna kunna vi för eftervärlden påvisa, att de fattade besluten förestavats av en helgjuten parlamentarisk anda.

Även den utbildning av regeringen, som ägde rum på andra dagen av det mellan Rådsförbundet och Finland ut-

brutna kriget, försiggick efter det regeringen erhölet riksdagens enhälliga förtroendevotum, i fullt samförstånd med den avgående regeringen, som genom sitt tillbaka-trädande endast önskat bereda möjlighet till en ytterligare utvidgning inom regeringen av de meningsriktningars inflytande, som gjorde sig gällande i riksdagen.

Varje ledamot av regeringen och riksdagen har bjudit till att efter bästa förstånd främja fosterlandets gemensamma sak. Och vi, som inför historien och vårt folk äro främst ansvariga icke blott för de beslut vi fattat, utan också för deras följder, hava besjälats av den orubbliga inre övertygelse, att vårt folks hjärta vid försvaret av våra rättigheter klappat i samma takt. I denna vårt folks största kamp för livet har det städse varit oss en tröst, att hela vårt folk målmedvetet stått bakom regering och riksdag. Det har låtit allt oväsentligt falla i glömska och lagt sin egen storhet i dagen genom självförnekelse och offervilja vid försvaret av vår rätt och frihet, som man söker beröva oss.

Finlands folk är fredsälskande, men vi inse, att det är en hederssak även för detta släktled att låta det arv, som förfädrerna lämnat det, gå förkovrat till dess efterkommande.

Vi hava icke av angriparen fordrat annat än ett respekterande av hans egna löften och våra rättigheter, men han har på ett oförsynt sätt avslöjat sina imperialistiska strävanden och vill förgöra oss.

Två månader hava vi nu kämpat mot en mångfalt övermäktig fiende. Denna har vid sitt anfall förlorat flere divisioner, bestående av dess bästa arbetskraft. Vår hjältemodiga här har redan förjagat en del av hans trupper bortom östgränsen till hans eget område. Vi tvingas att nedgöra folk, som bär ingen skuld till detta krig och mot vilket såsom sådant vi icke hava anledning att hysa något hat. Därför synes oss detta barbariska anfall meningslöst och vi äro beredda att förhandla om en hedersam fred. Men de makthavande i Rådsförbundet känna rätt illa Finlands folk, om de tro, att det vill foga sig i maktspråk och deras läror. Vi kunna icke stödja oss på stora massor, men Finlands folk har inför hela världen ådagalagt sin storhet genom den offervillighet och moraliska kraft, varmed

densamma försvarat sin rätt och samtidigt hindrat bolshevismens utbredning mot väster.

Vi hava inför hela världen åberopat vår historiska rätt, våra sekelgamla gränser och ingångna avtal, vädjat till Nationernas förbund och vänskapligt sinnade folk utanför detsamma. Från alla håll hava vi fått röna sympati samt mottaga humanitär och materiell hjälp. Framom andra har vårt grannland Sverige givit prov på ödesgemenskap med vårt land, och förutom rikligt materiellt understöd har därifrån anlönt väl utrustade frivilliga trupper till vår hjälp. Och dess exempel synes följas av några andra folk. För allt detta äro vi tacksamma, ty vi äro i trängande behov av hjälp, då emot oss står det en folkmängd av 183 miljoner omfattande Rådsförbundets krigsmakt med dess ousinliga förråd av krigsmateriel, och då vi praktiskt taget än i dag som är stå nästan allena mot densamma.

Under ledning av sin skickliga överbefälhavare och officerskår hava våra trupper dock redan på de olika frontavsnitten vunnit sådana segrar, som på förhand förefallit ouppnåeliga för mänskliga krafter. Den stränga vintern, som ställer stora anspråk på människans kroppsliga och andliga vigör, har på sitt sätt varit oss till hjälp. Beklagligast är, att fienden utsträckt sina angrepp också bortom fronten, mot civilbefolkningen, och på ett sätt, som väcker fasa hos varje kulturfolk. Stora ofredens fasor upprepas med nutida vapen. Då stodo dock Finlands vapenföra män på slagfält i främmande land. Nu stå de vid våra gränser, på vakt för sitt land, sina hem och sin frihet. Finlands folk inser tillfullo, varom frågan nu rör sig. Därför har det ock vid fronten och bortom den lagt i dagen en nationell spänst och en samhörighetskänsla, som bragt hela världen att inse, vilken betydelse dessa etiska värden hava i folkens liv. Man ville tro, att Rådsförbundet redan insett, att dessa fasta egenskaper hos oss finnar vecka efter vecka under kampen tilltagit. Man har dock skäl att förmoda, att Rysslands folk självt borde vakna till insikt om, huru och varthän det ledes med en sådan politik.

Vid detta tillfälle vill jag uttala vårt tack till Nationernas förbund för dess rättvisa avgörande i vår sak. Likaså känna vi

en djup tacksamhet gentemot alla de folk, vilka på mångahanda sätt understött oss.

Vi emotse dock med tillförsikt att begreppet humanitär hjälp måtte anses omfatta värn för befolkningen bakom fronterna även i form av skydds- och luftvärnsmateriel mot en angripare, som på ett omänskligt sätt brukar sitt flygvapen mot civilbefolkningen. En mänskovänlig hjälp borde omfatta ett gemensamt avvärjande av sådana råa våldsdåd, som allt utan avskiljning, t. o. m. de med internationella tecken försedda sjukhusen bliva utsatta för i vårt land.

När jag förklarade denna riksdag öppnad, inskräpte jag med mina sista ord hos Eder, att en offervillig fosterlandskärlek, en helig rättskänsla, en förbehållslös saktighet och en fast, orubblig tro på Finlands folks framtid skapa endräkt i samarbetet. Jag kan nu med fågnad konstatera, att jag i Edra uttalanden till riksdagens protokoll funnit dessa tankar vuxna till en nationell samkänsla, vars like vår riksdags händelse icke känner till.

Jag tackar Eder alla för utfört arbete. Men den största tack till Folkens Beskyddare, som låtit oss arbeta för fosterlandets och mänsklighetens bästa, samt bevara vår frihet, i vars hägn vi kunna fylla vår uppgift som nation.

Med bön om Hans välsignelse för de beslut, som vi fattat, förklarar jag 1939 års riksdag avslutad.

Kun tämä oli tapahtunut, poistui Tasavallan Presidentti juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosalista.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

Kun virallinen päättäjäistilaisuus näin oli loppunut, jäivät eduskunnan jäsenet vielä hetkeksi istuntosaliin, jolloin puhemies Hakkila lausui seuraavat jäähyväissanat, joita edustajat seisoaltaan kuuntelivat:

Arvoisat kansanedustajat!

Työmme näillä valtiopäivillä on päättynyt. Työmme alkoi levottomina aikoina,

mutta silloin oli vielä rauha maassa. Hartaasti me kaikki toivoimme, että nuoren valtakuntamme rakentava työ voisi jatkua, mutta toisin päättivät meille vihamieliset voimat. Pääkaupungissa suoritimme alkupuolen työkaudestamme suhteellisesti säännöllisissä oloissa, mutta sitten kun julma sota yhtäkkiä meidät yllätti, me jouduimme muuttamaan tänne pohjoiseen saadaksemme edes sitä työrauhaa, minkä välttämättömät lainsäädäntötoimenpiteet vaativat sodan puhjettua maassamme. Kuten äskeisistä puheista kuulitte, niin eduskunnan työ on näillä valtiopäivillä ollut yksimielistä, rauhallista ja sopuisaa.

Ajat ovat poikkeuksellisia ja ne herättävät arvioimaan asiat aivan uudelta pohjalta. Me edustajat Suomen parlamentissa olemme puolue-eroavaisuuksista huolimatta aina tulleet keskenämme hyvin toimeen. Mutta milloinkaan eivät välimme ole voineet muodostua niin läheisiksi, kuin ne näillä valtiopäivillä ovat muodostuneet. Olen erityisesti iloinen siitä luottamuksesta, jonka olette minulle osoittaneet näinä vaikeina aikoina, jolloin puhemiehenkin asema ei tehtävän vuoksi sinänsä, vaan vaikeutuneissa olosuhteissa on ollut entistä raskeampi.

Kuunnellessani teidän omia huolianne, vaikeuksianne ja niitä ajatuksia, mitkä huolestuttivat mieltänne näinä isänmaalle niin kohtalokkaina aikoina, olen erityisesti tullut läheisesti tuntemaan entistä paremmin edustajat. Me olemme näillä valtiopäivillä, varsinkin niiden loppupuolella, muodostaneet todella yhteisen, kansallisen, suomalaisen perheen. Puoluerajat ovat hävinneet, kun isänmaan suuret kysymykset ovat liittäneet meidät läheisesti yhteen. Yhteiset ovat olleet meillä huolet ja yhteisesti olemme koettaneet niitä pohtia. Me olemme tunnollisesti puolestamme koettaneet avustaa hallitusta, jotta maa voisi käydä tämän kovan vapaustaistelunsa onnelliseen loppuun.

Näiden valtiopäivien työn loppuessa me siirrymme jatkamaan työtämme uusilla valtiopäivillä. Minä olen varma siitä, että se yhteisymmärrys, mikä on niin lujasti liittänyt meidät 1939 vuoden valtiopäivillä, tulee kaikkien niiden mielessä, jotka nyt ja vastaisuudessa suorittavat edustajan arvokasta tehtävää, säilymään meidän kauneimpana, kalleimpana, parhaimpana muistona.

Puhemiehenä tahdon omasta puolestani

erityisesti lausua kiitokseni kaikille edustajatovereille, jotka niin luottavaisesti ovat minuun kohdistaneet huomaavaisuutensa.

Riksdagsarbetet vid denna historiska riksdag har förenat alla riksdagsmän oberoende av parti och språk. I min egenskap av talman vill jag frambära mitt tack till alla svensktalande riksdagsmän för det fosterländska arbete, som de här utfört.

Näillä valtiopäivillä on myöskin eduskunnan luottamusmiesten tehtävä ollut vaikeimpia. Tahdon lausua eduskunnan puolesta kiitokseni puhemiesneuvoston ja kansliatoimikunnan jäsenille. Erityisesti kohdistan tunnustukseni ja kiitokseni virkatovereilleni, herroille varapuhemiehille, joiden kanssa yhteistoiminta, samoin kuin koko eduskunnan kanssa, on sujunut hyvin. Pyydän lausua herroille varapuhemiehille sydämellisen kiitokseni.

Eduskunnan virka- ja palveluskunnan tehtävät ovat myöskin näissä poikkeuksellisissa oloissa olleet tavallista vaikeammat. Tahdon kiittää keskuskanslian virkamiehiä, sihteerii, notaaria, kanslistia ja kaikkia eduskunnan virkailijoita tunnollisesti suoritusta työstä näissä vaikeissa oloissa.

Työmme on päättynyt. 1939:n historialliset valtiopäivät on julistettu päättyneiksi. Me toivomme hartaasti, että se kansamme vapautteen kohdistunut hyökkäys, joka kahden kuukauden aikana on ollut isänmaamme vaarana, onnellisesti vältetään, Suomi saavuttaa vapautensa ja Suomen uuttera kansa voi taasen rakentaa tätä valtakuntaa. Sehän ei pyydä muuta kuin työrauhaa. Se ei vaadi keneltäkään mitään muuta kuin omien oikeuksiensa kunnioittamista ja säilyttämistä. Tässä mielessä lopetamme näiden valtiopäivien työn.

Eduskunnan puolesta vastasi tähän ensimmäinen varapuhemies Kallio Koski lausuen:

Herra Puhemies!

Niissä olosuhteissa, joihin maamme nyt päättäneiden valtiopäivien aikana on joutunut, on Eduskunnan työn johtaminen asettanut kannettavaksenne tavallista suuremman vastuun. Me edustajat olemme täysin selvillä siitä vastuuntunnosta, jolla Te

näissä oloissa olette tehtävällenne antautunut. Huoli työmme menestymisestä on sanellut toimenpiteenne ja suhtautumisenne niihin kysymyksiin, joiden ratkaiseminen on kuulunut Teille. Harrastuksestanne ja taidostanne sekä huolenpidostanne Eduskunnan ja edustajatovereittenne työn menestymiseksi, lausun Teille, Herra Puhemies, eduskunnan jäsenten tunnustuksen ja kiitoksen.

Edustajien puolesta yhdyn myös siihen kiitokseen, jonka Eduskunnan Herra Puhemies omisti Eduskunnan sihteerille, notaarille, kanslistille sekä kaikille virkailijoille ja koko henkilökunnalle. Kaikkien Teidän uskollisuutenne on näissä vaikeissa ja poikkeuksellisissa oloissa, joissa työmme tällä kertaa on ollut suoritettava, ratkaisevasti vaikuttanut sen menestymiseksi.

Arvoisat Edustajatoverit!

Tällä vakavalla hetkellä on vastuumme isänmaamme kohtaloista tavallista painavampi. Elävästi tuntien suuren vastuumme olemme päättäneillä valtiopäivillä tahtoneet tehdä parhaamme kansamme uhatun vapauden suojelemiseksi. Työkautemme nyt päättyessä ja uuden alkaessa tahdomme vakaasti jatkaa entistä suuntaa seuraten. Siksi kottakaaamme kolminkertainen eläköönhuuto rakkaan isänmaamme Suomen vapaudelle. Eläköön Vapaa Suomi!

Edustajat yhtyivät kolminkertaiseen eläköönhuutoon.

SISÄLLYSLUETTELO.

I.

VALIOKUNTIEN TYÖT VALTIO-
PÄIVIEN PÄÄTTYESSÄ.

Valiokuntien työt vuoden 1939 varsinaisten valtiopäivien päätyessä.

Asia	Toimenpide.
Perustuslakivaliokunta.	
<i>I. Kertomukset.</i>	
Hallituksen kertomus toimenpiteistään vuonna 1938.	Mietintö n:o 14.
Kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muutokset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1936 ovat antaneet aiheita.	Ei ehditty loppuun käsitellä.
Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1938.	Ei ehditty käsitellä.
Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan vuodelta 1938.	
<i>II. Lepäämässä olevat lakiehdotukset.</i>	
Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 4.
Ehdotus tasavallan suojelulaiksi.	Mietintö n:o 5.
<i>III. Hallituksen esitykset.</i>	
Hallituksen esitys n:o 12 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 1.
Hallituksen esitys n:o 13 laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 2.
Hallituksen esitys n:o 14 laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 3.
Hallituksen esitys n:o 30 laiksi tasavallan presidentin armahdus-oikeuden väliaikaisesta laajentamisesta.	Mietintö n:o 7.
Hallituksen esitys n:o 38 laiksi valtion viran ja toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa.	Mietintö n:o 9.
Hallituksen esitys n:o 50 laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 11.

Asia	Toimenpide.
<i>IV. Eduskunnan tietoon saatetut asetukset.</i> Väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta 20 päivänä lokakuuta 1939 annettu aset. Asetus marraskuun 6 päivästä 1939, jolla on muutettu väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annettua asetusta. Asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä. Asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta tasavallan suojelulain nojalla.	Mietintö n:o 10. Mietintö n:o 12. Mietintö n:o 13. Mietintö n:o 15.
<i>V. Lakialoitteet.</i> Ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta. Ed. Kukkosen y. m. lak. al. n:o 2 laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta. Ed. Furuhjelmin y. m. lak. al. n:o 3 laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 6. Mietintö n:o 8. Ei ehditty käsitellä.
<i>VI. Toivomusaloitteet.</i> Ed. Kivimäen y. m. toiv. al. n:o 1 esityksen antamisesta sellaisten muutosten tekemisestä vaalilakiin, että saman vaalipiirin vaaliliitot voisivat yhtyä ylemmän asteen vaaliliitoksi. Ed. Furuhjelmin y. m. toiv. al. n:o 2 esityksen antamisesta vaalilain muuttamiseksi niin, että puolueiden edustajamäärä vastaisi niiden koko maassa saamaa äänimäärää. Ed. Törngrenin y. m. toiv. al. n:o 3 esityksen antamisesta lainmuutoksesta, joka tekisi ulkomailla oleskeleville kansalaisille mahdolliseksi osallistumisen eduskuntavaaleihin. Ed. Sundströmin y. m. toiv. al. n:o 4 esityksen antamisesta lainmuutokseksi, joka tekisi Suomen kauppalaivastossa palveleville, ulkomailla oleskeleville merimiehille mahdolliseksi osallistumisen eduskuntavaaleihin. Ed. Sundströmin y. m. toiv. al. n:o 5 armeijan oikeusasiamiehen toimen perustamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Lakivaliokunta. <i>I. Vahvistamatta jätetyt lakiehdotukset.</i> Ehdotus laiksi kultaehdon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa.	

Mietintö n:o 7.

Asia	Toimenpide.
<i>II. Hallituksen esitykset.</i> Hallituksen esitys n:o 9 rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Hallituksen esitys n:o 10 nuoria rikoksentekejiä koskevaksi lainsäädännöksi. Hallituksen esitys n:o 18 laiksi kohtuuttomien hintojen ehkäisemisestä. Hallituksen esitys n:o 24 rikoslain 12, 40 ja 42 luvun sekä sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 27 laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä. Hallituksen esitys n:o 36 laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana. Hallituksen esitys n:o 37 sotavakuutuslaiksi. Hallituksen esitys n:o 51 laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta. Hallituksen esitys n:o 72 laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 2. Mietintö n:o 8. Mietintö n:o 1. Mietintö n:o 4. Mietintö n:o 3. Mietintö n:o 5. Mietintö n:o 6. Mietintö n:o 9. Mietintö n:o 10.
<i>III. Lakialoitteet.</i> Ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 11 ristimänimilaiksi.	Ei ehditty käsitellä.
<i>IV. Toivomusaloitteet.</i> Ed. Susitaipaleen toiv. al. n:o 6 toimenpiteistä vapaamuurariuden kieltämiseksi.	Ei ehditty käsitellä.
Ulkoasiainvaliokunta. <i>I. Vahvistamatta jätetyt lakiehdotukset.</i> Tasavallan presidentin vahvistamatta jättämä ehdotus laiksi opetusfilmien kansainvälisen levikin helpottamiseksi tehdyn sopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä. <i>II. Hallituksen esitykset.</i> Hallituksen esitys n:o 8 Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä. Hallituksen esitys n:o 78 laiksi ulkomaaedustuksesta. <i>III. Kertomukset.</i> Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1938, mikäli kertomus koskee suhteita ulkovaltoihin.	
	Ei käsitelty. Mietintö n:o 1. Ei käsitelty. Mietintö n:o 2.

Asia	Toimenpide.
Valtiovarainvaliokunta. <i>I. Lausunnot.</i> Lausunto perustuslakivaliokunnalle kertomuksen johdosta niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1936 ovat antaneet aiheutta. Lausunto laki- ja talousvaliokunnalle ed. Janhosen y. m. laki-aloitteesta n:o 14 laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtionavustusta kunnan- ja kyläteiden kunnossapittoa varten on annettava. <i>II. Lepäämässä olevat lakiehdotukset.</i> Ehdotus laiksi kaivospölkkyjen viennin säännöstelystä. <i>III. Hallituksen esitykset.</i> Hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940. Hallituksen esitys n:o 2 Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista. Hallituksen esitys n:o 3 laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin. Hallituksen esitys n:o 4 laiksi kahvi- ja sokeritullien koroittamisesta vuodeksi 1940. Hallituksen esitys n:o 5 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta. Hallituksen esitys n:o 6 laiksi makeisvalmisteverosta. Hallituksen esitys n:o 7 laiksi margariinivalmisteista ja rehua-aineista vuonna 1940 suoritettavasta verosta. Hallituksen esitys n:o 15 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja. Hallituksen esitys n:o 19 laiksi edustajanpalkkiosta. Hallituksen esitys n:o 20 määrärahan myöntämisestä Pohjois-Suomen rautatieyhteyksien kehittämistä varten. Hallituksen esitys n:o 21 lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten. Hallituksen esitys n:o 23 määrärahan myöntämisestä kansanhuoltohallintoa varten. Hallituksen esitys n:o 26 laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 29 määrärahan myöntämisestä tiedotustoiminnan tehostamista varten. Hallituksen esitys n:o 32 laiksi eräiden tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä. Hallituksen esitys n:o 33 laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta.	
	Ei ehditty käsitellä.
	Mietintö n:o 6.
	Mietinnöt n:o 30 ja 30 a. Mietintö n:o 31. Mietintö n:o 22.
	Mietintö n:o 19.
	Mietintö n:o 16.
	Mietintö n:o 17. Mietintö n:o 18.
	Mietintö n:o 2.
	Peruutettu. Ei ehditty käsitellä.
	Mietintö n:o 4.
	Mietintö n:o 1.
	Mietintö n:o 3.
	Mietintö n:o 5.
	Mietintö n:o 7.
	Mietintö n:o 8.

Asia	Toimenpide.
Hallituksen esitys n:o 34 laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien koroittamisesta vuodeksi 1940. Hallituksen esitys n:o 35 laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta. Hallituksen esitys n:o 39 laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 40 valtuuksien antamisesta hallitukselle puolustuslainan ottamiseen. Hallituksen esitys n:o 41 laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä. Hallituksen esitys n:o 42 laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon. Hallituksen esitys n:o 43 laiksi tulitikkuverosta. Hallituksen esitys n:o 44 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta. Hallituksen esitys n:o 45 laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta. Hallituksen esitys n:o 48 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 49 laiksi kahvista suoritettavasta verosta. Hallituksen esitys n:o 52 laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 53 laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 54 kansankirjastolain muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 55 laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—42 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavuista ja kuoletuslainoista. Hallituksen esitys n:o 56 laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa. Hallituksen esitys n:o 57 laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi. Hallituksen esitys n:o 58 laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa toisen omaksi valtion omistamia kivennäislöydöksiä sekä niiden hyväksikäyttöä varten tarvittavia maa-alueita. Hallituksen esitys n:o 59 laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 60 lisämäärärahan myöntämisestä vuoden 1939 tulo- ja menoarvioon väestönsuojelulain täytäntöönpanosta aiheutuvia menoja varten. Hallituksen esitys n:o 61 laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta. Hallituksen esitys n:o 63 laiksi leimaverolain muuttamisesta. Hallituksen esitys n:o 64 laiksi valiokonttorista. Hallituksen esitys n:o 65 laiksi valtion lainausrahastosta. Hallituksen esitys n:o 66 laiksi valtion osakerahastosta.	Mietintö n:o 19. Mietintö n:o 9. Mietintö n:o 23. Mietintö n:o 10. Mietintö n:o 24. Mietintö n:o 26. Mietintö n:o 12. Mietintö n:o 16. Mietintö n:o 20. Mietintö n:o 25. Mietintö n:o 11. Mietintö n:o 28. Mietintö n:o 21. Mietintö n:o 13. Mietintö n:o 14. Mietintö n:o 29. Mietintö n:o 37. Ei ehditty käsitellä. Mietintö n:o 27. Mietintö n:o 32. Mietintö n:o 38. Mietintö n:o 33. Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide.
Hallituksen esitys n:o 67 laiksi suhdanneverosta. Hallituksen esitys n:o 69 sotatilasta johtuvista menoista sekä valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten. Hallituksen esitys n:o 70 valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle suhdannerahaston varojen käyttämiseen sotatilasta aiheutuviin menoihin. Hallituksen esitys n:o 73 laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta. Hallituksen esitys n:o 74 laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä. Hallituksen esitys n:o 75 laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttaneista muutoksista vuoden 1940 verotukseen. Hallituksen esitys n:o 79 laiksi ulkoasiainministeriön viroista ja toimista.	Mietintö n:o 34. Mietintö n:o 36. Mietintö n:o 35. Mietintö n:o 39. Mietintö n:o 40. Mietintö n:o 41. Ei ehditty käsitellä.
<i>IV. Kertomukset.</i> Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1937 ja valtiontilintarkastajain kertomus samalta vuodelta. Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1938.	
<i>V. Lakialoitteet.</i> Ed. Pennasen y. m. lak. al. n:o 4 laiksi tulitikkuverosta. Ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5 laiksi tulitikkuverosta. Ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 6 laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Ed. Niskasen lak. al. n:o 7 laiksi vuodelta 1939 maksuun pantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta. Ed. Kivimäen y. m. lak. al. n:o 8 perintö- ja lahjaverolaiksi. Ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9 laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta. Ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 10 laiksi eräiden lahjoitusmaakruununpuistojen luovuttamisesta. Ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta.	
<i>VI. Toivomusaloitteet.</i> Ed. Oksalan y. m. toiv. al. n:o 7 esityksen antamisesta osuustoiminnallisten teollisuus- ja kauppaliikkeiden verotuksesta samojen perusteiden mukaan kuin vastaavat yksityiset liikkeet.	
Ei ehditty käsitellä. Käsitelty hallituksen esityksen n:o 43 yhteydessä; mietintö n:o 12. Ei ehditty käsitellä. Käsitelty hallituksen esityksen n:o 5 ja 44 yhteydessä; mietintö n:o 16. Ei ehditty käsitellä. Mietintö n:o 15. Ei ehditty käsitellä. Käsitelty hallituksen esityksen n:o 48 yhteydessä; mietintö n:o 25. Ei ehditty käsitellä.	

Asia	Toimenpide.
Ed. Huittisen y. m. toiv. al. n:o 8 tutkimuksen toimittamisesta osuuskuntien ja yksityisluontoisten liikkeiden verotussuhteista. Ed. Kempin y. m. toiv. al. n:o 9 esityksen antamisesta sotavahinkolainoja saaneiden vapauttamisesta jäljellä olevan lainan takaisinmaksamisesta. Ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al. n:o 10 toimenpiteistä n. s. vaivaisprosenttia koskevien säännösten ja määräysten kumoamiseksi. Ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 11 tutkimuksen toimittamisesta olosuhteista, joiden vallitessa Pietarsaaren pitäjänmiesten ja Pietarsaaren kaupungin asukkaiden yhteismetsä 1850-luvulla siirtyi kruunulle.	Ei ehditty käsitellä.
<i>VII. Rahaasia-aloitteet.</i> Ed. Niskasen rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta vähävaraisten kuntain veroäyriin hinnan tasoittamiseksi. Ed. Räisäsen y. m. rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta eräiden postiautonkuljettajain tointen vakinaistamiseksi. Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta neljän hävittäjän rakentamista varten. Ed. Kullbergin rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta suojakammioiden rakentamiseksi siviiliväestöä varten kaupunkeihin ja suurempiin asutuskeskuksiin. Ed. Johanssonin rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta vahtimestarinasunnon ja ulkorakennuksen rakentamiseksi Maarianhaminan lentokentälle. Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 6 korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomen ilmapuolustusliitolle. Ed. Horellin y. m. rah. al. n:o 7 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 8 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta halpakorkoisiksi lainoiksi suojeluskuntapiireille ja suojeluskunnille lyhytaikaisten korkeakorkoisten lainojen maksamista varten. Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta erinäisten maailmansodan aikana Suomen kansalaisille koituneiden vahinkojen korvaamista varten. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta Pyhäkosken voimalaitoksen rakentamista varten. Ed. Luukan rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Kivennavan Hartoisten kylässä vuonna 1919 sattuneen rajakahakan vahinkojen korvaamiseksi. Ed. Pohjolan y. m. rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Porin yleisen sairaalan laajentamiseksi ja muuttamiseksi keskussairaalaksi.	

Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.

Asia	Toimenpide.
Ed. Hagan y. m. rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta keskussairaalan perustamista varten Vaasan kaupunkiin. Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 15 korotetun määrärahan osoittamisesta Savonlinnan yleisen sairaalan laajennustöitä varten. Ed. Kokon y. m. rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta lainan myöntämistä varten Oulun diakonissakodille oppilaskodin ja talousosaston rakentamiseksi. Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta asuntojen rakentamiseksi Turun keskussairaalan palveluskunnalle. Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta avustukseksi synnytyslaitoksen rakentamista varten Kaavin kunnan sairaalan yhteyteen. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta alue-lääkärinterviran perustamiseksi Oulujärven länsipuolelle. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta alue-lääkärinterviran palkkaamiseksi Paltamon kuntaan. Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 21 määrärahan osoittamisesta keskikoulutalon rakentamiseksi Kiviniemeen. Ed. Oksalan rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suojärven yhteiskoulun kannatusyhdistykselle. Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta Helsingin sokeainkoulun ruotsinkieliselle osastolle oman huoneiston vuokraamiseksi ja kaluston hankkimiseksi. Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta keskuslämmityksen ja sähkövalon hankkimiseksi Jamilahden kansanopistolle. Ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta rakennusavustukseksi Kultatähkä r. y:lle. Ed. Löthman-Koposen y. m. rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta opintokerhojen opinto-ohjaajain palkkioita varten. Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 27 korotetun määrärahan osoittamisesta opintokerhotoiminnan avustamiseksi. Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta Suomen opintoretkeilykerhojen liiton toiminnan tukemiseksi. Ed. Bonsdorffin y. m. rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta lainan antamista varten kotisisäarkoulun ylläpitämiseksi Hintahaaran kartanossa. Ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Kyrkans Ungdom-nimiselle nuorisoliitolle siveelliskunnolliseen työhön ruotsinkielisillä rannikko- ja saaristoseuduilla. Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 31 korotetun määrärahan osoittamisesta uusien maanviljelysinsinöörin- ja rakennusmestarinvirkojen perustamista varten. Ed. Luoma-ahon y. m. rah. al. n:o 32 korotetun määrärahan osoittamisesta maanparannustöiden kustannuksiin. Ed. Helenelundin y. m. rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta opettajain asuntorakennuksen rakentamiseksi Korsholman maamieskouluun.	Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.

Asia	Toimenpide.
Ed. Kivisalonen y. m. rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta karjanhoitokoulutalon rakentamiseksi Lepaan tilalle. Ed. Kleemolan y. m. rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta tuotantopalkkioiden maksamiseksi Pohjois-Suomessa meijerien jalostamasta maidosta ja syrjäseuduilta kauppaan tulleesta maataisvoista. Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta Suomen sahateollisuuskoulutalon laajentamista varten. Ed. Kallion y. m. rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta kiertävän kotitalouskoulun perustamiseksi Suomenlahden ulkosaarikuntia varten. Ed. Linkomiehen y. m. rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Hämeen—Uudenmaan ja Satakunnan raakasokeritehtaille. Ed. Murtomaan y. m. rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Satakunnan raakasokeritehtaalalle. Ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta palkkioiden maksamiseksi sokerijuurikkaan viljelijöille. Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 41 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi viljatullista aiheutuvan rasituksen lieventämiseksi Itä-Suomen rajaseutukunnissa. Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi ja lainoiksi salaojituksen edistämistä varten. Ed. Pilppulan y. m. rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta avustuslainaksi Villakeskus Oy:lle. Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta laatupalkkioiksi villantuottajille. Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi pienviljelijöille maatalouskoneiden hankkimista varten. Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäin konekursseja varten. Ed. Linnan y. m. rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta Suomen puutarhaviilijäin liitolle käytettäväksi vanhojen omenapuiden uudestaan varttamista varten. Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 48 korotetun määrärahan osoittamisesta kotiteollisuuden edistämiseksi. Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta naiskotiteollisuuskoulun perustamiseksi Mikkeliin. Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Laidunyhdistykselle konsulentin palkkaamiseksi Lapin läänin varten. Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta palsta- ja lapsiavustusviljelmätoiminnan tukemiseksi. Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 52 korotetun määrärahan osoittamisesta maataloudellista rajaseututoimintaa varten neuvontatyön tehostamiseksi Pohjois-Suomen rajaseutualueella. Ed. Pilppulan y. m. rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta uusien kalastajaliittojen ja Suomen Kalastusyhdistyksen toiminnan tukemiseksi.	Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.

Asia	Toimenpide.
Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta Seiskarilla, Lavansaarella, Peninsaarella ja Tytärsaarella olevien suoja-alueiden omistajille metsänkäytön rajoituksista aiheutuvan vahingon korvaamista varten. Ed. Mikkolan y. m. rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta Vanajanvesistön perkausta varten. Ed. Kempin y. m. rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Rokkalanjoen perkaustyötä varten. Ed. Luukan rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta Muolaanjärven laskutyön suorittamiseen. Ed. Luoma-ahon y. m. rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta Kätkänsjoen perkaustyötä varten. Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta Koitajoen perkaustöitä varten. Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Kalajan järviuivion kuivattamiseen. Ed. Määtän y. m. rah. al. n:o 61 korotetun määrärahan osoittamisesta Pohjois-Pohjanmaan viemäriverkoston suunnitelman tekoa ja töitten alkuunpanoa varten. Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta Kitkajoen Käylän—Juuman välisen osan perkaustyötä varten. Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta Iijoen perkaustöitä varten. Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta Vuorma- ja Hetejärvien kuivattamistöitä varten. Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 65 korotettujen määrärahan osoittamisesta kaupunkien, kauppala- ja muiden taajaväestön yhdyskuntain vähävaraisten, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseen. Ed. Rantalan y. m. rah. al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta maaseudun varattomien, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseksi. Ed. Bonsdorffin y. m. rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta Bostadsföreningen Svenska Finland nimiselle yhdistykselle avustusten myöntämiseksi asuntojen korjauksiin. Ed. O. Peltosen y. m. rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta valtion ruutitehtaan työväenasuntojen rakentamista varten. Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Lappeenrannan—Luumäen rautatien rakentamista varten. Ed. J. Raatikaisen y. m. rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta Sortavalan—Läskelän oikoradan rakentamista varten. Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 71 määrärahan osoittamisesta Rovaniemen—Petsamon rautatien rakentamista varten. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 72 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Petsamon rautatien rakentamiseksi. Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 73 määrärahan osoittamisesta rautatien rakentamiseksi Kaulinrannalta Kolarin kautta Pet-samoon.	Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.

Asia	Toimenpide.
Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 74 määrärahan osoittamisesta Turun—Ahvenanmaan saaristotien jatkamiseksi Paraisten—Nauvon—Korppoon—Houtskarın tiesuunnalla. Ed. Törngrenin y. m. rah. al. n:o 75 määrärahan osoittamisesta Iniön kunnan liittämiseksi valtakunnan puhelinverkostoon Houtskarın ja Korppoon kautta. Ed. Jokisen y. m. rah. al. n:o 76 määrärahan osoittamisesta Perniön—Taalintehtaan maantien parannustöitä varten. Ed. Kuusiston rah. al. n:o 77 määrärahan osoittamisesta Järvenpään—Nummisten kyläteiden rakentamista ja valtion hoitoon ottamista varten. Ed. Heikkilän y. m. rah. al. n:o 78 määrärahan osoittamisesta Tykölen—Harhalan maantien ja sillan rakentamiseen. Ed. Aarniokosken y. m. rah. al. n:o 79 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kankaanpään—Jämijärven maantieltä Hongonjoen—Karvian maantielle. Ed. Salmenojan y. m. rah. al. n:o 80 määrärahan osoittamisesta Myllykosken—Inkeröisten maantien rakentamista varten. Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 81 määrärahan osoittamisesta Savon valtatie oikaisemiseen ja parantamiseen. Ed. Schildtin y. m. rah. al. n:o 82 määrärahan osoittamisesta tiesuunnan tutkimiseksi Kalkkisten lauttapaikalta Heinolan kirkonkylään. Ed. Jernin y. m. rah. al. n:o 83 määrärahan osoittamisesta Vaasan—Koivulahden—Maksamaan maantien rakennustöitä varten. Ed. O. Peltosen y. m. rah. al. n:o 84 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Laukaan—Koiviston—Honkolan maantieltä Suolahden kauppalaan. Ed. Luukan rah. al. n:o 85 määrärahan osoittamisesta Koiralan—Punnuksen maantien rakennustöitä varten Muolaan kunnassa. Ed. Hämäläisen y. m. rah. al. n:o 86 määrärahan osoittamisesta Kangasniemen—Pieksämäen maantien Siilinmyllyn—Haara-joen tieosan kunnostamiseen. Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 87 määrärahan osoittamisesta maantiesuunnan tutkimiseksi Enonkosken—Heinäveden tieltä Savonrannan kirkolle. Ed. Miikin y. m. rah. al. n:o 88 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ruokolahden Immolanjärven kylästä Säemingin Sähkilahden kylään. Ed. Tolosen y. m. rah. al. n:o 89 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Enonkosken Hanhivirrasta Ihamaniemen—Pyylinsaaren—Vaaluvirran kautta Heinäveden asemalle. Ed. Kempin y. m. rah. al. n:o 90 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Alasommeen rautatiepysäkiltä Porlamin—Yläsommeen—Aution kylien kautta Terijoen maantielle. Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 91 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamisesta Mikkelin—Anttolan maantieltä Park-	Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.

Asia	Toimenpide.
kilan tienristeyksen seudulta Väänälän y. m. kylien kautta Koikkalan kunnantielle. Ed. Pohjannoron y. m. rah. al. n:o 92 korotetun määrärahan osoittamisesta Puhoksen—Seikanlammen maantien oikaisemiseen. Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 93 määrärahan osoittamisesta Lahdenpohjan—Sortavalan maantien parantamiseksi. Ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 94 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hattuvaaran maantieltä Nuorajärven itäpuolitse Möhkön kylään Ilomantsin kunnassa. Ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 95 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ilomantsin pitäjän Möhkön kylästä Onttonvaaran kautta Lokanlahteen. Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 96 määrärahan osoittamisesta Kaavin—Kortteisen—Sivakkavaaran tien kuntoon saattamiseksi. Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 97 määrärahan osoittamisesta Kaavin kunnan Ukonvaaran ja Polvijärven kunnan Hukkalan välisen tien kuntoonpanemista ja valtion hoitoon ottamista varten. Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 98 määrärahan osoittamisesta Ilomantsin kunnassa Hattuvaaran tieltä Koivuvaaran kylästä alkavan ja Lutikkavaaran kylän kohdalla Liusvaaran tiehen yhtyvän yhdystien rakentamista varten. Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 99 määrärahan osoittamisesta Porokylästä Ylikylän ja Saramon kylien kautta Nurmeksen—Kuhmon tiehen yhtyvän tien rakentamiseksi. Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 100 määrärahan osoittamisesta Eskolan—Korentokankaan kunnantien maantieksi kunnostamista varten. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 101 määrärahan osoittamisesta Kiehimän—Puolangan maantien korjaamista varten. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 102 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Leinolankosken asemalta Puokiovaaran seudulle. Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 103 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Ranuan—Pudasjärven maantieltä Simojärven pohjoispäähän. Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 104 määrärahan osoittamisesta Ranuan—Posion maantien rakentamiseksi. Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 105 määrärahan osoittamisesta Ranuan—Taivalkosken maantien rakentamiseksi. Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 106 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven kunnan Puhoksen Myllykankaalta Puolangan—Taivalkosken maantielle. Ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 107 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran maantieltä Suomussalmen Jumaliskylään. Ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 108 määrärahan osoittamisesta Paakinmäen—Kontiomäen kylätien kuntoonsaattamiseksi.	Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.

Asia	Toimenpide.
Ed. Janhosen rah. al. n:o 109 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran tieltä Tuomaankosken kautta Hakokylään. Ed. Janhosen rah. al. n:o 110 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Härmäkylän tiestä Iivantiiran järven länsipuolitse Timoniemen tiehen Kuhmon kunnassa. Ed. Arhaman y. m. rah. al. n:o 111 määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Kuhmon—Suomussalmen maantieltä Seilosen salmen kautta Juostanan kansakoululle Kuhmon kunnassa. Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 112 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Mäkelän—Heikkilän—Pukarin tieltä Nivalan talon kohdalta Eksymän talon kautta Enojärvelle Kuusamossa. Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 113 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kuusamon—Tuutijärven tieltä Paanajärven luoteiskulmasta Ruskeakalliolle. Ed. Lindqvistin rah. al. n:o 114 määrärahan osoittamisesta Oulun—Kemin maantien uusimistöitä varten. Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 115 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Oikaraisen ja Saaren kylien kautta Suutarinkorvan rautatiesillalle. Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 116 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Muurolan asemalta Ylitornion—Raanujärven maantiehen. Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 117 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Pekkalan lossille Kemijoen eteläpuolta. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 118 määrärahan osoittamisesta Kairalan—Luiron maantien rakentamiseksi. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 119 määrärahan osoittamisesta Sallan—Lampelan—Vuosnajarven—Tuutijärven maantien rakentamiseksi. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 120 määrärahan osoittamisesta Sallan kunnassa olevan Kuolajarven—Vuorijärven tien kuntoonsaattamiseksi. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 121 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Sallan maantiestä Soppelan kautta Räisälään ja tältä tieltä Lehtolan kautta Posion Ristilään johtavan maantien rakentamiseksi. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 122 korotetun määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamiseen. Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 123 määrärahan osoittamisesta Sattasesta Sodankylän Rajalankylään johtavan tien rakentamiseksi. Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 124 määrärahan osoittamisesta Sodankylän Kelujärveltä Savukosken Tanhuankylään johtavan maantien rakentamiseksi.	Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.

Asia	Toimenpide.
Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 125 määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kurtakon maantien rakentamiseksi. Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 126 korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseen. Ed. Ryttingin y. m. rah. al. n:o 127 korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseksi. Ed. Joukasen y. m. rah. al. n:o 128 määrärahan osoittamisesta sillan ja sen yhdysteiden rakentamiseksi Kokemäenjoen yli Kiikan pitäjässä. Ed. Kuittisen y. m. rah. al. n:o 129 määrärahan osoittamisesta Vuoksen yli rakennettavan sillan perustöitä varten. Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 130 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Vorssunsalmeen Sortavalan maalaiskunnassa. Ed. Pohjannoron y. m. rah. al. n:o 131 määrärahan osoittamisesta Ukonsalmen sillan rakentamiseen. Ed. Räisäsen y. m. rah. al. n:o 132 määrärahan osoittamisesta Peltosalmen sillan rakentamiseksi. Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 133 määrärahan osoittamisesta Tikkalansalmen sillan rakentamista varten. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 134 määrärahan osoittamisesta sillan ja penkereen rakentamiseksi Otermajärven salmeen Vaalan—Puolangan maantiellä. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 135 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Oulujoen yli Utajärven lossipaikalle. Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 136 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Romppasen salmen lossipaikalle Taivalkoskella. Ed. Jernin y. m. rah. al. n:o 137 määrärahan osoittamisesta laivalinjojen Vaasa—Björköby, Vaasa—Södra Vallgrund ja Vaasa—Raippaluoto ylläpitämiseksi. Ed. Lepistön y. m. rah. al. n:o 138 määrärahan osoittamisesta Pietarsaaren satamaan johtavan laivaväylän syventämiseen. Ed. Määtän y. m. rah. al. n:o 139 määrärahan osoittamisesta Oulun syväsataman rakentamiseksi. Ed. Kalliokosken y. m. rah. al. n:o 140 määrärahan osoittamisesta tullivartioiden järjestämiseksi Himangan satamaan. Ed. Salmenojan y. m. rah. al. n:o 141 määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen satamien jäänsärkijäaluksen rakentamista varten. Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 142 määrärahan osoittamisesta Saimaan—Kuolimojärven kanavan rakentamiseen. Ed. Heljaan y. m. rah. al. n:o 143 määrärahan osoittamisesta Iisveden—Haukiveden kanavan rakentamiseen. Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 144 määrärahan osoittamisesta kalastussataman rakentamiseksi Laatokan Rasisaareen. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 145 määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon rakentamista varten Puolangan kirkolta Pudasjärvelle ja Suomussalmen Yli-Näljängälle. Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 146 määrärahan osoittamisesta Kaajaanin kihlakunnan puhelinverkoston tihentämiseksi.	Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.

Asia	Toimenpide.
Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 147 määrärahan osoittamisesta raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Sallan ja Savukosken kuntien kohdalla.	Käsitelty hallituksen esityksen n:o 1 yhteydessä; mietintö n:o 30.
Pankkivaliokunta. Hallituksen esitys n:o 68 laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 1.
Talousvaliokunta. <i>I. Vahvistamatta jätetyt lakiehdotukset.</i> Ehdotus laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain muuttamisesta. <i>II. Toivomusaloitteet.</i> Ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 12 toimenpiteistä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle. Ed. Paksujalan y. m. toiv. al. n:o 13 määrärahasta kuntien mielisairasosastoille avustuksiksi hoitokustannuksiin. Ed. Simosen y. m. toiv. al. n:o 14 toimenpiteistä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan.	Mietintö n:o 3. Mietintö n:o 1. Ei ehditty loppuun käsitellä. Mietintö n:o 2.
Laki- ja talousvaliokunta. <i>I. Hallituksen esitykset.</i> Hallituksen esitys n:o 11 laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista. Hallituksen esitys n:o 25 väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista. Hallituksen esitys n:o 47 laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940. <i>II. Lakialoitteet.</i> Ed. Jokisen y. m. lak. al. n:o 12 laiksi merilain muuttamisesta. Ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13 laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta.	Mietintö n:o 2. Mietintö n:o 1. Mietintö n:o 3. Ei ehditty käsitellä. Mietintö n:o 4.

Asia	Toimenpide.
Ed. Janhosen y. m. lak. al. n:o 14 laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtionavustusta kunnan ja kyläteiden kunnossapitoa varten on annettava.	Ei ehditty loppuun käsitellä.
<i>III. Toivomusaloitteet.</i>	
Ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 15 kunnallislakien muuttamisesta siten, että kuolleen henkilön tuloa verotettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin tulo- ja omaisuusverolaissa.	Mietintö n:o 6.
Ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o 16 esityksen antamisesta tielainsäädännön uudistamisesta.	Mietintö n:o 7.
Ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 17 toimenpiteistä moottoriajoneuvojen ja käyttömoottorien melun ehkäisemiseksi.	Mietintö n:o 5.
Ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 18 esityksen antamisesta lainajyvästöistä ja siemenrahastoista annetun lain muuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Rydbergin y. m. toiv. al. n:o 19 esityksen antamisesta eräiden köyhäinhoitoa saaneiden henkilöiden ja heidän omaistensa vapauttamisesta korvausvelvollisuudesta.	
Sivistysvaliokunta.	
<i>I. Lausunnot.</i>	
Lausunto maatalousvaliokunnalle ed. M. Hannulan y. m. toiv. aloitteesta n:o 26 Helsingin kasvatustalouden talouskoulun ottamisesta valtion haltuun.	Lausunto n:o 1.
Lausunto maatalousvaliokunnalle ed. M. Hannulan y. m. toiv. aloitteesta n:o 27 esityksen antamisesta Helsingin käsityöopiston ottamisesta valtion haltuun.	
<i>II. Toivomusaloitteet.</i>	
Ed. Hongan toiv. al. n:o 20 toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle.	Mietintö n:o 1.
Ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 21 toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle.	Mietintö n:o 2.
Ed. Tuurnan y. m. toiv. al. n:o 22 teknillisen opiston perustamisesta Viipuriin.	Mietintö n:o 3.
Ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 23 huonokuuloisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämisestä.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 24 toimenpiteistä riittävän ja tarkoituksenmukaisen kouluravinnon aikaansaamiseksi kaikille kansakoululapsille.	Mietintö n:o 4.
Ed. Pohjannon y. m. toiv. al. n:o 25 toimenpiteistä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin.	

Asia	Toimenpide.
• Maatalousvaliokunta. <i>I. Lausunnot.</i> Lausunto valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 61 laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta. <i>II. Hallituksen esitykset.</i> Hallituksen esitys n:o 16 laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi. Hallituksen esitys n:o 17 laiksi kotimaisen viljan menekkin edistämisestä annetun lain muuttamisesta. <i>III. Lakialoitteet.</i> Ed. Eskolan y. m. lak. al. n:o 15 laiksi asutuslain muuttamisesta. <i>IV. Toivomusaloitteet.</i> Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 26 Helsingin kasvatusopillisen talouskoulun ottamisesta valtion haltuun. Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 27 esityksen antamisesta Helsingin käsityöopiston ottamisesta valtion haltuun. Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 28 maatalouskoeaseman perustamisesta Keski-Suomeen. Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 29 suunnitelman laatimisesta uusien kiertävien maamieskoulujen perustamiseksi. Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 30 metsäkoulun perustamisesta Karvion valtionmaille Heinäveden pitäjässä. Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 31 kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamisesta Mikkelin lääniin. Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 32 esityksen antamisesta pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään. Ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 33 toimenpiteistä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon. Ed. Mikkolan y. m. toiv. al. n:o 34 toimenpiteistä valtion virkatalojen käyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 35 valtionmaiden asutuksen jouduttamisesta. Ed. Ryttingin y. m. toiv. al. n:o 36 toimenpiteistä asutustoiminnan jouduttamiseksi. Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 37 korottomien asutuslainojen myöntämisestä maanviljelysammatin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville, tilattomille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. Ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 38 toimenpiteistä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi.	Lausunto n:o 1. Mietintö n:o 1. Mietintö n:o 2. Ei ehditty käsitellä. Ei ehditty loppuun käsitellä. Mietintö n:o 3. Mietintö n:o 11. Mietintö n:o 10. Mietintö n:o 7. Mietintö n:o 6. Mietintö n:o 14. Ei ehditty käsitellä. Mietintö n:o 13. Mietintö n:o 9.

Asia	Toimenpide.
Ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 39 toimenpiteistä Kuusamon ja Posion kunnissa vuoden 1927 jälkeen perustettujen mäkitupa-alueiden itsenäistättämiseksi. Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 40 valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamisesta. Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 41 esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä. Ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 42 esityksen antamisesta uudisviljelyspalkkioista annetun lain muuttamisesta. Ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 43 uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavista palkkioista annetun asetuksen muuttamisesta. Ed. Teittisen y. m. toiv. al. n:o 44 esityksen antamisesta pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi. Ed. Mustasillan y. m. toiv. al. n:o 45 toimenpiteistä kääpiöviljelmien ja vuokra-alueiden haltijain laidunkysymyksen selvittämiseksi. Ed. Lepistön y. m. toiv. al. n:o 46 toimenpiteistä runkoviemäri- verkkosuunnitelman laatimiseksi Keski-Pohjanmaalle. Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 47 poronhoitoalueen rajain tarkistamisesta. Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 48 toimenpiteistä raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Salmin ja Suojärven kunnissa.	Ei ehditty käsitellä. Mietintö n:o 8. Mietintö n:o 12. Mietintö n:o 5. Mietintö n:o 4. Ei ehditty käsitellä.
Työväenasiainvaliokunta.	
<i>I. Hallituksen esitykset.</i>	
Hallituksen esitys n:o 22 laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana.	Mietintö n:o 1.
Hallituksen esitys n:o 76 laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.	Mietintö n:o 4.
Hallituksen esitys n:o 77 laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.	Mietintö n:o 5.
<i>II. Lakialoitteet.</i>	
Ed. Kivisalon y. m. lak. al. n:o 17 laiksi työntekijäin vuosilomalain 8 ja 18 §:n muuttamisesta.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Erichin y. m. lak. al. n:o 18 laiksi työsopimuslain muuttamisesta.	Mietintö n:o 2.
Ed. Aaattelan y. m. lak. al. n:o 19 laiksi merimieslain muuttamisesta.	Mietintö n:o 3.
Ed. Lepistön y. m. lak. al. n:o 20 laiksi metsäpalkkatarkkailusta ja puutavaran työmittauksesta.	Ei ehditty käsitellä.
Ed. Räisäsen y. m. lak. al. n:o 21 leipomotyölaiksi.	

Asia

Toimenpide.

III. Toivomusaloitteet.

- Ed. Wiikin y. m. toiv. al. n:o 49 esityksen antamisesta pakollisen työttömyysvakuutuksen toteuttamiseksi.
- Ed. Erichin y. m. toiv. al. n:o 50 esityksen antamisesta uudeksi työntekijäin tapaturmavakuutuslaiksi.
- Ed. Pitkäsen toiv. al. n:o 51 työnantajan vapauttamisesta kansaneläkelain mukaisesta maksu- ja tilinpitovelvollisuudesta.
- Ed. Toivosen y. m. toiv. al. n:o 52 esityksen antamisesta laiksi työajasta maataloudessa.
- Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 53 avustuksien ja lainojen myöntämisestä maaseudun asunto-olojen parantamiseen vahvistettujen jakoperusteiden muuttamisesta.
- Ed. Ketosen y. m. toiv. al. n:o 54 toimenpiteistä meren saariston ja uloimman rantaseudun väestön toimeentulon turvaamiseksi.
- Ed. Perhon y. m. toiv. al. n:o 55 esityksen antamisesta laiksi maatalouspalkkatyöväen alimmista palkoista.
- Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 56 esityksen antamisesta ruumiillisen työn taloudellisen arvon korottamiseksi.
- Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 57 toimistohenkilöiden ja liikeapulaisten neuvotteluoikeudesta työnantajainsa kanssa palkkaus- ja työoloista.
- Ed. Frietschin toiv. al. n:o 58 yksityisten palveluksessa olevien irtisanomisaikaa koskevien säännösten antamisesta.
- Ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 59 kiertävien kotiapulaisten koulutuksen järjestämisestä.
- Ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 60 nuorison ammatinvalintaa koskevan valistustoiminnan tehostamisesta.
- Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 61 toimenpiteistä suurperheisten tukemiseksi.
- Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 62 esityksen antamisesta lastenkasvatusavustusten yleistämiseksi.

Mietintö n:o 6.

Ei ehditty käsitellä.

Puolustusasiainvaliokunta.*I. Hallituksen esitykset.*

- Hallituksen esitys n:o 28 laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta.
- Hallituksen esitys n:o 31 laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana.
- Hallituksen esitys n:o 46 avustuksen suorittamisesta erälle vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta.
- Hallituksen esitys n:o 62 laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta.
- Hallituksen esitys n:o 71 laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista.

Mietintö n:o 3.

Mietintö n:o 2.

Mietintö n:o 4.

Mietintö n:o 5.

Mietintö n:o 6.

A s i a	Toimenpide.
<i>II. Lakialoitteet.</i> Ed. Suurkongon y. m. lak. al. n:o 16 laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 1.
<i>III. Toivomusaloitteet.</i> Ed. Kokon y. m. toiv. al. n:o 63 esityksen antamisesta laivasto-ohjelmaksi. Ed. Horellin y. m. toiv. al. n:o 64 asevelvollisten palvelusajan pidentämisestä.	Ei ehditty käsitellä.
Kulkulaitosvaliokunta. <i>I. Lausunnot.</i> Lausunto valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 20 määrärahan myöntämisestä Pohjois-Suomen rautatieyhteyksien kehittämistä varten. Lausunto valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 21 lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten.	Lausunto n:o 2. Lausunto n:o 1.
<i>II. Toivomusaloitteet.</i> Ed. Hongan y. m. toiv. al. n:o 65 rautatien rakentamisesta Riihimäeltä Turkuun. Ed. Ikolan y. m. toiv. al. n:o 66 tutkimuksen toimittamisesta Vaasan—Härmän rautatien rakentamiseksi. Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 67 rautatien rakentamisesta Kokkolasta Saarijärvelle. Ed. Nurmesniemen y. m. toiv. al. n:o 68 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan. Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 69 rautatien jatkamisesta Uuksulta Tulemalle. Ed. Hiltusen y. m. toiv. al. n:o 70 tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Siilinjärven—Sysmäjärven radalta Nilsian ja Rautavaaran pitäjien kautta Nurmekseen. Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 71 tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Pohjanmaan radalta Siilinjärvelle. Ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 72 esityksen antamisesta Taivalkosken—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 73 Tornionjokilaakson rautatien jatkamisesta johonkin Norjan satamaan.	Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide.
Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 74 esityksen antamisesta Kemi-järven—Pelkosenniemen—Sodankylän rautatien rakentamisesta. Ed. Pohjannon y. m. toiv. al. n:o 75 toimenpiteistä rautatieylikäytävillä sattuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Ed. Horellin toiv. al. n:o 76 pitkäaikaisen ulkomaisen lainan ottamisesta valtatieverkoston pääteiden rakentamista ja kestopäällystämistä varten. Ed. Lampisen toiv. al. n:o 77 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Turun—Helsingin väliseltä valtatieltä Keski-Uudenmaan pitäjien halki Lapinjärven pitäjään. Ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 78 Porin—Lauttakylän välisen valtatieen kuntoonsaattamisesta. Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 79 maantien rakentamisesta Varkauden—Joroisten maantiestä Teemassaaren, Sianleuan, Voinsalmen ja Torasalon kylien kautta Rantasalmen kirkolle. Ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al. n:o 80 toimenpiteistä Kuortaneen—Alavuuden maantieltä Rasinperän talojen kohdalta alkavan, Lehtimäen—Töysän maantiehen päättyvän, n. s. Tohnin maantien ottamiseksi valtion hoitoon. Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 81 maantien rakentamisesta Petäjaveden pitäjässä olevan Kummunmyllyn seudulta Kalliokosken myllylle Multian pitäjässä. Ed. U. Raatikaisen y. m. toiv. al. n:o 82 maantien rakentamisesta Viitasaaren Kärnänkoskelta saman pitäjän Löytänän kylään. Ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al. n:o 83 Vimpelin kirkolta Hoiskon talojen kautta Alajärven itäpuolitse Levijoen taloihin johtavan ja siinä Alajärven—Soinin maantiehen yhtyvän maantien valtion hoitoon ottamisesta. Ed. Möttösen y. m. toiv. al. n:o 84 maantien rakentamisesta Karsulan Pääjärven kylässä olevasta Anttilan tienristeyksestä Soinin pitäjän Kolun kylään. Ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 85 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Korpilahden Rutalahden kylästä Oittilan kylään. Ed. Härmäläisen y. m. toiv. al. n:o 86 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonrannan Lapinlahdesta Rönkä- ja Tetrivaaran kautta Heinäveden Vihtarin rautatiepysäkeille. Ed. Asikaisen y. m. toiv. al. n:o 87 Juvan—Mikkelin maantiestä eroavan Nääringin—Hyötyyn—Kalvitsan kylätien ottamisesta valtion hoitoon. Ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 88 tutkimuksen toimittamisesta Pieksämäen pitäjän Vanajan kylästä Rautalammin—Hankasalmen tielle johtavalla tiesuunnalla. Ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 89 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Silvolaan rautatiepysäkiltä Savonlinnan—Moinsalmen tielle. Ed. T. Halosen y. m. toiv. al. n:o 90 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonlinnasta Putikon—Särkilahden maantielle.	Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide.
Ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 91 maantien rakentamisesta Muuruvedeltä Akonpohjaan. Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 92 Matalalahden kunnantien ottamisesta valtion hoitoon. Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 93 Onkiveden länsirannan kylätien ottamisesta valtion hoitoon. Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 94 Luupujoen—Konolanmäen tien ottamisesta valtion hoitoon. Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 95 Hetekylän maantien jatkamisesta Olvasen kylätiehen. Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 96 Ristijärven kirkolta lähtevän Kiehimän—Puolangan maantielle johtavan n.s. Uvan—Kotilankylän paikallistien ottamisesta valtion hoitoon. Ed. Salon y. m. toiv. al. n:o 97 maanteiden rakentamisesta Puolangan kunnan Lylykylästä ja Joukukylästä jollekin lähimmälle asemalle tai pysäkille. Ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 98 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Ranualle. Ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 99 tiesuunnan tutkimisesta Kii- mingistä Yli-Iihin haarateineen Haukiputaan Onkamons kylään. Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 100 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven Kurenalta Iijoen poh- joispuolitse Parkkilan lossiin Hirvaskosken—Siirankankaan maantiellä. Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 101 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Oulun—Puolangan maantieltä lähte- vän Olvasen kylätien päästä Juurikan—Jaurakkajärven kautta Taipaleenharjun seudulle Oulun—Kuusamon maan- tiellä. Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 102 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Kivijoen seutua Ranuan kirkolle. Ed. Janhosen toiv. al. n:o 103 tutkimuksen toimittamisesta maan- tien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Suomussalmen maantieltä Alanteen talon kautta Jumaliskylään. Ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 104 tutkimuksen toimittamisesta yhdystien rakentamiseksi Sotkamosta Rasin talon kautta Val- timon kunnan Sivakkavaaran tiehen. Ed. Kekäläisen y. m. toiv. al. n:o 105 maantien rakentamisesta Kemistä Rovaniemen—Ranuan maantielle. Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 106 maantien rakentamisesta Alatornion Arpelan kylästä Ylitornion Mellakoskelle. Ed. Kokon y. m. toiv. al. n:o 107 maantiesuunnan tutkimisesta Enontekiön Peltovuomasta Inarin kirkolle. Ed. Kaijalaisen y. m. toiv. al. n:o 108 toimenpiteistä maantien rakentamiseksi Inarin Kaamasesta Utsjoen Outakoskelle. Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 109 toimenpiteistä erinäisten kunnan- ja kyläteiden ottamiseksi valtion hoitoon.	Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide.
Ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 110 sillan rakentamisesta Peltosalmen yli. Ed. Huittisen y. m. toiv. al. n:o 111 tutkimuksen toimittamisesta Laatokan ja Saimaan vesistöjen kanavalla yhdistämisestä. Ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 112 tutkimuksen toimittamisesta Varkauden—Kuopion laivaväylän syventämiskustannuksista. Ed. Törngrenin y. m. toiv. al. n:o 113 puhelinyhteyden järjestämisestä Korppoon sekä Korppoon ja Nauvon ulkosaariston välille.	Ei ehditty käsitellä. Mietintö n:o 2. Mietintö n:o 1. Ei ehditty käsitellä.
Suuri valiokunta.	
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen n:o 12 johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 1.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen n:o 13 johdosta laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 2.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen n:o 14 johdosta laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 3.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen n:o 18 johdosta laiksi kohtuuttomien hintojen ehkäisemisestä.	Mietintö n:o 4.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen n:o 15 johdosta laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja.	Mietintö n:o 5.
Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen n:o 17 johdosta laiksi kotimaisen viljan menekien edistämisestä annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 6.
Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen n:o 22 johdosta laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana.	Mietintö n:o 7.
Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen n:o 16 johdosta laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi.	Mietintö n:o 8.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen n:o 26 johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 9.
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen n:o 8 johdosta Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä.	Mietintö n:o 10.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen n:o 9 johdosta laeiksi rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.	Mietinnöt n:ot 11 ja 11 a.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen n:o 25 johdosta väestönsuojelulaiksi ja laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista.	Mietintö n:o 12.
Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ed. Suurkongam y. m. lakialoitteen n:o 16 johdosta laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 13.

Asia	Toimenpide.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen n:o 27 johdosta laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä. Lakivaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen n:o 24 johdosta laiksi rikoslain 12, 40 ja 42 luvun muuttamisesta ja laiksi sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta. Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen n:o 31 johdosta laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana. Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 ed. Toivosen y. m. lakialoitteen n:o 1 johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta. Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen n:o 30 johdosta laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta. Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 ed. Kukkosen y. m. lakialoitteen n:o 2 johdosta laiksi sotatilalain muuttamisesta. Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen n:o 28 johdosta laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta. Lakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen n:o 36 johdosta laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana. Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen n:o 37 johdosta sotavakuutuslaiksi. Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ed. Erichin y. m. lakialoitteen n:o 18 johdosta laiksi työsopimuslain muuttamisesta. Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen n:o 32 johdosta laiksi tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä. Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen n:o 33 johdosta laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta. Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen n:o 35 johdosta laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta. Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen n:o 40 johdosta valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen. Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen n:o 46 johdosta laiksi avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta. Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen n:o 38 johdosta laiksi valtion viran ja toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa. Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 ed. Aattelan y. m. lakialoitteen n:o 19 johdosta laiksi merimieslain muuttamisesta. Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen n:o 11 johdosta laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista.	Mietintö n:o 14. Mietintö n:o 15. Mietintö n:o 16. Mietintö n:o 18. Mietintö n:o 17. Mietintö n:o 19. Mietintö n:o 20. Mietintö n:o 21. Mietintö n:o 22. Mietintö n:o 23. Mietintö n:o 24. Mietintö n:o 25. Mietintö n:o 26. Mietintö n:o 27. Mietintö n:o 28. Mietintö n:o 29. Mietintö n:o 30. Ei ehditty käsitellä.

Asia	Toimenpide.
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen n:o 50 johdosta laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta. Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen n:o 47 johdosta laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940.	Mietintö n:o 31. Mietintö n:o 32.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen n:o 49 johdosta laiksi kahvista suoritettavasta verosta. Lakivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen n:o 10 johdosta nuoria rikoksentekejiä koskevaksi lainsäädännöksi.	Mietintö n:o 33. Ei ehditty käsitellä.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen n:o 43 sekä ed. Pennasen y. m. lakialoitteen n:o 4 ja ed. Pilppulan y. m. lakialoitteen n:o 5 johdosta laiksi tulitikkuverosta.	Mietintö n:o 34.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen n:o 54 johdosta laiksi kansankirjastolain muuttamisesta.	Mietintö n:o 35.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen n:o 55 johdosta laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavuista ja kuoletuslainoista.	Mietintö n:o 36.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esitysten n:o 5 ja 44 sekä ed. Niskasen lakialoitteen n:o 7 johdosta laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta.	Mietintö n:o 37.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen n:o 6 johdosta laiksi makeisvalmisteverosta.	Mietintö n:o 38.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen n:o 7 johdosta laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista suoritettavasta verosta.	Mietintö n:o 39.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esitysten n:o 4 ja 34 johdosta laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien koroittamisesta vuodeksi 1940.	Mietintö n:o 40.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksen n:o 45 johdosta laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta.	Mietintö n:o 41.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksen n:o 53 johdosta työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.	Mietintö n:o 42.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 ed. Niskasen lakialoitteen n:o 9 johdosta laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 43.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 ed. Kiviojan y. m. lakialoitteen n:o 13 johdosta laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta.	Mietintö n:o 51.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksen n:o 3 johdosta laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin.	Mietintö n:o 44.

Asia	Toimenpide.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23 hallituksen esityksen n:o 39 johdosta laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 45.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24 hallituksen esityksen n:o 41 johdosta laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä.	Mietintö n:o 46.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksen n:o 48 sekä ed. Schildtin y. m. lakialoitteen n:o 22 johdosta laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pien- viljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 47.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 26 hallituksen esityksen n:o 42 johdosta laiksi suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon.	Mietintö n:o 48.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 27 hallituksen esityksen n:o 59 johdosta laiksi alkoholistolain väliaikaisesta muuttamisesta.	Mietintö n:o 49.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28 hallituksen esityksen n:o 52 johdosta laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.	Mietintö n:o 50.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksen n:o 56 johdosta laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa.	Mietintö n:o 52.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31 hallituksen esityksen n:o 2 johdosta Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.	Mietintö n:o 53.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33 hallituksen esityksen n:o 63 johdosta laiksi leimaverolain muuttamisesta.	Mietintö n:o 54.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34 hallituksen esityksen n:o 67 johdosta laiksi suhdanneverosta.	Mietintö n:o 55.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen n:o 51 johdosta laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta.	Mietintö n:o 56.
Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen n:o 62 johdosta laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta.	Mietintö n:o 57.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksen n:o 69 johdosta valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle suhdannerahaston käyttämiseen sotatilasta aiheutuviin menoihin.	Mietintö n:o 58.
Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen n:o 70 johdosta laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.	Mietintö n:o 59.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36 hallituksen esityksen n:o 68 johdosta sotatilasta johtuvista menoista sekä valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten.	Mietintö n:o 60.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37 hallituksen esityksen n:o 57 johdosta laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi.	Mietintö n:o 61.

Asia	Toimenpide.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38 hallituksen esityksen n:o 61 johdosta laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta.	Mietintö n:o 62.
Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen n:o 71 johdosta laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista.	Mietintö n:o 63.
Lakivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen n:o 72 johdosta laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta.	Mietintö n:o 64.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39 hallituksen esityksen n:o 73 johdosta laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäivistä suoritettavasta palkkiosta.	Mietintö n:o 65.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40 hallituksen esityksen n:o 74 johdosta laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömiseen johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä.	Mietintö n:o 66.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41 hallituksen esityksen n:o 75 johdosta laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen.	Mietintö n:o 67.
Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen n:o 76 johdosta laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.	Mietintö n:o 69.
Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen n:o 77 johdosta laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.	Mietintö n:o 68.

II.

NIMILUETTELO.

Selitys lyhennyksistä.

A. = asiakirjat.	N. F. = Nationernas förbund.
A. K. = ainoa käsittely.	pal. = palautettu valiokuntaan.
budjetti = tulo- ja menoarvio.	OA. = oikeusasiamies.
ehd. = ehdotus.	OK. = oikeuskansleri.
Edk. = Eduskunta.	O.K.O. = Osuuskassojen Keskuslainarahasto
EK = etsivä keskuspoliisi.	Osakeyhtiö.
hallit. esit. = hallituksen esitys.	O. Kr. = oikeudenkäymiskaari.
H. M. = hallitusmuoto.	o. y. = osakeyhtiö.
HO = hovioikeus.	pal. = palautetaan.
hyl. = hylätty.	P. = pöytäkirja.
ilm. = ilmoitus.	Pl. = Pääluokka (Budjettikäsittelyssä).
jtk. ja jatk. = jatkoa, jatketaan.	Pn. = puhemiesneuvosto.
jät. lep. = jätetty lepäämään yli seuraavien	Pp. = pöydälle pantu.
vaalien.	Prv. = Perustuslakivaliokunta.
K. = käsittely, käsitelty.	Pv. = Pankkivaliokunta.
1, 2, 3 K. = ensimmäinen, toinen, kolmas kä-	Rah. al. = rahaasia-aloite.
sittely.	RF. = Regeringsform (Hallitusmuoto).
Kansanvakv. = Kansanvakuutusvaliokunta.	RL. = rikoslaki.
kesk. = käsittely keskeytyy.	s:n = samoin (Viittaa edelliseen asiaan).
KHO = korkein hallinto-oikeus.	Siv. = Sivistysvaliokunta.
KKO = korkein oikeus.	s. p. = samassa paikassa.
KO = kihlakunnanoikeus.	s. v. = samana vuonna.
Ks. = katso.	Suurv. = Suuri valiokunta.
Ksm. = kysymys.	Tark. = Tarkistajat.
K. t. = Kansliatoimikunta.	T. J. = Työjärjestys.
Kv. ja Kulkv. = Kululaitosvaliokunta.	Toiv. al. = toivomusaloite.
Lak. al. = lakialoite.	Tp. = Tulopuoli (Budjettikäsittelyssä).
L. = lähetetty.	Tv. = Talousvaliokunta.
Lep. jät. = Lepäämään jätetty ehdotus.	Työv. = Työväenasiainvaliokunta.
Lep. ollut = lepäämässä ollut.	Ulkv. = Ulkoasiainvaliokunta.
Lk. = lähetekeskustelu.	vahvist. jät. = vahvistamatta jätetty ehdotus.
Lpk. = lopullinen käsittely (Budjettikäsitte-	V. J. = Valtiopäiväjärjestys.
lyssä).	Vk:n = valiokunnan.
Ltv. = Laki- ja talousvaliokunta.	Vlkm. = välikysymys.
Lv. = Lakivaliokunta.	vlkmt. = välikysymykset.
m. (valiokunnan nimeä osottavan merkin pe-	Vp. = valtiopäivät.
rässä) = mietintö. Siis esim. Lvm. = Laki-	Vv. = Valtiovarainvaliokunta.
valiokunnan mietintö.	Yk. = Yleiskeskustelu (Budjettikäsittelyssä).
Mp. = menopuoli (Budjettikäsittelyssä).	Yp. = Yleisperustelut (Budjettikäsittelyssä).
Mv. ja Mtv. = Maatalousvaliokunta.	

Hallituksen jäsenten lausunnot.

Pääministeri Cajander:

429 (tiedonanto Suomen ja Neuvostoliiton diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, Pp.).

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Valtiovarainministeri Tanner:

44, 77, 83 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 392 (tulo- ja omaisuusveron korottaminen, 3 K.); 395 (kahvi-, sokeri- ja bensiinitullit, 3 K.).

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Valtiovarainministeri Pekkala:

455 (budjetti vuodelle 1940, Yk.).

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Ulkoasiainministeri Erkko:

340 (tiedonanto Suomen ja Neuvostoliiton diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, Pp.).

Oikeusministeri Kekkonen:

196 (väestönsuojelulaki, 1 K.); 223 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.).

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Oikeusministeri Söderhjelm:

361 (nuoret rikoksenteijät, 1 K.); 397 (asetus valtakuntaa vahingoittavista paino- kirjoituksista, A. K. Pp.).

Opetusministeri Hannula:

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Puolustusministeri Niukkanen:

54 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 99 (laki sotatilasta, 1 K.); 143, 144, 145, 147 (s:n s:n,

2 K.); 192 (vastaus ed. Frietschin kysymykseen, joka koskee asevelvollisuuttaan suorittamaan kutsutun henkilön omaisten toimeentulon turvaamista); 200 (väestönsuojelulaki, 1 K.); 245 (hevosten ja ajoneuvojen otto sotavoiman tarpeisiin, 1 K.); 433 (tiedonanto Suomen ja Neuvostoliiton diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, Pp.).

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Maatalousministeri Heikkinen:

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Ministeri Koivisto:

163 (vastaus ed. Österholmin kysymykseen, joka koskee kalastuslainsäädännön uudistamista); 173 (vastaus ed. Mustasillan kysymykseen, joka koskee lunastuslakien ulkopuolelle jääneitä vuokra-alueita).

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Sosiaaliministeri Fagerholm:

155 (meripalveluksessa olevien tapaturmavakuutus sodan aikana, 1 K.); 331 (sotavakuutuslaki, Lk.); 411 (alkoholistilain väliaikainen muuttaminen, 1 K.).

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri Salovaara:

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Kauppaministeri Voionmaa:

Ks. Eduskunnan jäsenet.

Kansanhuoltoministeri von Fieandt:

386 (viljatuotteiden varastoimisvelvollisuus, Lk.).

Eduskunnan jäsenet ja virkailijat.

(Numerot viittaavat pöytäkirjan sivuihin.)

Puhemies.

Hakkila, Väinö, lakitiedetten kandidaatti, pormestari.

— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.

— valittu puhemieheksi 12.

— juhlallinen vakuutus 12.

— tervehdyspuhe eduskunnalle 13.

— ilmoittaa valtiopäivien juhlallisesta avajaisista 13.

— ilmoittaa yleistulkin tehtävien hoitajasta 13.

— pitää valtiopäivien avajaisissa puheen tasavallan presidentille 23.

— tekee eduskunnalle erinäisiä ilmoituksia 25—27.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 1—11 saapumisesta 26.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 12 ja 13 saapumisesta 29.

— ilmoittaa yksityistulkin asettamisesta 29.

— ilmoittaa hallituksen esityksen 14 saapumisesta 32.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 15—17 saapumisesta 87.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 18—22 saapumisesta ja eräiden niistä edustajille jakamisesta 91 ja 93.

— ilmoittaa hallituksen esityksen 23 saapumisesta 98.

— ilmoittaa erinäisistä toimitettavista vaaleista 149 ja 150.

— ilmoittaa vahvistamatta jääneestä lakiehdotuksesta 150.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 24—26 saapumisesta 153.

— ilmoittaa hallituksen esityksen 27 saapumisesta 174.

— ilmoittaa hallituksen esityksen 28 saapumisesta 188.

— tekee huomautuksen ed. Susitaipaleen lausunnon johdosta 219.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 29—31 saapumisesta 236.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 32—37 saapumisesta 256.

— ilmoittaa täytevaaleista valiokuntiin 277.

— ilmoittaa posti- ja lennätintä koskevan asetuksen saapumisesta 306.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 38—45 saapumisesta 306.

— ilmoittaa hallituksen esityksen 46 saapumisesta 311.

— ilmoittaa hallit. esityksen 19 peruuttamisesta 311.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 47 ja 48 saapumisesta 320.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 49 ja 50 saapumisesta 323.

— ilmoittaa hallituksen esityksen 51 saapumisesta 328.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 52—56 saapumisesta 344.

— lausuu muistosanat ed. Janhosen kuoleman johdosta 344.

— ilmoittaa maata vahingoittavia painotuotteita koskevan asetuksen saapumisesta 351.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 57—59 saapumisesta 360.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 60 ja 61 saapumisesta 382.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 62—67 saapumisesta 406.

— ilmoittaa oikeuskanslerin kertomuksen saapumisesta 406.

— ilmoittaa hallituksen esitysten 68—70 saapumisesta 452.

— ilmoittaa valtioneuvoston tiedonannosta, joka koskee Suomen ja Neuvostoliiton diplomaattisten suhteiden katkeamista 429 ja 430.

— ilmoittaa eduskunnan uudesta kokoontumispaikasta 439.

- ilmoittaa eduskunnan kokoontumisesta Kauhajoella 442.
- ilmoittaa oikeusasiamiehen vaalista 442.
- ilmoittaa valtiontilintarkastajain työn jatkumisesta 466.
- ilmoittaa Uruguaysta saapuneesta sähkösanomatervehdyksestä 477.
- esittää puhemiesneuvoston ehdotuksen julkilausumaksi 483 ja 484.
- ilmoittaa erään asetuksen saapumisesta 485.
- ilmoittaa hallituksen esitysten 71 ja 72 saapumisesta 485.
- ilmoittaa eräiden sähkösanomain saapumisesta Costa Ricasta 486.
- ilmoittaa 1939 valtiopäivien jatkamisesta 497.
- ilmoittaa hallituksen esityksen 73 saapumisesta 499.
- ilmoittaa Belgian ja Chilen edustajakamareilta sekä Perun senaatilta saapuneista sähkeistä 499.
- ilmoittaa hallituksen esitysten 74—77 saapumisesta 507.
- ilmoittaa hallituksen esitysten 78 ja 79 saapumisesta 521.
- ilmoittaa vuoden 1939 valtiopäivien päättäjaisistä 521.
- ilmoittaa talousvaliokunnan mietinnön n:o 3 ja työväenasiainvaliokunnan mietinnön n:o 6 esittelemättä jättämisestä 521.
- ilmoittaa valtiopäivien päättäjaisistä 522.
- ilmoittaa Kauhajoen kirkossa pidettävästä jumalanpalveluksesta 523.
- pitää puheen tasavallan presidentille valtiopäivien päättäjäistilaisuudessa 529.
- lausuu jäähyväissanat edustajille 535.

Ensimmäinen varapuhemies.

Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä.

- Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu ensimmäiseksi varapuhemieheksi ja juhlallinen vakuutus 12.
- „ „ jäseneksi Kulkv:aan 37.
- „ „ Suurv:aan 44.
- „ „ puheenjohtajaksi Suurv:aan 43.
- kutsut Suurv:lle 92, 103, 159, 169, 183, 237, 247, 259, 270, 276, 312, 321, 325, 331, 341, 349, 369, 376, 412, 448, 464, 470, 492, 503.
- johtaa puhetta täysistunnoissa: 243, 415, 520.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 6 laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Tulo- ja omaisuusvero.

Rah. al. n:o 140 määrärahan osoittamisesta tullivartioinnin järjestämiseksi Himangan satamaan. Liitteet IV. Ks. Merenkulku.

Toiv. al. n:o 67 rautatien rakentamisesta Kokkolasta Saarijärvelle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Toiv. al. n:o 109 toimenpiteistä erinäisten kunnan- ja kyläteiden ottamiseksi valtion hoitoon. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanpyyntö:

347 (hautajaisten takia 1 istunnosta 7/11).

Lausunto:

536 (puhe eduskunnan puhemiehelle päättäjäistilaisuuden yhteydessä).

Toinen varapuhemies.

von Born, Ernst Viktor Lorenz, tilanomistaja, vapaaherra, sisäasiainministeri.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu toiseksi varapuhemieheksi ja juhlallinen vakuutus 12.
- „ „ valitsijamieheksi 32.
- „ „ jäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ „ „ Lv:aan 34.
- kutsuttuna hallitukseen vapautettu valiokuntajäsenyydestä 272.
- vapautettu toisen varapuhemiehen toimesta 272.

Lomanpyynnöt:

390 (ulkomaanmatkan takia 1 istunnosta 24/11); 485 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n toistaiseksi 3/1 1940).

Lausunnot:

141, 143, 147 (laki sotatilasta, 2 K.); 168 (lepäämässä ollut V. J:n 37 §:n muuttaminen, A. K. hyl.); 178, 179, 180

(vuotavikojen ehkäiseminen, 2 K.); 213, 225, 232 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Linkomies, Edwin, professori.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- ” ” Suurv:aan 41.
- ” kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.
- ” toiseksi varapuhemieheksi ja juh-
lallinen vakuutus 278.

Aloite:

Rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Hämeen—Uudenmaan ja Satakunnan raakasokeritehtaille. Liitteet IV. Ks. Raakasokeritehdas.

Lomanpyyntö:

244 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 10/10).

Lausunnot:

420 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painotuotteista, A. K.); 492 (eräiden rikosasiain käsittely sodan aikana, 1 K.).

Jäsenet ja virkailijat.

A.

Aakula, E., maanviljelijä.

- valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aarniokoski, Paavo, maanviljelijä.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Tv:aan 35.
- ” ” Suurv:aan 41.

Aloite:

Rah. al. n:o 79 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kankaanpään—Jämijärven maantieltä Hongonjoen—Karvian maantielle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lomanpyynnöt:

97 (oikeusasiain takia 2 päiväksi 18/9); 320 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 30/11); 495 (läheisen omaisen sairauden johdosta s:n 22/12); 499 (s:n hautajais-
ten takia viikon ajaksi 3/1 40).

Aattela, Hugo Emil, piirisihteeri.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Vv:aan 35.
- ” varajäseneksi Pv:aan 35.
- ” jäseneksi Puolv:aan 37.
- ” Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 175.
- ” kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

Aloite:

Lak. al. n:o 19 laiksi merimieslain muuttamisesta. Liitteet X. Ks. Merimiehet.

Lausunnot:

13 (ehdottaa jäsenen kansliatoimikuntaan); 30 (ehdottaa tarkistajat); 267 (rikosten uusiminen, 2 K.); 345 (merimieslain muuttaminen, 3 K.).

Ampuja, Mikko, viilari.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Työv:aan 36.
- ” ” Suurv:aan 41.

Lausunnot:

132 (vapaamuurariuden kieltäminen, Lk.); 142, 146 (laki sotatilasta, 2 K.); 151 (s:n s:n, 3 K.); 264, 267 (rikosten uusiminen, 2 K.); 300 (s:n s:n, 3 K.); 336, 337 (sotatilalain muuttaminen, 2 K.); 499 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K. Pp.); 494 (eräiden rikosasiain käsittely sodan aikana, 2 K.); 498 (asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta, A. K.).

Andersson, Gunnar, liittosihteeri.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- ” jäseneksi Työv:aan 36.

- valittu varajäseneksi Suurv:aan 41.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

L o m a n p y y n t ö:

465 (yksityisasiain takia 3 päiväksi 7/12).

Andersson, Kauko Kalervo, sähkötyömies.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu varajäseneksi Siv:aan 36.
- „ jäseneksi Suurv:aan 41.

Annala, Vilho, filosofiantohtori.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta neljän hävittäjän rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Puolustuslaitos.

Rah. al. n:o 8 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapausodan rintamamiehille. Liitteet IV. Ks. Vapaussota.

Rah. al. n:o 65 korotettujen määrärahan osoittamisesta kaupunkien, kauppalain ja muiden taajaväkisten yhdyskuntain vähävaraisten, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseen. Liitteet IV. Ks. Asunto-olot.

Toiv. al. n:o 37 korottomien asutuslainojen myöntämisestä maanviljelysamatoin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville tilattomille ja varattomille vapausodan rintamamiehille. Liitteet IX. Ks. Vapaussota.

Toiv. al. n:o 53 avustuksien ja lainojen myöntämisestä maaseudun asunto-olojen parantamiseen vahvistettujen jakoperusteiden muuttamisesta. Liitteet X. Ks. Asunto-olot.

Toiv. al. n:o 61 toimenpiteistä suurperheisten tukemiseksi. Liitteet X. Ks. Lapsirikkaat perheet.

L o m a n p y y n t ö:

320 (yksityisasiain takia 2 päiväksi 30/10).

L a u s u n t o:

51 (budjetti vuodelle 1940, Lk.).

Arhama, Kusti, pienviljelijä.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu varajäseneksi Ltv:aan 36.
- „ „ Työv:aan 37.
- „ „ jäseneksi Puolv:aan 37.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 111 määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Kuhmon—Suomussalmen maantieltä Seilosensalmen kautta Juostanan kansakoululle Kuhmon kunnassa. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 33 toimenpiteistä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon. Liitteet IX. Ks. Emäntäkoulut.

Toiv. al. n:o 104 tutkimuksen toimittamisesta yhdyntien rakentamiseksi Sotkamosta Rasin talon kautta Valtimon kunnan Sivakkavaaran tiehen. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L a u s u n t o:

38 (kutsu Puolv:lle).

Asikainen, Albin, maanviljelijä.

- Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Lv:aan 34.
- „ „ Pv:aan 35.
- „ varapuheenjohtajaksi Pv:aan 43.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

A l o i t e:

Toiv. al. n:o 87 Juvan—Mikkelin maantiestä eroavan Nääringin—Hyötyyn—Kalvitsan kylätien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t:

256 (oikeusasian takia 1 istunnosta 13/10); 442 (läheisen omaisen kuoleman johdosta s:n 5/12).

L a u s u n t o:

37 (kutsut Lv:lle ja Pv:lle).

B.

Bonsdorff, Elsa, neiti, johtajatar.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Tv:aan 35.
- „ varajäseneksi Kulkv:aan 37.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta lainan antamista varten kotisisärikoulun ylläpitämiseksi Hinthaaan kartanossa. Liitteet IV. Ks. Hinthaaan kotisisärikoulu.

Rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta Bostadsföreningen Svenska Finland nimiselle yhdistykselle avustusten myöntämiseksi asuntojen korjauksiin. Liitteet IV. Ks. Asunto-olot.

Lomanpyyntö:

507 (yksityisasiain takia viikon ajaksi 5/1 1940).

von Born, Ernst. Ks. Toinen varapuhemies. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Brander, Akseli, agronomi.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Työv:aan 36.

Lomanpyyntö:

382 (oikeusasiain takia 1 istunnosta 21/11).

Lausunnot:

38 (kutsu Työv:lle); 84 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 420 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K.).

Bryggari, Tuomas, kivityömiestä.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu varajäseneksi Vv:aan 35.
- „ jäseneksi Työv:aan 36.
- „ varapuheenjohtajaksi Työv:aan 44.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.
- „ jäseneksi Vv:aan 177.

Lomanpyyntö:

477 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 9/12).

Lausunnot:

158 (meripalveluksessa olevien tapaturmavakuutus sodan aikana, 1 K.); 302

(työsopimuslain muuttaminen, 2 K.); 308 (s:n s:n, 3 K.); 328 (merimieslain muuttaminen, 2 K.); 512 (työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttaminen, 1 K.).

C.

Cajander, Aimo Kaarlo, pääjohtaja, professori, pääministeri.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.

Lomanpyynnöt:

97 (ulkomaanmatkan takia 3 päiväksi 18/9); 272 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 16/10); 507 (s:n viikon ajaksi 5/1 1940).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

E.

Eerola, Albert, kunnallisneuvos.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Tv:aan 35.
- „ varajäseneksi Mtv:aan 36.

Lomanpyyntö:

296 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 20/10).

Lausunto:

38 (kutsu Tv:lle).

Erich, Mikko, filosofiantohtori.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Lv:aan 34.
- „ varapuheenjohtajaksi Lv:aan 43.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 18 laiksi työ sopimuslain muuttamisesta. Liitteet X. Ks. Työsopimus.

Toiv. al. n:o 50 esityksen antamisesta uudeksi työntekijäin tapaturmavakuutuslaiksi. Liitteet X. Ks. Tapaturmavakuutus.

Lomanpyyntö:

161 (oikeusasiain takia 2 päiväksi 26/9).

Lausunnnot:

101 (kohtuuttomien hintojen ehkäiseminen, 1 K.); 194 (rikosten uusiminen, 1 K.); 241 (Uudenkaupungin yhteislyseon koulutalo, A. K.); 261, 266, 269 (rikosten uusiminen, 2 K.); 285, 292, 293 (työsopimuslain muuttaminen, 1 K.); 298 (rikosten uusiminen, 3 K.); 302 (työsopimuslain muuttaminen, 2 K.); 308 (s:n s:n, 3 K.); 356 (nuoret rikoksentekijät, 1 K. Pp.); 364 (s:n, 1 K.); 416, 425 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K.); 486 (kutsu Lv:lle); 489, 491 (eräiden rikosasiain käsittely sodan aikana, 1 K.); 513 (työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttaminen, 1 K.); 520 (s:n s:n, 2 K.).

Eskola, Walfrid, asutusneuvoja.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ varapuheenjohtajaksi Mtv:aan 43.

Aloite:

Lak. al. n:o 15 laiksi asutuslain muuttamisesta. Liitteet IX. Ks. Asutustointa.

Estlander, Ernst, professori.

- Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu tarkistajaksi 30.
- „ jäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ Suurv:aan 41.

Lomanpyyntö:

495 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/12).

Lausunnnot:

37 (kutsu Prv:lle); 41 (kutsu Suurv:lle); 51, 84 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 143, 146 (laki sotatilasta, 2 K.); 151 (s:n s:n, 3 K.); 344 (sotatilalain muuttaminen, 3 K.); 418 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K.).

F.**Fagerholm, Karl-August, toimittaja, sosiaaliministeri.**

- Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.

Lomanpyynnöt:

485 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n toistaiseksi 3/1 1940).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

von Frenekell, Erik, diplomi-insinööri.

- valittu eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 175.

Frietsch, Carl Olof, filosofiantohtori, mainospäällikkö.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ varajäseneksi Pv:aan 35.
- „ „ Työv:aan 37.
- „ „ jäseneksi Lv:aan 296.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 58 yksityisten palveluksessa olevien irtisanomisaikaa koskevien säännösten antamisesta. Liitteet X. Ks. Liikeapulaiset.

Ksm. koskeva asevelvollisuuttaan suorittamaan kutsuttujen henkilöiden omaisten toimeentulon turvaamista 188; puolustusministeri Niukkasen vastaus 192.

Lausunnnot:

80 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 200 (väestönsuojelulaki, 1 K.); 222 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 292 (työsopimuslain muuttaminen, 1 K.); 448 (sotavakuutuslaki, 1 K.); 463 (Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n muuttaminen, 1 K.); 512 (työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttaminen, 1 K.).

Fränti, Aleksanteri, kunnallisneuvos.

- valittu Suomen Pankin tilintarkastajaksi 175.

Furuhjelm, Ragnar, professori.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ varajäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ jäseneksi Vv:aan 34.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 3 laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista annetun lain muuttamisesta. Liitteet I. Ks. Yliopisto.

Toiv. al. n:o 2 esityksen antamisesta vaalilain muuttamiseksi niin, että puolueiden edustajamäärä vastaisi niiden koko maassa saamaa äänimäärää. Liitteet I. Ks. Vaalilaki.

Lausunnot:

30 (ehdottaa tarkistajan ja hänen varamieheensä); 56 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 437 (tiedonanto Suomen ja Neuvostoliiton diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, A. K.).

H.

Hackzell, Antti, toimitusjohtaja.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ „ Työv:aan 36.
- „ eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 174.

Haga, Edvard, maanviljelijä.

- Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.
- „ jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ „ Suurv:aan 41.
- „ valitsijamieheksi 314.

Aloite:

Rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta keskussairaalan perustamista varten Vaasan kaupunkiin. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Lomanyyntö:

161 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 26/9).

Lausunto:

143 (laki sotatilasta, 2 K.).

Hakala, Kalle, sanomalehdentoimittaja.

- Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 31.
- „ jäseneksi Lv:aan 34.

Hakkila, Väinö.

Ks. Puhemies.

Halonen, Antti, maanviljelijä.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta erinäisten maailmansodan aikana Suomen kansalaisille koituneiden vahinkojen korvaamista varten. Liitteet IV. Ks. Sotavahingot.

Rah. al. n:o 21 määrärahan osoittamisesta keskikoulutalon rakentamiseksi Kiviniemeen. Liitteet IV. Ks. Oppikoulut.

Rah. al. n:o 93 määrärahan osoittamisesta Lahdenpohjan—Sortavalan maantien parantamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 144 määrärahan osoittamisesta kalastussataman rakentamiseksi Laatokan Rasisaareen. Liitteet IV. Ks. Kalastus.

Lausunto:

166 (lep. ollut V. J:n 37 §:n muuttaminen, A. K. hyl.).

Halonen, Toivo, pienviljelijä.

- Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Mtv:aan 36.

Aloite:

Toiv. al. n:o 90 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonlinnasta Putikon—Särkilahden maantielle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanyyntö:

87 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 12/9).

Lausunto:

315 (mieskotiteollisuuskoulu Mikkeliin, A. K.).

Hannula, Mandi, kunnallisneuvos.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi kansliatoimikuntaan 13.
- „ varajäseneksi Vv:aan 35.
- „ jäseneksi Tv:aan 35.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 26 Helsingin kasvatustalousoikeudellisen talouskoulun ottamisesta valtion haltuun. Liitteet IX. Ks. Talouskoulut.

Toiv. al. n:o 27 esityksen antamisesta Helsingin käsityöopiston ottamisesta valtion haltuun. Liitteet IX. Ks. Käsityöopistot.

Toiv. al. n:o 57 toimistohenkilöiden ja liikeapulaisten neuvottelu-oikeudesta työntantajainsa kanssa palkkaus- ja työoloista. Liitteet X. Ks. Liikeapulaiset.

Hannula, Unno, filosofianmaisteri, opetusministeri.

- Lapin läänin vaalipiirin valitsema 9.

Lomanpyynnöt:

499 (virkatehtävien takia toistaiseksi 3/1 1940).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Harja, M. E., kunnallisneuvos.

- valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Havas, Väinö, kirkkoherra.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- pitää avajaissaarnan Suurkirkossa 17.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.
- „ jäseneksi Lv:aan 34.
- „ varajäseneksi Ltv:aan 36.
- „ valitsijamieheksi 278.
- vapautettu valitsijamiesten varajäsenyydestä 313.

Lomanpyynnöt:

320 (virkatehtävien takia 4 päiväksi 30/10); 485 (s:n viikon ajaksi 19/12); 501 (s:n s:n 3/1 1940); 521 (s:n 1 istunnosta 30/1 40).

Lausunto:

236 (suojeluskuntalain muuttaminen, 1 K.).

Heikkilä, Matti, maanviljelijä.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloite:

Rah. al. n:o 78 määrärahan osoittamisesta Tykölän—Harhalan maantien ja sillan rakentamiseen. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Heikkinen, Pekka Ville, maanviljelijä, maatalousministeri.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.

Lomanpyynnöt:

320 (yksityisasiain takia 2 päiväksi 30/10); virkatehtävien takia viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n toistaiseksi 3/1 1940).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Heiniö, Sulo, insinööri.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.
- „ varajäseneksi Ltv:aan 36.
- „ jäseneksi Puolv:aan 37.

Lomanpyynnöt:

323 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 31/10); 343 (yksityisasiain takia s:n 4/11); 390 (virkatehtävien takia s:n 24/11).

Lausunnot:

13 (ehdottaa jäsenen kansliatoimikuntaan); 231 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 290, 293 (työsopimuslain muuttaminen, 1 K.); 301 (asevelvollisuuslain muuttaminen, 3 K.); 438 (tiedonanto Suomen ja Neuvostoliiton diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, A. K.).

Helenelund, Edvard, maanviljelijä.

- Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.

- valittu jäseneksi Tv:aan 35.
- ” ” Puolv:aan 37.

Aloite:

Rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta opettajain asuntorakennuksen rakentamiseksi Korsholman maamieskouluun. Liitteet IV. Ks. Maamieskoulut.

Lomanpyyntö:

296 (yksityisasiain takia 4 päiväksi 20/10).

Lausunnot:

179, 180 (vuotavikojen ehkäiseminen, 2 K.).

Heljas, Lennart Albert, kirkkoherra.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- ” ” Siv:aan 36.
- pitänyt valtiopäivien lopettajaissaarnan Kauhajoen kirkossa 525.

Aloite:

Rah. al. n:o 143 määrärahan osoittamisesta Iisveden—Haukiveden kanavan rakentamiseen. Liitteet IV. Ks. Kanavat.

Lomanpyynnöt:

360 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 14/11); 374 (sairauden takia s:n 17/11).

Lausunto:

252 (suojeluskuntalain muuttaminen, 2 K.).

Helo, Johan, filosofiantohtori, varatuomari.

- valittu eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 174.

Hiilelä, Amanda Katariina, taloudenhoitaja.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- ” jäseneksi Työv:aan 36.
- ” kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

Hildén, Uno, agronomi.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Mtv:aan 36.
- ” ” Puolv:aan 37.

Lomanpyyntö:

25 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 2/9).

Lausunto:

58 (budjetti vuodelle 1940, Lk.).

Hiltunen, Onni, toimistonhoitaja.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- ” jäseneksi Vv:aan 34.
- ” ” Puolv:aan 37.
- ” varajäseneksi Kulkv:aan 37.
- ” Suomen Pankin tilintarkastajaksi 175.
- ” kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

Aloite:

Toiv. al. n:o 70 tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Siilinjärven—Sysmäjärven radalta Nilsin ja Rautavaaran pitäjien kautta Nurmekseen. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lausunto:

289 (Pohjois-Suomessa tehtävät yleiset työt, A. K. Pp.).

Hirvensalo, Lassi Olli, agronomi.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Kulkv:aan 360.
- ” puheenjohtajaksi Kulkv:aan 361.

Lomanpyynnöt:

256 (sairauden takia 1 istunnosta 13/10); 272 (s:n lääkarintodistuksen nojalla toistaiseksi 16/10); 451 (s:n 2 istunnosta 6/12); 485 (s:n viikon ajaksi 19/12).

Holmberg, Einar, toimittaja.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.

- valittu varajäseneksi Tv:aan 35.
- „ jäseneksi Siv:aan 36.
- „ varajäseneksi Puolv:aan 37.

L o m a n p y y n t ö:

272 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 16/10).

Honka, Aarne Uno Johannes, lehtori.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu tarkistajain varamieheksi 30.
- „ valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Vv:aan 35.
- „ „ Siv:aan 36.

A l o i t t e e t:

Toiv. al. n:o 20 toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle. Liitteet VIII. Ks. Oppikoulut.

Toiv. al. n:o 65 rautatien rakentamisesta Riihimäeltä Turkuun. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

L o m a n p y y n t ö:

353 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 10/11).

L a u s u n t o:

240 (Uudenkaupungin yhteislyseon koulutalo, A. K.).

Horelli, Toivo, varatuomari, pankinjohtaja.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu varajäseneksi Lv:aan 34.
- „ jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ varajäseneksi Suurv:aan 41.
- „ puheenjohtajaksi Ltv:aan 43.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 7 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapausodan rintamamiehille. Liitteet IV. Ks. Vapausota.

Toiv. al. n:o 64 asevelvollisten palvelusajan pidentämisestä. Liitteet XI. Ks. Puolustuslaitos.

Toiv. al. n:o 76 pitkäaikaisen ulkomaisen lainan ottamisesta valtatieverkoston pääteiden rakentamista ja kestopäällystämistä varten. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t:

244 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 10/10); 501 (sairauden takia viikon ajaksi 3/1 1940); 517 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 8/1 1940).

Huittinen, Kaapro, maanviljelijä.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu varajäseneksi Vv:aan 35.
- „ jäseneksi Puolv:aan 37.
- „ varajäseneksi Kulkv:aan 37.
- „ Suomen Pankin tilintarkastajaksi 175.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta palkkioiden maksamiseksi sokerijuurikkaan viljelijöille. Liitteet IV. Ks. Sokerijuurikkaan viljelys.

Toiv. al. n:o 8 tutkimuksen toimittamisesta osuuskuntien ja yksityisluontoisten liikkeiden verotussuhteista. Liitteet IV. Ks. Osuusliikkeet.

Toiv. al. n:o 111 tutkimuksen toimittamisesta Laatokan ja Saimaan vesistöjen kanavalla yhdistämisestä. Liitteet XII. Ks. Kanavat.

L o m a n p y y n t ö:

296 (yksityisasiain takia 4 päiväksi 20/10).

Huotari, Anni, rouva.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu tarkistajain varamieheksi 30.
- „ valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Lv:aan 34.
- „ „ Ulkv:aan 34.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

L a u s u n n o t:

32 (kutsu valitsijamiehille); 147 (koh-
tuuttomat hinnat, 2 K.).

Hurta, Mikko, pormestari, lakitieteenkandi-
daatti.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.
— „ jäseneksi Lv:aan 34.
— „ „ Suurv:aan 41.

L o m a n p y y n n ö t:

97 (virkatehtävien takia 1 istunnosta
18/9); 306 (s:n s:n 24/10).

Lausunto:

260 (rikosten uusiminen, 2 K.).

Hämäläinen, Alex, työmies.

- Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Lv:aan 34.
— ” ” Pv:aan 35.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 86 määrärahan osoittamisesta Kangasniemen—Pieksämäen maantien Siilinmyllyn—Haarajoen tieosan kunnostamiseen. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 86 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonrannan Lapinlahdesta Rönkä- ja Tetri-vaaran kautta Heinäveden Vihtarin rautatiepysäkeille. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Hästbacka, Johan Emil, talousneuvos.

- Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Vv:aan 34.
- „ vuoden 1940 valtiontilintarkastajaksi 175.

L o m a n p y y n n ö t:

147 (sairauden takia 1 istunnosta 22/9); 323 (yksityisasiain takia 4 päiväksi 31/10); 521 (s:n 2 päiväksi 30/1 1940).

Lausunnott:

238 (Pohjois-Suomessa tehtävät yleiset
työt, A. K. Pp.); 258 (s:n s:n, A. K.);
518 (kansaneläkelain väliaikainen muut-
taminen, 3 K.).

I.

Ikola, Jaakko Oskari, päätoimittaja, filosofianmaisteri.

- Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valit-
sema 8.
— valittu varajäseneksi Ulkv:aan 35.
— „ jäseneksi Puolv:aan 37.

Aloite:

Toiv. al. n:o 66 tutkimuksen toimittamisesta Vaasan—Härnän rautatien rakentamiseksi. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

L o m a n p y y n n ö t:

97 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 18/9); 172 (perheessä sattuneen sairauden takia s:n 29/9); 188 (s:n s:n 3/10); 495 (yksityisasiain takia s:n 22/12).

Lausunnott:

239 (Pohjois-Suomessa tehtävät yleiset työt, A. K. Pp.); 398 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K. Pp.); 421 (s:n s:n, A. K.).

nkinen, Aapo, kunnallislautakunnan esimies.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.
— „ jäseneksi Pv:aan 35.
— „ ” Työ:v:aan 36.

L o m a n p y y n n ö t:

172 (yksityisasiain takia 1 istunnosta
29/9); 406 (oikeusasiain takia s:n 28/11).

I.

Janhonen, Toivo Aapeli, rovasti.

- Oulun läänin vaalipiiriin valitsema 9.
- valittu varajäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ jäseneksi Kulkv:aan 37.
- „ puheenjohtajaksi Kulkv:aan 44.
- kuulemansa ilmoitetaan eduskunnalle 344.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 14 laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtionavustusta kunnan- ja kyläteiden kunnossapittoa varten on annettava. Liitteet VII. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 109 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran tieltä Tuomaankosken kautta Hakokylään. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 110 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Härmäkylän tiestä Iivantiiran järven länsipuolitse Timoniemen tiehen Kuhmon kunnassa. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 103 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Suomussalmen maantieltä Alanteen talon kautta Jumaliskylään. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Jern, Johan Levi, maanviljelijä.

- Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ varajäseneksi Lv:aan 34.
- „ jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ „ Suurv:aan 41.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 83 määrärahan osoittamisesta Vaasan—Koivulahden—Maksamaan maantien rakennustöitä varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 137 määrärahan osoittamisesta laivalinjojen Vaasa—Björköby, Vaasa—Södra Vallgrund ja Vaasa—Raippaluoto ylläpitämiseksi. Liitteet IV. Ks. Merenkulku.

Lausunnot:

142, 143 (laki sotatilasta, 2 K.).

Johansson, Hugo, filosofianmaisteri.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Kulkv:aan 37.
- „ varajäseneksi Suurv:aan 41.

Aloite:

Rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta vahtimestarin asunnon ja ulko-
huonerakennuksen rakentamiseksi Maarianhaminan lentokentälle. Liitteet IV. Ks. Lentoliikenne.

Lomanpyynnöt:

382 (virallisen tehtävän takia viikon ajaksi 21/11); 485 (yksityisasiain takia s:n 19/12); 503 (matkaesteen takia s:n 3/1 1940).

Jokinen, Emil, liiton sihteeri.

- kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamies 176.

Jokinen, Kalle, työmies.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 31.
- „ varajäseneksi Lv:aan 34.
- „ „ Ltv:aan 36.
- „ jäseneksi Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 12 laiksi merilain muuttamisesta. Liitteet VII. Ks. Merilaki.

Rah. al. n:o 76 määrärahan osoittamisesta Perniön—Taalintehtaan maantien parannustöitä varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Joukanen, Kalle, maanviljelijä.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 31.
- „ varajäseneksi Vv:aan 35.

Aloite:

Rah. al. n:o 128 määrärahan osoittamisesta sillan ja sen yhdysteiden rakentamiseksi Kokemäenjoen yli Kiikan pitäjässä. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Lomanpyynnöt:

161 (oikeusasiain takia 1 istunnosta 26/9); 320 (yksityisasiain takia s:n 30/10); 495 (s:n s:n 22/12).

Junes, Antti, kunnallisneuvos.

- Lapin läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ jäseneksi Vv:aan 35.
- „ varajäseneksi Puolv:aan 37.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 73 määrärahan osoittamisesta rautatien rakentamiseksi Kaulinrannalta Kolarin kautta Petsamoon. Liitteet IV. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 125 määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kurtakon maantien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 73 Tornionjokilaakson rautatien jatkamisesta johonkin Norjan satamaan. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Toiv. al. n:o 106 maantien rakentamisesta Alatornion Arpelan kylästä Ylitornion Mellakoskelle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t:

97 (yksityisasiain takia 2 päiväksi 18/9); 328 (s:n 5 päiväksi 1/11); 342 (s:n 1 istunnosta 21/11); 495 (virkatehtävien takia s:n 22/12).

L a u s u n t o:

326 (maanparannustöiden kustannukset, A. K.).

Jutila, Emil, maanviljelijä.

— valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Junttilainen, Jere, maalari.

— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 31.
— „ varajäseneksi Tv:aan 35.
— „ jäseneksi Siv:aan 36.

K.**Kaasalainen, Väinö, kansanopistonjohtaja.**

— valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Kaijalainen, Lauri, päätoimittaja.

— Lapin läänin vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 32.
— „ jäseneksi Siv:aan 36.
— „ „ Kulkv:aan 37.
— „ puheenjohtajaksi Siv:aan 43.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 52 korotetun määrärahan osoittamisesta maataloudelliselle rajaseututoiminnalle neuvontatyön tehostamiseksi Pohjois-Suomen rajaseutualueella. Liitteet IV. Ks. Rajaseutu.

Rah. al. n:o 71 määrärahan osoittamisesta Rovaniemen—Petsamon rautatien rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 123 määrärahan osoittamisesta Sattasesta Sodankylän Rajankylään johtavan tien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 124 määrärahan osoittamisesta Sodankylän Kelujärveltä Savukosken Tanhuankylään johtavan maantien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 108 toimenpiteistä maantien rakentamiseksi Inarin Kaamasesta Utsjoen Outakoskelle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t:

188 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 3/10); 374 (s:n 2 istunnosta 17/11); 487 (virallisen tehtävän takia viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n s:n 3/1 1940).

L a u s u n t o:

241 (Uudenkaupungin yhteislyseon koulutalo, A. K.).

Kajala, Olavi Ilmari, tilientarkkaaja.

— Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
— valittu jäseneksi Ltv:aan 36.
— „ vuoden 1940 valtiontilintarkastajain varamieheksi 175.

L o m a n p y y n n ö t:

272 (sairauden takia 1 istunnosta 16/10); 328 (yksityisasiain takia s:n 1/11); 517 (virkatehtävien takia s:n 8/1 1940).

L a u s u n n o t:

402 (kuolleen henkilön tulon verottaminen, A. K.); 492 (eräiden rikosasiain käsittely sodan aikana, 1 K.).

Kallia, Rauno Gustaf Ilmari, päätoimittaja, varatuomari.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.
- „ jäseneksi Suurv:aan 40.

L o m a n p y y n n ö t:

465 (virkatehtävien takia 3 päiväksi 7/12); 485 (virallisen tehtävän takia jouluk. 20 p:stä edelleen 19/12); 499 (virkatehtävän takia viikon ajaksi 3/1 1940).

L a u s u n t o:

202 (väestönsuojelulaki, 1 K.).

Kallio, Kaiku, rovasti.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu varajäseneksi Tv:aan 35.
- „ jäseneksi Siv:aan 36.

A l o i t e:

Rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta kiertävän kotitalouskoulun perustamiseksi Suomenlahden ulkosaarikuntia varten. Liitteet IV. Ks. Kotitalous.

L o m a n p y y n n ö t:

172 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 29/9); 272 (s:n s:n 16/10); 474 (s:n 3 päiväksi 8/12); 499 (erikoistehtävän takia viikon ajaksi 3/1 1940).

Kalliokoski, Viljami. Ks. Ensimmäinen varapuhemies.

Kares, Kaarle Reetrikki, lääninrovasti.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.

L o m a n p y y n n ö t:

147 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/9); 296 (s:n s:n 20/10); 306 (virkatehtävien takia s:n 24/10); 343 (s:n s:n 4/11); 451 (yksityisasiain takia viikon ajaksi 6/12); 465 (virkatehtävien takia 2 päiväksi 7/12); 507 (s:n viikon ajaksi 5/1 1940).

L a u s u n n o t:

214 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 281 (V. J:n 6 §:n muuttaminen, 2 K.); 421 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painotuotteista, A. K.); 438 (valtioneuvoston tiedonanto Suomen ja Neuvostovenäjän diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, A. K.); 445 (kertomus hallituksen toimenpiteistä v. 1938, A. K.); 476 (kuolleista annettavat luettelot, A. K.).

Karjalainen, Eetu, varastonhoitaja.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Pv:aan 35.
- „ varajäseneksi Työv:aan 37.
- „ vuoden 1940 valtioneuvoston tarkastajain varamieheksi 176.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 107 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran maantieltä Suomussalmen Jumaliskylään. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 108 määrärahan osoittamisesta Paakinmäen—Kontiomäen kylätien kuntoonsaattamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n t ö:

521 (sairauden takia 1 istunnosta 30/1 1940).

Karvetti, Einari, agronomi.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ varajäseneksi Kulkv:aan 37.
- „ jäseneksi Suurv:aan 41.

L o m a n p y y n n ö t:

97 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 18/9); 272 (s:n 2 päiväksi 16/10); 495 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 22/12).

L a u s u n t o:

179 (vuotavikojen ehkäiseminen, 2 K.).

Kekkonen, Urho Kaleva, lakitieteentohtori, sisäasiainministeri.

— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Kekäläinen, Olli Heikki, kirvesmies.

— Lapin läänin vaalipiirin valitsema 9.

— valittu varajäseneksi Puolv:aan 37.

— „ jäseneksi Suurv:aan 41.

Aloite:

Toiv. al. n:o 105 maantien rakentamisesta Kemistä Rovaniemen—Ranuan maantielle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Kemppi, Antti, maanviljelijä.

— Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.

— valittu jäseneksi Tv:aan 35.

— „ varajäseneksi Työv:aan 37.

— „ jäseneksi Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Rokkalanjoen perkaustyötä varten. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Rah. al. n:o 90 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Alasommeen rautatiepysäkiltä Porlammin—Yläsommeen—Aution kylien kautta Terijoen maantielle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 9 esityksen antamisesta sotavahinkolainoja saaneiden vapauttamisesta järeillä olevan lainan takaisin maksamisesta. Liitteet IV. Ks. Sotavahingot.

Lomanpyyntö:

188 (perheessä sattuneen sairauden takia 1 istunnosta 3/10).

Ketonen, Arvo, toimitusjohtaja, päätoimittaja.

— Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.

— valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.

— „ jäseneksi Vv:aan 35.

Aloite:

Toiv. al. n:o 54 toimenpiteistä meren saariston ja uloimman rantaseudun väestön toimeentulon turvaamiseksi. Liitteet X. Ks. Saaristo.

Lomanpyynnöt:

97 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 18/9); 343 (s:n s:n 4/11); 485 (sairauden takia viikon ajaksi 19/12); 507 (s:n 1 istunnosta 5/1 1940).

Kettunen, Pekka, tilallinen.

— Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.

— valittu jäseneksi Suurv:aan 41.

Kilpi, Eino, päätoimittaja.

— valittu eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 175.

Kilpi, Sylvi-Kyllikki, filosofianmaisteri.

— Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.

— valittu jäseneksi Prv:aan 34.

— „ varajäseneksi Ulkv:aan 34.

— „ jäseneksi Siv:aan 36.

— „ varapuheenjohtajaksi Siv:aan 43.

Kirra, Kalle Johannes, maanviljelijä.

— Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.

— valittu jäseneksi Prv:aan 34.

— „ „ Suurv:aan 41.

Lomanpyynnöt:

97 (yksityisasiain takia 2 päiväksi 18/9); 306 (s:n 1 istunnosta 24/10); 343 (s:n s:n 4/11); 360 (s:n s:n 14/11).

Lausunto:

231 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.).

Kivimäki, Toivo Mikael, professori.

— Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.

— valittu jäseneksi Lv:aan 34.

— „ „ Ulkv:aan 34.

— „ varajäseneksi Suurv:aan 41.

— „ puheenjohtajaksi Lv:aan 43.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 8 perintö- ja lahjaverolaiksi. Liitteet IV. Ks. Perintö- ja lahjavero.

Toiv. al. n:o 1 esityksen antamisesta sellaisten muutosten tekemisestä vaalilakiin, että saman vaalipiirin vaaliliitot voisivat yhtyä ylemmän asteen vaaliliitoksi. Liitteet I. Ks. Vaalilaki.

Lomanpyynnöt:

97 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 18/9); 485 (virallisen tehtävän takia viikon ajaksi 19/12).

Lausunnot:

230 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 209 (rikosten uusiminen, 2 K.); 298 (s:n s:n, 3 K.); 306 (työsopimuslain muuttaminen, 3 K.); 355 (nuoret rikolliset, 1 K. Pp.).

Kivioja, Vilho Heikki, pastori.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu tarkistajaksi 30.
- „ jäseneksi Lv:aan 34.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 11 ristimänimilaiksi. Liitteet II. Ks. Ristimänimet.

Lak. al. n:o 13 laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta. Liitteet VII. Ks. Kirkonkirjat.

Lomanpyyntö:

87 (yksityisasiain takia 4 päiväksi 12/9).

Lausunnot:

67 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 475 (kuolleista annettavat luettelot, A. K.); 519 (kansaneläkelain väliaikainen muuttaminen, 3 K.).

Kivisalo, Väinö, palstatilallinen.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu varajäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ Ltv:aan 36.
- „ jäseneksi Puolv:aan 37.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 17 laiksi työntekijäin vuosilomalain 8 ja 18 §:n muuttamisesta. Liitteet X. Ks. Työntekijäin vuosilomat.

Rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta karjanhoitokoulutalon rakentamiseksi Lepaan tilalle. Liitteet IV. Ks. Karjanhoitokoulut.

Lomanpyyntö:

451 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 6/12).

Lausunto:

220 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.).

Kleemola, Kauno, agronomi, maamieskoulun opettaja.

- Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ jäseneksi Siv:aan 36.
- „ varajäseneksi Mtv:aan 37.
- „ jäseneksi Suurv:aan 41.

Aloite:

Rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta tuotantopalkkioiden maksamiseksi Pohjois-Suomessa meijerien jalostamasta maidosta ja syrjäseuduilta kauppaan tulleesta maataisvoista. Liitteet IV. Ks. Tuotantopalkkiot.

Lomanpyyntö:

296 (virkatehtävien takia 4 päiväksi 20/10).

Koivisto, Juho, maanviljelijä, kunnallisneuvos, ministeri.

- Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.

Lomanpyynnöt:

485 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n toistaiseksi 3/1 1940).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Koivula, Heikki, johtaja.

- valittu yleistulkiksi 13, 33.

Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ varajäseneksi Kulkv:aan 37.

Lomanpyynnöt:

25 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 2/9); 235 (s:n s:n 6/10); 343 (s:n s:n 4/11); 507 (s:n s:n 5/1 1940).

Koivuranta, Janne, maanviljelijä, kunnallisuusneuvos.

- Lapin läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ „ Mtv:aan 36.
- „ vuoden 1940 valtiontilintarkastajaksi 176.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 115 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Oikaraisen ja Saaren kylien kautta Suutarinkorvan rautatiesillalle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 116 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Muuron asemalta Ylitornion—Raanujärven maantiehen. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 117 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Pekkalan lossille Kemijoien eteläpuolta. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lomanpyynnöt:

89 (läheisen omaisen kuoleman johdosta 5 päiväksi 15/9); 328 (yksityisasiain takia s:n 11/11); 495 (s:n s:n 22/12).

Kokko, Väinö, säästöpankinjohtaja, filosofianmaisteri.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Pv:aan 35.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta lainan myöntämistä varten

Oulun diakonissakodille oppilaskodin ja talousosaston rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Toiv. al. n:o 63 esityksen antamisesta laivasto-ohjelmaksi. Liitteet XI. Ks. Puolustuslaitos.

Toiv. al. n:o 107 maantiesuunnan tutkimisesta Enontekiön Peltovuomasta Inarinkirkolle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanpyynnöt:

347 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 7/11); 406 (s:n s:n 28/11); 485 (s:n viikon ajaksi 19/12); 499 (sairauden takia s:n 3/1 1940).

Komu, Vilho, sanomalehdentoimittaja.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu tarkistajain varamieheksi 30.
- „ jäseneksi Lv:aan 34.
- „ varajäseneksi Ulkv:aan 34.

Lomanpyyntö:

256 (sairauden takia 1 istunnosta 13/10).

Koponen, Albin, levyseppä.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Prv:aan 34.

Korvenoja, Kaarle August, maanviljelijä, agronomi.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ „ Suurv:aan 41.

Lomanpyynnöt:

272 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 16/10); 474 (s:n s:n 5/12); 495 (s:n s:n 22/12); 521 (s:n s:n 30/1 1940).

Lausunnot:

68 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 85 (margariinivalmistevero vuodeksi 1940, Lk.).

Kostia, Aku, eduskunnan notaari.

- pitää pöytäkirjaa edustajavaltakirjain tarkastustilaisuudessa 1.

Kuittinen, Juho, talonomistaja.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Tv:aan 35.
- ” ” Suurv:aan 41.

Aloite:

Rah. al. n:o 129 määrärahan osoittamisesta Vuoksen yli rakennettavan sillan perustöitä varten. Liitteet IV. Ks. Silat.

Lomanpyynnöt:

172 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 29/9); 477 (s:n s:n 9/12).

Lausunto:

340 (kunnallisvaalien siirtäminen, 1 K.).

Kujala, Edvard, pienviljelijä.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- ” jäseneksi Ltv:aan 36.

Kukkonen, Antti, maanviljelijä.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu tarkistajain varamieheksi 30.
- ” jäseneksi Ulkv:aan 34.
- ” varajäseneksi Siv:aan 36.
- ” varapuheenjohtajaksi Ulkv:aan 43.

Aloite:

Lak. al. n:o 2 laiksi sotatilalain muuttamisesta. Liitteet II. Ks. Sotatila.

Lomanpyynnöt:

188 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 3/10); 347 (virkatehtävien ja hautajaisten takia s:n 7/11).

Kullberg, Henrik, maanviljelijä.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Lv:aan 34.
- ” varajäseneksi Mtv:aan 36.
- ” ” Suurv:aan 41.
- ” kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloite:

Rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta suojakammioiden rakentamiseksi siviiliväestöä varten kaupunkeihin ja suurempiin asutuskeskuksiin. Liitteet IV. Ks. Väestönsuojelu.

Lomanpyyntö:

296 (ulkomaanmatkan takia 1 istunnosta 20/10).

Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- ” varajäseneksi Prv:aan 34.
- ” jäseneksi Kulkv:aan 37.
- ” ” Suurv:aan 41.
- ” varapuheenjohtajaksi Suurv:aan 43.
- ” ” Kulkv:aan 44.
- ” kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta asuntojen rakentamiseksi Turun keskussairaalan palveluskunnalle. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 74 määrärahan osoittamisesta Turun—Ahvenanmaan saaristotien jatkamiseksi Paraisten—Nauvon—Korppoon—Houtskarintiesuunnalla. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lausunnot:

206 (kutsu Suurv:lle); 293 (s:n s:n); 514, 516 (s:n s:n).

Kupari, Ville, kirvesmies.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- ” jäseneksi Pv:aan 35.
- ” ” Suurv:aan 41.

Kuusisto, August, maanviljelijä.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi kansliatoimikuntaan 13.
- ” valitsijamieheksi 31.
- ” jäseneksi Vv:aan 35.
- ” Suomen Pankin tilintarkastajaksi 175.

Aloite:

Rah. al. n:o 77 määrärahan osoittamisesta Järvenpään—Nummisten kyläteiden rakentamista ja valtion hoitoon ottamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lomanpyynnöt:

244 (läheisen omaisen kuoleman johdosta 6 päiväksi 10/10); 495 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/12).

Kylänpää, Kustaa, lääninrovasti.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu varajäseneksi Kulkv:aan 37.
- „ jäseneksi Suurv:aan 41.

Lomanpyynnöt:

97 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 18/9); 244 (sairauden takia toistaiseksi 10/10); 296 (s:n s:n 20/10); 495 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/12).

Kämäräinen, Kalle, maanviljelijä.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu varajäseneksi Prv:aan 34.
- „ jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ „ Suurv:aan 41.
- „ vuoden 1940 valtiontilintarkastajan varamieheksi 175.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 29 suunnitelman laatimisesta uusien kiertävien maamieskoulujen perustamiseksi. Liitteet IX. Ks. Maamieskoulut.

Toiv. al. n:o 71 tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Pohjanmaan radalta Siilinjärvelle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Toiv. al. n:o 92 Matalalahden kunnan tien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 93 Onkiveden länsirannan kylätien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 94 Luupujoen—Konolanmäen tien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanpyyntö:

306 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 24/10).

Kämäräinen, Vilho Heikki, pienviljelijä.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Mtv:aan 36.

Lomanpyyntö:

306 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 24/11).

Kääriäinen, Heikki, pienviljelijä.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamiesten varamieheksi 31.
- „ jäseneksi Ltv:aan 36.

Lausunto:

38 (kutsu Ltv:lle).

L.**Lahtela, Matti Oskari, maanviljelijä.**

- Lapin läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 72 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Petsamon rautatien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 118 määrärahan osoittamisesta Kairalan—Luiron maantien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 119 määrärahan osoittamisesta Sallan—Lampelan—Vuosnajarven—Tuutijärven maantien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 120 määrärahan osoittamisesta Sallan kunnassa olevan Kuolajarven—Vuorijärven tien kuntoonsaattamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 121 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Sallan maantiestä Soppelan kautta Räisälään ja tältä tieltä Lehtolan kautta Posion Ristilään johtavan maantien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 122 korotetun määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamiseen. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 126 korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseen. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 147 määrärahan osoittamisesta raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Sallan ja Savukosken kuntien kohdalla. Liitteet IV. Ks. Raja-aita.

Toiv. al. n:o 74 esityksen antamisesta Kemijärven—Pelkosenniemen—Sodankylän rautatien rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lomanpyynnöt:

116 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 19/9); 442 (s:n s:n 5/12).

Lampinen, Juho Eemil, maanviljelijä.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ varajäseneksi Siv:aan 36.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi ja lainoiksi salaojituksen edistämistä varten. Liitteet IV. Ks. Salaojitus.

Rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Laidunyhdistykselle konsulentin palkkaamiseksi Lapin läänin varten. Liitteet IV. Ks. Laidunyhdistys.

Rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta Seiskarilla, Lavansaarella, Peninsaarella ja Tytärsaarella olevien suoja-alueiden omistajille metsänkäytön rajoituksista aiheutuvan vahingon korvaamista varten. Liitteet IV. Ks. Saaristo.

Toiv. al. n:o 77 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Turun—Helsingin väliseltä valtatieltä Keski-Uudenmaan pitäjien halki Lapinjärven pitäjään. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanpyyntö:

172 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 29/9).

Lausunto:

320 (sokerivalmistevero, 3 K.).

Lehtokoski, Aino, rouva.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Vv:aan 35.
- „ varajäseneksi Tv:aan 35.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta rakennusavustukseksi Kultatähkä r.y:lle. Liitteet IV. Ks. Kultatähkä.

Toiv. al. n:o 21 toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle. Liitteet VIII. Ks. Oppikoulut.

Toiv. al. n:o 24 toimenpiteistä riittävän ja tarkoituksenmukaisen kouluravinnon aikaansaamiseksi kaikille kansakoululapsille. Liitteet VIII. Ks. Kansakoulut.

Lomanpyyntö:

517 (läheisen omaisen sairauden takia 1 istunnosta 8/1 1940).

Lausunnot:

60 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 240 (Uudenkaupungin yhteislyseon koulutalo, A. K.); 324 (avustus vakinaisessa palveluksessa olevien asevelvollisten omaisille, 2 K.); 354 (kähvivero, 3 K.).

Lehtonen, Aleks, piirisihteeri.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Lv:aan 34.

Lausunnot:

356 (nuoret rikoksenteijät, 1 K. Pp.); 361 (s:n s:n, 1 K.).

Lehtonen, Oskari, lakitieteenkandidaatti, varatuomari.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.

- valittu jäseneksi Prv:aan 34.
- „ varajäseneksi Pv:aan 35.
- „ puheenjohtajaksi Prv:aan 43.

L o m a n p y y n n ö t:

485 (sairausten takia viikon ajaksi 19/12); 499 (virkatehtävien takia s:n 3/1 1940).

L a u s u n n o t:

166 (lep. ollut V. J:n 37 §:n muuttaminen, A. K. hyl.); 212 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 336 (sotatilalain muuttaminen, 2 K.).

Lepistö, Leevi Matti, pienviljelijä.

- Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ varajäseneksi Vv:aan 35.
- „ jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ „ Suurv:aan 41.
- „ Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 175.

A l o i t t e e t:

Lak. al. n:o 20 laiksi metsäpalkkatarkkailusta ja puutavaran työmittauksesta. Liitteet X. Ks. Metsätyöläiset.

Rah. al. n:o 138 määrärahan osoittamisesta Pietarsaaren satamaan johtavan laivaväylän syventämiseen. Liitteet IV. Ks. Merenkulku.

Toiv. al. n:o 46 toimenpiteistä runkoviemäriverkostosuunnitelman laatimiseksi Keski-Pohjanmaalle. Liitteet IX. Ks. Maatalous.

Leppälä, Juhani, maanviljelijä, kunnallisuusneuvos.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi kansliatoimikuntaan 13.
- „ „ Vv:aan 35.
- „ eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 174.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta keskuslämmityksen ja sähkövalon hankkimiseksi Jamilahden kansanopistolle. Liitteet IV. Ks. Kansanopistot.

Rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta laatupalkkioiksi villantuottajille. Liitteet IV. Ks. Villan tuotanto.

Rah. al. n:o 130 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Vorssunsalmeen Sortavalan maalaiskunnassa. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Toiv. al. n:o 48 toimenpiteistä raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Salmin ja Suojärven kunnissa. Liitteet IX. Ks. Raja-aita.

Toiv. al. n:o 69 rautatien jatkamisesta Uuksulta Tulemalle. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

L o m a n p y y n n ö t:

97 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 18/9); 517 (s:n s:n 8/1 1940).

Lindqvist, Hjalmar, kirvesmies.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Puolv:aan 37.
- „ varajäseneksi Työv:aan 37.
- „ jäseneksi Suurv:aan 41.

A l o i t e:

Rah. al. n:o 114 määrärahan osoittamisesta Oulun—Kemin maantien uusimistöitä varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lindström, Gottfrid, työmies.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Työv:aan 36.

L o m a n p y y n n ö t:

296 (yksityisasiain takia 2 päiväksi 20/10).

Linkomies, Edwin.

Ks. Toinen varapuhemies.

Linna, Jalmari, pienviljelijä.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Ltv:aan 36.
- „ „ Kulkv:aan 37.
- „ varapuheenjohtajaksi Ltv:aan 43.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloite:

Rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta Suomen puutarhaviljelijäin liitolle käytettäväksi vanhojen omenapuiden uudestaan varttamista varten. Liitteet IV. Ks. Hedelmäviljelys.

Lohi, Kalle Aukusti, maanviljelijä.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Vv:aan 35.
- „ varajäseneksi Suurv:aan 41.
- „ Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 175.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 103 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Ranuan—Pudasjärven maantieltä Simojärven pohjoispäähän. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 104 määrärahan osoittamisesta Ranuan—Posion maantien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 105 määrärahan osoittamisesta Ranuan—Taivalkosken maantien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 35 valtionmaiden asutuksen jouduttamisesta. Liitteet IX. Ks. Asutustoiminta.

Toiv. al. n:o 98 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Ranualle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 99 tiesuunnan tutkimisesta Kiimingistä Yli-Iihin haarateineen Haukiputaan Onkamons kylään. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanyynöt:

323 (yksityisasiain takia 4 päiväksi 31/10); 465 (sairauden takia 1 istunnosta 7/12).

Lausunnot:

146 (laki sotatilasta, 2 K.); 228 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.).

Lonkainen, Jussi, toimittaja.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.

- valittu tarkistajaksi 30.
- „ jäseneksi Prv:aan 34.
- „ varajäseneksi Siv:aan 36.
- „ „ Suurv:aan 41.
- „ tarkistajain varapuheenjohtajaksi 42.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Lausunnot:

140, 144 (laki sotatilasta, 2 K.); 207 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 267 (rikosten uusiminen, 2 K.).

Lumme, Alpo, lastensuojelutyön johtaja.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ Tv:aan 35.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 27 korotetun määrärahan osoittamisesta opintokerhotoiminnan avustamiseksi. Liitteet IV. Ks. Opintokerhot.

Rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta Suomen opintoretkeilykerhojen liiton toiminnan tukemiseksi. Liitteet IV. Ks. Opintokerhot.

Lomanyynöt:

343 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 4/11).

Lausunto:

281 (V. J:n 6 §:n muuttaminen, 1 K.).

Luoma-aho, Matti, maanviljelijä.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.
- „ varajäseneksi Lv:aan 34.
- „ „ Tv:aan 35.
- „ jäseneksi Siv:aan 36.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 32 korotetun määrärahan osoittamisesta maanparannustöiden kustannuksiin. Liitteet IV. Ks. Maanparannustyöt.

Rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta Kätkänjoen perkaustyötä varten. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Toiv. al. n:o 10 toimenpiteistä n.s. vaivaisprosenttia koskevien säännösten ja määräysten kumoamiseksi. Liitteet IV. Ks. Vaivaisprosentti.

Toiv. al. n:o 80 toimenpiteistä Kuortaneen—Alavuuden maantieltä Rasinperän talojen kohdalta alkavan, Lehtimäen—Töysän maantiehen päättyvän n.s. Tohnin maantien ottamiseksi valtion hoitoon. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 83 Vimpelin kirkolta Hoiskon talojen kautta Alajärven itäpuolitse Levijoen taloihin johtavan ja siinä Alajärven—Soinin maantiehen yhtyvän maantien valtion hoitoon ottamisesta. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t:

43 (oikeusasiain takia 1 istunnosta 8/9); 320 (s:n 2 päiväksi 30/10); 382 (oikeusasiain takia 1 istunnosta 21/11).

Luostarinen, Aino, emäntä.

- Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ „ jäseneksi Tv:aan 35.
- „ „ Suurv:aan 41.
- „ varapuheenjohtajaksi Tv:aan 43.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 15 korotetun määrärahan osoittamisesta Savonlinnan yleisen sairaalan laajennustöitä varten. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 87 määrärahan osoittamisesta maantiesuunnan tutkimiseksi Enonkosken—Heinäveden tieltä Savonrannan kirkolle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 30 metsäkoulun perustamisesta Karvion valtionmaille Heinäveden pitäjässä. Liitteet IX. Ks. Metsäkoulut.

Toiv. al. n:o 31 kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamisesta Mikkelin läänin. Liitteet IX. Ks. Kotiteollisuus.

L o m a n p y y n n ö t:

406 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 28/11); 495 (s:n s:n 22/12).

L a u s u n t o:

315 (mieskotiteollisuuskoulu Mikkeliin, A. K.).

Luukka, Eemil, kunnankirjuri.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ „ varajäseneksi Tv:aan 35.
- „ „ kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

A l o i t t e e t:

Lak. al. n:o 10 laiksi eräiden lahjoitusmaakruunupuijstojen luovuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Lahjoitusmaat.

Rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Kivennavalla Hartoisten kylässä vuonna 1919 sattuneen rajakahakan vahinkojen korvaamiseksi. Liitteet IV. Ks. Hartoisten rajakahakka.

Rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta Muolaanjärven laskutyön suorittamiseen. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Rah. al. n:o 85 määrärahan osoittamisesta Koiralan—Punnuksen maantien rakennustöitä varten Muolaan kunnassa. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t:

161 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 26/9); 296 (s:n 4 päiväksi 20/10).

Löthman-Koponen, Tilda, kansanopiston johtajatar.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu varajäseneksi Tv:aan 35.
- „ „ jäseneksi Siv:aan 36.
- „ „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

A l o i t e:

Rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta opintokerhojen opinto-ohjaajain palkkioita varten. Liitteet IV. Ks. Opintokerhot.

L o m a n p y y n n ö t:

353 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 10/11); 521 (äidin kuoleman takia s:n 30/1 1940).

L a u s u n t o:

38 (kutsu Siv:lle).

Lausunto:

424 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K.).

Murtomaa, Lauri, pienviljelysneuvoja.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloite:

Rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Satakunnan raakasokeritehtaalle. Liitteet IV. Ks. Raakasokeritehdas.

Lomanpyynnöt:

89 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 15/9); 306 (s:n s:n 24/10).

Mustasilta, Frans, pienviljelijä.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Mtv:aan 36.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 45 toimenpiteistä kääpiöviljelmien ja vuokra-alueiden haltijain laidunkysymyksen selvittämiseksi. Liitteet IX. Ks. Pienviljelys.

Ksm. koskeva lunastuslakien ulkopuolelle jääneitä vuokra-alueita 172; ministeri Koiviston vastaus 173.

Lomanpyynnöt:

353 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 10/11); 477 (s:n s:n 9/12).

Lausunto:

38 (kutsu Mtv:lle).

Mäkeläinen, Onni, pienviljelijä.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu varajäseneksi Ltv:aan 36.
- „ „ jäseneksi Suurv:aan 41.
- „ „ varajäseneksi Mtv:aan 452.

Määttä, Kalle, maa- ja metsätieteenkandi-

daatti, Talousseuran toiminnanjohtaja.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ Pv:aan 35.
- „ „ varajäseneksi Mtv:aan 36.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 61 korotetun määrärahan osoittamisesta Pohjois-Pohjanmaan viemäriverkoston suunnitelman tekoa ja töitten alkuunpanoa varten. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Rah. al. n:o 139 määrärahan osoittamisesta Oulun syväsataman rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Merenkulku.

Toiv. al. n:o 32 esityksen antamisesta pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään. Liitteet IX. Ks. Pienviljelys.

Toiv. al. n:o 40 valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamisesta. Liitteet IX. Ks. Maanparannustyöt.

Toiv. al. n:o 47 poronhoitoalueen rajain tarkistamisesta. Liitteet IX. Ks. Poronhoito.

Lomanpyyntö:

406 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 28/11).

Lausunto:

325 (maanparannustöiden kustannukset, A. K.).

Möttönen, Eino, pienviljelysneuvoja.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ „ jäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloite:

Toiv. al. n:o 84 maantien rakentamisesta Karstulan Pääjärven kylässä olevasta Anttilan tienristeyksestä Soinin pitäjän Kolun kylään. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanpyynnöt:

97 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 18/9); 296 (s:n s:n 20/10).

N.

Nikkola, Iisakki, maanviljelijä.

- Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu varajäseneksi Suurv:aan 40.

Lomanpyynnöt:

89 (yksityisasiain takia viikon ajaksi 15/9); 339 (s:n 4 päiväksi 3/11).

Lausunto:

401 (korottomat asutuslainat rintamamiehille, A. K.).

Niskanen, Heikki, maanviljelijä.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Työv:aan 36.
- „ varajäseneksi Mtv:aan 36.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 7 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron korottamisesta. Liitteet IV. Ks. Tulo- ja omaisuusvero.

Lak. al. n:o 9 laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta. Liitteet IV. Ks. Virkamiehet.

Rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta vähävaraisten kuntain veroäyrin hinnan tasoittamiseksi. Liitteet IV. Ks. Kunnallisverotus.

Toiv. al. n:o 41 esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä. Liitteet IX. Ks. Maatalous.

Toiv. al. n:o 56 esityksen antamisesta ruumiillisen työn taloudellisen arvon korottamiseksi. Liitteet X. Ks. Maatalous.

Toiv. al. n:o 62 esityksen antamisesta lastenkasvatusavustusten yleistämiseksi. Liitteet X. Ks. Lapsirikkaat perheet.

Lomanpyynnöt:

97 (yksityisasiain takia 2 päiväksi 18/9); 244 (matkalla sattuneen viivästymisen takia 1 istunnosta 10/10); 296 (yksityisasiain takia 4 päiväksi 20/10); 339 (s:n s:n 3/11).

Lausunnot:

385 (virkamiespalkat, 2 K.); 396 (maalaiskansakoulun opettajille suoritettava

kasvatusapu, 3 K.); 400 (maatalouden perusluoton jakelu, A. K. Pp.); 426 (s:n s:n, A. K.); 438 (tiedonanto Suomen ja Neuvostoliiton diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, A. K.).

Niukkanen, Juho, maanviljelijä, puolustusministeri.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.

Lomanpyynnöt:

272 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 16/10); 499 (s:n toistaiseksi 3/1 1940).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Nokelainen, Toivo, kirvesmies.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Pv:aan 35.
- „ varajäseneksi Puolv:aan 37.

Lomanpyyntö:

517 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 8/1 1940).

Nurmesniemi, Eero, maanviljelijä.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Lv:aan 34.
- „ varajäseneksi Siv:aan 36.
- „ jäseneksi Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta halpakorkoisiksi lainoiksi suojeluskuntapiireille ja suojeluskunnille lyhytaikaisten korkeakorkoisten lainain maksamista varten. Liitteet IV. Ks. Suojeluskunnat.

Rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Kalajan järviuivion kuivattamiseen. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Rah. al. n:o 133 määrärahan osoittamisesta Tikkalansalmen sillan rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Toiv. al. n:o 68 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lomanpyyntö:

360 (sairauden takia 1 istunnosta 14/11).

O.**Oksala, Arvi**, insinööri.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu varajäseneksi Vv:aan 35.
- „ „ Työv:aan 37.
- „ jäseneksi Puolv:aan 37.
- „ puheenjohtajaksi Puolv:aan 44.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suojärven yhteiskoulun kannatusyhdistykselle. Liitteet IV. Ks. Oppikoulut.

Toiv. al. n:o 7 esityksen antamisesta osuustoiminnallisten teollisuus- ja kaupaliikkeiden verotuksesta samojen perusteiden mukaan kuin vastaavat yksityiset liikkeet. Liitteet IV. Ks. Osuusliikkeet.

Lomanpyyntö:

495 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 22/12).

Lausunnot:

78 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 321 (avustus vakinaisessa palveluksessa olevien asevelvollisten omaisille, 1 K.); 391 (tulo- ja omaisuusveron korottaminen, 3 K.); 394 (kahvi-, sokeri- ja bensinitullit v. 1940, 3 K.).

P.**Paasonen, Armas**, rautatieläinen.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu varajäseneksi Vv:aan 35.
- „ jäseneksi Kulv:aan 37.
- „ vuoden 1940 valtiontilintarkastajaksi 176.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 91 maantien rakentamisesta Muuruvedeltä Akonpohjaan. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 110 sillan rakentamisesta Peltosalmen yli. Liitteet XII. Ks. Silat.

Toiv. al. n:o 112 tutkimuksen toimittamisesta Varkauden—Kuopion laivavä-

län syventämiskustannuksista. Liitteet XII. Ks. Merenkulku.

Lomanpyyntö:

320 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 30/10).

Lausunto:

239 (Pohjois-Suomessa tehtävät yleiset työt, A. K. Pp.).

Paavolainen, Erkki, kansanopistonjohtaja, filosofianmaisteri.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ varajäseneksi Siv:aan 36.
- „ jäseneksi Työv:aan 36.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

Lomanpyyntö:

390 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 24/11).

Lausunto:

156 (meripalveluksessa olevien tapaturmavakuutus sodan aikana, 1 K.).

Paksujalka, Juho, maanviljelijä.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Lv:aan 34.
- „ varajäseneksi Prv:aan 34.

Aloite:

Toiv. al. n:o 13 määrärahasta kuntien mielisairasosastoille avustuksiksi hoitokustannuksiin. Liitteet VI. Ks. Sairaalat.

Lomanpyynnöt:

172 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 29/9); 313 (s:n s:n 27/10).

Pekkala, Mauno, ylijohdaja, valtiovarainministeri.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.

- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- ” ” Vv:aan 35.
- ” varajäseneksi Mtv:aan 36.
- ” ” Suurv:aan 41.
- ” puheenjohtajaksi Vv:aan 43.
- ” eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 174.
- kutsuttuna hallitukseen vapautettu valio-kuntajäsenyydestä 442.

L o m a n p y y n n ö t:

485 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n toistaiseksi 3/1 1940).

L a u s u n n o t:

185 (kutsu Vv:lle); 437 (tiedonanto Suomen ja Neuvostoliiton diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, A. K.).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Peltonen, Martti Hermann, luennoitsija.

- Lapin läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 31.
- ” jäseneksi Työv:aan 36.
- ” varajäseneksi Puolv:aan 37.
- ” jäseneksi Suurv:aan 41.

Peltonen, Onni Evert, veturinkuljettaja.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- ” varajäseneksi Vv:aan 35.
- ” jäseneksi Kulkv:aan 37.
- ” ” Puolv:aan 37.
- ” varapuheenjohtajaksi Puolv:aan 44.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta Valtion ruutitehtaan työväenasuntojen rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Ruutitehdas.

Rah. al. n:o 84 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Laukaan—Koiviston—Honkolan maantieltä Suolahden kauppalaan. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t:

296 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 20/10); 374 (s:n s:n 17/11); 442 (perheessä sattuneen sairauden takia s:n

5/12); 507 (läheisen omaisen kuoleman takia viikon ajaksi 5/1 1940).

Pennanen, Pekka, kunnallisneuvos.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu varajäseneksi Prv:aan 34.
- ” jäseneksi Suurv:aan 41.

A l o i t e:

Lak. al. n:o 4 laiksi tulitikkuverosta. Liitteet IV. Ks. Tulitikkuvero.

L o m a n p y y n n ö t:

172 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 29/9); 353 (s:n s:n 10/11); 390 (s:n s:n 24/11); 521 (s:n s:n 30/1 1940).

L a u s u n n o t:

13 (ehdottaa jäsenen kansliatoimikuntaan); 30 (ehdottaa tarkistajan ja hänelle varamiehen); 63 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 167 (lep. ollut V. J:n 37 §:n muuttaminen, A. K. hyl.); 224 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 438 (tiedonanto Suomen ja Neuvosto-Venäjän diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, A. K.).

Penttala, Isak, talonomistaja.

- Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Tv:aan 35.
- ” ” Kulkv:aan 37.

Perho, Kustaa, kirvesmies.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Työv:aan 37.
- ” varajäseneksi Suurv:aan 41.

A l o i t e:

Toiv. al. n:o 55 esityksen antamisesta laiksi maatalouspalkkatyöväen alimmista palkoista. Liitteet X. Ks. Maatalous.

Pilkama, Jalmari, maanviljelijä.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- ” jäseneksi Kulkv:aan 37.
- ” ” Suurv:aan 41.
- ” Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 175.

Lomanpyyntö:

328 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 1/11).

Lausunto:

38 (kutsu Kulkv:lle).

Pilppula, Juho Erland, kunnallisneuvos.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ valitsijamiesten puheenjohtajaksi 32.
- „ jäseneksi Vv:aan 35.
- „ varajäseneksi Puolv:aan 37.
- „ eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 175.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 5 laiksi tulitikkuverosta. Liitteet IV. Ks. Tulitikkuvero.

Rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta avustuslainaksi Villakeskus Oy:lle. Liitteet IV. Ks. Villan tuotanto.

Rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta uusien kalastajaliittojen ja Suomen Kalastusyhdistyksen toiminnan tukemiseen. Liitteet IV. Ks. Kalastus.

Lomanpyyntö:

390 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 24/11).

Lausunnot:

13 (ehdottaa jäsenen kansliatoimikuntaan); 30 (ehdottaa tarkistajan ja hänelle varamiehen); 32 (kutsu valitsijamiehille); 169 (s:n s:n); 293 (s:n s:n); 354 (s:n s:n); 437 (tiedonanto Suomen ja Neuvosto-Venäjän diplomaattisten suhteiden katkeamisesta, A. K.); 448 (kutsu valitsijamiehille).

Pitkänen, Matti, maanviljelijä.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ Työ:aan 36.
- vapautettu Työ:n jäsenyydestä 354.
- valittu varajäseneksi Ulkv:aan 360.

Aloite:

Toiv. al. n:o 51 työnantajan vapauttamisesta kansaneläkelain mukaisesta maksu- ja tilinpitovelvollisuudesta. Liitteet X. Ks. Kansaneläke.

Lausunnot:

144 (laki sotatilasta, 2 K.); 231 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.).

Pitkäsilta, Anselm, vaatturi.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu varajäseneksi Ltv:aan 36.

Pohjala, Kyllikki, sairaanhoitajatar.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi kansliatoimikuntaan 13.
- „ „ Tv:aan 35.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Porin yleisen sairaalan laajentamiseksi ja muuttamiseksi keskussairaalaksi. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Toiv. al. n:o 17 toimenpiteistä moottorijoneuvojen ja käyttömoottorien melun ehkäisemiseksi. Liitteet VII. Ks. Moottorijoneuvot.

Toiv. al. n:o 23 huonokuuloisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämisestä. Liitteet VIII. Ks. Kansakoulut.

Toiv. al. n:o 78 Porin—Lauttakylän välisen valtatieen kuntoonsaattamisesta. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanpyynnöt:

147 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/9); 390 (s:n s:n 24/11); 495 (virka-tehtävien takia s:n 22/12); 507 (s:n viikon ajaksi 5/1 1940).

Pohjannoro, Arvo, kirkkoherra.

- Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Kulkv:aan 37.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 48 korotetun määrärahan osoittamisesta kotiteollisuuden edistämiseksi. Liitteet IV. Ks. Kotiteollisuus.

Rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta naiskotiteollisuuskoulun perustamiseksi Mikkeliin. Liitteet IV. Ks. Kotiteollisuus.

Rah. al. n:o 91 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Mikkelin—Anttolan maantieltä Parkkilan tienristeyksen seudulta Väänälän y. m. kylien kautta Koikkalan kunnantielle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 92 korotetun määrärahan osoittamisesta Puhoksen—Seikanlammen maantien oikaisemiseen. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 131 määrärahan osoittamisesta Ukonsalmen sillan rakentamiseen. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Toiv. al. n:o 25 toimenpiteistä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin. Liitteet VIII. Ks. Kansakoulut.

Toiv. al. n:o 75 toimenpiteistä rautatieylikäytävillä sattuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

L o m a n p y y n n ö t:

272 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 16/10); 296 (s:n s:n 20/10); 323 (virka-tehtävien takia s:n 31/10).

Pyö, Juho, asutustilallinen.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu varajäseneksi Ltv:aan 36.
- ” ” Mtv:aan 36.
- ” ” Suurv:aan 41.

L a u s u n n o t:

256 (hevosten otto sotavoiman tarpeisiin, 3 K.); 407 (uudis- ja laidunviljelyspalkkiot pienviljelijöille, A. K.).

Pyörälä, Juho, maanviljelijä.

- tullut eduskuntaan ed. Janhosen varamiehenä Oulun läänin vaalipiiristä 323.
- valittu jäseneksi Työv:aan 360.

L o m a n p y y n t ö:

374 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 17/11).

Pärssinen, Matti, maanviljelijä, kunnallislautakunnan esimies.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu varajäseneksi Lv:aan 34.
- ” ” Pv:aan 35.
- ” ” jäseneksi Tv:aan 35.

L o m a n p y y n n ö t:

296 (sairauden takia 1 istunnosta 20/10); 328 (yksityisasiain takia s:n 1/11).

R.

Raatikainen, Jussi, päätoimittaja.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- ” ” jäseneksi Lv:aan 34.
- ” ” Puolv:aan 37.
- ” ” varajäseneksi Vv:aan 177.

A l o i t e:

Rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta Sortavalan—Läskelän oikoradan rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Rautatiet.

Raatikainen, Uuno, myymälänhoitaja.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Suurv:aan 41.

A l o i t e:

Toiv. al. n:o 82 maantien rakentamisesta Viitasaaren Kärnänkoskelta saman pitäjän Löytänän kylään. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n t ö:

353 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 10/11).

Rantala, Viljo, maatyöläinen.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.

- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Vv:aan 35.
- „ vuoden 1940 valtioneilintarkastajaksi 175.
- „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.
- „ jäseneksi Tv:aan 177.
- „ puheenjohtajaksi Pv:aan 193.

Aloite:

Rah. al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta maaseudun varattomien, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseksi. Liitteet IV. Ks. Asunto-olot.

Lausunnnot:

158 (kansanhuoltohallinnon määräraha, A. K.); 457 (budjetti vuodelle 1940, 15 Pl. II luku); 457 (s:n s:n, pääomatulot).

Rantamaa, Antti Johannes, pastori.

- Mikkelin läänin vaalipiiriin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Siv:aan 36.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloite:

Toiv. al. n:o 79 maantien rakentamisesta Varkauden—Joroisten maantiestä Teemassaaren, Sianleuan, Voinsalmen ja Torasalon kylien kautta Rantasalmen kirkolle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanpyynnöt:

296 (virkatehtävien takia 4 päiväksi 20/10); 507 (s:n viikon ajaksi 5/1 1940).

Raunio, Eino, toimistonhoitaja.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiiriin valitsema 6.
- valittu varajäseneksi Tv:aan 35.
- „ jäseneksi Puolv:aan 37.

Reinikainen, Oskar Brynolf, lääketieteen-lisensiaatti, pääjohtaja.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiiriin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ „ Tv:aan 35.
- „ puheenjohtajaksi Tv:aan 43.

Lomanpyynnöt:

465 (virkatehtävien takia yhdestä istunnosta 7/12); 485 (s:n s:n 19/12); 495 (s:n s:n 22/12).

Lausunnnot:

232 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 300 (rikosten uusiminen, 3 K.).

Rydberg, Kaisu-Mirjami, toimittaja.

- Uudenmaan läänin vaalipiiriin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Siv:aan 36.
- „ varajäseneksi Suurv:aan 41.

Aloite:

Toiv. al. n:o 19 esityksen antamisesta eräiden köyhäinhoitoa saaneiden henkilöiden ja heidän omaistensa vapauttamisesta korvausvelvollisuudesta. Liitteet VII. Ks. Köyhäinhoito.

Lomanpyyntö:

495 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/12).

Rytinki, Eino Jaakko, pienviljelijä.

- Oulun läänin vaalipiiriin valitsema 9.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 32.
- „ jäseneksi Kulkv:aan 37.
- „ varajäseneksi Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta Iijoen perkaustöitä varten. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta Vuorma- ja Hetejärvien kuivatamistöitä varten. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Rah. al. n:o 100 määrärahan osoittamisesta Eskolan—Korentokankaan kunnantien maantiekse kunnostamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 106 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven kunnan Puhoksen Myllykankaalta Puolangan—Taivalkosken maantielle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 127 korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 36 toimenpiteistä asutustoiminnan jouduttamiseksi. Liitteet IX. Ks. Asutustoiminta.

Toiv. al. n:o 100 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven Kurenalta Iijoen pohjoispuolitse Parkkilan lossiin Hirvaskosken—Siirankankaan maantielle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 101 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Oulun—Puolangan maantieltä lähtevän Olvasen kylätien päästä Juurikan—Jaurakjärven kautta Taipaleenharjun seudulle Oulun—Kuusamon maantielle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 102 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Kivijoen seutua Rannan kirkolle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t:

89 (yksityisasiain takia 2 päiväksi 15/9); 97 (s:n s:n 1 istunnosta 18/9); 256 (s:n s:n 4 päiväksi 13/10); 339 (s:n s:n 3/11); 374 (läheisen omaisen sairauden tähden 4 päiväksi 17/11); 382 (perheessä sattuneen sairauden takia viikon ajaksi 21/11); 495 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/12).

L a u s u n n o:

400 (maatalouden perusluoton jakelu, A. K. Pp.).

Räisänen, Yrjö, toimittaja.

- Kuopion läänin läntisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu tarkistajaksi 30.
- „ jäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ varajäseneksi Lv:aan 34.

A l o i t t e e t:

Lak. al. n:o 21 leipomotyölaiksi. Liitteet X. Ks. Leipomot.

Rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta eräiden postiautonkuljettajain tointen vakinaistamiseksi. Liitteet IV. Ks. Postilaitos.

Rah. al. n:o 132 määrärahan osoittamisesta Peltosalmen sillan rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Sillat.

L o m a n p y y n n ö t:

452 (kunnallisten tehtävien takia 1 istunnosta 6/12); 495 (yksityisasiain takia s:n 22/12).

L a u s u n n o t:

194 (rikosten uusiminen, 1 K.); 239 (s:n, 2 K. Pp.); 282 (V. J:n 6 §:n muuttaminen, 2 K.); 296, 299 (rikosten uusiminen, 3 K.); 398 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K. Pp.); 412, 425 (s:n s:n, A. K.).

S.

Saarinen, Paavo, taloudenhoitaja.

- valittu Suomen Pankin tilintarkastajain varamieheksi 175.

Saarinen, Yrjö Reino, maanviljelysinsinööri.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.

A l o i t e:

Rah. al. n:o 31 korotetun määrärahan osoittamisesta uusien maanviljelysinsinöörin- ja rakennusmestarinvirkojen perustamista varten. Liitteet IV. Ks. Virkamiehet.

L o m a n p y y n n ö t:

89 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 15/9); 172 (yksityisasiain takia s:n 29/9); 353 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 10/11); 406 (s:n 2 istunnosta 28/11); 485 (s:n viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n s:n 3/1 1940).

L a u s u n n o t:

80 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 325 (maanparannustöiden kustannukset, A. K.); 395 (kahvi-, sokeri- ja bensiinitullit v. 1940, 3 K.); 400, 401 (korototmat asutuslainat rintamamiehille, A. K.).

Salmela-Järvinen, Martta Helena, työläisnaisliittosihteeri.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ „ Siv:aan 36.

Lomanpyyntö:

507 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 5/1 1940).

Salmenoja, Johan Pietari, tarkastaja.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Vv:aan 35.
- „ „ Pv:aan 35.
- „ puheenjohtajaksi Pv:aan 43.
- kutsuttuna hallitukseen vapautettu valio-
- kuntajäsenyydestä 147.
- valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun
- varamieheksi 176.
- „ jäseneksi Vv:aan 452.
- „ puheenjohtajaksi Vv:aan 466.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 80 määrärahan osoittamisesta Myllykosken—Inkeröisten maantien rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 141 määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen satamien jäänsärkijäaluksen rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Merenkulku.

Lomanpyyntö:

495 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/12).

Lausunto:

500 (kutsu Vv:lle).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Salmiala, Bruno Aleksander, professori.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.

Lomanpyynnöt:

97 (yksityisasiain takia 2 päiväksi 18/9); 452 (sairauden takia viikon ajaksi 6/12); 499 (s:n s:n 3/1 1940).

Lausunnot:

38 (rikosten uusimista koskeva lain-säädäntö, Lk.); 196 (s:n, 1 K.); 208, 226 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 299 (rikosten uusiminen, 3 K.); 333 (sotavakuutuslaki, Lk.); 366 (nuoret rikoksentehtäjät, 1 K.).

Salo, Sulo, pienviljelijä.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ varajäseneksi Lv:aan 34.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta Pyhäkosken voimalaitoksen rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Pyhäkosken voimalaitos.

Rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta aluelääkärinviran perustamiseksi Oulujärven länsipuolelle. Liitteet IV. Ks. Lääkärit.

Rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta aluelääkärin palkkaamiseksi Paltamon kuntaan. Liitteet IV. Ks. Lääkärit.

Rah. al. n:o 101 määrärahan osoittamisesta Kiehimän—Puolangan maantien korjaamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 102 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Leinolankosken asemalta Puokiovaaran seudulle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 134 määrärahan osoittamisesta sillan ja penkereen rakentamiseksi Otermajärven salmeen Vaalan—Puolangan maantiellä. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Rah. al. n:o 135 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Oulujoen yli Utajärven lossipaikalle. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Rah. al. n:o 145 määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon rakentamista varten Puolangan kirkolta Pudasjärvelle ja Suomussalmen Yli-Näljängälle. Liitteet IV. Ks. Puhelinjohdot.

Rah. al. n:o 146 määrärahan osoittamisesta Kajaanin kihlakunnan puhelinverkoston tihentämiseksi. Liitteet IV. Ks. Puhelinjohdot.

Toiv. al. n:o 95 Hetekylän maantien jatkamisesta Olvasen kylätiehen. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 96 Ristijärven kirkolta lähtevän Kiehimän—Puolangan maantielle johtavan n. s. Uvan—Kotilankylän paikallistien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 97 maanteiden rakentamisesta Puolangan kunnan Lylykylästä

ja Joukukylästä jollekin lähimmälle asemalle tai pysäkille. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n t ö :

244 (matkalla sattuneen esteen takia 1 istunnosta 10/10).

Salovaara, Väinö V., kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri.

— Uudenmaan läänin vaalipiiriin valitsema 5.

L o m a n p y y n n ö t :

485 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n toistaiseksi 3/1 1940).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Sarlin, Bruno, ent. maaherra.

— valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

Saukkonen, Tauno, maanviljelijä, kunnallislautakunnan esimies.

— Viipurin läänin itäisen vaalipiiriin valitsema 7.

— valittu jäseneksi Tv:aan 35.

— ” ” Työv:aan 36.

L o m a n p y y n n ö t :

97 (kunnallisten tehtävien takia 1 istunnosta 18/9); 328 (yksityisten s:n s:n 1/11).

Schildt, Yrjö, maanviljelijä, kapteeni evp.

— Mikkelin läänin vaalipiiriin valitsema 8.

— valittu valitsijamieheksi 32.

— ” varajäseneksi Ulkv:aan 34.

— ” ” Kulkv:aan 37.

— ” jäseneksi Puolv:aan 37.

A l o i t t e e t :

Lak. al. n:o 22 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta. — Ks. Uudisviljelys.

Rah. al. n:o 82 määrärahan osoittamisesta tiesuunnan tutkimiseksi Kalkisten lauttapaikalta Heinolan kirkonkylään. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 18 esityksen antamisesta lainajyvästöistä ja siemenrahastoista an-

netun lain muuttamisesta. Liitteet VII. Ks. Lainajyvästöt.

Toiv. al. n:o 42 esityksen antamisesta uudisviljelyspalkkioista annetun lain muuttamisesta. Liitteet IX. Ks. Uudisviljelys.

Toiv. al. n:o 85 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Korpi- lahden Rutalahden kylästä Oittilan kylään. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

L o m a n p y y n n ö t :

277 (perheessä sattuneen sairauden takia 1 istunnosta 17/10); 390 (läheisen omaisen hautajaisten takia s:n 24/11); 495 (virkatehtävien takia s:n 22/12).

L a u s u n n o t :

144 (laki sotatilasta, 2 K.); 206 (väestönsuojelulaki, 1 K.).

Sillanpää, Miina, talousneuvos.

— Turun läänin pohjoisen vaalipiiriin valitsema 6.

— toiminut ikäpuhemiehenä ensimmäisessä täysistunnossa 11.

— valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.

— ” varajäseneksi Työv:aan 37.

— ” kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

L o m a n p y y n n ö t :

485 (sairauden takia viikon ajaksi 19/12).

L a u s u n t o :

38 (kutsu Ulkv:lle).

Simonen, Heikki, maanviljelijä.

— Oulun läänin vaalipiiriin valitsema 9.

— valittu jäseneksi Mtv:aan 36.

A l o i t e :

Toiv. al. n:o 14 toimenpiteistä alue-sairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan. Liitteet VI. Ks. Sairaalat.

L o m a n p y y n n ö t :

296 (sairauden takia 1 istunnosta 20/10); 382 (s:n s:n 21/11); 390 (s:n s:n toistaiseksi 24/11).

L a u s u n t o :

376 (aluesairaala Ylivieskaan, A. K.).

Sinisalo, Väinö Viljami, työmies.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamiesten varajäseneksi 31.
- „ „ jäseneksi Kulkv:aan 37.

Lomanpyynnöt:

296 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 20/10); 406 (s:n s:n 28/11); 499 (s:n s:n 3/1 1940).

Sipi, Väinö, pankinjohtaja.

- valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Soini, Kalle, maanviljelysneuvos.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Vv:aan 34.

Soininen, Heikki, maanviljelijä.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Lv:aan 34.
- „ „ Kulkv:aan 37.
- „ „ kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta avustukseksi synnytyslaitoksen rakentamista varten Kaavin kunnan sairaalan yhteyteen. Liitteet IV. Ks. Sairaalat.

Rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta Koitajoen perkaustöitä varten. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Rah. al. n:o 96 määrärahan osoittamisesta Kaavin—Kortteisen—Sivakkavaaran tien kuntoon saattamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 97 määrärahan osoittamisesta Kaavin kunnan Ukonvaaran ja Polvijärven kunnan Hukkalan välisen tien kuntoonpanemista ja valtion hoitoon ottamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 38 toimenpiteistä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi. Liitteet IX. Ks. Asutustoiminta.

Ström, Halvdan, filosofianmaisteri.

- valittu yksityistulkiksi ruotsalaisia kansanmiehiä varten 33.

Sundström, Cay, odontologiankandidaatti.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 4 esityksen antamisesta lainmuutokseksi, joka tekisi Suomen kauppalaivastossa palveleville, ulkomailla oleskeleville merimiehille mahdolliseksi osallistumisen eduskuntavaaleihin. Liitteet I. Ks. Vaalilaki.

Toiv. al. n:o 5 armeijan oikeusasiamiehen toimen perustamisesta. Liitteet I. Ks. Armeijan oikeusasiamies.

Lomanpyynnöt:

187 (sairauden takia 1 istunnosta 3/10); 499 (läheisen omaisen sairauden takia viikon ajaksi 3/1 1940).

Lausunnot:

132 (vapaamuurariuden kieltäminen, Lk.); 165 (lep. ollut V. J:n 37 §:n muuttaminen, A. K. hyl.); 251 (väestönsuojelulaki, 2 K.); 300 (rikosten uusiminen, 3 K.); 423 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K.).

Susitaival, Paavo, everstiluutnantti.

- Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.

Aloite:

Toiv. al. n:o 6 toimenpiteistä vapaamuurariuden kieltämiseksi. Liitteet II. Ks. Vapaamuurarius.

Lomanpyynnöt:

161 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 26/9); 442 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 5/12); 485 (s:n s:n 19/12); 499 (s:n s:n 3/1 1940).

Lausunnot:

98 (ministeriöiden lukumäärä, 3 K.); 128 (vapaamuurariuden kieltäminen, Lk.); 218 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.).

Suurkonka, Anton, maanviljelijä.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ jäseneksi Prv:aan 34.
- „ varajäseneksi Ltv:aan 36.
- „ jäseneksi Puolv:aan 37.

Aloite:

Lak. al. n:o 16 laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta. Liitteet XI. Ks. Suojeluskunnat.

Lomanpyyntö:

360 (sairauden takia viikon ajaksi 14/11).

Lausunto:

252 (suojeluskuntalain muuttaminen, 2 K.).

Svento, Reinhold, sanomalehdentoimittaja.

- Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ puheenjohtajaksi Ulkv:aan 43.

Lomanpyyntö:

499 (perheessä sattuneen kuolemantapauksen johdosta viikon ajaksi 3/1 1940).

Lausunto:

229 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.).

Syrjälä, Helena, lehtori.

- valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Syrjänen, August, kansakoulunopettaja.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Siv:aan 36.
- „ varajäseneksi Kulkv:aan 37.

Söderhjelm, Johan Otto, lakitieteentohtori.

- valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi 176.

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

T.**Tammio, E. H. I.**, lakitieteenkandidaatti, eduskunnan sihteeri.

- pitää pöytäkirjaa eduskunnan avajais- ja päättäjäistilaisuuksissa 24 ja 535.

Tanner, Väinö, toimitusjohtaja, valtiovarainministeri, myöhemmin ulkoasiainministeri.

- Turun läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 174.

Lomanpyynnöt:

272 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 16/10); 485 (s:n s:n viikon ajaksi 19/11); 499 (s:n s:n toistaiseksi 3/1 1940).

Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Tarkkanen, Eemil Mikael, maanviljelijä, kunnallisneuvos.

- Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Vv:aan 35.
- „ varapuheenjohtajaksi Vv:aan 43.
- „ vuoden 1940 valtioneuvoston tarkastajaksi 175.

Lausunnot:

457 (budjetti vuodelle 1940, 15 Pl. II luku); 459 (s:n s:n, pääomatulot).

Teittinen, Sulo Johannes, maamittausinsinööri.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ jäseneksi Ltv:aan 35.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi pienviljelijöille maatalouskoneiden hankkimista varten. Liitteet IV. Ks. Pienviljelys.

Rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäin konekursseja varten. Liitteet IV. Ks. Pienviljelys.

Rah. al. n:o 81 määrärahan osoittamisesta Savon valtatie oikaisemiseen ja parantamiseen. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 44 esityksen antamisesta pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi. Liitteet IX. Ks. Pienviljelys.

Lomanpyynnöt:

97 (virkatehtävien takia 1 istunnosta 18/9); 244 (s:n s:n 10/10); 499 (perheessä sattuneen sairauden takia viikon ajaksi 3/1 1940).

Tervo, Samuli, piirisihteeri.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Prv:aan 34.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 94 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hattuvaaran maantieltä Nuorajärven itäpuolitse Möhkön kylään Ilomantsin kunnassa. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 95 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ilomantsin pitäjän Möhkön kylästä Ontronvaaran kautta Lokalahteen. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lomanpyyntö:

172 (sairauden takia 1 istunnosta 29/9).

Toivonen, Otto, luennoitsija.

- Hämeen läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu jäseneksi Prv:aan 34.
- „ varajäseneksi Pv:aan 35.

Aloitteet:

Lak. al. n:o 1 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta. Liitteet I. Ks. Valtiopäiväjärjestys.

Toiv. al. n:o 52 esityksen antamisesta laiksi työajasta maataloudessa. Liitteet X. Ks. Maatalous.

Lomanpyynnöt:

477 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 9/12); 495 (s:n s:n 22/12).

Lausunnot:

279, 284 (V. J:n 6 §:n muuttaminen, 2 K.).

Tolonen, Juho Fredrik, pienviljelijä.

- Mikkelin läänin vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 31.
- „ jäseneksi Tv:aan 35.
- „ varajäseneksi Mtv:aan 36.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 89 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Enonkosken Hanhivirrasta Ihamaniemen—Pyyllinsaaren—Vaaluvirran kautta Heinäveden asemalle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 59 kiertävien kotiapulaisten koulutuksen järjestämisestä. Liitteet X. Ks. Kotiapulaiset.

Toiv. al. n:o 88 tutkimuksen toimittamisesta Pieksämäen pitäjän Vanajan kylästä Rautalammin—Hankasalmen tielle johtavalla tiesuunnalla. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Toiv. al. n:o 89 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Silvolan rautatiepysäkiltä Savonlinnan—Moin-salmen tielle. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Tolppanen, Matti, maanviljelijä.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ varajäseneksi Pv:aan 35.
- „ jäseneksi Mtv:aan 36.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 41 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi viljatullista aiheutuvan rasituksen lieventämiseksi Itä-Suomen rajaseutukunnissa. Liitteet IV. Ks. Tullimaksut.

Rah. al. n:o 98 määrärahan osoittamisesta Ilomantsin kunnassa Hattuvaaran tieltä Koivuvaaran kylästä alkavan ja Lutikkavaaran kylän kohdalla Liusvaaran tiehen yhtyvän yhdystien rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 99 määrärahan osoittamisesta Porokylästä Ylikylän ja Saramon kylien kautta Nurmeksen—Kuhmon tiehen yhtyvän tien rakentamiseksi. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Lomanpyynnöt:

320 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 30/10); 374 (oikeusasiain takia 2 päiväksi 17/11).

Tukia, Elias, maanviljelijä, kunnallisneuvos.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ varajäseneksi Puolv:aan 37.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 6 korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomen ilmapuolustusliitolle. Liitteet IV. Ks. Ilmapuolustus.

Rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Lappeenrannan—Luumäen rautatien rakentamista varten. Liitteet IV. Ks. Rautatiet.

Rah. al. n:o 142 määrärahan osoittamisesta Saimaan—Kuolimojärven kanavan rakentamiseen. Liitteet IV. Ks. Kanavat.

Lomanpyyntö:

43 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 8/9).

Turja, Ernsti Aleksanteri, maanviljelijä, kunnallisneuvos.

- Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Prv:aan 34.
- „ „ Pv:aan 35.

Lomanpyynnöt:

97 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 18/9); 244 (matkalla sattuneen esteen takia s:n 10/10); 296 (yksityisasiain takia s:n 20/10); 313 (s:n s:n 27/10).

Turkia, Matti, toimittaja.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Vv:aan 35.

Lausunto:

38 (kutsu Vv:lle).

Turkka, Arvi, toimittaja.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Työv:aan 36.

Lomanpyyntö:

477 (sairauden takia 1 istunnosta, 9/12).

Turunen, Varma Kosto, järjestäjä.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu varajäseneksi Siv:aan 36.
- „ jäseneksi Suurv:aan 41.

Lomanpyyntö:

477 (sairauden takia 2 istunnosta, 9/12).

Tuurna, Arno, varatuomari, kaupunginjohtaja.

- Viipurin läänin läntisen vaalipiirin valitsema 7.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ jäseneksi Ltv:aan 35.
- „ varajäseneksi Puolv:aan 37.

Aloite:

Toiv. al. n:o 22 teknillisen opiston perustamisesta Viipuriin. Liitteet VIII. Ks. Teknilliset opistot.

Lomanpyynnöt:

272 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 16/10); 485 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 19/11).

Lausunto:

316 (teknillisen opiston perustaminen Viipuriin, A. K.).

Törngren, Ralf, filosofianmaisteri.

- Turun läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 6.
- valittu valitsijamieheksi 32.
- „ jäseneksi Pv:aan 35.
- „ „ Työv:aan 36.
- „ puheenjohtajaksi Työv:aan 44.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 75 määrärahan osoittamisesta Iniön kunnan liittämisestä val-

takunnan puhelinverkostoon Houtskarín ja Korppoon kautta. Liitteet IV. Ks. Puhelinjohdot.

Toiv. al. n:o 3 esityksen antamisesta lainmuutoksesta, joka tekisi ulkomailla oleskeleville kansalaisille mahdolliseksi osallistumisen eduskuntavaaleihin. Liitteet I. Ks. Vaalilaki.

Toiv. al. n:o 113 puhelinyhteyden järjestämisestä Korppoon sekä Korppoon ja Nauvon ulkosaariston välille. Liitteet XII. Ks. Puhelinjohdot.

L o m a n p y y n n ö t:

244 (sairauden takia 1 istunnosta 10/10); 296 (virkatehtävien takia s:n 20/10); 320 (ulkomaanmatkan takia s:n 30/10).

L a u s u n n o t:

154 (meripalveluksessa olevien tapaturmavakuutus sodan aikana, 1 K.); 513, 514 (kansaneläkelain väliaikainen muuttaminen, 1 K.).

U.

Udd, I. Wilh., rakennusmestari.

— valittu vuoden 1940 valtiontilintarkastajain varamieheksi 175.

W. V.

Wainio, Jalo Veikko, lehtori.

— Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
— valittu valitsijamieheksi 32.

L o m a n p y y n n ö t:

33 (yksityisasiain takia 2 istunnosta 7/9); 272 (s:n 1 istunnosta 16/10); 277 (s:n s:n 17/10); 328 (s:n s:n 1/11); 485 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 19/12); 499 (s:n s:n 3/1 1940).

Vehkaoja, Heikki, maanviljelijä.

— valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Veijo, Albert, agronomi.

— valittu kansaneläkelaitoksen valtuutetun varamieheksi 176.

Welling, Yrjö, maanviljelijä.

— Viipurin läänin itäisen vaalipiirin valitsema 7.

— valittu jäseneksi Vv:aan 35.

— ” ” Suurv:aan 41.

Wenman, Karl Johan, maanviljelijä.

— Vaasan läänin eteläisen vaalipiirin valitsema 9.

— valittu jäseneksi Ltv:aan 36.

Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä.

— Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.

— valittu varajäseneksi Ulkv:aan 34.

— ” ” jäseneksi Vv:aan 35.

— ” ” eduskunnan pankkivaltuusmieheksi 174.

A l o i t e:

Toiv. al. n:o 16 esityksen antamisesta tielainsäädännön uudistamisesta. Liitteet VII. Ks. Tielaki.

Wickman, Albin, saarnaaja.

— Vaasan läänin pohjoisen vaalipiirin valitsema 9.

— valittu jäseneksi Työv:aan 36.

— ” ” Kulkv:aan 37.

A l o i t t e e t:

Rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Kyrkans Ungdom-nimiselle nuorisoliitolle siveellis-uskonnolliseen työhön ruotsinkielisillä rannikko- ja saaristoseuduilla. Liitteet IV. Ks. Nuorisoliike.

Toiv. al. n:o 11 tutkimuksen toimittamisesta olosuhteista, joiden vallitessa Pietarsaaren pitäjänmiesten ja Pietarsaaren kaupungin asukkaiden yhteismetsä 1850-luvulla siirtyi kruunulle. Liitteet IV. Ks. Pietarsaaren yhteismetsä.

Toiv. al. n:o 43 uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavista palkkioista annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IX. Ks. Uudisviljelys.

Lausunnot:

143 (laki sotatilasta, 2 K.); 408 (uudis- ja laidunviljelyspalkkiot pienviljelijöille, A. K.); 412 (alkoholistilain väliaikainen muuttaminen, 1 K.).

Wiik, Karl Harald, filosofianmaisteri.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Prv:aan 34.
- „ varajäseneksi Ulkv:aan 34.
- „ varapuheenjohtajaksi Prv:aan 43.

Aloite:

Toiv. al. n:o 49 esityksen antamisesta pakollisen työttömyysvakuutuksen toteuttamiseksi. Liitteet X. Ks. Työttömyysvakuutus.

Lomanyyntö:

339 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 3/11).

Lausunnot:

66 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 142, 143, 144 (laki sotatilasta, 2 K.); 150 (s:n s:n, 3 K.); 167 (lep. ollut V. J:n 37 §:n muuttaminen, A. K. hyl.); 219 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 236 (rikosten uusiminen, 2 K. Pp.); 251 (väestönsuojelulaki, 2 K.); 257 (s:n, 3 K.); 299 (rikosten uusiminen, 3 K.); 335, 336 (sotatilalain muutos, 2 K.); 419 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K.); 486 (kutsu Prv:lle); 490, 492 (eräiden rikosasiain käsittely sodan aikana, 1 K.); 494 (s:n s:n, 2 K.); 497 (asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta, A. K.); 513 (kansaneläkelain väliaikainen muuttaminen, 1 K.); 519 (s:n s:n, 3 K.).

Vilhula, Taavi Nikolai, agronomi.

- Vaasan läänin itäisen vaalipiirin valitsema 8.
- valittu varajäseneksi Prv:aan 34.
- „ jäseneksi Mtv:aan 36.
- „ puheenjohtajaksi Mtv:aan 43.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta palsta- ja lapsiavustusviljelmä-

toiminnan tukemiseksi. Liitteet IV. Ks. Lapsiavustusviljelmät.

Toiv. al. n:o 28 maatalouskoeaseman perustamisesta Keski-Suomeen. Liitteet IX. Ks. Koetoiminta.

Toiv. al. n:o 81 maantien rakentamisesta Petäjäveden pitäjässä olevan Kummunmyllyn seudulta Kalliokosken myllylle Multian pitäjässä. Liitteet XII. Ks. Maantiet.

Lomanyyntö:

501 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 3/1 1940).

Lausunto:

401 (korottomat asutuslainat rintamiehille, A. K.).

Virkkunen, Paavo Eemil, kirkkoherra, teologiantohtori.

- Uudenmaan läänin vaalipiirin valitsema 5.
- valittu tarkistajaksi 30.
- „ varajäseneksi Suurv:aan 41.
- „ tarkistajain puheenjohtajaksi 42.

Lomanyyntö:

172 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 20/9); 442 (virkatehtävien takia viikon ajaksi 5/12); 485 (s:n 1 istunnosta 19/12).

Lausunnot:

69, 83, 84 (budjetti vuodelle 1940, Lk.); 145 (laki sotatilasta, 2 K.); 225, 231 (lep. ollut tasavallan suojelulaki, A. K.); 410 (alkoholistilain väliaikainen muuttaminen, 1 K.); 418 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K.).

Virranniemi, Uuno Antti, maanviljelijä.

- Oulun läänin vaalipiirin valitsema 9.
- valittu jäseneksi Tv:aan 35.
- „ varajäseneksi Työv:aan 37.
- „ „ Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta Kitkajoen Käylän—Juuman välisen osan perkaustyötä varten. Liitteet IV. Ks. Perkaustyöt.

Rah. al. n:o 112 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Mäkelän—Heikkilän—Pukarin tieltä Nivalan talon kohdalta Eksymän talon kautta Enojärvelle Kuusamossa. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 113 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kuusamon—Tuutijärven tieltä Paanajärven luoteiskulmasta Ruskeakalliolle. Liitteet IV. Ks. Maantiet.

Rah. al. n:o 136 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Romppasen salmen lossipaikalle Taivalkoskella. Liitteet IV. Ks. Sillat.

Toiv. al. n:o 12 toimenpiteistä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle. Liitteet VI. Ks. Sairaalat.

Toiv. al. n:o 39 toimenpiteistä Kuusamon ja Posion kunnissa vuoden 1927 jälkeen perustettujen mäkitupa-alueiden itsenäistytymiseksi. Liitteet IX. Ks. Asutustoiminta.

Toiv. al. n:o 72 esityksen antamisesta Taivalkosken—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII. Ks. Rautatiet.

Lomanyönnöt:

172 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 29/9); 343 (s:n s:n 4/11); 406 (s:n s:n 28/11).

Wirtanen, Atos Kasimir, kirjaltaja.

- Uudenmaan läänin vaalipiiriin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Siv:aan 36.

Lomanyönnöt:

353 (ulkomaanmatkan takia 3 päiväksi 10/11); 499 (s:n s:n viikon ajaksi 3/1 1940).

Voionmaa, Väinö, professori.

- Hämeen läänin pohjoisen vaalipiiriin valitsema 7.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 452.

Lomanyönnöt:

495 (yksityisasiain takia 1 istunnosta 22/12); 507 (s:n viikon ajaksi 5/1 1940). Ks. Hallituksen jäsenten lausunnot.

Väisänen, Jalmari, maanviljelijä.

- Kuopion läänin itäisen vaalipiiriin valitsema 8.
- valittu jäseneksi Pv:aan 35.
- ” ” Kulkv:aan 37.
- ” ” varajäseneksi Suurv:aan 41.

Ö.

Östenson, Ebba, filosofianmaisteri.

- Uudenmaan läänin vaalipiiriin valitsema 5.
- valittu jäseneksi Ulkv:aan 34.
- ” ” varajäseneksi Siv:aan 36.
- ” ” jäseneksi Suurv:aan 41.

Aloitteet:

Toiv. al. n:o 15 kunnallislakien muuttamisesta siten, että kuolleen henkilön tuloa verotettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin tulo- ja omaisuusverolaissa. Liitteet VI. Ks. Kunnallisverotus.

Toiv. al. n:o 60 nuorison ammatinvalintaa koskevan valistustoiminnan tehostamisesta. Liitteet X. Ks. Ammattikasvatus.

Österholm, John, sanomalehdentoimittaja.

- Uudenmaan läänin vaalipiiriin valitsema 5.
- valittu tarkistajain varamieheksi 30.
- ” valitsijamiesten varajäseneksi 32.
- ” varajäseneksi Ulkv:aan 34.
- ” ” Vv:aan 35.
- ” ” jäseneksi Siv:aan 36.
- ” ” Prv:aan 296.

Aloitteet:

Rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta Helsingin sokeainkoulun ruotsinkieliselle osastolle oman huoneiston vuokraamiseksi ja kaluston hankkimiseksi. Liitteet IV. Ks. Sokeainkoulut.

Ksm. koskeva kalastuslainsäädännön uudistamista 162; ministeri Koiviston vastaus 163.

Lausunnot:

345 (sotatilalain muuttaminen, 3 K.); 376 (työväenopistojen valtionapu, 1 K.); 398 (asetus valtakuntaa vahingoittavista painokirjoituksista, A. K. Pp.); 423 (s:n s:n, A. K.); 444 (yksityisoppikoulujen valtionapu, 2 K.); 511 (poikkeuksellisten olojen aiheuttamat muutokset verotukseen, 1 K.).

Eduskunnan oikeusasiamies ja hänen varamiehensä.

Oikeusasiamies :

Hakkila, Esko, lakitiedettenkandidaatti.

— valittu oikeusasiamieheksi kolmivuotiskaudeksi 1940—1942 452.

Oikeusasiamiehen varamies :

Puhakka, Yrjö Wilho, lakitieteentutkija.

— valittu oikeusasiamiehen varamieheksi kolmivuotiskaudeksi 1940—1942 452.

ASIALUETTELO.

.

Asialuettelo.

A.

Ahvenanmaa: — Ks. Puhelinjohdot.

Aita: — Ks. Rajaseutu.

Ajoneuvot: — Ks. Puolustuslaitos.

Akatemia: — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

Alkoholistit: Hallituksen esitys n:o 59 laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 360. L. Vv:aan 370. Vvm. n:o 27. Pp. 403. 1 K. 409. Suurvm. n:o 49. 2 K. 444. 3 K. 475. Eduskunnan vastaus. A. III.

Aloitteet: Esitellään Edk:lle 116—139, laki-aloitteet 116—118, rahaasia-aloitteet 118—128, toivomusaloitteet 128—139. Laki-aloite n:o 22 esitellään Edk:lle 348.

Aluelääkärit: — Ks. Lääkärit.

Aluesairaalat: — Ks. Sairaalat.

Ammattikasvatus: Ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 60 nuorison ammatinvalintaa koskevan valistustoiminnan tehostamisesta. Liitteet X, 17. s. 438 ja 439. L. Työ:aan 136.

Ammattioppilaitokset: — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

Ammattityö: — Ks. Rikosten uusiminen.

Armahdus: Hallituksen esitys n:o 30 laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta, tuodaan

Edk:lle 235. L. Prv:aan 242. Prvm. n:o 7. Pp. 253. 1 K. 258. Suurvm. n:o 17. 2 K. 270. 3 K. 272. Eduskunnan vastaus. A. III.

Armeijan oikeusasiamies: Ed. Sundströmin y. m. toiv. al. n:o 5 armeijan oikeusasiamiehen toimen perustamisesta. Liitteet I, 8. s. 27. L. Prv:aan 128.

Asevelvollisuus: Ed. Frietschin y. m. kysymys, joka koskee asevelvollisuuttaan suorittamaan kutsutun henkilön omaisten toimeentulon turvaamista, sekä puolustusministeri Niukkasen siihen antama vastaus 188—193.

— Ks. Armeijan oikeusasiamies. Leimavero. Puolustuslaitos.

Asukaslaskenta: — Ks. Väestölaskenta.

Asuntolaskenta: — Ks. Väestölaskenta.

Asunto-olot: Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 65 korotettujen määrärahan osoittamisesta kaupunkien, kauppala- ja muiden taajaväestön yhdyskuntain vähävaraisten, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseen. Liitteet IV, 77. s. 183. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 54. 66. A. K. 457. 458. A. II.

— Ed. Rantalan y. m. rah. al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta maaseudun varattomien, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseksi. Liitteet IV, 78. s. 184. L. Vv:aan 122. Käsitelty edellisen yhteydessä.

— Ed. Bonsdorffin y. m. rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta Bostadsföreningens Svenska Finland nimiselle yhdistykselle avustusten myöntämiseksi asun-

tojen korjauksiin. Liitteet IV,79. s. 186 ja 187. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 55. A. K. 457. A. II.

- Ed. Annalan y.m. toiv. al. n:o 53 avustuksien ja lainojen myöntämisestä maaseudun asunto-olojen parantamiseen vahvistettujen jakoperusteiden muuttamisesta. Liitteet X,10. s. 424. L. Työ:aan 135.

Asutustoiminta: Ed. Eskolan y.m. lak. al. n:o 15 laiksi asutuslain muuttamisesta. Liitteet IX,1. s. 347. L. Mtv:aan 117.

- Ed. Lohen y.m. toiv. al. n:o 35 valtion maiden asutuksen jouduttamisesta. Liitteet IX,11. s. 365. L. Mtv:aan 134.

- Ed. Rytingin y.m. toiv. al. n:o 36 toimenpiteistä asutustoiminnan jouduttamiseksi. Liitteet IX,12. s. 366. L. Mtv:aan 134.

- Ed. Soinisen y.m. toiv. al. n:o 38 toimenpiteistä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi. Liitteet IX,14. s. 369. L. Mtv:aan 134. Mtm. n:o 9 (Toiv. al. miet. n:o 10). Pp. 348. A. K. 356. A. V:2.

- Ed. Wirranniemen y.m. toiv. al. n:o 39 toimenpiteistä Kuusamon ja Posion kunnissa vuoden 1927 jälkeen perustettujen mäkitupa-alueiden itsenäistytymiseksi. Liitteet IX,15. s. 370. L. Mtv:aan 134.
- Ks. Vapausota.

Autot: — Ks. Moottoriajoneuvot. Postilaitos. Puolustuslaitos.

Avajaiset: Ilmoitus valtiopäivien avajaisista 13—15, valtiopäiväjumalanpalvelus 17—18, valtiopäiväin avajaiset 19—24.

B.

Belgia: Sähkösanomatervehdys Belgian edustajakamarilta Suomen eduskunnalle 499.

Bensiini: — Ks. Tullimaksut. Tuonti- ja vientikiellot.

Bolshevismi: — Ks. Valtioneuvoston tiedonanto.

Budjetti: — Ks. Tulo- ja menoarvio.

C.

Chile: Sähkösanomatervehdys Suomen eduskunnalle Chilen edustajakamarilta 499.

Costa Rica: Sähkösanomatervehdys Suomen eduskunnalle Costa Rican edustajakamarilta 486.

D.

Diakonissalaitokset: — Ks. Sairaalat.

E.

Eduskunnan istunnot: Valtiopäivien avajaiset 13—15, 17—24, vuoden 1939 valtiopäivien jatkaminen 497, eduskunnan istuntojen keskeyttäminen tammikuussa 1940 520. Vuoden 1939 valtiopäivien päättäminen 521, 522. Valtiopäiväin päättäjäiset 525—537.

Eduskunnan julkilausuma: Puhemiesneuvoston ehdotus Eduskunnan julkilausumaksi Suomen puolustusvoimille ja kansalle sekä vetoamus ulkomaihin 483—484. Hyväksytään yksimielisesti 484.

Eduskunnan jäsenet: Edustajain valtakirjain tarkastus 1—4. Luettelo eduskunnan jäsenistä vaalipiirittäin luettelutina 5—9, ed. Hirvensalo ilmoittautuu edustajantoi-meensa 97, puhemiehen muistosanat ed. Janhosesta 344, uusi edustaja (Juho Pyörälä) 354.

Eduskunnan kirjasto: — Ks. Virkamiehet.

Eduskunnan kokoontumispaikka: Tasavallan presidentin määräyksen mukaan eduskunta oikeutetaan kokoontumaan Kauha-joella tai jossain muussa paikassa Vaasan läänissä 442.

Eduskunnan päätös: A. V:2.

Eduskunnan tarkistajat: Vaalin aika 27, vaali (jäseniksi Estlander, Kivioja, Lonkainen, Räisänen ja Virkkunen, varajäse-

niksi Honka, Huotari, Komu, Kukkonen ja Österholm) 29.

Edustajain istumajärjestys: — Ks. Istumajärjestys.

Edustajaluettelo: Edustajain aakkosellinen luettelo 1—4. Luettelo eduskunnan jäsenistä vaalipiirittain 5—9.

Edustajanpalkkio: Hallituksen esitys n:o 19 laiksi edustajanpalkkiosta, tuodaan Edk:lle 91, 93. L. Vv:aan 94. Tasavallan presidentin kirjelmä, jolla esitys peruutetaan ja siitä annetaan tieto Vv:lle 311. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 73 laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta, tuodaan Edk:lle 499. L. Vv:aan 500. Vvm. n:o 39. Pp. 501. 1 K. 503. Suurvm. n:o 65. 2 K. 505. 3 K. 518. Eduskunnan vastaus. A. III.

Edustajan toimi: — Ks. Eduskunnan jäsenet. Edustajanpalkkio.

Edustajanvaalit: — Ks. Vaalilaki.

Edustajat: — Ks. Eduskunnan jäsenet. Edustajanpalkkio.

Ehdollinen rangaistustuomio: — Ks. Rikosten uusiminen.

Elokuvat: — Ks. Opetusfilmi.

Eläke: — Ks. Kansaneläke. Vapausota.

Emäntäkoulut: Ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 33 toimenpiteistä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon. Liitteet IX, 9. s. 362. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 14 (Toiv. al. miet. n:o 20). Pp. 402. A. K. 427. A. V: 2.

Esittelemättä jääneet mietinnöt: — Ks. Kanavat. Merenkulku. Sairaalat. Työttömyysvakuutus.

F.

Filmi: — Ks. Opetusfilmi.

H.

Hallituksen esitykset: n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940. — Ks. Tulo- ja menoarvio.

— n:o 2 Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista. — Ks. Valtiolainat.

— n:o 3 laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin. — Ks. Virkamiehet.

— n:o 4 laiksi kahvi- ja sokeritullien korottamisesta vuodeksi 1940. — Ks. Tullimaksut.

— n:o 5 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron korottamisesta. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.

— n:o 6 laiksi makeisvalmisteverosta. — Ks. Makeisvalmistevero.

— n:o 7 laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista vuonna 1940 suoritettavasta verosta. — Ks. Margariini.

— n:o 8 Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppasopimukset.

— n:o 9 rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamisesta. — Ks. Rikosten uusiminen.

— n:o 10 nuoria rikoksentekejiä koskevaksi lainsäädännöksi. — Ks. Nuoret rikoksentekeijät.

— n:o 11 laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista. — Ks. Yhteiset alueet.

— n:o 12 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Valtioneuvosto.

— n:o 13 laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Valtioneuvosto.

— n:o 14 laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Sotatila.

— n:o 15 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja. — Ks. Lisenssitoimikunta.

— n:o 16 laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi. — Ks. Vuotaviat.

- n:o 17 laiksi kotimaisen viljan menekin edistämisestä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kotimainen vilja.
- n:o 18 laiksi kohtuuttomien hintojen ehkäisemisestä. — Ks. Kohtuuttomat hinnat.
- n:o 19 laiksi edustajanpalkkiosta. — Ks. Edustajanpalkkio.
- n:o 20 määrärahan myöntämisestä Pohjois-Suomen rautatieyhteyksien kehittämistä varten. — Ks. Rautatiet.
- n:o 21 lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten. — Ks. Yleiset työt.
- n:o 22 laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana. — Ks. Tapaturmavakuutus.
- n:o 23 määrärahan myöntämisestä kansanhuoltohallintoa varten. — Ks. Kansanhuolto.
- n:o 24 rikoslain 12, 40 ja 42 luvun sekä sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.
- n:o 25 väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista. — Ks. Väestönsuojelu.
- n:o 26 laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Moottoriajoneuvot.
- n:o 27 laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimaaloajan pitentämisestä. — Ks. Järjestyksen turvaaminen.
- n:o 28 laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.
- n:o 29 määrärahan myöntämisestä tiedoitustoiminnan tehostamista varten. — Ks. Tiedoitustoiminta.
- n:o 30 laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta. — Ks. Armahdus.
- n:o 31 laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana. — Ks. Puolustuslaitos.
- n:o 32 laiksi eräiden tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä. — Ks. Tuonti- ja vientikiellot.
- n:o 33 laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta. — Ks. Tullitariffi.
- n:o 34 laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien koroittamisesta vuodeksi 1940. — Ks. Tullimaksut.
- n:o 35 laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta. — Ks. Sokerivero.
- n:o 36 laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana. — Ks. Henkivakuutus.
- n:o 37 sotavakuutuslaiksi. — Ks. Sotavakuutus.
- n:o 38 laiksi valtion viran ja toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa. — Ks. Virkamiehet.
- n:o 39 laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Väestölaskenta.
- n:o 40 valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen. — Ks. Puolustuslaitos.
- n:o 41 laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä. — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.
- n:o 42 laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon. — Ks. Suhdannerahasto.
- n:o 43 laiksi tulitikkuverosta. — Ks. Tulitikkuvero.
- n:o 44 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.
- n:o 45 laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta. — Ks. Kansakoulut.
- n:o 46 avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.
- n:o 47 laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940. — Ks. Kunnallisvaalit.
- n:o 48 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettava palkkioita varten annetun lain muuttamisesta. — Ks. Uudisviljelys.
- n:o 49 laiksi kahvista suoritettavasta verosta. — Ks. Kahvivero.
- n:o 50 laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Sotatila.
- n:o 51 laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta. — Ks. Sotavakuutus.
- n:o 52 laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Oppikoulut.

- n:o 53 laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Työväenopistot.
 - n:o 54 kansankirjastolain muuttamisesta. — Ks. Kirjastot.
 - n:o 55 laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavuista ja kuoletuslainoista. — Ks. Kansakoulut.
 - n:o 56 laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa. — Ks. Viennin säännöstely.
 - n:o 57 laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi. — Ks. Vientikauppa.
 - n:o 58 laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa toisen omaksi valtion omistamia kivennäislöydöksiä sekä niiden hyväksikäyttöä varten tarvittavia maalueita. — Ks. Kivennäislöydökset.
 - n:o 59 laiksi alkoholistolain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Alkoholistit.
 - n:o 60 lisämäärärahan myöntämisestä vuoden 1939 tulo- ja menoarvioon väestönsuojelulain täytäntöönpanosta aiheutuvia menoja varten. — Ks. Väestönsuojelu.
 - n:o 61 laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta. — Ks. Viljan varastoiminen.
 - n:o 62 laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.
 - n:o 63 laiksi leimaverolain muuttamisesta. — Ks. Leimavero.
 - n:o 64 laiksi valtiokonttorista. — Ks. Valtiokonttori.
 - n:o 65 laiksi valtion lainausrahastosta. — Ks. Valtion lainausrahasto.
 - n:o 66 laiksi valtion osakerahastosta. — Ks. Valtion osakerahasto.
 - n:o 67 laiksi suhdanneverosta. — Ks. Suhdannevero.
 - n:o 68 laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Suomen Pankki.
 - n:o 69 sotatilasta johtuvista menoista sekä valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten. — Ks. Sotatila.
 - n:o 70 valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle suhdannerahaston varojen käyttämiseen sotatilasta aiheutuviin menoihin. — Ks. Suhdannerahasto.
 - n:o 71 laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista. — Ks. Puolustuslaitos.
 - n:o 72 laiksi eräiden rikosasiain käsitte-lystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta. — Ks. Rikosasiat.
 - n:o 73 laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta. — Ks. Edustajanpalkkio.
 - n:o 74 laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyö- - misen johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä. — Ks. Verotus.
 - n:o 75 laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen. — Ks. Verotus.
 - n:o 76 laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta. — Ks. Tapaturmavakuutus.
 - n:o 77 laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Kansaneläke.
 - n:o 78 laiksi ulkomaanedustuksesta. — Ks. Ulkomaanedustus.
 - n:o 79 laiksi ulkoasiainministeriön viroista ja toimista. — Ks. Ulkoasiainministeriö.
- Hallituksen kertomus:** Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1938, tuodaan Edk:lle 25. L. Prv:aan ja, mikäli se koskee suhteita ulkovaltoihin, Ulkv:aan 30. Prvm. n:o 14 ja Ulkv.m. n:o 2. Pp. 428. A. K. 444. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.
- Hallituksen tiedonanto:** — Ks. Valtioneuvoston tiedonanto.
- Hammaslääkärit:** — Ks. Rikosten uusiminen.
- Hartoisten rajakahakka:** Ed. Luukan rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Kiven-

navan Hartoisten kylässä vuonna 1919 sattuneen rajakahakan vahinkojen korvaamiseksi. Liitteet IV,24. s. 91. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 56. A. K. 457. A. II.

Haukivesi: — Ks. Kanavat.

Hedelmäviljelys: Ed. Linnan y.m. rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta Suomen puutarhaviljelijäin liitolle käytettäväksi vanhojen omenapuiden uudestaan varttamista varten. Liitteet IV,59. s. 158. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 40. A. K. 456. A. II.

Helsingin käsityöopisto: — Ks. Käsityöopistot.

Helsingin sokeainkoulu: — Ks. Sokeainkoulut.

Helsingin talouskoulu: — Ks. Talouskoulut.

Helsingin yliopisto: — Ks. Yliopisto.

Henkikirjoitus: — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

Henkilökohtainen vapaus: Asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta, tuodaan Edk:lle 485. L. Prv:aan 486. Prvm. n:o 15. Pp. 496. A. K. 497. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

Henkivakuutus: Hallituksen esitys n:o 36 laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana, tuodaan Edk:lle 256. L. Lv:aan 259. Lvm. n:o 5. Pp. 273. 1 K. 275. Suurvm. n:o 21. 2 K. 278. 3 K. 301. Eduskunnan vastaus. A. III.

Hevosten ja ajoneuvojen pakko-otto: — Ks. Puolustuslaitos.

Himanka: — Ks. Merenkulku.

Hinthaaran kotisisarkoulu: Ed. Bonsdorffin y.m. rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta lainan antamista varten koti-

sisarkoulun ylläpitämiseksi Hinthaaran kartanossa. Liitteet IV,41. s. 126 ja 127. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 66. A. K. 458. A. II.

Huoltotoiminta: — Ks. Kansanhuolto.

Huonokuuloiset: — Ks. Kansakoulut.

Hypoteekkiyhdistykset: — Ks. Perintö- ja lahjaverot. Tulo- ja omaisuusvero.

Häme: — Ks. Raakasokeritehdas.

Hävittäjä: — Ks. Puolustuslaitos.

I.

Iisvesi: — Ks. Kanavat.

Ikäpuhemies: — Ks. Puhemies.

Ikäraja: — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

Ilmapuolustus: Ed. Tukian y.m. rah. al. n:o 6 korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomen ilmapuolustusliitolle. Liitteet IV,18. s. 83. L. Vv:aan 118, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 47. A. K. 457. A. II.

— Ks. Lentoliikenne.

Ilomantsi: — Ks. Asutustoiminta.

Irtisanominen: — Ks. Liikeapulaiset.

Istumajärjestys: Aakkosellinen istumajärjestys 14, kansliatoimikunnan ehdotus edustajain istumajärjestykseksi puolue-ryhmittymien mukaan 26.

Itä-Suomi: — Ks. Merenkulku. Tullimaksut.

J.

Jakolaitos: — Ks. Yhteiset alueet.

Jamilahti: — Ks. Kansanopistot.

Jokien perkaukset: — Ks. Perkaustyöt.

Julkilausuma: — Ks. Eduskunnan julkilausuma.

Jyväskylän korkeakoulu: — Ks. Virkamiehet.

Jyvästöt: — Ks. Lainajyvästöt.

Järjestyksen turvaaminen: Hallituksen esitys n:o 27 laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimaoloajan pitentämisestä, tuodaan Edk:lle 174. L. Vv:aan 184. Lvm. n:o 3. Pp. 242. 1 K. 244. Suurvm. n:o 14. 2 K. 250. 3 K. 256. Eduskunnan vastaus. A. III.

Järvien laskut: — Ks. Perkaustyöt.

Jäänsärkijät: — Ks. Merenkulku.

K.

Kaavi: — Ks. Sairaalat.

Kakdeksan tunnin työaika: — Ks. Rikosten uusiminen.

Kahvivero: Hallituksen esitys n:o 49 laiksi kahvista suoritettavasta verosta, tuodaan Edk:lle 323. L. Vv:aan 326. Vvm. n:o 11. Pp. 348. 1 K. 349. Suurvm. n:o 33. 2 K. 351. 3 K. 354. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ks. Tullimaksut. Tuonti- ja vientikiellot.

Kaivospölkyt: Lepäämässä oleva lakiehdotus laiksi kaivospölkyjen viennin säännöstelystä (Hallituksen esitys n:o 95. Vvm. n:o 101. Suurvm. n:o 89. A. III:1. 1937 vp.). L. Vv:aan 87. Vvm. n:o 6. Pp. 294. A. K. 302. Eduskunnan kirjelmä. A. I.

Kaivostyö: — Ks. Rikosten uusiminen.

Kalaja: — Ks. Perkaustyöt.

Kalastus: Ed. Pilppulan y. m. rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta uusien kalas-

tajaliittojen ja Suomen kalastusyhdistyksen toiminnan tukemiseksi. Liitteet IV,65. s. 169. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 38. A. K. 456. A. II.

— Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 144 määrärahan osoittamisesta kalastussataman rakentamiseksi Laatokan Rasisaareen. Liitteet IV,156. s. 296. L. Vv:aan 128, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 80. A. K. 458. A. II.

— Ed. Österholmin kysymys, joka koskee kalastuslainsäädännön uudistamista, sekä apulaismaatalousministeri Koiviston siihen antama vastaus 162—164.

Kanavat: Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 142 määrärahan osoittamisesta Saimaan—Kuolimojärven kanavan rakentamiseen. Liitteet IV,154. s. 291. L. Vv:aan 127, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 65. A. K. 458. A. II.

— Ed. Heljaan y. m. rah. al. n:o 143 määrärahan osoittamisesta Iisveden—Haukiveden kanavan rakentamiseen. Liitteet IV,155. s. 292. L. Vv:aan 128. Käsitelty edellisen yhteydessä.

— Ed. Huittisen y. m. toiv. al. n:o 111 tutkimuksen toimittamisesta Laatokan ja Saimaan vesistöjen kanavalla yhdistämisestä. Liitteet XII,47. s. 525. L. Kulkv:aan 139. Kulkvm. n:o 2 (Toiv. al. miet. n:o 24). Ilmoitetaan Edk:lle 521. A. V:2.

Kansainväliset sopimukset: — Ks. Kauppasopimukset. Opetusfilmi.

Kansakoulut: Hallituksen esitys n:o 45 laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta, tuodaan Edk:lle 306. L. Vv:aan 309. Vvm. n:o 20. Pp. 371. 1 K. 375. Suurvm. n:o 41. 2 K. 384. 3 K. 396. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 55 laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavuista ja kuoletuslainoista, tuodaan Edk:lle 344. L. Vv:aan 346. Vvm. n:o 14. Pp. 370. 1 K. 374. Suurvm. n:o 36. 2 K. 383. 3 K. 391. Eduskunnan vastaus. A. III.

- Ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 23 huonokuuloisten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämisestä. Liitteet VIII,4. s. 338. L. Siv:aan 133. Sivm. n:o 3 (Toiv. al. miet. n:o 11). Pp. 348. A. K. 356. A. V: 2.
- Ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 24 toimenpiteistä riittävän ja tarkoituksenmukaisen kouluravinnon aikaansaamiseksi kaikille kansakoululapsille. Liitteet VIII,5. s. 339. L. Siv:aan 133.
- Ed. Pohjannon y. m. toiv. al. n:o 25 toimenpiteistä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin. Liitteet VIII,6. s. 341. L. Siv:aan 133. Sivm. n:o 4 (Toiv. al. miet. n:o 18). Pp. 388. A. K. 401. A. V: 2.

Kansanedustajat: — Ks. Eduskunnan jäsenet. Edustajanpalkkio.

- Kansaneläke:** Hallituksen esitys n:o 77 laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 507. L. Työ:aan 508. Työvm. n:o 5. Pp. 509. 1 K. 513. Suurvm. n:o 68. 2 K. 516. 3 K. 518. Eduskunnan vastaus. A. III.
- Ed. Pitkäsén toiv. al. n:o 51 työnantajan vapauttamisesta kansaneläkelain mukaisesta maksu- ja tilinpitovelvollisuudesta. Liitteet X,8. s. 422. L. Työ:aan 135.
- Puhemiesneuvoston ehdotus kansaneläkelaitoksen valtuutettujen ja näiden varamiesten valitsemisesta 150. Vaalin tulos ilmoitetaan 176. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

- Kansanhuolto:** Hallituksen esitys n:o 23 määrärahan myöntämisestä kansanhuoltohallintoa varten, tuodaan Edk:lle 98. L. Vv:aan 103. Vvm. n:o 1. Pp. 151. A. K. 158. Eduskunnan vastaus. A. III.
- Ks. Valtioneuvosto.

Kansankirjastot: — Ks. Kirjastot.

- Kansanopistot:** Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta keskuslämmityksen ja sähkövalon hankkimiseksi Jamilahden kansanopistolle. Liitteet IV,36. s. 115. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 30. A. K. 456. A. II.

Kansliatoimikunta: jäsenten vaali (M. Hanula, Kuusisto, Leppälä, Pohjala) 13.

Karamellit: — Ks. Makeisvalmistevero.

Karjanhoitokoulut: Ed. Kivisalon y. m. rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta karjanhoitokoulutalon rakentamiseksi Leppaan tilalle. Liitteet IV,46. s. 138. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 71. A. K. 458. A. II.

— Ks. Maamieskoulut.

Karvio: — Ks. Metsäkoulut.

Kasvatusapu: — Ks. Kansakoulut.

Kasvatusopillinen talouskoulu: — Ks. Talouskoulut.

Kauppa: — Ks. Liikeapulaiset. Lisenssitöimikunta. Osuusliikkeet. Tullitariffi. Tuonti- ja vientikiellot.

Kauppalat: — Ks. Asunto-olot.

Kauppaliikkeet: — Ks. Osuusliikkeet. Rikosten uusiminen.

Kauppaoppilaitokset: — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

Kauppasopimukset: Hallituksen esitys n:o 8 Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä, tuodaan Edk:lle 26. L. Ulkv:aan 30. Ulkv. n:o 1. Pp. 180. 1 K. 183. Suurvm. n:o 10. 2 K. 185. 3 K. 193. Eduskunnan vastaus. A. III.

Kaupunginvaltuutetut: — Ks. Kunnallisvaalit.

Kaupungit: — Ks. Asunto-olot.

Keinottelu: — Ks. Kohtuuttomat hinnat. Tuonti- ja vientikiellot.

Kenttäpapit: — Ks. Suojeluskunnat.

Kerhot: — Ks. Opintokerhot.

Kertomus: — Ks. Hallituksen kertomus. Oikeusasiamies. Oikeuskansleri. Valtiontilintarkastajat. Valtiovarain tila.

Keskikoulut: — Ks. Oppikoulut.

Keski-Pohjanmaa: — Ks. Maatalous.

Keski-Suomi: — Ks. Koetoiminta.

Keuhkotauti: — Ks. Kultatähkä. Sairaalat.

Kihlakunnat: — Ks. Virkamiehet.

Kiinteistölaskenta: — Ks. Väestölaskenta.

Kiipulan tila: — Ks. Kultatähkä.

Kirjastot: Hallituksen esitys n:o 54 kansankirjastolain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 344. L. Vv:aan 346. Vvm. n:o 13. Pp. 370. 1 K. 374. Suurvm. n:o 35. 2 K. 383. 3 K. 391. Eduskunnan vastaus. A. III.

Kirkonkirjat: Ed. Kiviojan y. m. lak. al. n:o 13 laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta. Liitteet VII,2. s. 315. L. Ltv:aan 117. Ltv. n:o 4 (Lak. al. miet. n:o 7). Pp. 379. 1 K. 385. Suurvm. n:o 51. 2 K. 444. 3 K. 475. Eduskunnan toivomus. A. V:1.

Kitkajoki: — Ks. Perkaustyöt.

Kivennapa: — Ks. Hartoisten rajakahakka.

Kiviniemi: — Ks. Oppikoulut.

Kivennäislöydökset: Hallituksen esitys n:o 58 laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa toisen omaksi valtion omistamia kivennäislöydöksiä sekä niiden hyväksikäyttöä varten tarvittavia maa-alueita, tuodaan Edk:lle 360. L. Vv:aan 370. Eduskunnan kirjelmä. A. III.

Koetoiminta: Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 28 maatalouskoeaseman perustamisesta Keski-Suomeen. Liitteet IX,4. s. 355. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 3 (Toiv. al. miet. n:o 2). Pp. 270. A. K. 273. Eduskunnan toivomus. A. V:2.

Kohtuuttomat hinnat: Hallituksen esitys n:o 18 laiksi kohtuuttomien hintojen ehkäisemisestä, tuodaan Edk:lle 91. L. Lv:aan 94. Lvm. n:o 1. Pp. 100. 1 K. 101. Suurvm. n:o 4. 2 K. 147. 3 K. 151. Eduskunnan vastaus. A. III.

Koitaajoki: — Ks. Perkaustyöt.

Kokemäenjoki: — Ks. Sillat.

Kolosjoki: — Ks. Yleiset työt.

Koneet: — Ks. Pienviljelys.

Konttoriliikkeet: — Ks. Rikosten uusiminen.

Konttoristit: — Ks. Liikeapulaiset.

Korkein oikeus: — Ks. Nuoret rikoksenteijät. Rikosten uusiminen. Yhteiset alueet.

Korppoo: — Ks. Puhelinjohdot.

Korsholma: — Ks. Maamieskoulut.

Korvausvelvollisuus: — Ks. Köyhäinhoito.

Kosket: — Ks. Yhteiset alueet.

Kotiapulaiset: Ed. Tolosen y. m. toiv. al. n:o 59 kiertävien kotiapulaisten koulutuksen järjestämisestä. Liitteet X,16. s. 436. L. Työ:aan 136. — Ks. Kansakoulut.

Kotietsinnät: — Ks. Sotatila.

Kotimainen vilja: Hallituksen esitys n:o 17 laiksi kotimaisen viljan menekin edistämisestä annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 87. L. Mtv:aan 89. Mtv. n:o 2. Pp. 152. 1 K. 153. Suurvm. n:o 6. 2 K. 164. 3 K. 177. Eduskunnan vastaus. A. III.

Kotisisarkoulu: — Ks. Hinthaaan kotisisarkoulu.

Kotitalous: Ed. Kallion y. m. rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta kiertävän kotitalouskoulun perustamiseksi Suomalaisen ulkosaarikuntia varten. Liitteet IV,49. s. 142. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 36. A. K. 456. A. II.

Kotiteollisuus: Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 48 korotetun määrärahan osoittamisesta kotiteollisuuden edistämiseksi. Liitteet IV,60. s. 160. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 39. A. K. 456. A. II.

— Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta naiskotiteollisuuskoulun perustamiseksi Mikkeliin. Liitteet IV,61. s. 161. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 71. A. K. 458. A. II.

— Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 31 kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamisesta Mikkelin läänin. Liitteet IX,7. s. 360. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 7 (Toiv. al. miet. n:o 6). Pp. 310. A. K. 315. A. V:2.

Koulut: — Ks. Emäntäkoulut. Hintaaran kotisisäkoulu. Kansakoulut. Kansanopistot. Karjanhoitokoulut. Kotiapulaiset. Kotitalous. Kotiteollisuus. Käsityöopistot. Lakien voimaantumisen lykkäminen. Maamieskoulut. Oppikoulut. Pienviljelys. Sahateollisuuskoulu. Talouskoulut. Teknilliset opistot. Työväenopistot.

Kruununpuistot: — Ks. Lahjoitusmaat.

Kuivaustyöt: — Ks. Perkaustyöt.

Kulkulaitosvaliokunta: Päätetään asettaa 26, jäsenet ja varajäsenet 37, puheenjohtajat (Janhonen, varap. Kulovaara) 44, jäsenen (Janhonen) poistuminen 347, uusi jäsen (Hirvensalo) 360, uusi puheenjohtaja (Hirvensalo) 361.

Miet. n:o 1 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa tutkimuksen toimittamista Varkauden—Kuopion laivaväylän syventämiskustannuksista. — Ks. Merenkulku.

„ n:o 2 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa tutkimuksen toimittamista Laatokan ja Saimaan vesistöjen kanavalla yhdistämisestä. — Ks. Kanavat.

Laus. n:o 1 valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 21 lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten. — Ks. Yleiset työt.

Kultahto: Hallituksen kirjelmä sekä vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi kultaehdon ja eräiden muiden määräysten

vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa (Lak. al. n:o 7. Lvm. n:o 29 (Mietinnön liitteenä Vv:n lausunto n:o 3). Suurvm. n:o 138. Eduskunnan hyväksymä laki. A. V:1. 1938 vp.). Esi-tellään Edk:lle 150. L. Lv:aan 302. Lvm. n:o 7. Pp. 329. A. K. 341. Eduskunnan kirjelmä. A. I.

Kultatähkä: Ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta rakennusavustukseksi Kultatähkä r.y:lle. Liitteet IV,37. s. 117. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 55. A. K. 457. A. II.

Kunnalliset mielisairaalat: — Ks. Sairaalat.

Kunnallisvaalit: Hallituksen esitys n:o 47 laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940, tuodaan Edk:lle 320. L. Ltv:aan 321. Ltv. n:o 3. Pp. 329. 1 K. 340. Suurvm. n:o 32. 2 K. 346. 3 K. 347. Eduskunnan vastaus. A. III.

Kunnallisverotus: Ed. Niskasen rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta vähävaraisten kuntain veroäyriin hinnan tasoittamiseksi. Liitteet IV,13. s. 75. L. Vv:aan 118, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 56. A. K. 457. A. II.

— Ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 15 kunnallislakien muuttamisesta siten, että kuolleen henkilön tuloa verotettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin tulo- ja omaisuusverolaissa. Liitteet VII,4. s. 318 ja 320. L. Ltv:aan 133. Ltv. n:o 6 (Toiv. al. miet. n:o 19). Pp. 388. A. K. 402. A. V:2.

Kunnantiet: — Ks. Maantiet. Tielaki.

Kunnanvaltuutetut: — Ks. Kunnallisvaalit.

Kunnat: — Ks. Sairaalat.

Kuoleman tuottamus: — Ks. Järjestyksen turvaaminen.

Kuolimo: — Ks. Kanavat.

Kuollut henkilö: — Ks. Kirkonkirjat. Kunnallisverotus.

Kuopion—Varkauden laivaväylä: — Ks. Merenkulku.

Kuusamo: — Ks. Asutustoiminta. Rautatiet.

Kylätiet: — Ks. Maantiet. Tielaki.

Kyrkans Ungdom: — Ks. Nuorisoliike.

Kysymys: — Ks. Asevelvollisuus. Kalastus. Valtiopäiväjärjestys. Vuokra-alueet.

Käsityöopistot: Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 27 esityksen antamisesta Helsingin käsityöopiston ottamisesta valtion haltuun. Liitteet IX,3. s. 354. L. Mtv:aan 134.

Kätkänjoki: — Ks. Perkaustyöt.

Kääpiöviljelmät: — Ks. Pienviljelys.

Köyhäinhoito: Ed. Rydbergin y. m. toiv. al. n:o 19 esityksen antamisesta eräiden köyhäinhoitoa saaneiden henkilöiden ja heidän omaistensa vapauttamisesta korvausvelvollisuudesta. Liitteet VII,8. s. 327. L. Ltv:aan 133.

L.

Laatokka: — Ks. Kalastus. Kanavat.

Laatupalkkiot: — Ks. Villan tuotanto.

Lahjavero: — Ks. Perintö- ja lahjavero.

Lahjoitusmaat: Ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 10 laiksi eräiden lahjoitusmaakruunupuistojen luovuttamisesta. Liitteet IV,7. s. 61. L. Vv:aan 117.

Laidun: — Ks. Pienviljelys. Uudisviljelys.

Laidunyhdistys: Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Laidunyhdistykselle konsulentin palkkaamiseksi Lapin lääniä varten. Liitteet IV,62. s. 162. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 39. A. K. 456. A. II.

Lainajyvästöt: Ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 18 esityksen antamisesta lainajyvästöistä ja siemenrahastoista annetun lain muuttamisesta. Liitteet VII,7. s. 325. L. Ltv:aan 133.

Lainausrahasto: — Ks. Lainajyvästöt. Suddannerahasto. Valtion lainausrahasto. Valtion osakerahasto.

Lainat: — Ks. Kultaehto. Maantiet. Puolustuslaitos. Sotatila. Sotavahingot. Suojeluskunnat. Valtiolainat.

Laivaliikenne: — Ks. Merenkulku.

Laivasto: — Ks. Puolustuslaitos.

Lakialoitteet: n:o 1, Toivosen y. m.: Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta. Liitteet I,1. s. 5. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

— n:o 2, Kukkonen y. m.: Ehdotus laiksi sotatilalain muuttamisesta. Liitteet I,2. s. 7. — Ks. Sotatila.

— n:o 3, Furuhielmin y. m.: Ehdotus laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista annetun lain muuttamisesta. Liitteet I,3. s. 9 ja 13. — Ks. Yliopisto.

— n:o 4, Pennasen y. m.: Ehdotus laiksi tulitikkuverosta. Liitteet IV,1. s. 39. — Ks. Tulitikkuvero.

— n:o 5, Pilppulan y. m.: Ehdotus laiksi tulitikkuverosta. Liitteet IV,2. s. 42. — Ks. Tulitikkuvero.

— n:o 6, Kalliokosken y. m.: Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Liitteet IV,3. s. 43. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.

— n:o 7, Niskasen: Ehdotus laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron korottamisesta. Liitteet IV,4. s. 44. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.

— n:o 8, Kivimäen y. m.: Ehdotus perintö- ja lahjaverolaiksi. Liitteet IV,5. s. 45. — Ks. Perintö- ja lahjavero.

— n:o 9, Niskasen y. m.: Ehdotus laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta. Liitteet IV,6. s. 59. — Ks. Virkamiehet.

— n:o 10, Luukan y. m.: Ehdotus laiksi eräiden lahjoitusmaakruunupuistojen luo-

- vuttamisesta. Liitteet IV,7. s. 61. — Ks. Lahjoitusmaat.
- n:o 11, Kiviojan y.m.: Ehdotus ristimänimilaisiksi. Liitteet II,1. s. 33. — Ks. Ristimänimet.
 - n:o 12, Jokisen y.m.: Ehdotus laiksi merilain muuttamisesta. Liitteet VII,1. s. 313. — Ks. Merilaki.
 - n:o 13, Kiviojan y.m.: Ehdotus laiksi erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamisesta. Liitteet VII,2. s. 315. — Ks. Kirkonkirjat.
 - n:o 14, Janhosen y.m.: Ehdotus laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtionavustusta kunnan- ja kyläteiden kunnossapitoa varten on annettava. Liitteet VII,3. s. 316. — Ks. Maantiet.
 - n:o 15, Eskolan y.m.: Ehdotus laiksi asutuslain muuttamisesta. Liitteet IX,1. s. 347. — Ks. Asutustoiminta.
 - n:o 16, Suurkongon y.m.: Ehdotus laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta. Liitteet XI,1. s. 449. — Ks. Suojeluskunnat.
 - n:o 17, Kivisalon y.m.: Ehdotus laiksi työntekijäin vuosilomalain 8 ja 18 §:n muuttamisesta. Liitteet X,1. s. 397. — Ks. Työntekijäin vuosilomat.
 - n:o 18, Erichin y.m.: Ehdotus laiksi työsopimuslain muuttamisesta. Liitteet X,2. s. 400. — Ks. Työsopimus.
 - n:o 19, Aattelan y.m.: Ehdotus laiksi merimieslain muuttamisesta. Liitteet X,3. s. 403. — Ks. Merimiehet.
 - n:o 20, Lepistön y.m.: Ehdotus laiksi metsäpalkkatarkkailusta ja puutavaran työmittauksesta. Liitteet X,4. s. 405. — Ks. Metsätyöläiset.
 - n:o 21, Räisäsen y.m.: Ehdotus leipomotyölaiksi. Liitteet X,5. s. 414. — Ks. Leipomot.
 - n:o 22, Schildtin y.m.: Ehdotus laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta. Liitteet IV,160. s. 533. — Ks. Uudisviljelys.

Lakien voimaantulon lykkääminen: Hallituksen esitys n:o 41 laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä, tuodaan Edk:lle 306. L. Vv:aan 309. Vvm. n:o 24. Pp. 402. 1 K. 406. Suurvm. n:o 46. 2 K. 443. 3 K. 474. Eduskunnan vastaus. A. III.

Laki- ja talousvaliokunta: Päätetään asettaa 26, jäsenet ja varajäsenet 35, puheenjohtajat (Horelli, varap. Linna) 43.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta väestönsuojelulaisiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista. — Ks. Väestönsuojelu.

„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista. — Ks. Yhteiset alueet.

„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940. — Ks. Kunnallisvaalit.

„ n:o 4 erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamista tarkoittavan lakialoitteen johdosta. — Ks. Kirkonkirjat.

„ n:o 5 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee toimenpiteitä moottoriajoneuvojen ja käyttömoottorien aikaansaaman melun ehkäisemiseksi. — Ks. Moottoriajoneuvot.

„ n:o 6 kunnallislakien muuttamista koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Kunnallisverotus.

„ n:o 7 tielainsäädännön uudistamista koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Tielaki.

Lakivaliokunta: Jäsenluku 26, jäsenet ja varajäsenet 34, puheenjohtajat (Kivimäki, varap. Erich) 43, jäsenen (von Born) vapauttaminen 277, uusi jäsen (Frietsch) 298.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi kohtuuttomien hintojen ehkäisemisestä. — Ks. Kohtuuttomat hinnat.

„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamisesta. — Ks. Rikosten uusiminen.

„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaolajan pitentämisestä. — Ks. Järjestyksen turvaaminen.

„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta rikoslain 12, 40 ja 42 luvun sekä sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.

„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta

- laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana. — Ks. Henkivakuutus.
- Miet. n:o 6** hallituksen esityksen johdosta sotavakuutuslaiksi. — Ks. Sotavakuutus.
- „ **n:o 7** vuoden 1938 valtiopäivillä hyväksytyn, vahvistamatta jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kultaehdon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velkasuhteissa. — Ks. Kultaehto.
- „ **n:o 8** hallituksen esityksen johdosta nuoria rikoksenteikiä koskevaiksi lainsäädännöksi. — Ks. Nuoret rikoksenteikiät.
- „ **n:o 9** hallituksen esityksen johdosta laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta. — Ks. Sotavakuutus.
- „ **n:o 10** hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta. — Ks. Rikosasiat.
- Lampaanhoito:** — Ks. Villan tuotanto.
- Lappi:** — Ks. Laidunyhdistys. Rajaseutu. Rautatiet. Yleiset työt.
- Lapset:** — Ks. Asunto-olot.
- Lapsiavustusviljelmät:** Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta palsta- ja lapsiavustusviljelmätoiminnan tukemiseksi. Liitteet IV, c3. s. 164. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 40. A. K. 456. A. II.
- Lapsirikkaat perheet:** Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 61 toimenpiteistä suurperheiden tukemiseksi. Liitteet X, 18. s. 440. L. Työv:aan 136.
- Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 62 esityksen antamisesta lastenkasvatusavustusten yleistämiseksi. Liitteet X, 19. s. 442. L. Työv:aan 136.
- Ks. Asunto-olot.
- Lasten ammattityö:** — Ks. Rikosten uusiminen.
- Lasten kasvatus:** — Ks. Kansakoulut. Lapsirikkaat perheet.
- Lavansaari:** — Ks. Saaristo.
- Leimavero:** Hallituksen esitys n:o 63 laiksi leimaverolain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 406. L. Vv:aan 428. Vvm. n:o 33. Pp. 446. 1 K. 448. Suurvm. n:o 54. 2 K. 453. 3 K. 478. Eduskunnan vastaus. A. III.
- Leipomot:** Ed. Räisäsen y. m. lak. al. n:o 21 leipomotyölaiksi. Liitteet X, 5. s. 414. L. Työv:aan 118.
- Lennätinvalvonta:** — Ks. Posti-, lennätin- ja puhelinvalvonta.
- Lentoliikenne:** Ed. Johanssonin rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta vahtimestarin asunnon ja ulkorakennuksen rakentamiseksi Maarianhaminan lentokentälle. Liitteet IV, 17. s. 81 ja 82. L. Vv:aan 118, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 71. A. K. 458. A. II.
- Ks. Ilmapuolustus. Yleiset työt.
- Lepaa:** — Ks. Karjanhoitokoulut.
- Lepäämään jätetyt lakiehdotukset:** Puhe- miesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista, vuoden 1939 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista. Esitellään Edk:lle 87. A. I.
- Lepäämässä oleva lakiehdotus perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta. — Ks. Perintö- ja lahjaverot.
- Lepäämässä oleva lakiehdotus laiksi kaivospölkkyjen viennin säännöstelystä. — Ks. Kaivospölkkyt.
- Lepäämässä oleva ehdotus laiksi tasavallan suojelulaiksi. — Ks. Tasavallan suojelulaki.
- Lepäämässä oleva lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.
- Liikeapulaiset:** Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 57 toimistohenkilöiden ja liikeapulaisten neuvotteluoikeudesta työnantajainsa kanssa palkkaus- ja työoloista. Liitteet X, 14. s. 430. L. Työv:aan 135.
- Ed. Frietschin toiv. al. n:o 58 yksityisten palveluksessa olevien irtisanomisaikaa koskevien säännösten antamisesta. Liitteet X, 15. s. 432 ja 434. L. Työv:aan 136.
- Liiketoiminta:** — Ks. Osuusliikkeet.

Liiketoimistot: — Ks. Rikosten uusiminen.

Liinahamari: — Ks. Yleiset työt.

Lippuäänestys: Nimenhuuto lippuäänestyksissä ja vaaleissa 26.

Lisenssitoimikunta: Hallituksen esitys n:o 15 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, tuodaan Edk:lle 87. L. Vv:aan 88. Vvm. n:o 2. Pp. 152. 1 K. 153. Suurvm. n:o 5. 2 K. 164. 3 K. 177. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ks. Tullimaksut. Tullitariffi. Tuonti- ja vientikiellot.

Lisäbudjetti: — Ks. Tulo- ja menoarvio.

Liukuvat tullit: — Ks. Tullimaksut. Tullitariffi.

Lomat: — Ks. Työntekijäin vuosilomat.

Luettelo edustajista: — Ks. Eduskunnan jäsenet.

Lunastuslaki: — Ks. Vuokra-alueet.

Luonnonsuojelu: — Ks. Saaristo.

Luotto: — Ks. Maatalous.

Lyijyvalkoinen: — Ks. Rikosten uusiminen.

Lykkäys: — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

Lääkärinhoito: — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

Lääkärit: Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta aluelääkärinviran perustamiseksi Oulujärven länsipuolelle. Liitteet IV,31. s. 104. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 20. A. K. 456. A. II.

— Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta aluelääkärin palkkaamiseksi Paltamon kuntaan. Liitteet IV,32. s. 105. L. Vv:aan 119. Käsitelty edellisen yhteydessä.

M.

Maailmansota: — Ks. Sotavahingot.

Maalaiskansakoulut: — Ks. Kansakoulut.

Maalaiskunnat: — Ks. Kunnallisverotus.

Maalaustyöt: — Ks. Rikosten uusiminen.

Maamieskoulut: Ed. Helenelundin y. m. rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta opettajain asuntorakennuksen rakentamiseksi Korsholman maamieskouluun. Liitteet IV,45. s. 136 ja 137. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 71. A. K. 458. A. II.

— Ed. K. Kämäräisen y. m. toiv. al. n:o 29 suunnitelman laatimisesta uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamiseksi. Liitteet IX,5. s. 356. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 11 (Toiv. al. miet. n:o 13). Pp. 357. A. K. 369. Eduskunnan toivomus. A. V:2.

Maanparannustyöt: Ed. Luoma-ahon y. m. rah. al. n:o 32 korotetun määrärahan osoittamisesta maanparannustöiden kustannuksiin. Liitteet IV,44. s. 134. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 37. A. K. 456. A. II.

— Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 40 valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamisesta. Liitteet IX,16. s. 372. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 8 (Toiv. al. miet. n:o 7). Pp. 322. A. K. 325. A. V:2.

Maanpetos: — Ks. Rikoslaki.

Maanpuolustus: — Ks. Henkilökohtainen vapaus.

Maantiet: Ed. Janhosen y. m. lak. al. n:o 14 laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtionavustusta kunnan- ja kyläteiden kunnossapittoa varten on annettava. Liitteet VII,3. s. 316. L. Ltv:aan, jonka tulee pyytää Vv:n lausunto 117.

— Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 74 määrärahan osoittamisesta Turun—Ahvenanmaan saaristotien jatkamiseksi Paraiten—Nauvon—Korppoon—Houtskarintiesuunnalla. Liitteet IV,86. s. 199. L.

- Vv:aan 123, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 77. A. K. 458. A. II.
- Ed. Jokisen y. m. rah. al. n:o 76 määrärahan osoittamisesta Perniön—Taalinteh-
taan maantien parannustöitä varten.
Liitteet IV,88. s. 203. L. Vv:aan 123.
Käsitelty edellisen yhteydessä.
 - Ed. Kuusiston rah. al. n:o 77 määrära-
han osoittamisesta Järvenpään—Nummis-
ten kyläteiden rakentamista ja valtion
hoitoon ottamista varten. Liitteet IV,89.
s. 204. L. Vv:aan 123. Käsitelty edellisen
yhteydessä.
 - Ed. Heikkilän y. m. rah. al. n:o 78 mää-
rärahan osoittamisesta Tykölän—Harha-
lan maantien ja sillan rakentamiseen.
Liitteet IV,90. s. 205. L. Vv:aan 123.
Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Aarniokosken y. m. rah. al. n:o 79
määrärahan osoittamisesta maantien rak-
entamiseksi Kankaanpään—Jämijärven
maantieltä Hongonjoen—Karvian maan-
tielle. Liitteet IV,91. s. 206. L. Vv:aan
123. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Salmenojan y. m. rah. al. n:o 80
määrärahan osoittamisesta Myllykosken—
Inkeröisten maantien rakentamista var-
ten. Liitteet IV,92. s. 207. L. Vv:aan
123. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 81 määrä-
rahan osoittamisesta Savon valtatie oi-
kaisemiseen ja parantamiseen. Liitteet
IV,93. s. 208. L. Vv:aan 123. Käsitelty
edellisten yhteydessä.
 - Ed. Schildtin y. m. rah. al. n:o 82 määrä-
rahan osoittamisesta tiesuunnan tutkimi-
seksi Kalkkisten lauttapaikalta Heinolan
kirkonkylään. Liitteet IV,94. s. 210. L.
Vv:aan 123. Käsitelty edellisten yhtey-
dessä.
 - Ed. Jernin y. m. rah. al. n:o 83 määrä-
rahan osoittamisesta Vaasan—Koivulah-
den—Maksamaan maantien rakennustöitä
varten. Liitteet IV,95. s. 211 ja 212.
L. Vv:aan 123. Käsitelty edellisten yh-
teydessä.
 - Ed. O. Peltosen y. m. rah. al. n:o 84
määrärahan osoittamisesta maantien rak-
entamiseksi Laukaan—Koiviston—Hon-
kolan maantieltä Suolahden kauppalaan.
Liitteet IV,96. s. 213. L. Vv:aan 124.
Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Luukan rah. al. n:o 85 määrära-
han osoittamisesta Koiralan—Punnuksen
maantien rakennustöitä varten Muolaan
kunnassa. Liitteet IV,97. s. 215. L.
Vv:aan 124. Käsitelty edellisten yhtey-
dessä.
 - Ed. Hämäläisen y. m. rah. al. n:o 86
määrärahan osoittamisesta Kangasnie-
men—Pieksämän maantien Siilinmyllyn
—Haarajoen tieosan kunnostamiseen.
Liitteet IV,98. s. 216. L. Vv:aan 124.
Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 87
määrärahan osoittamisesta maantiesuun-
nan tutkimiseksi Enonkosken—Heinäve-
den tieltä Savonrannan kirkolle. Liitteet
IV,99. s. 217. L. Vv:aan 124. Käsitelty
edellisten yhteydessä.
 - Ed. Miikin y. m. rah. al. n:o 88 määrä-
rahan osoittamisesta maantien rakenta-
miseksi Ruokolahden Immolanjärven ky-
lästä Säamingin Särkilahden kylään.
Liitteet IV,100. s. 218. L. Vv:aan 124.
Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Tolosen y. m. rah. al. n:o 89 määrä-
rahan osoittamisesta maantien rakenta-
miseksi Enonkosken Hanhivirrasta Iha-
maniemen — Pyylinsaaren — Vaaluvirran
kautta Heinäveden asemalle. Liitteet
IV,101. s. 220. L. Vv:aan 124. Käsitelty
edellisten yhteydessä.
 - Ed. Kempin y. m. rah. al. n:o 90 määrä-
rahan osoittamisesta maantien rakenta-
miseksi Alasommeen rautatiepysäkillä
Porlammin—Yläsommeen—Aution kylien
kautta Terijoen maantielle. Liitteet
IV,102. s. 221. L. Vv:aan 124, käsitelty
tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm.
n:o 30. s. 78. A. K. 458. A. II.
 - Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 91
määrärahan osoittamisesta maantien rak-
entamiseksi Mikkelin—Anttolan maan-
tieltä Parkkilan tienristeyksen seudulta
Väänälän y. m. kylien kautta Koikkalan
kunnantielle. Liitteet IV,103. s. 222. L.
Vv:aan 124. Käsitelty edellisten yhtey-
dessä.
 - Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 92
korotetun määrärahan osoittamisesta Pu-
hoksen—Seikanlammen maantien oikaise-
miseen. Liitteet IV,104. s. 223. L. Vv:aan
124. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 93
määrärahan osoittamisesta Lahdenpohjan
—Sortavalan maantien parantamiseksi.
Liitteet IV,105. s. 224. L. Vv:aan 124.
Käsitelty edellisten yhteydessä.

- Ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 94 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hattuvaaran maantieltä Nuorajärven itäpuolitse Möhkön kylään Ilomantsin kunnassa. Liitteet IV,106. s. 226. L. Vv:aan 124. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 95 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ilomantsin pitäjän Möhkön kylästä Onttronvaaran kautta Lokanlahteen. Liitteet IV,107. s. 228. L. Vv:aan 124. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 96 määrärahan osoittamisesta Kaavin—Kortteisen—Sivakkavaaran tien kuntoon saattamiseksi. Liitteet IV,108. s. 230. L. Vv:aan 124. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 97 määrärahan osoittamisesta Kaavin kunnan Ukonvaaran ja Polvijärven kunnan Hukalan välisen tien kuntoonpanemista ja valtion hoitoon ottamista varten. Liitteet IV,109. s. 231. L. Vv:aan 124. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 98 määrärahan osoittamisesta Ilomantsin kunnassa Hattuvaaran tieltä Koivuvaaran kylästä alkavan ja Lutikkavaaran kylän kohdalla Liusvaaran tiehen yhtyvän yhdystien rakentamista varten. Liitteet IV,110. s. 232. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 99 määrärahan osoittamisesta Porokylästä Ylikylän ja Saramon kylien kautta Nurmeksen—Kuhmon tiehen yhtyvän tien rakentamiseksi. Liitteet IV,111. s. 234. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 100 määrärahan osoittamisesta Eskolan—Korentokankaan kunnantien maantieksi kunnostamista varten. Liitteet IV,112. s. 236. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 101 määrärahan osoittamisesta Kiehimän—Puolangan maantien korjaamista varten. Liitteet IV,113. s. 237. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 102 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Leinolankosken asemalta Puokiovaaran seudulle. Liitteet IV,114. s. 238. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 103 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Ranuan—Pudasjärven maantieltä Simojärven pohjoispäähän. Liitteet IV,115. s. 239. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 104 määrärahan osoittamisesta Ranuan—Posion maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,116. s. 240. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Lohen y. m. rah. al. n:o 105 määrärahan osoittamisesta Ranuan—Taivalkosken maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,117. s. 241. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 106 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven kunnan Puhoksen Myllykankaalta Puolangan—Taivalkosken maantielle. Liitteet IV,118. s. 242. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 107 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran maantieltä Suomussalmen Jumaliskylään. Liitteet IV,119. s. 244. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 108 määrärahan osoittamisesta Paakinmäen—Kontiomäen kylätien kuntoonsaattamiseksi. Liitteet IV,120. s. 245. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Janhosen rah. al. n:o 109 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran tieltä Tuomaankosken kautta Hakokylään. Liitteet IV,121. s. 246. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Janhosen rah. al. n:o 110 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Härmäkylän tiestä Iivantiiran järven länsipuolitse Timoniemen tiehen Kuhmon kunnassa. Liitteet IV,122. s. 247. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Arhaman y. m. rah. al. n:o 111 määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Kuhmon—Suomussalmen maantieltä Seilosien salmen kautta Juostanan kansakoululle Kuhmon kunnassa.

- Liitteet IV,123. s. 248. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. 112 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Mäkelän—Heikkilän—Pukarin tieltä Nivalan talon kohdalta Eksymän talon kautta Enojärvelle Kuusamossa. Liitteet IV,124. s. 249. L. Vv:aan 125. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 113 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kuusamon—Tuutijärven tieltä Paanajärven luoteiskulmasta Ruskeakalliolle. Liitteet IV,125. s. 250. L. Vv:aan 126, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 79. A. K. 458. A. II.
 - Ed. Lindqvistin rah. al. n:o 114 määrärahan osoittamisesta Oulun—Kemin maantien uusimistöitä varten. Liitteet IV,126. s. 251. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisen yhteydessä.
 - Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 115 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Oikaraisen ja Saaren kylien kautta Suutarinkorvan rautatiesillalle. Liitteet IV,127. s. 252. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 116 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Murolan asemalta Ylitornion—Raanujärven maantiehen. Liitteet IV,128. s. 253. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 117 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Pekkalan lossille Kemijoen eteläpuolta. Liitteet IV,129. s. 254. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 118 määrärahan osoittamisesta Kairalan—Luiron maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,130. s. 255. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 119 määrärahan osoittamisesta Sallan—Lampelan—Vuosnajarven—Tuutijärven maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,131. s. 256. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 120 määrärahan osoittamisesta Sallan kunnassa olevan Kuolajärven—Vuorijärven tien kuntoonsaattamiseksi Liitteet IV,132. s. 258. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 121 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Sallan maantiestä Soppelan kautta Räisälään ja tältä tieltä Lehtolan kautta Posion Ristilään johtavan maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,133. s. 259. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 122 korotetun määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuun maantien rakentamiseen. Liitteet IV,134. s. 261. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 123 määrärahan osoittamisesta Sattasesta Sodankylän Rajalankylään johtavan tien rakentamiseksi. Liitteet IV,135. s. 263. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Kaijalaisen y. m. rah. al. n:o 124 määrärahan osoittamisesta Sodankylän Kelujärveltä Savukosken Tanhuankylään johtavan maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,136. s. 264. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 125 määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kurta- kon maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,137. s. 265. L. Vv:aan 126. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 126 korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseen. Liitteet IV,138. s. 266. L. Vv:aan 126, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 45. A. K. 457. A. II.
 - Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 127 korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseksi. Liitteet IV,139. s. 268. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisen yhteydessä.
 - Ed. Horellin toiv. al. n:o 76 pitkä- aikaisen ulkomaisen lainan ottamisesta valtatieverkoston pääteiden rakentamista ja kestopäällystämistä varten. Liitteet XII,12. s. 477. L. Kulkv:aan 137.
 - Ed. Lampisen toiv. al. n:o 77 tutkimuk- sen toimittamisessa maantien rakentami- seksi Turun—Helsingin väliseltä valta- tieltä Keski-Uudenmaan pitäjien halki

- Lapinjärven pitäjään. Liitteet XII,13. s. 480. L. Kulkv:aan 137.
- Ed. Pohjolan y.m. toiv. al. n:o 78 Porin —Lauttakylän välisen valtatieen kuntoon-saattamisesta. Liitteet XII,14. s. 481. L. Kulkv:aan 137.
- Ed. Rantamaan y.m. toiv. al. n:o 79 maantien rakentamisesta Varkauden—Joroisten maantiestä Teemassaaren, Sianleuan, Voinsalmen ja Torasalon kylien kautta Rantasalmen kirkolle. Liitteet XII,15. s. 483. L. Kulkv:aan 137.
- Ed. Luoma-ahon y.m. toiv. al. n:o 80 toimenpiteistä Kuortaneen—Alavuden maantieltä Rasinperän talojen kohdalta alkavan, Lehtimäen—Töysän maantiehen päättyvän n.s. Tohnin maantien ottamiseksi valtion hoitoon. Liitteet XII,16. s. 486. L. Kulkv:aan 137.
- Ed. Vilhulan y.m. toiv. al. n:o 81 maantien rakentamisesta Petäjäveden pitäjässä olevan Kummunmyllyn seudulta Kalliokosken myllylle Multian pitäjässä. Liitteet XII,17. s. 487. L. Kulkv:aan 137.
- Ed. U. Raatikaisen y.m. toiv. al. n:o 82 maantien rakentamisesta Viitasaaren Kärnänkoskelta saman pitäjän Löytänän kylään. Liitteet XII,18. s. 488. L. Kulkv:aan 137.
- Ed. Luoma-ahon y.m. toiv. al. n:o 83 Vimpelin kirkolta Hoiskon talojen kautta Alajärven itäpuolitse Levijoen taloihin johtavan ja siinä Alajärven—Soinin maantiehen yhtyvän maantien valtion hoitoon ottamisesta. Liitteet XII,19. s. 490. L. Kulkv:aan 137.
- Ed. Möttösen y.m. toiv. al. n:o 84 maantien rakentamisesta Karstulan Pääjärven kylässä olevasta Anttilan tienristeyksestä Soinin pitäjän Kolun kylään. Liitteet XII,20. s. 492. L. Kulkv:aan 137.
- Ed. Schildtin y.m. toiv. al. n:o 85 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Korpilahden Rutalahden kylästä Oittilan kylään. Liitteet XII,21. s. 494. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Hämäläisen y.m. toiv. al. n:o 86 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonrannan Lapinlahdesta Rönkä- ja Tetrivaaran kautta Heinäveden Vihtarin rautatiepysäkillä. Liitteet XII,22. s. 496. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Asikaisen y.m. toiv. al. n:o 87 Juvan —Mikkelin maantiestä eroavan Nääringin—Hyötyyn—Kalvitsan kylätien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,23. s. 497. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Tolosen y.m. toiv. al. n:o 88 tutkimuksen toimittamisesta Pieksämäen pitäjän Vanajan kylästä Rautalammin—Hankasalmen tielle johtavalla tie-suunnalla. Liitteet XII,24. s. 498. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Tolosen y.m. toiv. al. n:o 89 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Silvolaan rautatiepysäkillä Savonlinnan—Moinsalmen tielle. Liitteet XII,25. s. 499. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. T. Halosen y.m. toiv. al. n:o 90 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonlinnasta Putikon—Särkilahden maantielle. Liitteet XII,26. s. 500. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Paasosen y.m. toiv. al. n:o 91 maantien rakentamisesta Muuruvedeltä Akonpohjaan. Liitteet XII,27. s. 502. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. K. Kämäräisen y.m. toiv. al. n:o 92 Matalalahden kunnantien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,28. s. 503. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. K. Kämäräisen y.m. toiv. al. n:o 93 Onkiveden länsirannan kylätien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,29. s. 504. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. K. Kämäräisen y.m. toiv. al. n:o 94 Luupujoen—Konolanmäen tien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,30. s. 505. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Salon y.m. toiv. al. n:o 95 Hete-kylän maantien jatkamisesta Olvasen kylätiehen. Liitteet XII,31. s. 506. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Salon y.m. toiv. al. n:o 96 Risti-järven kirkolta lähtevän Kiehimän—Puolangan maantielle johtavan n.s. Uvan —Kotilankylän paikallistien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,32. s. 507. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Salon y.m. toiv. al. n:o 97 maan-teiden rakentamisesta Puolangan kunnat Lylykylästä ja Joukukylästä jollekin lähimmälle asemalle tai pysäkillä. Liitteet XII,33. s. 508. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Lohen y.m. toiv. al. n:o 98 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Ranualla. Liitteet XII,34. s. 509. L. Kulkv:aan 138.

- Ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 99 tiesuunnan tutkimisesta Kiimingistä Yli-Iihin haarateineen Haukiputaan Onkamon kylään. Liitteet XII,35. s. 510. L. Kulkv:aan 138.
- Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 100 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven Kurenalta Iijoen pohjoispuolitse Parkkilan lossiin Hirvaskosken—Siirankankaan maantiellä. Liitteet XII,36. s. 511. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 101 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Oulun—Puolangan maantieltä lähtevän Olvasen kylätien päästä Juurikan—Jaurakkajärven kautta Taipaleenharjun seudulle Oulun—Kuusamon maantiellä. Liitteet XII,37. s. 513. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Rytingin y. m. toiv. al. n:o 102 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Kivijoen seutua Ranuan kirkolle. Liitteet XII,38. s. 514. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Janhosen toiv. al. n:o 103 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Suomussalmen maantieltä Alanteen talon kautta Jumaliskylään. Liitteet XII,39. s. 515. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Arhaman y. m. toiv. al. n:o 104 tutkimuksen toimittamisesta yhdyntien rakentamiseksi Sotkamosta Rasin talon kautta Valtimon kunnan Sivakkavaaran tiehen. Liitteet XII,40. s. 516. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Kekäläisen y. m. toiv. al. n:o 105 maantien rakentamisesta Kemistä Rovaniemen—Ranuan maantielle. Liitteet XII,41. s. 517. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 106 maantien rakentamisesta Alatornion Arpelan kylästä Ylitornion Mellakoskelle. Liitteet XII,42. s. 518. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Kokon y. m. toiv. al. n:o 107 maantiesuunnan tutkimisesta Enontekiön Peltovuomasta Inarin kirkolle. Liitteet XII,43. s. 519. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Kaijalaisen y. m. toiv. al. n:o 108 toimenpiteistä maantien rakentamiseksi Inarin Kaamasesta Utsjoen Outakoskelle. Liitteet XII,44. s. 520. L. Kulkv:aan 139.
- Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 109 toimenpiteistä erinäisten kunnan- ja

kyläteiden ottamiseksi valtion hoitoon. Liitteet XII,45. s. 522. L. Kulkv:aan 139.

— Ks. Sillat. Tielaki. Tullimaksut. Yleiset työt.

Maanviljelysinsinöörit: — Ks. Virkamiehet.

Maanvuokra: — Ks. Vuokra-alueet.

Maarianhamina: — Ks. Lentoliikenne.

Maaseutu: — Ks. Asunto-olot.

Maatalous: Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 41 esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä. Liitteet IX,17. s. 375. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 12 (Toiv. al. miet. n:o 16). Pp. 388. A. K. 400. 426. A. V: 2.

— Ed. Lepistön y. m. toiv. al. n:o 46 toimenpiteistä runkoviemäriverkostosuunnitelman laatimiseksi Keski-Pohjanmaalle. Liitteet IX,22. s. 388. L. Mtv:aan 135.

— Ed. Toivosen y. m. toiv. al. n:o 52 esityksen antamisesta laiksi työajasta maataloudessa. Liitteet X,9. s. 423. L. Työv:aan 135.

— Ed. Perhon y. m. toiv. al. n:o 55 esityksen antamisesta laiksi maatalouspalkkatyöväen alimmista palkoista. Liitteet X,12. s. 426. L. Työv:aan 135.

— Ed. Niskasen y. m. toiv. al. n:o 56 esityksen antamisesta ruumiillisen työn taloudellisen arvon korottamiseksi. Liitteet X,13. s. 428. L. Työv:aan 135.

— Ks. Koetoiminta. Maamieskoulut. Maanparannustyöt. Rajaseutu. Undisviljelys.

Maatalouskoneet: — Ks. Pienviljelys.

Maatalousvaliokunta: Päätetään asettaa 26, jäsenet ja varajäsenet 36, puheenjohtajat (Vilhula, varap. Eskola) 43, varajäsen (Pekkala) vapauttaminen 442, uusi varajäsen (Mäkeläinen) 452.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi. — Ks. Vuotaviat.

„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi kotimaisen viljan menekkin edistämisestä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Kotimainen vilja.

„ n:o 3 maatalouskoeaseman perustamisesta Keski-Suomeen koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Koetoiminta.

Miet. n:o 4 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee esityksen antamista pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi. — Ks. Pienviljelys.

„ n:o 5 toivomusaloitteiden johdosta, jotka koskevat uudis- ja laidunviljelyspalkkioista annetun lain muuttamista. — Ks. Uudisviljelys.

„ n:o 6 esityksen antamista pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Pienviljelys.

„ n:o 7 kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamista Mikkelin lääniin koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Kotiteollisuus.

„ n:o 8 valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamista tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Maanparannustyöt.

„ n:o 9 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee toimenpiteitä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi. — Ks. Asutustoiminta.

„ n:o 10 metsäkoulun perustamista Karvion valtionmaille Heinäveden pitäjässä koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Metsäkoulut.

„ n:o 11 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee suunnitelman laatimista uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamisesta. — Ks. Maamieskoulut.

„ n:o 12 esityksen antamista maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä koskevan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Maatalous.

„ n:o 13 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee korottomien asutuslainojen myöntämistä maanviljelysammatin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville tilattomille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. — Ks. Vapaussota.

„ n:o 14 toivomusaloitteen johdosta, joka koskee toimenpiteitä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon. — Ks. Emäntäkoulut.

Laus. n:o 1 valtiovarainvaliokunnalle hallituksen esityksestä n:o 61 laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta. — Ks. Viljan varastoiminen.

Maatiaisvoi: — Ks. Tuotantopalkkiot.

Maito: — Ks. Tuotantopalkkiot.

Majoitus: — Ks. Sotatila.

Makeisvalmistevero: Hallituksen esitys n:o 6 laiksi makeisvalmisteverosta, tuodaan Edk:lle 26. L. Vv:aan 85. Vvm. n:o 17. Pp. 370. 1 K. 375. Suurvm. n:o 38. 2 K. 383. 3 K. 393. Eduskunnan vastaus. A. III.

Mallasjuomat: — Ks. Rikosten uusiminen.

Margariini: Hallituksen esitys n:o 7 laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista vuonna 1940 suoritettavasta verosta, tuodaan Edk:lle 26. L. Vv:aan 85. Vvm. n:o 18. Pp. 370. 1 K. 375. Suurvm. n:o 39. 2 K. 384. 3 K. 393. Eduskunnan vastaus. A. III.

Meijerit: — Ks. Tuotantopalkkiot.

Melu: — Ks. Moottoriajoneuvot.

Menoarvio: — Ks. Tulo- ja menoarvio.

Merenkulku: Ed. Jernin y. m. rah. al. n:o 137 määrärahan osoittamisesta laivalinjojen Vaasa—Björköby, Vaasa—Södra Vallgrund ja Vaasa—Raippaluoto ylläpitämiseksi. Liitteet IV,149. s. 281 ja 283. L. Vv:aan 127, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 46. A. K. 547. A. II.

— Ed. Lepistön y. m. rah. al. n:o 138 määrärahan osoittamisesta Pietarsaaren satamaan johtavan laivaväylän syventämiseen. Liitteet IV,150. s. 285. L. Vv:aan 127, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 80. A. K. 458. A. II.

— Ed. Määtän y. m. rah. al. n:o 139 määrärahan osoittamisesta Oulun syväsataman rakentamiseksi. Liitteet IV,151. s. 286. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisen yhteydessä.

— Ed. Kalliokosken y. m. rah. al. n:o 140 määrärahan osoittamisesta tullivartiointin järjestämiseksi Himangan satamaan. Liitteet IV,152. s. 287. L. Vv:aan 127, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 23. A. K. 456. A. II.

— Ed. Salmenojan y. m. rah. al. n:o 141 määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen

- satamien jäänsärkijäaluksen rakentamista varten. Liitteet IV, 153. s. 289. L. Vv:aan 127, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 65. A. K. 458. A. II.
- Ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 112 tutkimuksen toimittamisesta Varkauden—Kuopion laivaväylän syventämiskustannuksista. Liitteet XII, 48. s. 527. L. Kulkv:aan 139. Kulkvm. n:o 1 (Toiv. al. miet. n:o 23). Ilmoitetaan Edk:lle 521. A. V: 2.
- Ks. Kalastus. Sotatila.
- Merilaki:** Ed. Jokisen y. m. lak. al. n:o 12 laiksi merilain muuttamisesta. Liitteet VII, 1. s. 313. L. Ltv:aan 117.
- Merimiehet:** Ed. Aattelan y. m. lak. al. n:o 19 laiksi merimieslain muuttamisesta. Liitteet X, 3. s. 403. L. Työv:aan 118. Työvm. n:o 3 (Lak. al. miet. n:o 6). Pp. 322. 1 K. 325. Suurvm. n:o 30. 2 K. 328. 3 K. 345. Eduskunnan toivomus. A. V: 1.
- Ks. Tapaturmavakuutus. Vaalilaki.
- Meripalvelus:** — Ks. Tapaturmavakuutus.
- Metsäkoulut:** Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 30 metsäkoulun perustamisesta Karvion valtionmaille Heinäveden pitäjässä. Liitteet IX, 6. s. 358. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 10 (Toiv. al. miet. n:o 12). Pp. 357. A. K. 369. A. V: 2.
- Metsälaki:** — Ks. Yhteiset alueet.
- Metsäpalkkatarkkailu:** — Ks. Metsätyöläiset.
- Metsät:** — Ks. Pietarsaaren yhteismetsä. Saaristo.
- Metsätyöläiset:** Ed. Lepistön y. m. lak. al. n:o 20 laiksi metsäpalkkatarkkailusta ja puutavaran työmittauksesta. Liitteet X, 4. s. 405. L. Työv:aan 118.
- Mielisairaat:** — Ks. Sairaalat.
- Mieskotiteollisuuskoulut:** — Ks. Kotiteollisuus.
- Mikkeli:** — Ks. Kotiteollisuus.
- Ministeriö:** — Ks. Ulkoasiainministeriö. Valtioneuvosto.

Monilapsiset perheet: — Ks. Asunto-olot. Lapsirikkaat perheet.

Moottoriajoneuvot: Hallituksen esitys n:o 26 laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 153. L. Vv:aan 159. Vvm. n:o 3. Pp. 180. 1 K. 183. Suurvm. n:o 9. 2 K. 185. 3 K. 193. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 17 toimenpiteistä moottoriajoneuvojen ja käytömoottorien aikaansaaman melun ehkäisemiseksi. Liitteet VII, 6. s. 324. L. Ltv:aan 133. Ltv. n:o 5 (Toiv. al. miet. n:o 15). Pp. 379. A. K. 386. A. V: 2.

— Ks. Postilaitos. Puolustuslaitos. Rautatiet.

Muinaistieteellinen toimikunta: — Ks. Virkamiehet.

Muolaanjärvi: — Ks. Perkaustyöt.

Murha: — Ks. Järjestyksen turvaaminen.

Mäkitupa-alueet: — Ks. Asutustoiminta.

N.

Nahkat: — Ks. Tuonti- ja vientikiellot. Vuotaviat.

Naiskotiteollisuuskoulu: — Ks. Kotiteollisuus.

Naisten kaivostyö: — Ks. Rikosten uusiminen.

Neuvostotasavaltain Liitto: — Ks. Valtioneuvoston tiedonanto.

Neuvotteluoikeus: — Ks. Liikeapulaiset.

Nimenhuuto: Nimenhuuto aakkosellisen luettelon mukaan 11, nimenhuuto lippuääne-tyksissä ja vaaleissa 26.

Nimet: — Ks. Ristimänimet.

Nuoret rikoksentekijät: Hallituksen esitys n:o 10 nuoria rikoksentekijöitä koske- vaksi lainsäädännöksi, tuodaan Edk:lle 26. L. Lv:aan 40. Lvm. n:o 8. Pp. 348.

1 K. 354. 361. Eduskunnan kirjelmä. A. III.

Esitykseen sisältyy:

- Laki nuorista rikoksentekijöistä.
- Laki rikoslain 3 luvun 1 §:n muuttamisesta.
- Laki rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.
- Laki rikoslain voimaanpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.
- Laki oikeudenkäytön julkisuudesta annetun lain muuttamisesta.
- Laki rangaistusmääräyksestä annetun lain muuttamisesta.
- Korkeimman oikeuden lausunto.

Nuoriso: — Ks. Ammattikasvatus.

Nuorisoliike: Ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Kyrkans Ungdom-nimiselle nuorisoliitolle siveellis-uskonnolliseen työhön ruotsinkielisillä rannikko- ja saaristoseuduilla. Liitteet IV,42. s. 128 ja 130. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 25. A. K. 456. A. II.

Nuorisovankilat: — Ks. Nuoret rikoksentekijät.

Nuorten ammattityö: — Ks. Rikosten uusiminen.

O.

Oikeudenkäymiskaari: — Ks. Yhteiset alueet.

Oikeudenkäyttö: — Ks. Nuoret rikoksentekijät.

Oikeusasiamies: Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1938, tuodaan Edk:lle 296. L. Prv:aan 309. A. IV.

- Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali vuosiksi 1940—1942. Vaalin aika 442. Vaali (oikeusasiamieheksi Esko Hakki, varalle Y. W. Puhakka) 452. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.
- Ks. Armeijan oikeusasiamies.

Oikeuskansleri: Valtioneuvoston Oikeuskanslerin kertomus virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan

vuodelta 1938, tuodaan Edk:lle 406. L. Prv:aan 522. A. IV.

Omaisuusvero: — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.

Omenain viljelys: — Ks. Hedelmäviljelys.

Opetusfilmi: Vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi opetusfilmien kansainvälisen levikin helpottamista tarkoittavan sopimuksen hyväksymisestä (Hallituksen esitys n:o 63. A. III:1. 1936 vp. Ulkvm. n:o 13. Suurvm. n:o 94. A. III:2. 1937 vp.). L. Ulkv:aan 88. A. I.

Opintokerhot: Ed. Löthman-Koposen y. m. rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta opintokerhojen opinto-ohjaajain palkkioita varten. Liitteet IV,38. s. 119. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 30. A. K. 456. A. II.

- Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 27 korotetun määrärahan osoittamisesta opintokerhotoiminnan avustamiseksi. Liitteet IV,39. s. 121. L. Vv:aan 120. Käsitelty edellisen yhteydessä.
- Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta Suomen opintoretkeläiskerhojen liiton toiminnan tukemiseksi. Liitteet IV,40. s. 124. L. Vv:aan 120. Käsitelty edellisten yhteydessä.

Oppikoulut: Hallituksen esitys n:o 52 laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 344. L. Vv:aan 346. Vvm. n:o 28. Pp. 403. 1 K. 412. Suurvm. n:o 50. 2 K. 444. 3 K. 475. Eduskunnan vastaus. A. III.

- Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 21 määrärahan osoittamisesta keskikoulutalon rakentamiseksi Kiviniemeen. Liitteet IV,33. s. 106. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 70. A. K. 458. A. II.
- Ed. Oksalan y. m. rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suojärven yhteiskoulun kannatusyhdistykselle. Liitteet IV,34. s. 107. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 28. A. K. 456. A. II.

— Ed. Hongan toiv. al. n:o 20 toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle. Liitteet VIII,1. s. 333. L. Siv:aan 133. Sivm. n:o 1 (Toiv. al. miet. n:o 1). Pp. 233. A. K. 239. A. V:2.

— Ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 21 toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle. Liitteet VIII,2. s. 334. L. Siv:aan 133. Käsitelty edellisen yhteydessä.

Oppivelvollisuus: — Ks. Rikosten uusiminen.

Osakerahasto: — Ks. Valtion osakerahasto.

Osakeyhtiöt: — Ks. Perintö- ja lahjavero. Tulo- ja omaisuusvero.

Osakkaat: — Ks. Yhteiset alueet.

Osuusliikkeet: Ed. Oksalan y. m. toiv. al. n:o 7 esityksen antamisesta osuustoiminnallisten teollisuus- ja kauppaliikkeiden verotuksesta samojen perusteiden mukaan kuin vastaavat yksityiset liikkeet. Liitteet IV,8. s. 63. L. Vv:aan 132.

— Ed. Huittisen y. m. toiv. al. n:o 8 tutkimuksen toimittamisesta osuuskuntien ja yksityisluontoisten liikkeiden verotussuh-teista. Liitteet IV,9. s. 65. L. Vv:aan 132.

Oulu: — Ks. Merenkulku. Sairaalat.

P.

Pahoinpitely: — Ks. Järjestyksen turvaaminen.

Painovapaus: Asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä, tuodaan Edk:lle 351. L. Prv:aan 352. Prvm. n:o 13. Pp. 388. A. K. 396. 412. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

Pakko-otto: — Ks. Sotatila.

Palkat: — Ks. Maatalous. Virkamiehet.

Palkkiot: — Ks. Sokerijuurikkaan viljelys. Tuotantopalkkiot. Uudisviljelys. Villan tuotanto.

Palstaviljelmät: — Ks. Lapsiavustusviljelmät.

Paltamo: — Ks. Lääkärit.

Pankkivaliokunta: Jäsenluku 26, jäsenet ja varajäsenet 35, puheenjohtajat (Salmenoja, varap. Asikainen) 43, jäsenen (Salmenoja) vapauttaminen 149, uusi jäsen (Rantala) 177, uusi puheenjohtaja (Rantala) 193.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Suomen Pankki.

Pankkivaltuusmiehet: — Ks. Suomen Pankki.

Papit: — Ks. Suojeluskunnat.

Parantolat: — Ks. Sairaalat.

Pelkuruus: — Ks. Rikoslaki.

Peninsaari: — Ks. Saaristo.

Perheet: — Ks. Asunto-olot. Lapsirikkaat perheet.

Perintö- ja lahjavero: Lepäämässä oleva lakiehdotus perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta (Hallituksen esitys n:o 28. Vvm. n:o 20. Suurvm. n:o 34. A. III. 1936 vp.). Lakiehdotus katsotaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti rauenneeksi. Eduskunnan kirjelmä. A. I.

— Ed. Kivimäen y. m. lak. al. n:o 8 perintö- ja lahjaverolaiksi. Liitteet IV,5. s. 45. L. Vv:aan 117.

Perkaustyöt: Ed. Mikkolan y. m. rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta Vanajavesistön perkausta varten. Liitteet IV,67. s. 171. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 79. A. K. 458. A. II.

— Ed. Kempin y. m. rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Rokkalanjoen perkaustyötä varten. Liitteet IV,68. s. 172. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 72. A. K. 458. A. II.

— Ed. Luukan rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta Muolaanjärven laskutyön suorittamiseen. Liitteet IV,69. s. 173.

- L. Vv:aan 122. Käsitelty edellisen yhteydessä.
- Ed. Luoma-ahon y. m. rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta Käkänjoen perkaustyötä varten. Liitteet IV,70. s. 174. L. Vv:aan 122. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta Koitajoen perkaustöitä varten. Liitteet IV,71. s. 175. L. Vv:aan 122. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta Kalajan järvi-kuivion kuivattamiseen. Liitteet IV,72. s. 177. L. Vv:aan 122. Käsitelty edellisten yhteydessä.
 - Ed. Määtän y. m. rah. al. n:o 61 korotetun määrärahan osoittamisesta Pohjois-Pohjanmaan viemäriverkoston suunnitelman tekoa ja töitten alkuunpanoa varten. Liitteet IV,73. s. 179. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 68. A. K. 458. A. II.
 - Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta Kitkajoen Käylän—Juuman välisen osan perkaustyötä varten. Liitteet IV,74. s. 180. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 79. A. K. 458. A. II.
 - Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta Iijoen perkaustöitä varten. Liitteet IV,75. s. 181. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 72. A. K. 458. A. II.
 - Ed. Rytingin y. m. rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta Vuorma- ja Hetejärvien kuivattamistöitä varten. Liitteet IV,76. s. 182. L. Vv:aan 122. Käsitelty edellisen yhteydessä.

Perttulan kasvatustila: — Ks. Virkamiehet.

Peru: Sähkösanomatervehdys Perun senaattilta ja edustajakamarilta Suomen eduskunnalle 499.

Perusluotto: — Ks. Maatalous.

Peruspalkkaiset virat: — Ks. Virkamiehet.

Perustuslakivaliokunta: Jäsenluku 26, jäsenet ja varajäsenet 34, puheenjohtajat (O. Lehtonen, varap. Wiik) 43, jäsenen (von Born) vapauttaminen 277, uusi jäsen (Österholm) 298.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Valtioneuvosto.

„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Valtioneuvosto.

„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Sotatila.

„ n:o 4 vuoden 1938 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

„ n:o 5 vuoden 1938 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta tasavallan suojelulaiksi. — Ks. Tasavallan suojelulaki.

„ n:o 6 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

„ n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta. — Ks. Armahdus.

„ n:o 8 lakialoitteen johdosta laiksi sotatilalain muuttamisesta. — Ks. Sotatila.

„ n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion viran ja toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa. — Ks. Virkamiehet.

„ n:o 10 väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta 20 päivänä lokakuuta 1939 annetun asetuksen johdosta. — Ks. Posti-, lennätin- ja puhelinvalvonta.

„ n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Sotatila.

„ n:o 12 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus, jolla on muutettu väliaikaisen posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta annet-

- tua asetusta. — Ks. Posti-, lennätin- ja puhelinvalvonta.
- Miet. n:o 13 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus eräistä valtakuntaa vahingoittaviin painokirjoituksiin kohdistuvista toimenpiteistä. — Ks. Painovapaus.
- „ n:o 14 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1938 antaman kertomuksen johdosta. — Ks. Hallituksen kertomus.
- „ n:o 15 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta tasavallan suojelulain nojalla. — Ks. Henkilökohtainen vapaus.

Peruutettu esitys: — Ks. Edustajanpalkkio.

Petsamo: — Ks. Rautatiet. Yleiset työt.

- Pienviljelys:** Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi pienviljelijöille maatalouskoneiden hankkimista varten. Liitteet IV, 57. s. 156. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 41. A. K. 456. A. II.
- Ed. Teittisen y. m. rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäin kursseja varten. Liitteet IV, 58. s. 157. L. Vv:aan 121. Käsitelty edellisen yhteydessä.
- Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 32 esityksen antamisesta pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään. Liitteet IX, 8. s. 361. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 6 (Toiv. al. miet. n:o 5). Pp. 310. A. K. 314. A. V: 2.
- Ed. Teittisen y. m. toiv. al. n:o 44 esityksen antamisesta pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi. Liitteet IX, 20. s. 383. L. Mtv:aan 135. Mtv. n:o 4 (Toiv. al. miet. n:o 3). Pp. 303. A. K. 308. A. V: 2.
- Ed. Mustasillan y. m. toiv. al. n:o 45 toimenpiteistä kääpiöviljelmien ja vuokra-alueiden haltijain laidunkysymyksen selvittämiseksi. Liitteet IX, 21. s. 386. L. Mtv:aan 135.
- Ks. Uudisviljelys.

Pietarsaaren yhteismetsä: Ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 11 tutkimuksen toimitamisesta olosuhteista, joiden vallitessa Pietarsaaren pitäjänmiesten ja Pietar-

saaren kaupungin asukkaiden yhteismetsä 1850-luvulla siirtyi kruunulle. Liitteet IV, 12. s. 69 ja 71. L. Vv:aan 132.

Pietarsaari: — Ks. Merenkulku.

Pohjois-Suomi: — Ks. Perkaustyöt. Rajaseutu. Rautatiet. Tuotantopalkkiot. Yleiset työt.

Pori: — Ks. Sairaalat.

Poronhoito: Ed. Määtän y. m. toiv. al. n:o 47 poronhoitoalueen rajain tarkistamisesta. Liitteet IX, 23. s. 390. L. Mtv:aan 135.

Posio: — Ks. Asutustoiminta.

Postilaitos: Ed. Räisäsen y. m. rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta eräiden postiautonkuljettajain tointen vakinaistamiseksi. Liitteet IV, 14. s. 76. L. Vv:aan 118, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 60. A. K. 458. A. II.

Posti-, lennätin- ja puhelinvalvonta: Asetus posti-, lennätin- ja puhelinvalvonnan toimeenpanosta, tuodaan Edk:lle 306. L. Prv:aan 312. Prvm. n:o 10. Pp. 329. A. K. 341. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

— Asetus väliaikaisen posti- y. m. valvonnan toimeenpanosta annetun asetuksen muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 349. L. Prv:aan 352. Prvm. n:o 12. Pp. 370. A. K. 376. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

Presidentti: — Ks. Tasavallan presidentti.

Propaganda: — Ks. Tiedoitustoiminta.

Pudasjärvi: — Ks. Pienviljelys.

Puhelinjohdot: Ed. Törngrenin y. m. rah. al. n:o 75 määrärahan osoittamisesta Inön kunnan liittämiseksi valtakunnan puhelinverkostoon Houtskarın ja Korppoon kautta. Liitteet IV, 87. s. 201 ja 202. L. Vv:aan 123, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 45. A. K. 458. A. II.

— Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 145 määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon ra-

kentamista varten Puolangan kirkolta Pudasjärvelle ja Suomussalmen Ylinäljängälle. Liitteet IV, 157. s. 298. L. Vv:aan 128. Käsitelty edellisen yhteydessä.

- Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 146 määrärahan osoittamisesta Kajaanin kihlakunnan puhelinverkoston tihentämiseksi. Liitteet IV, 158. s. 299. L. Vv:aan 128 Käsitelty edellisten yhteydessä.
- Ed. Törngrenin y. m. toiv. al. n:o 113 puhelinyhteyden järjestämisestä Korppoon sekä Korppoon ja Nauvon ulkosairaston välille. Liitteet XII, 49. s. 528 ja 529. L. Kulkv:aan 139.

Puhelinvalvonta: — Ks. Posti-, lennätin- ja puhelinvalvonta.

Puhemies: Ikäpuhemies (Sillanpää) 11—12, puhemiehen (Hakkila) ja kahden varapuhemiehen (Kalliokoski ja von Born) vaali sekä juhlalliset vakuutukset 11—13, puhemiehen tervehdyspuhe 13, ilmoitus puhemiehen ja varapuhemiesten vaalista tasavallan presidentille 14—15, puhemiehen puhe valtiopäivien avajaisissa 23—24, ed. von Bornin vapauttaminen eduskunnan toisen varapuhemiehen toimesta 272, toisen varapuhemiehen (Linkomies) vaali 278, toisen varapuhemiehen juhlallinen vakuutus 278, ilmoitus tasavallan presidentille toisen varapuhemiehen vaalista 293, puhemiehen palkkio 520, puhemiehen puhe tasavallan presidentille 529, puhemiehen puhe edustajille 535, varapuhemiehen puhe 536.

Puolustusasiainvaliokunta: Päätetään asettaa 26, jäsenet ja varajäsenet 37, puheenjohtajat (Oksala, varap. O. Peltonen) 44.

Miet. n:o 1 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi suojeluskuntajärjestöstä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Suojeluskunnat.

„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten

omaisille annetun lain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.

Miet. n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista. — Ks. Puolustuslaitos.

Puolustuslaitos: Hallituksen esitys n:o 28 laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 188. L. Puolv:aan 233. Puolv. n:o 3. Pp. 273. 1 K. 275. Suurvm. n:o 20. 2 K. 278. 3 K. 300. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 31 laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana, tuodaan Edk:lle 235. L. Puolv:aan 242. Puolv. n:o 2. Pp. 244. 1 K. 245. Suurvm. n:o 16. 2 K. 250. 3 K. 256. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 40 valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslain antamiseen, tuodaan Edk:lle 306. L. Vv:aan 309. Vvm. n:o 10. Pp. 316. 1 K. 321. Suurvm. n:o 27. 2 K. 324. 3 K. 340. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 46 avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 311. L. Puolv:aan 312. Puolv. n:o 4. Pp. 317. 1 K. 321. Suurvm. n:o 28. 2 K. 324. 3 K. 340. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 62 laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 406. L. Puolv:aan 427. Puolv. n:o 5. Pp. 460. 1 K. 461. Suurvm. n:o 57. 2 K. 466. 3 K. 481. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 71 laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista, tuodaan Edk:lle 485. L. Puolv:aan 486. Puolv. n:o 6. Pp. 487. 1 K. 489. Suurvm. n:o 63. 2 K. 493. 3 K. 496. Eduskunnan vastaus. A. III.

- Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta neljän hävittäjän rakentamista varten. Liitteet IV,15. s. 78. L. Vv:aan 118, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 67. A. K. 458. A. II.
- Ed. Kokon y. m. toiv. al. n:o 63 esityksen antamisesta laivasto-ohjelmaksi. Liitteet XI,2. s. 451. L. Puolv:aan 136.
- Ed. Horellin y. m. toiv. al. n:o 64 asevelvollisten palvelusajan pidentämisestä. Liitteet XI,3. s. 452. L. Puolv:aan 136.
- Ks. Armeijan oikeusasiamies. Ilmapuolustus. Rikosten uusiminen. Ruutitehdas. Sotatila. Sotavakuutus. Väestönsuojelu.

Puubiili: — Ks. Moottoriajoneuvot.

Puutarhanhoito: — Ks. Hedelmävilkelys.

Puutavara: — Ks. Kaivospölkyl. Metsätyöläiset.

Pyhäkosken voimalaitos: Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta Pyhäkosken voimalaitoksen rakentamista varten. Liitteet IV,23. s. 90. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 65. A. K. 458. A. II.

Paattäjaiset: Vuoden 1939 valtiopäiväin päättäminen 521. 522. Valtiopäiväjumalpalvelus 525—527. Valtiopäiväin päättäjaiset 529—537.

R.

Raakasokeritehdas: Ed. Linkomiehen y. m. rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Hämeen—Uudenmaan ja Satakunnan raakasokeritehtaille. Liitteet IV,50. s. 144. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 44. A. K. 457. A. II.

— Ed. Murtomaan y. m. rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Satakunnan raakasokeritehtaille. Liitteet IV,51. s. 146. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 44 ja 66. A. K. 457. 458. A. II.

Rahaasia-aloitteet: n:o 1, Niskasen: Määrärahan osoittamisesta vähävaraisten kuntain veroäyrin hinnan tasoittamiseksi. Liitteet IV,13. s. 75. — Ks. Kunnallisverotus.

— n:o 2, Räisäsen y. m.: Määrärahan osoittamisesta eräiden postiautonkuljetajain tointen vakinaistamiseksi. Liitteet IV,14. s. 76. — Ks. Postilaitos.

— n:o 3, Annalan y. m.: Määrärahan osoittamisesta neljän hävittäjän rakentamista varten. Liitteet IV,15. s. 78. — Ks. Puolustuslaitos.

— n:o 4, Kullbergin: Määrärahan osoittamisesta suojakammioiden rakentamiseksi siviiliväestöä varten kaupunkeihin ja suurempiin asutuskeskuksiin. Liitteet IV,16. s. 79 ja 80. — Ks. Väestönsuojelu.

— n:o 5, Johanssonin: Määrärahan osoittamisesta vahtimestarin asunnon ja ulkorakennuksen rakentamiseksi Maarianhaminan lentokentälle. Liitteet IV,17. s. 81 ja 82. — Ks. Lentoliikenne.

— n:o 6, Tukian y. m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomen ilmapuolustusliitolle. Liitteet IV,18. s. 83. — Ks. Ilmapuolustus.

— n:o 7, Horellin y. m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. Liitteet IV,19. s. 85. — Ks. Vapaussota.

— n:o 8, Annalan y. m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. Liitteet IV,20. s. 86. — Ks. Vapaussota.

— n:o 9, Nurmesniemen y. m.: Määrärahan osoittamisesta halpakorkeiksi lainoiksi suojeluskuntapiireille ja suojeluskunnille lyhytaikaisten korkeakorkoitusten lainain maksamista varten. Liitteet IV,21. s. 87. — Ks. Suojeluskunnat.

— n:o 10, A. Halosen y. m.: Määrärahan osoittamisesta erinäisten maailmansodan aikana Suomen kansalaisille koituneiden vahinkojen korvaamista varten. Liitteet IV,22. s. 89. — Ks. Sotavahingot.

— n:o 11, Salon y. m.: Määrärahan osoittamisesta Pyhäkosken voimalaitoksen rakentamista varten. Liitteet IV,23. s. 90. — Ks. Pyhäkosken voimalaitos.

— n:o 12, Luukan: Määrärahan osoittamisesta Kivennavan Hartoisten kylässä

- vuonna 1919 sattuneen rajakahakan vahinkojen korvaamiseksi. Liitteet IV,24. s. 91. — Ks. Hartoisten rajakahakka.
- n:o 13, Pohjolan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Porin yleisen sairaalan laajentamiseksi ja muuttamiseksi keskussairaalaaksi. Liitteet IV,25. s. 92. — Ks. Sairaalat.
- n:o 14, Hagan y.m.: Määrärahan osoittamisesta keskussairaalan perustamista varten Vaasan kaupunkiin. Liitteet IV,26. s. 96 ja 98. — Ks. Sairaalat.
- n:o 15, Luostarisen y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta Savonlinnan yleisen sairaalan laajennustöitä varten. Liitteet IV,27. s. 100. — Ks. Sairaalat.
- n:o 16, Kokon y.m.: Määrärahan osoittamisesta lainan myöntämistä varten Oulun diakonissalaitokselle oppilaskodin ja talousosaston rakentamiseksi. Liitteet IV,28. s. 101. — Ks. Sairaalat.
- n:o 17, Kulovaaran y.m.: Määrärahan osoittamisesta asuntojen rakentamiseksi Turun keskussairaalan palveluskunnalle. Liitteet IV,29. s. 102. — Ks. Sairaalat.
- n:o 18, Soinisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustukseksi synnytyslaitoksen rakentamista varten Kaavin kunnan sairaalan yhteyteen. Liitteet IV,30. s. 103. — Ks. Sairaalat.
- n:o 19, Salon y.m.: Määrärahan osoittamisesta aluelääkärinviran perustamiseksi Oulujärven länsipuolelle. Liitteet IV,31. s. 104. — Ks. Lääkärit.
- n:o 20, Salon y.m.: Määrärahan osoittamisesta aluelääkärin palkkaamiseksi Paltamon kuntaan. Liitteet IV,32. s. 105. — Ks. Lääkärit.
- n:o 21, A. Halosen y.m.: Määrärahan osoittamisesta keskikoulutalon rakentamiseksi Kiviniemeen. Liitteet IV,33. s. 106. — Ks. Oppikoulut.
- n:o 22, Oksalan y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suojärven yhteiskoulun kannatusyhdistykselle. Liitteet IV,34. s. 107. — Ks. Oppikoulut.
- n:o 23, Österholmin y.m.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin sokeainkoulun ruotsinkieliselle osastolle oman huoneiston vuokraamiseksi ja kaluston hankkimiseksi. Liitteet IV,35. s. 110 ja 113. — Ks. Sokeainkoulut.
- n:o 24, Leppälän y.m.: Määrärahan osoittamisesta keskuslämmityksen ja sähkövalon hankkimiseksi Jamilahden kansanopistolle. Liitteet IV,36. s. 115. — Ks. Kansanopistot.
- n:o 25, Lehtokosken y.m.: Määrärahan osoittamisesta rakennusavustukseksi Kultatähkä r.y:lle. Liitteet IV,37. s. 117. — Ks. Kultatähkä.
- n:o 26, Löthman-Koposen y.m.: Määrärahan osoittamisesta opintokerhojen opinto-ohjaajain palkkioita varten. Liitteet IV,38. s. 119. — Ks. Opintokerhot.
- n:o 27, Lumpeen y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta opintokerhotoiminnan avustamiseksi. Liitteet IV,39. s. 121. — Ks. Opintokerhot.
- n:o 28, Lumpeen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Suomen opintoretkeläisten liiton toiminnan tukemiseksi. Liitteet IV,40. s. 124. — Ks. Opintokerhot.
- n:o 29, Bonsdorffin y.m.: Määrärahan osoittamisesta lainan antamista varten kotisisäarkoulun ylläpitämiseksi Hinthaaressa kartanossa. Liitteet IV,41. s. 126 ja 127. — Ks. Hinthaaressa kotisisäarkoulu.
- n:o 30, Wickmanin y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustukseksi Kyrkans Ungdom-nimiselle nuorisoliitolle siveellis-uskonnolliseen työhön ruotsinkielisillä rannikko- ja saaristoseuduilla. Liitteet IV,42. s. 128 ja 130. — Ks. Nuorisoliike.
- n:o 31, Saarisen y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta uusien maanviljelysinsinöörin- ja rakennusmestarinvirkojen perustamista varten. Liitteet IV,43. s. 132. — Ks. Virkamiehet.
- n:o 32, Luomaahon y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta maanparannustöiden kustannuksiin. Liitteet IV,44. s. 134. — Ks. Maanparannustyöt.
- n:o 33, Helenelundin y.m.: Määrärahan osoittamisesta opettajain asunorakennuksen rakentamiseksi Korsholman maamieskouluun. Liitteet IV,45. s. 136 ja 137. — Ks. Maamieskoulut.
- n:o 34, Kivisaloon y.m.: Määrärahan osoittamisesta karjanhoitokoulutalon rakentamiseksi Lepaan tilalle. Liitteet IV,46. s. 138. — Ks. Karjanhoitokoulut.
- n:o 35, Kleemolan y.m.: Määrärahan osoittamisesta tuotantopalkkioiden

- maksamiseksi Pohjois-Suomessa meijerien jalostamasta maidosta ja syrjäseuduilta kauppaan tulleesta maataisvoista. Liitteet IV,47. s. 139. — Ks. Tuotanto-palkkiot.
- n:o 36, Moilasen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Suomen sahateollisuuskoulutalon laajentamista varten. Liitteet IV,48. s. 141. — Ks. Sahateollisuuskoulu.
- n:o 37, Kallion y.m.: Määrärahan osoittamisesta kiertävän kotitalouskoulun perustamiseksi Suomenlahden ulkosaarikuntia varten. Liitteet IV,49. s. 142. — Ks. Kotitalous.
- n:o 38, Linkomiehen y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustukseksi Hämeen—Uudenmaan ja Satakunnan raakasokeritehtaille. Liitteet IV,50. s. 144. — Ks. Raakasokeritehdas.
- n:o 39, Murtomaan y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustukseksi Satakunnan raakasokeritehtaille. Liitteet IV,51. s. 146. — Ks. Raakasokeritehdas.
- n:o 40, Huittisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta palkkioiden maksamiseksi sokerijuurikkaan viljelijöille. Liitteet IV,52. s. 147. — Ks. Sokerijuurikkaan viljelys.
- n:o 41, Tolppasen y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustuksiksi viljatullista aiheutuvan rasituksen lieventämiseksi Itä-Suomen rajaseutukunnissa. Liitteet IV,53. s. 148. — Ks. Tullimaksut.
- n:o 42, Lampisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustuksiksi ja lainoiksi salaoituksen edistämistä varten. Liitteet IV,54. s. 150. — Ks. Salaoitus.
- n:o 43, Pilppulan y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustuslainaksi Villakeskus Oy:lle. Liitteet IV,55. s. 152. — Ks. Villan tuotanto.
- n:o 44, Leppälän y.m.: Määrärahan osoittamisesta laatupalkkioiksi villantuottajille. Liitteet IV,56. s. 154. — Ks. Villan tuotanto.
- n:o 45, Teittisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta avustuksiksi pienviljelijöille maatalouskoneiden hankkimista varten. Liitteet IV,57. s. 156. — Ks. Pienviljelys.
- n:o 46, Teittisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta pienviljelijäin konekursseja varten. Liitteet IV,58. s. 157. — Ks. Pienviljelys.
- n:o 47, Linnan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Suomen puutarhaviljelijäin liitolle käytettäväksi vanhojen omenapuiden uudestaan varttamista varten. Liitteet IV,59. s. 158. — Ks. Hedelmäviljelys.
- n:o 48, Pohjannoron y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta kotiteollisuuden edistämiseksi. Liitteet IV,60. s. 160. — Ks. Kotiteollisuus.
- n:o 49, Pohjannoron y.m.: Määrärahan osoittamisesta naiskotiteollisuuskoulun perustamiseksi Mikkeliin. Liitteet IV,61. s. 161. — Ks. Kotiteollisuus.
- n:o 50, Lampisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Laidunyhdistykselle konsulentin palkkaamiseksi Lapin läänää varten. Liitteet IV,62. s. 162. — Ks. Laidunyhdistys.
- n:o 51, Vilhulan y.m.: Määrärahan osoittamisesta palsta- ja lapsiavustusviljelmätoiminnan tukemiseksi. Liitteet IV,63. s. 164. — Ks. Lapsiavustusviljelmät.
- n:o 52, Kaivalaisen y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta maataloudellista rajaseututoimintaa varten neuvontatyön tehostamiseksi Pohjois-Suomen rajaseutualueella. Liitteet IV,64. s. 167. — Ks. Rajaseutu.
- n:o 53, Pilppulan y.m.: Määrärahan osoittamisesta uusien kalastajaliittojen ja Suomen kalastusyhdistyksen toiminnan tukemiseksi. Liitteet IV,65. s. 169. — Ks. Kalastus.
- n:o 54, Lampisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Seiskarilla, Lavansaarella, Peninsaarella ja Tytärsaarella olevien suoja-alueiden omistajille metsänkäytön rajoituksista aiheutuvan vahingon korvaamista varten. Liitteet IV,66. s. 170. — Ks. Saaristo.
- n:o 55, Mikkolan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Vanajavesistön perkausta varten. Liitteet IV,67. s. 171. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 56, Kempin y.m.: Määrärahan osoittamisesta Rokkalanjoen perkaustyötä varten. Liitteet IV,68. s. 172. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 57, Luukan: Määrärahan osoittamisesta Muolaanjärven laskutyön suorittamiseen. Liitteet IV,69. s. 173. — Ks. Perkaustyöt.

- n:o 58, Luoma-ahon y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kätänjoen perkaustyötä varten. Liitteet IV,70. s. 174. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 59, Soinisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Koitajoen perkaustöitä varten. Liitteet IV,71. s. 175. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 60, Nurmesniemen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kalajan järvikuivattamiseen. Liitteet IV,72. s. 177. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 61, Määtäen y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta Pohjois-Pohjanmaan viemäriverkoston suunnitelman tekoa ja töitten alkuunpanoa varten. Liitteet IV,73. s. 179. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 62, Wirranniemen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kittajoen Käylän—Juuman välisen osan perkaustyötä varten. Liitteet IV,74. s. 180. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 63, Rytingin y.m.: Määrärahan osoittamisesta Iijoen perkaustöitä varten. Liitteet IV,75. s. 181. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 64, Rytingin y.m.: Määrärahan osoittamisesta Vuorma- ja Hetejärvien kuivattamistöitä varten. Liitteet IV,76. s. 182. — Ks. Perkaustyöt.
- n:o 65, Annalan y.m.: Korotettujen määrärahaan osoittamisesta kaupunkien, kauppala- ja muiden taajaväestön yhdyskuntain vähävaraisten, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseen. Liitteet IV,77. s. 183. — Ks. Asunto-olot.
- n:o 66, Rantalalan y.m.: Määrärahan osoittamisesta maaseudun varattomien, monilapsisten perheiden asunto-olojen parantamiseksi. Liitteet IV,78. s. 184. — Ks. Asunto-olot.
- n:o 67, Bonsdorffin y.m.: Määrärahan osoittamisesta Bostadsföreningen Svenska Finland nimiselle yhdistykselle avustusten myöntämiseksi asuntojen korjauksiin. Liitteet IV,79. s. 186 ja 187. — Ks. Asunto-olot.
- n:o 68, O. Peltosen y.m.: Määrärahan osoittamisesta valtion ruutitehtaan työväenasuntojen rakentamista varten. Liitteet IV,80. s. 188. — Ks. Ruutitehdas.
- n:o 69, Tukian y.m.: Määrärahan osoittamisesta Lappeenrannan—Luumäen rautatien rakentamista varten. Liitteet IV,81. s. 189. — Ks. Rautatiet.
- n:o 70, J. Raatikaisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Sortavalan—Läskelän oikoradan rakentamista varten. Liitteet IV,82. s. 191. — Ks. Rautatiet.
- n:o 71, Kaijalaisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Rovaniemen—Petsamon rautatien rakentamista varten. Liitteet IV,83. s. 192. — Ks. Rautatiet.
- n:o 72, Lahtelan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Petsamon rautatien rakentamiseksi. Liitteet IV,84. s. 194. — Ks. Rautatiet.
- n:o 73, Juneksen y.m.: Määrärahan osoittamisesta rautatien rakentamiseksi Kaulirannasta Kolarin kautta Petsamoon. Liitteet IV,85. s. 196. — Ks. Rautatiet.
- n:o 74, Kulovaaran y.m.: Määrärahan osoittamisesta Turun—Ahvenanmaan saaristotien jatkamiseksi Paraisten—Nauvon—Korppoon—Houtskarintiesuunnalla. Liitteet IV,86. s. 199. — Ks. Maantiet.
- n:o 75, Törngrenin y.m.: Määrärahan osoittamisesta Inön kunnan liittämisestä valtakunnan puhelinverkkoon Houtskarintien ja Korppoon kautta. Liitteet IV,87. s. 201 ja 202. — Ks. Puhelinjohdot.
- n:o 76, Jokisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Perniön—Taalintehtaan maantien parannustöitä varten. Liitteet IV,88. s. 203. — Ks. Maantiet.
- n:o 77, Kuusiston: Määrärahan osoittamisesta Järvenpään—Nummisten kyläteiden rakentamista ja valtion hoitoon ottamista varten. Liitteet IV,89. s. 204. — Ks. Maantiet.
- n:o 78, Heikkilän y.m.: Määrärahan osoittamisesta Tykölan—Harhalan maantien ja sillan rakentamiseen. Liitteet IV,90. s. 205. — Ks. Maantiet.
- n:o 79, Aarniokosken y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kankaanpään—Jämijärven maantieltä Hongonjoen—Karvian maantielle. Liitteet IV,91. s. 206. — Ks. Maantiet.
- n:o 80, Salmenojan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Myllykosken—Inkeröisten maantien rakentamista varten. Liitteet IV,92. s. 207. — Ks. Maantiet.

- n:o 81, Teittisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Savon valtatie oikaisemiseen ja parantamiseen. Liitteet IV,93. s. 208. — Ks. Maantiet.
- n:o 82, Schildtin y.m.: Määrärahan osoittamisesta tiesuunnan tutkimiseksi Kalkkisten lauttapaikalta Heinolan kirkonkylään. Liitteet IV,94. s. 210. — Ks. Maantiet.
- n:o 83, Jernin y.m.: Määrärahan osoittamisesta Vaasan—Koivulahden—Maksamaan maantien rakennustöitä varten. Liitteet IV,95. s. 211 ja 212. — Ks. Maantiet.
- n:o 84, O. Peltosen y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Laukaan—Koiviston—Honkolan maantieltä Suolahden kauppalaan. Liitteet IV,96. s. 213. — Ks. Maantiet.
- n:o 85, Luukan: Määrärahan osoittamisesta Koiralan—Punnuksen maantien rakennustöitä varten Muolaan kunnassa. Liitteet IV,97. s. 215. — Ks. Maantiet.
- n:o 86, Hämäläisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kangasniemen—Pieksämän maantien Siilinmyllyn—Hääräjoen tieosan kunnostamiseen. Liitteet IV,98. s. 216. — Ks. Maantiet.
- n:o 87, Luostarisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantiesuunnan tutkimiseksi Enonkosken—Heinäveden tieltä Savonrannan kirkolle. Liitteet IV,99. s. 217. — Ks. Maantiet.
- n:o 88, Miikin y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ruokolahden Immolanjärven kylästä Sämingin Särkilahden kylään. Liitteet IV,100. s. 218. — Ks. Maantiet.
- n:o 89, Tolosen y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Enonkosken Hanhivirrasta Ihamaniemen—Pyylinsaaren—Vaaluvirran kautta Heinäveden asemalle. Liitteet IV,101. s. 220. — Ks. Maantiet.
- n:o 90, Kempin y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Alasommeen rautatiepysäkiltä Porlamin—Yläsommeen—Aution kylien kautta Terijoen maantielle. Liitteet IV,102. s. 221. — Ks. Maantiet.
- n:o 91, Pohjannoron y.m.: määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Mikkelin—Anttolan maantieltä Parkkilan tienristeyksen seudulta Väänälän y.m. kylien kautta Koikkalan kunnantielle. Liitteet IV,103. s. 222. — Ks. Maantiet.
- n:o 92, Pohjannoron y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta Puhoksen—Seikanlammen maantien oikaisemiseen. Liitteet IV,104. s. 223. — Ks. Maantiet.
- n:o 93, A. Halosen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Lahdenpohjan—Sortavalan maantien parantamiseksi. Liitteet IV,105. s. 224. — Ks. Maantiet.
- n:o 94, Tervon y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hattuvaaran maantieltä Nuorajärven itäpuolitse Möhkön kylään Ilomantsin kunnassa. Liitteet IV,106. s. 226. — Ks. Maantiet.
- n:o 95, Tervon y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ilomantsin pitäjän Möhkön kylästä Onttonvaaran kautta Lokanlahteen. Liitteet IV,107. s. 228. — Ks. Maantiet.
- n:o 96, Soinisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kaavin—Kortteisen—Sivakkavaaran tien kuntoon saattamiseksi. Liitteet IV,108. s. 230. — Ks. Maantiet.
- n:o 97, Soinisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kaavin kunnan Ukonvaaran ja Polvijärven kunnan Hukkalan välisen tien kuntoonpanemista ja valtion hoitoon ottamista varten. Liitteet IV,109. s. 231. — Ks. Maantiet.
- n:o 98, Tolppasen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Ilomantsin kunnassa Hattuvaaran tieltä Koivuvaaran kylästä alkavan ja Lutikkavaaran kylän kohdalla Liusvaaran tiehen yhtyvän yhdistyksen rakentamista varten. Liitteet IV,110. s. 232. — Ks. Maantiet.
- n:o 99, Tolppasen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Porokylästä Ylikylän ja Saramon kylien kautta Nurmeksen—Kuhmon tiehen yhtyvän tien rakentamiseksi. Liitteet IV,111. s. 234. — Ks. Maantiet.
- n:o 100, Ryttingin y.m.: Määrärahan osoittamisesta Eskolan—Korentokankaan kunnantien maantiekse kunnostamista varten. Liitteet IV,112. s. 236. — Ks. Maantiet.
- n:o 101, Salon y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kiehimän—Puolangan maantien korjaamista varten. Liitteet IV,113. s. 237. — Ks. Maantiet.

- n:o 102, Salon y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Leinolankosken asemalta Puokiovaaran seudulle. Liitteet IV,114. s. 238. — Ks. Maantiet.
- n:o 103, Lohen y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Ranuan—Pudasjärven maantieltä Simojärven pohjoispäähän. Liitteet IV,115. s. 239. — Ks. Maantiet.
- n:o 104, Lohen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Ranuan—Posion maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,116. s. 240. — Ks. Maantiet.
- n:o 105, Lohen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Ranuan—Taivalkosken maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,117. s. 241. — Ks. Maantiet.
- n:o 106, Ryttingin y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven kunnan Puhoksen Myllykan kaalta Puolangan—Taivalkosken maantielle. Liitteet IV,118. s. 242. — Ks. Maantiet.
- n:o 107, Karjalaisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran maantieltä Suomussalmen Jumaliskylään. Liitteet IV,119. s. 244. — Ks. Maantiet.
- n:o 108, Karjalaisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Paakinmäen—Kontiomäen kylätien kuntoonsaattamiseksi. Liitteet IV,120. s. 245. — Ks. Maantiet.
- n:o 109, Janhosen: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisionvaaran tieltä Tuomaankosken kautta Hakokylään. Liitteet IV,121. s. 246. — Ks. Maantiet.
- n:o 110, Janhosen: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Härmäkylän tiestä Iivantiiran järven länsipuolitse Timoniemen tiehen Kuhmon kunnassa. Liitteet IV,122. s. 247. — Ks. Maantiet.
- n:o 111, Arhaman y.m.: Määrärahan osoittamisesta erämaantien rakentamiseksi Kuhmon—Suomussalmen maantieltä Seilosen salmen kautta Juostanan kansakoululle Kuhmon kunnassa. Liitteet IV,123. s. 248. — Ks. Maantiet.
- n:o 112, Wirranniemen y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Mäkelän—Heikkilän—Pukarin tieltä Nivalan talon kohdalta Eksymän talon kautta Enojärvelle Kuusamossa. Liitteet IV,124. s. 249. — Ks. Maantiet.
- n:o 113, Wirranniemen y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kuusamon—Tuutijärven tieltä Paanajärven luoteiskulmasta Ruskeakalliolle. Liitteet IV,125. s. 250. — Ks. Maantiet.
- n:o 114, Lindqvistin: Määrärahan osoittamisesta Oulun—Kemin maantien uusimistöitä varten. Liitteet IV,126. s. 251. — Ks. Maantiet.
- n:o 115, Koivurannan y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Oikaraisen ja Saaren kylien kautta Suutarinkorvan rautatiesillalle. Liitteet IV,127. s. 252. — Ks. Maantiet.
- n:o 116, Koivurannan y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Muurolan asemalta Ylitornion—Raanujärven maantiehen. Liitteet IV,128. s. 253. — Ks. Maantiet.
- n:o 117, Koivurannan y.m.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sierilän lossilta Pekkalan lossille Kemijoen eteläpuolta. Liitteet IV,129. s. 254. — Ks. Maantiet.
- n:o 118, Lahtelan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kairalan—Luiron maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,130. s. 255. — Ks. Maantiet.
- n:o 119, Lahtelan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Sallan—Lampelan—Vuosnajarven—Tuutijärven maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,131. s. 256. — Ks. Maantiet.
- n:o 120, Lahtelan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Sallan kunnassa olevan Kuolajärven—Vuorijärven tien kuntoonsaattamiseksi. Liitteet IV,132. s. 258. — Ks. Maantiet.
- n:o 121, Lahtelan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Sallan maantiestä Soppelan kautta Räisälään ja tältä tieltä Lehtolan kautta Posion Ristilään johtavan maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,133. s. 259. — Ks. Maantiet.
- n:o 122, Lahtelan y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta Kemijärven kirkonkylän—Luusuan maantien rakentamiseen. Liitteet IV,134. s. 261. — Ks. Maantiet.
- n:o 123, Kaajalaisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Sattasesta Sodanky-

- län Rajalankylään johtavan tien rakentamiseksi. Liitteet IV,135. s. 263. — Ks. Maantiet.
- n:o 124, Kaijalaisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Sodankylän Kelujärveltä Savukosken Tanhuankylään johtavan maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,136. s. 264. — Ks. Maantiet.
- n:o 125, Juneksen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kurtakon maantien rakentamiseksi. Liitteet IV,137. s. 265. — Ks. Maantiet.
- n:o 126, Lahtelan y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseen. Liitteet IV,138. s. 266. — Ks. Maantiet.
- n:o 127, Ryttingin y.m.: Korotetun määrärahan osoittamisesta kunnan- ja kyläteiden avustamiseksi. Liitteet IV,139. s. 268. — Ks. Maantiet.
- n:o 128, Joukasen y.m.: Määrärahan osoittamisesta sillan ja sen yhdisteiden rakentamiseksi Kokemäenjoen yli Kiikan pitäjässä. Liitteet IV,140. s. 269. — Ks. Sillat.
- n:o 129, Kuittisen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Vuoksen yli rakennettavan sillan perustöitä varten. Liitteet IV,141. s. 272. — Ks. Sillat.
- n:o 130, Leppälän y.m.: Määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Vorsunsalmeen Sortavalan maalaiskunnassa. Liitteet IV,142. s. 274. — Ks. Sillat.
- n:o 131, Pohjannon y.m.: Määrärahan osoittamisesta Ukonsalmen sillan rakentamiseen. Liitteet IV,143. s. 275. — Ks. Sillat.
- n:o 132, Räisäsen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Peltosalmen sillan rakentamiseksi. Liitteet IV,144. s. 276. — Ks. Sillat.
- n:o 133, Nurmesniemen y.m.: Määrärahan osoittamisesta Tikkalansalmen sillan rakentamista varten. Liitteet IV,145. s. 277. — Ks. Sillat.
- n:o 134, Salon y.m.: Määrärahan osoittamisesta sillan ja penkereen rakentamiseksi Otermajärven salmeen Vaalan—Puolangan maantiellä. Liitteet IV,146. s. 278. — Ks. Sillat.
- n:o 135, Salon y.m.: Määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Oulujoen yli Utajärven lossipaikalle. Liitteet IV,147. s. 279. — Ks. Sillat.
- n:o 136, Wirranniemen y.m.: Määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Romppasen salmen lossipaikalle Taivalkoskella. Liitteet IV,148. s. 280. — Ks. Sillat.
- n:o 137, Jernin y.m.: Määrärahan osoittamisesta laivalinjojen Vaasa—Björköby, Vaasa—Södra Vallgrund ja Vaasa—Raippaluoto ylläpitämiseksi. Liitteet IV,149. s. 281 ja 283. — Ks. Merenkulku.
- n:o 138, Lepistön y.m.: Määrärahan osoittamisesta Pietarsaaren satamaan johtavan laivaväylän syventämiseen. Liitteet IV,150. s. 285. — Ks. Merenkulku.
- n:o 139, Määtän y.m.: Määrärahan osoittamisesta Oulun syväsataman rakentamiseksi. Liitteet IV,151. s. 286. — Ks. Merenkulku.
- n:o 140, Kalliokosken y.m.: Määrärahan osoittamisesta tullivartioidin järjestämiseksi Himangan satamaan. Liitteet IV,152. s. 287. — Ks. Merenkulku.
- n:o 141, Salmenojan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen satamien jäänsärkijäaluksen rakentamista varten. Liitteet IV,153. s. 289. — Ks. Merenkulku.
- n:o 142, Tukian y.m.: Määrärahan osoittamisesta Saimaan—Kuolimojärven kanavan rakentamiseen. Liitteet IV,154. s. 291. — Ks. Kanavat.
- n:o 143, Heljaan y.m.: Määrärahan osoittamisesta Iisveden—Haukiveden kanavan rakentamiseen. Liitteet IV,155. s. 292. — Ks. Kanavat.
- n:o 144, A. Halosen y.m.: Määrärahan osoittamisesta kalastussataman rakentamiseksi Laatokan Rasisaareen. Liitteet IV,156. s. 296. — Ks. Kalastus.
- n:o 145, Salon y.m.: Määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon rakentamista varten Puolangan kirkolta Pudasjärvelle ja Suomussalmen Yli-Näljängälle. Liitteet IV,157. s. 298. — Ks. Puhelinjohdot.
- n:o 146, Salon y.m.: Määrärahan osoittamisesta Kajaanin kihlakunnan puhelinverkoston tihentämiseksi. Liitteet IV,158. s. 299. — Ks. Puhelinjohdot.
- n:o 147, Lahtelan y.m.: Määrärahan osoittamisesta raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Sallan ja Savukosken kuntien kohdalla. Liitteet IV,159. s. 300. — Ks. Rajaseutu.

Rahastot: — Ks. Lainajyvästöt. Suhdanne-rahasto. Valtion lainarahasto. Valtion osakerahasto.

Rajaseutu: Ed. Kaijalaisen y.m. rah. al. n:o 52 korotetun määrärahan osoittamisesta maataloudellista rajaseututoimintaa varten neuvontatyön tehostamiseksi Pohjois-Suomen rajaseutualueella. Liitteet IV,64. s. 167. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä. Vvm. n:o 30. s. 40. A. K. 456. A. II.

— Ed. Lahtelan y.m. rah. al. n:o 147 määrärahan osoittamisesta raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Sallan ja Savukosken kuntien kohdalla. Liitteet IV,159. s. 300. L. Vv:aan 128, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 44. A. K. 457. A. II.

— Ed. Leppälän y.m. toiv. al. n:o 48 toimenpiteistä raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Salmin ja Suojärven kunnissa. Liitteet IX,24. s. 392. L. Mtv:aan 135.

— Ks. Hartoisten rajakahakka. Tullimaksut.

Rakennusmestarit: — Ks. Virkamiehet.

Rangaistukset: — Ks. Nuoret rikoksenteijät. Rikosten uusiminen.

Rangaistusmääräys: — Ks. Rikosten uusiminen.

Ranska: — Ks. Kauppasopimukset.

Rautatiet: Hallituksen esitys n:o 20 määrärahan myöntämisestä Pohjois-Suomen rautatieyhteyksien kehittämistä varten, tuodaan Edk:lle 91. 93. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Kulkv:n lausunto 94. Eduskunnan kirjelmä. A. III.

— Ed. Tukian y.m. rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Lappeenrannan—Luumäen rautatien rakentamista varten. Liitteet IV,81. s. 189. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 63. A. K. 458. A. II.

— Ed. J. Raatikaisen y.m. rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta Sortavalan—Läskelän oikoradan rakentamista varten. Liitteet IV,82. s. 191. L. Vv:aan 123. Käsitelty edellisen yhteydessä.

— Ed. Kaijalaisen y.m. rah. al. n:o 71 määrärahan osoittamisesta Rovaniemen—

Petsamon rautatien rakentamista varten. Liitteet IV,83. s. 192. L. Vv:aan 123. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Lahtelan y.m. rah. al. n:o 72 määrärahan osoittamisesta Kemijärven—Petsamon rautatien rakentamiseksi. Liitteet IV,84. s. 194. L. Vv:aan 123. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Juneksen y.m. rah. al. n:o 73 määrärahan osoittamisesta rautatien rakentamiseksi Kaulirannasta Kolarin kautta Petsamoon. Liitteet IV,85. s. 196. L. Vv:aan 123, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 64. A. K. 458. A. II.

— Ed. Hongan y.m. toiv. al. n:o 65 rautatien rakentamisesta Riihimäeltä Turkuun. Liitteet XII,1. s. 457. L. Kulkv:aan 136.

— Ed. Ikolan y.m. toiv. al. n:o 66 tutkimuksen toimittamisesta Vaasan—Härmän rautatien rakentamiseksi. Liitteet XII,2. s. 459. L. Kulkv:aan 136.

— Ed. Kalliokosken y.m. toiv. al. n:o 67 rautatien rakentamisesta Kokkolasta Saarijärvelle. Liitteet XII,3. s. 461. L. Kulkv:aan 136.

— Ed. Nurmesniemen y.m. toiv. al. n:o 68 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan. Liitteet XII,4. s. 463. L. Kulkv:aan 136.

— Ed. Leppälän y.m. toiv. al. n:o 69 rautatien jatkamisesta Uuksulta Tulemalle. Liitteet XII,5. s. 464. L. Kulkv:aan 136.

— Ed. Hiltusen y.m. toiv. al. n:o 70 tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Siilinjärven—Sysmäjärven radalta Nilsiä ja Rautavaaran pitäjien kautta Nurmekseen. Liitteet XII,6. s. 466. L. Kulkv:aan 136.

— Ed. K. Kämäräisen y.m. toiv. al. n:o 71 tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Pohjanmaan radalta Siilinjärvelle. Liitteet XII,7. s. 468. L. Kulkv:aan 136.

— Ed. Wirranniemen y.m. toiv. al. n:o 72 esityksen antamisesta Taivalkosken—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,8. s. 471. L. Kulkv:aan 137.

— Ed. Juneksen y.m. toiv. al. n:o 73 Tornionjokilaakson rautatien jatkamisesta johonkin Norjan satamaan. Liitteet XII,9. s. 474. L. Kulkv:aan 137.

— Ed. Lahtelan y.m. toiv. al. n:o 74 esityksen antamisesta Kemijärven—Pelkosenniemen—Sodankylän rautatien raken-

tamisesta. Liitteet XII,10. s. 475. L. Kulkv:aan 137.

— Ed. Pohjannon y.m. toiv. al. n:o 75 toimenpiteistä rautatieylikäytävillä sat-
tuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi.
Liitteet XII,11. s. 476. L. Kulkv:aan
137.

— Ks. Virkamiehet.

Ravinto: — Ks. Kansakoulut.

Rehuaineet: — Ks. Margariini.

Relationi: — Ks. Valtiovarain tila.

Retkeily: — Ks. Opintokerhot.

Rikosasiat: Hallituksen esitys n:o 72 laiksi
eräiden rikosasiain käsittelystä sodan
aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain
6 §:n muuttamisesta, tuodaan Edk:lle
485. L. Lv:aan 486. Lvm. n:o 10. Pp.
487. 1 K. 489. Suurvm. n:o 64. 2 K. 493.
3 K. 496. Eduskunnan vastaus. A. III.

Rikoslaki: Hallituksen esitys n:o 24 rikos-
lain 12, 40 ja 42 luvun sekä sotaväen
rikoslain 7 luvun muuttamisesta, tuodaan
Edk:lle 153. L. Lv:aan 159. Lvm. n:o 4.
Pp. 244. 1 K. 245. Suurvm. n:o 15. 2 K.
250. 3 K. 256. Eduskunnan vastaus.
A. III.

— Ks. Järjestyksen turvaaminen. Nuoret
rikoksenteijät. Rikosten uusiminen.

Rikosten uusiminen: Hallituksen esitys n:o 9
rikosten uusimista ja rangaistusten yh-
distämistä koskevan lainsäädännön uudis-
tamisesta, tuodaan Edk:lle 26. L. Lv:aan
38. Lvm. n:o 2. Pp. 180. 1 K. 194.
Suurvm. n:o 11. 2 K. 236. 261. Suurvm.
n:o 11 a, jatk. 2 K. 272. 3 K. 296. Edus-
kunnan vastaus. A. III.

Esitykseen sisältyy:

- Laki rikoslain muuttamisesta.
- Laki sotaväen rikoslain muuttamisesta.
- Laki rangaistusten täytäntöönpanosta an-
netun asetuksen muuttamisesta.
- Laki rikoslain voimaannpanemisesta an-
netun asetuksen muuttamisesta.
- Laki kahdeksan tunnin työajasta an-
netun lain muuttamisesta.
- Laki ehdollisesta rangaistustuomiosta an-
netun lain muuttamisesta.

— Laki kauppa-, konttori- ja varastoliikkei-
den työoloista annetun lain muuttami-
sesta.

— Laki työsääntölain muuttamisesta.

— Laki lyijyvalkoisen ja lyijysulfaatin käy-
tön kieltämisestä eräissä maalaustöissä
annetun lain muuttamisesta.

— Laki lasten ja nuorten henkilöiden käyt-
tämisestä ammattityöhön annetun lain
muuttamisesta.

— Laki vapausrangaistusten koventamisesta
annetun lain muuttamisesta.

— Laki miedon mallasjuoman tehdasmai-
sesta valmistuksesta ja myynnistä an-
netun lain muuttamisesta.

— Laki väkijoumista annetun lain muutta-
misesta.

— Laki vaarallisista rikoksenuusijoista an-
netun lain muuttamisesta.

— Laki hammaslääkärintoimen harjoittami-
sesta annetun lain muuttamisesta.

— Laki rangaistusmääräyksestä annetun
lain muuttamisesta.

— Laki kauppaliikkeiden ja toimistojen työ-
oloista annetun lain muuttamisesta.

— Laki kauppa- ynnä eräiden muiden liik-
keiden sekä liiketoimistojen aukioloajasta
annetun lain muuttamisesta.

— Laki sen lain muuttamisesta, jolla on
kielletty pitämästä naista kaivostyössä.

— Korkeimman oikeuden lausunto.

Rintamamiehet: — Ks. Vapaussota.

Ristimänimet: Ed. Kiviojan y.m. lak. al.
n:o 11 ristimänimilaisi. Liitteet II,1.
s. 33. L. Lv:aan 117.

Rokkalanjoki: — Ks. Perkaustyöt.

Rovaniemi: — Ks. Rautatiet.

Rukiin tulli: — Ks. Tullitariffi.

Ruotsalainen väestö: — Ks. Hinthaa-
ran kotisarkoulu. Maamieskoulut. Nuoris-
liike. Puhelinjohdot.

Ruotsin kieli: — Ks. Yliopisto.

Ruumiillinen työ: — Ks. Maatalous.

Ruutitehdas: Ed. O. Peltosen y.m. rah. al.
n:o 68 määrärahan osoittamisesta valtion
ruutitehtaan työväenasuntojen rakenta-

mista varten. Liitteet IV,80. s. 188. L. Vv:aan 122, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 65. A. K. 458. A. II.

S.

Saaristo: Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta Seiskarilla, Lavansaarella, Peninsaarella ja Tytärsäällä olevien suoja-alueiden omistajille metsänkäytön rajoituksista aiheutuvan vahingon korvaamista varten. Liitteet IV,66. s. 170. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 42. A. K. 456. A. II.

— Ed. Ketosen y. m. toiv. al. n:o 54 toimenpiteistä meren saariston ja uloimman rantaseudun väestön toimeentulon turvaamiseksi. Liitteet X,11. s. 425. L. Työv:aan 135.

— Ks. Kotitalous. Nuorisoliike. Puhelinjohdot.

Sahateollisuuskoulu: Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta Suomen sahateollisuuskoulutalon laajentamista varten. Liitteet IV,48. s. 141. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 42. A. K. 456. A. II.

Saimaa: — Ks. Kanavat.

Sairaalat: Hallituksen kirjelmä sen johdosta, että eduskunnan hyväksymä laki kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain muuttamisesta on jätetty vahvistamatta. (Lak. al. n:o 19. Tvm. n:o 22 ja sen liitteenä Vv:n lausunto n:o 4. Suurvm. n:o 130. Eduskunnan hyväksymä laki. A. V:1. 1938 vp.), tuodaan Edk:lle 26. L. Tv:aan 88. Tvm. n:o 3. Ilmoitetaan Edk:lle 521. A. I.

— Ed. Pohjolan y. m. rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta Porin yleisen sairaalan laajentamiseksi ja muuttamiseksi keskussairaalaksi. Liitteet IV,25. s. 92. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 70. A. K. 458. A. II.

— Ed. Hagan y. m. rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta keskussairaalan perustamista varten Vaasan kaupunkiin. Liitteet IV,26. s. 96 ja 98. L. Vv:aan 119. Käsitelty edellisen yhteydessä.

— Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 15 korotetun määrärahan osoittamisesta Savonlinnan yleisen sairaalan laajennustöitä varten. Liitteet IV,27. s. 100. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 69. A. K. 458. A. II.

— Ed. Kokon y. m. rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta lainan myöntämistä varten Oulun diakonissalaitokselle oppilaskodin ja talousosaston rakentamiseksi. Liitteet IV,28. s. 101. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 66. A. K. 458. A. II.

— Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta asuntojen rakentamiseksi Turun keskussairaalan palveluskunnalle. Liitteet IV,29. s. 102. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 70. A. K. 458. A. II.

— Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta avustukseksi synnytyslaitoksen rakentamista varten Kaavin kunnan sairaalan yhteyteen. Liitteet IV,30. s. 103. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 22. A. K. 456. A. II.

— Ed. Wirranniemen y. m. toiv. al. n:o 12 toimenpiteistä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle. Liitteet VI,1. s. 305. L. Tv:aan 132. Tvm. n:o 1 (Toiv. al. miet. n:o 9). Pp. 329. A. K. 341. Eduskunnan toivomus. A. V:2.

— Ed. Paksujalan y. m. toiv. al. n:o 13 määrärahasta kuntien mielisairasosastoille avustuksiksi hoitokustannuksiin. Liitteet VI,2. s. 306. L. Tv:aan 132.

— Ed. Simosen y. m. toiv. al. n:o 14 toimenpiteistä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan. Liitteet VI,3. s. 307. L. Tv:aan 133. Tvm. n:o 2 (Toiv. al. miet. n:o 14). Pp. 371. A. K. 376. A. V:2.

Salaaminen: — Ks. Sotatila.

Salaojitus: Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi ja lainoiksi salaojituksen edistämistä varten. Liitteet IV,54. s. 150. L.

Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 66. A. K. 458. A. II.

Salaseurat: — Ks. Vapaamuurarius.

Salmi: — Ks. Rajaseutu. Rautatiet.

Sanomalehdet: — Ks. Painovapaus.

Satakunta: — Ks. Raakasokeritehdas.

Satamat: — Ks. Merenkulku.

Savonlinna: — Ks. Sairaalat.

Seiskari: — Ks. Saaristo.

Sensuuri: — Ks. Painovapaus. Posti-, lentä-
tin- ja puhelinvalvonta.

Siemenrahastot: — Ks. Lainajyvästöt.

Siirto virasta: — Ks. Virkamiehet.

Sillat: Ed. Joukasen y. m. rah. al. n:o 123 määrärahan osoittamisesta sillan ja sen yhdysteiden rakentamiseksi Kokemäenjoen yli Kiikan pitäjässä. Liitteet IV,140. s. 269. L. Vv:aan 127, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 79. A. K. 458. A. II.

— Ed. Kuittisen y. m. rah. al. n:o 129 määrärahan osoittamisesta Vuoksen yli rakennettavan sillan perustöitä varten. Liitteet IV,141. s. 272. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisen yhteydessä.

— Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 130 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseksi Vorssunsalmen Sortavalan maalaiskunnassa. Liitteet IV,142. s. 274. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Pohjannon y. m. rah. al. n:o 131 määrärahan osoittamisesta Ukonsalmen sillan rakentamiseen. Liitteet IV,143. s. 275. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Räisäsen y. m. rah. al. n:o 132 määrärahan osoittamisesta Peltosalmen sillan rakentamiseksi. Liitteet IV,144. s. 276. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Nurmenniemen y. m. rah. al. n:o 133 määrärahan osoittamisesta Tikkalansal-

men sillan rakentamista varten. Liitteet IV,145. s. 277. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 134 määrärahan osoittamisesta sillan ja penkereen rakentamiseksi Otermajärven salmeen Vaalan—Puolangan maantiellä. Liitteet IV,146. s. 278. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 135 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Oulujoen yli Utajärven lossipaikalle. Liitteet IV,147. s. 279. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Wirranniemen y. m. rah. al. n:o 136 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Romppasen salmen lossipaikalle Taivalkoskella. Liitteet IV,148. s. 280. L. Vv:aan 127. Käsitelty edellisten yhteydessä.

— Ed. Paasosen y. m. toiv. al. n:o 110 sillan rakentamisesta Peltosalmen yli. Liitteet XII,46. s. 524. L. Kulkv:aan 139.

— Ks. Maantiet. Tielaki.

Sivistysvaliokunta: Päätetään asettaa 26, jäsenet ja varajäsenet 36, puheenjohtajat (Kaijalainen, varap. Kilpi) 43.

Miet. n:o 1 toimenpiteitä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle tarkoitavien toivomusaloitteiden johdosta. — Ks. Oppikoulut.

„ n:o 2 teknillisen opiston perustamista Viipuriin tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Teknilliset opistot.

„ n:o 3 huonokuuloisten kouluijässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämistä tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Kansakoulut.

„ n:o 4 toimenpiteitä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Kansakoulut.

Sodankylä: — Ks. Rautatiet.

Sokeainkoulut: Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta Helsingin sokeainkoulun ruotsinkieliselle osastolle oman huoneiston vuokraamiseksi ja kaluston hankkimiseksi. Liitteet IV,35. s. 110 ja 113. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 29. A. K. 456. A. II.

Sokeri: — Ks. Raakasokeritehdas. Sokerijuurikkaan viljelys. Sokerivero. Tullimaksut. Tuonti- ja vientikiellot.

Sokerijuurikkaan viljelys: Ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta palkkioiden maksamiseksi sokerijuurikkaan viljelijöille. Liitteet IV,52. s. 147. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 41. A. K. 456. A. II.

Sokerivero: Hallituksen esitys n:o 35 laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta, tuodaan Edk:lle 256. L. Vv:aan 259. Vvm. n:o 9. Pp. 310. 1 K. 312. Suurvm. n:o 26. 2 K. 314. 3 K. 320. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ks. Tullimaksut.

Sota: — Ks. Henkivakuutus. Sotavakuutus. Tapaturmavakuutus. Valtioneuvoston tiedonanto.

Sotalaina: — Ks. Puolustuslaitos.

Sotalaivasto: — Ks. Puolustuslaitos.

Sotapalvelus: — Ks. Armeijan oikeusasiat. Puolustuslaitos.

Sotapetos: — Ks. Rikoslaki.

Sotasensuuri: — Ks. Painovapaus. Posti-, lennätin- ja puhelinvalvonta.

Sotatila: Hallituksen esitys n:o 14 laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 32. L. Prv:aan 40. Prvm. n:o 3. Pp. 95. 1 K. 99. Suurvm. n:o 3. 2 K. 139. 3 K. 150. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 50 laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 323. L. Prv:aan 326. Prvm. n:o 11. Pp. 329. 1 K. 331. Suurvm. n:o 31. 2 K. 335. 3 K. 344. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 69 sotatilasta johdettavista menoista sekä valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten, tuodaan Edk:lle 452. L. Vv:aan 459. Vvm. n:o 36. Pp. 467. 1 K. 469. Suurvm.

n:o 60. 2 K. 471. 3 K. 482. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ed. Kukkosen y. m. lak. al. n:o 2 laiksi sotatilalain muuttamisesta. Liitteet I,2. s. 7. L. Prv:aan 116. Prvm. n:o 8 (Lak. al. miet. n:o 3). Pp. 259. 1 K. 270. Suurvm. n:o 19. 2 K. 273. 3 K. 300. Eduskunnan hyväksymä laki. A. V:1.

— Ks. Painovapaus. Posti-, lennätin- ja puhelinvalvonta. Puolustuslaitos. Suhdannerahasto. Virkamiehet.

Sotavahingot: Ed. A. Halosen y. m. rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta erinäisten maailmansodan aikana Suomen kansalaisille koituneiden vahinkojen korvaamista varten. Liitteet IV,22. s. 89. L. Vv:aan 119, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 56. A. K. 457. A. II.

— Ed. Kempin y. m. toiv. al. n:o 9 esityksen antamisesta sotavahinkolainoja saaneiden vapauttamisesta jällellä olevan lainan takaisin maksamisesta. Liitteet IV,10. s. 67. L. Vv:aan 132.

— Ks. Sotavakuutus.

Sotavakuutus: Hallituksen esitys n:o 37 sotavakuutuslaiksi, tuodaan Edk:lle 256. L. Lv:aan 259. Lvm. n:o 6. Pp. 273. 1 K. 275. Suurvm. n:o 22. 2 K. 279. 3 K. 301. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 51 laiksi erääläisen omaisuuden sotavakuutuksesta, tuodaan Edk:lle 328. L. Lv:aan 331. Lvm. n:o 9. Pp. 446. 1 K. 448. Suurvm. n:o 56. 2 K. 454. 3 K. 479. Eduskunnan vastaus. A. III.

Sotaväen rikoslaki: — Ks. Rikosasiat. Rikoslaki. Rikosten uusiminen.

Sotkamo: — Ks. Emäntäkoulut.

Suhdannerahasto: Hallituksen esitys n:o 42 laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon, tuodaan Edk:lle 306. L. Vv:aan 309. Vvm. n:o 26. Pp. 403. 1 K. 409. Suurvm. n:o 48. 2 K. 443. 3 K. 475. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 70 valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle suhdannerahaston varojen käyttämiseen sotatilasta aiheutuviin menoihin, tuodaan Edk:lle

452. L. Vv:aan 460. Vvm. n:o 35. Pp. 461.
1 K. 463. Suurvm. n:o 58. 2 K. 466.
3 K. 482. Eduskunnan vastaus. A. III.

Suhdannevero: Hallituksen esitys n:o 67
laiksi suhdanneverosta, tuodaan Edk:lle
406. L. Vv:aan 428. Vvm. n:o 34. Pp. 446.
1 K. 448. Suurvm. n:o 55. 2 K. 453.
3 K. 478. Eduskunnan vastaus. A. III.

Sukupuolitaudit: — Ks. Lakien voimaantu-
lon lykkääminen.

Suoja-alueet: — Ks. Saaristo.

Suojakammiot: — Ks. Väestönsuojelu.

Suojelu: — Ks. Väestönsuojelu.

Suojelulaki: — Ks. Tasavallan suojelulaki.

Suojeluskunnat: Ed. Suurkongon y. m. lak.
al. n:o 16 laiksi suojelukuntajärjesty-
sän annettun lain muuttamisesta. Liitteet
XI, 1. s. 449. L. Puolv:aan 118. Puolv.
n:o 1 (Lak. al. miet. n:o 1). Pp. 233.
1 K. 236. Suurvm. n:o 13. 2 K. 251.
3 K. 258. A. V:1.

— Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 9
määrärahan osoittamisesta halpakorkoi-
siksi lainoiksi suojeluskuntapiireille ja
suojeluskunnille lyhytaikaisten korkea-
korkoisten lainain maksamista varten.
Liitteet IV, 21. s. 87. L. Vv:aan 118, kä-
sitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä,
Vvm. n:o 30. s. 66. A. K. 458. A. II.
— Ks. Puolustuslaitos.

Suojärvi: — Ks. Oppikoulut.

Suomalaiset ristimänimet: — Ks. Ristimä-
nimet.

Suomen akatemiat: — Ks. Lakien voimaan-
tulon lykkääminen.

Suomen eduskunnan päätös: A. V:2.

Suomenlahden saaristo: — Ks. Kotitalous.
Saaristo.

Suomen Pankki: Hallituksen esitys n:o 68
laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n
väliaikaisesta muuttamisesta, tuodaan
Edk:lle 452. L. Pv:aan 459. Pvm. n:o 1.

Pp. 461. 1 K. 463. Suurvm. n:o 59.
2 K. 466. 3 K. 482. Eduskunnan vas-
taus. A. III.

— Puhemiesneuvoston ehdotus pankkival-
tuusmiesten vaalin toimittamisesta 150.
Vaalin tulos ilmoitetaan 174. Eduskun-
nan kirjelmä. A. IV.

— Puhemiesneuvoston ehdotus Suomen Pan-
kin tilintarkastajien ja heidän varamies-
tensä vaalin toimittamisesta 150. Vaalin
tulos ilmoitetaan 175. Eduskunnan kir-
jelmä. A. IV.

Suomen sahateollisuuskoulu: — Ks. Saha-
teollisuuskoulu.

Suuri valiokunta: Jäsenluku 27, vaalin
aika 27, vaali 38, vaalin tulos 40, pu-
heenjohtajat (Kalliokoski, varap. Kulo-
vaara) 43.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta
laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lu-
kumäärästä ja yleisestä toimialasta an-
netun lain muuttamisesta. — Ks. Valtio-
neuvosto.

„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta
laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneu-
vostossa ja sen ministeriöissä annettun
lain muuttamisesta. — Ks. Valtioneu-
vosto.

„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta
laiksi sotatilasta annettun lain muutta-
misesta. — Ks. Sotatila.

„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta
laiksi kohtuuttomien hintojen ehkäise-
misestä. — Ks. Kohtuuttomat hinnat.

„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta
laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden
mukaan lisenssitoimikunnan virkatoi-
mista ja toimituskirjoista on suoritettava
maksuja. — Ks. Lisenssitoimikunta.

„ n:o 6 hallituksen esityksen johdosta
laiksi kotimaisen viljan menekin edistä-
misestä annettun lain muuttamisesta. —
Ks. Kotimainen vilja.

„ n:o 7 hallituksen esityksen johdosta
laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan ai-
kana. — Ks. Tapaturmavakuutus.

„ n:o 8 hallituksen esityksen johdosta
laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen
ehkäisemiseksi. — Ks. Vuotaviat.

„ n:o 9 hallituksen esityksen johdosta
laiksi moottoriajoneuvoverosta annettun
lain muuttamisesta. — Ks. Moottoriajo-
neuvot.

Miet. n:o 10 hallituksen esityksen johdosta Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppasopimukset.

„ n:o 11 hallituksen esityksen johdosta rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamisesta. — Ks. Rikosten uusiminen.

„ n:o 11 a hallituksen esityksen johdosta rikosten uusimista ja rangaistusten yhdistämistä koskevan lainsäädännön uudistamisesta. — Ks. Rikosten uusiminen.

„ n:o 12 hallituksen esityksen johdosta väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista. — Ks. Väestönsuojelu.

„ n:o 13 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi suojeluskuntajärjestyksestä annetun lain muuttamisesta. — Ks. Suojeluskunnat.

„ n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta annetun lain voimassaolajan pitentämisestä. — Ks. Järjestyksen turvaaminen.

„ n:o 15 hallituksen esityksen johdosta rikoslain 12, 40 ja 42 luvun sekä sotaväen rikoslain 7 luvun muuttamisesta. — Ks. Rikoslaki.

„ n:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin sodan aikana. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin armahdusoikeuden väliaikaisesta laajentamisesta. — Ks. Armahdus.

„ n:o 18 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta. — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

„ n:o 19 lakialoitteen johdosta laiksi sotatilalain muuttamisesta. — Ks. Sotatila.

„ n:o 20 hallituksen esityksen johdosta laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi henkivakuutuksesta sodan aikana. — Ks. Henkivakuutus.

„ n:o 22 hallituksen esityksen johdosta sotavakuutuslaiksi. — Ks. Sotavakuutus.

„ n:o 23 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi työsopimuslain muuttamisesta. — Ks. Työsopimus.

Miet. n:o 24 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä. — Ks. Tuonti- ja vientikiellot.

„ n:o 25 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta. — Ks. Tullitariffi.

„ n:o 26 hallituksen esityksen johdosta laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta. — Ks. Sokerivero.

„ n:o 27 hallituksen esityksen johdosta valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 28 hallituksen esityksen johdosta avustuksen suorittamisesta erälle vakinaisessa palveluksessa olevain asevelvollisten omaisille annetun lain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 29 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion viran ja toimien haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa. — Ks. Virkamiehet.

„ n:o 30 merimieslain muuttamista tarkoittavan lakialoitteen johdosta. — Ks. Merimiehet.

„ n:o 31 hallituksen esityksen johdosta laiksi sotatilasta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Sotatila.

„ n:o 32 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuoden 1939 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1940. — Ks. Kunnallisvaalit.

„ n:o 33 hallituksen esityksen johdosta laiksi kahvista suoritettavasta verosta. — Ks. Kahvivero.

„ n:o 34 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulitikkuverosta. — Ks. Tulitikkuvero.

„ n:o 35 hallituksen esityksen johdosta kansankirjastolain muuttamisesta. — Ks. Kirjastot.

„ n:o 36 hallituksen esityksen johdosta laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavuksista ja kuoletuslainoista. — Ks. Kansakoulut.

„ n:o 37 hallituksen esitysten johdosta laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.

Miet. n:o 38 hallituksen esityksen johdosta laiksi makeisvalmisteverosta. — Ks. Makeisvalmistevero.

„ n:o 39 hallituksen esityksen johdosta laiksi margariinivalmisteista ja rehuaineista vuonna 1940 suoritettavasta verosta. — Ks. Margariini.

„ n:o 40 hallituksen esitysten johdosta laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien koroittamisesta vuodeksi 1940. — Ks. Tullimaksut.

„ n:o 41 hallituksen esityksen johdosta laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatustavasta. — Ks. Kansakoulut.

„ n:o 42 hallituksen esityksen johdosta laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Työväenopistot.

„ n:o 43 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta. — Ks. Virkamiehet.

„ n:o 44 hallituksen esityksen johdosta laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin. — Ks. Virkamiehet.

„ n:o 45 hallituksen esityksen johdosta laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Väestölaskenta.

„ n:o 46 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä. — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

„ n:o 47 hallituksen esityksen johdosta laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta. — Ks. Uudisviljelys.

„ n:o 48 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon. — Ks. Suhdannerahasto.

„ n:o 49 hallituksen esityksen johdosta laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Alkoholistit.

„ n:o 50 hallituksen esityksen johdosta laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Oppikoulut.

„ n:o 51 erinäisten kuolleista annettavien luetteloiden lakkauttamista tarkoittavan

lakialoitteen johdosta. — Ks. Kirkonkirjat.

Miet. n:o 52 hallituksen esityksen johdosta laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa. — Ks. Viennin säännöstely.

„ n:o 53 hallituksen esityksen johdosta Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista. — Ks. Valtiolainat.

„ n:o 54 hallituksen esityksen johdosta laiksi leimaverolain muuttamisesta. — Ks. Leimaverot.

„ n:o 55 hallituksen esityksen johdosta laiksi suhdanneverosta. — Ks. Suhdannevero.

„ n:o 56 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräänlaisen omaisuuden sotavakuutuksesta. — Ks. Sotavakuutus.

„ n:o 57 hallituksen esityksen johdosta laiksi hevosten ja ajoneuvojen ottamisesta sotavoiman tarpeisiin annetun lain muuttamisesta. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 58 hallituksen esityksen johdosta valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle suhdannerahaston käyttämiseen sotatilasta aiheutuviin menoihin. — Ks. Suhdannerahasto.

„ n:o 59 hallituksen esityksen johdosta laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Suomen Pankki.

„ n:o 60 hallituksen esityksen johdosta sotatilasta johtuvista menoista sekä valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten. — Ks. Sotatila.

„ n:o 61 hallituksen esityksen johdosta laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaattimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi. — Ks. Vientikauppa.

„ n:o 62 hallituksen esityksen johdosta laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoisvelvollisuudesta. — Ks. Viljan varastoiminen.

„ n:o 63 hallituksen esityksen johdosta laiksi korvauksen suorittamisesta sotavoiman tarpeisiin 30 päivänä marraskuuta 1939 julistetun sotatilan aikana otetuista hevosista ja ajoneuvoista. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 64 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden rikosasiain käsittelystä sodan aikana sekä laiksi sotaväen rikoslain 6 §:n muuttamisesta. — Ks. Rikosasiat.

Miet. n:o 65 hallituksen esityksen johdosta laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta. — Ks. Edustajanpalkkio.

„ n:o 66 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä. — Ks. Verotus.

„ n:o 67 hallituksen esityksen johdosta laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen. — Ks. Verotus.

„ n:o 68 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Kansaneläke.

„ n:o 69 hallituksen esityksen johdosta laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta. — Ks. Tapaturmavakuutus.

Suurperheiset: — Ks. Lapsirikkaat perheet.

Svenska Finland: — Ks. Asunto-olot.

T.

Taajaväkiset yhdyskunnat: — Ks. Asunto-olot.

Takavarikot: — Ks. Sotatila.

Talousarvio: — Ks. Tulo- ja menoarvio.

Talouuskoulut: Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 26 Helsingin kasvatusopillisen talouuskoulun ottamisesta valtion haltuun. Liitteet IX,2. s. 351. L. Mtv:aan 133. — Ks. Emäntäkoulut.

Talousvaliokunta: Päätetään asettaa 26, jäsenet ja varajäsenet 35, puheenjohtajat (Reinikainen, varap. Luostarinen) 43.

Miet. n:o 1 toivomusaloitteesta, joka koskee toimenpiteitä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle. — Ks. Sairaalat.

„ n:o 2 toivomusaloitteesta, joka koskee toimenpiteitä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan. — Ks. Sairaalat.

Miet. n:o 3 vahvistamatta jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kunnallisille mielisairaille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Sairaalat.

Tapaturmavakuutus: Hallituksen esitys n:o 22 laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana, tuodaan Edk:lle 91. 93. L. Työ:aan 94. Työvm. n:o 1. Pp. 152. 1 K. 154. Suurvm. n:o 7. 2 K. 164. 3 K. 177. Eduskunnan vastaus. A. III. — Hallituksen esitys n:o 76 laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 507. L. Työ:aan 508. Työvm. n:o 4. Pp. 509. 1 K. 512. Suurvm. n:o 69. 2 K. 519. 3 K. 522. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ed. Erichin y. m. toiv. al. n:o 50 esityksen antamisesta uudeksi työntekijäin tapaturmavakuutuslaiksi. Liitteet X,7. s. 420. L. Työ:aan 135.

Tappo: — Ks. Järjestyksen turvaaminen.

Tarkistajat: Vaalin aika 27, vaali (jäseniksi Estlander, Kivioja, Lonkainen, Räisänen ja Virkkunen, varajäseniksi Honka, Huotari, Komu, Kukkonen ja Österholm) 29, puheenjohtajat (Virkkunen, varap. Lonkainen) 42.

Tasavallan presidentti: Tasavallan presidentin puhe valtiopäivien avajaisissa 19—23. Tasavallan presidentin puhe valtiopäivien päättäjaisissä 530—535. — Ks. Armahdus.

Tasavallan suojelulaki: Lepäämässä oleva ehdotus laiksi tasavallan suojelulaiksi (Hallituksen esitys n:o 109. Prvm. n:o 17. Suurvm. n:o 144. A. III:1. 1938 vp.). L. Prv:aan 88. Prvm. n:o 5. Pp. 181. A. K. 207. Eduskunnan kirjelmä. A. I.

Tavarain vienti: — Ks. Tuonti- ja vientikiellot.

Teknilliset opistot: Ed. Tuurnan y. m. toiv. al. n:o 22 teknillisen opiston perustamisesta Viipuriin. Liitteet VIII,3. s. 336. L. Siv:aan 133. Sivm. n:o 2 (Toiv. al. miet. n:o 8). Pp. 312. A. K. 316. A. V:2.

Teknilliset oppilaitokset: — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

Teollisuus: — Ks. Perintö- ja lahjavero. Tulo- ja omaisuusvero.

Teollisuusliikkeet: — Ks. Osuusliikkeet.

Tiedoitustoiminta: Hallituksen esitys n:o 29 määrärahan myöntämisestä tiedoitustoiminnan tehostamista varten, tuodaan Edk:lle 235. L. Vv:aan 242. Vvm. n:o 5. Pp. 247. A. K. 253. Eduskunnan vastaus. A. III.

Tiedonanto: — Ks. Valtioneuvoston tiedonanto.

Tie- ja vesirakennushallitus: — Ks. Virkamiehet.

Tielaki: Ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o 16 esityksen antamisesta tielainsäädännön uudistamisesta. Liitteet VII,5. s. 322. L. Ltv:aan 133. Ltv. n:o 7 (Toiv. al. miet. n:o 21). Pp. 428. A. K. 445. A. V: 2. — Ks. Maantiet. Sillat.

Tiet: — Ks. Maantiet. Rautatiet. Sillat. Tielaki. Tullimaksut.

Tilasto: — Ks. Väestölaskenta.

Tilinpäätös: — Ks. Valtiovarain tila.

Tilintarkastajat: — Ks. Suomen Pankki. Valtiontilintarkastajat.

Tilusrahoitus: — Ks. Yhteiset alueet.

Toimenhaltijat: — Ks. Virkamiehet.

Toimet: — Ks. Virkamiehet.

Toimistohenkilöt: — Ks. Liikeapulaiset.

Toimistot: — Ks. Rikosten uusiminen.

Toivomusaloitteet: n:o 1, Kivimäen y. m.: Esityksen antamisesta sellaisten muutosten tekemisestä vaalilakiin, että saman vaalipiirin vaaliliitot voisivat yhtyä ylempään asteen vaaliliitoksi. Liitteet I,4. s. 17. — Ks. Vaalilaki.

— n:o 2, Furuhielmin y. m.: Esityksen antamisesta vaalilain muuttamiseksi niin, että puolueiden edustajamäärä vastaisi niiden koko maassa saamaa äänimäärää. Liitteet I,5. s. 18 ja 20. — Ks. Vaalilaki.

— n:o 3, Törngrenin y. m.: Esityksen antamisesta lainmuutoksesta, joka tekisi ulkomailla oleskeleville kansalaisille mahdolliseksi osallistumisen edustajanvaaleihin. Liitteet I,6. s. 22 ja 24. — Ks. Vaalilaki.

— n:o 4, Sundströmin y. m.: Esityksen antamisesta lainmuutokseksi, joka tekisi Suomen kauppalaivastossa palveleville, ulkomailla oleskeleville merimiehille mahdolliseksi osallistumisen edustajanvaaleihin. Liitteet I,7. s. 26. — Ks. Vaalilaki.

— n:o 5, Sundströmin y. m.: Armeijan oikeusasiamiehen toimen perustamisesta. Liitteet I,8. s. 27. — Ks. Armeijan oikeusasiamies.

— n:o 6, Susitaipaleen: Toimenpiteistä vapaamuurariuden kieltämiseksi. Liitteet II,2. s. 34. — Ks. Vapaamuurarius.

— n:o 7, Oksalan y. m.: Esityksen antamisesta osuustoiminnallisten teollisuus- ja kauppaliikkeiden verotuksesta samojen perusteiden mukaan kuin vastaavat yksityiset liikkeet. Liitteet IV,8. s. 63. — Ks. Osuusliikkeet.

— n:o 8, Huittisen y. m.: Tutkimuksen toimittamisesta osuuskuntien ja yksityisluontoisten liikkeiden verotussuhteista. Liitteet IV, 9. s. 65. — Ks. Osuusliikkeet.

— n:o 9, Kempin y. m.: Esityksen antamisesta sotavahinkolainoja saaneiden vapauttamisesta jällellä olevan lainan takaisin maksamisesta. Liitteet IV,10. s. 67. — Ks. Sotavahingot.

— n:o 10, Luomaahon y. m.: Toimenpiteistä n. s. vaivaisprosenttia koskevien säännösten ja määräysten kumoamiseksi. Liitteet IV,11. s. 68. — Ks. Vaivaisprosentti.

— n:o 11, Wickmanin y. m.: Tutkimuksen toimittamisesta olosuhteista, joiden vallitessa Pietarsaaren pitäjänmiesten ja Pietarsaaren kaupungin asukkaiden yhteismetsä 1850-luvulla siirtyi kruunulle. Liitteet IV,12. s. 69 ja 71. — Ks. Pietarsaaren yhteismetsä.

- n:o 12, Wirranniemen y.m.: Toimenpiteistä keuhkotautiparantolan rakentamiseksi Koillis-Pohjanmaalle. Liitteet VI,1. s. 305. — Ks. Sairaalat.
- n:o 13, Paksujalan y.m.: Määrärahaista kuntien mielisairasosastoille avustuksiksi hoitokustannuksiin. Liitteet VI,2. s. 306. — Ks. Sairaalat.
- n:o 14, Simosen y.m.: Toimenpiteistä aluesairaalan aikaansaamiseksi Ylivieskaan. Liitteet VI,3. s. 307. — Ks. Sairaalat.
- n:o 15, Östensonin y.m.: Kunnallislakien muuttamisesta siten, että kuolleen henkilön tuloa verotettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin tulo- ja omaisuusverolaissa. Liitteet VII,4. s. 318 ja 320. — Ks. Kunnallisverotus.
- n:o 16, Vesterisen y.m.: Esityksen antamisesta tielainsäädännön uudistamisesta. Liitteet VII,5. s. 322. — Ks. Tielaki.
- n:o 17, Pohjalan y.m.: Toimenpiteistä moottoriajoneuvojen ja käyttömoottorien aikaansaaman melun ehkäisemiseksi. Liitteet VII,6. s. 324. — Ks. Moottoriajoneuvot.
- n:o 18, Schildtin y.m.: Esityksen antamisesta lainajyvästöistä ja siemenrahastoista annetun lain muuttamisesta. Liitteet VII,7. s. 325. — Ks. Lainajyvästöt.
- n:o 19, Rydbergin y.m.: Esityksen antamisesta eräiden köyhäinhoitoa saaneiden henkilöiden ja heidän omaistensa vapauttamisesta korvausvelvollisuudesta. Liitteet VII,8. s. 327. — Ks. Köyhäinhoito.
- n:o 20, Hongan: Toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle. Liitteet VIII,1. s. 333. — Ks. Oppikoulut.
- n:o 21, Lehtokosken y.m.: Toimenpiteistä uuden koulutalon aikaansaamiseksi Uudenkaupungin yhteislyseolle. Liitteet VIII,2. s. 334. — Ks. Oppikoulut.
- n:o 22, Tuurnan y.m.: Teknillisen opiston perustamisesta Viipuriin. Liitteet VIII,3. s. 336. — Ks. Teknilliset opistot.
- n:o 23, Pohjalan y.m.: Huonokoulosten kouluiässä olevien lasten kansakouluopetuksen järjestämisestä. Liitteet VIII,4. s. 338. — Ks. Kansakoulut.
- n:o 24, Lehtokosken y.m.: Toimenpiteistä riittävän ja tarkoituksenmukaisen kouluravinnon aikaansaamiseksi kaikille kansakoululapsille. Liitteet VIII,5. s. 339. — Ks. Kansakoulut.
- n:o 25, Pohjannon y.m.: Toimenpiteistä kotiapulaisen huoneen sisällyttämiseksi maalaiskansakoulunopettajain luontoisetuihin. Liitteet VIII,6. s. 341. — Ks. Kansakoulut.
- n:o 26, M. Hannulan y.m.: Helsingin kasvatusopillisen talouskoulun ottamisesta valtion haltuun. Liitteet IX,2. s. 351. — Ks. Talouskoulut.
- n:o 27, M. Hannulan y.m.: Esityksen antamisesta Helsingin käsityöopiston ottamisesta valtion haltuun. Liitteet IX,3. s. 354. — Ks. Käsityöopistot.
- n:o 28, Vilhulan y.m.: Maatalouskoeaseman perustamisesta Keski-Suomeen. Liitteet IX,4. s. 355. — Ks. Koe-toiminta.
- n:o 29, K. Kämäräisen y.m.: Suunnitelman laatimisesta uusien kiertävien maatalouskoulujen perustamiseksi. Liitteet IX,5. s. 356. — Ks. Maamieskoulut.
- n:o 30, Luostarisen y.m.: Metsäkoulun perustamisesta Karvion valtiomaille Heinäveden pitäjässä. Liitteet IX,6. s. 358. — Ks. Metsäkoulut.
- n:o 31, Luostarisen y.m.: Kiinteän mieskotiteollisuuskoulun perustamisesta Mikkelin läänein. Liitteet IX,7. s. 360. — Ks. Kotiteollisuus.
- n:o 32, Määtän y.m.: Esityksen antamisesta pienviljelijäkoulun perustamisesta Pudasjärven pitäjään. Liitteet IX,8. s. 361. — Ks. Pienviljelys.
- n:o 33, Arhaman y.m.: Toimenpiteistä emäntäkoulun aikaansaamiseksi Sotkamoon. Liitteet IX,9. s. 362. — Ks. Emäntäkoulut.
- n:o 34, Mikkolan y.m.: Toimenpiteistä valtion virkatalojen käyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Liitteet IX,10. s. 363. — Ks. Virkatalot.
- n:o 35, Lohen y.m.: Valtion maiden asutuksen jouduttamisesta. Liitteet IX,11. s. 365. — Ks. Asutustoiminta.
- n:o 36, Ryttingin y.m.: Toimenpiteistä asutustoiminnan jouduttamiseksi. Liitteet IX,12. s. 366. — Ks. Asutustoiminta.
- n:o 37, Annalan y.m.: Korottomien asutuslainojen myöntämisestä maanviljelysammatin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville tilattomille ja varattomille

- vapaussodan rintamamiehille. Liitteet IX,13. s. 368. — Ks. Vapaussota.
- n:o 38, Soinisen y.m.: Toimenpiteistä Ilomantsin kunnan asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi. Liitteet IX,14. s. 369. — Ks. Asutustoiminta.
- n:o 39, Wirranniemen y.m.: Toimenpiteistä Kuusamon ja Posion kunnissa vuoden 1927 jälkeen perustettujen mäkitupa-alueiden itsenäistytymiseksi. Liitteet IX,15. s. 370. — Ks. Asutustoiminta.
- n:o 40, Määtän y.m.: Valtion osanottoa maanparannustöiden kustannuksiin koskevien määräysten muuttamisesta. Liitteet IX,16. s. 372. — Ks. Maanparannustyöt.
- n:o 41, Niskasen y.m.: Esityksen antamisesta maatalouden perusluoton jakelun järjestämisestä. Liitteet IX,17. s. 375. — Ks. Maatalous.
- n:o 42, Schildtin y.m.: Esityksen antamisesta uudisviljelyspalkkioista annetun lain muuttamisesta. Liitteet IX,18. s. 377. — Ks. Uudisviljelys.
- n:o 43, Wickmanin y.m.: Uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavista palkkioista annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IX,19. s. 379 ja 381. — Ks. Uudisviljelys.
- n:o 44, Teittisen y.m.: Esityksen antamisesta pienviljelijäin konehankintojen edistämiseksi. Liitteet IX,20. s. 383. — Ks. Pienviljelys.
- n:o 45, Mustasillan y.m.: Toimenpiteistä kääpiöviljelmien ja vuokra-alueiden haltijain laidunkysymyksen selvittämiseksi. Liitteet IX,21. s. 386. — Ks. Pienviljelys.
- n:o 46, Lepistön y.m.: Toimenpiteistä runkoviemäriverkostosuunnitelman laatimiseksi Keski-Pohjanmaalle. Liitteet IX,22. s. 388. — Ks. Maatalous.
- n:o 47, Määtän y.m.: Poronhoitoalueen rajain tarkistamisesta. Liitteet IX,23. s. 390. — Ks. Poronhoito.
- n:o 48, Leppälän y.m.: Toimenpiteistä raja-aidan rakentamiseksi valtakunnan rajalle Salmin ja Suojärven kunnissa. Liitteet IX,24. s. 392. — Ks. Rajaseutu.
- n:o 49, Wiikin y.m.: Esityksen antamisesta pakollisen työttömyysvakuutuksen toteuttamiseksi. Liitteet X,6. s. 418. — Ks. Työttömyysvakuutus.
- n:o 50, Erichin y.m.: Esityksen antamisesta uudeksi työntekijäin tapaturmavakuutuslaiksi. Liitteet X,7. s. 420. — Ks. Tapaturmavakuutus.
- n:o 51, Pitkäsen: Työnantajain vapauttamisesta kansaneläkelain mukaisesta maksu- ja tilinpitovelvollisuudesta. Liitteet X,8. s. 422. — Ks. Kansaneläke.
- n:o 52, Toivosen y.m.: Esityksen antamisesta laiksi työajasta maataloudessa. Liitteet X,9. s. 423. — Ks. Maatalous.
- n:o 53, Annalan y.m.: Avustuksien ja lainojen myöntämisestä maaseudun asunto-olojen parantamiseen vahvistettujen jakoperusteiden muuttamisesta. Liitteet X,10. s. 424. — Ks. Asunto-olot.
- n:o 54, Ketosen y.m.: Toimenpiteistä meren saariston ja uloimman rantaseudun väestön toimeentulon turvaamiseksi. Liitteet X,11. s. 425. — Ks. Saaristo.
- n:o 55, Perhon y.m.: Esityksen antamisesta laiksi maatalouspalkkatyöväen alimmista palkoista. Liitteet X,12. s. 426. — Ks. Maatalous.
- n:o 56, Niskasen y.m.: Esityksen antamisesta ruumiillisen työn taloudellisen arvon korottamiseksi. Liitteet X,13. s. 428. — Ks. Maatalous.
- n:o 57, M. Hannulan y.m.: Toimistohenkilöiden ja liikeapulaisten neuvotteluoikeudesta työnantajainsa kanssa palkkaus- ja työoloista. Liitteet X,14. s. 430. — Ks. Liikeapulaiset.
- n:o 58, Frietschin: Yksityisten palveluksessa olevien irtisanomisaikaa koskevien säännösten antamisesta. Liitteet X,15. s. 432 ja 434. — Ks. Liikeapulaiset.
- n:o 59, Tolosen y.m.: Kiertävien kotiapulaisten koulutuksen järjestämisestä. Liitteet X,16. s. 436. — Ks. Kotiapulaiset.
- n:o 60, Östensonin y.m.: Nuorison ammatinvalintaa koskevan valistustoiminnan tehostamisesta. Liitteet X,17. s. 438 ja 439. — Ks. Ammattikasvatus.
- n:o 61, Annalan y.m.: Toimenpiteistä suurperheisten tukemiseksi. Liitteet X,18. s. 440. — Ks. Lapsirikkaat perheet.
- n:o 62, Niskasen y.m.: Esityksen antamisesta lastenkasvatusavustusten yleistämiseksi. Liitteet X,19. s. 442. — Ks. Lapsirikkaat perheet.

- n:o 63, Kokon y.m.: Esityksen antamisesta laivasto-ohjelmaksi. Liitteet XI,2. s. 451. — Ks. Puolustuslaitos.
- n:o 64, Horellin y.m.: Asevelvollisten palvelusajan pidentämisestä. Liitteet XI,3. s. 452. — Ks. Puolustuslaitos.
- n:o 65, Hongan y.m.: Rautatien rakentamisesta Riihimäeltä Turkuun. Liitteet XII,1. s. 457. — Ks. Rautatiet.
- n:o 66, Ikolan y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta Vaasan—Härjän rautatien rakentamiseksi. Liitteet XII,2. s. 459. — Ks. Rautatiet.
- n:o 67, Kalliokosken y.m.: Rautatien rakentamisesta Kokkolasta Saarijärvelle. Liitteet XII,3. s. 461. — Ks. Rautatiet.
- n:o 68, Nurmiesniemen y.m.: Rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan. Liitteet XII,4. s. 463. — Ks. Rautatiet.
- n:o 69, Leppälän y.m.: Rautatien jatkamisesta Uuksulta Tulemalle. Liitteet XII,5. s. 464. — Ks. Rautatiet.
- n:o 70, Hiltusen y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Siilinjärven—Sysmäjärven radalta Nilsiän ja Rautavaaran pitäjien kautta Nurmekseen. Liitteet XII,6. s. 466. — Ks. Rautatiet.
- n:o 71, Kämäräisen y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamiseksi Pohjanmaan radalta Siilinjärvelle. Liitteet XII,7. s. 468. — Ks. Rautatiet.
- n:o 72, Wirranniemen y.m.: Esityksen antamisesta Taivalkosken—Paanajärven rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,8. s. 471. — Ks. Rautatiet.
- n:o 73, Juneksen y.m.: Tornionjokilaakson rautatien jatkamisesta johonkin Norjan satamaan. Liitteet XII,9. s. 474. — Ks. Rautatiet.
- n:o 74, Lahtelan y.m.: Esityksen antamisesta Kemijärven—Pelkosenniemen—Sodankylän rautatien rakentamisesta. Liitteet XII,10. s. 475. — Ks. Rautatiet.
- n:o 75, Pohjannon y.m.: Toimenpiteistä rautatieylikäytävillä sattuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Liitteet XII,11. s. 476. — Ks. Rautatiet.
- n:o 76, Horellin: Pitkäaikaisen ulkomaisen lainan ottamisesta valtatieverkoston pääteiden rakentamista ja kestopäilystämistä varten. Liitteet XII,12. s. 477. — Ks. Maantiet.
- n:o 77, Lampisen: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Turun—Helsingin väliseltä valtatieltä Keski-Uudenmaan pitäjien halki Lapinjärven pitäjään. Liitteet XII,13. s. 480. — Ks. Maantiet.
- n:o 78, Pohjolan y.m.: Porin—Lauttakylän välisen valtatieen kuntoon saattamisesta. Liitteet XII,14. s. 481. — Ks. Maantiet.
- n:o 79, Rantamaan y.m.: Maantien rakentamisesta Varkauden—Joroisten maantiestä Teemasaaren, Sianleuan, Voinsalmen ja Torasalon kylien kautta Rantasalmen kirkolle. Liitteet XII,15. s. 483. — Ks. Maantiet.
- n:o 80, Luomaahon y.m.: Toimenpiteistä Kuortaneen—Alavuden maantieltä Rasinperän talojen kohdalta alkavan, Lehtimäen—Töysän maantiehen päättyvän n.s. Tohnin maantien ottamiseksi valtion hoitoon. Liitteet XII,16. s. 486. — Ks. Maantiet.
- n:o 81, Vilhulan y.m.: Maantien rakentamisesta Petäjäveden pitäjässä olevan Kummunmyllyn seudulta Kalliokosken myllylle Multian pitäjässä. Liitteet XII,17. s. 487. — Ks. Maantiet.
- n:o 82, Uraatikkaisen y.m.: Maantien rakentamisesta Viitasaaren Kärnänkoskelta saman pitäjän Löytänän kylään. Liitteet XII,18. s. 488. — Ks. Maantiet.
- n:o 83, Luomaahon y.m.: Vimpelin kirkolta Hoiskon talojen kautta Alajärven itäpuolitse Levijoen taloihin johtavan ja siinä Alajärven—Soinin maantiehen yhtyvän valtion hoitoon ottamisesta. Liitteet XII,19. s. 490. — Ks. Maantiet.
- n:o 84, Möttösen y.m.: Maantien rakentamisesta Karstulan Pääjärven kylässä olevasta Anttilan tienristeyksestä Soinin pitäjän Kolun kylään. Liitteet XII,20. s. 492. — Ks. Maantiet.
- n:o 85, Schildtin y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Korpilahden Rutalahden kylästä Oittilan kylään. Liitteet XII,21. s. 494. — Ks. Maantiet.
- n:o 86, Härmäläisen y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonrannan Lapinlahdesta

- Rönkä- ja Tetrivaaran kautta Heinäveden Vihtarin rautatiepysäkillä. Liitteet XII,22. s. 496. — Ks. Maantiet.
- n:o 87, Asikaisten y.m.: Juvan—Mikkelin maantiestä eroavan Nääringin—Hyötyyn—Kalvitsan kylätien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,23. s. 497. — Ks. Maantiet.
- n:o 88, Tolosen y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta Pieksämäen pitäjän Vanajan kylästä Rautalammin—Hankasalmien tielle johtavalla tiesuunnalla. Liitteet XII,24. s. 498. — Ks. Maantiet.
- n:o 89, Tolosen y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Silvolaan rautatiepysäkillä Savonlinnan—Moinisalmen tielle. Liitteet XII,25. s. 499. — Ks. Maantiet.
- n:o 90, T. Halosen y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Savonlinnasta Putikon—Särkilahden maantielle. Liitteet XII,26. s. 500. — Ks. Maantiet.
- n:o 91, Paasosen y.m.: Maantien rakentamisesta Muuruvedeltä Akonpohjaan. Liitteet XII,27. s. 502. — Ks. Maantiet.
- n:o 92, K. Kämäräisen y.m.: Matalalahden kunnantien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,28. s. 503. — Ks. Maantiet.
- n:o 93, K. Kämäräisen y.m.: Onkiveden länsirannan kylätien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,29. s. 504. — Ks. Maantiet.
- n:o 94, K. Kämäräisen y.m.: Luupujoen—Konolanmäen tien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,30. s. 505. — Ks. Maantiet.
- n:o 95, Salon y.m.: Hetekylän maantien jatkamisesta Olvasen kylätiehen. Liitteet XII,31. s. 506. — Ks. Maantiet.
- n:o 96, Salon y.m.: Ristijärven kirkolta lähtevän Kiehimän—Puolangan maantielle johtavan n.s. Uvan—Kotilankylän paikallistien ottamisesta valtion hoitoon. Liitteet XII,32. s. 507. — Ks. Maantiet.
- n:o 97, Salon y.m.: Maanteiden rakentamisesta Puolangan kunnan Lylykylästä ja Joukukylästä jollekin lähimmälle asemalle tai pysäkillä. Liitteet XII,33. s. 508. — Ks. Maantiet.
- n:o 98, Lohen y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Ranualle. Liitteet XII,34. s. 509. — Ks. Maantiet.
- n:o 99, Lohen y.m.: Tiesuunnan tutkimisesta Kiimingistä Yli-Iihin haara- teineen Haukiputaan Onkamon kylään. Liitteet XII,35. s. 510. — Ks. Maantiet.
- n:o 100, Ryttingin y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Pudasjärven Kurenalta Iijoen pohjoispuolitse Parkkilan lossiin Hirvaskosken—Siirankankaan maantiellä. Liitteet XII,36. s. 511. — Ks. Maantiet.
- n:o 101, Ryttingin y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Oulun—Puolangan maantieltä lähtevän Olvasen kylätien päästä Juurikan—Jaurakkajärven kautta Taipaleenharjun seudulle Oulun—Kuusamon maantiellä. Liitteet XII,37. s. 513. — Ks. Maantiet.
- n:o 102, Ryttingin y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Kuivaniemen Oijärveltä Kivijoen seutua Ranuan kirkolle. Liitteet XII,38. s. 514. — Ks. Maantiet.
- n:o 103, Janhosen: Tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Suomussalmen maantieltä Alanteen talon kautta Jumaliskylään. Liitteet XII,39. s. 515. — Ks. Maantiet.
- n:o 104, Arhaman y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta yhdystien rakentamiseksi Sotkamosta Rasin talon kautta Valtimon kunnan Sivakkavaaran tiehen. Liitteet XII,40. s. 516. — Ks. Maantiet.
- n:o 105, Kekäläisen y.m.: Maantien rakentamisesta Kemistä Rovaniemen—Ranuan maantielle. Liitteet XII,41. s. 517. — Ks. Maantiet.
- n:o 106, Juneksen y.m.: Maantien rakentamisesta Alatornion Arpelan kylästä Ylitornion Mellakoskelle. Liitteet XII,42. s. 518. — Ks. Maantiet.
- n:o 107, Kokon y.m.: Maantiesuunnan tutkimisesta Enontekiön Peltovuomasta Inarin kirkolle. Liitteet XII,43. s. 519. — Ks. Maantiet.
- n:o 108, Kaikalaisen y.m.: Toimenpiteistä maantien rakentamiseksi Inarin Kaamasesta Utsjoen Outakoskelle. Liitteet XII,44. s. 520. — Ks. Maantiet.
- n:o 109, Kalliokosken y.m.: Toimenpiteistä erinäisten kunnan- ja kyläteiden ottamiseksi valtion hoitoon. Liitteet XII,45. s. 522. — Ks. Maantiet.
- n:o 110, Paasosen y.m.: Sillan rakentamisesta Peltosalmen yli. Liitteet XII,46. s. 524. — Ks. Sillat.

- n:o 111, Huittisen y. m.: Tutkimuksen toimittamisesta Laatokan ja Saimaan vesistöjen kanavalla yhdistämisestä. Liitteet XII, 47. s. 525. — Ks. Kanavat.
- n:o 112, Paasosen y. m.: Tutkimuksen toimittamisesta Varkauden—Kuopion laivaväylän syventämiskustannuksista. Liitteet XII, 48. s. 527. — Ks. Merenkulku.
- n:o 113, Törngrenin y. m.: Puhelin-yhteyden järjestämisestä Korppoon sekä Korppoon ja Nauvon ulkosaariston välille. Liitteet XII, 49. s. 528 ja 529. — Ks. Puhelinjohdot.

Tuberkuloosi: — Ks. Kultatähkä. Sairaalat.

Tukkityöläiset: — Ks. Metsätyöläiset.

- Tulitikkuvero:** Hallituksen esitys n:o 43 laiksi tulitikkuverosta, tuodaan Edk:lle 306. L. Vv:aan 309. Vvm. n:o 12. Pp. 370. 1 K. 374. Suurvm. n:o 34. 2 K. 382. 3 K. 390. Eduskunnan vastaus. A. III.
- Ed. Pennasen y. m. lak. al. n:o 4 laiksi tulitikkuverosta. Liitteet IV, 1. s. 39. L. Vv:aan 117. Käsitelty edellisen yhteydessä.
 - Ed. Pilppulan y. m. lak. al. n:o 5 laiksi tulitikkuverosta. Liitteet IV, 2. s. 42. L. Vv:aan 117. Käsitelty edellisten yhteydessä.

Tulkit: Yleistulkin tehtävien hoito (Koivula) 13, yksityistulkin asettaminen ruotsalaisia kansanmiehiä varten 29, ilmoitus yleistulkin ja yksityistulkin valitsemisesta (Koivula ja Ström) 33.

Tullilaitos: — Ks. Merenkulku.

- Tullimaksut:** Hallituksen esitys n:o 4 laiksi kahvi- ja sokeritullien koroittamisesta vuodeksi 1940, tuodaan Edk:lle 26. L. Vv:aan 84. Vvm. n:o 19. Pp. 371. 1 K. 375. Suurvm. n:o 40. 2 K. 384. 3 K. 394. Eduskunnan vastaus. A. III.
- Hallituksen esitys n:o 34 laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiniitullien koroittamisesta vuodeksi 1940, tuodaan Edk:lle 256. L. Vv:aan 259. Vvm. n:o 19. Pp. 371. 1 K. 375. Suurvm. n:o 40. 2 K. 384. 3 K. 394. Eduskunnan vastaus. A. III.
 - Ed. Tolppasen y. m. rah. al. n:o 41 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi vilja-

tullista aiheutuvan rasituksen lieventämiseksi Itä-Suomen rajaseutukunnissa. Liitteet IV, 53. s. 148. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 56. A. K. 458. A. II.

- Ks. Kahvivero. Sokerivero. Tullitariffi. Tuonti- ja vientikiellot.

Tullitariffi: Hallituksen esitys n:o 33 laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 256. L. Vv:aan 259. Vvm. n:o 8. Pp. 310. 1 K. 312. Suurvm. n:o 25. 2 K. 314. 3 K. 320. Eduskunnan vastaus. A. III.

- Ks. Tullimaksut. Tuonti- ja vientikiellot.

Tulo- ja menoarvio: Hallituksen esitys n:o 1 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940, tuodaan Edk:lle 26. Lähetekeskustelu 44—84. L. Vv:aan 84. Vvm. n:o 30. Pp. 445. Yleiskeskustelu 454. Yksityiskohtainen käsittely 455. Varsinaiset menot: 1—6 Pl. 455. 7—11 Pl. 456. 12—15 Pl. 457. 16—20 Pl. 458. Varsinaiset tulot 458. Pääomatulot 459. Yleisperustelut 459. Mietintö palautetaan Vv:aan 459. Vvm. n:o 30 a. Pp. 467, jatk. A. K. 470. Eduskunnan vastaus. Oikaisuja ja lisäyksiä. A. II.

- Ks. Suhdannerahasto.

Tulo- ja omaisuusvero: Hallituksen esitys n:o 5 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta, tuodaan Edk:lle 26. L. Vv:aan 84. Vvm. n:o 16. Pp. 370. 1 K. 374. Suurvm. n:o 37. 2 K. 383. 3 K. 391. Eduskunnan vastaus. A. III.

- Hallituksen esitys n:o 44 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta, tuodaan Edk:lle 306. L. Vv:aan 309. Vvm. n:o 16. Pp. 370. 1 K. 374. Suurvm. n:o 37. 2 K. 383. 3 K. 391. Eduskunnan vastaus. A. III.
- Ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 6 laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Liitteet IV, 3. s. 43. L. Vv:aan 117.

- Ed. Niskasen lak. al. n:o 7 laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta. Liitteet IV, 4. s. 44. L. Vv:aan 117. Käsitelty hallituksen esitysten n:o 5 ja 44 yhteydessä.

- Ks. Kunnallisverotus. Perintö- ja lahja-vero.

Tuonti- ja vientikiellot: Hallituksen esitys n:o 32 laiksi eräiden tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä, tuodaan Edk:lle 256. L. Vv:aan 259. Vvm. n:o 7. Pp. 310. 1 K. 311. Suurvm. n:o 24. 2 K. 314. 3 K. 320. Eduskunnan vastaus. A. III. — Ks. Tullitariffi.

Tuontiluvat: — Ks. Lisenssitoimikunta.

Tuotantopalkkiot: Ed. Kleemolan y. m. rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta tuotantopalkkioiden maksamiseksi Pohjois-Suomessa meijerien jalostamasta maidosta ja syrjäseuduilta kauppaan tulleesta maataisvoista. Liitteet IV, 47. s. 139. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 40. A. K. 456. A. II. — Ks. Sokerijuurikkaan viljelys. Uudisviljelys. Villantuotanto.

Turku: — Ks. Sairaalat.

Turvallisuuden tehostaminen: — Ks. Järjestyksen turvaaminen.

Tytärsaari: — Ks. Saaristo.

Työaika: — Ks. Maatalous. Rikosten uusiminen.

Työjärjestys: (13 §) valitsijamiehelle myönnetään vapautus tehtävästään 313—314.

Työnantajat: — Ks. Kansaneläke.

Työntekijäin vuosilomat: Ed. Kivisalon y. m. lak. al. n:o 17 laiksi työntekijäin vuosilomalain 8 ja 18 §:n muuttamisesta. Liitteet X, 1. s. 397. L. Työv:aan 118.

Työntekijät: — Ks. Maatalous. Tapaturmavakuutus. Työntekijäin vuosilomat. Työttömyysvakuutus.

Työolot: — Ks. Rikosten uusiminen.

Työsopimus: Ed. Erichin y. m. lak. al. n:o 18 laiksi työ sopimuslain muuttamisesta. Liitteet X, 2. s. 400. L. Työv:aan 118. Työvm. n:o 2 (Lak. al. miet. n:o 4). Pp. 273. 1 K. 285. Suurvm. n:o 23. 2 K. 302. 3 K. 306. A. V:1.

Työsuunnitelma: Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain sekä tarkistajain työsuunnitelmaksi vuoden 1939 varsinaisilla valtiopäivillä. A. K. 180. A. IV.

Työsääntö: — Ks. Rikosten uusiminen.

Työttömyysvakuutus: Ed. Wiikin y. m. toiv. al. n:o 49 esityksen antamisesta pakollisen työttömyysvakuutuksen toteuttamiseksi. Liitteet X, 6. s. 418. L. Työv:aan 135. Työvm. n:o 6 (Toiv. al. miet. n:o 22). Ilmoitetaan Edk:lle 521. A. V:2.

Työväenasiainvaliokunta: Päätetään asettaa 26, jäsenet ja varajäsenet 36, puheenjohtajat (Törngren, varap. Bryggari) 44, jäsenen (Pitkänen) vapauttaminen 354, uusi jäsen (Pyörälä) 360.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi tapaturmavakuutuksesta sodan aikana. — Ks. Tapaturmavakuutus.

„ n:o 2 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi työ sopimuslain muuttamisesta. — Ks. Työsopimus.

„ n:o 3 merimieslain muuttamista tarkoittavan lakialoitteen johdosta. — Ks. Merimiehet.

„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi työntekijäin tapaturmavakuutuslain muuttamisesta. — Ks. Tapaturmavakuutus.

„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Kansaneläke.

„ n:o 6 pakollisen työttömyysvakuutuksen toteuttamista tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta. — Ks. Työttömyysvakuutus.

Työväen asunto-olot: — Ks. Asunto-olot. Ruutitehdas.

Työväenopistot: Hallituksen esitys n:o 53 laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 344. L. Vv:aan 346. Vvm. n:o 21. Pp. 371. 1 K. 375. Suurvm. n:o 42. 2 K. 384. 3 K. 396. Eduskunnan vastaus. A. III.

U.

Ulkoasiainministeriö: Hallituksen esitys n:o 79 laiksi ulkoasiainministeriön viroista ja

toimista, tuodaan Edk:lle 521. L. Vv:aan 522. Eduskunnan kirjelmä. A. III.

Ulkoasiainvaliokunta: Jäsenluku 26, jäsenet ja varajäsenet 34, puheenjohtajat (Svento, varap. Kukkonen) 43, varajäsenen poistuminen (Janhonen) 347, uusi varajäsen (Pitkänen) 360, jäsenen (Pekkala) vapauttaminen 442, uusi jäsen (Voionmaa) 452.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta Ranskan kanssa tehdyn toisen lisäkauppasopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Kauppasopimukset.

„ n:o 2 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1938 antaman kertomuksen johdosta, mikäli se koskee suhteita ulkovaltoihin. — Ks. Hallituksen kertomus.

Ulkomaanedustus: Hallituksen esitys n:o 78 laiksi ulkomaaedustuksesta, tuodaan Edk:lle 521. L. Ulkv:aan 522. Eduskunnan kirjelmä. A. III.

Ulkomaan kauppa: — Ks. Lisenssitoimikunta. Tuonti- ja vientikiellot.

Ulkomaan raha: — Ks. Sotatila.

Ulkomailla oleskelevat: — Ks. Vaalilaki.

Uruguay: Sähkösanomatervehdys Suomen eduskunnalle Uruguayn edustajakamarilta 477.

Uudisviljelys: Hallituksen esitys n:o 48 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 320. L. Vv:aan 321. Vvm. n:o 25. Pp. 402. 1 K. 407. Suurvm. n:o 47. 2 K. 443. 3 K. 474. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ed. Schildtin y. m. lak. al. n:o 22 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta. Liitteet IV, 160. s. 533. L. Vv:aan 348. Käsitelty edellisen yhteydessä.

— Ed. Schildtin y. m. toiv. al. n:o 42 esityksen antamisesta uudisviljelyspalkkioista annetun lain muuttamisesta. Liitteet IX, 18. s. 377. L. Mtv:aan 134. Mtv. n:o 5 (Toiv. al. miet. n:o 4). Pp. 303. A. V: 2.

— Ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 43 uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavista palkkioista annetun asetuksen muuttamisesta. Liitteet IX, 19. s. 379 ja 381. L. Mtv:aan 134. Käsitelty edellisen yhteydessä.

Uusikaupunki: — Ks. Oppikoulut.

V.

Vaalilaki: Ed. Kivimäen y. m. toiv. al. n:o 1 esityksen antamisesta sellaisten muutosten tekemisestä vaalilakiin, että saman vaalipiirin vaaliliitot voisivat yhtyä ylemmän asteen vaaliliitoksi. Liitteet I, 4. s. 17. L. Prv:aan 128.

— Ed. Furuholmmin y. m. toiv. al. n:o 2 esityksen antamisesta vaalilain muuttamiseksi niin, että puolueiden edustajamäärä vastaisi niiden koko maassa saamaa äänimäärää. Liitteet I, 5. s. 18 ja 20. L. Prv:aan 128.

— Ed. Törngrenin y. m. toiv. al. n:o 3 esityksen antamisesta lainmuutoksesta, joka tekisi ulkomailla oleskeleville kansalaisille mahdolliseksi osallistumisen edustajanvaaleihin. Liitteet I, 6. s. 22 ja 24. L. Prv:aan 128.

— Ed. Sundströmin y. m. toiv. al. n:o 4 esityksen antamisesta lainmuutokseksi, joka tekisi Suomen kauppalaivastossa palveleville, ulkomailla oleskeleville merimiehille mahdolliseksi osallistumisen edustajanvaaleihin. Liitteet I, 7. s. 26. L. Prv:aan 128.

Vaalioikeus: — Ks. Valtiopäiväjärjestys.

Vaalit: Nimenhuuto lippuäänestyksissä ja vaaleissa 26.

— Ks. Kunnallisvaalit.

Vaaralliset rikostenuusijat: — Ks. Rikosten uusiminen.

Vaasa: — Ks. Merenkulku. Sairaalat.

Vahvistamatta jääneet lakiehdotukset: Puhe- miesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1939 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista. Esitellään Edk:lle 88. A. I.

- Vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi opetusfilmien kansainvälisen levikin helpottamista tarkoittavan sopimuksen hyväksymisestä. — Ks. Opetusfilmi.
- Vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Sairaalat.
- Lisäys puhemiesneuvoston laatimaan luetteloon tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1939 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista. Esitellään 302. A. I.
- Vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi kultahdon ja eräiden muiden määräysten vaikutuksesta maksuihin eräissä velka-suhteissa. — Ks. Kultraehto.

Vaivaisprossntti: Ed. Luoma-ahon y. m. toiv. al. n:o 10 toimenpiteistä n. s. vaivaisprossnttia koskevien säännösten ja määräysten kumoamiseksi. Liitteet IV, 11. s. 68. L. Vv:aan 132.

Vakoiu: — Ks. Henkilökohtainen vapaus.

Vakuutustoiminta: — Ks. Henkivakuutus. Kansaneläke. Sotavakuutus. Tapaturmavakuutus. Työttömyysvakuutus.

Valitsijamiehet: Niiden lukumäärä 27, vaalin aika 27, vaali 29, vaalin tulos 31, puheenjohtajat (Pilppula, varap. Moilanen) 32, uusi valitsijamies ed. von Bornin sijaan (Havas) 277, valitsijamiehen (Havas) vapauttaminen 314, uusi valitsijamies (Haga) 314.

Valtakirjain tarkastus: Apulaisoikeuskansleri C. G. Möller toimittaa edustajain valtakirjain tarkastuksen 1—4.

Valtatieverkostu: — Ks. Maantiet.

Valtiokonttori: Hallituksen esitys n:o 64 laiksi valtiokonttorista, tuodaan Edk:lle 406. L. Vv:aan 428. Eduskunnan kirjelmä. A. III.

Valtiolainat: Hallituksen esitys n:o 2 Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista, tuodaan Edk:lle 26. L. Vv:aan 84. Vvm. n:o 31. Pp. 446. 1 K. 447. Suurvm.

n:o 53. 2 K. 453. 3 K. 478. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ks. Kultraehto. Puolustuslaitos. Sotatila.

Valtioneuvosto: Hallituksen esitys n:o 12 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 29. L. Prv:aan 40. Prvm. n:o 1. Pp. 90. 1 K. 91. Suurvm. n:o 1. 2 K. 93. 3 K. 98. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 13 laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriössä annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 29. L. Prv:aan 40. Prvm. n:o 2. Pp. 90. 1 K. 91. Suurvm. n:o 2. 2 K. 94. 3 K. 99. Eduskunnan vastaus. A. III.

Valtioneuvoston tiedoitusksskus: — Ks. Tiedoitustoiminta.

Valtioneuvoston tiedonanto: Valtioneuvoston tiedonanto Suomen ja Neuvostotasavaltaisen Liiton välisten neuvottelujen katkeamisesta ja sotatoimien alkamisesta Neuvostotasavaltaisen Liiton taholta Suomea vastaan 429—435. Keskustelu asiasta 437—439.

Valtion lainausrahasto: Hallituksen esitys n:o 65 laiksi valtion lainausrahastosta, tuodaan Edk:lle 406. L. Vv:aan 428. Eduskunnan kirjelmä. A. III.

Valtion maat: — Ks. Asutustoiminta.

Valtion osakerahasto: Hallituksen esitys n:o 66 laiksi valtion osakerahastosta, tuodaan Edk:lle 406. L. Vv:aan 428. Eduskunnan kirjelmä. A. III.

Valtion ruutitehdas: — Ks. Ruutitehdas.

Valtion suhdannerahasto: — Ks. Suhdannerahasto.

Valtion tilinpäätös: — Ks. Valtiovarain tila.

Valtiontilintarkastajat: Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1937. L. Vv:aan 30. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

— Puhemiesneuvoston ehdotus vuoden 1940 valtiontilintarkastajien ja heidän varamiestensä valitsemisesta 150. Vaalin tu-

los ilmoitetaan 175. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

- Vuoden 1938 valtiontilintarkastajain toimikauden jatkamiseen suostutaan 466. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

Valtion turvallisuus: — Ks. Rikoslaki.

Valtion virkamiehet: — Ks. Virkamiehet.

Valtion virkatalot: — Ks. Virkatalot.

Valtiopetos: — Ks. Rikoslaki.

- Valtiopäiväjärjestys:** Lepäämässä oleva lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta (Lak. al. n:o 3. Prvm. n:o 15. Suurvm. n:o 117. A. V:1. 1938 vp.). L. Prv:aan 87. Prvm. n:o 4. Pp. 152. A. K. 165. Eduskunnan kirjelmä. A. I.
- Ed. Toivosen y. m. lak. al. n:o 1 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta. Liitteet I,1. s. 5. L. Prv:aan 116. Prvm. n:o 6 (Lak. al. miet. n:o 2). Pp. 242. 1 K. 252. Suurvm. n:o 18. 2. K. 279. 3 K. 301. A. V:1.
 - (18 §) eduskunnan kokoontumispaikan muutos 442.
 - (31 §) eduskunta hyväksyy puhemiesneuvoston ehdottaman julkilausuman 483—484.
 - (36 §, 56 §, T. J. 58 §) pääministerin sekä osaksi ulkoasiainministerin ja puolustusministerin esittämä valtioneuvoston tiedonanto päätetään käsitellä suljetussa istunnossa, jonka pöytäkirjan julkaisemisesta puhemiesneuvosto oikeutetaan päättämään 429.

Valtiopäiväsaarna: Avajaisissa saarnasi kirkkoherra V. Havas 17. Päätäjaisissä saarnasi kirkkoherra L. Heljas 523.

Valtiopäivät: Ilmoitus valtiopäiväin avajaisista 13, 15, valtiopäiväjumalanpalvelus 17—18, valtiopäivien avajaiset 19—24, vuoden 1939 valtiopäivien jatkaminen 497. Eduskunnan istuntojen keskeyttäminen tammikuussa 1940, 520. Vuoden 1939 valtiopäiväin päättäminen 521. 522. Valtiopäiväjumalanpalvelus 525—527. Valtiopäiväin päättäjaisiset 529—537.

Valtiovarain tila: Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1937 (Liitteenä valtion

tilinpäätös liitteineen vuodelta 1937. — A. IV. 1938 vp.), jaetaan uudelleen Edk:lle 25. L. Vv:aan 30. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

- Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1938 (Liitteenä valtion tilinpäätös liitteineen vuodelta 1938), tuodaan Edk:lle 25. L. Vv:aan 30. Eduskunnan kirjelmä A. IV.
- Kertomus Eduskunnalle niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1936 ovat antaneet aihetta (A. IV. 1938 vp.), tuodaan Edk:lle 25. L. Prv:aan, jonka tulee pyytää Vv:n lausunto 30. Eduskunnan kirjelmä. A. IV.

Valtiovarainvaliokunta: Jäsenluku 26, jäsenet ja varajäsenet 34, puheenjohtajat (Pekkala, varap. Tarkkanen) 43, jäsenen (Salmenoja) vapauttaminen 149, uusi jäsen (Bryggari) ja varajäsen (J. Raatikainen) 177, jäsenen (Pekkala) vapauttaminen 442, uusi jäsen (Salmenoja) 452, uusi puheenjohtaja (Salmenoja) 466.

Miet. n:o 1 hallituksen esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä kansanhuoltohallintoa varten. — Ks. Kansanhuolto.

„ n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja. — Ks. Lisenssitoimikunta.

„ n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Moottoriajoneuvot.

„ n:o 4 hallituksen esityksen johdosta lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten. — Ks. Yleiset työt.

„ n:o 5 hallituksen esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä tiedoitustoiminnan tehostamista varten. — Ks. Tiedoitustoiminta.

„ n:o 6 vuoden 1937 valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi kaivospölkkyjen viennin säännöstelystä. — Ks. Kaivospölkkyt.

„ n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden tavarain tuonnin ja viennin kieltämisestä. — Ks. Tuonti- ja vientikiellot.

Miet. n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullitariffilain 2 §:n muuttamisesta. — Ks. Tullitariffi.

„ n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta. — Ks. Sokerivero.

„ n:o 10 hallituksen esityksen johdosta valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle puolustuslainan ottamiseen. — Ks. Puolustuslaitos.

„ n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi kahvista suoritettavasta verosta. — Ks. Kahvivero.

„ n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulitikkuverosta. — Ks. Tulitikkuvero.

„ n:o 13 hallituksen esityksen johdosta kansankirjastolain muuttamisesta. — Ks. Kirjastot.

„ n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi maalaiskunnille vuosina 1940—1942 kansakoulurakennuksia varten myönnettävistä valtionavusta ja kuoletuslainoista. — Ks. Kansakoulut.

„ n:o 15 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta. — Ks. Virkamiehet.

„ n:o 16 hallituksen esitysten johdosta laiksi vuodelta 1939 maksuunpantavan tulo- ja omaisuusveron koroittamisesta. — Ks. Tulo- ja omaisuusvero.

„ n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi makeisvalmisteverosta. — Ks. Makeisvalmistevero.

„ n:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi margariinivalmisteista ja rehunaista vuonna 1940 suoritettavasta verosta. — Ks. Margariini.

„ n:o 19 hallituksen esitysten johdosta laiksi kahvi-, sokeri- ja bensiinitullien koroittamisesta vuodeksi 1940. — Ks. Tullimaksut.

„ n:o 20 hallituksen esityksen johdosta laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1940 aikana suoritettavasta kasvatusavusta. — Ks. Kansakoulut.

„ n:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi työväenopistojen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Työväenopistot.

„ n:o 22 hallituksen esityksen johdosta laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoi-

hin ja yleisiin laitoksiin. — Ks. Virkamiehet.

Miet. n:o 23 hallituksen esityksen johdosta laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta. — Ks. Väestölaskenta.

„ n:o 24 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden lakien voimaantulon lykkäämisestä. — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

„ n:o 25 hallituksen esityksen johdosta laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille jaettavia palkkioita varten annetun lain muuttamisesta. — Ks. Uudisviljelys.

„ n:o 26 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion suhdannerahaston varojen merkitsemisestä siirtona vuoden 1940 tuloarvioon. — Ks. Suhdannerahasto.

„ n:o 27 hallituksen esityksen johdosta laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Alkoholistit.

„ n:o 28 hallituksen esityksen johdosta laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. — Ks. Oppikoulut.

„ n:o 29 hallituksen esityksen johdosta laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa. — Ks. Viennin säännöstely.

„ n:o 30 hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940. — Ks. Tulo- ja menoarvio.

„ n:o 30 a hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1940. — Ks. Tulo- ja menoarvio.

„ n:o 31 hallituksen esityksen johdosta Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista. — Ks. Valtiolainat.

„ n:o 32 hallituksen esityksen johdosta lisämäärärahan myöntämisestä vuoden 1939 tulo- ja menoarvioon väestönsuojelulain täytäntöönpanosta aiheutuvia menoja varten. — Ks. Väestönsuojelu.

„ n:o 33 hallituksen esityksen johdosta laiksi leimaverolain muuttamisesta. — Ks. Leimavero.

„ n:o 34 hallituksen esityksen johdosta laiksi suhdanneverosta. — Ks. Suhdannevero.

„ n:o 35 hallituksen esityksen johdosta valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle suhdannerahaston varojen käyttämisestä sotatilasta aiheutuviin menoihin. — Ks. Suhdannerahasto.

Miet. n:o 36 hallituksen esityksen johdosta sotatilasta johtuvista menoista sekä valtuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon näiden menojen suorittamista varten. — Ks. Sotatila.

„ n:o 37 hallituksen esityksen johdosta laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi. — Ks. Vientikauppa.

„ n:o 38 hallituksen esityksen johdosta laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoisvelvollisuudesta. — Ks. Viljan varastoiminen.

„ n:o 39 hallituksen esityksen johdosta laiksi edustajille vuoden 1939 varsinaisilta valtiopäiviltä suoritettavasta palkkiosta. — Ks. Edustajanpalkkio.

„ n:o 40 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä. — Ks. Verotus.

„ n:o 41 hallituksen esityksen johdosta laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen. — Ks. Verotus.

Valuuttakauppa: — Ks. Sotatila.

Vanajavesistö: — Ks. Perkaustyöt.

Vankeinhoito: — Ks. Virkamiehet.

Vapaamuurarius: Ed. Susitaipaleen toiv. al. n:o 6 toimenpiteistä vapaamuurariuden kieltämiseksi. Liitteet II,2. s. 34. L. Lv:aan 128.

Vapausrangaistus: — Ks. Rikosten uusiminen.

Vapaussota: Ed. Horellin y. m. rah. al. n:o 7 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. Liitteet IV,19. s. 85. L. Vv:aan 118, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 56. A. K. 458. A. II.

— Ed. Annalan y. m. rah. al. n:o 8 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisiksi eläkkeiksi työkyvyttömille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. Liitteet IV,20. s. 86. L. Vv:aan 118. Käsitelty edellisen yhteydessä.

— Ed. Annalan y. m. toiv. al. n:o 37 korottomien asetuslainojen myöntämisestä maanviljelysammatin harjoittamiseen edellytyksiä omaaville tilattomille ja varattomille vapaussodan rintamamiehille. Liitteet IX,13. s. 368. L. Mtv:aan 134. Mtm. n:o 13 (Toiv. al. miet. n:o 17). Pp. 388. A. K. 400. A. V:2.

— Ks. Sotavahingot.

Varapuhemies: — Ks. Puhemies.

Varastoiminen: — Ks. Viljan varastoiminen.

Varastoliikkeet: — Ks. Rikosten uusiminen.

Varattomat perheet: — Ks. Asunto-plot. Lapsirikkaat perheet.

Varkauden—Kuopion laivaväylä: — Ks. Merenkulku.

Vehnän tulli: — Ks. Tullitariffi.

Venäjän aloittama hyökkäys: — Ks. Valtioneuvoston tiedonanto.

Venäjän raja: — Ks. Rajaseutu.

Verotus: Hallituksen esitys n:o 74 laiksi eräiden verovelvollisten vapauttamisesta veronmaksun laiminlyömisestä johdosta suoritettavasta veronlisäyksestä, tuodaan Edk:lle 507. L. Vv:aan 507. Vvm. n:o 40. Pp. 509. 1 K. 511. Suurvm. n:o 66. 2 K. 515. 3 K. 518. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 75 laiksi poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamista muutoksista vuoden 1940 verotukseen, tuodaan Edk:lle 507. L. Vv:aan 508. Vvm. n:o 41. Pp. 509. 1 K. 511. Suurvm. n:o 67. 2 K. 515. 3 K. 518. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ks. Kahvivero. Kunnallisverotus. Leimavero. Makeisvalmistevero. Margariini. Moottoriajoneuvot. Osuusliikkeet. Perintö- ja lahjavero. Sokerivero. Suhdannevero. Tulitikkuvero. Tullimaksut. Tullitariffi. Tulo- ja omaisuusvero. Vaivaisprosentti.

Vesioikeus: — Ks. Yhteiset alueet.

Vesirakennustyöt: — Ks. Yleiset työt.

Vesistöjen perkaukset: — Ks. Perkaustyöt.

Viemäriverkosto: — Ks. Perkaustyöt.

Viennin säännöstely: Hallituksen esitys n:o 56 laiksi viennin säännöstelystä eräissä tapauksissa, tuodaan Edk:lle 360. L. Vv:aan 370. Vvm. n:o 29. Pp. 445. 1 K. 447. Suurvm. n:o 52. 2 K. 453. 3 K. 478. Eduskunnan vastaus. A. III.

Vienti: — Ks. Kaivospölkkyt.

Vientikauppa: Hallituksen esitys n:o 57 laiksi hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeenvaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi, tuodaan Edk:lle 360. L. Vv:aan 370. Vvm. n:o 37. Pp. 467. 1 K. 469. Suurvm. n:o 61. 2 K. 471. 3 K. 482. Eduskunnan vastaus. A. III.

Vientikiellot: — Ks. Tuonti- ja vientikiellot.

Vientiluvat: — Ks. Lisenssitoimikunta.

Vihollinen: — Ks. Rikoslaki.

Viipuri: — Ks. Teknilliset opistot.

Vilja: — Ks. Kotimainen vilja. Tuonti- ja vientikiellot.

Viljan varastoiminen: Hallituksen esitys n:o 61 laiksi viljan ja viljatuotteiden varastoimisvelvollisuudesta, tuodaan Edk:lle 382. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Mtv:n lausunto 386. Vvm. n:o 38 (Liitteenä Mtv:n lausunto n:o 1). Pp. 467. 1 K. 470. Suurvm. n:o 62. 2 K. 472. 3 K. 483. Eduskunnan vastaus. A. III.

Viljatulli: — Ks. Tullimaksut.

Villan tuotanto: Ed. Pilppulan y. m. rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta avustuskainaksi Villakeskus Oy:lle. Liitteet IV,55. s. 152. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 66. A. K. 458. A. II.

— Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta laatupalkkioiksi villantuottajille. Liitteet IV,56. s. 154. L. Vv:aan 121, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 41. A. K. 456. A. II.

Virastot: — Ks. Virkamiehet.

Virka: — Ks. Virkamiehet.

Virkamiehet: Hallituksen esitys n:o 3 laiksi uusien peruspalkkaisten virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin

ja yleisiin laitoksiin, tuodaan Edk:lle 26. L. Vv:aan 84. Vvm. n:o 22. Pp. 402. 1 K. 406. Suurvm. n:o 44. 2 K. 442. 3 K. 474. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 38 laiksi valtion viran ja toimen haltijain siirtämisestä eräissä tapauksissa hoitamaan toista virkaa tai tointa, tuodaan Edk:lle 306. L. Prv:aan 309. Prvm. n:o 9. Pp. 322. 1 K. 324. Suurvm. n:o 29. 2 K. 328. 3 K. 344. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ed. Niskasen y. m. lak. al. n:o 9 laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta. Liitteet IV,6. s. 59. L. Vv:aan 117. Vvm. n:o 15 (Lak. al. miet. n:o 5). Pp. 370. 1 K. 376. Suurvm. n:o 43. 2 K. 385. 3 K. 396. A. V:1.

— Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 31 korotetun määrärahan osoittamisesta uusien maanviljelysinsinöörin- ja rakennusmestarinvirkojen perustamista varten. Liitteet IV,43. s. 132. L. Vv:aan 120, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 37. A. K. 456. A. II.

— Ks. Rikoslaki. Väestönsuojelu.

Virkatalot: Ed. Mikkolan y. m. toiv. al. n:o 34 toimenpiteistä valtion virkatalojen käyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Liitteet IX,10. s. 363. L. Mtv:aan 134.

Voi: — Ks. Tuotantopalkkiot.

Voimaantulo: — Ks. Lakien voimaantulon lykkääminen.

Vuokra-alueet: Ed. Mustasillan y. m. kysymys, joka koskee lunastuslakien ulkopuolelle jääneitä vuokra-alueita sekä apulaismatalousministeri Koiviston vastaus siihen 172—174.

— Ks. Pienviljelys.

Vuoksi: — Ks. Sillat.

Vuorma- ja Hetejärvi: — Ks. Perkaustyöt.

Vuosilomat: — Ks. Työntekijäin vuosilomat.

Vuotaviat: Hallituksen esitys n:o 16 laiksi eräistä toimenpiteistä vuotavikojen ehkäisemiseksi, tuodaan Edk:lle 87. L. Mtv:aan 89. Mvm. n:o 1. Pp. 152. 1 K. 164. Suurvm. n:o 8. 2 K. 178. 3 K. 193. Eduskunnan vastaus. A. III.

Väestölaskenta: Hallituksen esitys n:o 39 laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta, tuodaan Edk:lle 306. L. Vv:aan 309. Vvm. n:o 23. Pp. 402. 1 K. 406. Suurvm. n:o 45. 2 K. 442. 3 K. 474. Eduskunnan vastaus. A. III.

Väestön huolto: — Ks. Kansanhuolto.

Väestön lisääminen: — Ks. Lapsirikkaat perheet.

Väestönsuojelu: Hallituksen esitys n:o 25 väestönsuojelulaiksi sekä laiksi yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista, tuodaan Edk:lle 153. L. Ltv:aan 159. Ltv. n:o 1. Pp. 181. 1 K. 196. Suurvm. n:o 12. 2 K. 250. 3 K. 257. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Hallituksen esitys n:o 60 lisämäärärahan myöntämisestä vuoden 1939 tulo- ja menoarvioon väestönsuojelulain täytäntöönpanosta aiheutuvia menoja varten, tuodaan Edk:lle 382. L. Vv:aan 386. Vvm. n:o 32. Pp. 446. A. K. 448. Eduskunnan vastaus. A. III.

— Ed. Kullbergin rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta suojakammioiden rakentamiseksi siviiliväestöä varten kaupunkeihin ja suurempiin asutuskeskuksiin. Liitteet IV, 16. s. 79 ja 80. L. Vv:aan 118, käsitelty tulo- ja menoarvion yhteydessä, Vvm. n:o 30. s. 80. A. K. 458. A. II.

— Ks. Leimavero.

Väestösiirto: — Ks. Sotatila.

Vähävaraiset kunnat: — Ks. Kunnallisverotus.

Väkijuomat: — Ks. Rikosten uusiminen. Tuonti- ja vientikiellot.

Väkivaltarikokset: — Ks. Järjestyksen turvaaminen.

Y.

Yhteiset alueet: Hallituksen esitys n:o 11 laiksi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista, tuodaan Edk:lle

26. L. Ltv:aan 40. Ltv. n:o 2. Pp. 326. 1 K. 329. Eduskunnan kirjelmä. A. III. Esitykseen sisältyy:

— Laki eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista.

— Laki oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:n muuttamisesta.

— Laki metsälain muuttamisesta.

— Laki jakolaitoksesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Yhteiskoulut: — Ks. Oppikoulut.

Yhteismetsät: — Ks. Pietarsaaren yhteismetsä.

Yhteisomaisuus: — Ks. Yhteiset alueet.

Yksityiset liikkeet: — Ks. Liikeapulaiset. Osuusliikkeet.

Yksityisoppikoulut: — Ks. Oppikoulut.

Yleinen järjestys: — Ks. Rikoslaki.

Yleinen lääkärinhoito: — Ks. Lakien voimaantumisen lykkäminen.

Yleiset laitokset: — Ks. Virkamiehet.

Yleiset työt: Hallituksen esitys n:o 21 lisämäärärahan myöntämisestä erinäisiä Pohjois-Suomessa tehtäviä yleisiä töitä varten, tuodaan Edk:lle 91. 93. L. Vv:aan, jonka tulee pyytää Kulkv:n lausunto 94. Vvm. n:o 4 (Mietinnön liitteinä Kulkv:n lausunto n:o 1). Pp. 233. A. K. 238. 253. Eduskunnan vastaus. A. III.

Yliopisto: Ed. Furuhielmin y. m. lak. al. n:o 3 laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista annetun lain muuttamisesta. Liitteet I, 3. s. 9 ja 13. L. Prv:aan 117.

— Ks. Virkamiehet.

Ylivieska: — Ks. Sairaalat.

Ä.

Äänestys: Nimenhuuto lippuäänestyksissä ja vaaleissa 26.

Äänioikeus: — Ks. Vaalilaki. Valtiopäiväjärjestys.

